

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME 46 — FASCICULES 1 et 2 — N°s 205 et 206

LA CHAÎNE ARMÉNIENNE SUR LES ÉPÎTRES CATHOLIQUES

III. LA CHAÎNE SUR LA PREMIÈRE ÉPÎTRE DE JEAN

PAR

CHARLES RENOUX

Ouvrage publié avec le concours de la Fondation Calouste Gulbenkian

DIFFUSION MONDIALE
BREPOLS
TURNHOUT/BELGIQUE

1994

PATROLOGIA ORIENTALIS

fondée à Paris en 1903

par RENÉ GRAFFIN († 1941) et FRANÇOIS NAU († 1931)

continué par FRANÇOIS GRAFFIN s.j.

transmise en 1992 à l'INSTITUT PONTIFICAL ORIENTAL de Rome

ABRÉVIATIONS

- AGAËSSE P, *Saint Augustin. Commentaire de la Première Épître de saint Jean* (SC 75), Paris, 1961.
- BAEHRENS, *In Canticum* = W.A. BAEHRENS, *Homilien zu Samuel I, zum Hohelied und zu den Propheten, Kommentar zum Hohelied, in Rufins und Hieronymus' Übersetzungen (Origenes Werke VIII, GCS 33)*, Leipzig, 1925.
- BOTTE, *Prologues* = B. BOTTE, *Prologues et sommaires de la Bible*, dans *DBS*, t. 8, 1972, col. 688-692.
- BRIÈRE, *Homiliae Cathedrales* = M. BRIÈRE, *Les Homiliae Cathedrales de Sévère d'Antioche, traduction syriaque de Jacques d'Édesse* (PO, t. 8, fasc. 2; t. 20, fasc. 2, t. 25, fasc. 4), Paris, 1911-1943.
- BRIÈRE-GRAFFIN-LASH, *Homiliae Cathedrales* = M. BRIÈRE, F. GRAFFIN et C. J. A. LASH, *Les Homiliae Cathedrales de Sévère d'Antioche, Homélie XXXII à XXXIX* (PO, t. 36, fasc. 3), Turnhout, 1972.
- CRAMER, *Catena* = I. A. CRAMER, *Catena Graecorum Patrum in Novum Testamentum*, t. 8 *In Epistulas Catholicas et Apocalypsin*, Oxford, 1844.
- Cyrille d'Alexandrie: voir PUSEY.
- DEVRESSE, *Chânes* = R. DEVRESSE, *Chânes exégétiques*, dans *DBS*, t. 1, 1928, col. 1084-1233.
- DORIVAL, *Les chaînes exégétiques* = G. DORIVAL, *Les chaînes exégétiques grecques sur les Psaumes (Spicilegium Sacrum Lovaniense, Études et Documents, fasc. 43 et 44)*, Louvain, 1986 et 1989.
- DUMORTIER, *Jean Chrysostome* = J. DUMORTIER, *Jean Chrysostome. Commentaire sur Isaïe* (SC 304), Paris, 1983.
- Éphrem de Nisibe: voir LELOIR
- Eusèbe d'Émèse: voir HOVHANNESSIAN.
- Euthalius: voir VARDANIAN.
- FIELD, *Hexapla* = F. FIELD, *Origenis Hexaplorum quae supersunt sive veterum interpretum Graecorum in totum Vetus Testamentum*, 2 vol., Oxford, 1875 (réimpression anastatique, Hildesheim, 1964).
- GUINOT, *Théodoret de Cyr* = J.-N. GUINOT, *Théodoret de Cyr. Commentaire sur Isaïe*, t. 2 (SC 295), Paris, 1982.
- H Aidacher, *Fragmente* = S. Haidacher, *Chrysostomus-Fragmente in den Katholischen Briefen*, dans *Zeitschrift für Katholische Theologie*, 26 (1902), p. 190-194.
- HOVHANNESSIAN, *Eusèbe d'Émèse* = V. HOVHANNESSIAN, *Eusèbe d'Émèse: I, Commentaire de l'Octateuque*, Venise, Saint-Lazare, 1980.
- Jean Chrysostome, *Čark'* = *Yovhannu Oskeberani Kostandnupolsi Episcoposapeti Čark'*, Venise, 1861.
- Jean Chrysostome, *Meknut'iwn* = *Yovhannu Oskeberani Kostandnupolsi Episcoposapeti meknut'iwn T'it'oc' Pawlosi*, 2 vol., Venise, 1862.
- Jean Chrysostome, *Sur Isaïe*: voir DUMORTIER.
- KARST, *Historische Grammatik* = J. KARST, *Historische Grammatik des kilikisch-armenischen*, Strassburg, 1901.
- KERSCHENSTEINER, *Paulustext* = J. KERSCHENSTEINER, *Der altsyrische Paulustext* (CSCO 315), Louvain, 1970.
- LAGA-STEEL, *Quaestiones ad Thalassium* = C. LAGA et C. STEEL, *Maximi confessoris Quaestiones ad Thalassium I* (CCSG 7), Turnhout, 1980.
- LAMPE, *Lexicon* = G. W. H. LAMPE, *A Patristic greek Lexicon with Addenda et Corrigenda*, Oxford, 1984.

- LELOIR, *Citations du Nouveau Testament* = L. LELOIR, *Citations du Nouveau Testament dans l'ancienne tradition arménienne*, 2 vol. (CSCO 283-284), Louvain, 1967.
- LELOIR, *Paterica armeniaca* = L. LELOIR, *Paterica armeniaca a PP Mechitaristis edita (1855) nunc latine reddita* (CSCO 353), Louvain, 1974
- LELOIR, *Saint Éphrem* = L. LELOIR, *Saint Éphrem. Commentaire de l'Évangile concordant, version arménienne*, 2 vol. (CSCO 137 et 145), Louvain, 1953-1954
- LELOIR, *Le témoignage d'Éphrem* = L. LELOIR, *Le témoignage d'Éphrem sur le Diatessaron* (CSCO 227), Louvain, 1962.
- MATTHAEI, *Scholia* = C. Fr. MATTHAEI, *SS Apostolorum septem Epistolae Catholicae · Scholia ad septem Epistolas Catholicas nunc primum edita e codicibus D et H*, Riga, 1782.
- Maxime le Confesseur: voir LAGA-STEEL.
- Origène: voir BAEHRENS.
- PUSEY, *Cyrilli* = P.E. PUSEY, *Sancti Patris nostri Cyrilli archiepiscopi Alexandrini in D. Joannis Evangelium*, t. 3 (réimpression anastatique), Bruxelles, 1965.
- RAHLFS, *Septuaginta* = A. RAHLFS, *Septuaginta id est Vetus Testamentum graece juxta LXX interpretes, editio quarta*, Stuttgart, 1950.
- RENOUX, *Chaîne sur Jacques ou Chaîne sur Pierre* = Ch. RENOUX, *La Chaîne arménienne sur les Épîtres Catholiques: I. La Chaîne sur l'Épître de Jacques; II. La Chaîne sur les Épîtres de Pierre*, 2 vol. (PO, t. 43, fasc. 1 et t. 44, fasc. 2), Turnhout, 1985 et 1987.
- REUSS, *Johannes-Kommentare* = J. REUSS, *Johannes-Kommentare aus der griechischen Kirche* (TU 61), Berlin, 1966
- SAGNARD, *La gnose valentinienne* = F.M.-M. SAGNARD, *La gnose valentinienne et le témoignage de saint Irénée (Études de Philosophie Médiévale 36)*, Paris, 1947.
- Sargis Šnorhali, *Meknut'iwñ* = Sargis Šnorhali. *Meknut'iwñ eot'anc' T'it'oc' Kat'ulikeayc'*, Constantinople, 1828.
- Sévère d'Antioche: voir BRIÈRE.
- SIMON, *Verus Israël* = M. SIMON, *Verus Israël. Étude sur les relations entre chrétiens et juifs dans l'empire romain (135-425) (Bibliothèque des Écoles Françaises d'Athènes et de Rome, t. 166)*, Paris, 1948.
- STAAB, *Katenenkommentare* = K. STAAB, *Die griechischen Katenenkommentare zu den Katholischen Briefen*, dans *Biblica* 5 (1924), p. 296-353.
- STROUMSA, *Savoir et salut* = G.-G. STROUMSA, *Savoir et salut*, Paris, 1992.
- Théodoret de Cyr. voir GUINOT.
- VARDANIAN, *Euthalius Werke* = A. VARDANIAN, *Euthalius Werke, Untersuchungen und Texte (Kritische Ausgabe der altarmenischen Schriftsteller und Übersetzungen, Band III, Heft 1)*, Vienne, 1930.
- VARDANIAN, *Inedita* = A. VARDANIAN, *Inedita aus dem Homilien des heil-Chrysostomus über die Paulus-Briefe*, dans *Handēs Amsorya* 27 (1913), col. 37-44 et 222-227.
- Vetus Latina* = *Vetus Latina. Die Reste des altlateinischen Bibel nach Petrus Sabatier neu gesammelt und herausgegeben von der Erzabtei Beuron*, t. 26, Lieferung 2 et 3, Fribourg en Brisgau, 1960.
- von SODEN, *Die Schriften* = H. Fr von SODEN, *Die Schriften des neuen Testaments*, I/1, *Die Textzeugen*, Göttingen, 1911.
- WORDSWORTH-WHITE, *Novum Testamentum* = I. WORDSWORTH-WHITE, *Novum Testamentum Domini nostri Iesu Christi latine*, 2e éd., Pars 3, Oxford, 1954.
- ZEYT'UNYAN, *Genèse* = A.S. ZEYT'UNYAN, *Livre de la Genèse (en arménien)*, Erévan, 1985.
- ZIEGLER, *Isaias* = J. ZIEGLER, *Isaias*, 2e éd. (*Septuaginta Vetus Testamentum graecum*, vol. XIV), Göttingen, 1967.
- ZOEPFL, *Didymi* = F. ZOEPFL, *Didymi Alexandri in epistolas canonicas brevis enarratio* (NA 4,1), Münster in Westf., 1914.
- ZÖHRAB = Y. ZÖHRAPEAN, version arménienne de la Bible, Venise, Saint-Lazare, 1805.

CCSG	= Corpus Christianorum, Series graeca, Turnhout.
CPG	= Clavis Patrum Graecorum (M. GEERARD), Turnhout.
CSCO	= Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium, Louvain.
CSEL	= Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum, Vienne.
DBS	= Dictionnaire de la Bible. Supplément, Paris.
DSpir	= Dictionnaire de Spiritualité, Paris.
DTC	= Dictionnaire de Théologie Catholique, Paris.
GCS	= Die Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten Jahrhunderte, Berlin.
LTK	= Lexikon für Theologie und Kirche, Fribourg
NA	= Neutestamentliche Abhandlungen, Münster in Westf.
NBH	= Nouveau dictionnaire de la langue arménienne (en arménien), Venise
PG	= Patrologia Graeca (J.P. MIGNE), Paris
PL	= Patrologia Latina (J.P. MIGNE), Paris.
PO	= Patrologia Orientalis, Turnhout.
SC	= Sources Chrétiennes, Paris.
TU	= Texte und Untersuchungen, Berlin

INTRODUCTION

La partie de la *Chaîne sur les Épîtres Catholiques* concernant la *Première Épître de Jean* fait mieux entrevoir que les deux précédentes (sur *Jacques* et *Pierre*) le contenu originel d'une oeuvre destinée à commenter les lettres attribuées à *Jacques*, *Pierre* (I, II), *Jean* (I, II, III) et *Jude*. La place prépondérante, presque exclusive, des scolies anonymes dans la *Chaîne sur I Jean* dévoile en effet clairement quelle était la forme primitive de l'oeuvre. Dans son étude sur la chaîne grecque des *Épîtres Catholiques*, K. Staab a bien mis en évidence que l'*Urkatene* ne comprenait que des scolies de ce type, avant que n'y soient insérés des extraits d'oeuvres patristiques¹. La version arménienne de la chaîne, réalisée dans les années 1163-1176², à partir d'un manuscrit grec différent de ceux utilisés par Cramer³ ou étudiés par K. Staab⁴, ne contredit pas cette affirmation, mais bien plutôt la conforte. La *Chaîne sur I Jean* le fait apparaître plus encore que les deux parties précédentes sur *Jacques* et I-II *Pierre*; c'est pourquoi il vaut que l'on s'y arrête plus longuement.

Les scolies anonymes de la *Chaîne sur I Jean* l'emportent en effet massivement, tant par leur nombre que par leur importance. Sur 115 scolies dans le texte grec et 162 dans le texte arménien, 92 se présentent comme anonymes pour le premier et 142 pour le second; nous verrons cependant qu'il faut réduire ces chiffres d'une vingtaine dans les deux versions⁵. La prépondérance des scolies anonymes provient également de la place qu'elles occupent dans le déroulement de la *Chaîne*. Toujours en première position après le lemme biblique⁶, elles assurent le commentaire, tandis que les scolies d'auteurs, souvent sans lien avec le texte biblique, ne font qu'illustrer et enrichir l'interprétation donnée par la scolie anonyme précédente⁷.

Un si grand nombre de textes sans attribution dans la *Chaîne sur I Jean* ne peut s'expliquer par la chute de tous les sigles: dans les deux versions la présence de ce type de scolies est massive en effet, et la version arménienne,

¹ Cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 331-345.

² Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 12-14.

³ Cf. CRAMER, *Catena*, p. 1-170. Au codex *Oxford Nov. coll. 58* du XIIe-XIIIe siècle qu'il édite dans ces pages, Cramer ajoute les variantes du *Bodl. Misc. 169* du Xe-XIe siècle, et, à la fin du volume (p. 583-596), les variantes du *BN Coislin 25* du Xe siècle.

⁴ Cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 331-345.

⁵ Voir infra, p. 17 et 25-26.

⁶ La version arménienne, contrairement au texte grec, est rigoureusement construite de cette façon (voir l'analyse des deux chaînes, p. 29-51).

⁷ Voir infra, p. 17-23.

traduction d'un manuscrit grec différent de ceux utilisés par Cramer⁸, ajoute aux textes anonymes qu'elle a en commun avec la chaîne grecque d'autres scolies anonymes qui lui sont propres⁹. La *Chaîne sur 1 Jean*, comme celle sur *Jacques* et *I-II Pierre*, était, à l'origine, formée de scolies de ce type. Un réviseur entreprit de la meubler de passages empruntés à des oeuvres patristiques toutes antérieures au VIIIe siècle¹⁰, mais son zèle s'affaiblit à mesure qu'il avançait dans son travail¹¹. Pour les dernières *Épîtres Catholiques*, les scolies d'auteurs deviennent en effet de plus en plus rares.

Mais comment rendre compte de la divergence du nombre de scolies entre la chaîne grecque et la version arménienne? Deux constatations ressortent de l'étude comparée des deux versions. L'oeuvre, en grec, ne porte plus sur tout le texte biblique de *1 Jean*: de nombreux versets, et cela dès le début, ne sont pas accompagnés en effet de scolies qui les commentent, contrairement à la version arménienne qui suit presque pas à pas le texte de *1 Jean*¹². Ces scolies propres à la version arménienne ne proviennent pas du réviseur arménien du XIIe siècle, l'évêque Nersēs Lambronac'i (†1198)¹³. Des relations continues existent, en effet, entre ces textes et les commentaires que l'on peut lire, sur les mêmes versets bibliques, dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius, de Théophylacte¹⁴, et dans les *Scholia* de Matthaei¹⁵. La scolie anonyme 409, propre à la version arménienne, laisse même apparaître ses liens avec un passage de Didyme l'Aveugle¹⁶; il est impossible que le réviseur arménien ait eu connaissance d'un texte de cet auteur qu'il aurait inséré lors de sa révision, puisqu'il n'existe pas de version arménienne de Didyme. Il faut noter, en second lieu, que trois scolies d'auteurs de la chaîne grecque sont inconnues de la version arménienne: deux scolies de Jean Chrysostome¹⁷ et une scolie de Cyrille d'Alexandrie¹⁸. La chaîne grecque,

⁸ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 13, 30-41, *Chaîne sur Pierre*, p. 11-21

⁹ Voir infra l'analyse, p. 29-51.

¹⁰ Maxime le Confesseur († 662) est le plus récent des auteurs auxquels il a eu recours

¹¹ Quarante textes anonymes contre soixante-dix-huit empruntés à des oeuvres d'auteurs connus, dans la chaîne sur *Jacques* (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 26-37); cent trente-neuf anonymes contre cent-dix attribués, dans la chaîne sur *Pierre* (cf. RENOUX, *Chaîne sur Pierre*, p. 16-21).

¹² Voir l'analyse de la chaîne, par exemple sur *1 Jn* 1,2 (p. 29), *1 Jn* 4,7 (p. 45), *1 Jn* 2, 4, 5, 6 (p. 32), etc...

¹³ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 11-14.

¹⁴ Voir infra scolie 287 (analyse, p. 29; texte et trad., p. 56-59), 305 (analyse, p. 31; texte et trad., p. 82-83), 313 (analyse, p. 32; texte et trad., p. 92-95), etc... (voir infra, p. 20-21).

¹⁵ Voir infra scolie 365bis (analyse, p. 40; texte et trad., p. 170-171), scolie 396 (analyse, p. 44; texte et trad., p. 212-213).

¹⁶ Voir infra l'analyse de la chaîne sur *1 Jn* 4, 15, p. 46 et p. 226-229.

¹⁷ Sur *1 Jn* 3,16b-17 (voir infra l'analyse, p. 43) et sur *1 Jn* 3, 18 (voir infra, p. 43).

¹⁸ Sur *1 Jn* 5,4b-5 (voir infra l'analyse, p. 48).

telle qu'elle apparaît dans l'édition Cramer, renvoie à un original plus abondamment enrichi de scolies d'auteurs, et marqué, en raison de ses emprunts à Chrysostome, par un travail de révision effectué sans doute en milieu byzantin¹⁹.

La version arménienne de la *Chaîne sur I Jean* se révèle donc d'un grand intérêt pour l'étude de la physionomie originelle de cette oeuvre. Les divers éléments qui la composent vont le manifester.

1. Le prologue

Comme les trois prologues de la *Chaîne sur Jacques* et *I-II Pierre*, le texte qui précède le titre de la *Chaîne sur I Jean* diffère de tous les prologues connus, latins, grecs et arméniens²⁰. Tout en possédant les mêmes thèmes que ces derniers et relevant comme eux du genre *résumé de l'oeuvre biblique*²¹, le prologue de la *Chaîne sur I Jean* présente une rédaction entièrement différente. Ce résumé part du nom de l'auteur de l'Épître — *Jean, qui écrivit l'évangile* — et mentionne ensuite ses destinataires — *ceux qui avaient cru au Seigneur*²². Cette adresse retrouve donc les procédés d'introduction qu'utilisent les auteurs des *Épîtres Catholiques* eux-mêmes²³. Le corps du prologue résume ensuite, à grands traits, tous les thèmes que la *Première Épître de Jean* va évoquer. Il s'agit donc bien d'un authentique prologue biblique: il annonce le texte lui-même de *I Jean*, et non le commentaire que vont en donner les scolies.

2. Le titre de la chaîne

Aussitôt après le prologue, et précédant le texte du premier lemme biblique de la chaîne (*I Jn* 1, 1), suit un titre, *l'inscriptio*²⁴ de von Soden et de Nestle-Aland²⁵, qui, pour la *Première Épître de Jean*, n'a rien d'original: «*Թուխթ Յովհաննու Կաթողիկէայց առաջին, Première Épître Catholique de Jean*²⁶.» Cette indication correspond à celle qui vient en tête de *I Jean* dans

¹⁹ Cf. DORIVAL, *Les chaînes exégétiques* I, p. 25-26 et 29-30. Dans la chaîne sur *Jacques*, les textes empruntés à Chrysostome (28) forment le contingent le plus nombreux de scolies-auteurs (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 38); dans la chaîne sur *I-II Pierre* on en compte encore 17 (cf. RENOUX, *Chaîne sur Pierre*, p. 17-18).

²⁰ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 15-17.

²¹ Cf. BOTTE, *Prologues*, col. 688-692.

²² Voir infra, p. 54-55.

²³ Cf. F. SCHNIDER - W. STENGER, *Studien zum Neutestamentlichen Briefformular* (*New Testament Tools and Studies* 11), Leiden, 1987.

²⁴ Cf. VON SODEN, *Die Schriften*, vol. 1/1, p. 295-296.

²⁵ Cf. *NT*, p. 615.

²⁶ Voir infra, p. 29.

les manuscrits grecs du *Nouveau Testament*²⁷, la chaîne éditée par Cramer²⁸ et la Bible arménienne²⁹.

3. Les lemmes bibliques

Les 73 lemmes bibliques de la chaîne grecque et les scolies qui les commentent s'insèrent à l'intérieur de sections correspondant exactement à celles du texte biblique de *1 Jean*. Euthalius serait l'auteur de ces divisions³⁰ ainsi que des sept κεφάλαια avec leurs titres et leurs sous-titres³¹. La chaîne arménienne ignore ces regroupements et ne possède pour seules divisions que ses 106 lemmes bibliques, annoncés, comme chacune des scolies, par un chiffre dans la marge du manuscrit³². Les titres des chapitres et des sections du texte grec n'existent pas en arménien, la distribution du texte biblique étant différente. Cette absence de chapitres reflète-elle un modèle grec ou provient-elle d'un aménagement effectué par le traducteur arménien? Nous ne saurions le dire. Voici la répartition du texte biblique dans les deux versions de la chaîne:

GREC	ARMÉNIEN
Chapitre I: <i>1 Jean</i> 1,1-2,6	
<i>1 Jean</i> 1,1-2a ³³	<i>1 Jean</i> 1,1
	<i>1 Jean</i> 1,2
<i>1 Jean</i> 1,2b-4	
	<i>1 Jean</i> 1,3
	<i>1 Jean</i> 1,4
<i>1 Jean</i> 1, 5a	<i>1 Jean</i> 1,5
<i>1 Jean</i> 1, 5b	
Section <i>1 Jean</i> 1,6-2,2	
<i>1 Jean</i> 1,6-7	<i>1 Jean</i> 1,6
	<i>1 Jean</i> 1,7a
	<i>1 Jean</i> 1,7b

²⁷ Cf. *NT*, p. 615.

²⁸ Cf. CRAMER, *Catena*, p. 1.

²⁹ Cf. ZÖHRAB, p. 759. Le terme *կաթողիկէ* (= *catholique*), absent du titre de *1 Jean* dans Zöhrab, se lit dans celui de l'*Épître de Jacques* (*ibid.*, p. 750).

³⁰ Sur cet auteur et son œuvre, voir la notice de M.G. BIANCO, *Eutalio*, dans *Dizionario Patristico e di Antichità Cristiane*, vol. 1, Casale Monferrato, 1983, col. 1305-1306.

³¹ Sur le texte grec de ces κεφάλαια très anciens édités dans VON SODEN, *Die Schriften*, vol. I/1, p. 459, voir BOTTE, *Prologues*, col. 688-693. Dans la Bible de Zöhrab, les κεφάλαια, précédés des *Prologues*, se trouvent en tête de chacune des *Épîtres Catholiques*. Une édition critique de leur version arménienne a été publiée par A. VARDANIAN, *Euthalius Werke Untersuchungen und Texte (Kritische Ausgabe der altarmenischer Schriftsteller und Übersetzungen* 3, 1), Vienne, 1930 p. 194-208.

³² Voir infra l'analyse de la chaîne, p. 29-51.

³³ Pour les *desinit* d'un verset incomplet, voir infra l'analyse, p. 29 et ss.

<i>1 Jean 1,8-9</i>	<i>1 Jean 1,8</i>
	<i>1 Jean 1,9</i>
<i>1 Jean 1,10</i>	<i>1 Jean 1,10</i>
<i>1 Jean 2,1-2</i>	<i>1 Jean 2,1-2</i>
Section <i>1 Jean 2,3-6</i>	
<i>1 Jean 2,3-6</i>	<i>1 Jean 2,3</i>
	<i>1 Jean 2,4</i>
	<i>1 Jean 2,5</i>
	<i>1 Jean 2,6</i>
Chapitre II: <i>1 Jean 2,7-17</i>	
<i>1 Jean 2,7</i>	<i>1 Jean 2,7</i>
<i>1 Jean 2,8</i>	<i>1 Jean 2,8</i>
<i>1 Jean 2,9-11a</i>	<i>1 Jean 2,9</i>
	<i>1 Jean 2,10</i>
	<i>1 Jean 2,11</i>
 <i>1 Jean 2,11b</i>	
Section <i>1 Jean 2,12-17</i>	
<i>1 Jean 2,12-13</i>	<i>1 Jean 2,12-13</i>
	<i>1 Jean 2,12³⁴</i>
	<i>1 Jean 2,13a</i>
	<i>1 Jean 2,13b</i>
 <i>1 Jean 2,14</i>	<i>1 Jean 2,14</i>
<i>1 Jean 2,15</i>	<i>1 Jean 2,15</i>
<i>1 Jean 2,16</i>	<i>1 Jean 2,16</i>
<i>1 Jean 2,17</i>	<i>1 Jean 2,17</i>
	<i>1 Jean 2,17b</i>
Chapitre III: <i>1 Jean 2,18-3,10</i>	
<i>1 Jean 2,18</i>	<i>1 Jean 2,18</i>
<i>1 Jean 2,19</i>	<i>1 Jean 2,19</i>
<i>1 Jean 2,20-21a</i>	<i>1 Jean 2,20-21a</i>
<i>1 Jean 2,21b-22b</i>	<i>1 Jean 2,21b-22a</i>
	<i>1 Jean 2,22b</i>
 <i>1 Jean 2,22c</i>	
<i>1 Jean 2,23a</i>	<i>1 Jean 2,23</i>
<i>1 Jean 2,23b-25</i>	
	<i>1 Jean 2,24</i>
	<i>1 Jean 2,25</i>

³⁴ Sur ce lemme biblique qui revient deux fois, voir l'analyse, p. 33-34.

Section *1 Jean 2,26-3,1**1 Jean 2,26**1 Jean 2,27-29**1 Jean 3,1a**1 Jean 3,1b**1 Jean 2,26-27a**1 Jean 2,27b**1 Jean 2,28**1 Jean 2,29**1 Jean 3,1a**1 Jean 3,1b*Section *1 Jean 3,2-10a**1 Jean 3,2a**1 Jean 3,2b-3**1 Jean 3,4-6**1 Jean 3,7**1 Jean 3,8**1 Jean 3,9a**1 Jean 3,9b**1 Jean 3,9c-10a**1 Jean 3,2**1 Jean 3,3**1 Jean 3,4**1 Jean 3,5**1 Jean 3,6**1 Jean 3,7-8a**1 Jean 3,8b**1 Jean 3,9**1 Jean 3,10a*Chapitre IV: *1 Jean 3,10b-4,6**1 Jean 3,10b-11**1 Jean 3,12**1 Jean 3,13-16a**1 Jean 3,16b-17**1 Jean 3,18**1 Jean 3,10b-11**1 Jean 3,12**1 Jean 3,13-14**1 Jean 3,15**1 Jean 3,16**1 Jean 3,17**1 Jean 3,18-19a*Section *1 Jean 3,19-24**1 Jean 3,19-20**1 Jean 3,21-23**1 Jean 3,24**1 Jean 3,19b-20**1 Jean 3,21-22**1 Jean 3,23**1 Jean 3,24a**1 Jean 3,24b*

Section I *Jean* 4,1-6*1 Jean* 4,1*1 Jean* 4,1*1 Jean* 4,2-3a*1 Jean* 4,2-3a*1 Jean* 4,3b*1 Jean* 4,3b-c*1 Jean* 4,3c-4a*1 Jean* 4,4*1 Jean* 4,4b*1 Jean* 4,4c*1 Jean* 4,5-6*1 Jean* 4,5*1 Jean* 4,6a*1 Jean* 4,6bChapitre V: *1 Jean* 4,7-21*1 Jean* 4,7*1 Jean* 4,7-8*1 Jean* 4,8-10*1 Jean* 4,9*1 Jean* 4,10*1 Jean* 4,11-13*1 Jean* 4,11*1 Jean* 4,12-13*1 Jean* 4,14-17a*1 Jean* 4,14*1 Jean* 4,15*1 Jean* 4,16a*1 Jean* 4,16b*1 Jean* 4,17a-b*1 Jean* 4,17b*1 Jean* 4,17c-18*1 Jean* 4,17c-19*1 Jean* 4,19*1 Jean* 4,20-21*1 Jean* 4,20*1 Jean* 4,21Chapitre VI: *1 Jean* 5,1-15*1 Jean* 5,1-2*1 Jean* 5,1*1 Jean* 5,2*1 Jean* 5,3*1 Jean* 5,3-4a*1 Jean* 5,4a*1 Jean* 5,4b-5*1 Jean* 5,4b*1 Jean* 5,5*1 Jean* 5,6a*1 Jean* 5,6*1 Jean* 5,6b*1 Jean* 5,6b-c*1 Jean* 5,6c-9a*1 Jean* 5,7-8*1 Jean* 5,9a

<i>1 Jean 5,9b-10</i>	<i>1 Jean 5,9b-10</i>
<i>1 Jean 5,11-15</i>	<i>1 Jean 5,11</i>
	<i>1 Jean 5,12</i>
	<i>1 Jean 5,13</i>
	<i>1 Jean 5,14</i>
	<i>1 Jean 5,15</i>

Chapitre VII: *1 Jean 5,16-21*

<i>1 Jean 5,16-17</i>	<i>1 Jean 5,16a</i>
	<i>1 Jean 5,16b</i>
	<i>1 Jean 5,17</i>

Section *1 Jean 5,18-21*

<i>1 Jean 5,18</i>	<i>1 Jean 5,18</i>
<i>1 Jean 5,19-20a</i>	<i>1 Jean 5,19-20</i>
<i>1 Jean 5,20b-21</i>	
	<i>1 Jean 5,21</i>

On le voit, la distribution du texte biblique est beaucoup plus resserrée dans la chaîne grecque, ce qui explique en partie que le nombre de scolies y soit inférieur à celui de la version arménienne. Celle-ci reproduit cependant l'ossature du texte grec: les *incipit* des versets bibliques qui suivent les titres des chapitres et des sections grecques sont les mêmes dans la version arménienne, à une exception près en *1 Jn 3,19b-20*³⁵. Il faut sans doute supposer que ces indications de chapitres et de sections, de même que leurs titres, sont tombés dans le modèle grec traduit en arménien, puisque, dans la version arménienne de la *Chaîne sur Jacques*, le titre de la section grecque *Jc 4,13-17* a été conservé³⁶.

Toujours cité intégralement, à pleine page, comme les scolies, le lemme biblique ne révèle pas, semble-t-il, un texte différent de la Bible arménienne et de celui du *Commentaire des Sept Épîtres Catholiques* de Sargis Šnorhali (1100-1167)³⁷, contemporain du scribe Grigor, traducteur, en 1163, de la chaîne grecque en arménien. Les variantes sont avant tout d'ordre grammatical. Il faut toutefois noter la présence de quelques leçons inconnues des textes bibliques arméniens: scolie 299, note 7 (p. 73); 318, note 6 (p. 98); 319, note 6 (p. 101); 323, note 15 (p. 108); 326, note 9 (p. 112); 362, note 6 (p. 161); 369, note 2 (p. 185); 378, note 7 (p. 197); 411, note 6 (p. 231); 425, note 7 (p. 259) et 443, note 4 (p. 279). Là, le traducteur a sans doute voulu

³⁵ Voir *infra*, p. 43

³⁶ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 62.

³⁷ Cf. Sargis Šnorhali, *Meknut' iwn*.

rester fidèle à un texte grec dont il ne trouvait pas l'équivalent dans sa Bible arménienne.

Les lemmes non-bibliques consistent uniquement dans l'indication des noms et, quelquefois, des œuvres d'où sont extraites les scolies d'auteurs³⁸. Le texte des scolies anonymes suit directement le lemme biblique ou encore le *desinit* de la scolie précédente; seuls le signalent la majuscule, en rouge, du premier mot, et un chiffre dans la marge du manuscrit en face de la ligne où commence le texte.

4. Les scolies anonymes

Avant de montrer l'intérêt des scolies anonymes, revenons sur leur nombre. Des 142 scolies qui sont présentées comme anonymes dans la version arménienne (92 en grec), il faut en soustraire 19 (23 en grec)³⁹ qui, d'après les travaux de F. Zoepfl, doivent être restituées à l'*Enarratio brevis in Epistolas canonicas* de Didyme d'Alexandrie⁴⁰. De plus, les recherches que nous avons effectuées, uniquement à partir des citations bibliques incluses dans ces textes, nous ont amené à identifier quatre scolies: deux tirées des œuvres de Jean Chrysostome⁴¹, une de l'*Enarratio* de Didyme d'Alexandrie⁴² et la quatrième des œuvres de Sévère d'Antioche⁴³.

Lemmes bibliques et scolies anonymes

Les 119 autres scolies anonymes de la version arménienne (78 en grec) constituent donc le groupe le plus important de la chaîne. Prépondérant, avons-nous déjà dit⁴⁴, en raison de la position qu'elles occupent — toujours en première place après le lemme biblique — et la fonction qui leur est impartie d'en assurer le commentaire. Cela ressort clairement dès le début de la chaîne. Après le verset *1 Jean* 1,1, par exemple, la scolie anonyme 287⁴⁵ débute par quelques lignes sur le mystère de Dieu dans lequel Jean va faire pénétrer ses lecteurs au cours de son *Épître*. Puis le texte du verset *1 Jean* 1,1 est commenté, d'abord par la seconde partie de la même scolie anonyme et ensuite par la scolie anonyme 288, puis le verset *1 Jean* 1,2 par la scolie anonyme 289, etc... On remarquera que, pour ces deux versets et le suivant, la chaîne grecque a pour commentaire un texte de Sévère d'Antioche et des

³⁸ Voir infra, p. 23-26.

³⁹ Voir la liste infra, p. 25-26.

⁴⁰ Cf. ZOEPFL, *Didymi*; CPG 2562.

⁴¹ Une dans la chaîne grecque sur *1 Jn* 1,5b (voir infra l'analyse, p. 30, note 12), et une dans la version arménienne sur *1 Jn* 4,11 (voir infra l'analyse, p. 46, note 19).

⁴² Sur *1 Jn* 4,15 (voir infra l'analyse, p. 46, note 21).

⁴³ Sur *1 Jn* 4,17c-19 (voir infra l'analyse, p. 47, note 23).

⁴⁴ Voir supra, p. 9-10.

⁴⁵ Voir infra l'analyse p. 29 et la traduction, p. 56-59.

extraits de Didyme d'Alexandrie qui ne portent pas sur le texte biblique en entier et ne l'expliquent pas phrase après phrase.

Entre le lemme biblique et la scolie anonyme qui lui fait suite, le lien est aussi marqué par la manière dont celle-ci est introduite. De nombreux enchaînements se font par les formules suivantes: «c'est-à-dire⁴⁶, en effet⁴⁷», ou d'autres procédés qui mettent en évidence la dépendance directe du texte anonyme par rapport au verset biblique⁴⁸. Mais plus fréquemment encore, le début de la scolie est lié directement au lemme biblique par l'interprétation qu'il en donne; il s'y enchaîne immédiatement⁴⁹.

Les scolies anonymes manifestent donc l'état primordial de la chaîne; ce sont elles qui assurent le commentaire de l'*Épître* verset après verset. Il sera facile de s'en rendre compte, en parcourant l'analyse de la chaîne⁵⁰ et en se rapportant au texte et à la traduction des scolies anonymes suivant immédiatement chacun des versets bibliques. Cette organisation, dont K. Staab a montré qu'elle constituait la forme primitive de l'œuvre en grec⁵¹, apparaît très distinctement dans la version arménienne où, contrairement à la chaîne grecque éditée par Cramer, le texte biblique a toujours pour commentaire immédiat une scolie anonyme.

Relations entre les scolies

Liées aux lemmes bibliques qu'elles commentent, les scolies anonymes le sont aussi entre elles, manifestant ainsi qu'elles forment les maillons d'un ensemble composé tout d'un bloc.

Des formules stéréotypées, qui renvoient à ce qui a été exposé auparavant, reviennent en effet fréquemment, au début ou dans le corps de la scolie. En voici quelques-unes: «Nous l'avons déjà dit; nous l'avons dit de nombreuses fois⁵²; comme cela a été exposé auparavant⁵³; il serait superflu de répéter ce qui a déjà été dit⁵⁴.» Dans l'un des derniers textes de la chaîne, la scolie 445, le caténiste renvoie même à une citation de l'évangile de *Jean* 15,18 qu'il a faite dans la scolie 56 de la *Chaîne sur Jacques*⁵⁵. Du commentaire qu'il vient d'écrire immédiatement, l'auteur passe aussi par diverses chevilles à celui qu'il rédige: «Jean vient de dire⁵⁵, maintenant⁵⁶, à présent⁵⁷, de

⁴⁶ Voir, par exemple, scolies 391, p. 208-209; 400, p. 216-217; 425, p. 256-259.

⁴⁷ Voir, par exemple, scolies 299, p. 72-73, 314, p. 94-95; 322, p. 106-107.

⁴⁸ Voir, par exemple, scolies 295, p. 66-67; 297, p. 68-71; 304, p. 80-83.

⁴⁹ Voir, par exemple, scolies 349, p. 144-145; 351, p. 146-147, 364, p. 164-169.

⁵⁰ Voir infra, p. 29-51.

⁵¹ Cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 331-345

⁵² Voir, par exemple, scolies 437, p. 268-271; 443, p. 278-281; 445, p. 282-283.

⁵³ Voir scolie 416, p. 242-245.

⁵⁴ Voir scolie 288, p. 60-61.

⁵⁵ Voir scolie 341, p. 136-137, 355, p. 150-151.

⁵⁶ Voir scolie 392, p. 208-209; 411, p. 228-231.

⁵⁷ Voir scolie 377, p. 194-195; 421, p. 250-251.

nouveau⁵⁸.» De même, il annonce ce qui va suivre: «Jean donne une introduction aux paroles qui vont suivre⁵⁹; il est sur le point de présenter ... la règle de l'amour⁶⁰; il va le dire⁶¹.» Et, parvenu à l'explication des derniers versets de *1 Jean*, le caténiste annoncera la fin de son exposé en soulignant l'unité de l'*Épître* qu'il a commentée: «Ce par quoi Jean a ouvert la voie en commençant, il le ratifie de son sceau en terminant⁶².»

Ces procédés, et d'autres que l'on découvrira à la lecture des scolies, manifestent, eux aussi, que la structure originelle de la chaîne, rédigée comme l'est une œuvre suivie, repose sur des textes anonymes.

Le caténiste

Le compositeur des scolies anonymes se dévoile dans leur rédaction. Ses interventions apparaissent en effet, non seulement dans le rappel de ce qu'il a déjà écrit⁶³ ou l'annonce de ce qui va suivre⁶⁴, mais aussi dans l'emploi des pronoms par lesquels il fait acte d'auteur: «je⁶⁵, nous⁶⁶.» D'autres indices suggèrent également, tout au long de la chaîne, que les scolies anonymes ont bien été composées par un unique auteur. Indices stylistiques d'abord: le recours fréquent aux mêmes termes et aux mêmes expressions. En voici quelques exemples: le caténiste affectionne l'appellation *eranelis* (= *notre bienheureux*) pour désigner les auteurs des trois *Épîtres*, *notre bienheureux Jacques*⁶⁷, *notre bienheureux Pierre*⁶⁸, *notre bienheureux Jean*⁶⁹. Il parsème son commentaire d'appels à l'attention et de recommandations: «tes (= *vois, considère, observe*⁷⁰); *aha, ahawasik* (= *voici*⁷¹); *part ē* (= *il faut*⁷²). De nombreuses fois il s'adresse à son lecteur⁷³, fait intervenir un objecteur qu'il réfute⁷⁴, ou encore il met ses propos dans la bouche d'un autre⁷⁵. Signalons enfin des rencontres de termes et d'expressions dans la condamnation de l'hérésie sur laquelle nous reviendrons⁷⁶: les hérétiques

⁵⁸ Voir scolie 307, p. 84-85; 370, p. 184-185; 419, p. 246-247.

⁵⁹ Voir scolie 366, p. 170-171

⁶⁰ Voir scolie 378, p. 194-197.

⁶¹ Voir scolie 383, p. 200-203.

⁶² Voir scolie 433, p. 264-265; 446, p. 284-285.

⁶³ Voir supra, note 52.

⁶⁴ Voir supra, note 59 et 60.

⁶⁵ Voir, par exemple, scolies 329, p. 118-125; 347, p. 142-143; 443, p. 278-281.

⁶⁶ Voir, par exemple, scolies 310, p. 88-89; 365, p. 168-169; 447, p. 284-285.

⁶⁷ Voir *Chaîne sur Jacques*, scolies 34, p. 98-99; 59, p. 122-123; 74, p. 138-139.

⁶⁸ Voir *Chaîne sur Pierre*, scolies 90, p. 66-69; 149, p. 114-115, 234, p. 182-183

⁶⁹ Voir, par exemple, scolies 360, p. 156-157; 367, p. 176-177; 413, p. 234-235.

⁷⁰ Voir, par exemple, scolies 287, p. 58-59; 329, p. 120-121; 420, p. 248-249.

⁷¹ Voir, par exemple, scolies 313, p. 92-93; 405, p. 220-221; 447, p. 284-285.

⁷² Voir, par exemple, scolies 319, p. 100-101; 328, p. 114-115; 330, p. 124-125

⁷³ Voir, par exemple, scolies 333, p. 128-129, 388, p. 206-207; 412, p. 232-233.

⁷⁴ Voir, par exemple, scolies 302, p. 76-79; 356, p. 150-153; 411, p. 228-231.

⁷⁵ Voir, par exemple, scolies 289, p. 60-63; 360, p. 156-159, 369, p. 184-185.

⁷⁶ Voir infra, p. 21-23.

*professent que Jésus est simplement un homme*⁷⁷, *ils nient le Fils*⁷⁸. L'ensemble de ces coïncidences tant littéraires que doctrinales seront difficilement attribuées au hasard.

L'explication du texte scripturaire révèle aussi l'unicité d'auteur. Deux types de scolies reviennent régulièrement: l'un où le lemme biblique, repris dans le tissu de la scolie, fait l'objet du commentaire⁷⁹; l'autre où le caténiste se lance dans un exposé global sur le lemme, sans reprendre ce dernier au cours de sa rédaction⁸⁰. Une unique méthode d'interprétation inspire ces diverses formes de commentaire: l'explication littérale, l'établissement du sens tel qu'il ressort des termes utilisés par l'auteur de l'*Épître de Jean*⁸¹; le caténiste ne se départira pas une seule fois de cette attitude. L'exégèse du texte ne constitue pas cependant le seul but que se propose l'auteur des scolies anonymes; celles-ci sont en effet constamment remplies d'allusions au mystère du salut et d'exhortations spirituelles ou morales, selon que le permettent les textes à commenter⁸².

Un pasteur

Est-il possible de cerner davantage l'identité de notre caténiste? Ses invitations incessantes à communier plus intensément au mystère de Dieu⁸³ et à pratiquer les vertus⁸⁴, de même que le caractère directif, déjà relevé, de son discours⁸⁵ insinuent à eux seuls que l'auteur de ces textes exerce une fonction dans une communauté chrétienne. La scolie 442, en finale de la *Chaîne sur Jean*, vient confirmer, semble-t-il, cette hypothèse? Le scholiaste, qui explique à quelles conditions le pardon des péchés est possible, écrit en effet: «... à ceux qui se sont corrigés et repentis il nous faut redonner la vie, délier le (frère) des liens du péché au nom de ce pouvoir que nous avons reçu du Seigneur; Jean conseille ... à toi qui as été établi dispensateur (*matakarrar*, οἰκονόμος) des biens du Seigneur de ne pas gaspiller ce pardon dans une entreprise indigne⁸⁶.»

Ce pasteur, soucieux des progrès spirituels de sa communauté, n'est pas un arménien. La lecture des scolies anonymes propres à la version arménienne oblige en effet, très fréquemment, à constater les liens qu'elles possèdent avec les commentaires du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte

⁷⁷ Voir, par exemple, scolies 347, p. 142-143; 348, p. 142-145.

⁷⁸ Voir, par exemple, scolies 348, p. 142-145; 349, p. 144-145; 351, p. 146-147.

⁷⁹ Voir, par exemple, scolies 287-289, p. 56-63.

⁸⁰ Voir, par exemple, scolies 290, p. 62-63; 303, p. 78-81; 310, p. 88-89.

⁸¹ Voir, par exemple, scolies 297, p. 68-71; 305, p. 82-83; 308, p. 84-87.

⁸² Voir, par exemple, scolies 302, p. 76-79; 311, p. 90-91; 330, p. 124-127.

⁸³ Voir, par exemple, scolies 290, p. 62-63; 299, p. 72-73; 311, p. 90-91.

⁸⁴ Voir, par exemple, scolies 303, p. 78-81; 304, p. 80-83; 330, p. 124-127.

⁸⁵ Voir supra, note 71.

⁸⁶ Voir infra, p. 276-277.

des *Épîtres Catholiques*⁸⁷, reflète d'œuvres et de chaînes grecques antérieures⁸⁸. Ces deux auteurs n'ayant pas été traduits en arménien, les ressemblances que l'on constate, dans la *Chaîne sur I Jean*, comme dans celles sur *Jacques* et sur *I-II Pierre*, entre leur commentaire et les scolies anonymes de la chaîne arménienne révèlent une dépendance commune par rapport à un texte grec plus ancien⁸⁹. Il faut aussi, dans le même sens, relever les indices que présentent les citations scripturaires faites à l'intérieur des scolies anonymes. Alors que dans le lemme biblique qui les précède, le traducteur arménien du XIIe siècle se réfère à sa version des *Épîtres Catholiques*, celle que son contemporain, Sargis Šnorhali (1106-1167), utilise dans son *Commentaire*⁹⁰, les textes bibliques insérés à l'intérieur des scolies anonymes reflètent parfois des lectures non arméniennes⁹¹: il était plus expéditif pour le traducteur, le scribe Grigor⁹², de rendre directement en arménien la citation biblique que la scolie grecque lui mettait sous les yeux, plutôt que de la chercher dans sa Bible arménienne.

Un pasteur vigilant

La crainte de déviations doctrinales obsède notre caténiste, car, dit-il, beaucoup de faux docteurs sont là⁹³. Aussi, à plus de trente reprises, chaque fois que le texte de la *Première Épître de Jean* lui en fournit l'occasion, va-t-il exhorter ses lecteurs à la vigilance, comme il l'avait fait précédemment pour l'*Épître de Jacques*⁹⁴ et celles de *Pierre*⁹⁵. Faux docteurs et hérétiques⁹⁶, séducteurs et hypocrites⁹⁷, suppôts du diable⁹⁸, antichrists anciens et actuels⁹⁹ sont dénoncés avec vigueur, en des termes analogues parfois à ceux qu'Irénée de Lyon emploie dans l'*Adversus Haereses*¹⁰⁰: ils attentent à la vérité de la foi et, dans leur orgueilleuse impiété, ils légitiment des conduites qui mènent à leur perdition ceux qui les adoptent¹⁰¹.

Si le caténiste dénonce l'hérésie en général, il s'en prend aussi à des

⁸⁷ Voir, par exemple, scolies 301, p. 74-75; 305, p. 82-83; 306, p. 82-85; 311, p. 90-91; etc

...

⁸⁸ Cf. DEVRESSE, *Chaînes*, col. 1211-1214

⁸⁹ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 13-14 et 20-21.

⁹⁰ *Ibid.*, p. 17. Le texte biblique de la chaîne est très peu différent de celui de Zōhrab, on le voit par les variantes de la *Chaîne sur Jacques*, p. 43-67, de la *Chaîne sur Pierre*, p. 23-65 et ici, p. 29-48.

⁹¹ Voir, par exemple, scolies 287, note 9, p. 59, 299, note 7, p. 73; 319, note 6, p. 101; 369, note 2, p. 185; 411, note 6, p. 231.

⁹² Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 13-14

⁹³ Cf. scolie 341, p. 136-137.

⁹⁴ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, scolie 40, p. 104-105.

⁹⁵ *Id.*, *Chaîne sur Pierre*, scolie 201, p. 160-161.

⁹⁶ Voir, par exemple, scolie 316, p. 96-97.

⁹⁷ Voir, par exemple, scolie 378, p. 194-197.

⁹⁸ Voir, par exemple, scolie 369, p. 184-185.

⁹⁹ Voir, par exemple, scolie 370, p. 184-187.

¹⁰⁰ Voir, par exemple, scolie 347-349, p. 142-145.

¹⁰¹ Voir, par exemple, scolie 378, p. 194-197.

groupes particuliers. La polémique antijuive, déjà présente dans la *Chaîne sur Jacques*¹⁰² et celle *sur I-II Pierre*¹⁰³, apparaît aussi dans la *Chaîne sur I Jean*. Les Juifs ont refusé de reconnaître le Christ comme Fils de Dieu, ils l'ont crucifié¹⁰⁴ et «jusqu'à présent ils restent dans la même attitude que ceux qui nièrent le Fils¹⁰⁵». Ce sont là deux des arguments de la diatribe ancienne contre le peuple juif¹⁰⁶, griefs que manient avec la même violence les auteurs chrétiens du IVe et du Ve siècle¹⁰⁷. Aux Juifs, le caténiste associe «la secte de Simon», parce que, comme ceux-là, les Simoniens «aimaient celui qui engendre, mais ils haïssaient celui qui est né de lui», affirme-t-il dans la scolie 419¹⁰⁸. Deux autres textes reprennent la même accusation à l'égard des sectateurs de Simon: ils nient le Fils, professant que Jésus est simplement un homme devenu Christ par la descente de l'Esprit au Jourdain¹⁰⁹.

L'erreur attribuée nominale à Simon dans les trois scolies précédentes est aussi condamnée, mais de manière anonyme, dans de nombreux autres textes¹¹⁰. En tous ces passages, ce sont en fait les erreurs gnostiques que vise notre auteur, comme le prouvent les allusions, dans ces mêmes scolies, à «l'autre Père», le Pro-Père de la gnose valentinienne¹¹¹. Autres auteurs d'une christologie gnostique, les Manichéens sont aussi mentionnés comme soutenant que «le Seigneur n'est apparu aux hommes que corporellement, et non pas réellement¹¹²».

Ces attaques contre le peuple juif et les hérétiques permettent, semble-t-il, de délimiter la période à laquelle l'*Urkatene* a pu voir le jour. En effet, si la polémique antijuive s'est poursuivie jusqu'au VIIIe siècle dans la littérature patristique d'Orient¹¹³ de même que le combat contre les gnostiques¹¹⁴, par contre il n'y a plus de danger manichéen pour l'Église après le VIe siècle¹¹⁵.

¹⁰² Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, scolie 74, p. 138-141.

¹⁰³ *Id.*, *Chaîne sur Pierre*, scolie 124, p. 94-95.

¹⁰⁴ Voir, par exemple, la scolie 304, p. 80-83, l'une des premières scolies anonymes, et la scolie 424, l'une des dernières, p. 252-257; voir aussi les scolies 307, p. 84-85; 344, p. 140-141; 419, p. 246-249.

¹⁰⁵ Voir scolie 349, p. 144-145.

¹⁰⁶ Cf. SIMON, *Verus Israël*, p. 188-213.

¹⁰⁷ Cf. SIMON, *op. cit.*, p. 245-247; STROUMSA, *Savoir et salut*, p. 111-123.

¹⁰⁸ Voir infra, p. 246-249.

¹⁰⁹ Voir scolies 347 et 349, p. 142-143 et 144-145.

¹¹⁰ Voir scolies 348, p. 142-145; 351, p. 146-147; 393, p. 210-211; 394, p. 210-213; 423, p. 252-253; 424, p. 252-257.

¹¹¹ Cf. SAGNARD, *La gnose valentinienne*, p. 296-299.

¹¹² Voir scolies 393, p. 210-211. Voir aussi les scolies 395, p. 212-213; 399, p. 214-215; 445, p. 282-283.

¹¹³ Voir, par exemple, le *Sermon sur l'exaltation de la Croix* (PG 97, 1024-1025) d'André de Jérusalem (fin du VIIe s.) et le *Dialogue* entre un juif et un chrétien (PG 40,847-866) de Jérôme de Jérusalem (VIIIe s.?).

¹¹⁴ Cf. K. KOSCHORKE, *Patristischen Materialien zur Spätgeschichte der valentinianischen Gnosis*, dans *Gnosis and Gnosticism (Nag Hammadi Studies XVII)*, Leiden, 1981, p. 125-126.

¹¹⁵ Cf. H. PUECH, *Manichéisme*, dans *Encyclopaedia Universalis*, vol. 10, Paris, 1968, p. 429-439; STROUMSA, *Savoir et salut*, p. 375-376.

Le rédacteur des scolies anonymes pourrait donc avoir vécu avant cette époque.

5. Les scolies d'auteurs

Contrairement à la *Chaîne sur Jacques* et sur *I-II Pierre* où les œuvres de nombreux auteurs étaient mises à contribution¹¹⁶, le commentaire de *I Jean* ne fait nommément appel qu'à cinq Pères de l'Église — Origène, Jean Chrysostome, Cyrille d'Alexandrie, Sévère d'Antioche et Maxime le Confesseur — auxquels il faut joindre, depuis les recherches de Zoepfl¹¹⁷, Didyme l'Aveugle. Aux vingt scolies attribuées à ces cinq auteurs s'en ajoutent quatre autres que nous avons identifiées parmi les textes anonymes: une de Sévère d'Antioche, une de Cyrille d'Alexandrie et deux de Jean Chrysostome. Ces scolies d'auteurs, toujours en deuxième position après le lemme biblique, n'assurent pas, nous l'avons dit¹¹⁸, le commentaire du texte scripturaire, rôle départi aux scolies anonymes, mais élargissent et développent l'interprétation donnée par ces dernières.

Sévère d'Antioche

Neuf scolies sont mises sous le nom de l'évêque d'Antioche dans la version arménienne: les textes 291¹¹⁹, 309¹²⁰, 324¹²¹, 338¹²², 343¹²³, 346¹²⁴, 361¹²⁵, 372¹²⁶ et 444¹²⁷. Le texte 309, anonyme dans l'édition de Cramer, est attribué à Sévère par les manuscrits *BN Coislin 25* et *Barberinus 582* qui corroborent ainsi l'indication de la version arménienne. Celle-ci possède également un texte anonyme qu'il faut restituer à Sévère d'Antioche: la scolie 413 que n'a pas la chaîne grecque¹²⁸.

Maxime le Confesseur

Le plus récent des auteurs cités dans l'ensemble de l'œuvre tant en grec qu'en arménien, Maxime le Confesseur († 662), apparaît quatre fois dans la *Chaîne sur I Jean*: scolies 300¹²⁹, 362¹³⁰, 373¹³¹ et 414¹³². Tous tirés des

¹¹⁶ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 37-41, et *Chaîne sur Pierre*, p. 17-21.

¹¹⁷ Cf. ZOEPFL, *Didymi*.

¹¹⁸ Voir supra, p. 9 et 17.

¹¹⁹ Voir infra, p. 64-65.

¹²⁰ Voir infra, p. 88-89.

¹²¹ Voir infra, p. 110-111.

¹²² Voir infra, p. 134-135.

¹²³ Voir infra, p. 138-141.

¹²⁴ Voir infra, p. 139-140.

¹²⁵ Voir infra, p. 158-159.

¹²⁶ Voir infra, p. 186-189.

¹²⁷ Voir infra, p. 280-281.

¹²⁸ Voir infra, p. 232-237.

¹²⁹ Voir infra, p. 72-75.

¹³⁰ Voir infra, p. 158-161.

¹³¹ Voir infra, p. 188-193.

¹³² Voir infra, p. 236-243.

Quaestiones ad Thalassium et reproduits avec fidélité dans la version grecque, ces textes ont subi de nombreuses adaptations en arménien. La présence réduite de Maxime le Confesseur dans la chaîne, le caractère des passages qui lui sont empruntés — ce ne sont pas des commentaires du lemme biblique — manifestent assez que ces textes de Maxime ont été ajoutés dans le but d'enrichir une œuvre qui existait avant 662.

Cyrille d'Alexandrie

La chaîne grecque mentionne cinq fois le nom de l'évêque d'Alexandrie. Deux scolies seulement ont été identifiées: l'une sur *1 Jean* 2,7 (scolie 318 en arménien¹³³), et l'autre sur *1 Jean* 2,14 (scolie 325 en arménien¹³⁴). L'origine du texte sur *1 Jean* 2,15 (sur *1 Jean* 2,17 en arménien, scolie 337¹³⁵) est inconnue. Deux autres textes sont encore attribués à Cyrille d'Alexandrie: sur *1 Jean* 3,21-23 que Pusey n'a pu identifier et qui est anonyme en arménien (scolie 388¹³⁶), et sur *1 Jean* 5,4b-5, scolie non identifiée par Pusey et qui n'existe pas en arménien¹³⁷.

Origène

Un seul texte d'Origène, tiré du commentaire sur le *Cantique des Cantiques*, figure dans la chaîne grecque comme dans la version arménienne (scolie 326¹³⁸), mais pour des versets différents de *1 Jean*: après *1 Jean* 2,12-13 en arménien, après *1 Jean* 2,14 en grec.

Jean Chrysostome

Alors que dans la *Chaîne sur Jacques* et *I-II Pierre* de nombreux emprunts avaient été faits aux œuvres de Chrysostome¹³⁹, son nom n'apparaît que cinq fois en grec et trois fois en arménien dans la *Chaîne sur 1 Jean*: sur *1 Jean* 3,8 (scolie 368¹⁴⁰); sur *1 Jean* 3,16b-17, scolie non identifiée par Haidacher et qui n'existe pas en arménien¹⁴¹; sur *1 Jean* 3,18 qui n'existe pas en arménien¹⁴²; sur *1 Jean* 4,3b (scolie 397¹⁴³), et sur *1 Jean* 4,8-10 (scolie 404¹⁴⁴). Deux scolies présentées comme anonymes doivent aussi être restituées à Chrysostome: l'une sur *1 Jean* 1,5b que n'a pas la version

¹³³ Voir infra, p. 98-99.

¹³⁴ Voir infra, p. 110-111.

¹³⁵ Voir infra, p. 132-135.

¹³⁶ Voir infra, p. 206-207.

¹³⁷ Voir infra, p. 48.

¹³⁸ Voir infra, p. 110-113.

¹³⁹ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 38; *Chaîne sur Pierre*, p. 17-18.

¹⁴⁰ Voir infra, p. 182-183.

¹⁴¹ Voir infra, p. 43.

¹⁴² Voir infra, p. 43.

¹⁴³ Voir infra, p. 212-215.

¹⁴⁴ Voir infra, p. 220-221.

arménienne¹⁴⁵; l'autre sur *1 Jean* 4,17b (scolie 407, sur *1 Jean* 4,12-13 en arménien¹⁴⁶).

Didyme d'Alexandrie

Le dernier auteur, dont le nom n'apparaît pas dans la *Chaîne sur 1 Jean*¹⁴⁷, est aussi celui auquel le caténiste se serait référé le plus souvent, si l'on accepte les conclusions des recherches de Zoepfl¹⁴⁸. Vingt-trois scolies, se présentant toutes comme anonymes, seraient empruntées à l'*Enarratio brevis in Epistolas canonicas*. Toutes cependant ne se lisent pas dans la version arménienne. En voici la liste:

Sur <i>1 Jean</i> 1,1-2a	Cramer 107,1-7	scolie 292 en arménien ¹⁴⁹
Sur <i>1 Jean</i> 1,1-2a	Cramer 107,8-13	scolie 293 en arménien ¹⁵⁰
Sur <i>1 Jean</i> 1,1-2a	Cramer 107,16-22	scolie 295 en arménien ¹⁵¹
Sur <i>1 Jean</i> 1,2b-4	Cramer 107,29-32	inconnue en arménien ¹⁵²
Sur <i>1 Jean</i> 1,5b	Cramer 109,9-19	scolie 301 en arménien ¹⁵³
Sur <i>1 Jean</i> 2,3-6	Cramer 111,15-112,3	scolie 312 en arménien ¹⁵⁴
Sur <i>1 Jean</i> 2,7	Cramer 112,9-20	scolie 316 en arménien ¹⁵⁵
Sur <i>1 Jean</i> 2,15	Cramer 116,11-23	scolie 335 en arménien ¹⁵⁶
Sur <i>1 Jean</i> 2,19	Cramer 118,27-30	scolie 344 en arménien ¹⁵⁷
Sur <i>1 Jean</i> 2,27-29	Cramer 120,30-121,11	scolie 357 en arménien ¹⁵⁸
Sur <i>1 Jean</i> 3,9a	Cramer 126,13-28	inconnue en arménien ¹⁵⁹
Sur <i>1 Jean</i> 3,10b-11	Cramer 127,14-19	inconnue en arménien ¹⁶⁰
Sur <i>1 Jean</i> 4,1	Cramer 129,26-130,10	scolie 392 en arménien ¹⁶¹
Sur <i>1 Jean</i> 4,2-3a	Cramer 130,23-25	scolie 393 en arménien ¹⁶²
Sur <i>1 Jean</i> 4,2-3a	Cramer 131,4-9	scolie 394 en arménien ¹⁶³

¹⁴⁵ Voir infra, p. 30.

¹⁴⁶ Voir infra, p. 46 et 223-225.

¹⁴⁷ Contrairement aux deux parties précédentes de la chaîne (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 38; *Chaîne sur Pierre*, p. 17).

¹⁴⁸ Cf. ZOEPFL, *Didymi*

¹⁴⁹ Voir infra, p. 29 et 64-65.

¹⁵⁰ Voir infra, p. 29 et 64-67.

¹⁵¹ Voir infra, p. 30 et 66-67.

¹⁵² Voir infra, p. 30.

¹⁵³ Voir infra, p. 30 et 74-75.

¹⁵⁴ Voir infra, p. 32 et 90-93.

¹⁵⁵ Voir infra, p. 33 et 96-97.

¹⁵⁶ Voir infra, p. 35 et 132-133.

¹⁵⁷ Voir infra, p. 38 et 140-141.

¹⁵⁸ Voir infra, p. 39 et 154-155.

¹⁵⁹ Voir infra, p. 41.

¹⁶⁰ Voir infra, p. 42.

¹⁶¹ Voir infra, p. 44 et 208-209.

¹⁶² Voir infra, p. 44 et 210-211.

¹⁶³ Voir infra, p. 44 et 210-213.

Sur <i>1 Jean</i> 4,7	Cramer 132,28-133,8	scolie 402 en arménien ¹⁶⁴
Sur <i>1 Jean</i> 5,1-2	Cramer 138,18-19	inconnue en arménien ¹⁶⁵
Sur <i>1 Jean</i> 5,1-2	Cramer 138,22-23	scolie 419 en arménien ¹⁶⁶
Sur <i>1 Jean</i> 5,3	Cramer 139,3-20	scolie 421 en arménien ¹⁶⁷
Sur <i>1 Jean</i> 5,11-15	Cramer 141,33-142,17	inconnue en arménien ¹⁶⁸
Sur <i>1 Jean</i> 5,18	Cramer 143,26-144,2	scolie 443 en arménien ¹⁶⁹
Sur <i>1 Jean</i> 5,19-20a	Cramer 144,13-22	scolie 445 en arménien ¹⁷⁰
Sur <i>1 Jean</i> 5,20b-21	Cramer 144,29-145,6	scolie 447 en arménien ¹⁷¹

A ces vingt-trois textes, il faut encore ajouter la scolie anonyme 409 sur *1 Jean* 4,15 qui n'existe qu'en arménien¹⁷². L'absence d'attribution à Didyme de tous ces textes remonterait à l'époque de la composition de l'*Urkatene* dans laquelle étaient omis les noms des auteurs auxquels avait emprunté le caténiste¹⁷³.

6. Les étapes d'une chaîne palestinienne?

La raréfaction des scolies d'auteurs et la prédominance écrasante des scolies anonymes démontrent que la *Chaîne sur 1 Jean* ne fut pas composée, à l'origine, de passages tirés des œuvres des Pères de l'Église. Aucun auteur de base n'apparaît dans ce commentaire, et la présence de textes attribués à l'un des cinq auteurs précédents diminue au fur et à mesure que l'on approche de la finale de la chaîne¹⁷⁴; le zèle du réviseur s'est relâché. Il semble donc probable, comme l'a écrit K. Staab¹⁷⁵, qu'en son premier état, cette œuvre ne comprenait que des textes anonymes auxquels pouvaient être joints des extraits de Didyme d'Alexandrie, mais sans que ce dernier soit nommé. La version arménienne conforte ces conclusions.

Situer l'époque et le lieu où cet ouvrage vit le jour s'avère impossible; de nombreux maillons font encore défaut dans l'histoire des chaînes pour que l'on puisse envisager de les dater et de les localiser avec précision¹⁷⁶. Ce n'est que par le deuxième état que revêt la *Chaîne sur 1 Jean* que l'on peut se faire une idée, nous allons le voir, de la période et du milieu où elle fut

¹⁶⁴ Voir infra, p. 45 et 216-219.

¹⁶⁵ Voir infra, p. 48.

¹⁶⁶ Voir infra, p. 48 et 246-249.

¹⁶⁷ Voir infra, p. 48 et 250-251.

¹⁶⁸ Voir infra, p. 49.

¹⁶⁹ Voir infra, p. 50 et 278-281.

¹⁷⁰ Voir infra, p. 51 et 282-283.

¹⁷¹ Voir infra, p. 51 et 284-285.

¹⁷² Voir infra, p. 46 et 226-229.

¹⁷³ Cf. STAAB, *Katnenkommentare*, p. 318.

¹⁷⁴ Nous verrons dans le prochain volume que pour *II-III Jean* et *Jude*, les scolies d'auteurs ne dépassent pas la douzaine.

¹⁷⁵ Cf. STAAB, *Katnenkommentare*, p. 331-345.

¹⁷⁶ Cf. DORIVAL, *Les chaînes exégétiques*, t. 1, p. 33-34 et 99-112.

composée. Indiquons auparavant que les *Épîtres Catholiques* étaient lues dans les liturgies palestiniennes dès le IVe-Ve siècle¹⁷⁷, et qu'il est compréhensible, en raison de l'inexistence de commentaires patristiques sur ces textes bibliques¹⁷⁸, que l'on ait voulu aider les lecteurs, les prédicateurs et leurs auditeurs à les mieux comprendre.

La deuxième étape de la chaîne, celle où l'on y insère, en deuxième position après le lemme biblique, des extraits d'œuvres patristiques, apporte-t-elle quelques indications chronologiques et locales? Les auteurs auxquels emprunte le réviseur — Origène, (Didyme d'Alexandrie?), Cyrille d'Alexandrie, Jean Chrysostome et Sévère d'Antioche — font en effet partie du groupe de ceux que les spécialistes des chaînes rangent dans la «mouvance palestinienne¹⁷⁹». La *Chaîne sur Jacques* et celle *sur I-II Pierre*, qui font appel en plus à Eusèbe, Apollinaire, Basile, Athanase, Hésychius et Théodoret, autres auteurs dont les ouvrages étaient connus et conservés en Palestine¹⁸⁰, montrent également que tel est bien le milieu dans lequel ce commentaire caténal fut enrichi de fragments d'œuvres patristiques. La mort de Sévère d'Antioche étant survenue en 538 et la disparition des bibliothèques de Palestine vers 630¹⁸¹, c'est entre ces deux dates que, vraisemblablement, il faut situer le premier enrichissement d'une *Chaîne sur les Épîtres Catholiques* qui n'était composée auparavant que de scolies anonymes. Après 662, des extraits de Maxime le Confesseur lui seront encore ajoutés.

7. L'édition de la *Chaîne sur I Jean*

Après cette introduction, une analyse comparée présente les deux versions¹⁸²: dans la colonne de gauche, on suivra le déroulement de la chaîne grecque à travers la succession de ses chapitres, lemmes bibliques et scolies; en face, à droite, figure la même analyse pour le texte arménien. Un décalage typographique visualise les divergences entre la chaîne grecque et la version arménienne.

Pour celle-ci, après le prologue et le titre arménien de *I Jean*¹⁸³, nous indiquons la référence du lemme biblique¹⁸⁴ précédée du chiffre introduisant chaque nouvelle section ainsi que toutes les scolies de chaque section. Lorsque le texte du lemme biblique est différent de la version biblique

¹⁷⁷ Cf. RENOUX, *Le codex arménien Jérusalem 121*, vol. 2 (PO, t. 36,2), Turnhout, 1971, p. 316-321, et *Les lectures du temps pascal dans la tradition arménienne*, dans *Revue des Études Arméniennes, Nouvelle Série* 4 (1967), p. 63-79.

¹⁷⁸ Cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 351-353.

¹⁷⁹ Cf. HARL, *La chaîne palestinienne sur le psaume 118* (SC 189), Paris, 1972, p. 29-30, DORIVAL, *Les chaînes exégétiques*, t. 1, p. 26-29.

¹⁸⁰ Cf. DORIVAL, *ibid.*, p. 26-27.

¹⁸¹ *Id.*, p. 26

¹⁸² Voir *infra*, p. 29-51.

¹⁸³ «Première Épître Catholique de Jean», voir *infra*, p. 29.

¹⁸⁴ Selon NESTLE-ALAND, *Novum Testamentum graece*, 26e éd. Stuttgart, 1979 (= NT).

arménienne de Zōhrab (= Z)¹⁸⁵, on trouvera, accolées à l'indication du chapitre et du verset de *1 Jean*, les variantes des manuscrits suivants de la chaîne: *Jérusalem Saint-Jacques 1301* (= J), *Erévan 1409* (= E), *Venise 1462* (= V) et *Vienne 1470* (= W)¹⁸⁶. Viennent ensuite pour chaque scolie: 1. le chiffre qui la signale dans la marge du manuscrit, chiffre identique à celui qui introduit aussi chaque nouveau lemme biblique; 2. le nom, entre guillemets «...», de l'auteur auquel est emprunté le texte de la scolie lorsque celle-ci n'est pas anonyme. Puis pour chaque scolie, nous renvoyons à la troisième partie du volume où l'on trouvera les textes arméniens et leur traduction¹⁸⁷. Le nombre des scolies identiques entre les deux versions étant peu élevé, nous éditons et traduisons tous les textes arméniens de la *Chaîne sur 1 Jean* dont on aura ainsi une édition complète.

Comme pour les deux volumes précédents, les textes édités sont ceux du manuscrit *Jérusalem Saint-Jacques 1301* du XIVe siècle, le meilleur témoin de la chaîne arménienne¹⁸⁸.

Nous remercions encore une fois la Fondation Gulbenkian d'avoir accordé une subvention pour la publication de ce volume.

EN CALCAT

Charles RENOUX

SIGLES ET CONVENTIONS

- des* = desinit
 Cr = Cramer, *Catena*
 NT = *Novum Testamentum Graece*, éd. NESTLE-ALAND, 26^{ne} neu bearbeitete Auflage, Stuttgart, 1979
 Z = ZŌHRAPEAN, version arménienne de la Bible, Venise, 1805 (= ZŌHRAB)
 BN = manuscrits de la Bibliothèque Nationale, Paris
 E = manuscrits de Erévan, Maténadaran
 J = manuscrits de Jérusalem, Couvent Saint-Jacques
 V = manuscrits de Venise, Pères Mékhitaristes
 W = manuscrits de Vienne, Pères Mékhitaristes
 () = mots ajoutés
 † = demi-crochet désignant le début du passage sur lequel porte l'appel de note suivant.

¹⁸⁵ Édition ZŌHRAPEAN, Venise, 1805.

¹⁸⁶ Sur ces manuscrits, voir RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 23-26.

¹⁸⁷ Voir infra, p. 54 et ss.

¹⁸⁸ Cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 24.

ANALYSE DE LA CHAÎNE

CHAÎNE GRECQUE

VERSION ARMÉNIENNE

«Prologue» (Cr 105,1-106,16)

«Prologue de la Première Épître de Jean»
(Texte différent 286, p. 54-57)

«Chapitre I» (*1 Jn* 1,1-2,6; Cr 106, 17)
Titre du chapitre (Cr 106,18)

«Première Épître Catholique de Jean»

1 Jean 1,1-2a (*des* μαρτυροῦμεν; Cr 106,19-22)

1. *1 Jean* 1,1 (*աղանաեսն* Z, *աղանաես* JE
— *Հայեցաքն* Z, *Հայեցաք* JE)

1. Scolie anonyme (Texte 287, p. 56-59)¹

1. Scolie anonyme (Texte 288, p. 60-61)

1 *1 Jean* 1,2 (*որ էրն* Z, *որ էն* JE)

1. Scolie anonyme (Texte 289, p. 60-63)

1. *1 Jean* 1,3 (*տեսաքն* Z, *տեսաք* JE)

1. Scolie anonyme (Texte 290, p. 62-63)

«De Sévère, de l'Homélie 59» (Cr 106,23-31)²

1. «De Sévère d'Antioche». Même scolie
(Texte 291, p. 64-65)

Scolie anonyme (Cr 107, 1-7)³

1. Scolie anonyme différente (Texte 292, p. 64-65)⁴

Scolie anonyme (Cr 107,8-13)⁵

1 Scolie anonyme identique (Texte 293, p. 64-67)

¹ De nombreux passages de ce texte rappellent les commentaires du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,621-624) et de Théophylacte (*PG* 126,12-13).

² Cf éd. BRIÈRE, *Homiliae cathedrales*, *PO* 8, p. 236. texte, lignes 4-12; trad., lignes 4-15. Cette scolie, de même que les suivantes, commente *1 Jn* 1,1 et non *1 Jn* 1,3, comme dans la version arménienne. Un copiste de la chaîne grecque a enlevé au texte de Sévère la citation *1 Jn* 1,1 qu'il venait de transcrire dans le lemme — Le verset *1 Jn* 1,2a n'est pas commenté dans la chaîne grecque, il ne le sera que par les scolies placées après *1 Jn* 1,2b. La chaîne arménienne à son tour, contrairement à toute son organisation antérieure, conserve l'indication du chiffre 1 pour les versets *1 Jn* 1,1 2.3. Il y a dans les deux chaînes un bouleversement, que nous n'avons pu démêler, dû vraisemblablement à la répétition des mêmes mots dans les versets *1 Jn* 1,1, *1 Jn* 1,2 et *1 Jn* 1,3 (*ce que nous avons entendu, ce que nous avons vu; nous vous annonçons, nous vous l'annonçons*).

³ Texte tiré de l'*Enarratio in epistolas canonicas* de Didyme d'Alexandrie (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 38-39); il fait allusion à *ce que nous avons touché du Verbe de vie* de *1 Jn* 1,1

⁴ L'incipit et le desinit de la scolie sont identiques au texte de Didyme (Cramer 107,1-7). L'allusion à l'approche de la Vérité et à la tentative de voir l'Incréé dans la multitude des créatures est propre à la scolie arménienne. En raison des liens de ce texte avec celui de Didyme, la scolie ne peut être attribuée à Sévère d'Antioche, comme le suggère le lemme — *այլ, այլ, ailleurs* — du manuscrit *W* 1470.

⁵ Ce texte est à nouveau tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 38-39).

- Scolie anonyme (Cr 107,14-15)⁶
- Scolie anonyme (Cr 107,16-22)⁷
- 1 Jean* 1,2b-4 (Cr 107,23-28)
- Scolie anonyme (Cr 107,29-32)⁸
- Scolie anonyme (Cr 107,33-108,4)⁹
- 1 Jean* 1,5a (*des. ὁμῖν*; Cr 108,5-6)
- Scolie anonyme (Cr 108,7-13)¹⁰
- 1 Jean* 1, 5b (Cr 108,14-15)
- Scolie anonyme (Cr 108,16-24)¹²
- Scolie anonyme (Cr 108,25-27)¹³
- «*Question et Réponse* (de Maxime le Confesseur)» (Cr 108,28-109,8)¹⁴
- Scolie anonyme (Cr 109,9-19)¹⁵
- Titre de la section *1 Jean* 1,6-2,2 (Cr 109,20)
- 1 Jean* 1,6-7 (Cr 109,21-26)
- Scolie anonyme (Cr 109,27-110,3)¹⁶
1. Scolie anonyme identique (Texte 294, p. 66-67)
1. Scolie anonyme identique (Texte 295, p. 66-67)
2. *1 Jean* 1,4
2. Scolie anonyme différente (Texte 296, p. 66-69)
3. *1 Jean* 1,5 (*ⲁⲓⲗⲏⲩⲏⲣ Z, ⲁⲓⲗⲏⲩⲏⲣⲩ JVW*)
3. Scolie anonyme différente (Texte 297, p. 68-71)¹¹
- 4 *1 Jean* 1,6
4. Scolie anonyme différente (Texte 298, p. 70-73)

⁶ Cette brève scolie sur *1 Jn* 1,1, qui n'est pas de Didyme comme les précédentes et la suivante, semble être une glose passée très tôt dans la chaîne grecque, puisque le texte arménien la possède. Elle est reproduite dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,624B) et de Théophylacte (*PG* 126,13A)

⁷ Les lignes Cramer 107,16-18 sont tirées de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 38)

⁸ Ce texte, qui ne commente pas *1 Jn* 1,2b, mais *1 Jn* 1,2a, est tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 40) Il est différent de la scolie arménienne placée après le texte *1 Jn* 1,2

⁹ Ce texte commente *1 Jn* 1, 3; le verset *1 Jn* 1,4 n'y est pas expliqué

¹⁰ Les scolies Cramer 108,7-13, 16-24,25-27, ne font qu'un seul ensemble dans MATTHAEI, *Scholia*, p. 214-215

¹¹ Le premier paragraphe de cette scolie correspond à la scolie Cramer 108,7-13, la suite est différente des scolies Cramer 108,16-24; 108,25-27 et 109,9-19. Il faut noter toutefois que le début du second paragraphe de la scolie arménienne (En effet, bien que l'essence de Dieu soit proprement lumière) est identique au début de la réponse de Maxime le Confesseur (Cramer 108,32); la suite du texte arménien est différente du texte de Maxime et de la scolie Cramer 109,9-19

¹² La scolie n'est anonyme qu'en apparence. la citation de *Jn* 1,5, par laquelle elle s'ouvre, a voilé à Migne (*PG* 64, 1060) et à HAIDACHER (*Fragmente*, p. 193-194) le texte de Chrysostome tiré de l'*Hom V in Johannem* (*CPG* 4425; *PG* 59,58) par lequel elle se poursuit, elle n'existe pas en arménien

¹³ Ces quelques lignes, attribuées à Cyrille d'Alexandrie par Mai, puis Migne (*PG* 74, 1021B), n'ont pas été identifiées par PUSEY, *Cyrilli*, p. 450 Cette scolie n'existe pas en arménien.

¹⁴ *Interrogatio* VIII des *Quaestiones ad Thalassium* (cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 330, éd. LAGA-STEEL, p. 77). Dans la version arménienne, le texte de Maxime le Confesseur commente le verset *1 Jn* 1,7a (voir infra, p. 31), seconde citation de l'*Interrogatio* VIII (cf. LAGA-STEEL, p. 77)

¹⁵ Ce texte est tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 40-41) Il commente *1 Jn* 1,7a dans la version arménienne (voir infra, p. 31)

¹⁶ Ce texte commente uniquement *1 Jn* 1,6. Le verset *1 Jn* 1,7 reçoit un ample commentaire dans la version arménienne.

5. *1 Jean 1,7a* (*des.* = ἀλλήλων) (*որպէս նա Z, որպէս եւ նա JEVW*)
 5. Scolie anonyme (Texte 299, p. 72-73)
 5. «*Question et Réponse de Maxime*» (le Confesseur) (Texte 300, p. 72-75)¹⁷
 5. Scolie anonyme (Texte 301, p. 74-75)¹⁸
6. *1 Jean 1,7b* (*սրբեցէ Z, սրբէ VW*)
 6. Scolie anonyme (Texte 302, p. 76-79)¹⁹
- 1 Jean 1,8-9* (Cr 110,4-8)
7. *1 Jean 1,8*
 7. Scolie anonyme (Texte 303, p. 78-81)²⁰
- Scolie anonyme (Cr 110,9-18)
7. Scolie anonyme différente (Texte 304, p. 80-83)²¹
8. *1 Jean 1,9* (*ի թողուլ ձեզ Z, ի թողուլ JE, սրբել ձեզ Z, սրբել E*)
 8. Scolie anonyme (Texte 305, p. 82-83)²²
- 1 Jean 1,10* (Cr 110,19-20)
9. *1 Jean 1,10* (*բանն նորա Z, բան նորա EW*)
 9. Scolie anonyme (Texte 306, p. 82-85)²³
- Scolie anonyme (Cr 110,21-26)
9. Scolie anonyme différente (Texte 307, p. 84-85)²⁴
- 1 Jean 2,1-2* (Cr 110,27-31)
10. *1 Jean 2,1-2* (*որդեակք իմ զայս գրեմ Z, որդեակք գրեմ J — զանարատ Z,*

¹⁷ En comparant cette scolie avec le texte de Maxime le Confesseur, fidèlement conservé dans la chaîne de Cramer (Cramer 108,28-109-8), on se rendra compte des nombreuses adaptations que lui a fait subir le réviseur arménien

¹⁸ Cette scolie correspond en fait, dans une réécriture différente, au texte anonyme Cramer 109,9-19, attribué à Didyme (voir supra, note 15) Elle n'est pas chiffrée dans les manuscrits *E 1373, 1406* et *5787*

¹⁹ Pour le verset *1 Jn 1,7b* — *la communion* entre les fidèles et la purification apportée par *le sang de Jésus* —, il n'existe pas de commentaires dans les chaînes de Cramer, du Pseudo-Oecumenius, de Théophylacte et les *Scholia* de Matthaei.

²⁰ Dans le manuscrit *W 1470*, ce texte est divisé en deux scolies signalées par le chiffre 7 (voir infra, p 81).

²¹ Dans le manuscrit *E 1460*, ce texte est associé, sans distinction, au texte précédent.

²² Plusieurs thèmes et membres de phrase de cette scolie, propre à la version arménienne, se retrouvent dans les commentaires du Pseudo-Oecumenius (*PG 119,628D*) et de Théophylacte (*PG 126,17C*); voir infra, p 82-83

²³ Voir infra, p. 82-85, les liens avec les chaînes du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte

²⁴ Le texte arménien reprend, mais dans un ordre différent, les thèmes et les citations bibliques de la scolie grecque Mais avant tout, il est sous le signe de la polémique anti-juive, orientation que n'ont pas le texte de Cramer et les chaînes du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte La scolie est à la suite de la précédente, sans chiffre, dans les manuscrits *E 1406, 1460* et *5787*

- զանարատն W — մեղաց Z, մեղացն W
— այլ ամենայն Z, այլ և ամենայն J)
- Scolie anonyme (Cr 110,32-33)² 10. Scolie anonyme (Texte 308, p. 84-87)¹
- Scolie anonyme (Cr 111,1-3) 10 «De Sévère d'Antioche» (Texte 309, p. 88-89)³
- Titre de la section *1 Jean* 2,3-6 (Cr 111,4) 10 Scolie anonyme différente (Texte 310, p. 88-89)⁴
- 1 Jean* 2,3-6 (Cr 111,5-12) 11. *1 Jean* 2,3
- Scolie anonyme (Cr 111,13-14) 11. Scolie anonyme différente (Texte 311, p. 90-91)⁵
- Scolie anonyme (Cr 111,15-112,3)⁶ 11. Scolie anonyme différente (Texte 312, p. 90-93)⁷
12. *1 Jean* 2,4 12. Scolie anonyme (Texte 313, p. 92-95)⁸
13. *1 Jean* 2,5 13. Scolie anonyme (Texte 314, p. 94-95)
14. *1 Jean* 2,6 (որպէս նայն Z, որպէս և նայն JE) 14. Scolie anonyme (Texte 315, p. 94-97)

¹ Les thèmes de cette longue scolie, absente de la chaîne grecque, apparaissent dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte (voir *infra*, p. 84-87)

² Ces deux lignes sont mises sous le nom de Sévère d'Antioche dans le manuscrit *BN Coislin 25* (cf CRAMER, *Catena*, p. 593) et le *Barberinus 582* (cf STAAB, *Katzenkommentare*, p. 325), comme le confirme la scolie arménienne parallèle.

³ La scolie arménienne englobe sous le nom de Sévère d'Antioche les deux scolies grecques, Cramer 110,32-33 et 111,1-3, dont elle diffère. Seules les lignes 110,32-33 sont attribuées à Sévère dans la chaîne grecque (cf note 2). Les trois lignes Cramer 111,1-3 paraissent être empruntées au même auteur et constituer la suite du texte précédent (Cramer 110,32-33). 1 La libération baptismale du péché peut être recouverte par la pénitence; 2 Conclusion du texte introduite par le «c'est pourquoi», si fréquent dans les *Homélie Cathédrales* de l'évêque d'Antioche où nous n'avons pu, cependant, localiser ce texte

⁴ Ce texte, qui fait suite au précédent et n'est pas introduit par le chiffre 10 dans les manuscrits *E 1373, 1406, 1407, 1409, 5787, J 1072, 1301* et *2699* et *V 951*, est omis dans le manuscrit *E 5572*. Il ne peut être la continuation des lignes précédentes attribuées à Sévère d'Antioche, puisqu'il évoque un thème nouveau: répondre au scandale de l'abaissement du Christ rappelé en *1 Jn* 2,2

⁵ Ce texte est une recension longue de la scolie Cramer 111,13-14. Il a de nombreux points de contact avec les commentaires du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,632) et de Théophylacte (*PG* 126,20D).

⁶ La scolie est constituée des différents passages, conservés en grec et mis bout à bout, de l'*Enarratio* de Didyme sur *1 Jn* 2,3-4 (éd ZOEFL, *Didymi*, p. 42-45).

⁷ Le texte arménien concorde, en majeure partie (cf. *infra*, p. 90-93), avec les fragments grecs de Didyme de la scolie Cramer 111,15-112, 3

⁸ Un passage de cette scolie, propre à la version arménienne, se lit dans la chaîne-commentaire du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 632D).

«Chapitre II» (*1 Jean* 2,7-17; Cr 112,4)

Titre du chapitre (Cr 112,5)

1 Jean 2,7 (*des ἀπ' ἀρχῆς*, Cr 112, 6-8)

Scolie anonyme (Cr 112,9-20)⁹

«De Cyrille» (Cr 112,21-28)¹²

1 Jean 2,8 (Cr 112,29-31)

Scolie anonyme (Cr 112,32-113,2)

1 Jean 2,9-11a (*des. ἐν τῇ σκοτίᾳ*; Cr 113,3-7)

Scolie anonyme (Cr 113,8-15)

15. *1 Jean* 2,7 (*ունեաք Z, ունեիք JEV*)

15. Scolie anonyme différente (Texte 316, p 96-97)¹⁰

15 Scolie anonyme (Texte 317, p. 96-99)¹¹

15. «De Cyrille d'Alexandrie». Même scolie (Texte 318, p. 98-99)¹³

16 *1 Jean* 2,8 (*ճշմարտիւ ի նմա Z, ճշմարիտ ի նմա V*)

16. Scolie anonyme différente (Texte 319, p. 98-105)¹⁴

17. *1 Jean* 2,9 (*որ ստէ էթէ Z, որ ստիցէ էթէ [թէ J] JEVW*)

17. Scolie anonyme différente (Texte 320, p 104-105)¹⁵

18 *1 Jean* 2,10

18. Scolie anonyme (Texte 321, p. 104-107)¹⁶

19. *1 Jean* 2,11 (*որ ստեայ Z, որ ստէ JEVW — կուրացոյց զաչս նորա Z, կուրացոյց զնա JE*)

19 Scolie anonyme (Texte 322, p. 106-107)

⁹ Les lignes Cramer 112,9-18 sont empruntées à l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEFL, *Didymi*, p 46 et 45)

¹⁰ Le texte arménien débute par quelques mots et la citation de *1 Jn* 5,21 qui ouvrent la scolie Cramer 112,9-20, tirée de l'*Enarratio* de Didyme (voir note 9) La suite de la scolie arménienne paraît être une recension plus longue du texte de Didyme, réduit à quelques lignes en Cramer 112, 1-18

¹¹ Comme la précédente, la scolie arménienne est une recension plus longue des dernières lignes de la scolie Cramer 112, 9-20 empruntée à l'*Enarratio* de Didyme (voir note 9) Dans le manuscrit *E 1406*, le texte 317 vient à la suite du texte 316 sans aucune séparation

¹² Ce texte qui est tiré du *Commentaire sur Jean*, d'après le manuscrit de la chaîne *BN Coislin 25* (cf CRAMER, *Catena*, p 593), n'apparaît pas dans l'édition de ce commentaire (cf. PUSEY, *Cyrilli*, p 450), ni dans les compléments de REUSS, *Johannes-Kommentare*, p 188-195, ni dans les fragments syriaques conservés dans l'œuvre de Sévère d'Antioche (cf. *CPG* 5208)

¹³ La version arménienne de ce texte de Cyrille est plus longue que le texte grec, elle n'apporte rien cependant qui puisse aider à l'identifier

¹⁴ Ce long texte anonyme n'est pas une ampliation de la scolie anonyme Cramer 112,32-113,2 Les citations bibliques qu'il renferme n'ont permis aucun rapprochement avec les auteurs fréquemment utilisés dans les chaînes (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p 18-19). L'abondance des allusions à *1 Jn* 2,7-8 amène à penser qu'il s'agit d'une scolie composée spécialement pour la chaîne

¹⁵ La scolie arménienne correspond, dans une rédaction plus longue, à la scolie Cramer 113,8-15

¹⁶ Plusieurs thèmes de cette scolie, propre à la version arménienne, se retrouvent dans les commentaires du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte (voir *infra*, p. 104-107)

I Jean 2,11b (Cr 113,16-17)

Scolie anonyme (Cr 113,18-20)

Titre de la section *I Jean* 2,12-17 (Cr 113,21-22)

I Jean 2,12-13 (Cr 113,23-26)

Scolie anonyme (Cr 113,27-114, 10)¹⁷

Scolie anonyme (Cr 114,11-20)¹⁸

«De Sévère» (Cr 114,21-30)¹⁹

Scolie anonyme (Cr 114,31-115,2)²⁰

I Jean 2,14 (Cr 115,3-6)

«De Cyrille, sur le *Tu adoreras en esprit*» (Cr 115, 7-9)²¹

«D'Origène, Commentaire du *Cantique des Cantiques*» (Cr 115,10-116,7)

20. *I Jean* 2,12-13 (մեղքն ձեր Z, մեղք ձեր JEV — ծանեայք դուք զայն Z, ծանեայք զայն JE)

20 Scolie anonyme différente (Texte 323, p. 108-109)

20 «De Sévère d'Antioche». Même scolie (Texte 324, p. 110-111)

20. «De saint Cyrille, *du Culte en esprit*». Même scolie (Texte 325, p. 110-111)

20. «D'Origène, sur le *Cantique des Cantiques*: Prologue». Même scolie (Texte 326, p. 110-113)²²

21. *I Jean* 2,12 (մեղքն ձեր Z, մեղք ձեր JEVW)

21. Scolie anonyme (Texte 327, p. 112-115)²³

22. *I Jean* 2,13a (*des.* = ἀπ'ἀρχῆς) (որ ի սկզբանէն Z, *add* էր JEVW)

22. Scolie anonyme (Texte 328, p. 114-119)

¹⁷ PUSEY, *Cyrilli*, p 450, édite une recension courte de cette scolie (sans citations bibliques) qu'à la suite de Mai il attribue à Cyrille d'Alexandrie. La recension longue, avec citations bibliques, revêt trois formes différentes 1 Le texte édité par Cramer; 2. Le texte édité par MATTHAEI, *Scholia*, p 217-218, 3 Le texte de la scolie arménienne (texte 323). L'œuvre d'où provient ce texte n'a pas été identifiée (cf PUSEY, *loc. cit* ; STAAB, *Katenenkommentare* p. 311-312), les citations bibliques n'ont pas permis de le retrouver dans les chaînes récemment publiées et dans les œuvres de Sévère d'Antioche qui cite fréquemment l'évêque d'Alexandrie.

¹⁸ Ce texte est uni au précédent (et serait donc de Cyrille d'Alexandrie) dans l'un des manuscrits des *Scholia* de MATTHAEI (p. 218)

¹⁹ Ce texte n'a pu être identifié par STAAB, *Katenenkommentare*, p. 321-329, les citations bibliques de *I Jn* 2,12-13 n'apparaissent pas dans les œuvres de Sévère d'Antioche connues actuellement (cf. CPG 7022-7081).

²⁰ Le manuscrit *BN Coislin 25* possède un texte différent (cf. CRAMER, *Catena*, p 593).

²¹ L'édition faite par PUSEY (*Cyrilli*, p 450), d'après Migne (*PG* 74,1021-1024), des fragments de la chaîne de Cramer attribués à Cyrille d'Alexandrie, omet ce court texte. Il est tiré du *De adoratione et cultu* (CPG 5200, *PG* 68,201C, 13-16).

²² Le texte arménien, différent de la version latine de Rufin (*CPG* 1433, éd. BAEHRENS, *In Canticum*, p 64-65), l'est aussi parfois du texte grec de la scolie de Cramer. La scolie est anonyme dans le manuscrit *E 5572*

²³ Les chaînes grecques (Cramer, Matthaei, Pseudo-Oecumenius) commentent en une seule fois les versets *I Jn* 2,12-14. Dans la version arménienne, comme partiellement chez Théophylacte (*PG* 126,25B), chacun des trois âges spirituels (enfants, adolescents, pères) fait aussi l'objet d'un commentaire spécial

23. *I Jean* 2,13b
 23. Scolie anonyme (Texte 329, p. 118-125)
24. *I Jean* 2,14 (որ ի սկզբանէն Z, add. էր JEVW)
 24. Scolie anonyme (Texte 330, p. 124-127)
 24. Scolie anonyme (Texte 331, p. 126-127)
- I Jean* 2,15 (Cr 116,8-10)
 25. *I Jean* 2,15 (զաշարհս Z, զաշարհ JE, զաշարհ² Z (*I Jn* 2,16), զաշարհս J)
- Scolie anonyme (Cr 116,11-23)²⁴
 «De Cyrille» (Cr 116,24-29)²⁵

²⁴ Les lignes Cramer 116,11-23 sont tirées de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 48-49). Nous allons retrouver ce texte, avec une rédaction différente, dans la scolie arménienne 335, commentaire de *I Jn* 2,17.

²⁵ Ce texte, tiré de Cyrille d'Alexandrie, selon le ms *BN Coislin* 25 du Xe siècle (cf. CRAMER, *Catena*, p. 594), n'a pas été identifié par PUSEY, *Cyrilli*, p. 450-451. La version arménienne, dans laquelle il est plus long, le place après *I Jn* 2,17 (voir infra, p. 37).

«De Sévère» (Cr 116,30-117,2)²⁶

Scolie anonyme (Cr 117,3-5)²⁷

1 Jean 2,16 (Cr 117,6-9)

Scolie anonyme (Cr 117,10-11)²⁹

1 Jean 2,17 (Cr 117,12-13)

25. Scolie anonyme différente (Texte 332, p 126-129)²⁸

26. *1 Jean 2,16* (*np չէ առ Z, np ոչ է առ JEVW*)

26. Scolie anonyme différente (Texte 333, p 128-131)³⁰

27. *1 Jean 2,17*

27. Scolie anonyme (Texte 334, p. 130-131)³¹

27. Scolie anonyme (Texte 335, p. 132-133)³²

²⁶ Ce texte, que nous retrouverons comme commentaire de *1 Jn 2,17* dans la chaîne arménienne, n'a pas été identifié par STAAB, *Katenenkommentare*, p 325; il est tiré en partie et inspiré de l'*Homélie 82* (éd BRIÈRE, *PO 20*, p 394 [texte, lignes 7ss, trad, lignes 10ss]; voir aussi l'*Homélie 39*, éd BRIÈRE-GRAFFIN-LASH, *PO 36*, p 508-509). On notera qu'il se termine par une citation de *1 Jn 2,17* qui semble légitimer la place qu'il occupe dans la chaîne arménienne (voir infra, note 35 et p 134-135).

²⁷ Cette brève scolie fait partie du texte 338, de Sévère d'Antioche, dans la version arménienne où elle est plus vaste

²⁸ Ce texte, propre à la version arménienne, s'ouvre, comme celui de Théophylacte sur *1 Jn 2,15* (*PG 126,25B*), par un rappel des versets précédents, *1 Jn 2,12-14*.

²⁹ Cette brève scolie est un commentaire de *1 Jn 2,17*, verset après lequel elle se lit dans la version arménienne (voir infra, note 36 et p 134-135)

³⁰ La longue scolie arménienne commente intégralement *1 Jn 2,16*, que les deux brèves lignes du texte grec (Cramer 117,10-11) ne font qu'effleurer, de même que les scolies du Pseudo-Oecumenius (*PG 119,637-640*) et de Théophylacte (*PG 126,25-27*)

³¹ Contrairement à l'unique scolie grecque sur *1 Jn 2,17* (Cramer 117, 14-17, voir infra p. 37) qui ne commente que *1 Jn 2,17b*, le texte arménien porte sur l'ensemble du verset

³² Les premières lignes de ce texte arménien (voir infra, p. 133, note 3) correspondent au début de la scolie Cramer 116, 11-16, commentaire de *1 Jn 2,15* attribué à Didyme d'Alexandrie (voir supra,

27. Scolie anonyme (Texte 336, p 132-133)³³
27. «De Cyrille» (Texte 337, p. 132-135)³⁴
27. «De Sévère» (Texte 338, p. 134-135)³⁵
- 27 Scolie anonyme (Texte 339, p. 134-135)³⁶
- 28 *1 Jean* 2,17b (*des.* = ὁ δὲ ποιῶν ... τὸν αἰῶνα)³⁷
- Scolie anonyme (Cr 117,14-17)³⁸
28. Scolie anonyme identique (Texte 340, p. 136-137)³⁹
- «Chapitre III» (*1 Jean* 2,18-3,10, Cr 117,18)
- Titre du chapitre (Cr 117,19-20)
- 1 Jean* 2,18 (Cr 117,21-23)
28. *1 Jean* 2,18 (նեռն Z, նեռնն E — եւ արդէն իսկ Z, եւ արդ J — եկեալ են Z, են JEVW — որով Z, որովք J)
28. Scolie anonyme (Texte 341, p. 136-137)
- Scolie anonyme (Cr 117,24-31)
28. Scolie anonyme identique (Texte 342, p. 136-139)⁴⁰
- «De Sévère» (Cr 117,32-118,23)⁴¹
28. «De Sévère d'Antioche». Même scolie (Texte 343, p 138-141)
- 1 Jean* 2,19 (Cr 118,24-26)
- 29 *1 Jean* 2,19 (այլ ոչ էին ի մէջ Z, այլ ոչ էին առ ի մէջ J — ապա առ մեզ մնային Z, առ մեզ մնայր J, առ մեզ մնային E — յայտնի լինիցին Z, յայտնի լիցի J, յայտնի լինիցի V — ոչ էին ամենեքեան նոքա ի մէջ Z, ոչ էին

note 24) Dans une autre rédaction, on retrouve le même thème chez le Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,637 C-D) et Théophylacte (*PG* 126,25C) La finale de la scolie (voir infra, p. 132, note 5) évoque aussi, avec d'autres termes, le texte Cramer 116,16-23 sur *1 Jn* 2,15 tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEPFL, *Didymi*, p 48-49). L'ensemble de la scolie arménienne, qui comprend plusieurs allusions à *1 Jn* 2,15-17, n'est pas inadapté cependant comme commentaire du seul *1 Jn* 2,17. Dans le manuscrit *E 1406*, cette scolie n'est pas distincte de la précédente.

³³ Cette scolie, comme les dernières lignes de la scolie arménienne précédente (voir infra, p. 132-133), retrouve les thèmes du texte Cramer 116, 16-23 attribué à Didyme (voir supra, note 24) Dans le manuscrit *E 1409*, la scolie est unie à la précédente.

³⁴ Dans une rédaction différente, c'est l'un des textes avec lequel la chaîne grecque commente *1 Jn* 2,15 (Cramer 116,24-29, voir note 25)

³⁵ C'est la scolie qui commente *1 Jn* 2,15 dans la chaîne grecque (Cramer 116,30-117,2) où elle est plus brève (cf supra, note 26).

³⁶ La chaîne grecque place cette scolie, qui est un commentaire adapté à *1 Jn* 2,17, après *1 Jn* 2,16 (voir supra note 29) — Ce court texte est uni au texte précédent, de Sévère, dans le manuscrit *J 1072*.

³⁷ Cette reprise de *1 Jn* 2,17b est affectée du chiffre 28 dans le seul manuscrit *J 1301*

³⁸ Ce commentaire ne porte que sur *1 Jn* 2,17, comme le montre la version arménienne.

³⁹ Cette scolie, de même que le lemme *1 Jn* 2,17b, est unie au texte anonyme précédent dans les manuscrits *E 1407* et *1409*

⁴⁰ La scolie est unie à la précédente dans les manuscrits *E 1406* et *1460*.

⁴¹ Ce long passage de Sévère, «d'Antioche» d'après la version arménienne, n'a pas été identifié par STAAB, *Katenenkommentare*, p 325, la citation de *1 Jn* 2,18 qu'il inclut n'a pas permis de le localiser

- նոքա ի մէնջ J, ոչ էին նոքա առ ի մէնջ E)
- Scolie anonyme (Cr 118,27-30)
29. Scolie anonyme différente (Texte 344, p. 140-141)⁴²
- 1 *Jean* 2,20-21a (*des.* ὁἰδατε αὐτην; Cr 118, 31-33)
30. 1 *Jean* 2,20-21a
- Scolie anonyme (Cr 119,1)
30. Scolie anonyme différente (Texte 345, p. 140-141)⁴³
- «De Sévère, de la lettre à Héraclianos». (Cr 119,2-10)⁴⁴
30. «Sévère, de la lettre à Héraclianos». Même scolie (Texte 346, p. 142-143)
- 1 *Jean* 2,21b-22b (*des.* ὁ ἀντίχριστος; Cr 119,11-13)
31. 1 *Jean* 2,21b-22a (*des.* = ὁ χριστός) (*և էթէ զի ամենայն Z, եւ զի թէ ամենայն J — Քրիստոսն Z, Քրիստոս JE*)
- Scolie anonyme (Cr 119,14-19)
31. Scolie anonyme différente (Texte 347, p. 142-143)⁴⁵
- 32 1 *Jean* 2,22b (*նա իսկ Z, նոյն իսկ E*)
- 1 *Jean* 2,22c (Cr 119,20)
- Scolie anonyme (Cr 119,21-25)
32. Scolie anonyme différente (Texte 348, p. 142-145)⁴⁶
- 1 *Jean* 2,23a (*des.* ἔχει; Cr 119,26)
33. 1 *Jean* 2,23
- Scolie anonyme (Cr 119,27-33)
33. Scolie anonyme différente (Texte 349, p. 144-145)⁴⁷
- 1 *Jean* 2,23b-25 (Cr 120,1-5)
34. 1 *Jean* 2,24 (*լուարուքն ի սկզբանէ Z, լուարուքն JE*)
- Scolie anonyme (Cr 120,27-30)
34. Scolie anonyme différente (Texte 350, p. 144-145)

⁴² La scolie arménienne, dans une rédaction plus vaste, retrouve les thèmes du texte Cramer 118,27-30 tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 49).

⁴³ La scolie Cramer 119,1, composée de quelques mots, est une réduction d'un texte plus ample que l'on retrouve dans MATTHAEI, *Scholia*, p. 220 (sur le verset 20), le Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,644B), Théophylacte (*PG* 126,29C) et la scolie arménienne 345. Les relations de celle-ci avec les textes grecs prouvent, une fois de plus, que les scolies anonymes arméniennes différentes n'émanent pas d'un auteur arménien ou du réviseur de la version arménienne de la chaîne, Nersès Lambronac'i

⁴⁴ Cette scolie, comme la version arménienne qui lui est identique, est entièrement différente des textes signalés en *CPG* 7071,26

⁴⁵ Le texte arménien de cette scolie s'ouvre, et c'est la seule différence, par quelques lignes que n'a pas la scolie grecque Cramer 119,14-19 (voir *infra*, p. 142-143)

⁴⁶ Une introduction et une conclusion de quelques lignes, propres au texte arménien, distinguent ce dernier de la scolie grecque Cramer 119,21-15 (voir *infra*, p. 142-145). Dans le manuscrit *E 1406*, le lemme 1 *Jn* 2,22b et la scolie (texte 348) sont unis à la scolie précédente

⁴⁷ La scolie arménienne présente les mêmes thèmes que la scolie grecque Cramer 119,27-33, mais dans un ordre et une rédaction différents.

- Titre de la section *1 Jean* 3,2-10a (*des. τοῦ διαβόλου*, Cr 121,24-25)
- 1 Jean* 3,2a (*des. ἔσομεθα*; Cr 121,26-27)
- 42 *1 Jean* 3,2 (*ⲉⲑⲉⲗⲉ ⲕⲣⲏⲛⲓ Ⲡ, ⲑⲉⲗⲉ ⲕⲣⲏⲛⲓ Ⲡ — ⲕⲣⲏ ⲙⲉⲙⲱⲛⲉⲗⲏⲛⲛⲟⲗ Ⲡ, ⲑⲱⲛⲕⲣⲏ ⲙⲉⲙⲱⲛⲉⲗⲏⲛⲛⲟⲗ Ⲡ*)
42. Scolie anonyme (Texte 360, p. 156-159)
42. «De Sévère» (Texte 361, p. 158-159)¹
42. «Question et Réponse de Maxime» (Cr 121,28-122,29)
42. «Question et Réponse de Maxime» (Texte 362, p. 158-161)²
- 1 Jean* 3,2b-3 (Cr 122,30-33)
- Scolie anonyme (Cr 122,34-123,12)³
- 43 *1 Jean* 3,3
43. Scolie anonyme différente (Texte 363, p. 162-163)
- 1 Jean* 3,4-6 (Cr 123,13-17)
- Scolie anonyme (Cr 123,18-19)⁵
44. *1 Jean* 3,4⁴
44. Scolie anonyme différente (Texte 363 bis, p. 162-163)
44. Scolie anonyme différente (Texte 364, p. 164-169)
45. *1 Jean* 3,5
45. Scolie anonyme (Texte 365, p. 168-169)⁶
- 46 *1 Jean* 3,6⁷
46. Scolie anonyme (Texte 366, p. 170-175)
- 1 Jean* 3,7 (Cr 123,20-21)
47. *1 Jean* 3,7-8a (*des = ἁμαρτάνει*) (*ⲏⲣ ⲙⲛⲏⲗⲉ Ⲡ, ⲉⲑⲉⲗⲉ ⲏⲣ ⲙⲛⲏⲗⲉ ⲠⲈ*)

¹ C'est la scolie Cramer 121,19-23, sur *1 Jn* 3,1 (voir supra, p. 39), mieux placée ici, puisqu'elle commente *1 Jn* 3,1-2. Ce texte n'a pas été identifié par STAAB, *Katenenkommentare*, p. 326. Les commentaires de Sévère d'Antioche sur *1 Jn* 3,2 dans ses *Homélies* (PO 26, p. 281-282) sont différents, la correspondance et les oeuvres polémiques ne conservent pas ce texte.

² La scolie correspond à l'*Interrogatio* et *Responsio IX* des *Quaestiones ad Thalassium* (éd. LAGA-STEEL, p. 78-81). À la différence de la chaîne grecque fidèle au texte de Maxime, la version arménienne n'a plus qu'une lointaine ressemblance avec l'original (cf. LAGA-STEEL, p. LXXIII).

³ La scolie grecque porte uniquement sur *1 Jean* 3,2b, la scolie arménienne (texte 363) sur *1 Jean* 3,3b.

⁴ Une scolie anonyme, propre aux manuscrits *W 1470* et *E 1407*, suit le verset *1 Jn* 3,4, nous l'éditions et la traduisons sous la numérotation 363 bis (voir infra, p. 162-163).

⁵ Une simple glose commente, en grec, les trois versets *1 Jn* 3,4-6, sur lesquels les chaînes du Pseudo-Oecumenius (PG 119,648-652) et de Théophylacte (PG 126,37-40) possèdent, comme la version arménienne, de longs développements. Les manuscrits utilisés par Cramer présentent vraisemblablement un texte abrégé.

⁶ Cette scolie et le lemme biblique (*1 Jn* 3,5) sont copiés, sans distinction, à la suite de la scolie précédente dans le manuscrit *E 1406*.

⁷ Huit manuscrits (*E 1407*, *J 1072* et *2699*, *V 401,656*, *1381* et *1462*, *W 1470*) ont une scolie propre (cf. n° 365 bis, infra, p. 170-171) dont on retrouve la conclusion (ils ne l'auraient cependant ni vu ni connu) dans l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 56), reprise aussi dans les *Scholia* de MATTHAEI, (p. 221), par le Pseudo-Oecumenius (PG 119,649C) et Théophylacte (PG 126,40C).

- Scolie anonyme (Cr 123,22-23)
47. Scolie anonyme différente (Texte 367, p. 174-183)⁸
- 1 Jean 3,8 (Cr 123, 24-26)
- Scolie anonyme (Cr 123,27-28)
- «De Chrysostome» (Cr 123,29-124,10)
47. «De Jean Chrysostome» Même scolie (Texte 368, p. 182-183)⁹
48. 1 Jean 3,8b (ϩϩϩϩϩϩ Z, ϩϩϩϩϩϩ J)
- 48 Scolie anonyme (Texte 369, p. 184-185)
- 1 Jean 3,9a (des. οὐ πολῆι; Cr 124,11)
49. 1 Jean 3,9
- 49 Scolie anonyme (Texte 370, p. 184-187)
- 49 1 Jean 3,10a (des. = τοῦ διαβόλου)¹⁰
49. Scolie anonyme (Texte 371, p. 186-187)
- «De Sévère» (Cr 124,12-125,2)¹¹
- 49 «De Sévère». Même scolie (Texte 372, p. 186-189)¹²
- «Question de Maxime» (Cr 125, 3-8)
49. «Question»
- «Réponse» (Cr 125, 9-126,12)¹³
- «Réponse de Maxime» (Texte 373, p. 188-193)¹⁴

⁸ La chaîne grecque ne possède qu'une courte glose sur 1 Jn 3,7 (CRAMER, *Catena*, p. 123,22-23), à la différence de la version arménienne dont la longue scolie commente aussi le début du verset 1 Jn 3,8. Malgré de nombreuses citations bibliques, nous n'avons pu identifier ce texte contre les faux docteurs; il n'a rien à voir avec l'*Homélie XXIX* de Sévère d'Antioche consacrée au même sujet (éd. BRIÈRE-GRAFFIN-LASH, *PO* 36, fasc. 4, p. 587-607).

⁹ La scolie arménienne englobe sous le nom de Jean Chrysostome les deux scolies Cramer 123,27-28 (anonyme) et 123,29-124,10, comme l'indiquent aussi le manuscrit *Casanatensis 1395* de la chaîne grecque (cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 303-305, 317-318) et Théophylacte (*PG* 126,33CD). La première partie du texte arménien offre une traduction fidèle de la scolie anonyme (Cramer 123,27-28). La seconde partie reprend les mêmes thèmes que la scolie grecque attribuée à Chrysostome (Cramer 123,29-124,10), mais dans une rédaction différente et plus développée, indépendante également des textes de MATTHAEI, *Scholia*, p. 221-222, du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,652AB) et de Théophylacte (*PG* 126,33AB). Pour HAIDACHER, *Fragmente*, p. 193, qui a étudié les scolies attribuées à Jean Chrysostome dans la chaîne grecque, l'authenticité chrysostomienne de ce texte est douteuse (voir aussi STAAB, *Katenenkommentare*, p. 318, et DEVREESSE, *Chaînes*, col. 1227). ZOEPFL, *Didymi*, p. 57-58, en fait un texte de l'*Enarratio* de Didyme. Dans les manuscrits *E 1373, 1406, 1407, 1409, 1460, 4612* et *5572*, la scolie n'est pas attribuée à Chrysostome.

¹⁰ La section 49 de la version arménienne englobe, sous le même chiffre, le début du verset 1 Jn 3,10a. C'est en effet avec 1 Jn 3,10b que s'ouvre le quatrième κεφάλαιον de la *Première Épître de Jean* (cf. von SODEN, *Die Schriften*, t. 1/1, p. 459), division reprise dans la version biblique arménienne de Zōhrab (p. 760). La chaîne grecque va ouvrir également son chapitre IV avec 1 Jn 3,10b.

¹¹ La scolie n'a pas été identifiée par STAAB, *Katenenkommentare*, p. 326. Les citations bibliques ne permettent pas de localiser ce texte dans les œuvres publiées depuis 1924, date de l'article de Staab. ZOEPFL, *Didymi*, p. 59-60, insère les lignes Cramer 124,15-21 dans sa reconstitution de l'*Enarratio* de Didyme.

¹² La scolie arménienne possède une conclusion que n'a pas le texte grec (voir infra, p. 188-189) et qu'ignorent les chaînes du Pseudo-Oecumenius, de Théophylacte et de Matthaëi.

¹³ *Quaestiones ad Thalassium VI* (cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 330); CPG 7688; éd. LAGA-STEEL, p. 68-71.

¹⁴ Contrairement au texte de la chaîne éditée par Cramer, qui est une reprise fidèle du texte de Maxime le Confesseur, la version arménienne n'a que des liens ténus avec l'original grec, sauf pour la

- Scolie anonyme (Cr 126,13-28)¹⁵
I Jean 3,9b (ὅτι... ἀμαρτάνειν; Cr 126,29-30)
 Scolie anonyme (Cr 126,30-32)
- Scolie anonyme (Cr 127,1-2)
- Scolie anonyme (Cr 127,3-4)
I Jean 3,9c-10a (ὅτι... τοῦ διαβόλου; Cr 127, 5-6)
 Scolie anonyme (Cr 127,7-8)
 «Chapitre IV» (*I Jean* 3,10b-4,6; Cr 127,9)
 Titre du chapitre (Cr 127,9)
I Jean 3,10b-11 (Cr 127,10-13)
 Scolie anonyme (Cr 127,14-19)¹⁸
- I Jean* 3,12 (Cr 127,20-23)
- Scolie anonyme (Cr 127,24-26)
- I Jean* 3,13-16a (*des.* ἔθηκε; Cr 127,27-128,3)
 Scolie anonyme (Cr 128,4-6)
49. Scolie anonyme identique (Texte 374, p. 192-193)¹⁶
 49. Scolie anonyme identique (Texte 375, p. 192-193)
 49. Scolie anonyme identique (Texte 376, p. 192-193)¹⁷
50. *I Jean* 3,10b-11
50. Scolie anonyme différente (Texte 377, p. 194-195)
 51. *I Jean* 3,12 (կայինն Z, կայինն J — զեղբայրն Z, զեղբայր JV — բարի Z, բարիք JEVW)
51. Scolie anonyme différente (Texte 378, p. 194-197)¹⁹
 51. Scolie anonyme (Texte 379, p. 196-199)²⁰
52. *I Jean* 3,13-14 (ի ծառուն կայ Z, ի ծառու մնայ JEVW)
52. Scolie anonyme différente (Texte 380, p. 198-199)²¹

«Question» qui précède la «Réponse»; il s'agit plutôt d'un commentaire du texte de Maxime. De plus, du fait de la transmission du texte, la traduction, adaptée (voir *infra*, p. 192-193), de la scolie anonyme Cramer 126,13-28 est rattachée au texte de Maxime dans le manuscrit *J 1301*, les manuscrits *V 1462* et *W 1470* en font toutefois une scolie différente, affectée du chiffre 49.

¹⁵ Les lignes Cramer 126,13-28 sont regardées par ZOEPFL, *Didymi* p. 60-61, comme faisant partie de l'*Enarratio* de Didyme.

¹⁶ Les trois scolies arméniennes 374-376 se répartissent différemment dans les manuscrits : les textes 374-375 ne font qu'une seule scolie dans les manuscrits *V 951*, *I 1462* et *W 1470*, conformément au texte de Cramer 126,30-32 auquel ces deux scolies arméniennes sont identiques, les textes 375 et 376 ne font également qu'une seule scolie dans le manuscrit *E 5787*; ces trois textes sont rattachés à la *Question VI* de Maxime dans le manuscrit *E 1406*

¹⁷ Ce texte arménien rassemble, dans une rédaction identique, les scolies Cramer 127,1-2 et 127,7-8

¹⁸ Zoepfl restitue cette scolie à l'*Enarratio* de Didyme (ZOEPFL, *Didymi*, p. 61).

¹⁹ La scolie arménienne, comme les chaînes du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,656) et de Théophylacte (*PG* 126,36), commente, mais d'une autre façon, le meurtre de Cain, sur lequel la scolie Cramer 127,24-26 fait silence. Ces textes ne doivent rien à Didyme (cf. ZOEPFL, *Didymi*, p. 61-62)

²⁰ Dans les manuscrits *E 1406* et *I 1460*, la scolie est unie à la précédente

²¹ Sans relation avec la scolie anonyme Cramer 128,4-6, ce texte fait écho à celui du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte (voir *infra*, p. 198-199).

53. *1 Jean* 3,15 (ատեայ Z, ատէ VW — գիտէք Z, գիտե՞ք E — զկեանս Z, զկեանսն J — յանձին Z, յանձինս J)
53. Scolie anonyme (Texte 381, p. 198-201)
54. *1 Jean* 3,16 (գիտացաք Z, գիտացուք JW — եղ ի վերայ մեր Z, եղ վասն մեր EVW)
54. Scolie anonyme (Texte 382, p. 200-201)
- 1 Jean* 3,16b-17 (Cr 128,7-10)
«De Chrysostome» (Cr 128,11-13)²²
- Scolie anonyme (Cr 128,14)
- 1 Jean* 3,18 (Cr 128,15-16)
«De Chrysostome» (Cr 128,17-21)²⁴
- Titre de la section *1 Jean* 3,19-24 (Cr 128,22)
1 Jean 3,19-20 (Cr 128,23-26)
- Scolie anonyme (Cr 128,27-30)
- 1 Jean* 3,21-22 (Cr 128,31-129,4)
- «De Cyrille» (Cr 129,5-15)²⁶
- 1 Jean* 3,24 (Cr 129,16-18)
55. *1 Jean* 3,17 (զաշխարհիս Z, յաշխարհիս JW — զեղբայր իւր Z, զեղբայր W — զզութս Z, զզութ JE)
55. Scolie anonyme (Texte 383, p. 200-203)²³
56. *1 Jean* 3,18-19a (*des* = ἐσμέν)
56. Scolie anonyme (Texte 384, p. 202-203)
56. Scolie anonyme (Texte 385, p. 202-203)²⁵
57. *1 Jean* 3,19b-20
57. Scolie anonyme différente (Texte 386, p. 202-205)
58. *1 Jean* 3,21-22 (սոսջի նորա Z, նորա J)
58. Scolie anonyme (Texte 387, p. 204-205)
58. Scolie anonyme (Texte 388, p. 206-207)²⁷
59. *1 Jean* 3,23
59. Scolie anonyme (Texte 389, p. 206-207)
60. *1 Jean* 3,24a (*des.* = αὐτὸς ἐν αὐτῶ) (պատուիրանս Z, պատուիրան JEVW)

²² La scolie n'a pas été identifiée par HAIDACHER, *Fragmente*, p. 193.

²³ Sans relation avec la scolie Cramer 128,11-13 attribuée à Chrysostome.

²⁴ Cette scolie, comme le signale HAIDACHER, *Fragmente*, p. 193, est tirée de l'*Homélie 21 In Epist ad Rom* (CPG 4427; PG 60,603); elle n'existe pas en arménien.

²⁵ Dans le manuscrit *E 1406*, cette scolie est unie à la précédente.

²⁶ Cette scolie attribuée à Cyrille (d'Alexandrie) n'a pas été identifiée par PUSEY, *Cyrilli*, p. 451. Le texte arménien, à peu près identique, n'est pas attribué.

²⁷ La scolie est unie à la précédente dans le manuscrit *E 1406*.

Scolie anonyme (Cr 129,19-21)	60 Scolie anonyme différente (Texte 390, p. 206-207)
	61. <i>I Jean</i> 3,24b
	61. Scolie anonyme (Texte 391, p. 208-209)
Titre de la section <i>I Jean</i> 4,1-6 (Cr 129,22)	
<i>I Jean</i> 4,1 (Cr 129,23-25)	62. <i>I Jean</i> 4,1 (<i>զՀոգիսն</i> Z, <i>զՀոգին</i> JE)
Scolie anonyme (Cr 129,26-130,15) ¹	62. Scolie anonyme différente (Texte 392, p. 208-209) ²
Scolie anonyme (Cr 130,16-18) ³	
<i>I Jean</i> 4,2-3a (<i>des. οὐκ ἔστιν</i> , Cr 130, 19-22)	63. <i>I Jean</i> 4,2-3a (<i>զԹիսուս Քրիստոսս</i> Z, <i>զԹիսուս</i> VW)
Scolie anonyme (Cr 130,23-25) ⁴	63. Scolie anonyme différente (Texte 393, p. 210-211) ⁵
Scolie anonyme (Cr 130,26-131,13) ⁶	63. Scolie anonyme différente (Texte 394, p. 210-213) ⁷
<i>I Jean</i> 4,3b (<i>des. ὅτι ἔρχεται</i> ; Cr 131,14-15)	64 <i>I Jean</i> 4,3b-c (<i>զործէ լուարուքն</i> Z, <i>զոր լուարուք</i> JE)
	64 Scolie anonyme (Texte 395, p. 212-213) ⁸
	64 Scolie anonyme (Texte 396, p. 212-213) ⁹

¹ Les lignes Cramer 129,26-31 sont attribuées à Didyme par ZOEPFL, *Didymi*, p. 69, et, de même, les lignes Cramer 129, 31-130, 10 (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 63) Il est intéressant de noter que le début de la scolie arménienne différente (Texte 392, voir infra, p. 208-209) correspond aux premières lignes du texte grec Cramer 129,31 dont Didyme serait l'auteur Les lignes Cramer 130,10-15 sont aussi attribuées à Didyme par ZOEPFL, *Didymi*, p. 67.

² Le premier paragraphe de la scolie arménienne correspond, dans une rédaction différente, aux lignes Cramer 129,31-130,10 de la scolie grecque attribuées à Didyme par Zoepfl (cf note 1) La seconde partie de la scolie arménienne est différente de la traduction latine du commentaire de Didyme *sur les Épîtres catholiques* que Zoepfl édite parallèlement aux lignes Cramer 129,31-130,10 et qu'il attribue à Didyme Cette seconde partie de la scolie arménienne n'a aucun écho dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte

³ Brève reprise du thème de la scolie grecque précédente (apparition de faux prophètes).

⁴ Ces lignes sont attribuées à Didyme par ZOEPFL, *Didymi*, p. 66

⁵ Dans une rédaction différente, le texte arménien reprend le même thème que la scolie grecque Cramer 130, 23-25

⁶ Les lignes Cramer 131, 4-9 sont attribuées à Didyme par ZOEPFL, *Didymi*, p. 66

⁷ Rédaction différente de la scolie Cramer 130,26-131,13, mais avec les mêmes thèmes et les mêmes citations bibliques Cette scolie est unie à la précédente dans le manuscrit *E 1406*

⁸ Ce texte est identique à la scolie Cramer 132,5-7

⁹ Le thème de cette scolie anonyme (la présence de l'antichrist dans le monde), que n'a pas la chaîne de Cramer, se retrouve dans les chaînes de MATTHAEI (*Scholia*, p. 225, v. 3), du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,661D) et de Théophylacte (*PG* 126,45D). Cette scolie est unie à la précédente dans le manuscrit *E 1406*

- «De Chrysostome, sur ces paroles: *Que personne ne vous séduise.*» (Cr 131,16-132,2)¹⁰
- 1 Jean 4,3c-4a* (des. *νενικήκατε αὐτούς*, Cr 132,3-4)
Scolie anonyme (Cr 132,5-7)
- 1 Jean 4,4b* (des. *ὁμῖν*; Cr 132,8)
Scolie anonyme (Cr 132,9-10)
- 1 Jean 4,4c* (Cr 132, 11)
Scolie anonyme (Cr 132,12-13)
- 1 Jean 4,5-6* (Cr 132,14-19)
Scolie anonyme (Cr 132,20-22)
- «Chapitre V» (*1 Jean 4,7-21*; Cr 132,23)
Titre du chapitre (Cr 132,24)
1 Jean 4,7 (Cr 132,25-27)
Scolie anonyme (Cr 132,28-133,8)¹²
- 1 Jean 4,8-10* (Cr 133,9-15)
64. «De Jean Chrysostome, sur ces paroles: *Que personne ne vous séduise.*»
Même scolie Texte 397, p. 212-215)¹¹
65. *1 Jean 4,4* (*ἡ δεηη ἔ Z, ἡ δεηη E — ηρ
ἰαχῆαριζῆν ἔ Z, ἰαχῆαριζῆ ἐν J, ηρ
ἰαχῆαριζῆν VW*)
65. Scolie anonyme (Texte 398, p. 214-215)
66. *1 Jean 4,5* (*ἡ ηρῶ ἰαχῆαριζῆ ἐν Z, ἡ ηρῶ
ἰαχῆαριζῆ ἐν J*)
66 Scolie anonyme différente (Texte 399, p. 214-215)
67. *1 Jean 4,6a* (des. = οὐκ ἀκούει ἡμῶν)
67 Scolie anonyme (Texte 400, p. 216-217)
68. *1 Jean 4,6b*
68. Scolie anonyme (Texte 401, p. 216-217)
69. *1 Jean 4,7-8*
69 Scolie anonyme différente (Texte 402, p. 216-219)¹³
70. *1 Jean 4,9* (*ἡ ηρῶ ἰαχῆαριζῆ Z, ἡ ηρῶ ἰαχῆαριζῆ JEV*)
70. Scolie anonyme (Texte 403, p. 218-221)¹⁴

¹⁰ *Hom III in 2 Th 2,3* (cf HAIDACHER, *Fragmente*, p 194), CPG 4435, PG 62,482.

¹¹ Cette scolie ne figure pas dans le texte conservé (mais il est lacunaire) de la version arménienne du commentaire sur les *Épîtres aux Thessaloniens* (cf Jean Chrysostome, *Meknut'iwn*, t 2, p. 433-465), rien dans les compléments publiés par VARDANIAN, *Inedita*.

¹² Ce texte est attribué à Didyme par ZOEPL, *Didymi*, p. 67-68.

¹³ On notera que la première phrase du texte de cette scolie anonyme arménienne engage une nouvelle étape de la chaîne (voir texte 402, p 216-219) qui correspond à une division — κεφάλαιον *1 Jn 4,7* — du texte de la *Première Épître de Jean* (cf von SODEN, *Die Schriften*, t. 1/1, p. 459).

¹⁴ Plusieurs thèmes de cette scolie s'apparentent au texte Cramer 132,28-133,8 attribué à Didyme (voir note 12), ainsi qu'à la scolie MATTHAEI, *Scholia*, p 226.

- «De Chrysostome» (Cr 133,16-20)¹⁵
70. «De Jean Chrysostome». Même scolie (Texte 404, p. 220-221)¹⁶
71. *I Jean* 4,10 (նա սիրեաց Z, նա նախ սիրեաց J)
71. Scolie anonyme (Texte 405, p. 220-223)¹⁷
- I Jean* 4,11-13 (Cr 133,21-26)
72. *I Jean* 4,11 (այսպէս Z, այնպէս JE)
- Scolie anonyme (Cr 133,27-28)¹⁸
72. Scolie anonyme différente (Texte 406, p. 222-223)
73. *I Jean* 4,12-13
72. Scolie anonyme (Texte 407, p. 222-225)¹⁹
- I Jean* 4,14-17a (des κρίσεως; Cr 133,29-134,5)
74. *I Jean* 4,14 (վկայեմք զի Հայր Z, վկայեմք եթէ Հայր JE)
- Scolie anonyme (Cr 134,6-9)
74. Scolie anonyme différente (Texte 408, p. 224-227)²⁰
75. *I Jean* 4,15
75. Scolie anonyme (Texte 409, p. 226-229)²¹
76. *I Jean* 4,16a (des. = ἐν ἡμῖν)
76. Scolie anonyme (Texte 410, p. 228-229)

¹⁵ Le texte est emprunté littéralement à l'*Hom II ad Timoth.*, CPG 4436, PG 62,509 (cf. HAIDACHER, *Fragmente*, p. 193)

¹⁶ Ce texte, qui n'est pas tiré de la version arménienne ancienne des œuvres de Chrysostome (cf. Jean Chrysostome, *Meknut'iwn*, t. 1, p. 14), est une traduction à peu près littérale (voir infra, p. 220-221) de la scolie grecque.

¹⁷ Les thèmes de cette scolie, absente de la chaîne de Cramer, se retrouvent chez le Pseudo-Oecumenius (PG 119,664D-665AB) et Théophylacte (PG 126,48D-49A)

¹⁸ Cette brève scolie, qui pourrait sembler une glose, est la réduction d'un texte plus vaste qu'ont conservé la chaîne de MATTHAEI, *Scholia*, p. 226-227 et la version arménienne (voir infra, note 19).

¹⁹ La première partie de ce texte (les deux premiers paragraphes de la traduction: voir infra, p. 222-225), qui sert aussi de commentaire à *I Jn* 4,12 dans la chaîne de Matthaei (voir note 18), est une reprise, aménagée, de l'*Homélie IV* de Jean Chrysostome sur l'*Incompréhensibilité de la nature de Dieu* (CPG 4318; éd. A.M. MALINGREY, SC 28 bis, p. 242-247) Le traducteur arménien n'a pas repris la version arménienne ancienne de cette œuvre de Chrysostome (Jean Chrysostome, *Čařk*, p. 599-601), mais il a traduit une scolie grecque que nous retrouvons placée, indûment, comme commentaire de *I Jn* 4,17b dans la chaîne de Cramer, p. 134,15-33. Cette scolie grecque est aussi un aménagement du texte de Chrysostome.

²⁰ Les thèmes et citations bibliques de ce texte arménien se lisent dans les scolies du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte sur *I Jn* 4,14 (voir infra, p. 224-227). Ce texte, qui fait suite à une scolie provenant en partie d'un écrit de Chrysostome (Texte 407), n'est pas emprunté aux œuvres de ce dernier, comme permet de le contrôler la citation de *I Jn* 4,14 qui s'y trouve.

²¹ Cette scolie, absente de la chaîne de Cramer et dont on ne trouve aucun écho dans celles de Matthaei, du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte, possède plusieurs passages (voir infra, p. 226-229) que l'on retrouve dans la version latine, effectuée par Épiphane le Scholastique, du commentaire de Didyme sur les *Épîtres Catholiques* (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 72-73). Cela démontre à nouveau que les scolies anonymes arméniennes n'émanent pas de Nersēs Lambronac'i, le réviseur, en 1176, de la traduction de la chaîne apportée de Constantinople (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 13-14), mais nous renvoient à un type de chaîne différent de celui édité par Cramer (voir supra, p. 10 ss).

77. *I Jean* 4,16b
77. Scolie anonyme (Texte 411, p. 228-231)
78. *I Jean* 4,17a-b (*des.* = ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ) *u*ξρὺν ὑπρῶ ρὺη ὀεη Z, *u*ξρὺν ὑπρῶ ἱ ὀεη JE — *ε*ι ὀε.ρ *ε*δ.ρ Z, *ε*ι ὀε.ρ J — *ϵ*ωζῆωρζῆ Z, *ϵ*ωζῆωρζῆω JV)
- I Jean* 4,17b (*des.* ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; Cr 134,10-11)
Scolie anonyme (Cr 134,12-14)
Scolie anonyme (Cr 134,15-33)²²
- I Jean* 4,17c-18 (Cr 135,1-3)
Scolie anonyme (Cr 135,4-6)
«*Question de Maxime*» (Cr 135,7-10)
«*Réponse*» (Cr 135,11-137,20)²⁴
- I Jean* 4,19 (Cr 137,21-22)
Scolie anonyme (Cr 137,23-26)
- I Jean* 4,20-21 (Cr 137,27-32)
Scolie anonyme (Cr 137,33-138,5)²⁵
Scolie anonyme (Cr 138,6-9)
- 78 Scolie anonyme différente (Texte 412, p. 232-233)
79. *I Jean* 4,17c-19 (*ε* *ε*ρῆρῆρ Z, *ε*ρῆρῆρ JW — *ω*ϵ *u*ξρὺν Z, *ω*ϵ *u*ξρ J — *ρ*ερῆρῆρῆρ Z, *ρ*ερῆρῆρῆρ JEW — ἱ *u*ξρὺν Z, ἱ *u*ξρ V)
79. Scolie anonyme différente (Texte 413, p. 232-237)²³
79. «*Question*»
79. «*Réponse de Maxime*» (Texte 414, p. 236-243)
79. Scolie anonyme différente (Texte 415, p. 242-243)²⁵
80. *I Jean* 4,20 (*ρ*ηρ ρζὺ *ε*ηεω Z, *ρ*ηρ ρζὺ *ε*ηεωῖτῆ JE)
80. Scolie anonyme différente (Texte 416, p. 242-245)
80. Scolie anonyme identique (Texte 417, p. 244-245)²⁷

²² Ce texte sur l'impossibilité de voir Dieu, emprunté à Chrysostome, n'est pas à sa place ici, il commente *I Jn* 4,12 dans la chaîne de Matthaëi et la version arménienne (voir supra, note 19)

²³ Le thème de cette longue scolie — l'amour bannit la crainte — est aussi celui du Pseudo-Oecumenius et de Théophylacte dans leurs commentaires de *I Jn* 4,17-18 (*PG* 119,669C-672C, et *PG* 126,53B-D). Plusieurs passages de la scolie 413 se lisent aussi dans l'*Homélie 108* de Sévère d'Antioche (éd. BRIÈRE, *PO* 25, p. 715-716)

²⁴ La scolie grecque correspond exactement au texte de l'*Interrogatio X* de Maxime le Confesseur (éd. LAGA-STEEL, p. 83-87), la version arménienne en conserve tous les thèmes, mais en les expliquant et en les développant

²⁵ Le texte arménien rassemble les deux scolies Cramer 137,33-138,5 et 137,23-26. La scolie Cramer 137,33-138,5, premier paragraphe de la scolie arménienne, est inadaptée comme commentaire de *I Jean* 4,20-21 son thème est encore celui de la crainte pure et de la crainte du châtement qui font l'objet de *I Jn* 4,18 C'est aussi en tant que commentaire de *I Jn* 4,18-19, comme dans la version arménienne, que Théophylacte adopte ce texte (*PG* 126,53D-56A); même disposition dans la chaîne de MATTHAEI, *Scholia*, p. 227-228 Le texte édité par Cramer est ici manifestement altéré

²⁶ Première partie de la scolie arménienne 415; ce texte grec est un commentaire de *I Jn* 4,18-19 (il cite *I Jn* 4,18) et non de *I Jn* 4,20-21.

²⁷ Dans les manuscrits *E 1406* et *4612*, cette scolie n'est pas distincte de la précédente.

81. *I Jean* 4,21
81. Scolie anonyme (Texte 418, p. 244-247)
- «Chapitre VI» (*I Jean* 5,1-15, Cr 138,10)
Titre du chapitre (Cr 138,11-12)
I Jean 5,1-2 (Cr 138,13-17)
- Scolie anonyme (Cr 138,18-19)¹
Scolie anonyme (Cr 138,20-21)
- Scolie anonyme (Cr 138,22-33)²
- I Jean* 5,3 (Cr 139,1-2)
- Scolie anonyme (Cr 139,3-20)⁴
- Scolie anonyme (Cr 139,21-23)
Scolie anonyme (Cr 139,24-28)
I Jean 5,4a (*des.* κόσμον; Cr 139,29-30)
Scolie anonyme (Cr 139,31-140,4)
I Jean 5,4b-5 (Cr 140,5-7)
- «De Cyrille» (Cr 140,8-10)⁶
- I Jean* 5,6a (*des* αἵματος καὶ Πνεύματος Χριστός Ἰησοῦς; Cr 140,11-12)⁷
Scolie anonyme (Cr 140,13-18)
82. *I Jean* 5,1 (Θηουα ἔ Φρηουουὺν Z, Θηουα Φρηουουὺν W — յԱստուծոյ է δնեալ Z, յԱստուծոյ δնեալ է JW)
- Scolie anonyme différente (Texte 419, p. 246-249)
83. *I Jean* 5,2 (արասցուք Z, պաշեցուք E)
83. Scolie anonyme (Texte 420, p. 248-249)³
84. *I Jean* 5,3-4a (*des.* = κόσμον) (պատուիրանս Z, պատուիրանք W — պաշեցուք Z, արասցուք JE — δնեալ է Z, է δնեալ W)
84. Scolie anonyme différente (Texte 421, p. 250-251)⁵
85. *I Jean* 5,4b (յաղթութիւնն Z, յաղթութիւն EVW)
- Scolie anonyme (Texte 422, p. 250-251)
86. *I Jean* 5,5
86. Scolie anonyme (Texte 423, p. 252-253)
87. *I Jean* 5,6 (սա է Z, նա է J — ճշմարտութիւնն Z, ճշմարտութիւնն W)

¹ Scolie tirée de l'*Enarratio* de Didyme l'Aveugle (éd ZOEFL, *Didymi*, p. 73)

² Scolie tirée de l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEFL, *Didymi*, p. 73-74)

³ Dans une rédaction plus développée, le texte arménien retrouve les thèmes de la scolie grecque Cramer 138,22-33, attribuée à Didyme par ZOEFL, *Didymi*, p. 73-74

⁴ Scolie tirée de l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEFL, *Didymi*, p. 75-76)

⁵ Le texte arménien correspond aux lignes 3-14 de la scolie Cramer 139,3-20

⁶ Ce texte n'a pu être identifié par PUSEY, *Cyrilli*, p. 451, il n'existe pas en arménien

⁷ C'est lui qui est venu par l'eau et le sang et l'Esprit, Jésus Christ Même texte et même ordre dans le lemme arménien

1 Jean 5,6b (des. ἐν τῷ αἵματι; Cr 140,19-20)

Scolie anonyme (Cr 140,21-25)

87. Scolie anonyme différente (Texte 424, p. 252-257)⁸

87. *1 Jean 5,6b-c (նչ ջրով միայն, այլ... ճշմարտութիւն)⁹*

87. Scolie anonyme (Texte 425, p. 256-259)

1 Jean 5,6c-9a (des. μείζων ἐστίν; Cr 140,26-30)

Scolie anonyme (Cr 140,31-33)

87. *1 Jean 5,7-8 (երեքին Z, երեքեան J, երեքեանն V)¹⁰*

87. Scolie anonyme différente (Texte 426, p. 258-259)

87. Scolie anonyme (Texte 427, p. 258-259)¹¹

88. *1 Jean 5,9a (des. = μείζων ἐστίν) (զմարդկան ինչ վկայութիւն Z, զմարդկան վկայութիւն JE)*

88. Scolie anonyme (Texte 428, p. 258-261)

1 Jean 5,9b-10 (Cr 141,1-6)

89. *1 Jean 5,9b-10 (որ վկայեաց Z, զի վկայեաց JEVW — Որդւոյ Աստուծոյ JEVW — վկայութեանն Z, վկայութեան J — Որդւոյ իւրոյ Z, Որդւոյ E)*

Scolie anonyme (Cr 141,7-8)

89. Scolie anonyme différente (Texte 429, p. 260-261)

1 Jean 5,11-15 (Cr 141,9-19)

Scolie anonyme (Cr 141,20-142,17)¹²

90. *1 Jean 5,11 (և այս են Z, այս են JE)*

90. Scolie anonyme différente (Texte 430, p. 260-263)

91. *1 Jean 5,12 (և զկեանսն Z, եւ զկեանս EW — ոչ զկեանսն Z, ոչ զկեանս W)*

⁸ La brève scolie Cramer 140,21-25 comprend deux thèmes 1 Ce n'est pas un homme qui est venu au Jourdain, mais le Verbe de Dieu, 2 Le Père lui a rendu ce témoignage au baptême — *celui-ci est mon Fils bien-aimé* —, et, à l'approche de la croix, par le bruit du tonnerre La scolie arménienne englobe tous ces thèmes, dans une rédaction plus longue où sont cités les textes scripturaires correspondants, absents de la scolie Cramer mais que l'on retrouve dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119,676-677) et de Théophylacte (*PG* 126,60) La polémique antignostique du dernier paragraphe de la scolie arménienne, inconnue des trois textes grecs (Cramer, Pseudo-Oecumenius et Théophylacte), témoigne, semble-t-il, de l'ancienneté du texte grec conservé en version arménienne et de l'origine non-arménienne de ces scolies anonymes (voir supra, p. 17-23).

⁹ Reprise du verset *1 Jn* 5,6b-c, selon un texte identique à celui de Zohrab «*Non avec l'eau seulement, mais aussi avec le sang et l'eau, et c'est l'Esprit qui témoigne, parce que l'Esprit est aussi vérité*»

¹⁰ Bien qu'une tranche nouvelle du texte biblique fasse ici son apparition, les manuscrits la signalent toujours comme la section 87.

¹¹ Cette scolie est unie à la précédente dans le manuscrit *E 1406*

¹² Les lignes 141,33-142,17 sont tirées de l'*Enarratio* de Didyme, (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 76-78)

91. Scolie anonyme (Texte 431, p. 262-263)
91. Scolie anonyme (Texte 432, p. 262-263)¹³
92. *I Jean* 5,13
92. Scolie anonyme (Texte 433, p. 264-265)
93. *I Jean* 5,14 (Համարձակութիւնն Z, Համարձակութիւնն մեր J)
93. Scolie anonyme (Texte 434, p. 264-265)¹⁴
94. *I Jean* 5,15 (Հայցուածոցն Z, Հայցուածոց J)
94. Scolie anonyme (Texte 435, p. 266-267)
94. Scolie anonyme (Texte 436, p. 268-269)¹⁵
- «Chapitre VII» (*I Jean* 5,16-21, Cr 142,18)
- Titre du chapitre (Cr 142,19-20)
- I Jean* 5,16-17 (Cr 142,21-26)
95. *I Jean* 5,16a (*des.* = μή πρὸς θάνατον²)
95. Scolie anonyme (Texte 437, p. 268-271)
96. *I Jean* 5,16b
96. Scolie anonyme (Texte 438, p. 270-273)¹⁶
97. *I Jean* 5,17
97. Scolie anonyme (Texte 439, p. 272-275)¹⁷
- Scolie anonyme (Cr 142,27-30)
97. Scolie anonyme identique (Texte 440, p. 274-275)
- Scolie anonyme (Cr 142,31-143,19)
97. Scolie anonyme identique (Texte 441, p. 274-275)
- Scolie anonyme (Cr 143,20-21)
97. Scolie anonyme (Texte 442, p. 276-277)
- Titre de la section *I Jean*, 5,18-21 (Cr 143,22)
- I Jean* 5,18 (Cr 143,23-25)
98. *I Jean* 5,18 (ամենայն որ Z, որ J — այլ որ յԱստուծոյն Z, այլ որ յԱստուծոյ J — չարն Z, չար J)
- Scolie anonyme (Cr 143,26-144,2)¹⁸
98. Scolie anonyme différente (Texte 443, p. 278-281)¹⁹

¹³ Dans le manuscrit *E 1406* ce texte n'est pas distinct du précédent.

¹⁴ Le texte biblique et son commentaire sont rattachés à la scolie précédente dans le manuscrit *E 1406*.

¹⁵ Ce texte ne fait qu'un avec le précédent dans les manuscrits *E 1406* et *1460*

¹⁶ Le lemme et la scolie sont unis au texte précédent (scolie 437), dans le manuscrit *E 1406*

¹⁷ Ce texte et les trois suivants ne font qu'une seule scolie dans le manuscrit *E 1406*.

¹⁸ La scolie est tirée de l'*Enarratio* de Didyme (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 78-79).

¹⁹ Bien qu'étant différente de la scolie Cramer 143,26-144,2 attribuée à Didyme (voir note 18), le texte arménien en reprend de nombreux thèmes

- «De Sévère» (Cr 144,3-8)²⁰
98. «De Sévère» Même scolie (Texte 444, p. 280-281)
- 1 Jean 5,19-20a (*des τὸν ἀληθινόν*, Cr 144,9-12)
99. 1 Jean 5,19-20 (*ի ճշմարտին Z, ի ճշմարտի JE*)
- Scolie anonyme (Cr 144,13-22)²¹
- 99 Scolie anonyme différente (Texte 445, p. 282-283)²²
- 1 Jean 5,20b-21 (Cr 144, 23-26)
100. 1 Jean 5,21
- Scolie anonyme (144,27-28)
100. Scolie anonyme identique (Texte 446, p. 284-285)
- Scolie anonyme (Cr 144,29-145,6)²³
100. Scolie anonyme identique (Texte 447, p. 284-285)²⁴
- «Fin de la Première Épître Catholique de Jean» (Cr 145,7)
- «Achèvement dans le Christ de la Première Épître de Jean»²⁵

²⁰ Dans son article de 1924, STAAB, *Katenenkommentare*, p 326, n'a pu indiquer la source de cette scolie, elle ne figure pas dans les œuvres de Sévère d'Antioche publiées depuis cette date, ni dans celles de Chrysostome et de Cyrille d'Alexandrie. Notons que, dans le manuscrit arménien *E 1373*, la scolie est anonyme.

²¹ Texte tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEPFL, *Didymi*, p. 79-80)

²² La première partie de la scolie (1er paragraphe), sur 1 Jn 5,19, argumente, comme le texte de Cramer 144,13-22 attribué à Didyme (voir note 21) mais dans une rédaction différente, contre les hérétiques qui affirment que *le monde gît sous l'empire du Mauvais*. La seconde partie de la scolie, sur 1 Jn 5,20, est une ampliation de la scolie Cramer 144,29-145,1 attribuée à Didyme (voir note 23)

²³ Texte tiré de l'*Enarratio* de Didyme (éd ZOEPFL, *Didymi*, p 81-83)

²⁴ Cette scolie est rattachée à la précédente dans les manuscrits *E 1406* et *1410*

²⁵ Dans le *ms W 1470*, le colophon suivant conclut la chaîne sur 1 Jean «Դաւթի քահանայի՛ Հաւր իծոյ, և Յոհաննիսի կրօնաւոր՛ քահանայի, և Իսաչատրոյ՛ Հաւր եղբարց իծոց, և Եգնատիոսի՛ եղբաւր իծոյ, յառաջ վախճանեալ ի Քրիստոս, ի գերեզմանս նոցա, ցաւզ ողորմութեանն Աստուծոյ իջցէ ընդ սոսին և մեղուցելոյ գրողի՛ Պետրոսի, Տէր իմ՛ Քրիստոս ողորմեսցի: — Sur le prêtre David, mon père, sur Jean moine, prêtre, sur Xaçatur, père de mes frères, et Ignace mon frère, déjà décédés dans le Christ, que descende, dans leurs tombes, la rosée de la miséricorde de Dieu. D'eux et du copiste pécheur, Pierre, que le Christ, mon Seigneur, aie pitié »

TEXTES ET TRADUCTIONS

Նախադրութիւն առաջին թղթոյն Յովհաննու:

Յովհաննէս՝ որ զաւետարանն գրեաց, նոյնն առաքէ թուխթ առ Հաւատացեալսն Տեառն, յիշատակ աւանդեցելոց ի նոսա կանխաւ քարոզութեանն, որպէս զի շնորհիւ մկրտութեանն՝ զլուր բանին Աստուծոյ ընկալեալք, ոչ Հեղգասցին պտղաբերել զգործս առաքինութեան: Եւ իբրև առ կատարեալ անձինս, վայելչական և նուրբ շաղաւք վարէ առ նոսա զընթացս գրոյս: 5

Նախ՝ որպէս յաւետարանն աստուածաբանէ և աստ, զմշտնջենաւորութիւն Բանին՝ սկիզբն թղթոյս վերագրեալ, որ երեւեցաւ այժմ կցորդս աստուածութեանն իւրոյ առնել զմարդիկ. և զայս շնորհաց Հաղորդութիւն ունել վկայէ Հաւատացելոցն՝ ըստ Հաւատոցն որ ի Տէր: Սակայն թուխթս յաւելաւ առ նոսա, զի և վարուք պայծառացեալք ընդ լոյսն աստուածմաքրութեանն՝ լուսով անքակ միասցին: Առ այս նկրտեալք՝ թէ ըստ բնութեանս տկարութեան վերջասցին, շնորհեսցէ նոցա զարիւնն Քրիստոսի ի զաւրութիւն: 10

Առ այսու և ըստ զանազան ընթացից, աշակերտելոցն մակադրէ զմարմնական Հասարակաց անուն, և խրախոյս տայ իւրաքանչիւրոցն ի կատարումն փութալ: 15
Խրատէ և ի Հերձուածողացն զգուշանալ, և Հոգւովն զոր ունին իմաստնանալ և խուսել ի նոցանէ: Որոչէ և զորդիսն Աստուծոյ և զորդիսն սատանայի՝ ի գործոցն,

³ Ceux chez qui *l'amour de Dieu est accompli*, par la foi et le baptême; le terme *Katareal* (*accompli*) revient fréquemment en ce sens dans la *Première Épître de Jean* (cf. *1 Jn* 2, 5; 3, 12. 17. 18).

⁴ Cf. *1 Jn* 1, 1. Toute la finale du paragraphe — puisque le début... en réconfort — est propre à la chaîne arménienne.

⁵ *1 Jn* 1, 2.

⁶ Cf. *Jn* 1, 12.

⁷ *1 Jn* 1, 3.

⁸ Cf. *1 Jn* 1, 7.

⁹ Ce paragraphe du prologue est entièrement différent du texte de Zōhrab

¹⁰ *Mes petits enfants, 1 Jn* 2,1.

¹¹ Cf. *1 Jn* 2, 6-11.

¹² Cf. *1 Jn* 2, 18-26.

Prologue de la *Première Lettre de Jean*¹.

Jean, qui écrit l'évangile, adresse lui-même une lettre à ceux qui avaient cru au Seigneur, afin de leur rappeler la prédication qui leur avait été transmise auparavant², pour qu'après avoir reçu l'annonce de la parole de Dieu suivie de la grâce du baptême, ils ne négligent pas de produire des actes de vertu. Et, comme il s'adresse à des personnes parvenues à la perfection³, c'est à leur intention qu'il engage le cours de sa lettre sur des voies nobles et élevées.

D'abord, ici, comme dans l'évangile, il traite aussi de Dieu⁴, puisque le début de la lettre insiste sur l'éternité du Verbe, qui *s'est manifesté*⁵ en notre temps afin de faire participer les hommes à sa divinité⁶. Et il assure aux fidèles qu'ils possèdent cette *communio*⁷ de grâce, dans la mesure de leur foi au Seigneur. Mais il leur adresse aussi cette lettre pour qu'eux-mêmes, déjà illuminés dans leur vie de la lumière de la sainteté divine, restent unis à cette inextinguible lumière⁸. S'ils s'appliquent à cela et qu'ils viennent à défaillir en raison de la faiblesse de la nature, (Dieu) leur fera don du sang du Christ⁸ en réconfort.

Après cela⁹, et en divers passages, (Jean) donne, à ceux qui sont devenus disciples, un nom coutumier dans l'ordre affectif¹⁰, et il encourage chacun à se hâter vers le but¹¹. Il (leur) conseille aussi de se garder de ceux qui sèment la division, de se méfier de leur esprit et de les éviter¹². Il discerne, à leurs

TEXTE 286

¹ Ce prologue est différent de celui de la Bible arménienne (éd. ZÖHRAB, p 758) qui est une traduction du prologue du NT grec (cf. von SODEN, *Die Schriften*, t. I/1, p 336-337) repris dans la chaîne de Cramer. — Signalons que le copiste du *Jérusalem 1301* écrit indifféremment, ici comme dans la chaîne sur les *Épîtres de Jacques et de Pierre*, թուղթ, t'ult' (lettre) et թուխթ, t'uxt'; nous conservons cette orthographe quand elle se présente (cf. KARST, *Historische Grammatik*, p. 99), et de même, pour է au lieu de t.

² Ici s'arrêtent, pour le début du prologue, les rapprochements avec le texte de Zöhrab qui n'a pas la suite de ce premier paragraphe. Il faut signaler la qualité de ce prologue de la chaîne arménienne sur *1 Jean*: il correspond, beaucoup mieux que celui de Zöhrab (et donc du NT), à la nature habituelle des prologues bibliques, dont le genre littéraire est de présenter un résumé du livre biblique qu'ils précèdent (cf. BOTTE, *Prologues*, col. 688-692).

դատէ և զժամանակեայ նեոինսն եղեալս: Եւ ուսուցանէ թէ ամենայն որ ոչ խոստովանի զՅիսուս գոլ Որդի Աստուծոյ զնոյն ինքն և Քրիստոս՝ սուտ է, և ի Հաւրէն ստուծեան յառաջ ածէ զայս բարբառ չարութեան:

Ապա յետ այնորիկ, նոյն և ամենայն թղթովս, յաղագս սիրոյ ուսուցանէ՝ բարւոք զայս ականդութիւն որ յԱստուծոյ էջ և վայելչական մեզ ունել, զի և զմեզ Քրիստոս սիրովն փրկեաց: Խառնէ ընդ այս պատմութիւն այլ իմն, կատարեալ սիրոյ նշանակ. որ գերագանց երկիւղի գտանի. և յորդորէ զմեզ այնպէս առ Աստուած զսէրն Հաստատել:

Դնէ դարձեալ և խոյոյան ընդդէմ Հերձուածողացն, զմիանգամ և երկիցս Հաւր ի վերայ Քրիստոսի վկայութիւնն, թէ Համապատիւ Որդի նորա իցէ: Պատմէ և զմեզս մաճուչափս և որ ոչն այնպէս, և թէ վասն որոց ի նոցանէ ունիմք Համարձակութիւն առ Աստուած աղաւթել: Մխիթարէ մերձ ի կատարումն զՀաւատացեալսն, որք ատեին յաշխարհէ՝ որ ի շարիս կայ և բարեացն ոչ կարէ լինել ընդունակ: Այլ մեք՝ զի ի կեանսն յաւիտենականս ասէ՝ Հրաւիրեցաք, այնմ սպասեսց՛ուք և պաճեսց՛ուք զանձինս ի կոոց:

287

«Խորհուրդ իմ ինձ, խորհուրդ իմ ինձ և իմոցն», լուաք յԱստուծոյ: Չի ասէր յորոց մինս զանճառ խորհուրդն ճառէ Համարձակ. և յիրաւի՝ առաւել ձկտի ի խորս նորա քան զայլս ի Հազարապետաց խորհրդոցն. վասն զի սիրեցեալ էր ի Բանէն աշակերտն Յովհաննէս, և Հպատակ սիրոյ նորա պաշտաւնեայ: Յաղագս որոյ, սրաթոխչ երագութեամբ ընդ սիրոյն բարձրանայ գերագոյն էիցս ի յանկոխն

TEXTE 287

¹ *Is* 24, 16, d'après les *Hexaples* où ce texte est mis sous le nom de Symmaque et de Théodotion (cf. FIELD, *Hexapla*, t. 2, p. 470; ZIEGLER, *Isaias*, p. 205). Dans son *Commentaire sur Isaïe*, Jérôme signale cette traduction comme provenant de Théodotion (*PL* 24, 294CD); Procope l'attribue à Symmaque et la prend pour base de son *Commentaire sur Isaïe* (*PG* 87/2, 2201D); Théodoret de Cyr fait de même dans son *Commentaire* (éd. GUINOT, *Théodoret de Cyr*, t. 2, *SC* 295, p. 192-193). La version arménienne du *Commentaire sur Isaïe* de Jean Chrysostome, plus complète que l'original grec fragmentaire (cf. *CPG* 4416-4418), ne possède pas ce passage dans l'édition actuelle (Venise, 1880, cf. DUMORTIER, *Jean Chrysostome*, *SC* 304, p. 12-14). — Ce texte biblique de la chaîne est identique à celui de la version arménienne de ZÖHRAB (p. 505) qui, elle-même, correspond exactement au texte des *Hexaples* (FIELD, *Hexapla*, t. 2, p. 470; voir aussi la note 24 de Field).

² La citation précédente d'*Isaïe* avait pour but d'expliciter l'origine et le contenu de ce que Jean a entendu (cf. *1 Jn* 1,1).

³ Cf. *1 Co* 4, 1.

⁴ Cf. *Jn* 13, 23; 19, 26; 20, 2; 21, 7. 20.

œuvres, les *enfants de Dieu et les enfants de Satan*¹³; il pense que *des antichrists sont là actuellement*¹⁴. Il enseigne aussi que quiconque ne confesse pas que *Jésus est le Fils de Dieu lui-même et le Christ est un menteur*¹⁵, et qu'il tient le langage pernicieux du *père du mensonge*¹⁶.

5 Puis après cela, tout au long de cette même lettre, il éduque à l'amour¹⁷, ce bon dépôt qui est descendu de Dieu et que nous devons posséder, car c'est par amour que le Christ nous a sauvés¹⁸. Au cours de ce développement il ajoute autre chose concernant le signe d'un *amour parfait*: c'est celui qui *dépasse la crainte*¹⁹, et il nous exhorte à affermir de cette façon notre amour
10 pour Dieu²⁰.

De nouveau, il se pose en adversaire des hérétiques, (rappelant) à maintes reprises le témoignage du Père au sujet du Fils, à savoir qu'il est son Fils, égal en dignité²¹. Il traite aussi des péchés qui conduisent à la mort et de ceux qui n'y (mènent) pas²² et, pour ces derniers, (il demande) que nous
15 ayons l'audace de prier Dieu²³. Jusqu'en finale, il console les croyants, détestés du monde *qui gît dans le mal*²⁴ et qui ne peut faire le bien. Mais nous, dit-il, puisque nous avons été invités à *la vie éternelle*²⁵, servons (Dieu) maintenant et *gardons-nous des idoles*²⁶.

287

«*Mon mystère (est) à moi, mon mystère (est) à moi et aux miens*¹»,
20 *avons-nous entendu*² de Dieu. Il le disait, en effet, de l'un de ceux qui traite ouvertement du mystère ineffable et, assurément, (Jean) pénètre dans ses profondeurs plus que les autres dispensateurs des mystères³, parce que le disciple Jean était aimé du Verbe⁴ et un ministre zélé de son amour. A cause de cela, il s'élançait, plein d'amour, avec la rapidité de (l'oiseau) qui vole, plus

¹³ 1 Jn 3, 10.

¹⁴ 1 Jn 2, 18.

¹⁵ 1 Jn 2, 22-23.

¹⁶ Jn 8, 44.

¹⁷ Cf. 1 Jn 3, 1-4, 21. Tout ce paragraphe du prologue est étranger au texte de Zōhrab.

¹⁸ Cf. 1 Tm 1, 15.

¹⁹ 1 Jn 4, 18.

²⁰ Cf. 1 Jn 4, 19-20. C'est par son amour du prochain que le fidèle affermit son amour pour Dieu.

²¹ Cf. 1 Jn 5, 1. 5, 8-12. Seule, la finale de ce paragraphe retrouve les thèmes du prologue de la Bible arménienne édité par Zōhrab

²² Cf. 1 Jn 5, 16. Cette phrase se lit dans le prologue biblique arménien de Zōhrab.

²³ Cf. 1 Jn 5, 16.

²⁴ 1 Jn 5, 19.

²⁵ 1 Jn 5, 20.

²⁶ 1 Jn 5, 21. La dernière phrase du prologue biblique arménien de Zōhrab reprend aussi les thèmes de cette conclusion.

մարդկային մտաց սրբութիւն. և զմայլեալ անՀաս գիտութեամբն՝ ցաւդ է և մեզ որքան կարեմքս տանել:

«Որ էրն ի սկզբանէ», ասէ: Ջոյգ այսմ և զաւետարանին, եղ սկիզբն՝ զմշտնջենաւորութիւն ի վերայ Բանին Աստուծոյ Հաստատեալ: Եւ ապա ըստ կարգի, աստ և անդ, Հիւսէ զտնաւրինական նորա խորՀուրդ, որպէս զի բարձգէ ամենեւին զկարծիս մտաց որք ընդ տեսանելն զնա մարմնով՝ Համարին և զէանալն էութեամբ: Վասն այսորիկ ասէ թէ էր և էր լինելն նորա նախ քան զսկիզբն: Ապա ուրեմն անսկիզբն է և սկզբանց արարիչ, որ այժմ մարմնոյ խոնարՀեալ է առ սկիզբն ի մարդկանէ. և զի ըստ աստուածութեանն անսկիզբն է սա: Ոչ թէ մեք միայն ծանեաք, այլ զի ի մարգարէիցն՝ որ նախ եղեն քան զմեզ լուաք. ըստ այնմ զոր Դաւիթ ասէր ի դիմաց Հաւր առ Որդի. «Սկիզբն քո ընդ իս է անսկիզբն, զոր ծնայ յարգանդէ յառաջ քան զարուսեակ»: Եւ նոյն ինքն՝ Իմաստութիւնն Հաւր ասէր՝ Որդին. «Յառաջ քան զամենայն բլուրս ծնաւ զիս Հայր իմ. զոր այժմ արար ըստ մարմնոյ՝ սկիզբն և ճանապարհ փրկագործութեան աշխարհի»:

Որում ականատես մեք եղեաք, ոչ միայն գործոյն՝ այլ և զգործսն կատարողի Որդւոյն: Քանզի ընդ նմա չըջեցաք և աշակերտեցաք ի նմանէ: Եւ ոչ ասէ վայրապար թէ «ականատես եղեաք», այլ զիսկն յաւել ի վերայ, առ ի Հաստատութիւն մարմնով տնաւրէնութեանն, և յամալթ այնոցիկ որ զայս շնորՀ զլանան: Սակայն ետես և զանճառ և զանքակ միութեանն Հաստատութիւն, զի զոր նախ քան զսկիզբն ասաց էութիւն, նմին ասէ լինել զանճն ականատես, թէպէտ և մեզ պարտ է զայս ըստ մարմնացելոյն Բանի կարծել: Քանզի մարմնով եղել անտես Աստուած տեսանելի: Բայց զի ամենեւին զբաժանման Բանին ի մարմնոյն կարծիսն լուծցէ, զոր էրն՝ ասէ տեսեալ զգալի աչաւք, քանզի նոյն էր՝ անտեսանելի և տեսանելի, մաՀկանացու և անմաՀ, Աստուած և մարդ, մի Որդի Աստուծոյ Հաւր և մաւրն կուսի: Քանզի որ յիսրաէլէ ըստ մարմնոյ՝ Քրիստոս, ի վերայ ամենայնի Աստուած է աւրՀնեալ:

¹¹ Jn 14, 6.

¹² / Jn 1, 1. Le relatif neutre grec, *ὃ*, est entendu ici de la personne du Fils, comme l'explicite le commentaire.

¹³ Cf. Jn 5, 17. 36; 9, 4; 10, 25 32. 37-38; 14, 10.

¹⁴ Cf. Mt 13, 57.

¹⁵ Allusion à la suite du verset: *Et que nos mains ont touché.*

¹⁶ Cf. Rm 9, 5.

haut que les créatures, vers une sainteté inaccessible à l'intelligence humaine; et, comblé d'une inconcevable connaissance, il fait aussi descendre sur nous la rosée (de ses paroles) selon la mesure où nous pouvons les comprendre.

«*Ce qui était dès le commencement*⁵», dit-il. Dans cette lettre, ainsi que
 5 dans l'évangile, (Jean) comprend *le commencement* comme l'éternité fondée sur le Verbe de Dieu⁶. Puis, à la suite, il s'étend ici et là, sur le mystère de son économie, afin de supprimer complètement l'opinion de ceux qui estiment, en le voyant avec un corps, qu'il existe aussi d'une existence créée. C'est pourquoi (Jean) dit qu'*il était*⁷ et que son existence *était* avant *le*
 10 *commencement*⁷. Il est donc sans commencement et créateur des commencements, lui qui *s'est abaissé*⁸ maintenant dans la chair pour pouvoir commencer parmi les hommes; car, selon sa divinité, il est bien sans commencement. Nous ne sommes pas seuls, nous, à avoir connu (cela), mais nous l'avons entendu dire aussi par les prophètes qui vécurent avant nous. C'est ainsi que
 15 de la part du Père, David disait à propos du Fils: «*Ton commencement avec moi est éternel, toi que j'ai engendré de (mon) sein avant l'aurore*⁹.» Et le Fils lui-même, Sagesse du Père, disait: «*Mon Père m'a engendré avant toutes les collines*¹⁰: il m'a fait maintenant, selon la chair, *commencement* et *chemin*¹¹ du salut pour l'univers.»

20 *Lui que nous avons vu de nos yeux*¹², non seulement accomplissant une œuvre, mais aussi accomplissant les œuvres du Fils¹³. Nous avons en effet vécu avec lui et nous avons été ses disciples¹⁴. Et (Jean) ne dit pas seulement: «*Nous avons vu de nos yeux*», mais il insiste aussi sur la réalité de son être¹⁵, afin de confirmer l'économie (rédemptrice) opérée en (sa) chair, et de confondre ceux qui refusent cette grâce. Cependant, observe aussi
 25 l'affirmation de (son) ineffable et indestructible unité, car celui dont (Jean) a dit qu'il existait avant *le commencement*, il affirme *l'avoir vu de ses propres yeux*, bien qu'il nous faille penser que cela est dit du Verbe incarné. En effet, Dieu invisible s'est rendu visible dans la chair. Mais afin d'enlever complètement l'idée d'une division du Verbe dans la chair, (Jean) affirme avoir vu de
 30 (ses) yeux sensibles *celui qui était*, car le même était invisible et visible, mortel et immortel, Dieu et homme, Fils unique de Dieu le Père et d'une mère vierge. Car le Christ, qui selon la chair (descendait) d'Israël, est le Dieu béni par-dessus tout¹⁶.

⁵ 1 Jn 1, 1 que commente la scolie.

⁶ Cf. Ps 32, 6; Jn 1, 1-3.

⁷ 1 Jn 1, 1.

⁸ Ph 2, 8.

⁹ Ps 109, 3. Le début de la citation est une paraphrase du même verset; aucune leçon semblable en grec (*Hexaples, Septante*) et en arménien (*Zōhrab*).

¹⁰ Pr 8, 25.

Ընդ որ Հայեցաք, և ձեռք մեր շաւշափեցին ի վերայ Բանին կենաց: Չայս ըստ տիրապէս կարծեաց, սոսկ էութեան աստուածութեանն տացուք Հայեցուած, նոյն և շաւշափումն. քանզի աւելորդ էր գմիանգամ ասացեալն դարձեալ երկրորդել: Այլ զի ցուցցէ թէ, ոչ միայն Աստուծոյ մարմնացելոյ եղեն ականատեսք՝ որով և դպիրքն ժողովրդովքն, այլ Հայեցան երագութեամբ մտաց և յանգուգական աստուածութեան նորա փառս, և շաւշափեցին գործիական մտացն աչաւք զԲանն Հաւր, որ եկն զսեփական իւր կեանս և մարդկան ազգի սփռեալ առատապէս:

Բայց յաւելուլն ի վերայ տեսութեանն շաւշափումն, առաւել տեղեկութիւն էութեանն Աստուծոյ և կամացն լինի մեզ տարացոյց: Չի ըստ որում՝ Հաւատարիմ է քան զտեսանելն շաւշափելն զբնութիւն գոյին: Այսպէս և սոքա, ոչ միայն Հայեցեալ մտաւք Հաւատացին գոլ Աստուած զնա ճշմարիտ, այլ և յեսս անմերձենալի խորս կենացն Բանի՝ ձկտեալ գործիական մտաւք շաւշափեցին: Եւ ծանեան՝ զոր ոչ կարեին ճառել ի տկար լսելիս մարդկան զխորհուրդ, նա զի և որքանութիւնն Աստուծոյ ոչ եղել մարդկան զիտելի Հաւատամք, այլ ճանաչի նա որպէս և մաքրութիւն տեսողին կարէ ընդունել: Սոքա՝ զի ի Բանէն Աստուծոյ վկայեցան սուրբ լինել, յիրաւի ոչ միայն Հայել ի նա գտան արժանի, այլ և շաւշափել՝ որպէս և ասէ:

Կեանք և մազ՝ սովորութիւն է միշտ գրոց ոչ զգալիս առնուլ, այլ զիմանալին: Յորմէ անյոյս էր ազգ մարդկան՝ և մանաւանդ Հեթանոսք, որում կարապետ և Հրաւիրակ յայտնեցաւ Քրիստոս: Եւ զայնր մշտնջենաւոր կենաց բաղձանս արկեալ ի սիրտս մարդկան, զառժամանակեայս իբրեւ զոչէ՝ ետ արՀամարՀել: Ոչ միայն բանիւ զայս պատմեալ՝ որ և անսուտն էր, այլ ի Հաստատութիւն յուսոյ կեղակարծ մարդկան մտաց:

Chrysostome, Cyrille d'Alexandrie, Augustin, Sargis Šnorhali), ne possèdent pas ce passage Rien de semblable dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius, de Théophylacte et dans l'édition de Matthaei (*Scholia*). Ce renvoi et d'autres enchaînements établis entre les scolies anonymes montrent que celles-ci forment l'ossature primitive de la chaîne (voir supra, p 17-23).

³ 1 Jn 1, 1.

TEXTE 289

¹ 1 Jn 1, 2 que commente la scolie.

² Cf. He 6, 20; Karapet, πρόδρομος.

³ Allusion au message que Jean apporte au nom du Christ (1 Jn 1, 2. 3. 5): ἀπαγγέλλομεν; hrwirak, ἀπαγγελεύς.

⁴ 1 Jn 1, 2.

288

*Ce que nous avons contemplé et que nos mains ont touché du Verbe de vie*¹. Cette contemplation de l'existence divine, que (Jean) a magistralement présentée, exposons-la simplement, de même que ce qui regarde le toucher; il serait superflu, en effet, de répéter ce qui a déjà été dit². Mais (exposons-la) dans le but de montrer, non seulement que (les disciples) virent de leurs yeux Dieu incarné, comme les scribes et les foules, mais aussi qu'ils contemplèrent, grâce à l'acuité de leur intelligence, la gloire incomparable de sa divinité et que, par les yeux de leur intellect, ils touchèrent le Verbe du Père, celui qui vint répandre en abondance sa propre vie pour le genre humain.

Cependant, le fait d'ajouter le toucher à la vision nous instruit davantage encore, de façon imagée, sur l'être de Dieu et sur sa volonté. Selon cette image en effet, il est plus sûr de toucher la réalité de ce qui existe que de la voir. C'est ainsi que (les disciples), non seulement crurent qu'il était le vrai Dieu parce que leur intelligence le contemplait, mais plus encore, l'activité de leur intelligence s'amplifiant, ils touchèrent les profondeurs inaccessibles du *Verbe de vie*³. Et ils connurent le mystère qu'ils ne pouvaient exposer à l'entendement déficient des hommes, d'autant plus, nous le croyons, que la grandeur de Dieu n'est pas accessible à l'homme, mais qu'elle est connue dans la mesure où peut l'obtenir la pureté de celui qui l'a vu. Puisque les (disciples) furent reconnus saints par le Verbe de Dieu, c'est à juste titre qu'il furent jugés dignes, non seulement de le contempler, mais aussi de le toucher, comme le dit (Jean).

289

La vie et la mort, les Écritures ont sans cesse l'habitude de les concevoir, non comme des réalités matérielles, mais comme douées d'intelligence.

Puisque le genre humain, et spécialement le monde païen, était sans espérance, le Christ *s'est manifesté*¹ à lui comme *précurseur*² et comme *messager*³. Et, incrustant au cœur des hommes le désir de cette *vie éternelle*⁴, il leur apprit à compter pour rien les bonheurs de ce monde. Cela, il l'exposa non seulement par sa parole qui ne saurait tromper, mais aussi en affermissant l'espérance dans l'esprit d'hommes incertains.

TEXTE 288

¹ *1 Jn 1, 1* que commente la scolie.

² Cette réflexion laisse entendre que la scolie est extraite d'un texte suivi; l'auteur renvoie à la scolie précédente. Les commentaires des Pères sur la *1^a Joannis*, complets ou fragmentaires (Clément d'Alexandrie, Didyme, Athanase? [cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p 14],

Ինքն մեռաւ ըստ մարմնոյ կենաց, որում զմեզ ուսոյց մեռանել, և յարեալ մերով բնութեամբս յանձնաւորութիւն և ի մշտնջենաւոր կենդանութիւն, առհաւատչեայ և յայտնի Հաւատ՝ որոց Հրաւիրեաց զանձն կացուցեալ. և չիք այլ քան զայս յայտնութիւն՝ Հաստատութեան Հանդերձեալ կենացն: «Չայս՝ ասէ, տեսաք, և կերաք և արբաք ընդ նմա յետ յարութեան նորա», որպէս և Պետրոսն ասէր. և վկայեմք զի նովին բնութեամբն վերացաւ յերկինս, և ունի զառոյսպա զկենդանութիւնն: 5

Եւ պատմեմք ձեզ զյաւիտենական կենացն, որ էն առ Հաւր և երեւեցաւ մեզ: Այսինքն զի թէ երկրային ոք էր՝ այս կենացս Հրաւիրակ մեզ երեւեալ, գոյր մեզ տեղի կարծեաց և թերահաւատութեան ասել եթէ յորմէ. «Դ՛ն՛ զանխուլ ես և անձանաւթ և աւտար ըստ բնութեան, զիա՞րդ մեզ լինիս ուսուցիչ»: Իսկ՝ եթէ որ առ Հաւրն էր՝ և սեփական ժառանգութիւն իւր ունէր զերկին, էջ յերկիր վասն սիրելոյ զմեզ և Հրաւիրեաց զմեղաւն յառնել և գնալ և ինքն դարձեալ ի նոյնն գնաց վայր ուստի և եկն, ոչ է պարտ ձեզ Հրաժարել ի կոչողէն, այլ ունկն դնել մտադիրութեամբ մեզ՝ զորս առաքեաց ձեզ աւետաւորս, պատմել զյաւիտենական կենացն պարզել, որում ամենեքեան Հաւատով լինին ժառանգաւորք: 15

290

Հայր տնկեաց զՈրդի իւր որթ՝ ըստ մարմնոյ. և մեք՝ Հաւատովքն որ ի նա, արձակեցաք յորթոյ անտի ուս: Արդ պարտ է ստեղնեալ բարունակացս, ի դէպ ժամու տալ զձեզ պտուղ երկնաւոր Հաւրն և մշակին: Եւ այս լիցի ձեզ ի Հաղորդն առնուլ զձեզ Հաւատոց մերոց, և ամենեցուն մեզ զաւղիլ ի մի էութիւն աստուածութեանն: Քանզի Որդի Համաբնութիւն գոլով Հաւր, որ եղել մեզ Համագոյ ըստ մարմնոյ: Նմա եղեաք մեք կցորդ բնութեամբ, և Հաղորդ Հաւր շնորհաւք: 20

Եւ կոչեմք զձեզ Հաւատով ի մերն Հաղորդութիւն, զի և դուք գրեսջիք յԱստուծոյ՝ Հաւր որդեգրութիւնն, որպէս զի գեղեցիկ միջնորդութեամբ իրերաց ամենեքեան յերկինս վերասցուք, յարակցութեամբ էութեան. Քրիստոս ընդ Հաւր, ըստ աստուածութեան. և մեք ընդ Քրիստոսի, ըստ մարմնոյն. և դուք ընդ մեզ, ըստ Հաւատոց: 25

⁸ 1 Jn 1, 2.

TEXTE 290

¹ Cf. Jn 15, 1-5.

² Cf. Jn 15, 1.

³ Cf. Rm 8, 3.

⁴ Cf. Ep 2, 18; 1 Jn 1, 3.

⁵ Cf. Rm 8, 15. 23; 9, 4; Ga 4, 5; Ep 1, 5.

⁶ La communion dans la foi et l'adoption des fils.

Lui-même mourut selon la vie du corps, nous apprenant par là à mourir; et il ressuscita, avec notre nature, pour l'immortalité et la vie éternelle, se donnant lui-même, à ceux qu'il y a invités, pour gage et assurance évidente. Et, comme certitude de la vie à venir, il n'y a pas d'autre preuve que cette
 5 manifestation. «*Nous avons vu cela, dit (Jean)*⁵; *et nous avons mangé et bu avec lui après sa résurrection*⁶», comme le disait aussi Pierre; et nous attestons qu'il s'est élevé dans les cieux avec cette même nature, et qu'il y possède la vie sans fin.

Et nous vous annonçons la vie éternelle qui est auprès du Père et s'est
 10 *manifestée à nous*⁵. C'est-à-dire que si quelqu'un de cette terre se présentait à nous pour nous inviter à cette vie, nous aurions des motifs de soupçon et de méfiance, au point de dire à son sujet: «Toi, tu es ignoré, inconnu, et étranger à cette réalité⁷, comment t'en fais-tu, pour nous, le précepteur?» Mais, puisque *celui qui était auprès du Père*⁸, et qui possédait le ciel en
 15 héritage personnel, descendit sur terre par amour pour nous et nous invita à nous relever du péché et à le suivre dans le lieu d'où il venait et où il est retourné, il ne faut pas vous écarter de celui qui vous appelle, mais nous écouter avec attention, nous qu'il vous envoya comme messagers, afin d'annoncer le bienfait de *la vie éternelle*⁸ dont tous, au moyen de la foi,
 20 deviennent les héritiers.

290

Le Père a planté une vigne: son Fils selon la chair; et nous, en possession de la foi en sa personne, nous avons poussé de cette vigne comme des sarments¹. Il faut donc que, comme des surgeons devenus grands, vous donniez du fruit, en temps opportun, au Père et au Vigneron céleste². Et
 25 vous produirez ce fruit par votre communion à notre foi et l'adhésion avec nous tous à l'existence d'un Dieu unique. Le Fils, en effet, est de même nature que le Père, lui qui se fit semblable à nous selon la chair³. Nous, nous lui sommes unis par la nature, et, par la grâce, nous sommes en communion avec le Père⁴.

30 Aussi, nous vous appelons à communier avec nous dans la foi, pour que, vous aussi, vous obteniez de Dieu l'adoption des fils⁵ du Père, afin que par la belle médiation de l'une et l'autre réalité⁶, nous nous trouvions tous élevés aux cieux, dans une union existentielle: le Christ avec le Père, en raison de son caractère divin; nous, avec le Christ, en raison de notre corps;
 35 et vous, avec nous, en raison de la foi.

⁵ *1 Jn* 1, 2.

⁶ *Ac* 10, 41.

⁷ La vie éternelle.

ՍԵՆՈՒ ԱՆՏԻՈՐՈՒ:

Որ էրն ի սկզբանէ, գործէ լուաք, և ձեռք մեր շաւափեցին ի վերայ Բանին կենաց: Եւ ո՞րպէս սա որ ասաց. «զԱստուած՝ ոչ ոք ետես երբէք», զկենաց և զկենդանի Բանն տեսանել և շաւափել զարէ: Յայտ է թէ ի մարմնանալն և ի մարդանալն, յորժամ տեսանելի և շաւափելի լինել Հաճեցաւ: Ոչ որ էրն՝ տեսանիւր և շաւափիւր, այլ որ եղեն: Սակայն՝ մի գոլով և անբաժանելի, նոյն ինքն անտեսանելի և տեսանելի. անշաւափելի և նոյն ինքն շաւափելի, որ և բարբառէր աստուածապէս և մարդկապէս. նոյնն և ներգործէր աստուածավայելչապէս զՀրաշսն, և տնաւրինաբար զչարշարանսն ընդունէր:

Իւրաքանչիւր եղականացս՝ լինել ասի. այլ որպէս լինել Հրեշտակ, լինել արե- 10
զակն և երկին, միայն փրկիչն՝ էր. և որպէս էրն՝ է իսկ: Ոչ ունին ապա նմանութիւն եղեալքս էին, այլ ստացուած անուանին նորին:

Սորա ունկնդիր՝ և ի ճշմարտութիւնն մատչիս: Իսկ եթէ զեկամուտ վարդապետութիւնն ընկալեալ ոք արուեստապէս, գայ տեսանել զանեղն ընդ եղականացս բազմութեան, շամբուչ է և ոչինչ վճարէ. շաւափումն կենաց Բանին ասէ ասողին. 15
«Ես՝ եմ կեանք»:

Այսպէս բարբառի ասելով, թէ լուեալ յարինաց և ի մարգարէից, յաղագս որոյ էրն ի սկզբանէ, թէ գալոց է: «Ձնա տեսաք եկեալ աչաւք մերովք յայտնապէս. և ոչ

³ Cf. *Ep* 1, 13. Ce passage, ainsi que la suite du texte, est propre à la chaîne arménienne, sauf la citation *Jn* 14, 6

⁴ *1 Jn* 1, 1.

⁵ *Jn* 14, 6.

⁶ *Le Verbe de vie*, qui est l'Incréé, n'est pas visible dans l'univers.

TEXTE 293

¹ *1 Jn* 1, 1.

² Allusion à. *Nous vous l'annonçons*, de *1 Jn* 1, 3

³ *1 Jn* 1, 1

291

De Sévère d'Antioche.

*Ce qui était dès le commencement, ce que nous avons entendu et que nos mains ont touché du Verbe de vie*¹. Et comment celui qui a dit: «*Dieu, personne ne l'a jamais vu*²», peut-il avoir vu et touché le *Verbe de vie*³ et
5 vivant. Il est évident que, du fait que (le Verbe) s'est incarné et s'est fait homme, il consentit alors à devenir visible et tangible. Ce n'est pas *ce qu'il était*³ que l'on voyait et touchait, mais ce qu'il est devenu. Cependant, comme il est un et indivisible, lui-même (était) invisible et visible; il ne tombait pas sous le toucher, mais c'est bien lui qui était touché, lui aussi qui
10 parlait en tant que Dieu et en tant qu'homme; lui-même opérait des miracles, comme il convient à Dieu, et, conformément à l'économie (du salut), il endurait la Passion.

292

De chacune des créatures on dit qu'*elle est*; mais alors que (l'on dit) d'un ange qu'*il est*, du soleil et des cieux qu'*ils sont*, c'est uniquement du Sauveur
15 (que l'on dit) qu'*il était*¹, et, comme *il était*, *il est* encore. Les êtres qui étaient ne sont donc pas à cette ressemblance, mais ils sont appelés sa possession².

En te faisant docile à son égard, tu t'approches aussi de *la Vérité*³. Mais si quelqu'un, après avoir reçu, dans les règles, l'enseignement élémentaire,
20 cherche à voir l'Incréé dans la multitude des créatures, il est insensé et n'aboutit à rien: (Jean) parle du *toucher* du *Verbe de vie*⁴ qui a dit: «*Moi, je suis la Vie*⁵.»⁶

293

(Jean) parle aussi pour dire que la Loi et les Prophètes (nous) ont appris, de *celui qui était dès le commencement*¹, qu'il reviendrait². «*De nos yeux, nous*
25 *le vîmes*³ ouvertement, allant et venant. Et ce n'est pas par hasard que l'on a

TEXTE 291

¹ *1 Jn* 1, 1. Le texte biblique du verset est tronqué par rapport à la citation complète qu'en fait Sévère dans son *Homélie 59* (éd. BRIÈRE, *PO* 8, p. 236).

² *Jn* 1, 18.

³ *1 Jn* 1, 1.

TEXTE 292

¹ *1 Jn* 1, 1.

² Cf. *Ps* 134, 4.

ընդ Հանդիպման երեւեցելոյն մարմնով Հաւատացեալ, այլ յետ քննութեան զգրոց վկայութիւնս վասն նորա: Եւ մեր բազում անգամ շաւշափելոյ, Հաւատացաք ի Բանն կենաց»:

294

Սակս ծայրագոյն միութեան Բանին ընդ մարմնոյն՝ ասի շաւշափել:

295

Թերեւս յաղագս յարութեանն Քրիստոսի՝ զայս ասէ, յորժամ շաւշափելն թով- 5
մայի յայտ եղել ամենայն առաքելոցն զայն յարուցեալ զմարմին՝ զոր բեւեռեցին ի
խաչին: Եւ կամ թէ զոր լուաք ի մարգարէիցն թէ եկեսցէ Աստուծոյ Բանն, զնա ոչ
միայն տեսաք, այլ և շաւշափեցաք: Վասն զի մարմնակից մեզ գտաւ, ճշմարտապէս
առեալ արիւն և մարմին, ըստ որում և յաւետարանն ասաց. «Ի սկզբանէ էր Բանն, և
Բանն մարմին եղել և բնակեաց ի մեզ»:

10

296

Ճառ Հաղորդութեանն՝ որ իբրեւ զանեղ եղաւ, եղեալ էր ի նոսին. և կատարեալ
ունէին Հաւատ ի Քրիստոս առ որս՝ թուխթս գրեցաւ: Սակայն զընթացս բանիս
ըստ կարգի կամեցաւ յարմարել, զանսկզբնութիւն Աստուծոյ գլուխ եղեալ, և
ածեալ ընդ նմին զմարմնապէս նորին երեւումն: Յարակցէ զսմին և զկոչմանն
Հեթանոսաց՝ ի Հաղորդութիւն շնորհին աւետիք. և առ որս կոչեցան, և Հաւա- 15
տացեալ ի Քրիստոս մկրտեցան, և ուրախ եղեն ի խաւարէ ի լոյս վերածեալք:
Յաւել զայս գրել, ոչ որպէս զի Հաւատասցեն, այլ զի ի կատարեալ ուրախութիւնն

TEXTE 295

¹ Cf. 1 Jn 1, 3: *ce que nous avons vu*, le Christ ressuscité.

² Cf. Jn 20, 27.

³ 1 Jn 1, 1.

⁴ Jn 1, 1.

⁵ Jn 1, 14.

TEXTE 296

¹ 1 Jn 1, 3.

² *Et notre communion est communion avec le Père*, 1 Jn 1, 3.

³ Cf. 1 Jn 1, 4 que commente la scolie.

⁴ Cf. 1 Jn 1, 1.

cru à *celui qui s'est manifesté dans la chair*⁴, mais après examen des témoignages des Écritures à son sujet⁵. Et puisque nous l'avons touché de nombreuses fois⁶, nous avons cru *au Verbe de vie*⁶.»

294

C'est en raison de l'union parfaite du Verbe avec son corps, qu'il est
5 question de *toucher*¹.

295

Peut-être (Jean) dit-il cela¹ en pensant à la résurrection du Christ, lorsque le toucher de Thomas² manifesta à tous les apôtres que cette chair qu'on avait crucifiée sur la croix était ressuscitée. Ou (peut-être le dit-il en pensant) que le Verbe de Dieu, dont nous avons appris la venue de la bouche des
10 prophètes, non seulement *nous l'avons vu*, mais aussi *nous l'avons touché*³. Car il s'est fait notre compagnon dans la chair, prenant réellement (notre) sang et (notre) chair, comme (Jean) l'a dit aussi dans l'évangile: «*Au commencement était le Verbe*⁴, et le Verbe s'est fait chair et il a habité parmi nous⁵.»

296

15 Les propos concernant la *communion*¹, qui l'avaient présentée comme incréée², leur étaient adressés³; (Jean) écrivait cette lettre, en effet, à des (personnes) qui possédaient une foi parfaite dans le Christ. Il voulut cependant déployer de façon normale le déroulement de son discours, plaçant en tête l'éternité de Dieu⁴ et y associant sa manifestation dans la
20 chair⁵. Il joint à cela l'annonce de l'appel adressé aux païens à communier à la grâce⁶. C'est du milieu d'eux qu'ils furent appelés et, après avoir cru au Christ, qu'ils furent baptisés et qu'ils se réjouirent de s'élever des ténèbres vers la lumière. Il ajouta qu'il écrivait cela, non pas pour qu'ils croient, mais

⁴ *1 Jn 1, 2; 4, 2; 2 Jn 7*; nous lisons *erewec'eloyñ* au lieu de *erewec'eloc'n*.

⁵ Cf. *2 P 1, 19*.

⁶ *1 Jn 1, 1*.

TEXTE 294

¹ *1 Jn 1, 1*.

ժամանակս: Եւ ո՞ր է ուրախութեանն լրումն: Գործքն որ յետ Հաւատոցն՝ արժանապէս նմին ելցեն ի գլուխ. քանզի այս մինչեւ ցայժմ, Աստուծոյ է տուր և շնորհ՝ թողութիւն մեղաց, որդեգրութիւնն:

Արդ՝ ուրախացեալք յարարածս նորա և ի նորա ձեռացն գործ ցնծացեալք, տիւր լծակից այսմ և զձեր կամս, և Համախոհք եղեալ Աստուծոյ, զկատարեալն ընգրկէ՞ք 5 ուրախութիւն:

297

Այս է ո՞ր. զոր ասաց, թէ. « Երեւեցաւ կեանքն յաւիտենական, և մեք՝ տեսաք զի այնչափ Աստուած սիրեաց զաշխարհ, մինչեւ զՈրդին իւր միածին ետ: Եւ զայս ձեզ պատմեմք, զի Բանն Աստուծոյ եկեալ յաշխարհ՝ Աստուած գոլով և լոյս իմանալի»:

Քանզի թէպէտ և է տիրապէս էութիւնն Աստուծոյ՝ լոյս, և Հաւատամք գոլով 10 անտեղեակ որպիսութեանն, սակայն աստ լոյս ասել զԱստուած՝ աւտար ի խաւարէ, փոխանակ իմանալի գիտութեանն առնու. և խաւար՝ զտգիտութիւնն, որ նախ քան զծագելն նորա ըմբռնեալ ունէր զմարդիկ, անընդրողապէս ձգեալ զանձինս ի յամենայն վարս մեղաց: Չոր աւրինակ՝ որոց զգալի տիրէ խաւար, և անկար է նոցա որոշումն առնել նիւթոց՝ որք անարգք են կամ պատուականք: Այսպէս՝ իմանալի 15 աչաց քողարկեալ բանսարկուն զտգիտութիւնն, ընդ գարշելի գործս մեղաց անխտիր տայր մարդկութեանս բերիլ:

Իսկ յորժամ ծագեաց արեգակն ի բարձանց, ժողովուրդ Հեթանոսաց՝ որ նստեալ էր յաղջամուղիսջն անճանչ, ետես զլոյս մեծ գիտութեանն, և որոշիչ եղեւ չարի և բարւոյ ընդրողապէս ի միմեանց: Որոց թողեալ զխաւարն, Հետեւողք եղեն լուսոյն 20 որ երեւեցաւ ի խաւարի, և խաւար նմա ոչ եղեւ Հասու: Եւ չիք ամենեւին զայս ի

² 1 Jn 1, 2

³ Jn 3, 16.

⁴ 1 Jn 1, 5 que commente la scolie.

⁵ Ap 19, 13.

⁶ Cf. Jn 1, 9, 2, 19; 9, 39, etc .

⁷ 1 Jn 1, 5.

⁸ Là s'arrête le parallélisme avec la scolie Cramer 108, 7-13 sur 1 Jn, 1, 5a.

⁹ Cf. 1 Jn 1, 5 Ces premiers mots du paragraphe décalquent ceux du début de la scolie Cramer 108, 32, *Interrogatio VIII des Quaestiones ad Thalassium* de Maxime le Confesseur (éd LAGA-STEEL, p. 76-77).

¹⁰ Cf. Is 60, 2; Ps 106, 10; Lc 1, 79.

¹¹ La même identification entre *ténèbres* et *ignorance* fait l'objet du commentaire sur 1 Jn 1, 5 dans la chaîne du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 625C).

¹² Lc 1, 78.

¹³ Cf. note 10.

¹⁴ Cf. Lc 1, 78; Jn 1,5.

¹⁵ Jn 1, 5.

pour qu'ils parviennent à une *joie complète*⁷. Et quelle est la plénitude de la joie? Les œuvres qui seront produites, après (adhésion) à la foi, en conformité avec elle; car, jusqu'alors, le pardon des péchés, l'adoption filiale sont un don de Dieu et une grâce.

- 5 Par conséquent, vous *réjouissant de son action et exultant devant l'œuvre de ses mains*⁸, unissez-vous à lui ainsi que votre volonté et, devenus les imitateurs de Dieu⁹, possédez *la joie complète*¹⁰.

297

Ce (message), quel est-il¹? (Jean) l'a dit: «*La vie éternelle s'est manifestée, et nous avons vu*² *que Dieu a tant aimé le monde, qu'il a donné son Fils unique*³. *Et nous vous annonçons cela*⁴: *le Verbe de Dieu*⁵ *est venu dans le monde*⁶ *en tant que Dieu et lumière*⁷ *pour l'esprit*⁸.»

'En effet, bien que l'essence de Dieu soit vraiment *lumière*⁹ et que nous affirmions notre ignorance sur son intensité, cependant on comprend que Dieu, étranger aux *ténèbres*⁹, soit dit ici *lumière*⁹ de préférence à *intelligence*; (on comprend) aussi que les *ténèbres* figurent l'ignorance qui, avant la venue du (Fils), avait envahi l'humanité¹⁰, l'entraînant inconsidérément dans tous les abîmes du péché. Par exemple, les *ténèbres* de ceux que dominaient les sens, et pour qui il était impossible de distinguer, parmi les biens matériels, ceux qui sont deshonnêtes et ceux qui sont honorables¹¹.
15 Ainsi, après avoir jeté un voile d'ignorance sur les yeux de l'esprit, le diable poussait l'humanité à s'adonner, sans scrupule, aux actes abominables du péché.

Mais lorsque *se leva le Soleil venu d'en haut*¹², le monde païen, *qui était assis dans l'obscurité des ténèbres*¹³, perçut la lumière de la connaissance
25 suprême et devint capable de distinguer, l'un de l'autre, le bien et le mal. Ce (monde païen), quittant les *ténèbres*, suivit la *Lumière* qui s'était manifestée dans les *ténèbres*¹⁴, et les *ténèbres ne le saisirent plus*¹⁵. Il n'y a absolument

⁵ Cf. *1 Jn* 1, 2.

⁶ Cf. *1 Jn* 1, 3.

⁷ *1 Jn* 1, 4.

⁸ *Ps* 91, 5

⁹ Cf. *Ep* 5, 1.

¹⁰ *1 Jn* 1, 4.

TEXTE 297

¹ Le démonstratif *ays*, en arménien, comme dans la scolie grecque (αὐτη) qui débute de la même façon (Cramer 108, 7-13), renvoie au terme *awelik*, ἀγγελία, de *1 Jn* 1, 5. Dans les *Scholia* de MATTHAEI (p. 214), le texte biblique — *et voici le message (1 Jn 1, 5)* — précède immédiatement le début de la scolie.

նմա գտանել, ըստ որում ասէրն Համարձակ. «Ո՞ր ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց», վասն զի այս մոլորումն ոչ առ նա պմենեւին ձկտեալ մերձեցաւ: Յաղագս որոյ և զանձն ետ ճանապարհ սրբութեան և լոյս աշխարհի, որ նախ քան զայն՝ Իսրայէլի միայն առաջնորդ էր. ըստ այնմ ոչ՝ այսպէս արար ամենայն ազգաց Տէր, և զդատաստանս իւր ոչ յայտնեաց նոցա: Բայց այժմ, գերազանց նոցա յայտնեաց զսէր իւր ի մեզ, և առեալ զճրագ արիւնացն նոցա, ձուլեաց ջաշ պայծառ, և ետ առաջնորդ աշխարհի, յերկրէ յերկինս, և ոչ յերկիր պարգեաց:

Այսուհետեւ առաջնորդ է ամենեցուն՝ ճանապարհն ճշմարիտ, որ ոչն արար մեղս և ոչ գտաւ նենգութիւն ի բերան նորա: Եգիտ և զամենայն չափ խոնարհութեան և սիրոյ, և ուսոյց մեզ, և Հաղորդս զմեզ ստացաւ իւր այսոքիւք յասելն. «Յայսմ ծանիցեն ամենեքեան՝ եթէ իմ աշակերտք էք, եթէ սիրիցէք զմիմեանս»:

298

Հաղորդութիւն մեր ընդ նա է ըստ Հաւատոց և ըստ գործոց, և մարմին եմք նմա՝ յորժամ ընդ իշխանութեամբ գլխոյն բերիցիմք և ոչ անձնիշխան կամաւք սլացեալք ընդ խաւար: Ապա թէ Հաղորդութիւն նմա՝ միայն զգիտութիւն աստուածութեանն վարկցուք, և զլոյսն միայն ի Հեռուստ նկատեալս զճանաչելն թէ է լոյս, բաւական շնորհ անձանց Համարիմք, և մեք՝ դարձեալ ի խաւար մեղացն յեղաշրջիմք, ստեմք. քանզի արդարեւ ստութեան է այս կարծիք, աւտար ամենեւին ի ճշմարտութենէ, զի որպէս ոք ասիցէ զգալի լոյս և զխաւար միմեանց Հաղորդեալս: Այլ յայտ է թէ ի տեղի տալ լուսոյն՝ խաւարն տիրէ, մինչչեւ նորա Հեռացեալ անգոյ գոլով խաւարն:

Այսպէս անկար է աստուածային լուսոյ գիտութեանն Հաղորդելոց՝ ընդ խաւար մեղաց և տգիտութեանն շրջել. և թէ որք բերինն ի նոյն՝ Հաղորդս գինքեանս Աստուծոյ վարկցին, ստեն: Չի նախ խոյս ետուն ի նորա Հաղորդութենէն, և ապա ի խաւարն ընկլեալ կորացան: Իսկ որ սիրենն զլոյսն, և միանգամ ծանուցեալ զնա

²⁰ Cf. *Ps* 112, 4.

²¹ Cf. *Ps* 147, 20.

²² Cf. *Ps* 118, 105.

²³ *Jn* 14, 6.

²⁴ *I P* 2, 22.

²⁵ *Jn* 13, 35.

TEXTE 298

¹ *I Jn* 1, 6 que commente la scolie.

² Cf. *Rm* 12, 5; *I Co* 6, 15; 12, 27.

³ Cf. *Col* 1, 18.

⁴ Cf. *I Jn* 1, 6.

⁵ *I Jn* 1, 6.

aucune trace de celles-ci en lui, comme le disait ouvertement (le Christ): «*Qui de vous me convaincra de péché*¹⁶», car leur séduction n'avait absolument aucune emprise sur lui. C'est pourquoi (le Christ) lui-même se présenta comme *le chemin*¹⁷ de sainteté et *la lumière du monde*¹⁸, lui qui, avant cela, 5 était le guide du seul Israël¹⁹: il ne s'était pas (encore) fait, ainsi qu'il est dit, Seigneur de toutes les nations²⁰, et il ne leur avait pas manifesté ses jugements²¹. Mais maintenant, il nous a manifesté son amour plus qu'à ceux-là, et, prenant la lampe de leur loi²², il la transforma en flambeau éclatant et le donna à l'univers comme guide pour aller de la terre vers les 10 cieux, et non plus comme un présent fait à la terre.

Il est donc un guide pour tous, le vrai *chemin*²³, *lui qui n'a pas commis de péché et dans la bouche duquel ne s'est pas trouvé de mensonge*²⁴. Il possédait bien toute la mesure de l'humilité et de l'amour, et il nous les enseigna; et il a établi que c'est par là que nous serions en communion avec lui, lorsqu'il 15 dit: «*A ceci, tous reconnaîtront que vous êtes mes disciples, si vous vous aimez les uns les autres*²⁵.»

298

Notre *communion avec lui*¹ se réalise par la foi et les œuvres, et nous sommes son corps², lorsque nous nous mettons sous la dépendance de la tête³ et que nous ne nous précipitons pas volontairement dans les ténèbres⁴. 20 Mais si nous pensons que *la communion avec lui*⁵ consiste seulement dans la connaissance de sa divinité, et que, considérant de loin la lumière uniquement pour reconnaître qu'elle est lumière, nous estimons que c'est une faveur suffisante qui nous est faite, alors ² nouveau, nous, nous retournons aux ténèbres du péché, *nous mentons*⁵. Car c'est une opinion vraiment 25 erronée, totalement étrangère à la vérité, que d'en arriver à dire que la lumière sensible et la ténèbre communiennent l'une avec l'autre. Il est bien évident que règnent les ténèbres là où la lumière est apportée, jusqu'à ce que celle-ci les repoussant, ces ténèbres disparaissent.

De même, il est impossible à ceux qui communiennent à la lumière de la 30 connaissance divine de *marcher dans les ténèbres*⁵ du péché et de l'ignorance; et, si ceux qui adoptent ce (comportement) s'estiment en communion avec Dieu, ils mentent. En premier lieu, en effet, ils se sont coupés de sa communion, et ensuite ils se sont perdus pour s'être plongés dans les ténèbres. Au contraire, ceux qui aiment la lumière et qui, une fois qu'ils l'ont 35 reconnue, ont voulu être illuminés, ceux-là en font leur guide jusqu'à la fin.

¹⁶ *Jn* 8, 46.

¹⁷ *Jn* 14, 6.

¹⁸ *Jn* 8, 12.

¹⁹ Cf. *1 Ch* 11, 2; 17, 7, etc...

կամիցին լուսաւորել, ի սպառ առաջնորդ է նոցա: Քանզի մեղքն՝ ոչ եթէ տիրէ մեզ
Հարկիւ և բռնութեամբ, այլ մտաւք և կամաւք:

299

Զի ունիմք այժմ զլոյս գիտութեանն առաջնորդ, և որ նախ տիրէր տգիտու-
թեանն խաւար, տեղի էտ յաշխարհէ: Այսուհետեւ՝ ի կամս իւրաքանչիւրումեք է
ապաստանեալ ընդ լոյս առաքինութեանն գնալ և Աստուծոյ Հաղորդել, և կամ ընդ 5
խաւար մեղացն. և խաւար՝ ասէր թշնամւոյն կցորդ գտանել:

Բայց զի՞նչ է ասելն, թէ որպէս և նա ի լոյս է: Այսինքն զի ոչ աւտար յինքենէ
էտ զայս յարինաց, այլ ած ի ճանապարհ զմարդիկ ընդ որ Աստուած գնայ:
Համագործութեամբ կամեցաւ յիւր փառացն Հաղորդութիւն վերածել: «Եղերո՞ւք,
ասէ, գթածք, որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր գթած է: Եւ սիրեցէ՛ք զմիմեանս 10
որպէս և ես զձեզ սիրեցի: Եւ արինակ էտու ձեզ. զի որպէս ես արարի, և դո՞ւք
առնիջի՛ք»: Արդ՝ եթէ զայս շաւիղ անմոլար ունիցիմք, ի Հաղորդութիւնն Աստու-
ծոյ վաղվաղակի ժամանեմք. քանզի և նա՝ ընդ այս գնաց ճանապարհ:

300

Հարցումն:

Ասաց աստուածայինն Յովհաննէս թէ. «Աստուած լոյս է», և յաւել դարձեալ 15
թէ. «Որպէս և նա ի լոյս է, և որպէս ինքն՝ որ լոյս է ընդ լոյս ընթանայ»: Եւ
զիա՞րդ որ լոյս ասի՝ լինի ի լուսի, որպէս այլ ի յայլում:

⁸ Jn 13, 34.

⁹ Jn 13, 15.

¹⁰ Cf. 1 Jn 1, 6

¹¹ Cf. 1 Jn 1, 7.

TEXTE 300

¹ 1 Jn 1, 5.

² 1 Jn 1, 7 que commente la scolie.

³ La citation est différente dans le texte de l'*Interrogatio VIII* de Maxime le Confesseur: *Si nous marchons dans la lumière comme lui-même est dans la lumière* (éd. LAGA-STEEL, *Quaestiones ad Thalassium VIII*, p. 77)

Ce n'est pas, en effet, par la contrainte et la violence que le péché nous domine, mais du fait de (notre) intention et de (notre) volonté.

299

Nous avons en effet maintenant pour guide la lumière de la connaissance¹, et les ténèbres de l'ignorance, qui dominaient aux origines, se sont éloignées de l'univers. Il est donc laissé à la volonté de chacun de marcher vers la lumière² de la vertu et de communier avec Dieu³, ou bien (de marcher) vers les ténèbres³ du péché; et les ténèbres, dit (l'Écriture), mettent en communion avec l'Adversaire⁴.

Mais que veut dire: *Comme lui-même est dans la lumière*⁵? Cela signifie que (Dieu) ne nous a pas donné celle-ci comme quelque chose d'étranger à la loi, mais qu'elle conduit les hommes sur la voie où Dieu marche. Il a voulu, avec leur collaboration, les élever à la communion de sa propre gloire. «Soyez miséricordieux, dit-il, comme votre Père céleste est miséricordieux⁷. Et, aimez-vous les uns les autres comme moi-même je vous ai aimés⁸. Et, je vous ai donné un exemple: comme j'ai fait moi-même, faites, vous aussi.⁹» Par conséquent, si nous empruntons cette voie sûre, nous parviendrons rapidement à la communion avec Dieu¹⁰; lui-même, en effet, marche sur ce chemin¹¹.

300

Question.

20 Saint Jean a dit: «*Dieu est lumière*¹», et il a ajouté encore: «*Comme lui-même est dans la lumière*², et comme lui-même, qui est lumière, marche dans la lumière³.» Comment donc celui qui est dit *lumière* peut-il être *dans la lumière*, comme une chose dans une autre?

TEXTE 299

¹ Si nous marchons dans la lumière comme lui-même est dans la lumière, 1 Jn 1, 7a dont cette scolie est le commentaire.

² Cf. 1 Jn 1, 7.

³ Cf. 1 Jn 1, 6.

⁴ Cf. Ep 6, 11-12.

⁵ 1 Jn 1, 7.

⁶ Cf. Rm 9, 23; 1 Th 2, 12.

⁷ Lc 6, 36. La leçon, *céleste*, non signalée par ZÖHRAB (p. 689), mais bien connue du NT grec (cf. von SODEN, *Die Schriften, Text*, p. 268), renvoie à Mt 5, 48.

Պատասխանի Մաքսիմոսի:

Որ, ըստ գոյութեան ճշմարտապէս է լոյս՝ Աստուած, ընթանայ և է յեղեալս ի մարդկանէ լոյս բարեպաշտութեամբ: Քանզի և սուրբք ամենեքեան ըստ նմանութեան լուսոյն են և անուանին լոյս, պայծառացուցեալ յանձինս զլոյս պատուիրանին առաքինութեամբ: Առ որս, միաբանի լոյսն բնութեամբ և էութեամբ՝ 5
Աստուած, ընդ եղեալս ի մարդկանէ լոյս, պարկեշտութեամբ և արդարութեամբ:

Արդ՝ եթէ Հաղորդիմք առաքինութեամբ և գիտութեամբ ընդ լոյսն, Աստուած և ինքն ընդ մեզ խառնի, եղեալ իբրեւ զլոյս ընդ լուսոյ: Որ բնութեամբ է լոյս, ի Համանմանեալսն լուսոյ ընթացեալ: Նա դարձեալ, թէ ըստ այլում տեսութեան առնուցումք՝ յառաջատիպ պատկեր. և լոյս՝ զԱստուած Հայր գոլով ի լոյս ընդ 10
Որդւոյ և ընդ սուրբ Հոգւոյն: Ոչ այլ և այլ լոյս գոլ երիցն ըստ բնութեան, այլ ըստ գոյութեան մի, և ըստ անձնաւորութեան երեքլուսեան:

301

Յաղագս փրկչին գրեաց զայս աշակերտացն առաքեալս. «Աստուած լոյս է, և խաւար ի նմա չիք». և նոյն լոյսն ի ձեզ բնակեցաւ և ի ձեռն Հաւատոցն: Արդ զգուշացուցանեմք, որպէս զի զփառսն Աստուծոյ որ ի ձեզ է՝ իբրեւ զոր էնն լոյս 15
ունիցիք, առ որ չիք խաւար և ոչ մի. քանզի լոյս է Աստուած իմանալի և անտես, և ոչ տեսանելի գոլով: Ընդ այսր լուսոյ՝ Հակառակ է իմանալ զխաւարն տգիտութեան, և զբարսն ըմբռնեալս ի նմանէ: Վասն զի չիք ի խաւարային տեսակաց, կամ յանգիտութենէ, կամ ի չարութենէ ընդ Աստուծոյ լինել: Ապա թէ ասացաւ. «Եղ զխաւար ի ծածկոյթ իւր», խաւար աստ՝ զանխուլն գոլ Աստուծոյ ի Հասմանէ 20
իմանալ արժան է, և ոչ եթէ Տեառն խաւար գոլ:

TEXTE 301

¹ 1 Jn 1, 5.

² Cf. Ep 3, 17. Passage inconnu de la scolie grecque (Cramer 109, 9-19) attribuée à Didyme (voir supra, p. 31)

³ 1 Jn 1, 5; cf. Jc 1, 17. La rédaction de cette phrase s'écarte du texte grec.

⁴ Litt.: intelligible.

⁵ αἰσθητὸν dans le texte grec de Didyme (cf. ZOEPFL, *Didymi*, p. 40).

⁶ Ps 17, 12. Ce texte est cité dans les commentaires sur 1 Jn 1, 2-7 du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 625C) et de Théophylacte (PG 126, 16C); cette scolie anonyme n'a donc pas une origine arménienne.

Réponse de Maxime.

Celui qui selon (son) essence est vraiment *lumière*, Dieu, marche (dans la lumière), et il est (lumière) en ceux des hommes devenus lumière par leur piété. Car tous les saints sont à la ressemblance de la *lumière* et sont appelés
 5 lumière, puisqu'ils font resplendir en eux-mêmes la lumière des commandements par leur vertu. La *lumière* par nature et par essence, Dieu, s'unit à eux, devenus lumière parmi les hommes, grâce à (leur) honnêteté et à (leur) justice.

Par conséquent, si nous communions, par la pratique de la vertu et la
 10 connaissance, à la lumière⁴, Dieu lui-même s'unit alors à nous, se faisant en quelque sorte *lumière* avec (notre) lumière. Lui, qui par nature est *lumière*, s'est mis à marcher dans ceux qui imitent la lumière. Lui encore, si nous en venons à une autre considération, (est) comme la force principale: la lumière c'est Dieu le Père qui est *dans la lumière*⁵, avec le Fils et avec le Saint Esprit.
 15 Non pas qu'il y ait, quant à la nature, une autre⁶ et une autre lumière pour les trois, mais bien une seule (lumière) selon l'essence, mais brillant trois fois quant au mode de subsistance.

301

C'est à propos du Sauveur que notre apôtre écrit ces (paroles) aux disciples: «*Dieu est lumière, et il n'y a pas de ténèbres en lui*¹»; 'et c'est cette
 20 même *lumière* qui est venue habiter aussi en vous par la foi². Nous vous avertissons donc d'avoir à regarder la gloire de Dieu qui est en vous, comme Celui qui est *lumière, en qui il n'y a pas de ténèbres, pas même une (trace)*³; Dieu est en effet une lumière spirituelle⁴ et invisible, (en qui) rien de visible⁵ n'existe. Il faut savoir que les ténèbres de l'ignorance, de même que les
 25 comportements qui leur sont empruntés, sont contraires à cette lumière. C'est pourquoi, aucune sorte de ténèbres ou d'ignorance ou encore de mal n'est avec Dieu. Et si l'on a dit: «*Il fit des ténèbres sa cachette*⁶», il convient de comprendre en ces *ténèbres*, que Dieu est caché à l'entendement, et non pas que le Seigneur est ténèbres.

⁴ Cf. *1 Jn* 1, 7.

⁵ *1 Jn* 1, 7.

⁶ *ayl, ἄλλο*, n'est répété que deux fois en arménien, trois fois en grec.

Եթէ ընդ լոյսն գնացաք, և ընդ Աստուած Հաղորդեցաք մաքրութեամբ՝ առ որ ոչ գտանի տեսակ խաւարի, կրկին սրբութեամբ՝ որ արեամբն մեզ լիցի այսուհետեւ, ո՞րպէս կարաւտիմք: «Ի լոյս եկիր» ասէ, և ոչ եթէ յանախտութիւն. առաջնորդ երկնային ճանապարհին, և ոչ եթէ ի նոյնն վերացար: Արդ՝ քաջ լէ՛ր և մի՛ երբէք յընթացիցդ կասիր, զի եթէ զթես և կամ շամանդաղ խաւարի ջանայ իմանալի աչացդ տիրել, մի՛ Հեղգութեամբն թողցես նմին զաւրանալ, և դարձեալ մոլորեցուցանել զքեզ ի տգիտութեանն խաւար անյոյս կորնչել: 5

Այլ վաղվաղեան և յառաջընթաց քո ճանապարհին ճանաչն ի յաչս ձգեան. և տեղի տայ խաւարն լուսոյն ի յանձն քո բնակել: Քանզի, որ զծածուկս քննէ՝ Աստուած, և զհրաքանչիւր բնութեան զչափ ճանաչէ, ետես զի անկար էր ջանից մարդկան՝ Համանման մաքրութեամբ առ ինքն Հաղորդել, ի բնաւորական ախտից տիրելոց: Վասն այսորիկ, ածեալ զնոսա ի լոյս գիտութեան, ետ ի վերայ այնորիկ և զարին Որդւոյն սրբարար, զի եթէ, յետ այնորիկ, ըստ դիւրագայթ մարմնոյս յանցանիցեն, նորա արեամբն որ անմեղն է լուացեալք ի մեղացն, դարձեալ յառաջինն փառս վերասցին: Նա և ըստ տիրապէս կարծեաց: Քանզի անձն որ մեղիցէ, նոյնն և մեռցի. և որ մեռանինն արդարանայ ի մեղացն, զի Հատոյց զպատիժ վրիժուցն: Եւ ահա մեք՝ միշտ մեղանչականք, մեռանի զմաՀ մեր անճառ սիրովն Որդին՝ առաջի Հաւրն Հանապազ. և զմեզ ի մեղացն սրբէ աւր ըստ աւրէ. բայց զմեղս որ իբրեւ զլուսաւորելոց տիրէ ակամայ եւ զգասաութեան նմին, և ոչ եթէ զկամակորեցելոցն ի մեղս՝ ի նոյն խաւարն, անզեղձ կամաւք: 20

Այլ թերեւս ոք ասիցէ. «Զի մեռանի և քաւէ, Հաւատամք: Բայց մեր Հաղորդելս ի նա, առ ո՞ր Հայի քննութիւն զկատարեալն ունել մաքրութիւն: Ոչ Հաղորդելոցն անկար դնեմք ըստ ճշմարտութեանն»: Է՞ր վասն: Քանզի վասն այսորիկ մեռանի Քրիստոս զմաՀն որ մեզ էր պատշաճ ըստ մեղացն: Զի զլուխ է մեր և մեք՝ անդամք ի նոյն յարակցեալք, պարտ է անդամոցս ի Հաղորդութիւն գլխոյն անքակ լինել աւր 25

⁴ 1 Jn 1, 7.

⁵ Cf. 1 Jn 1, 8.

⁶ Cf. Pr 20, 27

⁷ Cf. 1 Jn 1, 6.

⁸ Cf. 1 Jn 1, 7.

⁹ Cf. He 9, 22; 1 Jn 1, 7.

¹⁰ Cf. He 7, 26.

¹¹ Cf. 1 Jn 1, 7.

¹² Cf. Col. 2, 14.

¹³ Cf. He 7, 25.

¹⁴ Cf. 1 Jn 1, 7.

¹⁵ Les nouveaux baptisés.

¹⁶ Cf. Rm 6, 16. 23.

¹⁷ Cf. Ep 1, 22; 4, 15; Col 1, 18.

Si nous avons marché dans la lumière¹ et si, en (nous) purifiant, nous sommes entrés en communion avec Dieu² en qui l'on ne trouve pas trace de ténèbres³, pourquoi avons-nous donc besoin d'une seconde purification qui nous sera donnée par le sang (de Jésus)⁴? «Tu es venu à la lumière», dit
 5 (Jean), mais non pas à une existence sans passions; (tu l'as prise) pour guide sur le chemin du ciel, mais tu n'y es pas monté. A présent, sois courageux et n'arrête jamais ta course, de sorte que, si tu défailles ou si l'obscurité des ténèbres cherche à dominer le regard de ton esprit, tu ne leur permettes pas, par ta paresse, de croître et de t'égarer à nouveau dans les ténèbres de
 10 l'ignorance⁵ pour (y) périr sans espoir.

Au contraire, hâte-toi et jette les yeux sur l'éclat de ton cheminement antérieur; les ténèbres laisseront alors la lumière habiter en toi-même. Car Dieu, qui scrute les secrets⁶ et connaît les capacités de chaque être, a vu qu'il était impossible aux hommes, par leurs (propres) efforts, d'entrer en commu-
 15 nion avec lui⁷ dans un état de pureté analogue, puisqu'ils sont dominés par (leurs) passions naturelles. C'est pourquoi, après les avoir amenés à la lumière de la connaissance, (Dieu) a ajouté encore le sang purificateur de (son) Fils⁸, pour qu'au cas où, après cette (illumination), ils viendraient à commettre une faute en raison de la fragilité de (leur) corps, ils puissent
 20 revenir à la gloire première, purifiés du péché par le sang⁹ de celui qui est sans péché¹⁰. (Dieu) a conçu (cela) d'une façon magistrale. En effet, qu'une personne vienne à commettre le péché, c'est elle-même alors qui meurt; mais Celui qui est mort (la) libère du péché¹¹, car il a satisfait au châtement vengeur¹². Et ainsi pour nous, continuellement pécheurs, le Fils, toujours en
 25 présence du Père¹³, est mort pour notre mort, dans son amour ineffable; et jour après jour il nous purifie du péché¹⁴. Du reste, il est maître du péché involontaire, par exemple, de celui de ceux qui sont illuminés¹⁵ ou en état de veille pour lui, mais non de celui de ceux qui s'obstinent dans le péché, dans les mêmes ténèbres, en raison de leur vouloir impénitent.

Cependant, quelqu'un dira peut-être: «Que (le Fils) meure et qu'il expie (le péché), nous le croyons. Mais quant à notre communion avec lui, en qui observe-t-on la possession d'une pureté parfaite? Nous ne nous croyons pas capables de communier réellement (avec Lui).» Pour quelle raison? C'est pour cela même, en effet, que le Christ est mort de la mort qui nous
 35 incombait en raison du péché¹⁶. Puisqu'il est notre tête¹⁷ et nous des

TEXTE 302

¹ 1 Jn 1, 7.

² 1 Jn 1, 6.

³ Cf 1 Jn 1, 5, Jc 1, 17

ըստ արէ ճաշակմամբն, զի և մաՀուն ընդ նմա լիցուք տիրապէս կցորդք, որպէս և մարմնոյ անդամք առ զլուխն պաՀեն սովորութիւն: Եւ ի մեռանելն զճճարիտն ստանամք սրբութիւն, քանզի որ մեռանին արդարացեալ է ի մեղացն:

Ուրեմն ապա ըստ ամենայն մեղաց յանցուցեալ անխտիր մերձեցեալ ի սա սրբեսցո՞ւք: Ոչ երբէք: Քանզի նեխեալ, փտեալ և ընդարմացեալ անդամ ոչ զարէ զազդողութիւն, յառաջ եկեալ ի գլխոյն ի ձեռն ջլացն որ նեարդից են ի խելապատակացն արտաքս ձգին, մինչչեւ պէսպէս առողջարար դեղաւք դարմանեսցի, և յառաջին իւր առողջ բնութիւն դարձցի: Առողջացեալ ոչ անուանի տիրապէս առողջ կամ կենդանի, առանց զազդողութիւն գլխոյն պատշաճապէս ըստ բնական սովորութեանն կրելոյ: Այսպէս և յանդամոցս Քրիստոսի: Եթէ ոք նեխեսցի կամակար մտաւք ի յանցանս զոր ինչ և իցէ, ընդարմացեալ և այլայլեսցի ի Հոգեկան էութենէն, մարմին դարձեալ և փտեալ, կարաւտի նախ զանազան դեղոց ապաշխարութեան: Որք ունին զաւրութիւն զնա յէութիւն Հոգւոյ փոփոխել, և լծակից Քրիստոսի անդամոցն Հաւասարել: Եւ յետ այնորիկ, մարմնով և արեամբն Քրիստոսի՝ ազդեսցէ ի նոսին կատարեալ կենդանութիւն ի ձեռն Հաղորդութեանն:

Ապա թէ ոք, մինչչեւ առողջացեալ իցէ, ի նեխեալ մարմինն ժպրՀեսցի ձգել զկենդանութիւնն, կեանքն, առ որ ոչ ունի զաւրութիւն կենդանանալ, ոչ ինչ գործեսցէ: Եւ զգատավճիռն այնպիսին ի Պաւղոսէ լուիցէ. «Որ ուտէ և ըմպէ անարժանութեամբ, դատաստան անձին իւրոյ ուտէ և ըմպէ, զի ոչ խտրէ զմարմինն տէրունական»:

303

Քանզի ետ զարիւնն մեզ ի սրբութիւն Հանապազ, արդ եթէ ոք ի Հաւատացելոց ի մոռացունս եկեալ բնութեան, ապաշնորՀ լինի ի պարզեւացս, յանձինս ապաստանեալ յարդարութիւն խաբէ զինքն: Եւ ընդէ՞ր ոչ ասաց թէ ստէ: Զի գոլով վրիժապարտ և զանձն արդարացուցանելով, ստութիւնն ոչ է վայրապար, այլ ինքն ինքեան դատախազ և պատրիչ, որ լինի նմա յԱստուծոյ աւտարացուցիչ և ի յաւիտեան կորուստն ճանապարհ: Արդարեւ՝ չար խաբէութիւն ի յիմարութենէ մտաց ողորմելին խաբեցաւ:

²¹ 1 Co 11. 29.

TEXTE 303

¹ Cf. 1 Jn 1, 7.

² Cf. 1 Jn 1, 8 que commente la scolie.

³ Cf. Mt 7, 13; 2 P 2, 1.

⁴ Cf. 1 Jn 1, 8.

membres¹⁸ qui lui sommes unis, il faut que, chaque jour, les membres soient dans une communion indestructible avec la tête, grâce à la manducation (de son Corps), afin que nous soyons véritablement participants de sa mort¹⁹, de même que les membres du corps restent en liens continuels avec la tête.

5 Ainsi, c'est en mourant que nous obtenons la véritable sainteté, car *celui qui est mort est libéré du péché*²⁰.

En nous approchant de lui, nous serions donc purifiés de tous les péchés commis avec indifférence? Pas du tout! En effet, un membre gâté, putréfié ou engourdi n'est pas en état (de recevoir) l'influx provenant de la tête par
10 les ligaments des nerfs rayonnant du cerveau vers la périphérie, avant qu'on ne le soigne par différents remèdes procurant la guérison, et qu'il ne revienne à son état de santé antérieur. Celui qui est guéri n'est pas véritablement appelé sain ou vivant, s'il ne ressent, conformément au fonctionnement du corps, l'influx de la tête. Ainsi en va-t-il des membres du Christ. Si
15 quelqu'un se pervertit volontairement dans quelque faute et, en s'engourdisant, altère sa nature d'être spirituel en retournant à la chair et en s'y corrompant, il aura besoin d'abord de la pénitence de différentes médications. Celles-ci ont le pouvoir de transformer l'essence de son âme, et de faire de lui, en toute égalité, un compagnon des membres du Christ. Puis,
20 après cela, par la participation au corps et au sang du Christ, la vie parfaite exercera en eux son influence.

Mais si quelqu'un, avant qu'il ne soit revenu à la santé, a l'audace d'attirer la Vie dans un corps corrompu, sa vie, en laquelle il n'y a pas de possibilité d'être vivifiée, ne produira rien. Aussi, puisse-t-il comprendre
25 cette sentence de Paul: «*Celui qui mange et boit indignement, mange et boit son propre jugement, car il ne discerne pas le Corps du Seigneur*²¹.»

303

Puisque (le Christ) nous a donné son sang comme moyen de sanctification en tout temps¹, donc si quelque fidèle vient à laisser dans l'oubli cette réalité, il se montre ingrat vis-à-vis de ce don, il s'égare² en se fiant à sa
30 propre justice. Mais pourquoi (Jean) n'a-t-il pas dit que (ce fidèle) ment? Puisqu'il est coupable et se rend justice à lui-même², il n'y a pas seulement mensonge, mais il est pour lui-même son propre accusateur et un imposteur, lui qui se fait étranger à son Dieu, (lui) dont le cheminement mène à la
perdition éternelle³. Oui, ce malheureux s'est égaré⁴ d'un terrible égarement
35 causé par la folie de l'esprit.

¹⁸ Cf. *1 Co* 12, 27; *Ep.* 1, 23; 5, 30.

¹⁹ Cf. *Rm* 6, 4, 5.

²⁰ *Rm* 6, 7. Litt.: *est justifié du péché*.

Չանագանութիւն տայ ի միմեանց ի գործոց մեղաց զորս պարտ է իմանալ: Ո՞րպէս: Որք՝ անխտիր ընդ նոյնն բերին, զխիղճ մտացն ոչ առեալք դատաւոր որ յապաշխարութիւնն ստիպէ, ընդ խաւար եղ զնոսա շրջեալս, և ոչ եթէ մեղուցեալս: Իսկ որք աւտար ի նոցանէ ունին շաւիղս, լուսոյն առջնորդականի Հետեւեալք միշտ, զթելոյ նոցա ակամայ կամ չարչարելոյ ի բնաւորականս կրից, ոչ խաւար՝ այլ 5 մեղք անուն մակադրէ: Չի այնպիսիքն խաւարեալք և ի խոր ընկղմեալք ի չարիսն. սլացեալք ի տեսութիւն խաւարին, Հանապազ՝ որպէս ընդ լոյս ի նոյնն փափկացան, ըստ որում զերբեմն անձին իւրոյ կիրս յայտնէ մարգարէն. «Այլ սոքա ոչ այնպէս. որք գուն գործեալ էին միշտ ընդ լոյս Հետեւեալ, և կասեալք յընթացիցն՝ փոքր ինչ լուծեցան ի ներՀակն, ըստ դիւրակործան մարմնոյս մեղկեցան ի կարծրութենէ 10 բարոյիցն»: Չի նոյն է մեղկութիւն, լուծութիւն, կամ Հեշտութիւն. զայսպիսեացս կիրսն անուանէր:

Յորոց ողորմածն և Հաւատարիմն, որ էառ զփորձ բնութեանս՝ Յիսուս, տայ ճանապարհակից իւր Հաւտին զմաքուրն արիւն, յախտիցն սրբութիւն և մեղկութեանն պնդութիւն և զթելոյն վերստին ուղղութիւն, զի միշտ արութեամբ Հետեւեացի շաւղացն որ յերկինսն տանի: Որ ոք ժպրՀեսցի ապա յայսպիսեաց կրից Հրաժարել, և կամի սրբարար դեղոյն շնորՀէ խուսափեալ: Յորժամ զկատարեալն ունէր մաքրութիւն, խաբէութիւն անձին դնէ զամբարտաւանս բարբառ:

304

Չայս առ Հրէայսն տարածանէ զբան, որք Համարձակեցան ասել, թէ. «Արիւն դորա ի վերայ մեր և ի վերայ որդւոց մերոց», և յետոյ Համարէին եթէ ոչինչ մեղան ի խաչելն զՔրիստոս: «Եթէ զայս ասեմք՝ զանձինս խաբեմք», ասէ: Ապա թէ իմանամք զմեղսն և խոստովան լինիցիմք Հաւատարմապէս, վաղվաղակի թողու մեզ, ոչ միայն զոր առ ինքն եղեւ, այլ և զայլսն ամենայն: Վասն զի որոց 20

⁹ Jr 8, 6, selon la Septante reprise par la version arménienne (éd. ZÖHRAB, p 561).

¹⁰ 1 Jn 1, 9.

¹¹ Cf. 1 Jn 1, 7.

¹² Cf. Mt 7, 14.

¹³ Ablatif d'arménien moderne sans préposition (cf. KARST, *Historische Grammatik*, p. 145 et 255-256).

¹⁴ Cf. 1 Jn 1, 8.

TEXTE 304

¹ Cf. 1 Jn 1, 8 — *Nous n'avons pas de péché* — que commente la scolie.

² Mt 27, 25.

³ 1 Jn 1, 8.

⁴ Le texte arménien omet ici les deux lignes Cramer 110, 12-13.

⁵ Cf. 1 Jn 1, 9

(Jean)⁵ distingue (les fidèles) les uns des autres⁶ d'après leurs actes peccamineux qu'il faut comprendre. De quelle façon? Ceux qui se laissent aller au même (péché), avec indifférence, sans prendre pour juge leur conscience qui les pousse au repentir, (Jean) les voit marcher dans les ténèbres⁷, alors même qu'ils ne commettent pas de péchés. Quant à ceux qui suivent des voies différentes de ces derniers, conservant la lumière pour guide, (Jean) ne donne pas à leurs chutes involontaires ou aux tourments provoqués par les passions naturelles, le nom de ténèbres, mais de péché⁸. Les premiers, en effet, sont enténébrés et enfoncés dans les abîmes du mal; s'adonnant à la contemplation des ténèbres, ils se sont continuellement délectés en elles comme dans la lumière, selon ce que disait autrefois le prophète qui laissait voir les tourments de son âme: «*Ceux-là ne (parlent) pas comme il faut*⁹; eux qui s'efforçaient de toujours suivre la lumière, *voici que se détournant de leur voie*⁹ ils se sont amollis pour suivre la pente de leur chair fragile; de la rigueur morale, ils sont passés à l'extrême opposé.» La mollesse est en effet la même chose que le relâchement ou la volupté; elle sert à désigner les passions de ces gens-là.

Pris de pitié pour eux et *fidèle*¹⁰, Jésus qui a pris sur lui les épreuves de la condition humaine, donne en viatique à son troupeau son sang immaculé¹¹, afin de purifier des passions, de raffermir ce qui s'est relâché, et de relever ce qui a trébuché, pour que ce soit toujours avec courage que l'on s'engage sur les sentiers qui conduisent aux cieux¹². Celui qui s'efforce de se dépouiller de ces passions voudrait-il aussi se priver de la grâce¹³ que procure ce remède sanctifiant? A l'instant où il aurait acquis une pureté complète, le mensonge, qui est en lui, lui suggérerait des paroles orgueilleuses¹⁴.

304

(Jean) adresse ces paroles¹ aux Juifs qui avaient osé dire: «*Son sang sur nous et sur nos enfants*²!», et qui ensuite estimaient qu'ils n'avaient aucunement péché en crucifiant le Christ. «*Si nous disons cela, nous nous égarons nous-mêmes*³», dit-il⁴. Mais si nous nous apercevons de (nos) péchés et si nous (les) confessons⁵ sincèrement, (Dieu) nous (les) pardonne sur-le-champ, non seulement ceux qui ont été commis contre lui, mais aussi tous les autres. Car à ceux qui, pénétrés de repentir, ont été baptisés au nom du

⁵ C'est ici que commence dans le manuscrit *W 1470* une nouvelle scolie, signalée par le chiffre 7.

⁶ Les fidèles qui se purifient avec le *sang du Christ* (*1 Jn 1, 7*) et ceux qui n'ont pas recours à ce remède, thème des versets *1 Jn 1, 8-9* dont cette partie de la scolie ouvre le commentaire.

⁷ Cf. *1 Jn 1, 6*.

⁸ Cf. *1 Jn 1, 9*.

զղջացեալ՝ մկրտեցան յանուն Տեառն Յիսուսի, զամենայն մեղս եթող նոցա, եթէ առ ինքն և եթէ առ մարդիկ գործեցին:

305

ԶՀաւատարիմն՝ փոխանակ ճշմարտութեան առնու ի վերայ Աստուծոյ. իսկ արդարութիւնն՝ արքունական է անուն և տիրական: Եւ միշտ՝ սոքա ի գրոց վկայեցան գնալ առաջի Աստուծոյ, ըստ այնմ. «Արդար և ճշմարիտ է Տէր՝ Աստուած մեր»: Ոչ զրկէ զմի ոք ի նոցանէ Աստուած միւսոյն առաւելութեամբ: Այսինքն՝ ոչ զՀաւաարմութիւնն, յոր ապաստանեալ ոք կանխէ առ նա՝ յուսով խնդրել զողորմութիւն խոստովանութեամբ մեղացն. և ունայն դառնայ: Եւ ոչ դարձեալ զարդարութիւնն՝ առանց զղջման ներել յանցաւորին:

Եւ այսոցիկ յուրվք են վկայութիւնք ի Հնոցն, որպէս ասելն Աստուծոյ. «Աս՝ դու նախ զմեղս քո, զի արդարասցիս»: Եւ մարգարէն բարեյոյս եղեալ առ նա. «Ասացի թէ պատմեցից զմեղս իմ, և դու՝ թողցես»: Քանիաւն ի նորս ունիմք զայս շնորհ Հաւատարիմ, յորժամ առՀաւատչեայն մեր ընդ աջմէ Հաւր նստեալ քաՀանայապետ և բարեխաւս Հանապագ, միայն թէ ի խոստովանելն որպէս և խրատէ փութասցուք:

306

Որ անձանց մերոց է խաբէութիւն՝ նոյնն և առ Աստուած յանցաւորութիւն, ի բարուրս սնոտի մոլորումն, ոչ վայրապար յանցանք: Այլ առ բնութեամբ ճշմարիտն՝ ստութեան տալ կարծի՞ս մտացն խաբեցելոց: Եւ քանզի առ Աստուած խաբէութիւն ոչ գտանի, և ոչ աւտար ի ստուգութենէ կերպարանք. աՀա նա

⁶ Ps 31, 5.

⁷ Cf. He 7, 22.

⁸ He 1, 3; 10, 12.

⁹ Cf. He 2, 17; 4, 14; etc...

¹⁰ Cf. He 7, 25.

¹¹ Cf. He 7, 25; 10, 22.

TEXTE 306

¹ Si nous disons que nous ne sommes pas pécheurs, nous faisons de lui un menteur, 1 Jn 1, 10 que commente la scolie.

² Même thème dans la chaîne du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 629A) et celle de Théophylacte (PG 126, 17D).

³ Cf. Mt 22, 16; Mc 12, 14; Jn 3, 33; 7, 18; Rm 3, 4; 1 Jn 5, 21; Ap 19, 11

⁴ Cf. Jn 7, 18.

Seigneur Jésus, il a remis tous les péchés⁶, qu'ils aient été commis contre lui ou contre les hommes⁷.

305

(Jean) exalte Dieu comme *fidèle*¹ au lieu de (le dire) *vérité*²; quant à sa justice³, c'est une appellation royale et souveraine. Et ces (termes) sont
5 constamment attestés dans les Écritures pour présenter Dieu; c'est ainsi qu'il est dit: «*Le Seigneur, notre Dieu, est juste et vrai*⁴.» Dieu ne se départit pas de l'un de ces (attributs) au profit de l'autre. C'est-à-dire, ni de la fidélité, dans l'assurance de laquelle on se hâte vers lui, plein d'espoir, afin d'implorer
10 miséricorde par la confession de ses péchés, (sans cela), c'est inutilement que l'on se tournerait (vers lui); ni de même de la justice, au point de pardonner à un transgresseur sans qu'il se repente.

Dans l'Ancien (Testament), il y a de nombreux témoignages concernant ces (attributs), comme cette parole de Dieu: «*Toi, dis d'abord tes fautes pour devenir juste*⁵.» De même le prophète (David) venu vers (Dieu), plein
15 d'espoir: «*J'ai dit: je confesserai mes fautes, et toi, tu les enlèveras*⁶.» Combien plus cette grâce nous est-elle assurée dans la Nouvelle (Alliance), depuis que notre garant⁷ s'est assis à la droite du Père⁸ en tant que grand prêtre⁹ et continuel intercesseur¹⁰, pourvu que nous nous hâtons de confesser (nos fautes) comme il le conseille¹¹.

306

20 Ce qui est imposture de notre part¹ est également une faute par rapport à Dieu, mensonge sous de vains prétextes, faute non négligeable². Mais, devant celui qui par nature est le Véridique³, te vois-tu commettre le mensonge d'un esprit imposteur? En Dieu, en effet, il n'y a pas d'imposture⁴, d'attitude étrangère à la vérité; voici qu'il a déclaré: «*L'esprit de*

⁶ Cf. *Ac* 2, 38.

⁷ Contre le ciel, en grec, cf. *Lc* 14, 21.

TEXTE 305

¹ *1 Jn* 1, 9 que commente la scolie. Thème présent dans les chaînes du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 628D) et de Théophylacte (*PG* 126, 47C).

² *Jn* 14, 6.

³ Cf. *1 Jn* 1, 9.

⁴ *Dt* 32, 4; *Tb* 3, 2; *Jr* 12, 1; *Jn* 3, 33; *Ap* 19, 11.

⁵ *Is* 43, 26. Texte cité par le Pseudo-Oecumenius et Théophylacte (cf. note 1).

վկայեաց, թէ. «Ի խնամս չարին է Հաստատեալ միտք մարդկան՝ ի մանկութենէ իւրմէ»: Ուրեմն՝ որ զանձն խաբէ առ այս խորհելով, և զբանն որ ի նմանէ ասացաւ սուտ առնէ, ի բաց վարելով յինքենէ:

Բայց ե՞րբ մարդոյ ասել թէ. «Ոչ ինչ մեղայ»: Յորժամ ոչ փութայ յապաշխարութիւնն, զի թէ դատիւր մեղանչականն՝ յանմեղ լինելն փութայր. և եթէ կարծէր ի խաւարէն տիրեալ՝ ի լոյսն փութայր. և եթէ ստոյգ Համարէր դատաստանն Աստուծոյ՝ ամենայն իրաւք երկնչէր ի պատժոցն: Այլ յայտ է թէ աղաւտացեալ է ի մտացն աւետարանականն Հրաման, որ շնորհացն է ուսուցիչ և անաչառ դատաստանին է Հաստատիչ: Եւ ընդ կարծեաւք՝ ոչ ստուգութեան ձգէ զաւտարն և զթշնամին ստութեան, արդարեւ ոչ ունելով յինքն զբան ճշմարիտ: 10

307

Դարձեալ և այս առ Հրէայան է ակնարկութիւն: Չի թէ յառ նա մեղանչելոյն՝ կարծեն առանց զղջանալոյ արդար լինել, զբան նորա ուրանան որ Հոգի է և կեանք. վասն զի «բանս զոր ես՝ խաւսիմ, ասէ, Հոգի է և կեանք»: Եւ նա՝ մարգարէիւն, ասէր. «Հատուցին ինձ չար փոխանակ ընդ բարւոյ»: Եւ ի ժամանակի չարչարանացն. «Եթէ չար ինչ խաւսեցայ, վկայեա՛ վասն չարին. իսկ եթէ բարի, ընդէ՞ր 15
Հարկանես զիս»:

308

Չորդիսն լուսոյ՝ առ իւր գրաւէ, Հեռի արարեալ յայնցանէ որք ընդ խաւարն չրջին, և զպատուիրանս նոցա առ ի գրել, որոց կարելի էր Հայեցողութեամբ Հոգւոյն իմաստից զզարութիւն բանիցս քննել: Չի՞նչ կամի. «Չի մի՛ մեղիցէք», ասէ: Ոչ ապաքէն դու ասացեր, թէ: «Խաբէութիւն է անձանց անմեղութեանն 20
կարծիք»: Արդ ընդէ՞ր զգերազանցն բնութեանս աւանդես արէնս: «Ի կամակար

² Cf. Mt 23, 28; Lc 18, 9.

³ Jn 6, 63, passage omis en J 1301 par saut du même au même, nous lisons le texte de W 1470.

⁴ Ps 37, 21.

⁵ Jn 18, 23.

TEXTE 308

¹ Mes petits enfants, 1 Jn 2, 1 que commente la scolie.

² Lc 16, 8; Jn 12, 36; Ep 5, 8; 1 Th 5, 5

³ 1 Jn 1, 6.

⁴ Cf. 1 Jn 2, 3

⁵ 1 Jn 2, 1.

⁶ Cf. 1 Jn 1, 8. 10

*l'homme, dès sa jeunesse, est porté à faire le mal*⁵.» Donc, celui qui se trompe lui-même en pensant ainsi⁶, rend aussi mensongère la parole prononcée par (Dieu)⁷, puisqu'il s'y soustrait.

Mais, à quel moment l'homme dit-il: «Je ne suis pas pécheur»? C'est lorsqu'il ne s'empresse pas de faire pénitence, car s'il se jugeait pécheur, il s'empresserait de devenir juste; s'il estimait qu'il est dominé par les ténèbres, il s'empresserait de venir à la lumière; et s'il regardait le jugement de Dieu comme certain, en toutes circonstances il craindrait ses châtiments. Il est bien évident qu'en son esprit s'est obscurci le commandement évangélique⁸, précepteur de la grâce et garant d'un juste jugement. Et, en de telles pensées⁹, (l'homme) n'oriente pas vers la vérité (son esprit) étranger et hostile au mensonge, puisqu'assurément il ne possède pas en lui la parole de vérité¹⁰.

307

De nouveau, ceci est encore une allusion aux Juifs¹. En effet, alors qu'ils pensent être justes² en péchant contre lui (le Christ) sans remords, ils renient sa parole qui est *esprit et vie*; car «*la parole que, moi, je prononce, dit-il, est esprit et vie*³.» Et le (Christ) disait par la bouche du prophète: «*Ils m'ont rendu le mal pour le bien*⁴.» Et au moment de la Passion: «*Si j'ai dit du mal, témoigne de ce mal; mais si j'ai bien parlé, pourquoi me frappes-tu*⁵?»

308

(Jean) regarde comme siens¹ *les fils de la lumière*², les distinguant de ceux qui marchent dans les ténèbres³, afin de leur notifier les *commandements*⁴, à eux qui, grâce au regard de leur intellect spirituel, pouvaient scruter le sens de ses paroles. Que désire-t-il? «*Que vous ne péchiez pas*⁵», dit-il. Cependant, n'est-ce pas toi (Jean) qui as dit: «C'est une imposture de penser qu'il y a des gens sans péché⁶.» Pourquoi donc prescris-tu des règles de vie d'un

⁵ Gn 8, 21.

⁶ En estimant qu'il n'est pas pécheur, thème du verset 1 Jn 1, 10 commenté par la scolie.

⁷ Cf. note 5.

⁸ La recommandation du Christ (Mt 6, 9) d'avoir à prier ainsi: «*Pardonnez-nous nos offenses*» (Mt 6, 12), prière qui vaut au chrétien la grâce et la miséricorde du Père.

⁹ En ne se jugeant pas pécheur.

¹⁰ Cf. 1 Jn 1, 10.

TEXTE 307

¹ Renvoi au texte — *Nous ne sommes pas pécheurs* — de 1 Jn 1, 10 que commente la scolie.

մեղանչելոյն Հրաժեշտ Հրամայեմ տալ, ասէ, և ի շրջելոյ ընդ խաւար ախորժ տենչանաւք»։ Ապա եթէ մեզիցէ ոք, կամ ի բնութենէ Հարկեալ, կամ յառաքինութեան ընթացիցն կասեալ, կամ վրիպեալ ի լուսոյն և ընդ խաւար Հեշտութեամբ զբաղեալ, մի՛ մնասցէ ի նոյնն յարակայ. և մի՛ խաղաղութեան ողջոյն տացէ չարին՝ իբրեւ ընդ բարւոյ։

5

Այլ՝ մինչդեռ ոչ ես ընդարմացեալ ի ծանրութենէ բեռանցն, մինչչեւ է յուսաՀատութեան խաւարն իմանալի աչացդ տիրեալ և ի կոյտս ազբեւաց զքեզ՝ անխտիր ընթաղրեալ, մինչդեռ կշտամբէ ըստ գտանաւք անպատկառ դատաւորդ զանձն քո, առ բարեխաւսն փութացիր, որպէս զի կարասցես միամիտ թախանձանաւք զնա քեզ ընդ Աստուած միջնորդ Հաշտութեան ստանալ։ Եւ որպէս զիջանէ առ մեզ նա 10 ասէ, զայսքանս արՀամարՀութիւն տեսեալ պատուիրանաց իւրոց. այնու որով զփորձ էառ բնութեանս։ Եւ միջնորդէ սիրով, քանզի չարչարակից է բնութեանս մերոյ։ Գիտէ զամենայն՝ որ ընդ մեզ Հարկանի և խոցէ, այնու զի եւս առ ինքն Հարաւ, թէպէտ և ոչինչ ներգործեաց վէր կամ սպի։ Չի արդար պաՀեաց զբնութիւն մարմնոյ իւրոյ, ոչ երբէք խոտորեալ ի պատուիրանէն զոր արարիչն ի սկզբանն 15 մարդոյն աւանդեաց։ Եւ անարատ գոլով ըստ անձին յամենայն սերմանց չարին զոր բուսուցանեն մարդիկ ի խորՀուրդս, և բազմապատիկ վիրաւք ի նոցանէ վտանգին։

Արդ՝ քանզի առաջի Հաւր, միայն գտաւ ի մարդկանէ անարատ, վասն այսորիկ առաւել զեղաւ պարգեւք և շնորՀք՝ նովաւ ի վերայ աշխարՀի, քան զպատիժ դատապարտութեան յանցանացն Ադամայ։ Եւ գերազանց գտաւ արդարութեան 20 նորա զաւրութիւն՝ քան զմեղացն ներգործութիւն։ Ուստի և գթեցելոց ըստ ընթացից առաջին մարդոյն, յերկրորդ մարդս ապաւինութեամբ վաղվաղակի քաւութիւն լիցի և նորոգութիւն։ Չի որպէս յանցանք նորա՝ ամենեցուն եղեւ ի դատապարտութիւն, այսպէս և շնորՀք նորա՝ զոր առ ի Հաւրէ փոխանակ արդարութեան իւրոյ, ամենեցուն եղեւ յարդարութիւն կենաց։ Այլ՝ թէ ոմանք զրկեցան, 25 անձամբ անձին վերջացան. զի այժմ որ ոք և Հաւատայ, ընդ Հաւատացելոյն աւրՀնի Աբրահամու։

¹² Cf. *Is* 53, 9.

¹³ *1 Jn* 2, 1.

¹⁴ *Le commandement ancien que vous avez depuis le commencement (1 Jn 2, 7), le commandement de l'amour.*

¹⁵ Cf. *He* 7, 26.

¹⁶ Cf. *Rm* 5, 20.

¹⁷ Cf. *1 Co* 15, 47.

¹⁸ *1 Jn* 2, 1.

¹⁹ *Rm* 5, 16.

²⁰ Cf. *Gn* 22, 17.

caractère si exigeant? «J'ordonne d'éviter celui qui pêche de plein gré, dit-il, ainsi que celui qui marche dans les ténèbres, plein d'une voluptueuse avidité. *Mais si quelqu'un vient à pécher*⁷, soit qu'il y ait été poussé par (son) tempérament ou qu'il se soit départi de sa conduite vertueuse, ou encore
 5 qu'il se soit détourné de la lumière et dissipé voluptueusement dans les ténèbres, puisse-t-il ne pas y rester toujours! Et que l'on ne souhaite pas la paix à quelqu'un de mauvais comme avec quelqu'un de bon⁸.»

Cependant, tant que tu n'es pas écrasé sous le poids des fardeaux, avant que les ténèbres du désespoir n'aient dominé ton intellect et ne t'aient réduit,
 10 toi qui es sans remords, en un amas d'immondices, lorsque le Juge te reprendra pour tes honteux mensonges, hâte-toi auprès de celui qui intercède, afin que, par une sincère imploration, tu puisses te le gagner pour médiateur auprès de Dieu⁹. Et lui, il nous dit la raison pour laquelle il nous écoute, bien qu'il ait vu tant de mépris pour ses commandements: c'est parce
 15 qu'il a fait l'expérience de notre condition¹⁰. Aussi il intercède avec amour, car il participe aux souffrances de notre nature¹¹. Il connaît tout cela, lui que l'on frappait et que l'on blessait comme nous; car on le frappa aussi, bien qu'il n'eût causé ni blessure ni cicatrice¹². En effet, il maintint son corps dans une attitude de *juste*¹³, ne s'écartant jamais du commandement
 20 que le créateur donna à l'homme aux origines¹⁴. Il était exempt en sa personne de toutes les semences de mal que les hommes laissent se développer en leurs pensées, se mettant ainsi en péril du fait des multiples blessures qu'ils s'infligent.

Or, puisque lui seul d'entre les hommes fut trouvé pur¹⁵ devant le Père, à
 25 cause de cela les dons et la grâce surabondèrent, par son intermédiaire, sur l'univers, plus abondants que le châtiment de la condamnation causée par la faute d'Adam¹⁶. De même, la puissance de sa justice fut plus grande que l'œuvre de péché. Aussi, pour ceux qui tombent en raison de la conduite du premier homme, il peut y avoir aussitôt, grâce au recours à ce second
 30 homme¹⁷, *expiation*¹⁸ et renouvellement. Car, de même que la faute du premier *aboutit* pour tous à la condamnation¹⁹, de même la grâce, que celui-ci reçut du Père en échange de sa justice, *aboutit* pour tous à la justice de la vie¹⁹. Cependant, si certains en ont été privés, ce sont eux-mêmes qui l'ont refusée; car quiconque croit aussi à présent est béni avec Abraham le
 35 croyant²⁰.

⁷ 1 Jn 2, 1.

⁸ Cf. 2 Jn 10-11.

⁹ Le Pseudo-Oecumenius et Théophylacte reprennent ce thème de l'intercession du Christ dans leur commentaire de 1 Jn 2, 2 (PG 119, 629D et PG 126, 20B).

¹⁰ Cf. He 2, 14.

¹¹ Cf. He 2, 18; 4, 15; 5, 2.

ՍԵՆԵՈՒ ԱՆՏԻՈՔՐՈՒ:

Զի գիտէ զլուսաւորեալսն մկրտութեամբ՝ ոչ յանչարչար բնութիւնն վերացեալս, այլ ի բանդէ կապանացս ի մեղս միաբանեալ: Վասն այսորիկ՝ զայս ձեզ պատուիրեմ. զի թէ ասիցէք զանձինս մեղուցեալս յետ մկրտութեանն, մի՛ մնայք ի մեղսն անապաշաւ, այլ զղջացի՛ք և քաւեսցէ զձեզ Յիսուս՝ որ է ընդ Հաւր: 5

Են ոմանք որք՝ ապաշնորհ մտաւք սքանչանան ընդ խոնարհութիւնն Քրիստոսի, թէ կարելի էր զոր ինքն չարչարանաւք կատարեաց փրկութիւն, բանիւն որ զերկինս և զերկիր արար աւարտեալ:

Առ որս ասացուք, թէ զբնութիւն մարդկան ըստ որում ունիս զէութիւն՝ նովին կամեցաւ արդարացուցանել, և աՀա սմա անկար է անմեղն լինել: Այլ թէպէտ և փրկեցան և լուսաւորեցան, յանցանելն ըստ աւրէնս Աստուծոյ՝ կամաւ և ակամայ իւրաքանչիւր ումեք առաջի կայ: Հաղորդեցաւ բնութեանս, որպէս զի մի՛ ի գիտութեամբն մեղանչելն մարդիկ յուսակտուր լինիցին, և այնու մեքենայիւ՝ դարձեալ մոլորիցին յԱստուծոյ բանսարկուին Հետեւեալք. քանզի ուրախութիւն սատանայի այս է որով աւրինակաւ՝ և իցէ անյոյս լինել մարդոյն յԱստուծոյ: 15

Զայս պատրանս անգործ արար Տէր մեր, ոչ միայն մարմնանալովն, այլ և զամենայն կիրս սորա՝ բաց ի մեղաց կրելով: Որպէս զի մեք, թէ ըստ կրիցն յանցանիցեմք ի կերակուրսն որկրամոլութեամբ, կամ ի պիտոյսն արծաթսիրութեամբ, կամ ի պիտոյս մարմնոյ անիրաւութեամբ, ի խոնարհութիւն նորա բարեյոյսք եղեալ՝ ոչ երբէք կասեցուք յապաշխարութենէ: Քանզի ինքն է վշտակից մեր և բարեխաւս՝ որ և թողուլն է կարող: Եւ ոչ մարդ ոք կամ Հրեշտակ որոց կարծեաւք է ընդունելութիւն աղաւթիցն, մանաւանդ և բազում անգամ վրիպումն՝ որպէս եղեւ ի Տեառնէ առ Եզեկիել ասացեալ: Ուրեմն զանզուգական շնորհսն՝ որպէս և պարտն է ընկալցո՛ւք մշտնջենաւոր գոհութեամբն: 20

³ *K'awesc'ē*, reprise du terme sacrificiel քաւութիւն, *K'awut'iwn*, victime d'expiation, de *1 Jn 2, 2* que commente la scolie

TEXTE 310

¹ Cf. *Ph 2, 8*.

² Cf. *Ps 32, 6*; *He 11, 3*.

³ Cf. *He 4, 15*.

⁴ Cf. *Ph 2, 8*.

⁵ Cf. *1 Jn 2, 1*; *Rm 8, 34*; *He 7, 25*.

⁶ Cf. *Is 63, 9*.

⁷ Cf. *Ez 8, 17*; *16, 15*; *25, 29*; etc...

309

De Sévère d'Antioche.

(Dieu) sait en effet que ceux qui sont illuminés par le baptême n'ont pas été élevés à une nature impassible, 'mais (tirés) de la prison des liens qui les unissaient au péché¹. C'est pourquoi je vous (le) recommande: Si vous vous reconnaissez pécheurs après le baptême, ne restez pas endurcis dans le péché², mais repentez-vous et Jésus qui est auprès du Père vous (le) remettra³.

310

Il y a des gens qui, dans leurs vains raisonnements, se demandent avec étonnement, devant l'abaissement¹ du Christ, s'il eût été possible que la Rédemption, accomplie par sa Passion, fût réalisée par la parole qui fit le ciel et la terre².

Nous leur dirons que, par cette (Passion), il a voulu rendre juste la nature humaine en laquelle tu existes, car il est impossible à celle-ci d'être sans péché. Mais bien que (les croyants) aient été sauvés et illuminés, il arrive à chacun d'eux de transgresser les lois de Dieu, volontairement et involontairement. (Le Verbe) s'est fait participant de notre nature, pour que l'humanité, consciente de son péché, ne soit pas plongée dans le désespoir, et que, par ce stratagème, les sectateurs du diable ne soient entraînés encore plus loin de Dieu: la joie de Satan consiste en effet en ce que, comme lui, l'homme soit aussi au désespoir d'être loin de Dieu.

Notre Seigneur rendit inopérantes ces machinations, non seulement en prenant notre chair, mais aussi en supportant tous les maux de (cette) humanité, hormis le péché³. De sorte que si nous, nous venons à commettre une faute en nous comportant de façon gloutonne pour ce qui concerne la nourriture, ou avec avarice en ce dont nous avons besoin, ou encore de manière dérégulée vis-à-vis des nécessités du corps, nous ne soyons jamais privés de pouvoir faire pénitence, pleins d'espérance que nous sommes en raison de son abaissement⁴. Car il est lui-même notre compagnon de souffrances, et un intercesseur⁵ qui est aussi capable de pardonner. Et il n'y a pas un homme ni un ange que l'on puisse imaginer recevoir cette supplication⁶, d'autant qu'il se commet de nombreuses fautes, ainsi que le Seigneur le disait à Ezéchiel⁷. Recevons donc, dans une continuelle action de grâces, comme il se doit, cette grâce incomparable.

TEXTE 309

¹ Passage omis en J 1301; nous lisons le texte de *W* 1470.

² Cf. *Ps* 94, 8.

Փակէ գյաճախելն ի մեղս, զի շնորհքն բազմասցին: Քանզի թէպէտ և ծանեաք զնա այսչափ առատացեալ առ մեզ սիրով, մինչ զի Հանապազ կալ առաջի շար վասն մեր՝ պատարագ և բարեխաւս, բայց մի՛ յայս ապաստան ընդ Հակառակս նորա բերիցուք զսէրն՝ ոչ Հպատակութեան և Հնազանդութեան ստացեալ նիւթ: Այլ պարտիճք արդար արինաւք սիրոյն սէր չափել, և խոնարհութիւն ընդ խոնարհու- 5
թեան կշռել:

Եւ ո՞ր է սէր մեր կամ խոնարհութիւն: Պատուիրանին նորա պաշտանութիւն: Քանզի եթէ սիրէք զիս, զպատուիրանս իմ պաշտելիք. դարձեալ և տիրապէս ասէ ճանաչել, յորժամ զփորձ ոք զիրացն առնուցու: Քանզի տեսանողականս երեսք բազում անգամ գթեն ի ճշմարիտ կարծեաց, կամ ի բացեայ լինել նիւթոյն զոր 10
դիտէ, կամ թէ գունեալ լիցի. և այլ ինչ զբնութիւնն ունիցի: Սխալ է սա՛ ի ճանաչելն զանագն արծաթ կամ զպղիձն ոսկի. իսկ եթէ աւանդէ գործիականս ձեռաց, վաղվաղակի ճշմարտութեան իրի լիցի որոշիչ:

Այսպէս և զճանաչելն զՔրիստոս, թէ միայն ի տեսութիւն մտացն Հաւատամք և ի բարբառ բերանոյ: Ոչ կարեն ստուգապէս սոքա Հաստատել զոր առ նայն Հաւատս, 15
այլ վրիպեն՝ զգունեալ չարն իբրև զճշմարիտ բարի Համարեալք: Ապա եթէ գործիական կամաւք սկսանիճք զնա ճանաչել, այսինքն ընդ շաւիղս նորա ախորժակաւք ընթացեալք, յայնժամ ըստ ճշմարտութեանն առնուճք զճաշակս սիրոյն, զմայլեալք ուրախութեամբ ի գտանել զպատուական մարգարիտն: Ոչ միայն սնոտի պատրանաց այնուհետև գեր ի վերոյ եղեալք, այլ և զամենայն ինչ անձամբք 20
Հանդերձ ի գինս նորա փոքր Համարեալք:

Սովորութիւն է գրոց ճանաչել՝ ոչ միայն զգիտելն առնուլ, այլ և զփորձ առնուլն գործովք և Հաղորդելն ընդ իրին, որպէս այն որ ասէ թէ. «Ոչ գիտէ զմեղս Տէրն»: Եւ ոչ եթէ չգիտելն զմեղս թէ մեղք է՝ անմեղութիւն է, այլ որ ոչ ներգործէ զնա՛

⁵ Jn 14, 15. Ce texte est cité dans les commentaires du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 622B) et de Théophylacte (PG 126, 20CD).

⁶ Cf. 1 Jn 2, 3.

⁷ Cf. 1 Jn 1, 7.

⁸ Cf. Mt 13, 46.

TEXTE 312

¹ Texte tiré de l'Enarratio de Didyme (voir supra, p. 32), avec des variantes que nous indiquons.

² Cf. 2 Co 5, 21; la mention du Seigneur est omise dans le texte grec, qui ajoute la citation de Lc 13, 27 qu'omet la version arménienne.

311

(Jean leur) interdit de demeurer dans le péché¹, pour que la grâce puisse abonder. En effet, bien que nous sachions le (Christ) à ce point prodigue d'amour pour nous² qu'il se tient sans cesse en notre faveur devant le Père, en tant que victime et médiateur³, cependant puissions-nous, forts de cette assurance, ne pas le contrarier par un amour sans déférence ni soumission. Mais nous devons régler notre amour selon les justes lois de l'amour, et juger notre humilité selon celles de l'humilité.

En quoi consiste notre amour ou notre humilité? Dans l'observance de son commandement⁴. Car *si vous m'aimez, vous observerez mon commandement*⁵; et il dit aussi qu'on le connaît vraiment, lorsque l'on fait la preuve de cela⁶. Il arrive fréquemment en effet qu'un regard pénétrant s'égare en de sincères conjectures, soit en raison de l'éloignement de l'objet qu'il examine, soit parce que (celui-ci) a été colorié; (la vue) le prend alors pour autre chose. Celui-là se trompe qui prend de l'étain pour de l'argent ou du cuivre pour de l'or; mais s'il confie (cela) à des mains expertes, aussitôt elles en discerneront la matière véritable.

Ainsi en va-t-il de la connaissance du Christ⁶ si nous nous fions uniquement aux considérations de l'esprit et aux paroles qui sortent de la bouche. Celles-ci, assurément, ne peuvent affermir la foi en lui, bien plus elles (nous) trompent en (nous) poussant à estimer, comme un bien véritable, un mal qu'elles embellissent. Mais si nous nous mettons à le connaître⁶ avec une volonté effective, c'est-à-dire à marcher de plein gré sur ses voies⁷, alors nous goûterons vraiment la saveur de l'amour, enivrés de joie d'avoir trouvé la perle précieuse⁸. Dès lors, non seulement nous maîtriserons de vaines séductions, mais en même temps que celles-ci, nous estimerons aussi toute chose de peu de valeur par rapport au prix de cette (perle).

312¹

La manière de connaître que proposent les Écritures ne consiste pas seulement à acquérir le savoir, mais bien à en acquérir l'expérience par des actes, et à communier à sa réalité, ainsi que l'affirme (ce texte): «Le Seigneur ne connaît pas le péché².» Et ce n'est pas du fait d'une ignorance de la

TEXTE 311

¹ Cf. *1 Jn* 2, 1.

² Cf. *Jn* 13, 1.

³ Cf. *Rm* 8, 34; *He* 7, 25. 27; 9, 24. 26; 10, 12.

⁴ Cf. *1 Jn* 2, 3 que commente la scolie.

չգիտէ զնոյնն: Եւ դարձեալ թէ. «Ոչ գիտեմ զձեզ՝ մշակք անաւրէնութեան»: Ոչ ճանաչելն զմշակսն Տեառն՝ ցուցանէ թէ ոչ առ ի միտ երբէք զոր խաւսեինն ընդ նմա, ըստ այնմ ասէ երանելիս, թէ. «Ծանալթութիւն Աստուծոյ է բանից նորա մտադիւրութեամբ ունկնդրութիւն, զի Հարկաւորապէս Հետեւեցուցէ լսողութեանն զգործ պատուիրանին. զի որ ոչն պաշէ զնոսա յայտ է թէ արտաքոյ է ի նմանէ 5 զհտութիւնն Աստուծոյ»:

Բայց քննել արժան է թէ ընդէ՞ր ոչ գիտելն զմեզս՝ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և ոչ զմշակսն անաւրէնութեան, ոչ զրկէ զնա ի կատարեալ իմաստութենէ, և ի ճշմարիտն Աստուածն գոլոյ: Եւ յոչն գիտել զդատաստանի աւրն, նուազի ըստ չարափառացն. զի որում բանի այնք յատկանան, և յանգիտանալն զաւրն 10 արձակեսցի: Արդ՝ յորժամ Աստուծոյ ասի անգիտութիւն, ոչ իբրև զմոռացումն կամ զծուլութիւն տիրեալ նմա. և յայս ածեն կարծիք, զի այս նուազութիւն է կարաւտութեան: Եւ որպէս առ Աստուած այս տեսակ ծուլութեան կամ մոռացութեան, որ միայնն ունի զամենայն իմաստութիւն և զգիտութիւն: Այլ տնաւրինապէս առնու զայս բանն ի վերայ նորա անգիտութիւն. զի ոչ գործեաց զմեզս, ըստ 15 այնմ ոչ գիտաց զնա. զի ոչ եղ ունկն մշակացն, ըստ այնմ ոչ ծանեալ զնոսա:

Այսպէս և յայնժամ, որպէս զի մի՛ խուզեսցեն աշակերտքն, անգիտանայ զաւրն, և ոչ եթէ անՀաս էր ի նմամէ:

313

ԱՀաւասիկ փիլիսոսան լինին՝ որք Հաւատովք միայն Համարին ամբարեալ զփրկութիւն, զի Հաւատոյն շնորհ այն է, որպէս զի մոլորութիւնն քո անտես 20 առնիցէ: Իսկ յորժամ խոստովանիս ճանաչել զճշմարտութիւնն, զի՞նչ է որ արդեամբք կատարել՝ քեզ զնոյն նաՀանջէ: «Տկարութիւն մարմնոյս», ասէ: Եւ աՀա առեր, տկարութեանդ բժշկութիւն, զարիւնն Յիսուսի՝ որ սրբէ զմեզ յամե-

⁹ Incise omise en grec.

¹⁰ *L'ignorance du jugement*, en grec.

¹¹ Cette phrase et la suivante sont différentes en grec (éd ZOEPFL, *Didymi*, p. 44).

¹² Cf. 2 Co 5, 21.

¹³ Cf. Lc 13, 27. Cette phrase amplifie le texte grec.

¹⁴ Finale absente du grec. Face au célèbre texte de Mc 13, 32 sur l'ignorance du Christ, le scholiaste réagit comme le firent maints auteurs dans l'antiquité chrétienne lors des controverses christologiques suscitées par l'arianisme et le nestorianisme. Jésus, même comme homme, pouvait connaître le jour du jugement; mais cela ne faisait pas partie des réalités qu'il avait mission de révéler (cf. J. LEBRETON, *Histoire du dogme de la Trinité, des origines au concile de Nicée*, t. I, *Les Origines*, 6e éd., Paris, 1927, p. 558-590).

TEXTE 313

¹ Cf. 1 Jn 2, 4 que commente la scolie.

² Cf. Rm 6, 19.

³ 1 Jn 1, 7.

notion de péché qu'il est dit sans péché, mais lui qui ne l'accomplit pas ^r ne le connaît pas³. Et (le Seigneur) dit encore: «*Je ne vous connais pas, ouvriers d'iniquité*⁴.» Que le Seigneur ne connaisse pas ces ouvriers, (cela) manifeste que jamais ils n'ont compris ce dont ils s'entretenaient avec lui, conformément à ce que dit le bienheureux (Jacques): «La connaissance de Dieu est écoute attentive de ses paroles, afin que leur audition provoque inmanquablement l'exécution des commandements; car celui qui ne les observe pas démontre que la connaissance de Dieu lui est étrangère⁵.»

Pendant il convient de se demander pourquoi, dans le cas de notre Seigneur Jésus Christ, le fait de ne pas connaître le péché⁶ et les ouvriers d'iniquité⁷ ne le prive ni de (sa) science parfaite ni de (sa) réelle divinité. (Il faut se demander) encore, si du fait qu'il ne connaît pas le jour du jugement⁸, il serait rabaissé, ^r comme (le prétendent) les hérétiques⁹; car de la façon dont les faits précédents seront discernés, de la même manière sera expliquée l'ignorance du jour¹⁰. Or¹¹, lorsque l'on parle d'ignorance dans le cas de Dieu, cela ne veut pas dire que l'oubli ou la paresse le dominant: cette opinion amènerait à penser qu'une telle absence (de connaissance) dénote une privation. Mais comment ce genre de paresse ou d'oubli existerait-il en Dieu qui, seul, possède toute la sagesse et toute la science? C'est dans le cadre de l'économie (du salut) que l'on doit comprendre ces propos concernant son ignorance (du jour): il ne commit pas de péché en effet, en ce sens qu'il ne le connut pas¹²; il ne prêta pas l'oreille en effet aux ouvriers (d'iniquité), en ce sens qu'il ne les connut pas¹³.

^r De même, en cette circonstance, afin que les disciples ne cherchent pas à savoir, il ne connaissait pas ce jour, mais ce n'est pas que (cette connaissance) lui fut inaccessible¹⁴.

313

Voici qu'ils ne savent que répondre, ceux qui croient pouvoir engranger le salut par la foi seule, car cette grâce de la foi t'est faite pour que tu rejettes ton égarement. Et puisque tu assures connaître la vérité¹, qu'est-ce qui t'empêche de l'accomplir en actes? «La faiblesse de ma chair²», répond-il. Mais voici que tu as reçu, pour guérir ta faiblesse, *le sang de Jésus qui nous purifie de tout péché*³. Pourquoi ne t'empresses-tu pas, grâce à lui, de

³ Passage omis dans la scolie grecque, mais attesté par la version latine d'Épiphane le Scholastique (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 43).

⁴ *Lc* 13, 27.

⁵ Cf. *Jc* 1, 22-25. La finale de ce paragraphe est différente du texte grec (éd. ZOEPFL, *Didymi*, 43-44)

⁶ Cf. *2 Co* 5, 21

⁷ Cf. *Lc* 13, 27.

⁸ Cf. *Mc* 13, 32

նայն մեղաց: Ընդէ՞ր ոչ արագես ողջանալ նովաւ, և դարձեալ ի պատուիրանին շաւիղ Հետեւել: Այլ յայտ է թէ յայսմանէ վերջացեալ, բարուրս ստութեան է՝ բանիւ ասելոյ ճանաչել. քանզի զայն ճանաչես զոր և ընտրեցեր, և զայն Համարիս տիրապէս անձին աւգուտ որում Հետեւիսդ աշխատութեամբ և երկաւք: Եւ բանք քո, որ առ նա Հաւատոց սուտ գտանին, պախարակեալ ի գործոցն որ ախոյան են բանիցն: 5

314

Չի անդամք եղեաք նմա Հաւատովք: Արդ՝ յայտնիչ այսմ այն լիցի, յորժամ գլխոյն ընթացակիցք լինիցիմք: Չի եւ նա՝ ոչ եթէ ըստ Հելլենացւոց իմաստնոցն սոսկ ի բանս պատուիրանին Հանդիսացաւ, այլ աւրինակ ետ զանձն իւրաքանչիւրոց աւանդութեան աւրինացն: Արդ՝ եթէ Հաւատամք եթէ ճշմարիտ է նա ըստ բանի և գործոց, լիցուք գործակիցք ճշմարտութեանն, և յայտնիչք այսու առ նոյն անկեղծն սիրոյ: 10

315

Գլխաւորէ զմանուածս բառիցն Համառատ բանիւս: Եւ զքող կեղակարծ յուսոյն բառնայ յամենեցուն երեսաց, որք ի մարդասիրութիւնն Աստուծոյ ապաստանեալք ակնկալութեամբ թողութեանն, կամակար Հեշտութեամբ ընդ մեղս շաղախիցին: Չի այդ յոյս, մինչչեւ էիր ընդ Աստուած միացեալ, ի ներգործելն կարէր: Իսկ՝ որովՀետեւ ի նմա բնակեցար Հաւատովք, և խառնեցար ի գլուխն սուրբ՝ անդամ և մարմին, ծանիր զի վրիպեցար յանձնիչխան կամաց, և պարտական մտեր շաւղաց ոտին նորա Հետեւել՝ ընդ ասպարէզ աշխարհի, և ի նաւահանգիստն երկնից փութալ՝ ի գլուխն յաւդիլ: 20

Բայց թէ նա որպէս գնաց՝ ամենեցուն գոլով յայտնի է, չէ ինչ պիտոյ երկրորդել. այլ զի կեանքն անմեղ էր և վախճանն՝ խաչ: Եւ այն զի վայելել նմա յիւր արարածս իրաւացի էր, սակայն ոչ կամեցաւ. այլ փառս անձին՝ զխաչն Համարեցաւ, որպէս զի

⁴ Cf. 1 Pt 2, 21.

⁵ 3 Jn 8.

⁶ Cf. 1 Jn 2, 5.

TEXTE 315

¹ Cf. 1 Jn 2, 6 que commente la scolie

² Cf. 1 Jn 2, 6; Ep 3, 17.

³ Cf. Ep 1, 22; 4, 15; 5, 23, etc...

⁴ Cf. He 7, 26.

⁵ Cf. He 12, 2.

recouvrer la santé, et de t'engager à nouveau sur la voie des commandements⁴? Il est bien évident que lorsqu'on s'écarte de celle-ci, c'est adopter une attitude mensongère que de dire verbalement que l'on connaît (la vérité)⁵: tu connais, en effet, cela même que tu as choisi, et tu estimes d'une
 5 absolue nécessité pour toi-même ce en quoi tu t'engages à travers travaux et peines. Et tes paroles, qui donnent à (Dieu) une foi mensongère, sont contredites par des œuvres qui sont à l'opposé de ces paroles!

314

Nous sommes en effet¹ devenus ses membres par la foi². Donc, cela lui sera manifesté lorsque nous agirons en accord avec la tête³. En effet, ce n'est
 10 pas uniquement par des prescriptions que (le Christ) a rivalisé avec les Sages de la Grèce, mais il s'est donné en exemple⁴ de chacune des règles transmises. Donc, si nous croyons qu'il est véridique en paroles et en actes, *nous nous montrerons des coopérateurs de la Vérité*⁵, et c'est par là que nous lui manifesterons un amour sincère⁶.

315

(Jean) récapitule en une brève sentence le déroulement de ses propos¹. Et il enlève le voile d'un espoir incertain du visage de tous ceux qui, s'en remettant à l'amour de Dieu dans leur attente de pardon, s'étaient volontairement souillés de péchés dans les plaisirs. Cet espoir pouvait en effet compter, avant que tu ne sois uni à Dieu. Mais puisque tu t'es établi en lui
 20 par la foi², et que tu es uni à la tête³ sainte en tant que l'un de ses membres et sa chair, reconnais que tu as été trompé par ton libre arbitre, et que tu t'étais engagé à suivre, dans l'arène de (ce) monde, les chemins tracés par ses pas et à te hâter vers le havre des cieux pour être uni à la tête.

Mais, puisque la manière dont (le Christ) s'est comporté est claire pour
 25 tous, il n'est pas besoin de le redire: sa vie fut exempte de péché⁴; sa fin, (ce fut) la croix. Et alors qu'il était normal qu'il se complût en ses créatures⁵, il ne le voulut pas cependant; mais il estima la croix comme une gloire pour

⁴ Cf. *Ps* 118, 32.

⁵ Cf. *1 Jn* 2, 4. Même commentaire du terme dans le Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 632D).

TEXTE 314

¹ *ἄφ* (*mī*) en *J* 1301; nous lisons *ἠφ* (*zī*) avec les autres manuscrits.

² Allusion à *1 Jn* 2, 5 — *celui qui garde sa parole* — que la scolie commente.

³ Cf. *Ep* 1, 22; 4, 15; 5, 23, etc...

մեք՝ զնժղեհուծեան կեանս մի՛ իբր զսեփհական ողջունեսցուք, այլ առ ճշմարիտն երազութեամբ սլասցուք, ըստ որում ասացն. «Ան արի՛ք, գնասցի՛ք աստի»:

316

Ի հրէից ոչ էին, որպէս յայտ առնէ ի կատարումն թղթոյս. «Որդեակք, ասէ, պաշտեցէ՛ք զանձինս ի կոող»։ Հին պատուիրան զո՞րս ունել սոցա իմասցի՛ք զոր ի սկզբանն պարտ է դնել. Հաւատ՝ որ ի լրոյ բանին ընկալան և մկրտեցան։ Եւ անթերի էին ի նոյնն, ըստ որում և ի զաւրութենէ գրելոյս իմանամք. ոչ միայն ըստ վարուց, այլ և ընդ երկար ժամանակաւ Հնացեալք ի յոյսն՝ որ ի Քրիստոս։ Ընկալեալք զթուխթս՝ ոչ ի յանդիմանութիւն, այլ ի կատարելութենէ ի կատարելութիւն առաջնորդ, և ի զաւրութենէ ի զաւրութիւն ճանապարհ։ Վասն որոյ, և ի սկզբանս զարթուցանէ զի մի՛ կարծեսցեն, թէ աւտար իմն աւանդէ յառաջնոյն 10 աւրէնս, կամ յայլ տարազ Հաւատոց կամ գործոց Հրապուրէ զնոսա՝ ըստ որում այլափառացն է աւրէն։ Ողջունէ զառաջինն նոցա Հիմն խաղաղութեամբ, և ի վերայ նորին զՀամանման շինուածն՝ սկսանի արտադրել։

317

Մի՞ արդեաւք պատուիրան Հին՝ և ի սկզբանէ լեալ և լսելի ամենայն մարդկան եղեալ՝ յաղագս բնական արինացն և մտածութեանցն, ասէ։ Քանզի՛ ըստ բնութեան, ունիմք սիրական վարս զոր Հանդերձեալս է արինադրել։ Եւ կենդանիս այս մարդ, բնութիւն Հաղորդ ունի և ընտանի. յառաջ գայ միշտ ի սիրելն զընկերն։ Յորոյ բնական կամս Հայեցեալ, փրկիչն ասէ. «Չամենայն զոր կամիք թէ արասցեն 15

⁴ 1 Jn 2, 7 que commente la scolie.

⁵ Cf. Rm 10, 17.

⁶ Cf. 1 Jn 5, 13.

⁷ L'auteur de ce passage, qui n'est pas de Didyme, souligne que Jean s'adresse à des croyants attachés à leur foi au Christ (cf 1 Jn 2, 12-14. 20-21. 27, etc...)

⁸ Cf. Col 1, 27, 1 Tm 1, 1.

⁹ Cf. 1 Jn 2, 7

¹⁰ Le commandement de l'amour.

¹¹ Jean va expliquer dans les versets suivants que le *commandement ancien* de l'amour, que vivent déjà entre eux les frères, appelle un *commandement nouveau*, celui de l'amour pour tout homme: on ne peut haïr son frère (1 Jn 2, 8-11).

TEXTE 317

¹ 1 Jn 2, 7. Cette scolie reprend, d'une façon plus développée, les thèmes de la scolie Cramer 112, 9-20, tirée de l'*Enarratio* de Didyme

lui-même⁶, afin que nous, nous n'embrassions pas cette vie passagère comme une chose excellente, mais que nous nous en échappions, selon ce qu'a dit (le Christ): «*Allons! levez-vous, partons d'ici*⁷.»

316

(Ces *bien-aimés*)¹ n'appartenaient pas au monde juif, comme (Jean) le
 5 manifeste en finale de sa lettre²: «*Petits enfants, dit-il, gardez-vous des idoles*³.» Apprenons quel est ce *commandement ancien*⁴ qu'ils possèdent et qu'il faut faire remonter *au commencement*⁴: c'est la foi qu'ils reçurent à l'écoute de la parole⁵ et (dans laquelle) ils furent baptisés. Ils se trouvaient ainsi accomplis en elle⁶, d'après ce que nous comprenons du sens de cette
 10 lettre⁷, (accomplis) non seulement quant à leur vie, mais aussi enracinés depuis longtemps dans l'espérance du Christ⁸. Ils reçurent cette lettre, non comme une remontrance, mais comme un guide (pour croître) de perfection en perfection, et comme une voie (pour aller) de vertu en vertu. C'est pourquoi, depuis le début, (Jean) les exhorte à ne pas croire qu'il (leur)
 15 transmettrait une loi étrangère à la loi ancienne, ou qu'il (les) entraînerait en quelque autre genre de foi ou d'œuvres⁹ conformes à ce qui fait loi chez les hérétiques. Il salue leur enracinement antérieur vécu dans la paix, et c'est sur la base de ce dernier¹⁰ qu'il entreprend d'élever un édifice analogue¹¹.

317

Est-ce qu'il n'y a pas eu, et *dès le commencement*¹, un *commandement*
 20 *ancien*¹ entendu de tous les hommes, concernant la loi naturelle et la raison, dit (Jean)? En effet, nous avons, par nature, un comportement affectif, qui doit être réglé. Or, le vivant qu'est l'homme possède une nature sociable et amicale; elle (le) pousse continuellement à aimer le prochain. Prenant en

⁶ Cf. *Ga* 6, 14.

⁷ *Jn* 14, 31.

TEXTE 316

¹ Ce début du texte, qui se rattache à *1 Jn* 2, 7, se lit, de même que la citation suivante de *1 Jn* 5, 21, dans la scolie Cramer 112, 9-20, tirée de l'*Enarratio* de Didyme. Les développements qui viennent ensuite, inconnus de Cramer 112, 9-20, glosent vraisemblablement le texte de Didyme.

² La conclusion de la lettre, *se garder des idoles*, est interprétée par Didyme comme une mise en garde vis-à-vis du monde juif auquel n'appartiennent pas, ou plus, ceux qui sont devenus chrétiens.

³ *1 Jn* 5, 21.

ձեզ մարդիկ, այնպէս արարէ՛ք և դ՛ուք նոցա»։ Ահա ճշմարիտ և կատարեալ սէր, յորմէ ոչ սպառնալիք կարող են բաժանել զունողսն զսա ի յանձինս։

318

Սրբոյն Կիւրղի Աղեքսանդրացւոյ։

Հանդերձեալ է յաղագս սիրոյ ընդերկար ճառել։ Խրատ է ի սկզբանս ոչ նոր 5
աւրէնս զնոյնն Համարել, որում ի սկզբանէ ունէին զՏէրն ապացոյց՝ ըստ այնմ որ
ասէրն. «Առաւել քան զայս սէր ոչ ոք կարէ ցուցանել՝ եթէ զանձն իւր դիցէ ի
վերայ բարեկամաց իւրոց»։ Եւ զայս՝ որ եցոյց առ մեզ, ոչ եթէ իբրեւ զնոր գրեմ
ձեզ. այլ ի Հնունն՝ ի ձեռն մարգարէիցն կանխաւ գուշակեալ՝ որք ասէին թէ. «Ոչ
պատգամաւոր ոք, և ոչ Հրեշտակ, այլ ինքնին Տէր փրկեսցէ զմեզ՝ վասն սիրոյն և
խնամելոյ զմարդիկ»։ 10

319

Զի եթէ նախ քան զգրեալն, ճշմարտապէս և առանց կեղծեաց ունէին զնոյնս. և
ոչ վայրապար ստացեալք, այլ Քրիստոսի Համանմանք և յարացոյցք եղեալ
առաքինութեամբ։ Քանզի ասէ՝ որ ի նմա է ճշմարտութիւն՝ մաքրութեան և սիրոյ,
նոյնպէս է և ի ձեզ, և Համանման եղէք Տեառն ձերոյ։ Ուրեմն՝ ոչ է նոր
պատուիրանս՝ այլ Հին, որպէս վերագոյնն եղ։ Ապա ընդէ՞ր աստ երկրորդէ, և նոր 15
պատուիրան՝ զնոյն մակադրէ։ Այսինքն զի չիք երբէք ի լրումն պատուիրանին

⁴ Passage absent du grec.

⁵ L'auteur de la scolie glose le texte de *1 Jn 2, 7* où l'apôtre intervient lui-même

⁶ *Is 63, 9. Le Seigneur lui-même les a sauvés, à cause de .. pour eux*, dans le texte de la scolie et en ZÖHRAB (p. 524); les lectures propres à la scolie arménienne sont inconnues de la Septante (cf. ZIEGLER, *Isaias*, p. 355).

TEXTE 319

¹ Cf. *1 Jn 2, 7-8*.

² Ce début du texte prend pour point de départ le verset *1 Jn 2, 7*: *Ce n'est pas un commandement nouveau que je vous écris, mais un commandement ancien que vous avez depuis le commencement*. Mais c'est bien *1 Jn 2, 8* que commente la scolie (voir l'analyse, p. 33), comme l'auteur va le préciser immédiatement.

³ *1 Jn 2, 8*.

⁴ *1 Jn 2, 7*.

⁵ *1 Jn 2, 8*.

considération ce désir naturel, le Sauveur dit: «*Tout ce que vous voulez que les hommes vous fassent, faites-le vous-mêmes pour eux*².» Voilà l'amour véritable et parfait; les menaces ne peuvent en écarter ceux qui le possèdent en eux.

318

5 De saint Cyrille d'Alexandrie.

(Jean) va dissenter longuement de l'amour. Il¹ conseille d'abord de ne pas regarder comme un commandement nouveau (ce commandement) dont ils avaient, *depuis le commencement*², le modèle dans le Seigneur, conformément à ce qu'il disait²: «*Personne ne peut manifester un amour plus grand que*
10 *celui-ci: donner sa vie pour ses amis*³.» 'Et cet (amour) qu'il nous a manifesté⁴, je ne vous en parle pas comme d'un commandement nouveau⁵; il fut annoncé à l'avance dans l'Ancienne (Alliance) par les prophètes qui disaient: «*Ce n'est pas un messenger ni un ange, mais le Seigneur lui-même qui nous sauvera, à cause de son amour et de sa sollicitude pour les hommes*⁶.»

319

15 Avant même que (Jean) ne l'écrive¹, ils possédaient en effet², vraiment et sans hypocrisie, ce (commandement); et ils ne l'avaient pas acquis comme par hasard, mais par une conduite vertueuse ils étaient devenus des imitateurs et des images du Christ. (Jean) dit en effet que *ce qui est vrai en lui*³, en fait de pureté et d'amour, l'est *aussi en vous*³, et que vous êtes devenus
20 ressemblants à votre Seigneur. *Ce commandement* n'est donc pas *nouveau mais ancien*⁴, comme (Jean) l'a indiqué auparavant. Alors, pourquoi répète-t-il cela ici, et présente-t-il ce même (commandement) comme un *commandement nouveau*⁵? C'est que l'on n'est jamais arrivé au plein accomplissement du commandement tant que nous marchons sur le chemin de la vie; c'est
25 que l'on est jamais arrivé au terme de l'amour de Dieu, selon ce que dit

² Mt 7, 12.

TEXTE 318

¹ Toute cette phrase, jusqu'à la citation de Jn 15, 13, est absente de la scolie grecque.

² 1 Jn 2, 7 que commente la scolie.

³ Jn 15, 13. Le texte, différent de ZÖHRAB (p. 718) correspond exactement à celui de la scolie grecque.

ժամանել, որչափ ընդ կենացս շաւիղ Հետեւիմք. և ոչ ի կէտ սիրոյն Աստուծոյ ժամանել, ըստ այնմ զոր առաքեալ ասէ. «Եթէ ոք Համարեսցի գիտել, չեւ եւս գիտաց որպէս արժան էր գիտել»:

Եւ պարտ է մեզ յարացոյց առնուլ ի մէջ, զի յայտնի լիցի բանս քննողաց: Չոր աւրինակ, մանուկ դեռածին ընդ ծննդեանն ամբողջ բերէ զգործիսն՝ բանի և տեսութեան և ունկնդրութեան, սակայն ներգործէ միայն ճաշակելիքն՝ պաշտպանելով առ սնունդն, մինչեւ յերիտասարդականն զնա Հանցէ Հասակ: Եւ յայնժամ, իբր զնոր աւրէնս, սկսանի ընդունել զհրաքանչիւր Հոգեկան և մարմնական մասանցն ներգործութիւն: Եւ՝ որպէս թէ ի քնոյ զարթուցեալ, սքանչանայ ընդ կիրսն, որում ոչ էրն յառաջագոյն տեղեակ, ի խոհականութեամբ իմաստասիրել բանականին, և խրոխտալ սրտմտականին, և տագնապել ցանկականին: Չարմանայ ինքն առ ինքեան, մանաւանդ թէ և ի խորհրդակցութիւն կոչէ զոք ի կատարելոց. «Չի՞նչ, ասելով, որ ինձ ի յանձին պատահեաց այլայլութիւն, և ո՞րպէս ես առ իսս՝ ի յայլ տարազ բնութիւն՝ զոր ոչ ունէի յառաջ փոխեցայ»: Իսկ իմաստունն այր սկսանի խրատել զնա ի զգուշութիւն. «Ոչ եթէ յայլ էութիւն չըջեցար, այլ բնութիւնդ՝ ի սկզբանէ ունէր զարութիւն այդոցիկ ներգործութեանց. Հիւսէ և ընդ այս՝ զպէսպէս բանս կենցաղավարութեան աշխարհի, բարեյոյս առնելով զնա ի բարի քաղաքավարութեանն»:

Այսպէս և որք Հաւատացինն ի Քրիստոս մարդիկ, ի բանն Աստուծոյ՝ քարոզութեամբ առաքելոցն. առ զնոսա յանշունչ և ի մեռեալ տարրէ Հեթանոսութեան՝ յարգանդ եկեղեցոյ: Եւ յորժամ կատարեցան՝ ամենայն անդամք Հաւատոցն, ծնաւ զնոսա մայրն իւրեանց՝ եկեղեցի, աստուածային շոգուվն կատարեալս: Բայց սակայն՝ զի դեռեւս մատաղատունկք էին և ստինդիայք, զի զգայարանս Հաւատոցն ունելով անկատարս, թէպէտ և կամէր՝ որդեգրութեան Հոգին ոչինչ կարէր ի նոսա ներգործել, վասն ոչ զարելոյ Հաւատոցն Հպատակել Հրամանին: Այլ սպասաւորէր միայն կերակրողականն՝ այսինքն բանալ զբերան մտացն, և ձգել զՀոգին ի ձեռն վարդապետութեան Հարցն, և ճմլել զստինս մաւրն կաթնկեր Հասակացն, մինչդեռ տգէտ էին բանին արդարութեան, վասն տղայական Հասակին:

Իսկ՝ յորժամ այս աճեցոյց զչափ Հոգեւոր Հասակի նոցա, ի յայր կատարեաց առ Քրիստոս երիտասարդութեանն՝ ժուժկալութեամբ մարմնոյ, սրբութեամբ մտաց, կատարմամբ Հաւատոց առ այս ժամանեալք, սկսաւ այնուհետեւ ի կատարեալ Հասակն առաքինութեանցն սննդեամբ. և Հոգեկան մասունք եռալ պատրաստ ունելով զգործին: շոգի՝ ասեմ: Ոչ զոր յԱզամայ ընկալաք, այլ զայն որ աղաղակէ ի սիրտս մեր և վկայէ Հոգւոյս մերոյ՝ եթէ եմք որդիք Աստուծոյ: Քանզի այն

divers manuscrits de la chaîne: «Այսուհետեւ քաջ լեր, զի դեռ ի սկիզբնն ես այդոցիկ գիտութեանց, Sois donc ferme, car tu es encore au début de ta prise de conscience.»

⁸ Cf. Ep 4, 13.

⁹ Cf. Rm 8, 15. 23; 9, 4.

¹⁰ L'Esprit fait désirer aux néophytes l'enseignement de la Mère-Église (cf. 1 P 2, 2)

¹¹ Cf. Ep 4,13.

¹² L'Esprit d'adoption dont il a été question auparavant.

¹³ Cf. Rm 8, 15.

l'Apôtre: «*Si quelqu'un s'imagine connaître, il ne connaît pas encore comme il faudrait connaître*⁶.»

Il nous faut emprunter une comparaison pour que ce texte devienne clair à ceux qui le scrutent. Un enfant nouveau-né, par exemple, possède tous ses
 5 organes à sa naissance: celui de la parole, de la vue et de l'audition, mais seul s'exerce celui du goût qui favorise sa nutrition, jusqu'à ce qu'il le fasse parvenir à la taille adulte. Alors, (l'enfant) commence à mettre en œuvre, comme de nouveaux droits, chacune des activités de (ses) facultés spirituelles et corporelles. Et, comme s'il se réveillait du sommeil, il s'émerveille du désir
 10 qu'il a, dont il n'était pas conscient auparavant, de s'appliquer avec sagesse aux choses de l'intelligence, de braver ce qui (lui) résiste et de se hâter vers ce qui est désirable. Il s'extasie sur lui-même, surtout s'il invite quelque personne mûre à délibérer avec (lui): «Quel changement s'est opéré en moi-même, dit-il! Et comment, moi, en moi-même, suis-je passé à un comporte-
 15 ment différent, que je n'avais pas auparavant?» Mais l'homme expérimenté commence par lui conseiller la prudence: «Tu n'as pas été changé en un autre être, mais, dès le début, ta nature possédait la capacité de pareilles activités⁷; grâce à cette (aptitude), elle agence les divers éléments du comportement, en ce monde, lui faisant espérer une bonne conduite.»

20 Il en va de même pour les hommes qui ont cru au Christ, à la parole de Dieu, par l'intermédiaire de la prédication des apôtres; (celle-ci) leur a fait quitter, pour le sein de l'Église, la doctrine rudimentaire d'un paganisme sans âme et sans vie. Et lorsque, comme tous les membres, ils furent arrivés à la foi, l'Église, leur mère, leur a donné la vie, les amenant à une stature
 25 parfaite⁸ par (le don) de l'Esprit de Dieu. Cependant, comme ils étaient encore néophytes et enfants à la mamelle, pourvus d'un sens de la foi peu développé, l'esprit d'adoption⁹, même s'il l'eût voulu, ne pouvait rien opérer en eux, en raison de leur incapacité à obéir au précepte de la foi. Mais il (leur) servait seulement de nourricier, c'est-à-dire à ouvrir l'intelligence, à
 30 éveiller l'esprit au moyen de l'enseignement des Pères, et à presser le sein de la Mère des tout-petits à la mamelle¹⁰, tant qu'ils demeuraient ignorants, en raison de leur condition d'enfant, de la parole de justice.

Et, après que cet (esprit d'adoption) eût fait croître les dimensions de leur stature spirituelle et les eût amenés à l'état d'adultes dans le Christ¹¹,
 35 parvenus à cette condition grâce à la tempérance du corps, à la purification de l'esprit, à la perfection de la foi, alors il les fit accéder à la plénitude de l'âge, avec les vertus pour aliments; les facultés de l'esprit étaient prêtes, en tant qu'instruments, à se lancer dans l'action. Esprit¹², ai-je dit. Non pas celui que nous avons reçu d'Adam¹³, mais celui qui crie en nos cœurs *et qui*

⁶ 1 Co 8, 2. *Et'ē ok' Ḥawḏwṛḥuḡh, hamaresc'i (s'imagine)*, au lieu de *Ḥawḏḥḡh, kamic'i (veut)*, en ZÖHRAB (p. 780; aucune autre lecture).

⁷ Le manuscrit *W 1470* insère ici la lecture suivante, l'une des rares variantes entre les

իմացականապէս ընդ իմանալի վերստին ծնելոց Հոգիս միացաւ: Վասն այնորիկ՝ և անգործ արարեալ զաւտարին սերմն, ըստ բնական կրիցն շարժէր զսոյն ի նոսա, իմաստասիրել խոհականութեանս բանիւ, ոչ զաշխարհի ընդարձակութիւն, այլ թէ որքան է լայնութիւն և երկայնութիւն, խորութիւն և բարձրութիւն առաւելութեան սիրոյն Քրիստոսի:

5

Այսպէս զինէր և զարտմտականն մասն, ոչ ընդդէմ եզբարց՝ զորս սիրել բնութիւն ընկալաք, այլ առ նմա որ՝ ի սկզբանէ և այսր, փրկութեան մեր նախանձու և ատելութեամբն մախայր: Եռայր և տոփականն առ այն որ՝ միայն քան զամենեսին, գտաւ սիրոյ արժանի, որ զտկարութիւնս մեր էառ և զՀիւանդութիւնս եբարձ, որ անմեղ բնութեամբ՝ ի խաչ բեւեռեցաւ և զմեղանշականքս փրկեաց: Չայս սէր՝ 10 առաջի աչաց կերպարանեալ, կիզեին ի զաւրութենէ Հրոյն և տագնապեին յառաւելութենէ բաղձանացն, որպէս զերբեմն անձին կիրս և զտոչորումն պատմէ մարգարէն. «Մարաւի է անձն իմ առ քեզ՝ Աստուած, քանիաւն և մարմինս իմ»: Յայսպիսի և յայսքան ներգործութեանց նոցա, սկսեալ ի Քրիստոս երիտասարդութեամբն վտանգիլ, թերեւս ոչ էր Հիացման արժանի, թերեւս ոչ զարթեան և յայլ 15 իմն էութիւն ըստ կամացն փոփոխեցան:

Արդարեւ՝ աւտար է ի մէնջ այսպիսի կամք, մանաւանդ թէ և զբնութիւնն կարծենք աւտար: Զի յորժամ աղաղակեն թէ ոչ սուր, ոչ զազանք, ոչ որկանս, ոչ Հանդերձեալքն, ոչ զաւրութիւնք և ոչ այլ ինչ արարած կարէ մեկնել զմեզ ի սիրոյն Քրիստոսի, տարակուսիմք երկմտութեամբ: Չա՞յս ունէին նոքա բնութիւն 20 արդեալք՝ որով մեք յեւս փոքունցն պարտիմք: Բայց զի՝ ամենայն իրաւք, նոյն սէր և նոքա առ սէրն Աստուծոյ Հաւատով գնացին՝ և ոչ կարծեալք: Վասն այնորիկ և տուաւ նոցին զորոյ զառաջին ճաշակն ընկալեալ. սքանչանային ընդ բարոք փոփոխումն, յանկատարելութենէ ի կատարումն որոց ի ծերս և ի կատարեալն ժամանեալ երիցութիւն: 25

Խորհրդակից լինի թղխթովս, ոչ ի Հիացումն սիրոյն Աստուծոյ և իմաստութեանն այնչափ պաշարեալ. քանզի «Ունէիք ի սկզբանէ զայդ՝ ասէ, և ընդ ծննդեանն ի Քրիստոս՝ առիք և զներգործող զայսոսիկ Հոգիս: Այլ ցարդ եւս՝ ձերդ անկատարութիւն Հասակի յապաղեցոյց: Այսուհետեւ՝ զի կատարեցայք և զազ-

l'Esprit se sert aussi des dons naturels pour amener à une meilleure connaissance du mystère du Christ.

¹⁷ Cf. He 4, 15; 5, 2.

¹⁸ Cf. Is 53, 4.

¹⁹ Cf. He 4, 15.

²⁰ Ps 62, 2. Cette citation va être appliquée, dans la dernière phrase de ce paragraphe, aux pécheurs sauvés dont il vient d'être question, alors qu'ils sont au début de leur vie d'adultes dans le Christ.

²¹ Cf. Rm 13,11.

²² Amalgame de Rm 8, 35 et 8, 38-39.

²³ 1 Jn 2,7.

²⁴ L'amour de Dieu et la sagesse reçus dès le commencement.

atteste à notre esprit que nous sommes enfants de Dieu¹⁴. Cet Esprit, en effet, s'est uni de manière spirituelle à ceux qui sont renés en esprit¹⁵. C'est pourquoi, même une semence étrangère restée inerte, il la met en action en eux conformément à ses propriétés naturelles, pour qu'ils s'appliquent à
 5 comprendre, grâce à un sage raisonnement, non pas l'étendue de l'univers, mais *quelle est la largeur et la longueur, la profondeur et la hauteur de l'amour surabondant du Christ*¹⁶.

Ce faisant, (l'Esprit) fortifiait du même coup les facultés irascibles, non pas contre des frères dont nous avons à aimer la personne, mais envers celui
 10 qui, dès le commencement et ici même, se mit à jalouser et à haïr l'œuvre de notre salut. (Satan) était enflammé d'envie à l'égard de celui qui, seul entre tous, fut trouvé digne d'amour, celui qui assumait nos faiblesses¹⁷ et supporta nos infirmités¹⁸, celui qui, sans péché en sa personne¹⁹, fut crucifié sur la croix et sauva les pécheurs. Se représentant cet amour, les (croyants)
 15 étaient embrasés d'un feu ardent et saisis d'une surabondance de désirs, à la manière dont parfois le prophète relate le tourment de son âme et sa brûlure: «*Mon âme a soif de toi, ô Dieu, et combien plus encore ma chair*²⁰!» Lorsqu'à l'âge adulte dans le Christ, ils commencèrent, au milieu de leurs intenses et nombreuses activités, à connaître le danger, peut-être n'y avait-il
 20 pas à s'en étonner, peut-être n'étaient-ils pas encore sortis du sommeil²¹ ni passés à une vie différente, conforme à sa volonté.

Assurément, une telle volonté nous est étrangère, surtout si nous pensons que notre nature (lui) est aussi étrangère. En effet, lorsque (des gens) proclament que *ni le glaive, ni les bêtes féroces, ni le présent, ni l'avenir, ni les*
 25 *puissances, ni quelque autre créature ne peut nous séparer de l'amour du Christ*²², nous sommes pris d'hésitation et de doute. Ces (forces hostiles) domineraient-elles donc cette nature en laquelle, nous, en des circonstances plus petites encore, nous sommes vaincus? Quoi qu'il en soit, ces gens, de toute manière, (possédaient) cet amour, et c'est bien par amour de Dieu
 30 qu'ils cheminèrent dans la foi, et non pas en suivant leurs propres opinions. C'est pourquoi il leur fut aussi donné ce dont ils avaient eu un avant-goût: ils s'émerveillaient de (leur) changement en bien, passés d'un comportement imparfait au comportement parfait de ceux qui sont arrivés à une vieillesse avancée et comblée.

35 (Jean) conseille en cette lettre de ne pas s'étonner de l'amour de Dieu et de tant de sagesse: «*Dès le commencement vous aviez cela*²³, dit-il, et, en raison de (votre) naissance dans le Christ, vous avez reçu l'Esprit qui met en action ces (dons²⁴). Mais, jusqu'à présent, votre insuffisante maturité avait retardé (ce processus). Désormais, puisque vous êtes devenus parfaits et que vous

¹⁴ Rm 8, 16.

¹⁵ Cf. Jn 3, 5.

¹⁶ Ep 3, 18-19. En ceux qui sont vivifiés par la grâce et la pratique des vertus chrétiennes,

դողութիւնն սկսանիք իմաստութեամբ որոնել, յաւելում ձեզ նոր պատուիրան»։ Եւ զի՞նչ ուսանի՞ք ի սմանէ։ «Յառաւատն էք. դեռեւս ետ տեղի տգիտութեան խաւարն ի միջոյ ձեր. արդ սկսաւ լուսաւորութիւն գիտութեան Աստուծոյ յանձինս ձեր ծագել։ Արդ զգոյշ լերո՞ւք, մի՛ գուցէ զդոյն՝ իբրեւ զմիջաւրեայ Համարեալ, ծուլասջիք ժամանել ի կատարեալն ճառագայթն՝ առաջիկայ ձեզ յետ ի սկզբան լուսոյդ՝ այլ առաւել, և յետ այնորիկ եւս գերազանց։ Փութագի՞ք առաջնորդութեամբ փոքուն՝ զմեծն ողջունել»։ 5

320

Ամենայն իրաւք զայս ատելութիւն՝ եւս էր ի վերայ Քրիստոսի է առնլի. զի թէպէտ՝ նոյն է և զՔրիստոս սիրել և զմիմեանս, որպէս Հանդերձեալն բանն ցուցանէ։ Բայց դեռ ոչ եւս է մխեալ ի Հասարակական սիրոյն ճառ. այլ քանզի եցոյց թէ ի նոցանէ տեղի ետ տգիտութեան խաւարն, և սիրոյն Քրիստոսի լոյս սկսաւ բորբոքել։ 10

Յաւելու և ի Հակառակէն գնոյն Հաստատել, թէ որ ոք ասիցէ զինքն ի լոյս Հաւատոց՝ և աստուածգիտութեան վայելելով, և զայն՝ որ ըստ մարմնոյ եղբայր իւր եղև ասիցէ զՔրիստոս, որպէս յայտ առնէ բանն. «Պատմեցից զանուն քո եղբարց իմոց», այնպիսին ոչ է ի Հաւրէն լուսոյ, այլ ի խաւարին և ի ստութեանն Հաւրէ։ Զի՛ թէ յԱստուծոյ էր, սիրէր զեղբայրն իւր՝ Քրիստոս, որ առաքեցաւ և եղբայր իւր եղև շնորհաւք։ 15

321

Սէր ոչ վայրապար, այլ յամենայն անձնէ և մտաց և ի զաւրութենէ, որպէս սասցան։ Քանզի այլ է՝ առ Քրիստոս սիրոյն աւրէնք, և այլ՝ որ առ միմեանս, 20

⁴ Cf. 1 Jn 2, 8.

⁵ Le second paragraphe correspond, en plus développé, aux lignes de la scolie Cramer 113, 10-15

⁶ Cf. 1 Jn 2, 9.

⁷ Cf. Mt 28, 10; Jn 20, 17; He 2, 11. 17.

⁸ He 2, 11.

⁹ Jc 1, 17.

¹⁰ Jn 8, 44.

¹¹ Cf. Jn 3, 17. 34; 4, 34, etc...

TEXTE 321

¹ Cf. Mt 22, 37. La lecture *zawrut' enē* (force) est connue tant en grec (cf. VON SODEN, *Die Schriften, Text*, p. 85) qu'en arménien (cf. LELOIR, *Citations, IB*, p. 274, n° 824).

commencez, avec sagesse, à rechercher l'action, je vous ajoute *un commandement nouveau.*»²⁵ Qu'apprenons-nous donc par là? — «Vous (en) êtes à l'aurore: *les ténèbres* de l'ignorance commencent tout juste à s'éloigner de vous; maintenant, la *lumière* de la connaissance de Dieu a commencé à se lever en vous²⁶. Soyez donc attentifs, de peur que prenant cette (lumière) pour celle de midi, vous ne tardiez à parvenir au plein éclat d'une lumière, encore plus abondante, placée devant vous *depuis le commencement*²⁷, et toujours éblouissante depuis ce temps-là. Empressez-vous, sous la direction d'une (lumière) encore petite, de saluer la grande.»

320

10 Toutes¹ les fois où quelqu'un exprime cette haine², c'est toujours au Christ qu'elle s'adresse; car, malgré (ce qu'il prétend), c'est la même chose, et d'aimer le Christ et (de s'aimer) les uns les autres, ainsi que le déclare un verset suivant³. Cependant (Jean) n'a pas encore utilisé le langage qui sert habituellement à décrire l'amour: il a déclaré en effet que *les ténèbres* de
15 l'ignorance se sont éloignées des (fidèles) et que la lumière de l'amour du Christ a commencé à les embraser⁴.

Et⁵ il ajoute, pour mettre cet (amour) à l'abri de ce qui en est le contraire, que celui qui dit jouir de la lumière⁶ de la foi et de la connaissance de Dieu et a de la haine pour le Christ qui s'est fait son frère⁷ selon la chair —
20 comme le déclare le texte: «*J'annoncerai ton nom à mes frères*⁸» —, celui-là n'est pas du *Père des lumières*⁹, mais du *père* des ténèbres et *du mensonge*¹⁰. En effet, s'il était de Dieu, il aimerait son frère, le Christ, qui a été envoyé¹¹ et qui s'est fait son frère dans la grâce.

321

L'amour n'est pas futile, mais (il émane) de toute l'âme, de tout l'esprit et
25 de toute la force, comme cela a été dit¹. Puisqu'autre est la prescription qui

²⁵ *1 Jn 2, 7. 8.*

²⁶ Cf. *1 Jn 2, 8.*

²⁷ *1 Jn 2, 7.*

TEXTE 320

¹ Ce premier paragraphe reprend, dans un développement plus large, les lignes de la scolie Cramer 113, 8-10.

² La haine de son frère: cf. *1 Jn 2, 9* que commente cette scolie.

³ Cf. *1 Jn 4, 20.*

որիչ յայսմանէ թշնամեացն, զորս պարտ է իմաստութեամբ բաժանել: Եւ զՏէր մեր
և զեղբայրն ըստ մարմնոյ սիրել յամենայն անձնէ՝ իբրեւ զարարիչ, և ի զաւրու-
թենէ՝ իբրեւ զնորոգիչ, բնութիւնակից և փրկիչ, և ծառայել յամենայն մտաց նմին՝
որպէս տեսոն և դատաւորի: Իսկ զմիմեանս Հրամայիմք սիրել անձանց Հաւասա-
րաչափ, և թշնամեացն բարի առնել չարին փոխանակ:

5

Արդ՝ եթէ անխոտոր լինիմք ի Քրիստոսի սիրոյն ճանապարհ, զՊաւղոսին Հարկ
լինի բարբառել. « Ինձ՝ աշխարհի խաչելեալ է, և ես՝ աշխարհի »: Եւ այնուհետեւ՝ ոչ
կարեն մեռեալ ծնունդք աշխարհի՝ սատան լինել մեզ, կամ գայթազողութիւն
յերկնից ճանապարհն:

322

Ձի լոյս և ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք է Քրիստոս: Որ սիրոյ նորա 10
փոխանակ՝ զաշխարհի սնոտի զբաղմունս ողջունէ, և այն՝ յետ Հաւատոցն և
գիտութեան ճշմարտութեանն, արդարեւ ի խաւարի է տգիտութեանն, և շրջի ի վիհս
զանազան մեղացն՝ ուր կործանեաց զնա բանսարկուն:

Բայց ընդէ՞ր ասէ թէ. « Ոչ գիտէ յո՞ երթայ »: Եւ զիա՞րդ ոք ի լուսոյ ի խաւար
փոփոխելով՝ տգիտանայ: Քանզի Հայրն ստութեան յաջակողմն նոցա տայ գթել, և 15
զբաղեցուցանէ զնոսա ի մեղս, ի Հաւատոյն յոյս ապաստան առնելով: Եւ որչափ
յաճախէ զչարիսն ի նոսին, եւս առաւել զանոխակալութիւնն Աստուծոյ՝ առաջի
մտաց աչացն գրէ: Վասն այսորիկ ոչ գիտեն ողորմելիքն՝ թէ ըստ արդար իրաւանց
են ի Հանդերձեալն քննելոց, և առանց ներելոյ զպատիժն կրելոց: Ձի սատանայ
կուրացոյց զաչս նոցա սնոտի յուսոջն, և պատրաստեաց զյաւիտենականն Հուր 20
Ժառանգել եղկելեացն, զոր այժմ տգիտանան՝ ծանրացեալք ի զբաղմանէ
աշխարհի: Ըստ այնմ. « Ոչ կացին ամբարիշտք ի դատաստանի, և ոչ մեղաւորք ի
խորհուրդ արդարոց »:

TEXTE 322

¹ Jn 1, 4. 5. 9; 8, 12, etc...

² Jn 6, 14.

³ 1 Jn 2, 11 que commente la scolie.

⁴ Jn 8, 44.

⁵ La foi les sauvera malgré leurs fautes, estiment-ils.

⁶ 1 Jn 2, 11.

⁷ Cf. Mt 25, 41. La brève scolie Cramer 113, 18-20 fait écho à ce thème.

⁸ Ps 1, 5. *Les impies ne se relèveront pas*, dans la Septante et Zōhrab (pas de variantes).

concerne l'amour du Christ², autre aussi celle qui concerne l'amour mutuel, différente elle-même de celle qui concerne les ennemis, c'est avec raison qu'il faut les distinguer. (Il faut) aimer notre Seigneur, frère aussi selon la chair, *de toute (notre) âme*³ en tant que créateur, *de toute (notre) force*³ en tant que rénovateur, compagnon de nature et Sauveur, et le servir *de tout (notre)*
 5 *esprit*³ comme Seigneur et Juge. Il nous est aussi prescrit de nous aimer mutuellement avec autant d'âme⁴, et de faire du bien à nos ennemis au lieu du mal⁵.

Donc, si nous avançons, sans nous détourner, sur le chemin de l'amour du Christ, il faut s'écrier avec Paul: «*Pour moi, le monde est crucifié, et moi pour*
 10 *le monde*⁶.» Et dès lors, les rejets d'un monde mort ne peuvent être pour nous un adversaire ou une pierre d'achoppement sur le chemin des cieux.

322

Le Christ est, en effet, *la lumière*¹, *le chemin, la vérité et la vie*². Celui qui, au lieu de l'aimer, affectionne les occupations d'un monde frivole, et cela après avoir cru et connu la vérité, (celui-là) *se trouve vraiment dans les*
 15 *ténèbres* de l'ignorance, et *il marche*³ vers cet abîme de péchés variés où Satan l'extermine.

Mais pourquoi (Jean) dit-il: «*Il ne sait pas où il va*³»? Et pourquoi devient-on ignorant en passant de la lumière aux ténèbres? C'est que *le père du mensonge*⁴ fait faire un faux pas à ceux qui sont à droite, et il les occupe
 20 au péché, (leur) espérance se rassurant du fait de leur foi⁵. Mais plus il accroît en eux le mal, plus encore il inscrit devant les yeux de leur esprit la mansuétude de Dieu. A cause d'elle, ces malheureux ne s'aperçoivent pas qu'ils seront examinés dans l'autre vie selon les justes jugements, et qu'ils subiront un châtiment sans indulgence. Satan, en effet, *a aveuglé leurs yeux*⁶
 25 avec cette espérance vaine, et il a préparé à ces misérables l'héritage du feu éternel⁷ qu'ils méconnaissent à présent, appesantis qu'ils sont par les distractions du monde. C'est pour cela qu'il est dit: «*Les impies ne se tiendront pas au jugement, ni les pécheurs dans le conseil des justes*⁸.»

² Il y a un commandement qui prescrit d'aimer Dieu, un autre qui prescrit d'aimer ses frères, un autre encore, ses ennemis.

³ *Mt* 22, 37.

⁴ Cf. *Mt* 22, 39.

⁵ Cf. *Mt* 5, 44; *Lc* 6, 27. Ce développement sur les commandements de l'amour de Dieu et du prochain fait partie, avec les mêmes allusions au texte du *Nouveau Testament*, du commentaire sur *1 Jn* 2, 7-11 du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 636BC) et de Théophylacte (*PG* 126, 21CD).

⁶ *Ga* 6, 14.

ԱՀաւաստիկ յաւելլու ի վերայ նոր պատուիրանիս՝ ըստ աւետարանին որդւոցն Հասակաց որոշումն. և յիւրաքանչիւր կարգս վկայեալ՝ եղեալ ի նոսա կատարելութեանն, խրախոյս քաջալերութեան տայ թղթովս, դարձեալ ի զաւրութենէ ի զաւրութիւն ընթանալ: Եւ այսր աղագաւ՝ զգրեալ բանիցս ասէ առ նոսա:

Արդ մի՛ ոք կարծեսցէ աւետարանչիս ասել. «Գրեմ ձեզ՝ մանկունք», չորքամեայք կամ Հինգամեայք, զի նոցա ոչ էր կար ի միտ առնուլ զասացեալսն: Այլ պարտ է գիտել՝ թէ որպէս մարմին՝ ընդ այս երիս կարգս անցեալ՝ ի կէտ ժամանէ, այսպէս և ներքին մարդս ունի ըստ երից կարգացս ընթանալ, և ի չափՀասակի կատարմանն Քրիստոսի ժամանել: Ըստ այսմ եթէ իցէ ոք մանուկ՝ կաթն ջամբէ նմա Պաւղոս, և ոչ Հաստատուն կերակուր, զի տղայական Հասակին՝ ճաշակելիք ոչ զաւրեն ի յընտրողութիւն բարւոյ և չարի:

Տեսանե՞ս զի՛ թէպէտ և այլիս ունիցի մարմինն, սակայն ոգի նորա տղայապէս զգայ, զի դեռ ոչ է խափանել զտղայութիւնն: Իսկ յորժամ յառաջանայ Հասական և կատարի, խաւսի ընդ նոսա զծածուկ իմաստութիւնն Աստուծոյ՝ իբրեւ ընդ կատարեալսս: Եւ յեւս յառաջն մատչելն զաւրութեամբ, սպառազինէ զնոսա ի մարտ ընդ իշխանութիւնս և ընդ պետութիւնս խաւարիս: Առ այս՝ Հայի և Հրամանն Աստուծոյ առ Մովսէս վասն ընտրութեան ծերոցն. քանզի ասէ. «Ընտրեա՛ դու քեզ՝ յամենայն ժողովրդենէդ ձեր՝ արս աստուածապաշտս, զորս դու գիտիցես թէ ծերք իցեն, այսինքն Հաւատարիմք ըստ անձին, և մաքուր աչաւք Հայեցողք, զի լիցին կարողք դատել զներքին ալիսն՝ որ են փառք մարդոյ, որպէս ասէ. «Ալիք մարդոյ՝ իմաստութիւն»:

⁸ Ep 4, 13.

⁹ 1 Co 3, 2.

¹⁰ 1 Co 2, 7.

¹¹ Cf. 1 Co 2, 6.

¹² Cf. Ep 6, 13-17.

¹³ Ep 6, 12.

¹⁴ La condition d' *Ancien*, que vont illustrer les citations suivantes, est le modèle de l'état auquel doit parvenir le chrétien.

¹⁵ Ex 18, 21. La citation n'est pas connue sous cette forme dans ZÖHRAB (p. 46) et la Septante (RAHLFS, *Septuaginta*, p. 117).

¹⁶ Nb 11, 16.

¹⁷ Ex 18, 21.

¹⁸ Sg 4, 9.

Voici qu'à propos du *commandement nouveau*¹, (Jean) fait intervenir une distinction, par rapport à l'évangile², entre les âges des fils; et, tout en reconnaissant aux (membres) de chaque groupe une plénitude qui les habite déjà³, il leur adresse dans sa lettre une exhortation au courage⁴, à progresser encore de vertu en vertu. Et c'est dans ce but qu'il leur tient ces propos écrits.

Que personne ne pense donc que notre évangéliste ait dit: «*Je vous écris, petits enfants*⁵», d'enfants de quatre ou cinq ans, car ceux-ci n'auraient pas été en mesure de comprendre ces paroles. Mais il faut savoir ceci: de même qu'après être passé dans ces trois conditions⁶, le corps arrive à son but, de même, notre *homme intérieur*⁷ doit parcourir ces trois étapes et arriver à la *taille du Christ dans sa plénitude*⁸. C'est pour cette raison que, si quelqu'un est petit enfant, Paul le *nourrit de lait et non de nourriture solide*⁹, car, à l'âge infantile, la faculté du goût n'a pas la capacité de distinguer le bien et le mal.

Comprends-tu que, même si le corps possède des cheveux blancs, son âme peut sentir cependant à la façon d'un enfant, car elle n'a pas encore achevé son enfance? Mais lorsqu'elle avance en âge et parvient à son plein développement, (Paul) entretient les (fils) de *la sagesse cachée de Dieu*¹⁰, comme il le fait avec des gens adultes¹¹; et, afin de les faire progresser encore en vertu, il les arme pour le combat¹² *contre les principautés et les puissances des ténèbres*¹³. En cela, il se montre attentif au commandement de Dieu adressé à Moïse, au sujet du choix des anciens¹⁴. (Dieu) disait en effet: «*Toi, choisis-toi dans toute votre assemblée des hommes craignant Dieu*¹⁵, dont, toi, tu sauras qu'ils sont des Anciens¹⁶», c'est-à-dire *dignes de confiance*¹⁷ pour eux-mêmes et au regard pur, afin qu'ils puissent juger un inférieur aux cheveux blancs, lesquels sont la gloire de l'homme, selon ce que dit l'Écriture: «*La sagesse (tient lieu) de cheveux blancs pour l'homme*¹⁸.»

TEXTE 323

¹ Cf. *1 Jn* 2, 8. Ce premier paragraphe est propre à la scolie arménienne.

² Alors que dans l'évangile, le titre d'*enfants de Dieu* est attribué indistinctement à ceux qui croient (cf. *Jn* 1, 12), ici Jean distingue (cf. *1 Jn* 2, 12-13) les *petits enfants*, les *jeunes gens* et les *pères*.

³ Aux trois catégories (cf. note précédente), Jean attribue une certaine perfection.

⁴ Cf. *1 Jn* 2, 15.

⁵ *1 Jn* 2, 12-14. Avec ce second paragraphe, le texte arménien retrouve les thèmes de la scolie grecque Cramer 113, 27-114, 10, mais dans une rédaction différente

⁶ L'enfance, l'âge adulte et la vieillesse, des versets *1 Jn* 2,12-13.

⁷ *Rm* 7, 22.

Սեւեռի Անդրոքայ:

Սատուածաբանն Յովհաննէս գրէր առ ոմանս ասելով թէ. «Գրեմ ձեզ՝ որդեակք», և առ այլս թէ. «Գրեմ ձեզ՝ Հարք», իսկ կիսոց. «Գրեմ ձեզ՝ երիտասարդք»: Առ չափ Հոգեւոր Հասակին Հայեցեալ, արժանապէս իւրաքանչիւր կարգի բարբառէր, մանկունս կոչեալ՝ զորս յառաջագոյն գանն յաշակերտութիւն նորոգ, եկամուտք գոլով յուսումն, և կարաւտ կաթին. և Հարք՝ որ զմէջ ունիցին աստուածեղէն ուսմանն, և գխորինսն տեղեկասցին. իսկ երիտասարդք՝ զորս ընդդէմ անպատիւ կրիցն զինուորին, և ի վերայ սատանայի զյազթութիւնն բերեն: Եւ տեն զի յետ Հարցն զերիտասարդան կարգեաց, ոչ վարեալ ըստ մարմնոյ Հասակացս կարգի, որպէս զի ցուցցէ թէ ի Հոգեւորսն է որոշմունքս:

Սրբոյն Կիւրղի, ի Հոգեւոր խոստովանութենէ:

Պարտ է իմանալ երիտասարդս, և ի կարգի արանց՝ զայնոսիկ որ Հանճարով ձերք իցեն, և իմանալի տղայութեամբ որ ի Քրիստոս մանկունք:

Որոգիինի յԵրգ Երգոց ի յառաջին բանէն:

Համանուն իրաց և անուանց պատահի ներքինս մեր մարդ՝ արտաքնուծս. զի որպէս է զանազանութիւն Հասարակաց մարմնոյս, նոյնպէս գտանեմք և Հոգւոյս. զոր աւրինակ՝ այնք որ մանկունք են տիաւք, կարաւտ են զարգանալ և աճել

⁶ Cf. Ep 3, 18.

⁷ Cf. 1 Jn 2, 13.

TEXTE 325

¹ 1 Jn 2, 13 que commente la scolie.

² Jc 5, 14; 1 P 5, 1. 5.

³ 1 Jn 2, 12. 14.

TEXTE 326

¹ Cf. Rm 7, 22.

324

De Sévère d'Antioche.

Jean le théologien écrivait en ces termes à des (fidèles): «*Je vous écris, petits enfants*¹»; et à d'autres: «*Je vous écris, pères*²»; à d'autres encore: «*Je vous écris, jeunes gens*².» Prenant en considération (leur) stature spirituelle³,
 5 il parlait de façon appropriée à chaque catégorie, appelant *petits enfants*, ceux qui, venus récemment à la condition de disciples, sont encore néophytes dans la connaissance et ont besoin de lait⁴. Et (il appelle) *pères*, ceux qui ont pu acquérir un peu⁵ de la connaissance divine et pénétrer les profondeurs (du mystère)⁶; et *jeunes gens*, ceux qui luttent contre les passions déshonnê-
 10 tes et remportent la victoire sur Satan⁷. Et observe que c'est après *les pères* qu'il a placé les *jeunes gens*, sans respecter l'ordre des âges du corps, afin de montrer que les réalités spirituelles sont différentes.

325

De saint Cyrille, *du Culte en esprit*.

Il faut comprendre que ces *jeunes gens*¹ font aussi partie de la catégorie
 15 des hommes, ceux qui par l'intelligence sont *des anciens*², et qui, en raison de leur état d'enfance spirituelle, (sont aussi) des *petits enfants*³ dans le Christ.

326

D'Origène, sur le *Cantique des Cantiques*: Prologue.

En raison de réalités et de termes homonymes, notre homme intérieur¹ est
 20 comparé à l'homme extérieur. En effet, de même qu'il existe différents âges corporels, de même les retrouvons-nous dans le domaine des réalités spirituelles. Par exemple, ceux qui, par leur âge, sont de petits enfants, ont besoin

TEXTE 324

¹ 1 Jn 2, 12 que commente la scolie.

² 1 Jn 2, 13.

³ Cf. Ep 4, 13.

⁴ Cf. 1 P 2, 2.

⁵ μέσως en grec; le traducteur arménien a lu μέσος, *zmej*, le milieu.

յերիտասարդութեան տիս, և անտի՝ փոփոխել ի ծերութիւն կատարեալ: Այսպէս և ի վերայ իմանալոյս որ ի մեզ: Առնու գերիս որոշմունս ի թուխթն կաթուղիկէ՝ երանելին Յովհաննէս, զնոյն բաղդատութիւն և մակաղրութիւն անուանցն գրելով: Քանզի այս է սովորութիւն գրոց՝ զի թէ է ոք մանուկ ըստ ներքին մարդոյն, և Համեմատեն զնա արտաքնոցն. այլ թէ և երիտասարդ լիցի ըստ գաղտնի սրտին, և յառաջ մատչիցի յայնմանէ լինել այր և Հայր՝ ըստ որում ասէրն. «Գրեցի ձեզ մանկունք, զի գիտասջիք դուք զՀայրն»: Ինձ թուի նաեւ է իսկ ստոյգ թէ ըստ Հոգւոյ մանկանց, երիտասարդաց և Հարց՝ զայսոսիկ առ ի գրել:

Քանզի և Պաւղոս ուրեմն ասէ այսպէս. «Ոչ կարացի խաւսել ընդ ձեզ իբրեւ ընդ Հոգեւորս, այլ իբրեւ ընդ մարմնաւորս. իբրեւ տղայոց ի Քրիստոս կաթն ջամբեցի ձեզ՝ և ոչ Հաստատուն կերակուր»: Եւ նոյնս զիւր Հոգեւոր անձին ի Քրիստոս տղայութեան՝ յայլում վայրի այսպէս անուանէ. «Յորժամ տղայ էի՝ իբրեւ զտղայ էի. իբրեւ զտղայ խաւսէի, իբրեւ զտղայ Հանճարէի, իբրեւ զտղայ Համարէի: Իսկ յորժամ եղէ այր, խափանեցի զտղայական խոկումն և խորհուրդ»: Դարձեալ և այսպէս լսեմ ի նմանէ. «Մինչեւ Հասցուք ամենեքեան ի յայր կատարեալ՝ ի չափ Հասակի կատարմանն Քրիստոսի»: Եւ զայս պարտ է ըստ Հաւատոցն արդարութիւն Համարել, և ի չափ իմանալին Հասակի ժամանել:

Այսպէս՝ գտցես և զանդամս ամենայն անդամոց մարմնոյ առեալ ի վերայ Հոգւոյն՝ սովորութիւն գրոց Աստուծոյ:

327

Այս կարգ բանից զեղեալն յԱստուծոյ՝ շնորհս առ նոսա պարագրէ, իսկ երկրորդութիւնն՝ դարձեալ ի նոյն կարգս, զանեղն յորդորումն փութալ ընկրկել:

Չոր ակրինակ՝ եթէ ոք Հայր որդւոյ, ըստ սիրոյ՝ և ոչ ըստ արժանեաց շնորհեսցէ իրս ինչ պատուական, և ասէ առ նա զոյգ ընդ տրոցն. «Տէն թէ զայդ վասն Հայրենի

⁸ Cette lecture de *1 Co* 13, 11 (une répétition?) se trouve dans tous les manuscrits de la chaîne. Rien dans le texte de Cramer, la version latine de Rufin et les textes bibliques.

⁹ *1 Co* 13, 11; ... *ztlayakan xokumn ew xorhurd* ... (j'ai mis fin) à l'imagination et à la pensée enfantines. Lectures propres à la version arménienne de la chaîne; rien dans ZÖHRAB (p. 783). Voir un texte syriaque voisin, reflété par la version arménienne du *Commentaire* d'Éphrem sur les *Épîtres de Paul*, dans KERSCHENSTEINER, *Paulustext*, p. 52-53 et 130.

¹⁰ *Ep* 4, 13.

¹¹ Cf. *Rm* 4, 11, 13; 10, 6; *He* 11, 7.

¹² Le texte de la scolie grecque est ici τὰ ὀνόματα; tous les manuscrits arméniens lisent *membres*. Il y a sans doute eu confusion entre *anuans*, noms et *andams*, membres, confusion facilitée par la graphie arménienne (*անուանս*, *անդամս*, *anuans*, *andams*).

TEXTE 327

¹ Cf. *1 Jn* 2, 12-13 (*petits enfants, pères, jeunes gens*) que commente la scolie.

² Cf. *1 Jn* 2, 14.

de grandir et de progresser vers l'âge adulte et, de là, de passer à la pleine
vieillesse. Ainsi en va-t-il pour notre être spirituel. Le bienheureux Jean,
dans son *Épître Catholique*, établit trois catégories, formulant à l'aide des
mots une comparaison et une analogie identiques². C'est une habitude en
5 effet dans les Écritures, que s'il y est question d'un *petit enfant*³ selon
l'homme intérieur, on le compare alors à l'extérieur (d'un enfant)⁴; qu'un
autre soit (appelé) *jeune homme*⁵ en raison d'affections secrètes, alors il
devra lutter contre lui-même avant de devenir homme et père, comme le
disait (Jean): «*Je vous ai écrit, petits enfants, afin que vous, vous connaissiez*
10 *le Père*⁶.» Il me semble qu'il est tout à fait exact d'écrire cela de *petits*
enfants, de *jeunes gens* et de *pères* selon l'Esprit.

En effet, Paul lui-même s'exprime de la même façon en ce passage: «*Je*
n'ai pas pu vous parler comme à des hommes spirituels; comme à de petits
enfants dans le Christ, je vous ai fait boire du lait et non de la nourriture
15 *solide*⁷.» Et ce même (Paul), en un autre endroit, décrit ainsi son état
d'enfance dans le Christ: «*Lorsque j'étais enfant, j'étais comme un enfant*⁸:
je parlais comme un enfant, je pensais comme un enfant. Mais lorsque je fus
*devenu homme, j'ai mis fin à l'imagination et à la pensée de l'enfant*⁹.» C'est
de la même façon que je comprends (ces paroles) de lui: «*Jusqu'à ce que*
20 *nous parvenions tous à l'état d'homme complet, à la stature du Christ en sa*
*plénitude*¹⁰.» Et il faut regarder cela comme justice conforme à la foi¹¹, et
parvenir à cette stature spirituelle.

Ainsi, tu verras que c'est une habitude dans les divines Écritures d'attri-
buer à l'âme les membres¹² de toutes les parties du corps.

327

25 Cet ordre des termes¹ décrit les grâces que Dieu leur a faites, et leur
répétition, reprise dans le même ordre², l'invitation éternelle à les accueillir
avec empressement.

Par exemple, si un père, par amour et non en raison de quelque mérite,
accorde à son fils des biens précieux et lui dit aussitôt la donation faite:

² Cf. *1 Jn* 2, 12-14 que commente la scolie.

³ Cf. *1 Jn* 2, 12. 14

⁴ Cf. *1 Co* 3, 1.

⁵ Cf. *1 Jn* 2, 13. 14.

⁶ *1 Jn* 2, 14.

⁷ *1 Co*, 3, 1-2. *Et non firmum cibum* (*1 Co* 3, 2), selon la lecture (absente du texte de Cramer, de la version latine de Rufin [éd. BAEHRENS, *In Canticum*, p. 64-65] et de ZÖHRAB [p. 778], mais connue de ses variantes) du texte syriaque et de la version arménienne du *Commentaire d'Éphrem sur les Épîtres de Paul* (cf. KERSCHENSTEINER, *Paulustext*, p. 37 et 121-122). Le traducteur de la chaîne a donc pu se référer à un texte arménien qui possédait cette lecture, comme l'attestent les variantes de Zöhrab.

գթոյս տամ քեզ. քանիաւն առաւել՝ յորժամ դու լծակից տացես սիրոյ իմ զՀնազանդութիւն քո, առատապէս զոր ինչ ախորժես շնորհեմ քեզ», ըստ այսմ ապացուցի նախ զառեալն դնէ, որպէս զի Հաւատարիմ լիցի այսու՝ թէ և զորս ոչն ունին առցեն թէ կամեսցին:

Զի՞նչ էր եղեալն: Զի թողան մեղք նոցա ի ծնանելն վերստին, և տնկակից լինելն մաշուն և անուանն Քրիստոսի: Եւ այս՝ ոչ փոքր շնորհ քննողաց՝ որ երէկ դիւաց պաշտանեայ: Այսաւր սրբեալ և որդի Աստուծոյ, ժառանգակից Քրիստոսի և Հոգւոյն աւթարան, որով զաւրանային խաւսել ի լեզուս, մարգարէանալ և սքանչելիս կատարել: Քանզի յայն ազդէր ի նոսա Հոգին զայսպիսի շնորհս ի մկրտելն, որպէս զի և թողութեան մեղացն Հաւատասցեն: Մանաւանդ թէ և ի թողութեան մեղացն ճաշակսն Հեշտանային, որպէս գրէ Պաւղոս. «Որք զգեղեցիկ բանին Աստուծոյ ճաշակս ճաշակեցին, և զզաւրութիւն Հանդերձելոյ աշխարհին ծանեան»:

328

Առաքեալն Պաւղոս՝ յորժամ զԿորնթացիսն ի տղայութենէն կամեցաւ ի կատարեալն բարձրացուցանել Հասակ՝ որ է Հայրականն, ստգտանէ զայն որով պանծային, և զմիմեանս ի պատուոցն ի յետ մղեին: Եւ ասէ. «Մի՛ թէ ամենեքեա՞ն ի լեզուս խաւսեսցին կամ բժշկեսցեն կամ թարգմանեսցեն»: Ընդ որում յաւելու թէ. «Նախանձաւոր լերո՞ք շնորհացն, որ քան զայդոսիկ լաւագոյն են. զորոյ ճանապարհն ցուցանեմ ես ձեզ: Եթէ զլեզուս մարդկան խաւսիցիմ և զՀրեշտակաց, և սէր ոչ ունիցիմ, ոչինչ աւգտիմ»: Արդ՝ քննելի է է՞ր վասն զայս գերազանց դնէ քան զպէսպէս շնորհս Հոգւոյն, զի թէ այս յայտնի և զառաջիկայ բանիս գիտասցուք զաւրութիւն:

Շնորհ՝ զոր ի մկրտելն առնուին զանազանս, ոչ եթէ կամաւք և ըստ կարգի ներգործէր ի նոսա, այլ անբանապէս և արտաքոյ կամաց: Զոր արինակ նիւթք ունին զանազան զաւրութիւն գունոց՝ ի բնաւորականն բնութիւն, և կամ թէ մարդ որ ի բնութենէ առաքինութիւն՝ որոյ տգէտ է բարւոքն ներգործութեան, այսպէս և

¹³ Cf. *Ac* 2, 43; 5, 12; 6, 8, etc...

¹⁴ *He* 6, 5.

TEXTE 328

¹ L'amour, qu'exalte l'Apôtre en *1 Co* 13, est préférable à tous les charismes qu'il énumère dans les derniers versets de *1 Co* 12 et au début de *1 Co* 13; ces faveurs extraordinaires furent données aux Corinthiens pour les aider à sortir de l'état d'enfance.

² Litt.: de la stature parfaite (cf. *Ep* 4, 13)

³ Cf. *1 Jn* 2, 13. 14 que commente la scolie.

⁴ *1 Co* 12, 30.

⁵ *1 Co* 12, 31-13, 1.

⁶ *1 Co* 13, 3.

«Observe que je te donne cela en raison de ma tendresse paternelle; combien plus, lorsque toi, tu associeras ton obéissance à mon amour, t'accorderai-je pleinement ce que tu désires», c'est en conformité avec l'argumentation précédente³ qu'il indique d'abord ce qui a été reçu, afin que l'on soit sûr
5 qu'il est possible de recevoir, si on le veut, ce que l'on ne possède pas.

Que s'est-il passé? Leurs péchés ont été remis⁴, en effet, lors de la naissance d'en haut⁵ et de la participation à la mort⁶ et au nom du Christ⁷. Et ceci, ce n'est pas une petite grâce pour ceux qui la cherchaient, eux qui, la veille encore, servaient les démons⁸. Maintenant, ils sont saints et *enfants de*
10 *Dieu*⁹, *cohéritiers du Christ*¹⁰ et *temples de l'Esprit*¹¹, grâce auquel ils peuvent parler en langues¹², prophétiser¹² et accomplir des prodiges¹³. En effet, l'Esprit leur a insufflé ces charismes lors du baptême, afin qu'ils croient aussi au pardon de leurs péchés, ainsi que l'écrit Paul: «*Ceux qui ont savouré la parole excellente de Dieu ont aussi connu la puissance du monde à venir*¹⁴.»

328

15 Lorsque l'apôtre Paul voulut élever les Corinthiens, de l'état d'enfance où ils se trouvaient¹, à celui de l'âge mûr² qui est celui des *pères*³, il blâma ce dont ils se faisaient gloire, de même que les efforts des uns et des autres pour accéder à ces faveurs. Il (leur) dit donc: «*Est-ce que tous parlent en langues ou bien guérissent ou encore interprètent*⁴?» Il ajoute à cela: «*Aspirez à des*
20 *dons qui sont meilleurs que ceux-là; je vais vous en montrer la voie. Si je parlais la langue des hommes et celle des anges, et que je n'aie pas l'amour*⁵, *je n'y gagne rien*⁶.» Il faut donc se demander pourquoi (Paul) considère cet (amour) meilleur que les divers dons de l'Esprit, afin de comprendre le sens des célèbres paroles précédentes.

25 Les grâces variées qu'ils avaient reçues lors du baptême n'agissaient pas en eux à leur gré et selon leur dessein, mais bien sans qu'ils l'aient prévu et voulu. De même que des objets à l'état naturel peuvent recevoir des couleurs variées, ou de même encore qu'un homme reçoit de la nature une force dont

³ Par amour, Dieu a pris l'initiative de donner; il augmentera ses bienfaits en réponse à l'obéissance.

⁴ Cf. *1 Jn* 2, 12.

⁵ Cf. *Jn* 3, 3.

⁶ Cf. *Rm* 6, 5.

⁷ *1 Co* 1, 12; 15, 23; *Ga* 5, 24.

⁸ Le manuscrit *W 1470* ajoute ici: «*եւ ամենայն մեղաց գործաւնեայ*, et commettaient tous les péchés».

⁹ *Jn* 1, 12; 11, 52; *Rm* 8, 14, 16, etc...

¹⁰ *Rm* 8, 17.

¹¹ *1 Co* 6, 19.

¹² Cf. *Ac* 19, 6.

Հոգին զնոսա միայն գործի առնոյր իւրն կամաց, որոյ մասնակից լինէին ըստ ընդելութեանն: Եւ ոչ եթէ գործակիցք ըստ զաւրութեանն, և աչա ի յաւժարութենէ նոցա՝ պտուղ բարի ըստ այսմ մասին և ոչինչ գայր ի յառաջ:

Այլ իբրեւ տղայք՝ միայն ի Հայրենի տուրս վայելէին, վասն այնորիկ ասէ. «Եկնայք, զի յառաւել ճանապարհն զձեզ ածից», որպէս զի այսուհետեւ՝ յանձանց 5 պտուղ տայցէք Աստուծոյ, այսինքն զառ նա սէրն. որ ուսուցանէ զձեզ՝ ի յաւժարութենէ կամաց երկայնամտել և քաղցրանալ, աննախանձ լինել, առանց գրգռութեան: Եւ ապա զանձին կիրս առ այս ածէ նոցա յարացոյց. «Մինչ տղայն էի՝ իբրեւ զտղայ խորհէի, իբրեւ զտղայ խաւսէի»: Եւ զի՞նչ է տղայութեանն խորհուրդն: Այդ, ասէ, որով դուք այժմ վարակիք. յաւտար շնորհս մեծաբանեալ՝ 10 որ է Հոգւոյն և ո՛չ մեր. և յայն՝ զոր ոչ եմք աշխատեալ ի ստանալն փառս պաշանջեմք:

Այլ ես զայն ի բաց եղի՝ այր եղեալ: Ահաւասիկ ցուցաւ առաջիկայ բանիս զաւրութիւն շնորհաւքն Աստուծոյ: Զի որպէս Պաւղոս խափանեաց զայն որ՝ ըստ այսմ տղայութիւն, այսպէս և սոքա. և որպէս նա՝ յայնմհետէ եղեւ այր կատարեալ և 15 Հայր՝ խորհրդոցն Աստուծոյ, ըստ նմին և առ որ գրեաց աւետարանիչս. «Գրեմ ձեզ Հնրք, զի ծանեայք դո՛ւք զայն՝ որ ի սկզբանէ էր»: ԶՈրդւոյ ծանաւթութիւն ասէ, Պաւղոս ընդ Հայելի դնէ տեսութիւն. մի և նոյն է զաւրութիւն այլ և այլ բանիցս:

Բայց քննելի է զկերպարանս տեսութեանն և ծանաւթութեանն: Զէութիւն բնութեանն Աստուծոյ՝ զգալի աշաւք տեսանել անհնար է, ապա զիա՞րդ որպէս ընդ 20 Հայելի ճանաչել: Քանզի որպէս Հայելին սուրբ գոլով յաղտոյ՝ զյառաջադրեալ տիպն ճշգրիտ ցուցանէ, այսպէս և մեր սրբելով զանձինս ի ձեռն սիրոյն և որ ի նմանէ յառաջ զան մասունք բարեաց՝ զպատկերն Աստուծոյ ի մեզ տեսեալ ճանաչեմք. սրբութեամբ՝ զՍուրբն ծանուցեալ, և արդարութեամբ՝ զԱրդարն, և զթութեամբ՝ զԳթածն, և քաղցրութեամբ՝ զՔաղցրն: 25

Բայց առ ի՞նչ՝ Հայր մակադրեալն անուն: Զոր արիինակ որդին՝ մինչ մանուկն է,

⁹ Cf. 1 Co, 13, 4.

¹⁰ Cf. 1 Co 13, 4, selon la version arménienne (քաղցրանայ, k'atc'ranay, pour traduire χρῆστέυεται); *suavis* chez Aphraate (cf. KERCHENSTEINER, *Paulustext*, p. 52, n° 243).

¹¹ Cf. 1 Co 13, 4.

¹² Cf. 1 Co 13, 5.

¹³ 1 Co 13, 11.

¹⁴ Cf. 1 Co 13, 11.

¹⁵ Les Corinthiens.

¹⁶ Cf. 1 Co 13, 11

¹⁷ 1 Jn 2, 13.

¹⁸ 1 Co 4, 1.

¹⁹ 1 Jn 2, 13. 14.

²⁰ Cf. 1 Co 13, 12.

²¹ Cf. Mt 11, 29.

²² 1 Jn 2, 13. 14.

il ignore l'influence bénéfique, de même l'Esprit s'emparaît-il d'eux⁷ seuls à son gré, en raison de l'intimité qu'ils partageaient avec lui. Et s'ils n'étaient pas ses collaborateurs en cette activité, c'est toutefois en partie à cause de leurs heureuses dispositions qu'il y avait un bon fruit là où il n'y avait rien
5 auparavant.

Cependant, puisque, comme des enfants, ils se bornaient à se complaire aux dons reçus du Père, (Paul) leur dit à cause de cela: «*Venez que je vous conduise vers une voie meilleure*⁸», pour que désormais, de vous-mêmes, vous portiez du fruit pour Dieu, c'est-à-dire l'amour à son égard, cet (amour
10 qui) vous apprend à prendre patience⁹ grâce à une volonté bien disposée, à devenir doux¹⁰, à ne pas entretenir de jalousies¹¹ et de querelles¹². Puis il leur présente son exemple: «*Lorsque j'étais enfant, je pensais comme un enfant, je parlais comme un enfant*¹³.» Mais que symbolise cette enfance? La manière, dit-il, dont vous vivez maintenant: vous vous vantez de grâces
15 extraordinaires qui appartiennent à l'Esprit et non pas à nous. Et c'est de ces (grâces), que nous ne pouvons pas acquérir par nos efforts, que nous nous glorifions!

Mais moi, *devenu homme*, j'ai écarté cette (conduite)¹⁴. Le sens de cette dernière parole a été manifesté avec l'aide de la grâce de Dieu. En effet, de
20 même que Paul mit fin à ce qui, d'après lui, appartenait à l'enfance, de même firent-ils eux aussi¹⁵; et de même que lui (Paul) devint alors un homme accompli¹⁶ et un *père*¹⁷ vis-à-vis *des mystères de Dieu*¹⁸, de la même manière notre évangéliste écrit-il aux (destinataires de sa lettre): «*Je vous écris, pères, car vous, vous avez connu celui qui est dès le commencement*¹⁹.»
25 (Jean) parle de la connaissance du Fils, Paul fait état d'une vision dans un miroir²⁰; c'est la même signification à travers des paroles différentes.

Il faut cependant examiner les formes que revêtent cette vision et cette connaissance. Il est impossible à nos yeux de chair de voir l'essence de la nature de Dieu, et comment (le) connaître comme dans un miroir? Voilà! De
30 même qu'un miroir, nettoyé de ses taches, reflète exactement l'objet placé devant lui, de même nous aussi, après avoir purifié nos âmes au moyen de l'amour et des œuvres bonnes qui en découlent pour une part, nous discernons l'image de Dieu en regardant en nous; c'est par (notre) sainteté qu'est manifesté le Saint; par (notre) justice, le Juste; par (notre) compas-
35 sion, le Compatissant; et par notre douceur, le Doux²¹.

Mais pourquoi le nom de *père* (leur) est-il donné²²? De même qu'un fils, tant qu'il est enfant, est élevé grâce aux biens et aux soins de son père, mais qu'une fois parvenu à l'âge adulte il se met à travailler lui-même pour amasser ses propres biens, sans bénéficier de faveurs, et devenir lui-même un

⁷ *q̄n̄n̄ra*, *znora*, de lui, dans J 1301; nous lisons *q̄n̄nuu*, *znosa*, d'eux, avec les autres manuscrits.

⁸ I Co 12, 31.

Հայրենի գոյիւքն և խնամաւքն սնանի, իսկ յորժամ կատարեալն ի տիս ժամանէ՝ սկսանի անձամբ անձին աշխատել առանձինն գոյս ժողովել առանց երախտեաց և ինքն այլոց Հայր լինել, այսպէս և դուք՝ ասէ, մինչ նորոգ ծնայք ի Քրիստոս՝ առատապէս շնորհեցաւ ձեզ Հայրենի ձիրն, թողութիւն մեղացն, որդեգրութեան պայման, պէսպէս շնորհք շոգւոյն՝ որք դիեցուցին և ի կատարեալն ըստ Քրիստոսի 5
ածին ի Հասակ: Իսկ այժմ անցեալ ընդ իղձս մանկական կամացն, յայլ փափաքումն վարակիք. փոխանակ մեղացն՝ բարեգործութիւն պտղաբերել, և զորդեգրութիւնն Աստուծոյ արժանապէս ընդունել, և Քրիստոսի չարչարանացն որ վասն մեր՝ վասն նորա չարչարանս Հաւասար չափել, և զՇոգին՝ ոչ ձիր, այլ պարգել ընդունել:

Արդ՝ այսուհետեւ ի ձեր երկոցն ճաշակէք, և ոչ զՀայրենին, այլ զվաստակս 10
ձեռաց ուտէք: Վասն այսորիկ՝ և որդիք և պտուղ ձեր որպէս նորատունկս ձիթենոյ, այսինքն գոյգ և նման շոգւոյն շնորհաց, ծնունդք Հոգւոց ձեր, շուրջ զսեղանով մտացդ զուգեալ պարեն: Ըստ այնմ՝ զՀոգեւորսն ընդ Հոգեւորս Համեմատեմք:

329

Չէտ Հարցն՝ կարգէ զերիտասարդս, որ անկարգ գոլ թուի ի մարմնական 15
աւրինաց սաւման, բայց ըստ այսմ վայելուչ և ի դէպ: Քանզի՝ որպէս Հասակ երիտասարդութեան միջասաւման է ծերութեանն և մանկութեանն, զմինն յետոյ թողեալ և առ միւսն Հանդերձեալ ընթանալ, նա եւ ըստ Հասակին միջամուխ է և ի բարւոյ և ի չարի գիտութիւն. զոր ախորժէ ի նոցանէ ընդունի, և առ Հակառակսն՝ աստեալք երիտասարդութեանն արիապէս մարտնչի: Եթէ ի ժողովողէն խրատեսցի 20
ուրախ լինել յերիտասարդականն մանկութիւն ի սէրն Աստուծոյ, և զուարճանալ յերկիւղն նորա, որ մարգէ զնա ի ճանապարհն ամբիծ և ի տեսիլն աչացն ուղիղ, ի գովելին կատարէ զՀասակն: Իսկ եթէ ոչ Հեռանայ յորոց զգուշացուցանէ, զկշտամբանսն ընդունի՝ զմանկութիւնն անմտութեամբ ընդունայնութեանն ծախեալ:

Այսպէս առցես ինձ և ի Հոգեւոր ծնունդս: Յետ որդի և Հայր լինելոյ, երիտա- 25
սարդական Հասակաւ ճոխացեալ, և թէ եւս յառաջ մատչիցի երէց, ըստ որում և որ զայսն գրէր՝ զանձն անուանէր: Քանզի՝ յորժամ փոխեցան ոմանք ի նոցանէ՝

TEXTE 329

¹ Cf. 1 Jn 2, 13-14 que commente la scolie.

² La condition spirituelle de *jeune homme* est caractérisée par la lutte et la victoire contre le Mauvais (cf. 1 Jn 2, 13-14).

³ Cf. Qo 11, 9.

⁴ Sans doute les recommandations de 1 Jn 2, 15-16.

⁵ Cf. Jn 3, 5-6. Dans un texte difficile, l'auteur donne quelques aperçus sur la vie de chacun des trois états spirituels — petit enfant, père, jeune homme —, et sur le passage de l'un à l'autre.

⁶ Cf. 1 Jn 2, 12-14.

⁷ Cf. Jc 5, 14.

*père*²² pour les autres, de même vous aussi, dit (Jean), tant que vous étiez néophytes dans le Christ, celui-ci vous a accordé abondamment les dons de son Père: le pardon des péchés²³, la condition de fils²⁴, les grâces variées de l'Esprit qui (vous) ont nourris de lait et amenés à la taille parfaite selon le Christ²⁵. Et maintenant que vous avez mis de côté les appétits de vouloirs enfantins, vous êtes saisis par d'autres désirs: produire de bons fruits au lieu de péchés, accueillir d'une manière digne l'adoption des fils de Dieu²⁶, juger conformes aux souffrances que le Christ a subies pour nous les souffrances (que nous subissons) pour lui²⁷, et recevoir l'Esprit, non pas comme un privilège, mais comme une récompense.

Vous vous nourrissez donc désormais par vos propres labeurs, et vous mangez, non plus les biens paternels, mais les fruits produits par vos mains²⁸. C'est pourquoi et *vos fils* et votre fruit, *comme des plants d'oliviers*²⁹, c'est-à-dire semblables aux dons de l'Esprit, fruits de vos âmes, dansent en chœur *autour de la table*²⁹ mystique. En disant cela, nous comparons les réalités spirituelles à des réalités spirituelles³⁰.

329

Après les *pères*¹, (Jean) en vient aux *jeunes gens*¹, ce qui semble être anormal par rapport à l'ordre de la condition corporelle, mais, pour lui, tout à fait adapté et convenable. En effet, de même que l'époque de la jeunesse est intermédiaire entre celle de l'enfance et celle de la vieillesse, puisqu'elle laisse l'une derrière elle et qu'elle progresse vers l'autre, de même aussi, à cet âge est-on initié à la connaissance du bien et du mal. On en accepte ce que l'on veut et on combat courageusement contre ce qui, en cette vie, est opposé à la jeunesse². Puisque l'Ecclésiaste conseille d'être *joyeux durant l'adolescence* vécue dans l'amour de Dieu et *de se réjouir*³ tout en possédant sa crainte, celui qui engage sa (jeunesse) sur une voie irréprochable et dans une orientation droite perfectionne, d'une manière louable, son état. Mais s'il ne s'écarte pas de ce contre quoi (Jean) le met en garde⁴, il recevra une réprimande, puisqu'il consomme sa jeunesse dans une folle frivolité.

C'est de la même façon que tu me comprendras à propos des naissances dans l'Esprit⁵. Après avoir été *fils* et *père*, on s'est élevé à la condition de *jeune homme*⁶, et l'on peut encore devenir *ancien*⁷, selon le nom que se

²³ Cf. *1 Jn* 2, 12.

²⁴ Cf. *Rm* 8, 15; *Ga* 4, 5.

²⁵ Cf. *Ep* 4, 13.

²⁶ Cf. *Rm* 8, 15; *Ga* 4, 5.

²⁷ Cf. *2 Co* 4, 11; *Ph* 3, 10.

²⁸ Cf. *Ps* 127, 2; *Ep* 4, 28; *1 Th* 4, 11.

²⁹ *Ps* 127, 3.

³⁰ *1 Cor* 2, 13. Texte difficile, susceptible de plusieurs traductions. Les dons de l'Esprit reçus en ce monde sont les mêmes que ceux dont jouissent les élus du ciel.

յորդիութենէ ի Հայրութիւն, և ծնան զմանկունսն յորս և զԱստուած ծանեան, ի Հանդէս կացոյց զնոսա ծանուցեալն՝ ի մէջ բարւոյ և չարի, որպէս զի մարտիկք գոլով ըստ արիւնին արժանապէս պսակեսցին: Եւ թոյլ ետ սատանայի զփորձ առնուլ զաւրութեան նոցա, որպէս զի ծանիցէ եթէ՝ ոչ միայն յԱստուծոյ, այլ և ի մարդոյ յաղթաւարի. և այս՝ յետ կատարելութեան, զի ծանիցեն թէ մինչ մանկունքն էին՝ զմենքենայս չարին անգործ Հաւրն առնէր նախախնամութիւն, ըստ որում և առ Յոբ: Քանզի ամրացոյց զներքին նորա և զարտաքին, մինչեւ յաստուածպաշտութիւն՝ արդարութեան և սրբութեան ած աստիս. և ապա՝ զերիտասարդն արի եւան առարկու թշնամւոյն: Եւ տէն զի զմանկական ախորժակսն՝ որ են ստացուածք ամրացոյց, աստուածպաշտութեան և սրբութեան Հայր լինել: Եւ յորժամ յայն կատարեալ վկայեցաւ, յերիտասարդական մրցումն տուաւ, արտաքոյ խնամոցն Աստուծոյ. և իւրով զաւրութեամբն զպատերազմ վանեաց:

Հանգոյն նմին՝ և սոքա մարտեան ընդ սկզբնաչար թշնամւոյն, և վկայ ունին յաղթութեան Հաւատարիմ. իսկ Եբրայեցիքն ի նոյն Հանդէս կացեալ, լքան և ոչ յաղթեցին, զորս քաջալերէ Պաւղոս՝ զձեռս լքեալս և զծունկս կթոտս Հաստատել: Թէ կամիս՝ և նմին իսկ առաքելոյ գտցես զայս մարտ շուրջ կացեալ, և այն՝ ոչ Հուպ ընդ Հուպ մինչ մանուկն էր, այլ յետ յերրորդ երկին ամբառնալոյ և զՀայրն ճանաչելոյ: Քանզի ասէ թէ՝ յետ զայս գիտելոյ. «Չի մի՛ Հպարտացայց, տուաւ ինձ խայթ մարմնոյ, Հրեշտակ սատան՝ կոփիչ»: Չոր՝ թէպէտ ի վերայ արտաքին թշնամեաց առին ոմանք ի սրբոցն, բայց մեզ քննելի է և յաղագս բնաւորականս կրից՝ որովք մարտնչի ընդ մեզ թշնամին: Եւ զայս՝ ի նմին յառաքելոյ յառաջ մատուցեալ ի բանէն ուսաք: Քանզի յաւելու ի նոյն ոճ թէ. «Յորժամ տկարանամ, յայնժամ զաւրանամ»: Եւ այլուր. «Ճնշեմ զմարմին իմ և Հնազանդեցուցանեմ, մի՛ գուցէ որ այլոցն քարոզեցի՝ ես ինքն անպիտան գտանիցիմ»: Արդ՝ պարտ է իմանալ թէ, յորժամ առ նա զճաշակ քաղցրութեան սիրոյն Աստուծոյ և ծանեալ զայն որ էրն ի սկզբանէ ըստ որում արժան էր ճանաչել, զմայլեցաւ յուրախարարն

¹⁵ Cf. *Lc* 1, 74-75.

¹⁶ Les représentants de la condition spirituelle. petit enfant, père et jeune homme.

¹⁷ Cf. *Ap* 2, 13; 3, 14.

¹⁸ Le peuple juif.

¹⁹ *He* 12, 12.

²⁰ Cf. *2 Co* 12, 7-10.

²¹ *2 Co* 12, 2.

²² Litt.: après avoir connu cela.

²³ *2 Co* 12, 7.

²⁴ Les saints, c'est-à-dire les commentateurs anciens, se sont partagés sur l'interprétation de ce verset (voir: Cornelius a Lapide, *Commentarium in Scripturam Sacram*, t. 18, Paris, 1880, p. 505-506). L'auteur de la scholie se rallie à la tradition ancienne de Basile et de Grégoire de Nazianze, entre autres, qui voient dans le verset *2 Co* 12, 7 une allusion à une maladie chronique de Paul.

²⁵ Cf. note 20.

²⁶ *2 Co* 12, 10.

²⁷ *1 Co* 9, 27.

²⁸ Cf. *1 Pt* 2, 3.

donnait (Jean)⁸ qui écrivait cela. En effet, lorsque certains de ces (croyants) passèrent de l'état de *fil*s à celui de *père* et qu'ils eurent engendrés des *petits enfants*⁹ dans lesquels ils reconnurent Dieu, celui qu'ils avaient reconnu les mit à l'épreuve, au milieu du bien et du mal, pour que, comme des combattants, ils soient, selon la règle, couronnés dans la mesure qu'il convient. (Dieu) permit donc à Satan d'éprouver leur force, afin que (ce dernier) reconnaisse qu'il est vaincu non seulement par Dieu, mais aussi par des hommes; afin aussi que ceux-ci reconnaissent, après avoir acquis la perfection, que, tant qu'ils étaient *petits enfants*¹⁰, la providence du Père rendait inopérantes les machinations du Malin, comme elle le fit pour Job¹¹. Ce faisant, elle affermissait l'intérieur de (l'homme)¹² et l'extérieur, jusqu'à ce qu'il eût engagé sa vie sur terre dans une religion de justice et de sainteté¹³. Alors (Dieu) arracha le *jeune homme* courageux à l'ennemi qui l'attaquait¹⁴. Observe aussi qu'il a affermi les désirs du *petit enfant*¹⁴, (désirs) dont il est maître, pour que celui-ci devienne *père*¹⁴ par la piété et la sainteté¹⁵. Et lorsqu'il fut avéré qu'il était parfait en cet (état), il fut livré au combat de la jeunesse, loin de la sollicitude divine; et il poursuivit la lutte par ses propres forces.

Comme (Job), ceux-là¹⁶ aussi combattirent contre l'ennemi, mauvais dès l'origine, et, dans leur victoire, ils sont tenus pour des témoins fidèles¹⁷. Au contraire, les Hébreux¹⁸, soumis à la même épreuve, défailirent et ne remportèrent pas la victoire, eux que Paul encourage à *affermir leurs mains défaillantes et leurs genoux chancelants*¹⁹. Si tu le veux, tu découvriras aussi que l'Apôtre lui-même affrontait ce combat²⁰; et cela, non pas très tôt, alors qu'il était *petit enfant*, mais après avoir été *enlevé au troisième ciel*²¹ et avoir connu le Père. Il dit en effet, après avoir eu cette science²²: «*De peur que je ne m'enorgueillisse, un aiguillon m'a été donné dans la chair, un ange de Satan qui me frappe*²³.» Bien que certains des saints²⁴ aient compris ces paroles comme désignant des ennemis extérieurs, il nous faut cependant y voir une allusion aux souffrances physiques dont l'ennemi se sert pour combattre contre nous. Et cela, nous l'avons appris d'une parole du même apôtre, évoquée auparavant²⁵. Il ajoute en effet dans la même phrase: «*Lorsque je suis faible, c'est alors que je suis fort*²⁶.» Et ailleurs: «*Je frappe mon corps et le tiens assujetti, de peur que moi, qui ai prêché aux autres, je ne sois moi-même rejeté*²⁷.» Il faut donc comprendre que lorsqu'il eût goûté à la douceur de l'amour de Dieu²⁸, et connu celui qui *était dès le commence-*

⁸ Cf. 2 Jn 1, 3 Jn 1.

⁹ Sans doute des fruits spirituels.

¹⁰ Cf. 1 Jn 2, 12. 14.

¹¹ Cf. Jb 1, 6-2, 7.

¹² Cf. Rm 7, 22; Ep 3, 16.

¹³ Cf. Lc 1, 74-75.

¹⁴ Cf. 1 Jn 2, 13. 14; le *jeune homme* est vainqueur du Mauvais.

գինւոյ: Եւ պաճանջէր յԱստուծոյ աղաւթիւք, զի մի՛ այլ խայթեցի կամ խոցոտեցի յաւրինաց մարմնոյս՝ որ ընդդէմ է գինուորեալ աւրինաց մտացն, յորում թակարթէ զմենքենայս իւր Հրեշտակն Հակառակ և կոփէ զմեզ աւրինաւք մեղացն:

Եւ տեսն զի զմարմնոյս խայթ դնէ և զնորայն կոփումն, այսինքն զի ըստ անձին՝ ամենեւին անկարաւտ եմք և անզբաւս: Իսկ մարմինս, որ լծեալ է ընդ սմա, խայթէ զնա բնաւորական կրիւքն՝ յոչ ախորժական ի կերակուր ի Հանգիստ, և որք ընդ այս պիտոյիւք Հարկաւորք: Չոր տեսեալ նա՝ որ վարանի յափշտակել զաղքատն, թէ առ այսոսիկ սուրբք Հարկաւորին խոնարհել. խառնէ ընդ պիտոյսն զբնաւորականն զաւելորդին ցանկութիւն պատրանաւք, և այսու խոնարհեցուցեալ յերկիր կործանէ:

Առ այս մարտ՝ թէ ոք տկար լինիցի իբրեւ զմեզ, խնամքն Աստուծոյ ոչ տայ ի փորձութիւն առաւել քան զկարն, այլ պարսպէ զի Համբերել մարթացուք: Իսկ որք՝ ըստ Պաւղոսի, վասն առաւելութեան սիրոյն որ առ նա խաչեալ լիցին աշխարհի, և միշտ յերկնիցն փափաքեն բնակութիւն, թոյլ տայ Հակառակ Հրեշտակին կոփել զնոսա, նախ զի մի՛ Համարեսցին ունել մարմնով անմարմին վարս, և երկրորդ զի տկար մարմնովս զաւրասցին, և անմարմին զաւրաւոր թշնամւոյն ուժգնապէս յաղթեցեն:

Վասն որոյ և ասէ. «Յորժամ տկարանամ, յայնժամ զաւրանամ», այսինքն թէ. «Որչափ նա ջանաց տկարացուցանել խորհրդով և կոփելով տեղի գտանել, ես եւս առաւել ճնշեմ զմարմինս իմ, և գեր ի վերոյ կամաց նորա գտանիմ»: Այսու ընդունի զտիրապէս փառաւորութիւնն Աստուած, տկարացս յաղթել զաւրաւորին: Վասն այսորիկ՝ զախորժակս կամաց յայտնէր սիրելոյն. «Շատ են քեզ շնորհք իմ, զի զաւրութիւն իմ ի տկարութեան կատարի», այսինքն թէ. «Որում ես՝ աստուածային մարմնոյս զաւրութեամբ յաղթեցի, դու՝ շնորհաւք իմ տկար մարմնովդ յաղթես, որ թէպէտ և միշտ մարտնչի ընդ քեզ կրիւքն դորա, նկուն դառնայ և պարտեալ»: Չոր ծանուցեալ, աղաղակէր պանծանաւք. «Հաճեալ եմ ընդ նեղութիւնս, ընդ վիշտս և ընդ չարչարանս»: Է՞ր վասն. «Զի բնակեցէ յիս զաւրութիւնն՝ որ ի Քրիստոս»: Եւ աճա՛ թէպէտ և նեղիմ յանձն իմ, ոչ տարակուսիմ և տրտմիմ: Եւ թէպէտ

³³ Rm 7, 23.

³⁴ 2 Co 12, 7.

³⁵ 1 Co 10, 13.

³⁶ Cf. 1 Co 10, 13.

³⁷ Cf. Ga 6, 14.

³⁸ Cf. 2 Co 5, 2; Ph 3, 20.

³⁹ 2 Co 12, 10.

⁴⁰ Cf. 1 Co 9, 27.

⁴¹ 2 Co 12, 9.

⁴² 2 Co 12, 10.

⁴³ 2 Co 12, 9.

⁴⁴ Cf. Ps 68, 18.

⁴⁵ Cf. 2 Co 4, 8

ment²⁹, selon qu'il méritait de le connaître, (Paul) fut enivré d'un vin délectable³⁰. Aussi demandait-il à Dieu dans sa prière de ne pas être frappé ou blessé davantage³¹ par la loi de la chair qui milite contre la loi de l'esprit³², en un domaine où l'ange ennemi tend ses pièges et nous opprime
5 par la loi du péché³³.

Observe aussi que (Paul) vise l'aiguillon³⁴ de la chair et ses attaques, c'est-à-dire qu'en ce qui concerne l'âme, nous sommes tout à fait sans envie et sans trouble. Mais la chair, qui lui est unie, la blesse par des souffrances physiques provenant d'une nourriture et d'un repos insatisfaisants, ou de ce
10 qu'exigent ces besoins. Ce que voyant, (le Malin) se met à asservir cet homme insatisfait, puisque les saints sont contraints de se plier à ces (nécessités). Dans son imposture, il mélange aux besoins naturels des désirs superflus, et une fois avili, il le jette à terre.

Puisque, comme nous, tout homme est faible en ce combat, la sollicitude
15 de Dieu ne l'expose pas à la tentation *au-delà de ses forces*³⁵; bien plus, il nous affermit pour que nous puissions la supporter³⁶. Quant à ceux qui, selon Paul, ont été crucifiés au monde³⁷ en raison de leur grand amour pour (Dieu) et aspirent sans cesse à habiter les cieux³⁸, (Dieu) permet que l'ange ennemi les frappe, d'abord pour qu'ils n'estiment pas posséder en leur corps
20 un mode de vie spirituel, et ensuite pour qu'ils s'affermissent dans ce faible corps et puissent remporter de haute lutte la victoire sur leur puissant ennemi spirituel.

C'est pourquoi (Paul) dit aussi: «*Lorsque je suis faible, c'est alors que je suis fort*³⁹», c'est-à-dire: «Plus le (Malin) s'efforce d'affaiblir ma résolution
25 et de trouver une occasion de frapper, plus encore je réprime mon corps⁴⁰ et me rends inaccessible à ses desseins.» C'est de cette façon que Dieu est souverainement glorifié, lorsque les faibles l'emportent sur le Fort. Aussi exprimait-il à son ami les désirs de son vouloir: «*Ma grâce te suffit, car ma puissance est effective dans la faiblesse*⁴¹», c'est-à-dire: «Celui sur qui, moi,
30 j'ai remporté la victoire par la puissance de mon corps divin, toi, avec ma grâce, tu la remportes dans ton faible corps, sur celui qui, malgré son combat continué contre toi par les souffrances qu'il t'inflige, s'en retourne vaincu et confondu.» En faisant savoir cela, (Paul) s'écriait avec fierté: «*Je me plais dans les tourments, les peines et les souffrances*⁴².» Pourquoi? «*Afin
35 qu'habite en moi la puissance du Christ*⁴³.» Et voilà: même si mon âme est tourmentée⁴⁴, je ne suis pas dans le doute et la tristesse⁴⁵. Alors même que (le Malin) suscite contre moi les coups de la souffrance, ce n'est pas pour

²⁹ 1 Jn 1, 1.

³⁰ Allusion à l'ivresse spirituelle (voir SIEBEN-SOLIGNAC, *Ivresse spirituelle*, *DSpir.* t. 7/2, col. 2312-2337).

³¹ Cf. 2 Co 12, 8.

³² Cf. Rm 7, 23; Ga 5, 17.

յարուցանէ ի վերայ իմ զկուփս չարչարանաց, և ոչ այնու ինչ իմս Հաստատութեան ստնանէ. այլ՝ որչափ և մարտնչի, զյաղթութեան իմ պսակն բազմացուցանէ, և ի Քրիստոսի նմանութիւնն ար ըստ արէ զտկարս մարմին մարտին զինէ:

Արդ՝ զայս վասն այսորիկ առաք ի մէջ, զի յայտնի լիցի քննողաց թէ ըստ այսմ էր և նոցա յաղթութիւնն, որոց երանելիս վկայէ: Արդարեւ երիտասարդական 5 մրցունն և արիագոյն մարտ, ընդ որոյ և զգովութեանս պսակ Հանդիսադիրս ի զլուփս նոցա արժանապէս արկանէ:

330

Որպէս եցոյց բանն յառաջինսն երկրորդել զթիւ անուանցս, ըստ նմին կատարելոցն՝ յեւս գերազանցն փոփոխել է քաջալերութիւն, նշանակեալ զՀին պատուիրանն՝ որ ի սկզբանէ ունեին, և զնորս զոր յաւել նոցա երկրորդել: Չոր արինակ 10 ասել թէ. «Բանն՝ զոր յառաջ լուարուք՝ ստացաւ զոմանս ի ձէնջ՝ որդիս, և զայլս կատարեաց՝ Հարս, և զկէսս զաւրացուցեալ արար՝ երիտասարդս:

Արդ՝ ես, Հայեցեալ ի բարուք ձեր անունդ, Հայրենի զթով կամեցայ զեւս գերազանց Հասակ յառաջատել որդեկացոյ: Վասն այսորիկ և գրեցի. զի մանկունքո՞ր՝ որ վայելեցէք ի շնորհս թողութեան մեղացն, այսուհետեւ յառաջ մատուցեալ 15 զՀայրն՝ որ ծնաւ զձեզ ծանիջիք: Եւ Հարքո՞ նկրտել զի որոյ սկիզբն առնէք ճանաչել՝ խրատեալք յինէն, յեւս ծանաւթութիւն ձկտիցիք: Նոյնպէս և երիտասարդք՝ որք յաղթեցէք չարին զգաստացեալք, ոչ անձին զաւրութեամբ առ այդ բարձրացայք, այլ բանն Աստուծոյ՝ որ ի ձեզ բնակեալ է, նա Հաւրացոյց մարտնչել և յաղթել: Չգոյ՛ լերո՞ւք՝ տեսէք, զի մի՞ որում ի ձախակողմն յաղթեցէք, 20 յաջակողմն չըջեալ զթեցուցէ. փոխանակ պատերազմիդ, Հպարտութիւն սերմանեալ ի միտս ձեր կամ զանափառութեանն տեսակ, որպէս թէ կատարեցիք զամենայնն, և յանմեղութիւնն ժամանեցիք: Քանզի բազմապատիկ մենքենայիւք ունիք թշնամի, և ոչ երբէք զղջանայ ընդ նկուն լինելն և պատրել. այլ ի միումն անգործ լինել որոգայթի, զմիւս այլն ի պատրանս լարէ, և յետ այնր զայլ: Վասն 25

² Cf. 1 Jn 2, 7-8.

³ Ils avaient le commandement ancien, celui de l'amour fraternel; ils ont aussi le nouveau, le même commandement de l'amour, révélé dans le Christ et sans cesse à parfaire, comme va l'exprimer la suite du commentaire.

⁴ 1 Jn 2, 8.

⁵ Partant de l'énumération des noms — *petits enfants, pères, jeunes gens* — de 1 Jn 2, 12-13, l'auteur va indiquer ce que signifie leur reprise en 1 Jn 2, 14

⁶ Cf. 1 Jn 2, 14.

⁷ Cf. 1 Jn 2, 13-14.

⁸ 1 Jn 2, 13.

⁹ Cf. 1 Jn 2, 14.

¹⁰ 1 Pt 5, 8.

cela qu'il porte atteinte à ma résistance; au contraire, dans la mesure même où il me fait la guerre, il agrandit la couronne de ma victoire, et jour après jour, il aguerri au combat mon faible corps en vue de sa ressemblance avec le Christ.

- 5 Nous venons donc d'exposer tout cela pour la raison suivante: que soit évident à ceux qui se demandent s'il y aurait aussi pour eux une semblable victoire, que notre bienheureux (Paul) les en assure. Après une lutte vraiment virile et un combat énergique, celui qui y préside posera sur leurs têtes une couronne bien méritée.

330

- 10 Comme le texte l'a exposé dans les versets précédents où l'énumération des noms est répétée¹, il faut que ceux qui sont accomplis en chaque état accroissent encore leur courage, manifestant ainsi *le commandement ancien qu'ils avaient depuis le commencement, et le nouveau*² que (Jean) a ajouté en reprise (du précédent)³. C'est ainsi qu'il écrit: «*La parole que vous avez*
15 *entendue*⁴ auparavant a acquis certains de vous pour *filis*; elle en a amené d'autres à l'état de *pères*; d'autres encore, après les avoir affermis, elle a fait des *jeunes gens*.

- Par conséquent, après avoir considéré votre belle appellation, moi, j'ai voulu, dans ma tendresse de père, que devienne encore plus haute la stature
20 des *petits enfants*. Et c'est pourquoi j'ai écrit: *Petits enfants*, vous qui avez goûté la grâce du pardon des péchés⁵, désormais vous connaîtrez celui qui vous a engendrés, le Père dont il vient d'être question⁶. Et *vous pères*, vous ferez effort afin de parvenir à une connaissance meilleure de Celui dont vous travaillez, instruits par moi, à connaître le commencement⁷. De même, vous
25 *jeunes gens, qui avez vaincu le Mauvais*⁸ grâce à votre prudence, ce n'est pas par votre propre force que vous êtes arrivés à cela, mais *la parole de Dieu qui habite en vous*, c'est elle qui (vous) a affermis pour combattre et remporter la victoire⁹. *Soyez vigilants*¹⁰; regardez, de peur que celui que vous savez vaincu à gauche ne (vous) fasse trébucher en vous circonvenant à droite, (et)
30 qu'au lieu de vous faire la guerre il ne sème en votre esprit l'orgueil ou quelque espèce de vaine gloire, comme si vous aviez tout achevé et étiez parvenus à l'état d'impeccabilité. Vous avez en effet un ennemi capable de multiples machinations et qui ne regrette jamais d'avilir et de tromper: soit de tendre un piège à quelqu'un dans l'oisiveté, soit d'en égarer un autre, et

TEXTE 330

¹ Cf. *1 Jn* 2, 12. 13. 14 où Jean s'adresse, à plusieurs reprises, aux *petits enfants*, aux *pères*, aux *jeunes gens*, répétitions dont l'auteur de la scolie va éclairer la signification, en les rappelant constamment au cours de son commentaire mis dans la bouche de Jean.

այսորիկ և դուք՝ եւս զաւրացիք. և յորժամ կարծէք կանգնել, յայնժամ առաւել զգուշացիք, զի մի՛ անկանիցիք: Այլ յետ առաջին յաղթութեանն, դարձեալ պատրաստեցէք պատերազմական զէնս, և դարձեալ յաղթեցէք դուք չարին»:

331

Ոսկեղէն ոմն էր բնութիւնս և զարքունական ունէր պատկեր յինքեան նկարեալ. ընդ սորա անապականութիւնն դրժանք չարին զապականութիւն մեղացն խառնեալ՝ տգեղացոյց զմաքուրն: 5

Արդ՝ զոր արինակ որք զոսկին ի խառնուածոց ախորժեն սրբել, ոչ բաւականանան միանգամ արկանել զնա ի բովս Հրոյ, այլ երկրորդեն. և յորժամ տեսանեն զեւս գեղեցկութիւն նիւթոյն ի ձեռն փորձելոյն, աճեն իղձքն և բազմապատկեն զի բովս արկանելն, մինչեւ տեսցեն ի նա զառաջինն նորոգել զգեղ. այսպէս և այս ոսկեգործ և մաքրութեանս ճարտարապետ, թէպէտ և ետես զկատարելութիւն իւրաքանչիւր աշակերտացն կարգի, ոչ այնու զիղձս տենչանաց իւրոց յագեցոյց. այլ դարձեալ արկանէ զնոսա յիւրաքանչիւր բովս, առ ի կրկին մաքրութիւն, մինչեւ տեսցէ զառաջին արքունական տիպն յանձինս նոցա առանց աղտոյ արտափայլեալ: Եւ այս երբ լինիցի, եթէ ոչ յորժամ ծանեայց զնա՝ որպէս և նայն ծանեաւ զիս: 15

332

Պատշաճապէս յաւելու զխրատս, յետ առանձինն զիւրաքանչիւրոցն կատարելութիւն գովել և զքաջալերութիւն ի նոյնն՝ յորդորական բանիւ գրելոյ: Ապա միանգամայն ամենեցունցն՝ զմինս զայս աւանդէ Համառատ պատուիրան, սքանչելի իմն և Հաւանական զնոյնս արարեալ. զի ոչ ոք որ բանիւ վիճակեալ և իմաստութեան զանցանելին ընտրէ, և զանանցն արՀամարՀէ: Եւ ոչ զպղպջակս ջուրց՝ ականց փոխանակս դնէ, և կամ զկաթս անձրեւի՝ փոխանակ մարգարտի, զիտելով զի՝ թէպէտ և ի տեսակ գեղեցիկ են քան զնոսա, այլ դիւրաւ պակասեն և յոչէութիւն դառնան: 20

Այսպէս է աշխարհս և որ ծնանին ի սմանէ Հեշտութիւնք: «Ապա ընդէ՞ր պատրիմք», ասիցէ ոք: Ջի նախ զբաղանս կամաց ի սոսա սովորեցուցաք, և ի 25

³ 1 Co 13, 12.

TEXTE 332

¹ N'aimez pas le monde ni ce qui est dans le monde, 1 Jn 2, 15 que commente cette scolie.

² Cf. 1 Jn 2, 12-14.

³ Cf. 1 Jn 2, 17.

ainsi de suite. C'est pourquoi, vous aussi, devenez encore plus forts; et lorsque vous pensez être debout, soyez encore davantage sur vos gardes, de peur que vous ne soyez renversés. Après une première victoire, préparez à nouveau les armes du combat, *et à nouveau soyez vainqueurs du Mauvais*¹¹.»

331

5 Notre nature ressemblait à de l'or et elle possédait, reproduite en elle, l'image royale¹; en mélangeant à son incorruptibilité la corruption du péché, la perfidie du Mauvais défigura celui qui était pur.

Aussi, de même que ceux qui désirent purifier l'or de ses scories ne se contentent pas de le jeter une fois seulement dans la fournaise du feu, mais
10 qu'ils recommencent, et qu'à la vue de la beauté plus grande du matériau, grâce à l'épreuve (du feu), le désir augmente encore et s'accroît de le jeter dans la fournaise jusqu'à ce qu'ils aient vu revenir en lui la beauté originelle, de même cet orfèvre et architecte ès pureté, même s'il voit chacun de ses disciples parvenu à un état de perfection, n'a pas pour autant assouvi
15 l'avidité de ses désirs; mais il les remet chacun dans la fournaise, pour qu'ils retrouvent leur pureté, jusqu'à ce qu'il ait vu la forme royale originelle resplendir sans souillure en leurs personnes. Et quand cela se produira-t-il, si ce n'est *lorsque je le connaîtrai comme lui-même me connaît*³?

332

(Jean) ajoute opportunément cet avertissement¹, après avoir écrit, en des
20 termes stimulants, pour louer la perfection propre à chaque état et le courage mis à l'obtenir². Puis, à tous à la fois, il transmet en quelques mots cet unique commandement, qui fit de ces mêmes (personnes) des (croyants) admirables et convaincants: il n'y a personne en effet, touché par ce propos, qui préfère à la Sagesse les biens qui passent³ et méprise ceux qui ne passent
25 pas. On ne met pas l'écume des eaux pour remplacer des pierres précieuses, ou encore des gouttes de pluie à la place d'une perle, quand on sait que, même si elles sont d'apparence plus belle que toutes celles-là, elles disparaissent cependant rapidement et s'en retournent au néant.

Il en est ainsi du monde et des plaisirs qu'il procure. «Alors pourquoi
30 sommes-nous séduits», dira-t-on? C'est d'abord parce que nous y avons

¹¹ *I Jn* 2, 13. 14.

TEXTE 331

¹ Cf. *Gn* 1, 27; 2, 3; 9, 6; etc...

² Avec tous les mss. nous lisons *nrp* omis par *J 1301*.

սնոտիս զբաղեալք՝ առ ճշմարտութեան քննութիւն Հեղգացաք: Վասն այսորիկ խրատէ ամբառնալ զաչս ի սիրոյ սորա, և զայլ աշխարհ նկատել՝ որ մշտնջենաւորն է: Իսկ եթէ յայս յուսոյ Հեղգանայ, արդարեւ ոչ ունի յանձին զսէրն նորա որ Հայրն է Հանդերձեալ աշխարհին: Զի ո՞րպէս սէր՝ առանց Հպատակելոյ կամաց կատարեալ ոչ ասի: Եւ նա ասաց. «Որք զկնի իմ գան, յայսմ աշխարհէ մերկք և կողոպուտք զերծցին, որպէս առաջնորդս գնացի»:

333

Ո՛վ թէ յորքան փոքր բան զամենայն ունայնութեան բազմապատիկ ընթացս՝ ուր դեգերէին մարդիկ փակեաց: Աստ գտցես զփառս թագաւորութեան և զքաղաքս պարսպաւորս, զապարանս բազմապատիկս, զգեստս բազմապաճոյճս, զմթերս ստացուածոց, զբազմապատիկ կերակրոցն և ըմպելեացն առատութիւն, զի կառս և յերիվարս մեծաբանելն: Քանզի՝ կամ ի մարմնոյս բնական պիտոյսն անիրաւէս ի սոսին Հեշտացան, և կամ յաչացս զոչոտութիւն ախտացան:

Եւ այս՝ ոչ ըստ աւրինի բնութեանս, այլ աւտար ի սմանէ. և սնոտի ամբարտաւանութիւն՝ որ արդարեւ ոչ ի Հաւրէն Աստուծոյ՝ որ արարն զմեզ սաւմանեցաւ, ՚այլ յաշխարհական սնոտի Հեշտութեանց գոյացաւ²: Ապա թէ ոչ՝ ՚զի՞արդ միով բնութեամբ գոլով մարդիկ, ոմն² Հացիւ ընու ղցանկութիւն մարմնոյ, և այլ ոք և ի բազմապատիկ խաւարարութիւնս անյագ մնայ տակաւին. զնոյնս առցես՝ և ի վերայ զգեստուցն և այլ Հարկաւոր կրիցն: Քանզի՝ յաւելորդսն և ոչ ի պէտսն ամբարտաւանութեամբն շռայլեցան: Այսպէս և աչաց ցանկութեան, զի՞նչ այլ փափաքելիքան զլոյս՝ որ Հասարակաց տուաւ ի վայելս յԱստուծոյ:

Բայց՝ զի ամբարտաւանութեամբ ի վերայ միմեանց մեծաբանեսցեն մարդիկ, տեն յորքան սնոտիս ըստ ոչ պիտոյիցն կորացան: Եւ աչից զոչոտութեանն և փափկութեանն Հպատակեցին. զի զգեստն՝ որ կարաւորութեան է լրումն, ի պէսպէս երանգս գունեալ. զտունս զանազան Հնարիք նկարեալ. զերիվարս պաճուճեալ: Եւ յայսպիսի նկարակերտութեանցս՝ առ որ աշխատին, բնութեանս կարաւորութեան ոչ ինչ յաւգուտ. այլ միայն տոփանաց աչացն լրումն և ամբարտաւանութեան ախտին

⁴ Cf. 1 Jn 2, 15.

⁵ Is 9, 5.

⁶ Cf. 1 Jn 2, 5.

⁷ Cf. Mt 16, 24; Lc 9, 23; 14, 27.

⁸ Cf. 1 Jn 2, 6.

TEXTE 333

¹ Le centre du verset 1 Jn 2, 16 que commente la scolie

² Passage omis dans le manuscrit J 1301 par saut du même au même; nous le remplaçons par le texte du manuscrit W 1470.

³ 1 Jn 2, 16 que commente la scolie.

accoutumé nos volontés distraites, et que, pris par des futilités, nous sommes devenus paresseux pour la recherche de la vérité. C'est pourquoi (Jean) invite à détourner les yeux de cet amour et à regarder un autre monde qui, lui, est éternel. Mais si l'on est paresseux quant à cette espérance, c'est
 5 assurément que l'on n'a pas en soi l'amour de celui qui est le *Père⁴ du monde à venir⁵*. Pourquoi, en effet, sans soumission de la volonté, l'amour n'est-il pas dit *accompli⁶*? Le (Christ) l'a bien expliqué: «*Ceux qui marchent à ma suite doivent renoncer à ce monde et s'en dépouiller⁷, de la même manière que j'ai marché moi-même⁸ en tant que votre guide.*»

333

10 Ah! en combien peu de mots¹ (Jean) a-t-il inclus toutes les formes diverses de vanités auxquelles s'adonnent les hommes! Tu trouveras en ce passage le faste royal, les cités entourées de remparts, les palais les plus divers, les vêtements couverts de broderies, les richesses par monceaux, la profusion des aliments et des boissons, l'ostentation dans les chars et les
 15 chevaux. En effet, ou bien on s'est attaché de façon déraisonnable à ces (richesses) en satisfaisant les besoins naturels du corps, ou bien on est devenu vicieux par l'impureté des yeux.

Ceci n'est pas conforme à l'ordre de notre nature, mais lui est étranger; c'est de l'orgueil frivole qui, assurément, n'a pas été prévu par Dieu le Père,
 20 notre créateur, 'mais produit par les frivoles voluptés de ce monde². Sans cela, 'comment, du fait de l'unicité de la nature humaine, quelqu'un² apaiserait-il avec du pain *la convoitise de la chair³*, tandis qu'un autre demeurerait encore inassouvi malgré de multiples recherches culinaires? Et tu peux faire les mêmes réflexions à propos des vêtements et d'autres besoins
 25 pressants. Dans leur orgueil en effet, (les humains) se sont laissé aller à une débauche de biens superflus et non pas à ce qui était nécessaire. De même quant à *la convoitise des yeux³*, qu'y a-t-il d'autre de plus désirable que la lumière donnée à tous par Dieu pour notre jouissance?

Cependant, puisque dans leur orgueil les hommes veulent s'élever les uns
 30 au-dessus des autres, observe à combien de futilités ils se sont laissé aller en des occupations inutiles! Ainsi, ils ont cédé à l'impudence et à *la convoitise des yeux³*: le vêtement, qui n'est qu'un complément nécessaire, s'est vu embelli de diverses couleurs; les demeures ont été peintes en des styles différents; les chevaux, harnachés avec recherche. Mais pour ceux qui
 35 travaillent il n'y a, de nécessité naturelle, aucune utilité à de telles ornements de couleurs; c'est seulement satisfaction pour la *convoitise des yeux³* et pulsion d'une passion orgueilleuse qui pousse à ne pas demeurer dans

դիմեցումն, զի մի՛ ի Հաւասարութիւնն ըստ որում բնութեամբ ստեղծան մնասցեն, այլ արտաքին գոյիւքն զմիմեանս յաչաղեսցեն՝ որ ոչ է ի Հաւրէ՛ ճշմարտապէս:

Եւ այսմ իւրաքանչիւր ոք ի մէնջ վկայէ. զի նա Հաւասարապէս ետ մեզ զաշխարհ վայելել, իսկ զայս՝ մարդիկ գտին վասն ողջունելոյ զնժղեհութեան տեղիս՝ իբր զսեփական Հայրենիս: Վասն այսորիկ և զոր սիրեցին զանուն սորին՝ նոցա մակադրէ ասելով. «Ոչ ի Հաւրէ՛ այլ յաշխարհէ աստի է», այսինքն յաշխարհական անասնաբարոյ մարդկանէ գտեալ: Զորոց սովորութիւնն՝ որք էք որդիք երկնաւորն Հաւր պարտիք ատել Հարկաւորապէս: Է՞ր վասն. զի անցաւոր է, և նոքա որ պարտեցան, և անցին արագ ի սմանէ: Լիցին ձեզ նպատակ առ Հայրենի խրատս ունկնդրութիւն: 5 10

334

Թէպէտ և էութիւն երկրի յիւրաքանչիւր ժամանակս այլայլի, սակայն տիրապէս՝ զայս ի վերայ մարդկան աշխարհասիրաց է առնուլ: Քանզի սովորութիւն է սորա զմարդիկ աշխարհ անուանել՝ ըստ այնմ. «Եւ աշխարհ զնա ոչ ծանեաւ»: Այսպէս և աստ զնէ. թէ որք սիրեցին զաշխարհ՝ անցին ի սմանէ, և ցանկութիւնն և բաղձանքն զոր ունէին ի սմա՝ ընդ անցելոցն անցանէ: Ո՞րպէս. քանզի միշտ մնալ յաշխարհ որպէս ախորժեցին՝ ոչ կարացին. և յորժամ գնացին, զսա և որ ինչ ամբարեալ ի սմա ցանկալի ստացուածք աստէն թողին: Բաժանեցան ի միմեանց սիրելիքն, և սպառեաց ցանկութիւնն որ կապէր զնոսա ընդ միմեանս: 15

Իսկ որ առնէ զկամս Աստուծոյ՝ թէպէտ և մարմնով յաշխարհի է, այլ ցանկութեամբն յերկինս է կապեալ, ոչ գիտելով զերեւելիս՝ այլ զաներեւոյթսն: Վասն այսորիկ՝ և սորա ցանկութիւնն ոչ երբէք սպառի, և ոչ ի փափաքմանէն յորժամ վախճանի զղջանայ. այլ ցնծայ, քանզի այնուհետեւ ի յաւիտեան և Հուպ առ Հուպ՝ զտեսչանս փափաքանացն սիրելեալն լնու: Վասն այսորիկ ասէ, որ առնէ զկամս Աստուծոյ մնայ յաւիտեան: Ահա արդարեւ՝ ի Հարկաւոր պատաճմունս խրատ աւգտակար, և ոչ թէ միայն Հրաման աւրինաց. յորում և զլխաւորէ զոճ բանիցս ընդ անեզրական կիտին աւարտեալ: 25

² Jn 1, 10.

³ Cf. 1 Jn 2, 17 (*le monde passe ainsi que sa convoitise*) que commente la scolie.

⁴ *La convoitise des yeux* de 1 Jn 2, 16.

⁵ *La convoitise de la chair* de 1 Jn 2, 16.

⁶ 1 Jn 2, 17.

⁷ Cf. Ph 3, 20.

⁸ 1 Jn 2, 17

⁹ Notons qu'avec le verset 1 Jn 2, 18 va s'ouvrir le chapitre III de la chaîne grecque (voir supra, p. 37). La conclusion de la scolie arménienne est-elle à mettre en lien avec la fin du chapitre II?

l'égalité que la nature a façonnée, mais à se jalouser les uns les autres pour des biens extérieurs qui assurément *ne proviennent pas du Père*³.

A ce dernier, chacun de nous rend témoignage: il nous a donné de façon égale la jouissance de l'univers, mais les hommes, en vue de leur bonheur, ont considéré ce lieu d'exil comme leur propre patrimoine. C'est pourquoi (Jean) donne à ces biens le nom de ce (lieu) même qu'ils ont aimé, lorsqu'il dit: «(*Cela*) *ne provient pas du Père mais du monde*⁴», c'est-à-dire reçu d'hommes de ce monde à la vie bestiale. Vous qui êtes fils du Père des cieux⁵, vous devez obligatoirement haïr la manière de vivre de ces gens. Pourquoi? Parce qu'elle est périssable, et ceux-là qui ont été séduits ont aussi disparu rapidement de ce (monde). Puissent-ils vous inciter à écouter les avertissements du Père!

334

Bien que la substance de l'univers s'altère à chaque instant, cependant pour les hommes qui aiment le monde¹, il faut se l'approprier en maître. C'est l'habitude de (Jean) en effet d'appeler les hommes *monde*, comme il le dit: «*Et le monde ne l'a pas reconnu*².» Ainsi fait-il ici. Ceux qui ont aimé le monde sont passés de ce (monde), et la *convoitise*³ et l'avidité qu'ils avaient à son égard passent³ avec eux qui sont passés. Comment? C'est qu'ils n'ont pu demeurer pour toujours dans le monde comme ils l'auraient souhaité; et lorsqu'ils sont partis, ils ont laissé ici ce (monde) ainsi que les richesses convoitées qu'ils avaient amassées⁴. Ceux qui s'aimaient ont été séparés les uns des autres, et *la convoitise* qui les attachait les uns aux autres s'est tarie⁵.

*Mais celui qui fait la volonté de Dieu*⁶ a beau être de ce monde par la chair, de tout son désir cependant il est attaché aux cieux⁷, puisqu'il ne connaît pas les (richesses) visibles, mais les invisibles. C'est pourquoi sa convoitise ne s'est jamais tarie, et il n'a pas de regret quant à ce désir lorsqu'il termine sa vie; au contraire, il se réjouit, car désormais, pour toujours et de très près, il va combler, avec son Ami, l'avidité de ses désirs. C'est pourquoi, dit (Jean), *celui qui fait la volonté de Dieu demeure à jamais*⁸. Voilà assurément, en vue de cet important événement, un utile avertissement et non plus seulement une prescription juridique; avec lui, il récapitule la suite de ses paroles que conclut un thème aux horizons sans limites⁹.

⁴ 1 Jn 2, 16. Les convoitises dont les hommes ont fait leur patrimoine, Jean les surnomme *monde*, du nom même de leur lieu d'exil.

⁵ Cf. Mt 5, 48; 6, 14; etc...

TEXTE 334

¹ L'auteur voit en ce terme l'humanité qui refuse la révélation, comme va l'explicitier la citation de Jn 1, 10.

335

Մի՛ սիրէ՞ք զաշխարհ և մի՛ որ ինչ յաշխարհի է: Չի մի՛ Համարեսցի ոք՝ գէութիւն բազմութեան երկնի և երկրի եղեալ աստ կոչմամբ աշխարհի, զյաւելուած բանին ածէ ի վերայ թէ. «Մի՛ և զոր ի նմանէ»: Արդ ո՞յք ոմանք իցեն ի նմա՝ մեզ բաղձալիք և տեսանելիք: Է արդարեւ կիրք բնութեանս, նիւթական իրացս բաղձալ՝ զոր նշանակէ մարմնական ցանկութիւն՝ որ զինուորեալ է Հակառակ Հոգւոյն, են իսկ և աչաց ցանկութիւնք: Չորս կարելի է իմանալ առ նոսին՝ որք պշուցեալ յերեւելի աշխարհս դեգերին: Ի սոսա ոչ պատրին միտք գերաշխարհիկ ամբարձեալք և ոչ զառժամանակեայս, այլ զյաւիտենականն տեսանեն: Գիտելով զի որք են ի սա կենասէրք, առ այն յառաջադրեալն ընթանան:

336

Բազումք չարք՝ չարապէս բուռն Հարկանեն զերեւելի արարածոցս և զկենաց մարմնոյ. յորս և ամբարտաւանեն իսկ. ըստ որում ասէ՝ ցանկութեան աչաց ծառայեն: Սակայն՝ ամենեցունց սոցա բռնութիւն մաշու առանց զերծանելոյ տիրէ՝ որպէս գրեալ թէ. «Աշխարհ անցանէ»: Գերաշխարհիկ անուանին՝ որք զսոսա առ ոտն Հարեալ. կամացն Աստուծոյ լիցին Հպատակ, քանզի միշտ ի սէր նորա մնալ ունիցին:

337

Կիւրղի:

Զի՞նչ այլ որք յաշխարհի, բայց եթէ ունայնութիւն: Չորս ոչ կալան պիտանի՝ որք զմնացականն տեսանեն և գործեն. այլ նոքա՝ որք յաւելորդս և յանաւգուտս

⁵ Les lignes suivantes retrouvent les thèmes de Cramer 116, 16-23, texte emprunté à Didyme (voir supra, p. 37).

⁶ Cf. 1 Jn 2, 17.

⁷ Cf. Ps 33, 13; 1 Pt 3, 10.

⁸ Cf. Ph 3, 14.

TEXTE 336

¹ Jn 2, 16.

² Cf. Rm 5, 14. 17.

³ 1 Jn 2, 17 que commente la scolie.

⁴ Litt.: *supérieurs au monde*.

⁵ 1 Jn 2, 17.

335

*N'aimez pas le monde ni ce qui est dans le monde*¹. De peur que quelqu'un ne pense que soit désignée ici, sous l'appellation de *monde*, la réalité immense du ciel et de la terre, (Jean) complète son propos en ajoutant: «*Ni ce qui (provient) de lui*².» Quelles sont donc ces réalités lui appartenant qui nous seraient désirables et visibles? Ce sont assurément les passions naturelles, l'appétit des biens matériels que désignent *la convoitise de la chair*², qui est en lutte contre l'esprit³, ainsi que *la convoitise des yeux*⁴. Il⁵ est possible de comprendre ces (paroles) de gens qui passent leur temps, les yeux fixés sur ce monde visible. Une intelligence qui s'est élevée au-dessus des biens de ce monde n'est pas attirée vers eux, et elle ne contemple pas ces réalités transitoires⁶, mais bien celles qui sont éternelles. Puisqu'ils savent que ceux qui aiment la vie⁷ se tournent vers elle, ils courent à la suite de ce qui (leur) est proposé⁸.

336

Beaucoup de gens pervers exercent leur emprise de façon perverse sur des créatures visibles et des personnes vivantes; et de cela même ils s'enorgueillissent. C'est pourquoi (Jean) affirme qu'ils sont esclaves de *la convoitise des yeux*¹. Cependant, sur eux tous, sans qu'ils puissent y échapper, pèse la contrainte de la mort², ainsi qu'il est écrit: «*Le monde passe*³.» On appelle spirituels⁴, ceux qui ont foulé aux pieds ces (convoitises). Ils se font attentifs à *la volonté de Dieu*⁵, car ils tiennent à demeurer sans cesse en son amour.

337

De Cyrille

Quelle autre chose y a-t-il dans le monde hormis la vanité? Il est des gens qui considèrent et s'occupent attentivement de ce qui est sans utilité. Mais ceux-là, qui se sont abaissés à ce qui est superflu et inutile, se sont laissés

TEXTE 335

¹ *1 Jn 2, 15.*

² *1 Jn 2, 16. Ce qui est en lui (1 Jn 2, 15), dans la scolie grecque.*

³ Cf. *Ga 5, 17.* Tout ce début du texte correspond à la scolie Cramer 116, 11-23 attribuée à Didyme (voir supra, p. 35).

⁴ *1 Jn 2, 16.* Le texte de Didyme, dans la version latine d'Épiphane le Scholastique, fait allusion à cette *concupiscence des yeux* (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 48).

խոնարհեցան, ի ցանկութեանց աշխարհիս ախտացան: Յորոց զարթուցանէ զմեզ Քրիստոսի աշակերտն, և ասէ. «Մի՛ սիրէք զաշխարհ, և մի՛ որ ինչ յաշխարհի է»:

338

Սենեոհոսի:

Յաղագս այսորիկ՝ Տէրն յաւետարանին աշակերտացն ասէր. «Դ՛նէք, ոչ էք յաշխարհէս», այսինքն յաշխարհական ցանկութեանց և ի սաՀեցմանց. որոց զսատանայ՝ իշխան անուանեաց. որ յայսպիսի կիրս ախտից զմարդիկ ձգէ, ապա թէ ոչ արարածոց արարիչ և թագաւոր՝ Աստուծոյ բանն է Յիսուս Քրիստոս՝ Հանդերձ Հարբ և ամենասուրբ Հոգւովն: Գիտողաց զՔրիստոս և աշակերտելոց աւետարանական խրատուն, Հարկաւոր է բարեաց գործոց Հետեւումն. և զայս գործեսցուք՝ եթէ ոչ ստասցուք զաշխարհ, և մանաւանդ զի անցանէ ինքն և ցանկութիւն որ ի 10 նմա:

339

Քանզի ոչինչ է յունայնութեանց յաւիտենական՝ որք լցցեալ են ապականութեամբ. այլ առժամանակեայք գոն և անցաւորք, և արդիքս ամենայն տկարագոյնք:

TEXTE 339

¹ Ce court texte commente *1 Jn 2, 17* — *le monde passe* — et non *1 Jn 2, 16* (voir supra, p. 37).

² Le texte arménien de l'ensemble de la tradition manuscrite est corrompu pour cette fin de phrase. Le texte grec est le suivant: «καὶ πάσης ἀράχνης ἀσθενέστερα, et plus faibles que toute toile d'araignée». Il faut sans doute lire en arménien *sardik's*, (toile d'araignée) au lieu de *ardik's* (réalités de cette vie).

corrompre par les convoitises de ce monde¹. Le disciple du Christ nous invite à la vigilance à leur égard. Aussi dit-il: «*N'aimez pas le monde ni ce qui est dans le monde*².»

338

De Sévère.

5 C'est pourquoi¹, dans l'évangile, le Seigneur disait aux disciples: «*Vous, vous n'êtes pas de ce monde*²», c'est-à-dire des convoitises et des égarements du monde. Il en a appelé Satan, le prince³. C'est lui qui attire les hommes à ces passions vicieuses, mais non pas Jésus Christ qui est le Verbe de Dieu⁴, créateur et roi de la création avec le Père et l'Esprit très-saint. Pour⁵ ceux
10 qui ont connu le Christ et qui suivent l'enseignement évangélique, il est nécessaire de persévérer dans de bonnes actions. Et nous réaliserons cela, si nous ne possédons pas *le monde*⁶, d'autant plus que celui-ci *passé ainsi que sa convoitise*⁷.

339

15 Il n'y a rien d'éternel, en effet¹, dans les futilités (de ce monde) qui sont composées d'éléments corruptibles: elles sont éphémères et transitoires, et toutes les réalités de cette vie sont très fragiles².

TEXTE 337

¹ Cf. *1 Jn 2*, 17 que commente la scolie.

² *1 Jn 2*, 15.

TEXTE 338

¹ *Le monde passe, lui et sa convoitise*, *1 Jn 2*, 17 que commente la scolie.

² *Jn 15*, 19. Ce début de la scolie se lit dans l'*Homélie 82* de Sévère (voir supra, p. 37).

³ Cf. *Jn 12*, 31; 14, 30; 16, 11.

⁴ Cf. *Jn 1*, 1.

⁵ La finale de ce texte constitue une scolie anonyme dans la chaîne grecque (cf. Cramer 117, 3-5).

⁶ Cf. *1 Jn 2*, 15. Le texte s'achève ici dans la scolie grecque parallèle (Cramer 117, 3-5).

⁷ *1 Jn 2*, 17.

340

Որպէս ինքն ասաց Քրիստոս. «Այս են կամք շար իմոյ՝ զի Հաւատայցէք յայն որ առաքեացն զիս»: Որ Հաւատասցէ յառաքեալն ի շարէ և զպատուիրանս նորա պահեսցէ՝ զկեանսն յաւիտենականս ժառանգեսցէ:

341

Ասաց թէ. «Աշխարհ անցանէ»: Արդ՝ զի մի՛ տարակուսեսցին կարճատուութեամբ՝ զերբն խնդրելով, և զարարածոցս անփոփոխ Հաստատութիւն՝ ի սկզբանէ և այսր՝ 5 զմտաւ ածելով, ծուլացեալք ի մշտնջենաւորել յուսոյն որ առ յապա է, զգաստ առնէ և յայսմ մասին ասելով. «Յետին ժամանակ է»: Եւ աՀա շրջանք յեղանակաց ըստ կարգի ընթանան, և որ եղեն՝ նոյն եւս լինի Հանապազ. ուստի՞ իմանամք եթէ ի յետին եՀաս ժամանակ աշխարհ: Յարդեանցս որ ի մէջ մեր ցուցաւ՝ ասէ. քանզի ի Տեառնէ մերմէ՝ զայս առաք նշանակ վախճանի աշխարհի և իւրոյ գալստեանն, եթէ. 10 «Յորժամ տեսանիցէք յարուցեալ զսուտ մարգարէս և զմոլորեցուցիչ քրիստոսս, զիտասջի՛ք եթէ ճշմարիտն առ դուրս է Հասեալ»: Եւ աՀա տեսանեմք զոր լուաք ի նմանէ. բազումս և ստուրթեան վարդապետս, որք վարժեն զմեզ ի կատարած այսր յաւիտենի ըստ անսուտն Հրամամի:

342

Յետ այսր Հրամայելոյն զգործս պայծառս՝ ցուցանէ զաշխարհի կատարումն, և 15 յայտնի առնէ զբազմութիւն եղեալ շարութեանցն: Չայս ասէ ի վախճան աշխարհի. «Նեոն՝ և նա աՀաւասիկ երեւեցաւ յաշխարհի, զի նախընթաց եղեն Հերձուածողք

 TEXTE 341

¹ 1 Jn 2, 17.

² ի մշտնջենաւոր լուսոյն, dans la lumière éternelle, en J 1301 que nous corrigeons d'après les autres manuscrits.

³ 1 Jn 2, 18 que commente la scolie.

⁴ Cf. 1 Jn 2, 18.

⁵ Cf. Mt 24, 11. 24.

⁶ Cf. Mt 24, 33.

⁷ Le ciel et la terre passeront, Lc 21, 33.

TEXTE 342

¹ Allusion visant vraisemblablement les versets précédents 1 Jn 2, 13-16.

² Cf. 1 Jn 2, 17-18.

³ Cf. 1 Jn 2, 18 que commente la scolie.

⁴ Cf. Rm 16, 17.

340

Comme le dit le Christ lui-même: «*C'est la volonté de mon Père¹ que vous croyiez en celui qui m'a envoyé².*» Celui qui croira à l'envoyé du Père³ et gardera ses commandements⁴ héritera de la vie éternelle⁵.

341

(Jean) vient de dire: «*Le monde passe¹.*» Donc, de peur que l'on ne soit
 5 dans l'incertitude, en s'enquérant impatiemment de cette échéance, de peur
 aussi qu'en constatant la stabilité immuable de la création, depuis les
 origines jusqu'à maintenant, on ne devienne paresseux ^rà persévérer dans
 l'espérance² du jour à venir, il (nous) prévient en disant à ce sujet: «*C'est la
 dernière heure³.*» Voici pourtant que les cycles des saisons se succèdent
 10 régulièrement, et que ce qui fut, cela est encore continuellement. Par quoi
 reconnaitrons-nous⁴ (donc) que (le monde) est arrivé à *la dernière heure*?
 Par les événements qui se produisent parmi nous, dit (Jean). De notre
 Seigneur, nous avons reçu l'indication suivante concernant la fin du monde
 et sa venue: «*Lorsque vous verrez se lever des faux prophètes et des christs
 15 imposteurs⁵, sachez que le Véridique se trouve aux portes⁶.*» Et voici que
 nous voyons ce que nous avons entendu de lui: beaucoup de faux docteurs
 qui nous amènent à penser à la fin de ce monde, conformément à un décret
 qui ne saurait être faux⁷.

342

Après cette prescription concernant de belles actions¹, (Jean) annonce la
 20 fin du monde² et dévoile le grand nombre de mauvaises actions qui ont eu
 lieu³. Il parle en ces termes de la fin du monde: «*L'antichrist, voici qu'il
 s'est déjà manifesté dans le monde³; en effet, il y a eu des fauteurs de
 division⁴, annonciateurs de l'antichrist. Ceux-ci sont ses frères et ses amis,*

TEXTE 340

¹ *Jn* 6, 40.

² *Jn* 6, 29; cf. *Jn* 5, 24; 12, 44.

³ Cf. *Jn* 6, 39.

⁴ *1 Jn* 3, 24.

⁵ *Mt* 19, 29.

նեոինն. որք են եղբարք և բարեկամք նորա, այսինքն զի ի միոյ շաւղաց վերակացեալք Հայհոյեն զՔրիստոս, Հերիտիկոսք և որդին կորըստեան»:

343

Սեւեոիոսի Անդուքու:

Ասէ Յովհաննէս առաքեալն և աւետարանիչն. «Որդեակք յետին ժամանակ է», և ոչ արդեալք ստեաց. զի սովորութիւն է՝ ոչ զժամս աւուր եւեթ կոչել կատարումն տարւոյն, այլ զեղանակն որ լրումն է ամին, այսինքն զաշնանայինն: Չի բաժանի ժամանակ տարւոյն ի ձմեռնայինն, յաշնանայինն, յամառնային և ի գարնանային յեղանակս: Չմեռն՝ իսկ էր ճշմարտապէս անաստուածութիւնն, որ ըմբռնեաց զամենայն երկիր՝ յորում տիրեաց անպտղութիւն ամենայն Հոգւոց: Լեռնացեալք՝ անապատ և ապալերկ եղեալք յաստուածային պարգեւացն ամենեցուն, և ի ջերմութենէ Հոգւոյն սրբոյ թափուր մնացեալք:

Իսկ յորժամ ծագեաց առ մեզ Քրիստոս մարմնաւոր զալստեամբ՝ արդարութեան արեգակն, թիւ Հինգ Հազար ամաց յառաջ խաղացեալ էր ի սկզբանէ աշխարհի, ըստ որում Մովսէսին մեզ գիր աւանդեաց: Եւ ի Քրիստոսի զալստեանն՝ չեւ էր կատարեալ վեց Հազար ամն, այսինքն՝ Հազար ամաց ժամանակաց աշխարհիս, և զայս այսպէս տամք, և Հինգ Հազարացն անցելոց: Գալուստն Քրիստոսի ի վեց Հազար ամն եղեւ. ապա ոչ է արտաքոյ բանի ընդ այն Համեմատելով զայս յետին կոչել:

Այսոցիկ մտաց ճանապարհորդակից գտաք զսրբազան վերադիտողն Կոստանդինոպոլսի՝ զՅովհաննէս, ի յերիտուն և ի չորս ճառն որ ըստ Յովհաննու աւետարանին մեկնութիւն յիշելով: Քանզի ասէ այսպէս. «Ուստի՞ գիտես, ո՞ մարդ, եթէ մերձ իցէ կատարած»: Եւ յառաջ մատուցեալ՝ ինքն պատասխանէ, որ և ի նոյն բան Հանդիպիք, և զայս այսպէս ասացեալ. «Վասն զի որպէս զտարւոյն կատարածն՝ ոչ ի վերջին աւրն ասեմք լինել, այլ ի յետին ամիսն, մնացեալ դեռեւս երեսուն աւր.

Pères de l'Église. La doctrine des âges du monde (Théologie Historique 2), Paris, 1964, p 81-92

⁵ L'auteur de la scolie semble ne pas prendre à son compte les données de l'opinion millénariste. Sur les survivances tardives de ce courant, voir les articles *Millénarisme* de A. GELIN, dans *DBS*, t. 5, col. 1289-1294, et *Chiliasmus* de J. MICHL, dans *LTK*, Bd. 2, col. 1058-1062.

⁶ Cf. *PG* 59, 198.

⁷ La version arménienne de ce passage de la chaîne est abrégée; elle omet aussi la négation *οὐκ*: «Comment sais-tu, ô homme, que la fin des temps n'est pas proche, que les châtements annoncés ne nous accableront pas dans quelques jours?» La traduction arménienne du Ve siècle de cette homélie de Chrysostome, qui permettrait de lui comparer le texte de la chaîne, est perdue (Jean Chrysostome, *Meknut'iwn*, t. 2, p. 579-609)

⁸ Le thème développé au début de la scolie, sur *la fin de l'année*.

puisque, marchant sur les mêmes sentiers que les hérétiques et *le fils de perdition*⁵, ils blasphèment contre le Christ.»

343

De Sévère d'Antioche.

Jean, l'apôtre et l'évangéliste dit: «*Petits enfants, c'est la dernière heure*¹»,
 5 et, vraiment, il n'a pas menti. C'est en effet l'habitude d'appeler «fin de l'année», non pas uniquement cette heure du jour, mais encore la saison qui met un terme à l'année, à savoir celle de l'automne. Le temps de l'année est divisé en effet en saisons de l'hiver, de l'automne, de l'été et du printemps. Assurément c'était bien un hiver que le paganisme, qui avait saisi toute la
 10 terre où régnait la stérilité de toutes les âmes. Semblables aux montagnes, elles étaient arides, dépourvues de tous les bienfaits divins, et elles restaient privées de la chaleur de l'Esprit Saint.

Mais lorsque, grâce à sa venue dans la chair, le Christ, soleil de justice², se leva sur nous³, un nombre de cinq mille années s'était déjà écoulé depuis
 15 les origines du monde, ainsi que nous l'a rapporté le livre de Moïse⁴. Et lors de cette venue du Christ, six mille ans n'étaient pas encore achevés; cela pour dire (qu'il est venu) durant la période des mille ans de ce monde, et nous la donnons comme telle⁵, cinq mille ans étant déjà passés. La venue du Christ s'est produite aux environs de six mille ans; il n'est donc pas hors de
 20 propos d'appeler cette heure *la dernière*, si on la rapproche de ce fait.

Nous avons trouvé, solidaire de cette opinion, le saint évêque de Constantinople, Jean, qui la reprend dans la trente-quatrième homélie du commentaire sur l'évangile de Jean⁶. Il parle ainsi en effet: «Comment sais-tu, ô
 25 homme, que la fin du temps est proche⁷?» Et lui-même répond en exposant ce qui précède⁸; et vous trouverez cela dans ce même discours où il l'expose de cette façon: «Lorsque nous disons que c'est la fin de l'année, nous ne le disons pas que du dernier jour, mais aussi du dernier mois, alors même qu'il reste encore trente jours; de même et tout autant à propos du temps qui

⁵ Jn 17, 12.

TEXTE 343

¹ 1 Jn 2, 18 que commente la scolie.

² Cf. Mt 3, 20.

³ Cf. Lc 1, 78.

⁴ Sur la durée de 6000 ans du monde et l'apparition du Christ au cours du sixième millénaire dans les écrits des premiers auteurs chrétiens, voir V. GRUMEL, *Traité d'Études Byzantines 1, La chronologie*, Paris, 1958, p. 3-4; A. LUNEAU, *L'histoire du salut chez les*

այնպէս և այսչափ ժամանակաց անցեալ, եթէ յետ երեք Հարիւր ամաց ասեմ զկատարածն՝ ոչ մեղանչեմ»:

344

Աշակերտք գոլով ապստամբեցին ի ճշմարտութենէն, ի մտաց ինքեանց Հայ-
 Հոյութիւնս գտեալ. զորոց յայտնէ ի զգուշութիւն նոցա՝ ասելով. «Թէպէտ և
 յառաջագոյն ընդ մեզ էին և երեւելի կերպարանաւք՝ ընդ մերս թուէին, սակայն 5
 պատառելն և արտաքս ելանելն յայտարար է թէ ըստ ճշմարտի կցորդութեան
 Հաւատոյն՝ ոչ էին ընդ մերսն միացեալ և ի մէնջ»:
 Եւ թէ էին՝ ապա զի՞նչ ստիպեաց զբաժանելն և աւտարանալն. զի մեք՝ նոյն եմք ընդ որս Հաճութեամբ
 կանխան կէին, և Հանապազ ի նոյնութեանց մնամք: Ուրեմն՝ աւտարանալովն
 զծածուկ բաժանումն ինքեանց յայտ արարին. թէ ոչ էին մեր, և ոչ եւս եղեն 10
 տակաւին:

345

Չոր իւրաքանչիւր ոք ի մկրտութեանն շնորհ ընկալաւ ի շոգւոյն՝ աւծումն
 անուանէ, այսինքն զի՝ յայնժամ արժանաւորիմք լինել մարմին Քրիստոսի: Վասն
 այսորիկ ոչ ըստ կոչման անուանն զանազանիմք. նա՝ Քրիստոս, և մեք՝ քրիստո- 15
 նեայք:

Բայց զի՞նչ է ասելն. «Գիտէք՝ ամենեքեանն»:
 Այսինքն զընտրութիւն շոգւոյն որոշել, և ի Հերետիկոսացն ընդ ճշմարտ գիտութեանն խորշել, «զի Հասիք, ասէ, ի
 սոյն զաւրութիւն իմաստն շոգւոյն շնորհաւք՝ որով կնքեցայք: Եւ այսուհետեւ
 կարող էք նովաւ ճանաչել՝ թէ ոչ ոք շոգւով Աստուծոյ խաւսի և ասիցէ թէ՝
 նզովեալ Յիսուս: 20

Վասն այսորիկ և ես՝ զայնպիսեացն ոչ գրեցի ձեզ իբրեւ տգիտաց, այլ
 ապաստան արարի ի Հոգեկիր ձեր մտաց դատաստանի»:

 TEXTE 345

¹ 1 Jn 2, 20 que commente la scolie.

² Cf. 1 Co 12, 13; Ga 3, 27. Le commentaire de l'auteur de la scolie reflète la pensée des Pères de l'Église quant à la signification de l'onction (cf. J. WOLINSKI, *Onction: chez les Pères de l'Église*, DSpir., t. 11, 801-819; E. COTHENET, *Le Saint Esprit dans le corpus johannique*, DBS, t. 11, 383-385): elle institue une relation entre le Christ et les chrétiens dans l'Esprit Saint désigné par l'onction.

³ Cf. Ac 11, 26.

⁴ 1 Jn 2, 20.

⁵ 2 Tm 3, 5; 2 P 3, 17.

⁶ Cf. 1 Jn 2, 21.

⁷ Cf. 1 Jn 2, 20. 26-27.

⁸ 1 Co 12, 3.

s'écoule, je ne commets pas d'erreur, si je parle de la fin qui aura lieu après trois cents ans⁹.»

344

Alors qu'ils étaient disciples, ils se sont rebellés contre la vérité, inventant des blasphèmes en leurs esprits. C'est de ceux-là dont (Jean) avertit de
5 prendre garde, lorsqu'il dit: «Bien qu'ils aient été avec nous auparavant et que, par ce qui se voyait de leur comportement, ils semblaient des nôtres, cependant leur rupture et leur éloignement manifestent qu'ils ne nous étaient pas unis dans une vraie communion de foi et qu'ils (n'étaient pas) *de chez nous*¹.» Et puisqu'ils étaient (avec nous), qu'est-ce qui (les) a donc poussés à
10 la séparation et à l'éloignement? En effet, nous, nous sommes restés les mêmes vis-à-vis d'eux, qui, auparavant, vivaient en bonne entente (avec nous), et nous demeurons toujours dans les mêmes dispositions. Par leur éloignement ils ont donc manifesté leur désaccord caché: ils n'étaient pas *des nôtres*¹, et ils ne l'ont plus été jusqu'à maintenant.

345

15 La grâce que chacun a reçue de l'Esprit lors de son baptême, (Jean) l'appelle *onction*¹, pour dire qu'alors nous sommes devenus dignes d'être le corps du Christ². C'est pourquoi nous ne nous distinguons plus quant à l'appellation: lui s'appelle Christ, et nous, chrétiens³.

Mais que signifie cette parole: «*Tous, vous savez*⁴»? Cela veut dire que
20 (vous savez) discerner le choix de l'Esprit et, grâce à cette juste connaissance, (vous savez) éviter les hérétiques⁵, car, dit (Jean), «vous êtes parvenus à cette capacité d'intelligence⁶ par la grâce de l'Esprit avec lequel vous avez été signés⁷. Et désormais, vous pouvez aussi comprendre, grâce à elle, que personne, parlant sous l'influence de l'Esprit de Dieu, *ne peut dire maudit*
25 *(soit) Jésus*⁸!

C'est pourquoi, moi-même, en ces matières, je ne vous ai pas écrit comme à des ignorants, mais je me suis fié au jugement de votre esprit inspiré par l'Esprit de Dieu.»

⁹ «Si nous parlons de la fin des temps en parlant de la quatre-centième année», écrit Jean Chrysostome.

¹ Cf. *1 Jn 2, 19* que commente la scolie.

346

Սեւեռիոս ի թղթոյն որ առ Իռիակլիանոս :

Աւծեալք են՝ ոչ միայն մարգարէքն և որք իբրեւ զնոսա՝ սուրբքն յառաջ քան զնոսա, այլ Հասարակ ամենեքեանք որք ի մեծն և ի միայն ճշմարիտ Աստուածն և փրկիչն Քրիստոս Հաւատացին, և այժմ Հաւատան: Որք յաստուածային ծնունդն և ի լուացումն՝ մկրտութեանն խորհրդական միոռնիւն աւծան, և սրբով Հոգւովն զորդեգրութիւնն ընկալան, առեալ ընդ նմա զմեծամեծն պարգեւս՝ Աստուծոյ լինել ժառանգք և Քրիստոսի ժառանգակիցք: 5

347

Ոչ միայն նոցա թուլացոյց քննել ըստ որում կարէին, այլ ի Հաստատութիւն զգուշութեանն յաւել՝ տալ զստոցն և չարացն տարացոյց, որք կարի իմն յանդուզն ածէին յառաջ Հայհոյութիւն, ուրանալով զՅիսուս՝ թէ ոչ է Քրիստոսն: Եւ 10
Հերձուածն է՝ որ ի Սիմէոնէ, որք ասեն. «Այլ լինել զՅիսուս և այլ զՔրիստոս»: Քանզի զՅիսուս՝ ասեն լինել ի Մարիամայ մարդ սոսկ, և Քրիստոս՝ զնա եղեալ յետ իջանելոյ Հոգւոյն աղանակերպ ի Յորդանան ի վերայ նորա: Նզովեմ որ զայսպիսիս խոստովանի, և զսատանային՝ եղից ի վերայ նորա անուն և գործ:

348

Բազմաւորականաւ՝ յառաջագոյն զանուանս Հերիտիկոսացն ասելով. «Ամենե- 15
քեան նոքա ոչ էին ի մէնջ». ուստի՝ ըստ կարգի դնէ զզգայտեալ ի նոցանէ

chrétienne des trois premiers siècles comme l'ancêtre et le père de tous les hérésiarques (cf. L. CERFAUX, *La gnose simonienne*, dans *Recherches de Science Religieuse* 15 [1925], p. 489-511, et A. LE BOULLUEC, *La notion d'hérésie dans la littérature grecque* [IIe-IIIe siècles], t. 1, Paris, 1985, p. 79-91).

⁴ L'auteur de la scolie se fait ici l'écho des doctrines gnostiques combattues, en termes analogues, dans l'*Adversus Haereses* III, 16/1, d'Irénée de Lyon (éd. ROUSSEAU-DOUTRELEAU, SC 211, p. 286-291). Nous retrouverons les mêmes allusions aux christologies gnostiques dans les scolies 348, 349, 419 et 424 (voir infra, p. 145 et p. 247 et 257).

⁵ ἀναθεματίζει et περιτίθησιν dans la rédaction de la scolie grecque.

TEXTE 348

¹ Cette première phrase, que ne possède pas le texte grec (Cramer 119, 21-25), commente le οὗτος ἐστὶν ὁ ἀντίχριστος rattaché au lemme précédent dans la chaîne grecque (Cramer 119, 11-13) où il ne reçoit pas de commentaire dans la scolie Cramer 119, 14-19.

² 1 Jn 2, 19.

³ L'antichrist de 1 Jn 2, 22 que commente la scolie.

346

Sévère, de la lettre à Héraclianos.

Les prophètes et ceux qui avant eux furent saints comme eux n'ont pas été les seuls à avoir reçu l'onction, mais aussi tous ceux qui crurent au grand et unique vrai Dieu¹ et au Christ Sauveur², ainsi que ceux qui y croient
5 maintenant. Ceux qui ont reçu l'onction de l'huile sainte, lors de la naissance d'en haut³ et du bain du baptême⁴, ont aussi reçu l'adoption des fils⁵ dans le Saint Esprit, obtenant grâce à lui ce don extraordinaire de devenir *héritiers de Dieu et cohéritiers du Christ*⁶.

347

Non seulement (Jean) leur a permis d'approfondir (la vérité)¹ selon leur
10 capacité, mais, afin d'accroître leur circonspection, il leur a donné aussi l'exemple de gens menteurs et pervers qui proposaient audacieusement le plus grand des blasphèmes, puisqu'ils reniaient Jésus (affirmant) qu'il n'est pas le Christ². C'est l'hérésie, dont Simon est l'auteur³, de ceux qui disent:
15 «Autre est Jésus, et autre le Christ.» En effet, ils professent que Jésus est simplement un homme, né de Marie, et qu'il est devenu Christ après la descente sur lui, au Jourdain, de l'Esprit, sous la forme d'une colombe⁴. J'anathématise celui qui professe de telles doctrines, et je lui attribuerai⁵ le nom et l'activité de Satan.

348

C'est¹ au pluriel que (Jean) a désigné auparavant les hérétiques: «*Tous*
20 *ceux-là n'étaient pas des nôtres*²»; il cite donc à la suite celui d'entre eux³

TEXTE 346

¹ Cf. *1 Th* 1, 9; *1 Tm* 1, 17.

² Cf. *Ti* 1, 4; 3, 6; *2 P* 1, 1.

³ Litt.: *divine*.

⁴ Cf. *Ti* 3, 6.

⁵ Cf. *Rm* 8, 15.

⁶ *Rm* 8, 17.

TEXTE 347

¹ *La vérité que vous savez de 1 Jn 2, 21b*, texte que commente la scolie.

² La scolie grecque parallèle (Cramer 119, 14-19) n'a pas cette première phrase.

³ Simon le Magicien (*Actes* 8, 9-13), vraisemblablement, présenté dans la littérature

զամբարչտութիւնսն: Չի այլք ոմանք երեւեցան Հերձուածողք, և ասացին՝ այլ
 Հայր լինել անՀասանելի և անանուանելի. և զնա ասեն՝ Հայր Քրիստոսի: Իսկ
 զՅիսուս ուրանան, սոսկ մարդ ասելով և ոչ՝ բնութեամբ Աստուած յԱստուծոյ գոլ:
 (Ստուգապէս եղեն նեոն սոքա), զի (Հաւասար նորա) մոլորեցուցանեն զանմէղս ի
 մարդկանէ ի կորստեան խորխորատն:

5

349

Այս թէպէտ և ի վերայ Հերձուածողաց, սակայն՝ տիրապէս առ Հրեայսն է
 ակնարգութիւն, որք ուրացան զՈրդի, և տակաւին ի նոյն մնան յամառեալք:
 Արդարեւ՝ զՀայրն ուրացան ըստ ճշմարտութեանն, զի նա՝ վկայութեամբ նորա
 եցոյց զանձն, և ի Հարէ առ նոսա առաքեալ: Բայց են և Հերձուածողք ոմանք, որք
 զՀայր ասեն ճանաչել և զՈրդի ուրանան: Սակայն՝ խելագարեալ նոքա և ոչ 10
 զՀայրն ծանեան, զի թէ ծանուցեալ էր արդեալք, գիտէին թէ Հայրն Որդւոյ է
 Միածնին: Յայս՝ իսկ են և Սիմոնացիքն և ի նոյն ամբարչտութիւնս յածին:

350

Քանզի Հաւատով միացաք ընդ Որդւոյ ըստ մարմնաւորութեանն Բանի, և ի ձեռն
 նորա՝ ընդ Հայր ըստ աստուածութեանն փառաց: Արդ՝ եթէ զնոյն ամբողջ պաՀէք՝
 որպէս ընկալայք նախ ի մէնջ, յանքակ միութիւն մարմնոյն Քրիստոսի ճոխանայք 15
 ի Հանդերձելումն:

TEXTE 349

¹ *Quiconque nie le Fils n'a pas non plus le Père, 1 Jn 2, 23* que commente la scolie.

² L'auteur de la scolie pense sans doute aux versets de *Jean 5, 19-47*, et *8, 31-59*. *Si Dieu était votre Père vous m'auriez aimé.*

³ Cf. *Jn 5, 23; 1 Jn 2, 23.*

⁴ Cf. *Jn 5, 32.*

⁵ Cf. *Jn 5, 37: Vous n'avez pas écouté sa voix (du Père) ni vu ce qui le manifestait.*

⁶ Cf. *Jn 5, 24.*

⁷ Les sectateurs de Simon le Magicien que l'auteur de la scolie va désigner en finale, et auxquels les scolies 347-349 ont fait allusion (voir aussi les scolies 419 et 424, p. 246-247 et p. 252-257).

TEXTE 350

¹ Cf. *Ep 3, 17.*

² Cf. *1 Jn 2, 24.*

qui vomit de (multiples) impiétés⁴. Certains autres hérétiques apparurent en effet qui ont affirmé qu'il y avait un autre Père⁵, que l'on ne peut comprendre ni nommer⁶; et, celui-là, ils (le) disent «Père du Christ». Ils nient aussi Jésus, en disant qu'il est simplement homme et non pas Dieu par nature, (né) de Dieu⁷. (Ceux-là furent à coup sûr *l'antichrist*⁸), puisque (comme lui)⁹, ils font se fourvoyer des hommes innocents dans l'abîme de perdition¹⁰.

349

Bien que cet avertissement¹ concerne les hérétiques, cependant il s'adresse à coup sûr aux Juifs² qui nièrent le Fils³ et qui, jusqu'à présent, restent obstinément dans la même attitude. Oui vraiment, ils ont nié le Père, puisque lui, selon son témoignage⁴, s'est manifesté⁵ ainsi que celui qui leur a été envoyé par le Père⁶. Cependant il y a aussi certains hérétiques⁷ qui disent connaître le Père et qui nient le Fils. Mais ceux-là ont perdu la tête et n'ont pas connu le Père, car s'il s'était effectivement fait connaître (à eux), ils sauraient qu'il est le Père du Fils unique. Par là ils sont bien des Simonien, et ils errent dans les mêmes impiétés.

350

Par la foi, en effet, nous sommes unis au Fils¹ en raison de l'incarnation du Verbe et, par lui, avec le Père en sa gloire divine. Par conséquent si vous tenez à ces deux (Personnes), comme vous l'avez reçu de nous auparavant², vous serez comblés, dans l'autre monde, par la communion à l'indestructible unité du Corps du Christ.

⁴ *զանազան անբարչտուծիւսն* dans le manuscrit *W 1470*, l'antichrist qui vomit de multiples impiétés, par opposition à certains autres (phrase suivante), auteurs de l'une ou l'autre impiété seulement.

⁵ Le Père du Christ, émanation du Pro-Père des gnostiques, doctrine que combat Irénée de Lyon dans les deux premiers livres de l'*Adversus Haereses*.

⁶ Litt : incompréhensible et innommable; deux termes fréquemment employés par Irénée dans l'*Adversus Haereses* (cf. SAGNARD, *La gnose valentiniennne*, p. 332-333).

⁷ La scolie grecque s'achève ici.

⁸ *1 Jn 2, 22*.

⁹ Les mots entre guillemets sont omis par le manuscrit *J 1301*; nous les empruntons au manuscrit *W 1470*.

¹⁰ Cf. *Adversus Haereses* II, 8, 3 (éd. ROUSSEAU-DOUTRELEAU, *SC 294*, p. 80-83) où Irénée manie l'ironie contre ses adversaires, à partir de l'un des noms — *βυθός*, en arménien *xorxoratn*, abîme — que les gnostiques donnent à leur Pro-Père (cf. SAGNARD, *La gnose valentiniennne*, p. 268-272).

351

Ըստ կարգի՝ յարմարէ զաւետիքն զոյգ քաջալերութեանն բանի. զի այս բարեյուսութիւն է որ զճակատն ի մարտն դրդէ, և սուր թշնամւոյն անգործ առնելով ընկրկէ: Սոյն աւրինակաւք վարին և յաշխարհական մարտի յարմարիչք. քանզի զպսակսն առաջի յաղթանակ՝ ըստ աւրինի նաՀատակացն պատմեն: Այսպէս և սա՝ զոր ինչ երկնաւոր թագաւորն աւետարանեաց որոց զինուորեցան ի Հանդէս նորին Հաւատով ցուցանէ, որ է կեանք յաւիտենական՝ ըստ որում և ասէրն. «Այնպէս սիրեաց Աստուած զաշխարհ, մինչեւ զՈրդին իւր միածին ետ, զի ամենայն որ Հաւատասցէ ի նա ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս»: Արդ՝ քանի՛ պիտոյ է ձեզ զգուշութիւն, զի մի՛ յայսպիսի յուսոյ վրիպեսցիք: Եւ վրիպեցուցիչք են նոքա՝ որք զՈրդին ուրանան և զՀայրն անարգեն: Անգործ արարէ՛ք զսուր նոցա՝ առ ի յոչ ճարակել զձեզ բարրանաւք: 5 10

352

Գայլք են՝ ասէ, մորթիւք ոչխարաց քողարկեալք, և զմեր անուն պիտակապէս յանձինս բերեն: «Վասն այսորիկ՝ զչարութեանն պտուղ ազդեցի ձեզ գրովս, զի մի՛ յարտաքին դիմացն պարզմտութեամբ մոլորեալ՝ զժանկ գազանացն ունկամբ կթիցէք. այլ որպէս զի շնորհի Հոգւոյն աւծումն՝ անտրտում բնակեսցէ յանձինս ձեր. քանզի գիտեն այսպիսի խաւք և լուր վշտացուցանել զնա: Արդ՝ պատկառ կացէ՛ք ոչ տրամեցուցանել զՀոգին սուրբ Աստուծոյ՝ որով կնքեցարուք յաւուր փրկութեան»: 15

353

Չէ ինչ պիտոյ՝ եթէ ոք զձեզ ուսուցէ, եթէ ոչ երկրային ախտ խառնիցէք ընդ սրբոյ շնորհին զոր ընկալարուք. զի ոչ կարէ ըմբռնել զձեզ սատանայ, որք զՀոգին 20

² Cf. *Mt* 7, 15.

³ Cf. *Mt* 7, 16.

⁴ Cf. *Mt* 23, 27.

⁵ Cf. *Mt* 7, 15.

⁶ *1 Jn* 2, 27.

⁷ Cf. *Ep* 4, 29-30.

⁸ *Ep* 4, 30.

TEXTE 353

¹ *1 Jn* 2, 27b, lemme qui précède la scolie.

351

Comme il convient, (Jean) relie l'annonce de la bonne nouvelle¹ aux exhortations de (son) discours; c'est bien pareille heureuse espérance qui stimule la troupe au combat et lui fait repousser le glaive de l'ennemi, le rendant inefficace. De la même façon se conduisent aussi ceux qui se sont
 5 préparés aux combats de ce monde: à la manière des athlètes, ils s'entretennent des couronnes avant la victoire. De même, lui aussi (Jean) communique la bonne nouvelle que le Roi des cieux a annoncée à ceux qui se sont engagés dans la lutte, munis de la foi en lui¹, lui qui est, comme (Jean) le disait, la Vie éternelle: «*Dieu a tant aimé le monde qu'il a donné son Fils unique, pour*
 10 *que tout homme qui croira en lui reçoive la vie éternelle*².» Combien devez-vous donc être sur vos gardes, afin de ne pas vous détourner d'une telle espérance! Ceux qui s'en détournent sont bien ces gens qui nient le Fils³ et qui méprisent le Père. Rendez inefficace leur glaive, afin de ne pas vous faire la pâture de (leurs) astuces.

352

15 Ce sont, dit (Jean), des loups¹ qui se sont déguisés avec des peaux de brebis² et qui portent abusivement notre nom. «C'est pourquoi, dans cette lettre, je vous ai fait connaître ce fruit mauvais³, de peur que trompés par la simplicité de leur comportement extérieur⁴, vous ne récoltiez du poison en écoutant ces bêtes féroces⁵; mais (je vous l'ai écrite aussi) pour que *l'onction*
 20 *de la grâce de l'Esprit demeure en vous*⁶ sans l'attrister, car c'est le fait de dire et d'écouter de telles paroles qui peut le contrister⁷. Soyez donc attentifs à ne pas attrister *l'Esprit Saint de Dieu par qui vous avez été marqués d'un sceau pour le jour du salut*⁸.»

353

25 *Il n'y a nul besoin que l'on vous enseigne*¹, si vous ne mêlez pas de passion terrestre à la grâce sainte que vous avez reçue. Satan ne peut en effet vous

TEXTE 351

¹ La promesse de la *vie éternelle* annoncée en *1 Jn 2, 25* que commente cette scolie.

² *Jn 3, 16*.

³ Cf. *1 Jn 2, 23*.

TEXTE 352

¹ *Ceux qui cherchent à vous égarer, 1 Jn 2, 26* que commente la scolie.

սուրբ ունիք՝ վարդապետ բարեպաշտութեանն: Քանզի անգործ եղել սգիտութեանն պատրանք՝ որով յառաջագոյն գթեիք. և լցաւ երկիր գիտութեամբ Տեառն, և ծաղկեալ ի ձեզ աստուածային գիտութիւնն, այսուհետեւ զպտուղն սկսաւ տալ:

Մի՛ լիցի երբէք ճշմարտութիւնդ՝ որով վարիք ընդ կարծեալք արկանել, և
 Հերձուածողական բառիցն տեղի պատրաստել. քանզի՝ արդարեւ ճշմարիտ է յորում 5
 կայք, Հեռի յամենայն ստութեանց: Արդ՝ եթէ զչարութիւնն բարեան գունեն, և
 զսնոտիսն Հաւանական բանիւք պաճուճեն, Հրաժարեցէ՛ք ի նոցանէ, զի մի՛
 պարզմտութեամբ զԵւային կրիցէք ի յաւձին բանից մոլորումն: Յայսպիսեացս՝
 Գաղատացիքն երբեմն գայթաղեալ կորացան, զորս վշտացեալ Հոգևով անիծանէ
 Պաւղոս. «Երանի թէ մաւտակտուր լինեին, որ զձեզն խոռվեցուցին»:

Այս է սովորութիւն Հերձուածողացն յաջակողմանն գթեցուցանել. տես՛ թէ
 որպէս պարսպէ զաշակերտսն: Զի՛թէ զոր ունիք առանց կարծեաց ճշմարիտ
 Համարիք, անգործ լինի ամենայն արկածք չարին: Ապա թէ զնոցայն լսելով
 Հեշտանայք, և ի ձերդ կեղակարծ մտաւք տարակուսիք, վաղվաղակի ըմբռնէ զձեզ ի
 վարմս կորրստեան:

354

Գրէ թէ այսպէս մեղանչել ամենեցուն ի Հաւատ և ի վարս, ընդ կարծեալք
 ստութեան ձգել զճշմարտութիւնն: Առ որք բազումք Հայելով ի մանկանց եկեղեց-
 ւոյ ի Հերձուածս կործանեցան, և զստութիւնն՝ փոխանակ ճշմարտութեանն ախոր-
 ժեցին, որպէս իւրեանց թուեցաւ և առ ամենեսեան Հաստատեալ: Արդ՝ զի մի՛ յայս
 կործանեցին մտահաճութեամբ, սրտապնդէ յորում էինն ասելով. «Ճշմարիտ է 20
 բարեպաշտութիւնդ ձեր. ընդդէմ դարձի՛ք ամենայնի որ զայդ ջանան եղծանել. զի
 սուտ են և ի ստութեանն Հարէ»:

² 1 Jn 2, 27.

³ Jn 8, 44.

saisir, vous qui avez l'Esprit Saint pour maître de bonne conduite. L'imposture de son ignorance est en effet devenue inefficace, elle qui vous faisait trébucher auparavant; la terre a été remplie de la connaissance du Seigneur², et, la connaissance de Dieu s'épanouissant en vous, elle s'est mise dès lors à produire du fruit.

Que votre sincérité ne rabaisse jamais au rang d'opinions les (vérités) d'après lesquelles vous vous conduisez; qu'elle ne fasse jamais place à des propos hérétiques, car elle est réellement véridique (cette) vérité en laquelle vous êtes établis. Donc, si (des gens) fardent le mal en bien et embellissent (leurs) inepties au moyen de raisonnements qui se veulent persuasifs³, éloignez-vous d'eux, de peur que, partageant l'ingénuité d'Ève, vous ne subissiez la séduction des paroles du Serpent⁴. C'est du fait de tels procédés qu'eurent à rougir autrefois les Galates induits en erreur, eux que Paul invective, peiné en esprit: «*Qu'ils se mutilent (donc) tout à fait ceux qui jettent le désordre parmi vous*⁵.»

C'est la manière utilisée par les hérétiques pour faire tomber ceux qui croient correctement; observe comment (Jean) veut en protéger ses disciples⁶. En effet, si vous estimez véridique, sans aucune arrière-pensée, ce que vous tenez (pour vrai), toutes les suggestions du Malin seront inefficaces. Mais si vous prenez plaisir à leur prêter l'oreille, et si votre esprit incertain est pris de doute, (le Malin) vous saisit aussitôt dans les filets de perdition.

354

(Jean) écrit que l'on nuit à la foi et à la vie de tous, en faisant peser le doute sur la vérité par des suppositions mensongères¹. Beaucoup de fils de l'Église, qui les prirent en considération, tombèrent dans l'hérésie, et, au lieu de (s'attacher) à la vérité, ils se complurent dans l'erreur, comme elle leur semblait soutenue par tous. Donc, pour qu'ils n'y tombent pas par présomption, (Jean) les encourage par les paroles suivantes (à garder la vérité) en laquelle ils sont établis: «*Elle est véridique*² votre piété. Résistez à tous ceux qui s'efforcent de la ruiner; ce sont bien des menteurs (envoyés) par le père du mensonge³.»

² Cf. *Is* 11, 9.

³ Cf. *2 P* 2, 3.

⁴ Cf. *Gn* 3, 2-6; *1 Tm* 2, 13.

⁵ *Ga* 5, 12.

⁶ Cf. *1 Jn* 2, 27.

TEXTE 354

¹ Allusion à *1 Jn* 2, 18-23.

Տեն թէ թախանձանաւք՝ զոր երկիւղ ձգէ ի միտս նոցա և զամաւթ, որ արդարեւ կարող էր ի Հաւանութիւն ածել զմիտս ապառուծս: Է՞ր վասն: Չի ի պատերազմի ժամանակս Հասաք: «Մինչեւ ցայժմ պաշտօնք ամբողջ զոր ուսայք՝ ոչ ունելով զոք ընդդիմաւար, և այն չէր ինչ մեծ: Այժմ՝ զմիամտութիւն որդեկացող ի նոյն պաշտօնքէն, յորժամ սպառագինեցան Հակառակամարտքն, և յամենայն կողմանց փորձութիւնս որդեցին թշնամի նմին ընդդիմակ, մանաւանդ զի ոչ յարտաքնոցն՝ այլ ի մէնջ բուսան չարքն, և ընտանի երես դիւրաՀաւատալի լինի պարզամտաց: Յաղագս որոյ քաջալերեմ զիմ զաւրականսնդ աւրինակ այժմ մարտնչել, և անմատչելի նոցա զաշտարակ Հաւատոցդ՝ որ տուաւ ի պաշտանութիւն ձեզ ունել, զի յաղթող երեւեսցիք առաջի թագաւորին, յորժամ երեւեսցի վարձուք Հատուցմանն»:

Բայց ընդէ՞ր ոչ ասաց. «Չի մի՛ պատժիցիք իբրեւ զյանցաւորք», այլ թէ «մի՛ ամաչիցէք»: Ի կատարեալ սիրոյն աշտիճանն լինել սոցա, վկայէ յորում ոչ զոյ երկիւղ, որպէս Հանդերձեալ է ցուցանել: Քանզի նա վերագոյն անցեալ պատժոց երկիւղին՝ զամաւթն ունի անձին նախատինս, որ զաւրաւոր է և Հրաժարելի քան զերկիւղն, որպէս յայտ է ի մարդկային իրաց իմաստնոց:

Այս՝ ոչ միայն վասն Հաւատոց, այլ և յաղագս գործոց է ակնարկութիւն առ նոսա: Բայց քննելի է՝ թէ ո՞յր աղագաւ ած ի մէջ՝ որ ոչ թուի յարմարելի կարգ բանիս:

Արդ՝ քանզի ասաց մնալով ամբողջ ի Հաւատս ունել Համարձակութիւն յաւուրն նորա, զի մի՛ զայն բաւական Համարեսցին ի կատարելութիւն, առ նովաւ կարգէ և ըստ գործոցս սաՀման. «Չի եթէ գիտիցէք եթէ արդար է նա»: Թերեւս ասիցէ ոք. «Եւ ո՞վ ոք է վիճակեալ բանի որ զԱստուած անիրաւ կարծէ»: Այլ մեք ասեմք թէ՛ ըստ պարզ բերանոյ բարբառոյ. «Եւ ոչ ոք»: Իսկ ըստ ճշմարիտ և Հաւատարիմ գիտութեան գրէ: Ապա թէ ոչ աւրինակաւ վարեսցուք, ո՞ ոք՝ յորժամ զգալի

² 1 Jn 2, 28.

³ 1 Jn 4, 18.

TEXTE 356

¹ Puisque vous savez qu'il est juste, reconnaissez que quiconque pratique lui aussi la justice est né de lui, 1 Jn 2, 29, verset que commente la scolie.

² Cf. 1 Jn 2, 28.

³ Seul est donné l'incipit du verset 1 Jn 2, 29 (Puisque vous savez qu'il est juste, reconnaissez que quiconque pratique lui aussi la justice est né de lui), qui expose la nécessité des œuvres.

355

Vois combien (Jean) tient instamment à jeter la crainte et la honte dans leur esprit, lui qui était effectivement capable de convaincre des esprits obstinés. Pourquoi? Parce que nous nous trouvons à l'heure du combat¹. «Jusqu'à maintenant vous avez gardé intégralement ce que vous avez appris, sans rencontrer d'opposant; cela n'avait donc rien de remarquable. Maintenant, pour le même (comportement), je réclame (votre) fidélité de petits enfants, alors que les adversaires ont pris les armes et que, de tous côtés, ils suscitent des tentations en tant qu'ennemis opposés à cette (fidélité), d'autant plus que le mal ne vient pas de l'extérieur mais qu'il est produit par nous, et qu'un visage familier inspire facilement confiance aux simples. C'est pour cela que j'exhorte mes soldats à combattre à présent dans les règles, et à rendre inaccessible aux (ennemis) la tour de la foi qui vous a été donnée pour protection, afin que vous apparaissiez en vainqueurs devant le Roi, *lorsqu'il paraîtra*² avec le salaire de (votre) récompense.»

Mais pourquoi n'a-t-il pas dit: «Afin que vous ne soyez pas châtiés comme des coupables», mais «*afin que vous ne soyez pas remplis de honte*²»? C'est pour que ceux-là parviennent au degré de l'amour parfait *en qui*, assure-t-il, *il n'y a pas de crainte*³, comme il s'appête à le montrer. Plus que la crainte de châtiments passagers, (Jean) tient en effet pour honteuse l'infâmie de l'âme; elle est plus importante et plus détestable que la crainte, comme cela est évident aux sages dans leurs activités humaines.

356

Cette indication¹ leur est donnée non seulement pour ce qui concerne la foi, mais aussi en vue des œuvres. Il faut cependant se demander pour quelle personne (Jean) a formulé cet avis qui ne semble pas adapté à la suite de son discours.

Donc, puisqu'il a dit qu'en conservant intégralement la foi, nous aurions de *l'assurance* lors de son jour², il ajoute, afin qu'on ne suppose pas que la (foi) est suffisante pour arriver à la perfection, une règle concernant les œuvres: «*Puisque vous savez qu'il est juste*³.» Peut-être quelqu'un dira-t-il: «Qui est visé par ce texte, imaginant Dieu injuste?» Bien entendu, à parler simplement, nous, nous dirons: «Mais personne!» C'est pourtant d'après une connaissance réelle et sûre que (Jean) écrit cela. Si donc nous ne nous conduisons pas de façon correcte, qui, lorsqu'il le verra de ses yeux de chair,

TEXTE 355

¹ Cf. *Rm* 13, 11.

աչաւք տեսանէ, ձեռաւք շաւչափէ և մտաւք Հաւատայ, զառաջիկայ խարոյկ բորբոքեալ անձամբ զանձն ի ներքս արկանէ: Ինձ թուի թէ և ոչ ոք: Թէպէտ և ի թշուառականաց ոք իցէ ի յայս կամաւք բերիցի, արտաքոյ են բանիս վկայքն՝ որք յաղագս Հանդերձեալ յուսոյն զինեցան:

Այսպիսի Հաւատ՝ թէ բերեաք առ արդարութիւնն Աստուծոյ, և զճճարտութիւնն 5
Հաստատեաք՝ թէ ոչ կարէ գրկել ի նա ողորմութիւնն զարդարութիւնն և զպատիժն սպառնացեալ՝ իբր զգալի աչաւք տեսեալ ունեաք, անկար լինէր մեզ մեղանչելն կամաւք, որպէս ի Հուր անկանելն սաՀմանեցաւ: Բայց վրիպեալ գտաք յայսպիսի խորհրդոց, և մոռացաք զարդարութիւնն Աստուծոյ՝ որ Հասարակութեան է բաշխող, և զերկիւղն որ ի նմանէ կայ առաջի յաղագս բացակայ կարծելոյն: Վասն 10
այսորիկ արՀամարՀութեամբ Հաւատոց՝ քաջալերութեամբ ի մեղս ձկտիմք:

Արդ ըստ այսմ՝ թէ ունի ոք արդարութեան Աստուծոյ գիտութիւն, ասէ, յորժամ կարող լիցի իմանալ թէ Համանման ծնողին են ծնեալքն ի նմանէ, որք ողջ պաՀեն զՀաւրն սովորութիւն և զառ ի նմանէ պատուիրանս կարգեալս: Եւ աՀա նա ճճարիտ է սուրբ և արդար, զիա՞րդ որ արտաքոյ սոցին գտանի, առ ի նմանէ ծնեալ 15
կարծեսցի: Իսկ՝ եթէ զկարծիքն ըստ որում պարտն է ընկալցի, ո՞րպէս ախորժէ ի Հայրենի գրկացն Հեռանալ:

356 bis

Զգուշացեալ ըստ Հաւատոցն՝ ի ժամանակեայ նեռանցն, ապա ի գործս միսի ճառ: Քանզի նոքա երկոքումբք էին ամբարիշտք, և ի գիջութեամբ պղծելն զմարմին 20
անխտիր, զոր մծղնէիցն անուանեմք՝ աղանդ անտի յառաջ եկեալ:

Եւ զի՞նչ ասէ. «Զի եթէ գիտէք զՔրիստոս ըստ մարմնոյ արդար և անմեղ»: Ապա. «Ի նմանէ նա է ծնեալ Հաւատովք, որ Հանգունատիպ է նմա անմեղութեամբ և սրբութեամբ, և ոչ որպէս դոքին՝ որ կրեն զանուն Հաւատացելոց և գործովք ուրացեալ են»:

(Paulianistes de Paul de Samosate, Messaliens, Pauliciens?). Sur ce problème, voir la dernière bibliographie arménienne de V. NERSESSIAN, *The Tondrakian Movement: Religious movements in the Armenian Church from the fourth to the tenth centuries*, London, 1987, p. 7-24, 47-71, et le compte-rendu critique des ouvrages antérieurs, arméniens et autres, par P. LEMERLE, *L'histoire des Pauliciens d'Asie Mineure d'après les sources grecques*, dans *Travaux et Mémoires*, vol. 5, Paris, 1973, p. 1-15.

³ Cf. *1 Jn* 2, 29.

⁴ On le voit, par ses deux parties la scolie possède une finalité transitionnelle; l'allusion à la secte des impudiques invite à penser qu'elle a été insérée par un réviseur ou un copiste arménien.

le touchera de ses mains, et le reconnaîtra en son esprit, supporterait sur soi ce feu ardent? Personne, me semble-t-il. Même s'il y a quelques misérables pour prétendre à cela, il y a aussi, à l'opposé, les témoins de la parole qui ont revêtu leur armure en vue de l'espérance à venir⁴.

Si nous appliquions cette foi à pratiquer la justice de Dieu, et si nous affermissions la certitude qu'en lui la miséricorde ne peut faire obstacle à la justice ni au châtement qui nous menace, comme si nous l'avions sous nos yeux de chair, il nous serait impossible de commettre volontairement le péché, puisque la relégation au feu (éternel) a été décidée. Mais nous nous sommes détournés de ces pensées et nous avons oublié la justice de Dieu qui rétribue tous les hommes, ainsi que la crainte qu'elle suscite à l'égard de Celui que l'on estime éloigné⁵. C'est pour cette raison, qu'au mépris de la foi, nous nous portons avec ardeur vers le péché.

Donc, d'après cela, si quelqu'un possède la connaissance de la justice de Dieu, alors, dit (Jean), il pourra comprendre que ceux qui ressemblent au Créateur *sont nés de lui*, eux qui gardent intégralement la vie du Père et les commandements qu'il a établis. Et puisque celui-ci est véritablement saint et juste, comment celui qui leur est étranger pourrait-il se croire *né de lui*⁶? Mais si, comme il se doit, on a reçu la pensée (du Père), comment se plairait-on à s'éloigner du sein paternel?

356bis

Après avoir adressé, à propos de la foi, une mise en garde à l'égard d'antichrists contemporains¹, le discours aborde ensuite la question des œuvres. Ces gens-là se comportaient en effet en impies dans l'un et l'autre domaine, et, s'adonnant avec indifférence à l'impure luxure de la chair, ils avaient formé cette secte que nous appelons des «impudiques²».

Et que dit (Jean)? «*Puisque vous savez que le Christ selon la chair (est) juste et sans péché*³.» Ensuite: «*Celui-là est né de lui*³ par la foi, qui lui ressemble par l'absence du péché et par la sainteté, à la différence de ceux qui portent le nom de fidèles et qui l'ont désavoué par leurs œuvres⁴.»

⁴ Cf. *Rm* 13. 12, *Ep* 6, 11. 13.

⁵ Cf. *Pr* 1, 7; 8, 13; 15, 33.

⁶ *1 Jn* 2, 29.

TEXTE 356 bis

¹ Cf. *1 Jn* 2, 18-28.

² *Mclnēic'n*. Le terme *Mclnē* est bien connu dans l'histoire de l'hérésiologie arménienne (voir N.G. GARSOÏAN, *The Paulician Heresy*, The Hague-Paris, 1967, p. 82-83 et 207-214) comme désignant une secte dont l'identité n'a pas encore été déterminée avec certitude

Եթէ ստասցուք զարճեստ գիտելոյ եթէ գոյութեամբ և բնութեամբ նա արդար է, վաղվաղակի ի ծանաւթութիւն գամք թէ՛ և մեր զարդարութիւն առնելովն, ի նմանէ եմք ծնեալք: Նոյնպէս և ոք՝ յորժամ լսիցէ զասացեալն Աստուծոյ. «Եղերո՞ւք սուրբք՝ զի ես սուրբ եմ», և գիտասցէ զնա սուրբ գոյութեամբ ստուգապէս, և տացէ զանձն սրբութեամբ ըստ Հրամանին, բարւոք յառաջատութիւն ինքեան գործէ: 5

Նա «թէ առնեմք զարդարութիւն», և թէ ոչ՝ զԱստուած տիրապէս արդար պարտիմք իմանալ: Սակայն՝ արդար Հաւատայ ոք զնա առաքինութիւն գործոցն ներգործութեամբ, որ զերկիւղն յարդարութենէն առաջի աչացն ըստ ճշմարիտ տեսութեանն կերպարանէ, և վերջանայ յարդարութեանն կարծեաց որ զայսոսիկ լո՛ւ ներգործել: 10

Բայց՝ զի արդարեւ է Աստուած արդար, ասաց Մովսէս. «Արդար և ճշմարիտ է Տէր մեր»: Եւ փրկիչն՝ առ Հայր ասէր. «Հայր արդար՝ և աշխարհ զքեզ ոչ գիտացին»: Այլ և Որդին նորա Յիսուս, ըստ որում Աստուած յԱստուծոյ, և սուրբ ի սրբոյ, այսպէս և արդար յարդարոյ: Ուրեմն՝ որ ի նմանէ ծնեալ, անդրանիկ Որդւոյն պարտի նմանել: 15

Չոր ինչ վասն գիտելոյ զարդարութիւնն քննեցաք՝ զնոյն առնլի է և ի վերայ տեսութեանս, ապա թէ ոչ՝ զի՞նչ Հարկէր զնոսա ի վայրապար տեսութիւն կրկին բանիւս կոչել, որք ի վաղ ժամանակաց Հետէ՝ զայս խորհուրդ ընկալան: Սակայն՝ տեսութիւն Հանգոյն այնմ ասէ տեսանել. որպէս Գաղատացւոցն՝ առաքեալ երբեմն ունել վկայեաց՝ թէ որոց գրեցաւ առաջի աչաց Յիսուս Քրիստոս ի խաչելեալ, թէ 20 այնպէս զիմացականապէս սէրն Աստուծոյ ընդունիմք՝ ըստ որում զգալի աչաց տեսութեան Հաւատամք:

Հարկաւորապէս շարժեաք յամենայն գործոց բարեաց կատարումն, վասն որդե-

TEXTE 358

¹ Allusion aux scolies précédentes sur 1 Jn 2, 29; elle dénote le projet du caténiste de réaliser un véritable commentaire de l'Épître de Jean.

² Le terme est un rappel du verset 1 Jn 3,1 commenté ici: *Voyez de quel grand amour nous a fait don le Père.*

³ Le mystère de la filiation divine évoqué en 1 Jn 3, 1

⁴ Ga 3, 1; c'est la foi dans l'enseignement exposé par l'Apôtre qui avait procuré aux Galates la vision du Christ crucifié; c'est la foi dans l'enseignement de Jean sur l'amour de Dieu pour ses enfants qui donne aux chrétiens la vision de cet amour.

357

Si nous avons la sagesse de comprendre que c'est par essence et par nature que (*Dieu*) est juste¹, nous en viendrons rapidement à savoir aussi que c'est en pratiquant nous aussi la justice que nous sommes *nés de lui*¹. De même, lorsque quelqu'un entend cette parole de Dieu: «*Soyez saints, car moi je suis saint*²», et lorsqu'il le reconnaît vraiment comme *saint* par essence et qu'il s'applique à la sainteté conformément à ce commandement, il réalise (alors) pour lui-même un grand progrès.

(Jean) dit bien: «Si nous pratiquons *la justice*³»; et si nous ne le faisons pas, nous devons savoir que Dieu est souverainement *juste*. Aussi, c'est par la pratique d'œuvres vertueuses que l'on croit *juste* celui qui, conformément à une vraie connaissance, met devant ses yeux la crainte que lui inspire cette justice, et se défait de toute présomption de justice qui arrêterait cette activité:

Cependant, que Dieu soit vraiment *juste*, Moïse l'a dit: «*Le Seigneur, notre Dieu est juste et véridique*⁴.» Et le Sauveur disait à (son) Père: «*Père juste, le monde ne t'a pas connu*⁵.» Mais son Fils Jésus, puisqu'il (est) Dieu né de Dieu, Saint né du Saint, (est) de même *Juste* né du *Juste*. Par conséquent *celui qui est né de lui*⁶ doit ressembler au Fils premier-né.

358

Ce que nous avons recherché dans le but de connaître la justice¹, il faut aussi l'entreprendre à propos de la vision², sinon pourquoi Jean se serait-il obligé, dans ce nouvel exposé, à inviter inutilement à la vision ceux qui, depuis longtemps, ont eu part à ce mystère³? Cependant, il parle de voir, d'une vision du genre de celle-ci: de même que l'Apôtre assurait aux Galates qu'ils l'avaient eue autrefois, *eux qui avaient eu sous les yeux Jésus Christ crucifié*⁴, de même recevons-nous de façon spirituelle l'amour de Dieu dans la mesure où nous croyons à la vision qu'il en donne à nos yeux de chair.

Il nous faut donc nous appliquer à la réalisation de toutes les œuvres

TEXTE 357

¹ *1 Jn 2, 29* que commente la scolie.

² *Lv 19, 2; 1 P 1, 16.*

³ Cf. *1 Jn 2, 29.*

⁴ *Ex 9, 27; Dt 32, 4.*

⁵ *Jn 17, 25.*

⁶ *1 Jn 2, 29.*

գրութեան պարգեւացն զոր ընկալաք: Ձի թէ յաղքատութենէ՝ թագաւոր զոք ի մէջ չամապատիւ փառաց իւրոց ընդունէր, թերեւս ընդդէմ ինչ Հնազանդութեան կամացն պատասխանէր: Ո՞րքան ապա մեծ է Աստուած՝ որում կոչեցաք որդիք: Բայց զի ոչ տեսանեմք զչնորՀն որպէս պարտն է, վասն այսորիկ զարթուցանէ թէ. «Տեսէ՛ք, զի եմք»: Եւ չիք ինչ երկմտութիւն, թէ ճշմարիտ Հաւատով ակնարկեմք: 5

359

Աշխարհ՝ զչարս ի մարդկանէ անուանէ, յորոց Հալածական լինէր յայնժամ քարոզութիւնն և որք նմա Հպատակեին Հաւատովքն:

360

Յորոյ տեսութիւն՝ զնոսա յորդորեաց Հայեցողութեամբն ձկտեալ, աՀա Հարկաւորապէս՝ ինքն ի մէջ առեալ ցուցանէ, զի մի՛ ըստ պարզ բարոյից ասիցեն թէ. «Տեսանեմք աՀա զի որդիք Աստուծոյ եմք, և վասն այսորիկ նեղիմք, չարչարիմք և Հալածական լինիմք յաշխարհէ»: Ասէ թէ զոր անյայտ է զգալի տեսութեան, և յայտնի ճշմարիտ Հաւատոց: «Կամիմ զի տեսջիք՝ գիտելով զի առ այն քննութիւնն դեգերիք, զյաճախութիւն նեղութեանցդ ախորժ և թեթեւ Համարիք, որ զյաճախութիւն փառացն յաւիտենական առաւելութեամբն անդանար ձեզ գործեն»:

Եւ զի՞նչ են փառքն. «Նման նմա, ասէ, գիտեմք թէ լինելոց եմք»: «Տ՛ուր զյարացուցէն մեզ նշանակ, ի՞նչ երանելի, որում Հանդերձեալ եմք նմանել, զի միամիտ ճգնեսցուք պարզապէս գիտութեամբն»: «Անկար եմ, ասէ, զի թէ զարեգակն ի մէջ ածեմ, ստեմ՝ նմանեցուցանելով զարարածն արարչին: Իսկ եթէ զՀրեշտակս, աՀա նոքա սքողելով ձկտին ի տեսութիւն անճառ փառացն: Այլ մի՛ և զմարգարէիցն տեսութիւն Համարիս որպիսութիւն նորա էութեանն. զի Մովսէս՝ 20

 TEXTE 360

¹ Cf. *1 Jn* 3, 1: voyez ...

² *1 Jn* 3, 2 que commente la scolie.

³ Cf. *1 Jn* 3, 1: le monde ne peut pas nous connaître.

⁴ *1 Jn* 3, 2.

⁵ Cf. *Is* 6, 2; *Ez* 1, 11. 23.

⁶ Impératif tardif (cf. KARST, *Historische Grammatik*, p. 378).

⁷ տեսութեանն, *tesut'eann*, la vision, écrit ici le copiste du manuscrit *J* 1301 qui répète le terme qu'il vient d'écrire; nous corrigeons en էութեանն, *eut'eann*, l'être, avec le manuscrit *W* 1470.

bonnes en raison du don de l'adoption que nous avons reçu⁵. En effet, si un roi tirait l'un de nous de sa pauvreté pour le placer dans une gloire égale à la sienne, refuserait-il par hasard d'obéir à ses volontés? Combien plus grand Dieu n'est-il pas, lui dont *nous avons été appelés les enfants*⁶! Cependant, 5 puisque nous ne voyons pas cette grâce comme il le faudrait, c'est pour cela que (Jean) nous stimule: «*Voyez, car nous le sommes.*» Et il n'y a plus (en nous) de doute si nous regardons avec une vraie foi.

359

Il appelle *monde*¹ les méchants parmi les hommes², ceux qui repoussaient alors la prédication et (les fidèles) qui lui obéissaient dans la foi³.

360

10 Jean, dont la vision¹ les a encouragés à s'adonner à la contemplation, le voici qui la met lui-même sous leurs yeux, autant qu'il est nécessaire, de peur qu'ils n'en parlent d'une façon simpliste: «*Nous voyons donc que nous sommes enfants de Dieu*², et c'est pourquoi nous sommes tourmentés et persécutés par le monde³.» Il dit (ainsi) que celui qui est invisible à une 15 vision sensible se manifeste à une foi vraie. «*Je veux que vous voyiez, sachant que si vous vous appliquez à cette recherche, vous jugerez douce et légère l'abondance de vos tourments qui produisent pour vous, à profusion, une abondance de gloire éternelle.*»

Et qu'est-ce que cette gloire? — «*Nous savons, dit-il, que nous lui serons semblables*⁴.» — Donne-nous, ô bienheureux, un exemple du modèle auquel nous devons ressembler, afin qu'avec simplicité nous nous appliquions sincèrement à sa connaissance. — «*J'en suis incapable, dit-il, car si j'allègue comme exemple le soleil, je mens, faisant ressembler la créature au créateur. Et si (je propose) les anges, eh bien! ceux-là sont tendus vers la vision de la* 25 *gloire ineffable en se voilant la face*⁵. Quant à la vision des prophètes, ne crois pas⁶ que ce soit celle de la substance de son être⁷: Moïse, après

⁵ Cf. *Rm* 8, 15. 23; *Ga* 4, 5; *Ep* 1, 5.

⁶ *1 Jn* 3, 1.

TEXTE 359

¹ *1 Jn* 3, 1 que commente la scolie.

² Le début de cette phrase correspond exactement à la scolie Cramer 121, 18.

³ Cf. *Rm* 1, 5; *2 Co* 9, 13.

յետ բազում անգամ տեսութեանն, միայն զյետոյս փառացն նկատեալ արժանացաւ: Բայց մեք տեսանելոց եմք զնա, որպէս և ունի զիսկութիւն էութեան աստուածութեանն. և ոչ միայն տեսանել, այլ և ի նոյն Համեմատ Հաղորդութեամբն զազիլ»:

Եւ ո՞ զայս մեզ Հաւատարիմ առնէ, թէ մարդիկ Հողանիւթք՝ յանՀասն Հրեշտակաց և յանճառն սրովբէից բնութիւնն խառնիմք նորա մարմին լինել: Չի ոչ զՀրեշտակաց արժանացոյց բուռն Հարկանել, այլ մեզ եղեալ եզբայր՝ ամենայնիւ նմանեաց: Արդ՝ որպէս նա մեզ, և ոչ թէ Հրեշտակաց, յայսմ աշխարհի նմանեաց, այսպէս և մեք՝ որք տնկակիցք եղաք մարմնոյ նորա և մաՀու, զիտեմք Հաստատութեամբ թէ յորժամ յայտնեսցի և տեսանեմք զնա ի փառս իւր՝ ըստ որում և էն: ՎեՀագոյն եղեալ Հրեշտակաց՝ մարմնակից և պատկերակից, մեր Աստուծոյն նմանեմք:

361

Սեւեոիոսի:

Որք յայս կեանս որդիք Աստուծոյ կոչեցաք՝ սրբեալք մկրտութեամբն, եթէ բարւոք նմանութեանն չստեմք, եւս լաւագոյն առնումք պայծառութիւն՝ յորժամ տեսանեմք զՔրիստոս ի յարութեանն, քանզի լիցուք որպէս և ինքն է:

362

Հարցումն:

Զի՞նչ է զոր ասէ աստուածաբանն ՅովՀաննէս. «Սիրելի՛ք՝ այժմ որդիք Աստուծոյ եմք, և չև եւս է յայտ՝ թէ զինչ լինելոց եմք»: Եւ աՀա սուրբն Պաւղոս, յետ ասելոյ եթէ. «Չոր ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, պատրաստեաց Աստուած սիրելեաց իւրոց», յաւել թէ. «Բայց մեզ յայտնեաց Աստուած Հոգւովն, զի Հոգին զամենայն քննէ՝ և զխորս Աստուծոյ»:

TEXTE 361

¹ 1 Jn 3, 1.

² Cf. 1 Jn 3, 2.

TEXTE 362

¹ 1 Jn 3, 2 que commente la scolie.

² 1 Co 2, 9; cette citation est absente de la question posée à Maxime le Confesseur (*Quaestiones ad Thalassium IX*, éd. LAGA-STEEL, p. 78-79).

³ 1 Co 2, 10. La question posée à Maxime après cette citation de 1 Co 2, 10 dans le texte grec (éd. LAGA-STEEL, p. 79, 6-7) fait défaut en arménien.

plusieurs visions, fut jugé digne de n'apercevoir que l'envers de la gloire⁸. Mais nous, nous verrons⁹, et telle qu'elle existe, la réalité de l'être divin; et ce ne sera pas seulement une vision, mais bien une union à cet (être divin) dans une participation adéquate (à notre être).

- 5 Et qui nous permet de croire que, hommes faits de terre, nous unirons à la condition inaccessible des anges et à celle ineffable des séraphins, de manière à être son corps? (Dieu) n'a pas jugé expédient de prendre la condition des anges, mais puisqu'il est devenu notre frère il nous a ressemblé en tout¹⁰. Donc, de même qu'en ce monde il se fit semblable à
- 10 nous et non pas aux anges, de même nous qui sommes devenus participants de son corps et de sa mort¹¹, nous savons avec certitude que, lorsqu'il paraîtra, nous le verrons aussi dans sa gloire tel qu'il est¹². Devenus supérieurs aux anges par la participation à son corps et à son image¹³, nous ressemblerons à notre Dieu.

361

15 De Sévère.

Nous qui en cette vie avons été appelés enfants de Dieu¹ puisque nous avons été sanctifiés par le baptême, si nous ne mentons pas à cette belle ressemblance, nous posséderons une splendeur encore plus grande lorsqu'à la résurrection nous verrons le Christ, car nous serons tel qu'il est lui-même².

20

362

Question.

Que veut dire Jean le théologien: «*Bien-aimés, dès à présent nous sommes enfants de Dieu, mais ce que nous serons n'a pas encore été manifesté*¹.» Et voici que saint Paul, après avoir dit: «*Ce que l'œil n'a pas vu et ce que*

25 *l'oreille n'a pas entendu, Dieu l'a préparé pour ceux qui l'aiment*²», a ajouté: «*Mais Dieu nous l'a révélé par l'Esprit, car l'Esprit sonde tout, même les profondeurs de Dieu*³.»

⁸ Litt.: le dos de la gloire, *ἕκσθη*, *yetoys*, *ὀπίσω*, pris comme substantif, le même terme qu'en *Ex* 33, 23.

⁹ *1 Jn* 3, 2.

¹⁰ Cf. *Ph* 2, 7; *He* 2, 17.

¹¹ Cf. *Rm* 6, 8.

¹² *1 Jn* 3, 2.

¹³ Cf. *Gn* 1, 26.

Պատասխանի Մաքսիմիևոսի:

Սուրբ աւետարանիչն՝ մեծն Յովհաննէս, վասն այսորիկ զդէմս Հանդերձելոց փառացն որում արդարքն Հանդիպին, անգիտանող ասէ, քանզի չև է երեւեալ տեսակ առ յապա բարեացն անձնաւորութեամբ. վասն զի Հաւատովք ճանաչենք զյարութիւն մեռելոց, և ոչ էութեան իսկութեամբ: Իսկ աստուածայինն Պաւղոս՝ մեծաբոյս Հաւատովք՝ զազդեցութիւն պատրաստեալ բարեացն, իբրեւ զտեսեալ Համարէր: Որպէս և ինքն՝ այլուր անձին իւրոյ զբանն մեկնէր թէ. «Որչափ եմ ի մարմնի՝ Հեռի եմ ի Տեառնէ, զի Հաւատով ակն ունիմ տեսանել զնա և ոչ կարծեալք. և այժմ՝ զնամ իմանալի Հայեցողութեամբ ի նոյն յոյս»: Բայց զի կարաւտանայր գիտել՝ յայտ արար զպատրաստեալ բարիսն ներգործողաց զկամս Աստուծոյ. զոր աստ գիտաց զաւրութեամբ տեսութեան մտաց՝ ինքն յայտնէ ասելով. «Այժմ խելամուտ եմ փոքր ի շատէ, իսկ յայնժամ ծանեայց որպէս նայն ծանեաւ զիս»:

Ապա ուրեմն՝ ի միոյ Հոգւոյ շարժեալ, առաքեալքս՝ Հակոռակայայտ վարդապետութեամբս, միմեանց Համաձայն բարբառին: Վասն զի ըստ դիմաց՝ զտեսակս Հանդերձելոց պսակացն, խոստովանին անգիտութիւն. իսկ ըստ Հաւատոյ՝ մեծանձնութիւն յայտնի ասեն գիտել որպէս և ցուցաւ: Նա և մեծ առաքեալ ըստ այսմ ընթացից իմաստասիրէ յամենայն ի բանս իւր զաստեացն և զՀանդերձելոցն: Քանզի՝ զոր աստ փոքր ի շատէ ունէր գիտութիւն և մարգարէութիւն, խափանեալ ասէ ի ժամ ապառնեացն. դարձեալ զոր աստ ընդ Հայելի աւրինակաւ տեսանէր, յայնժամ ունէր ակն դէմ յանդիման ընդունել: Եւ որպէս թէ ոչ է նմա գիտելի գոյութեամբ Հանդերձեալն՝ յայտնապէս աղաղակէր. «Խելամուտ եմ փոքր ի շատէ»:

Բայց՝ զի յուսայր երբեմն գիտել՝ ասէր. «Անդանաւր ծանեայց զնա՝ որպէս և նա ծանեաւ զիս»: Եւ զի՞նչ է ճանաչելն, թէ ոչ որ ասացաւս յաստուածաբանէս թէ. «Տեսանելոց եմք զնա որպէս և էն»:

⁹ 1 Co 13, 12.

¹⁰ Cf. Mt 25, 34.

¹¹ Cf. 1 Co 13, 8-10.

¹² Cf. 1 Co 13, 12.

¹³ 1 Co 13, 12.

¹⁴ 1 Co 13, 12

¹⁵ 1 Jn 3, 2.

Réponse de Maxime

Le saint évangéliste, le sublime Jean, dit ne pas connaître l'aspect de la gloire future de ceux qui seront trouvés justes, parce qu'en effet la forme des biens à venir n'a pas encore été manifestée en elle-même; c'est pourquoi
 5 nous connaissons la résurrection des morts par la foi et non pas dans sa réalité existentielle. Quant au divin Paul, animé d'une foi intense, il jugeait de l'annonce des biens qui ont été préparés⁴ comme s'il les voyait⁵. De même, lui encore, en un autre endroit, appliquait à sa propre personne les paroles suivantes: «*Tant que je suis dans la chair, je suis loin du Seigneur*⁶,
 10 car c'est la foi qui me fait espérer le voir, et non pas mon imagination⁷. Et désormais, jouissant d'une contemplation spirituelle, je marche vers cette espérance.» Cependant comme (Paul) désirait les faire connaître, il dévoile ces biens qui ont été préparés⁸ pour ceux qui font la volonté de Dieu. Celui qu'il connaissait ici-bas grâce à la capacité de vision de son esprit, (Paul) lui-même le révèle lorsqu'il dit: «*A présent, je ne comprends qu'en partie, mais
 15 alors je connaîtrai comme lui-même me connaît*⁹.»

Donc, mûs par l'unique Esprit, nos apôtres, qui exposent un enseignement apparemment contradictoire, s'accordent l'un avec l'autre. En effet, quant à ce qui se voit, la forme des couronnes qui ont été préparées¹⁰, ils avouent
 20 leur ignorance; mais en se référant à la foi ils manifestent qu'ils en connaissent la nature sublime, comme cela vient d'être exposé. Le grand apôtre argumente aussi de cette façon en tous ses propos concernant le présent et l'avenir. Car la connaissance et la prophétie dont il jouissait en partie ici-bas, il les dit abolies dans le siècle à venir¹¹; (il disait) aussi que ce
 25 qu'il voyait ici-bas dans un miroir, il pourrait alors le contempler face à face¹². Et comme ce qui doit arriver ne lui est pas connaissable en son essence, il s'écrie ouvertement: «*Je ne comprends qu'en partie*¹³.» Mais puisqu'il espérait connaître un jour, il disait: «*Là-bas, je le connaîtrai comme il me connaît*¹⁴.» Et quelle est cette connaissance, si ce n'est ce que nous a
 30 dit notre Théologien: «*Nous le verrons tel qu'il est*¹⁵.»

⁴ Cf. *Mt* 25, 34.

⁵ Rappel de la citation *1 Co* 2, 10, qui a conclu le texte de la *Question*.

⁶ *2 Co* 5, 6a. Cette citation, qui ne figure pas dans le texte de Maxime fidèlement repris dans la chaîne grecque, est différente du texte de ZÖHRAB (p. 789) et de ses variantes (*Tant que nous demeurons dans cette chair, nous sommes éloignés du Seigneur*). L'auteur de la version arménienne de la chaîne avait sous les yeux le texte grec d'une scolie qu'il a traduite sans se référer à sa propre version.

⁷ Allusion à la seconde partie du verset *2 Co* 5, 6.

⁸ Cf. *Mt* 25, 34.

Սուրբ զՔրիստոս ոչ միայն ըստ աստուածութեանն փառաց ասէ՝ որպէս և է տիրապէս, այլ զի և ի Հաւասարելն մեզ արեամբ և մարմնով՝ ամենայնիւ բաց ի մեղաց նմանեաց: Արդ՝ որ ունի զյոյս ի Հանդերձեալն մարմնոյ նորա փառաց Հաղորդել, յաստիս պատրաստ է ընդ Հետս շաւղաց սրբոյն ընթանալ: Ի սոյն Հետս՝ Պաւղոսի կացեալ Հաստատուն ասէ. «Նմանողք եղերո՞ւք ինձ, որպէս և ես Քրիստոսի»: Այսու յայտ է թէ՛ որում նա նմանեաց իւրաքանչիւր ումեք կարողութիւն է նմանել, եթէ կամեսցին: Ուրեմն ոչ արտաքոյ բնութեանս արէնք Հաստատեն. քանզի ոչ անմարմին աստուածութեանն՝ Հրամայեն մարմնաւորացս սրբութեամբ նմանել, այլ մարմնացելոյ Աստուծոյ՝ որում և ինքեանք գտան յարակիցք բաղդատութեամբ մաքրութեան և զբնութիւնս ըստ ստեղծուածի՝ ամբողջ պաշտեցին կամաւք, թէպէտ և մերս էին վիճակեալ ախտաւոր կրից: 5 10

363 bis

Թէպէտ զբնութիւն բանիդ քննեալ ընթեռնուս, զայս մի՛ Համարիր աւելորդ՝ որ ցուցանէ քեզ թէ ո՞յր աղագաւ ածան սոքա ի մէջ: Քանզի ասէին շարքն՝ թէ որ ինչ մարմնոյ Հեշտութիւն է՝ չէ յանցանք, զի բնութեանս է Հարկաւոր կիրք: Վասն այսորիկ՝ յետ զյոյսն յայտնելոյ և մեզ ըստ այնմ Քրիստոսի սրբութեան նմանելոյ, ասէ թէ. «Մի՛ խաբիք ի պատրողացդ. որ մեղկութեամբ գիջութեանն վատթարացուցանէ զմարմինն իւր՝ անաւրէն եղել յարինացն իւրոց անմեղ մարմնոյն Քրիստոսի»: Նաեւ ինքն մեղկութիւն մարմնոյ՝ անաւրէնութիւն է. զի և ի Հնումն խոտեցաւ, և նորոյս արինադիրք գարչիմք ի նմանէ: 15

TEXTE 363bis

¹ 1 Jn 3, 4; *l'iniquité*, ή ἀνομία, *anawrēnut'iw*n, peut désigner plusieurs transgressions. Sur le sens de ce verset et l'évolution sémantique du terme ἀνομία, voir I. DE LA POTTERIE, *Le péché, c'est l'iniquité* (1 Joh., III, 4), dans *Nouvelle Revue Théologique* 78 (1956), p. 785-797.

² Ceux qui cherchent à égayer les fidèles et dont les mensonges sont mentionnés tout au long de l'Épître (cf. 1 Jn 1, 6. 8. 10; 2, 9. 18. 19. 22, etc...)

³ 1 Jn 3, 3.

⁴ Cf. 1 Jn 3, 2.

⁵ 1 Jn 3, 4.

⁶ La nécessité du plaisir mentionnée au début de la scolie.

363

(Jean) dit que le Christ est *saint*¹, non seulement en raison de sa divinité glorieuse, en tant qu'il est Seigneur, mais aussi parce que, devenu notre égal² par le sang et la chair³, il nous a été semblable en tout excepté le péché⁴. Donc, celui qui a l'espoir de participer, dans le monde à venir, à son
 5 *corps de gloire*⁵, est disposé ici-bas à courir sur les traces des pas du *Saint*⁶. Engagé résolument sur ces traces, Paul s'écrie: «*Soyez mes imitateurs, comme je (le suis) moi-même du Christ*⁷.» Ainsi il est évident qu'il est possible à chacun, s'il le veut, de devenir semblable à celui auquel (Paul) ressemblait. Sa directive n'est donc pas contraire à notre nature: elle
 10 n'impose pas, en effet, à des êtres corporels d'imiter la sainteté d'un Dieu incorporel, mais bien d'un Dieu qui s'est fait chair⁸, auquel ces êtres sont unis en proportion de leur pureté, à condition toutefois qu'ils aient volontairement gardé intacte leur nature telle qu'elle fut créée, bien que la nôtre ait hérité de passions vicieuses.

363bis

15 Même si, en le lisant, tu te demandes quel est le sens de ce verset¹, ne l'estime pas superflu; il t'expose la raison pour laquelle ces gens-là² ont été mentionnés. En effet, ces pervers disaient que ce qui est plaisir de la chair n'est pas une faute, car c'est une inclination obligatoire de notre nature. C'est pourquoi, après avoir dévoilé *l'espérance*³ et notre ressemblance à
 20 venir avec la sainteté du Christ⁴, (Jean) ajoute: «Ne vous laissez pas abuser par ces trompeurs; celui qui avilit son corps, en se laissant aller à l'impureté, devient un impie lorsqu'il communique au corps immaculé du Christ.» Le laisser-aller du corps est lui-même *une iniquité*⁵; il a déjà été rejeté sous la loi ancienne et nous l'avons en haine si nous en inventons une nouvelle⁶.

TEXTE 363

¹ 1 Jn 3, 3 que commente la scolie.

² Cf. Ph 2, 7.

³ Cf. He 2, 14.

⁴ Cf. Ph 2, 7; He 2, 17; 4, 15.

⁵ Ph 3, 21.

⁶ 1 Jn 3, 3.

⁷ 1 Co 11, 1.

⁸ Cf. Jn 1, 14.

Անուանքս այսօրիկ՝ ի գիրս անորոշաբար փոփոխեն զմիմեանս, և ի վերայ միոյ կրից լինին առեալ բազում անգամ ի սրբոց, ըստ որում ասէ մարգարէն. «Առաւել լու՛ն գիս յանարէնութենէ իմմէ, և ի մեղաց իմոց սուրբ արա՛ գիս»: Սակայն՝ թէ ստուգութեամբ սաՀմանեմք զյատկութիւն սոցա, գտանեմք զանազանութիւն ունել ի միմեանց:

5

Արդ մեղք է ըստ յայտնի բարբառի մեղկութիւն՝ որ լսի Հեշտութիւն: Քանզի ցանկական մասն՝ յորժամ լնու զախորժակսն, ըստ իրիք փափաքման Հեշտանայ. և կցորդ գոլով մարմնոյս Հեշտութեան և կամացն՝ թուլանայ և բերկրի ի նոյն մեղկացեալ: Իսկ մեղկութիւնն՝ մեղք առասի, և Հակառակ այսմ՝ անախորժ Հանդիպեալ պատահման, կարծրանայ, և այն տրտմութիւն մակադրի:

10

Արդ՝ Հեշտութիւն է մարմնոյս ցանկականին, ոչ միայն ըստ գործոց, այլ և ախորժելով խոկալ զառաջի եղեալ գործոյն կատարումն: Եւ զի յայտնի լիցի ասացեալս, ի մէջ առցո՛ւք զնոսին իսկ զարդիւնսն: Ոսկւոյ ցանկացաւ միտքս, թէպէտ և ոչ էր ի մէջ, սակայն սա ստեղծանէ իբր թէ ստացաւ, և նոյն ինքն Հնարիւք բազմացաւ ճոխացաւ նովաւ գերագոյն յոքունց այսր անեղ կատարումն. Հեշտացեալ մտացն՝ զոյգ նմին և մարմինն թուլացեալ մեղկի: Այսպէս՝ թէ զգեղ կնոջ կերպարանէ տոփանաւք մարմինն մեղկի, նոյնպէս թէ զկործանումն թշնամեաց կամ զտեսութիւն սիրելեաց: Եւ արդ քննելի է՝ թէ ո՞ր ի նոցանէ բնութեանս կիրք, և ո՞ր արկածք թշնամւոյն: Կիրք բնութեանս է սոսկ խորհուրդն՝ առանց քննելոյ և ի նոյնն կամելոյ Հեշտանալ. քանզի իմանալի է Հոգի, և ոչ ընդ սաՀմանաւ պարագրի, այլ միշտ խորհրդովքն յաժի: Առ որ եկեալ իմանալի թշնամին՝ ընդ բնաւորական կրիցն խառնէ զիւր աւտարոտի չարութիւնն, ուսուցանելով խորհրդոցն զՀնարս չարեաց կատարմանն. և ի նոյն Հեշտութեամբ զմիտսն վարանեցուցէ, և զի Հարկաւոր է և մարմնոյս կարաւտութիւն խրատէ: Արդ՝ ի խորհրդոց դադարել անկար է, բայց ի Հեշտութենէ և ի մեղկութենէ, որ նոքաւք կարեմք Հրաժարել՝ եթէ կամիմք:

15

20

25

Իսկ Հակառակ այսմ՝ ընդ նոյն իմանալի Հոգւոյն խորհուրդս և ցանկութիւն, աստուածաշունչ գիրք և խրատ սրբոց արկանեն զարէնս և զպատուիրանս Աստուծոյ, զսէրն Քրիստոսի և զյոյս Հանդերձեալ բարեացն. և բազում անգամ՝ ի

TEXTE 364

¹ Les deux dénominations du péché données dans le verset 1 Jn 3, 4: τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν. Cette distinction est reprise dans la scolie sur 1 Jn 3, 4-8 du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 649AB).

² Ps 50, 4.

³ 1 Jn 3, 4.

364

Ces noms-là¹ s'emploient indifféremment l'un pour l'autre dans les Écritures, et souvent ils sont utilisés par les saints à propos d'un même vice, comme le fait le prophète: «*Lave-moi de plus en plus de mon iniquité, et de mon péché purifie-moi*².» Cependant si nous précisons de manière exacte leur
5 spécificité, nous voyons qu'ils possèdent des différences l'un par rapport à l'autre.

*Le péché*³, conformément au langage courant, est donc un relâchement que l'on regarde comme de la volupté. En effet, lorsqu'elles sont comblées de biens agréables, les facultés sensibles se délectent à souhait, et le corps, qui
10 participe à leurs désirs et à leur volupté, s'amollit et se complaît à ce laisser-aller. C'est avec à propos que le relâchement est appelé *péché*, tandis que ce qui lui est contraire — la rencontre de quelque circonstance pénible — endurecit, alors même que cela est regardé comme un événement triste.

La volupté est donc le propre de notre corps avide de concupiscence, non
15 seulement lors d'actions réelles, mais aussi lorsque l'on se complaît à envisager la réalisation d'un acte que l'on imagine. Et pour que soit clair ce qui vient d'être dit, exposons les faits eux-mêmes. Notre esprit est fasciné par l'or et, même s'il n'y en a pas devant nous, il en imagine cependant, tout comme s'il en avait acquis; il l'augmente de façon fictive et, ce faisant, il se
20 voit riche de richesses nombreuses (et) extraordinaires grâce à cette création chimérique! Et comme l'esprit se délecte, le corps qui lui est uni s'amollit (et) se laisse aller. De même que le corps se relâche si l'on se représente avec passion la beauté d'une femme, de même (réagira-t-il) devant la ruine de ses ennemis ou à la vue de ses amis. Il faut donc chercher à connaître ce qui, de
25 tout cela, provoquera les passions de notre nature et la défaite de l'Adversaire. Une passion de notre nature consiste simplement dans la pensée de prendre du plaisir, sans y avoir réfléchi ni l'avoir voulu. L'esprit en effet appartient au monde intelligible, et il n'est pas enfermé en des limites: c'est toujours avec réflexion qu'il évolue. Le démon, lorsqu'il s'approche de
30 quelqu'un, mélange aux passions naturelles sa propre malice, étrangère (à l'homme), en enseignant à sa pensée des ruses pour faire le mal. C'est pourquoi il va jeter l'intelligence dans l'incertitude vis-à-vis du plaisir, et il (lui) suggère qu'il est nécessaire de satisfaire les besoins du corps. Il est donc incapable, si ce n'est par la volupté et le relâchement, de supprimer la
35 réflexion qui nous rend capables de nous éloigner de ces (tentations) si nous le voulons.

A l'opposé, au lieu des pensées et des désirs suggérés par le démon, les
Écritures inspirées et les conseils des saints (nous) proposent la Loi et les
commandements de Dieu, l'amour du Christ et l'espérance des biens à venir;
40 et souvent, séduit par ces (perspectives), l'esprit y prend plaisir et se délecte

սոսին վարանեալ, Հոգին Հեշտանայ և առ ինքն որոնեալ ըղձալով փափկանայ: Բայց յայս խորհրդոց՝ մարմինն ոչ մեղկի, այլ մանաւանդ կարծրանայ և պնդի: Է՞ր վասն: Ջի յայնոցիկ կատարումն՝ ակն ունէր սա Հաղորդել Հեշտութեան ի գեղ կնոջն պոռնկութեամբ, և ի կերակուրսն յագեցութեամբ, ուստի և նախ քան զկատարումն մեղկացաւ. իսկ այս խորհրդոց կատարումն ոչ գուշակեն մարմնոյն 5 զՀեշտութիւն, այլ առանձինն ի նմանէ բան է, միայն բնական Հոգւոյն ցնծութիւն: Եւ ոչ ունին ըստ մարմնոյն կամաց կատարումն. յաղագս որոյ՝ և ի դեգերելն աստ մտացն, և վարանելն սա փոխանակ թուլութեանն պնդի, և յառաւելութենէ պնդութեանն և ի սաստիկ կսկծմանէն զտուրեւառութիւն շնչոյն խափանէ: Իսկ զլորչիք ջերմութեանն ի գլուխն ամբարձեալ՝ ընդ աչսն ցնդին, որոյ անուն արտաւար 10 մակաղրեմք. այսոքիկ ըստ կարի սաՀման մեղացն:

Իսկ անարէնութիւն է յորում ընտրեալ և սաՀմանեալ արէնս արտաքս ելանեմք՝ ոչ խորհրդովք, այլ գործովք. քանզի ի վերայ խորհրդոց՝ տիրապէս արէնք ոչ սաՀմանեցաւ, զի անկար է զնա ի ներքս սաՀմանի փակել և իւրաքանչիւրոցն զգուշութիւն ականդել: Սակայն սա՝ ի կատարումն Ժամանելոց աշակերտացն 15 մակաղրէ ասելով. «Ամենայն որ զմեղս գործէ, նաեւ զանարէնութիւն առնէ»: Յո՞ր արինաց զանարէնութիւն, զի աՀա ցուցաք եթէ ի վերայ խորհրդոց՝ արէնք ոչ սաՀմանեցաւ: Ի Քրիստոսի նմանելոյ արինացն ասէ արտաքս վագեաց, որպէս վերագոյն ասաց թէ. «Որ ունի զայս յոյս յանձին սուրբ լինի՝ որպէս և նայն սուրբ է»: Արդ՝ զնա առնու և դնէ մեզ առաջի կանոնք և սաՀմանք, ըստ որում ասաց 20 յառաջագոյն թէ. «Որ ի նմա է Հաստատեալ, այնպէս պարտի գնալ որպէս և նայն գնաց»: Եւ աՀա նա վկայեցաւ՝ ոչ ունել մեղս, և ինքն բարբառէր Համարձակ. «Ո՞վ ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց»: Ապա ուրեմն որ մեղկացոյց զմարմին, կամ ի Հեշտութիւն բանից կամ յաժումն խորհրդոց, արտաքոյ գտաւ արինացն իւր Քրիստոսի. և ինքն իսկ մեղկութիւն մարմնոյ՝ ըստ որում և իցէ, թէ ի խորհուրդս 25 շնչին և թէ ի զաւրաւորս, անարէնութիւն է յարինացն որ տուաւ մեզ՝ մարմինն Քրիստոսի:

Այլ մի՛ ոք բերցէ ընդդեմ բանիս զառ Հարկաւոր կիրս Հեշտութեանն, այսինքն ի կերակուրս և ի կարեւոր ըմպելիս, ի ննջելն և ի Հանգչելն. քանզի կրեաց զայս նոյն

nienne et la chaîne grecque, dans un état différent de celui que font connaître les manuscrits utilisés par Cramer.

⁸ 1 Jn 3, 4.

⁹ 1 Jn 3, 3.

¹⁰ Cf. Jn 15, 5; 1 Jn 2, 24.

¹¹ Cf. 1 Jn 3, 3.

¹² Cf. 1 Jn 3, 5.

¹³ Jn 8, 46.

¹⁴ Ga 6, 2.

¹⁵ 1 Jn 3, 4.

¹⁶ Cf. Ga 6, 2.

dans la recherche ardente du (Christ). Toutefois, en ces pensées, le corps ne se laisse pas aller au relâchement, mais bien plutôt il s'affermit et se fortifie. Pourquoi? Alors que pour l'accomplissement de ses désirs, l'homme se promettait de prendre plaisir à la beauté d'une femme dans la débauche et
 5 aux aliments en se rassasiant, ce pourquoi (son corps) se laissait aller dès avant la réalisation, au contraire la réalisation envisagée de pensées spirituelles ne provoque pas de plaisir corporel, mais il en résulte une réalité tout à fait spéciale⁴: l'allégresse spirituelle de l'âme uniquement. Ainsi (ces pensées) n'ont pas un résultat identique à celui d'un vouloir de chair⁵. C'est
 10 pourquoi, pour remplacer ce relâchement du corps, le démon s'efforce de séduire l'intelligence, de la jeter dans l'incertitude et, par de nombreuses pressions et de fortes douleurs, il entrave la respiration. Alors, montant à la tête, une haleine enfiévrée, à laquelle nous donnons le nom de larmes, s'hexale par les yeux; celles-ci, en raison de leur intensité, (opposent) une
 15 frontière au péché.

Il y a *iniquité*⁶ du fait que nous transgressons la loi établie et discernée⁷, non pas en pensées mais en actes. Pour ce qui concerne les pensées en effet, il n'a pas été établi de loi absolue, car il est impossible de les contenir en des limites et de recommander l'attention vis-à-vis de chacune d'elles. Cependant, pour la
 20 perfection de ceux qui sont devenus disciples, (Jean) formule une loi lorsqu'il dit: «*Quiconque commet le péché accomplit aussi l'iniquité*⁸.» En raison de quelle loi y a-t-il *iniquité*, puisque nous venons de déclarer qu'il n'a pas été établi de loi à propos des pensées? C'est, dit (Jean), que l'on a contrevenu à la loi de ressemblance au Christ, ainsi qu'il l'a énoncée auparavant: «*Celui*
 25 *qui a cette espérance en lui se rend pur comme (Jésus) lui-même est pur*⁹.» C'est donc lui que (Jean) prend et place devant nous comme règle et comme fin, selon ce qu'il vient de dire: «Celui qui est établi en lui¹⁰ doit se conduire de la façon dont lui-même s'est conduit¹¹.» Et (Jean) a bien attesté que (Jésus) n'avait pas de péché¹²; (le Christ) lui-même s'écriait d'ailleurs
 30 ouvertement: «*Qui de vous me convaincra de péché*¹³?» Celui-là donc qui amollit son corps soit dans la volupté des biens, soit dans la rêverie des pensées, se trouve hors de *la loi du Christ*¹⁴; et le relâchement du corps lui-même, qu'il résulte de faibles ou d'intenses pensées, est *iniquité*¹⁵ en raison de la loi qui nous a été donnée: le corps du Christ.

35 Que personne ne s'oppose à ces propos au nom des inévitables sensations de plaisir, à savoir dans la nourriture et la boisson absolument nécessaires, dans le sommeil et le repos: lui-même en effet, (le Christ) notre Loi¹⁶, a

⁴ Au lieu de *ἡδὴ* (?), nous lisons *ἠνωδὴ* (propre, spécial) avec les autres manuscrits.

⁵ Cf. *Jn* 1, 13.

⁶ *1 Jn* 3, 4.

⁷ Même définition de l'ἀνομία dans le Pseudo-Oecumenius: ἀνομία, δὲ περὶ τὸν θετὸν νόμον πλημμέλεια (PG 119, 649A). Cela montre les liens entre cette longue scolie armé-

ինքն՝ արէնքն մեր, ըստ չափոյ կարաւորութեանն լրման, և մեզ ոչ անուանի մեղք զոր նա կատարեաց: Սակայն անիրաւել ի նոսին՝ կամ խորհրդովք կամ գործովք, և զմարմինս ի յոչ կարելորսն Հեշտացուցանել՝ ամենայն իրաւք անարէնութիւն եղան յերանելոյս:

365

Ո՞րպէս եբարձ զմեղս, զի աւա զբնութիւնս յէութենէն ոչ փոփոխեաց՝ ասիցէ ոք 5
արդեաւք: Այսուիկ եբարձ, զի ի նոյնութիւնն՝ պաւելով անմեղ գտաւ. քանզի
փակեաց զբերանս մարդկան՝ որք զմեղանչելն իրաւացի վարկանէին, և Հարկաւոր
զկիրս մարմնոյ՝ պատրեալք ի Հեշտութենէ: Եկեալ իւր և զգեցեալ զնոյնս Հասարակաց
մարմին, կրեալ զՀարկաւոր կիրս նովաւ, և ոչ մեղկացաւ յաւելորդսն և
յաւտարն ի բնութենէս Հեշտութեամբ: Եւ յայտ արար ամենեցուն թէ ինքն՝ անմեղ 10
ստեղծ զբնութիւն մարմնոյն, և ոչ զանկարն եղ արէնս ի վերայ նորա:

Ուստի՝ կարելի է ամենեցուն որք կամիցին անմեղութեան նորա նմանել, և զնալ
Հարկաւոր կրիւքն զոր և կրեաց նա ի կեանս առանց մեղկութեան: Չի եթէ զսոսին՝
որով կեալն էր մարմնոյս ոչ էր թողացուցեալ սմին առ ի կրել, գոյր տեղի ասել թէ
անկար է մեզ նմա նմանել: Իսկ եթէ քաղցեաւ և ծառաւեցաւ, և երկեաւ և 15
արտասուեաց և վաստակեցաւ և ննջեաց ըստ արինաց մարմնոյս, և մեզ՝ զնոյն
Համարձակ արար կրել առանց դատապարտութեան. և բազումք ի մէնջ այսու
արինաւք վարեալ նման նմա ընթացան, և ոչ կասեցան կամ թուլացան:

Յայտ է թէ մեր վերջանալս ի ծուլութենէ լինի և ի Հեշտութենէ, և յանձնիչխան
և ինքնաւաճ կամաւք Հրաժարելոյ ի յանմեղութենէն, ապա թէ ոչ նա եբարձ զմեղս 20
յամենեցունց, անմեղ մարմնոյ բնութեամբ յարացոյց առաջի եղեալ զանձն որոց
ախորժեն նմանել: Իսկ եթէ ոք ընդդէմ բերիցէ թէ «զիա՞րդ Աստուած ասաց՝
միտք մարդոյ Հաստատեալ է ի խնամս չարին ի մանկութենէ իւրմէ», ասեմք թէ՝ ոչ
յայն ասաց Հաստատեալ բնութեամբ զչարն խնամել, այլ անձնիչխան է զոր կամի
խնամէ, թէ զչարն ախորժէ, թէ զբարին: Եւ աւա զի Նոյ զբարին խնամեաց արդար 25
վկայեցաւ, իսկ որք զչարն խնամեցին՝ արինաւք ստուգին ջրովն Հեղեղեցան:

TEXTE 365

¹ Cf. *1 Jn* 3, 5 commenté par cette scolie.

² Cf. *He* 7, 26; *Jc* 1, 27.

³ Cf. *Rm* 8, 3; *He* 2, 14.

⁴ Cf. *Ac* 4, 15.

⁵ *1 Jn* 3, 5.

⁶ Cf. *Gn* 8, 21.

⁷ Cf. *Gn* 6, 9.

connu cela à proportion de son désir de plénitude¹⁷, et ce qu'il a fait ne nous est pas désigné comme péché. Mais accomplir le mal en ces nécessités, soit en pensées soit en actes, et amollir son corps par des satisfactions superflues est, en toutes circonstances, considéré comme *iniquité*¹⁸ par notre
5 bienheureux (Jean).

365

Comment a-t-il *enlevé les péchés*¹, car dira-t-on à juste titre, il n'a pas changé la nature de notre être? Il les a enlevés, parce que dans une existence semblable à la nôtre, il s'est trouvé se gardant du péché². En effet, il a fermé la bouche des hommes qui estimaient légitime de commettre le péché et qui,
10 séduits par le plaisir, regardaient comme nécessaires les passions du corps. Venu de lui-même, ayant revêtu le même corps que celui de tous³ et portant avec lui ses passions inévitables⁴, il ne s'est pas laissé aller cependant avec volupté à des plaisirs superflus et étrangers à notre nature. Ainsi, il a manifesté à tous que lui-même avait créé, sans péché, la nature corporelle, et
15 qu'il n'a pas établi sur elle de loi qu'elle ne puisse supporter.

Il est donc possible à tous ceux qui le veulent de reproduire son impeccabilité, et d'avancer, sans lâcheté, avec ces passions inévitables qu'il a lui-même supportées dans sa vie. En effet, s'il ne lui avait pas été donné de les supporter, lui qui avait la vie de notre corps, il y aurait lieu de dire qu'il
20 nous est impossible de lui être semblables. Mais s'il a connu la faim, la soif, la peur, les larmes, la fatigue et le sommeil, conformément aux lois du corps, il nous a aussi laissé supporter tout cela sans en faire l'objet d'une condamnation; beaucoup d'entre nous ont cheminé, poussés comme lui par des impératifs de ce genre, mais sans s'y arrêter ni se relâcher.

Il est évident que notre chute serait causée par la paresse, le plaisir et une volonté indépendante et orgueilleuse de nous défaire de notre intégrité, si Jésus n'avait pas *enlevé les péchés*⁵ de tous, se donnant lui-même comme exemple d'une nature charnelle intègre à ceux qui désirent lui ressembler. Et si quelqu'un réplique: «Pourquoi Dieu a-t-il dit que l'esprit de l'homme, dès
30 son enfance, s'est attaché au mal⁶?», nous dirons qu'il n'a pas dit par là qu'il est, par nature, attaché au mal, mais qu'il est libre vis-à-vis des attachements qu'il désire, soit qu'il veuille le mal soit qu'il veuille le bien. C'est ainsi que (Dieu) a témoigné de Noé, attaché au bien, qu'il était juste⁷, tandis que ceux qui s'étaient attachés au mal furent, conformément à une loi
35 irrévocable, submergés par les eaux.

¹⁷ Cf. Col 1, 19; 2, 9.

¹⁸ 1 Jn 3, 4.

365 bis

Զի ասեին ի պատրելն թէ. «Եւ մէք եմք առաքեալք, և մի՛ յառաքելոցն՝ տեսողք Քրիստոսի»: Տարացոյց տայ թէ որ ի նմա է Հաստատեալ՝ նման ի նա և ոչ մեղանչէ. և դոքա որ մեղկին և աղտեղանան, թէ և մարմնով տեսին զնա, սակայն ըստ ճշմարտութեանն ոչ տեսին և ոչ ծանեան:

366

Դարձեալ այլ կարգի բանից սկիզբն զնէ, զոր ոչ է պարտ ընդ առաջինսդ յարել. 5
 թէ այսպէս զնեմք՝ զինքն բանից իւրոց Հակառակս յարուցանեմք: Քանզի ի սկիզբն թղթոյս գրեաց. «Թէ ասեմք մեղս ոչ ունել՝ սուտ առնեմք զնա և բան նորա ոչ է ի մեզ», և աստ գրէ թէ. «Ամենայն որ մեղանչէ, ոչ ետես զնա և ոչ ծանեալ զնա»: Արդ՝ ո՞րպէս կարծելով զանձինս մեղանչական արդարացուցանեմք զԱստուած, և ի նմին դարձեալ վկայեմք ոչ տեսեալ զնա և ոչ ծանուցեալ, այլ որպէս 10
 Հանդերձեալ է ասել՝ ի սատանայէ գոլով ծնեալ: Տարակուսելի է ամենայն իրաւք, թէ ոչ ի նմին իսկ յերանելոյս խնդրեմք զլուծումն:

Եւ աՀա յայտնէ մեզ ի կատարումն թղթոյս զայսոցիկ զարուծիւն, յորժամ ասէ. «Թէ ոք տեսցէ զեղբայր իւր մեղուցեալ՝ մեղս ոչ առ ի մաՀ, խնդրեսցէ՝ և տացէ նմա կեանս. եւ մեղք՝ որ մաՀուչափ են, ոչ վասն այնորիկ ասեմ թէ խնդրեսցես. 15
 ամենայն անարէնութիւն մեղք են, բայց են ի նոցանէ որ մաՀուչափ են»: Այսու ուսանիմք թէ՛ որպէս անդ նմին նման, և աստ տայ զանազանութիւն մեղանչականն գործոց. և զոր մինչև ցայս վայր եղ մեղ և անարէնութիւնս, զըստ Հարկաւոր կրիցս ակամայ գթելն և սղալելն անուանեաց: Որով յանցանիմք և պակաս գտանիմք քան զանմեղ բնութեամբ արէնսն մեր Քրիստոս՝ յորում ոչ գտան մեղք: Եւ այսոցիկ 20
 ջնջան և ոճառ սրբութեան՝ ի մարդասիրութենէ նորին ընկալաք զսուրբ և

² Précédemment, aux versets 1 Jn 1, 8-10, Jean exhortait ses lecteurs à se reconnaître pécheurs; ici (1 Jn 3, 6), il déclare que celui qui demeure dans le Fils, par la foi et par sa vie, ne pêche plus.

³ 1 Jn 1, 8.

⁴ 1 Jn 1, 10.

⁵ 1 Jn 3, 6.

⁶ Cf. 1 Jn 3, 8.

⁷ 1 Jn 5, 16-17. Le texte, différent du grec — omission de οὐ en 1 Jn 5, 17 —, est conforme à la vulgate arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 761) qui omet cette négation ainsi que de nombreux autres témoins (cf. *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 374).

⁸ 1 Jn 3, 4.

⁹ *Demeurer dans le Christ*, thème abordé avec 1 Jn 3, 6 que commente cette scolie, empêche toute faute volontaire; il n'y a plus de péché.

¹⁰ 1 Co 9, 21.

365bis

(Certains) disaient en effet dans le but de tromper: «Nous aussi, nous sommes apôtres; nous avons vu le Christ, mais non pas parmi les apôtres.» (Jean) expose (donc) que *celui qui demeure en lui*¹, lui (est) semblable et *ne pêche pas*¹. Mais ceux qui se relâchent et se souillent, même s'ils l'avaient vu corporellement, ne l'auraient cependant ni vu ni connu véritablement.

366

De nouveau, (Jean) donne une introduction aux paroles qui vont suivre¹ (et) qu'il ne faut pas joindre aux précédentes; si nous agissions ainsi, nous le mettrions en contradiction avec ses propres paroles². En effet, au début de sa lettre, il écrivait: «*Si nous disons que nous n'avons pas de péché*³, nous faisons de lui un menteur et sa parole n'est pas en nous⁴»; et ici il écrit: «*Quiconque commet le péché ne l'a pas vu et ne l'a pas connu*⁵.» Comment donc, en nous estimant nous-mêmes pécheurs, manifestons-nous la justice de Dieu et, en même temps, témoignons-nous que nous ne l'avons ni *vu ni connu*, mais que, comme (Jean) va le dire, nous sommes nés de Satan⁶. En tout cela l'incertitude subsistera, si nous ne demandons pas l'explication à notre bienheureux lui-même.

Et voici qu'en finale de sa lettre, (Jean) nous dévoile le sens de ces propos lorsqu'il dit: «*Si quelqu'un voit son frère commettre un péché qui ne conduit pas à la mort, qu'il prie et (Dieu) lui donnera la vie. Il existe un péché qui mène à la mort: ce n'est pas à propos de celui-là que je dis de prier; toute iniquité est péché, mais il y en a parmi eux qui mènent à la mort*⁷.» Par ce passage nous apprenons comment d'une part (l'iniquité) est semblable au (péché), et d'autre part comment (Jean) établit une distinction entre les actes susceptibles d'être regardés comme péchés. Aussi ceux qu'il a définis jusque-là comme *péché* et *iniquité*⁸, il les a désignés (ici) comme des chutes et des fautes involontaires résultant de passions inévitables⁹. En cela nous sommes faillibles et nous nous trouvons inférieurs à notre *Loi*¹⁰, impeccable par

TEXTE 365bis

¹ 1 Jn 3, 6.

TEXTE 366

¹ Le caténiste considère 1 Jn 3, 6 comme une introduction à 1 Jn 3, 7. Rien dans les divisions reçues de 1 Jean, les κεφάλαια, en grec (cf. VON SODEN, *Die Schriften*, t. I/1, p. 459) ou en arménien (cf. VARDANIAN, *Euthalius Werke*, p. 203), ne marque cependant cette distinction.

զպատուական արիւնն, որպէս ասաց ի սկզբանն, որ միշտ Հեզլովն սրբէ զմեզ յամենայն մեղաց:

Իսկ այս զոր ասէ. «Ամենայն որ մեղանչէ ոչ ետես զնա՝ և ոչ ծանեալ զնա», այն է որ ի սկզբանն՝ խաւար ընթացս անուանեաց, և ի կատարումն՝ մաՀուչափ մեղս գրէ: Վասն այնորիկ՝ կրկին զամենայն դնէ, երկրորդութիւն ժողովման արարեալ զկնի առջնոյն, որպէս զի ուսցուք եթէ խտրոց արկաւ ի մէջ երկուցս կարգաց. դարձեալ՝ Հաւաքմունս խաւարելոցն՝ և արեամբն Յիսուսի ի մեղանչելոյ սրբելոցն մեղուցելոցն. և կենդանեացն՝ և մաՀուչափ յանցուցելոցն: Չայս զանազանութիւն առ կիրս մեղաց, և Դաւիթ պաՀեաց առ Աստուած ասելովն. «Ի գաղտնեաց իմոց սուրբ արա՛ զիս», այսինքն ի յածմանէ խորհրդոցս, «և յաւտարէն» խառնելոյ ընդ նոյն զՀեշտութիւն «պաՀեա՛ զծառայս. սոքա թէ ոչ տիրեսցեն ինձ՝ ամբիժ եղէց և սուրբ ի մեծաց մեղաց»: Արդարեւ՝ թէ խորհուրդքս նախ ոչ կատարեն կամաւք, գործով զնոյն մեծացուցանել անՀնար է:

Բայց՝ զի ամենայնք որ ի Տէր մեր Հաստատեցան ըստ այսմ մեծ մեղաց նոցա մեղանչել՝ անկար է, և կամակար մտաւք յանցանել, այլ գթեն միայն ըստ գաղտնեաց խորհրդոց և ակամայ կրիւքն պատրեալք: Վասն այսորիկ՝ զիղձս մարգարէին ետ նոցա. զարիւն իւր՝ գաղտնեաց կրիցն սրբութիւն և ամենայն արկածից աւտարին մաքրութիւն, որպէս զի առ այս նաՀանջեսցէ զնոսա և ի կատարելն զմեծամեծ մեղս գործով դադարեցուցէ, ըստ որում ասես թէ. «Ամենայն որ ի նա է Հաստատեալ, ոչ մեղանչէ»: Ո՞րպէս: Չի յորժամ սկսանի արմատ մեղացն առոգանելով չարին ի սիրտս մեր բուսանել, վաղվաղակի արեզակն արդարութեան՝ Քրիստոս, ի վերայ ծագէ և ճառագայթիւք արեանն իւրոյ զնոյն խորշակաՀար արարեալ չորացուցանէ, և ի գաղտնեացն սրբեալ զմեզ՝ ի մեծամեծ մեղացն պաՀէ: Ուրեմն ապա որ ի նա է՝ Հաստատեալ աւր ըստ աւրէ արեանն ճաշակմամբ և գիտութեամբ զնոյն ընդունել, և ոչ անբանապէս ըստ կատարման

²⁰ Cf. *1 Jn* 1, 7.

²¹ Cf. *1 Jn* 5, 16.

²² Cf. *1 Jn* 5, 16.

²³ *Ps* 18, 13-14.

²⁴ Cf. *1 Jn* 3, 6.

²⁵ *Ps* 18, 14.

²⁶ *Ps* 18, 13; c'est-à-dire intérieurement, en pensée et non pas en actes.

²⁷ *Ps* 18, 13; *1 Jn* 1, 7.

²⁸ *Ps.* 18, 14.

²⁹ *Ps.* 18, 14

³⁰ *1 Jn* 3, 6.

³¹ *Ml* 4, 2.

³² Le manuscrit *J 1301* omet, par saut du même au même, ce passage que nous empruntons au manuscrit *W 1470*.

³³ *Ps* 18, 13.

³⁴ *Ps* 18, 14.

nature, le Christ, en qui il n'a pas été trouvé de péché¹¹. Et, à cause de son amour pour les hommes¹², nous avons reçu, pour expiation du péché¹³ et remède de sainteté, le sang précieux et saint, comme (Jean) l'a dit au début, (sang) toujours versé qui nous purifie de tout péché¹⁴.

5 Quant à ce qu'il dit: «*Quiconque pêche ne l'a pas vu ni ne l'a connu*¹⁵», cela vise cette conduite qu'au début il a nommée *ténèbres*¹⁶, et qu'en finale il désigne comme *péché qui conduit à la mort*¹⁷. Aussi, revenant sur l'ensemble de la question après un premier exposé¹⁸, (Jean) reconsidère tout cela dans le but de nous faire comprendre qu'il établit une distinction entre ces deux
10 catégories: encore une fois, le groupe de ceux qui marchent dans les *ténèbres*¹⁹ et celui de ceux qui ont péché mais peuvent être purifiés du péché par le sang du Christ²⁰; ou bien encore, le groupe des vivants²¹, et celui de ceux dont les transgressions conduisent à la mort²². Cette différence quant à la nature du péché, David lui-même l'a observée, puisqu'il disait à Dieu:
15 «*De mes (péchés) cachés purifie-moi*», c'est-à-dire des errements des pensées, «*et de ceux qui me sont étrangers, préserve (ton) serviteur*» d'y mêler son plaisir; «*s'ils ne l'emportent sur moi, je serai sans tache et pur du grand péché*²³.» Assurément, si ces pensées ne sont pas suivies d'abord de vouloirs, il est impossible de les faire s'épanouir en actes.

20 Cependant, bien qu'à tous ceux qui demeurent en notre Seigneur²⁴ il est impossible de pécher à la façon de ce *grand péché*²⁵ et de transgresser de plein gre, ils peuvent tomber pourtant en acceptant des pensées *cachées*²⁶ ou en se laissant surprendre par des passions involontaires. C'est pourquoi (Dieu) leur a fait don de ce qui faisait l'objet des désirs du prophète: son
25 sang pour les purifier des passions *cachées*²⁷ et les laver de toutes les chutes qui leur sont *étrangères*²⁸, afin de les empêcher et de leur éviter par ce (sang) de commettre effectivement le *grand péché*²⁹, conformément à ce que tu (Jean) dis: «*Quiconque demeure en lui ne pêche pas*³⁰.» Comment? Lorsque la racine du péché commence à pousser dans notre cœur grâce à l'eau que
30 nous versons sur le mal, aussitôt le *Soleil de justice*³¹, le Christ, se lève et, par les rayons de son sang qui la brûlent, il la dessèche³²; et, tout en nous purifiant des fautes *cachées*³³, il nous préserve du *grand péché*³⁴. Donc celui

¹¹ Cf *1 Pt* 2, 22; *1 Jn* 3, 5.

¹² Cf. *Ti* 3, 4.

¹³ Cf *He* 9,12 26. 28.

¹⁴ *1 Jn* 1, 7.

¹⁵ *1 Jn* 3, 6.

¹⁶ *1 Jn* 1, 6-7.

¹⁷ *1 Jn* 5, 16.

¹⁸ Dans les versets *1 Jn* 1, 6-10 il n'avait été question du péché que de façon générale; ici, en *1 Jn* 3, 4-6, l'auteur établit une distinction entre les fautes qui conduisent ou non à la mort.

¹⁹ Cf *1 Jn* 1, 6

գործոց ոչ մեղանչէ. և ըստ անկատարիցն թէպէտ և մեղանչէ՝ նովաւ սրբի և արդարանայ տիրապէս, և ջանայ կրկին ոչ մեղանչել:

Եւ ամենայն որ մեղանչէ ոչ ետես զնա՝ և ոչ ծանեաւ: Զիա՞րդ ոչ ետես՝ քանզի ահա ամենեքեան ի նա եմք, և ի մեծամեծս սխալեմք: Որպէս ցուցաւ կանխաւ՝ տեսութիւն, ոչ վայրապար գիտելս ասէ որպէս և մեք այժմ ունիմք զնմանէ, այլ զոր 5
աւրինակ՝ յորժամ թագաւորն յարքունական աթոռն իցէ բազմեալ, և պէսպէս դասք պաշտանէիցն՝ յակումբ Հանդիսի շուրջ զնովաւ դասակցեալ: Ի սոյն՝ առցես զտանն վայելչութիւն, և զգեստուցն պայծառակերպութիւն որով ահարկութիւն նոցա պարագրի. արդի կալն ուրուք յաւտարացն ի մէջ նոցա: Թերեւս Համարձակելի՞ք է ի կամաց ինչ անպատշաճ գործ՝ որ աւտար է յախորժակաց նոցա կատարել: Բայց 10
եթէ ա կամայ զթէ՝ ըստ պատահման կամ ըստ անձին տկարութեան, ընդ որ կամաւք ոչ Հեշտանայ, այլ մանաւանդ դժուարի և տրտմի առաջի այնքան բազմութեանն յանցուցեալ:

Ո՞րքան է ապա մեծութիւն փառացն Աստուծոյ քան զապացուցի արքայիդ, և ո՞րքան ահարկու դասք Հրեշտակաց քան զնորա լեզէոն զաւրացն. զի սա՝ զերկինս 15
և զերկիր լնու, և զորոշումն շնչոյ և ոգւոյ, յաւրից և ուղղոց քննէ: Արդ՝ եթէ տեսանէք զնա Հոգւոյ աշաւք, ըստ որում մարմնական աչաց Հաւանիմք և ճանաչեաք առաջի նորա գիտութեան զմեզ կացեալ Հանապազ: Թերեւս կարելի՞ք լինէր կամա- կար մտաւք յանցանելն, և յակամայիցն պատրեալք, ո՞չ ի թախիժ սգոյ երկիւզիւ ամաւթոյն տրտմեալք կորանայաք: 20

Ահաւասիկ յայտ եղեւ՝ թէ որ ի մեղանչելն ոչ զղջանայ, և ընդ Հեշտութեան խաւար կամակար մտաւք ընթանայ, ոչ ետես զնա ըստ որում պարտն էր գիտել՝ առաջի աչաց իւրոց յամենայն ժամ. այլ ետեղական մեկուսութեամբ ի Հեռուստ կացեալ, դատեցաւ զայն որոյ փառաւքն լի է երկինք և երկիր, որպէս ասաց մարգարէն: 25

367

Ո՞յք էին խաբողք՝ յորոց զգուշացուցանէ զմանկունսն. յամենայն թուղթս առաքելոցն զտանես զսոսա, թէ կամեսցիս ուսանել: Շրջողք ոմանք գոլով ի

³⁶ Cf. 1 Jn 3, 2.

³⁷ Jr 23, 24.

³⁸ He 4, 12.

³⁹ տեսանէք, si vous le regardez, dans le manuscrit J 1301; nous lisons տեսանեաք avec les autres manuscrits.

⁴⁰ 1 Jn 3, 6.

⁴¹ Is 6, 3.

TEXTE 367

¹ Cf. 1 Jn 3, 7 que commente la scolie.

² L'auteur va préciser par la suite les textes auxquels il pense.

³ 1 Jn 2, 19.

*qui demeure en lui*³⁵, prêt à le recevoir jour après jour en goûtant à son sang et en progressant dans sa connaissance, *ne pèche pas*³⁴, de manière intentionnelle, dans l'exécution de ses actes. Et même s'il pèche par omission, il est purifié et justifié par lui totalement, et il s'efforce de ne plus pécher.

*Et quiconque pèche, ne l'a pas vu et ne l'a pas connu*³⁵. Comment ne l'a-t-il pas vu, puisque nous lui appartenons tous, et comment tombons-nous en de si grandes fautes? Comme cela a été exposé auparavant³⁶, cette vision ne désigne pas une connaissance superficielle du genre de celle que nous avons maintenant, mais de celle que nous avons par exemple, lorsqu'un roi vient à siéger sur son trône royal et que les différentes catégories de ses serviteurs sont disposées en cercle autour de lui. A ce spectacle, tu te rends compte de la splendeur du palais et de la magnificence des vêtements dont l'éclat les environne; rien de discordant ne se trouve alors parmi eux. (Ce roi) pourrait-il permettre qu'ils accomplissent, au gré de leurs caprices, quelque action inconvenante, étrangère à leurs désirs? Toutefois, si quelqu'un commet une faute involontairement, par hasard ou en raison de sa faiblesse, il n'y prend pas plaisir de façon délibérée, mais bien plutôt a-t-il de la peine et du chagrin de tomber en présence d'une telle grandeur.

Combien la majesté de la gloire de Dieu est-elle plus grande que celle de ce roi donné en exemple! Et combien les chœurs des anges sont-ils plus magnifiques que sa légion de soldats! Car Dieu remplit *les cieux et la terre*³⁷ et *pénètre jusqu'à la division de l'âme et de l'esprit, des articulations et des moelles*³⁸. Par conséquent, si nous le regardons³⁹ avec les yeux de l'âme, du même coup nous conformerons à cette vision notre être corporel, et nous comprenons qu'il nous garde continuellement en sa connaissance. Serait-il possible d'aventure de transgresser de plein gré, voire même d'être séduits malgré nous? Ne serions-nous pas abattus, affligés de douleur, pleins de tristesse, dans la crainte d'être confondus?

(Jean) vient ainsi de manifester que celui qui ne se repent pas lorsqu'il a péché, mais court volontairement après les ténèbres du plaisir, *ne l'a pas vu*⁴⁰, comme il devrait le reconnaître, l'ayant à toute heure devant ses yeux. Bien plus, en se tenant au loin, à grande distance, (le pécheur) se fait le juge de celui dont *la gloire remplit les cieux et la terre*⁴¹, comme l'a dit le prophète.

367

Qui étaient ces séducteurs contre lesquels (Jean) met en garde ses petits enfants¹? Tu les verras mentionnés dans toutes les lettres des apôtres si tu désires le savoir². Quelques-uns faisaient partie de ces Juifs gyrovagues qui avaient apostasié, comme (Jean) l'a dit: «*Ils sont sortis de chez nous*³.» Ils

³⁵ 1 Jn 3, 6.

Հրէիցն՝ որք այլափառեցան ի Հաւատոցն՝ որպէս ասաց, թէ. «Ի մէջ էլին»։
 Գային յեկեղեցիս Հեթանոսաց՝ և խրատեին անփոյթ առնել զգործոց և զսրբութենէ
 մարմնոյ, զի Քրիստոս, ասեն, արդարացոյց զսոյն և չիք ինչ ի կրից սորա պիղծ.
 գոլով ինքեանք ի գիջութիւն անխտիր և յամենայն անառակութիւն մարմնոյ՝
 զորոց գրեաց Պետրոս. «Փափկացեալս ի պատիրս իւրեանց, աչս ունելով Հանգոյնս 5
 պոռնկաց՝ անդադարս ի մեղաց»։ Եւ Պաւլոս Տիմոթէի կանուխ գուշակէ, թէ. «Ցան-
 կասէրք են և ոչ աստուածասէրք, ունին զկերպարանս աստուածապաշտութեան,
 և ի զարութենէ անտի ուրացեալ»։ յորոց և Գաղատացւոցն գրէ ոչ փորձիլ. «Մի՛
 խաբիք, Աստուած ոչ արՀամարՀի»։

Արդ՝ ի նոցա չարաչար պատրանացն զգուշացուցանէ, և զիւրան զնէ երանելիս, 10
 սակայն ոչ զՀարսն և ոչ զերիտասարդսն՝ որք ոչ միայն չպատրիլ՝ այլ և կշտամբել
 կարող էին զնոսա, այլ զմանկունսն, քանզի նորատունկ գոլով՝ ի դէպ էր նոցա
 գթելն. «Մի՛ ոք զձեզ, ասէ, խաբեսցէ»։ Արժան է զգուշանալ, զի ոչ եթէ յայտնի է
 պատերազմն, այլ պատրանք և խաբէութիւն, և ի խաբէութենէ՝ բազում անգամ և
 զարաւորաց լինի ըստ պարզ բարոյիցն կործանել. ուրեմն մանկանցդ առաւել՝ 15
 պիտոյ է ի նոցանէ զգուշանալ։ Աստ ի դէպ է կարծել թէ յաղագս այնպիսեացն ի
 մէջ էած զվերագոյն ասացեալն, թէ. «Որ զմեզս գործէ՝ ոչ ետես զնա». որոյ Հուպ և
 զպարիսպս որդւոցն արկանէ։ Քանզի ի մեղանչելն՝ ոչ եթէ զանձինս յանցաւոր
 կարծեին, այլ իբր թէ թողացեալ է յաստուածային աւրինացն այս գործ, ըստ որում
 ուսուցանէ քեզ բովանդակ երկրորդ թուխթն Պետրոսին և Յուդային։ Եւ Հաւա- 20
 նեցուցանեին զբազումս ի նոյն խորխորատ զանձինս ձգել, թէ. «Եւ մեք՝ տեսաք
 զՔրիստոս, և մի՛ եմք յառաքելոցն, և զայս արէնս ի նորա աւրինացն աւանդեմք
 ձեզ». և այսպիսի Հաւանական բանից՝ ունելով զուզակից զկամս մարմնոյ դիւրաւ
 խաբեին։ Որպէս աղարտէ Պաւլոս զԿորնթացիսն պատրեալ, «Անսայք, եթէ ոք
 զրկէ զձեզ, և ոք առնու ինչ զձեր», ի սուտ առաքելոցն և ի նենգաւոր մշակացն՝ 25
 որք ի ձեւս ճշմարտութեան կերպարանին։ Յաղագս որոյ և սա գրէ. «Մի՛ խաբիք ի
 ձեւս արդարոց կերպարանելոցն զանարէնութեան զխրատն ուսանել». զի ըստ
 այսմ մասին ընթացք ոչ անուանի արդար, որպէս նոքա բաջաղեն. այլ որ գործովք
 նմանէ արդարոցն՝ Հանգոյն նմա գտանի, որպէս և նա արդար է։

⁹ 1 Jn 3, 7.

¹⁰ 1 Jn 3, 7.

¹¹ Cf. Ep 6, 12.

¹² 1 Jn 3, 7.

¹³ 1 Jn 3, 6.

¹⁴ Cf. 2 P 2; Jude 3-17.

¹⁵ Même réflexion dans la scolie 365bis (voir p. 170-171).

¹⁶ 2 Co 11, 20.

¹⁷ 2 Co 11, 13.

¹⁸ Cf. 2 Co 11, 15.

¹⁹ Cf. 2 Co 11,15; 2 Tm 3, 5.

²⁰ 1 Jn 3, 7.

allaient dans les églises des gentils et leur enseignaient de ne se soucier ni des œuvres ni de la pureté du corps, car le Christ, disent-ils, l'a justifié et il n'y a rien d'impur en ses passions; eux-mêmes vivaient, avec la plus grande indifférence, dans l'impureté et en toutes sortes de dérèglements charnels⁴.

5 C'est d'eux que Pierre écrivait: «*Ils se délectent dans leurs mensonges, ils ont des yeux semblables à ceux des adultères, insatiables de péché*⁵.» Paul, lui aussi, prévient Timothée: «(Ces gens) *sont amis du plaisir et non pas de Dieu; ils ont les apparences de la piété, mais en ont renié la puissance*⁶.» C'est en pensant à eux qu'il écrit encore aux Galates de ne pas tenter (Dieu): «*Ne*
10 *vous y trompez pas: Dieu ne se laisse pas narguer*⁷.»

Notre bienheureux (Jean) met donc en garde contre les misérables mensonges de ces gens, et c'est aux siens qu'il pense, non pas cependant aux *pères*⁸ et aux *jeunes gens*⁸ qui étaient capables non seulement de ne pas se laisser séduire mais même de les braver, mais aux *petits enfants*⁹ puisqu'en-
15 core néophytes il leur arrivait de tomber: «*Que nul ne vous égare*¹⁰», dit-il. Il convient de se tenir sur ses gardes, car ce n'est pas un combat au grand jour¹¹ mais mensonge et ruse, et, par cette ruse, il arrive souvent, même aux forts, de se laisser terrasser en des situations très simples; il est donc nécessaire, surtout *aux petits enfants*¹², de se garder de ces gens. Il convient,
20 à ce sujet, de penser aux paroles rapportées à leur égard auparavant: «*Celui qui pêche ne l'a pas vu*¹³.» (Le péché) place autour de lui des murailles, même dans le cas des fils. Alors que ceux-ci commettaient une faute, ils ne se jugeaient pas coupables, mais ils pensaient que cette action était permise par la loi de Dieu, ainsi que t'en informent suffisamment la deuxième *Lettre de*
25 *Pierre* et celle de *Jude*¹⁴. Et ils s'efforçaient d'entraîner beaucoup de croyants dans le même gouffre: «Nous aussi, nous avons vu le Christ, bien que nous ne fassions pas partie des apôtres, et nous vous transmettons cette loi qui provient de sa loi¹⁵»; et par des paroles persuasives de ce genre ils trompaient aisément ceux qui avaient les mêmes désirs charnels. C'est ainsi
30 que Paul blâme les Corinthiens — *vous supportez qu'on vous fasse du tort, qu'on vous dépouille*¹⁶ — qui avaient été bernés par de *faux apôtres et des faussaires*¹⁷ se donnant des airs de vérité¹⁸. C'est pour cela que (Paul) écrit encore: «Ne vous laissez pas prendre par ceux qui se composent une attitude de justes dans le but d'enseigner des leçons d'impiété¹⁹.» Pareille attitude
35 n'est pas appelée *juste*, comme ces gens-là le rabâchent; mais celui qui, par des œuvres, ressemble aux justes, lui devient semblable, *comme lui-même (Jésus) est juste*²⁰.

⁴ Cf. 2 Co 11, 4-5. 13-15; Ga 1, 7-9; 2 P 2, 1-20; Jude 4-16.

⁵ 2 P 2, 13-14.

⁶ 2 Tm 3, 4-5.

⁷ Ga 6, 7.

⁸ Cf. 1 Jn 2, 13-14.

Արդար՝ աստ դարձեալ լինել Քրիստոսի ըստ մարմնոյն ղնէ, որպէս զանմեղն և զսուրբն ի վերայ նորա վկայեաց կանխաւ: Ուստի պարտ է և մեզ աստ սաՀման արդարութեան ղնել, որպէս զի յայտնի լիցի խորհրդոյս զաւրութիւն: Արդարութիւն է՝ Հասարակութեան բաշխող ըստ արժանաւորութեանն, ոչ միայն յարտաքին իրաւունս և դատաստանս, այլ և յանձինս մեր՝ որ առաջիկայ բանիս տեսութիւն: 5
 Արդ՝ քանզի ի Հոգւոյ և ի մարմնոյ եմք, պարտ է իւրաքանչիւրոցն բաշխել զարժանն, և զաւրէնս արդարութեան պաՀելով՝ ոչ զմին քան զմիւսն թողլով լքանել: Եւ քանզի մարմինս կարաւորի այնոցիկ որով զկեալն կրէ, իսկ Հոգի բանական գոլով՝ միշտ բանիւ և իմաստութեամբ պարարին. և աւտար գտանին էութիւնք նոցա ի միմեանց և կիրք: Արդ՝ յորժամ իւրաքանչիւրոցս զլրումն 10
 պիտոյիցն տամք, արդար անուանիմք. իսկ եթէ խոտորեցուցանեմք զՀոգի ի Հնազանդութիւն մարմնոյն կամաց, զրկիմք յարդարութենէ և անուանիմք շռայլեալք՝ որ է ստուգաբանութեամբ սեռ այլայլեալք, այսինքն զանմարմինն ի մարմին փոփոխեալ, ըստ այնմ. «Մի՛ մնասցէ Հոգի իմ ի վերայ դոցա վասն լինելոյ դոցա մարմին»: Իսկ եթէ զմարմինն նուազեցուցանեմք Հետեւեցուցեալ ոգւոյ 15
 անաւսրութեան՝ ոչ մնամք յարդարութիւն, այլ կոչիմք ժուժկալք. զի զոյժ անմարմնոյն փոխեցաք ի մարմինս, և կրելի սմա արարաք:

Բայց ո՞րպէս է Հետեւումն սոցա միմեանց, յորժամ միտքն դառնայ ի խոկալոյ զաստուածայինսն և զիմանալի բանսն, և առ մարմնոյս Հեշտութիւն նստեալ դեգերի, որ ոչ միայն Հեշտանայ ի կատարումն մեղացն, այլ և ի յոյսն զոր ղնէ սմա 20
 ակնկալութեամբ կատարմանն: Նաեւ ի լուր բանի և ի խաւսք և ի Հայեցուածս աչաց և ի շաւշափումն ձեռաց ծառայէ մարմնոյս Հեշտութեան, և այս՝ առ այնոսիկ յորոց ակն ունի փափկանալ: Ապա թէ ոչ զի՞նչ գեղեցիկ քան գերկին. բայց զի անյոյս է մարմինս ընդ Հայելն ի նա ամբառնալ, ոչ Հեշտանայ տեսութեամբն: Դարձեալ զի՞նչ լուր բարի քան զՀանդերձեալ փառացն. այլ զի ոչ է Հուպ վայելելն, 25
 ոչ երբէք թուլանայ, իսկ զեւս խոնարՀագոյնսն զի յուսայ այժմ ունել. վասն այսր և Հեշտանայ մեղկութեամբ, ի խաւսելն յուսով զովութեանն պարարեալ, և ի շաւշափելն ախորժելի իրաց մեղկացեալ:

Արդ՝ քանզի որ աստէն աւտար են ի մէնջ և ելանելն առաջիկայ ի նժղեՀութեանս տեղոյ, վասն այսորիկ՝ և աստուածային աւրէնք արգելին զկամելն ի նոսա: 30
 Անիրաւութիւն է Հոգւոյ զիւր սեփՀականն թողուլ և առ անցաւոր մարմնոյս դեգերել

²¹ Le verset 1 Jn 3, 7 que commente la scolie.

²² Cf. 1 Jn 3, 5.

²³ 1 Jn 2, 20.

²⁴ 1 Jn 3, 7.

²⁵ L'auteur joue sur l'assonance des deux mots: *šraylealk'*, *débauchés*, et *aylaylealk'*, *changés de nature*.

²⁶ Gn 6, 3.

²⁷ *žužkalk'*, *ἐγκρατής*, mais aucun renvoi à ce passage dans les dictionnaires patristiques de LAMPE et Nor *Bargirk'*.

Dans ce passage²¹ il déclare aussi que le Christ est *juste* selon la chair, de même qu'il a affirmé de lui précédemment qu'il était sans péché²² et *saint*²³. Il faut donc que nous exposions ici quelle est la définition de cette justice pour que soit claire la signification de ce propos. La justice est la distribu-
 5 tion, selon qu'il convient, de ce qui appartient à tous, non seulement dans les jugements et les procès extérieurs, mais aussi en ce qui concerne notre propre personne, objet du présent verset. Donc, puisque nous sommes faits d'esprit et de chair, il faut distribuer à chacune de ces parties ce qui lui revient, et, respectant les règles de la justice, ne pas les déséquilibrer en
 10 délaissant l'une plus que l'autre. Notre corps en effet a besoin de ce qui lui permet de soutenir la vie, tandis que l'esprit, de nature spirituelle, se développe sans cesse par le raisonnement et la sagesse; leurs natures sont étrangères l'une à l'autre de même que leurs inclinations. Par conséquent, lorsque nous accordons à chaque partie la totalité de ses besoins, nous
 15 sommes appelés *justes*²⁴. Au contraire, si nous incitons l'esprit à obéir aux désirs de la chair, nous nous privons de la justice et nous recevons le nom de «débauchés» qui signifie précisément «changés de nature»²⁵; nous avons transformé (l'esprit) incorporel en chair, conformément à ce qui est dit: «*Mon esprit ne demeurera pas sur eux parce qu'ils sont chair*²⁶.» Par contre,
 20 si nous affaiblissons la chair au point de la rendre aussi légère que le souffle, nous ne demeurons pas dans ce qui est le juste milieu, mais nous sommes appelés «abstinents²⁷»; nous avons en effet transféré à la chair la force de l'(esprit) incorporel, et nous en avons fait un réceptacle pour ce dernier.

Mais comment existe-t-il une relation entre eux, lorsque l'intelligence se
 25 porte à méditer les mystères divins et les réalités spirituelles, tandis que (le corps) demeure appliqué aux plaisirs de la chair, elle qui se délecte non seulement dans l'accomplissement du péché, mais aussi dans l'espérance qu'elle en a lorsqu'elle attend son accomplissement. Bien plus, par des conversations entendues, par des paroles, des coups d'œil et des touchers,
 30 (l'homme) se fait l'esclave des plaisirs de la chair, et cela pour la jouissance qu'il espère en tirer. Pourtant quoi de plus beau que le ciel? Mais puisque ce corps n'aspire pas à y monter lorsqu'il le regarde, il ne prend pas plaisir à sa contemplation. De même, quelle meilleure nouvelle que celle de la gloire à venir? Mais comme (le corps) n'est pas près d'en jouir, il n'en languit
 35 jamais; ce sont au contraire des biens plus vils dont il espère en effet jouir immédiatement, et c'est pour cela qu'il se complaît dans son relâchement, se délectant à parler, dans l'espoir d'être loué, et se laissant aller à toucher des choses agréables.

Donc, puisque ces (plaisirs) nous sont contraires et qu'imminente est la
 40 sortie de notre lieu de pèlerinage, la loi divine (nous) a interdit, pour ces raisons, de les désirer. C'est une offense à l'esprit que de renoncer à ce qui lui revient et de s'adonner aux voluptés caduques de la chair. Quant au corps,

Հեշտութիւն: Իսկ մարմնոյս՝ քանզի կեանքն է վայելուչ որչափ կապողին կամքն կամիցին, անիրաւի ի Հարկաւորացն պակասութիւն, որ են կերակուրք և զգեստք: Յորոց զկշիռն ընդունելով՝ ոչ եթէ Հեշտանայ միայն, այլ մխիթարեալ ի տկարութենէն զաւրանայ. քանզի ոչ չափաւոր քուն, և ոչ չափաւոր կերակուրք, և Հարկաւոր ըմպելիք և անպաճոյճ զգեստ՝ Հեշտացուցանեն զմարմին, այլ միայն 5 դադարեցուցանեն: Ապա թէ Հեշտութեան կամաց սորա Հնազանդիմք, խառնեալ ընդ Հարկաւորսն զաւելորդսն, կամ խորհրդոցն կամաւք, կամ գործովք, արտաքոյ գտաք արդարութեան աւրինացն՝ շոայլութեանն ծառայք:

Արդ՝ քանզի Տէր մեր կանոն տուաւ մեզ արդար՝ որպէս և եցոյց մեզ երանելիս, ոչ զրկեաց զմի ոք ի սոցանէ. այլ մաքուր գոլով և անկարաւտ, արժանի արար ի կերակուրս և յըմպելիս մերձենալ, աշխատել և ննջել և մարմնոյն զիւր կիրսն կրել: Իսկ զոր ինչ մեղկութիւն էր սորա, անգործ արար՝ ասելով. «Ո՞ ի ձէնջ յանդիմանեսցէ զիս վասն մեղաց»: Վասն այսորիկ ասէ, որ յայս շաւղացս վերայ կայ, ի նմանէ է. արդարեւ՝ որպէս նախատիպ յարացոյցն Քրիստոս, քանզի նա՝ ի կշիռն պաշտեաց զքնութիւնս, ամենեցուն եղեալ արդարութեան աւրինակ, որում և կարելի էր ժուժկալ լինել: Սակայն ոչ կամեցաւ զայն յորում ոչ ամենեքեան կարող էին տանել, իսկ ի մարդկանէ բազումք՝ վասն առաւել սիրոյն որ առ նա, ժուժկալեցին զերազանց քան զկար մարմնոյ, որպէս և ինքն Տէրն ասէր զՅովհաննէ, թէ. «Եկն նա՝ ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր, իսկ ես՝ եկի կերող և արբեցող, և սակա այսորիկ ի ձէնջ բամբասիմ. սակայն զկամս իմաստութեան Հար իմոյ՝ Աստուծոյ 20 արդարացուցի ես, և որք իբրեւ զիս ի մարդկանէ՝ լինելոց են նմա որդիք»: Չի ահաւասիկ ուտեմք և ըմպեմք, և զմարմինս ի մեղանչելոյ արդար պաշտեմք. և յամաւթ առնեմք զնոսա՝ որք կարծեն թէ մարմինս յԱստուծոյ ստեղծաւ Հարկաւոր կրել զնոյն կիրս բասրելիս: Չի ոք ի ձէնջ ոչ է կարող՝ զկերողս և զարբեցողս վասն մեղաց յանդիմանել:

Եւ որ առնէ զմեղս՝ ի սատանայէ է, զի ի սկզբանէ սատանայ մեղանչէ: Քանզի արդարքն յարդարոյն վկայեցան լինել, ապա որ զրկեն զարդարութիւն, ոչ ի ժուժկալութիւն՝ այլ ի մարմնոյս ախտաւոր մեղկութիւն ի սատանայէ են, ասէ. ոչ եթէ արարած նորա, այլ չար կամացն ծառայելով: Բայց թերեւս ասիցէ ոք՝ թէ. «Սատանայ անմարմին է, զիա՞րդ որ մարմնով Հեշտանայ՝ նմանի նորա և ի նմանէ լսի»: Նախ զի գործակից խորհրդոցն և յորդորիչ ի նոյն՝ սատանայ լինի. և ի սկզբանէ՝ զայս ունի սովորութիւն մոլորեցուցանել զմարդիկ յաստուածային 30

²⁸ 1 Jn 3, 7.

²⁹ Jn 8, 46.

³⁰ Cf. 1 Jn 2, 29, 3, 10; 4, 7 et 5, 1.

³¹ Lc 7, 33-34.

³² 1 Jn 3, 7.

³³ 1 Jn 3, 8.

³⁴ 1 Jn 3, 7.

³⁵ 1 Jn 3, 8.

car il est agréable de vivre aussi longtemps que le voudra la volonté de celui qui l'a uni (à l'esprit), la privation de ce qui lui est nécessaire, aliments ou vêtements, est injuste. En recevant d'eux ce qui est juste, ce n'est pas seulement du plaisir qu'il y trouve, mais il se fortifie en soulageant sa
 5 faiblesse; car ni le sommeil pris avec mesure, ni la nourriture prise avec mesure, ni la boisson indispensable, ni un vêtement simple ne plongent le corps dans la volupté, mais ils le satisfont seulement. Si, au contraire, nous nous soumettons à son désir de volupté, mélangeant le superflu au nécessaire, soit en pensées volontaires soit en actes, nous nous plaçons en dehors
 10 de la loi de justice, nous faisant esclaves de la luxure.

Donc, puisque notre Seigneur s'est donné à nous comme *juste* norme, ainsi que nous l'a exposé notre bienheureux (Jean)²⁸, il n'a privé personne de ces (biens); mais après nous avoir purifiés et tirés du besoin, il nous fait user correctement de la nourriture et de la boisson, de manière à travailler, à
 15 nous reposer et à supporter les souffrances du corps. Mais ce qui était relâchement, (le Christ) ne l'a pas commis, puisqu'il disait: «*Qui de vous me convaincra de péché*²⁹?» C'est pourquoi, dit (Jean), celui qui marche sur ses pas est de lui³⁰. Comme archétype, (nous avons) en effet le Christ, car il a conservé sa nature dans l'équilibre, devenant pour tous un exemple de
 20 justice, lui qui avait la capacité de s'abstenir de tout. Cependant il ne voulut pas ce que tous n'étaient pas capables de supporter, même si beaucoup parmi les hommes, en raison de leur plus grand amour pour lui, ont enduré plus que les capacités du corps, comme le Seigneur lui-même le disait de Jean: «*Il est venu, il ne mangeait pas et ne buvait pas; et moi je suis venu,*
 25 *mangeant et buvant*³¹, et pour cela je suis calomnié par vous. Mais j'ai fait reconnaître comme juste la sage volonté de Dieu, mon Père, et ceux des hommes qui (agiront) comme moi deviendront ses enfants.» Voici en effet que nous mangeons et que nous buvons, mais notre corps nous le gardons
 30 *juste*³², à l'abri du péché; ainsi nous couvrons de confusion ceux qui pensent que ce corps a été façonné par Dieu de manière à pâtir nécessairement de ces passions blâmables. Nul d'entre vous, en effet, ne peut convaincre de péché ceux qui mangent et qui boivent.

*Et celui qui commet le péché est du diable, parce que depuis l'origine le diable est pécheur*³³. Les justes sont reconnus en effet être du *Juste*³⁴, tandis
 35 que ceux qui délaissent la justice (et) n'observent pas la tempérance, mais (se laissent aller) à un relâchement vicieux de la chair, sont *du diable*³⁵, dit (Jean): ils ne sont plus la créature du (Juste), mais les esclaves de désirs mauvais. Cependant, peut-être quelqu'un dira-t-il: «Le diable étant incorporel, comment lui ressemble-t-il celui qui livre son corps au plaisir et lui
 40 obéit?» C'est avant tout parce que le diable se fait le coopérateur des desseins de cet homme et l'y encourage. *Depuis l'origine*³⁵ il a cette habitude de détourner les hommes des volontés de Dieu au profit des voluptés de la

կամացն ի Հեշտութիւն մարմնոյ: Քանզի գիտէ թէ յայս գթելով, շարժեն զԱստուած ի բարկութիւն, որպէս նախ քան զՋրՀեղեղն և Սողոմայեցիքն, նաեւ ժողովուրդն առ Մադիանացովքն:

Դարձեալ զի նոքա զսատանային ախտանային ամբարտաւանութիւն, ի շարիսն անգեղջ կալով և մեծաբան և սնոտի բարբառով, որպէս գրեաց Պետրոս, ի նոյն զբազումս որսալով. արդարեւ՝ բանսարկուին գոլով գործակիցք, որ ոչ միայն իւր, այլ և մարդկան եղեւ պատճառ յանցանաց:

368

Յովհաննու Ոսկեբերանի:

Քանիցս անգամ եթէ մեղանչեմք՝ ի սատանայէ լինիմք. և դարձեալ՝ յորժամ յառաքինութիւնն ուղղիմք՝ յԱստուծոյ լեալ ասիմք:

Վասն զի յառաջ քան զամենեցուն գորելն, սատանայի մեղանչելն եղեւ. յորմէ և լինին որք զմեղսն ներգործեն, զի նա լինի մարդկան առիթ մեղանչելոյն, բազմացուցանելով զմտածութիւնսն՝ որպէս և առ Յուդայ: Այլ ասիցէ ոք՝ թէ. «Զիա՞րդ եղեւ սատանայ ընդ մեղուցեալս». որք և յառաջ մեղան քան՝ զթելադրելն սատանայի, ի տալ նմա տեղի յանձինս իւրեանց:

Առ որս ասացուք եթէ այս իւրական է մարդոյ մեղանչել, և տալ տեղի սատանայի ի խորհուրդս՝ որ զչար ցանկութիւնն յորդորէ. և ընդունի զնա ի նմին՝ գործակից և աւգնական, և յետ ընդունելոյ զնա ի շար ցանկութիւնն բունեալ, գործովք կատարէ զյանցանս: Եւ այս է նշանակ սատանայի մեղանչելոյն, յորժամ գործանէիւքն աւարտէ զխորհուրդսն մեղացն. այլ ի բարւոյ մասին գտանի՝ որ ցանկութեամբն կամեցաւ և ոչ կատարեաց, այլ զղջացաւ: Այս յայտ է թէ ոչ ի սատանայէ է, այլ միայն ներգործողին զնոյն մարդոյն: Այնպէս անուանի ծառայ մեղացն՝ որ գործէ զնոյն, և ոչ որ չգործեացն. զի ամենայն որ առնէ զմեղս՝ ծառայ է մեղացն, ասաց Տէրն:

TEXTE 368

¹ Cf 1 Jn 3, 8 que commente la scolie.

² Cf. Jn 8, 47; 1 Jn 3, 9. Ce premier paragraphe de la scolie arménienne traduit exactement la scolie anonyme Cramer p. 123, 27-28. Comme dans le manuscrit *Casanatensis* 1395 de la chaîne grecque (cf. STAAB, *Katenenkommentare*, p. 303-305), ces lignes sont attribuées à Jean Chrysostome (STAAB, *ibidem*, p. 317-318), sans toutefois que l'on ait pu identifier ce texte (voir supra, p. 41). La version arménienne, par la présence d'une conjonction de coordination (*վասն զի, car*), milite en faveur de la continuité entre les deux textes. — La seconde partie de la scolie présente une rédaction différente de celle du texte grec correspondant, attribué à Chrysostome.

³ Cf. Jn 8, 44; 1 Jn 3, 8.

⁴ Cf. Jn 8, 44.

⁵ Cf. Jn 13, 2.

⁶ Jn 8, 34.

chair. Il sait en effet qu'en provoquant cette chute, on pousse Dieu à la colère, comme ce fut le cas avant le déluge³⁶, comme le firent aussi les habitants de Sodome³⁷ ainsi que le peuple à l'égard des Madianites³⁸.

De même, ces gens-là³⁹ étaient pris d'un orgueil diabolique, persistant dans une attitude impénitente et *débitant*, comme l'écrivait Pierre, *des discours grandiloquents et vides*⁴⁰ qui gagnent à (Satan) beaucoup d'hommes. Ce sont assurément des coopérateurs du démon, lui qui est responsable, non seulement de sa propre transgression, mais aussi de celle des hommes.

368

10 De Jean Chrysostome.

Toutes les fois que nous commettons le péché, nous sommes du diable¹; et de même, lorsque nous sommes portés à la vertu, nous disons que nous sommes de Dieu².

Avant en effet que se produisit la chute de tous les hommes il y eut le péché du diable, et c'est de lui que sont ceux qui commettent le péché³, car c'est lui qui est devenu cause du péché des hommes⁴, multipliant les suggestions, comme dans le cas de Judas⁵. Cependant quelqu'un dira peut-être: «Comment le diable se trouve-t-il en ceux qui commettent le péché?» Ceux-là, avant qu'ils ne pèchent, (acceptèrent) l'influence du diable, lui faisant ainsi une place en eux.

En pensant à eux, nous dirons que c'est le propre de l'homme de commettre le péché et de faire place, en ses pensées, au diable qui inspire les désirs mauvais. (L'homme) les reçoit en lui comme coopérateurs et auxiliaires; puis une fois qu'il les a reçus et qu'il s'est enfoncé en de mauvais désirs, il accomplit par des actes la transgression. Et cela est la preuve que le diable a provoqué le péché, quand par ses agents il fait aboutir la pensée du péché; au contraire, demeure dans le bien celui qui a désiré ardemment (le péché) mais ne l'a pas accompli et s'est repenti. Il est certain que (celui-là) n'est pas du diable, mais c'est le cas seulement de l'homme qui l'accomplit (l'acte). C'est pour cela que se nomme *esclave du péché*⁶ celui qui l'accomplit, et non pas celui qui ne l'a pas accompli, car *quiconque commet le péché est esclave du péché*⁶, dit le Seigneur.

³⁶ Cf. *Gn* 6, 5-7.

³⁷ Cf. *Gn* 18, 20-21; 19, 13.

³⁸ *Nb* 25, 1-16; *Jg* 6, 1-10.

³⁹ Ceux qui commettent le péché sont du diable (*1 Jn* 3, 8).

⁴⁰ *2 P* 2, 18.

369

Որպէս և ինքն ասէր. « Գայ իշխան աշխարհիս, և յիս ինչ ոչ գտանէ յիւրոցն »: Եւ այս՝ ոչ ըստ աստուածութեան որ ամենագաւրն է, այլ ըստ մարմնոյն կրից՝ յորում տիրեալ առ այլ մարդիկ չարչարէր և նեղէր: Սակայն առ նա՝ նաՀանջեցաւ իշխանութեանն սատանայի գործ, զի ոչ արար մեղս և ոչ գտաւ նենգութիւն ի բերան նորա. վասն այսորիկ և ասէր. « Իշխան աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է »: ⁵ Է՞ր վասն. « Ձի ես՝ մարմնոյս ըստ բնութեան ներգործութեամբն սուրբ գտեալ. յայտ արարի խայտառակեալ զնա, թէ մինչեւ ցայժմ յանցանելն սոսա՝ ի նորա պատրանացն էր: Եւ դատ առեալ ընդ նա, իմ մարմնովս՝ արդար գտեալ սովաւ զամենեցուն և մեղանչելոյն նոցա առիթ և պարտական զնա դատեալ՝ երեւեցուցի »:

ԱՀաւասիկ յայտնեցաւ յՈրդւոյն Աստուծոյ մարմնոյս անմեղութիւն, և լուծաւ ¹⁰ գործ խաբէութեան սատանայի: Ո՞րքան մեղանչելն դոցա՝ որք այսուհետեւ ջանան զմարդիկ ընդ առաջին պատրանաւք չարին կործանել:

370

Դարձեալ՝ ստուգէ զառաջինսն ի Հաստատութիւն աշակերտացն և ի յամաւթ մուրեցուցչացն. բայց՝ ոչ եթէ ծնիցելոցն յԱստուծոյ անկարութիւն դնէ զմեղանչելն, կամ սեփական զանմեղութիւնն: Այլ որպէս ասացաք, յառժամանակեայ ¹⁵ նեոինսն է ակնարկութիւն, որք ասեին զանձինս ծնեալս յԱստուծոյ՝ և ընդ մեղս շաղախեին, ոչ իբրեւ ընդ յանցանս, այլ իբրեւ ընդ թողացեալ գործս յաստուածային արինացն: Վասն այսորիկ ասէ թէ որ յԱստուծոյ ծնեալ է՝ զայդ ոչ առնէ զմեղս կամակորութեամբ՝ իբրեւ զանմեղութիւն ողջունել:

⁵ Jn 16, 11.⁶ He 7, 26; I P 1, 15.⁷ Cf. I Jn 3, 8.⁸ Cf. Jn 8, 44.

TEXTE 370

¹ I Jn 3, 7-8.² I Jn 3, 9 que commente la scolie.³ Cf. I Jn 2, 18. Le caténiste rappelle les nombreuses allusions déjà faites aux antichrists et aux gnostiques (vg. scolies 341, 342, 347, 348, 349, 365, 367), allusions qui montrent qu'à travers les scolies anonymes se développe une œuvre suivie dont l'un des buts est de combattre le gnosticisme. Le même type de scolies se retrouve par la suite (vg. scolies 394 à 401, 419, 424 et 446).⁴ I Jn 3, 9.

369

Comme (le Christ) lui-même le disait¹: «*Le prince de ce monde vient, et en moi il ne trouve rien de ses (biens)*².» Et cela ne concerne pas sa divinité qui est toute-puissante, mais son corps soumis aux souffrances, dans lequel, dominé par d'autres hommes³, il fut maltraité et torturé. Cependant le pouvoir du diable sur lui fut repoussé, car (le Christ) *n'a pas commis le péché et dans sa bouche il ne s'est pas trouvé de fourberie*⁴. Et c'est pour cela qu'il disait: «*Le prince de ce monde a été jugé*⁵.» Pourquoi? «Parce que moi, dans les activités de cette nature charnelle, j'ai été trouvé *saint*⁶. J'ai manifesté, en confondant (Satan), que jusqu'à présent la transgression de l'homme résultait de sa ruse. Aussi, entrant en procès avec lui, en ma chair, j'y fus trouvé juste en tout, et j'ai manifesté qu'il était la cause de leur chute, et que lui (Satan), le coupable, était jugé.»

Voici donc que, dans la chair du Fils de Dieu, l'impeccabilité a été manifestée et que les œuvres mensongères du diable ont été détruites⁷. Qu'il est grand le péché de ceux qui s'efforcent, désormais, de perdre l'homme par les ruses que le Malin (employa) aux origines⁸!

370

De nouveau, (Jean) confirme, dans la fermeté qui convient à des disciples et dans l'horreur des séducteurs, ceux dont il a parlé précédemment¹. Il ne croit pas cependant, pour ceux qui sont *nés de Dieu*², à l'incapacité de commettre le péché ou à une impeccabilité particulière. Mais comme nous l'avons dit, (Jean) fait allusion à ces antichrists éphémères qui se disaient nés de Dieu et se souillaient dans le péché, non pas comme s'ils transgressaient, mais comme s'ils accomplissaient des œuvres prescrites par la loi divine³. C'est pourquoi (Jean) dit que celui-là est *né de Dieu qui ne commet pas le péché*⁴ avec opiniâtreté, comme pour se féliciter de son impeccabilité.

TEXTE 369

¹ L'auteur de la scolie va citer un texte de l'évangile de Jean pour interpréter *1 Jn 3, 8b* que commente la scolie.

² *Jn 14, 30*: ... *non invenit quidquam de suis*. Sur cette lecture diatessarique (*suum*), voir LELOIR, *Saint Éphrem* (texte, p 272, 26 et 322, 27; trad. p. 196, 2 et 230, 14); elle est reproduite par Origène. in *Rom 9, 30* (PG 14, 1230C; mais la scolie anonyme arménienne n'est pas tirée de ce passage d'Origène), voir LELOIR, *Le témoignage d'Éphrem*, p. 219, n° 13. L'édition de ZÖHRAB (p. 718) et ses variantes ignore cette lecture, de même que les versions arméniennes d'œuvres patristiques grecques où *Jn 14, 30* est cité. Il faut donc écarter, semble-t-il, l'hypothèse d'une origine arménienne de ces scolies anonymes.

³ Pilate qui envoya le Christ à la mort.

⁴ *1 P 2, 22*.

Քանզի սերմն նորա ի նմա կայ, այսինքն Հոգւոյն սրբոյ գիտութիւնն, որ ազդէ միշտ նմա թէ Որդին Աստուծոյ ելոյծ զմեղս՝ որ էր գործ սատանայի, և տգիտութեամբ զի ընդ նոյնն բերելն, և անկար է այնպիսոյն ի մեղանչելն անխտիր լինել և ախորժ կամաւք զբաւսնուլ. զի ծանեաւ ի ծնողէն՝ զճշմարտութիւնն: Այլ թէ գթէ՝ իբրեւ զյանցաւոր և զանաւրէն անձամբ զանձն դատապարտէ, և ի կոփելոյ խղճի մտացն՝ զփրկութիւնն յԱստուծոյ փութով պաշանջէ: 5

371

Զի սատանայ՝ մեղաց եղև Հայր, և Քրիստոս մարմնով՝ անմեղութեան: Արդ՝ որ մեղանչէ դեռևս անզեղջ Հեշտութեամբ, զիւր (Հաւրն) պաշէ սովորութիւն՝ զսատանայի: Իսկ որ ունի զսերմն գիտութեան՝ անմեղութեանն մկրտութեամբ, և զկամս խափանեալ է ի յանցելոյն, Հաւասար Քրիստոսի յայտնեաց զինքն՝ որդի Աստուծոյ. 10 որոյ թէ ակամայ կրիւքն դրժէ, արդարոյն և անարատին արեամբն մաքրի:

372

Սեւեոհոսի:

Մի՛ ոք կարծեսցէ ասել թէ անընդունակ է կրից մեղաց բնութիւնս, կամ խափանի ցասունն և ցանկութիւն՝ ի նմանէ որ յԱստուծոյ ծնանի. այլ՝ վասն պաշելոյ զչնորՀ ծննդեանն սուրբ քաղաքավարութեամբ՝ դնէ զանկարութիւնն, 15 ուստի և զպատճառն ի վերայ բերէ. «Ոչ կարէ մարդ մեղանչել, զի սերմն նորա ի նմա է»: Եւ զի՞նչ է սերմն՝ որ մնայ յԱստուծոյ առ Հաւատացեալս, եթէ ոչ Հոգւոյն սրբոյ գալուստն յորմէ ծնանիմք վերստին, որ ի յապա ոչ մեկնի ի մէնջ, բայց եթէ՝

⁴ Cf. 1 Jn 3, 10.

⁵ 1 Jn 3, 9.

⁶ Même interprétation dans la scolie arménienne précédente: ... *sa semence demeure en lui* (1 Jn 3, 9), c'est-à-dire la connaissance donnée par l'Esprit Saint.

⁷ Cf. 1 Jn 3, 9.

⁸ Cf. 1 Jn 1, 7.

⁹ Cf. He 7, 26.

TEXTE 372

¹ 1 Jn 3, 10.

² Cf. 1 Jn 1, 8-10.

³ 1 Jn 3, 9.

⁴ Cf. Jn 3, 5-8.

*Parce que sa semence demeure en lui*⁴, c'est-à-dire la connaissance donnée par l'Esprit Saint. Celui-ci suggère continuellement à (l'homme) que le Fils de Dieu a détruit le péché qui était l'œuvre du diable⁵, que c'est par ignorance qu'il se porte vers lui, et qu'il lui est impossible de commettre le
 5 péché avec indifférence et de s'y laisser aller de plein gré⁶: de ses ancêtres en effet (l'homme) a appris la vérité⁷. Mais s'il vient à trébucher, il se jugera lui-même comme coupable et impie, et, dans le remords de sa conscience, il demandera à Dieu, avec empressement, la délivrance.

371

Le diable est en effet devenu le père du péché¹, et le Christ, en sa chair,
 10 celui de l'impeccabilité. Donc, *celui qui commet le péché*² avec un plaisir impénitent conserve les mœurs de son (père)³, le diable⁴. Mais celui qui possède par son baptême, source d'impeccabilité, *la semence*⁵ de la connaissance⁶, et qui a étouffé le désir de transgresser, (celui-là) s'est révélé, à l'égal du Christ, fils de Dieu⁷. S'il lui est infidèle en des entraînements involontai-
 15 res, il est purifié par le sang⁸ du Juste et de l'Immaculé⁹.

372

De Sévère.

Que personne ne s'avise de dire que notre nature est inaccessible aux passions du péché, ou que la colère et la convoitise peuvent être supprimées par celui qui est *né de Dieu*¹. Bien au contraire, (Jean) montre (notre)
 20 impuissance à conserver, par une vie sainte, la grâce de la naissance²; c'est la raison pour laquelle il précise: «L'homme ne peut pas *commettre le péché, parce que sa semence est en lui*³.» Et quelle est *la semence*, donnée par Dieu, qui demeure dans les croyants, si ce n'est la venue de celui par lequel nous renaissions, l'Esprit Saint⁴, qui ne nous quitte plus ensuite, à moins que nous

⁵ Cf. *1 Jn* 3, 8.

⁶ Ces diverses raisons alléguées pour excuser le péché glosent les versets *1 Jn* 3, 6 et *1 Jn* 3, 9.

⁷ Cf. *Gn* 3, 7.

TEXTE 371

¹ Cf. *Jn* 8, 44.

² *1 Jn* 3, 8.

³ Ce mot, absent du manuscrit *J 1301*, est présent dans les autres manuscrits; nous l'ajoutons également dans le texte.

չար գործովքն զնա տրտմեցուցանեմք: Ուստի և զգուշանամք ի Պաւղոսէ. « Մի՛ տրտմեցուցանէք զՀոգին սուրբ Աստուծոյ, որով կնքեցարուք յաւուրն փրկութեան»:

Արդ՝ որպէս ասացաք, ոչ կարել մեղանչել՝ բնութեանս մերոյ ոչ է սեփական. քանզի ոչ է անընդունակ մեղաց, և ոչ ի բաց կացեալ ի կրից իմանալի խորհրդոցն: 5 Այլ զոչ Հետեւիլն և զոչ պատրիլն ի սոցանէ, դնէ անկարութիւն. քանզի ոչ է պատշաճ՝ որ զՀոգեւորն պաշիցէ ծնունդ և ի մաքուր գործս Հանդիսանայ, ինքնակամութեամբ մեղանչել: Եւ զի այսպէս է այս ճշմարիտ, մեք բոնադատիմք զստուգութիւն բանիս ցուցանել. այլ զինքն զերջանիկն Յովհաննէս առնումք վկայ, քանզի ի կատարումն թղթոյն յայտնէ զիւր մտածութիւնն այսպիսի բանիւք. 10 « Գիտեմք զի ամենայն որ յԱստուծոյ ծնեալ է՝ մեղս ոչ առնէ. այլ որ յԱստուծոյ ծնեալ է՝ պաշէ զանձն, և չարն ոչ մերձենայ ի նմա»: Տեսանես որ ծնեալն է յԱստուծոյ, վասն այնորիկ ոչ կարէ մեղանչել. զի պաշէ զանձն իւր, և ոչ եթէ բնութեամբ ի բացեայ է ի կրիցն:

Այլ զգուշանա՛ն անձին իւրում, ըստ ասացելոցն յերանելոյն Պաւղոսէ. « Որ 15 կարծէն Հաստատուն կալ, զգո՛յշ լիցի զի մի՛ անկանիցի»: Ապա ուրեմն ճշմարիտ պաշպանութիւն զկամս Հոգւոյն գործելով, ոք ոչ կարէ մեղանչել կամակար մտաւք, զի ունի զաւրավիզն անմեղութեան, զսերմն նորա, որպէս ասացաւ:

373

Հարցումն:

Եթէ՛ ըստ երանելոյն Յովհաննու, որ ծնեալն է յԱստուծոյ՝ ոչ կարէ մեղանչել, 20 զի սերմն նորա ի նմա է, ընդէ՞ր ծնելոցս յԱստուծոյ մկրտութեամբն՝ եղեւ կարելի մեղանչելն:

Պատասխանի Մաքսիմոսի:

Զծնունդ մեր յԱստուծոյ ըստ երկուց դիմաց՝ պարտ է որոշել. մի՛ զխոնարհելն ամենայնիւ, և ի վերայ նորա ծնելոցն՝ ներգործութեան Հոգւոյն տալ նոցա զչնորՀս 25

TEXTE 373

¹ 1 Jn 3, 9.

² Le baptême, qui fait naître de Dieu, évoque, par la symbolique de l'eau (Rm 6, 4; Col 2, 12), la plongée dans la mort au péché.

³ *nergocut'iwon*, ἐνέργεια, terme caractéristique du vocabulaire théologique de Maxime (cf. J. M. GARRIGUES, *L'énergie divine et la grâce chez Maxime le Confesseur*, dans *Istina* 19 [1974], p. 272-296).

⁴ Cf. Rm 8, 15.

ne le contristions par de mauvaises actions. C'est pourquoi Paul nous met en garde: «*Ne contristez pas l'Esprit Saint de Dieu par lequel vous avez été marqués d'un sceau pour le jour de la délivrance*⁵.»

Donc, ainsi que nous venons de le dire, ne pas pouvoir commettre le
 5 péché n'est pas caractéristique de notre nature, car elle n'est ni inaccessible
 au péché ni incapable de se défaire des passions que les pensées provoquent
 dans l'esprit. Mais le fait de ne pas les suivre et de ne pas se laisser tromper
par elles montre leur impuissance; il ne convient pas en effet, que celui qui
 veut conserver sa naissance dans l'Esprit et qui s'applique à des œuvres
 10 pures commette volontairement le péché. Et puisque ceci est vrai, nous nous
 efforçons donc de montrer l'exactitude de ce propos. Cependant, nous
 prendrons à témoin le bienheureux Jean lui-même, puisqu'à la fin de sa
 lettre il manifeste sa propre pensée par ces paroles: «*Nous savons que*
quiconque est né de Dieu ne commet pas de péché; mais Celui qui a été
 15 *engendré de Dieu le garde, et le Mauvais ne l'approche pas*⁶.» Tu vois que
celui qui est né de Dieu ne peut, pour cette raison, commettre le péché. Il
garde en effet son âme, même si, de par sa nature, il n'a pas rompu avec les
 passions.

Mais⁷ que l'on prenne garde à son âme, conformément aux paroles du
 20 bienheureux Paul: «*Que celui qui pense être debout prenne garde de tom-
 ber*⁸.» Donc avec une réelle application à accomplir la volonté de l'Esprit,
 personne ne peut commettre le péché, car il possède le soutien d'une source
 d'impeccabilité: *sa semence*⁹, comme il a été dit.

373

Question.

25 Si, d'après le bienheureux Jean, *celui qui est né de Dieu ne peut commettre
 le péché parce que sa semence est en lui*¹, pourquoi nous est-il possible à
 nous, qui sommes nés de Dieu par le baptême, de commettre le péché?

Réponse de Maxime.

Il faut distinguer notre naissance de Dieu sous deux aspects: l'un, celui
 30 d'un total anéantissement², et, pour ceux qui deviennent ses enfants,
 l'énergie³ de l'Esprit leur donne la grâce de l'adoption⁴ par le baptême dans

⁵ *Ep* 4, 30.

⁶ *1 Jn* 5, 18.

⁷ Cette finale de la scolie fait défaut dans le texte grec.

⁸ *1 Co* 10, 12.

⁹ *1 Jn* 3, 9.

որդեգրութեանն ի մկրտելն յաւազանին. և դարձեալ՝ որք զորդեգրութեանն պայման ամբողջ պաշեցին, զամենայն ներգործութիւն մտաց այնուհետեւ առ ծնողն զնոսա Աստուած կարգելով: Ոչ միայն Հաւատովք ծանուցեալք զնա, այլ և Հետեւողաւք Հաւատոյն և գիտութեանն գործովք որ ի նոյնն յարմարին, և ըստ այսմ զաստուածանմանութիւն յանձինս կերպագրել: Արժանի գտանին որդեգրութեանն 5 շնորհաց, յոչ և մի ժամանակ՝ ի Հեշտութիւնս մարմնոյ թուլացեալք. այլ փութալ միշտ ի Հոգեւորսն, առ որ խրատեն զնա աստուածայնոց գրոց խորհրդակցութիւնք, ամենեւին Հեռացեալք ի մեղացն, յորմէ գարշի կամք Հոգւոյն զմեզ ծնողի:

ԱՀաւասիկ յայտ եղել. թէ որք գիտութեամբ զփորձ առին աստուածայնոցն՝ աստուածայնապէս սիրող եղեալք Աստուծոյ, ոչ կարեն տիրապէս մեղանչել: 10 Ընդէ՞ր. քանզի միանգամ յայտնեցաւ նոցա ճշմարտութիւնն, ընդ որ անքակ որդեգրութեամբն զաւղեալ, անկար է մեղացն ի մէջ գիտութեանն և ճշմարտութեանն տեղի գտանել: Այլ զոր արինակ զգալի աչս ի տեսանել զարեգակն՝ յորժամ առ լուսին նայեսցի կամ յաստեղս, ոչ անծանաւթի ի Համագոյակցացն, այսպէս և Հայր մեղաց՝ բանսարկուն, տեսեալ զնոսա ըստ կերպարանացն Աստուծոյ՝ Հաւր, 15 որդիք Հարազատք, խորշի՝ և տեգի տայ մեղաց խաւարն ի լուսաւորելոցն՝ ոչ կարացեալ ի նոսա Հասանել, ըստ որում և ոչ յանդրանիկ նոցա՝ Քրիստոս: Բայց՝ որպէս ասացի, պարտին զամենայն մտաց գիտաւորութիւն յեղաշրջել ըստ Հոգւոյն՝ ելեալք ի յերկրէ, ներգործութեամբ ճշմարիտ գիտութեանն ի յերկինս. և երանաւէտն ճառագայթիւք Աստուծոյ զմիտս լցեալք՝ իբրեւ զայլ ոմն աստուածս, թէ 20 պարտ է ասել՝ լինել ճշմարտին յարացոյց: Ճնչելով այնուհետեւ յառաքինութիւնս՝ ոչ ըստ պարտեաց այլ ըստ կամաց նմանեալք նմա որ գոյութեամբ էր Աստուած՝ անպարտ չարչարանաց, և ընկալաւ զնա կամաւ ի տնաւրէնութիւն փրկութեան: Նմա են ստոյգ ի ծննդեանն Հանգունատիպ՝ գիտութեամբ և անմեղութեամբ, տալով զյաւժարութիւն ներգործութեամբ կատարմանն աւժանդակ: 25

Իսկ եթէ ծնեալք Հոգեւոր՝ յայսմանէ վերջանան, և սերմանն որ որոշեաց զնա առ ի պատկեր Աստուծոյ, ոչ տայ զանազանի խորհուրդսն մաքուր. վերջանայ ի ծնողին կերպարանաց, և վասն այնորիկ ախորժէ մեղանչել: Ապա թէ զներգործութիւնն ընկալեալք գիտակցապէս, զջրոյն ասեմ և զՀոգւոյն, զմտաւ ածեաք զխորհրդոյն զաւրութիւն. թէ խորհրդական ջրոյն լուացումն՝ ի վկայութիւն է մտաց 30 մերոց սրբութեան, և կենարար Հոգին զանյեղաշրջելի գիտութեանն Հաստատէ առ

⁵ Cf. *Ti* 3, 5.

⁶ Cf. *Ga* 4, 5.

⁷ Cf. *Jn* 8, 44.

⁸ *Rm* 8, 29: *Col* 1, 15, etc... Allusion à la tentation au désert.

⁹ Cf. *Gn* 3, 5.

¹⁰ Cf. *Jn* 3, 5, l'action de l'Esprit à laquelle il a été fait allusion au début de la scolie.

¹¹ Cf. *Rm* 8, 10.

la piscine⁵; l'autre, l'état de ceux qui ont gardé intacte la condition de fils adoptifs⁶, Dieu les disposant depuis ce temps-là à produire chacun des actes de l'intelligence. Ceux-là ont reconnu Dieu, non seulement par la foi, mais aussi grâce à l'exemple de ceux qui se sont attachés à la foi et à la
 5 connaissance (de Dieu) par des actes qui lui conviennent adaptés, reproduisant ainsi en eux la ressemblance divine. Ils sont dignes de la grâce de l'adoption, puisque, pas même un moment, ils ne se sont relâchés dans les voluptés de la chair; au contraire, à se porter constamment vers les biens spirituels auxquels l'homme est invité par les conseils des divines Écritures,
 10 ils se sont complètement éloignés du péché, dont les désirs de l'Esprit qui nous fait naître ont horreur.

Voici ce que Jean a déclaré: ceux qui ont fait l'expérience de la connaissance des choses divines sont, d'une manière divine, devenus amis de Dieu; ils ne peuvent pas, délibérément, commettre le péché. Pourquoi? Une fois
 15 que leur a été manifestée la vérité, à laquelle les unit leur indestructible condition de fils adoptifs, il n'y a plus de place pour le péché dans le cadre de cette connaissance et de cette vérité. De même que l'œil du corps, après avoir regardé le soleil ne peut l'oublier lorsqu'il jette les yeux sur la lune et les étoiles, créatures de même essence, de même le père du péché⁷, le diable,
 20 voyant les (croyants) à la ressemblance de Dieu leur Père, comme d'authentiques fils, s'enfuit: la ténèbre du péché s'éloigne de ceux qui sont illuminés, incapable de les atteindre, comme ce fut le cas du Premier-né⁸ d'entre eux, le Christ. Mais, comme je l'ai dit, en abandonnant la terre (les hommes) doivent changer toutes leurs conceptions intellectuelles pour celles de
 25 l'Esprit, en vue d'une véritable activité de connaissance céleste. Alors, leurs intelligences se remplissent des bienheureux rayons de Dieu, comme s'ils étaient d'autres Dieu⁹, au point que l'on doit dire qu'ils en sont de vraies représentations. Ils s'attachent désormais à la vertu non pas par obligation, mais volontairement ils ressemblent à celui qui, Dieu par essence, n'aurait
 30 pas dû souffrir, mais l'accepta volontairement en vue de l'économie du salut. En raison de cette naissance, ils lui sont réellement semblables, capables de connaissance et d'impeccabilité, apportant de bonnes dispositions pour coopérer à la réalisation de la perfection.

Cependant, bien que nés à la vie de l'Esprit, on peut s'en éloigner, et, à la
 35 semence qui destine l'(homme) à reproduire l'image de Dieu, ne pas donner, en diverses occasions, une adhésion claire: (l'homme) s'éloigne de la ressemblance de celui qui l'a fait naître, et c'est pourquoi il prend plaisir à commettre le péché. Mais si nous avons accueilli en toute connaissance cette énergie, je veux dire celle de l'eau et de l'Esprit¹⁰, nous avons apprécié la
 40 puissance du mystère; le bain de l'eau mystique est une attestation de sainteté pour notre intelligence, et l'Esprit vivifiant¹¹ affermit en nous une connaissance parfaite et inaltérable dont nous étions bien incapables. Bien entendu, chacun de nous peut encore se mettre à commettre le péché, alors

մեզ կատարումն՝ որ անկարանայաք: Գոնեայ՝ իւրաքանչիւր ոք յեւս մեղանչելն ձեռնարկել, խնամեալք մաքուր պաշէլ զխորհուրդս, և զներգործութիւն շոգոյն:

Եթէ ամենայն որ առնէ զմեղս՝ ի սատանայէ է, ի գործոցն գտեալ Հարազատ Հաւրն, որպէս Եղիմաս մոզն՝ լցեալ ամենայն արատով և որդի սատանայի ծանուցեալ: Ապա Հակառակ այսմ՝ և որ ծնեալն է որդի Աստուծոյ մեղս ոչ առնէ, ունելով յանձին զսէր և զպատկեր Հաւրն, որպէս ասացաւ: 5

Բայց զի մի՛ ոք վայրապար խորհելով զամենեսին որ ոչ մեղանչեն՝ զնել որդիս Աստուծոյ, ի վերայ ածէ գյաւելուածն, թէ սերմն նորա որ ի նմա է դարձուցանէ զնա ի յետս ի մեղանչելոյն: Ապա թէ ոչ և տղայք իմն և ստնդիայք ոչ մեղանչեն, այլ ոչ ասին որդիք գոլ Աստուծոյ. վասն զի ի Հասակէն՝ և ոչ եթէ ի կամաց արգելան ի մեղաց: Ուստի և ոչ առնու ի վերայ նոցա ողջ՝ զոչ մեղանչելոյն սաւման, որք ըստ Հասակին անվայելուչն դրութեան արգելան. իսկ այն վճիռ է ի նախայաւժար կամաց ընդդրութենէն եկեալ ի յառաջ: Նոյնպէս և յորժամ ասի՝ ոչ կարել անիրաւել արդարոց, ոչ բնութեանն անկարութիւն զնեմք իբր անբան կենդանիս, այլ խոհականութեանն Հաւանութիւն: 15

374

Սերմն աստուածային է Քրիստոս՝ որ բնակէ առ Հաւատացեալս, և առնէ զնոսա լինել որդիս Աստուծոյ:

375

Այս է Քրիստոս՝ որ է սերմ Աբրահամու, և ի նմա աւրհնին ամենայն Հեթանոսք:

376

Սերմ ասէ՝ զշոգին զոր շնորհ ընդունիմք: Եւ նա զմիտս մեր անընդունակ մեղացն կազմէ, ոչ կարել ատել զԱստուած կամ մեղանչել: 20

TEXTE 374

¹ Cf. *I Jn* 3, 9.

² Cf. *Ep* 3, 17.

TEXTE 375

¹ Cf. *Mt* 1, 1; *Ga* 3, 16.

² *Gn* 22, 18; *Lc* 3, 25; *Ga* 3, 8.

même qu'il veille à garder pures ses intentions et (à conserver) l'énergie de l'Esprit.

Si¹² tout homme qui accomplit le péché est du diable, c'est par ses œuvres qu'il se fait proche du père (du péché), à l'égal du magicien Élymas rempli de souillure¹³ et dénoncé comme *fils du diable*¹⁴. Mais au contraire celui qui est né fils de Dieu¹⁵ n'accomplit pas le péché, puisqu'il possède en lui l'amour et l'image du Père, ainsi qu'il a été dit.

Mais, de peur que quelqu'un ne s'avise de considérer comme fils de Dieu tous ceux qui ne commettent pas le péché, il ajoute cette précision: *sa semence qui est en lui*¹⁶ le détourne du péché. Donc si les enfants ou les petits à la mamelle ne pêchent pas, ils ne sont pas dits pour autant fils de Dieu: en effet, ils sont retenus de pécher en raison de leur âge, mais non pas par leur volonté. On ne jugera donc pas comme salulaire leur incapacité à commettre le péché; c'est leur âge qui les empêche de toute attitude déshonnête. Une telle décision relève d'une volonté qui s'y trouve disposée par un choix fait au préalable. De même, lorsqu'on dit que les justes ne peuvent pas commettre d'injustice¹⁷, nous ne pensons pas à une incapacité de nature, comme c'est le cas pour les animaux, mais à une résolution réfléchie.

374

20 La semence divine¹, c'est le Christ qui habite dans les croyants² et les fait devenir fils de Dieu.

375

C'est le Christ qui est la semence d'Abraham¹, et *en lui sont bénies toutes les nations*².

376

25 La semence, dit (Jean), c'est l'Esprit dont nous recevons la grâce. Et celui-ci rend notre intelligence inapte au péché, elle ne peut ni haïr Dieu ni commettre le péché.

¹² Cette finale de la scolie est une traduction adaptée de la scolie Cramer 126, 13-28 qui n'a rien à voir avec le texte de Maxime (voir supra, p 41).

¹³ Cf. *Ac* 13, 8.

¹⁴ Cf. *Ac* 13, 10.

¹⁵ Cf. *1 Jn* 3, 9.

¹⁶ *1 Jn* 3, 9.

¹⁷ Cf. *1 Jn* 3, 9.

Սքանչելի իմն՝ յարմարումն տայ բանիցս կարգի, զորս ոչ է պարտ թողուլ առանց քննութեան: Արդ՝ քանզի յերկուս մասունս որոշի սաՀման առաքինութեան, մինն՝ ի Հուպ կատարումն, և միւսն՝ ի Հեոի: Եւ ոչ է Հնար առ մինն՝ թերութեամբ անուանել կատարեալ. այսինքն ոչ անձին մաքրութեամբ առանց յարտաքինսն բարեգործելոյ, ըստ որում և ոչ յիմար կուսանքն վկայեցան: Եւ ոչ սովաւ առանց սրբութեան, ըստ որում վարին արբշիոք ի մարդկանէ գեղխութեամբ. և ի գրոց աղարտին: 5

Յաղագս այսորիկ՝ գերկոցունց սոցա արմատն տնկէ ի նոսա. և նախ զմերձաւորն և զընտանին բնութեանս, որ է սուրբ լինելն ի մեղաց. իսկ յորժամ զայս որպէս պարտն էր աւարտեաց, բունն Հարկանէ զսիրոյս ճառէ, ուստի բղխէ զանազան տեսակք բարեաց ի մէնջ առ իրեարս, և լրումն կամացն Աստուծոյ: «Ամենայն որ ոչ առնէ, ասելով, զարդարութիւն՝ չէ նա յԱստուծոյ, և որ ոչ սիրէ գեղբայր իւր»: 2ի մի՛ վարկանիցիս արդարութիւն միայն, զկանխաւ ասացեալն յաւել ընդ նմին. «Թէ և որ ոչ սիրէ գեղբայր իւր»: Է՞ր վասն. զի ոչ միայն արդարութիւն եղեւ մեզ Քրիստոս մարմնով իւր՝ սաՀման և պատուէր, այլ և սիրոյ: Որպէս ասէր, այսպիսի սէր ոչ ոք կարէ ցուցանել իբրեւ զիմս՝ որ եղի զանձն ի վերայ բարեկամացդ իմոց, այսպէս պարտիք զգծագրութիւն նորա և ըստ այսմ մասին ամբողջ յանձինս նկարել՝ ժառանգակիցքդ անդրանկին: 10 15

Տարակուսելի է թէ առ ինչ պէտս յարակցէ խորհրդոյս այսմ աւրինակ զԿային, որ ատելութեան եղեւ գտակ և Հայր նախանձու առ մարդիկ: Սակայն՝ թէ զխորս զաւրութեանն իմասցուք, մանաւանդ այսու գտանեմք ողջ զընթացս բանիս: 20

Չի Հանդերձեալ է՝ մեծամեծս և առաւել մեծ դնել զսիրոյ սաՀման, և սէր կայ

⁶ 1 Jn 3, 10.

⁷ Cf. Jn 15, 13; 1 Jn 3, 16.

⁸ Rm 8, 17.

⁹ Rm 8, 29; Col 1, 15. 18; He 1,6; Ap 1, 5.

TEXTE 378

¹ Le précepte de l'amour fraternel, rappelé au verset 1 Jean 3, 11, précède l'évocation du meurtre de Caïn en 1 Jean 3, 12 que commente cette scolie. Aucune allusion n'est faite à cet événement dans la scolie Cramer 127, 24-26 (voir supra, p. 42).

² Les manuscrits J 1301, E 5787 et V 951 possèdent la négation ոչ, ու՛ (ne...pas) qui nous semble une corruption de ողջ, օլջ (équilibrée), lecture attestée par le manuscrit W 1470, nous l'adoptons.

³ οὕτω κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἢ τοῦ λόγου (Pseudo-Oecumenius, PG 119, 656B; Théophylacte, PG 126, 36B).

377

(Jean) dispose d'une façon remarquable la succession de ses propos qu'il ne faut pas laisser sans examen. En effet, il envisage à présent le statut de la vertu sous deux aspects: l'un, celui de la réalisation actuelle, et l'autre, éloignée¹. Mais il n'est pas possible de se dire parfait avec l'un en l'absence
 5 (de l'autre); c'est-à-dire que la pureté de l'âme (n'existe pas) sans action extérieure de bien, et, de celle-ci, les vierges insensées ne témoignèrent pas². Mais elle n'existe pas non plus sans sainteté, à la manière de ceux des hommes qui, tombés dans l'ivrognerie, vivent dans la débauche; aussi sont-ils condamnés par les Écritures³.

10 C'est pourquoi (Jean) plante en ses (disciples) la racine de ces deux aspects: d'abord, ce qui touche notre nature et lui est coutumier, c'est-à-dire être pur de péché⁴; puis, lorsqu'il a terminé cette étape comme il le fallait, il en vient au thème de l'amour⁵ et à ce qui en dérive: diverses sortes de bienfaits que nous accomplissons en faveur d'autrui, ainsi que la réalisation
 15 de la volonté de Dieu. «*Celui qui ne pratique pas la justice, dit-il, n'est pas de Dieu, ni celui qui n'aime pas son frère*⁶.» Pour que tu ne t'arrêtes pas seulement à penser à la justice, il y a ajouté ce qui vient d'être dit: «*Ni celui qui n'aime pas son frère.*» Pourquoi? Parce qu'en sa chair, le Christ fut pour nous, non seulement norme et modèle de justice, mais aussi d'amour. De
 20 même, disait-il, que personne ne peut montrer un aussi grand amour que le mien, moi qui ai livré ma vie pour mes amis⁷, de même vous devez reproduire en vous totalement cet exemple, sur ce point également, en tant que *cohéritiers*⁸ du *Premier-né*⁹.

378

Obscure est la raison pour laquelle (Jean) associe à cet avertissement¹
 25 l'exemple de Caïn, qui fut l'inventeur de la haine et le père de la jalousie chez les hommes. Cependant si nous comprenons le sens profond, nous trouvons alors singulièrement équilibrée² la progression de son discours³.

En effet, il est sur le point de présenter, comme importante et excellente, la

TEXTE 377

¹ Les deux parties du verset 1 Jn 3, 10 — pratique de la justice, amour fraternel — que commente cette scolie.

² Cf. Mt 25, 2. Elles n'avaient pas l'huile de la charité.

³ Cf. Pr 20, 1; 21, 17; 23, 21. 29-35; 31, 4-5; Si 31, 25-31.

⁴ Cf. 1 Jn 3, 3-9.

⁵ Cf. 1 Jn 3, 10-24

անարատ և ճշմարիտ, և նոյն դարձեալ արատոյ առիթ և պատրանաց: Ի սկզբանս՝
 ցանկ արկանէ, և ապա զսիրոյն դրախտն տնկէ, որպէս զի անմատչելի լիցի գողոցն:
 «Զի՛ ոչ այսպիսի սէր, ասէ, Հանդերձեալ եմ ձեզ աւանդել, որպէս ի սկզբանս՝
 Կային առ արդար եղբայրն եցոյց, զախտ նախանձուն թաքուցեալ, և արտաքին
 դիմաւք գութ արկեալ. Եկ, ասէ, զի երթիցուք զբաւսանել ի դաշտ: Եւ յորժամ նա
 պատրեցաւ ի սիրալիր բանիցն, զչարութիւնն ի գործ արկեալ՝ խոխողէր զբա- 5
 րեպաշտն նախանձու բարկութեանն:

Այսպիսի լինին առ ձեզ մշակքդ նենգաւորք և կեղծաւոր եղբարքդ. քաղցրաբա-
 նութեամբ և ողորջանաւք պատրեն զսիրտս անմեղաց, և սպանանեն զնոսա յաւիտե-
 նական մահուամբն: Եւ յո՞ր սակս զրդէ զնոսա չարն առ այս. զի ձեր գործքդ ըստ 10
 Աստուծոյ են բարիք, և նոքա զիջութեամբ պղծեալք, և աղտեղութեամբ
 չաղախեալք: Նախանձեցուցանէ զնոսա և Հաւանական բանիւք յորդորէ. թերեւս
 կարասցեն ի խորխորատ կորըստեան անձանց, և զձեզ թակարդել: Արդ՝ այնպիսի
 պատրողական սիրոյ՝ ոչ կամիմ տեզի տալ, այլ մանաւանդ զգուշանալ»:

379

Հանգոյն Կայենի՛ սիրէ ամենայն ոք որ զախտ ցանկութեան կամի յագեցուցանել 15
 նովաւ, և ոչ զաւրէնս Աստուծոյ կատարել: Քանզի սպանանէ պատրանաւք՝ ոչ
 զմարմին, այլ զՀոգի եղբարն՝ որում վրէժխնդիր լիցի արդարադատն: Որպէս
 երբեմն նորա, որպէս և ասէր ինքն. «Լաւ էր գայթաղեցուցանողին զփոքունս՝ թէ
 երկան իշոյ արկեալ էր ի պարանոց և ի խորս ծովու սուզանէր, քան թէ զսոսա
 խարդաւանել պատրանաւք»: Որքան՝ յայնժամ անձին միայն լինէր պարտական. 20
 իսկ այժմ՝ ընդ իւր և որոց զթեցոյց:

Այլ թէ կամիս ուսանել զապացոյց սիրոյն Կայենի, առ Սողովմոն կանխեալ
 վարժեսջիր, որպէս ասէ. «Մեզր կաթէ ի շրթանց կնոջ պոռնկի, որ առ ժամանակ՝
 մի սիրելի թուի քեզ. բայց յետոյ դառնագոյն քան զլեզի ի քիմս քո գտանի»:

p. 160); les commentaires sur la *Genèse* conservés en arménien (voir ZEYT'UNYAN, *op. cit.*,
 p. 160, et ajouter: Eusèbe d'Émèse [éd. HOVHANNESIAN, p. 40]) ignorent cette lecture, de
 même que les commentaires grecs et latins (voir l'apparat de la *Vetus Latina*, t. 2, *Genesis*,
 éd. FISCHER, p. 83-84).

⁸ 1 Jn 3, 12.

⁹ Cf. Gn 4, 2.

TEXTE 379

¹ Cf. Gn 4, 9-11, la responsabilité de Caïn vis-à-vis du sang d'Abel qui va servir de
 prémisses à l'argument de la fin du paragraphe.

² Cf. Mt 18, 6; Mc 9, 42; Lc 17, 2.

³ A l'époque où vivait Caïn.

⁴ Pr 5, 3-4. Le texte est différent de la vulgate arménienne de Zōhrab, du texte hébreu,
 de la Septante, de la Peshitta et des autres versions orientales. La lecture — *te semble une
 amie* — n'est pas connue des citations patristiques, semble-t-il

règle de l'amour⁴; et l'amour reste pur et vrai, alors que (Caïn) fut coupable d'une souillure et d'un mensonge. (Jean) pose d'abord une clôture, puis il plante le jardin de l'amour, de manière qu'il soit inaccessible aux voleurs. «En effet, dit-il, je ne vais pas vous recommander un amour du genre de
 5 celui que Caïn, au commencement, montra envers son frère *juste*⁵, dissimulant le vice de sa jalousie⁶ et faisant montre de tendresse dans son attitude extérieure: *Viens, dit-il, allons nous distraire dans la campagne*⁷. Et lorsqu'il l'eût trompé par des paroles affectueuses, mettant en œuvre sa méchanceté, il *égorgea*⁸, dans sa colère jalouse, cet homme pieux.
 10 De même des cultivateurs⁹ fourbes et des frères hypocrites se trouvent près de vous; par leurs paroles mielleuses et leurs flatteries ils trompent le cœur des innocents, puis ils les font mourir d'une mort éternelle. Et pourquoi le Malin les pousse-t-il à cela? Parce que vos œuvres, conformes au vouloir de Dieu, sont bonnes, tandis qu'eux sont souillés par l'impureté et
 15 immergés dans la fange. Il leur insuffle la jalousie et les excite par des paroles persuasives; peut-être pourront-elles (vous précipiter) dans le gouffre de perdition des âmes et vous prendre au piège. Par conséquent, je ne veux pas donner prise à cet amour fallacieux, mais bien plutôt en préserver.»

379

Celui qui aime le vice de la convoitise, comme Caïn, désire la rassasier, et
 20 non pas accomplir la loi de Dieu. En effet, ce n'est pas le corps, mais l'âme de son frère qu'il tue par ses ruses; le Juge équitable le vengera. Comme (Dieu l'a dit) autrefois à propos de Caïn¹, ainsi (Jésus) lui-même disait: «Il vaudrait mieux qu'une meule d'âne soit mise au cou de celui qui scandalise les petits, et qu'il soit jeté au fond de la mer, plutôt qu'il ne les trompe par
 25 ses ruses².» Qu'il était grave, alors³, d'être coupable vis-à-vis d'une seule personne! Et maintenant, en plus de soi-même, ce sont aussi des (petits) que l'on fait trébucher!

Mais si tu veux saisir quelle image illustre l'amour de Caïn, vois comment Salomon (nous) prévient. Il s'exprime ainsi: «*Le miel coule des lèvres d'une*
 30 *femme débauchée qui, pour un temps, te semble une amie; mais ensuite elle devient plus amère à ton palais que le fiel*⁴.» Ainsi en va-t-il de tout amour

⁴ Cf. *1 Jn*, 3, 14-19.

⁵ *Mt* 23, 35; *He* 11, 4.

⁶ Cf. *Gn* 4, 5-6.

⁷ *Gn* 4, 8. Ces quelques mots, ignorés du texte massorétique, sont présents dans le texte samaritain, la Septante et les diverses versions orientales (syriaque, copte, arménien, géorgien, éthiopien) et la Vulgate. En arménien, leur rédaction est identique à celle de la Septante (διέλθωμεν εἰς τὸ πεδῖον). La lecture *զբաւսանել*, *zbawsanel*, *distraindre*, de la scolie, n'est pas attestée dans les apparats bibliques arméniens (cf. ZÖHRAB, p. 5, et ZEYT'UNYAN, *Genèse*,

Այսպէս է ամենայն սէր՝ որ ոչ է ըստ Աստուծոյ, քանզի զղջանալ ունի առ յապայ. իսկ աստուածայինն՝ որքան յարակայի բորբոքի, միայն թէ զճգնութիւնն՝ Հրոյն կերակուր տացես:

380

Ի դէպ էր նոցա կարծել թէ. «Ո՞րպէս սիրեսցուք, յորժամ ամենայն աշխարհ՝ խթան մեզ ընդդէմ եղել Հարկանողք»: Վասն այսորիկ մխիթարէ թէ. «Մի՛ 5 զարմանայք, զի այս ի սկզբանէ՝ այսպէս սաՀմանեցաւ ի մարդկանէ. չարաց Հակառակ բարեացն յառնել, մանաւանդ և ըստ մարմնոյ նոցա յաղթել»: Եւ այս յայտ է յԱբելէ, զի չարագործն Կայէն՝ զնա որ բարեգործն էր սպան, և ինքն ընդերկարեցաւ յերկրի և քաղաքս շինեաց:

Ուրեմն ոչ է արէնք նոր՝ ձեր Հալածական լինելը, այլ ընդ շաւիղս աստուածա- 10 Հաճոյիցն ընթանայք, և փոխեցայք Հաւասար նոցա՝ ի տգիտութեանն մեռելութենէ ի յաւիտենական կենացն յոյս: Վասն այսորիկ և սիրեմք զեզբարս, զի առաջնորդին մերոյ և կարապետին՝ Յիսուսի Հանգունատիպք եզիցուք, որ այս պատուիրանաւ Հրամայեաց մեզ ի խոստացեալն բարիս վայելել: Իսկ որ վրիպէ յարինացս՝ յայտ է թէ դեռես ի տգիտութեան անկեալ է մեռելութիւն. զի ո՞րպէս զիտելով ումեք 15 զչափ սիրոյն Քրիստոսի առ մեզ, ԺպրՀեսցի յայսպիսի արինացս խուսել:

381

Որպէս ցանկացող շնութեան՝ շնացող ի Տեառնէ անուանեցաւ, այսպէս սա զկամս սպանողի՝ առանց կատարման գործոյն՝ սպանող դնէ. քանզի արգելաւ ատեցողն ի սպանութենէ՝ ըստ ոչ ձեռնարկելոյն, ապա թէ ոչ կամաւքն Հեղաւ ընդ թշնամութեան, ի ցանկութիւն սպանութեանն միտեալ: Վասն այսորիկ զարմատ 20 սպանութեան՝ որ է ատելութիւն ի խոր յապաւէ, Հիացուցանող տապարաւս թէ. «Ոչ ունի զկեանս յանձին Հաստատեալ», այսինքն թէ սասանեցաւ ի կենաց

⁶ Cf. 1 Jn 3, 14.

⁷ 1 Jn 3, 14.

⁸ Cf. Jn 13, 34; 15, 12; 1 Jn 3, 23

TEXTE 381

¹ Cf. Mt 5, 28.

² Cf. 1 Jn 3, 15 que commente le scolie.

³ 1 Jn 3, 15.

qui n'est pas conforme à Dieu; il vient un jour en effet où il provoque le remords. Au contraire, l'amour de Dieu enflamme autant qu'il dure, pourvu qu'à ce feu tu donnes l'ascèse comme nourriture.

380

Ils en venaient à penser: «Comment pourrions-nous aimer (les hommes),
5 puisque, pour nous qui le combattons, le monde entier est comme un dard¹?» C'est pour cette raison que (Jean) les console: «*Ne vous étonnez pas*², car, depuis le commencement, telle a été la règle parmi les hommes: les méchants s'élèvent contre les bons, et surtout pour les vaincre physiquement.» Ceci est bien évident dans le cas d'Abel, car le malfaisant Caïn
10 assassina celui qui était bienfaisant³, tandis que lui-même vécut longtemps sur terre et construisit des villes⁴.

Ce n'est donc pas une situation nouvelle que vous soyez persécutés, mais vous marchez sur des chemins agréables à Dieu et, à l'égal de ceux-là⁵, vous vous êtes transformés, passant de la mort, causée par l'ignorance, à l'espoir
15 de la vie éternelle⁶. C'est pourquoi *nous aimons aussi nos frères*⁷, afin de devenir semblables à Jésus, notre guide et précurseur, qui nous a donné ce précepte⁸ pour entrer en jouissance des biens promis. Aussi, celui qui manque à cette règle est encore, de toute évidence, plongé dans la mort causée par l'ignorance. En effet, comment quelqu'un, conscient de la mesure
20 de l'amour du Christ pour nous, oserait-il se dispenser de ce précepte?

381

De même que celui qui désire commettre l'adultère a été appelé «adultère» par le Seigneur¹, de même (Jean) regarde-t-il comme meurtrière, sans même que l'acte ait été accompli, l'intention du meurtrier². En effet *celui qui hait*³ (son frère) n'a pas commis de meurtre, en ce sens qu'il n'est pas passé à
25 l'acte; mais (il l'a commis) en ce sens qu'il n'a pas voulu se débarrasser de son hostilité, puisqu'il consent au désir de commettre le meurtre. C'est pourquoi (Jean) tranche radicalement, d'un coup de hache saisissant, la racine du meurtre qui est la haine: «*Il n'a pas la vie demeurant en lui*³»;

TEXTE 380

¹ Cf. *1 Jn* 3, 13 que commente la scolie.

² *1 Jn* 3, 13.

³ Les commentaires du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 656B) et de Théophylacte (*PG* 126B) conservent un passage identique.

⁴ Cf. *Gn* 4, 17.

⁵ Les lecteurs de l'*Épître de Jean*.

Հաստատութեան յուսոյն: Այսու խորհրդով՝ և կար է դարձեալ թէ զսէրն ախորժէ ի դրդունելոյն ամբանալ, ըստ այնմ. «Բարկանայք՝ և մի՛ մեղանչէք»: Ապա թէ ԺպրՀի և գործով մեղանչել, ընդ սաստելոյն և Հոլոնեցաւ յերկիր կործանեալ. սակայն որպէս դիւրին է խորհրդով սպանանել քան մարմնով, այսպէս դիւրին է զսորա մեղս ապաշխարել քան զմարմնոյ:

5

382

Փակեաց, ասէ Պաւղոս, գիրք՝ զամենեսեան ընդ մեղաւք, զի ամենեցուն ողորմեսցի. այսինքն զի եղ աստուածարէնս, եթէ. «Սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո»: Եւ ոչ ոք ի մարդկանէ զարեաց զայս արէնս Հանել ի գլուխ, տալ զանձն վասն սիրոյ ընկերին: Եկն ինքն արինադիրն՝ և զճճարտութիւն գրոյն կատարեաց, ընկեր մեր եղեալ մարմնով, և փոխանակ սիրոյ մեր մեռեալ, և զմեղս մեր ի խաչափայտին բեւեռեալ:

10

Այսուհետեւ մեք՝ զսիրոյ չափ ի նմանէ ուսեալք, պարտիմք Հարկաւորապէս դնել զանձինս փոխանակ իրերաց. իսկ՝ յորժամ տամք զմեզ սիրոյն գրաւական, նմանեալք նմա: Երկրորդեն յետ այնորիկ արտաքին գոյիցն ողորմածութեամբ կարաւտելոցն՝ նմա վշտակցել:

15

383

Որքան յետին Համարիմք զստացուածս՝ առ Հաւասարութեան անձանց Հպատակութեան: Արդ՝ եթէ սիրոյն Աստուծոյ պարտական եմք, զպատուականս տալ եղբարցն փրկանք: Ապա զիա՞րդ ճանաչի ի սոյն նա, որ զստացուածսն արգելու նմա որ զանձն է տալ պարտական: Բայց տէ՛ս, ասէ. «Փակիցէ զգութ իւր ի նմանէ», այսինքն զի բնութիւնս՝ ճնլեալ ի տեսանել զթշուարութիւն կարաւտելոյն՝ շարժի յողորմութիւն: Եւ մեք՝ ոչ միայն ընդ արէնսն Աստուծոյ, այլ և ընդ անձինս

20

ment total de la loi, permet à Dieu de nous faire miséricorde, de nous délivrer de l’esclavage du péché.

⁴ Cf. *Rm* 4, 25; 8, 32; *Ga* 2,20; *Ep* 5, 2 25.

⁵ Cf. *He* 2, 14.

⁶ Cf. *Col* 2, 14.

⁷ *1 Jn* 3, 16.

TEXTE 383

¹ Cf. *1 Jn* 3, 17 que commente la scolie.

² Cf. *1 Jn* 3, 16.

³ Cf. *1 Jn* 2, 16.

⁴ *1 Jn* 3, 17.

c'est-à-dire qu'il s'est détourné de l'espérance de s'affermir dans la vie. Par cette sentence, il est possible aussi que (Jean) désire à nouveau fortifier l'amour contre tout ébranlement, conformément à cette parole: «*Vous êtes en colère, mais ne péchez pas*⁴.» Si pourtant l'on ose effectivement com-
 5 mettre le péché, (Jean) dévoile, par cette menace⁵, que l'on est perdu. Cependant de même qu'il est plus facile d'assassiner en pensée que physiquement, de même il est plus facile de se repentir des péchés de l'(esprit) que de ceux du corps.

382

«*L'Écriture, dit Paul, a tout enfermé dans le péché*¹, afin que (Dieu) fasse à
 10 tous miséricorde².» C'est-à-dire qu'il a établi pour loi divine: «*Tu aimeras ton prochain comme toi-même*³.» Et personne parmi les hommes ne fut capable de promulguer une telle loi, ni de se livrer soi-même⁴ par amour du prochain. C'est le législateur lui-même qui vint et mit en pratique (cette) vérité de l'Écriture, se faisant corporellement notre prochain⁵, mourant
 15 pour prix de notre amour et clouant nos péchés sur le bois de la croix⁶.

Depuis lors, instruits de la mesure de son amour, nous devons absolument donner notre vie les uns pour les autres⁷; c'est ainsi que nous lui ressemblons, lorsque nous nous donnons nous-mêmes comme preuve d'amour. Désormais, c'est en exerçant la miséricorde, à l'aide des biens matériels envers
 20 ceux qui sont dans le besoin, que l'on renouvelle sa participation aux souffrances du (Christ).

383

Combien estimons-nous viles les richesses, eu égard à la sujétion qu'elles impliquent! Dès lors, puisque nous avons l'obligation d'aimer Dieu, (nous avons aussi) celle de donner ces précieuses (richesses) pour le salut de nos
 25 frères¹. Mais pourquoi se reconnaît-il à ce don, cet (amour de Dieu)² qui éloigne des richesses³, celui qui doit se donner lui-même⁴? Observe cependant ce que dit (Jean): «*(S'il) ferme sa compassion à l'égard de (son frère)*⁴»; c'est dire que, déchirée à la vue de la misère de celui qui est dans le besoin, notre personne doit s'ouvrir à la miséricorde. Mais nous, ce n'est pas
 30 seulement contre la loi de Dieu, mais aussi contre nous-mêmes que nous

⁴ Ps 4, 5; Ep 4, 26.

⁵ Cf. 1 Jn 3, 15.

TEXTE 382

¹ Ga 3, 22.

² Rm 11, 32.

³ Lv 19, 18; Mt 19, 19; 22, 39; Lc 10, 27; Rm 13, 9. L'amour du prochain, accomplitse-

կուռիմք, զագաՀութեան ախտն՝ փականս պարապնդեալ ի վերայ նորա: Արդարեւ ըստգտանիմք՝ ոչ միայն յաւրինացն Աստուծոյ, այլ և ի սրտից մերոց, որպէս Հանդերձեալ է ասել:

384

Պարզ բան և անկարաւտ քննութեանն. քանզի ոչ աւգտեցուցանէ զկարաւտեալն սիրոյ ճարտարաբանելն լեզուաւ, յորժամ ոչ դիցես առնթեր զպտուղ բանիցն, զի 5 բան՝ բազում անգամ վրիպի ի ճշմարտութենէն: Իսկ Հաստատէ զնոյն ի ստուգութիւն՝ արդիւնքն, և յայտ առնէ թէ սիրոյն Քրիստոսի Հաղորդութիւնն՝ միտք:

385

Ճշմարտութեամբ ասէ ցուցանել զսէրն՝ խափանեալ այսու զամենայն կամս մարմնոյ. որով՝ բազումք անիրաւին առ սիրոյն արդարութիւնն, մանաւանդ թէ առ մեաւք՝ ամենեքեան Հաւասար: Քանզի ոչ զոք ձգէ Հարկ սիրոյն Քրիստոսի, թէ ոչ 10 մարմնական ինչ ունիցի կարաւտութիւն առ նոյնն բերող: Բազում անգամ և զոր առ աղքատսն ողորմածութիւն՝ այսու խանգարեմք, փող Հարկանելով առաջի՝ վասն փառաւորելոյ ի մարդկանէ, որպէս ասաց Տէրն:

386

Ոչ թէ առ որքանութիւն առնէ ապաստան՝ որոյ առաջի ոչ ոք արդարանայ մսեղի, որպէս ասաց մարգարէն. բայց զի՞նչ սովորութիւն է մարդկան անուանել՝ 15 Հանդէս ուսցո՛ւք:

Սովորութիւն է թագաւորաց ի նշանաւոր՝ զզաւրսն իւրաքանչիւր պատերազմողն ոճառաւք առաջի իւր անցուցանել, ոչ զզունդն միանգամայն, այլ առանձինն իւրաքանչիւր ումեք: Արկանել զտէգն ի նպատակն յանդիման նորա, և կացեալ ի

TEXTE 384

¹ 1 Jn 3, 18-19a que commente la scolie.

TEXTE 385

¹ Cf. 1 Jn 3, 18 que commente la scolie.

² Cf. Mt 6,2.

TEXTE 386

¹ Ps 142, 2.

combattons, verrouillant très hermétiquement à l'égard de (l'indigent) notre fermeture⁵, le vice de l'avarice. C'est en toute vérité que nous sommes accusés, non seulement par la loi de Dieu, mais aussi par notre cœur, comme il va le dire⁶.

384

5 Ces propos sont clairs et n'ont pas besoin d'explication¹. En effet, l'emploi d'un langage savant n'intéresse pas celui qui a besoin d'amour, si tu ne lui apportes pas les réalités dont tu parles: souvent, en effet, la parole manque de vérité. Mais ce sont des actes qui affermissent l'indigent dans la vraie connaissance et lui font apparaître les raisonnements comme une
10 communion dans l'amour du Christ.

385

C'est en toute vérité que (Jean) demande de prouver l'amour¹, coupant court ainsi à toute attirance de caractère charnel. En ce domaine, beaucoup manquent à la justice dans l'amour, d'autant que, pour nous, tous les hommes sont égaux. En effet, le devoir d'aimer promulgué par le Christ n'a
15 d'attrait pour personne, sauf si quelque nécessité corporelle nous y incite. Souvent aussi, nous pervertissons, à cette occasion, la miséricorde que nous exerçons envers les pauvres, sonnant de la trompette devant nous, *en vue de la gloire qui vient des hommes*², ainsi que l'a dit le Seigneur.

386

Ce n'est pas la condition que Dieu regarde, lui devant qui *nul vivant n'est*
20 *juste*¹, comme dit le prophète. Mais examinons les réalités, afin de savoir quel nom donner au comportement des hommes.

Il est habituel du comportement des rois, de faire défiler devant eux les armées avec leurs équipements guerriers respectifs, non pas toutes les troupes ensemble, mais chacune séparément. (Le caractérise encore) le fait
25 d'assister au lancement du javelot vers une cible et, en tant qu'arbitre,

⁵ *φηλωάνυ*, *p'oxans*, au lieu de, substitut, remplaçant, dans les manuscrits *J 1301*, *E 1373*, *1406*, *1460*, *4612* et *5572*; nous lisons *φωλωάνυ*, *p'akans*, serrure, cadenas, avec les manuscrits *E 1407* et *W 1470*.

⁶ Cf. *1 Jn 3*, 20.

վերոյ՝ քննէ զյաջողուած ձեռին, զթափս բազկի և զուժգնութիւնս սրտի, որ ի զինուցն ներգործութիւն ցուցանի՝ առ որ ուշիմքն և երագունքն պատուովք բարգաւաճին: Իսկ յոր ոչ Հաճի կամք թագաւորին, և յորոց ունեինն զրկին:

Այսպէս ասէ՝ առաջի երկնաւոր թագաւորին, որ զանգործսն տեսանէ և զգործս 5
ամենայն գրեալ ամփոփէ՝ միշտ յասպարէզ մտաց և սրտի. զգաւրս խորհրդոց և
գործոց յանդիման կացուցո՞ւք, և զներգործութիւն ընթացից սոցա նմա յայտնես-
ցո՞ւք: Եթէ նախ քան զկշտամբելն ի թագաւորէն՝ սոքա լինին մեզ դատախազք,
ո՞րքան է ապա քննութեան նորա երկիւղ, որ մեծ է քան զսիրտս, և զանցեալն ընդ
ներկայիս՝ Հանդերձ ոչ եղելովքն պարունակէ ներքոյ գիտութեանն, յորոյ աւարկու-
թիւն անաչառ մի ի յարիագոյն զինուորացն Հայեցեալ ասէր. «Թէպէտ և ոչինչ գիտեմ 10
յանձին թերութիւն, ի գուն գործելս պատերազմաւ՝ ոչ այսու արդարանամ, զի այլ
ճշգրտաքնին ունիմ դատաւոր և տէր»:

387

Ըստգտանել՝ սուտ գտանել ճշգրտի. քանզի անպատկառ է դատաւոր խիղճ
մտացս, և ոչ երբէք կարեմք առաջի սորա արդարանալ, ի թիւր ընթացիցն
կասեալք: Այլ միշտ՝ դատէ և յանդիմանէ և զթերին ի մէջ ածեալ ցուցանէ, որոց 15
կանխեն առ սա իմաստութեամբ ուսանել:

Արդ՝ եթէ սա ասէ, նախ քան զԱստուած լինել մեզ դատախազ, եթէ զլացաք
զաւրէնս նորա, առ նա՝ որ սքանչելապէս զաւրանայ առ մեզ, ո՞րպէս կարացուք
Համարձակել պատկառեալ դիմաւք: Իսկ եթէ ի սորին փորձոյ անարատ գերծա-
նիմք, և զսոյն կանխելն առ Աստուած ճշմարտութեան անձանց ունիցիմք ջատա- 20
գով, առնումք զՀայցուածն զի այնուհետեւ յայտնէ թէ զՀաճոյս և զպատուիրանս
նորա կատարելապէս պաշտեցաք: Սակայն եկ այժմ՝ մերձ կ'աց, և քննեսցուք թէ ո՞յ
ոք յերկրայնոցս առ այս աստիճան բարձրացաւ, ուր կատարեալքն և սուրբքն
աղաղակեն, թէ. «Ո՞ պարծեսցի սիրտ սուրբ ունել», կամ «մաքուր ի յաղտոյ լինել,
թէպէտ և միաւրեայ՝ իցեն կեանք նորա ի վերայ երկրի»: 25

Ուրեմն՝ անձամբ զանձինս ունելով ըստգտող և ոսոխ, վաղագոյն արասցո՞ւք
զՀաշիւն ընդ սա, ըստ Տեառն խրատու, մի՛ գուցէ նա մատնեսցէ դատաւորին, և
դատաւորն տացէ ի ձեռս դաճին, ի յաւիտենականն արկանել Հուր մինչեւ ի սպառ:

TEXTE 387

¹ Cf. *1 Jn* 3, 21 — la conscience accuse celui qui n'est pas vrai — que commente la scolie.

² Cf. *1 Jn* 3, 22.

³ L'auteur des *Proverbes* et de *Job* dont deux textes sont amalgamés dans la citation suivante.

⁴ *Pr* 20, 9.

⁵ *Jb* 14, 4.

⁶ *Mt* 5, 25; *Lc* 12, 58.

⁷ *Mt* 18, 8.

d'apprécier la réussite de la main, la vigueur du bras et le courage du cœur qui se manifeste dans un exploit où se couvrent d'honneur des (soldats) sveltes et agiles. Mais qu'en ces (exercices) le désir du roi ne soit pas satisfait, ils sont privés alors des faveurs dont ils jouissaient!

5 Il en va de même, dit (Jean), devant le Roi du ciel qui observe les inactifs et recueille toutes les actions, sans cesse gravées dans le champ de son intelligence et de son cœur². Présentons-lui la force de nos pensées et de nos actes et montrons-lui l'efficacité de leur cours. Si ceux-ci nous accusent déjà, avant même que le Roi ne nous réprimande, combien plus fort encore sera la
10 crainte de son enquête, lui qui *est plus grand que notre cœur*³, lui qui embrasse dans sa connaissance le passé avec le présent ainsi que ce qui n'est pas encore arrivé, lui dont la contemplation de la redoutable majesté faisait dire avec justesse à l'un de ses plus valeureux soldats: «Bien que je ne me reconnaisse aucune faute, je ne suis pas justifié du fait que je m'épuise au
15 combat, car autrement exigeant est celui que j'ai pour Juge et Seigneur⁴.»

387

«Accuser¹» est assimilé à «trouver faux». Notre conscience en effet est un juge inexorable, et nous ne pouvons nous proclamer justes devant elle qu'une fois sortis de nos cheminements tortueux. Sans cesse elle juge, reproche et montre ce qui est arrivé de défectueux à ceux qui, dociles à son
20 égard, s'empressent de se mettre à l'école de la sagesse.

Donc si, avant que Dieu ne se fasse notre accusateur, (la conscience) nous informe que nous avons transgressé sa loi, comment, devant elle qui règne admirablement sur nous, pourrions-nous avoir de l'assurance¹, alors que notre visage est couvert de honte? Mais si nous sortons indemnes de
25 l'investigation (divine) et si nous avons, pour défenseur de notre vérité, un zèle égal envers Dieu, demandons-lui alors qu'il (nous) révèle ce qui lui plaît et que nous puissions observer parfaitement ses commandements². Eh bien! maintenant, approche et nous chercherons à savoir s'il est quelqu'un sur cette terre qui se soit élevé à un tel degré, quand les parfaits et les saints³
30 s'écrient: «*Qui peut se glorifier d'avoir un cœur saint*⁴», ou encore «*d'être exempt de souillure, même si sa vie sur terre n'est que d'un jour*⁵?»

Nous faisant donc notre propre accusateur et adversaire, mettons-nous auparavant d'accord avec lui, selon le conseil du Seigneur, *de peur qu'il ne te livre au juge, et que le juge ne te remette aux mains du bourreau*⁶, *pour te jeter*
35 *dans le feu éternel*⁷ jusqu'à la fin.

² Il discerne tout, en 1 Jn 3, 20 que commente la scolie.

³ 1 Jn 3, 20.

⁴ Cf. 1 Co 4, 4.

388

Մինչդեռ են ի կենցաղոյս ճանապարհ, յորում է ընթացք ամենայն մարդոյ անցաւոր, ընկալ և մի՛ վարկանիր զխիղճ մտացոյ յիշումն՝ ընդունայն: Ապա թէ վարկարագի ունիցիս զդոյն ինքն զմիտոյ, առաջի դատաւորին՝ պատրաստես ի կարգ դատախագի զիրս ոսոխ քեզ և Հակառակ, և վիճակ վճոխ կացուցանէ զքեզ աններելի տանջանաց՝ զոր ոչ երբէք կրեցեր: Իսկ եթէ ի ճանապարհս՝ խաղաղութիւն գործեցեր, և զկշտամբանսն բարեմտութեամբ ընկալեալ արարեր, երջանիկս Յովհաննէս աւետարանէ քեզ զՀանդերձեալն պատաՀումն. «Սիրելի՛ք, յորժամ սիրտք մեր ոչ ըստգտանիցեն զմեզ, Համարձակութիւն ունիմք առ Աստուած»:

389

Չի մի՛ անբանապէս Համարեսցիս՝ անըստգտանելի զոլ ի մտացոյ խղճէ, կարգէ առնթեր զՀարկաւորն մեր՝ աւրէնս որ են Հաւատք և գործք. և այս թէպէտ և ի փոքր պարունակեցան բան, սակայն ընդարձակ ասպարիզաւք ունին լայնութիւն: Չի Հաւատոցն զաւրութիւն է այսպէս ընթացուցանել զմեզ, որպէս և առ որ Հաւատամքն գնաց. իսկ սիրոյն չափ՝ զանձինս դնել ի վերայ իրերաց, որպէս ասաց վերագոյնն:

390

Չտէրունականն երկրորդէ. «Կացէ՛ք դուք յիս՝ և ես՝ ի ձեզ», այսինքն՝ պատուիրանին պաՀպանութեամբ, «և ես ի ձեզ», սիրով և շնորՀաւք:

Հանդերձեալ է դարձեալ յասպատակ Հերձուածողացն արշաւել. վասն այսորիկ՝ դարձեալ զՀաւատոց և զպատուիրանէն բուռն Հարկանէ, և ի սկզբանս կարգէ:

 TEXTE 389

¹ Cf. 1 Jn 3, 23 que commente la scolie.

² ... adhérer avec foi à son Fils Jésus Christ et nous aimer les uns les autres (1 Jn 3, 23).

³ A son Fils Jésus Christ, première partie de 1 Jn 3, 23.

⁴ Cf. 1 Jn 3, 16-18.

TEXTE 390

¹ Jn 15, 4 dont le texte est rappelé par le début du verset 1 Jn 3, 24 que commente la scolie.

² Le précepte de l'amour fraternel auquel vient de faire allusion le verset 1 Jn 3, 23.

³ Le manuscrit W 1470 fait de ce paragraphe une scolie distincte

⁴ Cf. 1 Jn 4, 1: N'ajoutez pas foi à tout esprit.

388

Pendant que l'on est sur le chemin de cette vie, où la course de tout homme est brève, accepte et ne regarde pas comme inutiles les rappels de ta conscience¹. Mais si tu tiens pour inutile cette conscience elle-même, tu mets en position d'accusateurs devant le juge des faits qui te sont défavorables et
 5 néfastes, et l'arrêt contenu dans la sentence du juge te destine à des tourments irrémissibles que tu ne pourrais absolument pas supporter. Mais si, sur tes sentiers, tu fais la paix² et accepte, bien disposé, les reproches, notre bienheureux Jean t'annonce les événements à venir: «*Bien-aimés, lorsque notre cœur ne nous accuse pas, nous avons de l'assurance devant*
 10 *Dieu*³.»

389

De peur que tu ne penses, déraisonnablement, être irrépréhensible devant ta conscience, (Jean) dispose, comme nécessaire auprès de nous, la loi que constituent la foi et les œuvres¹. Et bien que celles-ci soient contenues en une brève phrase², elles s'étendent cependant à de vastes domaines. En effet,
 15 la puissance de la foi à nous entraîner est telle, qu'elle nous a conduits à Celui auquel nous croyons³; et la capacité de l'amour (est telle, qu'elle nous a conduits) à considérer les personnes comme supérieures aux biens matériels, comme (Jean) l'a dit auparavant⁴.

390

(Jean) reprend les recommandations du Seigneur: «*Vous, demeurez en*
 20 *moi, et moi en vous*¹», c'est-à-dire par l'observance du commandement²; «*et moi en vous*», par l'amour et la grâce.

D'autre part³, il se prépare à poursuivre les fauteurs d'hérésies⁴; c'est pourquoi, il se saisit de nouveau de la foi et du commandement et les établit comme principes.

TEXTE 388

¹ Cf. *1 Jn* 3, 20.

² Cf. *Mt* 5, 25.

³ *1 Jn* 3, 21.

Այսինքն՝ ի պատուիրանին պաշտպանութենէ: Բայց ե՞րբ ետ զՀոգին՝ ասիցէ ո՞ք ի մկրտութեանն շնորհաւք, եթէ ըստ պարտեաց՝ շնորհ ամենայն իրաւք. քանզի ի խաւարէ մեղացն՝ ած ի լոյս: Ապա ուրեմն ձրի լուսաւորեալք, թէ դարձեալ ի խաւար փոփոխիմք, զլոյսն գիտութեամբ ի բաց առաքեմք. իսկ եթէ մնամք ի նոյն, ահա վարկպարագի Տեառն մերոյ Հրամանքն թէ՛ կացէ՛ք յիս և ես ի ձեզ, զի ունելով զՀոգին՝ Հաւատամք նմա լինել ի յանձինս մեր: Եւ զՀոգին ունիցիմք, յորժամ ոչ տրտմեցուցանեմք զնա չար գործովք. քանզի սուրբ Հոգին իմաստութեան, փախչի յայնցանէ որ ոչ Հեզն և խաղաղարար և լի պտղովք բարութեանց: 5

Յետ յարութեանն Քրիստոսի՝ վաղվաղակի բազումք սուտ վարդապետք երեւեցան ի զանազան Հերձուածս և ի Հայհոյութիւնս, զորս մասնաւորապէս այժմ յիշատակէ: Եւ ըստ որում յառաջագոյն՝ էին ի Հրէաստանի սուտ մարգարէքն, նոյնպէս և այժմ՝ բազումք կերպարանեին զմարգարէութիւն ստութեամբ, ընդդէմ նոցա կերպարանեալք կեղծաւորութեամբ զաւետարանական վարդապետութիւնն: Հարկաւոր էր ապա նոցա ունել զշնորհս Հոգւոյն՝ որ անուանի դատողական Հոգի, որպէս զի արուեստապէս որոշեսցեն զքարոզչացն զՀոգիսն ի միմեանց, առ ի յանգոսնել զստութիւնն և ընդունել զճշմարտութիւնն: 10 15

Առ որս՝ բազում անգամ զգաստացուցանէ զնոսա, զի մի՛ պարզմտութեամբ պատրեսցին, այլ ըստ Հաւատոց և գործոց դատողապէս խուզեսցին: «Եւ զի մեք՝ ի պատուիրանին պաշտպանութենէ՝ ասէ, ամբողջ պաշտեմք զՀոգւոյն շնորհ: Արդ՝ եթէ քննել զնոսա՝ առ այն յետնեալ գտանէք, վաղվաղակի ծաներո՞ւք թէ յաւտարին Հոգւոյ են շարժեալք, այս ըստ գործոցն»: Իսկ ըստ Հաւատոցն ընտրութեան՝ ինքն տայ տարացոյց: 20

⁷ Cf. *Ep* 1, 17.

⁸ Cf. *Ga* 5, 22-23.

TEXTE 392

¹ Cf. *1 Jn* 4, 1 que commente la scolie.

² Cf. *2 P* 2, 1.

³ Cf. *1 Co* 12, 10

⁴ Cf. *1 Jn* 2, 9. 11. 18-19; 3, 2-10 15.

⁵ Le précepte concernant la foi au Fils et l'amour mutuel; cf. *1 Jn* 3, 23.

⁶ Cf. *1 Jn* 4, 2-3, la foi dans le Christ, Dieu et homme

391

C'est-à-dire par l'observation du commandement¹. Mais quand dira-t-on, (Dieu) a-t-il donné l'Esprit? Par la grâce du baptême, puisque c'est évidemment la grâce absolue. En effet, des ténèbres du péché, il nous a amenés à la lumière². Donc, puisque nous avons été illuminés gratuitement³, si nous
 5 nous transformons à nouveau en ténèbres, nous expulsions la lumière en même temps que la connaissance. Mais si nous demeurons en Lui⁴, voici qu'est secondaire le commandement de notre Seigneur — *Demeurez en moi et moi en vous*⁵ —, car en possédant l'Esprit nous croyons que (Dieu) demeure en nous. Et nous avons l'Esprit, si nous ne le contristons pas par de
 10 mauvaises actions⁶. Saint Esprit de sagesse⁷, il s'écarte en effet de ceux qui ne (sont) pas doux, pacifiques et remplis de bons fruits⁸.

392

Après la résurrection du Christ apparurent soudainement beaucoup de faux docteurs, fauteurs d'hérésies et de blasphèmes variés¹; c'est à eux que (Jean) fait allusion maintenant de façon spéciale. De même en effet qu'aupa-
 15 ravant il y avait en Judée des faux prophètes², de même, alors, beaucoup simulaient la prophétie sous le masque hypocrite de l'enseignement évangélique. Il était donc nécessaire aux (disciples de Jean) d'avoir les grâces de l'Esprit, qui est appelé Esprit de discernement³, afin de pouvoir distinguer avec exactitude les uns des autres les esprits de ceux qui prêchaient, pour
 20 rejeter le mensonge et recevoir la vérité.

De nombreuses fois (Jean) exhorte ses disciples à la vigilance, afin que, dans leur candeur, ils ne se laissent pas tromper, mais qu'ils puissent juger (les esprits) d'après la foi et les œuvres⁴. Et nous, dit-il, c'est par la pratique du commandement⁵ que nous conservons intacte la grâce de l'Esprit. Par
 25 conséquent, si, à l'examen, vous les trouvez défailants quant à ce (commandement), reconnaissez vite qu'ils sont mûs par un autre esprit, ceci en raison de leurs œuvres. Cependant c'est au discernement de la foi que lui (Jean) va s'en référer⁶.

TEXTE 391

¹ La scolie 391 fait suite directement à *1 Jn 3, 24b* qu'elle commente: *Par là nous reconnaissons qu'il demeure en nous ...*, c'est-à-dire par l'observation du commandement.

² Cf. *Col 1, 13*; *1 P 2, 9*.

³ Cf. *Rm 3,24*.

⁴ Cf. *Jn 14, 23*; *1 Jn 3, 24*.

⁵ *Jn 15, 4*.

⁶ Cf. *Ep 4, 30*.

Զի էին ոմանք որք ասեին. «Առ աչս մարդկան՝ միայն երեւեալ Տեառն մարմնով, և ոչ ճշմարիտ». զորոց աղանդն Մանիքեցիքն Հաստատեցին:

Արդ՝ եթէ ի մեղս անխտիր լինիմ, և զայս միայն իմաստասիրեմ եթէ Յիսուս Քրիստոս մարմնով եկն, ոչ այլ ինչ բարեգործութեան պարապումն առեալ, բայց միայն սոսկ խոստովանութեանս, արդեա՞նք յԱստուծոյ Հոգւոյն իցէ ազդումն: Ոչ է 5
արժան զայս կարծել, նաեւ ոչ՝ զասացեալս այլով արինակաւ իմանալ այլ որպէս ճշմարիտն է: Քանզի Յովհաննէս վասն այսր ասէ. «յԱստուծոյ՝ զամենայն Հոգի որ մարմնով խոստովանի եկեալ զՔրիստոս». զի անկար է տիրապէս ունել զայս խոստովանութիւն՝ առանց գործոց այլ խոստովանողին, և զմա՛հ նորա յանձին ունել, ասելով, կենդանի է Յիսուս Քրիստոս, և եւս ես: Քանզի ես՝ վասն ունելոյ 10
զնա կեանս, զմա՛հ իմ՝ ա՛հա ի մարմնի իմում կրեմ, և Հաւատով նորա վարիմ յաշխարհի:

Դարձեալ Հաւատալ զՔրիստոս, ոչ միայն ընդ որ միացան մարմին, այլ և Համագոյակիցն իւր եկեալ բնութիւնն. զոր՝ թէ վասն արդարոցն՝ ոք զմաւ ածիցէ, որ նախ քան զՔրիստոս՝ Աբրահամու և Իւրոցն, ոչ վտարի ի ճշմարտութենէն. 15
քանզի ունեին նոքա զայս խոստովանութիւն գործով ի կանուխ ժամանակն, վասն այնորիկ և փառաւորեցան: Հակառակատիպ այսմ, թէ ոք ի նորումս՝ առանց գործոց զայս պա՛հէ խոստովանութիւն, անարգի յասելն. ոչ ամենայն որ ասէ ցիս՝ Տէր Տէր, մտցէ յարքայութիւնն երկնից: Վասն այսորիկ ասեմ քեզ. «Եթէ կամիցիս գիտել, եթէ յԱստուծոյ Հոգւոյն ես՝ խոստովանե՛ա՛ զՅիսուս Քրիստոս եկեալ ի 20

⁶ Cf. 1 Tm 3, 13; Jc 2, 1

⁷ On notera ici l'emploi du terme *միացաւ*, *miac'aw*, ἐνώω, qui situe cette présentation de l'Incarnation dans la ligne traditionnelle de ἕνωσις, et non dans celle de la christologie arménienne habituée au terme *խոսնումն*, *charnumn*, μίξις, κρᾶσις; voir la version arménienne du *Contra eos qui dicunt duas naturas* de Timothée Aelure, CPG 5475, éd. TER-MEKERTTSCHIAN – TER-MINASSIANTZ, Leipzig, 1909, index des mots, p. 377; la *Didascalie* de Grégoire l'Illuminateur, éd. THOMSON, *The Teaching of Saint Gregory, Harvard Armenian Texts and Studies 3*, Cambridge, 1970, p. 200. Incarnation of Christ, technical terminology; le *Girk' t'it'oc'* (*Livre des Lettres*), éd. IZMIREANC', Tiflis, 1901, vg, p. 116; le *Knik' hawatoy* (*Sceau de la foi*), éd. TĒR-MKRTČ'EAN, Ejmiacin, 1914, index, p. 399. Il ne semble donc pas que l'auteur de ce texte, différent de la scolie Cramer 130, 26-131, 13, bien qu'en retrouvant les mêmes thèmes, se rattache à un milieu théologique arménien.

⁸ Cf. Jn 8, 56, et surtout He 11.

⁹ Mt 7, 21.

¹⁰ 1 Jn 4, 2.

¹¹ Cf. Rm 8, 3.

393

Il y avait en effet certaines gens qui disaient: «Le Seigneur n'est apparu aux yeux des hommes que corporellement, et non pas réellement.» Les Manichéens ont soutenu leur hérésie¹.

394

Par conséquent, si je me laisse aller à ce péché¹, et si je pense que Jésus
 5 Christ n'est venu que corporellement, sans m'attacher à autre chose de
 mieux que cette seule confession, est-ce de l'Esprit de Dieu que procède une
 telle inspiration? Il n'est pas permis de le penser ni de comprendre ces
 paroles d'une manière différente de leur vrai sens. Jean dit en effet à ce sujet:
 «*Est de Dieu tout esprit qui confesse le Christ venu dans la chair*²», car il est
 10 absolument impossible d'exprimer une telle confession sans l'action de
 quelqu'un d'autre qui l'a proclamée³; de même (il est impossible) de croire à
 sa mort, puisque l'on dit, et moi aussi, que Jésus Christ est vivant⁴. Car moi,
 afin qu'il soit ma vie, voici qu'en ma chair je porte ma mort⁵, et qu'en ce
 monde je vis avec la foi au (Christ)⁶.

15 Oui, croire au Christ, non seulement en celui qui s'est uni une chair⁷, mais
 aussi en celui qui en sa propre nature est venu participer à notre nature. Si
 quelqu'un pense qu'il (est venu aussi) pour les justes, ceux d'avant le Christ,
 Abraham et les siens, il ne s'écarte pas de la vérité. Ceux-là en effet faisaient
 preuve, par des œuvres, de cette confession, aux temps anciens⁸; c'est
 20 pourquoi ils furent glorifiés. Au contraire, si quelqu'un, en notre temps,
 soutient, sans les œuvres, cette confession, il encourt la malédiction à la
 prononcer: ce n'est pas quiconque me dit *Seigneur, Seigneur, qui entrera
 dans le royaume des cieux*⁹. C'est pourquoi je te dis: «Si tu veux savoir si tu
 es de l'Esprit de Dieu, *confesse que Jésus Christ est venu dans la chair*¹⁰, non
 25 seulement en la sienne mais aussi dans la tienne¹¹, afin qu'il puisse te dire

TEXTE 393

¹ Sur les diverses formes de docétisme, voir l'article de G. BAREILLE, *Docétisme*, dans *DTC*, t. 4 col. 1484-1502; sur le docétisme des Manichéens, *ibid.*, col. 1493, et les col. 1890-1891 de l'article de G. BARDY, *Manichéisme*, dans *DTC*, t. 9, col. 1841-1895.

TEXTE 394

¹ C'est-à-dire diviser Jésus, de *1 Jn 4, 3* que commente la scolie, en dissociant le Fils venu des cieux du Christ qui a vécu parmi nous.

² *1 Jn 4, 2* que commente la scolie.

³ Le témoignage venu d'en haut, lors du Baptême et de la Transfiguration du Christ.

⁴ Cf. *Rm 6, 8-11*.

⁵ Cf. *2 Co 4, 10-11*.

մարմնի, ոչ միայն յիւրն, այլ և ի քուձդ. զի ասիցէ և առ քեզ՝ նոր ուխտիմ ի քեզ, որ է մարմինն իւր»:

395

Զի նախընթացք և կարապետք՝ եղեն նմա Հերձուածողք, որպէս Մանիքեցիքն և այժմու Պաղիկեանքս, որ Աստուած լեալ զնա անուանեն:

396

Հանգունատիպք են գործովք և փորձիւք Հերձուածողքն նեոինն՝ ասէ, և մեզ 5
անգիտելի է թէ նեոն այսպէս լիցի: Սակայն սա նշանակէ թէ՛ որպէս սոքա
Հաւատով ամբարիշտք և գործով աղտեղիք՝ են յաշխարհի, այսպէս է Հանդերձեալ
լինել և նեոնն:

397

ՅովՀաննու Ոսկերերանի, ի բանն առաքելոյ. «Մի ոք զձեզ խաբեսցէ, զի թէ ոչ 10
եկեսցէ նախ ապստամբութիւնն, և յայտնեսցի մարդն անաւրէնութեան՝ որդին
կորըստեան»:

Յաղագս նեոինն ասէ և մեծ յայտնէ խորհուրդ: Զի՞նչ է ապստամբութիւնն. զնա
կոչէ ապստամբութիւն, զի զբազումս կորուսանելոց է և որոշելոց առ ի զայթագ-
ղեցուցանել, եթէ Հնար ինչ իցէ՝ և զընտրեալն: Եւ մարդ մեղաց՝ զնա ասէ, զի
բիւրաւոր սա ուսուցանէ գործել զչարիս. իսկ որդի կորըստեան, վասն զի ինքն 15
կորնչի և զայլս կորուսանէ:

Եւ ո՞վ իսկ իցէ նա. գուցէ սատանայ՞ է. ո՛չ, այլ մարդ ոմն՝ զամենայն նորին
ընկալեալ զներգործութիւն: Քանզի մարդ է՝ Հպարտացեալ և յամենեցունց անուա-

TEXTE 396

¹ Cf. 1 Jn 4, 3.

TEXTE 397

¹ Cf. 2 Th 2, 3.

² Mt 24, 24.

³ 2 Th 2, 3.

⁴ 2 Th 2, 4.

également: J'établis une nouvelle alliance avec toi; (cette alliance) c'est sa chair¹².»

395

(L'antichrist¹) eut en effet des hérétiques pour prédécesseurs et précurseurs, comme les Manichéens, et maintenant² les Pauliciens qui exposent
5 qu'il est Dieu.

396

Les hérétiques, par leurs œuvres et leurs séductions, sont semblables à l'antichrist, dit (Jean)¹, et nous ne comprenons pas que l'antichrist revêt cette forme. Cependant (Jean) veut nous signifier ceci: de même que ceux-là, impies dans la foi et souillés par leurs œuvres, se trouvent dans le monde, de
10 même l'antichrist est-il sur le point d'y venir¹.

397

De Jean Chrysostome, sur cette parole de l'Apôtre: «*Que personne ne vous séduise, car tant que ne sera pas survenue la défection et que ne se sera pas manifesté l'homme d'iniquité, le fils de perdition*» (2 Th 2,3).

(Paul) parle de l'antichrist et dévoile un grand mystère. Qu'est-ce que
15 l'*apostasie*¹? C'est (l'antichrist) lui-même qu'il appelle *apostasie*, car il doit perdre et éloigner un grand nombre (de fidèles) pour les *faire tomber, les élus eux-mêmes si cela était possible*². Il l'appelle aussi *l'Homme du péché*³, car il apprend à commettre d'innombrables maux. (Il l'appelle) encore le *Fils de la perdition*³, parce qu'il se perd lui-même et en perd d'autres.

20 Mais qui est celui-là? S'agirait-il de Satan? Non, mais un homme qui se charge d'accomplir toute l'entreprise de celui-ci (Satan). C'est un homme en effet qui *s'élève contre tout ce qu'on appelle dieu et qu'on adore*⁴, non pas

¹² Cf. Col 1, 22; He 9, 15; 12, 24.

TEXTE 395

¹ L'antichrist dont il est question en 1 Jn 4, 3b que commente la scolie.

² ἀπειθεῖς dans le texte grec (Cramer, 132, 6). Ce témoignage sur les Pauliciens qui viennent d'apparaître (vers 655, cf. S.J. VOICU, *Paulicians*, dans *Dizionario Patristico e di Antichità Cristiane*, t. II, Casale Monferrato, 1983, col. 2719-2720) correspond à la date à laquelle fut révisée, une première fois, l'*Urkatene* (cf. STAAB, *Katnenkommentare*, p. 345-351).

նեալ աստուած և երկրպագեալ, և ոչ եթէ ի կոապաշտութիւն դրդէ, այլ ինքն բերի
 Հակառակ Աստուծոյ, զամենայն պաշտամունս խափանէ՝ և Հրամայէ երկիրպագանել
 իւր փոխանակ Աստուծոյ: Եւ բազմեցի ի տաճարն Աստուծոյ, ոչ որ յԵրուսաղէմ,
 այլ յԻւրաքանչիւր յեկեղեցիս ցուցանէ զանձն իւր: Ոչ միայն պատմէ բանիւ՝ այլ
 ցուցանէ, այսինքն մեծամեծ գործս և նշանս Հրաշալիս՝ առ ի յինքենէ մոլորեցելոցն 5
 երեւեցուցեալ:

398

Ջի նոքա՝ սատանայի են աւթարանք և գործակիցք. վասն այսորիկ և յաշխարհէ
 անուանին, իշխանի աշխարհիս Հնազանդեալք: Իսկ դուք՝ յԱստուծոյ էք, զՀայր
 քնդ ձեզ ունելով Որդւով և մխիթարիչ սուրբ Հոգւովն. վասն այսորիկ մեծին
 վիճակեալք աւգնականութեան՝ մեծագոյն և Հակառակամարտիցն կատարեցէք 10
 յաղթութիւն: Եւ զինչ է յաղթաւարիչ նոցա. Հաւատք ուղիղք և գործք պարկեշտք,
 որով ի խոր խոցի՝ որ ջացեալն ի նոսա վիշապն:

399

Ոյք են սոքա՝ եթէ ոչ Հերիտիկոսք և Մանիքեցիք, գիջութեան և Հեշտախտու-
 թեան սիրողք և Հայհոյիչք ճշմարտութեանն. զորս և յաշխարհէ՝ ասէ, այսինքն
 անյոյսք ի յերկնիցն բարութենէ, և միայն յառժամանակեայս ախտացեալք: Վասն 15
 այսորիկ և յաշխարհէ խաւսին, զաշխարհական մարմնոյս կամս և ղցանկութիւնս:
 Եւ որոց ակնկալութիւն յուսոյն վրիպեալ է ի Հանդերձելոցն: Մտադիրութեամբ՝
 ասէ, լսեն այսպիսի բանից՝ որ զմտաւոր Հոգին Հեշտութեամբն ի գերութիւն վարէ,
 և ցանկութեան մարմնոյն Հպատակ և ծառայ առնէ:

TEXTE 399

¹ Cf. I Jn 4, 5 que commente la scolie. Cette phrase correspond au texte Cramer 132, 20-22.

qu'il entraîne au culte d'idoles, mais lui-même s'oppose à Dieu, détruit tous les cultes et ordonne qu'il soit adoré à la place de Dieu. *Et il siègera dans le temple de Dieu*⁴, non pas celui de Jérusalem, mais il se manifestera lui-même dans chacune des églises. Il ne se bornera pas à parler, mais il se montrera, c'est-à-dire qu'il fera apparaître des œuvres étonnantes et des signes prodigieux⁵ pour ceux qu'il égarrera.

398

Ceux-là en effet sont les demeures et les coopérateurs de Satan¹, et c'est pour cela qu'ils sont appelés «*du monde*²», puisqu'ils obéissent au *prince de ce monde*³. Mais vous, vous êtes *de Dieu*⁴, puisqu'avec vous, vous avez le Père, de même que le Fils et le Saint Esprit consolateur⁵. C'est pourquoi, bénéficiaires d'une assistance excellente, vous avez remporté une très grande victoire sur vos adversaires. Et qu'est-ce qui triomphe de ceux-là? Une foi droite⁶ et des œuvres vertueuses qui blessent profondément le dragon qui s'attaque à elles.

399

Qui sont ces gens¹ sinon des hérétiques et des Manichéens, amoureux de l'impureté et de la volupté, et blasphémateurs de la vérité? (Jean) dit qu'*ils sont du monde*¹, c'est-à-dire n'attendant pas le bonheur des cieux et passionnés seulement des biens présents. Et c'est pourquoi *ils parlent du monde*¹, (c'est-à-dire) des désirs terrestres de ce corps ainsi que de ses passions. Aussi leur attente est-elle vide de toute perspective future. C'est avec attention, dit-il¹, qu'on écoute de telles paroles qui captivent aisément la raison et en font le sujet et l'esclave des désirs du corps.

⁵ Cf. *Mt* 24, 24.

TEXTE 398

¹ Les antichrists de *1 Jn* 4, 3 auxquels renvoie le verset *1 Jn* 4, 4 (αὐτοῦς) que commente la scolie.

² *1 Jn* 4, 5.

³ *Jn* 14, 30; 16, 11.

⁴ *1 Jn* 4, 4.

⁵ Cette phrase correspond, dans une rédaction différente, à la scolie Cramer 132, 9-10.

⁶ Cf. *1 Jn* 5, 4.

400

Այսինքն առաքեալք յերկնաւորէն՝ երկնից բարութեանցն աւետարոք առ ճարդիկ, և որում Հարկաւոր է ապականութիւն արհամարհութեան ուսուցիչք: Արդ՝ որ զփորձ է առ գիտութեան Աստուծոյ, և ի նմանէ խոստացեալ պարգեւացն, զիրաւ տեղի տայ բանից մերոց և լսէ:

401

Դարձեալ երկրորդ նշանակ տայ Հոգւոց քարոզչացն աշակերտելոցն առ ի քննել՝ 5
և յիրաւի, քանզի առաջինն՝ վասն խոստովանութեան Հաւատոց միայն ասացաւ: Իսկ այս և գործոցն ցուցակութիւն առնէ յայտնապէս. զի որ զերկնից արքայութենէն ճառէ, և առ որ անդէն փառք Հրաւիրէ՝ ի Հոգւոյն ճշմարտութենէ շարժեալ քարոզ: Իսկ որք այժմ ասեն զյարութիւն մեռելոց՝ որպէս Հերմոգինէսն և Դեմաս, 10
և զաստի կեանս դնեն փառս և փափկութիւն, փոխանակ ի Քրիստոս Հաւատոց՝ ծաներո՛ւք զի խաբէութեան Հոգւովն բերին, և աւտար ի ճշմարտութենէ կրանսս պատմեն:

402

Դարձեալ բուռն Հարկանէ զսիրոյս ճառէ, և այս դարձեալ՝ ըստ առաջինն կարգի, յետ Հաւատոց բարեպաշտութեան և մարմնոյս անմեղութեան՝ աժ առ ի մէջ: Ոչ փոքր աւրէնք և ոչ երկրորդ՝ այլոց պատուիրանաց, այլ առաջին՝ մանաւանդ եւս 15
զերազանց. զի յԱստուծոյ բղխեաց առ մարդիկ էութիւն սորա, և ի նմանէ զան յառաջ որդիք՝ որք սովաւ են առատացեալք: Եւ ոչ եթէ՝ զգոյութիւն բնութեան

col. 2306-2311). Pour Démas, s'agit-il du disciple de Paul (*Col* 4, 14; *Phm* 24) qui l'abandonna par amour du monde (cf. *2 Tm* 4, 10)? Quelques Pères en ont conclu qu'il avait apostasié; Épiphanie le cite à côté d'Hermogène (*Panarion, haer.* 51, 6; éd. DUMMER, GCS, 31, Berlin, 1980, p. 255).

⁵ *1 Jn* 4, 6.

TEXTE 402

¹ Allusion au thème de *1 Jn* 2.

² Cf. *1 Jn* 2, 3-11.

³ Cf. *1 Jn* 2, 12-28.

⁴ Cf. *1 Jn* 3.

⁵ Cf. *Mt* 22, 39.

⁶ Cf. *Rm* 8, 14-17.

⁷ Cf. *Rm* 5, 5

400

C'est-à-dire envoyés par le Très-Haut¹, annonçant aux hommes la bonne nouvelle des bienfaits célestes² et leur enseignant la nécessité de mépriser la corruption. Donc celui qui a l'expérience de la connaissance de Dieu et des bienfaits qu'il a promis s'ouvre facilement à mes paroles et les écoute³.

401

5 (Jean) donne aussi un second signe pour discerner les esprits des disciples prédicateurs, et cela à juste titre, car le premier n'avait concerné que la profession de foi¹. Il fait donc état aussi de la preuve des œuvres², car celui qui discourt sur le royaume des cieux invite aussi, en prédicateur poussé par l'*Esprit de vérité*³, à la gloire que l'on trouve en ce lieu. Tandis que ceux qui,
10 comme Hermogène et Démas, disent que c'est maintenant la résurrection des morts⁴ et considèrent la vie présente comme lieu de gloire et de volupté, reconnaissez qu'au lieu d'être conduits par la foi au Christ ils le sont par l'*esprit de mensonge*⁵, et qu'ils débitent des doctrines étrangères à la vérité.

402

(Jean) reprend à nouveau son discours sur l'amour¹ et cela, conformément
15 ment encore au plan du début², il l'expose après avoir parlé de la vraie profession de foi³ et de la pureté du corps⁴. Ce n'est pas un précepte sans importance et mineur parmi les autres commandements, mais bien premier et, plus encore, suprême⁵: la substance de cet (amour) en effet jaillit de Dieu pour les hommes, et c'est par lui qu'ils deviennent fils⁶, eux qui en ont été
20 comblés⁷. Toutefois, ce n'est pas l'essence de la nature de Dieu que nous devons comprendre comme *amour* en raison de la parole (de Jean), *Dieu est*

TEXTE 400

¹ *Nous, nous sommes de Dieu*, de *1 Jn 4, 6* que commente la scolie.

² Cf. *Rm 10, 15. Ep 4, 11*.

³ Cf. *1 Jn 4, 6*.

TEXTE 401

¹ Cf. *1 Jn 4, 2*.

² Écouter la prédication apostolique, *1 Jn 4, 6*.

³ *1 Jn 4, 6*.

⁴ Les disciples de l'hérétique Hermogène (IIe-IIIe s.) enseignaient que la résurrection des morts n'était autre que la procréation des enfants (voir G. BAREILLE, *Hermogène, DTC*, t. 6,

Աստուծոյ պարտիմք սէր իմանալ՝ ըստ ասացելունս թէ՛ Աստուած սէր է, այլ զներգործութիւն կամացն: Քանզի թէ քննես, չիք ինչ այլ ի սկզբանէ առ նա տեսանել՝ բայց միայն սէր: Սովաւ գոյացան արարածք, սովաւ կառավարեալ պաշին ի Հաստատութեան. ո՞րպէս կարասցուք թուել, և զոր առ մարդն յիւրաքանչիւր ժամանակս սէր, և նախախնամութիւն:

5

Արդ՝ որպէս նա ըստ ներգործութեան անուանի սէր՝ և ոչ ըստ բնութեան, այսպէս՝ թէպէտ և մեք ի բնութենէն աւտարեմք, յորժամ ներգործութեանն Հաւասարիմք՝ ի նմանէ ծնեալք լինիմ: Իսկ որ վերջանայ, յայտ է թէ ոչ ծանեալ զԱստուծոյ ներգործութիւնն. վասն այնորիկ ինքն ոչ ի նոյն փութացաւ:

403

Ոչ եթէ այժմ երեւեցաւ՝ և մինչեւ ցայժմ ոչ էր. այլ սիրէր միշտ և Հանապազ, և վերակացու լինէր ողորմութեամբ ամենայն աշխարհի, յորժամ ընդ մեղս և ընդ անարէնութիւնս ընտանենային: Սակայն՝ մարդիկ ոչ կարացին ճանաչել, այլ մանաւանդ զանզուգական անունն ի վերայ սնոտեաց առնուին, և փոխանակ արարչին տարերաց զանձինս ձաւնեալ երկրպագէին: Սակայն՝ նա ի սիրոյն ոչ զղջացաւ, այնքան բարերարութեանն ընդդէմ տեսեալ զՀակառակ խորհուրդս մարդկան. այլ զորքանութիւն սիրոյն առ նոսա՝ յանակնկալ ժամու յուսաՀատութեանն յայտնեաց. և՛ մինչդեռ մեռեալ քնեաք ի մեղս և յանարէնութիւնս մեր, կենդանացոյց զմեզ միածին Որդւոյն գալստեամբ:

10

15

Արդ՝ Հաւասարեսցէ՞ ոք այսմ սիրոյ, փրկանս տալ զմիածին որդի ապստամբեալ ծառայից: Եւ ոչ միայն այս, այլ և զնոսին ընդ նմին յարոյց և ընդ նմին նստոյց ի վերայ երկնաւորաց անուանելոյ անուանց՝ որպէս գրեացն Պաւղոս: Արդար և անճառ սէր, և անՀաս իմաստից աւրինակ՝ տեսաք զնորայն. զորոյ որքանութիւնն պարտ է յանճառն աւարտել, և գովութեամբ զբանսն կնքել փրկչին մերոյ՝ որ եբարձ զմեղս աշխարհի: Որ աւտար յանիրաւութենէ եցոյց զճշմարտութիւն սիրոյ իւր առ մարդիկ. քանզի ի սկզբանն՝ ըստ նմանութեան Աստուծոյ ստեղծաւ, և զպատկեր

25

¹² 1 Jn 4, 7.

¹³ 1 Jn 4, 8.

TEXTE 403

¹ 1 Jn 4, 9; la scolie commente ce terme du verset en montrant que l'amour de Dieu a toujours existé, même avant l'envoi du Fils.

² Cf. Rm 1, 25.

³ Cf. Ep 2, 5.

⁴ Cf. 1 Tm 2, 6.

⁵ Cf. Ep 2, 6.

⁶ Cf. Ep 1, 21.

⁷ Jn 1, 29.

*amour*⁸, mais au contraire l'activité de sa volonté. En effet, si tu t'appliques à comprendre, (tu verras) qu'il n'y a rien d'autre à observer en lui depuis le commencement si ce n'est l'amour. Par lui les créatures vinrent à l'existence⁹, par lui elles sont guidées et conservées inébranlables. Comment
5 pourrions-nous évaluer l'amour (qu'il a) pour l'homme à chaque instant, et son action prévoyante (à son égard)?

Par conséquent, de même que c'est en raison de son activité qu'il est appelé *amour*¹⁰ et non pas en raison de sa nature, de même nous aussi, bien que nous soyons étrangers à sa nature¹¹, nous sommes *nés de lui*¹² lorsque
10 nous participons à cette activité. Aussi est-il évident que celui auquel (l'amour) manque n'a pas connu l'activité de Dieu; c'est pourquoi il ne s'est pas hâté vers lui¹³.

403

Cela ne veut pas dire que (cet amour) ne *s'est manifesté*¹ que maintenant et qu'il n'existait pas auparavant. Bien au contraire, (Dieu) a aimé toujours
15 et sans cesse, et il a entouré l'univers entier de sa miséricorde lorsque celui-ci devenait complice du péché et de l'injustice. Mais les hommes ne pouvaient pas connaître (Dieu), d'autant plus qu'ils faisaient usage de ce nom admirable pour désigner des idoles et qu'au lieu de se vouer au créateur des éléments, c'est ceux-là qu'ils adoraient². Cependant (Dieu) ne s'est pas
20 repenti de son amour, bien qu'il vît les pensées hostiles des hommes à l'égard de sa bienveillance; bien plus, en des heures de désespoir où ils ne s'y attendaient pas, il leur manifesta la prodigalité de son amour. Et, alors que nous nous étions endormis dans la mort avec nos péchés et nos iniquités, il nous a rendu la vie par la venue du Fils unique³.

25 Qui donc pourrait égaler un tel amour, au point de donner son fils unique en rançon pour des serviteurs rebelles⁴? Et il n'y eut pas que ce seul (don), mais il les a aussi ressuscités avec lui et il (les) a fait asseoir avec lui⁵ au-dessus des (Puissances) célestes *de quelque nom qui se puisse nommer*⁶, comme l'a écrit Paul. Son amour réel et indicible, modèle inaccessible aux
30 sages, nous l'avons contemplé; sa prodigalité doit nous amener à ratifier dans la louange les paroles de notre Sauveur *qui a enlevé les péchés du monde*⁷. Lui, qui est étranger à toute iniquité, a manifesté aux hommes la vérité de son amour, car au commencement *il (les) façonna à la ressem-*

⁸ 1 Jn 4, 8 que commente la scolie.

⁹ Cf. Gn 1, 21; 2 Co 5, 18.

¹⁰ 1 Jn 4, 8.

¹¹ καίτοι μηδὲν εἰς φύσιν αὐτῷ κοινωνοῦντας, Pseudo-Oecumenius (PG 119, 665B).

արարչին իւրոյ կրէր ի յանձին. և զի այսպէս գոյացութիւն և պատիւ ունէր յառաջն: Արդարապէս՝ դարձեալ արժանի սիրոյ գտանի ի փրկչէն, որ առ ձեռակերտն իւր խոնարհեցաւ զթուլեամբ և եցոյց զաղտեղեալն պատկեր՝ առաջին գեղով մաքրութեան չքեղազարդեալ:

Ուրեմն որք այսպէս սիրեցան յԱստուծոյ՝ պարտին սիրողք իրերաց լինել, զի ունիցին յանձին զգծագրութիւն պատկերին Աստուծոյ՝ սիրելով զընկերսն: 5

404

Յովհաննու Ոսկերերանի:

Սէր՝ զոր ասէ. զկատարեալն և զճճմարիտն և ոչ մինչեւ ի բանս, այլ ի սրտէ և ի կամաց, մաքրութեամբ մտաց, վշտակից լինել իրերաց: է իսկ սէր՝ և ժանդիցն. որպէս աւազակք՝ զաւազակս սիրեն, և մարդասպանք՝ զմարդասպանս. որ ոչ է բարեմտութեան սէր, այլ չարութեան: 10

405

Այս է՝ ասէ, չափ սիրոյն Աստուծոյ՝ զոր ետ մեզ արինակ. զի յորժամ թշնամիքն էաք, Հաշտեցաւ ընդ մեզ մաՀուամբ Որդւոյն: Եւ ոչինչ ունելով ի մարդկանէ գրաւական՝ զայս մեծ ձիրս թողութեան շնորհեաց նոցա:

Եւ ո՞րպէս եղև թողութիւն մեղաց. զի մինչեւ ցՔրիստոս, մարդիկ՝ ըստ յանցանաց մեղաց լինեին պատժապարտք Աստուծոյ: Իսկ նա եկեալ մերով մարմնովս արդարացաւ, և զկնիք դատապարտութեան եբարձ ի մէնջ, և ի վերայ պատրոզին զմեզ բանսարկուին արկ, ասելով. «Յայսմ Հետէ՝ իչխան աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է»: Ապա այնուհետեւ քաւեալ են մարդիկ ի մեղաց՝ 15

⁴ Cette précision ne figure pas dans la scolie grecque

TEXTE 405

¹ Cf. *I Jn* 4, 10 que commente la scolie.

² Cf. *Jn* 13, 15.

³ Cf. *Rm* 5, 10; *2 Co* 5, 18-19, *Ep* 2, 16; *Col* 1, 20.

⁴ *Rm* 5, 10. Le manuscrit *W* 1470 possède ici le possessif *իւրոյ*, *son* Fils, que n'a pas le manuscrit *J* 1301 que nous suivons.

⁵ Cf. *Ac* 5, 31; 10, 43, etc.. Le manuscrit *W* 1470 indique; *թողութեան մեղաց*, *du pardon des péchés*.

⁶ Cf. *Rm* 5, 17-19.

⁷ Cf. *Jn* 1,14; *1 Tm* 3, 16.

⁸ Cf. *Rm* 5, 9.

⁹ Cf. *Col* 2, 14.

¹⁰ *Jn* 16, 11.

*blance de Dieu*⁸ et imprima en eux l'image de leur créateur; c'est ainsi qu'aux origines ils possédèrent l'honneur en même temps que l'existence. C'est donc à juste titre qu'ils furent à nouveau trouvés dignes d'amour par le Sauveur, lui qui, par compassion, se pencha sur l'ouvrage de ses mains et fit
5 apparaître, dans la beauté première d'une pureté parée de magnificence, l'image qui avait été souillée.

Ceux-là donc qui ont été tellement aimés de Dieu doivent s'aimer les uns les autres⁹, afin de posséder en eux, en aimant leur prochain, la reproduction de l'image de Dieu.

404

10 De Jean Chrysostome.

De quel amour parle (Paul)¹? De celui qui est parfait², véritable, et qui ne se contente pas de paroles, mais part du cœur et de la volonté, avec un esprit pur³, dans le but de compatir aux souffrances des uns et des autres⁴. Il existe en effet un amour, même chez les méchants: ainsi les voleurs
15 aiment les voleurs, et les homicides, les homicides. Cela n'est pas l'amour d'une conscience bonne, mais perverse.

405

Voici, dit (Jean), quelle est l'intensité de l'amour de Dieu¹ dont il nous a donné l'exemple²: alors que nous étions ses ennemis, il s'est réconcilié avec nous³ *par la mort de son Fils*⁴. Et c'est sans prendre aucune hypothèque sur
20 l'humanité qu'il lui a accordé cette grande faveur du pardon⁵.

Mais comment y eût-il pardon des péchés? Jusqu'au Christ en effet, en raison de la faute de la transgression, les hommes étaient coupables vis-à-vis de Dieu⁶. Mais celui-ci, en venant dans notre chair⁷, (nous) a rendus justes⁸, il a enlevé la marque de notre culpabilité⁹ et nous a lancés à
25 l'attaque du diable menteur par ces paroles: «*Dès à présent, le prince de ce monde est condamné*¹⁰.» Aussi désormais, les hommes sont-ils purifiés du

⁸ Gn 1, 27.

⁹ Cf. 1 Jn 4, 7.

TEXTE 404

¹ Le texte de Chrysostome n'est pas un commentaire de 1 Jn 4, 9, mais de 1 Tm 1, 5 (cf. supra, p. 46, note 15): «Il ne faut pas beaucoup de préceptes, lorsqu'on possède l'amour. De quel amour cela doit-il s'entendre?» (PG 62, 509).

² Cet adjectif n'est pas dans la scolie grecque.

³ Cf. 1 Tm 1, 5.

յորժամ զղջանան. քանզի ունին զառհաւատչեայն արդարութեան յերկինս, և կարող են զղատապարտութիւն իւրեանց ի վերայ պատրողին արկանել՝ որ խափանէ զմեզ, մինչեւ ի զղումն, ի նմանութենէ մարմնոյն Քրիստոսի:

406

Որպէս զթշնամիս ասէ և ոչ զսիրելիս՝ ինքնին շարժեալ, և ոչ ի մէնջ առ նոյն առիթ ունելով: Ապա և մեք պարտիմք ձրիցն ձիր չափել, ոչ առ նա՝ որ անկարաւտն է, այլ առ միմեանս. և որպէս ընկալաք յԱստուծոյ զաւրինակն, Հանգոյն նմա առ միմեանս կերպարանիլ: Ոչ միայն առ սիրելիսն լինել զթաժս, որում և բնութիւնս Հետեւի, և գործի յայնցանէ որ ոչ ի շնորհս վայելեցին, որպէս ասաց Տէրն, այլ և թողուլ և թշնամեացն, Հայելով ի նպատակն՝ Աստուած, և ոչ միայն թողուլ, այլ և սիրել, ըստ որում և մեք թշնամիք գոլով՝ ընկալաք ի նմանէ զանգուզականն: 5 10

407

Զի՞նչ արասցուք զբանս մարգարէիցն, որք ասացին զինքեանս տեսողս Աստուծոյ՝ յիւրաքանչիւր ժամանակս: Ըստ որում Եսայի ասէ. «Տեսի զՏէր նստեալ յաթոռ բարձու և վերացելոյ». և Դանիէլ. «Տեսի՝ մինչեւ աթոռք եղան, և Հին աւուրց նստաւ». և Միքիաս. «Տեսի զՏէր՝ Աստուածն Իսրայէլի նստեալ ի վերայ աթոռոյ իւրոյ». նաեւ Եզեկիէլ՝ բազմադիմի տեսչութեամբքն զբազում անգամ և առատագոյն: Որ ոք կամի՝ ժողովէ զայսպիսիս ի մարգարէիցն: 15

Իսկ սա ընդէր ասէ, թէ. «ԶԱստուած՝ ուրուք երբէք չիք տեսեալ». որպէս զի ուսցիս թէ զստոյգ վերաՀասու լինելն ասէ և զճշմարիտ բնութեանն գիտութիւն: Քանզի այն ամենայն՝ մարդասիրութեան երեւումն և տնտեսութեան, և ոչ եթէ զոյութեանն ցոյցք՝ զանազան իւրաքանչիւրոցն տեսութեանց. քանզի Աստուած 20

⁴ Cf. Mt 6, 12; Mc 11, 25.

⁵ Cf. Mt 5, 44.

TEXTE 407

¹ Au texte *1 Jn* 4, 12 que commente la scolie — *Dieu, nul ne l'a jamais contemplé* —, le caténiste, par Chrysostome interposé, objecte les visions des prophètes.

² Cf. *1 S* 9, 9, 19, etc ...

³ *Is* 6, 1.

⁴ *Dn* 7, 9; Հին աւուրց, un vieux de jours.

⁵ *2 Ch* 18, 18.

⁶ Cf. *Ez* 1; 8-10. 43.

⁷ *1 Jn* 4, 12.

péché lorsqu'ils se repentent: ils ont en effet dans les cieux le gage de leur justification¹¹, et ils sont capables de prononcer leur condamnation à l'adresse du Menteur, celui qui nous prive, jusqu'au moment du repentir, de la ressemblance avec le corps du Christ.

406

5 Comment (Paul) peut-il dire¹ que (vis-à-vis de Dieu nous étions) des ennemis et non pas des amis, puisque c'est lui-même qui nous met en mouvement, et qu'à son égard il n'y a pas causalité de notre part. C'est nous-mêmes qui avons donc à calquer (notre) don sur (ses) dons, non pas pour lui qui n'a besoin de rien, mais à l'égard des uns et des autres; et, selon
10 cet exemple que nous avons reçu de Dieu, nous devons nous comporter comme lui à l'égard des uns et des autres². Non seulement être compatissants à l'égard de nos amis, ce à quoi notre nature est inclinée, et elle s'occupe de ceux-là même qui n'ont pas goûté à la grâce³, comme dit le Seigneur; mais aussi pardonner même aux ennemis⁴ en considération du
15 but: Dieu. Et non seulement pardonner, mais aussi aimer⁵, puisque nous, qui étions ses ennemis, nous avons reçu de lui (un amour) sans égal.

407

Que ferons-nous des paroles des prophètes¹ qui, chacun en leur temps, se sont dits *voyants*² de Dieu? C'est ainsi qu'Isaïe s'écrie: «*Je regardai le Seigneur assis sur un trône élevé*³.» Et Daniel: «*Je regardai, lorsque des*
20 *trônes furent installés, et un Vieillard s'assit*⁴.» Et Michée: «*Je regardai le Seigneur, le Dieu d'Israël, assis sur son trône*⁵.» Et de même Ézéchiël, lors de visions multiformes, nombreuses et exubérantes⁶. Quiconque le veut pourra rassembler des témoignages du même genre chez les prophètes.

Alors pourquoi ce dernier dit-il: «*Dieu, personne ne l'a jamais vu*⁷»? C'est
25 pour que tu saches qu'il parle d'une compréhension claire et d'une vraie connaissance de sa personne. En effet, toutes ces apparitions étaient pour les hommes une manifestation d'amour et de l'économie du salut, mais non pas

¹¹ Cf. *Ep* 1, 11; 2, 18.

TEXTE 406

¹ Cf. *Rm* 5, 10 Le manuscrit *V 951* ajoute «*un ὁμοιωθὲς ἑαυτοῦ, vis-à-vis de Dieu nous étions ...*» — Nous lisons *σὺν φίλοις*, *sirelis*, des amis avec le même manuscrit, au lieu de *σὺν φίλοις*, *sirelin*, l'ami.

² Cf. *I Jn* 4, 11.

³ Cf. *Ps* 33, 9.

անպարագրելի է և անթարգմանելի և անՀասանելի էութիւն: Այլ նոքա՝ կերպարանս տեսանէին զանազանս, որպէս կամէր երեւեալն՝ և զորս կարէին տեսողքն տանել, զոր Հաւանական առնէ զբանս ինքն՝ ի ձեռն այլ մարգարէի ասացեալ. «Ես ի տեսիլս յաճախեցից», այսինքն զոր մարգարէիցն երեւեցոյց, և զբնութեանն գոյութիւն թաքոյց, զիջանելով միայն ըստ տեսողացն տկարութեան: Վասն այսորիկ ասէ ՅովՀաննէս, զիսկութիւն բնութեան Աստուծոյ՝ ուրուք երբէք չիք տեսեալ, Համակցորդեալ անՀասութեանն՝ և զվերին զարութիւնսն. եւս վկայ ածէ ի մէջ ասացելոցս արժանաՀաւատայի, թէ «Միածին Որդին զայս մեզ պատմեաց»:

Ապա զիա՞րդ մեք կարասցուք Հաւատալ թէ՛ որ մինչեւ ցայժմ անՀասանելին է, մեզ ի ձեռն սիրոյ Հասանելի լիցի և բնակից բնութեամբ. գրաւականաւքս ասէ զոր տուաք նմա և առաք, զի եթէ ոչ ունեաք առ միմեանս զվստաՀութիւնս, կեղակարծէր արդարեւ տեսութեանն յոյս: Իսկ եթէ մարմինս մեր խառնեցաւ ընդ Աստուած՝ և Հոգի նորա բնակեաց ի մեզ, այսուՀետեւ առ միմեանս եմք անքակ պնդութեամբ արձանացեալք. չիք ինչ առ տեսութեանն Հաւատ երկբայութիւն, միայն թէ պատկառ կացցուք այժմ պատուիրանին պաՀպանութեան, որոյ գլուխ և արմատ է սէրն որ առ միմեանս: Քանզի զնա ունելով աստ՝ տեսանեմք զԱստուած որպէս ի Հայելի՝ կերպարանեալ ի յանձինս մեր, և ի Հանդերձեալն՝ դէմ յանդիման, յորժամ կարեմք յարացուցին զնախատիպն աննիւթապէս ընդունել, և լինել Աստուած ամենայնին յամենայնում:

408

Կարելորապէս՝ ածէ զվկայութիւնս ի վերայ, քանզի տկար մտաց անՀաւատայի շնորՀս ասաց՝ զտեսութիւնն Աստուծոյ որ անտեսն էր. յաղագս որոյ յաւել ի վերայ առՀաւատչէին՝ զոր առաք ի Հաւատ և զիւրեանցն ակներեւ տեսութիւն, զի կատարեալ լիցի Հաստատութիւն բանիս, և քանզի Հոգին մեզ յԱստուծոյ է տուր՝ տեսութեանն վստաՀութիւն: Պիտանի է գիտել և զոր մեք նմա նուիրեցաք՝

¹⁴ Cf. 1 Jn 2, 3. 4, 3, 22-24; 4, 21.

¹⁵ Cf. 1 Co 13, 12.

¹⁶ Cf. 1 Co 15, 28; Col 3, 11.

TEXTE 408

¹ Et nous, nous témoignons, 1 Jn 4, 14 que commente la scolie.

² Cf. 1 Jn 4, 7. 12.

³ Cf. 1 Jn 4, 14; ἡμεῖς μαρτυροῦμεν; litt.: leur évidente vision.

⁴ Cf. 1 Jn 4, 13.

une révélation de son essence lors de ces visions différentes pour chacun d'eux: Dieu, en effet, est infini et indicible, et son être, incompréhensible. Ceux-là n'en voyaient que des aspects fragmentaires, conformes à la manière dont il voulait se manifester et à celle que les voyants pouvaient supporter.

5 C'est lui-même qui confirme cette explication, lorsqu'il dit par l'intermédiaire d'un autre prophète: «*Moi, je multiplierai les visions*⁸», c'est-à-dire celles où il se manifesta aux prophètes, mais où il voila la substance de son être, l'abaissant uniquement en raison de la faiblesse des voyants. C'est pourquoi Jean dit que personne n'a jamais vu la réalité de la nature de Dieu,

10 puisqu'il est incompréhensible même aux puissances d'en haut; il en témoigne encore par ces paroles dignes de foi: «*Le Fils unique nous l'a révélé*⁹.»

Alors, nous, comment pouvons-nous croire que lui, qui jusqu'à présent était incompréhensible, s'est fait compréhensible par amour pour nous et

15 participant de notre nature¹⁰? (Jean) parle du gage que nous lui avons donné et de celui que nous avons reçu¹¹, car si nous n'avions pas cette assurance mutuelle, l'espoir de le voir serait assurément incertain. Mais si notre chair a été unie à Dieu¹² et si son Esprit a habité en nous¹³, alors nous sommes établis dans un lien mutuel indestructible. Il n'y a aucun doute

20 à avoir dans la foi en la vision, pourvu que nous nous appliquions à observer le commandement¹⁴ dont la cime et la racine sont l'amour mutuel. En effet, en possédant ici-bas cet (amour), nous voyons, comme dans un miroir, Dieu prenant forme en nous-mêmes; et dans l'autre monde (nous le verrons) face à face¹⁵, lorsque nous pourrons, au lieu d'une image, recevoir

25 l'original lui-même sous un mode immatériel, quand le Dieu de toutes choses sera en tout¹⁶.

408

Avec gravité (Jean) apporte son témoignage¹, puisqu'il vient de parler d'une faveur incroyable pour des esprits faibles: la vision de Dieu qui (leur) était invisible². C'est pourquoi il ajoute aussi à cette promesse, que nous

30 avons reçue dans la foi, l'évidence de la vision des (apôtres) eux-mêmes³, afin que soient confirmés les propos avancés, car l'Esprit, gage de cette vision, nous est bien donné par Dieu⁴. Il est profitable aussi de connaître

⁸ *Os* 12, 10.

⁹ *Jn* 1, 18. Le texte emprunté à Jean Chrysostome s'arrête ici.

¹⁰ Cf. *2 P* 1, 4.

¹¹ En donnant au Christ notre nature, nous avons reçu l'assurance de participer à sa béatitude divine.

¹² Cf. *Rm* 8, 3, *He* 2, 14.

¹³ Cf. *Rm* 8, 9, 11; *1 Co* 3, 16; *2 Tm* 1, 14.

ծանաւթութեան կարապետ, զի անգայթագղելի լիցի առ յապա խոստմանն աւետիք:

Արդ՝ քանզի զՀոգին ունիմք, սովաւ ձկտիմք ի գիտութիւն Աստուծոյ: Իսկ՝ զնա ո՞վ ոք զիջուցանէ առ ի մերս Հաղորդութիւն. այն ասէ՝ զոր մեք տեսաք, զի Հայր առաքեաց զՈրդի իւր, ոչ ի դատել զաշխարհս, այլ ի փրկել. և փրկութիւն ոչ վայրապար, այլ Հաւասարկցորդ կրիւք և բնութեամբ: Չոր տեսաք՝ ոչ միայն խաչեալ, այլ և յարուցեալ, և վկայեմք՝ ոչ միայն յարութեանն, այլ և յերկինս վերանալոյն:

ԱՀաւասիկ տուեալ զառՀաւատչեայս, և ընկալեալ՝ միացաք ընդ միմեանս. և վկայ միութեանն մեք՝ որք տեսաք զՈրդին և ընկալաք զՀոգին:

409

Չոր աւրինակ ճառագայթ արեգական այնչափ է արգելեալ՝ մինչեւ զաչս կափուցանեմք, իսկ յորժամ բանամք՝ անդեն և ի քաղցրութեան լուսոյն վայելեմք. այսպէս և ի յերեւելն մարմնով Աստուծոյ, չիք ինչ արգել մարմնաւորացս՝ զնա յանձինս կրելոյ, բայց միայն բանալ զմտացս աչք առ ի Հայել ի նա ճշմարիտ Հաւատով և խոստովանութեամբ:

Չորոյ ճշմարտութիւնն՝ տես թէ ո՞րպէս անըստգիւտ ուսուցանէ քեզ. քանզի ոչ ասէ թէ. «Որ ոք խոստովանեսցի թէ Բանն է Որդի Աստուծոյ՝ Աստուած ի նմա բնակէ», զի մեզ զի՞նչ այս շնորհ՝ Աստուած յԱստուծոյ լինել, այլ «զՅիսուս», որ մերոյ բնութեանս է անուն, ըստ որում և Հրեշտակն առ կոյսն ասէր. «Որ ծնանելոցն է ի քէն, այսինքն ի քումմէ բնութենէդ, Որդի բարձրելոյ կոչեսցի»: Չի այս տիրապէս բնակեցուցանէ զԱստուած ի մեզ, յորժամ մարմնով Հաւատամք զմեզ առ նա միացեալ, և զնա Որդի Աստուծոյ պաշտելով՝ Համագոյակցին լինել Հետեւող, զլրումն աստուածութեանն լրապէս ընդունելով, որպէս ասէ ուրեմն Պաւղոս:

² 1 Jn 4, 15. Cette alternative, mais entre les noms de *Jésus* et *Christ*, se lit dans la version latine, faite par Épiphane le Scholastique, du commentaire de Didyme sur les *Épîtres Catholiques* à propos de 1 Jn 4, 15 (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 72-73).

³ Lc 1, 35. Même allusion au message de l'ange à Marie dans le commentaire de Didyme sur 1 Jn 4, 15 (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 72).

⁴ Lc 1, 32. Les deux citations de *Luc* se lisent dans le passage de Didyme sur 1 Jn 4, 15 (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 73).

⁵ Cf. 1 Jn 4, 15 que commente cette scolie.

⁶ Allusion que l'on retrouve dans le texte de Didyme sur 1 Jn 4, 15 (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 72)

⁷ Col 2, 9.

celui auquel nous nous sommes confiés, guide de notre instruction, afin que la bonne nouvelle de la promesse à venir ne soit pas une occasion de chute.

Par conséquent, puisque nous possédons l'Esprit, par lui nous nous portons à la connaissance de Dieu. Mais qui fait s'abaisser celui-ci jusqu'à
 5 communier avec nous? Celui-là dit (Jean), que nous, *nous avons contemplé*⁵. En effet, le Père a envoyé son Fils⁵, non pour juger ce monde, mais pour le sauver⁶. Et ce salut n'est pas inutile, mais bien la cause de (notre) participation à ses souffrances⁷ et à sa nature⁸. *Nous l'avons contemplé*⁹, non seulement crucifié mais aussi ressuscité, et *nous témoignons*⁹, non seulement
 10 de sa résurrection, mais encore de son ascension dans les cieux.

Voici qu'il nous a donné ce gage¹⁰ et puisque nous l'avons reçu, nous sommes unis les uns aux autres. Et (nous sommes) témoins de cette union, nous qui avons contemplé le Fils et reçu l'Esprit.

409

De même que l'éclat du soleil est voilé aussi longtemps que nous fermons
 15 les yeux, mais que, dès l'instant où nous les ouvrons, nous bénéficions aussitôt de l'agrément de sa lumière; de même, depuis l'apparition de Dieu dans la chair¹ il n'y a rien qui empêche les êtres charnels de le porter en eux-mêmes, à condition qu'ils ouvrent les yeux de l'esprit pour le contempler avec une foi vraie et dans l'action de grâces.

20 Sa vérité, vois combien (Jean) te l'enseigne de façon irréprochable! Car il ne dit pas: «Quiconque confesse que le Verbe est le Fils de Dieu, Dieu habite en lui», — comment en effet pourrions-nous recevoir cette grâce de devenir Dieu à partir de Dieu? —, mais «(*Quiconque confesse*) *Jésus*²», qui est un nom de notre nature, selon ce que disait l'ange à la Vierge: «*Celui qui*
 25 *naîtra de toi*³, c'est-à-dire de ta nature, *sera appelé Fils du Très-Haut*⁴.» En effet, celui-ci fait réellement habiter Dieu en nous⁵, lorsque nous croyons que nous sommes unis à Lui dans la chair, et qu'en l'adorant comme Fils de Dieu nous devenons participants de sa nature⁶, recevant totalement *la plénitude* de la divinité comme le dit Paul quelque part⁷.

⁵ *1 Jn* 4, 14.

⁶ Cf. *Jn* 3, 17. Ce texte, ainsi que le précédent, est cité par le Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 668B) et Théophylacte (*PG* 126, 52A-B) dans la scolie sur *1 Jn* 4, 14.

⁷ Cf. *2 Co* 1, 5; 4, 10; *Col* 1, 24; *1 Pt* 4, 13.

⁸ Cf. *2 P* 1, 4.

⁹ *1 Jn* 4, 14.

¹⁰ L'Esprit Saint (voir le début du deuxième paragraphe).

TEXTE 409

¹ Cf. *1 Tm* 3, 16.

Արդ՝ այս բաւական է զԱստուած ի մեզ բնակեցուցանել՝ այո, թէպէտ և ի Սողոմայ իցես կամ ի Գոմորայ, քանզի անզեղջ են շնորհքն: Սակայն յետ առնելոյ զորդեգրութեանն շնորհսն, այնպէս պարտիս գնալ որպէս զանդրանիկն ի բազում եզբարս՝ Քրիստոս:

410

Համալծակից առնու իւր զաշակերտսն, քանզի կատարեալ էին ի Հաւատս, 5
մանաւանդ թէ և ի գործս ուչ եղեալք՝ նմանեալ վարդապետին: Վասն այսորիկ
ասէ. «Մեք՝ յայս շնորհս Հաւատացաք, և աստուածընկալք եղաք ի ձեռն մկրտու-
թեան. յետ այսորիկ և զսէրն Աստուծոյ ծանուցաք՝ ըստ չափոյ սիրոյ մեր առ նա
զոր ունի առ մեզ: Եւ այս ո՞րքան. զի՛ եթէ զՈրդին միածին ետ վասն մեր, զիա՞րդ
ոչ նոպաւ Հանդերձ զամենայն շնորհեսցէ մեզ: Ուրեմն՝ ի ծայրագոյնն Հասաք»։ 10

411

Զմիանգամ՝ ասացեալն վերստին երկրորդէ, ոչ վայրապար. այլ քանզի յայնժամ՝
զարուեստ սիրոյ մեզ առ իրեարս կամեցաւ ուսուցանել, ուստի և ի մէջ առեալ՝
զԱստուած անուանեաց սէր, և եցոյց զոր ըստ սիրոյն ի նմանէ գործ՝ առ ի
մարդկան արինակ: Իսկ այժմ՝ Հանդերձեալ է առ աստուածային տոփումն սիրոյն 15
խրատել, թէ ո՞րպէս ազատականութեամբ առ նա վարեսցուք սիրելութեամբ.
յաղագս որոյ՝ կարաւորի դարձեալ զնորա առատութեանն չափ, և յայսմ ածել
յարացոյց՝ ասելով. «Աստուած սէր է»:

Այլ՝ ասիցէ ոք, թէ զիա՞րդ ոչ անկարգութիւն խառնեաց ընդ սաՀման բանիցս,
նախադասելով զմարդկային սէր՝ Աստուծոյ սիրոյն: Առ որս ասացուք, թէ և ոչ

forme factitive; les commentaires arméniens sur les *Épîtres Catholiques* du Pseudo-Athanase (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 14, note 22) et de Sargis Šnorhali (*Meknut'iw*n, p. 569) emploient *caneak'*, nous avons connu.

⁵ *1 Jn* 4, 16a.

⁶ *Jn* 3, 16.

⁷ *Rm* 8, 32.

TEXTE 411

¹ Cf. *1 Jn* 4, 16 que commente la scolie et où sont répétés les enseignements de *1 Jn* 4, 7-9 sur l'amour.

² *1 Jn* 4, 8.

³ Cf. *1 Jn* 4, 9.

⁴ *1 Jn* 4, 16.

⁵ L'amour humain est recommandé en *1 Jn* 4, 7, avant l'invitation à l'amour de Dieu de *1 Jn* 4, 16.

Par conséquent, ce (Jésus) est capable de faire habiter Dieu en nous, assurément, même si tu appartiens à Sodome ou à Gomorrhe, *car la grâce est irrévocable*⁸. Toutefois, après avoir reçu la grâce de l'adoption des fils⁹, tu dois te conduire à la manière du *premier-né d'une multitude de frères*¹⁰, le
5 Christ.

410

(Jean) regarde ses disciples comme des associés¹, car ils étaient parfaits dans la foi et, par-dessus tout, appliqués aux œuvres, afin de ressembler à leur maître. C'est pourquoi il dit: «*Nous, nous avons vru*² à cette grâce et, par le baptême, nous sommes devenus des réceptacles de Dieu³. Et à la suite de
10 cela, *nous avons aussi connu*⁴, selon la mesure de notre amour pour lui, *l'amour que Dieu a pour nous*⁵. Et quel n'est pas celui-ci! En effet, *s'il a donné son Fils unique pour nous*⁶, comment, *avec lui, ne nous accorderait-il pas tout*⁷? Nous avons donc atteint le bien suprême.»

411

(Jean) répète encore une fois, non sans utilité, ce qu'il a déjà dit¹. Mais
15 comme, alors, il voulait nous enseigner la pratique de l'amour mutuel, il appela donc *Dieu, amour*², pour exposer cela, et il donna sa geste d'amour en exemple aux hommes³. Maintenant, au contraire, il s'apprête à nous instruire du désir de l'amour de Dieu: comment, en toute liberté, devons-nous nous conduire envers lui avec amour? Aussi (Jean) éprouve-t-il le
20 besoin d'affirmer à nouveau l'étendue de la générosité de (Dieu) et d'en avancer la preuve, en disant: «*Dieu est amour*⁴.»

Mais, dira-t-on, n'a-t-il pas introduit du désordre dans l'ordonnance de son discours, en plaçant l'amour humain avant l'amour de Dieu⁵? A ceux-là nous dirons: «Mais pas du tout!» En effet, si dans l'ordre de la dignité on

⁸ Rm 11, 29

⁹ Cf. Ga 4, 5.

¹⁰ Rm 8, 29.

TEXTE 410

¹ Cf. 1 Jn 4, 16a, que commente la scolie: καὶ ἡμεῖς ...

² 1 Jn 4, 16a.

³ Cf. 1 Co 3, 16-17; 6, 19.

⁴ Litt.: *avons fait connaître*; mais la forme causative *ծանոցար*, *canuc'ak'*, n'a ici qu'un sens primaire comme le prouve la lecture *ծանէար*, *caneak'*, *nous avons connu*, du manuscrit W 1470 et du texte biblique arménien (éd. ZÖHRAB, p. 760). Pas de variantes connues de

երբէք. քանզի թէպէտ և ըստ պատուոյ՝ զառաջինն ունի առ Աստուած սէրն, սակայն ըստ ներգործութեան կատարմանն՝ երկրորդ է սիրոյ ընկերին, զի անհնար է զայս ըմբռնել՝ մինչդեռ ոչ է վարժեալ ի կրթարան եղբարն սիրոյ, որպէս նոյն ինքն աստուածայինս Յովհաննէս Հանդերձեալ է յառաջակայ բանս ցուցանել. «Թէ զեղբայրն զոր տեսանես ոչ սիրես, զԱստուած՝ զիա՞րդ կարասցես սիրել զոր ոչ տեսանես»։ Եւ երկրորդ ճարտարապետն այսր արհեստի՝ Պաւլոս, այսու աւրինաւքս վարի. քանզի յետ ասելոյն զներգործութիւն սիրոյն առ իրեարս՝ որ է քաղցրութիւնն, առատութիւնն, երկայնատութիւնն, խոնարհութիւնն և որ ընդ սոքաւք՝, ապա ած է ի վերայ թէ. «Այժմ տեսանեմք զտուփումն սիրոյն Աստուծոյ՝ իբրեւ ընդ Հայելի աւրինակաւ»։ յորոց պարտիմք ուսանել թէ անկար է յափշտակել զներգործութիւն սիրոյն Աստուծոյ՝ որպէս պարտն է, մինչեւ ըստ անձին սրբութեամբ և առ ընկերս չափով սիրոյն իցեմք կատարեալք։ Ապա ուրեմն վայելչապէս պաՀէ զկարգ բանից իւրոց՝ աստուածային առաքեալս. քանզի՝ և ոչ զպատիւն Աստուծոյ՝ որոց և գիտեինն քաջ ուսուցանէ, այլ զառ տուփումն ներգործութեան սիրոյն բաղձանաւք ձգտել յորդորէ։

«Որ կայ ի սէրն բնակեալ է, ասէ, յԱստուած՝ և Աստուած ի նմա»։ Զիա՞րդ է կեալն մեր առ միմեանս միջնորդութեամբ սիրոյս։ Ոչ եթէ մարմնապէս՝ գիտէ իմանալ, քանզի անկար է եղծանել ի նիւթոյս՝ ձգտել ընդ գերազանցն ամենայնի էութիւն. այլ ըստ իմանալոյս՝ որ ի մեզ Հաղորդութիւնս դնի, որում և է կարելի ձգտել տուփմամբ առ Աստուած և ի նմա լինել, միայն թէ ոչ ունիցի զքող մեղաց՝ դիմաց պատրուակ։

Իսկ՝ յորժամ նա առ Աստուած ամբառնայ, խոնարհի և Աստուած յայնպիսում Հանգչել, որպէս խոստանայր. «Ես յո՞ Հանգեայց, եթէ ոչ ի Հեզս և ի խոնարհս՝ որք դողան ի բանից իմոց»։ Տէ՛ն և զպարապնդեալն այսու Հանգուցիւս առ Աստուած զՊաւլոս. թէ որպէս անհնար դնէր զքակելն. «Ո՞վ, ասէ յերիցս, կարող է զկացեալս ի Քրիստոս սիրով մեր մեկնել»։ Այսպիսի տուփմամբ եթէ լիցի յԱստուած, արդարեւ Աստուած ի նմա բնակէ։ Բայց նախ մեր ծարաւելն, և ապա նորա արբուցանելն. նախ մեր բանալ զբերանս ի սէր կալով, և ապա ձգել առ մեզ զՀոգին Աստուծոյ բնակելովս։

pour la scolie 409, (voir supra, p. 229), une preuve de l'indépendance des scolies arméniennes anonymes de la chaîne par rapport à la tradition biblique arménienne.

⁷ 1 Co 3, 10, où l'Apôtre se donne le titre de *sage architecte*.

⁸ Cf. 1 Co 13, 4-7.

⁹ 1 Co 13, 12.

¹⁰ Cf. Mt 5, 48.

¹¹ 1 Jn 4, 16.

¹² *K'ol*, le voile de 2 Co 3, 15-16, qui obscurcissait l'intelligence des Juifs, est regardé ici comme un voile de péché.

¹³ *patruak*, le voile de malice de 1 P 2, 16, le voile du péché empêche de tendre vers Dieu.

¹⁴ Is 66, 2.

¹⁵ Rm 8, 33. 34. 35.

¹⁶ Rm 8, 35.

¹⁷ 1 Jn 4, 16.

place en premier l'amour de Dieu, cependant dans l'ordre de l'exécution il est postérieur à l'amour du prochain, car il est impossible de l'atteindre lorsque l'on ne s'est pas entraîné à l'école de l'amour fraternel. C'est ce que saint Jean lui-même s'apprête à exposer dans les paroles qui suivent: «*Si tu n'aimes pas le frère que tu vois, comment peux-tu aimer Dieu que tu ne vois pas*⁶.» Et un second *architecte*⁷ en ce domaine, Paul, procède de la même manière. En effet, après avoir parlé de l'activité de l'amour mutuel, qui est générosité, patience, humilité, et ce qui les accompagne⁸, il ajoute: «*Maintenant, nous voyons l'ardent amour de Dieu comme dans un miroir en quelque sorte*⁹.» Par là nous devons apprendre qu'il est impossible de percevoir comme il faut l'effet de l'amour de Dieu, avant que nous ne soyons parfaits comme lui-même¹⁰ dans l'œuvre de notre sanctification et dans notre capacité d'amour à l'égard du prochain. Notre saint apôtre ordonne donc de la même excellente manière la suite de ses propos. En effet, ce n'est pas la dignité de Dieu qu'il enseigne à ceux qui la connaissaient fort bien, mais il les exhorte plutôt à faire porter leurs aspirations sur le désir d'un amour efficace.

«*Celui qui se tient dans l'amour demeure en Dieu, dit-il, et Dieu en lui*¹¹.» Comment notre vie est-elle dans cette relation d'amour mutuel? (Jean) ne comprend pas celle-ci d'une manière charnelle, car il est impossible de se dépraver en ce domaine en vue de tendre vers l'Être qui est au-dessus de tout. Mais on doit comprendre qu'une communication est instaurée entre nous, dans laquelle il est aussi possible de tendre ardemment vers Dieu et de demeurer en lui, à condition qu'il n'y ait pas un voile¹² de péché, voile¹³ jeté sur le visage.

Aussi, lorsque quelqu'un s'élève vers Dieu, lui, Dieu, s'abaisse pour se reposer en un tel homme, comme il le promettait: «*En qui reposerai-je, moi, si ce n'est dans les doux et les humbles, eux qui tremblent à mes paroles*¹⁴.» Observe aussi par quel lien Paul est attaché à Dieu! Comment pourrait-il commettre une irréparable rupture? «*Qui, dit-il par trois fois*¹⁵, *peut nous séparer de notre amour*¹⁶, nous qui sommes établis dans le Christ?» Que quelqu'un soit à Dieu, plein d'un tel désir, assurément *Dieu demeure en lui*¹⁷! Mais (il faut) d'abord avoir soif, et alors il désaltère; d'abord ouvrir la bouche *en demeurant dans l'amour*¹⁷, et alors il attire à nous l'Esprit de Dieu *en habitant* (en nous)¹⁷.

⁶ *1 Jn 4, 20*. Le texte est différent du *NT*, de la vulgate arménienne (éd. ZŌHRAB, p. 761) et de celui de Sargis Šnorhali (*Meknut'iwn*, p. 572-573), contemporain (1100?-1167?) du traducteur et du réviseur de la version arménienne de la chaîne. Il correspond exactement à la forme que revêt la citation de *1 Jn 4, 20* dans l'*Explanatio Psalmi CXVIII, 34*, d'Ambroise de Milan (éd. PETSCHENIG, *CSEL* 62, Vienne, 1913, p. 439): «*Si fratrem tuum non diligis quem vides, quomodo potes deum diligere quem non vides*», texte du type *C* de la *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 352-353). Nous avons ici un exemple de la survivance du texte des vieilles latines dans un texte arménien traduit du grec, et, comme

Քննեն՝ եղբայր՝ և մի՛ անճաշակ լինիր ի քաղցրութենէ խորհրդոյս. այլ ի բաց առ զպատրուակ նրբութեանն, և տեսանես սոսկալի ազդումն բանի. «Յայսմիկ է կատարեալ սէրն նորա ի մեզ, զի Համարձակութիւն ունիմք յաւուրն դատաստանի»։ Արդարեւ՝ մեծ շնորհ և բարձրագոյն պատիւ, եթէ յորում աւուր Հրեշտակք Հիանան և երկրաւորքս դողան՝ մեք անպատկառ դիմաւք ի սէր նորա Համարձակ լիցուք։

Բայց ասել, ով երանելի՛, զի՞նչ է որ վերացոյց զմեզ յանգուգականս պատիւ. զի որպէս նայն է, նոյնպէս և մեք յաշխարհի յայսմիկ. որպէս էր նա ուսցո՛ւք այնպիսի՛ զի ոչինչ իշխան աշխարհիս ի նմա եգիտ ի յիւրոցն։ Ուրեմն այսպէս և մեզ պարտ է լինել աշխարհիս՝ անբաժս և անկցորդ ի սատանայական արկածիցն. և ապա ի սէրն Տեառն մերոյ վստահացեալք՝ յարն դատաստանի վայելել ի Համարձակութիւնն։ Այս քեզ առաջին սիրոյն աշտիճան առ Աստուած, մտաւոր ընթերցող. յետ այսորիկ՝ յաւելու և զերկրորդս։

Երկիւղ աստ՝ ոչ եթէ զոր ի մարդկանէ կրեմք, այլ վասն սիրոյն Աստուծոյ ասէ. զորոց պարտ է ի բաց մերժել զսպառնալիսն ազատականութեամբ սիրոյն որ առ նա։ Որում եղեն բազում ի մարդկանէ գեր ի վերոյ, և զմա՛հ՝ որ է գլուխ երկիւղին արհամարհեալ կոխեցին։ Սակայն ոչ եթէ առ այն Հայելով ի մէջ ած զայս, այլ կամելով առ սէրն Աստուծոյ և սովորմն բաղձանացն մեծախորհուրդ առնել զմեզ։ Չոր ի նմանէ արքունական իշխանութեամբ պատիժք սպառնացեալ, առաւելութեամբ սիրոյն խրատէ արհամարհել և Հանդերձեալ դատաստանին երկիւղի՛ գերադասեալ զտոփանացն մեծանձնութիւն, ասելով. «Երկիւղ՝ ոչ գոյ ի սէր որ կատարեալն է, զի երկիւղ ընդ տանջանաւք է»։ Ո՞րպէս։ Երկիւղ է չարի ականակալութիւն և տանջանաց ի Հեռուստ կացելոյ. իսկ տանջանք ի վերայ եկեալ՝ կատարէ զերկիւղն և ի տրտմութիւն փոխադրէ։ Իսկ բարեյուսութիւն սիրոյ՝ աւտար ի սմանէ սա՛հ-

³ Le traducteur a transposé en arménien (*ասել, asel*) l'infinifitif grec de valeur impérative. Les autres manuscrits possèdent *ասս, asa, dis*.

⁴ 1 Jn 4, 17.

⁵ Jn 14, 30.

TEXTE 413

¹ Cf. 1 Jn 4, 18.

² De crainte, il n'y en a pas dans l'amour, 1 Jn 4, 18.

³ 1 Jn 4, 18.

412

Lis attentivement, frère, et ne manque pas de goûter à la douceur de ce mystère¹. Mais écarte un léger voile et tu verras aussi le redoutable avertissement de cette parole: «*En ceci, son amour est accompli en nous, que nous avons de l'assurance pour le jour du jugement*².» C'est assurément une
5 grande grâce et un honneur suprême: alors qu'en ce jour les anges s'émerveilleront et que les mortels trembleront, nous, sans honte au visage, nous serons confiants en son amour.

Mais dis-nous³, ô bienheureux, quel est celui qui nous élève à cet incomparable honneur? *Parce que, tel est Celui-là, tels nous (sommes) aussi*
10 *dans ce monde*⁴. Apprenons que *Celui-là était tel que le prince de ce monde ne trouva rien*⁵ en lui de ses (biens). C'est donc ainsi qu'il nous faut être, nous aussi, en ce monde, sans participation ni collaboration aux suggestions de Satan; alors nous serons sûrs, dans l'amour de notre Seigneur, de *posséder*
15 *pleine assurance au jour du jugement*. Ce premier degré de l'amour de Dieu est en ton pouvoir, sage lecteur; après quoi, (Dieu) en ajoute aussi un second.

413

Cette crainte, ce n'est pas celle que nous font éprouver les hommes, mais (Jean) parle de celle que causerait l'amour de Dieu¹. Il nous faut chasser cette appréhension en raison de la liberté de l'amour à son égard. En un tel
20 amour, beaucoup furent éminents parmi les hommes et ils traitèrent avec mépris la mort, principe de la crainte. Cependant, ce n'est pas pour s'arrêter à cela qu'il propose cette réflexion², mais parce qu'il veut nous conduire à l'amour de Dieu et nous amener à désirer ardemment ce noble sentiment. Le châti-
25 ment dont nous menace le pouvoir royal (de Dieu), (Jean) nous invite à ne pas en faire cas en raison de l'abondance de son amour, et à préférer de nobles désirs à la crainte du jugement à venir, lorsqu'il dit: «*De crainte, il n'y en a pas dans l'amour qui est parfait, car la crainte implique un châti-*
30 *ment*³.» Comment cela? La crainte est l'attente d'un malheur et de châtiments encore éloignés; mais une fois survenus, ces châtiments concrétisent la crainte et plongent dans la tristesse. Au contraire, un ferme espoir d'amour y rend étranger, car il y a une attente joyeuse et pleine d'allégresse

TEXTE 412

¹ *L'amour, parmi nous, est accompli, 1 Jn 4, 17* que commente la scolie.

² *1 Jn 4, 17a.*

մանի. քանզի ականալութիւն է ցնծութեան և ուրախութեան գալստեամբ սիրոյն, զոր ընկալեալ՝ յոյսն փոփոխի ի խնդութիւն և ի տոփումն անյազն սիրով:

Արդ երկոքումբք սոքաւք՝ արար առ մեզ Աստուած ճանապարհ. բայց նախ սիրովն և ապա երկիւզին, զի սէրն խոնարհեցոյց զնա ի մարմնաւորութիւն, և ի զնելն զանձն ի վերայ բարեկամաց իւրոց: Չոր շնորհ՝ ապախտ արարեալ տմարդիք ի մարդկանէ, ապա զարթուցին զնա ի տիրական սպառնալիս արկանել զերկիւղ տանջանաց ի սիրտս նոցա, ըստ այնմ. «Առաւել ի նմանէ երկերո՛ւք որ կարող է կորուսանել զոգի և զմարմին»: Արդ որք սովաւ մնան առ Աստուած, ասէ երանելիս թէ. «Չէ նա կատարեալ ի սէրն»: Էր՞ վասն: Չի երկիւղ սպառնալեաց նաՀանջէ զնա ի նոյն: Ապա թէ յայսմանէ անՀոգ լինին, անՀաւատ սիրոյն գտանին. ուրեմն ոչ նախայաւժար կամաւքն բերին, այլ Հարկեալք յերկիւղէն. փոքրահոգութեամբն զերկրորդ կամացն բուռն Հարին, սիրելով զնա՝ ոչ եթէ ըստ եռացման գորովոյն, այլ որպէս զի մի՛ տանջեսցին: ԱՀա չեն այսպիսիքս ի սէրն կատարեալ:

Բայց մեք՝ ասէ, սիրեսցո՛ւք զԱստուած՝ ոչ վասն երկիւղին, այլ զի նա նախ սիրեաց զմեզ: Այս է որ ըստ նախայաւժար կամաց զմիաբանութիւնն նալթճէ, զի պարտական արար զմեզ՝ ոչ եթէ Հարկիւ տէրութեան, այլ բարեկամաբար խոնարհութեամբն: Ուստի՝ ոչ վասն տանջանացն, այլ սիրեսցեալք եղեաք՝ սիրեսցուք. որում յետին է յոյս փառաց և երկիւղ տանջանաց: Սակայն զի տարտամութիւն մտաց մերոց տկարանայ ընթացակից լինել պարզութեան խորՀրոյս, մարմնական արինակաւ յայտնեսցուք: Չոր աւրինակ՝ ի տան իշխանի, առ որդի սիրելի և առ ծառայս՝ է տեսանել զանազանութիւն. քանզի Հլու և Հպատակ՝ Հաւասար գտանին նմա որդիքն և ծառայքն, սակայն զՀնազանդելոցն կամս որիչ ի միմեանց գտանես: Չի ծառայն՝ ըստ առաջին ախորժակացն և ոչ բնաւ զառ նա լինելն կամի. և ոչ ի սիրոյ սպասաւորել յորդորի, բայց պակուցեալ յերկիւղէ տանջանացն՝ ամենայն Հրամանին պատկառ կայ Հնազանդութեամբ. ապա թէ յայսմանէ անՀոգ լիցի, ծոյլ և Հեղզ ի պաշտամանն գտանի:

Իսկ որդին իմաստուն գիտէր զգութ Հաւրն, աներկիւղ է ի պատուՀասէ. սակայն՝ զպատկառանս և զսէր ունելով յորդորիչ, նախայաւժար կամաւք զՀայրն ցանկ ուրախ ի գործս իւր առնել: Եւ որչափ ճաշակէ զքաղցրութիւն սիրոյ Հաւրն, զխոնարհութեամբ՝ Հնազանդութիւնն ողջունէ, թէպէտ և չէ երկիւղ ի միջի. այլ բաղձանք ուրախ առնելոյ զՀայրն քաջալերէ զնա և մաՀու յառնել առարկու:

Չայսպիսի կարգաց սիրոյ որոշմունս բաժանէ երանելիս ի միմեանց: Եւ խրատէ՝

⁶ Mt 10, 28.

⁷ Cf. 1 Jn 4, 16.

⁸ 1 Jn 4, 18.

⁹ 1 Jn 4, 19.

¹⁰ իմ տարտամութիւն, mon indécision, en J 1301; nous lisons զի տարտամութիւն avec les autres manuscrits.

¹¹ L'Homélie 108 de Sévère d'Antioche utilise aussi cette comparaison pour commenter 1 Jn 4, 18 (éd. BRIÈRE, PO 25, p. 715-716).

¹² Au lieu de յառնել առաւատ, yānel arawawt, se lever de bon matin (?), du manuscrit J 1301, nous lisons yānel ararku, faire échec, avec les autres manuscrits.

de la venue de l'amour; et celui-ci ayant été accueilli, l'espoir se change en plaisir et en désir insatiable d'amour.

C'est bien de ces deux façons que Dieu nous a tracé un chemin: d'abord avec l'amour et ensuite avec la crainte. L'amour, en effet, l'a poussé à s'abaisser dans l'incarnation⁴ et à donner sa vie pour ses amis⁵. Cette grâce, des hommes ingrats la méconnurent, puis s'éveillèrent à elle devant la menace du Seigneur de susciter en leurs cœurs la crainte des châtiments, selon ce qui est dit: «*Craignez bien plutôt celui qui peut faire périr âme et corps*⁶.» Or, de ceux qui demeurent en Dieu⁷ de cette manière, notre bienheureux dit: «*Celui-là n'est pas accompli dans l'amour*⁸.» Pourquoi? Parce que c'est la crainte de menaces qui le retient en (Dieu). Si l'on est ainsi indifférent à son égard, c'est que l'on ne croit pas à l'amour. On ne s'y porte donc pas spontanément, mais sous l'empire de la crainte; on est alors frappé de pusillanimité dans l'acte de volonté qui lui fait suite, puisque l'on aime Dieu, non pas avec la ferveur de la tendresse, mais afin de ne pas être frappé de châtiments. De tels gens ne sont assurément pas *accomplis dans l'amour*⁸.

Quant à nous, dit (Jean), *aimons Dieu*, non pas en raison de la crainte, mais *parce que lui nous a aimés en premier*⁹. C'est lui qui est la cause d'une union qui convient à des volontés bien disposées, car il nous a faits (ses) sujets, non par contrainte despotique mais par son amical abaissement. Aussi, ce n'est pas par (crainte) des châtiments que nous aimerons, mais parce que nous avons été aimés; postérieurs à cet (amour) sont l'espérance de la gloire et la crainte des châtiments. Cependant l'indécision¹⁰ de notre esprit affaiblit notre coopération à ce mystère très simple; nous le ferons voir à l'aide d'un exemple matériel. Dans la demeure d'un souverain, on doit apercevoir une différence entre le fils bien-aimé et les serviteurs. Puisque les fils et les serviteurs sont déferents et obéissants de la même manière à son égard, tu constateras cependant que le motif de leur soumission diffère des uns aux autres. En effet, le serviteur veut être au service du (maître) en vertu d'une décision antérieure et non définitive; de plus ce n'est pas l'amour qui le stimule, mais, saisi de la crainte des châtiments, il est attentif à obéir à tout ordre. Qu'il soit au contraire indifférent à cette (crainte), on le trouvera paresseux et négligent dans son service¹¹.

Le fils sage, lui, connaît la tendresse de son père, il ne craint pas de châtiment; mais stimulé par le respect et l'amour, il est spontanément désireux de faire plaisir à son père par son travail. Aussi à mesure qu'il goûte la douceur de l'amour de son père, il embrasse l'obéissance avec humilité, bien qu'il n'y ait pas en lui de crainte. C'est au contraire le désir de faire plaisir à son père qui l'encourage, ainsi que celui de faire échec à la mort¹².

Notre bienheureux établit de semblables distinctions entre les différents

⁴ Cf. *Ph* 2, 8.

⁵ Cf. *Jn* 15, 13.

ոչ զերկիւղականն ունել առ Աստուած սէր՝ որպէս ծառային առ տէրն ցուցաւ լինել անկատար, այլ՝ զի որդիք ենք, զերկիւղն ի բաց մերժել, և նախայաւժար կամաւք և բնութեամբ սիրել. մանաւանդ զի ի նմանէ ցուցաւ ճանապարհ ընդ որ ուսանիմք ընթանալ: Վասն զի՝ ոչ որպէս Տէր երկեցոյց և ոչ տանջանաւքն զարհուրեցոյց, այլ մինչդեռ պատերազմեաք ընդ նմա սիրեաց, և միջնորդ խաղաղութեան և սիրոյ՝ 5 զմիածին Որդին առաքեաց: Յաղագս որոյ՝ որպէս նա երկրորդ սիրոյն զպատիժն, նոյնպէս և մեք պարտիմք վերջին դասել զերկիւղն սիրոյն, և ձգել առ նա նախայաւժար կամաւք ի Հնազանդութիւն՝ զորդուց առ Հարս պաշել ամբողջ զսովորութիւն:

414

Հարցումն:

10

Եթէ ըստ սրբոյն Յովհաննու՝ ոչ է կատարեալ ի սէրն, զիա՞րդ մարգարէն ասէ. «Երկերո՞ւք ի Տեառնէ՝ ամենայն սուրբք նորա, զի ոչինչ է պակասութիւն երկիւղածաց»: Ոչ ունելով պակասութիւն, յայտ է թէ կատարեալ են. ընդէ՞ր ապա՝ որ երկնչի չէ կատարեալ:

Պատասխանի Մաքսիմիանոսի:

15

Աստուածեղէն գրոց բարեկարգութիւն և կեցուցանող Հոգեւորն արէնք, զի ներքս մտեալ ի գաւիթս առաքինութեան՝ յարտաքնոցն, ի զանազան աշտիճանս կարգէ, ըստ արժանաւոր կրից բարեպաշտութեան: Որոց զարդարութիւն ի սկզբանէ բուռն Հարեալ իցէ, և ի նախադրունս առաքինութեանն միայն ժամանեալ՝ երկիւղածս անուան մակադրէ. և զառաջատեալսն կամաւք և վարուք գիտնականու- 20 թեամբ, գիտէ անուանել արիացեալս. իսկ զորս կարողապէս Հասին ի խորս առաքինութեանն, և յաստուածային դաբիրայն ճշմարիտ գիտութեամբ և վերա- Հայեցողութեամբ մերձեցան, կոչէ կատարեալս:

Արդ՝ զայս սաՀման կանոնի պաշելով Հաստատուն, երկիւղածս ի Տեառնէ զայնոսիկ գտանեմք, որք՝ յետ խորշելոյ երկիւղիւն ի մեղացն և ի դրունս 25 առաքինութեան ժամանելոյ, ոչ եւս դառնայ ի Համբոյր ապականութեան կրիցն

TEXTE 414

¹ 1 Jn 4, 18: celui qui craint n'est pas accompli dans l'amour.

² Ps 33, 10.

³ Cf. Ac 10, 2. 22; 13, 16. 26; Col 3, 22.

⁴ Cf. 1 P 2, 2.

⁵ Cf. 1 Co 2, 6; 14, 20; Ph 3, 15; Jc 3, 2; 1 Jn 4, 18.

⁶ Kanon, les Écritures et la loi salutaire de l'Esprit mentionnées au début de la réponse de Maxime.

degrés de l'amour. Ainsi nous exhorte-t-il à ne pas avoir pour Dieu un amour conditionné par la crainte comme celui, qu'il déclare imparfait, d'un serviteur pour son maître; mais, parce que nous sommes fils, à bannir la crainte et à l'aimer spontanément et naturellement, mieux encore il nous a
 5 montré le chemin sur lequel nous apprenons à marcher. C'est pourquoi (Dieu), en tant que Seigneur, ne nous a pas épouvantés et il ne nous a pas effrayés par des châtiments; mais lorsque nous combattions avec lui, il nous a aimés et, comme médiateur de paix et d'amour, *il a envoyé son Fils unique*¹³. Aussi, de même que (Jean) a placé le châtiment en second par
 10 rapport à l'amour, de même, nous aussi, devons-nous ranger la crainte en dernier par rapport à l'amour, et tendre vers lui spontanément dans l'obéissance, pour garder complètement l'attitude qu'ont les enfants à l'égard de leurs pères.

414

Question.

15 Si, selon saint Jean, (celui qui craint) *n'est pas accompli dans l'amour*¹, pourquoi le prophète dit-il: «*Craignez le Seigneur, tous ses saints, car il n'y a pas d'indigence pour ceux qui craignent*².» S'il n'y a pas d'indigence, il est évident que l'on est parfait. Pourquoi donc n'est-il pas parfait celui qui craint?

20 Réponse de Maxime.

La belle ordonnance des divines Écritures et la loi salutaire de l'Esprit placent à des degrés divers, d'après la qualité du désir de servir Dieu, ceux qui, venant de l'extérieur, accèdent au porche de la vertu. A ceux qu'elle conduit à un début de justice et qui parviennent aux vestibules de la vertu
 25 seulement, (l'Écriture) donne le nom de *craignants*³; ceux qui s'efforcent de progresser en sagesse par leur volonté et leur conduite, elle a l'habitude de les nommer *progressants*⁴; mais ceux qui ont atteints courageusement les profondeurs de la vertu et qui se sont approchés du sanctuaire divin par une véritable expérience de la contemplation, elle les nomme *parfaits*⁵.

30 Donc, si nous nous tenons fermement à cette disposition de la règle de foi⁶, nous trouvons d'abord ceux qui craignent le Seigneur: ceux-là, après avoir fui le péché sous l'empire de la crainte et être parvenus aux portes de la vertu, n'affectionnent plus la corruption de leurs passions antérieures, mais, en réprimant par crainte toute pensée de celles-ci, s'appliquent aux comman-
 35 dements divins, sans que rien ne soit retranché à leurs méritoires actions de bien. Et même si, selon le rang, (celui qui craint Dieu) vient après les degrés

¹³ 1 Jn 4, 9.

առաջնոյ, այլ սանձաՀարեալ զամենայն միտս երկիւղիւն՝ տայ աստուածային Հրամանացն, ոչինչ պակասեցուցեալ յարժանաւոր բարեացն գործոց: Եւ թէպէտ զՀետ գայ՝ ըստ դասու քան զնախակարգեալ աստիճանսն, չեւ եւս Հասեալ ի խորս գիտութեանն Աստուծոյ՝ իբր զկատարեալսն, և դեռեւս ոչ արիութեամբ ի նոյն գուն գործեալ, սակայն ոչ եթէ այսու գտանի արտաքոյ կամացն Աստուծոյ: Այլ ի նոյն տարրացեալ, մի է ի բազում աւթեւանաց ժառանգաւորաց, քանզի որպէս նոքա ի սիրոյն, այսպէս և սա դատաստանին երկիւղի յիշատակաւ՝ գործիական եղև յառաքինի վարուցն կրանաւորութիւնս աշխատեալ:

Այսպիսի երկիւղածացս ծանեաք՝ աստուածայնոյն Դաւթի ասացեալ, ոչինչ պակասեալ: Նա թէ և զստոյգ զաւրութիւն բանիս քննեսցո՛ւք. իբր զխրախոյս քաջալերութեան է այսպիսեացն Հրամանս, բարեյոյս առնել զայնպիսիսն: Զի թէ և ի սկզբանդ ասէ. «Պակասեալ էք ճաշակել զծայրագոյն և զխորհրդական քաղցրութիւնն Աստուծոյ. սակայն մի՛ վերջանայք, այլ անփոփոխ ի նոյն, ճշմարիտ երկիւղ ճնշեալք, ոչ իւրք պակաս գտանիք ի նոցայն ժամանել կատարելութիւն: Եւ զի՞նչ է առաջնոյն յառաջատութիւն՝ որում սոցա ըղձացեալք մխիթարին ի սրբոյս. աստուածաբանական տեսլանցն լուսաւորութիւնք՝ որում արժանիք գտան, յամենայն երկրաւոր սաՀեցմանց ամբարձեալք զմիտս, և կացուցեալք Հայելի աստուածային գեղեցկութեանցն՝ կրելով ողջ զնմանութիւնն: Յորոց ոչ լինին պակասեալ յերկարածութեամբ առաքինութեան երկիւղածքն՝ ըստ երանելոյն Դաւթի. այլ կցորդ լիցին յառաջին աստիճան սիրոյն եղելոյ, յերկիւղական երկրորդ դասէս՝ ի սէրն ամբարձեալք: Բայց զկատարեալն և զանթերին պաՀանջէ ի մէնջ երկիւղ՝ մարգարէս, առանց Հակառակութեան իմաստութեանն Հաւանութեան՝ որ ձգէ ի կարգս սիրողացն զՏէր զերկիւղածս ի նմանէ: Եւ տէ՛ն զիւրաքանչիւրքն ի սոցանէ, յորոչեալ կարգաց և անուանց, առ իրեարս յաւդին, և զչափ Հասակի մարմնոյն Քրիստոսի կատարեն:

Դարձեալ թէ կամեսցի ոք զերկիւղ ճշմարտիւ քննել. յերկուս մասունս որոշի, մինն՝ ըստ որում յաւետարանն ասէ. «Բայց դո՛ւք՝ երկերո՛ւք առաւել յայնմանէ՝ որ կարողն է զոգի և զմարմին կորուսանել ի գեՀենի». և երկրորդ՝ ըստ որում սոյն մարգարէս ասէ. «Երկիւղ Տեառն սուրբ է և մնայ յաւիտեան», և «Աստուած փառաւորեալ է ի խորհուրդս սրբոց իւրոց. մեծ և աՀարկու ի վերայ այնոցիկ որ շուրջ են զնովաւ»:

Արդ խնդրելի է՝ զիա՞րդ սէրն կատարեալ ի բաց մերժէ զերկիւղն սուրբ՝ որ մնայ յաւիտեան. և զիա՞րդ որ անճառ մնայ Աստուած յամենայն յաւիտեանս՝ աՀաւորապէս բնակէ յայնոսիկ որ շուրջ են զնովաւ: Եթէ ո՞չ մանաւանդ՝ որպէս ասացի,

¹¹ Car rien ne manque à ceux qui le craignent, Ps 33, 10b.

¹² Craignez le Seigneur, vous tous, ses saints, Ps 33, 10a.

¹³ Cf. Ep 4, 13.

¹⁴ Mt 10, 28.

¹⁵ Ps 18, 10.

¹⁶ Ps 88, 8.

indiqués précédemment puisqu'il n'a pas encore atteint, comme les parfaits, les profondeurs de la connaissance de Dieu et qu'il ne s'applique pas encore à elle avec fermeté, cependant il n'est pas, en cet état, hors de la volonté de Dieu. Au contraire, en s'attachant à lui, il est l'un des héritiers des nombreuses demeures⁷, car de même que ceux-là sont dans l'amour, de même lui aussi, au souvenir de la crainte que lui inspire le jugement, travaille activement à la sainteté de sa vie par une conduite vertueuse.

A de tels craignants (Dieu), nous savons, d'après ce qu'a dit le bienheureux David, *que rien ne fait défaut*⁸. Mais pénétrons le vrai sens de cette parole. L'injonction qui leur est faite⁹ est comme une exhortation au courage, afin de leur donner de l'espoir. En effet, (l'Écriture) leur dit d'abord: «Vous êtes privés de goûter la douceur sublime et mystique de Dieu¹⁰, cependant n'y renoncez pas; mais constamment attachés à lui, poussés par une vraie crainte, vous ne manquerez pas d'arriver à leur état de parfaits.» Et quelle est la suite du cheminement précédent pour ceux qui, conformément à leur désir, s'affermissent dans une voie sainte? C'est l'illumination de la contemplation de Dieu pour ceux qui en sont trouvés dignes, s'ils ont débarrassé leur esprit de toute attache terrestre et se sont transformés en miroir des beautés divines, donnant (de celles-ci) une ressemblance vivante. De cela, les craignants Dieu ne sont pas privés pendant la durée de leur effort vertueux, ainsi que l'assure le bienheureux David¹¹. Au contraire, ils participeront à ce qui est le premier degré d'amour, puisque, dans cette catégorie inférieure des craignants Dieu, ils se sont élevés à l'amour. Cependant, c'est une crainte parfaite et absolue que réclame de nous le prophète¹², débarrassée de toute adhésion à ce qui est contraire à la sagesse, (elle) qui attire dans les rangs des amis du Seigneur ceux qui le craignent. Et observe que chacun de ceux-là, en des rangs et sous des noms différents, sont unis les uns aux autres et concourent à la taille parfaite du Corps du Christ¹³.

Quelqu'un veut-il encore examiner véritablement la crainte? Elle se divise en deux catégories. L'une, selon ce qui est dit dans l'évangile: «*Mais vous, craignez davantage celui qui peut faire périr âme et corps dans la géhenne*¹⁴.» Et la seconde, selon ce que dit le prophète lui-même: «*La crainte du Seigneur est pure, et elle demeure éternellement*¹⁵», et «*Dieu est glorifié dans le conseil de ses saints; (il est) grand et terrible pour ceux qui l'entourent*¹⁶.»

Il faut donc se demander comment l'amour parfait expulse la crainte pure qui demeure éternellement? Et comment Dieu, qui demeure l'indicible pour tous les siècles, demeure-t-il d'une manière terrible *en tous ceux qui l'entou-*

⁷ Cf. *Jn* 14, 2.

⁸ *Ps* 33, 10.

⁹ *Craignez le Seigneur, vous tous, ses saints, Ps* 33, 10.

¹⁰ Allusion à ce qui précède le verset *Ps* 33, 10.

երկաքանչիւր լինել զերկիւղսն. զմին՝ սուրբ և զմիւսն՝ ոչ սուրբ: Անսուրբ է երկիւղ՝ որ վասն սպառնալեաց գեշենին լինիցի. զոր աւրինակ՝ թէ ոք կշտամբի վասն յանցանաց սպառնալեալք տանջանաց, և յաղագս այնր երկիւղի՝ ի բաց կայ ի չարեացն. պատճառ ունելով երկիւղին՝ զմեղսն որով յանցեալ, այս երկիւղ ոչ անուանի սուրբ, քանզի ըստ յանցանացն միտեաց ի զղջումն: Իսկ սուրբ երկիւղ՝ 5
 Հեռի է միշտ ի յանցանացն յիշատակէ. որ ոչ բնաւ նուագի ի ստացողէն, այլ ընդ էութեանն գոյ տրամադրեալ զորոյ յիշատակն ոչինչ պակասեցուցանէ ի մտացն. այլ քան զամենայն պատուոյ մեծութիւն և քան զբնաւ մեծութիւն և իշխանութիւն՝ զսա վեհագոյն դասէ, ոչ իբր ի դատաւոր է երկուցեալ յԱստուծոյ, այլ պատկառեալ ի նմանէ վասն մեծ և անճառելի սիրոյն զոր առ մեզ ունի: Արդարեւ այնպիսին ոչ 10
 ունի թերութիւն կամ պակասութիւն ի սոցանէ որք կատարեալք են ի սէրն. քանզի եւս պատշաճաւոր պատկառանալք և սիրով ստացաւ զսուրբ երկիւղն Աստուծոյ՝ որ մնայ յաւիտեան: Ուրեմն ոչ գտանի պակաս ի սիրողացն կարգէ, և ոչիւիք:

Ապա այսուհետեւ Համաձայն գտանեմք զաւետարանիչս և զմարգարէն. զի մին ասէ. «Երկերո՞ւք ի Տեաննէ՝ ամենայն սուրբք նորա, զի ոչինչ է պակասութիւն 15
 երկիւղածաց նորա». առ այնոսիկ արձակեալ զձայնս. «Որք զսուրբ երկիւղն ունին որ մնայ յաւիտեանս»: Իսկ միւսն զնէ զերկիւղածսն՝ ոչ կատարեալս ի սէրն, որք իբրեւ ի դատաւոր է՝ յաղագս աղտեղի մեղացն երկնչին ի նմանէ: Յայս առցես ինձ ճանապարհ սրբոյ երկիւղիս և զասելն. «Մեծ է և ահաւոր Աստուած ի վերայ այնոցիկ որ շուրջ են զնովալ». յայինքն զի փառաւորի ի խորհուրդս սրբոցն և 20
 բերկրի: Սակայն պատրուակէ զսէրն որ ունի առ նոսա ընդ երկիւղին, և ահաւոր զինքն ի վերայ նոցա ցուցանէ, առ ի յեւս աճեցուցանել զսէրն նոցա որ ունին առ ինքն. քանզի յերկիւղէ որոշեալ սէրն և բաժանեալ՝ ոչ է վայելչական. այլ մնայ ի սաՀման՝ ի սմանէ ընդգրկեալ և յինքն դարձեալ, որպէս զի մի՛ առաւել քան զչափն լիցի Համարձակութիւն: Չի սէր ոչ է այսպիսի՝ թէ դիւրաւ արՀամարՀի և դադարի. 25
 և վասն այսորիկ՝ ինձ թուի ասել զԱստուած՝ ահաւոր յայնոսիկ որ շուրջ են զնովալ, զի զերկիւղն ընդ սէրն խառնելով՝ առնէ ի նոսա շաւիղ գիտութեան:

Բայց զի՞նչ խորՀի յասելն. «Ի վերայ այնոցիկ որ շուրջ են զնովալ»: Չի զշուրջդ անուն յորժամ քննեմք, պարունակումն գտանեմք, յաջմէ և յաՀեկէ, ի դիմաց և ի թիկանց: Եւ զայսպիսի չրջանակումն ընդ Աստուծոյ սրբոց իւրոց՝ թէ 30
 իմաստասիրաբար քննեմք, գտանեմք ոչ վայրապար ասացեալ, այլ ըստ զանազան գործոցն որոշեալ նոցա զտեղի կայանին: Եւ կարծեմ ի թիկանց կոյս դաս, զնոսա՝

17 1 Jn 4, 18.

18 Ps 18, 10.

19 Ps 33, 10.

20 Cf. Ps 18, 10.

21 1 Jn 4, 18.

22 Ps 88, 8.

rent? N'est-ce pas surtout, comme je l'ai dit, parce qu'il y a deux sortes de crainte: l'une qui est pure et l'autre qui ne l'est pas. Impure est la crainte qui naît de la menace de la géhenne; par exemple, lorsque quelqu'un, à cause de ses transgressions, subit une réprimande accompagnée de la menace de châtiments, et qu'en raison de cette crainte il s'éloigne du mal. La cause de sa crainte, c'est le péché dans lequel il est tombé; cette crainte n'est pas appelée *pure*, car ce sont des transgressions qui ont amené au repentir. *La crainte pure*, au contraire, est toujours étrangère au souvenir des transgressions; elle n'est pas affaiblie du tout par son possesseur, mais elle subsiste conforme à son essence pour celui dont aucun souvenir ne manque à l'intelligence. Plus encore, il la place en un rang supérieur à toute dignité honorifique, à toute puissance et à toute autorité, non pas parce qu'il a peur de Dieu en tant qu'il juge, mais parce qu'il le révère en raison du grand et ineffable amour qu'il a pour nous. Assurément, pareille (crainte) n'a pas d'imperfection ni de manque chez ceux qui sont *accomplis dans l'amour*¹⁷. En effet, son possesseur a acquis, en même temps que la révérence et l'amour qui conviennent, *la crainte pure* de Dieu *qui demeure éternellement*¹⁸. Il n'est donc pas privé du tout de la condition de ceux qui aiment.

Nous voyons ainsi que l'évangéliste et le prophète sont d'accord. L'un dit: «*Craignez le Seigneur, tous ses saints, car rien ne manque à ceux qui le craignent*¹⁹»; à ceux-là s'adresse cette parole: «Ils ont une crainte pure qui demeure éternellement²⁰.» Mais l'autre considère ceux qui craignent, comme *non accomplis dans l'amour*²¹, eux qui, en raison de la souillure du péché, le craignent en tant qu'il est juge. Sur ce terrain de la crainte pure, tu m'expliqueras aussi cette parole: «*Grand et terrible est Dieu pour ceux qui l'entourent*²².» Cela veut dire qu'il est *glorifié dans le conseil des saints*²², et il s'en réjouit. Cependant s'il voile l'amour qu'il a pour eux sous la crainte qu'il inspire, et s'il se montre *terrible* à leur égard, c'est afin d'accroître encore l'amour qu'ils ont pour lui. En effet, l'amour séparé et coupé de la crainte est inadapté; de plus, il reste en des limites, enfermé en elles et centré sur lui-même, si bien qu'il n'a pas l'audace de dépasser sa mesure. L'amour n'est pas tel qu'il se restreigne et se repose facilement; et c'est la raison pour laquelle, me semble-t-il, Dieu est dit *terrible pour ceux qui l'entourent*, car, en mêlant la crainte à l'amour, il ouvre en eux le chemin de la connaissance.

Mais à quoi pense (le prophète) lorsqu'il dit: «*Pour ceux qui l'entourent*²²»? Lorsque nous examinons le terme *entourer*, nous le comprenons de l'environnement, de ce qui est à droite et à gauche, en face et derrière. Cet encerclement de Dieu par ses saints, si nous l'envisageons de manière spirituelle, nous trouverons qu'il n'est pas indiqué sans raison, mais qu'il correspond à diverses actions, différentes par leurs conditions. Ainsi, je pense que la position «derrière» vise la catégorie de ceux qui pratiquent la vertu avec loyauté, en raison seulement des commandements, mais sans

որք պարզմտութեամբ միայն վասն պատուիրանացն գործեն զառաքինութիւն, և առանց ընդրողութեան, թողեալ զամենայն՝ Տեառն Հետեւին: Իսկ յաՀեկէ՝ որք ընդ պատուիրանին, և զքնական բարոյսն զարթուցին ի Հանդերձեալ դատաստանին երկիւղ, և զկեանս իւրեանց այսոքիւք ի բարեպաշտութիւնն ուղղեցին: Այլ յաջմէ՝ որք բացափայլապէս զաննիւթ գիտութիւնն իմանալի վերայՀայեցողութեամբ աչացն տեսին, և ազատամիտ կամաւք զնա սիրեցին: Եւ յառաջոյ կուսէ, թուի թէ նոքա՝ որոց առաւել եղել տոփանք աստուածային գեղոյ՝ ի ձեռն մտաւոր և ջերմեռանդն ցանկութեան, արժանի գտան երես երես առ նա Հայեցողութեան:

Այսոքիկ ըստ կարի մեր՝ առ ի ձէնջ խնդրոյդ ասացաւ. ապա թէ այլ եւս իցեն վասն սոցա բանք՝ մեծ և բարձրագոյնք, ձեզ և որոց ընդ ձեզ աստուածային արանց՝ է ճշմարիտ Հասողութիւնք յայտնի:

415

Որ սիրէ զԱստուած Հարազատապէս, ոչ յաղագս տանջանացն սպառնալեաց՝ կանխէ ի Հաճոյսն նորա. այլ առաքինութեան տոփանաւք և սիրովն որ առ Աստուած ընդ Հարազատ երկիւղիւ՝ զանձն ամրացուցանէ: Ապա թէ երկիւղն զի մի՛ անկցի ի տանջանսն՝ առնէ զպատուիրանսն, ի խոնարհ կոյս է. սակս որոյ՝ ի վերայ բերէ թէ երկիւղն տանջանաց ակն ունի որով պակաս գտանի:

Այլ մեք սիրեսցուք զԱստուած՝ որպէս նա զմեզ, մինչեւ զՀերս գլխոյ թուեալ ունի՝ որպէս ասաց յաւետարանին, և ոչ եթէ Աստուած զՀերս թուէ, այլ զստուգիւ գիտութիւնն և զբազում մատակարարութիւնն որ առ մեզ յայտնէ:

416

Որպէս ցուցաւ յառաջնունմն՝ եթէ առ սէրն Աստուծոյ միմեանց սիրելութիւն մեզ առաջնորդէ, և չիք Հնար՝ յայսմանէ վերջանալովն զայն ըմբռնել. ըստ որում և յաւելու կշտամբանս ստութեան այնպիսեացն կարծեաց: Չի առ Աստուծոյ սէրն՝ իմացականապէս վերանամք, և ոչ զգալի աչաց Հայեցմամբ. իսկ յիմանալի գիտութիւնն յայնժամ՝ ներգործէ Հոգին, յորժամ զզգալիս զամենայն արՀամարՀէ, և

TEXTE 415

¹ Cf. 1 Jn 4, 18: la crainte implique un châtement.

² Cf. Mt 10, 30.

TEXTE 416

¹ Cf. 1 Jn 2, 9-11; 3, 11. 16-17; 4, 7-8.

² Cf. 1 Jn 4, 20.

choix personnel; ils suivent le Seigneur en laissant tout. Quant à la position «à gauche», ce sont ceux qui, sous l'influence du commandement²³, se sont éveillés à un comportement conforme à la loi naturelle par crainte du jugement à venir, puis, par ce moyen, ont orienté leur vie vers la piété. Mais
 5 la position «à droite», ce sont ceux qui ont eu clairement, par une vie contemplative, la connaissance immatérielle du monde spirituel et l'ont aimé de leur libre volonté. Et quant à la position «devant», il semble que ce sont ceux qui, animés d'un grand désir de la beauté divine en raison de l'ardeur d'un amour spirituel, ont été trouvés dignes de la contemplation face à face
 10 avec lui.

C'est à votre demande qu'ont été formulées, selon mes capacités, ces explications. Mais s'il y a encore à leur sujet d'autres paroles importantes et plus sublimes, c'est à vous et à ces hommes de Dieu qui vous ressemblent qu'en sera manifestée une authentique intelligence.

415

15 Celui qui aime Dieu sincèrement, et non pas en raison des menaces de châtiments, s'empresse de lui faire plaisir; il s'affermit aussi dans son désir vertueux et dans l'amour de Dieu qu'accompagne une crainte pure. Donc, si la crainte de subir un châtiment lui fait observer les commandements, c'est qu'il est dans une catégorie inférieure. Voilà pourquoi (Jean) ajoute que la
 20 crainte s'attend au châtiment en celui qui est imparfait¹.

Mais nous, nous aimerons Dieu comme lui-même nous aime, à tel point qu'il compte les cheveux de la tête, comme il l'a dit dans l'évangile². Cela ne veut pas dire que Dieu compte les cheveux, mais il révèle (ainsi) son objective connaissance et sa générosité à notre égard.

416

25 Comme cela a été exposé auparavant, l'amour de Dieu nous conduit à l'amour les uns des autres¹ et il est impossible, si l'on manque à celui-ci, de comprendre celui-là; et c'est pourquoi (Jean) introduit (ici) la contestation de cette prétention mensongère². Nous nous élevons en effet à l'amour de Dieu par l'activité de notre intelligence, et non pas par le regard de nos yeux.
 30 Mais c'est l'Esprit qui éveille alors à une connaissance spirituelle, lorsqu'il amène à dédaigner le monde sensible, et qu'il entraîne l'amour à transférer, sur le monde matériel, l'aversion conçue à l'égard de frères. Par conséquent,

²³ Craignez le Seigneur, Ps 33, 10a.

ատելութիւնն առ եղբարս՝ վասն առ նիւթս փոփոխելոյ զսէրն յառաջ գայ: Ապա՝ թէ զսոցա խնամքն արՀամարՀեմք, զսէր եղբարցն ամենայն իրաւք ընդգրկեմք:

Վասն այսորիկ զիա՞րդ է Հաւատալի սա, եթէ ողջունես զնա որ իմանալին է աստուածավայելուչ տուփմամբ, յորժամ ոչ է Հաւատարիմ սէր քո՝ առ այդ որում իմանալի և զգալի կցորդութեամբ Հաղորդիս: Այլ սաՀեցուցեր զգութդ յեսս խոնարՀագոյն և յանշունչ տարերսն, և դոցա աղագաւ՝ ընդ բնութիւնդ կուուիս, ի բաց դարձուցեալ յեղբարն զթոյ՝ երկրորդ կամաւք զդա, որ բնաւորական կամաւքդ միտէ:

Ապա՝ ոչ թէ միայն ի Հարագատ սիրողացն Աստուծոյ վերջանաս, այլ մանաւանդ և ոչ ի ծառայիցն կարգ գտանիս. քանզի ասաց Տէրն. «Ոչ կարէք ծառայել Աստուծոյ և մամոնայի»:

417

Որ սիրէ զԱստուած՝ զպատուիրանս նորա պաՀեսցէ: Արդ՝ որ ոչ սիրեաց զեղբայրն, ոչ պաՀեաց զպատուիրանսն. և որ ոչն պաՀէ, ոչ սիրէ զԱստուած: Ապա ուրեմն սուտ է յասելն թէ սիրեմ. քանզի աՀա ցուցաւ եթէ ոչ սիրէ:

418

Յայտնի է այս պատուիրան յաւետարանին ի բազում տեղիս, քանզի. «Պատուիրան նոր՝ ասէ, տամ ձեզ զի սիրեսՂիք զմիմեանս»: Եւ դարձեալ. «Եւ յայսմ ծանիՂիք՝ իմ աշակերտք լինել, եթէ զմիմեանս սիրեսՂիք»: Նա՝ ոչ այս միայն, այլ և զմերն որ առ միմեանս վշտակցութիւն՝ իւր վարկաւ ի Հանդերձելումն:

Սակայն խնդրելի է, է՞ր վասն յարգեցաւ յԱստուծոյ այսչափ սիրոյ արէնք, որ բնութեանս է Հետեւող և ոչինչ ծանրանայ ի վերայ մեր: Քանզի Հաղորդէ կենդանի մարդ, և կցորդութեան կամաւ ախորժող: Իսկ զայլ Հրամանս արինացն՝ որ ընդդէմ են բնութեան մարմնոյս, երկրորդ արար սմա. որաէս զկուսութիւն, զժուժկալութիւն, զաստուածատեսութիւն սրտի մաքրութեամբ: Քանզի Հետեւողք են սիրոյն առ իրեարս սոքա, և ոչ եթէ նախադասք, որպէս զի ուսցուք եթէ ոչ յառնէ ի վերայ

TEXTE 418

¹ Le précepte de l'amour rappelé en 1 Jn 4, 21 que commente la scolie.

² Jn 13, 34.

³ Jn 13, 35 cité également dans les commentaires du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 673A) et de Théophylacte (PG 126, 56C) sur 1 Jn 4, 21, mais sous la forme ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες du NT et de la version arménienne.

⁴ Allusion, vraisemblablement, au *Notre Père*: Pardonnez-nous nos torts, comme nous-mêmes nous pardonnons.

si nous faisons peu de cas de ce dernier, en toutes occasions nous entourons d'amour nos frères.

Aussi, comment est-il croyable que tu révères l'Intelligible avec l'affection qui convient à Dieu, alors que n'est pas sincère ton amour envers celui à qui tu es uni par une relation de nature intellectuelle et sensible? Bien plus, tu déverses ton affection sur des éléments de beaucoup inférieurs et inanimés, et pour eux tu engages la lutte contre ta propre nature, la détournant, par un penchant inférieur, de la tendresse envers ton frère, elle qui y est inclinée par sa tendance naturelle.

10 Donc, non seulement tu te mets à l'écart des authentiques amis de Dieu, mais plus encore tu ne figures pas dans le groupe de ses serviteurs, car le Seigneur a dit: «*Vous ne pouvez servir Dieu et Mammon*³.»

417

Celui qui aime Dieu garde ses commandements¹. Donc *celui qui n'aime pas son frère*², ne garde pas les commandements, et celui qui ne les garde pas n'aime pas Dieu. Par conséquent, *il ment*², lorsqu'il dit: «J'aime (Dieu)», car il a bien été manifesté ainsi qu'il ne l'aime pas.

418

Ce commandement¹ est explicité en de nombreux passages de l'évangile. Ainsi: «*Je vous donne un commandement nouveau*, dit (Jésus): *aimez-vous les uns les autres*².» Et encore: «*A ceci vous reconnaîtrez que vous êtes mes disciples, si vous vous aimez les uns les autres*³.» Cependant ce n'est pas seulement ce (commandement) qu'il a fait sien, mais aussi, en vue de la récompense à venir, l'attitude de miséricorde que nous devons avoir les uns pour les autres⁴.

25 Cependant il faut se demander pourquoi la loi d'amour, qui découle de notre nature et ne pèse en rien sur nous, est tellement estimée de Dieu? En effet, l'homme vivant aime les relations et se plaît volontiers à communiquer. Mais les autres préceptes de la loi, ceux qui sont opposés à cette nature charnelle, il les regarde comme secondaires pour lui; c'est le cas de la virginité, de la tempérance, de la contemplation de Dieu obtenue par la

³ Mt 6, 24; Lc 16, 13.

TEXTE 417

¹ Cf. Jn 14, 15. 21; 15, 10.

² 1 Jn 4, 20.

բնութեանս՝ իբրու յաւտարի, այլ՝ որպէս ստեղծ գէութիւնն, զնոյն ամբողջ պաշէլ ախորժէ, իսկ զառաւելն քան զկարն բռնադատութիւն, որպէս բարերար ի կամս՝ ապաստան արար ի մարդկան:

Բայց չարն զաւտարն ի սմանէ վարէ սերմ և բուսուցանել պատրէ, և զայս՝ որ ոք քննէ, կարող է իմանալ. զի ընդ աստուածային սէրն և ընդ պարկեշտութիւն կալով, ոչ երբէք ըստգտանիմք ի մտաց: Սակայն ի մախանս և ի թշնամութիւն և յաղտեղութեան սէր գոլով, թէպէտ և ի յոյժ անբանիցն ոք իցէ և անհրաճանգ յաւրինաց, անդուստ ի ներքուստ ի Հարուածոց սրտին խոցոտեալ կշտամբի: Որով յայտ է՝ թէ աւտար է ի բնութենէն ընթացքն. վասն այսորիկ և նա յառնէ նմին առարկու:

Ապա ուրեմն շնորհ պարտիմք ունել փրկչին, որ զայլայլեալ որակութիւն բնութեանս՝ ի նոյն յառաջին էութիւն դարձոյց, և զնախայաւժար կամացս իղձք ետ մեզ արէնս առ միմեանս պաշէլ, և սովաւ առ Աստուած Հանոյ գտանել:

419

Դարձեալ՝ զաստուածավայելուչ և զուզիղ Հաւատն Հաստատէ, և դարձեալ Հատանէ ի Հիմանց զՀերձուածողացն չարահաւատութիւն. և նշանակէ զՀաւատացեալս ի Քրիստոս Յիսուս՝ յԱստուծոյ ծնեալս: Քանզի և եղեն ճշմարտապէս Հաւատովքն ի ձեռն երկրորդ ծննդեանն՝ ժառանգք Աստուծոյ և ժառանգակիցք Քրիստոսի:

Բայց զայս վասն այսր առնու ի մէջ, որպէս զի ցուցցէ, թէ վրիպեալքն յայսպիսի Հաւատոց՝ չեն յԱստուծոյ ծնեալք, որ զծնողն սիրէին և զծնեալն ի նմանէ՝ բնութեամբ Որդի և Քրիստոս ասէին, և պիտակ զանուն աստուածապաշտի յանձինս կրէին: Ո՞յք ոմանք սոքա՝ եթէ ոչ Հրեայքն և աղանդն Սիմոնացոց, որպէս ցուցաւ յառաջինսն: Քանզի զՅիսուս անուն՝ արժանապէս տային նմա, և իբրեւ զմի ի մարգարէիցն ասէին երեւեալ յաւուրս յետինս: Բայց յորդիութենէն

⁶ 1 Jn 5, 1. L'auteur de la scolie comprend ces derniers mots du verset comme visant le Fils de Dieu né du Père, et non pas l'homme devenu fils de Dieu. Même type d'interprétation dans la scolie 420 (voir infra, p. 249), le *Tractatus X In Epistolam Joannis* de saint Augustin (éd. AGAËSSE, p. 412-413), le *Commentaire sur les Épîtres Catholiques* attribué à Athanase d'Alexandrie (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 14, note 22); mais le *Commentaire* de Sargis Šnorhali, contemporain de la traduction en arménien de la chaîne grecque sur les *Épîtres Catholiques*, voit dans cette finale du verset une invitation à l'amour fraternel (Cf. Sargis Šnorhali, *Meknut' iwn*, p. 577).

⁷ Le caténiste se réfère à la scolie 347 (voir supra, p. 143) où Simon est présenté comme refusant à Jésus le titre de Christ. La chaîne de Cramer possède en partie l'original grec de la scolie 347 (voir supra, p. 143), mais n'a pas de texte correspondant à la scolie arménienne 419. Ce renvoi, dans une scolie anonyme, à une scolie anonyme précédente, confirme, comme l'avait indiqué Staab (*Katenenkommentare*, p. 331), que la chaîne a pour trame originelle des textes non attribués, dont le caractère fréquemment anti-gnostique (voir aussi les scolies 348, 349, etc...) nous met en présence d'une œuvre ancienne.

pureté du cœur. Ces (dons) accompagnent en effet, et non pas précèdent, l'amour mutuel, afin que nous apprenions que (Dieu) ne s'élève pas contre notre nature comme si elle (lui) était étrangère, mais qu'il se plaît, puisqu'il lui a donné l'existence, à la conserver intacte, et qu'il a confié aux hommes, en sa volonté bienfaisante, un pouvoir qui dépasse les moyens de celle-ci.

5 Cependant le Malin sème une graine qui lui est étrangère⁵ et trompe pour la faire pousser. Quiconque examine cela est capable de le comprendre: en nous maintenant dans l'amour de Dieu et la tempérance, nous ne nous condamnons jamais nous-mêmes. Mais en vivant dans l'envie, l'inimitié, la haine et un amour impur, aurait-on une force animale et le mépris de la loi, on se le verrait reprocher du dedans, le cœur étant blessé de coups. Il est donc évident qu'une telle conduite est étrangère à la nature; c'est pourquoi (Dieu) s'élève contre elle.

15 Nous avons donc besoin de la grâce du Sauveur qui ramène l'état changeant de notre nature à sa première condition, nous donne une volonté bien disposée désireuse d'observer cette loi à l'égard les uns des autres, et, avec elle, d'être trouvés agréables à Dieu.

419

(Jean) confirme à nouveau la foi juste et authentique¹, et à nouveau il ruine les fondements de la croyance erronée des hérétiques²; il déclare aussi que sont *nés de Dieu ceux qui croient dans le Christ Jésus*³. En effet, avec la foi ils sont vraiment devenus, par le moyen de la seconde naissance⁴, *héritiers de Dieu et cohéritiers du Christ*⁵.

Cependant il expose cela dans le but de montrer que ceux qui se détournent d'une telle foi n'étaient pas nés de Dieu: ils aimaient *celui qui engendre*⁶, mais ils haïssaient *celui qui est né de lui*⁶, Fils et Christ par nature, et ils prétendaient abusivement au nom de serviteurs de Dieu. Qui sont ceux-là, sinon les Juifs et la secte de Simon, comme cela a été indiqué auparavant⁷. En effet ils lui donnaient à juste titre le nom de «Jésus», et ils disaient qu'il s'est manifesté dans les derniers jours comme l'un des prophètes.

⁵ Cf. *Mt* 13, 38-39.

TEXTE 419

¹ L'affirmation — *Jésus est le Christ* — du verset *1 Jn* 5, 1 que commente la scolie. L'équivalent de ce premier membre de phrase du texte 419 se lit dans les commentaires du Pseudo-Oecumenius (*PG* 119, 673B) et de Théophylacte (*PG* 126, 56D).

² Les prophètes de mensonge déjà condamnés en *1 Jn* 4, 1.

³ Cf. *1 Jn* 5, 1.

⁴ Cf. *Ti* 3, 5.

⁵ *Rm* 8, 17.

Աստուծոյ և ի Քրիստոս անուանէ զրկէին, զի նա՝ ասէին, յորժամ գայ՝ զԵրուսաղէմ շինէ և զցրուեալսն Իսրայէլի ժողովէ. և այլ որ ինչ ի սոյնս յարին բանք մարգարէիցն. ըստ մարմնոյ ի կիր առեալ՝ խոովեցուցանէին ի Հաւատացելոցն զնորաստունկ եկեղեցիսն Հեթանոսաց:

Յաղագս որոյ խիստ յիշատակաւ՝ զանքակ միութիւնն Հաւր և Որդւոյ յայտ 5
առնէ, մանաւանդ և այժմ Հանդերձեալ է վկայիւք զսոյնս կնքել, և այս՝ ոչ եթէ յաւրինաց կամ ի մարգարէից՝ զորս ըստ այլ տարազու մտաց չարափառքն յեղաշրջէին, այլ ի նոյն ինքն ի Հաւրէ և ի Հոգւոյն սրբոյ՝ որոց չիք ինչ կարել փոփոխելոյ ստուեր արկանել:

420

Տէն թէ ո՞րպէս ի վերայ Հաւր Աստուծոյ և Որդւոյ Աստուծոյ՝ փոփոխեալ 10
զսաՀման կամաց. ամբողջ պաՀէ զնոյնութիւնն, քանզի որ սիրէ՝ ասէ զծնողն, ելցէ նովաւ և ի սէր ծնիցելոյ Որդւոյ, և որ կամի յայտնել զսէր Որդւոյն զոր ունի, բարձրացի նովաւ առ ի Հաւրն պատիւ: Քանզի չիք տեսանել ի նոսա զանազանութիւն բնութեան կամ փառաց, և որք զանազանեն՝ յայտ է թէ զերկուսն զլանան:

Այլ զի՞նչ. բաւականանա՞մ սիրովս առ ի կատարումն ժամանել. ոչ ասէ, զի 15
ծառն ի պտղոյն ճանաչի, և սէրն՝ ի պատուիրանին պաՀպանութենէ և ոչ թէ միայն բարձրացուցանելովն զլեզու առ ի խոստովանութեանն Հնչումն: Այլ որք զայն սէր ունին և զՀաւատ՝ որում առաքինութեան լծակիցէ կատարումն, զոր և Աբրահամ ունէր և Համարեցաւ արդարութիւն ունել. և յաղագս որոյ իմաստունն խրատէ. «Այր Հաւատարիմ զգործն գտցէ»: Ապա թէ ոչ ունի զգիւտ գործոյն, առանց գործոյն՝ 20
մեռեալ ունի ամենեւին զՀաւատն՝ որ ոչ է Հաւատ, այլ խաբէութիւն առ Աստուած: Քանզի՝ ոչ եթէ Հաւատալն միայն, այլ և ծնանելն յԱստուծոյ պիտոյ է. և որ յԱստուծոյ ծնանի, մեղացն մեռեալ է և արդարութեանն կենդանացեալ, ըստ այնմ զոր առաքեալ ասաց. «Մարմին մեռեալ է վասն մեղաց, և Հոգի կենդանի է վասն արդարութեան»: 25

³ Mt 12, 33

⁴ Cf. I Jn 5, 2-3.

⁵ Gn 15, 6; Rm 4, 3; Jc 2, 17.

⁶ Pr 20, 6. La suite du texte contraint à cette traduction qui déforme le sens de la Septante (cf. RAHLFS, *Septuaginta*, p. 216) et de la version arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 444): *Un homme fidèle, c'est un travail de le trouver*. Le caténiste a compris εργον comme d'une œuvre bonne accompagnant la foi, ainsi que le recommande Jc 2, 17, sans quoi celle-ci serait morte. Même type d'exégèse dans la scolie grecque parallèle.

⁷ Cf. Jc 2, 17.

⁸ Cf. Jn 3, 3. 7.

⁹ I Jn 5, 1.

¹⁰ Cf. Rm 6, 2. 10. 11.

¹¹ Rm 8, 10.

tes. Mais ils le privaient de la filiation divine et du nom de «Christ», car, disaient-ils, celui-ci, lorsqu'il viendra, *reconstruira Jérusalem et rassemblera les dispersés d'Israël*⁸; et ils ajoutaient à ces paroles d'autres paroles des prophètes. Les interprétant dans un sens charnel, ils troublaient les jeunes
5 Églises des nations parmi les croyants.

C'est pourquoi dans son énergique rappel⁹, (Jean) affirme l'indissoluble unité du Père et du Fils, d'autant plus qu'à présent il s'apprête à faire confirmer cette déclaration par des témoins, non pas la Loi ou les prophètes que les hérétiques altéraient en leur donnant une autre signification, mais
10 par le Père lui-même et l'Esprit Saint¹⁰ chez lesquels il n'y a rien qui puisse répandre l'ombre d'un changement¹¹.

420

Vois combien, à propos de Dieu le Père et du Fils de Dieu, (Jean) a déplacé les bornes de nos perspectives. Il maintient leur complète égalité, car, dit-il, *quiconque aime celui qui engendre*¹ doit aussi parvenir avec lui à l'amour
15 du Fils qui est engendré², et celui qui veut manifester son amour pour le Fils fera hommage avec lui au Père. En effet, il n'est pas possible de voir entre eux une différence de nature ou de gloire, et il est évident que ceux qui établissent une différence les renient tous les deux.

Mais quoi? Puis-je avec cet amour parvenir à la perfection? (Jean) ne le
20 dit pas: *l'arbre en effet se reconnaît à son fruit*³, et l'amour à l'observance du commandement⁴, et non pas seulement au mouvement de la langue pour en protester oralement. (Ceux-là y parviendront) qui possèdent, en même temps qu'une pratique parfaite de la vertu, cet amour et cette foi que possédait aussi Abraham: *et il fut regardé comme possédant la justice*⁵. C'est pourquoi
25 le sage avertit: «*L'homme fidèle doit trouver une œuvre*⁶.» Mais s'il ne trouve pas une œuvre, il possède, en l'absence de cette œuvre, une foi totalement morte⁷ qui n'est pas la foi, mais une imposture à l'égard de Dieu. Il est nécessaire en effet, non seulement de croire, mais aussi de naître de Dieu⁸; et
30 *celui qui est né de Dieu*⁹ est mort au péché¹⁰ et revit à la justice, selon ce qu'a dit l'Apôtre: «*Le corps est mortel à cause du péché, et l'esprit est vivant à cause de la justice*¹¹.»

⁸ Ps 146, 2.

⁹ Cf. 1 Jn 5, 1.

¹⁰ Cf. 1 Jn 5, 6-9.

¹¹ Jc 1, 17.

TEXTE 420

¹ 1 Jn 5, 1.

² De même que dans la scolie 419, la finale du verset 1 Jn 5, 1 est comprise comme visant le Fils de Dieu et non pas l'homme devenu fils de Dieu (voir supra, p 246, note 6).

Ջնիւթս և զանձնաւորութիւն աստուածային սիրոյն այժմ մեկնէ՝ որ է պատուիրանին պաշտանութիւն: Քանզի սոքա են որ զգործողսն իւրեանց առ տոփունն աստուածային սիրոյն վերածեն, և ոչ եթէ զառ ի վեր են ասէ կամ ծանունք: Իսկ եթէ մտցէ ոք ի նոսա անպատշաճ վարուք՝ և ծանունս ասիցէ, զանձին իւրոյ պատճառիցէ զտկարութիւն, քանզի սիրելի լեթելոցն և լքելոցն է, ծանր Համարել՝ 5 և զյոյժ թեթեւագոյնս:

Եւ տեն զի ոչ գրեաց թէ. «Պատուիրանք նորա թեթեւք են», այլ թէ, «չեն ինչ ծանունք»: Ոչ գոլով ծանր այնմ որ ամբառնայ, և ըստանձնեալ ի վեր ունիցի. և զփորձ առեալ Հեշտութեանն, արդարապէս ընդ նոյն Հեաւելի: Քանզի լուծն Քրիստոսի քաղցր է և փոքրոգի, բազում ունելով ի նա քաղցրութիւն: Որք ճգնեալ և 10 աճեալ են ի Հաւատսն, և գործեն զնա Հաւատով, և յարդարութիւն Համարին:

Չանագան որոշին ի միմեանց ճանապարհք Հաւատոց, թէպէտ և զմի ունին զաւրութիւն. քանզի Հաւատալ՝ յԱստուած թէ է Աստուած և ի շնորհ մարդեղութեանն Քրիստոսի՝ աժ զմեզ մկրտութեամբն յորդեգրութեանն պատիւ: Իսկ այսու- 15 Հետեւ պարտ է առաջին Հաւատոցն զերկրորդս լծակցել, զարդարութեանն յոյս և զտանջանացն երկիւղ, ոչ միայն իմացականապէս և ի Հեռուստ, այլ զանսուտ խոստմունքն Քրիստոսի՝ իբր զգալի աչաւք տեսանել: Եթէ այսպիսի Հաւատովք զաւրանամք, ամենայն աշխարհականս պատրանաց յաղթեալ. բարձրացեալ Հանգ- 20 չիմք ի գերաշխարհիկ քաղաք:

Եւ թէ կամիս անստգիւտ վկայիւք ուսանել, ի մարտիրոսացն դասք մտաց 20 աչաւք յառեան. և զտանես ի ձեռն Հաւատոց՝ ոչ միայն զարս յաղթող աշխարհի, այլ և զկանայս և զմանկունս: Ի նոյն Հանդէս՝ թէ և դու մրցիս, պսակիս. ոչ ընդ արիւն և ընդ մարմին, այլ ընդ աշխարհիպետս և իշխանս՝ որք ի ներքոյ երկնից այժմ են բռնացեալք:

⁵ Rm 4, 5. 9. 11. 22.

TEXTE 422

¹ Cf. Jb 19, 27.

² Cf. Ep 6, 12.

421

(Jean) explique à présent quel est l'objet et le substrat de l'amour divin: c'est l'observance des commandements¹. Ceux-ci, en effet, poussent ceux qui les observent au désir d'aimer Dieu; aussi, dit-il, ils ne sont pas ardues ou *pesants*¹. Mais que quelqu'un s'y engage d'une manière inadéquate et les
5 dise *pesants*, il sera la cause de sa propre faiblesse: il délaissera, puis abandonnera celui qu'il aime, en estimant *pesants* ceux-là mêmes qui sont très légers.

Observe aussi que (Jean) n'a pas écrit: «Ses commandements sont légers», mais «*ils ne sont pas pesants*¹.» Puisqu'ils *ne sont pas pesants* à celui qui les
10 soulève, il les portera après s'en être chargé; puis, expérience faite de l'aisance (à les porter), il se mettra à la suite (du Christ)² comme cela convient. *Doux et léger* est en effet le *joug*³ du Christ, puisqu'il a en lui beaucoup de douceur⁴. Ceux qui se sont mortifiés et ont grandi dans la foi les accomplissent aussi avec foi, et celle-ci (leur) *est comptée comme justice*⁵.

422

15 Les différents chemins de la foi sont distincts les uns des autres, même s'ils n'ont qu'une unique signification: croire de Dieu qu'il est Dieu, et qu'en la grâce de l'incarnation du Christ il nous amène, par le baptême, à l'honneur de l'adoption. A la foi initiale, il faut alors joindre ce qui en découle: l'espoir de la justification et la crainte des châtements, non seulement dans une
20 perspective intellectuelle et lointaine, mais en tant que promesses certaines du Christ, comme si nous le voyions de nos yeux de chair¹. Si nous nous affermissons en ce type de foi, toutes les séductions de ce monde seront vaincues; après nous être élevés, nous nous reposerons dans la cité céleste.

Et si tu veux être instruit par des témoins intègres, contemple en esprit le
25 chœur des martyrs: tu trouveras comme vainqueurs du monde par la foi, non seulement des hommes, mais aussi des femmes et des enfants. Dans la même épreuve tu seras couronné, si tu engages ce combat, toi aussi, *non pas contre le sang et la chair, mais contre les souverains et les princes de ce monde qui dominent maintenant sous les cieux*².

TEXTE 421

¹ Cf. *1 Jn* 5, 3.

² Cf. *Mt* 11, 28.

³ *Mt* 11, 30.

⁴ Cf. *Mt* 11, 29.

Որ ըստ զարութեան՝ առաջին է Հաւատս, ըստ կարգի՝ երկրորդ ասէ. ոչ առ ի յաշակերտացն խրատ՝ որք ի բարձրագոյն ընթացս գոտս ձգէին, այլ ի յամալթ Հերիտիկոսաց՝ որք կարծէին զինքեանս ճշմարիտս և յայս Հաւատոցս վրիպեալք՝ ի սնտոխսն դանդաչէին: ՉՅիսուս՝ սոսկ մարդ և ոչ Որդի Աստուծոյ և բնութիւնակից Համագոյ ասելով, այլ միայն զմարմնոյ ծնունդն նորա սկիզբն դնէին: Յիրաւի ասէ՝ 5
նորա տկարանան յաղթել աշխարհի, և ընդ գործ սորա անխտիր շաղախին, զի առ մարդ յուսով անիծանին:

«Իսկ դուք՝ յաղթեցէք նախ գործովք ամենայն անիրաւութեան և ամբարշտութեան աշխարհի ի ձեռն Հաւատոցն: Այժմ՝ դարձեալ աղաչեմ զինել զուղղափառութեան դաւանութիւն՝ առ պատերազմողսն միշտ ի մարտ, կամ լռեցուցանել, կամ 10
Հաւանութեան տեղի գտանել»: Ի սոյն յարմարէ և զվկայութիւնսն, զի ամենեւին զուրացողսն Քրիստոսի՝ նկուն և անպատասխանի արասցէ:

ԱՀաւասիկ Հաստատէ զաստուածութեանն Քրիստոսի բան, և Հաւատարիմ այսոքիւք վկայիւք՝ որք ոչ են յերկրէ այլ յերկնից, ուստի և զվկայեալն խոստովանիմք: Զի սա է՝ ասէ, ոչ որ նորոգ գոյացաւ՝ այլ որ եկն, որով ուսուցանէ թէ ի գաւառէ ի 15
գաւառ եկն, և ի տոհմէ ի տոհմ եկեալ խառնեցաւ, և նախ էր քան զգալուստն: Վասն այսորիկ՝ որ էրն եկն, և ոչ թէ միայն որ եղեւն. քանզի ի վերայ երկրային բնութեան՝ ոչ միայն տիրապէս սաւմանի գալն, նաեւ ոչ յաստուածութեանն՝ որով լի են երկինք և երկիր ըստ պարզութեանն, սակայն ի յաւաւոր մարմինն պարունակելովն յերեւել յարմարապէս՝ ասի գալն, որպէս ինքն Տէրն բազում 20
անգամ զանձն այսոքիւք ցուցանէր՝ յասելն. «Հայր իմ առաքեաց զիս, և ես ի Հաւրէ ելի, և եկի յաշխարհ»: Զայս՝ ուրանային չարահաւատ Հրեայքն, և միայն

 TEXTE 424

¹ Cf. 1 Jn 5, 5 *Qui est vainqueur du monde, sinon celui qui croit que Jésus est le Fils de Dieu.*

² *L'Esprit, l'eau et le sang*, de 1 Jn 5, 6 que commente la scolie.

³ 1 Jn 5, 6.

⁴ ... du ciel sur terre, d'une naissance éternelle à une naissance humaine.

⁵ Jn 1, 1.

⁶ 1 Jn 5, 6.

⁷ Jn 1, 14.

⁸ 1 Jn 5, 6

⁹ Sg 1, 7; Is 6, 3.

¹⁰ Dieu n'est pas composé.

¹¹ Jn 5, 24. 36-37; 14, 24; 20, 21.

423

La foi, qui est première selon l'importance, est dite seconde par le rang¹, non quant à la doctrine des disciples qui faisaient progresser en des voies sublimes, mais en tant qu'elle confond des hérétiques qui s'estimaient sincères et qui, dans l'erreur au sujet de cette foi, débitaient des balivernes².
 5 En disant que Jésus était seulement homme, et non pas Fils de Dieu et de même nature que lui, ils laissaient entendre aussi que son origine consistait en sa seule naissance dans la chair. C'est à juste titre que (Jean) affirme que ceux-là sont incapables de triompher du monde³ et se souillent en participant à ses œuvres licencieuses: elles font attendre une malédiction pour
 10 l'homme.

«Mais vous, par la foi, vous avez déjà triomphé de toutes les œuvres d'impiété et d'injustice du monde⁴. Maintenant, je vous demande encore de vous armer de la profession d'une vraie foi contre des adversaires toujours en guerre, ou de les faire taire, ou bien de trouver le moyen de les
 15 convaincre.» C'est en faveur de cette vraie foi que (Jean) témoigne, afin de vaincre et de confondre complètement les renégats du Christ.

424

Voici que (Jean) confirme sa parole sur la divinité du Christ¹ et la rend crédible grâce à ces témoins qui ne sont pas de la terre mais du ciel², et c'est pourquoi nous croyons à celui dont ils témoignent. *C'est lui*³ en effet, dit-il,
 20 lui qui n'a pas l'existence que depuis peu, mais *qui est venu*³, c'est lui dont il enseigne qu'il *est venu*³ d'une région en une région⁴, qu'il s'est incarné en venant d'une génération en une génération, et qu'il *était*⁵ avant cette venue. C'est pourquoi, c'est celui qui *était qui est venu*⁶, et non pas seulement celui qui *s'est fait (chair)*⁷. En effet ce n'est pas uniquement de cette nature
 25 terrestre qu'il est effectivement précisé qu'elle *est venue*⁸, ni de même de sa seule divinité dont les *cieux et la terre sont remplis*⁹ conformément à sa simplicité¹⁰, mais c'est en se revêtant d'une chair, qui lui est harmonieusement unie afin de pouvoir se manifester, qu'il est dit être venu, comme le Seigneur lui-même l'a déclaré de nombreuses fois à son sujet en ces paroles
 30 où il affirme: «*Mon Père m'a envoyé*¹¹, et moi je suis sorti du Père et je suis

TEXTE 423

¹ Cf. *1 Jn* 5, 3; les commandements de la foi sont au service de l'amour

² Cf. *1 Jn* 5, 4 que commente la scolie.

³ Cf. *1 Jn* 5, 4-5.

⁴ Cf. *1 Jn* 5,4.

անուամբ դնէին առ աշակերտքն, և ուսուցանէին զնա յերկրէ փառաւորեալ մարդ, և ոչ ի յերկնից Աստուած յանփառութիւն խոնարհեալ. և զի՝ միանգամ և երկիցս կշտամբեալ զնոսին, նեոինս մակադրեաց:

Այժմ՝ իւրոյ ճշմարտութեանն ի Հաւատ զկանխաւ դաւանութիւնսն ի Հաւրէ Բրիստոսի առադրէ, և զայս տարակուսելի քննութիւն՝ որոց ընդ կարգ բանիս ոչ անստերիւր ընթանան, քանզի նրբութիւն տայ իմաստի բանիս, ոչ ի մէջ առեալ զբանս վկայութեանցն, այլ միայն զժամանակսն յորում եղեն՝ զծագրէ:

Սակայն յառաջ վարելով, ինքն յայտնէ թէ այս են վկայութիւնքն Աստուծոյ՝ զոր վկայեաց ի վերայ Որդւոյ իւրոյ: Եւ զի՞նչ վկայեաց, եթէ ոչ յանձնէ՝ այլ ի նմանէ առաքեցաւ. յորում ժամանակի. ջրով մկրտելն և յարեամբն: Եւ ընդէ՞ր ոչ դնէ ընդ նոսին՝ և զթափովրական լերինն. զի այն ոչ ի լուր բազմաց եղել, այլ միայն Պետրոսի դաւանութեանն ի Հաստատութիւն: Իսկ այսոքիկ՝ ամենայն ժողովրդեանն Հնչեցան, ըստ որում և ինքն Տէրն ասէր առ նոսա. «Թէպէտ և Յովհաննէս վկայեաց վասն իմ, սակայն ես ունիմ մեծ վկայութիւն քան զնորայն՝ զՀաւրն իմ. և դ՞ուք լուարձք զձայն նորա, թէպէտ և զտեսիլն ոչ տեսէք»:

Բայց տեն թէ ո՞րպէս ըստ կարգի դնէ զվկայելոյն ժամանակ. նախ զջուրն և զՀոգին, և ապա զարիւնն, զի նախ ի Յորդանան եկն Հայրական ձայն ի վերայ նորա և Հոգին Հանգեաւ. և ապա Հուպ առ խաչն, զոր կարծին որոտումն լինել թէ. «Փառաւոր արարի, և դարձեալ փառաւորեցից»:

Ապա քննեսց՞ուք զժամանակն և ապա զձայնիցն զաւրութիւն, թէ վասն է՞ր յայսոսիկ միայն դաւանեաց զնա Հայր Որդի: Քանզի մինչեւ ցայն ի ծածուկ էր ի մարդկանէ, և Հանդերձեալ էր յետ մկրտութեանն նշանաւքն բազափայլել. վայելչապէս՝ Հայր տայ զվկայութիւնն առ յապա խորհրդոյն, թէ՛ ամենայն Հաճութեամբ նորա և սիրով կատարի: Իսկ դարձեալ՝ զի ի խաչն ձգէին զնա, իբրեւ զՀակառակ Աստուծոյ, նոյն ինքն Աստուած Հնչեաց ի վերայ նորա՝ թէ շնորհէ նա զայն Որդւոյ ի փառս: Ապա ուրեմն ի ջրով մկրտութիւնն և յարեամբն, իբրեւ զՀամակամ և Հարազատ Որդի, ի

¹⁹ Jn 5, 36.

²⁰ Cf. Jn 5, 37.

²¹ Cf. Mt 17, 5; Mc 9, 7; Lc 9, 35.

²² I Jn 5, 6, 8; l'eau où l'Esprit a d'abord rendu témoignage au Fils, comme l'explique la suite du commentaire.

²³ Cf. Mt 3, 16-17.

²⁴ Même allusion à Jn 12, 29 chez le Pseudo-Oecumenius (PG 119, 677B) et Théophylacte (PG 126, 60C).

²⁵ Jn 12, 28.

²⁶ Cf. Mt 3, 17; Mc 1, 11.

²⁷ Cf. Jn 9, 16.

venu dans le monde¹².» Cela les Juifs incrédules le niaient, tandis que les disciples l'affirmaient de cette seule personne, et ils enseignaient que (le Christ), en tant qu'homme, était déjà glorifié sur terre et qu'il n'était pas descendu des cieux en Dieu privé de sa gloire¹³. Aussi, après les avoir
5 réprimandés une ou deux fois, (Jean) les a-t-il traités d'antichrists¹⁴.

Et maintenant, à ses certitudes concernant la foi au Christ, il ajoute les déclarations déjà faites par le Père. Et cette approche, problématique pour ceux qui ne suivent pas le fil de son discours — il donne en effet un sens subtil à ses propos —, il l'ébauche, non pas en se référant aux paroles de ces
10 témoignages, mais aux circonstances seulement où ils furent donnés.

Cependant, en poursuivant son discours, (Jean) lui-même dévoile ce que sont les témoignages que Dieu a prononcés en faveur de son Fils. Et de quoi a-t-il témoigné, sinon qu'il n'est pas (venu) de lui-même¹⁵, mais qu'il a été envoyé par lui¹⁶. A quel moment (l'a-t-il accrédité)? Lors du baptême dans
15 l'eau, et avec le sang¹⁷. Mais pourquoi (Jean) n'ajoute-t-il pas à cela l'événement de la montagne du Thabor? C'est que cela arriva non pour être connu de nombreuses personnes, mais seulement pour affermir la confession de foi de Pierre¹⁸. Les témoignages précédents, au contraire, retentirent aux oreilles de tout le peuple, comme le Seigneur lui-même le disait à ses
20 (disciples): «Bien que Jean ait témoigné de moi, cependant *je possède un témoignage plus grand que*¹⁹ le sien, celui de mon Père²⁰; et vous, écoutez sa voix²¹, même si vous n'avez pas vu sa face.»

Mais observe selon quel ordre (Jean) énumère les moments de ces témoignages. D'abord *l'eau et l'Esprit*, puis *le sang*²². En effet, c'est d'abord
25 au Jourdain que vint sur lui la voix du Père et que l'Esprit reposa²³; et ensuite à l'approche de la croix, ce que l'on pensait être le tonnerre²⁴: «*Je l'ai glorifié et je le glorifierai encore*²⁵.» Examinons donc ces instants (du témoignage), de même que le sens de ces paroles. Pourquoi le Père l'a-t-il accrédité comme Fils en ces seules circonstances? Jusque-là il était caché
30 parmi les hommes, et il se préparait à se manifester, une fois donnés les signes de son baptême. Cet acte mystérieux accompli, le Père lui donne son témoignage d'une manière tout à fait juste: il a toute sa faveur et son amour²⁶. A nouveau encore, lorsqu'on l'étendait sur la croix, le regardant comme un ennemi de Dieu²⁷, Dieu lui-même fit entendre un bruit en sa

¹² Jn 16, 28.

¹³ Ph 2, 6-11.

¹⁴ Cf. 1 Jn 2, 18; 4, 3.

¹⁵ Cf. Jn 7, 28.

¹⁶ Cf. note 11.

¹⁷ Cf. 1 Jn 5, 6.

¹⁸ La confession de Pierre à Césarée de Philippe (Mt 16, 13-20) précède la Transfiguration (Mt 17, 1-9).

Հաւրէ ածաւ ըստ որում ասացս. «Սա է որ եկն ջրով և Հոգւով և արեամբ՝ Յիսուս Քրիստոս»:

Եւ առ ի՞նչ՝ Հայելով, նախ զՔրիստոսն անունդ ասէ. զի էին ոմանք՝ որ մինչեւ ի մկրտութիւնն սոսկ մարդ զնա Համարէին, և այնուհետեւ առեալ զաւծութեանն շնորհ ի Հոգւոյն: Չնոսա այսու ըմբերանէ, թէ նոյն ինքն Յիսուս՝ միշտ էր Քրիստոս ի սկզբանէ մարմնաւորութեանն, և ոչինչ մկրտութիւնն ի նա առաւելութիւն ներգործեաց. այլ միայն զոր էրն վկայիցն ձայն Հաստատեաց: Եւ զի՞նչ էր Որդի Հաւրն. ոչ վայրապար, այլ սիրելի և Հաճելի, և Հոգւոյն փառակից և զուգապատիւ: Յամաւթ լիցին այնոքիկ որ զՀաճոյն և զՀամափառ վկայեալն՝ վկային Հակառակ ուսուցանեն:

425

Այսինքն զի թէ ի մկրտութիւնն միայն էր վկայութիւնն, գոյր ինչ կեղակարծիք՝ որպէս բազմացն թուեցաւ, վասն Յովհաննու լինել այնր: Ապա թէ նոյն ինքն Հայր՝ ի վերայ նորին Որդւոյ, դարձեալ զնոյն ձայն երկրորդեաց, թէ և արեանն Հեղումն է կամաւք նորա, անպատասխանի լինին թերաՀաւատքն՝ որոց սաՀմանեցաւ զերկուց մարդոց վկայութիւն ընդունել: Եւ զԱստուծոյ երկիցս դաւանութիւնն ստեն, որ ի խնդրելոյն Որդւոյ զփառս՝ վաղվաղակի ամենեցուն ի լուր Հնչեաց, թէ. «Փառաւոր արարի զքեզ ի Յորդանան դաւանութեամբ, և դարձեալ փառաւորեցի պատուական արեամբդ Հեղմամբ»: Եւ Հոգին է որ վկայէ, զի Հոգին իսկ է ճշմարտութիւն. է՝ ասէ, ընդ Հաւր վկայ նմա, և Հոգին ամենայն ուրեք՝ ի Յորդանան և ի նշանագործութիւնսն:

Արդ՝ եթէ ի Հաւր ձայնէն՝ որպէս ի նորոգ խորհրդոյ երկմտէք, զՀոգին կարէք

³¹ Les scolies précédentes, — 347, 348, 349 et 419 — ont présenté la même christologie gnostique comme émanant de Simon le Magicien (voir supra, p 142-145 et p 246-249).

³² Le terme est au pluriel pour indiquer qu'il s'agit du témoignage du Père et de l'Esprit.

³³ *Jn* 1, 1.

³⁴ Cf. *Mt* 3, 17, *Mc* 1, 11.

³⁵ Allusion, semble-t-il, aux spéculations gnostiques rapportées dans l'*Adversus Haereses* I sur les oppositions en Dieu. On notera à nouveau que la scolie anonyme qui se fait l'écho de cette polémique anti-gnostique, étrangère au milieu arménien à l'époque où le texte grec fut traduit, n'a pas de correspondant dans la chaîne éditée par Cramer (voir supra, p. 49).

TEXTE 425

¹ La scolie commente *1 Jn* 5, 6: *Il est venu non avec l'eau seulement.*

² Cf. *Jn* 12, 28; la voix du Père, au moment où Jésus annonce son élévation sur la croix.

³ Cf. *Dt* 17, 6; 19, 15, *Mt* 18, 16; *2 Co* 13, 1

⁴ *Jn* 12, 28.

⁵ *1 Jn* 5, 6.

faveur²⁸; c'est à la gloire du Fils qu'il accorde cela. Il a donc été conduit²⁹ par le Père au baptême d'eau et de sang, Fils en toute vérité et soumis à sa volonté, ainsi que l'a dit (Jean): «*C'est lui qui est venu par l'eau, l'Esprit et le sang, Jésus Christ*³⁰.»

5 Et pourquoi, à la réflexion, lui donne-t-il, en premier lieu, ce nom de Christ? En effet, il existait des gens qui, jusqu'à son baptême, le prenaient seulement pour un homme, et c'est alors qu'il aurait reçu de l'Esprit la grâce de l'onction³¹. De cette manière, (Jean) leur ferme la bouche: ce même Jésus a toujours été Christ depuis l'incarnation, et le baptême n'a opéré en lui
10 aucun enrichissement; la voix des témoins³² a seulement attesté ce qu'il était³³. Et qu'était le Fils pour le Père? Non pas quelqu'un d'indifférent, mais son bien-aimé, celui en qui il se complaît³⁴, jouissant de la même gloire et du même honneur que l'Esprit. Qu'ils soient couverts de honte ceux qui enseignent que celui qui fait l'objet du témoignage, en qui le Père se
15 complaît et qui lui est égal en gloire, est opposé au témoin³⁵.

425

C'est-à-dire¹ que si le témoignage avait été rendu uniquement lors du baptême, on aurait pu douter, comme beaucoup l'ont fait, que cela se soit déroulé de la manière dont le rapporte Jean. Mais puisque le même Père, en faveur du même Fils, a fait entendre à nouveau la même voix², et qu'il y a
20 eu effusion de sang selon son dessein, les incrédules restent sans réponse, eux pour qui il a été établi qu'il fallait accepter le témoignage de deux hommes³. Ils démentent la triple reconnaissance donnée par Dieu, lui qui dans son désir de gloire pour le Fils fit entendre soudainement à tous: «*Je t'ai glorifié*⁴ au Jourdain par (ma) reconnaissance, et *je t'ai glorifié*⁴ à nouveau
25 lors de l'effusion de ton sang précieux.» *Et c'est l'Esprit qui rend témoignage, car l'Esprit est la vérité même*⁵; il est avec le Père, dit (Jean), un témoin pour le (Fils); et l'Esprit est partout, au Jourdain comme dans les (autres) manifestations.

Si donc vous doutez de la voix du Père, comme d'une nouvelle présence

²⁸ Cf. *Mt* 27, 51-54.

²⁹ On serait tenté de lire *ωιδωι, awcaw*, *il a été oint*, au lieu de *ωδωι, acaw*, que tous les manuscrits indiquent clairement cependant.

³⁰ *1 Jn* 5, 6. La présence et l'ordre des trois termes au début du verset *1 Jn* 5, 6 — *l'eau, l'Esprit et le sang* — correspondent à de nombreuses versions et traditions (cf. von SODEN, *Die Schriften, Text*, p. 650-651, *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 359-360) C'est aussi le texte et l'ordre de la version biblique arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 761) et du *Commentaire sur les Épîtres Catholiques* de Sargis Šnorhali (*Meknut'iwn*, p. 579). Il n'y a donc pas de support ici pour l'ordre liturgique de l'initiation chrétienne des rites syriaques anciens (cf. É. COTHENET, *Le Saint Esprit dans le corpus johannique*, dans *DBS*, t. 11, fasc. 61, col. 345-398 [voir col. 387-392]).

ուսանել ի ճարգարէիցն ամենայն ուրեք, ոչ ստուծեան՝ այլ ճշմարտութեան վկայ. որպէս և առ Սամուէլն խոտեաց զվեց որդիսն Յեսսեայ, և յաղագս Դաւթի ճշմարտապէս վկայեաց թէ. «Դա է բարի՝ արի՛ անձ զդա»: Ջնոյն և առ Ամովս է գտանել, յորժամ ի Յամասիայ զրադատութեամբ կշտամբէր:

426

Եւ զհարդ ջուր և Հոգի, կամ արիւն և ջուր՝ մի գտանին ըստ էութեան, եթէ 5 պարզապէս նայիցիմք: Իսկ եթէ առ զաւրութիւն բանիս յառեսցուք, գտանեմք զմիութիւնն. քանզի ոչ եթէ այլայլ էին վկայքն՝ ասէ, ի զանազան ժամանակսն. այլ նոյն ինքն՝ որ ի ջուրն Հնչեաց ի վերայ նորա, և ի մկրտութիւն արեանն երկրորդեաց, և Հոգին ամենայն ուրեք կցորդեաց: Եւ են սոքա միոյ խորհրդոյ վկայք, և բնութեամբ Հաւասարք: 10

427

Մի է վկայիցն բնութիւն և վկայեցելոյն՝ որում եղեն սատար ի ջրոյն մկրտութիւնն և յարեանն, Հայր Հնչմամբ և Հոգին գործակցութեամբ. զի Հոգևով Աստուծոյ՝ ես զղեւս Հանեմ, ասաց փրկիչն:

428

Զթաքնութիւն բանիցս՝ արդիւնքն յաւելլուածովս լուսաւորեաց. որովք յայտ 15 առնէ ոչ զջուրն և զարիւնն ի կիր առեալ պարզաբար վկայ Որդւոյն Աստուծոյ, այլ զԱստուած Հայր՝ որ ի տնաւրիներն նոքաւք Քրիստոսի, Հնչմամբ բարբառոյն զՀամակամ Որդին մեծարեաց:

² Cf. *Mt* 3, 17; *Mc* 1, 11; *Lc* 3, 22.

³ Cf. *Jn* 12, 28 où le Christ évoque sa mort qu'il a présentée comme un baptême en *Mc* 10, 38 et *Lc* 12, 50.

TEXTE 427

¹ *Mt* 12, 28.

TEXTE 428

¹ Cf. *1 Jn* 5, 9: *le témoignage de Dieu est plus grand.*

² Les allusions à l'eau et au sang donnés comme témoins dans les versets *1 Jn* 5, 6-8.

mystérieuse, vous pouvez constamment, à partir des prophètes, vous instruire de l'Esprit, témoin, non pas de mensonge, mais de vérité. Ainsi, dans le cas de Samuel: il récusa les six fils de Jessé⁶, et de David il témoigna en toute vérité: «*Celui-là est de bel aspect, lève-toi, oins-le*⁷.» On peut aussi
 5 constater le même chose chez Amos, lorsqu'il réprimandait Amasia pour ses injures⁸.

426

Et comment, à les examiner simplement, l'eau et l'Esprit, ou encore le sang et l'eau ne font-ils qu'un¹ selon l'essence? Si nous réfléchissons bien au sens de cette parole, nous découvrons cette unité. En effet, les témoins
 10 n'étaient pas différents, dit (Jean), en ces diverses circonstances; mais le même qui dans l'eau fit entendre sur lui sa voix², la fit entendre de nouveau lors du baptême de sang³, et l'Esprit y était toujours associé. Ils sont bien témoins du même mystère et unis en nature.

427

Une est la nature des témoins et de celui auquel il est rendu témoignage,
 15 lui qu'assistèrent, lors du baptême d'eau et de sang, le Père par sa voix et l'Esprit par sa participation, car *c'est par l'Esprit de Dieu que moi je chasse les démons*¹, a dit le Sauveur.

428

Le réalisme de cette précision¹ permet d'éclairer l'obscurité de ce passage². Ici (Jean) déclare que ce n'est pas l'eau et le sang uniquement qu'il a
 20 présentés comme témoins du Fils de Dieu, mais Dieu le Père, lui qui dans l'économie du Christ réalisée par ces moyens, a honoré le Fils, de même volonté que lui, par le son de sa voix.

⁶ Jessé avait huit fils (cf. *I S* 16, 10; 17, 12) dont sept défilèrent devant Samuel avant que l'on aille chercher David, le huitième; pas de variantes connues pour ce texte. Mais selon *I Ch* 2, 13-15, David était le septième fils de Jessé.

⁷ *I S* 16, 12. Dans la Septante (éd. RAHLFS, *Septuaginta*, p. 532) et la version arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 181), le texte est ainsi rédigé: *Lève-toi et oins David, car il est de bel aspect*.

⁸ Cf. *Am* 7, 10-17.

TEXTE 426

¹ Cf. *I Jn* 5, 8: *l'Esprit, l'eau et le sang, et les trois sont un*.

Արդ՝ եթէ զճարդկան ինչ, ասէ, զվկայութիւն, ոչ սուտս՝ այլ իբրեւ զճճարիտս ընդունիմք. ճարդիկ աստ՝ զճարգարէսն ասէ, որք կանխաւ զՔրիստոսի խորհուրդն յիրաքանչիւր գիրս գուշակեցին, և թէ զնոսա անկար է մեզ սուտ առնել, և 5
 ափիբերան եղեալ կշտամբին ի նոցանէ՝ որք զայս շնորհի խորհուրդ ունայնացուցանել նկրտին, ըստ որում երբեմն ինքն Տէրն զԴաւիթ ի մէջ ածեալ անպատասխանի արար զՀակոբակորդսն. ապա քանիաւն Աստուծոյ վկայութիւնն է մեծ, որում չիք փոփոխումն կամ շրջելոյ ստուեր: Եւ այս եղև ի վերայ Որդոյ, ոչ միանգամ՝ այլ և երկիցս:

429

Տէն այսուհետև թէ ո՞րպէս զանարգանս Որդոյ պատշաճապէս առ Հայր վերացոյց. քանզի Հաւատայն ի յՈրդի՝ առ Հայր է Հաւատ, քանզի նորա ճայնիւն 10
 վկայեցաւ գոլ Որդի իւր սիրելի: Իսկ որ ի սա Հաւատոցն կարծիք, յայտնապէս զնա ստութեան ներքոյ առդնէ, որ ճճարիտն է յամենայնի: Չի թէ զնամակ թագաւորի կոխելով՝ առ թագաւորն վերանայ նախատինքն, ո՞րչափ եւս առաւել զառ ի Հաւրէ դաւանեալ գոլ իւր Որդի ուրանալով՝ զՀայր զլացաւ, թէպէտ և բարրանաւք կեղծաւորէ գիտստովանելն: Նա զի զճարգարէիցն պաշտանէիցն անարգանս իւր 15
 Համարէր. «Ոչ եթէ զքեզ, ասէ, այլ զիս արՀամարհեցին»: Իսկ զՈրդին ուրացողաց՝ ո՞չ լիցի վրէժխնդիր:

430

Քանզի այսպէս եղև վկայութիւնն. «Դա է Որդի իմ սիրելի՝ դճա լուարո՞ւք»: Եւ զի՞նչ է լուրն զոր Հրամայես մեզ ունկն դնելով լսել՝ ո՞վ Տէր: «Յաւիտենական կենաց աւետարանութիւն. քանզի Հրաւիրակ առաքեցի զդա՝ ոչ յԵզրպտոսէ ի 20
 Պաղեստին, այլ յերկրէ յերկինս ձեզ վերանալ, և թողուլ զառժամանակեայ ունայնութեան կենացդ վայելս և ի մշտնջենաւորն դարձեալ փոփոխիլ: Որոյ յոյս և

TEXTE 429

¹ La Passion évoquée dans les versets précédents par l'allusion au témoignage du sang.

² 1 Jn 5, 9: Il a rendu témoignage en faveur de son Fils.

³ Cf. Mt 3, 17.

⁴ Cf. 1 Jn 5, 10.

⁵ 1 S 8, 7.

TEXTE 430

¹ La scolie commente 1 Jn 5, 11: Et voici ce témoignage.

² Mc 9, 7.

³ Cf. Is 63, 9.

Donc, *si nous recevons le témoignage des hommes*³, dit (Jean), non pas comme mensonger mais comme vrai — ces *hommes*, il parle des prophètes qui prédirent le mystère du Christ en chacun de leurs écrits⁴ et dont il nous est impossible de faire des menteurs, alors même qu'étant invectivés par ceux
 5 qui cherchaient à anéantir le mystère de grâce ils se taisaient⁵, comme le fit autrefois le Seigneur lui-même qui se référant à David laissa sans réponse ses adversaires⁶ —, (si donc nous recevons le témoignage des hommes) combien le témoignage de Dieu est-il plus grand, *lui en qui il n'y a ni vicissitude ni ombre de changement*⁷. Et ce (témoignage) se produisit en faveur du Fils,
 10 non pas une fois, mais bien deux.

429

Vois donc comment (Jean) exalte d'une manière pertinente les outrages subis par le Fils¹, en le reliant au Père². En effet, croire au Fils est foi vis-à-vis du Père, puisque ce dernier a témoigné vocalement qu'il est son Fils bien-aimé³. Mais celui qui n'a qu'une présomption de foi à son égard le met
 15 évidemment en situation de mensonge⁴, lui qui est totalement véridique. Lorsqu'on méprise la missive d'un roi, c'est au roi que remonte l'affront! Combien plus encore, en rejetant celui que le Père confesse être son Fils, récuse-t-on le Père, même si, d'une manière spécieuse, l'on affecte de le reconnaître. Lui regardait comme siens les outrages faits à ses serviteurs les
 20 prophètes: «*Ce n'est pas toi, dit-il, mais moi qu'ils ont méprisé*⁵.» Alors ne se vengera-t-il pas de ceux qui renient le Fils?

430

Le témoignage (du Père) est ainsi formulé en effet¹: «*Celui-ci est mon Fils bien-aimé, écoutez-le*².» Et quelle est la nouvelle que tu nous commandes d'écouter attentivement, Seigneur? — «L'annonce de la bonne nouvelle de
 25 la vie éternelle, car je l'ai envoyé vous inviter à monter, non pas d'Égypte en Palestine, mais de la terre aux cieux, à abandonner les jouissances périssables de votre vie futile et à les changer pour les éternelles? De cela, comme espoir et gage assuré, j'ai donné, non pas une simple parole ou un prophète comme délégué³, mais mon Fils Unique. Car, de même qu'après sa mort en

³ *1 Jn* 5, 9.

⁴ Cf. *Lc* 24, 25-27.

⁵ Cf. *Jr* 11, 19.

⁶ Cf. *Mt* 26, 63-64 dont le texte contient une allusion au *Ps* 110: le Fils de David siégera à la droite de Dieu.

⁷ *Jc* 1, 17.

Հաստատութեան առՀաւատչեայ, ոչ սոսկ բան կամ պատգամաւոր մարգարէ, այլ զմիածինդ իմ Որդի ետու. զի որպէս զդա՝ միանգամ մեռեալ յանարգութիւն մեղաց մարմնով, ի կեանս և ի փառս յաւիտենականս մարմնով՝ ինձ Հաւասար ընկալայ, այսպէս և զձեզ ի մարմնակից ձեր յՈրդւոյս Հաղորդութիւն վերածեմ»:

Ապա ուրեմն՝ առիթ մեզ կենացն և նախաշաւիղ Որդին ի Հաւրէ տուաւ, որ է ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք: 5

431

Որ խորշի ի ճանապարհէն՝ ամենայն իրաւք խոտորնակ ընթանայ, և որ զլանայ զճշմարտութիւնն՝ ի ստութեան դանդաչէ, և որ անկոսնէն զկեանսն՝ ի մաՀուն գտանի: Եւ աՀա նա է տիրապէս ճանապարհ և ճշմարտութիւն և կեանք. որ ոչն ընդունի, այսոցիկ բարեաց արտաքս կամաւ զանձն ձգեալ կործանէ: 10

432

Ձի կենաց կարապետ՝ Քրիստոս եղել, և մինչեւ ի նա անյոյս էին մարդիկ ի վերստին կենդանի լինելոյ: Արդ՝ որ զնա ընդունի, յայտ է թէ ճշմարիտն կեանք զյոյս իւր ի ձեռն կարապետին Հաստատէ: Իսկ որ ոչ ընդունի, ոչ էթէ վասն զի վկայից կարաւտանայ առնուլ ուսոցիչ Որդւոյն Աստուծոյ՝ որ ի Հաւրէ վկայեցաւ և ի նշանաց իւրոց, այլ զի Հրաժարէ Հետեւել ի կեանսն՝ որ կոչեաց նա զնա: 15

Եւ ի կենցաղոյս սաՀեցմունք ընկալեալ յաւրանայ, զայս Համբուրեալ սիրով՝ իբր զճշմարիտ կեանք, և քաղցրացեալ ի ճաշակ դառնութեան՝ զՀրաւիրակ անվախճան կենացն ընդ կարծեաւք ձգէ: Յաղագս այսորիկ ոչ ընդունի զայն կեանսն, կամակար մտաւք անգոսնեալ. զի ոչ գտանի նա որոց կեցուցանեն զանձինս: Այլ որ կորուսցէ զանձն իւր յայսմ աշխարհի՝ զյաւիտենական կեանսն պատրաստական գտցէ նմին: 20

TEXTE 432

¹ He 6, 20.

² Qui a le Fils a la vie, 1 Jn 5, 12 que commente la scolie.

³ 1 Jn 5, 12.

⁴ Mt 16, 25; Mc 8, 35; Lc 9, 24.

⁵ Mt 16, 25; Mc 8, 35; Lc 9, 24.

son corps *pour abolir le péché*⁴, je l'ai reçu avec son corps comme mon égal dans la vie et la gloire éternelles, de même vous aussi, je vous appelle à la communion avec mon Fils, vous qui avez le même corps.»

Ainsi donc, le Fils (nous) a été donné par le Père comme dispensateur et
5 guide de notre vie, lui qui est *le chemin, la vérité et la vie*⁵.

431

Celui qui s'écarte du chemin¹ marche complètement de travers; celui qui refuse la vérité trébuche dans le mensonge, et celui qui méprise la vie trouve la mort. C'est bien lui qui est véritablement *le chemin, la vérité et la vie*²; *celui qui ne le reçoit pas*³ va volontairement à sa perte, hors de ces biens.

432

10 Le Christ a été, en effet, *le précurseur*¹ de la vie²; jusqu'à lui les hommes n'avaient aucun espoir de redevenir vivants. Par conséquent, *celui qui le reçoit* est affermi, de toute évidence, dans son attente de la vraie vie grâce à ce précurseur. Quant à *celui qui ne le reçoit pas*³, ce n'est pas parce qu'il
15 manquerait de témoins pour en faire ses maîtres concernant le Fils de Dieu, lui qui a reçu témoignage du Père et de ses propres miracles, mais c'est parce qu'il refuse de s'engager dans la vie à laquelle celui-ci l'a appelé.

Aussi, se laissant aller aux égarements de la vie présente, il s'amollit en l'embrassant avec passion, comme s'il s'agissait de la vraie vie. Puis trouvant suave le goût de l'amertume, il jette le soupçon sur celui qui l'invite à la vie
20 sans fin. C'est pourquoi il ne reçoit pas cette vie, puisqu'il la méprise de plein gré: il n'est pas de ceux qui sauvent leur vie⁴. *Mais celui qui perdra sa vie*⁵ en ce monde trouvera préparée pour lui la vie éternelle.

⁴ He 9, 26.

⁵ Jn 14, 6.

TEXTE 431

¹ Reprise du thème de la finale de la scolie précédente (Texte 430), mais il s'agit bien d'un commentaire de 1 Jn 5, 12, verset qui va être cité.

² Jn 14, 6.

³ 1 Jn 5, 12.

Որով ճանապարհ արար ի սկզբանն, զնոյն կնիք մակադրէ կատարմանս. զի անդ յաւել թէ. «Նոր պատուիրան դարձեալ գրեմ ձեզ», և այժմ ի լրումն ածեալ զխոստումն՝ կնքէ զվախճանիս. «Ձի ոչ ի սաստ ասէ կամ ի կշտամբանք, կամ աւտար ուսման ուսուցիչ է՝ թուղթս որ գրեցի. այլ միայն զի յառաւել գիտութիւն զարթուցէ զձեզ՝ կանխաւ տեղեկացեալ խորհրդոյն»:

5

Բայց ընդէ՞ր ասէ. «Ձի Հաւատայցէք յանուն Որդւոյն Աստուծոյ»: Եւ ահա նոքա Հաւատովքն յեւս գերազանց շաւիղս նկրտէին: ՉՀաւատս ընդդէմ Հերձուածողացն երկրորդէ նոցա, յորոց բազում անգամ՝ բազմապատիկ բանիւք զգուշացոյց ոչ ստանիլ: Նա զի և ամենայն գրելոցս դիտաւորութիւն, առ երկուսս այսոսիկ Հայի՝ զորս Համառատեաց ի վախճանս. ի Հաւատսն որ ի Քրիստոս անստերիւր մնալ, և զանազան առաքինութեան կալ պատկառ՝ որ ի յաւիտենական կենացն վիճակ զմեզ փոփոխեն:

10

Յայս Համարձակութիւնս՝ Հաւատքն և գործքն զմեզ ասէ՝ կացուցին: Արդ եթէ զայսոսիկ ունելով, Հայցուածքն ձեր որ առ նա ոչ լինիցին շատխաւսութիւնք, այլ ըստ Հանդերձեալ կենացն յուսոյ. լսէ ձեզ, որպէս զՀայր գթած սիրելեաց որդւոց: Բայց մի՞ ոք տղայաբարւոյ մտաւք ձգեսցի առ բանս՝ կարծելով թէ ունի գերկուսն, և ի դերեւ ելանէ աղաչանքն. զի ունենն ոչ է վայրապար, այլ որպէս նախ զայս եցոյց՝ թէ յորժամ սիրտք մեր ոչ ստգտանիցեն զմեզ, ունիմք Համարձակութիւն առ Աստուած:

15

Նա զի և ինքն յաւելու զճանապարհ խնդրելոյն ցուցանել յաջորդան. եղբաւրն մեղաց լինել աղաչանք թողութեան, կամ իւրումն յանցուցեալ: Քանզի այսպիսի Հայցուածս են կամաց նորա ախորժակք, որոց կատարումն Հաշտութեանն՝ ոչ յաստիս, այլ ի Հանդերձեալ կեանսն շտեմարանի:

20

⁵ Cf. 1 Jn 5, 13.

TEXTE 434

¹ Cf. 1 Jn 5, 13-14.

² 1 Jn 5, 14 que commente la scolie.

³ La foi et les œuvres.

⁴ 1 Jn 3, 21.

⁵ Cf. 1 Jn 5, 14-15.

⁶ Cf. 1 Jn 5, 16.

⁷ Cf. Mt 3, 12; 13, 30; Lc 3, 17.

433

Ce par quoi (Jean) a ouvert la voie en commençant, il le ratifie de son sceau en terminant. Alors, en effet, il avançait: «*C'est aussi un commandement nouveau que je vous écris*¹»; et maintenant, après avoir accompli sa promesse, il la scelle en finale²: «*Cette lettre que je vous ai écrite n'adopte pas un ton de colère ou de reproche; elle n'émane pas, non plus, d'un maître d'une doctrine étrangère, mais elle a pour but seulement de vous éveiller à une meilleure connaissance du mystère dont vous avez été instruits auparavant.*»

Mais pourquoi (Jean) dit-il: «*Afin que vous croyiez au nom du Fils de Dieu*³»? Ceux-là, pour sûr, s'étaient engagés avec foi sur des sentiers aussi excellents. En face d'hérétiques il leur rappelle la foi, à eux que, souvent, par des propos variés, il avait avertis de ne pas se laisser tromper⁴. Surtout, et c'est le but de tous ses écrits, il attire l'attention sur deux choses qu'il a résumées en finale: demeurer dans la foi au Christ⁵ infallible, et s'appliquer aux différentes vertus qui nous transforment en vue de l'héritage de *la vie éternelle*⁵.

434

La foi et les œuvres nous ont établis en cette assurance, dit (Jean)¹. Par conséquent, en possession de celles-ci, les demandes que vous lui adressez ne seront pas du verbiage, mais adaptées à l'espoir de la vie à venir; *il vous écoute*², comme un père miséricordieux pour ses enfants bien-aimés. Mais que personne, animé d'un esprit infantile, ne considère ces paroles en pensant qu'il possède ces deux choses³ et que toute supplication est inutile: s'y adonner n'est pas vain, mais comme (Jean) l'a exposé auparavant, *lorsque notre cœur ne nous accuse pas, nous avons de l'assurance devant Dieu*⁴.

Aussi lui-même se met-il, ensuite, à exposer la voie de la prière de demande⁵: supplier pour obtenir le pardon du péché d'un frère⁶, voire pour soi-même si l'on a commis une faute. De telles demandes sont en effet agréables à sa volonté; leur effet de réconciliation n'est pas emmagasiné ici-bas, mais dans la vie à venir⁷.

TEXTE 433

¹ 1 Jn 2, 8.

² *Je vous ai écrit tout cela pour que vous sachiez que vous avez la vie éternelle, 1 Jn 5, 13* que commente la scolie.

³ Le caractère final de cette proposition de la seconde partie du verset 1 Jn 5, 13 est celui de la version arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 761); il est attesté aussi par de nombreux témoins du NT grec (cf. VON SODEN, *Die Schriften, Text*, p. 651).

⁴ Cf. 1 Jn 2, 18-26; 3, 7.

Տէն զգուշութեամբ զասացեալս, թէ ո՞րպէս փոքր այսու բանիւ՝ զամենայն ճանապարհս աղաւթից քեզ լուսաւորէ. «Ջի եթէ գիտեմք՝ եթէ լսէ Հայցուածոցն մերոց»։ Եւ ո՞րպէս զայս գիտասցուք։ Յորժամ սիրտք մեր զմեզ ոչ ստգտանիցեն. քանզի մեղքն ասացաւ միջնապարիսպ ի մէջ Աստուծոյ և մարդկան։ Արդ՝ եթէ զայն ցանկ քակեմք, այնչափ մինչեւ մեզ անձամբ անձին վկայ լինել թէ լսէ Աստուած, գիտասցուք ապա թէ զոր լսէ և առնումք, զի նա՝ զոր ինչ կամին կարէ։ 5

Բայց մի՛ ոք կարծեսցէ անՀաս մարդկային բնութեան զասացեալս՝ որ ի մեղաց վիճակ մատնեցան. քանզի՝ ոչ եթէ զանփորձ լինելն ի նմանէ պաՀանջէ, այլ յետ փորձելոյն զուրանալն։ Ջի անկար է զուրացողսն աշխարՀի սրտի ստգտանել, թէպէտ և բազումս մեղան, յոլովս ունելով առ այս արինակս Հաստատութեան։ Իսկ որք ոչ ուրացան, թէպէտ և ի մեծամեծ մեղաց խուսափեն, սակայն ի փոքունսն զբաղեալ տկարանան՝ յունել զսիրտն վկայ Հայցուածոցն որ յասելն առ Աստուած. «Թող զմեղս մեր». ներքուստ բարբառի թէ. «Թող նախ՝ դու», և յԱստուծոյ թողեալ է. իսկ նա զայս լսելով՝ գիտէ թէ ոչ լսէ Աստուած Հայցուածոցն՝ որ տեսանէ յանձն նորա զերկուց խորՀրդոց մաքառումն, և զաստուածայինն ի մարդկային կամաց ընթաղրեալ։ 10 15

Վասն այսորիկ ասէ, պարտ է մեզ յանձինս անձամբ խոկալ նախ՝ թէ է պատարագն Աստուծոյ Հանելի, և ապա պարգեւաց փոխարինին ակն ունել։ Քանզի նմա ոչինչ է անկարելի. ապա յայտ է՝ թէ յոչ առնուլն խափան մեր անարժանութիւնս լինի։ Յաղագս որոյ պարտ է երիւքս իմաստնանալ մարդոյ, և ապա գիտել թէ լսէ Աստուած աղաւթիցն. նախ յամենայն զբաղմանց աշխարՀի որոշել, և յետ այսորիկ առ Աստուած ոչ տգիտաբար՝ այլ առաջնորդութեամբ խոՀականին խասակցել, և զի Հայցուածքն յաւգտակարացն՝ և ոչ յանարժանիցն լինիցի։ Յայնժամ կարողանայ այնպիսոյն անձն գիտել թէ լսէ Աստուած Հայցուածոցն, և Հաւատայ այնուՀետեւ թէ զոր լսէ՝ զնոյն և անարգել մատակարարէ ի յաւգուտ արըստարէ։ 20 25

mur de séparation), et en voient la source dans le *Traité 3 des Vies des Pères*. La version arménienne de ce traité *Sur la componction et les larmes* (*Vark' srboc' haranc'*, t 1, p. 519-563) possède en effet une réflexion analogue (*ibid.*, p. 533, 27-28) — *murus medianus stat inter te et Deum* (trad. L. LELOIR, *Paterica armeniaca*, p. 133) — mais c'est le terme *միջնորդ, mijnord, medianus*, qui y est employé. Peut-être certains manuscrits arméniens des *Vies des Pères*, connus des PP. Mékhitaristes de Venise, possédaient-ils le terme *mijnparisp*, ou bien le traducteur de la chaîne emploie-t-il *mijnparisp* au lieu de *mijnordn*? Nous remercions le Père L. Leloir de nous avoir aidé à retrouver ce passage des *Vies des Pères*.

⁴ 1 Jn 5, 15.

⁵ Cf. 1 Jn 5, 16.

⁶ L'apostasie.

⁷ Lc 11, 3.

⁸ Cf. Gn 4, 4.

⁹ Cf. Mt 19, 26; Mc 10, 27.

Considère avec attention ce qui a été dit, comment, dans ce court passage, (Jean) éclaire pour toi tout le processus de la prière: «*Puisque nous savons qu'il écoute nos demandes*¹.» Et comment pouvons-nous savoir cela? *Lorsque nos cœurs ne nous accusent pas*², car le péché a été appelé *mur de*
 5 *séparation*³ entre Dieu et l'homme. Par conséquent si nous abattons cette barrière de sorte que nous soyons assurés que Dieu *écoute*, alors nous saurons que ce qu'*il écoute nous le possédons* aussi⁴, car lui peut accorder ce que l'on désire.

Cependant que personne ne juge incompréhensibles à un être humain les
 10 paroles prononcées à l'égard du péché. (Jean) n'exige pas de l'homme qu'il ne soit pas tenté, mais bien qu'il n'apostasie pas à la suite d'une tentation⁵. En effet, il est impossible de toucher par un blâme le cœur des apostats de ce monde, même s'ils ont commis de nombreux péchés dont beaucoup relèvent de ce genre d'affirmation⁶. Quant à ceux qui n'ont pas apostasié, même s'ils
 15 échappent à un très grand péché, ils deviennent incapables cependant, en se laissant aller à des péchés moins graves, d'avoir un cœur qui soit le témoin de la demande adressée à Dieu: «*Pardonne-nous nos offenses*⁷.» Intérieurement (l'homme) s'écrie: «Toi, pardonne d'abord», et (il pense) qu'il a été pardonné par Dieu. Mais, en entendant cela, (le cœur) sait que Dieu
 20 n'écoute pas cette demande, lui qui voit dans cette âme le combat entre deux inclinations, et le vouloir divin foulé aux pieds par une volonté humaine.

C'est pour cette raison que (l'Écriture) dit qu'il nous faut d'abord considérer en nous-mêmes si l'offrande est agréable à Dieu⁸, puis attendre la récompense de ses dons. Rien ne lui est impossible en effet⁹. Il est donc
 25 évident que lorsqu'on ne les reçoit pas, c'est que notre indignité y fait obstacle. Voilà pourquoi il faut que l'homme devienne sage en ces trois domaines pour être assuré que Dieu *écoute* la prière: d'abord s'éloigner de toutes les intrigues du siècle; ensuite converser avec Dieu non pas d'une manière inconsidérée, mais en conformité avec l'attitude d'un homme sensé;
 30 enfin, il faut que les demandes portent sur des choses utiles et non pas condamnables. Une personne de ce genre est à même alors de savoir que Dieu *écoute* ses demandes, et elle croit dès lors que ce qu'*il écoute*, il le dispense aussi jour après jour, sans obstacle, à son profit.

TEXTE 435

¹ *1 Jn 5*, 15 que commente la scolie.

² *1 Jn 3*, 21. Cette citation se lit dans le commentaire de Didyme d'Alexandrie sur *1 Jn 5*, 14-15, selon la version latine d'Épiphane le Scholastique (éd. ZOEPFL, *Didymi*, p. 78).

³ *Ep 2*, 14. Les auteurs du *NBH*, t. 2, p. 280, citent ce passage — le péché a été appelé mur de séparation entre Dieu et l'homme — à propos du vocable *διχνομαρῆσιν* (*mijnaparisp*,

ՉՀաւատս Հաստատէ այսու, ոչ զառ ի Քրիստոս դաւանութեանն, այլ զմիամտութիւն աղաւթիցն. քանզի այլ է դաւանութեանն Հաւատ, և այլ աներկմիտ յոյսն՝ էթէ զաղաւթս Աստուած տեսանէ և լսէ: Քանզի այս կարի մաքուր մտաց է՝ յառաջագոյն տեսանել զՏէր առաջի աչաց յամենայն ժամ, և ոչ կրել զխռովարար մեղսն ի սրտի՝ որով յապաղէ Աստուած զլսելն ըստ այնմ. «Չմեղս թէ տեսանեի ի սրտի իմում՝ մի՛ լուիցէ ինձ Տէր»: Այլ արտաքս ելեալ ամենայն զբաղմանց, յԱստուած մերձեցեալ աստուածարէ, և զանաղջամուղջ լոյս մտացն՝ ընդ բնութեամբ լոյսն Աստուած միացեալ խառնէ:

Ընտանութիւն առ նա Հաւատոցն արարեալ, զաւգուտս անձին սկսեալ պաՀանջէ: Այնպիսին գիտասցէ՝ ասէ, թէ առնու զոր ինչ խնդրէն. զի ոչ է Աստուած իբրեւ զմարդ՝ յորոց թէ և միամտութեամբ խնդրեմք, կամ յոչ կամելոյ տուողին, և կամ յանկարութենէ, ամաւթով դառնամք ի յոյսոյն: Այլ նա ամենաբաւական է կամք. միայն զՀաւատսն կամի առանց կարծեաց, որպէս զի ընդարձակեսցէ խնդրողին զՀայցուածն, որպէս և ասէր մարգարէիւն. «Ո՞վ է Աստուած կարող իբրեւ զիս՝ թողուլ զմեղս և ջնջել զանարէնութիւնս:

Նախ պարտ է զպատճառս բանիս խնդրել, է՞ր վասն ածաւ ի մէջ, և ապա առնթեր զլուծումն դնել:

Եւ քանզի բազում անգամ ասացաք զՀերձուածողացն չարութիւն՝ իւրաքանչիւր գրելոցդ առնթեր, որք ընդ ամբարշտութեան Հաւատոցն և զեղիսիւ և աղտեղի ունեին վարս, ոչ իբրեւ ընդ յանցանս ի նոսին բերեալ, այլ որպէս թէ իրաւացի է գործելն: Յայս թակարդ պատրեալ՝ որսացին յաչակերտացն, յորոց ոմանց բարուք թուէր մոլորութիւնն, և կամակար մտաւք չարագործացն Հետեւէին: Իսկ այլք՝ ընդ առնուլ զփորձ մոլար աւրինացն, վաղվաղեալ զղջանային, և ձեռնտու ունել ի կատարեալ փրկութիւնն կարաւտ էին, պատկառեալք և կշտամբեալք ի խղճէ մտաց:

TEXTE 437

¹ *Un péché qui ne conduit pas à la mort*, de 1 Jn 5, 16 que commente la scolie.

² *Qu'il prie et Dieu lui donnera la vie*, prière de quelqu'un qui voit son frère commettre le péché, prière recommandée dans le verset 1 Jn 5, 16.

³ Les fauteurs d'erreurs et les hérétiques sont réprochés dans de nombreuses scolies anonymes, celles auxquelles semble faire allusion le caténiste (voir supra, p. 21-23).

436

Par là¹ (Jean) affermit la foi, non pas en vue de confesser le Christ, mais bien d'être fidèle à la prière; autre en effet est la foi que l'on professe, et autre l'espérance qui ne doute pas puisque Dieu voit et écoute la prière². C'est en effet la marque d'un esprit très pur que d'avoir à l'avance, à toute
 5 heure, la vision du Seigneur devant les yeux³ et de ne pas souffrir en son cœur le péché, cause de trouble, qui pousse Dieu à différer son écoute selon qu'il est écrit: «*Si je voyais le péché dans mon cœur, le Seigneur ne m'écouterait pas*⁴.» Mais une fois écartée toute distraction, il devient semblable à Dieu dont il s'est rapproché, et Dieu, lumière par essence,
 10 communique à l'intelligence une lumière éclatante.

La foi ayant instauré une familiarité avec lui, qu'il demande d'abord ce qui est utile à son âme. Un tel (homme) saura, dit (Jean), qu'il reçoit ce qu'il demande⁵: Dieu en effet ne ressemble pas aux hommes, d'auprès desquels nous revenons pleins de confusion, privés d'espoir, soit en raison du refus du
 15 donateur, soit en raison de son impuissance. Quant à lui, sa volonté est toute-puissante; mais il désire une foi sans soupçons, afin d'accroître la requête du demandeur, comme il (le) disait par le prophète: «*Qui est un Dieu capable comme moi d'enlever les péchés et d'effacer les iniquités*⁶?»

437

Il faut d'abord chercher les raisons de cette parole¹, pourquoi a-t-elle été
 20 émise, et ensuite considérer l'explication qui est apportée².

Nous avons parlé en effet de nombreuses fois de la malignité des hérétiques³ présente en chacun de leurs écrits, eux qui, en même temps qu'une foi impie, avaient une conduite impure et dissolue, présente en eux, non comme une conséquence de leurs fautes, mais bien comme s'il était
 25 légitime de s'y adonner. Les prenant à ce piège, ils captivèrent des disciples dont quelques-uns se plurent à cette erreur et suivirent de plein gré ces scélérats. Mais d'autres, après avoir fait l'expérience de réglemations trompeuses, se repentirent en hâte et souhaitèrent trouver secours dans le salut parfait, se voyant confus et réprimandés par leur conscience.

TEXTE 436

¹ *Et sachant qu'il nous écoute*, de *1 Jn 5, 15* que commente la scolie.

² Cf. *1 Jn 5, 15*.

³ Cf. *Ps 24, 15*.

⁴ *Ps 65, 18*.

⁵ Cf. *1 Jn 5, 15*.

⁶ Citation libre de *Mi 7, 18*.

Վասն այսորիկ յորդորէ այնպիսեացն լինել աւգնական. Հանգոյն այսմ դնէ և Յուդայ ի կատարումն թղթոյն. «Չոմանս ապրեցուցանի՞ք յափշտակեալ ի Հրոյն, և ոմանց ողորմեսցի՞ք երկիւզիւ դատել՝ և զպատմունճանն որ ի մարմնոյն իցէ աղտեղեալ»: Նա և Պաւղոս թէ. «Այսուհետեւ զսէրն ի նա Հաստատեցէ՞ք»: Յայս խորհրդոյ միտս գրէ և երանելիս՝ մեղս առ ի մա՛հ, զամենեւին մոլորեալսն եղեալ, որպէս և է իւր սովորութիւն միշտ մա՛հ՝ զհեթանոսական վարսն դնել, և կեանս՝ զՔրիստոս, և զոր առ ի նմանէ գիտութիւնն:

Արդ՝ քանզի չարք հեթանոսաց հետեւէին, ոչ խտրելով զնոյն յորոց ասաց ոչ խաբիլ, և Հաւասար նոցա մեռանէին մոլորութեամբ: Իսկ սոցայն՝ թէպէտ և ցաւն մա՛հ արարէր, սակայն զգաստանալն և ճանաչելն ապաքինեաց զնոյն: Ջեռն տո՛ւր և կանգնե՛ս զեղբայրն ի հիւանդութենէն՝ որ ոչ առ ի մա՛հ, Հրամայէ եղբայրակցացն:

438

Եթէ մեղս մա՛հուչափ առնումք ասել զորս արէնքն սպանանէին, և ի մէնջ արգելաւ խնդրել զայսպիսեացն թողութիւն, ոչ կարեմք Հաստատել. վասն զի բազումք՝ և յետ մկրտութեանն ըստ այսմ յանցուցեալք, յորժամ ապաշխարեցին՝ ի մեծամեծ շնորհս վայելեցին: Ապա մա՛հ տիրապէս Հաստատեմք՝ զտգիտաբար և զանգեղջ մեղանչելն, ըստ այնմ որ առաքեալ ասէ. «Մինչդեռ մեռեալն էաք ի մեղս մեր». և սոյն ինքն թէ. «Փոխեցաք ի մա՛հուանէ ի կեանս»:

Արդ է մեռելութիւն կատարեալ՝ անհաւատութեամբ մեղանչելն. իսկ մա՛հուչափ հիւանդութիւն քրիստոնէին՝ անգեղջ մեղանչելն և առանց ըստգտանելոյ ի մտաց, որոց արգելաւ խնդրել զներումն յԱստուծոյ: Է՞ր վասն. զի ոչ լսէ Աստուած այնպիսի աղաչանաց, յորժամ ոչ ունիցի Հպատակ պարգեւացն զկամս այնորիկ որ

⁸ Cf. *Rm* 7, 5. 8-13; 8, 2-6; *Ep* 2, 11-12; 4, 17.

⁹ Cf. *Ph* 1, 21; *Col* 3, 4

¹⁰ Cf. *2 Co* 2, 14; 4, 6; *Ep* 1, 17; 4, 13; *Ph* 3; 8.

¹¹ L'erreur, le péché qui conduit à la mort (cf. *1 Jn* 5, 16).

¹² Cf. *1 Jn* 5, 16.

TEXTE 438

¹ *1 Jn* 5, 16 que commente la scolie

² Il existe un péché qui conduit à la mort: ce n'est pas à propos de celui-là que je dis de prier, *1 Jn* 5, 16.

³ *Ep* 2, 5.

⁴ *1 Jn* 3, 14.

⁵ Cf. note 2.

C'est pour cette raison que (Jean) exhorte à porter secours à de telles personnes⁴. Jude, de même, le recommande à la fin de sa lettre: «*Sauvez les uns en les arrachant du feu, et ayez pitié des autres, dans la crainte de juger, haïssant jusqu'à la tunique souillée par leur chair*⁵.» De même Paul: «*Affermissez donc l'amour envers lui*⁶.» C'est en cet esprit que notre bienheureux décrit aussi *le péché qui conduit à la mort*⁷, lorsqu'il considère ceux qui sont totalement égarés, puisque c'est son habitude de toujours considérer comme une mort la conduite des païens⁸, et, comme une vie, le Christ⁹ ainsi que la connaissance que l'on a de lui¹⁰.

10 Donc, puisque des gens pervers suivaient les païens, n'ayant pas une conduite différente de ceux dont (Jean) disait qu'il ne fallait pas se laisser égarer par eux, comme eux ils devaient aussi mourir dans l'erreur¹¹. Mais, bien que ce mal dût entraîner leur mort, la prudence et la connaissance l'ont cependant guéri. Porte secours et relève le frère d'une maladie *qui ne conduit*

15 *pas à la mort*, ordonne (Jean) à ses frères¹².

438

Que nous admettions de déclarer *péché qui conduit à la mort*¹ celui que condamnait la loi, et qu'il nous ait été interdit d'en demander le pardon², nous ne pouvons le confirmer. En effet, beaucoup de gens tombés en des fautes de ce genre, même après leur baptême, ont profité d'une très grande

20 grâce lorsqu'ils se sont repentis. Nous affirmons ensuite que le fait d'avoir été dans le péché par ignorance ou endurcissement est vraiment une mort, conformément à ce que dit l'Apôtre: «*Alors que nous étions morts à cause de nos péchés*³.» Et (Jean) lui-même: «*Nous sommes passés de la mort à la vie*⁴.»

25 C'est donc le fait de pécher par incrédulité qui est une mort totale. (Il y a) cependant une maladie qui conduit le chrétien à la mort: le fait de pécher par endurcissement et sans qu'il y ait blâme de la part de l'intelligence, (péché) dont (Jean) interdit de demander le pardon à Dieu⁵. Pourquoi? Parce que Dieu n'écoute pas une telle supplication, lorsque ne lui est pas

30 soumise la volonté de celui qui a besoin de ses dons. Et nous trouvons que

⁴ Si quelqu'un voit son frère commettre un péché ... qu'il prie, 1 Jn 5, 16.

⁵ Jude 23; la lecture — *dans la crainte de juger* — entièrement identique à la version biblique arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 763) comme tout le verset Jude 23, semble propre au texte arménien du NT. Sargis Šnorhali, contemporain du traducteur et du réviseur de la version arménienne de la chaîne, commente ce passage de la façon suivante: «C'est-à-dire comme si vous-mêmes, vous vous trouviez au pied du tribunal de Dieu et aviez besoin d'une abondante miséricorde» (*Meknut'iwñ*, p. 661).

⁶ 2 Co 2, 8 où Paul recommande de faire preuve de charité envers tout opposant.

⁷ 1 Jn 5, 6; cf. Rm 6, 21-23

կարաւտն է: Եւ զայս միշտ գտանեմք նորա սովորութիւն. քանզի յանառակ որդին՝ այնչափ ունելով գութ ոչ յայտնեաց, մինչդեռ ինքն ոչ խնդրէր. և Իսրայէլի՝ ոչ ներեաց աղաւթիւք մարգարէին, մինչեւ մատնեալ ի գերութիւն՝ անձամբ յանձինս զղջացան և զնա խնդրեցին:

Չի արդար է Աստուած և ողորմած, և ոչ գրկէ զոք ի սոցանէ, և ներգործութիւն 5 ողորմութեան է զփոքր զղջումն և զգաստութիւն առնուլ, և մեծամեծ մեղացն կշիռ առնել: Իսկ արդարութիւնն, զի առանց այսորիկ ոչ թողացուցանէ ներգործել ողորմութեանն, վասն այսորիկ ասէ թէ. «Մի՛ մաՀուչափ յանցաւորին՝ որ անզեղջն է ի նոյնս խնդրեսցես յԱստուծոյ զներումն, այլ նախ ի կիր արկ զվարդապետու- 10 թիւն և յորդորեա՛ զնա սգալ զյանցանսն և ճանաչել զիւրն մեռելութիւն ի յախտիցն, որպէս զի տացէ նախ Աստուծոյ զՀաւատսն, և ապա առցէ զբժշկութիւնն: Ապա թէ նա անկարանայ՝ ի Հեշտութենէն պատրեալ իմանալ զցաւն կամ խնդրել զբժիշկն, այլ մանաւանդ ախորժէ տենչանաւք ընդ նոյն բերիլ, քոյդ վայրապար է բժշկին աղերսել, յորժամ նա ոչ պատրաստէ զանձն առ դեղոց ներգործութիւն»:

439

Չի արէնս արդարութեան՝ ունիմք զՔրիստոս, և պարտական եմք այնպէս զնալ՝ 1 որպէս և նա զնաց: Արդ՝ եթէ յայս շաւղացս մեղկեալ գթեմք, անիրաւեցաք յԱստուծոյ և դատապարտ գտաք արդար արինացն՝ առ ի նա կոչեցեալքս Հաւատովք: Բայց բարեյոյս եմք ի ձեռն արեանն՝ որ զմերձեցեալսն Հաւատով սրբէ յամենայն մեղաց: Իսկ եթէ մաՀուչափ մեղանչեմք՝ ի խաւարն որպէս ի լոյս Հեշտացեալ, ոչ եթէ լոյսն ճշմարիտ՝ Քրիստոս տկարանայ և մեզ յայնժամ զլոյս 2 սրբութեան ներգործէ, այլ մեր տեսողական Հայեցուածքս՝ խաւարաւ մեղացն խամրեալ, տկարանայ զնոյն ի յանձն ձգել: Պարտ է այնպիսոյն կսկծեցուցանողական դեղովք մարմնաջել, և ի թմբբութենէն յորդորական բանիւք զարթչել, և Հայելով ապա զլոյսն ընդունել:

Ուրեմն ապա ոչ ի Քրիստոս կենդանացելոց Հաւատովք կատարեալ մեռանել ի ցաւոց, այլ Հիւանդութիւն մաՀուչափ այնչափ կացեալ ի ցաւս՝ մինչ ոչ ախորժէրն զկեանս: Իսկ կամելով կենդանասցի, քանզի ունի առ ինքն զնիւթ կենաց և

⁹ Cf. 1 Jn 5, 16.

TEXTE 439

¹ Toute iniquité est péché de 1 Jn 5, 17 que commente la scolie, parce que le Christ est norme de justice.

² 1 Jn 1, 7.

³ 1 Jn 5, 16-17.

⁴ Jn 1, 9.

⁵ Rm 6, 11.

telle est toujours sa façon d'agir. En effet, au fils débauché il ne manifeste pas son intense compassion tant que celui-ci ne la demande pas⁶; à la prière du prophète, il ne pardonne pas à Israël livré à l'esclavage du péché, jusqu'à ce qu'ils se soient repentis personnellement et qu'ils l'aient imploré⁷.

5 Dieu est juste en effet et miséricordieux⁸; il ne fait de tort à aucun de ceux-là, et il exerce une activité de miséricorde afin d'obtenir un peu de contrition, de retenue, et de faire contrepoids au péché grave. Mais (il est aussi) justice, car il ne consent pas à exercer sa miséricorde sans tenir compte de celle-ci. C'est pourquoi (Jean) dit: «Tu ne demanderas pas à Dieu le
10 pardon du transgresseur qui va à la mort⁹, lui qui est endurci en ce péché. Mais recours d'abord à l'enseignement, invite-le à discerner ses transgressions et à reconnaître la situation de mort résultant de ses fautes, de manière qu'il donne d'abord sa foi à Dieu et obtienne ensuite la guérison. Mais si cet homme, séduit par le plaisir, est incapable de percevoir son mal ou de
15 demander un médecin et bien plus se plaît à désirer avidement le péché, il est vain d'implorer ton médecin, tant qu'il ne se prêterait pas lui-même à l'action des remèdes.»

439

Nous avons en effet comme norme de justice le Christ¹, et nous devons nous conduire de la façon dont lui-même s'est conduit. Par conséquent, si
20 nous nous relâchons en ces voies, nous trébuchons, nous commettons une iniquité à l'égard de Dieu et nous nous trouvons condamnés par cette juste norme, alors que nous avons été appelés à lui dans la foi. Cependant nous restons pleins d'espoir, en raison du *sang qui purifie de tout péché*² ceux qui s'en approchent avec foi. Mais si nous commettons *un péché qui conduit à la*
25 *mort*³ en nous complaisant dans la ténèbre comme dans la lumière, ce n'est pas parce que *la vraie lumière*⁴, le Christ, s'est affaiblie et que sa lumière sanctifiante ne peut pas nous influencer, mais parce que la vision de notre regard, ternie par la ténèbre du péché, est incapable d'attirer à elle cette (lumière). Il faut l'aiguillonner par des remèdes énergiques, la réveiller de
30 son engourdissement par des paroles persuasives, puis, ouvrant les yeux, recevoir la lumière.

Ceux qui ne vivent pas dans le Christ⁵ avec une foi parfaite meurent donc du mal; une maladie *qui conduit à la mort* les a tenus à ce point dans le mal qu'elle les détournait de la vie. Cependant celui qui le veut vivra; en
35 effet, il possède en lui-même la substance et le principe de la vie: la foi,

⁶ Cf. *Lc* 15, 11-24.

⁷ Cf. *Jr* 14, 17-22.

⁸ *Ps* 111, 4.

զառիթն՝ զՀաւատսն իբրեւ զՀուր թաքուցեալ ընդ յարդիւ. յորժամ շնչէ ի նա Հողմ ապաշխարութեան, վաղվաղակի արծարծի, և զամենայն նիւթ մեռելութեան մեղացն վատնէ:

440

Մեղք մաշուչափ՝ չարափառութիւն և ՀայՀոյութիւնն է, որոց չիք խնդրել թողութիւն: Զի եթէ մարդ առ մարդ մեղանչէ, առ Աստուած աղաւթս արասցեն 5 վասն նորա. ապա թէ յԱստուած մեղանչէ, առ ո՞վ աղաւթեսցեն:

441

Հարկ է առ ի մաշ մեղս զայն լինել որում անկարելին է թողութիւն, որպէս և Յուդայն՝ որ ի վերայ բազում աւազակութեանցն զոր առնէր՝ յաւել և զՏեառն իւրոյ մատնութիւնն, և անգեղջ մնացեալ ի նոյն սատակեցաւ: Այսպէս և են բազումք՝ որ զկեանս իւրեանց անիրաւութեամբքն վատնեն, և մնան մինչեւ ի կատարումն 10 անդարձ, անզղջական սրտիւք ծանրացեալք:

Ի մեռանելն լինի նմա մեղքն առ ի մաշ, չև եւս յապաշխարութիւն ժամանեցելումն. զոր ետ Քրիստոս շնորհ առ ի սրբել նովաւ, և առնել պտուղ արժանի ապաշխարութեան՝ ներհակ չարեացն կշռելով զբարիսն. այլ Հատանի եղկելին և ի Հուր արկանի: Իսկ որք կարասցեն տալ զպտուղն, ոչ Հատանէ մարդասիրութիւնն 15 Քրիստոսի. վասն զի ծանուցեալ գիտացաք զբազումս, յերկիւղէ Հալածանացն զո՛հեալս կոոցն, և վերստին դարձեալ ի Հաւատս՝ մարտիրոսացան վասն Քրիստոսի, որոց մարմինք պատուեցան և շիրիմքն զգեւս Հալածեն և տանջեն:

Աստուծոյ զայս յայտնապէս ասացեալ թէ ընդունի զդարձեալսն և սիրէ: Ապա զիա՞րդ ոչ են Հակառակք Աստուծոյ, որք զորս ապաշխարութեամբ զերկրորդ 20 փրկութիւնն առին, և ընդ մաքրեցելոց և սրբոց կարգեցան անվթար, անյոյս զնոցա փրկութիւնն Համարին: Իբրեւ զծառայ սատանայի՝ որ անյուսութեամբ որպէս արՀամարՀութեամբ, փութայ զամենայն ազգ մարդկան կլանել ի կոկորդն մեղաց:

² Cf. *Jn* 12, 6.

³ Cf. *Mt* 26, 14-16; *Mc* 14, 10-11; *Lc* 22, 3-6.

⁴ Cf. *Mt* 26, 5.

⁵ *1 Jn* 5, 16-17.

⁶ *Mt* 3, 8; *Lc* 3, 8.

⁷ *Mt* 3, 10; 7, 19; *Lc* 3, 9.

⁸ Cf. *Lc* 15, 7.

comme un feu caché sous la paille. Lorsque souffle en lui le vent du repentir, aussitôt elle se ranime et elle consume toute la substance mortelle du péché.

440

Les péchés qui conduisent à la mort sont l'hérésie et le blasphème; pour eux il n'y a pas à demander le pardon. En effet, si un homme pèche contre
5 un homme, on peut faire pour lui une prière à Dieu; mais s'il pèche à l'égard de Dieu, à qui adressera-t-on la prière?

441

Pour qu'il y ait mort, il faut ce péché pour lequel le pardon est impossible¹: celui, par exemple, de Judas qui, à de nombreux vols commis², ajouta encore la trahison de son Maître³, puis endurci en ce péché, il se
10 suicida⁴. Il est ainsi beaucoup de gens qui gaspillent leur vie dans l'iniquité et qui demeurent, jusqu'à la fin, inconvertissables, alourdis par leur cœur impénitent.

Si quelqu'un vient à mourir, c'est qu'il y a eu *péché qui mène à la mort*⁵, pour lui qui n'était pas encore parvenu à la pénitence. Le Christ a donné
15 cette grâce pour se purifier par elle et *produire de dignes fruits de pénitence*⁶, proportionnant les œuvres bonnes au mal contraire; mais le misérable *est retranché et jeté au feu*⁷. Par contre, ceux qui viennent à produire du fruit, l'amour du Christ ne les retranche pas: nous avons appris en effet que
20 beaucoup de gens qui, de peur des persécutions, avaient sacrifié aux idoles et étaient revenus ensuite à la foi, souffrirent le martyre pour le Christ; leurs corps ont été honorés et leurs tombeaux expulsent et tourmentent les démons.

Dieu a dit clairement qu'il accueille et aime ceux qui se convertissent⁸. Aussi, comment ne seraient-ils pas ennemis de Dieu ceux qui, après avoir
25 obtenu par la pénitence une deuxième délivrance et avoir été placés, sans risque d'erreur, parmi les purs et les saints, jugent ensuite désespéré leur salut? Ils ressemblent à un esclave de Satan qui, dans son désespoir comme dans son mépris, s'efforce d'engloutir toute la race humaine dans la gueule du péché.

TEXTE 441

¹ *Le péché qui conduit à la mort* (1 Jn 5, 16) qui, selon les scolies 438-440, est un péché d'incrédulité, de rejet de la lumière et de blasphème.

Մազ է՝ մշտնջենաւոր անՀաւատութիւնն, կեանք է՝ յաւիտենական առ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս Հաւատն, և ըստ պատուիրանին ընթացք:

Մեղք ոչ առ ի մազ՝ է յայս պատուիրանէս գթելն, կամաւ կամ ակամայ, միանգամ կենդանի եղելոցն. և յետ այնորիկ զգաստացելոց և զղջացելոց, որոց պարտ է դարձեալ տալ մեզ զկեանս որպէս Հրամայէ. այսինքն ի խոստովան լինել 5 զանաւրէնութիւնն՝ թողուլ շնորհաւքն Աստուծոյ, և արձակել զնա ի տոռանց մեղացն իշխանութեամբս զոր ի Տեառնէ ընկալաք:

Իսկ առ ի մազ մեղս, և մաՀուչափ և ըստ փոքու կամ մեծի՝ անզեղջ մեղանչելն, և Հպարտութեան ախտիւ կամ Հեշտութեամբ տգիտացեալ զյանցանսն, զոր աւրինակ՝ և բազումք ի Հիւանդաց ղցաւս: Է արդարեւ առ ի մազ Հիւանդութիւն, և ոչինչ 10 անընդՀատ ի մեռելոյ. զի որպէս նոքա ոչ զգան չարի կամ բարւոյ պատահման, այսպէս և ոչ սա. առ որ ոչ պարտ ի սկզբանն ծախել զառողջաբար դեղս թողութեան մեղաց, այլ նախ զարթուցանել զնա վարդապետութեամբ՝ ճանաչել զայնչափ կեղեքումն որ ածեն ի վերայ նորա ցաւքն: Եւ ապա՝ յորժամ ինքն ստիպեալ ի վշտացն, խնդրէ զդեղն նմա ընձեռել, զի ծանիցէ թէ յորքան վշտաց 15 ապաքինումն շնորհեաց, և զգուշասցի մեծի պարգեւին: Իսկ եթէ՝ մինչ ի յիմարութենէն է տղմաթաւալ անասնոցն զմարգարիտն առաջի արկցես, զպատուական նիւթն ոչ ծանուցեալ առ ոտն կոխէ, ոչ զղջացեալ ի սովորութենէն. և զքեզ՝ որ իմաստունդ ես, արբեալն որպէս զինքն Համարելով երգիծուցանիցէ:

Վասն այսորիկ խրատէ երանելիս, թէ մի՛ վասն այնպիսոյն յԱստուծոյ զներումն 20 խնդրես, և մի՛ դու՝ որ տէրունեաց ստացուածոց մատակարար կարգեցար, զնոյն ի յանարժանս ծախես:

³ Cf. *Mt* 16, 19 ou *I Jn* 5, 16. Le caténiste semble dévoiler ici, comme dans la suite du texte, son identité de pasteur d'âmes (voir supra, p. 20-23).

⁴ *I Jn* 5, 16.

⁵ Cf. *Mt* 7, 6.

⁶ Cf. *I Jn* 5, 16.

⁷ Cf. *I Co* 4, 1.

442

La mort, c'est l'incroyance persistante¹; la vie, c'est la foi éternelle en notre Seigneur Jésus Christ et une conduite conforme à son commandement.

*Le péché qui ne conduit pas à la mort*¹, c'est, pour ceux qui sont déjà devenus vivants, de trébucher vis-à-vis de son commandement, volontairement ou involontairement. Après cela, il nous faut, à ceux qui se sont corrigés et repentis, redonner la vie, comme (Jean) le prescrit²; c'est-à-dire, une fois l'iniquité avouée, pardonner par la grâce de Dieu, puis délier le (frère) des liens du péché au nom de ce pouvoir que nous avons reçu du Seigneur³.

10 Quant au péché *qui conduit à la mort*⁴ — et il est mortel, que ce soit vis-à-vis d'un petit ou d'un grand (commandement) —, c'est le fait de pécher impunément, soit par vice d'orgueil, soit par volupté, en négligeant la transgression, comme beaucoup de malades qui (ne se rendent pas compte) de leur mal. Il y a vraiment une maladie *qui conduit à la mort*, même si elle
15 n'est pas permanente en celui qui meurt: de même que ces (malades) ne perçoivent pas ce qui leur arrive de nocif ou de bon, de même lui aussi ne s'en rend pas compte. Pour lui il ne faut pas, au début, gaspiller le remède salutaire de l'absolution des péchés, mais d'abord le réveiller par un enseignement pour qu'il reconnaisse combien est grave la violence du mal
20 qui pèse sur lui. Et alors, lorsque lui-même est oppressé par la souffrance, il demande qu'on lui administre un remède, en sorte qu'il comprenne ce qui lui a procuré la guérison de si grandes souffrances et qu'il prête attention à un si grand bienfait. Mais si tu places devant lui une perle pendant que, dans son délire, il se roule dans la fange des animaux, il la foule aux pieds⁵ en méconnaissant sa matière précieuse, puisqu'il ne s'est pas repenti de son
25 comportement; et toi qui es sage, il te déchirera⁵, lui qui est enivré (de plaisir), se jugeant ainsi lui-même.

C'est pourquoi notre bienheureux (Jean) conseille de ne pas demander à Dieu le pardon pour un tel homme⁶ et, à toi qui as été établi dispensateur
30 des biens du Seigneur⁷, de ne pas gaspiller ce (pardon) dans une entreprise indigne.

TEXTE 442

¹ *Le péché qui conduit à la mort* (1 Jn 5, 16), c'est l'incrédulité. On remarquera le lien entre cette scolie anonyme et les précédents textes anonymes; ils forment un commentaire suivi (voir supra, p. 17-23).

² *Qu'il prie et Dieu lui donnera la vie*, 1 Jn 5, 16.

Որպէս բազում անգամ ասացաք, թէ ի գործել զարդարութիւն՝ ունի զառ ի յԱստուծոյ լինելն, և Հանդերձ մեղանչելովն զարդարութիւն ունել անկար է. և այս յայտնի է ի ներգործութենէն և ի կամացն: Ապա ամենայն որ յԱստուծոյ է ծնեալ՝ արդար գոլով ոչ մեղանչէ: Է՞ր վասն. զի պաշէ և ամրացուցանէ զանձն, անգործ արարեալ զգուշութեամբ զմեքենայս չարին: Յայսմանէ ահա ուսանիմք եթէ զգուշութեամբ՝ և ոչ եթէ բնութեամբ է մարդն որդի Աստուծոյ, որպէս և բերէ ի վերայ եթէ. «Պաշէ զանձն, և ոչ մերձեսցի առ նա չարն»: Ընդէ՞ր. զի պաշէ զանձն իւր, գոլով որդի՝ ոչ ի բնութենէ, այլ ի յաւժարութենէ զոր ունի առ բարին և ի չարէն Հրաժարումն. մանաւանդ աղաւթս առնէ և Աստուծոյ պաշել, և ապա մնայ անհաս ի չարէն:

Այս Համաձայն է ասացելոցն ի փրկչէն. «Ծառայ՝ որ գիտէ զկամս Տեառն իւրոյ և արժանի զանի ինչ գործեսցէ՝ արբցէ զան սաստիկ»: Այսմ գոյգ և նման՝ Հրամայեին արէնքն ի վերայ պոռնկացն, եթէ ի ժողովրդենէն մաշու միայն մատնել. իսկ եթէ դուստր քաշանային ոչ ասաց մաշուամբ՝ այլ Հրդեհել: Որոց յայտնի է պատճառն. վասն զի որ ի ժողովրդենէն միանգամ ի շաբաթն եկեալ, լսէր արինացն. իսկ սա՝ զի միշտ ունելով զլուր նորին յանցուցեալ, եւս չարաչար տանջանս կրէ. քանզի խուզելով զճշմարիտն բանաւոր գոյացելոցս, յանտես առնելոյ գտանեմք զմեղանչելն. զոր և ցուցից թէ որպէս լինի: Յորժամ անտես առնէ զընտրութիւն բարւոյ և չարին, և մոռացի զանձն և զաւգուտ նորին, յայնժամ Հարկ լինի խոնարհել ի բարեացն ի վատթարն: Բայց սակայն՝ թէպէտ և նա անտես առնէ ամենայն գործք սաՀմանեալ երեւելի լինել, Հանդերձեալ են ի դատաստանն Աստուծոյ. զորոց այսպէս գթելն՝ նախ քան զայս անուանեաց երանելիս մեղս առ ի մաշ:

Բայց խնդրելի է՝ թէ զիա՞րդ որք կամին զկեանս, ի մեղացն որ ոչ առ ի մաշ,

144, 2 qui cite ce texte, de même que de la version arménienne (cf. ZÖHRAB, p. 761) et du commentaire de Sargis Šnorhali (*Meknut' iwn*, p. 593-594).

⁵ Dans le manuscrit *W 1470*, une nouvelle scolie, désignée par le chiffre 98, s'ouvre ici.

⁶ *Lc 12, 47*.

⁷ *Lc 12, 48*. L'assemblage des deux versets *Lc 12, 47* et *Lc 12, 48* a contraint le caténiste à modifier le texte de *Lc 12, 48*, — *coups violents* —, lecture qui n'apparaît nulle part.

⁸ Cf. *Dt 22, 23* et *Lv 21, 9*.

⁹ Cf. *Ac 15, 21*.

¹⁰ Nous ajoutons le terme *խոնարհել*, *xonarhel*, *s'abaisser*, *descendre*, *tomber*, omis par le manuscrit *J 1301*, mais attesté dans tous les autres manuscrits.

¹¹ *gt'el* (cf. *Jc 2, 10*), terme employé précédemment pour désigner le péché d'incroyance et d'apostasie (vg. scolie 439, p. 272, 16).

¹² *1 Jn 5, 16*.

443

Nous l'avons dit de nombreuses fois: pour pratiquer la justice il faut être de Dieu¹, et, dans une situation de péché il est impossible de posséder la justice, car celle-ci dépend évidemment des œuvres et de la volonté. Aussi *quiconque est né de Dieu*¹ ne pèche pas, puisqu'il est juste. Pourquoi? Parce qu'il *se garde*² et se rend plus fort, s'appliquant à déjouer les machinations 5 du Mauvais. Par là nous apprenons ainsi que c'est en étant vigilant, et non pas naturellement, que l'homme est fils de Dieu³, comme (Jean) le rapporte lui-même: «*Il se garde et le Mauvais ne s'approchera pas de lui*⁴.» Pourquoi? Parce qu'il *garde* son âme, étant fils, non pas par nature, mais par inclination pour le bien et aversion pour le mal. Avant tout, il fait aussi des 10 prières pour que Dieu le garde, et alors il est inaccessible au Mauvais.

Cela⁵ correspond à ce qui a été dit par le Sauveur: «*Le serviteur qui connaît la volonté de son maître*⁶ et qui vient à faire quelque chose méritant des coups, sera accablé de coups violents⁷.» De même, à propos des 15 adultères, la loi prescrivait qu'ils soient simplement mis à mort par le peuple; toutefois, pour la fille d'un prêtre, il n'est pas parlé de mise à mort mais de la brûler⁸. La raison de ces (châtiments) est évidente: n'importe qui du peuple, qui venait au sabbat, y entendait la Loi⁹. Aussi, puisqu'il recevait continuellement des avertissements concernant ses transgressions, il ressentait alors de cruelles inquiétudes: en effet, en quête de ce qui est vrai pour 20 des créatures raisonnables, nous découvrons qu'il faut cesser de commettre le péché. Je vais montrer comment celui-ci se produit. Lorsqu'on méprise la distinction du bien et du mal et que l'on en vient à oublier son âme et son intérêt, alors il est inévitable qu'elle tombe¹⁰ de ce qui est bien en ce qui est mal. Cependant, bien qu'elle soit peu encline à faire voir toutes les actions 25 qu'elle a décidées, celles-ci sont destinées à recevoir le jugement de Dieu. C'est ainsi que parmi elles (figure) celle de *trébucher*¹¹, qu'auparavant notre bienheureux (Jean) a appelé *le péché qui conduit à la mort*¹².

Mais il faut se demander comment ceux qui veulent la vie peuvent espérer,

TEXTE 443

¹ Cf. *1 Jn 5*, 18 que commente la scolie dont cette première phrase retrouve le thème du début du texte Cramer 143, 26 - 144, 2. L'allusion faite ici à d'autres passages traitant du même sujet ne semble pas viser une scolie spéciale, contrairement nous le verrons, au texte par lequel débute la scolie 445.

² τηρεῖ ἑαυτόν, (celui qui est de Dieu) *se garde*, dans de nombreux témoins grecs (cf. *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 375-376) et la version arménienne. La scolie Cramer 143, 26 - 144, 2 sur *1 Jn 5*, 18 possède la même lecture.

³ ὡς προαιρετικός καὶ οὐ φύσει υἱός ἐστι θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, dans la scolie Cramer 143, 26 - 144, 2.

⁴ *1 Jn 5*, 18; *ne s'approchera pas*, lecture de plusieurs témoins (cf. *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 375-376), mais inconnue de la scolie Cramer 143, 26 -

բարեյոյս լիցին ճանաչել զփրկութիւն ի ձեռն եզբարցն աղաչանաց: Որպէս և նոքին սուրբ առաքեալքն՝ և երանելիս Յովհաննէս. զի զոր ինչ Հայցեցին բազում անգամ յԱստուծոյ, արդեամբք գիտացին թէ առին զայն: Եւ առ այս յոյս Հաստատեալք, Հանապազորդ խնդրեին առնուլ զցանկայիսն ի շնորհացն Աստուծոյ: Արդ մեր խնդրուածոցս կատարումն՝ ուստի՞ ցուցանի. և զի՞նչ է որ ի Հայցելն Հաստատէ 5 զմիտս թէ առաք: Յորժամ խնդրողին միտք այսպիսի արինակաւ լինիցի. նախ զի՛ ոչ զամենայն ինչ Համանգամայն Հայցեսցէ, այսինքն զորս ոչ են բարիք և Հաճոյք Աստուծոյ, այլ զորս ըստ կամաց նորա են գործք խնդրեսցէ կատարել, և երկրորդ՝ որպէս զի անստգտանելի կենաւքն առցէ զՀամարձակութիւնն: Եւ այսպիսիք նուազունք՝ ինձ թուի: 10

Քանզի ո՞ պարծեսցի սուրբ ունել սիրտ: Սակաւք են՝ որք ի չափ առաքինութեան ժամանեցին ասել. «Չմեղս թէ տեսանեի ի սրտի իմում, մի՛ լուիցէ ինձ Տէր. և վասն այսորիկ լուաւ», զի անհրաւութիւն ոչ տեսի յանձն իմ: Նաև առ նա լռեաց երկիրդն ասացեալ. «Թէպէտ և ոչ ինչ խիղճ գիտեմ զանձին, այլ ոչ այսու արդարանամ»: Դարձիր ընթերցեալ և յառաջակայ սորա բանսն. «Եթէ սիրտք մեր 15 ոչ ստգտանիցեն զմեզ, ապա Համարձակութիւն ունիմք առ Աստուած»:

444

Սեւեռի:

Տեսանես զի որ ծնեալն է յԱստուծոյ՝ սակս այնորիկ ոչ կարէ մեղանչել, զի պաշտէ զանձն. և ոչ եթէ բնութեամբ ի բացեայ լինիցի ի կրիցն, ըստ երանելոյն Պաւղոսի. «Որ կարծէն կանգուն կալ՝ տեսցէ զի մի՛ անկանիցի»: Քանզի թէ ոք 20 ճշմարտապէս պաշտէ զանձն և զկամս Հոգւոյն սրբոյ գործէ, ոչ կարէ մեղանչել:

TEXTE 444

¹ 1 Jn 5, 18 que commente la scolie.

² 1 Co 10, 12. Les termes employés sont différents de ceux de la version arménienne, sauf le dernier mot.

aux prises avec un *péché qui ne conduit pas à la mort*¹², connaître la délivrance grâce à la prière des frères¹³. Ce qu'(ont affirmé) les saints apôtres, notre bienheureux Jean le dit aussi. En effet ce qu'ils sollicitèrent de Dieu de nombreuses fois, ils surent qu'ils l'avaient effectivement obtenu. Et affermis en cette espérance, ils demandaient sans cesse à recevoir de la grâce de Dieu les biens désirables. A quoi se manifeste donc l'accomplissement de nos demandes? Et quand nous demandons, qu'est-ce qui assure notre esprit que nous l'avons obtenu? C'est lorsque l'esprit du demandeur se comporte de cette manière: d'abord en ce qu'il ne sollicite pas tout en même temps, à savoir ce qui n'est ni bon ni agréable à Dieu, mais qu'il lui demande d'accomplir des actes qui soient conformes à sa volonté¹⁴, et qu'ensuite il mène une vie irréprochable de manière à avoir de l'assurance¹⁴. (Il faut) de modestes (demandes) de ce genre, me semble-t-il.

Qui peut en effet se glorifier d'avoir un cœur pur? Ils sont peu nombreux ceux qui sont arrivés à un degré de vertu tel qu'ils peuvent dire: «*Si j'avais vu le péché en mon cœur, le Seigneur ne m'aurait pas écouté*¹⁵», car je n'ai pas vu d'injustice en mon âme¹⁶. Ainsi, pour ce dernier, la crainte dont il a été parlé a pris fin: «*Bien que je ne connaisse aucun remords en moi, cependant je ne suis pas justifié pour autant*¹⁷.» Convertis-toi après voir lu¹⁸ aussi ces paroles de (Jean): «*Si notre cœur ne nous accuse pas, nous avons alors de l'assurance auprès de Dieu*¹⁹.»

444

De Sévère.

Tu vois que *celui qui est né de Dieu*¹ ne peut, par là-même, commettre le péché, car *il se garde*¹. Ce n'est pas pourtant qu'il s'éloignerait, comme naturellement, des passions, conformément aux paroles du bienheureux Paul: «*Que celui qui pense être debout prenne garde à ne pas tomber*².» Si quelqu'un *se garde* vraiment, en effet, et s'il exécute les volontés de l'Esprit Saint, il ne peut pas commettre le péché.

¹³ Cf. *1 Jn* 5, 16.

¹⁴ Cf. *1 Jn* 5, 14

¹⁵ *Ps* 65, 18-19.

¹⁶ Cf. *Ps* 16, 3

¹⁷ *1 Co* 4, 4.

¹⁸ Au lieu de *ῥῆθωγῆωι*, *ént'ac'eal*, après avoir couru, du manuscrit *J 1301* nous lisons *ῥῆθῆργῆωι*, *ént'erc'eal*, après avoir lu, avec le manuscrit *E 5787*

¹⁹ *1 Jn* 3, 21.

Բազում անգամ ասացաք թէ աշխարհի անուամբ՝ զչարս ի մարդկանէ առեալ, և ոչ է պարտ կարծել զբնութիւն տարերաց երկրի, զի մի՛ չարացն տացուք տեղի Հերձուածողացն, որք ընդ դեւս միաբանեալ՝ ոչ արարած գոլ Աստուծոյ զաշխարհ դանդաչեն. այլ աշխարհի անուամբ՝ զՀեթանոսս ի սմա յաւրացեալս կամաւք առեալ դնէ: Որպէս և յառաջնում՝ ի կիր առաք զաւետարանական վկայութիւնն ի վերայ բանին որ ասաց թէ. «Սի՛ զարմանայք թէ ատեայ զձեզ աշխարհ»: զի ոչ եթէ անբան տարերքս ատեան զսուրբս, այլ մարդիկ որ նոքաւք չարութեամբ վարին, ապա թէ ոչ և նոքա յաշխարհէ էին և բազումք յաշխարհէ լսէին նոցա: Սակայն լսելով աշխարհ՝ ոչ զարարածս այլ զմարդիկ որ ի պատրանաց սորա Հեշտութեամբ խաբին, նշանակէ զայսոսիկ:

Եկն Որդին Աստուծոյ և ետ մեզ միտս, զի ծանիցուք ըստ ճշմարտութեանն՝ այսինքն նժդեհութեան, և ոչ սեփական զայս տեղի Համարել, և միշտ ի Հանդերձեալ աշխարհն արշաւել: Քանզի առ այս իմաստունք նորա գալստեամբն եղեն մարդիկ՝ որք յառաջագոյն տկարանային մտաց աշաւք յերկնիցն փառս յառել, ըստ որում և առաքեալ ասէ. «Ո՞ զիտաց զմիտս Տեառն»: Եւ ի վերայ բերէ թէ. «Չոր ոչ այլ ոք կարաց զիտել՝ մեք ծանեաք, վասն զի զմիտս Քրիստոսի ունիմք», որով կարողանամք խուզել զճշմարիտն: Եւ զի՞նչ է առ այս խուզողական մտացն խորհուրդ. այսինքն թէ ընդ Աստուծոյ միացաք նորա մարմնանալովն և մեր առ նա Հաւատովն, և նա առ որ միացաք՝ ստոյգ և ճշմարիտ Աստուած է և կեանք յաւիտենական: Ապա ուրեմն միացեալ յԱստուած աղցաւորքս՝ փոխեցաք յաստուածեղէն էութիւն, և խառնեալ մաշկանացուքս ի կեանսն՝ Ժառանգեցաք զմշտնջենաւորն կենդանութիւն, անկեղակարծ յուսով:

⁴ Cf. Ga 4, 3; Col 2, 8.

⁵ 1 Jn 5, 20. Le dernier mot de cette citation concerne *la vérité* et non pas *զճշմարիտն*, *zčšmaritn*, *le Véritable*, comme l'indiquent les lemmes grec et arménien de la scolie 445, ainsi que le texte biblique du NT et de Zōhrab. Des lectures proches (τὸ ἀληθινόν, *quod est verum*, *quid verum sit*) sont connues (cf *Vetus Latina*, t. 26/1, *Epistulae Catholicae*, éd. THIELE, p. 380).

⁶ Au lieu de *իմաստունքն որ* de J 1301, nous lisons *իմաստունք նորա* avec les autres manuscrits.

⁷ 1 Co 2, 16.

⁸ 1 Jn 5, 20; *zčšmaritn* ici (cf. note 5).

⁹ Cf. Jn 3, 33; 17, 3.

¹⁰ Cf. Jn 11, 25; 14, 6.

¹¹ Cf. Tt 3, 7.

445

Nous avons dit de nombreuses fois que, sous la dénomination de *monde*¹, (Jean) avait en vue ceux des hommes qui sont mauvais, et que l'on ne doit pas penser à la substance des éléments terrestres, afin de ne pas donner prise à de misérables hérétiques qui, d'accord avec les démons, disent
 5 dans leurs divagations que le monde n'est pas une créature de Dieu. Mais sous la dénomination de *monde*, (Jean) désigne les païens qui, de plein gré, y vivent dans les plaisirs. De même, auparavant, nous avons rencontré le témoignage évangélique de ce texte qui dit: «*Ne vous étonnez pas si le monde vous hait*².» Ce ne sont pas des éléments privés de raison qui haïssent les
 10 saints, mais les hommes qui les traitent avec méchanceté, sinon ces (éléments) seraient aussi *du monde*³ et bien des gens *du monde* seraient à leur service⁴. Mais en comprenant *monde*, non pas de créatures mais des hommes qui sous l'effet de la séduction du (Mauvais) se laissent prendre par les plaisirs, (Jean) donne un sens à ces paroles.

15 *Le Fils de Dieu est venu et nous a donné l'intelligence pour connaître en vérité*⁵, c'est-à-dire en tant qu'étrangers, sans estimer que cette situation nous est acquise et afin de nous hâter continuellement vers le monde à venir. C'est en effet pour cela, en vue de sa venue⁶, que les hommes sont devenus intelligents, eux qui auparavant étaient incapables de contempler la gloire
 20 des cieux par le regard de l'Esprit, comme le dit l'Apôtre: «*Qui a connu la pensée du Seigneur*⁷.» Et il ajoute: «*Celui qu'aucun autre n'a pu connaître, nous, nous l'avons connu, car nous avons la pensée du Christ*⁷», grâce à laquelle nous pouvons chercher *le Véritable*⁸. Et quel est là le mystère que découvre un esprit qui cherche? C'est que nous avons été unis à Dieu par
 25 son Incarnation et notre foi en lui, et celui avec lequel nous avons été unis est le Dieu véritable et vrai⁹ et la vie¹⁰ éternelle. Aussi, unis à Dieu, misérables que nous sommes, nous avons été transformés en la nature divine; et unis à la Vie, mortels que nous sommes, nous avons été constitués héritiers de la vie éternelle selon une espérance sûre¹¹.

TEXTE 445

¹ Cf. *1 Jn* 5, 19 que commente la scolie. Contrairement à la scolie 443, ce début du texte, propre à l'arménien, semble renvoyer aux scolies 332-336 qui portent sur *1 Jn* 2, 15-16 (*N'aimez pas le monde* ...).

² *1 Jn* 3, 13. En faisant allusion au témoignage de l'évangile de *Jean*, le caténiste pense à la seconde partie du verset *1 Jn* 3, 13 qui correspond à *Jn* 15, 18. Ce témoignage évangélique de *Jn* 15, 18, rencontré auparavant, renvoie à la scolie 56 sur *Jc* 4, 4 (cf. RENOUX, *Chaîne sur Jacques*, p. 59 et 120-121). Nous avons ici à nouveau la preuve d'une composition caténale suivie, faite de scolies anonymes comme le pensait STAAB, *Katennenkommentare*, p. 331 (voir supra, p. 18-19).

³ Cf. *1 Jn* 4, 5.

446

Ոչ լո՛ւ է մինչեւ ի սպառ՝ զվարդապետութիւն չարացն Հատանել, և զմեզ ի ճշմարտութիւնն արձանացուցանել:

447

Եւ զիա՞րդ ամենայն թուխթս զկատարելութիւն աշակերտելոցն վկայէ: Իսկ այժմ գրէ. «Պա՛հեցէ՛ք զանձինս ի կոապաշտութենէ»: Ասեմք եթէ՛ ոչ միայն առ նոսա, այլ ընդ ամենայն եկեղեցիսն էր թուխթն ընթանալոց. ապա թէ ոչ՝ 5 ժողովուրդ եկեղեցւոյն յորոց դէմս կարգեցաւ բանքս, Հեռի գտանէին ի կոապաշտութենէ, թէպէտ և առ նոսա սոյնս պարագրի:

446

Il n'arrête pas, jusqu'à la fin, de dénoncer la doctrine de mauvais (docteurs)¹ et de nous fixer inébranlablement dans la vérité.

447

Et comment toute cette lettre rend-elle témoignage à la perfection des disciples? Voici que (Jean) l'écrit maintenant: «*Gardez-vous de l'idolâtrie*¹.»
5 Nous disons que ce n'est pas seulement à ceux-là, mais à toutes les Églises que cette lettre devait être destinée, puisque les sujets de l'Église, auxquels ces propos ont été adressés, étaient étrangers à l'idolâtrie, bien que ce soit à eux qu'il les limite².

TEXTE 446

¹ *Gardez-vous des idoles*, 1 Jn 5, 21 que commente la scolie.

TEXTE 447

¹ 1 Jn 5, 21 que commente la scolie.

² Les commentaires du Pseudo-Oecumenius (PG 119, 684C) et de Théophylacte (PG 126, 65D) expliquent qu'au sein des autres Églises, contrairement à celle à laquelle Jean s'adressait, pouvaient se trouver des personnes récemment converties auxquelles était destinée cette exhortation de 1 Jn 5, 21.

I

INDEX DES RÉFÉRENCES SCRIPTURAIRES

<p>GENÈSE</p> <p>1, 21 219 1, 26 159 1, 27 127, 221 2, 3 127 3, 2-6 149 3, 5 190 3, 7 187 4, 2. 196 4, 4. 266 4, 5-6 197 4, 8 197 4, 9-11 196 4, 17 199 6, 3 178 6, 5-7 183 6, 9 168 8, 21. 85, 168 9, 6. 127 15, 6 248 18, 20-21 183 19, 13 183 22, 17 86 22, 18 192</p> <p>EXODE</p> <p>9, 27 155 18, 21 108</p> <p>LÉVITIQUE</p> <p>19, 2. 155 19, 18 201 21, 9. 278</p> <p>NOMBRES</p> <p>11, 16 108 25, 1-16. 183</p> <p>DEUTÉRONOME</p> <p>17, 6. 256 19, 15. 256 22, 23. 278 32, 4. 83, 155</p>	<p>JUGES</p> <p>6, 1-10 183</p> <p>1 SAMUEL</p> <p>8, 7 260 9, 9 222 16, 10 259 16, 12 259 17, 12 259</p> <p>1 CHRONIQUES</p> <p>2, 13-15 259 11, 2. 71 17, 7 71</p> <p>2 CHRONIQUES</p> <p>18, 18 222</p> <p>TOBIE</p> <p>3, 2. 83</p> <p>JOB</p> <p>14, 4 204 19, 27 250</p> <p>PSAUMES</p> <p>1, 5 106 4, 5 201 16, 3. 281 17, 12 74 18, 10. 238, 240 18, 13 172 18, 14 172 24, 15. 269 31, 5 82 32, 6 59, 88 33, 9. 223 33, 10 236, 238, 239, 240, 243 33, 13 132 37, 21. 84 50, 4. 164 62, 2. 102</p>	<p>65, 18-19 269, 281 68, 18 122 88, 8. 238, 240 91, 5 69 94, 8 89 106, 10. 68 109, 3 59 111, 4. 273 112, 4 70 118, 32 95 118, 105 70 127, 2 119 127, 3 119 134, 4 64 142, 2 202 146, 2 249 147, 20 70</p> <p>PROVERBES</p> <p>1, 7 153 5, 3-4 196 8, 13 153 8, 25 59 15, 33 153 20, 1 195 20, 6 248 20, 9 204 20, 27 76 21, 17 195 23, 21 195 23, 29-35 195 31, 4-5 195</p> <p>ECCLÉSIASTE</p> <p>11, 9 118</p> <p>SAGESSE</p> <p>1, 7 252 4, 9 108</p> <p>ECCLÉSIASTIQUE</p> <p>31, 25-31. 195</p>
--	---	---

	ISAÏE	3, 16-17 254, 256, 258, 260	28, 10 104
6, 1 222		5, 25 204, 207	
6, 2 156		5, 28· 198	MARC
6, 3· 174		5, 44 107, 222	1, 11 254, 256, 258
9, 5 128		5,48. 73, 131, 230	8, 35 262
11, 9 149		6, 2 202	9, 7 260
24, 16 56		6, 9 85	9, 42 196
43, 26 83		6, 12 85, 222	10, 27 266
53, 4 102		6, 14. 131	10, 38 258
53, 9 86		6, 24· 245	11, 25 222
60, 2 68		7, 6· 276	12, 14 82
63, 9 88, 98, 260		7, 12 99	13, 32 92, 93
66, 2 230		7, 13 78	14, 10-11 274
		7, 14 80	
	JÉRÉMIE	7, 15 146	LUC
8, 6 80		7, 16. 146	1, 32 226
11, 19 261		7, 19 274	1, 35 226
12, 1 83		7, 21 210	1, 74 120, 121
14, 17-22. 283		10, 28 234, 238	1, 75 120, 121
23, 24 174		10, 30 242	1, 78 68, 139
		11, 28 251	1, 79 68
	EZÉCHIEL	11, 29 116, 251	3, 8 274
1, 8-10 222		11, 30 251	3, 9 274
1, 11 156		12, 28 258	3, 17 258, 264
1, 23 156		12, 33 248	3, 22 258
1, 43 222		13, 30 264	3, 25 192
8, 17 88		13, 38-39· 247	6, 27 107
16, 15 88		13, 46 90	6, 36 73
25, 29 88		13, 57. 58	7, 33-34 180
		16, 19 276	9, 23 128
	DANIEL	16, 24 128	9, 24 262
7, 9 222		16, 25 262	10, 27 201
		18, 6 196	11, 3 266
	OSÉE	18, 8 204	12, 47 278
12, 10 225		18, 16 256	12, 48 278
		19, 19 201	12, 50 258
	AMOS	19, 26· 266	12, 58 204
7, 10-17 259		19, 29 197	13, 27 90, 92, 93
		22, 16 82	14, 21 83
	MICHÉE	22, 37 104, 107	14, 27 128
7, 18 269		22, 39 107, 201, 216	15, 7 274
		23, 27 146	15, 11-24 273
	MALACHIE	23, 28 84	16, 8 84
3, 20 139		23, 35 197	16, 13 245
4, 2 172		24, 11: 136	17, 2 196
		24, 24 136, 212, 215	18, 9 84
	MATTHIEU	24, 33 136	21, 33 136
1, 1 192		25, 2 195	22, 3-6 274
3, 8 274		25, 34 160, 161	24, 25-27 261
3, 10 274		25, 41 106	
3, 12 264		26, 5· 274	JEAN
		26, 14-16 274	1, 1 66, 135, 252, 256
		26, 63-64 261	1, 1-3· 59
		27, 25 80	
		27, 51-54 257	

1, 4. 106
 1, 5 68, 106
 1, 9. 68, 106, 272
 1, 10 130
 1, 12 54, 115
 1, 13 167
 1, 14 66, 163, 220, 252
 1, 18. 65, 225
 1, 29 218
 2, 19. 68
 3, 3 115
 3, 5 103, 118, 186, 190
 3, 6 118, 186
 3, 7 186
 3, 16 68, 147, 228
 3, 17 104, 227
 3, 33 82, 83, 282
 3, 34: 104
 4, 34 104
 5, 17 58
 5, 19-47 144
 5, 23. 144
 5, 24 137, 144, 252
 5, 32 144
 5, 36 58, 252, 254
 5, 37 144, 252, 254
 6, 14 106
 6, 29 137
 6, 39 137
 6, 40. 137
 6, 63 84
 7, 18 82
 7, 28 255
 8, 12 71, 106
 8, 31-59 144
 8, 34 182
 8, 44 57, 104, 106, 148, 182,
 184, 187, 190
 8, 46 71, 166
 8, 47. 182
 8, 56 210
 9, 4: 58
 9, 16 254
 9, 39 68
 10, 25 58
 10, 32 58
 10, 37 58
 10, 38 58
 11, 25. 282
 11, 52 115
 12, 6. 274
 12, 28 254, 256
 12, 31. 135
 12, 36. 84
 12, 44 137

13, 15 72, 220
 13, 23 56
 13, 34. 72, 244
 13, 35 70, 244
 14, 2 239
 14, 6. 58, 64, 70, 71, 83, 263,
 282
 14, 10 58
 14, 15 90, 245
 14, 21 245
 14, 23 209
 14, 24. 252
 14, 30 135, 185, 215, 232
 14, 31 97
 15, 1 62
 15, 1-5 62
 15, 4 206, 209
 15, 5 166
 15, 10 245
 15, 12 198
 15, 13 99, 194, 235
 15, 18 283
 15, 19 135
 16, 11. 135, 184, 215, 220
 16, 28 255
 17, 3 282
 17, 12 139
 17, 25 155
 18, 23 84
 19, 26 56
 20, 2 56
 20, 17 104
 20, 21 252
 20, 27. 66
 21, 7 56
 21, 20 56

ACTES DES APÔTRES

2, 38 83
 2, 43 114
 4, 15. 168
 5, 12. 114
 5, 31 220
 6, 8 114
 10, 2. 236
 10, 22 236
 10, 41 63
 10, 43. 220
 11, 26 140
 13, 8 193
 13, 10 193
 13, 16 236
 13, 26. 236
 15, 21 278

19, 6. 115

ROMAINS

1, 5 157
 1, 25 218
 3, 4 82
 3, 24. 209
 4, 3 248
 4, 5 250
 4, 9 250
 4, 11 112
 4, 13 112
 4, 22 250
 4, 25 200
 5, 5 216
 5, 9 220
 5, 10 220, 223
 5, 14 132
 5, 16 86
 5, 17 132
 5, 17-19 220
 5, 20 86
 6, 2 248
 6, 4 79
 6, 5 79, 115
 6, 7. 79
 6, 8 159
 6, 8-11. 211
 6, 10 248
 6, 11 248, 272
 6, 16 76
 6, 19 92
 6, 21 271
 6, 23 76, 271
 7, 5 270
 7, 8-13 270
 7, 22. 109, 110, 121
 7, 23 122, 123
 8, 2-6 270
 8, 3 62, 168, 210, 225
 8, 9 225
 8, 10. 190, 248
 8, 11 225
 8, 14 115
 8, 14-17 216
 8, 15 56, 100, 119, 143, 157,
 188
 8, 16. 103, 115
 8, 17. 115, 143, 194, 247
 8, 23. 62, 100, 157
 8, 29 190, 194, 229
 8, 32 200, 228
 8, 33 230
 8, 34 88, 91, 230

8, 35 102, 230
 8, 38· 102
 8, 39 102
 9, 4· 62, 100
 9, 5 58
 9, 23 73
 10, 6 112
 10, 15 217
 10, 17 96
 11, 29 229
 11, 32 201
 12, 5. 70
 13, 9· 201
 13, 11 102, 151
 13, 12 153
 16, 17 136

1 CORINTHIENS

1, 12. 115
 2, 6 108, 236
 2, 7 108
 2, 9 158
 2, 10 158
 2, 13· 119
 2, 16 282
 3, 1 113
 3, 2 108, 113
 3, 10 230
 3, 16 225, 229
 3, 17 229
 4, 1 56, 116, 276
 4, 4 205, 281
 6, 15. 70
 6, 19 115, 229
 8, 2 101
 9, 21 170
 9, 27 120, 122
 10, 12 189, 280
 10, 13 122
 11, 1· 163
 11, 29. 78
 12, 3 140
 12, 10· 208
 12, 13 140
 12, 27 70, 79
 12, 30 114
 12, 31· 117
 12, 31-13, 1 114
 13, 3 114
 13, 4 116
 13, 4-7. 230
 13, 5 116
 13, 8-10· 160
 13, 11: 112, 116
 13, 12· 116, 126, 160, 230

14, 20 236
 15, 23 115
 15, 28 224
 15, 47. 86

2 CORINTHIENS

1, 5. 227
 2, 8 271
 2, 14· 270
 3, 15 230
 3, 16 230
 4, 6 270
 4, 8· 122
 4, 10 227
 4, 10-11 211
 4, 11 119
 5, 2· 122
 5, 6· 161
 5, 18 219
 5, 18-19 220
 5, 21 90, 92, 93
 9, 13 157
 11, 4-5 177
 11, 13 176
 11, 13-15 177
 11, 15 176
 11, 20· 176
 12, 2 120
 12, 7 120, 122
 12, 8· 123
 12, 9. 122
 12, 10 120, 122
 13, 1· 256

GALATES

1, 7-9 177
 2, 20· 200
 3, 1 154
 3, 193
 3, 16 193
 3, 22 201
 3, 27 140
 4, 3 282
 4, 5 62, 119, 157, 190, 229
 5, 12 149
 5, 17. 123
 5, 22-23. 208
 5, 24. 115
 6, 2 166
 6, 7· 177
 6, 14: 97, 107, 122

ÉPHÉSIENS

1, 5· 62, 157

1, 11 223
 1, 13 64
 1, 17 208, 270
 1, 21 218
 1, 22 76, 94, 95
 1, 23 79
 2, 5 218, 270
 2, 6 218
 2, 11-12· 270
 2, 14 267
 2, 16 220
 2, 18 223
 3, 16· 121
 3, 17 74, 174, 192
 3, 18· 94, 103, 110
 3, 19 103
 4, 11. 217
 4, 13 100, 108, 111, 112, 114,
 119, 238, 270
 4, 15 76, 94, 95
 4, 17 270
 4, 26 201
 4, 28 119
 4, 29 146
 4, 30 146, 189, 209
 5, 1 69
 5, 2. 200
 5, 8 84
 5, 23 94, 95
 5, 25 200
 5, 30 79
 6, 11 73, 153
 6, 12 73, 108, 176, 250
 6, 13· 153
 6, 13-17 108

PHILIPPIENS

1, 21 270
 2, 6-11 255
 2, 7 159, 163
 2, 8. 59, 88, 235
 3, 8 270
 3, 10 119
 3, 14 132
 3, 15 236
 3, 20· 122, 130
 3, 21 163

COLOSSIENS

1, 13 209
 1, 15 190, 194
 1, 18· 70, 76, 194
 1, 19 169
 1, 20 220

- 1, 22. 213
 1, 24: 227
 1, 27: 96
 2, 8 282
 2, 9 169, 226
 2, 14. 76, 200, 220
 3, 4 270
 3, 11· 224
 3, 22 236
 4, 14· 216
- 1 THESSALONIENS
 1, 9· 143
 2, 12 73
 4, 11· 119
 5, 5. 84
- 2 THESSALONIENS
 2, 3 212
 2, 4 212
- 1 TIMOTHÉE
 1, 1 96
 1, 5 221
 1, 15· 57
 1, 17 143
 2, 6. 218
 2, 13. 149
 3, 13 210
 3, 16. 220, 227
- 2 TIMOTHÉE
 1, 14 225
 3, 4-5: 177
 3, 5. 140, 176
 4, 10 216
- TITE
 1, 4: 143
 3, 4 173
 3, 5: 190, 247
 3, 6 143
 3, 7· 282
- PHILÉMON
 24 216
- HÉBREUX
 1, 3· 82
 1, 6. 194
 2, 11· 104
- 2, 14 87, 163, 168, 200, 225
 2, 17 82, 104, 159, 163
 2, 18 87
 4, 12· 174
 4, 14 82
 4, 15 87, 88, 102, 163
 5, 2 87, 102
 6, 5· 114
 6, 20 60, 262
 7, 22 82
 7, 25· 76, 82, 88, 91
 7, 26. 76, 86, 91, 94, 168, 184
 7, 27: 91
 9, 12 173
 9, 15 213
 9, 22. 76
 9, 24 91
 9, 26· 91, 173, 263
 9, 28. 173
 10, 12· 82, 91
 10, 22 82
 11, 3 88
 11, 4 197
 11, 7 112
 12, 2· 94
 12, 12 120
 12, 24 213
- JACQUES
 1, 17 74, 76, 104, 249, 260
 1, 22-25· 93
 1, 27 168
 2, 1 210
 2, 10 278
 2, 17 248
 3, 2 236
 4, 4 283
 5, 14 110, 118
- 1 PIERRE
 1, 15 184
 1, 16 155
 2, 2 100, 111, 236
 2, 3 120
 2, 9. 209
 2, 16 230
 2, 21· 94
 2, 22 70, 173, 185
 3, 10 132
 4, 13 227
 5, 1. 110
 5, 5 110
 5, 8 124
- 2 PIERRE
 1, 1· 143
 1, 4 225, 227
 1, 19 67
 2, 1 78, 208
 2, 1-20 177
 2, 3 149
 2, 13-14· 177
 2, 18. 183
 3, 17 140
- 1 JEAN
 1, 1· 54, 58, 59, 60, 61, 64, 65,
 66, 67, 123
 1, 2· 54, 59, 60, 62, 63, 67, 68,
 69
 1, 2-7 74
 1, 3. 54, 59, 60, 64, 66, 69
 1, 4 66, 69
 1, 5 60, 68, 72, 74, 76
 1, 6. 70, 72, 73, 76, 77, 81, 84,
 173
 1, 7 54, 72, 73, 75, 76, 77, 78,
 80, 81, 90, 92, 172, 173,
 186
 1, 8 76, 78, 80, 81, 84, 170, 186
 1, 9 80, 81, 83, 186
 1, 10 84, 85, 170, 186
 2, 1 54, 84, 86, 87, 88, 91
 2, 2 87, 88
 2, 3 84, 90, 91, 224
 2, 4 92, 95, 224
 2, 5. 94, 95
 2, 6 94
 2, 6-11 54, 128
 2, 7· 84, 96, 98, 99, 102, 105,
 124
 2, 8. 96, 105, 109, 114, 124, 265
 2, 9 96, 104, 105, 208, 242
 2, 10· 96, 242
 2, 11. 96, 106, 208, 242
 2, 12 96, 109, 110, 111, 112,
 113, 114, 115, 118, 119,
 121
 2, 13 96, 109, 110, 111, 112,
 113, 114, 116, 118, 121,
 124, 177
 2, 14 96, 109, 110, 112, 113,
 114, 116, 118, 121, 124,
 177
 2, 15. 109, 128, 135
 2, 15-16 118
 2, 16. 128, 131, 132, 200
 2, 17 130, 132, 135, 136

- 2, 18 57, 136, 139, 184, 255
 2, 18-19 208
 2, 18-26 54, 265
 2, 18-28 153
 2, 19 141, 142, 174
 2, 20 96, 140, 178
 2, 21 96, 140, 143
 2, 22 57, 142, 145
 2, 23 57, 144, 147
 2, 24 144, 166
 2, 25 147
 2, 26 140, 147
 2, 27 96, 140, 146, 148, 149
 2, 28 150
 2, 29 150, 152, 153, 155, 180
 3, 1 57, 154, 156, 157, 158
 3, 2 156, 158, 159, 160, 162, 174
 3, 2-10 208
 3, 3 162, 163, 166, 248
 3, 3-9 195
 3, 4 162, 164, 166, 167, 169, 170
 3, 5 166, 168, 173, 178
 3, 6 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176
 3, 7 174, 176, 178, 180, 184, 248, 265
 3, 8 170, 180, 182, 184, 187
 3, 9 182, 184, 186, 187, 188, 189, 192, 193
 3, 10 57, 180, 186, 194
 3, 10-24 195
 3, 11 194, 242
 3, 12 196
 3, 13 199, 283
 3, 14 198, 270
 3, 14-19 197
 3, 15 198, 201
 3, 16 194, 200, 206, 242
 3, 17 200, 206, 242
 3, 18 202, 206
 3, 18-19 202
 3, 20 203, 207
 3, 21 57, 204, 207, 264, 267, 281
 3, 22 204, 205, 224
 3, 23 198, 206, 208, 224
 3, 24 137, 209, 224
 4, 1 206
 4, 2 210, 211, 217
 4, 2-3 208
 4, 3 211, 212, 213, 215, 255
 4, 4 215
 4, 5 214, 215, 283
 4, 6 216, 217
 4, 7 180, 218, 221, 224, 242
 4, 8 218, 219, 228, 262
 4, 9 218, 228, 237
 4, 10 220
 4, 11 223
 4, 12 222, 224
 4, 13 224
 4, 14 224, 227
 4, 15 226
 4, 16 228, 229, 230, 234
 4, 17 232, 233
 4, 18 57, 150, 232, 234, 236, 240, 242
 4, 19 57, 234
 4, 20 57, 105, 231, 245
 4, 21 224, 242, 244
 5, 1 57, 180, 245, 247, 248, 249
 5, 2-3 248
 5, 3 251, 253
 5, 4 215, 253
 5, 5 57, 252, 253
 5, 6 252, 254, 255, 256, 257, 271
 5, 6-9 249
 5, 8 254, 259
 5, 8-12 57
 5, 9 258, 260, 261
 5, 10 260
 5, 11 260
 5, 12 262, 263
 5, 13 94, 264, 265
 5, 13-14 264
 5, 14 264, 281
 5, 14-15 264, 269
 5, 15 266, 267
 5, 16 57, 170, 172, 173, 264, 266, 268, 270, 271, 272, 274, 275, 276, 277, 281
 5, 17 170, 272, 274
 5, 18 189, 279, 280
 5, 19 57, 283
 5, 20 57, 282
 5, 21 57, 82, 97, 285

 2 JEAN
 1 121
 7 67
 10-11 87

 3 JEAN
 1 121
 8 94

 JUDE
 3-17 176, 177
 23 271

 APOCALYPSE
 1, 5 194
 2, 13 120
 3, 14 120
 19, 11 82, 83
 19, 13 68

II

INDEX DES AUTEURS ANCIENS

- AMBROISE DE MILAN 231
 APOLLINAIRE DE LAODICÉE: 27
 ATHANASE D'ALEXANDRIE 27, 61
 AUGUSTIN D'HIPPONE 60, 246
 BASILE DE CESARÉE 27, 120
 CLÉMENT D'ALEXANDRIE 61
 CYRILLE D'ALEXANDRIE 10, 23, 24, 27, 34, 35, 60
 In Iohannem 33
 De adoratione et cultu 34, 110
 Textes non identifiés 30, 33, 34, 35, 37, 43, 48, 98, 132
 DIDYME D'ALEXANDRIE 10, 17, 18, 23, 25, 26, 27, 61
 Enarratio brevis in Epistolas canonicas 29, 30, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51, 74, 90, 93, 96, 97, 132, 133, 226
 ÉPHREM DE NISIBE 185
 ÉPIPHANE DE CHYPRE 216
 ÉPIPHANE LE SCHOLASTIQUE 46, 93, 133, 226, 267
 EUSÈBE D'ÉMÈSE 27, 196
 EUTHALIUS 12, 171
 GRÉGOIRE DE NAZIANZE. 120
 GRÉGOIRE L'ILLUMINEUR 210
 HÉSYCHIUS DE JÉRUSALEM 27
 IRÉNÉE DE LYON 21, 142, 143, 256
 JEAN CHRYSOSTOME 10, 11, 17, 23, 24, 27, 41, 56, 60, 138, 141
 Hom II ad Timoth. 46, 220
 Hom III in 2 Thess 45, 212
 Hom IV sur l'Incompréhensibilité de la nature de Dieu 46, 222
 Hom V in Iohannem 30
 Hom XXI in Epist ad Rom 43
 Textes non identifiés 41, 182
 JÉRÔME. 56
 MAXIME LE CONFESSEUR 10, 23, 27
 Quaestiones ad Thalassium 30, 31, 40, 41, 47, 68, 72, 73, 158, 188, 236
 NERSÈS LAMBRONAC'1. 10, 38, 46
 ORIGÈNE 23, 24, 27
 In Canticum 34, 110
 PAUL DE SAMOSATE 152
 PROCOPE DE GAZA 56
 PSEUDO-ATHANASE 228, 246
 PSEUDO-ŒCUMENIUS 10, 20, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 49, 60, 68, 74, 82, 83, 90, 95, 107, 164, 167, 194, 199, 219, 227, 244, 247, 254, 285
 RUFIN D'AQUILÉE 34, 112, 113
 SARGIS ŠNORHALI 16, 21, 60, 228, 231, 246, 257, 271, 278
 SÈVÈRE D'ANTIOCHE 17, 23, 27, 32, 33, 34, 41
 Hom Cathédrale 39 36
 Hom Cathédrale 59 29, 65
 Hom Cathédrale 82 36, 134
 Hom Cathédrale 108 47, 234
 Lettre à Héraclianos 38, 142
 Textes non identifiés 32, 34, 37, 38, 40, 51, 88, 110, 138, 186, 280
 SIMON LE MAGICIEN 22, 143, 144, 256
 THÉODORET DE CYR 27, 56
 THÉOPHYLACTE 10, 20, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 46, 47, 49, 60, 74, 82, 83, 87, 90, 104, 194, 199, 227, 244, 247, 254, 285
 TIMOTHÉE AELURE 210

TABLE DES MATIÈRES

ABRÉVIATIONS	5
A. — INTRODUCTION	9
1. Le prologue	11
2. Le titre de la chaîne	11
3. Les lemmes bibliques	12
4. Les scolies anonymes	17
5. Les scolies d'auteurs	23
6. Les étapes d'une chaîne palestinienne?	26
7. L'édition de la <i>Chaîne sur 1 Jean</i>	27
B. — ANALYSE DE LA CHAÎNE	29
C. — TEXTES ET TRADUCTIONS	54
INDEX DES RÉFÉRENCES BIBLIQUES	287
INDEX DES AUTEURS ANCIENS	293
TABLE DES MATIÈRES	294

LE SYNAXAIRE ÉTHIOPIEN

PATROLOGIA ORIENTALIS

fondée à Paris en 1903

par RENÉ GRAFFIN († 1941) et FRANÇOIS NAU († 1931)

continué par FRANÇOIS GRAFFIN s.j.

transmise en 1992 à l'INSTITUT PONTIFICAL ORIENTAL de Rome

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME 46 — FASCICULE 3 — N° 207

LE SYNAXAIRE ÉTHIOPIEN

MOIS DE MAGGĀBIT

ÉDITION CRITIQUE DU TEXTE ÉTHIOPIEN
ET TRADUCTION FRANÇAISE

PAR

GÉRARD COLIN

Docteur ès lettres

Chargé de recherche au C.N.R.S

Professeur à l'Institut catholique de Paris

DIFFUSION MONDIALE
BREPOLS
TURNHOUT/BELGIQUE

1994

AVERTISSEMENT

L'édition du mois de maggābit est faite selon le même principe que celle de maskaram, ṭeqemt, ḥedār, ṭerr et yakkātīt. Les manuscrits sur lesquels le texte a été établi sont les suivants :

- A** = fonds d'Abbadie n° 66-66bis, xvème siècle¹ ;
- E** = Ethiopian Manuscript Microfilm Library n° 2054, 16 décembre 1581 ;
- P** = fonds éthiopien de la Bibliothèque nationale de Paris, n° 128, xviiième siècle² ;
- B** = fonds éthiopien du British Museum n° CCXXXIII (Orient. 661), 1654-1655 (utilisé pour la commémoration, par lui seul conservée, de Gabra Manfas Qeddus).

¹ Pour les six derniers mois de l'année, ce manuscrit est le seul témoin actuellement connu de la première recension

² **P** désigne traditionnellement, depuis le commencement de l'édition du synaxaire éthiopien par I Guidi, deux manuscrits distincts: le ms. n° 126 (six premiers mois de l'année) et le ms n° 128 (six derniers mois).

*A 181r^a

* በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

ንወጥን : በረድኤተ : እግዚአብሔር : ወሠናይ : ሀብቱ : ወንጽሕፍ : መጽሐፈ : ስንክሳር : ዘሠርዑ : አበዊነ : አባ : ሚካኤል : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ¹ : አትሪብ : ወመሊዝ² : ወአባ : ዮሐንስ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ : ብሩልስ³ : ወካልአን : አበው : መምህራን : ቤተ : ክርስቲያን ። ወውእቱ : ክፍል : ዳግማይ : እመጽሐፈ : ስንክሳር : ዘበትርንሚሁ : ጉባኤ : ኩሎሙ : ገድላት : ዘሰማዕታት : ወጻድቃን ። በረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌን : አሜን ።

5

ወርኃ : መጋቢት⁴ : መዓልቱ : ፲ወ፪ሰዓት : ዕሩይ : ምስለ : ሌሊት : ወእምዝ : ይትዌሰክ ።

[አመ : ፩ ለመጋቢት : ምንባብ ።]

10

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : በርኪሶስ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ : ኢየሩሳሌም ። ፀደቀ : አብ : ዘተሠይመ¹ : በመዋዕሊሁ : ለእስክንድሮስ : ቄሣር : ዘኮነ : ያፈቅሮሙ : ለክርስቲያን ። ወኮነ : ዝንቱ : አብ : ቅዱስ : ወፍጹም : በኩሉ : ምግባራቲሁ ። ወሶበ : ኅረዮ : እግዚአብሔር : ለሢመተ : ኤጲስ : ቆጶስ : በሀገረ : ኢየሩሳሌም : ወዓቀቦሙ : ለሕዝቡ : በሠናይ : ተዓቅቦ : በከመ : ሐዋርያት ። ወኢነበረ : ዘእንበለ : ሕዳጥ : መዋዕል : ወሞተ² : እስክንድሮስ : ወነግሠ : እምድኅሬሁ : መክሲምያኖስ³ : ቄሣር ። ወአመንደቦሙ : ወእቱ : ለሕዝብ : ክርስቲያን : ምንዳቤ : ዓቢየ : ወቀተሎሙ : ለብዙኃን⁴ : ኤ * ጲስ : ቆጶስ ። ወቦ : እምኔሆሙ : እለ : ጎዩ : ወኃደጉ : በሐውርቲሆሙ ። ወጎዩ : ዝንቱ : አብ : ኅበ : ገዳም : ወኢረከብዎ : ሕዝቡ : ወሢሙ : ላዕሌሆሙ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘስሙ : ዲዮስ⁵ ። ወእምዝ : አዕረፈ : ዲዮስ⁶ : ወሢሙ : ላዕሌሆሙ : ካልአ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘስሙ : አግርዲኖስ⁷ ። ወሶበ : ኃለፈ : መዋዕል : ሰደት : ተመይጠ : ዝንቱ : አብ : በርኪሶስ : ኅበ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም : ወረከቦሙ : ዘሢሙ : ላዕሌሆሙ : አግርዲኖስ⁸ : ኤጲስ : ቆጶስ ። ወሶበ : በጽሐ : ኃቤሆሙ : ተፈሥሐ : ቦቱ : ሕዝቡ ። ወሰአሎ : አግርዲኖስ : ከመ : ይትመየጥ : ወይንበር : ዲበ : መንበረ : ሢመቱ : ወበጸማ : ዐቢይ : አገብርዎ⁹ : ወነበረ : ምስለ : አግርዲኖስ¹⁰ : አሐተ : ዓመተ ። [ወአዕረ]ፈ : አግርዲኖስ¹¹ : ወተር[ፈ¹² : ዝን]ቱ : ቅዱስ : በርኪሶስ : ው[ስተ] : ሢመቱ : ወደክመ¹³ : ወልሀ[ቀ : ፈድ]ፋደ ። ወሰአ ሎሙ : ለሕዝ[ቡ : ከመ] : ይሢሙ : ላዕሌሆሙ : ካልአ : ኤጲስ : ቆጶስ : ወአበዩ ።

15

20

25

*A 181r^b

¹ A ዘሀገ : — ² P ወመሊግ : — ³ P ቡርልስ : — ⁴ + ብሩክ : P
¹ E, P ዝንቱ : አብ : ሔር : ተሠይመ : — ² P እስክ : አመ : ሞተ : — ³ E መክሲምያኖስ : —
⁴ + እምኔሆሙ : E, P — ⁵ E, P ድዮስ ። — ⁶ E, P ድዮስ : — ⁷ E, P አግርድኖስ : — ⁸ E, P

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

Nous commençons, avec l'aide de Dieu et sa faveur excellente, à écrire le livre du *Synaxaire*, qu'ont établi nos pères abbā Mikā'el (= Michel), évêque des villes de 'Atrib (= Athribis) et Maliz (= Malig), abbā Yoḥannes
5 (= Jean), évêque de la ville de Berules (= Borlos), et d'autres pères, docteurs de l'Église. C'est la deuxième partie du livre du *Synaxaire*, ce qui, traduit, (veut dire) collection de toutes les vies des martyrs et des justes. Que leur bénédiction soit avec nous, amen.

Mois de maggābit: son (premier) jour (est) de douze heures, (il est) égal à
10 la nuit; ensuite (les jours) augmentent.

[LECTURE DU PREMIER MAGGĀBIT]

En ce jour mourut le père saint Barkisos (= Narcisse), évêque de la ville de Jérusalem. C'est le père qui fut nommé au temps de 'Eskenderos Qēsār (= Alexandre César)¹ qui aimait les chrétiens. Ce père était saint et parfait
15 dans toutes ses actions. Quand Dieu le choisit pour la charge épiscopale dans la ville de Jérusalem, il garda son peuple d'une belle garde, comme les apôtres. Il ne demeura que peu de temps (dans cette charge), puis 'Eskenderos mourut et Maksimyānos Qēsār (= Maximin César)² régna après lui. Celui-ci fit subir une grande persécution au peuple des chrétiens et tua
20 beaucoup d'évêques. Certains d'entre eux s'enfuirent et abandonnèrent leurs diocèses; ce père s'enfuit dans le désert. Son peuple ne le trouva pas et nomma à sa tête un évêque du nom de Diyos (= Dios). Puis Diyos mourut et (le peuple) nomma à sa tête un autre évêque du nom de 'Agredinos (= Gordien). Quand le temps de la persécution fut passé, ce père Barkisos
25 revint dans la ville de Jérusalem et constata qu'ils (= le peuple) avaient nommé à leur tête 'Agredinos l'évêque. Quand (Barkisos) arriva chez son peuple, (celui-ci) se réjouit à cause de lui. 'Agredinos lui demanda de revenir s'asseoir sur son siège épiscopal. On l'(y) contraignit à grand-peine et il demeura avec 'Agredinos une année. 'Agredinos mourut et ce saint Barkisos
30 resta dans sa charge; il s'affaiblit, devint très âgé et demanda à son peuple de nommer à sa tête un autre évêque, mais (le peuple) refusa.

¹ Il s'agit de l'empereur Sévère Alexandre qui régna de 222 à 235 après Jésus-Christ

² Il s'agit de Maximin le Thrace qui régna de 235 à 238 après Jésus-Christ

ወበውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ሀሎ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ዘሰሙ ፡ እልስክንድሮስ ፡ ኤዲስ ፡ ቆጶስ ፡
 ዘሀገረ ፡ ቀጶዶቅያ ። ወመጽአ ፡ ኅበ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ከመ ፡ ይጸሊ¹⁴ ፡ ውስቴታ ፡
 ወይገብእ ፡ ውስተ ፡ ብሔሩ ። ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ግብሮ ፡ ወተፈጸመ¹⁵ ፡ ፣ መዋዕል ፡
 በዓል¹⁶ ፡ ወፈቀደ¹⁷ ፡ ከመ ፡ ይሖር¹⁸ ፡ ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ ወናሁ ፡ ቃል ፡ ዓቢይ¹⁹ ፡
 ተሰምዓ ፡ በውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በዕለተ²⁰ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ እንዘ ፡ 5
 ይብል ፡ ዓኡ²¹ ፡ ኅበ ፡ አንቀጽ ፡ እገ*ሌ ፡ ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወቀዳሚ ፡ ዘይበውእ ፡
 እምአንቀጽ ፡ አኅዝዎ ፡ ወአንብርዎ ፡ ምስለ ፡ በርኪሶስ ፡ ከመ ፡ ይትራድአ ፡ * በግብረ ፡
 ኤዲስ ፡ ቆጶስና ። ወሶበ ፡ ወጽኡ²² ፡ ወበጽሑ ፡ ኅበ ፡ አንቀጽ ፡ ረከብዎ ፡ ለእስክንድ
 ሮስ ፡ ወአኅዝዎ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ፡ ወአንበርዎ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በርኪሶስ ፡ ከመ ፡
 ይትራድአ²³ ። ወነበረ ፡ ምስሌሁ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ አዕረፈ ። ወኮነ ፡ ሁሉ²⁴ ፡ መዋዕል ፡ 10
 ሕይወቱ²⁵ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ በርኪሶስ ፡ በኤዲስ ፡ ቆጶስና ፡ ፴፯ ዓመተ ። ወኮነ ፡
 ሁሉ ፡ መዋዕል ፡ ሕይወቱ ፡ ፻፲ ወ፯ ዓመተ ። ወአስመሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወአዕረፈ ፡
 በሰላም²⁶ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 181v^a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሩ ፡ ፣ ለአባ ፡ መርቆርዮስ²⁷ ፡ ኤዲስ ፡ ቆጶስ ፡ [ወዕረ
 ፍተ ፡ ማቱሳላ ፡ ወልደ ፡ ሄኖክ ፡ ዘወለደ ፡ ለላሜኅ ፡ ወኮነ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ፱፻፳ ወ፱] ። 15
 ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ፣ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ እስክንድሮስ ፡ ሰማዕት²⁸ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡
 ኮነ ፡ እምሀገረ ፡ ሮ[ሜ ፡ ወ]ኩነኖ ፡ መክሰምያ[ኖስ ፡ ከ]ሓዲ ፡ ሁነኔ ፡ ዓቢየ ፡ በእን[ተ ፡
 ው]እቱ²⁹ ፡ ኢተአዘዘ³⁰ ፡ ሎቱ ፡ [ወኢ]ሦዓ ፡ ለጣዖታቲሁ ። ወ[ሰቀሎ] ፡ በእዴሁ ፡
 ወአሰረ ፡ በእገሪሁ ፡ እብነ ፡ ክቡደ³¹ ፡ ወቀሠፎ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዓቢየ ፡ ወሰቂረ³² ፡ 20
 ገበዋቲሁ ፡ ወረሰየ ፡ ዲበ ፡ ገዱ³³ ፡ ማኅቶተ ፡ እሳት ። ወሶበ ፡ ኢተአዘዘ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡
 ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ ሁሉ³⁴ ፡ ሁነኔ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ ወመተሩ ፡
 ርእሶ ፡ በሰይፍ ፡ ወነሥአ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ። ጸሎቱ ፡ ወበረ
 ከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

አመ ፡ ፪ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ፡

25

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 * በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ወብፁዕ ፡ አባ ፡ መክራዊ¹ ፡ ኤዲስ ፡ ቆጶስ ፡ ሰማዕት² ።
 ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምሰብአ ፡ ሀገረ ፡ እስሙንዙራይስ³ እምልሂቃነ ፡ ዚአሃ ፡
 እምደቡበ ፡ ግብጽ ። ወተሠይመ ፡ ኤዲስ ፡ ቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ ነቂዮስ ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡

*A 181v^b

¹⁴ A, E ይጸሊ ፡; P ይጸልይ ፡ — ¹⁵ E ወፈጸመ ፡; P ሀልቀ ፡ — ¹⁶ E መዋዕሊሁ ፡ — ¹⁷ E ፈቀደ ፡; P ወሶበ ፡ ተፈጸመ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ፈቀደ ፡ — ¹⁸ E, P ይትመየጥ ፡ — ¹⁹ < E, P — ²⁰ < A — ²¹ E, P ባኡ ፡ —
²² P መጽኡ ፡ — ²³ * < A — ²⁴ < P — ²⁵ E, P ሢመቱ ፡ — ²⁶ A በሰላመ ፡ — ²⁷ E ለመርቆርዮስ ፡, P ለመርቆራዎስ ፡ — ²⁸ E, P ተዝካሩ ፡ ለቅዱስ ፡ ሰማዕት ፡ እስክንድሮስ ። — ²⁹ < E, P — ³⁰ E, P ኢተአዘዘ ሞቱ ፡ — ³¹ + ፈድፋደ ፡ E, P — ³² A ወሰቀረ ፡ — ³³ E ገበዋቲሁ ፡ — ³⁴ < E, P
¹ E, P መካራዊ ፡ — ² E, P ወሰማዕት ፡ — ³ E እስሙን ፡ ዝራይስ ፡, P እስሙናይን ፡ ዘራይስ ፡ —

En ce temps-là, il y avait un homme du nom de 'Eskenderos (= Alexandre), évêque du pays de Qapadoqyā (= Cappadoce). Il vint à Jérusalem pour y prier — il retournerait (ensuite) dans son pays. Quand il eut achevé ses affaires, que les jours de la fête furent terminés et qu'il voulut
 5 aller dans son pays, voici qu'une voix forte fut entendue dans l'église le jour de la résurrection de notre Seigneur, disant: «Sortez vers telle porte de la ville de Jérusalem et, le premier qui entrera par cette porte, saisissez-le et établissez-le avec Barkisos pour qu'il lui apporte son aide dans les affaires épiscopales.» Quand (les gens) sortirent et arrivèrent à la porte, ils trouvè-
 10 rent 'Eskenderos, le saisirent contre son gré et l'établirent avec le père Barkisos pour qu'il lui apportât son aide; il demeura avec lui jusqu'à ce que (celui-ci) mourût. Tous les jours de la vie de ce père saint Barkisos dans l'épiscopat furent de trente-sept ans; tous les jours de sa vie furent de cent dix-sept ans. Il plut à Dieu et mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par
 15 sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

³ En ce jour aussi, (il y a) la commémoration d'abbā Marqoryos (= Mercure) l'évêque [et la mort de Mātusālā (= Mathusalem), le fils de Hēnok (= Hénoch), qui engendra Lāmēh (= Lamech). Ses jours furent de neuf cent soixante-neuf (ans).]. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous,
 20 amen.

En ce jour aussi, le Saint 'Eskenderos (= Alexandre) devint martyr. Ce saint était de la ville de Romē (= Rome). Maksemyānos (= Maximin)⁴ l'impie lui fit subir une grande torture parce qu'il ne lui obéissait pas et ne sacrifiait pas à ses idoles. Il le (fit) suspendre par les mains et (fit) attacher à
 25 ses pieds une lourde pierre; il lui fit subir une grande flagellation, (fit) percer ses flancs et appliquer sur son visage une torche enflammée. Comme (le saint) ne lui obéissait pas alors qu'il était dans toutes ces tortures, il ordonna de lui couper la tête et on lui coupa la tête à l'épée, et (le saint) reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Que sa prière et sa
 30 bénédiction soient avec nous, amen.

LECTURE DU 2 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, le saint et bienheureux abbā Makrāwi (= Macrobe) l'évêque devint martyr. Ce saint était des gens de la ville de 'Esmunzurāyes
 35 (= Eschmoun-Goreisân) — d'entre les notables de celle-ci — au nord de

³ E, P et les manuscrits utilisés par Budge placent cette commémoration après la suivante.

⁴ Il s'agit probablement, ici encore, de Maximin le Thrace.

መዋዕለ ፡ ምንዳቤ⁴ ፡ በጽሐ ፡ መኰንን ፡ እምነበ ፡ ንጉሥ ፡ ኅበ ፡ ይእቲ ፡ ብሔር ፡
 ዘሰሙ ፡ ዮፋንዮስ⁵ ፡ ከመ ፡ ይኰንኖሙ⁶ ፡ ለሕዝበ ፡ ክርስቲያን ። ወሰምዓ ፡ ዜናሁ ፡
 ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ አባ ፡ መክራዊ ፡ ወፈነወ ፡ ከመ ፡ ያብጽሕዎ⁷ ፡
 ኅቤሁ⁸ ። ወቦአ⁹ ፡ ገንቱ ፡ ቅዱስ¹⁰ ፡ ውስተ ፡ ምሥዋዕ ፡ ቅዱስ ፡ ወአንሥእ ፡ እደ
 ዊሁ ፡ ወጸለዩ ፡ ወአንበረ ፡ ንዋዩ ፡ ቅድሳት ፡ ወአልባሰ ፡ ክህነት ፡ ዘቅዳሴ ፡ ውስተ ፡ 5
 መካን ፡ በውስተ ፡ ውሳጤ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ። ወእምዝ ፡ ሰአለ ፡ ወአስተብቀኝ⁹ ፡ ኅበ ፡
 እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ ይዕቀብ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያኖ ። ወጸርኃ ፡ በብካይ ፡
 ዓቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አአናቅጺሃ ፡ ለወለተ ፡ ጽዮን ፡ ዘኢኃደግሙ ፡ ብርሃነ ፡ ፀሐይ ፡
 ይሥርቅ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ዕቀቡ ፡ ንዋዩ ፡ ቅድሳት ፡ ዘቤተ ፡ መቅደሱ ፡ ለእግዚአብሔር¹¹ ።
 ወእምዝ ፡ ወዕአ ፡ ወሐረ ፡ ምስለ ፡ ላእካኒሁ ፡ ለንጉሥ ፡ ወበጽሐ ፡ ኅቤሁ ፡ ወተሰእለ ፡ 10
 እምኔሁ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡ ወበእንተ ፡ ሀገሩ ፡ ወበእንተ ፡ ግብሩ ። ወሶበ ፡ አእመረ ፡
 ከመ ፡ ውእቱ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ነቂዮስ¹² ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይቅሥፍዎ ፡
 ወያኅሥርዎ ፡ ወያፍልሑ ፡ ብሩረ¹³ ፡ ወይደዩ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ። ወኮነ ፡ እግዚአብሔር ፡
 ያሥተ*ዔግሃ ፡ ወያጸንዖ ፡ ወያነሥእ ፡ ጥዑዩ ፡ ዘእንበለ ፡ ሙስና ። ወእምድኅረዝ ፡ ፈነዎ ፡
 ኅበ ፡ ሄርሜንዮስ¹⁴ ፡ መኰንን ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወአዘዘ¹⁵ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ 15
 ይሞቅሕዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ወሞቅሕዎ ። ወገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡
 ተአምራተ ፡ ወመንክራተ ፡ ብዙኃተ ። ወእምውስቴቶሙ ፡ ሀለዎ ፡ ወልድ ፡ ለዩልዮስ ፡
 ዘሀገረ ፡ አቅፋህስ¹⁶ ፡ ዘሰሙ ፡ አውካሪሰጦስ ፡ ኮነ ፡ መፃጉዓ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡
 ወጸለዩ ፡ ቅዱስ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወሐይወ ፡ እምደዌሁ ። እምድኅረዝ¹⁷ ፡ ቀደስ ፡ ቅዳሴ ፡
 ቊርባን ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ዩልዮስ ፡ ወመጠዎሙ ፡ ምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ። 20
 ወተሰነአወ¹⁸ ፡ ምስለ ፡ ዩልዮስ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ዩሐሊ ፡ በሥጋሁ ፡ ወይጽሕፍ ፡
 ገድሎ ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ሄርሜንዮስ¹⁹ ፡ መኰንን ፡ በእንተ ፡ ተአምራት²⁰ ፡ ዘገብረ ፡
 ቅዱስ ፡ አባ ፡ መክራዊ²¹ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይኰንንዎ ፡ በዘዘዚአሁ²² ፡ ኰነኔ ፡
 ወኰንንዎ ፡ በመንኰራተ፡ተ ፡ ወመተሩ ፡ መልያልያቲሁ ፡ ወወገርዎ ፡ ለአናብስት ፡
 መሠጥ ፡ ወአስጠምዎ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ወወደይዎ ፡ ውስተ ፡ እቶነ ፡ እሳት ። ወኮነ ፡ 25
 ቅዱስ ፡ ውስተ ፡ ኰሉ ፡ ኰነኔ ፡ መዋዒ ፡ ወጽኑዕ ፡ በኅይሉ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡
 ወያነሥእ ፡ ጥዑዩ ፡ ዘእንበለ ፡ ሙስና ። ወሀለወቶ²³ ፡ አሐቲ ፡ እኅት ፡ ድንግል ፡ ላእ
 ክት ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ገንተ ፡ ስማ²⁴ ፡ ማርያም ። ወቦቱ ፡ ፪ አኃው ፡ ለ፩ ሰሙ ፡
 ዮሐንስ ፡ ወለካልኡ ፡ ይስሐቅ ፡ ወበጽሑ ፡ ኅቤሁ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡
 ሞቅሕ ፡ ወበከዩ ፡ ቅድሚ*ሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አንተ ፡ ኮንክ ፡ ለነ ፡ አበ ፡ ህዩንተ ፡ 30
 አቡነ ፡ እፎ ፡ ተሐውር ፡ ወተኃድገነ ፡ እቤራተ ፡ ወእንለ ፡ ማውታ ፡ ወናዘዞሙ ፡
 ወፈነዎሙ ፡ ኅበ ፡ አብያቲሆሙ ።

*A 182r'a

*A 182r'b

ወዮልዮስሰ ፡ አመከሮ ፡ ለመኰንን ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ጸሐፍ ፡ ገድሎ²⁵ ፡ ለዝንቱ ፡
 ቅዱስ²⁶ ፡ አረጋዊ ፡ ወተአርፍ ፡ እምኔሁ ። ወተወከፈ ፡ ቃሎ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡

4 E, P ሰደት ፡ ወምንዳቤ ፡ — 5 E, P ዮፋንዮስ ፡ — 6 A ይኰንኖ ፡ — 7 A ያብጽሐ ፡ — 8 + ወእምቅድመ ፡
 ይሐር ፡ ኅበ ፡ መኰንን ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ E, P — 9 E ቦአ ፡ — 10 < E, P — 11 A እግዚአብሔር ፡ —
 12 E ነቅዮስ ፡, P ነቂዎስ ፡ — 13 + ወአረረ ፡ E, P — 14 E ሄርሜንዮስ ፡, P ሄርሜንዮስ ፡ — 15 E, P
 ወአዘዘሙ ፡ — 16 E አቅፋሐስ ፡, P አቅፍሕስ ፡ — 17 A እምድኅረ ፡ — 18 A ወተሰእለወ ፡ — 19 E ሄርሜን
 ዮስ ፡, P ሄርሜንዮስ ፡ — 20 + ወመንክራት ፡ — 21 E, P መክራዊ ፡ — 22 A በዘዘዚአሁ ፡ — 23 A ወሀሎ
 ወቶ ፡ — 24 A እንተ ፡, E, P ዘእግዝእትነ ፡ — 25 E ሞቶ ፡ — 26 < E, P —

l'Égypte; il fut nommé évêque de la ville de Naqiyos (= Nikiou). Quand advint le temps de la persécution, arriva dans cette région, (mandaté) par l'empereur, un gouverneur de nom de Yofānyos pour châtier le peuple des chrétiens. Il entendit des nouvelles de ce saint évêque abbā Makrāwi et
 5 dépêcha pour qu'on l'amènât auprès de lui. Ce saint entra auprès du saint autel, éleva les mains, pria et plaça les vases sacrés et les vêtements sacerdotaux de la liturgie dans un endroit à l'intérieur du sanctuaire. Puis il implora et supplia notre Seigneur Jésus-Christ de garder son église. Il s'écria avec des larmes abondantes en disant: «Ô portes de la fille de Sion, (vous)
 10 qui ne laissez pas la lumière du soleil briller sur vous, gardez les vases sacrés du sanctuaire de Dieu.» Puis il sortit, alla avec les envoyés du gouverneur et parvint auprès de celui-ci. (Le gouverneur) l'interrogea sur son nom, sur sa ville et sur son emploi. Quand il sut qu'il (était) l'évêque de la ville de Naqiyos, il ordonna de le flageller, de l'humilier, de faire fondre de l'argent
 15 et de (le) lui mettre dans la bouche. Dieu le rendait endurant, l'affermissait et le relevait indemne (et) sans dommage. Après cela, (le gouverneur) l'envoya à Hērmēnyos (= Arménius), le gouverneur de la ville d'Alexandrie; celui-ci ordonna d'emprisonner le saint, et on l'emprisonna. Dieu fit par ses mains des miracles et des prodiges nombreux; parmi eux (celui-ci):
 20 Yulyos (= Jules) de la ville de 'Aqfāhs (= Aqfahs) avait un fils du nom de 'Awkārīstos (= Eucharistos) — ses mains et ses pieds étaient paralysés. Le saint pria sur lui et il guérit de sa maladie. Après cela, (le saint) consacra l'eucharistie dans la maison de Yulyos et leur (= aux assistants) administra les saints Mystères; il s'accorda avec Yulyos pour que celui-ci s'occupât de
 25 son corps et écrivît sa vie. Quand Hērmānyos le gouverneur entendit (parler) des miracles qu'avait faits le saint abbā Makrāwi, il ordonna de lui faire subir des tortures diverses: on le tortura avec des roues, on coupa ses membres, on le jeta aux lions féroces, on le plongea dans la mer et on le mit dans un four allumé. Dans toutes les tortures, le saint fut victorieux et ferme
 30 par la puissance de notre Seigneur le Christ (qui) le relevait indemne (et) sans dommage. Il avait une sœur vierge, servante de l'église, dont le nom (était) Māryām (= Marie); il avait (aussi) deux frères, le nom de l'un (était) Yoḥannes (= Jean), (celui) de l'autre, Yesḥaq (= Isaac). Ils vinrent auprès de lui alors qu'il était en prison et ils pleurèrent devant lui en disant: «Tu as
 35 été pour nous un père à la place de notre père, comment t'en vas-tu en nous laissant veuve et orphelins!» Il les consola et les renvoya dans leurs maisons.

Yolyos donna un conseil au gouverneur en disant: «Écris la vie¹ de ce saint vieillard et tu seras en repos par rapport à lui.» Le gouverneur eut

¹ L'arabe dit à juste titre «la sentence (de mort)» Il est par ailleurs possible qu'il faille rattacher le mot ܘܠܘܬܐ : à la racine amharique ܘܠܐ : , passée en guèze, qui signifie «tuer» ܘܠܘܬܐ : voudrait ainsi dire «arrêt de mort» (cf aussi la leçon ܘܠܘܬܐ : [«sa mort»] de E)

ርእሶ²⁷ : ወመተፋ : ርእሶ : ቅድስተ : በሰይፍ²⁸ : ወነሥእ : አክሊለ : ስምዕ :
 በመንግሥተ : ሰማያት ። ወነሥእ²⁹ : ዩልዮስ : ሥጋሁ : ቅዱስ : ወገነዞ : በአልባሳት :
 ክቡራት : ዘወርቅ : ወረሰዩ : መስቀለ : ዘወርቅ : ዲበ : እንግድግሁ : ወፈነዎ : ምስለ :
 አግብርቲሁ : ኅበ : ሀገሩ : ኒቅዮስ³⁰ ። ወኮነ : ነፋስ : ሠናዩ : ወሐረት : ይእቲ :
 ሐመር : ፍጡነ : ወበጽሐት : ወቆመት : አንጸረ : ሀ[ገረ :] እስሙንዙራይስ³¹ ። 5
 ወፈ[ቀዱ : ከ]መ : ይሁክዋ : ለሐመር : [ወእ.]ተክህሎሙ ። ወሶበ : ደክሙ³² : ወፅአ :
 ቃል : እምሥጋሁ : ለ[ቅዱስ :] እንዘ : ይብል : ዝንቱ : ውእቱ : መካን : ዘሠምረ :
 እግዚአብሔር : ከመ : ይኩን : ሥጋዩ : ውስቴቱ ። ወአይድዕዎሙ : ለሰብእ : ሀገር :
 በዝንቱ : ወፅኡ : ኅቤሁ : እንዘ : ይጸውሩ : ሆሳዕና : ዘበቀልት : ወጸርዎ : በክብር :
 ዓቢይ : እስከ : አንበርዎ : ውስተ : ሀገሮሙ ። ወኮነ : ኰሉ : መዋዕለ : ሕይወቱ : 10
 ፻፴ ወ ፩ ዓመት : ወእምኔሃ : ፳ ዓመት : እስከ : ተምህረ : መጸሕፍተ : ቤተ : ክርስቲያን :
 ቅድስት : ፳ ወ ፱ ዓመተ : እስከ : ፈጸመ : ሥርዓተ : ሢመተ : ዲያቆን ። ወእምዝ :
 ተሠ*ይመ : ቀሲስ : ወነበረ : ፴ ዓመተ ። ወእምድኅረዝ : ተሠይመ : ኤጲስ : ቆጶስ :
 ወነበረ : በኤጲስ³³ : ቆጶስና : ፳፱ ዓመተ : ወፈጸመ : ተጋድሎቶ : ሠናዩ : ወነሥእ :
 አክሊለ : ሕይወት³⁴ : እምኅበ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : 15
 ለዝንቱ : ቅዱስ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 182v°a

*P 2v°a 1 13

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : ቅዱስ : ኅርኅርዮስ : ረዓዬ : ኅቡአት : ዘሀገረ :
 ሮሃ³⁵ ። ወዝንቱ : ቅዱስ : ኅርኅርዮስ : ኮነ : ቀዳሚ³⁶ : ኃጥአ : ወዓማዪ ። ወእምዝ :
 ተመይጠ : ኅበ : እግዚአብሔር : ወመንኰስ : ወተጋደለ : ብዙኃ : እስከ : አርአዮ :
 እግዚአብሔር³⁷ : ማኅደረ³⁸ : ጸድቃን : ወዕሤቶሙ : ብዙኃ : ወኮነኔ : ኃጥአን : 20
 ወሥቃያቲሆሙ : ዘዘዚአሁ³⁹ ። እግዚአብሔር : ይምሐሮ : በጸሎቱ : ለፍቁሩ⁴⁰ :
 አትናቴዎስ : ወለፍቅርቱ : ኮቶሊካዊት : ለዓለመ : ዓለም ።]

አመ : ፫ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : ብፁዕ : አባ : ቆዝሞስ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀ 25
 ገረ : እስክንድርያ : ወውእቱ : እምኅልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : ጳጳሳት : ፶ ወ ፷ ።
 ዝንቱ : አብ : ኮነ : ጸድቀ : ወንጹሐ : ወየውሃ : ወብዙኃ : ምሕረት ። ወኮነ : ማእ
 ምረ : በመጸሕፍተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወትርጓሜሆሙ ። ወኅረዮ : እግዚአብሔር :
 ለሢመተ : ሊቀ : ጳጳ[ስና] : ዲበ : መንበረ : ማርቆስ : ወ[ንጌላ]ዊ ። ወተሠይመ :
 በ ፲ ወ ፳ ዓ[መተ] : መንግሥቱ : ለመቅትድር[: ንጉ]ሠ : ግብጽ ። ወሶበ : ተሠይ[መ : 30
 ዐ]ቀበ : መርዔቶ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : በፈሪሃ : እግዚአብሔር : ወበጥበቡ¹ ። ወኮነ :

27 + በሰይፍ : P — 28 < P — 29 + ብፁዕ : E, P — 30 E, P ነቅዮስ : — 31 E, P እስሙን : ዝራይስ ። —
 32 E, P ጸመዉ : ብዙኃ : — 33 E, P በሢመተ : ኤጲስ : — 34 P ስምዕ : በመንግሥተ : ሰማያት : —
 35 E ሮሐ : — 36 < P — 37 < P — 38 E ማኅበረ : — 39 P ዘዚአሁ : — 40 P ለፍቁ
 1 E, P ወበጥበብ ። —

égard à sa parole et ordonna de lui couper la tête. On coupa sa sainte tête à l'épée et il reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Yulyos prit son saint corps, l'ensevelit dans de magnifiques vêtements d'or, plaça une croix d'or sur sa poitrine et l'envoya avec ses serviteurs dans sa ville de
 5 Niqyos. Le vent fut propice, le bateau alla rapidement, parvint — et s'arrêta — en vue de la ville de 'Esmunzurāyes. (Les matelots) voulurent mettre le bateau en mouvement mais ne le purent. Quand ils furent fatigués, une voix sortit du corps du saint, disant: «C'est l'endroit que Dieu agrée pour que mon corps y soit.» Ils informèrent de cela les gens de la ville; (ceux-ci)
 10 sortirent vers lui (= le corps), portant des branches de palmier, l'emportèrent en grand honneur pour le déposer dans leur ville. Tous les jours de sa vie furent de cent trente et un ans, desquels (il y a) huit ans jusqu'à ce qu'il eût appris les livres de la sainte Église, vingt-quatre ans jusqu'à ce qu'il eût accompli les fonctions du diaconat. Ensuite, il fut ordonné prêtre et (le)
 15 demeura trente ans. Après cela, il fut consacré évêque et demeura dans l'épiscopat soixante-neuf ans. Il acheva son beau combat (spirituel) et reçut de notre Seigneur Jésus-Christ la couronne de vie. Que la prière et la bénédiction de ce saint soient avec nous, amen.

[En ce jour aussi mourut le saint Gorgoryos (= Grégoire), le spectateur
 20 des choses cachées, de la ville de Rohā (= Édesse). Ce saint Gorgoryos fut d'abord pécheur et inique. Puis il se tourna vers Dieu, se fit moine et combattit beaucoup (spirituellement) si bien que Dieu lui montra la demeure des justes et leur abondante récompense, et le châtiment des pécheurs et leurs divers tourments. Que Dieu, par sa prière, ait pitié de son cher
 25 'Atnātēwos et de sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles.]

LECTURE DU 3 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint (et) bienheureux abbā Qozmos (= Cosmas), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères
 30 patriarches, il est le cinquante-huitième. Ce père était juste, pur, doux et de grande miséricorde; il était versé dans les livres de l'Église et leur interprétation. Dieu le choisit pour la charge du patriarcat — sur le siège de Mārḳos (= Marc) l'évangéliste. Il fut consacré la dix-huitième année du règne de Maqteder ([Djafar ibn el-Mo'taḍid] el-Moqtadir [908-932]), roi d'Égypte.
 35 Quand il fut consacré, il garda le troupeau de notre Seigneur Jésus dans la crainte de Dieu et dans sa sagesse. Il donnait aux indigents ce qui lui restait

ዘይተርፍ ፡ እምኔሁ ፡ እምጸባሕት ፡ ዘይደልዎ ፡ ይሁቦ² ፡ ለምስኪናን ፡ ወያወፅእ³ ፡ እምኔሁ ፡ ለሕንጻተ ፡ ኦብያተ ፡ ክርስቲያናት ።

ወኢጎደጎ⁴ ፡ ሰይጣን ፡ ዘእንበለ ፡ ሐዘን ፡ ሶቦ⁵ ፡ ርእየ ፡ ገድሎ ፡ ሠናየ ፡ አላ ፡ አመክንዮ ፡ ሎቱ ፡ ሐዘነ ፡ ዓቢየ ። ወውእቱኬ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ሢመ ፡ ጳጳስ ፡ ላዕለ ፡ ብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዘስሙ ፡ ጴጥሮስ ። ወሶቦ ፡ በጽሑ ፡ ጳጳስ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ * ጎቦ ፡ ብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወነበረ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ፡ ሐመ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወጸውዖ ፡ ለጳጳስ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ጎቤሁ ፡ ወአብጽሐ ፡ ሎቱ⁶ ፡ ፪ውሉዶ⁷ ፡ ቅድሚሁ ። ወነሥኦ ፡ አክሊለ ፡ መንግሥት ፡ እምላዕለ ፡ ርእሱ ፡ ወመጠዎ ፡ ለጳጳስ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ አሐውር ፡ ጎቦ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወናሁ ፡ ፪ውሉድየ ፡ ቅድሚክ ፡ ፀዘተአምር ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይኄይስ⁸ ፡ ለመንግሥት ፡ እምድጎሬየ ፡ እምኔሆሙ ፡ ሢሞ⁹ ። ወሶቦ ፡ አእረፈ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ተማከሩ ፡ ጳጳስ ፡ ወመኳንንት ፡ ወሊቃነ ፡ ሐራ¹⁰ ፡ ወተባሐሉ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወይቤሎ¹¹ ፡ እስመ ፡ ዘይንእስ ፡ ይኄይስ ፡ ፈድፋድ ፡ ለመንግሥት ፡ እምዘ ፡ ይልህቅ ። ወሢሞ ፡ ጳጳስ ፡ ለወልደ ፡ ንጉሥ ፡ ዘይንእስ ፡ ወአንበሮ ፡ ዲቦ ፡ መንበረ ፡ መንግሥት ፡ ዘኢትዮጵያ¹² ፡ ወነበረ ፡ ዲቦ ፡ መንበረ ፡ መንግሥቱ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ።

*A 182v^b

5

10

15

ወበውእቱ ፡ መዋዕል ፡ ቦአ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ ልቦ ፡ ፪መነኮሳት¹³ ፡ እምብሔረ ፡ ሶርያ ፡ ወኮነ ፡ የዐውዱ ፡ እመካን ፡ እስከ¹⁴ ፡ መካን ፡ እስከ ፡ በጽሑ ፡ ጎቦ ፡ ደብረ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ ወነበሩ ፡ ውስቴቱ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ፡ ወሰደድዎሙ ፡ እምኔሁ¹⁵ ፡ በእንተ ፡ እከየ ፡ ምግባሮሙ ። ወተሰናኸዉ ፡ ክልኤሆሙ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ከመ ፡ ይሠመይ ፡ አሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ጳጳስ ፡ ወ*ካልኡ¹⁶ ፡ ረድኦ ። ወተንሥኡ¹⁷ ፡ ጎቦ ፡ ብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወጸሐፉ ፡ ምስሌሆሙ ፡ መጸሕፍተ¹⁸ ፡ ሐሰት ፡ ወይቤሎ¹⁹ ፡ ከመ ፡ እሙንቱ ፡ መጽኡ ፡ እምጎቦ ፡ አብ ፡ አባ ፡ ቆዝሞስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወይቤሎ ፡ ፀውስተ ፡ እሙንቱ ፡ መጸሕፍት²⁰ ፡ እስመ ፡ ሰማዕነ ፡ ከመ ፡ በጽሑ ፡ ጎቤክሙ ፡ ብእሲ ፡ ዘስሙ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወረሰየ ፡ ርእሶ ፡ ጳጳስ ፡ ወንሕነሰ ፡ ኢሢምናሁ ፡ ወኢፈነውናሁ ፡ ጎቤክሙ ፡ አላ ፡ ውእቱ ፡ ሐሳዊ ። ወዘሰ ፡ ይበጽሕ ፡ ጎቤክሙ ፡ በዝንቱ ፡ መጸሕፍት ፡ ወስሙ²¹ ፡ ሚናስ ፡ ጳጳስ ፡ በአማን ፡ ውእቱ ፡ ወንሕነ ፡ ሢምናሁ ፡ ወፈነውናሁ ፡ ጎቤክሙ ። ወካዕቦ ፡ ጸሐፉ ፡ ውስተ ፡ ፀሎንቱ ፡ መጸሕፍት²² ፡ ወይቤሎ ፡ ከመ ፡ ጴጥሮስ ፡ ጳጳስ ፡ ሐሳዊ ፡ አንገሥ ፡ ለወልደ ፡ ንጉሥ ፡ ዘይንእስ ፡ ውጎደጎ ፡ ለወልደ ፡ ንጉሥ ፡ ዘይልህቅ ፡ ወዝንቱስ ፡ ኢይደሉ ፡ እስመ ፡ ዓመፃ²³ ፡ ውእቱ ። ወኮነ ፡ እሎንቱ ፡ ፪መነኮሳት ፡ እኩያን ፡ ሐሳዊያን ፡ ሚናስ ፡ ወፈቅጦር ፡ እምቅድመ ፡ ይጽሐፉ ፡ መጸሕፍተ²⁴ ፡ ሐሰት ፡ በጽሑ ፡ ጎቦ ፡ ጴጥሮስ ፡ ጳጳስ ፡ ወጎሠሡ²⁵ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡ የሀቦሙ ፡ ወርቀ²⁶ ፡ ወኢወሀቦሙ ፡ ወኢምንተኒ ። ወመሐሮሙ ፡ ሰይጣን ፡ እስከ ፡ ገብሩ ፡ ዘንተ ፡ ምግባረ ፡ እኩየ²⁷ ። ወወሰዱ ፡ እሎንተ ፡ መጸሕፍተ ፡ ሐሰት ፡ ጎቦ ፡ ወልደ ፡ ንጉሥ ፡ ዘይልህቅ ፡ ወኮነ ፡ ይነብር ፡ በውስተ ፡

*A 183r^a

20

25

30

² E, P ይሁቦሙ ፡ — ³ E, P ወያሰተዋፅእ ፡ — ⁴ + እንከ ፡ E, P — ⁵ A ወሶቦ ፡ — ⁶ < E — ⁷ E, P ደቂቆ ፡ — ⁸ E, P ወአእሚረከ ፡ አንተ ፡ ዘይኄይስ ፡ — ⁹ E, P አሐደ ፡ ሢሞ ። — ¹⁰ + ወሠራዊተ ፡ መንግሥት ፡ E, P — ¹¹ < E, P — ¹² A ኢትዮጵያ ፡ — ¹³ A መነኮሳት ፡ — ¹⁴ E, P ውስተ ፡ — ¹⁵ < E, P — ¹⁶ A ወለካልኡ ፡ — ¹⁷ + ወበጽሑ ፡ E, P — ¹⁸ E, P መጽሐፈ ፡ — ¹⁹ E, P ወይብል ፡ መጽሐፉ ፡ — ²⁰ E በውስተ ፡ ውእቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ; P በዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ — ²¹ E, P ዘስሙ ፡ — ²² E, P

des revenus qui lui étaient propres et en dépensait (aussi) pour construire des églises.

¹ Satan ne le laissa pas sans chagrin quand il vit son beau combat (spirituel), mais il lui causa un grand chagrin. Cela (eut lieu) ainsi: (Qozmos) avait consacré pour le pays d'Éthiopie un métropolitite du nom de Pētros (= Pierre). Quand le métropolitite abbā Pētros arriva au pays d'Éthiopie et (y) eut demeuré quelque temps, le roi d'Éthiopie tomba malade, convoqua le métropolitite abbā Pētros auprès de lui et fit venir pour lui ses deux fils devant lui. Il enleva la couronne royale de sur sa tête, la remit au métropolitite abbā Pētros et lui dit: «Voici que je vais aller auprès de notre Seigneur le Christ, et voici mes deux fils devant toi: celui d'entre eux que tu reconnaîtras comme étant le meilleur pour le royaume après moi, investis-le.» Quand le roi d'Éthiopie fut mort, le métropolitite, les gouverneurs et les chefs d'armée consultèrent, délibérèrent entre eux et dirent que le cadet était meilleur pour le royaume que l'aîné. Le métropolitite investit le fils cadet du roi et l'installa sur le trône d'Éthiopie, et (le cadet) demeura sur son trône quelque temps.

À ce moment, Satan entra dans le cœur de deux moines du pays de Soryā (= Syrie); (ceux-ci) voyageaient de lieu en lieu si bien qu'ils arrivèrent au monastère du saint abbā 'Enṭonyos (= Antoine). Ils y demeurèrent quelque temps et on les en chassa à cause de la vilenie de leurs actes. Tous deux s'accordèrent pour que l'un d'entre eux fût appelé métropolitite et l'autre son disciple. Ils se mirent en route vers le pays d'Éthiopie — ils avaient écrit de fausses lettres (qu'ils prirent) avec eux; ils disaient qu'ils étaient venus de la part du père abbā Qozmos, patriarche de la ville d'Alexandrie. Ils disaient dans ces lettres: «Nous avons appris qu'est arrivé chez vous un homme du nom de Pētros et (qu')il s'est institué lui-même métropolitite. Mais nous, nous ne l'avons pas consacré ni ne l'avons envoyé chez vous; au contraire, c'est un imposteur. Mais celui qui viendra chez vous avec ces lettres — son nom est Minās (= Ménas) — est véritablement métropolitite, nous-mêmes l'avons consacré et envoyé chez vous.» Ils dirent aussi par écrit dans ces lettres que Pētros, le faux métropolitite, avait fait régner le fils cadet du roi et avait laissé de côté le fils aîné du roi; cela ne convenait pas, car c'était une injustice. Ces deux moines méchants (et) menteurs, Minās et Fiqtor (= Victor), avant d'écrire les fausses lettres, étaient venus auprès de Pētros le métropolitite et lui avaient demandé de leur donner de l'or; mais il ne leur avait rien donné. Satan leur fit la leçon si bien qu'ils firent cette vilaine action. Ils apportèrent ces fausses lettres au fils aîné du roi — il demeurait seul dans un endroit et quelques personnes le suivaient. Quand il lut ces fausses lettres, il se réjouit

¹ Le développement qui suit est plus important dans l'éthiopien que dans l'arabe

ወ-አቱ : መጽሐፍ : — ²³ E, P ዓግጊ : — ²⁴ E, P መጽሐፈ : — ²⁵ A ወዮጎሥሁ : — ²⁶ A ወርቅ : — ²⁷ + ወርኩሰ : E, P —

A 183r^b

መካን ፡ * ባሕቲቱ ፡ ወተለውዎ ፡ ሕዳጣን ፡ ሰብእ ። ወሶበ ፡ አንበበ²⁸ ፡ እሎንተ ፡ መጻሕፍተ ፡ ሐሰት ፡ ተፈሥሐ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአስተጋብአ ፡ ኅቤሁ ፡ ሰራዊተ ፡ ብዙኃ ፡ ወአንበበ ፡ ቅድሚያሁ ፡ እሎንተ ፡ መጻሕፍተ ፡ ሐሰት ፡ ወተጸብአ²⁹ ፡ ምስለ ፡ እኑሁ ፡ ንጉሥ ፡ ወሞአ³⁰ ፡ ወአሰሮ³¹ ፡ ወነግሠ ፡ ውእቱ ። ወከማሁ ፡ አሰሮ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ጳጳስ ፡ ወሰደዶ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ርሑቅ ፡ ወአንበሮ ፡ ለውእቱ ፡ ሚናስ ፡ ሐሳዊ ፡ ጳጳስ ፡ ህየንቴሁ ። ወእምድጎረ ፡ ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ ተባአሱ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ሚናስ ፡ ወፈቅጦር ፡ ሐሳዊያን ። ወሠረቀ ፡ ፈቅጦር ፡ ኰሎ ፡ ንዋየ ፡ ዘውስተ ፡ ቤተ ፡ ጳጳስ ፡ ወጉየ ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ ወክሕዶ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወአጥፍአ ፡ ኰሎ ፡ ንዋየ ፡ ዘሠረቀ ፡ እምቤተ ፡ ጳጳስ ፡ በገቢር ፡ ዘኢይሰምር ፡ እግዚአብሔር ።

ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ አባ ፡ ቆዝሞስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘከመ ፡ ገብረ ፡ ሚናስ ፡ ሐሳዊ ፡ ሐዘነ ፡ ፈድፋደ ፡ ፣ ወጸሐፈ ፡ መጻሕፍተ³² ፡ ወአውገዞ ፡ ወመተሮ ። ወሶበ ፡ ሰምዐ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ሐዘነ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአጎዞ ፡ ለሚናስ ፡ ሐሳዊ ፡ ወቀተሎ ። ወፈነወ ፡ ከመ ፡ ይሚጦ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ጳጳስ ፡ እምስደት ፡ ወረከብዎ ፡ በዘ ፡ አዕረፈ ፡ በውስተ ፡ ስደት ። ወተምዐ ፡ አባ³³ ፡ ቆዝሞስ ፡ ፣ ሊቀ ፡ ጳጳሳት³⁴ ፡ ወኢሤመ ፡ ሎሙ ፡ ጳጳስ ። ወከማሁ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘእምድጎሬሁ ፡ ወአባ ፡ ታውፋንዮስ ፡ ወአባ ፡ ሚናስ ፡ ወአባ ፡ አብርሃም ። ወነሥአ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለረድ*አ ፡ ጴጥሮስ ፡ ጳጳስ ፡ ወይቤሎ ፡ ንበር ፡ ህየንተ ፡ መምህርከ ፡ ወኩን ፡ ጳጳስ ። ወአስተብቀኝ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ወይቤሎ ፡ አንሰ ፡ ኢይደልወኒ ፡ እግበር ፡ ዘንተ ፡ ፣ ወኢይትዐደው ፡ ቀኖና ፡ ሐዋርያት³⁵ ፡ አላ ፡ ኅድገኒ ፡ ከመ ፡ እሖር ፡ ኅበ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ ወእስእሎ ፡ ለሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ከመ ፡ ይሢም ፡ ለክሙ ፡ ጳጳስ ፡ ወእትመየጥ³⁶ ። ወኢጎደጎ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ይሖር ፡ ኅበ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ አላ ፡ ነሥአ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ፡ ወአልበሶ ፡ አልባሰ ፡ ጽጽሰና ፡ ወኮነ ፡ ይገብር ፡ ግብረ ፡ ጳጳስ³⁷ ፡ እስከ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ለአባ ፡ ፊላታዎስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወልህቀ ፡ ፈድፋደ ።

ወኮነ ፡ መዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ለአብ³⁸ ፡ አባ ፡ ቆዝሞስ ፡ ምሉአ ፡ ሰላም ፡ ወዛሕን³⁹ ፡ ወነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ፲ ወ ፪ ዓመተ ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሚን ።

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ⁴⁰ ፡ ቅዱስ ፡ በርፎንዮስ ፡ ፣ ዘእምሀገረ ፡ ፋንዮስ⁴¹ ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሚን ።

አመ ፡ ፬ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ማኅበረ ፡ ጉባኤ ፡ በሀገረ¹ ፡ ደቂቀ ፡ አመር² ፡ በእንተ ፡ ሰብእ ፡

²⁸ P አንበቡ ፡ — ²⁹ A ወተጸባአ ፡ — ³⁰ A ወሞኡ ፡ — ³¹ + ለእኑሁ ፡ E, + ለእኑሁ ፡ ንጉሥ ፡ P —
³² A ወጸሕፍተ ፡, E, P ወጸሐፈ ፡ መጽሐፈ ፡ ግዘት ፡ — ³³ < E, P — ³⁴ < P — ³⁵ < P — ³⁶ + ኅቤክሙ ፡
 E, P — ³⁷ E, P ጽጽሰና ፡ — ³⁸ A አብ ፡, E, P ለዝንቱ ፡ አብ ፡ — ³⁹ E, P ወዳጎን ፡ — ⁴⁰ E, P አዕረፈ ፡
 — ⁴¹ E, P ዘእምነ ፡ ባንዮስ ።
¹ E, P በደሴተ ፡ — ² E አሞር ፡, P ኤሞር ፡ —

fort, réunit auprès de lui de nombreuses troupes et lut devant elles les fausses lettres. Il fit la guerre à son frère le roi, le vainquit, le (fit) enchaîner et régna lui-même. Il (fit) de même enchaîner Pēṭros le métropolitain, l'exila dans une région lointaine et installa Minās l'imposteur comme métropolitain à sa place. Quelque temps après, Minās et Fiṭṭor les imposteurs se querellèrent. Fiṭṭor vola tous les biens qui (étaient) dans la maison du métropolitain, s'enfuit et alla dans le pays d'Égypte. Il renia le Christ et dissipa tous les biens qu'il avait volés dans la maison du métropolitain en faisant ce qui ne plaît pas à Dieu.

10 Quand abbā Qozmos le patriarche apprit comment avait agi Minās l'imposteur, il s'affligea beaucoup, écrivit des lettres, l'excommunia et le déposa. Quand le roi d'Éthiopie apprit cette affaire, il s'affligea beaucoup; il (fit) saisir et tuer Minās l'imposteur et dépêcha pour ramener Pēṭros le métropolitain d'exil, mais on constata qu'il était mort en exil. Abbā Qozmos le patriarche s'irrita et ne leur (= aux Éthiopiens) consacra pas de (nouveau) métropolitain. (Agirent) de même abbā Maqāres (= Macaire), le patriarche qui lui succéda, abbā Tāwfānyos (= Théophane), abbā Minās (= Ménas II) et abbā 'Abrehām (= Abraham)². Le roi d'Éthiopie prit le disciple de Pēṭros le métropolitain et lui dit: «Assieds-toi à la place de ton maître et sois métropolitain.» (Le disciple) supplia le roi et lui dit: «Il n'est pas convenable à moi de faire cela et je ne transgresserai pas la règle des apôtres, mais laissez-moi aller dans le pays d'Égypte: je demanderai au patriarche de consacrer pour vous un métropolitain et je reviendrai.» Le roi ne le laissa pas aller dans le pays d'Égypte, mais il le prit contre son gré, le revêtit des vêtements épiscopaux, et (le disciple) fit fonction de métropolitain jusqu'à l'époque d'abbā Filātāwos (= Philotée) le patriarche et vécut très vieux.

Les jours du patriarcat du père abbā Qozmos furent pleins de paix et de calme. Il demeura sur le siège de Marqos l'évangéliste douze ans et mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

30 En ce jour aussi, il y a le saint Barfonyos (= Porphyre) qui (était) de la ville de Fānyos. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

LECTURE DU 4 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour eut lieu la réunion d'un concile dans la ville des enfants de

² En réalité Éphrem

*A 183v^b

እኩያን ፡ ዘይሠመዩ ፡ ሱቱፋን³ ፡ አይሁድ ፡ እስመ⁴ ፡ እሙንቱ ፡ ኮነ ፡ ይገብሩ ፡ በዓለ ፡
 ፋሲካ ፡ ክቡር ፡ ምስለ ፡ አይሁድ ፡ አመ ፡ ፲ ወ ፬ ለወርታ ፡ ኒሳኒ⁵ ፡ ዝውእቱ ፡ ሚያዝያ ፡
 ሶበ ፡ ይኸውን ፡ እመሂ ፡ ሰኑይ ፡ አው ፡ ሰሉስ ፡ አው ፡ ረ*ቡፅ ፡ አው ፡ ሐሙስ ፡ አው ፡
 ዓርብ ፡ አው ፡ ቀዳሚት ፡ ሰንበት ። ወአውገዞሙ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ⁶ ፡ ዘዚአሆሙ ፡
 ወኢተመይጡ⁷ ። ወፈነወ ፡ መልእክተ ፡ ኅበ ፡ ድምቅራጥዮስ⁸ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ 5
 ሮሜ ፡ ወኅበ ፡ ሰራብዮን ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡ ወኅበ ፡ ድሚጥርዮስ⁹ ፡
 ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወኅበ ፡ ሲማኮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡
 ኢየሩሳሌም ። ወነገሮሙ¹⁰ ፡ ስሕተቶሙ ፡ ለእሉ ፡ ሰብእ ። ወፈነወ ፡ ፬ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡
 ለለ ፩፩ ፡ እምኔሆሙ ፡ መልእክተ ፡ ዘይብል ፡ ውስቴቱ ፡ ኢትግበሩ ፡ በዓለ¹¹ ፡ ፋሲካ ፡
 ክቡር ፡ ዘእንበለ ፡ በዕለተ ፡ እሑድ ፡ ዘእምድጎረ¹² ፡ በዓለ ፡ አይሁድ ። ወአውገዙ ፡ 10
 ኩሎ ፡ ዘተዐደወ ፡ ዘንተ ፡ ትእዛዘ ፡ ፣ አው ፡ ይትዓደው¹³ ። ወተጋብኡ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡
 ማኅበር ፡ ፲ ወ ፰ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት¹⁴ ፡ ወአብጽሕዎሙ ፡ ለእሎንቱ ፡ አላዊያን ፡ ወአን
 በቡ ፡ ቅድሚያሙ ፡ መልእክታተ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ። ወቦእምኔሆሙ ፡ ተመይጡ ፡
 እምክሮሙ ፡ እኩይ ። ወቦእምኔሆሙ ፡ ተረፉ ፡ ውስተ ፡ ስሕተቶሙ ፡ ወረገምዎሙ ፡
 ወአውገዞሙ ፡ ወሰደድዎሙ ። ወተሠርዐ ፡ ገቢረ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ክቡር ፡ በከመ ፡ 15
 አዘዙ ፡ ሐዋርያት ፡ ቅዱሳን ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እስመ ፡ * ዘይገብር ፡ ዕለተ¹⁵ ፡ በዓለ ፡
 ትንሣኤሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘእንበለ ፡ በዕለተ ፡ እሑድ ፡ ውእቱሰ ፡ ፣ ይኸውን ፡ ሱታፌ¹⁶ ፡
 ምስለ ፡ አይሁድ ፡ በበዓላቲሆሙ ፡ ፣ ወይትፈለጥ ፡ እምሕዝበ¹⁷ ፡ ክርስቲያን ።
 ወእግዚአብሔር ፡ ይዕቀበነ¹⁸ ፡ ለኩልነ¹⁹ ፡ እምስሕተቱ ፡ ለሰይጣን ፡ ወያድጎነን²⁰ ፡
 እመሳግሪሁ ፡ ወእምጉሕሉቱ ፡ በጸሎቶሙ ፡ ለእሉ ፡ አሥመርዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ 20
 በምግባራቲሆሙ ፡ ሠናይ ፡ አሜን ።

*A 184r^a

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ²¹ ፡ ሀንልዮስ²² ፡ መኩንን ፡ ሰማዕት ፡ በውስተ ፡
 ሀገረ ፡ በርግያ²³ ፡ ዘእምደወለ ፡ ጳንፍልያ ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ በእንተ ፡ ፍቅሩ ፡
 ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአምልኮቱ ፡ ሎቱ ፡ አኅዞ ፡ ብርንዖኮስ ፡ መኩንን ፡ ዘእምኅበ ፡ 25
 ዲዮቅልጥያኖስ ። ወሶበ ፡ ቆመ ፡ ቅድሚሁ ፡ ወአግሃደ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስ
 ቶስ ፡ በቃላት ፡ ልዑላት ፡ ብሩሃት ። ወፈነወ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ስብሐታተ ፡
 ብዙኃተ ፡ ወረገምሙ ፡ ወአውገዞሙ ፡ ለጣዖታት ፡ ርኩሳን ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይስቅልዎ ፡
 ዲበ ፡ ዕፅ ፡ ወሰቅልዎ ፡ ወሰብሐ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘረሰዮ ፡ ድልወ ፡ ከመ ፡
 ይኩን ፡ ሰማዕተ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡ ቅዱስ ፡ ወእምዝ ፡ መጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ 30
 ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለም ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ * ለዝንቱ ፡
 ቅዱስ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 184r^b

³ A ሱቱፋን ፡ — ⁴ < P — ⁵ E, P ኒሳን ፡ — ⁶ + ዘደሴት ፡ E, P — ⁷ < P — ⁸ P ድምቅራጥዮስ ፡ — ⁹ E, P ድሚጥርዮስ ፡ — ¹⁰ A ወነገሮ ፡ — ¹¹ < P — ¹² E, P ወዘእንበለ ፡ እምድጎረ ፡ — ¹³ E, P ይሰደድ ፡ ወይትመተር ፡ — ¹⁴ + ወአንበቡ ፡ ቅድሚያሙ ፡ ለሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ A — ¹⁵ + ፋሲካ ፡ E, P — ¹⁶ P ኢኮነ ፡ ሱቱፈ ፡ — ¹⁷ P ዘይፈለጥ ፡ ሕዝበ ፡ — ¹⁸ A ይቀበነ ፡ E, P ይዕቀቦ ፡ — ¹⁹ < E, P — ²⁰ E, P ወያድጎኖ ፡ — ²¹ + ወብፁፅ ፡ E, P — ²² E ሕንልዮስ ፡ P አኑልዮስ ፡ — ²³ E, P ብርግያ ፡

'Amar (= Djezirah Beni 'Omar)¹ au sujet des méchantes gens qui sont appelés «associés des Juifs»: ils célébraient la fête glorieuse de Pâques avec les Juifs le 14 du mois de nisān qui est miyāzyā quand c'était le lundi, le mardi, le mercredi, le jeudi, le vendredi ou le samedi. Leur évêque les
 5 excommunia, mais ils ne vinrent pas à résipiscence. Il envoya une lettre à Demqerāṭyos (= Démocrite?), patriarche de la ville de Romē (= Rome), à Sarābyon (= Sérapion), patriarche de la ville de 'Anṣokiyā (= Antioche), à Demētreyos (= Démétrius), patriarche de la ville d'Alexandrie, et à Simākos (= Symmaque?), évêque de la ville de Jérusalem, et il leur rapporta
 10 l'erreur de ces gens. 'Les quatre patriarches envoyèrent à chacun de ceux-ci² une lettre où il était dit: «Ne célébrez la fête glorieuse de Pâques que le dimanche qui suit la fête des Juifs.» Et ils excommunièrent quiconque avait transgressé cet ordre ou (le) transgresserait. Dix-huit évêques se réunirent dans ce concile; on fit venir les impies et on lut devant eux les lettres des
 15 patriarches. Certains d'entre eux se détournèrent de leur opinion mauvaise et certains d'entre eux restèrent dans leur erreur. On les maudit, on les excommunia et on les chassa. On institua la célébration de la fête glorieuse de Pâques comme (l')ont ordonné les saints apôtres, disant: «Celui qui célèbre le jour de la fête de la résurrection de notre Seigneur autrement que
 20 le dimanche, celui-là est associé aux Juifs dans leurs fêtes et se sépare du peuple des chrétiens.» Que Dieu nous garde tous de l'erreur de Satan et nous sauve de ses embûches et de sa fourberie par la prière de ceux qui ont plu à Dieu par leurs belles actions, amen.

En ce jour aussi, le saint Hanelyos le gouverneur devint martyr dans la
 25 ville de Bargyā (= Pergé) qui (fait partie) de la région de Pānfelyā (= Pamphylie). Bernyākos, le gouverneur qui (était) mandaté par Diyoqleṭyānos (= Dioclétien), arrêta ce saint à cause de l'amour de celui-ci pour notre Seigneur le Christ et de son adoration pour lui. Quand (le saint) se tint devant lui, il proclama ouvertement la foi de notre Seigneur le Christ avec
 30 des paroles fortes (et) éclatantes; il adressa à notre Seigneur le Christ des glorifications nombreuses et maudit et anathématisa les idoles impures. (Le gouverneur) ordonna de le suspendre à un arbre, et on le suspendit. (Le saint) glorifia notre Seigneur le Christ qui l'avait rendu digne de devenir martyr pour son saint nom, puis il remit son âme dans la main de notre
 35 Seigneur le Christ à qui (convient) la gloire à jamais. Que la prière et la bénédiction de ce saint soient avec nous, amen.

¹ Les manuscrits de la deuxième recension, comme le texte arabe, parlent non de «la ville» mais de «l'île». En arabe, ce dernier mot peut désigner la Mésopotamie où se trouve l'Osrhoène, théâtre d'un des conciles tenus contre les Quartodécimans.

² Si l'on suit l'arabe et que l'on considère que la préposition redoublée 𐤀𐤀 n'a pas la valeur dative, on peut comprendre «Chacun des quatre patriarches envoya ...».

አመ : ፮ ለመጋቢት : ምንባብ :

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : ፅሁፍ : መስተጋድል : አባ : ሰራብሞን¹ :
አበ : ምኔት : ዘደብረ : ቅዱስ : አባ : ዮሐንስ : በገዳመ : አስቄጥስ ። ዝንቱ : ቅዱስ :
መንኰስ : እምንእሱ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያኑ : ለቅዱስ : አባ : ዮሐንስ : ወነበረ : 5
እንዘ : ይትጋደል : ወይትለአኮሙ² : ለአረጋዊያን : ቅዱሳን³ : ፴ ወ ፪ ዓመተ ። ወእ
ምዝ : ተሠይመ : አበ : ምኔት : ላዕለ : ደብረ : ቅዱስ : አባ : ዮሐንስ : ወወሰከ : ገቢረ :
ጽድቅ : ወተጋድሎት ። ወኮነ : ይጸውም : ወይጼሊ : ወይተግህ : ወትረ : እምጊዜ :
መንኮስ : እስከ : አመ : አዕረፈ ። ወእምድጎረ : ነበረ : በሢመቱ⁴ : ፳ ዓመተ : ሞቅሐ :
ርእሶ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወኢኮነ : ይሬኢ⁵ : መነሂ : እምሰብእ : ግሙራ : 10
እስከ : ተፍጻሜተ : ፲ ወ ፮ ዓመት ። ወኮነ : ውስተ : መጠነ : እሉ : ፲ ወ ፮ ዓመት :
ኢይበልዕ⁶ : ዘእንበለ : በቀዳሚት : ሰንበት : ወበዕለተ : እሁድ : ባሕቲቶሙ ። ወሶበ :
ቀርበ : ጊዜ : ዕረፍቱ : አስተርአዮ : መልአክ : እግዚአብሔር : በንዋም : ወወሀቦ :
መስቀለ : ዘእሳት ። ወይቤሎ : አጎዝ : ዘንተ : መስቀለ : በእዴክ : ወይቤሎ : ቅዱስ :
እፎ : ይትከሃለኒ : እእጎዝ : እሳተ : በእዴዩ : ወአውሥእ : መልአክ : ወይቤሎ : 15
ኢትፍራህ : እስመ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ኢወሀባ : ለእሳት : ስልጣነ : ላዕሌክ ።
* A 184v°a ወሰፍሐ : እዴሁ⁷ : ወነሥእ : ውእተ : መስቀለ : እምእዴሁ : ለመልአክ ። ወይቤሎ :
መልአክ : ጽናዕ : ወተመጠው : ምሥጢራተ : ቅድሳት : እስመ⁸ : እስከ : ፫ ዕለት :
እመጽእ : ወእነሥእከ⁹ ። ወሶበ : ነቅህ : እምንዋሙ : ነገሮሙ : ለአረጋዊያን : ቅዱሳን :
ዘከመ : ርእዩ : ወተአምሳዎ : ወበከዩ : ወሰአልዎ : ከመ : ይዘከሮሙ ። ወውእቱ : ካዕበ : 20
ሰአሎሙ : ከመ : ይዘከርዎ : ወትረ : በጊዜ : ጸሎታቲሆሙ ። ወእምዝ : ተመጠው :
ምሥጢራተ : ቅድሳት : ወአዕረፈ : በሰላም : በሣልስት : ዕለት : ወአረጋዊያን : ቅዱ
ሳን : እንዘ : ይነብሩ : በጎቤሁ : ወገንዝዎ¹⁰ : በከመ : ይደሉ : በዝማሬ : ወበማጎሌ
ታት : ብዙኃት : ወቀበርዎ : ጎበ : መቃብረ : ቅዱሳን ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ :
ምስሌነ : አሜን ። 25

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ኮነት : ቅድስት : አዶኪያ¹¹ : ሰማዕት : ዘበትርጓሜህ :
ሥምረት¹² ። ዛቲ : ቅድስት : ኮነት : ሳምራዊት : ወኮነት : እምሰብእ : ሀገረ :
በዓልበክ¹³ : እምደወለ : በሰሪ¹⁴ : ፣ ዘእግዋረ : ደብረ¹⁵ : ሊባኖስ : በመዋዕለ :
መንግሥቱ : ለጠራብያኖስ : ንጉሠ : ሮም ። ወኮነ : ስሙ : ለአቡሃ : ዮናስ : ወስማ :
ለእማ : ጠባብት ። ወበጥንተ : መዋዕሊሃ : ሐይወት : በዝሙት : ወርድስና ። ወኮነት : 30
ታሄኒ : ገጸ : ወታሰረጉ : አርአያሃ : ከመ : ታስሕቶሙ : ለብዙኃን : ወታውድቆሙ :
ምስሌሃ : ውስተ : ኃጢአት ። ወአጥረዩት : ንዋዩ : ብዙኃ : በዝንቱ : ርድስና ። ወሰምዓ :
ዜናሃ : ፩ መነኮስ : ጸድቅ : እምሰብእ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም : ዘስሙ : ግርማኖስ ። ወቦአ :
ጎ* ቤሃ : በአምሳል : ዘለመዱ : ለበዊእ : ጎቤሃ ። ወሶበ : ቦአ¹⁶ : ነበረ : ምስሌሃ :
* A 184v°b ውስተ : ቤት : አጎዝ¹⁷ : ይገሥጸ : በቃላት : ግርምት : ወመፍርህ : ወአዘከራ : 35

¹ E ሰረባሞን ፣ P ሰርባን ፣ — ² A ወይትላኮሙ ፣ — ³ + ወይትጋደል ፣ ገድለ ፣ E, P — ⁴ E, P በሢመተ ፣ ሊቀ ፣ ካህናት ፣ — ⁵ A ይርአይ ፣ — ⁶ + ወኢይሰቲ ፣ E, P — ⁷ + ንጽሕተ ፣ E, P — ⁸ < E,

LECTURE DU 5 MAGGĀBIT.

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint, dévot (et) ascète abbā Sarābemon (= Sarapamon), supérieur du monastère du saint abbā Yoḥannes (= Jean) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). Ce saint se fit moine dès son enfance dans l'église du saint abbā Yoḥannes et demeura à combattre (spirituellement) et à servir les saints vieillards trente-deux ans. Puis il fut nommé supérieur du monastère du saint abbā Yoḥannes et il redoubla d'actions justes et de combat (spirituel). Il jeûnait, priait et veillait constamment — depuis le moment où il se fit moine jusqu'à ce qu'il mourût. Après être resté dans sa charge vingt ans, il s'enferma dans l'église et il ne vit absolument personne jusqu'à ce que quinze ans se fussent accomplis. Pendant ces quinze ans, il mangea uniquement le samedi et le dimanche. Quand approcha le moment de sa mort, l'ange de Dieu lui apparut pendant (son) sommeil et lui donna une croix de feu. Il lui dit: «Prends cette croix dans ta main.» Le saint lui dit: «Comment me serait-il possible de prendre du feu dans ma main?» L'ange répondit et lui dit: «Ne crains pas: notre Seigneur le Christ n'a pas donné au feu de pouvoir sur toi.» (Le saint) tendit la main et prit la croix de la main de l'ange. L'ange lui dit: «Sois fort et reçois les saints Mystères, car dans trois jours je viendrai et te prendrai.» Quand il s'éveilla de son sommeil, il raconta aux saints vieillards ce qu'il avait vu. (Ceux-ci) lui dirent adieu, pleurèrent et lui demandèrent de se souvenir d'eux. En retour, il leur demanda de toujours se souvenir de lui au moment de leurs prières. Après cela, il reçut les saints Mystères et mourut en paix le troisième jour, les saints vieillards demeurant auprès de lui. On l'ensevelit comme il convient avec des cantiques et des chants nombreux et on l'enterra dans le tombeau des saints. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi devint martyre la sainte 'Odokiyā (= Eudoxie), (nom) qui, traduit, (veut dire) «bon plaisir». Cette sainte était samaritaine, elle était des gens de la ville de Ba'ālbak (= Baalbek), de la région de Basri qui (est) des territoires voisins de la montagne du Liban. (Elle vivait) à l'époque du règne de Ṭarābyānos (= Trajan) l'empereur de Rom (= Rome). Le nom de son père était Yonās (= Jonas) et le nom de sa mère, Ṭabābet (= la Sage). Au début de sa vie, elle vécut dans la luxure et l'impureté. Elle embellissait son visage et soignait son apparence pour séduire beaucoup (de gens) et les faire tomber avec elle dans le péché. Elle acquit beaucoup d'argent par cette impureté. Un moine juste des gens de Jérusalem, du nom

P — ⁹ A ወንሥእከ : — ¹⁰ + በከብር : P — ¹¹ E, P አውዶክስያ : — ¹² E, P ሰላም : ወሥጥረት — ¹³ E በአልባክ : P በአልባክ : — ¹⁴ E, P ባሰሪ : — ¹⁵ P ዘአድባሪ : አግጥር : — ¹⁶ + ኅቢሃ : P — ¹⁷ A አግዛ : —

በገሃነም¹⁸ : ወዕፄ : ዘኢይነውም : ወጽልመት : እንተ : አፍአ : ወዘዘዚአሁ : ኰነኔ :
 መፍርሀ ። ወአውሥአቶ : ወትቤ : ቦኑ : እምድጎረ : ሞት¹⁹ : ይትነሥኡ : አብድንት :
 እምድጎረ : ኮኑ : መሬተ : ወይኳንንዎሙኑ : ወይቤላ : እወ ። ወትቤሎ : ወምንት :
 ትእምርቱ : ለዝንቱ : ነገር : ዘትቤለኒ²⁰ : ወኢኮነ : ጽሑፍ : ውስተ : ኦሪት : ዘወሀበ :
 እግዚአብሔር : ለሙሴ : ነቢይ²¹ : ወለአበዊዮ²² : እስመ : እሙንቱ : ኢአምኑ : 5
 ዘንተ ። ወከሠተ : ላቲ : ዘጽሑፍ : ውስተ : ሕገ : ብሊት : ወሐዳስ : በእንተ :
 ትንሣኤሆሙ : ለምውታን : በዕለተ : ደይን : ወበእንተ : ኰነኔሆሙ : ለጋጥአን :
 ወበእንተ : ፍሥሐሆሙ : ለጸድቃን ። ወቦአ : ነገሩ : ወተግሣዱ : ውስተ : ልባ :
 ወአምነት : ከመ : አብድንት : ይትነሥኡ : በዕለተ : ደይን ። ወትቤሎ : ለእመሰ :
 ተመየጥኩ : አነ : እምዝሙትየ : ቦኑ : ይትወከፈኒ : እግዚአብሔር ። ወአውሥአ : 10
 ቅዱስ : ግርማኖስ : ወይቤላ : ለእመ : አመንኪ : በእግዚእነ : ክርስቶስ : ከመ : ውእቱ :
 መጽአ : ውስተ : ዓለም : ወአእተተ : ኃጣውኢሆሙ : በስቅለቱ : በእንቲአሆሙ :
 ወተነስሒ : እምይእዜሰ : ንስሐ²³ : ንጽሕተ : ወጽንዕተ : ወተጠመቂ : ጥምቀተ :
 ክርስትና : ወእግዚአብሔር : ይትወከፈኪ²⁴ : ወኢይዘከር : ለኪ : ወኢምንተኒ : እምዘ :
 ገበርኪ : እምኃጢአት : አላ : ትከውኒ : በከመ : ስለት : ዘተወለድኪ²⁵ : እምከርሠ : 15
 እምኪ ።

*A 185r^a

፣ ወተርጎወ : ልባ : ለሃይማኖት²⁶ : ርትዕት : በእግዚእነ : ክርስቶስ : ወሰአለቶ : ከመ :
 ያጥምቃ : ጥምቀተ : ክርስትና ። ወወሰዳ : ወአብጽሐ : ኅበ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ :
 በዓልበክ²⁷ : ወተአምነት : ቅድሜሁ : በሥሉስ : ቅዱስ : ወበትስብእቱ : ለቃለ :
 እግዚአብሔር : ወበስቅለቱ²⁸ ። ወቆመ : ኤጲስ : ቆጶስ : ወጸለየ : ላዕለ : ማይ : ከመ : 20
 ያጥምቃ : ጥምቀተ : ክርስትና ። ወአርኃወ : እግዚአብሔር : አዕይንተ : ልባ : ወርእ
 የት : መልአከ : ብሩሃ : እንዘ : ይስሕባ : ኅበ : ሰማይ²⁹ : ወመላእክት : ካልአን :
 ይትፌሥሐ : ወይትሐሠዩ : በእንቲአሃ ። ወእምዝ : ርእየት : ገጸ : መደንግፀ : ጸሊም :
 ወሕሡም : አርአያሁ : እንዘ : ይስሕባ : እምኔሆሙ : ወውእቱ : ይትመዓዕ : ላዕሌሃ ።
 ወሶበ : ርእየት : ዘንተ : ራእየ : ተወሰከ : ውስተ : ልባ : ፍቅረ : ጥምቀተ : ክርስትና : 25
 ወንስሐ ። ወሶቤሃ : ተጠምቀት : ጥምቀተ : ክርስትና : ወወሀበት : ኰሎ : ንዋያ :
 ዘአስተጋብአት : በገቢረ : ኃጢአት : ለነዳያን : ወለምስኪናን ። ወቦአት : ውስተ :
 ፩ደብር : እምነ : አድባራተ : ደናግል : ወለብሰት : አልባሰ : ምንኰስና : ወተጋደለት :
 ተጋድ*ሎ : ዓቢየ : ፍጹመ ።

*A 185r^b

ወቦአ : ሰይጣን : ውስተ : ልባ : ፩ብእሲ : እምእለ : ኮኑ : ይዜምዉ : ምስሌሃ ። 30
 ወሐረ : ወአስተዋደያ : ኅበ : መኰንን ። ወአዘዘ : መኰንን : ወአብጽሕዋ : ኅቤሁ ።
 ወሶበ³⁰ : ቆመት : ቅድሜሁ³¹ : ረከበት : ውስተ : ቤቱ : ላሐ : ዓቢየ : ወብካየ : ላዕለ :
 ወልደ : መኰንን : እስመ : ውእቱ : ሞተ ። ወቦአት : ውስተ : ቤቱ : ወጸለየት :
 ወሰአለት : ወአስተብቀዓት : ኅበ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ወአንሥአቶ³² : ለወልደ :
 መኰንን : እሞት ። ወሶበ : ርእየ : መኰንን : ዘንተ : ተአምረ : አንከረ : ፈድፋደ : 35
 ወአምነ : በእግዚእነ : ክርስቶስ : በእዴሃ³³ ። ወእምድጎረዝ : ተሠይመ : ህየንቴሁ :

18 P እሳተ : ገሃነም : ወኰነኔ : ዘለዓለም : — 19 E, P ሞቱ : — 20 A ዘትበለኒ : — 21 < P — 22 E, P ወለአበዊነ : — 23 < A — 24 A ይትወከፍ : — 25 P ተወለድኪ : — 26 E, P ወይትረኃው : ለኪ : ሃይማኖት : — 27 E በአልበክ : P በአልባክ : — 28 + ወበትንሣኤሁ : E, P — 29 E, P ማይ : — 30 + በጽሐት : E, P — 31 E, P በአንቀጸ : ዴዴ : — 32 A ወአንሥአ : — 33 + እምነተ : ዕኑዓ : E, P —

de Germānos (= Germain), apprit son histoire. Il entra chez elle sous l'apparence de ceux qui avaient l'habitude d'entrer chez elle. Quand il fut entré, il s'assit avec elle dans la maison. Il commença à l'exhorter avec des paroles terribles et effrayantes et lui rappela l'enfer, les vers qui ne dorment pas, les ténèbres extérieures et les divers supplices effrayants. Elle lui répondit et dit: «Est-ce que, après la mort, les cadavres ressuscitent après être devenus poussière, et les juge-t-on?» Il lui dit: «Oui». Elle lui dit: «Et quelle est la preuve de cette parole que tu m'as dite? Elle n'est pas écrite dans la loi que Dieu a donnée à Musē (= Moïse) le prophète et à mes pères: ils n'ont pas cru cela.» Il lui exposa ce qui (est) écrit dans la Loi ancienne et nouvelle au sujet de la résurrection des morts le jour du Jugement, au sujet du châtement des pécheurs et au sujet de la joie des justes. Sa parole et son exhortation entrèrent dans son cœur et elle crut que les cadavres ressusciteraient le jour du Jugement. Elle lui dit: «Si je me détourne de ma luxure, Dieu m'acceptera-t-il?» Le saint Germānos répondit et lui dit: «Si tu crois que notre Seigneur le Christ est venu dans le monde et a enlevé leurs (= des hommes) péchés en étant crucifié pour eux, repens-toi dorénavant d'un repentir pur et ferme et fais-toi baptiser du baptême chrétien; Dieu te recevra et ne rappellera contre toi rien de ce que tu as commis en fait de péché, mais tu seras comme (au) jour où tu es née du ventre de ta mère.»

Son cœur s'ouvrit à la foi droite en notre Seigneur le Christ et elle lui (= au moine) demanda de la baptiser du baptême chrétien. Il l'emmena et la conduisit chez l'évêque de la ville de Ba'ālbak, et elle confessa devant celui-ci la sainte Trinité, l'incarnation du Verbe de Dieu et son crucifiement. L'évêque se leva et pria sur l'eau pour la baptiser du baptême chrétien. Dieu ouvrit les yeux de son cœur et elle vit un ange lumineux la tirant vers le ciel; d'autres anges se réjouissaient et exultaient à cause d'elle. Après cela, elle vit un être effrayant, noir et hideux d'aspect la tirant loin d'eux, et il était irrité contre elle. Quand elle vit ce spectacle, le désir du baptême chrétien et du repentir augmenta dans son cœur. Alors, elle fut baptisée du baptême chrétien et donna tous les biens qu'elle avait rassemblés en commettant le péché aux pauvres et aux indigents. Elle entra dans un monastère de religieuses¹, revêtit les vêtements monastiques et mena un grand (et) parfait combat (spirituel).

Satan entra dans le cœur d'un homme parmi ceux qui avaient forniqué avec elle. (Celui-ci) alla la dénoncer auprès du gouverneur. Le gouverneur donna un ordre et on la fit venir auprès de lui. Quand elle se tint devant lui, elle trouva dans sa maison une grande lamentation et des pleurs à propos du fils du gouverneur, car il était mort. Elle entra dans la maison, pria, implora et supplia notre Seigneur le Christ, et elle ressuscita de la mort le fils du gouverneur. Quand le gouverneur vit ce miracle, il s'étonna fort et crut en

¹ Littéralement «de vierges»

ካልእ ፡ መኰንን ፡ ዘስሙ ፡ ዲዩጋኖስ³⁴ ። ወሰምዓ ፡ ዜናሃ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት³⁵ ፡
 ወአብጽሓ ፡ ኅቤሁ ፡ ወርእየት ፡ በቅድሚሁ ፡ ለ፩ ሐራ³⁶ ፡ ዘአሐቲ ፡ ዓይኑ ፡ ዕዉር ፡
 ወጸለየት³⁷ ፡ ወአተበት ፡ በትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ላዕለ ፡ ዓይኑ ፡ ዕውርት ፡ ወተከሥ
 ተት ፡ ሶቤሃ ፡ ወርእየ ፡ ባቲ ፡ ሠናየ ፡ ወሰደዳ ፡ ውእቱ ፡ መኰንን ፡ ለቅድስት ።
 ወእምድኅሬሁ ፡ ተሠይመ ፡ ካልእ ፡ መኰንን ፡ ህየንቴሁ ፡ ዘስሙ ፡ በክኒቶስ³⁸ ። ወሰ 5
 ምዓ ፡ ዜናሃ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ አውዶኪያ³⁹ ፡ ወአብጽሓ ፡ ኅቤሁ ፡ ከመ ፡ ይኰንና ።
 ወሰአለቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ከመ ፡ የሀባ ፡ መክፈልተ ፡ ምስለ ፡ ሰማዕታት ፡
 ወተወክፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ስእለታ ፡ ወአዘዘ ፡ መኰንን ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሳ ፡
 ወመተሩ ፡ * ርእሳ ፡ በሰይፍ ፡ ወነሥአት ፡ አክሊሊ ፡ ስምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ።
 እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ ወይኅድግ ፡ አበሳነ ፡ በጸሎታ ፡ ወበረከታ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ 10
 አሜን ።

*A 185v°a

*P 5v°a l 22

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ስምዓ ፡ ሞቱ ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ብፁዓዊ ፡
 ዘሀገረ ፡ ኮብድ ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ወምስለ ፡
 ፍቅርቱ ፡ ኮቶሊካዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፮ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

15

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ዲዮስቆሮስ ፡ ሰማዕት ፡ በመዋዕለ ፡ መንግሥቶሙ ፡
 ለተንበላት ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምሰብአ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወአውፅእዎ ፡
 ወአገበርዎ¹ ፡ እምሃይማኖተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘአበዊሁ ፡ ወአብእዎ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖተ ፡
 ተንበላት ። ወነበረ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ። ወሀለወቶ ፡ አሐቲ ፡ 20
 እኅት ፡ በሀገረ ፡ ፊዩም² ፡ እንተ ፡ ተወሰበት ፡ ለ፩ ብእሲ ፡ ማሃይምን ። ወሶበ ፡ ስምዓት ፡
 ከመ ፡ እኅሃ ፡ ኃደገ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሐዘነት ፡ ዓቢየ ፡ ሐዘነ ።
 ወእምዝ ፡ ፈነወት ፡ ኅቤሁ ፡ መልእክተ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ኮንኩ ፡ እፈቱ ፡ ከመ ፡ 'ይም
 ጸእ ፡ ኅቤየ³ ፡ ዜናክ ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ ሞትክ ፡ በክርስትናክ⁴ ወኢይምጸእ ፡ ኅቤየ ፡ ዜናክ ፡
 ከመ ፡ አንተ ፡ ከሐድኮ⁵ ፡ ለክርስቶስ ፡ አምላክክ ። ወእምዝ ፡ ትቤሎ ፡ ብዙኃ ፡ ነገረ ፡ 25
 እመጸሕፍት ፡ በውስተ ፡ ይእቲ ፡ መልእክት ። ወበደኃሪት ፡ መልእክታ ፡ ትቤሎ ፡
 አእምር ፡ ከመ ፡ ዛቲ ፡ መልእክት ፡ ይእቲ ፡ ተፍጻሚተ ፡ ፍቅር ፡ ዘማእከሌየ ፡ ወማእከ
 ሌክ ። ወእምይእዜ ፡ ኢታርእየኒ ፡ ገጸክ ፡ ግሙራ ፡ ወኢትፈኑ ፡ ኅቤየ ፡ መጽሐፈ ፡
 መልእክትክ ። * ወሶበ ፡ አንበበ ፡ መጽሐፈ ፡ መልእክታ ፡ ለእኅቱ ፡ በከየ ፡ ብካየ ፡ መሪረ ፡
 ወጸፍአ ፡ ገጸ ፡ ወመልሐ ፡ ጽሕዋ ። 30

*A 185v°b

³⁴ E, P ዲዮጋኖስ ፡ — ³⁵ E, P ድንግል ፡ — ³⁶ E, P ለ፩ ወሬዛ ፡ — ³⁷ + ወአስተብቀዓት ፡ ላዕሌሁ ፡ E — ³⁸ P በክኒቶስ ፡ — ³⁹ E አውዶክሶያ ፡
¹ E, P በአገብሮ ፡ — ² E ፍዩም ፣ P ፈዩም ፡ — ³ P እሰማእ ፡ — ⁴ + እምተፈሣሕኩ ፡ በእንተዝ ፡ E, P — ⁵ E ሞትክ ፡ ወከሐድክ ፡ —

notre Seigneur le Christ par son (= de la femme) intermédiaire. Après cela fut nommé à sa place un autre gouverneur du nom de Diyugānos (= Diogène). Il apprit l'histoire de cette sainte et la fit venir auprès de lui. Elle vit devant lui un soldat dont un œil était aveugle; elle pria et traça le signe de la croix sur l'œil aveugle. (Celui-ci) s'ouvrit aussitôt et (le soldat) vit bien avec lui. Le gouverneur renvoya la sainte. Après lui fut nommé à sa place un autre gouverneur du nom de Baknitos. Il apprit l'histoire de cette sainte 'Āwdokiyā et la fit venir auprès de lui pour la juger. Elle demanda à notre Seigneur le Christ de lui donner une part avec les martyrs, et Dieu agréa sa demande. Le gouverneur ordonna de lui couper la tête, on lui coupa la tête à l'épée et elle reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Que Dieu ait pitié de nous et nous remette nos fautes par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

² [En ce jour, il y a l'annonce de la mort de notre père Gabra Manfas Qeddus, le bienheureux de la ville de Kobd. Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos et avec sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.] ³

LECTURE DU 6 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, le saint Diyosqoros (= Dioscore) devint martyr au temps de la domination des musulmans. Ce saint était des gens de la ville d'Alexandrie. On le fit sortir par contrainte de la foi chrétienne de ses pères et on le fit entrer dans la foi des musulmans. Il resta quelque temps dans la foi de ceux-ci. Il avait une sœur dans la ville de Fiyum (= Fayoum) qui avait épousé un homme chrétien. Quand elle apprit que son frère avait abandonné la foi de notre Seigneur le Christ, elle éprouva un grand chagrin. Puis elle lui envoya une lettre disant: «J'aurais aimé que me parvînt à ton sujet la nouvelle que tu étais mort dans ta religion chrétienne et que ne me parvînt pas à ton sujet la nouvelle que tu as renié le Christ ton Dieu.» Puis elle lui cita de nombreuses paroles des Écritures dans cette lettre. À la fin de sa lettre, elle lui dit: «Sache que cette lettre est la fin de l'amour qui (est) entre toi et moi: dorénavant, ne me montre (plus) jamais ton visage et ne m'envoie (plus) de lettres.» Quand (Diyosqoros) lut la lettre de sa sœur, il versa des pleurs amers, se frappa le visage et s'arracha la barbe.

² Cette commémoration manque dans E et les manuscrits utilisés par Budge

³ Un des manuscrits utilisés par Budge mentionne ici Théodore, abbé de Dabra Libānos, cinquième successeur de Takla Hāymānot

ወእምዝ ፡ ተንሥእ ፡ ሶቤሃ ፡ ወቀነተ ፡ ሐቋሁ ፡ በፈቃሩ ፡ ወጸለየ ፡ ጸሎተ ፡ ነዊኃ ፡
 ወአስተብቀኝ። ብዙኃ ፡ ወአተበ ፡ ርእሶ ፡ በትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ማሕየዊ ። ወወፅአ ፡
 እምቤቱ ፡ ወአንሶሰወ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ተንበላት ፡
 አኅዝዎ ፡ ወአቅረብዎ ፡ ኅበ ፡ መኰንን ። ወተሰእሎ ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ እምኔሁ ፡ ወይ
 ቤሎ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ፣ ብእሲ ፡ ክርስቲያን⁶ ፡ ወኢምንተኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ዝንቱ ። ወአው 5
 ሥእ ፡ መኰንን ፡ ወይቤሎ ፡ አኮነ ፡ አንተ ፡ ኃደገ ፡ ሃይማኖተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወቦእከ ፡
 ውስተ ፡ ሃይማኖተ ፡ ዚእነ ። ወአውሥእ⁷ ፡ ቅዱስ ፡ ዲዮስቆሮስ ፡ ወይቤሎ ፡ ጽሑፍ ፡
 በወንጌል ፡ ቅዱስ ፡ ዘኢየሁዳ ፡ በወልድ ፡ ኢይሬኢ ፡ ሕይወተ⁸ ፡ አላ ፡ ይወርድ⁹ ፡
 ላዕሌሁ ፡ መቅሠፍተ¹⁰ ፡ እግዚአብሔር ። ወበእንተዝ ፡ አነ ፡ አአምን ፡ በእግዚእየ ፡
 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው¹¹ ። ወተምዓ ፡ ላዕሌሁ ፡ መኰንን ፡ 10
 ወይቤሎ ፡ ለእመ ፡ ኢተመየጥከ ፡ እምክርከ ፡ ዝንቱ ፡ አነ ፡ እኳንነከ ፡ ኰነኔ ፡ ዓቢየ ።
 ወኢፈርሀ ፡ እምኰነኔሁ ፡ ወኢተመይጠ ፡ እምክሩ ፡ ሠናይ ። ወቀሠፎ ፡ መቅሠፍተ ፡
 ዓቢየ ፡ ማሕምም ፡ ፈድፋደ ። ወእም*ዝ ፡ ሞቅሖ ፡ ወነበረ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ፡ ሙቁሖ ፡
 ወእምድኅረዝ ፡ አውፅአ ፡ እምቤተ ፡ ሞቅሖ ፡ ወተካየዶ ፡ በኪዳናት ፡ ብዙኃት ፡ ከመ ፡
 የሀቦ ፡ ንዋየ ፡ ብዙኃ ፡ ለእመ ፡ ተመይጠ ፡ እምክሩ ፡ ወይባእ¹² ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖተ ፡ 15
 ተንበላት ፡ ወእመአኮ ፡ ያውዕዮ¹³ ፡ በእሳት ። ወይቤሎ ፡ አንሰ ፡ ኢይመውት ፡ ዘእንበለ ፡
 በሃይማኖተ ፡ ክርስቲያን ፡ መሲሐዊት¹⁴ ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ያውዕይዎ ፡ በእሳት ።
 ወከረዩ¹⁵ ፡ ሎቱ ፡ ዓዘቅተ ፡ ዓባየ ፡ በአፍአ ፡ ሀገር ፡ ወመልእዋ ፡ ዕፀወ ፡ ወአንደዱ¹⁶ ፡
 ውስቴቱ ፡ እሳተ ፡ ወተለዐለ ፡ ላህበ ፡ እሳት ፡ ፈድፋደ ። ወበውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ቀሠፍዎ ፡
 ፣ ሰብአ ፡ ሀገር¹⁷ ፡ መቅሠፍተ¹⁸ ፡ ዓቢየ ፡ ወሠጠቁ ፡ ሥጋሁ ፡ በመጥባሕታት ። 20
 ወእምድኅረዝ ፡ ወገርዎ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዓዘቅተ ፡ እሳት ፡ ወመጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ውስተ ፡
 እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወነሥእ ፡ አክሊለ ፡ ሰምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ። ጸሎቱ ፡
 ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 186r°a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ¹⁹ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ ቴዎዶሎስ²⁰ ፡ ተአማኒ ፡ ኤጲስ ፡
 ቆጵስ ፡ ዘሀገረ ፡ ቆሮቶስ²¹ ፡ ዘእምደሴተ ፡ ቆጵሮስ ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ሰምዓ ፡ ዜናሁ ፡ 25
 ዩልዮስ²² ፡ መኰንን ፡ ደሴተ ፡ ቆጵሮስ ፡ ዘእምኅበ²³ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ ወአብጽሖ ፡
 ኅቤሁ ፡ ወኅሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡ ይክሐዶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወይውግር ፡
 ዕጣነ ፡ ለጣዖታት²⁴ ። ወአውሥእ ፡ ቅዱስ ፡ ቴዎዶሎስ²⁵ ፡ ወይቤሎ ፡ * አንሰ ፡ አአ
 ምን ፡ በእግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ ወእሰግድ ፡
 ሎቱ ። ወሶበ ፡ ኢሰምዓ ፡ ትእዛዞ²⁶ ፡ ቀሠፎ ፡ መቅሠፍተ²⁷ ፡ ዓቢየ ፡ ማሕምም ፡ 30
 በጥብጣቤ ፡ አነዳ ፡ ላህም ፡ ወእምዝ ፡ ሰቀሎ ፡ ወሰጠቀ ፡ ኰሎ ፡ ሥጋሁ ። ወእምድኅ
 ረዝ ፡ አስከቦ ፡ ዲበ ፡ ዓራተ ፡ ሐጺን ፡ ዘአርሰንዎ ፡ በእሳት ፡ ወኢለከፎ ፡ ወኢምንትኒ ፡
 እምኔሁ²⁸ ። ወእምዝ ፡ ቀነዉ ፡ እገሪሁ ፡ በቅንዋተ ፡ ሐጺን ፡ ነዋኃት ፡ ወሰሐብዎ ፡

*A 186r°b

⁶ E, P ክርስቲያናዊ ፡ ወኢየሁዳ ፡ — ⁷ A ወአውላ ፡ — ⁸ + ዘለዓለም ፡ P — ⁹ A ወርድ ፡ — ¹⁰ A መቅሠተ ፡ — ¹¹ + አነ ፡ ተወለድኩ ፡ ክርስቲያናዊ ፡ ወእመውት ፡ ክርስቲያናዊ ፡ E, P — ¹² E, P ወቦእ ፡ — ¹³ E, P ያውዕይዎ ፡ — ¹⁴ E, P ማሕየዊት ፡ — ¹⁵ P ወአከረዩ ፡ — ¹⁶ A ወአደዱ ፡ — ¹⁷ < P — ¹⁸ A መሠፍተ ፡ — ¹⁹ E, P ተዝካሪ ፡ ዕረፍቱ ፡ — ²⁰ E ትዮዶሎስ ፡ P ቴዎዶሎስ ፡ — ²¹ E, P ቆሮንቶስ ፡ — ²² E, P ዩልዮስ ፡ — ²³ E, P ዘሥዩም ፡ እምኅበ ፡ — ²⁴ E, P ለጣዖታቲሁ ፡ ርኩላን ፡ — ²⁵ E ትዮዶሎ

Après cela, il se leva aussitôt, ceignit ses reins de la ceinture (monastique), fit une longue prière et de nombreuses supplications, se marqua du signe de la Croix vivifiante, sortit de sa maison et marcha dans la ville d'Alexandrie. Quand les musulmans le virent, ils le saisirent et le présentèrent au gouverneur. (Celui-ci) l'interrogea sur ce qui lui était arrivé. (Le saint) lui dit: «Moi, je suis chrétien et rien d'autre que cela.» Le gouverneur répondit et lui dit: «N'as-tu pas abandonné la foi des chrétiens et (n')es-tu (pas) entré dans notre foi?» Le saint Diyoqoros lui répondit et lui dit: «(Il est) écrit dans l'Évangile saint: *Celui qui ne croit pas en le Fils ne verra pas la vie, mais le châtiment de Dieu descendra sur lui*¹. À cause de cela, moi, je crois en mon Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu vivant.» Le gouverneur s'irrita contre lui et lui dit: «Si tu ne te détournes pas de cette tienne opinion, moi, je te ferai subir une grande torture.» (Le saint) ne craignit pas la torture et ne se détourna pas de sa belle opinion. (Le gouverneur) lui infligea une grande (et) très douloureuse flagellation, puis il l'emprisonna. (Le saint) demeura emprisonné quelques jours et, après cela, (le gouverneur) le fit sortir de prison et lui promit, avec de nombreuses promesses, qu'il lui donnerait beaucoup d'argent s'il se détournait de son opinion et entraînait dans la foi des musulmans, sinon, il le brûlerait par le feu. (Le saint) lui dit: «Je ne mourrai que dans la foi des chrétiens.» (Le gouverneur) ordonna de le brûler dans le feu: on creusa pour lui une grande fosse à l'extérieur de la ville, on la remplit de bois, on y mit le feu, et la flamme du feu s'éleva beaucoup. Au même moment, les gens de la ville lui infligèrent une grande flagellation et lui lacérèrent le corps avec des couteaux. Après cela, on le jeta dans cette fosse de feu; il remit son âme dans la main de Dieu et reçut la couronne du martyre dans le royaume des cieux. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint Tēwodoṭos (= Théodote) le confesseur, évêque de la ville de Qorotos (= Corinthe)² qui (fait partie) de l'île de Qopros (= Chypre). Yulyos (= Jules), le gouverneur de l'île de Qopros qui (avait été mandaté) par Diyoqleṭyānos (= Dioclétien), entendit parler de ce saint. Il le fit venir auprès de lui et lui demanda de renier notre Seigneur le Christ et d'offrir de l'encens aux idoles. Le saint Tēwodoṭos répondit et lui dit: «Je crois en mon Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu vivant, et je l'adore.» Comme il n'obéissait pas à son ordre, (le gouverneur) lui infligea une grande (et) douloureuse flagellation avec un fouet en cuir de bœuf. Ensuite, il le (fit) suspendre et (fit) briser tout son corps. Après cela, il

¹ Jean 3, 36

² Il s'agit probablement, en fait, de Cérines

ጥስ ፣ P ቴዎዳሎስ ፣ — ²⁶ + ቅዱስ ፣ ጎዮዶስጥስ ፣ E; + ቅዱስ ፣ ቴዎዳሎስ ፣ P — ²⁷ A መሠፍተ ፣ —
²⁸ E, P እምወ-እቱ ፣ ጥነኔ ፣ —

እስከ : ቤተ : ሞቅሕ²⁹ : እስከ : አመ : አጥፍአ : እግዚአብሔር : ለዲዮቅልጥያኖስ :
 ከሐዲ : ወነግሠ : ቈስጠንጢኖስ : ንጉሥ³⁰ : ጸድቅ ። ወአዘዘ : ወፈትሕዎሙ³¹ :
 ለኩሎሙ³² : ተአማንያን : እለ : ሀለዉ : ውስተ : ቤተ : ሞቅሕ ። ፀተመይጦ : ዝንቱ :
 ቅዱስ³³ : ኅበ : ብሔሩ : ወነበረ : በሢመቱ : ወዓቀበ : መርዔቶ : በሠናይ : ወአዕረፈ :
 በሰላም ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

5

* [ወካዕበ : በዛቲ : ዕለት : አዕረፉ : ገዳማውያን : እንጦንስ : ወአርካለዲስ³⁴ ።
 በረከቶሙ : ይኩን : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

አመ : ጌለመጋቢት : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮኑ : ቅዱሳን : ፊልሞን : ወአብላንዮስ : ሰማዕታት ። ዝንቱ : ቅዱስ : 10
 ፊልሞን : ኮኑ : ይትዋነይ : ለአርያኖስ : መኰንን¹ : ሀገረ : አንዴናው² : ወአብልን
 ዮስ³ : መዓንዝር ። ኮኑ : አዕርክተ : በበይናቲሆሙ : ወፈተዉ : ከመ : ይኩኑ : ሰማ
 ዕተ ። ወነሥአ : ፊልሞን : * መዓንዝረ⁴ : እምነ : አብላንዮስ : ወወሀቦ : አልባሲሁ :
 ለአብላንዮስ⁵ : ወቦአ : ኅበ : መኰንን : ወተአመነ : በቅድሜሁ : በእግዚእነ : ኢየሱስ :
 ክርስቶስ ። * ወአዘዘ : ከመ : ይንድፍዎ : በአሕፃ⁶ : ወነደፍዎ ። ወእምድኅሬሁ : ቦአ : 15
 አብላንዮስ : ወምስሌሁ : መዓንዝር : ዘየዓንዝር : ቦቱ : ወተአመነ : ቅድመ : መኰንን :
 በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወተምዓ : መኰንን : በእንተዝ : ወነጸረ : ኅቤሁ :
 ወአእመረ : ከመ : ውእቱ : መዓንዝር : ወሐዘነ : በእንተ : ፊልሞን⁷ : ሶበ : ነደፍዎ :
 በአሕፃ : ወአዕረፈ ። ወተምዓ : ፈድፋድ : ወአዘዘ : ከመ : ይንድፍዎ : ለአብላንዮስ⁸ :
 ወነደፍዎ⁹ : ወተመይጦት¹⁰ : አሐቲ : አሕፃ : ውስተ : ዓይኑ : ለመኰንን : ወመል 20
 ሐታ ። ወቅዱሳንስ : ፊልሞን : ወአብላንዮስ : ፈጸሙ : ተጋድሎቶሙ : ወነሥኡ¹¹ :
 አክሊለ : ሕይወት ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : ወይኅድግ : ለነ : አበሳነ : በጸሎቶሙ :
 ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : ቅዱስ¹² : ቴዎዶስዮስ : ንጉሥ : ጸድቅ ። ጸሎቱ :
 የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

25

²⁹ + ወወገርዎ : ውስቴቱ ። ወነበረ : ውስተ : ቤተ : ሞቅሕ : E, P — ³⁰ < E, P — ³¹ E, P ወፈት
 ሐሙ : — ³² + ሙቁሐን : E, P — ³³ E, P ወሶበ : ፈትሕዎ : ለዝንቱ : ቅዱስ : — ³⁴ E አርካሌድስ ።
¹ A መኰንን : — ² A አዴንው : — ³ E ወአብላንዮስ ; P ወአብልያኖስ : — ⁴ A መዓንዝር : — ⁵ * E
 መዓንዝር : ዘሎቱ : ልብስ : ወወሀቦ : ለአብላንዮስ : ወለብስ : ልብስ : አብላንዮስ ; P መዓንዝር : ዘሎቱ :
 ልብስ : ወወሀቦ : ለአብልያኖስ : — ⁶ + ብዙኅ : E, P — ⁷ + መዓንዝር : E, P — ⁸ P ለአብልያኖስ : —
⁹ + ወእንዘ : ይነድፍዎ : ለቅዱስ : አብላንዮስ : E, P — ¹⁰ E, P ተመይጦት : — ¹¹ A ወነሥኡ : —
¹² < E, P —

*P6v°a1 28

*A 186v°a

le fit coucher sur un lit de fer qu'on avait chauffé au feu, mais rien de cela ne le toucha. Ensuite, (le gouverneur fit) clouer ses pieds avec de longs clous de fer, et on le traîna jusqu'à la prison. (Il y resta) jusqu'à ce que Dieu fit périr Diyoqletyānos le renégat et que régnât Quastantinos (= Constantin), l'empereur juste. (Celui-ci) donna un ordre et on libéra tous les confesseurs qui étaient en prison. Ce saint retourna dans son pays, demeura dans sa charge (épiscopale), garda bien son troupeau et mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière dans les siècles des siècles, amen³.

10 [En ce jour aussi moururent les ermites 'Entōnes (= Antoine) et 'Arkāladis (= Archélide). Que leur bénédiction soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 7 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

15 En ce jour, les saints Filmon (= Philémon) et 'Ablānyos (= Apollonios) devinrent martyrs. Ce saint Filmon jouait de la musique pour 'Aryānos (= Arianus), gouverneur de la ville de 'Andēnāw (= Antinoé) et 'Ablānyos (était) flûtiste. Ils étaient amis l'un de l'autre et ils désirèrent devenir martyrs. Filmon prit la flûte de 'Ablānyos, donna ses vêtements à 'Ablānyos, entra chez le gouverneur et confessa devant lui notre Seigneur Jésus-Christ. (Le gouverneur) ordonna de le percer de flèches et on l'(en) perça. Après cela, 'Ablānyos entra — (il avait) avec lui la flûte¹ dont il jouait — et confessa devant le gouverneur notre Seigneur Jésus-Christ. Le gouverneur s'irrita à cause de cela. Il le dévisagea et reconnut que c'était ('Ablānyos) le flûtiste. Il s'affligea à propos de Filmon — comme on l'avait percé de flèches et il était mort. Il s'irrita fort et ordonna de percer (de flèches) 'Ablānyos, et on l'(en) perça. Une flèche revint dans l'œil du gouverneur et le creva². Les saints Filmon et 'Ablānyos accomplirent leur combat (spirituel) et reçurent la couronne de vie. Que Dieu ait pitié de nous et nous pardonne nos fautes par leur prière, et que leur bénédiction soit avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le saint Tēwodosyos (= Théodose), l'empereur juste. Que sa prière soit avec nous, amen.

³ L'arabe mentionne ici une incursion des «Ethiopiens» (Ḥabach) en Egypte et, entre autres, dans la «montagne d'Assiout»

¹ Force est de donner ici — comme ci-dessus — au mot **ጠጥጥር** le sens de «flûte» et non de «flûtiste». La version éthiopienne a d'ailleurs mal compris l'arabe qui dit à l'inverse que Filmon donna ses instruments à 'Ablānyos dont il revêtit les habits et qui conserva sa flûte

² Littéralement «l'arracha».

*P7r°a1 l

* [ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ካዕበ፡ ኮነ፡ ሰምዓ፡ ቅዱስ፡ ቴዎድሮስ፡ ወዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ኮነ፡
 እምሀገረ፡ ገላትያ፡ ወልሀቀ፡ በፈሪሃ፡ እግዚአብሔር፡ ወተግሣጽ፡ ወአስተዋደይዎ፡
 ኅበ፡ መኩንን፡ ከመ፡ ክርስቲያናዊ፡ ውእቱ፡ ወአዘዘ፡ ያብጽሕዎ፡ አሲሮሙ፡ ወሶበ፡
 ሰምዓ፡ ቅዱስ፡ ቴዎድሮስ፡ በጽሐ፡ ኅበ፡ መኩንን፡ ዘእንበለ፡ የአጎዝዎ፡ ወጸረፈ፡
 ላዕለ፡ መኩንን፡ ወጣዖታቲሁ¹³፡ ወተገረመ፡ መኩንን፡ ወአርአዮ፡ ኰሎ፡ 5
 መቃኒታተ፡ ሥቃይ፡ ወአገበሮ፡ ከመ፡ ይሁዕ፡ ለአማልክት፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ ፅንዓተ፡
 ልቡ፡ አዘዘ፡ ይስቅልዎ፡ ወይስትርዎ፡ ገበዋቲሁ፡ እስከ፡ ያስተርኢ፡ ንዋየ፡ ውስጡ፡
 ወሶበ፡ ኢሞተ፡ ወሰድዎ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ወካዕበ፡ አውፅእዎ፡ ወሰቀልዎ፡
 ዲበ፡ ዕዕ፡ ወሐደሱ፡ ቊሰሊሁ፡ ወሰተሩ፡ ገበዋቲሁ፡ ወውእቱስ፡ ይሬሲ፡ ኰነኔሁ፡
 ለመኩንን፡ ከመ፡ ወኢምንት፡ እስመ፡ ኮነ፡ ልቡ፡ ንዱፈ፡ በፍቅረ፡ እግዚአብሔር፡ 10
 ወአዕይንቲሁ፡ ይሬእያ¹⁴፡ ዘበላዕሉ፡ ወሶበ፡ ርእየ፡ መኩንን፡ ጥብዓተ፡ ልቡ፡ አዘዘ፡
 ይ*ምትሩ፡ ርእሶ፡ በሰይፍ፡ ወሰሚዖ፡ ቅዱስ፡ ቴዎድሮስ¹⁵፡ ከላሌ፡ ስምዑ፡ መጽአ¹⁶፡
 እንዘ፡ ይትፌሣሕ፡ ጸለየ፡ ወሰአለ፡ ወአስተብቀኝ፡ ኅበ፡ እግዚአብሔር፡ እንዘ፡
 ይብል፡ አካተተከ፡ አእግዚእየ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ዘሎቱ¹⁷፡ ስብሐት፡ እስመ፡
 ባላሕከኒ፡ እምኰሎ፡ እኩይ፡ ዘይዴግነኒ¹⁸፡ ወለእለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕሌየ፡ 15
 አትሐትኩሙ፡ ውስተ፡ ገሃነም፡ ወሊተኒ፡ አልዓልከኒ፡ እምአናቅጸ፡ ሞት፡ ወሶበ፡
 አስተብረከ፡ ቅዱስ፡ ቴዎድሮስ፡ አምጽአ፡ ሰገራታዊ፡ ልፋፈ፡ ከመ፡ ይክድን፡
 አዕይንቲሁ፡ ለቅዱስ፡ ቴዎድሮስ፡ ወይቤ፡ ቴዎድሮስ፡ እስመ፡ ዝሰ፡ ለእለ፡ ይፈር
 ህዎ፡ ለሞት፡ አንሰ፡ ኢይፈርህ፡ ሞተ፡ በእንተ፡ ስመ፡ እግዚእነ¹⁹፡ ኢየሱስ፡
 ክርስቶስ፡ ሎቱ፡ ስብሐት፡ ወመልሐ፡ ሰገራታዊ፡ ሰይፎ፡ ወመተረ²⁰፡ ርእሶ፡ 20
 ቅድስተ፡ በረከተ፡ ጸሎቱ፡ ወሀብተ፡ ረድኤቱ፡ ቅድስት፡ ትኩን፡ ምስለ፡ ፍቁሩ፡
 አትናቴዎስ፡ ወምስለ፡ ፍቅርቱ፡ ኮቶሊካዊት፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ አሚን፡]

*P7r°b

አመ፡ ጁ ለመጋቢት፡ ምንባብ፡ ።

በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሐዱ፡ አምላክ፡ ።

በዛቲ፡ ዕለት፡ ኮነ፡ ቅዱስ፡ አርያኖስ፡ መኩንን፡ አንዴናው፡ ሰማዕተ፡ ፣ እስመ፡ 25
 እምድገረ¹፡ ኮነ፡ ቅዱሳን፡ ፊልሞን፡ ወአብላንዮስ²፡ ሰማዕታት፡ ወይቤሎ፡ ፩ እምነ፡
 መሃይምናን፡ ለመኩንን፡ ለእመ፡ ነሣእከ፡ እምደሞሙ³፡ ወቀባእከ፡ ዓይነከ፡
 እምርእከ፡ ወነሥአ፡ መኩንን፡ እምደሞሙ፡ ወቀብአ፡ ዓይኖ፡ ወርእየ፡ በጊዜሃ፡ ።
 ወሐዘነ፡ ዓቢየ፡ ሐዘነ፡ በእንተ፡ ዘገብረ⁴፡ ላዕለ፡ ቅዱሳን፡ ሰማዕታት፡ ፣ ወዘከመ፡
 ኩነኖሙ⁵፡ ዓቢ*የ፡ ኰነኔ፡ ዘእንበለ፡ ምሕረት፡ ወተንሥአ፡ ሶቤሃ፡ ወሰበረ፡ 30
 ጣዖታቲሁ፡ ወአምነ፡ በእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ወኅደገ⁶፡ ኰነኔሆሙ፡
 ለመሃይምናን፡ ወሶበ፡ ሰምዓ፡ ዲዮቅልጥያኖስ፡ ዜናሁ፡ ለአርያኖስ፡ ወዘከመ፡ ገብረ፡
 ፈነወ⁷፡ ወአብጽሐ⁸፡ ወተሰእለ፡ እምኔሁ፡ በእንተ፡ ምንት፡ ኃደገ፡ አምልኮ፡
 አማልክቲሁ⁹፡ ወአጎዝ፡ ይንግሮ፡ ተአምራተ፡ ወመንክራተ፡ ዓበይተ¹⁰፡ ዘኮነ¹¹፡

*A 186v°b

¹³ P ወጣዖታተ፡ — ¹⁴ P ይእያ፡ — ¹⁵ P ቴዎድሮስ፡ — ¹⁶ E ወዕአ፡ — ¹⁷ E ዘለከ፡ — ¹⁸ E ዘደገነኒ፡ —
¹⁹ E እግዚእየ፡ — ²⁰ P ወመተሩ፡
¹ E, P ወእምድገረ፡ — ² + ፍጹመ፡ E, P — ³ + ለቅዱሳን፡ E, P — ⁴ + እኩይ፡ E, P — ⁵ E, P

[En ce jour aussi, le saint Tēwodoṭos (= Théodote) devint martyr. Ce saint était du pays de Galātyā (= Galatie), il grandit dans la crainte de Dieu et la discipline. On le dénonça auprès du gouverneur comme étant chrétien et (celui-ci) ordonna de le faire venir en (l')ayant enchaîné. Quand le saint
 5 Tēwodoṭos apprit (cela), il vint auprès du gouverneur sans qu'on l'eût arrêté et maudit le gouverneur et ses idoles. Le gouverneur se fit terrible, lui montra tous les instruments de torture et (voulut) le contraindre à sacrifier aux dieux. Quand il vit sa fermeté de cœur, il ordonna de le suspendre et de déchirer ses flancs jusqu'à ce qu'apparussent ses entrailles. Comme il n'était
 10 pas mort, on le conduisit en prison. On l'en ressortit, on le suspendit à un arbre, on raviva ses plaies et on déchira ses flancs. Mais il considérait les tortures du gouverneur comme rien, car son cœur était transpercé par l'amour de Dieu, et ses yeux regardaient les choses d'en haut. Quand le gouverneur vit sa constance de cœur, il ordonna de lui couper la tête à
 15 l'épée. Entendant qu'il serait couronné du martyr, le saint Tēwodoṭos vint en se réjouissant. Il pria, supplia et implora Dieu en disant: «Je te rends grâce, ô mon Seigneur Jésus-Christ — à qui (convient) la gloire —, car tu m'as libéré de tout le mal qui me poursuit. Quant à ceux qui se sont dressés contre moi, tu les a abaissés en enfer et moi, tu m'as élevé au-dessus des
 20 portes de la mort.» Quand le saint Tēwodoṭos se fut mis à genoux, l'exécuteur apporta un bandeau pour couvrir les yeux du saint Tēwodoṭos. Tēwodoṭos dit: «Ceci (est) pour ceux qui craignent la mort. Pour moi, je ne crains pas la mort (subie) pour le nom de notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui!» L'exécuteur tira son épée et coupa sa sainte tête. Que la
 25 bénédiction de sa prière et le don de son saint secours soient avec son cher 'Atnātēwos et avec sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 8 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, le saint 'Aryānos (= Arianus), gouverneur de 'Andēnāw
 30 (= Antinoé) devint martyr: après que les saints Filmon (= Philémon) et 'Ablānyos (= Apollonios) furent devenus martyrs, un croyant dit au gouverneur: «Si tu prends de leur sang et t'(en) oins l'œil, tu verras.» Le gouverneur prit de leur sang, (en) oignit son œil et vit sur-le-champ. Il éprouva une grande affliction à cause de ce qu'il avait fait aux saints martyrs
 35 et de la manière dont il leur avait fait subir une grande torture sans pitié. Il se leva alors, brisa ses idoles, crut en notre Seigneur Jésus-Christ et cessa de torturer les croyants. Quand Diyoqleṭyānos (= Dioclétien) apprit l'histoire de 'Aryānos et comment il avait agi, il dépêcha, le fit venir et lui demanda

ወበእንተ ፡ ዘኩነኖሙ ፡ — ⁶ E, P ወእምዝ ፡ ኅደገ ፡ — ⁷ + ሐራሁ ፡ E, P — ⁸ + ኅቤሁ ፡ E, P — ⁹ P
 አማልክትዮ ፡ — ¹⁰ < E, P — ¹¹ A ወኮነ ፡ —

እግዚአብሔር ፡ ይገብር ፡ ዲበ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለቅዱሳኒሁ ፡ ሰማዕታት ፡ ወእፎ ፡ ሶበ ፡
 ይኮንንዎሙ ፡ ወይመትሩ ፡ መልያልያቲሆሙ ፡ ይትመየጡ ፡ ወይትነሥኡ ፡ ጥዑያነ ፡
 ዘእንበለ ፡ ሙሰና ። ወተቂጥዓ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ በእንተ ፡ ዘተናገረ¹² ፡ ወአ
 ዘዘ ፡ ከመ ፡ ይኮንንዎ ፡ ወኮንንዎ¹³ ፡ ዡነኔ ፡ ዓቢዩ ። ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይደይዎ ፡
 ውስተ ፡ ግብ ፡ ወይፈጽሙ ፡ ጥጎቶ ፡ ላዕሌሁ ፡ እስከ ፡ ይመውት ፡ ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ 5
 በከመ ፡ አዘዘ ። ወፈነወ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ መልአኮ ፡ ወአውጽእ ፡ እምውእቱ ፡
 ግብ ፡ ወአቆሞ ፡ ኅበ ፡ ምስካቢሁ ፡ ለዲዮቅልጥያኖስ¹⁴ ፡ ወነቅሃ ፡ ንጉሥ ፡ እምንዎሙ ፡
 ወሶበ ፡ ርእዮ ፡ ፈርሀ ፡ ወይቤሎ ፡ መኑ ፡ አንተ ፡ ወይቤሎ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ አርያኖስ ፡
 መኮንን ፡ አንዴናው ፡ ወደንገፀ ፡ እምኔሁ ፡ ንጉሥ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይረሰይዎ ፡ ውስተ ፡
 ሠቀ ፡ ጸጉር ፡ ወያስጥምዎ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ። ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ ዘንተ ፡ ወመጠወ ፡ ነፍሶ ፡ * 10
 ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ውእቱ ፡ ሠቀ ፡ ጸጉር ።
 ወኮነ ፡ ቅዱስ ፡ አርያኖስ ፡ ሶበ ፡ ተአምሖሙ ፡ ለአዝማዲሁ ፡ ወለአግብርቲሁ ፡
 ነገሮሙ¹⁵ ፡ ወይቤሎሙ¹⁶ ፡ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አጠየቀኒ ፡ በራእዩ ፡ ሌሊት ፡
 ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይኔሊ¹⁷ ፡ በሥጋዩ ፡ ወይመይጦ ፡ ኅበ ፡ ሀገርዩ ፡ አንዴናው ።
 ወይቤሎሙ ፡ ጽንሑ ፡ ሥጋዩ ፡ ኅበ ፡ መርሶ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወሶበ ፡ አስጠምዎ ፡ 15
 ውስተ ፡ ባሕር ፡ ወአዘዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለ፩አንበሪ ፡ ወጸሮ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡
 መርሶ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወአንበሮ ፡ ውስተ ፡ የብስ ። ወሀለጢ ፡ በህዩ ፡ አግብር
 ቲሁ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሕዎ ፡ ወነሥኡ ፡ ሥጋሁ ፡ ወአብጽሕዎ¹⁸ ፡ ኅበ ፡ ሀገሩ ፡ አንዴናው ፡
 ወአንበርዎ ፡ ኅበ¹⁹ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ሰማዕታት ፡ ፈልሞን ፡ ወአብላንዮስ ።
 ወፈጸመ ፡ ተጋድሎቶ ፡ ሠናዩ ፡ ወነሥኡ ፡ ዕረፍተ ፡ ሰማያዌ ። በረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡
 አሜን ። 20

*A 187r^a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ማትያስ ፡ ሐዋርያ ፡ ሰማዕት ፡ ዘእም ፲ ወ ፪ ሐዋ
 ርያት ፡ ዘኮነ²⁰ ፡ ህዩንቴሁ ፡ ለይሁዱ ፡ አስቆሮታዊ ። ወውእቱኬ ፡ እምድንረ ፡ ሰበከ ፡
 ውስተ ፡ አህጉር ፡ ዘሖረ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ወሚጠሙ ፡ ውስተ ፡ አእምሮ ፡ እግዚአብሔር ።
 ወኮነ ፡ እምቅድመ ፡ ዝንቱ ፡ ሖረ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ በ*ላዕተ ፡ ሰብእ ፡ እስመ ፡ ሲሳዮሙ ፡ 25
 ኮነ ፡ አብድንቲሆሙ ፡ ለሰብእ ፡ ፈላሲያን ። ወኮነ²¹ ፡ ልማዶሙ ፡ ሶበ ፡ ይእኅዙ ፡
 ፈላሴ ፡ ይመልሖ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወያነብርዎ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወይጽሕፉ ፡
 ይእተ ፡ ዕለተ ፡ ዘአኅዝዎ ፡ ባቲ ፡ ወይሴስይዎ²² ፡ ሣዕረ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይትፈጸም ፡
 ሎቱ ፡ ፴ መዓልት²³ ፡ ወያወፅእዎ ፡ ወይበልዕዎ ። ወሶበ ፡ ቦአ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ማትያስ ፡
 ሐዋርያ ፡ ወሰበከ ፡ ውስቴቶሙ ፡ አኅዝዎ ፡ ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ ከመዝ ፡ ወመልሖ ፡ 30
 አዕይንቲሁ ፡ ወሞቅሕዎ ። ወእምቅድመ ፡ ይትፈጸም ፡ ሎቱ ፡ ፴ መዓልት ፡ ውስተ ፡
 ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ፈነወ ፡ ሎቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንድርያስሃ²⁴ ፡ ሐዋርያ ፡ ወረድኡ ፡
 ምስሌሁ²⁵ ። ወቦኡ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወርእዩ ፡ እሙንቱ ፡ ምግባረተ ፡
 ሕሡማተ ፡ ዘይገብሩ ፡ ሰብእ ፡ ሀገር ፡ ላዕለ ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ሙቁሓን ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡
 ሞቅሕ ። ወእእመሩ ፡ ሰብእ ፡ ሀገር ፡ በእንተ ፡ ሐዋርያት ፡ ከመ ፡ እሙንቱ ፡ ቦኡ ፡ 35
 ውስተ ፡ ሀገሮሙ ፡ ወፈቀዱ ፡ የአኃዝዎሙ ፡ ወይቅትልዎሙ ፡ ወኮነ ፡ ሰይጣን ፡

*A 187r^b

¹² E, P ዘተናገሮ ፡ — ¹³ < E, P — ¹⁴ + ንጉሥ ፡ E, P — ¹⁵ A ነገሮ ፡ — ¹⁶ A ወይቤሎ ፡ — ¹⁷ A የሖሊ ፡ — ¹⁸ A ወአብጽዎ ፡ — ¹⁹ E, P ምስለ ፡ — ²⁰ E, P ተሠይመ ፡ — ²¹ + እንከ ፡ E, P — ²² A ወይሴስዎ ፡ — ²³ + ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ E, P — ²⁴ A እድርያስሃ ፡ — ²⁵ + ወበጽሖ ፡ E, P —

pourquoi il avait cessé d'adorer ses dieux. ('Aryānos) commença à lui raconter les grands miracles et prodiges que Dieu avait faits par les mains de ses saints, les martyrs, et comment, quand on les torturait et leur coupait les membres, ils revenaient (à la santé) et se relevaient indemnes (et) sans
 5 dommage. Diyoqletyānos se mit en fureur contre lui à cause de ce qu'il avait dit et ordonna de le torturer, et on lui fit subir une grande torture. Puis il ordonna de le jeter dans une citerne et d'en fermer la porte sur lui jusqu'à ce qu'il mourût, et on lui fit comme (Diyoqletyānos l')avait ordonné. Notre Seigneur le Christ envoya un ange (qui) le sortit de la citerne et le plaça
 10 auprès du lit de Diyoqletyānos. L'empereur s'éveilla de son sommeil et prit peur quand il le vit; il lui dit: «Qui (es-)tu?» ('Aryānos) lui dit: «Je suis 'Aryānos, le gouverneur de 'Andēnāw.» L'empereur trembla à cause de lui; il ordonna de le mettre dans un sac de poil et de l'immerger dans la mer; on lui fit cela et il rendit son âme dans la main de Dieu alors qu'il était dans le
 15 sac de poil.

Quand il avait pris congé de sa famille et de ses serviteurs, le saint 'Aryānos leur avait parlé et leur avait dit: «Dieu m'a fait savoir dans une vision nocturne qu'il s'occuperait de mon corps et le ramènerait dans ma ville, 'Andēnāw.» Il leur dit: «Guettez mon corps au port de la ville
 20 d'Alexandrie.» Quand on l'immergea dans la mer, Dieu donna un ordre à une baleine et (celle-ci) le (= le corps) porta, l'amena au port de la ville d'Alexandrie et le déposa à terre. Ses serviteurs étaient là, le guettant. Ils prirent le corps, l'amènèrent à sa ville, 'Andēnāw, et le placèrent avec les corps des saints martyrs Filmon et 'Ablānyos. Il acheva son beau combat
 25 (spirituel) et reçut le repos céleste. Que sa bénédiction soit avec nous, amen.

En ce jour aussi devint martyr le saint Mātyās (= Matthias), l'apôtre qui (est au nombre) des douze apôtres, qui remplaça Yehudā (= Judas) l'Isariote. Cela (eut lieu) après qu'il eut prêché dans les pays où il était allé et (qu')il les eut convertis à la connaissance de Dieu. Avant cela, il était allé
 30 dans la ville des mangeurs d'hommes: leur nourriture était les cadavres des étrangers. Leur coutume, quand ils prenaient un étranger, était de lui arracher les yeux, de le mettre en prison, de consigner le jour où ils l'avaient pris, de le nourrir d'herbe jusqu'à ce que trente jours fussent accomplis pour lui, de le faire sortir et de le manger. Quand Mātyās l'apôtre pénétra chez
 35 eux et y prêcha, ils le prirent, agirent envers lui ainsi, lui arrachèrent les yeux et l'emprisonnèrent. Avant que les trente jours fussent accomplis pour lui en prison, Dieu lui envoya 'Endreyās (= André) l'apôtre et son disciple avec lui. Ceux-ci pénétrèrent dans la prison et ils virent les actions horribles que commettaient les gens de la ville envers les gens qui (étaient) emprisonnés
 40 dans la prison. Les gens de la ville surent que les apôtres étaient entrés dans leur ville et ils voulurent les saisir et les tuer — Satan poussait les gens de la

*P 187v°a

ያጌብሮሙ ፡ ለሰብእ ፡ ሀገር ፡ ከመ ፡ ይቅትልዎሙ ፡ ለሐዋርያት²⁶ ። ወሰአሉ ፡ ሐዋር
ያት ፡ እምኅበ²⁷ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአውሐዙ ፡ ነቅዓ ፡ ማይ ፡ እምታሕተ ፡ ዓምድ ፡
ዘውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወጎሥዓ ፡ ውእቱ ፡ ማይ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወተለዓለ ፡ እስከ ፡
በጽሐ ፡ ኅበ ፡ ክሳዶሙ ፡ ለሰብእ ። ወሶበ ፡ ተመንደቡ ፡ ወቀብጹ ፡ ሕ*ይወተ ፡ በጽሐ ፡
ኅበ ፡ ሐዋርያት ፡ ቅዱሳን ፡ ወበከዩ ፡ ቅድሚሆሙ ፡ ወተአምኑ ፡ ኃጣውኢሆሙ ። 5
ወይቤልዎሙ ፡ ሐዋርያት²⁸ ፡ እመኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአንትሙ ፡
ትድኅኑ ። ወአምኑ ፡ ኰሎሙ ፡ ወገሥጽዎሙ ፡ ወመሀርዎሙ ፡ ምሥጢረ ፡ ኪነ ፡ ጥበበ ፡
ትሰብእቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ። ወጸለዩ ፡ ሐዋርያት ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡
ወተአተተ ፡ ውእቱ ፡ ማይ ፡ በጸሎቶሙ ። ወእምድኅረዝ²⁹ ፡ አጥመቅዎሙ ፡ በስመ ፡
ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፡ ወሰአልዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ³⁰ ፡ ወአተተ ፡ እምኔሆሙ ፡ 10
፣ጠባይዓተ ፡ አራዊት³¹ ወኮነ ፡ የዋሃነ ፡ ወይበልዑ ፡ ሲሳየ ፡ እንለ ፡ እመሕያው ።
ወሢሙ ፡ ሎሙ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ወካህናተ ፡ ወነበሩ ፡ በኅቤሆሙ ፡ መጠነ ፡ ፴መዓልት ፡
እንዘ ፡ ይምሀርዎሙ ፡ ወያጸንዕዎሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ። ወወፅኡ ፡ እምኅ
ቤሆሙ ፡ ወእመንቱ ፡ ይስእልዎሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ከመ ፡ ይትመየጡ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ፍጡነ ።

ወማትያስሰ ፡ ሐዋርያ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ደማስቆ ፡ ወሰበከ ፡ 15
ውስቴታ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወነሥእዎ ፡ ወአስከብዎ ፡ ዲበ ፡ ዓረተ ፡
ሐጺን ፡ ወአንደዱ ፡ መትሕቴሁ ፡ እሳተ ፡ ፯መዓልተ ፡ ወ፯ለያልየ ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡
ኅቤሁ ፡ ከመ ፡ ይርአይዎ ፡ ረከቡ ፡ ገጽ ፡ ይበርህ ፡ በብርሃን ፡ ዓቢይ ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ፡
ወኢለከፈቶ ፡ እሳት ፡ ወኢምንተኒ ፡ እምሥጋሁ ፡ ወኢሥዕርተ ፡ ርእሱ ፡ ወኢአልባሲሁ ፡
ግሙራ ፡ ወአንከሩ ፡ ዓቢየ ፡ * መንክረ ። ወእምዝ³² ፡ አንደዱ ፡ እሳተ ፡ ታሕተ ፡ ውእቱ ፡ 20
ዓራተ ፡ ሐጺን ፡ ዘኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ስኩብ ፡ ዲቤሁ ፡ እስከ ፡ ተፍጻሚተ ፡ ፳ወ፬መዓልት ።
ወእምድኅረዝ ፡ አውፅእዎ ፡ እምውስተ ፡ እሳት ፡ ወረከብዎ ፡ ጥዑየ ፡ ዘእንበለ ፡ ሙስና ።
ወአንከሩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአምኑ ፡ ኰሎሙ ፡ ፣ በእዴሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ማትያስ³³ ፡ ሐዋርያ ።
ወአጥመቆሙ ፡ በስመ ፡ ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፡ ወሢሙ ፡ ሎሙ ፡ ካህናተ ፡ ወነበረ ፡ ኅቤሆሙ ፡
ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ እንዘ ፡ ያጸንዖሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ። ወእምድኅረዝ ፡ 25
አዕረፈ ፡ ዕረፍተ ፡ ሠናየ ፡ በውስተ ፡ አሐቲ ፡ ሀገር ፡ እምአህጉረ ፡ አይሁድ ፡ እንተ ፡
ስማ ፡ ፈላምን ፡ ወበውስቴታ ፡ አንበሩ ፡ ሥጋሁ ፡ ቅዱስ ። ወኮነ ፡ እምኔሁ ፡ ተአምራት ፡
ወመንክራት ፡ ዓበይት ፡ ወፈውስ ፡ ድውያን ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡
አሜን ።

*A 187v°b

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ዩልያኖስ³⁴ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ 30
ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወውእቱ ፡ እምኖልቆሙ ፡ ለአበው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ፲ወ፩ ።
ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ቀሲስ ፡ በሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወኮነ ፡ ማእምረ ፡ ወጠቢበ ፡
ዘኢይትረከብ ፡ ከማሁ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ በውስተ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ። ወበፈቃደ ፡
እግዚአብሔር ፡ ተሠይመ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ። ወደረሰ ፡ በመዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ድርሳናተ ፡
ወተግሣዳተ ፡ ብዙኃተ ። ወኮነ ፡ ወትረ ፡ * ይሚሀሮሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ወይጌሥጸሙ ፡ 35
ወያጸንዖሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ። ወነበረ ፡ በመዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ በዳኅና ፡

*A 188r°a

²⁶ A ለሐርያት ፡ — ²⁷ E, P ኅበ ፡ — ²⁸ + ቅዱሳን ፡ E, P — ²⁹ A ወእምድኅረ ፡ — ³⁰ + ከመ ፡ ያእትት ፡
እምኔሆሙ ፡ ጠባይዓተ ፡ ዘአራዊት ፡ E, P — ³¹ < E, P — ³² + እንዘ ፡ P — ³³ E, P በእደዊሁ ፡ ለማት
ያስ ፡ — ³⁴ P ዮልያኖስ ፡

ville à tuer les apôtres. Les apôtres implorèrent Dieu et firent jaillir une source d'eau au-dessous des colonnes qui (étaient) dans la prison. L'eau se déversa dans la ville et monta jusqu'à atteindre le cou des gens. Quand (ceux-ci) furent en péril et désespérèrent de la vie, ils vinrent auprès des saints apôtres, pleurèrent devant eux et confessèrent leurs péchés. Les apôtres leur dirent: «Croyez en notre Seigneur Jésus-Christ et vous serez sauvés.» Ils crurent tous. (Les apôtres) les exhortèrent et leur enseignèrent le mystère de l'incarnation — œuvre de sagesse — de notre Seigneur le Christ. Les apôtres prièrent Dieu, et l'eau se retira par leur prière. Après cela, ils les (= les habitants) baptisèrent au nom de la sainte Trinité et implorèrent notre Seigneur le Christ, et leur nature de bêtes sauvages fut enlevée; ils devinrent doux et mangèrent la nourriture des hommes. (Les apôtres) leur consacèrent un évêque et des prêtres et demeurèrent chez eux trente jours en les instruisant et les fortifiant dans la foi droite. Les apôtres les quittèrent et ils (= les habitants) leur demandèrent de revenir chez eux rapidement.

Quant à Mātyās l'apôtre, il entra dans la ville de Damāsqo (= Damas) et y prêcha le nom de notre Seigneur le Christ. On le prit, on l'étendit sur un lit de fer et on alluma sous celui-ci un feu (qu'on entretint) sept jours et sept nuits. Quand on vint près de lui pour le voir, on trouva son visage brillant d'une grande lumière comme (celle du) soleil; le feu n'avait rien touché de son corps ni nullement ses cheveux et ses vêtements. On éprouva un grand étonnement, puis on alluma un feu sous le lit de fer sur lequel était couché le saint (et on l'entretint) jusqu'à expiration de vingt-quatre jours. Après cela, on le (= le saint) sortit du feu et on le trouva indemne (et) sans dommage. On s'étonna fort et tous crurent en notre Seigneur le Christ par l'intermédiaire du saint Mātyās l'apôtre. (Celui-ci) les baptisa au nom de la sainte Trinité, ordonna pour eux des prêtres et demeura chez eux beaucoup de jours en les fortifiant dans la foi droite. Après cela, il mourut d'une belle mort dans une des villes des Juifs du nom de Filāwon (= Phalæon) et on y déposa son saint corps. Il se produisit de celui-ci de grands miracles et prodiges et la guérison des malades. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Yulyānos (= Julien), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le onzième. Ce saint était prêtre dans la ville d'Alexandrie. Il était (si) savant et sage qu'il ne se trouvait, de son temps, personne comme lui dans le pays d'Égypte. Il fut nommé patriarche par la volonté de Dieu. Pendant les jours de sa charge, il composa de nombreuses homélies et parénèses. Il instruisait constamment le peuple, l'exhortait et le fortifiait dans la foi droite. Pendant les jours de sa charge, il demeura dans la tranquillité et dans la paix. Le

ወበሰላም ። ወኮነ ፡ ሁሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡
፲ ዓመተ ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡
ምስሌን ፡ አሜን ።

አመ ፡ ፱ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። 5

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮኑ ፡ ቅዱሳን ፡ ሰማዕታት ፡ አንድያኖስ ፡ ወብእሲቱ ፡ ወአውሳብዮስ ፡
ወአርማ ፡ ወ፱ ሰማዕታት ። ፫ ለሁሉሙ ፡ ከካንዎሙ¹ ፡ ሁነኔ ፡ ዓቢየ ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡
ለእግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ² ። ወእምድኅረዝ ፡ መተሩ ፡ ርእሶሙ³ ፡ ወነሥኡ ፡
አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌን ፡
አሜን ። 10

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮሙ ፡ ለጳጳ፣ እለ ፡ ኮኑ ፡ ሰማዕተ ፡ ምስለ ፡ አባ ፡
ኖብ ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ ትኩን ፡ ምስለ ፡ ዮሐንስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ መስተጋድል ፡ ኩትን⁴ ። ዝንቱ ፡
ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምዓጸድ ፡ እንተ ፡ ሰማ ፡ በንግንዮስ ፡ እምብሔረ ፡ ጸርያ⁵ ። ወኮኑ ፡
አበዊሁ ፡ ያመልኩ ፡ ከዋክብተ ፡ ወስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ ነስጠር⁶ ፡ ወሰማ ፡ ለእሙ ፡ 15
ቴዎዶራ⁷ ። ወኮኑ ፡ በመዋዕለ ፡ ስብከቶሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእን ፡ ክርስ
ቶስ ። ወሶበ ፡ ልህቀ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ አስተርአዩ ፡ እምኔሁ ፡ ትሩፋት ፡ ብዙኃት ፡
ወንጽሕና ፡ ወጽድቅ ፡ ወየዋሃት ፡ ወብዙኃ ፡ ምሕረት ፡ ውእቱ ። ወተምህረ ፡ * ሁሉ ፡
ትምህርታተ⁸ ፡ ወፈቀዱ ፡ አበዊሁ ፡ ከመ ፡ ያስተዋስብዎ ፡ ወኢፈቀደ ፡ ዘንተ ፡ ወአገበ
ርዎ ፡ ወአስተዋስብዎ⁹ ፡ ብእሲተ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ። ወኢኮነ ፡ ይፈቅድ ፡ ይትራከብ ፡ 20
ምስሌሃ ፡ አኮ ፡ በእንተ ፡ ፫ ጽድቀ ፡ ሕግ¹⁰ ፡ ወኢበእንተ ፡ ድካመ ፡ ሥጋሁ ፡ አላ ፡ ይጸ
ልአ ፡ ለፍትወት ። ወነበረ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡ ወእሙንቱ ፡ ደናግል ።
ወኮነ ፡ ያበዝኅ ፡ ጸሎተ ፡ ወይስእል ፡ ወያስተበቀኝዕ ፡ በጸሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አአም
ላክ ፡ ምርሐኒ ፡ ውስተ ፡ አእምሮትክ ። ወአስተርአዮ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡
ሚካእል ፡ በከመ ፡ አስተርአዮ ፡ ለቆርኖልዮስ¹¹ ፡ ወመሀሮ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚእን ፡ 25
ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአዘዞ ፡ ከመ ፡ ይሐር ፡ ኅበ ፡ ፩ እምሐዋርያት ፡ ወይጠመቅ ፡
እምእዴሁ ። ወሐረ ፡ ወተጠምቀ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ ወተምህረ ፡ ሁሉ ፡ ሕገ ፡
ሃይማኖተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወተመጠወ ፡ ምሥጢራተ ፡ መለኮታዊተ ። ወኮነ ፡ ወትረ ፡
ይሰምዕ ፡ ትምህርቶ ፡ ለሐዋርያ¹² ፡ ወተወሰከ¹³ ፡ ንጽሕና ፡ ወገቢረ ፡ ጽድቅ ፡
ወተጸምዶት ፡ ወየዋሃት ፡ ወጸሎታት ፡ ወትረ ፡ ወጸም ፡ ወሰጊድ ፡ ወትጋህ ። ወወሀቦ ፡ 30
እግዚአብሔር ፡ ገቢረ ፡ ተአምራተ¹⁴ ፡ ወኮነ ፡ ስሉጠ ፡ ላዕለ ፡ ሰይጣናት ። ወሰሐቦሙ ፡

* A 188r°b

¹ E, P ወኩንዎሙ ፡ — ² + ወአበዮ ፡ እምልኮ ፡ ጣዖተተ ፡ ዘወርቅ ፡ ወዘብፋር ፡ ወይቤሎ ፡ ንሕነሰ ፡
ሰጋድያን ፡ ለአምላክ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ። E, P — ³ A ርእሶ ፡
+ በሰይፍ ፡ E, P — ⁴ E, P ሁትን ፡ — ⁵ E, P ሶርያ ። — ⁶ E, P ነስጠር ፡ — ⁷ E, P ቴዎዶራ ፡ — ⁸ A
ትምርታተ ፡ — ⁹ + ሎቱ ፡ E, P — ¹⁰ E, P ሕገ ፡ ጽድቅ ፡ — ¹¹ E, P ለቆርኔሌዎስ ፡ — ¹² + ጳውሎስ ፡
E, P — ¹³ P ወአፈድፈደ ፡ ; + እምኔሁ ፡ E, P — ¹⁴ + ወመንክራተ ፡ E, P —

temps de sa charge sur le siège de Mārḳos (= Marc) l'évangéliste fut en tout de dix ans, et il mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

LECTURE DU 9 MAGGĀBIT

5 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a les saints matyrs 'Andyānos (= Andrianus) et sa femme, 'Awsābyos (= Eusèbe), 'Armā et quarante martyrs. On leur fit subir à tous une grande torture pour le nom de notre Seigneur Jésus-Christ. Après cela, on leur coupa la tête et ils reçurent la couronne du martyr dans le royaume
10 des cieus. Que leur prière et leur bénédiction soient avec nous, amen.

¹ [En ce jour aussi, (il y a) la commémoration des deux mille qui devinrent martyrs avec abbā Nob. Que leur prière et leur bénédiction soient avec Yoḥannes (= Jean) dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi mourut le père saint, le combattant (spirituel) Kuten
15 (Cutenius?). Ce saint était d'un village du nom de Banṭānyos, du pays de Ṣoryā (= Syrie). Ses parents adoraient les étoiles; le nom de son père (était) Naṣṭar (= Nestor) et le nom de sa mère, Tēyodorā (= Théodora). Ils vivaient au temps où les apôtres prêchaient le nom de notre Seigneur le Christ. Quand ce saint eut grandi, de nombreuses vertus se révélèrent en lui
20 — pureté, justice, douceur — et il était très miséricordieux. Il apprit toutes les sciences. Ses parents voulurent le marier; il ne le voulut pas, mais ils le contraignirent et le marièrent à une femme contre son gré. Il ne voulait pas avoir habitation avec elle, non à cause d'une disposition légale ni à cause d'une faiblesse de son corps, mais (parce qu')il haïssait la concupiscence. Il
25 demeura de nombreux jours avec sa femme, (tous deux) étant vierges. Il multipliait les prières, implorait et suppliait dans sa prière en disant: «Ô Dieu, guide-moi vers la connaissance de toi.» L'ange de Dieu Mikā'ēl (= Michel) lui apparut comme il était apparu à Qornolyos (= Corneille), lui enseigna la foi de notre Seigneur Jésus-Christ et lui ordonna d'aller
30 auprès d'un des apôtres et de se faire baptiser de sa main. (Kuten) alla, fut baptisé du baptême chrétien, apprit toute la loi de la foi des chrétiens et reçut les Mystères divins. Il écoutait continuellement l'enseignement des apôtres. Il redoubla de pureté et pratiqua (encore davantage) la justice, la dévotion, la douceur, les prières constantes, le jeûne, la prosternation et la
35 veille. Dieu lui accorda de faire des miracles et il eut puissance sur les

¹ Cette commémoration, présente dans E et les manuscrits utilisés par Budge, manque dans P

ለአበዊሁ¹⁵ : ወአብአሙ : ውስተ : ሃይማኖተ : እግዚእን : ክርስቶስ : ወለብእሲቱ : ካዕበ : ወለአበዊሃ¹⁶ ።

*A 188v°a

ወሶበ : ቦአ : ፩ እምነ : ከሓዲያን : ውስተ : ቤተ : ጣዖታት : ከመ : ይሁዕ : ለሰይ ጣን : ወአእመረ : ቦቱ : ቅዱስ : ኩትን¹⁷ : ወጸርኃ : ላዕለ : ሰይጣን : ወገሠጸ : ወአዘዞ : ከመ : ይትአመን : * በቅድመ : ሰብእ : ወይንግሮሙ : መኑ : ውእቱ ። ወሶበ : አገበሮ : 5
 ቅዱስ : ተአምነ : በቅድመ : ሰብእ : ከመ : ውእቱ : ሰይጣን : ወእኮነ : አምላክ ። ወጸርኑ : ኩሎሙ : ሰብእ¹⁸ : እለ : ነበሩ : በሀየ : እንዘ : ይብሉ : ፩ ውእቱ : አምላኩ : ለቅዱስ : ኩትን ። ወአምኑ : ወተጠምቁ¹⁹ : ጥምቀተ : ክርስትና ። ወሰምዓ²⁰ : ዜናሁ : ለዝንቱ : ቅዱስ : መኰንን : ዘእምኅበ : ቀላውድዮስ²¹ : ቁሣር : ወፈነወ : ወአብጽሐ : ኅቤሁ : ወተአምነ : ቅድሚሁ : ለእግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወአዘዘ : ከመ : 10
 ይእስርዎ²² : ወይቅሥፍዎ : መቅሰፍተ : ዓቢየ : ወገብሩ : ቦቱ : ዘንተ ። ወሶበ : ሰምዑ : ሰብእ : ሀገር : ዘከመ²³ : ኰነንዎ : ለቅዱስ : ኩትን²⁴ : ሮጹ : ኩሎሙ : ወበጽሐ : ኅቤሁ : ወፈቀዱ : ከመ : ይቅትልዎ : ለመኰንን : በእንተ : ፍቅሮሙ : ለቅዱስ : ኩትን²⁵ : ወጐየ : እምኔሆሙ²⁶ : መኰንን ። ወፈትሕዎ : ለቅዱስ : እማእሰሪሁ : ወሐፀብዎ : እምደሙ : ወጸርዎ²⁷ : ኅበ : ቤቱ : ወሐይወ : ብዙኃ : 15
 ዓመታተ : ወአሥመሮ : ለእግዚአብሔር : ዘአፍቀሮ²⁸ : ወአዕረፈ : በሰላም ። ወእምድኅረ : ዕረፍቱ : ረሰይዋ : መሃይምናን : ለቤቱ : ቤተ : ክርስቲያን : በሰሙ ። ወጸሩ : ሥጋሁ : ቅዱስ : ኅቤሃ : ወአንበርዎ : ውስቴታ : ወአስተርአየ : እምኔሁ²⁹ : ተአምራት : ወመንክራት : ብዙኃት ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : ወይስረይ : ለነ : አበሳነ : በጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሚን : ወአሚን ። 20

አመ : ፲ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

*A 189r°a

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : አስተርእዮቱ : ለመስቀል : ክቡር : ዘለእግዚእን : * ኢየሱስ : ክርስቶስ : ፪ ጊዜ ። ቀዳሚ : ጊዜ : በእዴሃ : ለቅድስት : እሌኒ : ንግሥት : እሙ : ለቁስጠንጢኖስ : ንጉሥ : ጸድቅ ። እስመ : «ዛቲ : ብፅዕት : እሌኒ : ኮነት¹ : በፅዕት : 25
 ብፅዕተ : ለእግዚአብሔር : ለእመ : ቦአ : ወልዳ : ቁስጠንጢኖስ : ውስተ : ሃይማኖተ : «እግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ² : ወተሐውር : ኅበ : ኢየሩሳሌም : ወትከሥቶ : «ለመስቀሉ : ቅዱስ³ : ወተሐንጾሙ : ለአብያተ : ክርስቲያናት : ቅዱሳት : ወለመካናት : ቅዱሳት : እለ : ውስተ : ኢየሩሳሌም ። ወሶበ : አምነ : ቁስጠንጢኖስ : ወልዳ : በእግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወተጠምቀ : ጥምቀተ : ክርስትና : ሐረት : ቅድስት : 30
 እሌኒ : ኅበ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም : ወምስሌሃ : ሰራዊት : ብዙኃን : ወሐተተት : በእንተ : መስቀል : ክቡር⁴ ። ወሶበ : ኢረከበት : ዘያጤይቃ : መካኖ : ነሥአት : አረጋዌ : አይሁዳዌ : ወአመንደበቶ : በረኃብ : ወበጽምእ ። ወሶበ : ተመንደበ : ፈድፋድ⁵ : ነገራ :

15 + ወወሀቦሙ : ትእምርታተ : E, P — 16 + ወለእዝማዲሃኒ : E, P — 17 E, P ኩትን : — 18 < P — 19 A ወተጠምቀ : — 20 E, P ወሶበ : ሰምዓ : — 21 E, P ቀላውዴዎስ : — 22 A ይስርዎ : — 23 E, P ከመ : — 24 E, P ኩትን : — 25 E, P ኩትን : — 26 + ውእቱ : E, P — 27 + ወወሰድዎ : P — 28 + ፈድፋድ : E, P — 29 E, P እግዚአብሔር :

démons. Il entraîna ses parents et les fit entrer dans la foi de notre Seigneur le Christ, ainsi que sa femme et les parents de celle-ci.

Comme un païen était entré dans un temple d'idoles pour y sacrifier à Satan, le saint Kuten le sut. Il cria contre Satan, le réprimanda et lui ordonna d'avouer devant les gens et de leur dire qui il était. Quand le saint eut forcé, il avoua devant les gens qu'il était Satan et n'était pas un dieu. Tous les gens qui étaient là s'écrièrent en disant: «Unique est le Dieu du saint Kueten!» Et ils crurent et furent baptisés du baptême chrétien. Le gouverneur qui (avait été mandaté) par Qalāwdyos Qēsār (= Claude César)² apprit l'histoire de ce saint; il dépêcha, le fit venir auprès de lui et (le saint) confessa devant lui notre Seigneur Jésus-Christ. (Le gouverneur) ordonna de l'enchaîner et de lui faire subir une grande flagellation, et on lui fit cela. Quand les gens de la ville apprirent comment on torturait le saint Kuten, ils accoururent tous, arrivèrent auprès de lui et voulurent tuer le gouverneur par amour pour le saint Kuten. Le gouverneur s'enfuit loin d'eux. Ils libérèrent le saint de ses chaînes, le nettochèrent de son sang et le portèrent dans sa maison. Il vécut de nombreuses années, plut à Dieu qu'il aimait et mourut en paix. Après sa mort, les croyants firent de sa maison une église à son nom; ils y transportèrent son saint corps et l'y déposèrent. Il s'en manifesta de nombreux miracles et prodiges. Que Dieu ait pitié de nous et nous pardonne nos fautes par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen et amen.

LECTURE DU 10 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a la manifestation de la croix glorieuse de notre Seigneur Jésus-Christ, à deux reprises; la première fois par l'intermédiaire de la sainte 'Elēni (= Hélène) l'impératrice mère de Quasṭanṭinos (= Constantin), l'empereur juste. En effet, cette bienheureuse 'Elēni avait fait le vœu à Dieu, si son fils Quasṭanṭinos entrait dans la foi de notre Seigneur Jésus-Christ, d'aller à Jérusalem, de découvrir la sainte Croix et de bâtir des églises saintes et des lieux saints qui (seraient) dans Jérusalem. Quand Quasṭanṭinos son fils crut en notre Seigneur Jésus-Christ et fut baptisé du baptême chrétien, la sainte 'Elēni alla à la ville de Jérusalem — et avec elle de nombreux soldats — et rechercha la Croix glorieuse. Comme elle ne trouvait personne qui lui indiquât son emplacement, elle prit un vieillard juif et le tourmenta par la

² Il s'agit de l'empereur Claude qui régna de 41 à 54 après Jésus-Christ

¹ E, P በዛቲ : ዕለት : በፀዕት : አሌኒ : — ² E, P ክርስቲያን : — ³ E, P ለዕፀ : መስቀል : ቅዱስ : ለእግዚአብሔር : አዲስ : ክርስቲያን : ስጦታ : ስብሐት : — ⁴ A ክብር # — ⁵ + በረኅብ : ወበጽዮስ : —

*A 189r^a

ለእሌኒ : ወይቤላ : ኩስትሪ : መካነ : ጎልጎታ ። ወአዘዙቶሙ : ለአይሁድ : ወኩስተሩ :
 መካነ : ጎልጎታ ። እስመ : አይሁድ : ኮኑ : አዘዙ : ሁሎ : ሰብአ : ወተማክሩ :
 በበይናቲሆሙ : ከመ : ሁሉ : ዘይኩስትር : ቤቶ : ይውግር⁶ : ግዱፎ : ውስተ : ጎል
 ጎታ : ዲበ : መቃብሪሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ናዝራዊ⁷ ። ፊወኮኑ : ይገብሩ⁸ : መጠነ :
 ፪፻፵፱ ። ወዘይፈደፍድ : እስከ : በጽሐት : እሌኒ : ንግ*ሥት : ኅበ : ኢየሩሳሌም : 5
 ወኮነ : ወግረ : ዓቢየ⁹ ። ወሶበ : ኩስተሩ : አይሁድ : በከመ : አዘዙቶሙ : አስተርአየ :
 እምውስቴቱ : ፫ መስቀላት ። ወሶበ : ኢያእመሩ : አይ : ውእቱ : መስቀሉ : ለክርስ
 ቶስ¹⁰ : እምኔሆሙ : ወአብጽሑ : አሐደ : ምውተ : ወአንበሩ : ዲቤሁ : አሐደ :
 መስቀለ : ወካልአ : ወኢተንሥአ ። ወሶበ : አንበሩ : ዲቤሁ : ሣልሳየ : መስቀለ :
 ተንሥአ : ሶቤሃ : ወአእመረት : እሌኒ : ከመ : ውእቱ : መስቀሉ : ለክርስቶስ ። ወሰገ 10
 ደት : ሎቱ : እሌኒ : ንግሥት : ወሁሎሙ : ሕዝብ : መሃይምናን ። ወተረክበ : በካልእ :
 መጽሐፍ : ከመ : ዘፈነወቶ : ለወልዳ : መስቀል : ውእቱ : ወዘሰ : ተረፈ : ጉንድ¹¹ :
 ውእቱ : ዘኮነ : መስቀል : ትኩል : ውስቴቱ ። ወእምዝ : ፈነወት : በእምኔሁ¹² :
 ምስለ : ቅንዋት : ኅበ : ወልዳ ። ወሐነጸት : አብያተ : ክርስቲያናት : ወመካናተ :
 ቅዱሳተ : እለ : ጽሑፍ : ሥርዓቶሙ¹³ : አመ : ፲ ወ ፯ ለወርኃ : መስከረም ። 15

*A 189r^b

ወሶበ : ኮነ : በመዋዕሊሁ : ለሐርቃል¹⁴ : ንጉሠ : ሮም : ወሶበ : ነግሡ : ሰብአ :
 ፋርስ : ብሔረ : ግብጽ : ወሶበ : ፈቀዱ : ሰብአ : ፋርስ : ከመ : ይግብኡ : ውስተ :
 ብሔሮሙ : ኅለፈ : ፩ እምነ : መኳንንቲሆሙ : ወበጽሐ : ኅበ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም :
 ወቦአ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘመስቀል : ክቡር ። ወርእየ : ውስቴታ : ብርሃነ :
 ዓቢየ : ይበርህ : በቅድመ : ጉንድ : ዘኮነ : መስቀል : ክቡር : ትኩል : ውስቴቱ ። 20
 ወሰፍሐ¹⁵ : እዴሁ : ከመ : ያንሥአ : ወወፅአ : እምኔሁ : እሳት : ወአውግየት : እዴሁ ።
 ወነገርዎ : ክርስቲያን : ክብሮ¹⁶ : ለመስቀል¹⁷ : ወይቤልዎ : ኢይክል : መኑሂ : ያአ
 ኃዞ : ዘእንበለ : ክርስቲያናዊ ። ነሥአ : ፪ ዲያቆናተ : ወአዘዙሙ : ከመ : ይንሥኡ : * ፅፀ :
 መስቀል¹⁸ : ወያንብርዎ : ውስተ : ሣጹን : ወገብሩ¹⁹ : በከመ : አዘዙሙ : ወነሥ
 እዎ²⁰ : ለፅፀ : መስቀል : ክቡር ። ወዲዎሙ²¹ : ለብዙኃን : ሰብአ : እምሀገረ : 25
 ኢየሩሳሌም : ወገብአ : ኅበ : ብሔሩ ። ወሶበ : ሰምዓ : ንጉሠ : ሮም : ከመ : ሰብአ :
 ፋርስ : አመዝበርዎ : ለሀገረ : ኢየሩሳሌም : ወዲወዉ : ብዙኃን : ሰብአ : እምኔሃ :
 ወነሥኡ : ፅፀ : መስቀል : ክቡር : ወሐዘነ : ንጉሠ : ሮም : ፈድፋደ : በእንተዝ :
 ወተመይጠ²² : ኅበ : ንጉሠ : ፋርስ : ወተጸብአ : ምስሌሆሙ : ወቀተለ : እምኔሆሙ :
 ብዙኃን : ሰብአ ። ወአደ : ውስተ : ሁሉ : ሀገሮሙ : እንዘ : የኅሥሣ : ለፅፀ : መስቀል : 30
 ክቡር : ወኢረከቦ ። እስመ : ውእቱ : መኩንን : ዘነሥአ : አብጽሑሙ : ለእሎንቱ :
 ፪ ዲያቆናት : ኅበ : ፩ መካን : በውስተ : አእዋድ : በአንጸረ : ቤቱ : ወአዘዙሙ²³ :
 ወከረዩ : ዓዘቅተ : ዓባየ : ወቀበሩ : ውስቴታ : ፅፀ : መስቀል²⁴ : ወቀተሎሙ :
 ለእሎንቱ : ፪ ዲያቆናት ። ወኮነት : አሐቲ : ወለት : እምአዋልደ : ካህናት : ዘዲወዎ :
 ውእቱ : መኩንን : ወይእቲ : ትነብር : ውስተ : ቤቱ : ወኮነት²⁵ : በውእቱ : ጊዜ : 35

⁶ E, P ይግድፍ : ወይውግር : — ⁷ < E, P — ⁸ E, P ወነበሩ : እንዘ : ይዌግሩ : ከመዝ : — ⁹ + ውእቱ :
 ጉድፍ : E, P — ¹⁰ + አሐዱ : E, P — ¹¹ E, P ጉንዱ : — ¹² E, P መንፈቆ : እምኔሁ : —
¹³ + ወሕንጸቶሙ : E, P — ¹⁴ E, P ለሀርቃል : — ¹⁵ + ውስቴቱ : E, P — ¹⁶ E, P ነገሮ : —
¹⁷ + ክብር : E, P — ¹⁸ + ወይኮኑ : ዓቃብያኒሁ : E, P — ¹⁹ + ቦቱ : E, P — ²⁰ A ወነሥዎ : —
²¹ A ወዲዎሙ : — ²² E, P ወሐረ : — ²³ < P — ²⁴ + ክቡር : E, P — ²⁵ < E —

faim et la soif. Quand il eut été beaucoup tourmenté, il parla à 'Elēni et lui dit: «Nettoie le lieu du Golgotha.» Elle donna un ordre aux Juifs et ils nettoyèrent le lieu du Golgotha. En effet, les Juifs avaient ordonné à tous les gens — ils s'étaient concertés entre eux — que quiconque nettoierait sa maison jetât ses ordures au Golgotha sur le tombeau de Jésus-Christ le Nazaréen. On agit (ainsi) deux cents ans et plus jusqu'à ce que 'Elēni l'impératrice vînt à Jérusalem, et il y eut un grand amoncellement. Quand les Juifs (le) nettoyèrent comme elle (le) leur avait ordonné, il y apparut trois croix. Comme on ne savait quelle était, parmi elles, la croix du Christ, on apporta un mort et on plaça sur lui la première croix et la seconde, et il ne se leva pas. Quand on plaça sur lui la troisième croix, il se leva sur-le-champ et 'Elēni sut que c'était la croix du Christ. 'Elēni l'impératrice se prosterna devant elle ainsi que tout le peuple croyant. On trouve dans un autre livre que ce qu'elle envoya à son fils est la Croix et (que) ce qui resta est le tronc sur lequel la Croix était fixée. Puis elle en envoya une partie avec les clous à son fils. Elle construisit les églises et les lieux saints dont la disposition est décrite le dix-sept du mois de maskaram.

Quand on fut au temps de Ḥarqāl (= Héraclius) l'empereur de Rom (= Constantinople), quand les gens de Fārs (= Perse) régnèrent sur le pays d'Égypte et qu'ils voulurent retourner dans leur pays, un de leurs officiers parvint en faisant route à la ville de Jérusalem et entra dans l'église de la Croix glorieuse. Il y vit une grande lumière brillant devant le tronc sur lequel avait été fixée la Croix glorieuse. Il tendit la main pour le (= le tronc) prendre et il en sortit un feu (qui) lui brûla la main. Des chrétiens lui décrivirent la gloire de la Croix et lui dirent: «Personne ne peut la saisir sinon un chrétien.» (L'officier) prit deux diacres et leur ordonna de prendre le bois de la Croix et de le placer dans un coffre; ils firent comme il (le) leur avait ordonné et prirent le bois de la Croix glorieuse. (Lui-même) emmena captifs beaucoup de gens de la ville de Jérusalem et retourna dans son pays. Quand l'empereur de Rom apprit que les gens de Fārs avaient pillé la ville de Jérusalem, en avait emmené captifs de nombreux habitants et avaient pris le bois de la Croix glorieuse, l'empereur de Rom (donc) s'affligea fort à cause de cela, revint chez le roi de Fārs, leur (= aux Perses) fit la guerre et leur tua beaucoup de gens. Il parcourut tout leur pays en cherchant le bois de la Croix glorieuse, mais il ne le trouva pas. En effet, l'officier qui (l')avait pris avait fait venir les deux diacres à un endroit dans les environs en vue de sa maison et leur avait donné un ordre: ils avaient creusé une grande fosse et y avaient enterré le bois de la Croix; (lui-même) avait tué ces deux diacres. Il y avait une fille, parmi les filles des prêtres, qu'avait emmenée captive l'officier, elle demeurait dans la maison de celui-ci. À ce moment-là, elle

ትኔጽር : እመስኮተ : ቤቱ : ሶበ : ቀተሎሙ : ለእሉንቱ : ፪ ዲያቆናት : ወቀበሮ : ለዕፀ : መስቀል : ክቡር : ወሐረት : ይእቲ : ወለት : ወነገረቶ : ለሐርቀል²⁶ : ንጉሠ : ሮም : ዘከመ : ገብረ : መኰንን : ዘከመ : ቀተሎሙ : ለእሉንቱ : ዲያቆናት : ወዘከመ : ቀበሮ : ለዕፀ : መስቀል : ክቡር :: ወሶበ : ሰምዓ : ንጉሥ : ዘንተ : ተፈሥሐ : ፈድፋደ : ወመርሐቶ : ይእቲ : ወለት : ለንጉሥ : ወምስሌሁ : በእምነ : ሰራዊት : ወኤጲስ : ቆጶሳት : ወካህናት : ወተለውዋ : ለይእቲ : ወለት : እስከ : አመ : አብጽሐቶሙ : * ኅበ : ውእቱ : መካን :: ወከረዩ : ወረከብዎ : ለዕፀ : መስቀል : ክቡር : ወአዕረግዎ : እምዓዘቅት : ወሰገደ : ሎቱ : ንጉሥ : ወኰሎሙ : ሕዝብ : ምስሌሁ :: ወጠብለሎ : ንጉሥ : ለዕፀ : መስቀል²⁷ : በአልባስ : መንግሥቱ : ወተፈሥሐ : ዓቢዩ : ፍሥሐ : ወኮነ²⁸ : ዝንቱ²⁹ : ፀሐተርእዮቱ : ለመስቀል : ክቡር : ዳግማይ³⁰ : አመ : ፲ ለወርኃ : መጋቢት :: ወእምዝ : ነሥኦ : ንጉሥ : ምስሌሁ : ለመስቀል : ክቡር : ኅበ : ህገረ : ቀሰጥንጥንያ :: በረከቱ : ለመስቀል : ክቡር : ውነይሉ : ይዕቀበነ : እምጸላኢነ : እኩይ : እስከ : ለዓለም : አሚን ::

*A 189v°a

አመ : ፲፩ ለመጋቢት : ምንባብ ::

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ::
 * [ፀዛቲ : ዕለት¹ : ሰምዓ : ኮነ² : ቴዎጤቂኖስ : በመዋዕለ : መክስምያኖስ : ንጉሥ :: ወዝንቱ : ቴዎጤቂኖስ : ኮነ : ሐራዌ : ወገደፈ : ቅናቶ : ቅድሚሁ : ወምስሌሁ : እስክንድራ : ብዕዕት : ወአምኑ : በክርስቶስ :: ወሰሚያ : መክስምያኖስ : ተምዓ : ወአ ዘዘ : ያውጽኡ³ : አልባሲሁ : ወ*ያልብስዎ : አልባስ : አንስት : ወይደምርዎ : ምስለ : አንስት : እለ : የአንማ :: ወእምህዩ : አዘዘ : ይደዩ : ዲቤሁ⁴ : መንኰራቀረ : ሐፂን : ርሱናተ : ወይስቅልዎ : ቀልቀሊተ :: ወካዕበ : አምጽኡ : ጸህለ : ዘምሉእ : ፒሳ : ዘይፈልሕ : ወአንበሩ : መልዕልተ : ርእሱ : እስከ : ይበጽሕ : ውስተ : እዘኒሁ :: ወአውረድዎ : እምስቅለት : ወአቀምዎ : ቅድመ : ንጉሥ : መክስምያኖስ : ምስለ : እስክንድራ : ዘተሞቅሐት : ምስሌሁ :: ወአዘዘ : ንጉሥ : ይምትሩ : ልሳኖ : ለቴዎጤቂኖስ : ወአሰሩ : እብነ : ዐቢዩ : ውስተ : ክሳውዲሆሙ⁵ : ለቅዱሳን : ወወረውዎሙ : ውስተ : ፈለገ : ኤፍራጥስ⁶ : ወፈጸሙ : ሰምዖሙ : ወረከቡ : በድ ኖሙ : አኃው : ውስተ : ሐይቅ : ወቀበርዎሙ :: በረከቶሙ : ትኩን : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ወፍቅርቶሙኒ : ኮቶሊካዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሚን ::]

*P 10r°c1 21

*P 10v°a

በዛቲ : ዕለት : ኮነ⁷ : ቅዱስ : ባሲላኦስ⁸ : ኤጲስ : ቆጶስ : ወሰማዕት :: ለዝንቱ : ቅዱስ : ሜሞ : ኤጲስ : ቆጶስ : አባ : አርሞን : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘህገረ : ኢየሩሳሌም : ምስለ : ካልኣን : ኤጲስ : ቆጶሳት :: አኮ : ላዕለ : ፀውቅት⁹ : አላ : ፈነዎሙ : ከመ : ይሰብኩ¹⁰ : ውስተ : አህጉረ : አረማዊያን : እለ : አልቦሙ : አሚነ : ወሃይማ ኖተ :: ወቦአ : ዝንቱ : ቅዱስ : ባሲላኦስ : ውስተ : አህጉረ : ከሐዲያን : ወሰበከ :

²⁶ E, P ለሀርቃል : — ²⁷ + ክቡር : E, P — ²⁸ < P — ²⁹ < E, P — ³⁰ E, P እስተርእዮቱ : ወተረክቦቱ : ዳግማይ : ለዕፀ : መስቀል : ክቡር :
¹ < P — ² + ቅዱስ : E — ³ P ያምጽኡ : — ⁴ P ኅቤሁ : — ⁵ P ክሳውሆሙ : — ⁶ E አፍራጦስ : —
⁷ P አዕረፈ : — ⁸ P ባሲላዎስ : — ⁹ A ህገረ : ዕውቃት : — ¹⁰ E, P ፈነዎ : ከመ : ይሰብከ : —

regardait par la fenêtre de la maison, quand (l'officier) tuait les deux diacres et enterrait le bois de la Croix glorieuse. Cette fille alla dire à Ḥarqal, l'empereur de Rom, comment avait agi l'officier, comment il avait tué les diacres et comment il avait enterré le bois de la Croix glorieuse. Quand
 5 l'empereur entendit cela, il se réjouit fort; la fille guida l'empereur — et avec lui des soldats, des évêques et des prêtres. Ils suivirent la fille jusqu'à ce qu'elle les eût amenés à l'endroit (en question). On creusa, on trouva le bois de la Croix glorieuse, on le remonta de la fosse et l'empereur se prosterna devant lui — et toute la foule avec lui. L'empereur enveloppa le bois de la
 10 Croix glorieuse dans son vêtement impérial et éprouva une grande joie. Cette deuxième manifestation de la Croix glorieuse eut lieu le dix du mois de maggābit. Après cela, l'empereur emporta la Croix glorieuse avec lui dans la ville de Questētenyā (= Constantinople). Que la bénédiction de la Croix glorieuse et sa puissance nous protègent de l'Ennemi malin à jamais, amen.

15

LECTURE DU 11 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

[En ce jour devint martyr Tēwoṭēqinos (= Théocnitus?) au temps de Maksemyānos (= Maximien) l'empereur. Ce Tēwoṭēqinos était soldat et avait jeté sa ceinture devant lui; (il y avait) avec lui la bienheureuse
 20 'Eskenderā (= Alexandra), et ils croyaient au Christ. Apprenant (cela), Maksemyānos s'irrita et ordonna de (le) dépouiller de ses vêtements, de le revêtir de vêtements de femme et de le mêler aux femmes qui tissent. Après cela, il ordonna de mettre sur lui une roue de fer brûlant et de le suspendre la tête en bas. On apporta aussi un chaudron qui (était) plein de poix
 25 bouillante et on y plongea sa tête¹ jusqu'à ce que (la poix) atteignît ses oreilles. On le descendit de sa position suspendue et on le plaça devant l'empereur Maksemyānos avec 'Eskenderā qui avait été emprisonnée avec lui. L'empereur ordonna de couper la langue de Tēwoṭēqinos; on attachait une grosse pierre au cou des saints, on les jeta dans le fleuve de 'Ēfrātes
 30 (= Euphrate) et ils achevèrent leur martyre. Des frères (moines) trouvèrent leurs cadavres sur la rive et les enterrèrent. Que leur bénédiction soit avec leur cher 'Atnātēwos et aussi (avec) leur chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour, il y a le saint Bāsīlā'os (= Basīlée), évêque et martyr. Abbā
 35 'Armon (= Hermon), patriarche de la ville de Jérusalem, consacra évêque ce saint avec d'autres évêques — non pour une ville déterminée, mais il les envoya prêcher dans les pays des infidèles qui n'avaient ni foi ni croyance. Ce saint Bāsīlā'os pénétra dans les pays des païens et y prêcha l'évangile de

¹ Littéralement «et on (le) mit sur sa tête»

ውስቴቶሙ ፡ በወንጌል ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወዘበጥዎ ፡ ወሰደድዎ¹¹ ፡
 እምነቱ ፡ አህጉሮሙ ፡ ፣ ወሶበ ፡ ቦአ¹² ፡ ውስተ ፡ ፣ ሀገረ ፡ ሰርጹን¹³ ፡ ወሰበክ ፡ ውስ
 ቴታ ፡ በሰብከተ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፡ ወአምኑ ፡ መንፈቆሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
 ክርስቶስ ፡ ፣ ወሰደድዎ ፡ ከሐዲያን ፡ እለ ፡ ኢአምኑ¹⁴ ፡ ፡ ወወፅአ ፡ ኅበ ፡ አፍአ ፡ ሀገር ፡
 ወኅደረ ፡ ውስተ ፡ በዓት ፡ ወኮነ ፡ ወትረ ፡ ያስተበቀጥፅ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ 5
 ሰብአ ፡ ለይእቲ ፡ ሀገር ፡ * ከመ ፡ ይባኡ ፡ ውስተ ፡ አእምሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይእመኑ ፡
 በወልዱ ፡ ዋሕድ ፡ ወበውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ሞተ ፡ ወልዱ ፡ ለመኰንን ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ ወኮነ ፡
 ባሕቲቱ ፡ ለአቡሁ ፡ ወሐዘነ ፡ አቡሁ ፡ ላዕሌሁ ፡ ሐዘነ ፡ ዓቢዩ ፡ ወርእዮ¹⁵ ፡ በንዋሙ ፡
 ለወልዱ ፡ ወውእቱ ፡ እንዘ ፡ ይቀውም ፡ ቅድሚሁ ፡ ፡ ወይቤሎ ፡ አአቡዩ ፡ ጸውዖ ፡ ለቅ
 ዱስ ፡ ባሲላኦስ ፡ ኤዲስ ፡ ቆጶስ ፡ ወሰአሎ ፡ ከመ ፡ ይጸሊ¹⁶ ፡ ኅበ ፡ ክርስቶስ ፡ 10
 በእንቲአዩ¹⁷ ፡ ፡ ወሶበ ፡ ነቅህ ፡ መኰንን ፡ እምንዋሙ ፡ ተንሥአ¹⁸ ፡ ወነሥአ ፡ ምስ
 ሌሁ ፡ ልሂቃነ ፡ ሀገር ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ በዓቱ ፡ ለቅዱስ ፡ ባሲላኦስ ፡ ወሰአሎ ፡ ከመ ፡
 ይባእ ፡ ምስሌሁ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወይጸሊ¹⁹ ፡ በእንተ ፡ ወልዱ ፡ ፡ ወተወክፈ ፡ ሰእለ
 ቶሙ ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወጸለዩ ፡ ላዕለ ፡ መቃብሪሁ ፡ ለወልደ ፡ መኰንን ፡
 ወተንሥአ ፡ ሶቤሃ²⁰ ፡ በቅድመ ፡ ሁሎሙ ፡ ፡ ወአምነ ፡ መኰንን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ 15
 ክርስቶስ ፡ ወሁሎሙ ፡ ሰብአ ፡ ዚአሁ ፡ ወብዙኃን ፡ እምሰብአ ፡ ሀገር²¹ ፡ ወተጠምቁ ፡
 በጥምቀተ ፡ ክርስትና²² ፡ ወኮነ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ ብዙኃን²³ ፡ አይሁድ ፡
 ወቀንኡ ፡ ላዕለ ፡ ቅዱስ ፡ ባሲላኦስ ፡ ወተጋብኡ ፡ ምስለ ፡ እለ ፡ ኢየአምኑ²⁴ ፡ እም
 ሰብአ ፡ ሀገር ፡ ወአስተዋደይዎ²⁵ ፡ ለቅዱስ ፡ በኅቤሆሙ ፡ ፡ ወተንሥኡ ፡ ኅቡረ ፡ ላዕ
 ሌሁ ፡ ወቀሠፍዎ ፡ መቅሠፍተ ፡ ዓቢዩ ፡ ወሰኃብዎ²⁶ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ፡ እስከ ፡ 20
 መጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡
 ወይሰረይ ፡ ለነ ፡ ኃጣውኢነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሁሉ ፡ ምስሌነ ፡ ለዓለም ፡ አሚን ፡

*A 189v°b

*P 11r°a | 27

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አባ ፡ አሌፍ²⁷ ፡ ዘእምተስዓቱ ፡ ቅዱሳን ፡ ፡
 ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሁሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን ፡]

*P 11r°b | 10

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት²⁸ ፡ ኮነ ፡ ²⁹ ተዝካሮሙ ፡ ለአውሳንዮስ ፡ ወኤፍሬም ፡ ወአርቃድዩ ፡ 25
 ወኤልያስ ፡ ሰማዕት ፡ ፡ ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ³⁰ ፡ የሁሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡
 አትናቴዎስ ፡ ወምስለ ፡ ኮቶሊካዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡]

አመ ፡ ፲፪ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ፡ ፡

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ ፡
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተዝካሩ ፡ ለመልአክ ፡ * ክቡር ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፡ ሚካኤል ፡ 30
 ትንብልናሁ ፡ ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሁሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሚን ፡

*A 190r°a

¹¹ + ሎቱ ፡ P — ¹² E, P ወቦአ ፡ — ¹³ E አህጉረ ፡ ሰርኡና ፡, P አህጉረ ፡ ሥርዑና ፡ — ¹⁴ E, P
 ወመንፈቆሙስ ፡ ከሀድያን ፡ እለ ፡ ኢአምኑ ፡ ሰደድዎ ፡ ፡ — ¹⁵ A ወርእዮ ፡ — ¹⁶ A ይጸሊ ፡ — ¹⁷ + ወናሁ ፡
 ሁሎኩ ፡ ውስተ ፡ ጸልመት ፡ ዐቢይ ፡ E, P — ¹⁸ + ድንጉፁ ፡ E, P — ¹⁹ A ወይጸሊ ፡ — ²⁰ + ሕያወ ፡
 E, P — ²¹ A ሀገረ ፡ — ²² + በእዴሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ባሲላኦስ ፡ E, P — ²³ + ጉባኤ ፡ E, P —
²⁴ + በክርስቶስ ፡ E, P — ²⁵ E, P ወአስተዋጽኦዎ ፡ — ²⁶ + ወአዓልዎ ፡ E, P — ²⁷ E አላፍ ፡ — ²⁸ E
 ቦቱ ፡ — ²⁹ E ካዕበ ፡ — ³⁰ P ወረከቶሙ ፡

notre Seigneur Jésus-Christ; ils le frappèrent et le chassèrent de tous leurs pays. Quand il entra dans la ville de Sarṣun et y dispensa la prédication du saint Évangile, la moitié d'entre eux (= des habitants) crurent en notre Seigneur Jésus-Christ. Les impies qui ne croyaient pas le chassèrent. Il sortit
 5 à l'extérieur de la ville et demeura dans une grotte. Il suppliait constamment Dieu à propos des gens de cette ville pour qu'ils entrassent dans la connaissance de Dieu et crussent en son Fils unique. À ce moment-là mourut le fils du gouverneur de la ville — c'était le seul (enfant) de son père —, son père en éprouva une grande affliction. Il vit pendant son sommeil son
 10 fils, celui-ci se tenant devant lui et lui disant: «Mon père, appelle le saint Bāsīlā'os l'évêque et demande-lui de prier le Christ pour moi.» Quand le gouverneur s'éveilla de son sommeil, il se leva et prit avec lui les notables de la ville, alla à la grotte du saint Bāsīlā'os et demanda à celui-ci d'entrer avec lui dans la ville et de prier pour son fils. (Bāsīlā'os) accepta leur demande,
 15 entra dans la ville et pria sur le tombeau du fils du gouverneur. (L'enfant) se leva sur-le-champ devant tous. Le gouverneur crut en notre Seigneur Jésus-Christ ainsi que tous ses gens et beaucoup des gens de la ville; ils furent baptisés du baptême chrétien. Il y avait dans la ville de nombreux Juifs, ils jalousaient le saint Bāsīlā'os. Ils se réunirent avec ceux des gens de la ville
 20 qui ne croyaient pas et calomnièrent le saint devant eux. Ils se levèrent ensemble contre lui, lui firent subir une grande flagellation et le traînèrent dans la ville jusqu'à ce qu'il remît son âme dans la main de Dieu. Que Dieu ait pitié de nous et nous pardonne nos péchés par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous à jamais, amen.

25 [En ce jour aussi mourut abbā 'Alēf qui (est au nombre) des neuf saints. Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour (aussi), il y a la commémoration de 'Awsānyos (= Ausanius), (de) 'Ēfrēm (= Éphrem), (de) 'Arqādyu (= Arcadius) et (de) 'Ēlyās (= Élie)
 30 les martyrs. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos et avec Kotolikāwit dans les siècles des siècles.]

LECTURE DU 12 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ En ce jour, (il y a) la commémoration de l'ange glorieux, l'archange
 35 Mikā'ēl (= Michel). Que son intercession, sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

¹ L'arabe ne comporte pas cette commémoration qui est plus développée dans la deuxième recension (cf. *infra*)

*P11r°b1 19

* [በዛቲ፡ ዕለት፡ ፈነዎ፡ እግዚአብሔር፡ ለሚካኤል፡ ኅበ፡ በለዓም፡ መሰግል፡ አመ፡ ጸውዖ፡ በላቅ፡ ከመ፡ ይርግሞሙ¹፡ ለእስራኤል፡ ቆመ፡ ቅድሚሁ፡ በፍኖት²፡ ወአደንገጸ፡ እስከ፡ ነበበት፡ ዕድግቱ፡ በልሳነ፡ ሰብእ፡ ወሚጣ፡ ለመርገም፡ መንገል፡ በረከት፡ እግዚአብሔር፡ ይምሐሮ፡ በጸሎቱ፡ ለፍቁሩ፡ አትናቴዎስ፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ #]

5

ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ካዕበ፡ ኮነ³፡ በዓለ⁴፡ አስተርእዮተ፡ ድንግልናሁ⁵፡ ለቅዱስ፡ ክቡር፡ ድሚጥርዮስ⁶፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ውእቱኬ⁷፡ እስመ፡ ቅዱስ፡ ዮልያኖስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ዘእምቅድሚሁ፡ ሶበ፡ ኮነ፡ ይእቲ⁸፡ ሌሊት⁹፡ ዘየዐርፍ፡ ባቲ¹⁰፡ አስተርእዮ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ወይቤሎ፡ ናሁ፡ አንተ፡ ተሐውር፡ ኅበ፡ ክርስቶስ፡ ወዘይበውእ፡ ኅቤከ¹¹፡ በሳኒታ፡ ወምስሌሁ፡ አስካለ፡ ወይን፡ ውእቱ፡ ዘይኄይስ¹²፡ ከመ፡ ይኩን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳተ፡ እምድኅሬከ፡ ወሶበ፡ ኮነ፡ ሳኒታ፡ ቦእ፡ ዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ድሚጥርዮስ¹³፡ ኅበ፡ ቅዱስ፡ ዮልያኖስ፡ ወምስሌሁ፡ አስካለ፡ ወይን፡ ወአኅዞ፡ ቅዱስ፡ ዮልያኖስ፡ ወይቤሎ፡ ለሕዝብ፡ ናሁ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቲክሙ፡ ዘእምድኅሬየ¹⁴፡ ወነገሮሙ፡ ዘከመ፡ ይቤሎ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ በእንቲአሁ፡ ወአኃዝዎ¹⁵፡ ወሄምዎ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳተ፡ #

10

15

ወኮነ፡ አውሰበ¹⁶፡ ወአልቦ፡ ዘተሠይመ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳተ፡ በሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ዘአውሰበ፡ ብእሲተ፡ ዘእንበለ፡ ዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ወቦእ፡ ሰይጣን፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሕዝብ¹⁷፡ ወኮነ፡ ይትናገሩ፡ ላዕሌሁ፡ ወየሐምይዎ፡ በእንተ፡ ብእሲቱ፡ ወአስተርእዮ፡ መልአከ፡ እግዚአብሔር፡ ለቅዱስ፡ ድሚጥርዮስ¹⁸፡ ወይቤሎ፡ እስመ፡ ቦእምነ፡ ሕዝብ፡ የሐምዩከ፡ ወይደልወከ፡ ከመ፡ ታእትት፡ ኑፋቄ፡ እምውስተ፡ አልባቢሆሙ፡ ወትክሥት፡ ሎሙ፡ ገድለከ፡ ምስለ፡ ብእሲትከ፡ ወጸልአ፡ ዘንተ፡ ግብረ፡ ወይቤሎ፡ መልአከ፡ ኢይደልወከ፡ ከመ፡ ታድኅን፡ ነፍሶከ፡ ወይጥፍኡ፡ ካልአን፡ በእንቲአከ፡ #

አላ፡ ለእመ፡ ኮ*ንከ፡ ኖላዌ፡ ኄረ፡ ተጋደል¹⁹፡ ከመ፡ ታድኅን፡ ሕዝባከ፡ ወሶበ፡ ኮነ፡ በሳኒታ፡ ዝውእቱ፡ አመ፡ ፲ወ፪ለወርኃ፡ መጋቢት፡ ቀደስ²⁰፡ ቅዱስ፡ ድሚጥርዮስ²¹፡ ቅዳሴ፡ ቊርባን፡ ወአዘዘሙ፡ ለሕዝብ፡ ወይቤሎሙ፡ ኢትግኡ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ አላ፡ ጽንሑኒ፡ ንስቲተ፡ ወእምዝ፡ አዘዘ፡ ከመ፡ ያንድዱ፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ወእምዝ፡ ፈነወ²²፡ ውስተ፡ ቤተ፡ አንስት፡ ወአብጽሐ፡ ለብእሲቱ፡ ወአንከሩ፡ ሕዝብ፡ እምግባሩ፡ እስመ፡ እሙንቱ፡ ኢያእመሩ፡ ምንተኑ፡ ዘይፈቅድ፡ ይግበር፡ ወእምዝ፡ ተንሥእ፡ ቅዱስ፡ ወጸለየ፡ ወአንሶሰወ፡ ወቆመ፡ ውስተ፡ እሳት፡ እንዘ፡ ትነድድ፡ ወነሥእ፡ እሳተ፡ በእዴሁ፡ ወአንበራ፡ ውስተ፡ ኩፋሩ፡ ወጸለየ፡ ካዕበ፡ ነዊኃ፡ ጊዜ፡ እንዘ፡ ይቀውም፡ ውስተ፡ እሳት፡ ወእሳት፡ ይነብር፡ ውስተ፡ ኩፋሩ²³፡ ወእምዝ፡ ጸውዓ፡ ለብእሲቱ፡ ወወደየ፡ ውእተ፡ እሳተ፡ ውስተ፡ ዓጽፋ፡ ወእምዝ፡ ካዕበ፡ ጸለየ፡ ነዊኃ፡ ጊዜ፡ ወኢያውዓየ፡

20

25

30

*A 190r°b

¹ P ይርግሞሙ፡ — ² P በኖት፡ — ³ < P — ⁴ < E, P — ⁵ A ድንግልሁ፡ — ⁶ E, P ድሚጥርዮስ፡ — ⁷ + እምጉልቄ፡ አበው፡ ሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ ፲ወ፪ወምዘንያተ፡ አስተርእዮቱስ፡ E, P — ⁸ < E, P — ⁹ E ሌሊተ፡ ; P ሌሊተ፡ ዕረፍቱ፡ — ¹⁰ + ይእቲ፡ ሌሊተ፡ E, P — ¹¹ A ኅቤሁ፡ — ¹² E, P ዝንቱ፡ ዘይደሉ፡ — ¹³ E, P ድሚጥርዮስ፡ — ¹⁴ A ወእምድኅሬየ፡ — ¹⁵ E, P ወሶበ፡ አዕረፈ፡ ቅዱስ፡ ዮልያኖስ፡ አኃዝዎ፡ — ¹⁶ + ብእሲተ፡ E, P — ¹⁷ P ሰብእ፡ — ¹⁸ E, P ድሚጥርዮስ፡ — ¹⁹ + በነፍሶከ፡ E, P — ²⁰ + ቅዳሴ፡ E, P — ²¹ E, P ድሚጥርዮስ፡ — ²² E, P ለአከ፡ — ²³ + ወኢያውዓየ፡ E, P —

[En ce jour, Dieu envoya Mikā'ēl (= Michel) à Bala'ām (= Balaam) le magicien quand Balāq (= Balaq) appela celui-ci pour maudire Israël. (Mikā'ēl) se tint devant lui dans le chemin et l'effraya si bien que son ânesse parla dans la langue des hommes et (que Bala'ām) changea sa malédiction en bénédiction². Que Dieu ait pitié par sa prière de son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

En ce jour aussi, il y a la fête de la manifestation de la virginité du saint (et) glorieux Demētreynos (= Démétrius), patriarche de la ville d'Alexandrie. Cela (eut lieu) ainsi: Quand ce fut la nuit où devait mourir le saint Yolyānos (= Julien), le patriarche de la ville d'Alexandrie qui (l'avait été) avant lui, l'ange de Dieu apparut à celui-ci et lui dit: «Voici que tu vas aller auprès du Christ; celui qui entrera auprès de toi demain, (ayant) avec lui une grappe de raisin, est celui qui est le plus convenable pour être patriarche après toi.» Quand ce fut le lendemain, ce saint Demētreynos entra auprès du saint Yolyānos, (ayant) avec lui une grappe de raisin. Le saint Yolyānos le saisit et dit au peuple: «Voici votre patriarche qui (le sera) après moi», et il leur raconta comment l'ange de Dieu lui avait parlé à son sujet. On le (Demētreynos) saisit et on le consacra patriarche.

Il s'était marié et, avant ce saint, personne qui eût épousé une femme n'avait été consacré patriarche dans la ville d'Alexandrie. Satan entra dans le cœur des gens et (ceux-ci) se mirent à³ parler contre lui (= Demētreynos) et à le blâmer à cause de sa femme. L'ange de Dieu apparut au saint Demētreynos et lui dit: «Certains parmi le peuple te blâment; il convient que tu ôtes le doute de leurs cœurs et leur révèle ta façon de vivre avec ta femme.» (Demētreynos) haït cette chose. L'ange lui dit (encore): «Il ne convient pas que tu te sauves et que d'autres périssent à cause de toi. Mais si tu es un bon pasteur, combats pour sauver ton peuple.» Quand ce fut le lendemain, c'est-à-dire le douze du mois de maggābit, le saint Demētreynos célébra le saint sacrifice, donna un ordre aux fidèles et leur dit: «Ne sortez pas de l'église, mais attendez un peu pour moi.» Puis il ordonna d'allumer un feu dans l'église, puis dépêcha au gynécée et fit venir sa femme. Les fidèles s'étonnèrent de son action, car ils ne savaient pas ce qu'il voulait faire. Puis le saint se leva, pria, marcha et se tint debout dans le feu en train de brûler. Il prit du feu dans sa main, le mit dans son vêtement épiscopal et pria à nouveau longuement, debout dans le feu et le feu étant dans son vêtement. Puis il appela sa femme et mit du feu dans sa robe. Il pria encore un long moment et (le feu) ne brûla aucun de leurs vêtements à eux deux. Les fidèles s'étonnèrent et glorifièrent Dieu, puis ils demandèrent au saint patriarche de leur apprendre pourquoi il avait fait cette chose. Il leur

² Cf *Nombres* 22-24.

³ ١٦ : a ici la valeur inchoative de l'arabe صار

ወኢምንተኒ ፡ እምአልባሰ ፡ ክልኤሆሙ ። ወአንከሩ ፡ ሕዝቡ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብ
 ሔር ። ወእምዝ ፡ ሰአልዎ ፡ ለቅዱስ²⁴ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ከመ ፡ ያጠይቆሙ ፡ ለምንት ፡
 ዘገብረ ፡ ዘንተ ፡ ግብረ ፡ ወነገሮሙ ፡ ገድሎ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ወዘከመ ፡ አስተዋሰቦ ፡
 አቡሁ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ፡ ወካዕበ ፡ ብእሲቱ ፡ ኢኮነት ፡ ትፈቅድ²⁵ ፡ ትትዋሰብ ።
 ወናሁ ፡ ነበርነ ፡ ኅቡረ ፡ በበይናቲነ ፡ ጃ ወ ጁ ዓመተ ፡ እምጊዜ ፡ ተዋሰብነ²⁶ ፡ ወንሕነ ፡ 5
 ንሰክብ ፡ ፊደብ ፡ ፩ ምስካብ²⁷ ፡ ወንትከደን ፡ ፩ ክዳነ ። ወኢያእምራ²⁸ ፡ በከመ ፡ የአምሩ ፡
 ዕደው ፡ ለአንሰት ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡ ግሙራ ። ወመጠነ ፡ ዝንቱ²⁹ ፡ መዋዕል ፡ ኮነ ፡
 መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይወ*ርድ ፡ እምሰማይ ፡ ለለ ፡ ኰሉ ፡ ለያልይ ፡ ወይሴውረነ³⁰ ፡
 በክነፈሁ ። ወኢከሠትኩ ፡ ዘንተ ፡ ለመኑሂ ፡ እምሰብእ ፡ በመጠነ ፡ ዝንቱ ፡ ኰሉ ፡
 መዋዕል ፡ ወኢፈቀድኩ ፡ እክሥቶ ፡ ግሙራ ። አላ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ አዘዘኒ ፡ 10
 ዘንተ ፡ ከመ ፡ ትድኃኑ ፡ አንትሙ ፡ እምጌጋይ ። ወአንከሩ ፡ ሕዝብ³¹ ፡ ፈድፋደ ፡ እምዘ ፡
 ርእዩ ፡ ወሰምዑ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወሰአልዎ ፡ ከመ ፡ ይሰረይ ፡ ሎሙ ፡
 ስሕተቶሙ³² ፡ ወሐሜቶሙ ፡ ወሰረዩ ፡ ሎሙ ፡ አበሳሆሙ³³ ። ወይሴሎሙ ፡ ኢትሕ
 ዝኑ ፡ እስመ ፡ ኢኮነ ፡ ዝንቱ ፡ እምኔክሙ ፡ አላ ፡ እምሰይጣን ፡ ጸላኢ³⁴ ። ወእምዝ ፡
 ባረከ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወፈነዎሙ ፡ ኅበ ፡ አብያቲሆሙ ፡ በሰላም ፡ እንዘ ፡ ይሴብሕዎ ፡ 15
 ፣ ለሥሉስ ፡ ቅዱስ³⁵ ፡ ወያየድዑ ፡ በዘርእዩ ፡ እምተአምራቲሁ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡
 ድሚጥርዮስ³⁶ ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 190v^a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ መላዚ³⁷ ፡ ሰማዕት ፡ ዘእምሀገረ ፡ ፍልስጥ
 ኤም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሀረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

አመ ፡ ፲፫ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

20

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱሳን ፡ ጃ ሐራ ፡ ሰማዕታት ፡ በሀገረ ፡ ስብስጥያ ። እሉ ፡
 ቅዱሳን ፡ ኮነ¹ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለእልፍያኖስ² ፡ ንጉሥ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡
 እመኳንንቲሁ ፡ ለቄስጠንጢኖስ ፡ ንጉሥ ። ወሢሞ ፡ ንጉሥ³ ፡ ላዕለ ፡ ፩ ብሔር ፡
 እምበሐውርተ ፡ ሮሜ⁴ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይዕቀሶሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ ወያክብሮሙ ፡ 25
 ወያፍቅሮሙ ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ኅበ ፡ ብሔር ፡ አምላክ ፡ ጣዖታተ ፡ ወአዘዘሙ ፡
 ለኰሎሙ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ያምልኩ ፡ ጣዖታተ ። ወተንሥኡ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወረገምዎ ፡
 ወረገሙ ፡ ጣዖታቲሁ⁵ ። ወበይእቲ ፡ ሌሊት ፡ ተሰነአዉ ፡ ጃ ዕደው ፡ ሐራ ፡
 በበይናቲሆሙ ፡ ከመ ፡ ይብጽሐ ፡ ኅበ ፡ ውእ*ቱ ፡ መኰንን ፡ ወይንሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስ
 ምዕ ፡ በእዴሁ ። ወሶበ ፡ ኖሙ ፡ አስተርአዮሙ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ በራእይ ፡ 30
 ወወሀቦሙ ፡ ኃይለ ፡ ፣ ወአጽንዓ ፡ ልቦሙ⁶ ። ወበጽባሕ ፡ ተንሥኡ ፡ ወቆሙ ፡ በቅድመ ፡
 ሊቀ ፡ ሐራሁ ፡ እግሪጎላዎስ ፡ ወተአመኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ። ወተምዓ ፡ ላዕሌ
 ሆሙ ፡ ወአፍርሆሙ ፡ ወኢፈርሁ ፡ እምኔሁ ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይውግርዎሙ ፡ በአእባን ፡

*A 190v^b

²⁴ + ድሚጥርዮስ ፡ E, P — ²⁵ + ይእቲነ ፡ E, P — ²⁶ E, P ተራከብነ ፡ — ²⁷ E, P ውስተ ፡ ፩ አራት ፡ —
²⁸ E, P ወኢያእምርክዋ ፡ — ²⁹ + ኰሉ ፡ E, P — ³⁰ A ወይሴውረነ ፡ — ³¹ + ዘንተ ፡ E, P — ³² E, P

raconta sa manière de vivre avec sa femme et comment son père l'avait marié contre son gré — sa femme non plus ne voulait pas se marier. «Voici, (dit-il), que nous sommes demeurés ensemble quarante-huit ans depuis le moment où nous nous sommes mariés. Nous dormons dans un seul lit et sommes couverts d'une seule couverture, et je ne l'ai jamais connue un seul jour comme les hommes connaissent les femmes. Pendant ces jours, l'ange de Dieu descendait du ciel toutes les nuits et nous couvrait de ses ailes. Je n'ai révélé cela à personne pendant tous ces jours et n'ai jamais voulu le révéler, mais Dieu lui-même me l'a ordonné pour que vous fussiez, vous, 5 sauvés de l'erreur.» Les fidèles s'étonnèrent fort de ce qu'ils avaient vu et entendu; ils glorifièrent Dieu et lui (= à Demētreys) demandèrent de leur pardonner leur erreur et leur calomnie. Il leur pardonna leur faute et leur dit: «Ne vous affligez pas, car cela ne venait pas de vous, mais de Satan l'Ennemi.» Puis il les bénit et les renvoya dans leurs demeures en paix, (eux) 10 glorifiant la sainte Trinité et faisant connaître ce qu'ils avaient vu des miracles de ce saint Demētreys. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi devint martyr le saint Malāzi (= Malachie) qui (était) du pays de Felset'em (= Palestine). Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, 20 amen.

LECTURE DU 13 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, quarante saints soldats devinrent martyrs dans la ville de Sebestyā (= Sébaste). Ces saints vivaient au temps de 'Elfeyānos (= Licinius) l'empereur: c'était un des officiers de Quasstantinos (= Constantin) l'empereur. L'empereur le nomma à la tête d'une province parmi les provinces de Romē (= Rome) et lui ordonna de protéger les chrétiens, de les honorer et de les aimer. Quand il arriva dans la province, il adora les idoles et ordonna à tous les gens d'adorer les idoles. (Les gens) se levèrent 30 contre lui, le maudirent et maudirent ses idoles, et, cette nuit-là, quarante soldats s'entendirent entre eux pour aller chez le gouverneur et recevoir la couronne du martyr par sa main. Quand ils s'endormirent, l'ange de Dieu leur apparut dans une vision, leur donna de la force et affermit leur cœur. Le matin, ils se levèrent, se tinrent devant son (= de 'Elfeyānos) général

አበሳሆሙ ፡ — ³³ E, P ስሕተቶሙ ፡ — ³⁴ E, P ጸላኤ ፡ ሠናያት ፡ — ³⁵ E, P ለእግዚአብሔር ፡ — ³⁶ E, P ድግግርሮስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ — ³⁷ E, P መለዚ ፡

¹ + ሰግዕታተ ፡ E, P — ² A ለቄስጦንጢኖስ ፡ E ለአልፈያኖስ ፡ — ³ E, P ንጉሠ ፡ — ⁴ E, P ሮም ፡ — ⁵ A ጣዖታቲሆሙ ፡ — ⁶ E, P ወጽንዖ ፡ ለነፍሶሙ ፡ —

ወኮኑ ፡ አእባን ፡ ይትመየጡ ፡ ላዕለ⁷ ፡ ዘይወግሩ ፡ ቦሙ ። ወሀለወት ፡ ዐዘቅተ ፡ ማይ ፡ ቅሩብ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወረግዐት ፡ እምአስሐቲያ ፡ ወቅሩብ ፡ እምኔሃ ፡ ቤተ ፡ ብለኔ ። ወአዘዘ ፡ መኰንን ፡ ከመ ፡ ይውግርዎሙ⁸ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዐዘቅተ ፡ አስሐትያ⁹ ፡ ወተበትከ ፡ መልያልያቲሆሙ ፡ እምብዝኃ ፡ ቍር ። ወፈርሀ ፡ ፩ እምኔሆሙ ፡ ወወፅአ ፡ እምዐዘቅት ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ብለኔ ፡ ወሞተ¹⁰ ፡ ወጠፍአ ፡ ዕሄቱ¹¹ ፡ ወኢረ ከበ ፡ ዘፈቀደ ። ወርእየ ፡ ፩ እምነ ፡ ሰገራት ፡ ፵ አክሊላተ ፡ ወረዱ ፡ እምሰማይ ፡ ወነበሩ ፡ እምኔሆሙ ፡ ፴ ወ፴ አክሊላት ፡ ዲበ ፡ አርእስቲሆሙ ፡ ለ፴ ወ፴ ሰማዕታት ፡ ቅዱሳን ። ወተረፈ ፡ ፩ አክሊል ፡ ስቁል ፡ ምስለ¹² ፡ መልአክ ። ወተንሥአ ፡ ሶቤሃ ፡ ፩ እምነ ፡ ሐራ ፡ እለ ፡ ነበሩ¹³ ፡ በህየ ፡ ወአውፅአ ፡ አልባሲሁ ፡ ወወረደ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዐዘቅት ፡ ምስለ ፡ ቅዱሳን ። ወአዕረፈ ፡ ወነሥአ ፡ ውእተ ፡ አክሊሊ ፡ ዘኮነ ፡ ስቁለ ፡ ምስለ¹⁴ ፡ መልአክ¹⁵ ። ወኮኑ¹⁶ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወራዙት ፡ ወኮና ፡ እማቲሆሙ¹⁷ ፡ ፣ ይጸንዓሆሙ ፡ ወያስተዳግሣሆሙ¹⁸ ። ወሶበ ፡ ነበሩ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዓዘቅት ፡ ብዙኃ ፡ ጊዜ ፡ ወኢሞቱ ፡ ወፈቀዱ ፡ ከመ ፡ ይሰብሩ ፡ አቍያዲሆሙ ፡ ከመ ፡ ይሙቱ ፡ ፍጡነ ። ወነ ሥአ ፡ እግዚአብሔር¹⁸ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ወኢተክሀሎሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ ከመ ፡ ይሰብሩ ፡ * አዕጽምቲሆሙ¹⁹ ።

*A 19lr^a

ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ መኰንን ፡ ከመ ፡ ያውዕዩ ፡ ሥጋሆሙ ፡ በእሳት ፡ ወይጹርዎሙ ፡ ዲበ ፡ መንኰራተራት ፡ ወይውግርዎሙ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ። ወሶበ ፡ ጸርዎሙ ፡ ዲበ ፡ መንኰራተራት ፡ ረከቡ ፡ እምኔሆሙ ፡ አሐደ ፡ ወሬዛ²⁰ ፡ ዘኢሞተ ፡ ወኢጸርዎ ፡ ዲበ ፡ መንኰራተራት ። ወጸረቶ ፡ እሙ ፡ ወገደፈቶ ፡ ዲበ ፡ መንኰራተራት ፡ ምስለ ፡ ሰማዕታት²¹ ። ወከልእዋ ፡ ሰገራት ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ሕያው ፡ ወሞተ ፡ ዲበ ፡ ክሳዳ ፡ ወገደፈቶ ፡ ዲበ ፡ መንኰራተራት ፡ ምስለ ፡ ቅዱሳን ፡ ሰማዕታት²² ። ወአውፅእዎሙ ፡ ኅበ²³ ፡ ሀገረ ፡ ስብስጥያ ፡ ወወገርዎሙ ፡ ውስተ ፡ እሳት ፡ ወአውዓይዎሙ ፡ ወእምዝ ፡ ወገርዎሙ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ። ወበሣልስ ፡ ዕለት ፡ አስተርአዩ ፡ ቅዱሳን ፡ ሰማዕታት ፡ ለኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ስብስጥያ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሐር ፡ ኅበ ፡ ፈለግ ፡ ወትረክብ ፡ ሥጋነ²⁴ ፡ ወጹሮሙ²⁵ ። ወተንሥአ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ወምስሌሁ ፡ ካህናት ፡ ወወፅኡ ፡ በሌሊት ፡ ወሐሩ ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ፈለግ ፡ ወረከቡ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ሰማዕታት ፡ እንዘ ፡ ጉቡአን ፡ ውስተ ፡ አሐዱ ፡ መካን ፡ ከመ ፡ ከዋክብት ፡ ብሩሃን ፡ ወኢጠፍአ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወኢምንትኒ ። ወነሥእዎሙ ፡ ወአንበርዎሙ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ሠናይ ፡ ወተሰምዓ ፡ ዜናሆሙ ፡ ውስተ ፡ ጡሉ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ፡ ወገብሩ ፡ ተዝካሮሙ ። ወተሐንጸ ፡ ሎሙ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ውስተ ፡ ጡሉ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ። ወኮኑ ፡ እምኔሆሙ ፡ ተአምራት ፡ ወመንክራት ፡ ብዙኃት ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*P 12v^ocl 10

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ያብዕሉ ፡ ሰብእ ፡ አርቶዶክሳዊያን ፡ ተዝካረ ፡ ስደቶሙ ፡ ለአብ ፡ መቃርዮስ ፡ ዘየዐቢ ፡ ወለመቃርዮስ ፡ ዘእስክንድርያ²⁶ ። ወሶበ ፡ ነግሠ ፡

7 + ሰብእ ፡ E, P — 8 E ይግድፍዎሙ ፡ P ይገድግዎሙ ፡ ወተበትከ ፡ — 9 + ወገደፍዎሙ ፡ E, P — 10 + ፍጡነ ፡ E, P — 11 < A — 12 E, P ውስተ ፡ እደ ፡ — 13 P ነገዱ ፡ — 14 P በእደ ፡ — 15 + ወሶበ ፡ ነበሩ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ዓዘቅት ፡ E, P — 16 A ወኮኑ ፡ — 17 A እሞሙ ፡ — 18 A ታጸንዕዎሙ ፡ ወታስተዳግሥዎሙ ፡ E, P ይጸንዕዎሙ ፡ ወያስተዳግሥዎሙ ፡ — 19 E, P አቍያዲሆሙ ፡ — 20 P ሕፃነ ፡

'Egrigolāwos (= Agricola) et confessèrent notre Seigneur le Christ. (Le général) s'irrita contre eux et (voulut) leur faire peur, mais ils n'eurent pas peur de lui. Il ordonna de les lapider; mais les pierres revenaient sur ceux qui les lançaient. Il y avait une mare d'eau auprès d'eux, (elle était) prise par la
 5 glace et auprès d'elle (il y avait) un bain. Le gouverneur ordonna de les jeter dans la mare gelée et leurs membres furent rompus par la rigueur du froid. L'un d'entre eux eut peur, sortit de la mare, entra dans le bain et mourut; sa récompense fut perdue et il ne trouva pas ce qu'il voulait. Un des gardes vit quarante couronnes: elles descendaient du ciel et trente-neuf d'entre elles se
 10 posèrent sur les têtes des trente-neuf saints martyrs. Une couronne resta suspendue avec un ange. Un des soldats qui étaient là se leva alors, enleva ses vêtements et descendit dans la mare avec les saints. Il mourut et reçut la couronne qui était suspendue avec l'ange. Il y avait parmi eux des adolescents et leurs mères les fortifiaient et les exhortaient à la constance. Comme
 15 ils étaient demeurés longtemps dans la mare et n'étaient pas morts, on voulut leur briser les jambes pour qu'ils mourussent rapidement. Dieu prit leurs âmes et ils (= les gardes) ne purent leur briser les os.

Ensuite, le gouverneur ordonna de brûler leurs corps au feu, de les transporter sur un chariot et de les jeter dans la mer. Comme on les
 20 transportait sur le chariot, on trouva parmi eux un adolescent qui n'était pas mort et on ne le porta pas sur le chariot. Sa mère le porta et (voulut) le jeter sur le chariot avec les martyrs. Les gardes l'(en) empêchèrent parce qu'il était vivant, mais il mourut à son (= de sa mère) cou et elle le jeta sur le chariot avec les saints martyrs. On les fit sortir près de la ville de Sebestyā,
 25 on les jeta dans le feu, on les brûla, puis on les jeta dans la mer. Le troisième jour, les saints martyrs apparurent à l'évêque de la ville de Sebestyā et lui dirent: «Va près du fleuve, tu trouveras nos corps, emporte-les.» L'évêque se leva, des prêtres avec lui; ils sortirent de nuit, allèrent près du fleuve et trouvèrent les corps des saints martyrs réunis en un seul endroit comme des
 30 étoiles brillantes. Rien n'en avait été détruit. On les prit et on les plaça dans un bel endroit. Leur histoire se répandit dans tous les confins de l'univers et on fit leur commémoration. Des églises furent construites pour eux dans tous les confins de l'univers. Il se produisit d'eux de nombreux miracles et prodiges. Que leur prière et leur bénédiction soient avec nous, amen.

35 ¹ [En ce jour aussi, les gens à la foi droite célèbrent la commémoration de l'exil du père Maqāryos (= Macaire) le Grand et de Maqāryos (= Macaire)]

¹ Cette commémoration, omise par A, se trouve dans l'arabe avant celle des martyrs de Sébaste. Elle y est toutefois beaucoup plus brève, et différente.

ገሉሰ ፡ — ²¹ + ቅዱሳን ፡ E, P — ²² < E, P — ²³ P እምነብ ፡ — ²⁴ + በሀየ ፡ E, P — ²⁵ + ወሑር ፡ ምስለ ፡ ካህናት ፡ ወዲያቶናት ፡ (+ ወሕዝብ ፡ E) ወእምጽእ ፡ ሥጋን ፡ ወቅብሮሙ ፡ ውስተ ፡ ሠናይ ፡ መቃብር ፡ E, P — ²⁶ + ጸሎቶሙ ፡ ትኩን ፡ ምስለ ፡ ኅብሮሙ ፡ የሐንስ ፡ ለዓለሙ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ E —

ወዓሊጢኖስ ፡ መንግሥተ ፡ ሮም ፡ እምድጎረ ፡ ዋልስ ፡ እኑሁ ፡ አምጽአ ፡ ምንዳቤ ፡
 ወስደተ ፡ ላዕለ ፡ ሕዝብ ፡ ምእመናን ፡ አርቶዶክሳዊያን ፡ እስመ ፡ ኮነ ፡ ይትአመን ፡
 በሃይማኖተ ፡ ማኒ ፡ ርኩስ ፡ ወበሃይማኖተ ፡ አርዮስ ፡ ዓላዊ ። ወሄመ²⁷ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡
 በእስክንድርያ ፡ ሉክዮስሃ ፡ አርዮሳዌ ፡ ወሰደዶ ፡ ለአትናቴዎስ²⁸ ፡ ሐዋርያዊ ። ወዝን
 ቱስ ፡ ሉክዮስ²⁹ ፡ ኃሠሦሙ ፡ ለአብ ፡ መቃርዮስ³⁰ ፡ ዘየዐቢ ፡ ወለአብ ፡ መቃርዮስ³¹ ፡ 5
 እስክንድራዊ ፡ በትእዛዘ ፡ ዋልጥስ ፡ ንጉሥ ፡ ወአብጽሖሙ ፡ እምገዳም ። ወሶበ ፡ በጽሑ ፡
 * ጎቤሁ ፡ አስፈጠሙ ፡ ወኔጠሙ ፡ በነገር ፡ ልምሉም ፡ ወአገበሮሙ ፡ ይባኡ ፡ ምስሌሁ ፡
 ውስተ ፡ ሃይማኖተ ፡ አርዮስ ፡ ወኢገብኡ ፡ ለቃሉ ፡ ወኢፈርህዎ ፡ አላ ፡ ገሠጽዎ ፡
 ወተዋሥዕዎ ፡ ምስለ ፡ የውሃት ፡ ወትዕግሥት³² ፡ ወዐበየኑ ፡ ሎቱ ፡ እመጸሕፍት³³ ፡
 ቅዱሳት ፡ ሙስናሁ ፡ ለሃይማኖተ ፡ አርዮስ ፡ ወእከየ ፡ ባህሉ ። ወሶቤሃ ፡ ሰደደሙ ፡ ጎበ ፡ 10
 ደሴት ፡ ርጎቅት ፡ ዘእማእከለ ፡ ሮምያ ፡ ወቍስጥንጥንያ ፡ ወአስተዳለዉ ፡ ሐመረ ፡ እለ ፡
 እስክንድርያ³⁴ ፡ ወሐራሂ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ዓቃብያነ ፡ ሎሙ ፡ ሙቁሓኒሆሙ ፡ በሐዲን ፡
 ወበኩሉ ፡ ግብር ፡ ጥውቅ ፡ ዘየአኪ ፡ ላዕሌሆሙ ። ወሶበ ፡ በጽሑ ፡ ጎበ ፡ ደሴት ፡
 ፊቀምዎሙ ፡ ጎበ ፡ ንጉሠ ፡ ደሴት³⁵ ፡ ወኮነ ፡ ውእቱ ፡ ብእሴ ፡ እኩየ ፡ ወመምለኬ ፡
 ለሰይጣን ። ወአስሐተ ፡ ሰብአ³⁶ ፡ ደሴትኒ ፡ በሥራዩ ፡ እስክ ፡ አምለክዎ ፡ ወረሰይዎ ፡ 15
 አምላክ ፡ ወኮነ ፡ ይሰግዱ ፡ ሎቱ ። ወሶበ ፡ ርእዮሙ ፡ ለአበው ፡ አገበሮሙ ፡ ከመ ፡
 ይሰግዱ ፡ ሎቱ ። ወውእቶሙስ ፡ ኢተአዘዝዎ ፡ ሎቱ³⁷ ፡ ሰአልዎ ፡ ከመ ፡ ይትመየጥ ፡
 እምክሕደቱ³⁸ ፡ ወኢተመይጠ ፡ ለመብህሎሙ ፡ ወባሕቱ ፡ ዘግሐሙ³⁹ ፡ ወዋቅሐሙ ፡
 ምስለ ፡ ሥቃያት ፡ * ብዙኅ ፡ ወዕፁብ⁴⁰ ፡ ወአመንደቦሙ ፡ ምንዳቤ ፡ ዐቢየ ፡ ወኮነ ፡
 እግዚእ ፡ ያስተርእኢ ፡ ሎሙ ፡ ወያጸንዎሙ ፡ ወያስተዒግሦሙ ። ወሶበ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚእ ፡ 20
 አስተርእዮተ ፡ ትሩፋቲሆሙ ፡ አኅዛ ፡ ሰይጣን ፡ ለወለተ ፡ ንጉሥ ፡ ወሣቀያ ፡ ሥቃየ ፡
 ብዙኃ ፡ እስክ ፡ ኮነ ፡ አቡሃ ፡ ወእማ ፡ ውስተ ፡ ጎዘን ፡ ብዙኅ ። ወውስተ ፡ ሀገርኒ⁴¹ ፡
 ሰይጣናት ፡ ያስተርእዩ ፡ ገሃደ ፡ ይጸርሑ⁴² ፡ ወይብሉ ፡ ምንት ፡ ለነ ፡ ወለክሙ ፡
 አመቃርስ ፡ ወቢጹ ፡ ዘሰደድዎሙ ፡ እምብሔሮሙ ። ወሰይጣንኒ ፡ ዘህሎ ፡ ላዕለ ፡ ወለተ ፡
 ንጉሥ ፡ ጸርሐ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ለእመ ፡ ኢበጽሑ⁴³ ፡ መቃርስ ፡ ወቢጹ ፡ ኢይወፅእ ፡ 25
 እምወለትክ ፡ አንጉሥ ። ወሰሚዎሙ ፡ ንጉሥ ፡ ወመኳንንቲሁ ፡ ወጉቡአን ፡ እለ ፡
 ሀለዉ ፡ ምስሌሁ ፡ አንከሩ⁴⁴ ፡ ወአብጽሕዎሙ ፡ ለመቃርዮስ ፡ ወቢጹ ፡ ቅድመ ፡ ንጉሥ ።
 ወሶበ ፡ በጽሑ ፡ ጎቤሁ ፡ ሰሰለ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ ፡ ዘኅዱር ፡ ላዕለ ፡ ወለተ ፡ ንጉሥ⁴⁵ ፡
 ወሐተቶሙ ፡ በእንተ ፡ ግብሮሙ ፡ ወነገርዎ ፡ ኩሎ ፡ ዘኮነ ። ወአስተብቅዎሙ ፡ በእንተ ፡
 ወለቱ ፡ ከመ ፡ ይፈ * ውስዋ ። ወገሠጽዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ እንዘ ፡ ሰብእ ፡ አንተ ፡ ለምንት ፡ 30
 ትሬሲ ፡ ርእሰክ ፡ አምላክ ፡ እመስ ፡ አንተ⁴⁶ ፡ ፈጠርክ ፡ ሰማየ ፡ ወምድረ ፡ ይደልወከኬ ፡
 ከመ ፡ ታድኅን ፡ ወለተክ ። ወሶቤሃ ፡ ጸለዩ ፡ ጎበ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
 ወአውፅኡ ፡ ኃኔነ ፡ እምወለቱ ፡ ለንጉሥ ፡ ወወዲእ ፡ ኃኔን ፡ ፊእምወለቱ ፡ ለንጉሥ⁴⁷ ፡

*P 13r^a

*P 13r^b

*P 13r^c

27 + ሎሙ ፡ P — 28 E ለአትናስዮስ ፡ — 29 + ዓላዊ ፡ E — 30 E መቃራ ፡ — 31 E መቃራ ፡ — 32 P
 በትዕግሥት ፡ — 33 P እመጸሕፍት ፡ — 34 E እምእስክንድርያ ፡ — 35 < P — 36 P ሰብብእ ፡ — 37 + አላ ፡ E —
 38 E እምስሕቱ ፡ — 39 P ጸገዎሙ ፡ — 40 E ወኩነኔ ፡ ዕፁብ ፡ — 41 + ወኮነ ፡ E — 42 E ይጸርፉ ፡ — 43 P
 በጽሑ ፡ — 44 P ወአንከሩ ፡ — 45 + ጸርሐ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ P — 46 < E — 47 < E —

d'Alexandrie. Quand Wa'ālītinos (= Valentinien) régna sur l'empire de Rom (= Rome) après Wāles (= Valens) son frère, il fit venir malheur et persécution sur les croyants de foi droite, car il croyait en la foi de Māni (= Mani) l'impur et en la foi de 'Aryos (= Arius) l'hérétique. Il nomma

5 patriarche d'Alexandrie Lukyos (= Lucius) l'arien et chassa 'Atnātēwos (= Athanase) l'apostolique. Ce Lukyos rechercha le père Maqāryos le Grand et le père Maqāryos l'Alexandrin sur l'ordre de Wāltes (= Valentinien) l'empereur et les fit venir du désert. Quand ils furent arrivés auprès de lui, il leur fit des promesses, les flatta avec des propos doucereux et (voulut)

10 les contraindre à entrer avec lui dans la foi de 'Aryos. Ils ne se rendirent pas à sa parole ni n'eurent peur de lui, mais ils le réprimandèrent, le contredirent avec douceur et patience et lui démontrèrent à partir des Écritures saintes la dépravation de la foi de 'Aryos et la mauvaiseté de son discours. Il les chassa alors dans une île éloignée qui (était) entre Romyā (= Rome) et

15 Questētenyā (= Constantinople). On prépara un navire d'Alexandrie, (il y avait) aussi avec eux des soldats les gardant alors qu'ils étaient entravés avec (des chaînes) de fer et tourmentés par tous les mauvais traitements (qu'on) leur (infligeait)². Quand ils arrivèrent à l'île, on les fit comparaître devant le roi de l'île. Celui-ci était un homme méchant, adorateur de Satan. Il avait

20 trompé les gens de l'île par sa magie si bien qu'ils lui rendaient un culte, en avaient fait un dieu et se prosternaient devant lui. Quand il vit les pères, il (voulut) les obliger à se prosterner devant lui. Mais eux ne lui obéirent pas (et) lui demandèrent de se détourner de son impiété. Il ne se rendit pas à leurs discours; au contraire, il les arrêta, les emprisonna avec des tourments

25 nombreux et pénibles et leur fit subir de grandes tortures. Le Seigneur leur apparaissait, les fortifiait et les rendait constants. Quand le Seigneur voulut manifester leurs vertus, Satan s'empara de la fille du roi et lui fit subir de nombreux tourments si bien que son père et sa mère furent dans un grand chagrin. Dans la ville aussi, des démons apparurent ouvertement; ils criaient

30 et disaient: «Qu'y a-t-il de commun entre nous et vous, Maqāres et ton³ compagnon, (vous) qu'on a chassés de votre⁴ pays?» Quant au démon qui était dans la fille du roi, il s'écria en disant: «Si Maqāres et son compagnon ne viennent pas (ici), je ne sortirai pas de ta fille, ô roi.» Entendant (cela), le roi, ses officiers et le groupe qui était avec lui s'étonnèrent, et l'on fit venir

35 Maqāryos et son compagnon devant le roi. Quand ils arrivèrent auprès de celui-ci, l'esprit impur qui demeurait dans la fille du roi disparut. (Le roi) les questionna sur leur manière de vivre et ils lui racontèrent tout ce qui s'était passé. Il les supplia de guérir sa fille. Ils le réprimandèrent et lui dirent: «Alors que tu es homme, pourquoi t'es-tu fait dieu?» Si toi, tu avais créé le

² Cette traduction, très conjecturale, suppose de corriger 𐩦𐩣𐩪 : en 𐩦𐩣𐩪𐩪 :

³ Littéralement «son»

⁴ Littéralement «leur»

ክልሐ : ወተዛለፎ : ለንጉሥ : ወለሰብአ : ይእቲ : ደሴት : በእንተ : ምግባራቲሆሙ :
 እኪት ። ወሶበ : ርእዩ : ዘንተ : ንጉሥ : ወጉቡአን : ጸርኑ : ወይቤሉ : ነአምን :
 በአምላክ : እሉ : ቅዱሳን : እስመ : ጠየቅን : ከመ : አልቦ : አምላክ : በሰማይ :
 ወበምድር : ዘእንበለ : አምላኮሙ ።

ወአበውኒ : ቅዱሳን : መሐርዎሙ : ሃይማኖተ : ክርስቶስ : ወአስተጋብዕዎሙ : 5
 ለሕሙማን : ወድውያን : ውስተ : ፩መካን : ወጸለዩ : ዲበ : ዘይት : ወአተቡ :
 ላዕሌሆሙ : በትእምርተ : መስቀል : ወአሕየውዎሙ ። ወለብዙኃን⁴⁸ : ሰብእ : እለ :
 አጋዝዎሙ : አጋንንት : ፈወሱ : ወአሕየዉ : ወነበሩ : ብዙኃ : መዋዕለ : እንዘ : ይገ
 ብሩ : ከመዝ ። ወእምድኅረዝ : ነሰቱ : ምኵራ*በ : ሀገር : ወአስተናጽሑ : ወሐነጹ :
 ውስቴቱ : ቤተ : ክርስቲያን : እስመ : ሠናይ⁴⁹ : መካኑ : ወርኒብ : ጥቀ ። ወአዘዘ : 10
 ንጉሥ : ያምጽኡ : ወርቀ : ወብሩረ : ዘአልቦ : ጉልቀ* : ወከማሁ : አልባሳተ : ሐሪር :
 ወኵሎ : ንዋያተ : ዘይትፈቀድ : ለመቅደስ : እግዚአብሔር ። ወአዘዝዎሙ : አበዊነ :
 ቅዱሳን : ለጠበብት : ወለነሀብት⁵⁰ : ከመ : ይግበሩ : ፲ ወ ፪ አጽሕልተ : ዘመድሎቱ :
 ለለ : ፩ ፱ ልጥረ : ወርቅ : ወይሥዐሉ : ለውስቴቶሙ : ሥዕለ⁵¹ : እግዚእን : ክርስቶስ :
 ወሥዕለ : እግዝእትን : ማርያም : ድንግል : ወ ፪ መላእክት : ዐበይት : ሚካኤል : 15
 ወገብርኤል : ወይግበሩ : ፲ ወ ፪ መናብርተ : ዘይትፈቀድ : ለጽዋዓት : ወዓሠርተ :
 ወክልኤተ : ጽዋዓተ : ፲ ወ ፪ መንካተ : ፳ ወ ፱ መስቀለ : ለለኵሉ : ፩ በበ⁵² : ፫ ልጥራት :
 ወአዘዙ⁵³ : ከመ : ይሥዓሉ : ፫ ቤተ : መቅደስ ። ወተፈጸመ : ኵሉ : ሕንጻ : መርጡል :
 ወንዋያቲሃ : ወዘተርፈ : ንዋይ : ዘረዉ : ለኅጡአን : ወለመፍቅዳን⁵⁴ ።

*P 13v°a

*P 13v°b

ወሶበ : ኮነ : አመ : ፲ ወ ፩ ለጥር : በዕለት : ዘተጠምቀ : ቦቱ : እግዚእን : ክ*ርስቶስ : 20
 አዘዝዎሙ : ለሰብአ : ሀገር : ከመ : ይረዱ : ውስተ : ሐይቀ : ባሕር : ወይትጋብኡ :
 ህዩ : ወአምጽኡ⁵⁵ : ሚሮን : ቅዱስ : ዘተማልኡ : ምስሌሆሙ : በጊዜ : ስደቶሙ :
 እምእስክንድርያ : ዘኮነ : ዕቁበ : እመዋዕለ : አትናቴዎስ⁵⁶ : ሐዋርያዊ : ወሉክዮስ :
 አርዮሳዊ : ኢረከቦ : ወበዛቲኒ : ኮነ : የዓቅቦ : እግዚአብሔር : ኵሎ : መዋዕለ : ዘነበሩ :
 ህዩ : ወኢረከቦ⁵⁷ : ሙስና ። እስመ : ዝንቱ : ኮነ : በትእዛዘ : መንፈስ : ቅዱስ ። 25
 ውእተ : ጊዜ : ዓተበ : አብ : መቃርዮስ : በሚሮን : ቅዱስ : ላዕለ : ቀላይ : ወኮነ :
 ባሕር : ከመ : ማይ : ዘይፈልሕ : እምዋዕየ : እሳት : ዘውስተ : መቅጹት ። ወጸለለ :
 ዘይት : ወሚሮን : ውስተ : ገጸ : ማይ : ወኮነ : ከመ : ዘከዋክብት : ብሩሃን :
 ወአስተርአየ : እምኔሁ : ብርሃን : ከመ : ብርሃን : ፀሐይ ። ወሶበ : ርእዩ : ንጉሥ :
 ወጉባኤ : ፈርሁ : ወአስተርአየ : እግዚእን : ክርስቶስ : እምሰማይ : ወዮሐንስ : መጥ 30
 ምቅ : ወመላእክቲሁ : ቅዱሳን : ውስተ : ቅዳሴ : ማይ ። ወተጠምቁ : ሕዝብ : በስመ :
 አ*ብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ ። ወሶቤሃ : ጸነወ : ፪ና : ሠናይ : መዓዛ⁵⁸ :
 ዘይምዕዝ : እምኵሉ : ዕፍረት ። ወርእዮሙ : ዘንተ : ቅዱሳን : ወድቁ : ዲበ : ምድር :
 ወጉንደዩ⁵⁹ : ስጉዳኒሆሙ ። ወሰአሎ : አብ : መቃርዮስ : ለእግዚእን : እንዘ : ስጉድ :
 ውእቱ : ዲበ : ምድር : ወይቤ : እግዚእየ : እስእለክ : ከመ : ትርከበኒ : ምሕረትክ : 35

*P 13v°c

48 P ወብዙኃን : — 49 P ሠናየ : — 50 P ለመቅደስ : እግዚአብሔር : — 51 < P — 52 P ፩ ወበበ : — 53 P ወአዘዘ : — 54 P ወለመፍቅዳት : — 55 P ወአምጽኡ : — 56 E አትናትዮስ : — 57 P ወኢረከቡ : — 58 < E — 59 P ወጉንደዩ : —

ciel et la terre, il te fût assurément revenu de sauver ta fille.» Ils prièrent alors notre Seigneur Jésus-Christ et firent sortir le démon de la fille du roi. Sorti de la fille du roi, le démon cria et réprimanda le roi et les gens de l'île à cause de leurs mauvaises actions. Quand le roi et les (gens) rassemblés virent
 5 cela, ils crièrent et dirent: «Nous croyons au Dieu de ces saints, car nous sommes certains qu'il n'y a pas de dieu au ciel et sur terre à part leur Dieu.»

Les pères saints leur enseignèrent la foi du Christ; ils réunirent les souffrants et les malades dans un endroit, prièrent sur de l'huile, firent sur eux le signe de la croix et les guérèrent. Ils soignèrent et guérèrent beaucoup
 10 de gens dont les démons s'étaient emparés. Ils demeurèrent de nombreux jours à agir ainsi. Après cela, ils renversèrent le temple du pays, procédèrent à une purification et y (= à son emplacement) construisirent une église, car le lieu (était) beau et très vaste. Le roi ordonna d'apporter de l'or et de l'argent (en quantité) incalculable et, de même, des vêtements de soie et tous
 15 les objets qui sont nécessaires pour le sanctuaire de Dieu. Nos pères saints ordonnèrent à des (ouvriers) habiles et à des forgerons de fabriquer douze bassins, chacun d'un poids de neuf livres d'or, et d'y graver l'image de notre Seigneur le Christ et l'image de notre Dame Marie la Vierge et des deux
 20 grands anges Mikā'ēl (= Michel) et Gabr'ēl (= Gabriel). (Ils ordonnèrent aussi) de fabriquer douze supports qui (étaient) nécessaires pour les coupes, douze coupes, douze socles⁵ (et) vingt-quatre croix, chacune de trois livres. Ils ordonnèrent (aussi) de graver trois autels (?). Toute l'élaboration du lieu saint et de ses ustensiles fut achevée. Quant à l'argent qui restait, ils (le) distribuèrent aux indigents et aux nécessiteux.

25 Quand ce fut le onze de terr, le jour où avait été baptisé notre Seigneur le Christ, ils ordonnèrent aux gens du pays de descendre sur le rivage de la mer et de s'y rassembler. Ils apportèrent l'huile sainte qu'ils avaient prise avec eux au moment de leur expulsion d'Alexandrie (et) qui était conservée depuis le temps de 'Atnātēwos l'apostolique — Lukyos l'arien ne l'avait pas
 30 trouvée. Dans cette (île) aussi, Dieu l'avait gardée pendant tout le temps où (les saints) y étaient demeurés et la corruption ne l'avait pas touchée: cela s'était produit sur l'ordre de l'Esprit Saint. Au moment où le père Maqāryos fit le signe de croix avec l'huile sainte sur le large, le mer devint comme de l'eau, qui est dans un chaudron, qui bout sous l'ardeur du feu. L'huile
 35 sainte⁶ couvrit la surface de l'eau et devint comme des étoiles brillantes. Il en apparut une lumière comme la lumière du soleil. Quand le roi et la foule virent (cela), ils prirent peur. Notre Seigneur le Christ apparut (venant) du ciel, ainsi que Yoħannes (= Jean) le Baptiste et les saints anges, pour la consécration de l'eau. Le peuple fut baptisé au nom du Père et du Fils et de
 40 l'Esprit Saint. Aussitôt s'exhala un doux effluve, une odeur suave, plus suave

⁵ መንካት ፣ est une graphie métathétique de ማካኖት ፣ ማኮኖት ፣ etc

⁶ Littéralement «l'huile et l'huile sainte»

ወይኩን ፡ ቅዳሴ ፡ ዛቲ ፡ ታቦት ፡ ወንዋያቲሃኒ ፡ በእዲስ ፡ አምላካዊ ፡ ወይቤሎ⁶⁰ ፡ አሆ ።
 ወነሥአ ፡ እግዚእ ፡ ሜሮን ፡ እምአብ ፡ ቅዱስ ፡ ወአንበሮ ፡ በየማኑ ፡ ወቀደሰ ፡ ታቦተ ፡
 ወንዋያቲሃኒ ። ወይቤሎ ፡ ለአብ ፡ መቃርዮስ ፡ አነ ፡ እኤዝዘክ ፡ ከመ ፡ ትቀድስ ፡ ሠላሰ ፡
 ህዋራተ ፡ ወአነ ፡ ምስሌክ ፡ ወቢጽከኒ ፡ መቃራ ፡ ይትለአክ ፡ ምስሌክ ፡ ዘንተ ፡
 መልእክተ ፡ ንጹሐ ። ወውጥን ፡ ህዋረ ፡ ማእከላዊ ፡ በስመ ፡ መርያም ፡ ድንግል ፡ 5
 ወላዲትየ ፡ ወዘኒ ፡ ዘየማን ፡ በስመ ፡ መስቀል ፡ ቅዱስ ፡ ወዘኒ ፡ ዘፀጋም ፡ በስምክ ፡
 እስመ ፡ ከዐውክ ፡ ደመክ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ በእደ ፡ ሉክዮስ ፡ ዓላዊ ፡ በውስተ ፡ ዛቲ ፡
 ደሴት ። ወሶ*በ ፡ ወጠኑ ፡ ቡሩካን ፡ ይግበሩ ፡ በከመ ፡ አዘዞሙ ፡ እግዚእ ፡ ወጠነ ፡ ዳዊት ፡
 ይዜምር ፡ ወመላእክትኒ ፡ ይቄድሱ ፡ በነገሮሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዛቲ ፡ ደሴት ። ወሰሚያሙ ፡
 ሕዝብ ፡ ቃላተ ፡ ሠናያተ ፡ አንከሩ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር ። 10

*P 14r°a

ወካዕበ ፡ አዘዞ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ለቅዱስ ፡ መቃርዮስ ፡ ከመ ፡ ይጹር ፡ ቍርባነ ፡
 ዲበ ፡ ታቦት ፡ ወይቀድስ ። ወይቤሎ ፡ መቃርዮስ ፡ እእግዚእየ ፡ አዝዞ ፡ ለጴጥሮስ ፡
 ርእሰ ፡ ሐዋርያት ፡ ከመ ፡ ይቀድስ ፡ ዮም ፡ እስመ ፡ ዛቲ⁶¹ ፡ ዕለት ፡ ቀዳሚት ፡ ዘተጸ
 ውረ ፡ ቍርባን ፡ በእንተ ፡ ስምክ ፡ ቅዱስ ፡ በውስተ ፡ ዛቲ ፡ ደሴት ። ወይቤሎ ፡ እግዚ
 እነ ፡ ለክ ፡ ይደልወክ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘዘራእክ ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ደሴት ፡ ወአነ ፡ 15
 አልሀቄ ። ኢሰማዕኮኑ ፡ ዘእቤ ፡ በአፈ ፡ ጳውሎስ ፡ ረድእየ ፡ ዘይዘርእ ፡ ወይጸሙ ፡
 ውእቱ ፡ ይብላዕ ፡ ፍሬሁ ፡ ቅድመ ። ወሶበ ፡ ወጠነ ፡ አብ ፡ መቃርዮስ ፡ ከመ ፡ ይቀድስ ፡
 ቆሙ ፡ ምስሌሁ ፡ አበዊነ ፡ ንጹሐን ፡ ጴጥሮስ ፡ በየማኑ ፡ ወማርቆስ ፡ በፀጋሙ ፡

*P 14r°b

ወኩሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ዓውደሙ ፡ ከመ ፡ ይ*ትራድእዎ ፡ ወመቃርዮስ ፡ እስክንድርያዊ ፡
 ዲያቆን ። ወአንበበ ፡ ጳውሎስ ፡ መጽሐፈ ፡ ጳውሎስ ፡ ወዮሐንስ ፡ አንበበ ፡ ሐዋርያ 20
 ወሉቃስ ፡ አንበበ ፡ ግብረ ፡ ሐዋርያት ፡ ወዳዊት ፡ አንበበ ፡ መዝሙረ ፡ «ወአምላክነ ፡
 ወመድኃኒነ ፡ ለዘክሮቱ⁶² ፡ ይደሉ ፡ ሰጊድ ፡ አንበበ ፡ ወንጌላ ። ወነበረ⁶³ ፡ መንፈስ ፡
 ቅዱስ ፡ በአምሳለ ፡ ርግብ ፡ ፀዓዳ ፡ ላዕለ ፡ ኅብስት ፡ ወወይን ፡ ወረሰዮሙ ፡ ሥጋ ፡
 ወደመ ፡ ዘእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ። ወሶበ ፡ ወደየ ፡ ቅዱስ ፡ አፅባዕቶ ፡ ውስተ ፡ ጽዋዕ ፡
 ተሴረየ ፡ አፅባዕቱ⁶⁴ ፡ በደም ። ወኩሎሙ ፡ ሠራዊተ ፡ ኪሩቤል ፡ ሰፍሑ ፡ ክነፊሆሙ ፡ 25
 ዲበ ፡ ታቦት ። ወመጽኡ ፡ ሚካኤል ፡ ወገብርኤል ፡ ወኩሎሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ከመ ፡
 ይትራድእዎ⁶⁵ ። ወተመሰሉ ፡ በአምሳለ ፡ መቃርዮስ ፡ አብ ፡ መቃርዮስ ፡ እስክንድራዊ ፡
 ወመጠዉ ፡ ለሕዝብ ፡ እምሥጢር ፡ ቅዱስ ። ወእምድኅረ ፡ ፍጻሜ ፡ ቍርባን ፡ ኮነ ፡
 እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ አምሳለ ፡ መቃርዮስ ፡ አብ ፡ ወነበረ ፡ መልዕልተ ፡ አትራኖስ ፡
 ዘይትነበብ ፡ ዲቤሁ ፡ ወንጌል ። ወገጹ ፡ ይበርህ ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወ*ወሀበ⁶⁶ ፡ ቡራኬ ፡ 30
 ለሕዝብ⁶⁷ ፡ ወተመይጠ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ፡ ወአርድእትኒ ፡ ምስሌሁ ።

*P 14r°c

60 + በእዲስ ፡ P — 61 P በዛቲ ፡ — 62 E ወእግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ ዘለዘክሮቱ ፡ — 63 E ወወረደ ፡ — 64 P አፅዕቱ ፡ — 65 P ይትራድእዎ ፡ — 66 P ወወሀብዎ ፡ — 67 P ለሕዝ ፡ —

que tous les parfums. Voyant cela, les saints tombèrent à terre et demeurèrent prosternés. Le père Maqāryos, étant prosterné à terre, adressa une demande à notre Seigneur et dit: «Mon Seigneur, je te demande (de faire) que ta miséricorde me touche et que cet autel ainsi que les vases soient
5 consacrés par ta main divine.» Le Seigneur lui dit: «Oui». Il prit l'huile sainte (des mains) du père saint, la plaça dans sa main droite et consacra l'autel ainsi que ses vases. Il dit au père Maqāryos: «Je t'ordonne de consacrer trois portiques, je (serai) avec toi; ton compagnon Maqārā accomplira avec toi ce saint office. Commence par le portique médian (qui
10 sera) au nom de Marie la Vierge ma mère, celui de droite (sera) au nom de la sainte Croix et celui de gauche, à ton nom, car tu as répandu ton sang pour mon nom, par la main de Lukyos l'hérétique, dans cette île.» Quand les bienheureux commencèrent à agir comme le Seigneur leur avait ordonné, Dāwit (= David) commença à psalmodier et les anges, à dire le sanctus
15 dans le langage des gens de cette île. En entendant les belles paroles, les gens s'étonnèrent et glorifièrent Dieu.

Notre Seigneur le Christ ordonna encore au saint Maqāryos de porter l'offrande sur l'autel et de faire la consécration. Maqāryos lui dit: «Ô mon Seigneur, ordonne à Pētros (= Pierre), le chef des apôtres, de faire la
20 consécration aujourd'hui, car ce jour (est) le premier où l'offrande est portée pour ton saint nom dans cette île.» Notre Seigneur lui dit: «C'est à toi que (cela) revient; c'est toi qui as semé dans cette île, moi, j'ai fait croître (le grain)⁷. N'as-tu pas entendu ce que j'ai dit par la bouche de Pāwlos (= Paul) mon disciple: *Que celui qui sème et peine mange le fruit le*
25 *premier.*»⁸? Quand le père Maqāryos commença à faire la consécration, nos pères saints se tinrent debout avec lui, Pētros à sa droite, Mārḳos (= Marc) à sa gauche et tous les apôtres autour d'eux pour l'assister; Maqāryos l'Alexandrin (servit de) diacre. Pāwlos lut une épître de Pāwlos, Yoḥannes (= Jean) lut les Épîtres catholiques, Luqās (= Luc) les *Actes des Apôtres*,
30 Dāwit lut les *Psaumes* et notre Dieu et notre Sauveur — l'adoration revient à sa mention — lut l'*Évangile*. L'Esprit Saint, sous l'aspect d'une colombe blanche, demeura sur le pain et le vin et en fit la chair et le sang de notre Seigneur le Christ. Quand le saint mit ses doigts sur le calice, ses doigts prirent la couleur du sang. Toutes les armées des chérubins étendirent leurs
35 ailes au-dessus de l'autel. Mikā'ēl, Gabr'ēl et tous les apôtres vinrent l'assister. Ils prirent l'aspect de Maqāryos le père (et) de Maqāryos l'Alexandrin et administrèrent au peuple le saint Mystère. Après la fin de l'eucharistie, notre Seigneur le Christ prit l'aspect de Maqāryos le père et s'assit sur le trône d'où était lu l'*Évangile*. Sa face brillait comme le soleil, il donna la
40 bénédiction au peuple et retourna sur l'autel, les disciples avec lui.

⁷ Cf 1 Corinthiens 3, 6

⁸ 2 Timothée 2, 6

ወካዕበ ፡ እምድጎረ ፡ ሰቡዕ ፡ መዋዕል ፡ ጸለየ ፡ አቡነ ፡ መቃርዮስ ፡ ኅበ ፡
 እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ይዜክር ፡ በእንተ ፡ ሢመተ ፡ መዓርጊሁ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ።
 ወአስተርአዮ ፡ እግዚእነ ፡ ወይቤሎ⁶⁸ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ዘድልው ፡ በኅቤየ ፡ ለዝንቱ ፡
 ስብሐት ፡ ዐቢይ ። ወሰሚዖ ፡ አረጋዊ ፡ ሰገደ ፡ ለእግዚእ ፡ ወበከየ ፡ ብካየ ፡ መሪረ ፡
 ወይቤ ፡ ተዘክር ፡ እግዚእ ፡ ዘትቤለኒ ፡ እመይጠክ ፡ ኅበ ፡ ውሉድክ ፡ መነኮሳት ፡ እለ ፡ 5
 ደብረ ፡ ሲሐት ፡ ወትሬእዮሙ ፡ ቅድመ ፡ ትጻእ ፡ እምዝንቱ ፡ ሥጋ ፡ ወእመ ፡ አኮስ ፡
 ይብሉ ፡ እስመ ፡ መቃራ ፡ ኅደገ ፡ እምኔሁ⁶⁹ ፡ ምንኩስና ፡ ወኮነ ፡ በትረ ፡ ያርክ ።
 ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ አኅሩይየ ፡ መቃርዮስ ፡ አነ ፡ እፌጽም ፡ ለክ ፡ ኩሎ ፡ ፍትወተ ፡
 ልብክ ። ወአቅርብ ፡ ፩ ደ ፡ እምውሉድክ ፡ ዘኃረይክ ፡ ከመ ፡ ትሢሞ ፡ በትረ ፡ ያርክ ።
 ወይቤሎ ፡ ቅዱስ ፡ አንተኬ ፡ እግዚእ ፡ ማእምረ ፡ አልባብ⁷⁰ ፡ ርኢኬ⁷¹ ፡ ኅበ ፡ ብእሲ ፡ 10
 ልሂቅ ፡ ነሀቢ ፡ እስመ ፡ ፅኑዕ ፡ ውእቱ ፡ * ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ቅድስት ፡ ወኢያእመረ ፡
 ትድምርተ ፡ ብእሲት ። ወይቤሎ⁷² ፡ እግዚእነ ፡ ይኩን ፡ በከመ ፡ ትቤ ፡ በአማን ፡ ኄር ፡
 ውእቱ ። ወጸውዖ ፡ ቅዱስ ፡ ለዝንቱ ፡ ነሀቢ ፡ ወአቅረበ ፡ ኅበ ፡ ታቦት ፡ ወመጽአ ፡
 ቅዱስ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ወአንበረ ፡ እዴሁ ፡ ላዕለ ፡ ነሀቢ ፡ ወሢሞ ፡ ዲያቆን ።
 ወእምዝ ፡ ሢሞ ፡ ቀሲስ ፡ ወእምድጎሬሁ ፡ መዓርገ ፡ እስክ ፡ ፈጸመ ፡ ሊቀ ፡ ጵጵስና ፡ 15
 ወሰመየ ፡ ስሞ ፡ ዮሐንስ ፡ ወጸርጉ ፡ ኩሎሙ ፡ ሠራዊተ ፡ ሰማያዊያን ፡ ፫ ጊዜ ፡ እንዘ ፡
 ይብሉ ፡ ድልው⁷³ ፡ ዮሐንስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወልደ ፡ መቃርዮስ ፡ ተክለ ፡ ሐዲስ ፡
 ዘማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ። ወሀለዉ ፡ ንጉሥ ፡ ወኩሉ ፡ ሕዝብ ፡ ይሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ ቃላተ ፡
 ወከሠተ ፡ እግዚእነ ፡ አዕይንተ ፡ ልቡ ፡ ለዮሐንስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወርእዮ ፡ ለእግዚ
 እነ ፡ ክርስቶስ ፡ በአምጣነ ፡ ተክህሎ ፡ ከመ ፡ ይርአዮ ። ወነበበ ፡ ብዙኃ ፡ ቃላተ ፡ ወር 20
 እየ ፡ ቤተ ፡ መቅደስኒ ፡ ምሉአ ፡ እምኃይላት ፡ ሰማያዊያን⁷⁴ ፡ ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፡
 ቅዱሳን ።

*P 14r^a

*P 14v^b

ወጸውዖሙ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ለአባ ፡ መቃራ ፡ ዘየዐቢ ፡ ወለ * አባ⁷⁵ ፡ መቃራ ፡
 እስክንድርያዊ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ብፁዓን ፡ አንትሙ ፡ ወብፁዓን ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ይዜክሩ
 ክሙ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወይወርሱ ፡ ሕይወተ ፡ ዘለዓለም ። እምሕል ፡ በርእስየ ፡ ኩሉ ፡ 25
 ዘያስተሐምም ፡ በእንተ ፡ ጸማክሙ ፡ ዘጸርክምዋ ፡ በእንተ ፡ ስምየ ፡ በውስተ ፡ ዛቲ ፡
 ደሴት ፡ ይጽሕፎ ፡ ወያነብቦ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ከመ ፡ ይሰብሐኒ ፡ ኩሉ ፡
 ዘሰምዓ ፡ እሁቦሙ ፡ ኩሎ ፡ ሠናያተ ፡ ወኢያኃጥእሙ⁷⁶ ፡ ወኢምንተኒ ፡ ወአድኃኖሙ ፡
 እምኩሉ ፡ ምንዳቤሆሙ ፡ ወእሰሪ ፡ ሎሙ⁷⁷ ፡ ኩሎ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ወበጊዜ ፡ ፍልሰ
 ቶሙ ፡ እፌኑ ፡ መላእክተ ፡ ምሕረት ፡ ይንሥኡ⁷⁸ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ኅበ ፡ ትፍሥሕት ፡ 30
 ዘለዓለም ፡ ወኅበ ፡ መንግሥትየ ፡ ዘትሔልዉ ፡ አንትሙ ። ወኩሉ ፡ ምኔት ፡ አው ፡
 ሀገር ፡ አው ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ አው ፡ ቤተ ፡ አርቶዶክሳዊ ፡ ዘይትነበብ ፡ ውስቴቱ ፡
 ዝንቱ ፡ ዜና ፡ አነ ፡ አኃድር⁷⁹ ፡ ህየ ፡ ወእሬሲ ፡ ውስቴቱ ፡ በረከትየ ፡ ወሰላምየ ፡ እስክ ፡
 ኅልቀተ ፡ ዓለም ። ወኩሉ ፡ ዘይከውን ፡ መስተቃርነ ፡ ለዜና⁸⁰ ፡ ዝንቱ ፡ ስደት ፡ እም
 ኄሶ ፡ * ሶበ ፡ ኢተወልደ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወለእመሰ ፡ ነሰሑ ፡ በአሚን ፡ እሰሪ ፡ ሎሙ ። 35
 አማን ፡ እብለክሙ ፡ በከመ ፡ አመንክሙኒ ፡ ኪያየ ፡ በቅድመ ፡ ሰብእ ፡ አነሂ ፡

*P 14v^c

68 P ወይቤሎሙ ፡ — 69 P እምኔሆሙ ፡ — 70 P አብባብ ፡ — 71 P ርኢኬ ፡ — 72 < P — 73 + ድልው ፡
 ድልው ፡ E — 74 E መንፈሳዊያን ፡ — 75 P ወለእከ ፡ — 76 E, P ኢያኃጥእሙ ፡ — 77 P ሎሙ ፡ — 78 P
 ይንሥኡ ፡ — 79 + ውስቴቱ ፡ E, P — 80 P ለዜና ፡ —

En outre, après sept jours, notre père Maqāryos pria Dieu en rappelant l'institution de la hiérarchie de l'Église. Notre Seigneur lui apparut et lui dit: «Pour moi, c'est toi qui (es) digne de cette grande gloire.» En entendant (cela), le vieillard se prosterna devant le Seigneur, versa des pleurs amers et dit: «Souviens-toi, Seigneur, de ce que tu m'as dit: Je te ramènerai auprès de tes enfants, les moines de la montagne de Siḥat (= Scété) et tu les verras avant de sortir de ce corps. Sinon, ils diront que Maqārā s'est défait de l'état monastique et est devenu patriarche.» Le Seigneur lui dit: «Mon élu Maqāryos, j'accomplirai pour toi tout le désir de ton cœur. Fais venir un de tes fils (spirituels), que tu auras choisi, pour le consacrer patriarche.» Le saint lui dit: «Seigneur, tu connais les cœurs, regarde donc (cet) homme âgé, forgeron: il est ferme dans la sainte foi et il n'a pas connu l'union avec une femme.» Notre Seigneur lui dit: «Qu'il en soit comme tu (l')as dit; en vérité, il est vertueux.» Le saint appela ce forgeron et l'amena auprès de l'autel. Le saint Mārḳos l'évangéliste vint, mit sa main sur le forgeron et l'ordonna diacre; puis il l'ordonna prêtre et, après cela, (lui fit gravir tous) les degrés jusqu'à ce qu'il eût accompli (la consécration) patriarcale. Il l'appela du nom de Yoḥannes (= Jean). Toutes les armées des êtres célestes crièrent trois fois en disant: «Digne (est) Yoḥannes le patriarche, fils de Maqāryos, nouvelle plante de Mārḳos l'évangéliste!» Le roi et tout le peuple entendirent ces paroles. Notre Seigneur ouvrit les yeux du cœur de Yoḥannes le patriarche et (celui-ci) vit notre Seigneur le Christ autant qu'il lui était possible de le voir. Il prononça beaucoup de paroles et vit le sanctuaire (céleste) plein des armées célestes, les prophètes et les saints apôtres.

25 Notre Seigneur le Christ appela abbā Maqārā le Grand et abbā Maqārā l'Alexandrin. Il leur dit: «Heureux êtes-vous et heureux les gens qui vous mentionneront sur terre: ils hériteront de la vie éternelle! Je jure par moi-même que quiconque aura partagé les peines que vous avez supportées pour mon nom dans cette île, les aura écrites et les aura lues dans les églises — pour me glorifier — (et) quiconque (les) aura entendues, à (tous) ceux-là je donnerai tout bien et ne les ferai manquer de rien. Je les sauverai de tous leurs malheurs, je leur pardonnerai tous leurs péchés et, au moment de leur mort, j'enverrai les anges de miséricorde emporter leurs âmes dans la joie éternelle et dans mon royaume (dans) lequel vous, vous serez. Dans tout monastère, ville, église ou maison (d'homme) à la foi droite dans lequel sera lue cette histoire, moi, je demeurerai, et j'y placerai ma bénédiction et ma paix jusqu'à la fin du monde. Il serait meilleur pour quiconque contredirait l'histoire de cet exil de ne pas être né sur terre. S'il se repent avec foi, je lui pardonnerai. En vérité, je vous (le) dis: de même que vous vous êtes déclarés pour moi devant les hommes, moi aussi, je me déclarerai pour vous devant

አእምንክሙ : በቅድመ : አቡዩ : ዘበሰማያት : ወመላእክቲሁ : ቅዱሳን ። ወካዕበ : ይቤሎሙ : በጽሐ : ጊዜሁ : ከመ : ትትመየጡ : ውስተ : ሀገርክሙ : ወወሀቦሙ : ሰላመ : ወዓርገ : ውስተ : ሰማያት⁸¹ ።

ወሶቤሃ : አስተጋብእዎሙ : አበው : ክቡራን : ለኩሉ : ሕዝብ : ወለንጉሥኒ : ወአይድዕዎሙ : ከመ : ይትመየጡ : ውስተ : ብሔርሙ : ወአዘዘዎሙ : ከመ : ይዕ ቀቡ : ኩሎ : ሕገ : ክርስቶስ : ወከመ : ያክብርዎ : ለሊቀ : ጳጳሳት : ዮሐንስ : ወአማኅፀንዎሙ : ብዙኃ : ከመ : ኢይትገኃሡ : ኢለየማን : ወኢለፀጋም : እምሃይማ ኖት : ርትዕት ። ወሰሚዎሙ : ሕዝብ : ደንገፁ : ጥቀ : ወበከዩ : ብካዩ : መሪረ ። ወቅዱሳንኒ : በከዩ : ምስሌሆሙ : ኅቡረ : ወተሰነዓልዎሙ : በሰላም : ወባረከዎሙ : ለለ፩፩ ። ወሶቤሃ : መጽአ : መልአክ : ኪሩባዊ : ወአዕረጎሙ : ወጾሮሙ : ዲበ : ክነ 10 ፊሁ : ወአብጽሐሙ : * በአሐቲ : ዕለት : ወአውረዶሙ : ኅበ : ሀገረ : እለ : እስክንድ ርያ : ቅድመ : አንቀጸ : ምኔተ⁸² : ሊቀ : ጳጳሳት : አብ : ጢሞቴዎስ⁸³ : ጽባሐ⁸⁴ : ዕለተ : እሑድ ። ወሶበ : ሰምዓ : አብ : ጢሞቴዎስ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዝክተ : ተፈሥሐ : ዐቢዩ : ፍሥሐ ። ወሶበ : ርእዮሙ : ካዕበ : በከዩ⁸⁵ : ብካዩ : ዐቢዩ : ወሰገደ : ለአበው : ውእቶሙኒ : ሰገዱ : ወተአምኑ : በበይናቲሆሙ : ወተናገሩኒ : ዘኮነ : ላዕሌሆሙ ። 15 ወዜነውዎሙ : በእንተ : ተመይጦተ : አሕዛብ : ነኪራን : ኅበ : እግዚአብሔር : ወመንክራተ : እንተ : ኮነት ። ወአንከረ : ሊቀ : ጳጳሳት : ወኩሎሙ : ሕዝብ : እለ : ሰምዑ : አንከሩ⁸⁶ : ወሰብሕዎ : ለእግዚአብሔር ።

*P 15r^a

ወነበሩ : ህዩ : ሰሙነ : መዋዕለ : ወአስተርአዮሙ : ዳግመ : መልአክ : ኪሩባዊ ። ወጾሮሙ⁸⁷ : በክነፊሁ : ወአብጽሐሙ : ውስተ : ደብረ : ሲሐት⁸⁸ ። ወጾርሐ : ፩ ኪ 20 ሩብ : በውስተ : አየር : እንዘ : ይብል : አውሎደ : አባ : መቃርዮስ⁸⁹ : ናሁ : በጽሐ : አቡክሙ : እምሰደት : ጸዊሮ : ፍሬያተ : መንፈስ : ቅዱስ : ወሰሚ*ዎሙ : ዘንተ : ወዕኡ : ኩሎሙ : እምበዓታቲሆሙ⁹⁰ ። ወኮነ : ኅልቆሙ : ፻፹⁹¹ : መነኮሳት : ወእምኔሆሙ : አባ : ዮሐንስ : ሐዊር : ወአባ : ብሶይ ። ወአምኑ : እደዊሁ : ወእገሪሁ : ወበከዩ⁹² : ብካዩ : መሪረ : ሶበ⁹³ : ዜነዎሙ : ኩሎ : ዘበጽሐ : ላዕሌሁ : ወካዕበ 25 ተፈሥሐ : በእንተ : ዘርእዩ : ገጾ ። ወውእቱኒ : ተፈሥሐ : ምስሌሆሙ : ወባረኮሙ : በሰሙ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ።

*P 15r^b

ወበእንተዝ : ይደልወነ : አምእመናነ : ክርስቶስ : ሰብአ : ሮምያ : ወኩሉ : አህጉር : ወበሐውርት : ከመ : ትትፈሥሐ : በዝንቱ : ዕለት ። ወንኤዝዘክሙ : ትረስይዎ : በዐለ : ለለ : ኩሎ : ዓም : ተዝካረ : ለጸማ : እሉ : አበው : መስተጋድላን : ከመ : ጴጥሮስ 30 ወጳውሎስ : ወከዐዉ : ደሞሙ : በእንተ : ስመ : ክርስቶስ : አምላክነ : ወውእቶሙ : አባ : መቃርስ : ዘየዐቢ : ወእኑሁ : አብ : መንፈሳዊ : መቃርስ : እስክንድርያዊ ። ወውእቱ : ዕለት : አመ : ፲ ወ ፫ ለመጋቢት : ዘሰደዶሙ : ቦቱ : ሉክዮስ : እም*ሀገረ : እለ : እስክንድርያ : ኅበ : ደሴት : እንተ : ቀደመ : ዘክሮተ ። ወበከመ : ዝንቱ : ዕለት : ካዕበ : ገብኡ : ወበጽሐ : ሀገረ : እስክንድርያ ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ 35 ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ወለፍቅርቶሙ : ኮቶሊካዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሚን ። |

*P 15r^c

81 E ሰማይ : — 82 P ምኔተ : — 83 P ቴሞቴዎስ : — 84 P ጽባሕ : — 85 P በከዩ : — 86 P ወአንከሩ : — 87 P ወጾሮሙ : — 88 P ሲና ። — 89 P ቃርዮስ : — 90 P እምዓታቲሆሙ : — 91 E ፻፹ — 92 P ወበዩ : — 93 P ወሶበ : —

mon Père qui (est) dans les cieux et (devant) ses saints anges.»⁹ Il leur dit encore: «Le moment est venu pour vous de revenir dans votre pays», et il leur donna la paix et monta dans les cieux.

Alors les pères illustres rassemblèrent tout le peuple ainsi que le roi; ils les informèrent de ce qu'ils retournaient dans leur pays et leur ordonnèrent d'observer toute la loi du Christ et d'honorer le patriarche Yoḥannes. Ils leur confièrent beaucoup (de directives) pour qu'ils ne s'écartassent pas de la foi droite, ni à droite ni à gauche. En entendant (cela), les gens furent très bouleversés et versèrent des larmes amères. Les saints pleurèrent avec eux ensemble, leur firent leurs adieux dans la paix et les bénirent un par un. Un ange chérubique vint alors, les souleva, les emporta sur ses ailes, les achemina en un seul jour et les fit descendre près de la ville d'Alexandrie devant la porte du monastère du patriarche, le père Ṭimotēwos (= Timothée), le matin du dimanche. Quand le père Ṭimotēwos le patriarche apprit cela, il éprouva une grande joie. Quand il les revit, il versa de grandes larmes et se prosterna devant les pères, eux aussi se prosternèrent; ils s'embrassèrent et (les pères) racontèrent ce qui leur était arrivé et leur (= aux assistants) firent un récit sur la conversion à Dieu de (ces) peuples étrangers et (sur) le miracle qui s'était produit. Le patriarche s'étonna et tous les gens qui avaient écouté s'étonnèrent et glorifièrent Dieu.

Ils demeurèrent là huit jours et l'ange chérubique leur apparut à nouveau: il les emporta sur ses ailes et les amena à la montagne de Siḥat. Un chérubin cria dans les airs en disant: «Fils d'abbā Maqāryos, voici que votre père est arrivé de l'exil, portant les fruits de l'Esprit Saint.» Entendant cela, tous sortirent de leurs cellules. Leur nombre était d'un million de moines — parmi eux (il y avait) abbā Yoḥannes (= Jean) le Nain et abbā Bsoy —, ils embrassèrent ses mains et ses pieds et pleurèrent des larmes amères quand il leur raconta tout ce qui lui était arrivé. Ils se réjouirent de nouveau parce qu'ils voyaient sa face. Lui aussi se réjouit avec eux et les bénit au nom de notre Seigneur Jésus-Christ.

À cause de cela, il est convenable pour nous, que (vous), les fidèles du Christ — gens de Romyā (= Rome) et de tous les villes et pays —, vous réjouissiez en ce jour. Nous vous prescrivons d'en faire une fête chaque année en commémoration des peines de ces pères, combattants (spirituels) comme Pētros et Pāwlos, (qui) ont versé leur sang pour le nom du Christ notre Dieu: abbā Maqāres le Grand et son frère, le père spirituel Maqāres l'Alexandrin. C'est le jour — le treize de maggābit — où Lukyos les a exilés de la ville d'Alexandrie, dans l'île qui a été précédemment mentionnée; et le même (jour) que ce jour encore, ils sont revenus et sont arrivés à la ville d'Alexandrie. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos et leur chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

⁹ Cf *Matthieu* 10, 32, *Marc* 8, 38 et *Luc* 12, 8

*A 191r^b

ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ካዕበ፡ አዕረፈ፡ አብ፡ ቅዱስ፡ አባ፡ ዲዮናስዮስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡
 ዘሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ወውእቱ፡ እምኑልቆሙ፡ ለአበው፡ ሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ ፲ ወ ፬ ።
 ለዝንቱ፡ አብ፡ ኮኑ፡ አበዊሁ፡ አረማዊያን⁹⁴፡ «ወያመልኩ፡ ፀሐየ⁹⁵ ። ወኮነ⁹⁶፡
 ተምህረ፡ ትምህርታተ፡ ብዙኃተ፡ እስመ፡ አቡሁ፡ ኮነ፡ እምዘመድ፡ ክቡር፡ ወሐለየ፡
 ቦቱ⁹⁷፡ እምንእሱ፡ ወመሀሮ፡ ነሎ፡ ጥበበ፡ ወትምህርተ፡ እስክ፡ ኮነ፡ መም
 ህረ፡ ለጠቢባን፡ አረማዊያን ። ወእንዘ፡ ወእቱ፡ ይነብር፡ በአሐቲ፡ ዕለት፡ ወናሁ፡
 አሐቲ⁹⁸፡ አረጋዊት፡ ክርስቲያናዊት፡ ኅለፈት፡ ቅድሚሁ፡ ወምስሌሃ፡ ፩ ጥራዝ⁹⁹፡
 እመጽሐፈ፡ መልእክቱ፡ ለጳውሎስ፡ ሐዋርያ ። ወትቤሎ፡ «ኅበኒ፡ ምንተኒ፡ ወነ
 ሥአ¹⁰⁰፡ ለዛቲ፡ ጥራዝ ። ወሶበ፡ አንበበ፡ ረከበ፡ በውስቴታ፡ ቃለ፡ ነኪረ፡ ወአእ
 ምሮ፡ መድምመ ። «ወኅሠሠት፡ እምኔሁ፡ ሢጣ፡ ፩¹⁰¹ ድርጊመ፡ ወርቅ፡ ወወሀባ፡
 ፫¹⁰² ድርጊመ፡ ወርቅ፡ ወይቤላ፡ ሐሪ፡ ወሕትቲ፡ ከመ፡ ትርከቢ፡ ዘተረፈ፡ እምዝ
 ንቱ፡ መጽሐፍ፡ ወአምጽኢ፡ ሊተ ። ወሐረት፡ ወአምጽኢት፡ ሎቱ፡ ፫ ጥራዝተ፡ ካል
 እነ፡ ወወሀባ፡ ፱ ድርጊመ፡ ወርቅ ። ወሶበ፡ አንበበሙ፡ ረከበ፡ መጽሐፈ፡ ሕጹጸ ።
 ወይቤላ፡ ሐሪ፡ ወኅሥሢ፡ ዘተረፈ፡ እምዝንቱ፡ መጽሐፍ ። ወትቤሎ፡ አንሰ፡ ረከ
 ብኩ፡ እሎንተ፡ በውስተ፡ መጻሕፍተ¹⁰³፡ አበዊየ፡ ወለእመ፡ ፈቀድክ፡ መጽሐፈ፡
 ጳውሎስ፡ ሐዋርያ፡ ፍጹመ፡ ኅሥሣ፡ እምሰብአ፡ ዛቲ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን ። ወይቤላ፡
 ለእመ፡ ኅሥሥክዎኑ፡ እምኔሆሙ፡ ይሁቡኒሁ¹⁰⁴፡ ኪያሁ፡ ወትቤሎ፡ እወ ። ወሐረ፡
 ወኅሠሠ፡ መጽሐፈ፡ ሐዋርያ፡ ጳውሎስ፡ እም ፩ እምካህናት፡ ወወሀባ¹⁰⁵፡ ኪያሁ ።
 ወአንበቦ፡ ወአጽንዖ፡ በልቡ፡ ወኮነ¹⁰⁶፡ ያነብቦ፡ ገሃደ፡ ዘእንበለ¹⁰⁷፡ መጽሐፍ፡ *

*A 191v^a

ወአምነ፡ በእግዚእነ፡ ክርስቶስ ። ወእምዝ፡ ሐረ፡ ኅበ፡ ቅዱስ፡ ድሚጥርዮስ¹⁰⁸፡
 ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ወሰአሎ፡ ከመ፡ ያጥምቆ፡ ጥምቀተ፡ ክርስትና፡ ወመሀሮ፡ ነሎ፡
 ዘፈቀደ፡ ወአጥመቆ፡ «ጥምቀተ፡ ክርስትና¹⁰⁹፡ ወኮነ፡ ፍጹመ፡ በአእምሮ፡ ቤተ፡
 ክርስቲያን ። ወረሰዮ፡ አባ፡ ድሚጥርዮስ¹¹⁰፡ መምህረ፡ ለውሎደ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን ።
 ወሶበ፡ ተሠይመ፡ አባ፡ ያሮክላ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳተ፡ ረሰዮ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ ህየንቴሁ፡
 በውስተ፡ ሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ከመ፡ ይግበር፡ ፍትሐ፡ ማእከለ፡ መሃይምናን¹¹¹ ።
 ወአብሐ፡ ነሎ፡ ግብረ፡ ሊቀ፡ ጽጵስና፡ ከመ፡ ይመግባ ። ወሶበ፡ አዕረፈ፡ ቅዱስ፡
 አባ፡ ያሮክላ፡ ተሰናኸ። ነሎ፡ ሕዝብ፡ ወሢምዎ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ አባ፡ ዲዮናስዮስ፡
 ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ላዕለ፡ ሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ወዓቀበ፡ መርዔቶ፡ በሠናይ፡ ተዓቅቦ ።
 ወበጽሐ፡ ምንዳቤ፡ ዓቢይ፡ ወሐዘን፡ ብዙኅ፡ በመዋዕለ፡ ሢመቱ ። እስመ፡ ወእቱ፡
 ተሠይመ፡ በመዋዕለ፡ መንግሥቱ፡ ለፊልጶስ፡ ወኮነ፡ ያፈቅሮሙ፡ ለክርስቲያን ።
 ወሶበ፡ ተንሥአ፡ ላዕሌሁ፡ ዳኪዮስ¹¹²፡ ወቀተሎ¹¹³፡ ወነግሠ¹¹⁴፡ ህየንቴሁ፡
 ወአመንደቦሙ፡ ለመሃይምናን¹¹⁵፡ ምንዳቤ፡ ዓቢየ ። ወቀተለ፡ ሰማዕታተ፡ ብዙኃን፡
 እምነ፡ ሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ ወኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ወካልኣን ። ወጎዮ፡ እምኔሁ፡ ብዙኃን፡
 በእንተ፡ ድንጋጄ፡ ወፍርህት፡ ወቦኡ፡ ውስተ፡ ገዳማት፡ ወሞቱ፡ ብዙኃን፡
 እምኔሆሙ¹¹⁶፡ በህየ ። ወአኅዝዎ፡ ሐራሁ፡ ለዝንቱ፡ አብ፡ ወአኅሰርዎ፡ ብዙኃ ።

⁹⁴ + ወከሐድያነ፡ E, P — ⁹⁵ < E, P በግዕዝ፡ ምክረ፡ እልፀባ፡ — ⁹⁶ E, P ወውእቱ፡ — ⁹⁷ E, P ሎቱ፡ — ⁹⁸ + ብእሲት፡ E, P — ⁹⁹ A ጥራዝ፡ — ¹⁰⁰ E, P ተሳየጥ፡ እምኔየ፡ ወንሥአ፡ — ¹⁰¹ E, P ወይቤላ፡ በሚመጣን፡ ትሠይጢ፡ ወትቤሎ፡ ፫ተ፡ (E በ?) — ¹⁰² E?; P ፩ — ¹⁰³ A መጻሕተ፡ — ¹⁰⁴ A ይሁበኒ፡ — ¹⁰⁵ A ወወሀቦሙ፡ — ¹⁰⁶ + ወትረ፡ P — ¹⁰⁷ P ለዝንቱ፡ — ¹⁰⁸ E, P ድሚጥርዮስ፡ —

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Diyonāsyos (= Denys), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le quatorzième. Les parents de ce père étaient païens et adoraient le soleil. Il avait appris de nombreuses sciences, car son père était d'une famille illustre, s'était occupé de lui depuis son enfance et lui avait enseigné toute sagesse et science jusqu'à ce qu'il devînt un maître pour les sages païens. Alors qu'il était assis, un jour, voici qu'une vieille femme chrétienne passa devant lui; (elle avait) avec elle un fascicule des lettres de Pāwlos (= Paul) l'apôtre. Elle lui dit: «Donne-moi quelque chose.» Il prit ce fascicule. Quand il (le) lut, il y trouva une parole admirable et une science étonnante. (La femme) lui en demanda comme prix une drachme d'or. Il lui donna trois drachmes d'or et lui dit: «Va, fais des recherches pour trouver ce qui reste de ce livre et apporte(-le)-moi.» Elle alla et lui apporta trois autres fascicules; il lui donna neuf drachmes d'or. Quand il les lut, il trouva le livre incomplet. Il lui dit: «Va chercher ce qui reste de ce livre.» Elle lui dit: «J'ai trouvé ces (fascicules) parmi les livres de mes parents; si tu veux le livre complet de Pāwlos l'apôtre, demande-le aux gens de cette église.» Il lui dit: «Si je le leur demande, me le donneront-ils?» Elle lui dit: «Oui». Il alla demander le livre de l'apôtre Pāwlos à un des prêtres, et (celui-ci) le lui donna. Il le lut, l'apprit par cœur — il le récitait tout haut sans le lire¹⁰ — et crut en notre Seigneur le Christ. Puis il alla auprès du saint Demētreysos (= Démétrius) le patriarche et lui demanda de le baptiser du baptême chrétien; (Demētreysos) lui apprit tout ce que (Diyonāsyos) voulait, baptisa celui-ci du baptême chrétien et celui-ci devint accompli dans la science de l'Église. Abbā Demētreysos l'établit maître pour les enfants de l'Église. Quand abbā Yāroklā (= Héraclas) fut nommé patriarche, il établit ce père à sa place dans la ville d'Alexandrie pour rendre la justice entre les croyants, et il lui confia toutes les affaires du patriarcat pour les administrer. Quand le saint abbā Yāroklā mourut, tous les gens s'accordèrent et nommèrent ce père abbā Diyonāsyos patriarche de la ville d'Alexandrie. Il garda son troupeau d'une belle garde.

Il lui arriva de grands malheurs et de nombreux chagrins pendant les jours de sa charge: il fut nommé au temps du règne de Filpos (= Philippe l'Arabe) et (celui-ci) aimait les chrétiens. Quand Dākiyos (= Dèce) se leva contre lui, (Dākiyos) le tua, régna à sa place et fit subir aux croyants une grande persécution. Il tua de nombreux martyrs parmi les patriarches, les évêques et les autres (chrétiens). Beaucoup (de gens) s'enfuirent loin de lui par effroi et peur, et pénétrèrent dans les déserts; beaucoup d'entre eux y

¹⁰ Littéralement «sans livre»

¹⁰⁹ < E, P — ¹¹⁰ P 𐌲𐌹𐌲𐌹𐌸𐌰 : — ¹¹¹ + 𐌲𐌹𐌲𐌹𐌸𐌰 : E, P — ¹¹² + 𐌲𐌹𐌲𐌹𐌸𐌰 : E, P — ¹¹³ + 𐌲𐌹𐌲𐌹𐌸𐌰 : E, P — ¹¹⁴ < A — ¹¹⁵ P 𐌲𐌹𐌲𐌹𐌸𐌰 : — ¹¹⁶ < P —

*A 191v°b

ወእምዝ ፡ ጠፍአ ፡ ውእቱ ፡ ከሐዲ ፡ ወነግሠ ፡ እምድጎሬሁ¹¹⁷ ፡ ግርላዎስ ፡ ወሃ
 ድአ¹¹⁸ ፡ ምንዳቤ ፡ እምላዕለ ፡ ውሉደ ፡ ጥምቀት ፡ በኩሉ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡
 ንጉሥ ። ወሶበ ፡ ሞተ ፡ ነግሠ ፡ እምድጎሬሁ ፡ ዋላርዮስ ፡ አንሥአ ፡ ካዕበ ፡ ምንዳቤ ፡
 ላዕለ¹¹⁹ ፡ ክርስቲያን ። ወአጎዝዎ ፡ * መኳንንቲሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወሞቅሕዎ ፡
 ወኩነንዎ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ፡ ዕፁብ¹²⁰ ፡ ፈድፋደ ። ወእምዝ ፡ ኃሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡ 5
 ይሰግድ ፡ ለጣዖታት ፡ ወአውሥአሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ንሕነሰ ፡ ንሰግድ¹²¹ ፡ ለእግዚአብ
 ሔር ፡ አብ ፡ ወለወልዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወለመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወተምዓ ፡ ላዕ
 ሌሁ ፡ ንጉሥ ፡ ፈድፋደ ፡ ወቀተለ ፡ በቅድሚሁ ፡ ብዙኃን ፡ ሰብአ ፡ ከመ ፡ ያፍርሆ ።
 ወቅዱስሰ ፡ ኢፈርሀ ፡ እምኔሁ ፡ ወሰደዶ ፡ ወነበረ ፡ በውስተ ፡ ሰደት ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ።
 ወእምድጎረዝ ፡ ሜጦ ፡ እምስደት ፡ ወይቤሎ ፡ ሰማዕኩ ፡ በእንቲአከ ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ 10
 ትቁድስ¹²² ፡ በጎቡእ¹²³ ፡ ባሕቲትከ ። ወአውሥአ ፡ ቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ንሕነሰ ፡
 ኢነኃድግ ፡ ጸሎታቲነ¹²⁴ ፡ ኢበሌሊት ፡ ወኢበመዓልት ። ወእምዝ ፡ ተመይጦ ፡ ቅዱስ ፡
 ኅበ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ምስሌሁ ፡ ወይቤሎሙ¹²⁵ ፡ ሖሩ ፡ ወቀድሱ ፡ ወለእመ ፡ ኮንኩ ፡
 ርሑቀ ፡ እምኔክሙ ፡ በሥጋ ፡ አንሰ ፡ እሂሉ ፡ ምስሌክሙ ፡ በመንፈስ ። ወተምዓ ፡
 መኩንን ፡ ወሜጦ ፡ ውስተ ፡ ሰደት ። ወአንሥአ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ 15
 ከሐዲ ፡ ትዕይንተ ፡ እምሰብአ ፡ በርባር ፡ ወፈርሀ ፡ እምኔሆሙ¹²⁶ ። ወመጠወ ፡
 መንግሥቶ ፡ ለወልዱ ፡ ወኮነ ፡ ወልዱ ፡ ጠቢብ ፡ ወማእምረ¹²⁷ ፡ ወሰደዶሙ¹²⁸ ፡
 ለኩሎሙ ፡ መሃይምናን ፡ እለ ፡ ሞቅሖሙ ፡ አቡሁ ፡ ወሚጦሙ ፡ ለእለ ፡ ውስተ ፡ ሰደት ፡
 ወጸሐፈ ፡ መጽሐፈ ፡ መልእክት ፡ ለሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወለኩሎሙ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡
 ወይቤሎሙ ፡ ኢትፍርሀ¹²⁹ ፡ ወአርጎጢ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናቲክሙ¹³⁰ ። ወኢይበ 20
 ጽሕ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ወኢምንትኒ ፡ እምእኩይ ። ወሐይወ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ፀተረፈ ፡
 እመዋዕሊሁ¹³¹ ፡ በህድአት ፡ ወበሰላም ።

*A 192r°a

ወአስተርአዩ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ግዕዛት ፡ ብዙኃት ፡ በእንተ ፡ ሃይማ
 ኖት ። ወእምውእቱ ፡ እስመ ፡ ሰብእ ፡ አስተርአዩ ፡ በብሔረ ፡ አራቢያ¹³² ፡ * ስሕቱ ፡
 ወይቤሎ ፡ በእከዩ ፡ ምክሮሙ¹³³ ፡ እስመ ፡ ነፍስ ፡ ትመውት ፡ ምስለ ፡ ሥጋ ፡ ወእምዝ ፡ 25
 ትትነሣእ ፡ ምስሌሁ ፡ በዕለተ ፡ ትንሣኤ ። ወአስተጋብአ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ማኅበረ ፡
 ወአውገዞሙ ፡ ወመተሮሙ ። ወካልአን ፡ ካዕበ ፡ ኮኑ ፡ በግዕዝ ፡ አራጋኖስ ፡ ወሰብልያ
 ኖስ¹³⁴ ። ወሶበ ፡ ልሀቀ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ አስተርአዩ ፡ ፀውሊ ፡ ስመይጸጢ¹³⁵ ፡ ሊቀ ፡
 ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡ ዘክህዶ ፡ ለወልድ ፡ ወተጋብአ ፡ ላዕሌሁ ፡ ማኅበር ፡ በሀገረ ፡
 አንጾኪያ ፡ ወኢበጽሐ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ በእንተ ፡ ርሥዕናሁ ። ወፈነወ ፡ 30
 መልእክተ ፡ እንተ ፡ ምልእት ፡ እምኩሉ ፡ ጥበብ ፡ ወጸጋ ፡ ወከሠተ ፡ ውስቴታ ፡
 ሃይማኖተ ፡ ርትዕተ ፡ ወምክረ ፡ ኄረ ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ኅበ ፡ ርሥእና ፡ ሠናይት ፡ ፈለሰ ፡
 ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምድጎረ ፡ ነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡
 ፲ ወ ፯ ዓመተ¹³⁶ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

117 E, P ህዩንቴሁ ፡ — 118 P ወተጋጥአ ፡ — 119 + ቤተ ፡ E, P — 120 A ዕፁብ ፡ — 121 E, P ኢንሰግድ ፡
 ለጣዖታት ፡ ዘእንበለ ፡ — 122 A ትቀድስ ፡ — 123 A በጎብኅ ፡ — 124 + ወቅዳቤነ ፡ E, P — 125 A ወይ
 ቤሎ ፡ — 126 + ወቀተልዎ ፡ E, P — 127 + ፈድፋደ ፡ E, P — 128 E, P ወፈትሖሙ ፡ — 129 + ወኢትዶ
 ንግፁ ፡ E, P — 130 + ወአጎትጢ ፡ E, P — 131 E, P ተረፈ ፡ መዋዕሊሁ ፡ — 132 E ዐረብያ ፡ P ዓረ
 ብያ ፡ — 133 P ምግባሮሙ ፡ — 134 E, P ሰባልዮስ ። — 135 E ጳውሊ ፡ ሰሚሳጢ ፡ P ጳውሊ ፡ ሳሚሳጢ ፡ —
 136 E, P ፲ ወ ፯ ዓመተ ።

moururent. Les soldats arrêterent ce père et lui firent subir beaucoup d'affronts. Puis l'impie périt, Gerlāwos (= Gallus) régna après lui et la persécution contre les enfants du baptême s'apaisa pendant tous les jours de cet empereur. Quand il mourut, Wālāryos (= Valérien) régna après lui et
 5 réveilla la persécution contre les chrétiens. Ses officiers saisirent ce père, l'emprisonnèrent, lui firent subir une grande (et) très pénible torture, puis lui demandèrent de se prosterner devant les idoles. Il leur répondit et leur dit: «Nous nous prosternons devant Dieu le Père, son Fils Jésus-Christ et l'Esprit Saint.» L'empereur s'irrita fort contre lui et (fit) tuer beaucoup
 10 de gens devant lui pour l'effrayer, mais le saint n'eut pas peur de lui. (L'empereur) l'exila et il demeura en exil de nombreux jours. Après cela, (l'empereur) le fit revenir d'exil et lui dit: «J'ai appris à ton sujet que tu célébrais l'office seul en cachette.» Le saint lui répondit et lui dit: «Nous, nous ne cessons nos prières ni la nuit ni le jour.» Puis le saint se tourna vers
 15 les gens qui (étaient) avec lui et leur dit: «Allez et célébrez l'office; si je suis loin de vous par le corps, je suis avec vous par l'esprit.» Le prince s'irrita et le renvoya en exil. Dieu suscita des armées de barbares contre cet infidèle; (celui-ci) eut peur d'eux et remit son empire à son fils. Son fils était sage et savant; il relâcha tous les croyants que son père avait emprisonnés, fit
 20 revenir ceux qui (étaient) en exil et écrivit une lettre au patriarche et à tous les évêques (où) il leur disait: «N'ayez pas peur et ouvrez vos églises. Rien de fâcheux ne vous arrivera.» Ce père vécut ce qui lui restait de jours dans la tranquillité et dans la paix.

Du temps de ce père apparurent de nombreux sentiments au sujet de la
 25 foi. Parmi eux, (il y a celui-ci): des gens apparurent dans le pays de 'Arābiyā (= Arabie) (qui) erraient et disaient, dans la malignité de leur opinion, que l'âme mourait avec le corps, puis ressuscitait avec lui au jour de la résurrection. (Diyonāsyos) réunit contre eux un concile, les excommunia et les retrança (de l'Église). D'autres encore étaient dans le sentiment de
 30 'Origānos (= Origène) et de Sebelyānos (= Sabellius). Quand ce père fut devenu vieux apparut Pāwli (= Paul) le Samosatéen, patriarche de la ville de 'Anṣokiyā (= Antioche), qui renia le Fils. Un concile se réunit contre lui dans la ville de 'Anṣokiyā, mais ce père ne vint pas avec eux (= les pères conciliaires) à cause de sa vieillesse. Il envoya une lettre qui (était) pleine de
 35 toute sagesse et grâce, il y exposait la foi droite et la bonne opinion. Quand il fut parvenu à une belle vieillesse, il s'en alla auprès de Dieu après être demeuré sur le siège de Mārḡos (= Marc) l'évangéliste dix-sept ans. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

[ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ካዕበ፡ ዕረፍቱ፡ ለአብ፡ ክቡር፡ አባ፡ ትርሲት፡ ዘደብረ፡ ሣራት፡ ወልደ፡ ዮሴፍ፡ ወልደ፡ ሠርፀ፡ ሐዋርያት፡ ብሩሃ፡ ልቡና፡ ወበዐለ፡ ብዙኅ፡ ትሩፋት፡ ወዐምደ፡ ሃይማኖት፡ ጽኑዕ፡ ቄርሎስ፡ ዳግማዊ፡ ዘተርጎሞሙ፡ ለብዙኃን፡ መጻሕፍት፡ በበጾታሆሙ፡ ጳጳሳብሔር፡ ይምህረን፡ በጸሎቱ፡ አሜን፡]

አመ፡ ፲፬ ለመጋቢት፡ ምንባብ፡ ።

5

በስመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅዱስ፡ አሐዱ፡ አምላክ፡ ።

*P16v°a1 5

[፲ በዛቲ፡ ዕለት¹፡ ኮነ፡ ዕረፍቱ፡ ለአብ፡ ቅዱስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘእለ፡ እስክንድርያ፡ ቄርሎስ፡ ዘይሰመይ፡ ወልደ፡ ዘፍቁራን፡ ዘእሙር፡ ቀሲስ፡ ዳዊት፡ ወልደ፡ ልቀልቀ፡ ወውእቱ፡ እምኑልቆሙ፡ ለአበው፡ ሊቃነ፡ ጳጳሳት፡ ፸ ወ ፩ ። ዝንቱ፡ አብ፡ እምሀገረ፡ ፍዩም፡ ውእቱ፡ ተሠይመ፡ ቀሲስ፡ ባቲ፡ ወእምዝ፡ ፈለሰ፡ እምህየ፡ ወበጽሐ፡ ኀበ፡ ደብረ፡ ፊቅጦር፡ ሰማዕት፡ ዘአፍአ፡ ሀገረ፡ ምስር፡ በዓዘቅተ፡ ኢትዮጵያዊያን፡ ወነበረ፡ ውስቴታ፡ ብዙኃ፡ ዓመታተ፡ እንዘ፡ ይትጋደል፡ ገድለ²፡ ዐቢዩ፡ ወዝንቱስ፡ አብ፡ ኮነ፡ ትሩፈ፡ ወማዕምረ፡ ወዓቀበ፡ ብዙኃ፡ መጻሕፍተ፡ ወትምህርተ³፡ ወትርጓሜሆሙ⁴፡ በአእምሮ፡ ሠናይ፡ ወበጽሐ፡ ዓውደ፡ መንበሩ፡ ለመዋዒ፡ ንጉሥ፡ ፍጹም፡ እምቅድመ፡ ሢመተ⁵፡ ሊቀ፡ ጵጵስናሁ፡ ወተዋሥእዎ፡ 15 ጉባኤ፡ ዓበይት፡ መምህራን⁶፡ ተንበላ*ት፡ ወማእምራኒሆሙ፡ ወረከቡ፡ በኅቤሁ፡ ተሠጥዎተ፡ ጥበብ፡ ወነገሮሙ፡ በእንተ፡ ሁሉ፡ ዘተስእልዎ⁷፡ በሠናይ፡ አውሥእ፡ ወእምዝ፡ ሶበ፡ ተንሥእ⁸፡ ዜናሁ፡ በአእምሮ፡ ወቅድስና፡ ወአኃዝዎ፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡ ወሢምዎ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ላዕለ፡ ሀገረ፡ እስክንድርያ፡ ወዓቀበ፡ መርዔቶ፡ ወሠርዓ፡ ቀኖና፡ ዘይደሉ፡ ለካህናት፡ ሶበ፡ ይትለአኩ⁹፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ በጊዜ፡ 20 ጸሎታት፡ ወቅዳሴያት፡ ወነበረ፡ ዝንቱ፡ አብ፡ በሊቀ፡ ጵጵስናሁ፡ ፯ ዓመታተ፡ ወ፱ አውራኃ፡ ወ፲ መዋዕለ፡ ወአእረፈ፡ በሠለስቱ፡ ሰዓት፡ ዘመዓልት፡ ወተቀብረ፡ በደብረ፡ ሰምዕ፡ በረከተ፡ ጸሎቱ፡ ቅድስት፡ ትኩን፡ ምስለ፡ ፍቁሩ፡ አትናቴዎስ፡ ወፍቅርቱሂ፡ ኮቶሊካዊት፡ ለዓለመ፡ ዓለም፡ ።]

*P16v°b

*P16v°c1 3

* [ወበዛቲ፡ ዕለት፡ ካዕበ፡ አዕረፈ፡ አባ፡ በጥል፡ ወዝንቱ፡ ቅዱስ፡ ኮነ፡ እምአዕ 25 ሩግ፡ መነኮሳት፡ ትሩፋን፡ ወሶበ፡ ሰምዓ፡ ዜና፡ ቅዱስ፡ ዮሐንስ፡ መሐሪ፡ ከመ፡ ኢይትዌክፍ፡ ቃለ፡ መስተዋድያን፡ ላዕለ፡ መነኮሳት¹⁰፡ ኃደገ፡ ምኔቶ፡ ወመጽአ፡ እስክንድርያ፡ ወጸሐፈ፡ ስመ፡ ሁሎን፡ ዘማዊያቲሃ¹¹፡ ወአኃዝ፡ ይትገበር፡ ምስለ፡ መስተገብራን፡ ወሶበ፡ ይነሥእ፡ አሰቦ¹²፡ ይሣዩጥ፡ በ፩ ጸሪቅ፡ ተርሙስ፡ ይበልዕ፡

¹ < P — ² P ገደለ፡ — ³ P ወትምህተ፡ — ⁴ P ወትጓሜሆሙ፡ — ⁵ P ሢመቱ፡ — ⁶ E እመምህራን፡ — ⁷ P ወዘተስእዎ፡ — ⁸ E ተሰምዓ፡ — ⁹ P ይትለአክ፡ — ¹⁰ + ኀበ፡ P — ¹¹ E ዘማዊያኒሃ፡ P ዘማዊያ ንሃ፡ — ¹² P አውስቦ፡ —

¹¹ [En ce jour aussi, (il y a) la mort du père illustre abbā Tersit de Dabra Sārāt, fils de Yosēf (= Joseph), fils de Sarṣa Ḥawāryāt. (Il était) d'une intelligence lumineuse et avait de nombreuses vertus, ferme colonne de la foi, deuxième Qērellos (= Cyrille), (lui) qui a expliqué de nombreux livres, chacun selon son genre. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.]

LECTURE DU 14 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ [En ce jour, il y a la mort du père saint, le patriarche d'Alexandrie Qērellos (= Cyrille III) qui est appelé «fils des bien-aimés» (et) qui (est) connu (sous le nom de) «prêtre Dāwit (= David), fils de Lequeleque» (= Ibn Laqlaq); au nombre des pères patriarches, il est le soixante-quinzième. Ce père était de la ville de Feyum (= Fayoum), il y avait été ordonné prêtre. Puis il s'en était allé de là et était venu au monastère de Fiṭṭor (= Victor) le martyr qui (est) à l'extérieur de la ville de Mesr (= Le Caire), auprès du Puits des Éthiopiens. Il y demeura de nombreuses années en menant un grand combat (spirituel). Ce père était vertueux et savant, il connaissait par cœur de nombreux livres et enseignements, ainsi que leur interprétation, selon une science juste. Il vint à la cour de Mawā'i (= Mu'āwiya), le roi accompli, avant d'être consacré patriarche. Une grande assemblée de docteurs des musulmans et de leurs savants disputa avec lui; ils trouvèrent chez lui de sages répliques, et il leur fit de belles réponses sur tout ce qu'ils lui demandaient. Puis, quand sa réputation de science et de sagesse eut crû, on le saisit contre son gré et on le nomma patriarche de la ville d'Alexandrie. Il garda son troupeau et institua un règlement qui s'adresse aux prêtres quand ils accomplissent leur ministère pour l'église au moment des prières et des services divins. Ce père demeura dans sa charge patriarcale sept ans, neuf mois et dix jours; il mourut à la troisième heure du jour et fut enterré dans le monastère de Sem'e (= Ech-Cham'a). Que la bénédiction de sa sainte prière soit avec son cher 'Atnātēwos et aussi sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles.]

[En ce jour aussi mourut abbā Baṭel. Ce saint était (au nombre) des vieux moines vertueux. Quand il entendit dire que le saint Yoḥannes (= Jean) le Miséricordieux ne recevait pas la parole de ceux qui calomniaient les moines, il quitta son monastère, vint à Alexandrie et nota par écrit le nom de toutes les prostituées de celle-ci. Il se mit à travailler avec les ouvriers et,

¹¹ E est seul à posséder cette commémoration qui a été ajoutée dans la marge infra-paginale du manuscrit

¹ Cette commémoration figure, sous une forme très abrégée, dans certains des manuscrits arabes utilisés par Forget

*P 17r^a

ወዘተርፈ : ይነሥእ : ወየሐውር : ኅበ : አሐቲ : እምዘማት : ወይሁባ : ወይቤላ :
አስተዳልዊ : ርእሰኪ : ሊተ : በዛቲ : ሌሊት : እስመ : አነ : እበይት : ምስ
ሌኪ : ወይበይት : ኃቤሃ : ከመ : ይዕቀባ : እምኃጢአት : ወይትነሣእ : ወይጼሊ :
ወይገብር¹³ : ሰግደታተ : ወይሰእል : ኅበ : እግዚአብሔር : ወጸቢሐ : ያምሕላ : ከመ :
ኢትንግር : ለመኑሂ : ምግባር : ወእምዝ : የሐውር : ኅበ : ተግባሩ ። ወነበረ : እ*ንዘ : 5
የሐውር : ለለ : ሁሉ : ዕለት : ኅበ : አሐቲ : እምዘማት : ወይገብር : ከመዝ ። ወአሐቲ :
እምኔሆን : ከሠተት : ግብር : ወአኃዛ : ኃኔን : ወአብደት ። ወተባህሉ : ሰብእ :
በበይናቲሆሙ¹⁴ : ሠናየ : ገብረ : እግዚአብሔር : ባቲ : እስመ : ይእቲ : ሐሰወት :
ላዕለ : ዝንቱ : አረጋዊ : እኩይ : ወትቤ : ዝንቱ : አረጋዊ : አልቦቱ : ነውር¹⁵ : ዳእሙ :
የዓቅበነ : ከመ : ኢንዘሙ : ወይሁበነ : ንዋየ ። ወሶበ : ሰምዓ : እለ : ተርፋ¹⁶ : ዘማት : 10
ደንገግ : ከመ : ያጽድቃ : ቃላ¹⁷ : ወፈርሃ : ከመ : ኢይዕበዳ : ከማሃ ። ወአኃዘ : ይበል :
ዛቲ : ሌሊት : ክፍለ : እገሊት : ወይእቲ : ትጸንሐኒ : ወአኃዙ¹⁸ : ይሕምይዎ¹⁹ :
ወይቤሎሙ : አልብየኑ : ሥጋ : ሊተ : ከመ : ሰብእ : አው : ተምዓኑ : እግዚአብሔር :
ላዕለ : መነኮሳት : የኃድኅሙኑ : ይሙቱ : በፍትወት ። ወይቤልዎ : አውስብ : ብእሲተ :
ወወልጥ : አልባሲክ : እስመ : ይኄይሰክ ። ወይቤሎሙ : እወ : አስተሐምም : በብእ 15
ሲት : ወበመፍቅድ : ወእነብር : መዋዕለ : እኩየ : ሑሩ : እምኔየ : ምንተ : ትፈቅዱ :
«እግዚአብሔር : ረሰየክሙኑ²⁰ : ላዕሌየ : ከፍንያነ : ሐልዩኬ : ርእሰክሙ : እስመ :
አንትሙሰ : ኢትትኄነኑ : በእንቲአየ : * እስመ : መኰንንሰ : ፩ ውእቱ : ወእለትሂ :
አሐቲ : ይእቲ ። ወዝንቱሰ : ቅዱስ : በኅበ : እግዚአብሔር : ኮነ : ውኩፈ : ወበኅበ :
ሰብእ : ምኑነ ። ወዘማውያትሂ : ረከባ : በቍዔተ : እምኔሁ²¹ : ወኃደጋ : ዝሙተ : 20
ቦእምኔሆን : እለ : መንኰሳ : ወቦ : እለ : ተወስባ : በሕግ ። ወበአሐቲ : ዕለት : እንዘ :
ይወፅእ : እምቤተ : አሐቲ : እምኔሆን : ረከቦ : ብእሲ : እንዘ : ይፈቅድ : በዊአ : ኅቤሃ :
ወጸፍዎ : ለቅዱስ : እንዘ : ይብል : ዝአረጋዊ : እስክ : ማእዜኑ : ይነብር : ውስተ :
ገቢረ : እኩይ ። ወበአሐቲ : ዕለት : ቦአ : ፩ እምሰብእ : ውስተ : ቤተ : ዝኩ : አረጋዊ :
ወረከቦ : አስተብሪኮ : ወኖመ : ወመጠወ : መንፈሶ : ኅበ : እግዚአብሔር : ወበምድረ : 25
ቤቱ : ጽሑፍ : ዘይብል : አሰብአ : እስክንድርያ : ኢትኰንኑ : መነሂ : እምቅድመ :
ዘመኑ : ወጊዜሁ : እስክ : ይመጽእ : እግዚአብሔር ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስለ :
ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም ።]

*P 17r^b

በዛቲ : ዐለት : ኮነ : ቅዱስ : ሲኖዳ : ሰማዕት ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : እምሀገረ :
ብህንሳ : እምብሔረ²² : ግብጽ : ወአስተዋደይዎ : ለዝንቱ : ቅዱስ : ኅበ : መኰ 30
ንን : መክሲሞስ²³ : ዘኮነ : መኰንነ : እምኅበ : ዲዮቅልጥያኖስ : ወይቤልዎ : እስመ :
«ውእቱ : ክርስቲያናዊ : ወኢያመልክ²⁴ : ጣዖታተ ። ወአብጽሐ²⁵ : ወተሰእሎ : በእ
ንተ : ሃይማኖቱ : ወተአምነ : ቅድሚሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ከመ :
ውእቱ : እምላክ : ዘበአማን ። ወአዘዘ : መኰንን : ከመ : ያስፍሕዎ²⁶ : ለቅዱስ : ዲበ :

13 P ወገብረ : — 14 < E — 15 + አላ : E — 16 P ተርፋ : — 17 P ቃለ : — 18 P ወአኃዘ : — 19 P ይሕ
ምዎ : — 20 P በእግዚአብሔር : እሬሰየክሙኑ : — 21 P ወእምኔሁ : — 22 A እምብሔር : — 23 E, P
መክሰምያኖስ : — 24 E, P ሲኖዳ : ክርስቲያናዊ : ውእቱ : ዘኢያመልክ : — 25 + ኅቤሁ : E, P — 26 E, P
ይስፍሕዎ : —

quand il recevait son salaire, il achetait pour une piécette de lupin, mangeait, prenait ce qui restait, allait auprès d'une prostituée, (le) lui donnait et lui disait: «Prépare-toi pour cette nuit, car je vais passer la nuit avec toi.» Il passait la nuit chez elle pour la préserver du péché; il se levait, priait, faisait des prosternations et implorait Dieu. Au matin, il lui faisait jurer de ne raconter à personne sa façon d'agir, puis il allait à son travail. Il allait tous les jours chez une (autre) prostituée et agissait ainsi. L'une d'entre elles révéla la chose: un démon s'empara d'elle et elle devint folle. Les gens se dirent entre eux: «Dieu a bien agi à son égard, car elle a menti à propos de ce méchant vieillard; elle a dit: Ce vieillard est sans tache, au contraire il nous garde pour que nous ne forniquions pas et il nous donne de l'argent.» Quand les prostituées qui restaient entendirent (cela), elles eurent peur de confirmer ses paroles et craignirent de devenir folles comme elle. (Le saint) commença à dire: «Cette nuit (est) le partage d'Unetelle, elle m'attend.» (Les gens) se mirent à l'injurier et il leur dit: «N'ai-je pas un corps comme les (autres) hommes ou bien Dieu se serait-il irrité contre les moines (et) les laisserait-il mourir dans la luxure?» Ils lui dirent: «Épouse une femme et change tes vêtements, car (cela) vaut mieux pour toi.» Il leur dit: «Oui, je m'occupe avec sollicitude de la femme et de (ses) besoins et je passe des jours pénibles. Partez loin de moi, que voulez-vous? Dieu vous a-t-il institués juges contre moi? Occupez-vous donc de vous-mêmes, car vous, vous ne serez pas punis à cause de moi. Le Juge est unique² et le jour (du Jugement) aussi est unique.» Ce saint fut agréé par Dieu et rejeté par les hommes. Les prostituées tirèrent profit de lui et abandonnèrent la fornication. Certaines se firent moniales et certaines se marièrent selon la loi. Un jour, alors que (le saint) sortait de la maison d'une d'entre elles, un homme qui voulait entrer chez celle-ci le rencontra. Il souffleta le saint en disant: «Jusqu'à quand ce vieillard restera-t-il à mal agir?» Un jour, quelqu'un entra dans la maison de ce vieillard et le trouva agenouillé: il s'était endormi et avait remis son esprit à Dieu. Sur le sol de sa maison (étaient) écrits (des mots) disant: «Gens d'Alexandrie, ne condamnez personne avant son temps et heure — jusqu'à ce que Dieu vienne.» Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

En ce jour, le saint Sinodā (= Chénouti) devint martyr. Ce saint était de la ville de Behnesā (= Béhnésa) dans le pays d'Égypte. On dénonça ce saint auprès du gouverneur Maksimos (= Maxime), qui avait été (nommé) gouverneur par Diyoqletyānos (= Dioclétien), et on dit à celui-ci: «Il est chrétien et n'adore pas les idoles.» (Maksimos) le fit venir et l'interrogea sur sa foi. (Sinodā) confessa devant lui notre Seigneur Jésus-Christ comme étant

² Cf *Jacques* 4, 12

*A 192r^b

ምድር : ወይዝብጥዎ : በአብትር : እለ : ውስተ : እደዊሆሙ : ለሐራ : ወገብሩ : ቦቱ :
 ዘንተ : እስከ : ተሰጥቀ : ሥጋ : ወውሕዘ : ደሙ : ዲበ : ምድር²⁷ ። * ወእምዝ : ሰሐ
 ብዎ : በእግሩ : ዲበ : ምድር : ወገደፍዎ : ውስተ : ቤተ : ሞቅሕ : ጸሊም : ዘጽዩእ²⁸ :
 ጼናሁ ። ወአስተርአዮ : መልአከ : እግዚአብሔር : ሚካኤል : ወአጽንዖ : ወረሰዮ :
 ጥዑዮ : ወፈወሰ : ሞሰላቲሁ ። ወይቤሎ : ጽናዕ : ወኢትፍራህ : እስመ : አስተዳለወ : 5
 ለከ : አክሊለ : ሰብሐት : በእንተ : ጸማከ : ወሀለወከ : ከመ : ትትኩንን : ኩነኔ : ዓቢዮ :
 ወአነ : እሂሉ : ምስሌከ : በከመ : አዘዘኒ : እግዚአብሔር : ወእምዝ : ተኃብአ : እም
 ኔሁ ። ወሶበ : ኮነ : ጽባሕ : አዘዘሙ : መኩንን : ለሐራሁ : ወይቤሎሙ : ርእይዎ :
 ለውእቱ : ዓላዊ : ዘተዓደወ : ትእዛዘ : ነገሥት : ለእመ : ኮነ : ሞተ²⁹ : ውግርዎ :
 ለከለባት ። ወሶበ : በጽሑ : ኅቤሁ : ረከብዎ : እንዘ : ይቀውም : ወይጼሊ : ወነገርዎ : 10
 ለመኩንን : በእንቲአሁ : ከመ : ውእቱ : ጥዑይ : ዘእንበለ : ሙስና ። * [ወአልቦ :
 ውስተ : ሥጋሁ : አሰረ : ሕማም : ወውእቱ : ይጼሊ : በጻሕቅ : ዐቢይ : ከመ : ብእሲ :
 ፍሡሕ : ወጥዑይ : ዘኢይረክቦ : ኩነኔ : ዐቢይ³⁰ : ግሙራ ። ወአብጽሑ : መኩ
 ንን : ኅቤሁ : ወአንከረ : እምሕይወቱ ፤ ወእምዝ : አዕረቀ : አልባሲሁ : ወርእዮ :
 ሥጋሁ : እንዘ : ጥዑይ : ዘእንበለ : ሙስና ።] ወደንገፀ : ወይቤ : እስመ : ዝንቱ : ሥራይ : 15
 ዓቢይ : ዘኢርአኩ : ዘከማሁ : ግሙራ ። ወአዘዘ : ከመ : ይስቅልዎ : ለቅዱስ³¹ :
 ሞልሞሊተ : ወያንድዱ³² : መትሕቴሁ : እሳተ : ወገብሩ : ቦቱ : ዘንተ ። ወእምድኅ
 ረዝ : ኩንንዎ : በመንኩራኩራት : ወዘበጥዎ : በአስዋጣት³³ : ዝብጠታተ³⁴ :
 ማሕመሚት ። ወሶበ : ደክመ : መኩንን : እምኩነኔሁ : አዘዘ : ከመ : ይምትርዎ :
 በአስይፍት : ወመተርዎ : በአስይፍት : ወወገርዎ : ለከለባት : ወኢቀረብዎ : ከለባት : 20
 ግሙራ ። ወሶበ : ኮነ : ሌሊተ : ነሥእዎ : መሃይምናን : በኅቡእ : ወገነዝዎ : በአልባ
 ሳት : ሐዲሳት : ፣ ወገነዝዎ : በዕፍረታት³⁵ : ብዙኃት : ወአንበርዎ : ውስተ : ሣጹን :
 ወቀበርዎ ። ወኮነ : እምሥጋሁ : ተአምራት³⁶ : ብዙኃት : ወፈውሰ : ለድውያን ።
 ወነሥአ : ለ* አክሊለ : ሕይወት³⁷ : በመንግሥተ : ሰማያት ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ :
 ምስሌነ : አሜን ። 25

*P17v^a 14

*A 192v^a

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ኮነ : ቅዱሳን : ሰማዕታት : አውጋንዮስ : ወአውጋንድሮስ :
 ወአሊቢድዮስ³⁸ ። እሉ : ቅዱሳን : ኮነ : ክርስቲያነ : እምአበዊሆሙ : ወአበ :
 አበዊሆሙ : እንዘ : የሐውሩ : ውስተ : ፍኖተ : እግዚአብሔር : ወምሑራን : በኩሉ :
 ትምህርታት : መለኮታዊት³⁹ ። ወኅረዮሙ : ቅዱስ : አርሞስ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀገረ :
 ኢየሩሳሌም : ወሢሞሙ : ኤጲስ : ቆጶሳተ : አኮ : ዲበ : ሢመታት : ዕውቃት : አላ : 30
 ፈነዎሙ : ይስብኩ : በወንጌል : ቅዱስ : ውስተ : ኩሉ : አህጉር : ወሰበኩ : ውስተ :
 አህጉር : ብዙኅ ። ወአኃዝዎሙ : ከሐዲያን⁴⁰ : ወቀሠፍዎሙ : መቅሠፍተ : ዓቢዮ :
 ዘእንበለ : ምሕረት : ወወገርዎሙ : በአእባን : ወአሰርዎሙ : መታክብቲሆሙ :
 ወዘበጥዎሙ : እንዘ : ይስሕብዎሙ⁴¹ : ዲበ : ምድር : እስከ : አዕረፉ ። ጸሎቶሙ :
 ለኩሎሙ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ። 35

27 + ከመ : ግይ : E, P — 28 E, P ወጽዩእ : — 29 E, P ምውተ : — 30 < E — 31 + ሲኖዳ : E, P —
 32 A ወያድዱ : — 33 A በስዋጣት : — 34 + ዐቢዮ : E, P — 35 E, P ወበእፍረታት : — 36 + ወመንክ
 ራት : P — 37 E, P ስምዕ : — 38 E, P ወአሊብድዮስ : — 39 P መንፈሳዊት : — 40 + በውስተ : አሐቲ :
 እምበሐውርት : E, P — 41 + እንከ : E, P —

Dieu véritable. Le gouverneur ordonna d'étendre le saint à terre et de le frapper avec les bâtons qui (sont) dans les mains des soldats. On lui fit cela jusqu'à ce que son corps fût rompu et que son sang coulât à terre. Ensuite, on le traîna par terre par les pieds et on le jeta dans une prison obscure à l'odeur infecte. L'ange de Dieu Mikā'ēl (= Michel) lui apparut, le fortifia, le rendit sain et sauf, guérit ses blessures et lui dit: «Sois fort et n'aie pas peur, car (Dieu) a préparé pour toi une couronne de gloire pour tes souffrances; tu vas subir une grande torture, mais moi, je serai avec toi comme Dieu me (l')a ordonné.» Puis il se déroba à sa (vue). Quand ce fut le matin, le gouverneur donna un ordre à ses soldats et leur dit: «(Allez) voir l'infidèle qui a transgressé l'ordre des empereurs; s'il est mort, jetez-le aux chiens.» Quand les soldats arrivèrent près de lui, ils le trouvèrent debout et priant. Ils dirent au gouverneur qu'il était indemne (et) sans dommage [et qu'il n'y avait pas trace de douleur sur son corps; il priait avec grand zèle comme un homme joyeux et indemne que n'a jamais affecté une grande torture. Le gouverneur le fit venir auprès de lui et s'étonna de sa bonne condition. Puis il le (fit) dépouiller de ses vêtements et vit son corps indemne et sans dommage.] Il fut stupéfait et dit: «Cela est une grande magie, telle que je n'en ai jamais vu de semblable.» Il ordonna de suspendre le saint la tête en bas et d'allumer du feu sous lui, et on lui fit cela. Après cela, on le tortura avec des roues et on lui fit subir une flagellation douloureuse avec des verges. Quand le gouverneur fut las de le torturer, il ordonna de le découper avec des épées; on le découpa avec des épées et on le jeta aux chiens, mais les chiens ne s'approchèrent pas du tout de lui. Quand ce fut la nuit, des croyants le prirent en cachette, l'ensevelirent dans des vêtements neufs, le préparèrent avec des parfums nombreux, le placèrent dans un cercueil et l'enterrèrent. Il se produisit de son corps des miracles nombreux ainsi que la guérison pour les malades. Il reçut la couronne de vie dans le royaume des cieux. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, il y a les saints martyrs 'Awgānyos (= Eugène), 'Awgānudros (= Agathodore) et 'Alibidyos (= Elpidius). Ces saints étaient chrétiens (de famille) depuis leurs pères et les pères de leurs pères, marchant dans la voie de Dieu et instruits dans tous les enseignements divins. Le saint 'Armos (= Hermon), patriarche de la ville de Jérusalem, les choisit et les consacra évêques; (il) ne (les destina) pas à des sièges déterminés, mais les envoya prêcher l'Évangile saint dans toutes les villes, et ils prêchèrent dans de nombreuses villes. Les païens les saisirent, leur firent subir sans pitié une grande flagellation, les lapidèrent, leur attachèrent les épaules et les frappèrent en les traînant par terre jusqu'à ce qu'ils mourussent. Que leur prière à tous soit avec nous, amen.

*P18r^al 4

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ገብረ ፡ ተአምራተ ፡ ቶማስ ፡ ሐዋርያ ፡ በላዕለ ፡ ብእሲት ፡
 ዘአጽሐባ ፡ ትድምርተ ፡ ጋኔን ፡ መጠነ ፡ ፯ ዓመት⁴² ። ሶበ ፡ ጸርሐት ፡ ኅቤሁ ፡ እንዘ ፡
 ትብል ፡ ሐዋርያሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ አድኅነኒ ፡ እምጸላኢ ፡ ዘያመነድበኒ ፡ ጥቀ ፡ ወይብል ፡
 በምንት ፡ ምክንያት ፡ ረከበኪ⁴³ ። ወትቤሎ ፡ እንዘ ፡ እወፅእ ፡ እምቤተ ፡ ብለኔ ፡
 ተቀበለኒ ፡ ከመ ፡ ብእሲ ፡ ዘጐጐግ ፡ በሁከት ፡ ወቃሉሂ ፡ በሊሕ ፡ ወቀጢን ፡ ወይቤለኒ ፡ 5
 ንዒ⁴⁴ ፡ ንሳተፍ ፡ በበይናቲነ ፡ በኩሉ ፡ ግብረ ፡ ብእሲት ። ወእቤሎ ፡ ለዘፈኃረኒ⁴⁵ ፡
 ጥቀ ፡ ኢይፈቅድ ፡ ተሳትፎ ፡ ምስሌሁ ፡ ኅድግ ፡ ኪያከሰ ። ወዘንተ ፡ እንዘ ፡ እሂሊ ፡ ሶበ ፡
 ደከስኩ ፡ በሌሊት ፡ መጽአ ፡ ወተደመረኒ ፡ ወኅበ ፡ ጐየይኩ ፡ ያመነድበኒ⁴⁶ ። እስመ ፡
 አነ ፡ አአምር ፡ ከመ ፡ አጋንንት ፡ ሰይጣናት ፡ ይርዕዱ ፡ እምጸሎትክ ፡ ጸሊ ፡ ላዕሌየ ፡
 ወአድኅነኒ⁴⁷ ፡ እምንዳቤየ ። ወሰሚያ ፡ ሐዋርያ ፡ ጸለየ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወአውገዞ ፡ ለሰይጣን ፡ 10
 ወወፅእ ፡ እምኔሃ ። ወእምዝ ፡ ዓተባ ፡ በማዕተበ ፡ * ክርስቶስ ፡ ወመጠዋ ፡ ምሥጢራተ ፡
 ቅድሳት ፡ ወፈነዋ ፡ ኅበ ፡ አዝማዲሁ ። በረከቱ ፡ ቅድስት ፡ ትኩን ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡
 አትናቴዎስ ፡ ወፍቅርቱሂ ፡ ኮቶሊካዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

*P18r^b

አመ ፡ ፲፭ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። 15
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈት ፡ ቅድስት ፡ ጸድቅት ፡ መስተጋድልት ፡ ሳራ ፡ መነኮሳይት ።
 ዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ኮነት ፡ እምላዕላይ¹ ፡ ግብጽ ። ወኮኑ ፡ አበዊሃ ፡ ክርስቲያን ፡
 ወያመልክዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ። ወኮኑ² ፡ ብዑላን ፡ ፈድፋደ ፡ ወኢኮነ³ ፡ ሎሙ ፡
 ወልደ ፡ ዘእንበሌሃ ፡ ወሐጸንዋ ፡ ላዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ወመሀርዋ ፡ ኩሎ ፡ ትምህርተ ፡
 መሲሐዊተ⁴ ፡ ወመሐርዋ ፡ ጽሕፈተ ። ወኮነት ፡ ወትረ ፡ ታነብብ ፡ ኩሎ ፡ መጸሕፍተ ፡ 20
 ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወፈድፋደስ ፡ ዜናሆሙ ፡ ለመነኮሳት ። * ወበእንተ⁵ ፡ አንብቦታ ፡
 ወትረ ፡ ውስተ ፡ ዜናሆሙ ፡ ለመነኮሳት⁶ ፡ ፈተወት ፡ «ከመ ፡ ትልበስ⁷ ፡ አልባሰ ፡
 ምንኩስና ፡ መንፈሳዊተ ፡ ወዓርገት ፡ ኅበ ፡ ፩ እምነ ፡ አድባራት ፡ ዘደናግል ፡ እለ ፡
 በላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ * ወነበረት ፡ ውስቴቱ ፡ ብዙኃ ፡ ዓመታተ ፡ እንዘ ፡ ትትለአኮን ፡
 ለደናግል ፡ ወእምዝ ፡ ለብሰት ፡ አልባሰ ፡ ምንኩስና ፡ በውስተ ፡ ውእቱ ፡ ደብር ። 25
 ወነበረት ፡ እንዘ ፡ ትትጋደሎ ፡ «ለሰይጣን ፡ ፍትወት⁸ ፡ ፲ ወ፫ ዓመተ ፡ እስከ ፡ ሞአቶ ፡
 ለሰይጣን ። ወሶበ ፡ ተሞአ ፡ ሰይጣን ፡ ወደክመ ፡ እምጽንዓ ፡ «ወፍቅራ ፡ ለንጽሕና⁹ ፡
 ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ያውድቃ ፡ ውስተ ፡ ትዕቢት ፡ ወአስተርአየ ፡ ላቲ ፡ እንዘ ፡ ትቀውም ፡
 ውስተ ፡ ተድባበ ፡ ቤታ ፡ ትጼሊ ፡ ወይቤላ ፡ ተፈሥሒ ፡ አሳራ ፡ እስመ ፡ ናሁ ፡ ሞእ
 ኪዮ ፡ ለሰይጣን ። ወአውሥአቶ ፡ ወትቤሎ ፡ አንሰ ፡ ብእሲት ፡ ድክምት ፡ ኢይክል ፡ 30
 እሙአ ፡ ወኢይመውአ ፡ ወኢይሰድዶ ፡ እምኔየ ፡ ዘእንበለ ፡ እግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ
 ቶስ ። ወዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ኮነት ፡ ትሜህሮን ፡ ለደናግል ፡ እለ ፡ ምስሌሃ ፡ ትምህርታተ ፡
 ብዙኃተ ፡ ወበቀሜተ ። ወትቤሎን ፡ አንሰ ፡ ኢያነብር ፡ እገሪየ ፡ ዲበ ፡ መዓርገ¹⁰ ፡
 ሰዋሰው ፡ ወአዓርጋ ፡ ዲበ ፡ ካልእታ ፡ ዘእንበለ ፡ አሐሊ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እመውት ፡

*A 192v^b

⁴² P ዓመት ፡ — ⁴³ P ረከበኒ ፡ — ⁴⁴ P ነዓ ፡ — ⁴⁵ P ለዘኃረኒ ፡ — ⁴⁶ P ያመነድበኒ ። — ⁴⁷ P ወአድኅነኒ ፡
¹ A እምላዕይ ፡ — ² + አበዊሃ ፡ P — ³ A ወኮኑ ፡ — ⁴ P መንፈሳዊተ ፡ — ⁵ + አዝልፎተ ፡ በውስተ ፡

[En ce jour aussi Tomās (= Thomas) l'apôtre fit un miracle sur une femme qu'un démon avait contrainte au coït (avec lui) pendant sept ans. Lorsqu'elle cria vers lui en disant: «Apôtre du Christ, sauve-moi de l'Ennemi qui me tourmente durement», il dit: «Par quelle ruse t'a-t-il
5 trouvée?» Elle lui dit: «Alors que je sortais des bains, il m'a abordée comme un homme qui se hâtait avec agitation — mais sa parole (était) douce et légère — et il m'a dit: 'Viens, unissons-nous dans tout l'acte de la femme.' Je lui dis: 'Je ne veux même pas m'unir avec celui qui s'est fiancé à moi, encore moins à toi!' Alors que je pensais à cela, comme je m'endormais la nuit, il
10 vint, s'unit à moi et, là où je m'enfuis, me tourmenta. Comme je sais que les démons (et) les diables tremblent devant ta prière, prie pour moi et sauve-moi de mon tourment.» Ayant entendu (cela), l'apôtre pria pour elle, maudit le diable et (celui-ci) sortit d'elle. Puis il traça sur elle le signe du Christ, lui administra les saints Mystères et la renvoya dans sa famille. Que sa sainte
15 bénédiction soit avec son cher 'Atnātēwos et aussi sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 15 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut la sainte (et) juste Sārā (= Sarah), la moniale
20 combattante (spirituelle). Cette sainte était de Haute Égypte. Ses parents étaient chrétiens et adoraient notre Seigneur le Christ. Ils étaient très riches et n'avaient pas d'autre enfant qu'elle. Ils élevèrent cette sainte, lui apprirent tout l'enseignement chrétien et lui apprirent à écrire. Elle lisait constamment tous les livres de l'Église, surtout l'histoire des moines. À lire constamment
25 l'histoire des moines, elle désira revêtir le vêtement monastique spirituel. Elle monta à un des monastères de vierges qui (étaient) en Haute Égypte et y resta de nombreuses années en servant les vierges; puis elle revêtit le vêtement monastique dans ce monastère. Elle resta à combattre le démon de la concupiscence treize ans jusqu'à ce qu'elle vainquît le démon. Quand le
30 démon fut vaincu et fatigué par sa fermeté et son amour pour la pureté, il voulut la faire tomber dans l'orgueil. Il lui apparut alors qu'elle se tenait en prière sur le toit de sa cellule. Il lui dit: «Réjouis-toi, Sārā, car voici que tu as vaincu le démon.» Elle lui répondit et lui dit: «Je suis une faible femme, je ne peux le vaincre; ce n'est que mon Seigneur Jésus-Christ qui l'a vaincu et
35 l'a chassé loin de moi.» Cette sainte dispensait aux vierges qui (étaient) avec elle des enseignements nombreux et profitables. Elle leur dit: «Je ne pose pas le pied sur un degré d'une échelle (ni) ne le lève sur le deuxième sans penser

E — 6 * < P — 7 < P — 8 E, P ለፍትወተ ሰይጣን ፡ — 9 E, P ወለፍትሮተ ፡ ንጽሐ ፡ ሥጋሁ ፡ — 10 A መግርግ ፡ —

እምቅድመ : አዓርጋ : ለእግርየ : ከመ : ኢያሰሕተኒ : ጸላኢ : በነዊን : መዋዕል ። ወትቤ :
 ካዕበ : ይኔይስ : ለብእሲ : ከመ : ይግበር : ምሕረተ : ወለእመ : ኮነት : በእንተ : ሰብእ ።
 ወሶበ : ይገብር : ወትረ¹¹ : ዘንተ : ወድኅረ : ይከውን : ውስተ : ሥምረቱ :
 ለእግዚአብሔር ። ወተናገረት : ቃላተ : ብዙኃተ : ዘጽሑፋት : ውስተ : ዜና : አረጋዊ
 ያን : መነኮሳት ። ወነበረት : ዛቲ : ቅድስት : እንዘ : ትትጋደል : ተጋድሎ : ዓቢየ ። 5
 ወኮነት : በዓታ : ኅበ : ጽንፈ : ባሕር : ወነበረት : ውስቴታ : «ጁዓመተ : ኢርእያ :
 መኑሂ : ወኢርእየታ : ይእቲኒ : ለባሕር : አሐተ : ዕለተ¹² ። ወሶበ : ልሀቀት : «ዛቲ :
 ቅድስት : ወኮነ : መዋዕሊሃ¹³ : ቼዓመተ : ወተፈትሐት : እማእሰረ : ዝንቱ : ዓለም :
 ኃላፊ¹⁴ ። ወአዕረፈት : ወሐረት : ውስተ : ትፍሥሕ*ት : ዘለዓለም ። ጸሎታ : ወበረ
 ከታ : የሀሉ : ምስሌነ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ። 10

*A 193r^a

*P 18v^b l 1

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ስምዓ : ኮነ : ቅዱስ : ሶለፍኮስ : ፈሃሪሃ : ለቅድ
 ስት : አስጠራጠኒቃ ። ለዝንቱ : ቅዱስ : ሶበ : ስምዓ : ንጉሥ : ከመ : ክርስቲያናዊ¹⁵ :
 ውእቱ : አዘዘ : ያብጽሕዎ : ኅቤሁ ። ወበጸሐ : ኅቤሁ : ይቤ¹⁶ : አንተነ : ሶለፍኮስ :
 ፈሃሪሃ : ለአስጠራጠኒቃ : ወይቤ : እወ : ወይቤሎ : ለመኑ : ታመልክ : ወይቤሎ :
 ለኢየሱስ¹⁷ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሕያው : ሎቱ : ስብሐት ። ወአዘዘ : 15
 ንጉሥ : ይደይዎ : ውስተ : ግበ : አክይስት : እለ : ቦሙ : ኅምዘ : ወአድኃኖ :
 እግዚአብሔር ። ወእምዝ : አዘዘ : ይምትሩ : ርእሶ : በሰይፍ : ወመተርዎ : ወነሥአ :
 አክሊለ : ሕይወት ። በረከቱ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ወፍቅርቱሂ :
 ኮቶሊካዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

አመ : ፲፮ ለመጋቢት : ምንባብ ።

20

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : አባ : ህልያኖስ¹ : ሰማዕት : ዘእምሀገረ : እህናስ² :
 * [ወሰፋንዮስ³ : ወጊዮርጊስ : ሐዲስ :] ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*P 18v^c l 4

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ⁴ : አባ : ሚካኤል : ሊቀ : ጳጳሳት :
 ዘሀገረ : እስክንድርያ : ወውእቱ : እምጉልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : ጳጳሳት : ግደ፮ ። 25
 ዝንቱ : አብ : ኮነ : መነኮስ : በቤተ : «ክርስቲያኑ : ለአባ⁵ : መቃርስ : በገዳመ :
 አስቈጥስ ። ወኮነ : መስተጋድለ : ወጽሙደ ። ወሶበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : አባ :
 ቴዎድሮስ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘኮነ⁶ : እምቅድሚሁ : ወነበሩ : አበው : ኤጲስ : ቆጶሳት :
 ጉቡአን : በምስር : ዕለታተ : ብዙኃተ : ወእሙንቱ : የሐትቱ : በእንተ : ዘይኔይስ :
 ለዛቲ : ሢመት : እስክ : አመ : አጠየቆሙ : ብእሲ : ጸድቅ : ዘላዕሌሁ⁷ : ጸጋ : ትን 30

¹¹ < P — ¹² E, P ጁዓመተ : ወኢነጻራ : አሐዱሂ : አሐተ : ዕለተ : አላ : ይእቲሰ : ትኔጽር : ዙሎ ። — ¹³ E
 ወበጽሐት : እስክ : ቀርቦት : — ¹⁴ < E, P — ¹⁵ P ርስቲያናዊ : — ¹⁶ E ይቤሎ : — ¹⁷ P በኢየሱስ :
¹ E, P ሕልያስ : — ² E ህናስ : P ሕናስ : — ³ E ወሰፋንዮስ : — ⁴ + ወክቡር : E, P — ⁵ E, P
 ክርስቲያነ : ቅዱስ : አባ : — ⁶ + ሥዩመ : E, P — ⁷ E, P ዘሀለወ : ላዕሌሁ : —

que je mourrai avant de lever mon pied, de peur que l'Ennemi me séduise par (l'espoir de) vivre de longs jours.» Elle dit encore: «Il est bon pour un homme de pratiquer la miséricorde, même si (celle-ci) s'exerce à cause (du jugement) des hommes; s'il fait cela continuellement, il obtiendra ensuite l'agrément de Dieu.» Elle prononça beaucoup de paroles qui (sont) consignées dans l'histoire des vieux moines. Cette sainte resta à mener un grand combat (spirituel). Sa cellule était au bord du fleuve, elle y demeura soixante ans. Personne ne la vit et elle-même ne vit pas le fleuve¹ un seul jour. Quand cette sainte eut vieilli et que ses jours furent de quatre-vingts ans, elle fut libérée des liens de ce monde transitoire. Elle mourut et alla dans la joie éternelle. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous dans les siècles des siècles, amen.

[En ce jour aussi devint martyr Solafkos (= Sulpicius), le fiancé de la sainte 'Astarātoniqā (= Stratonice). Quand l'empereur apprit que ce saint était chrétien, il ordonna de le faire venir auprès de lui. Quand (celui-ci) fut arrivé auprès de lui, il dit: «Es-tu Solafkos, le fiancé de 'Astarātoniqā?» (Solafkos) dit: «Oui». (L'empereur) lui dit: «Qui adores-tu?» (Solafkos) lui dit: «Jésus-Christ, Fils du Dieu vivant, gloire à lui!» L'empereur ordonna de le jeter dans une fosse (pleine) de serpents venimeux, mais Dieu le sauva. Ensuite, (l'empereur) ordonna de lui couper la tête à l'épée; on la (lui) coupa et il reçut la couronne de vie. Que sa bénédiction soit avec son cher 'Atnātēwos et aussi sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 16 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint abbā Helyānos (= Élie) qui (était) de la ville de 'Ehnās (= Hnis)¹ [ainsi que Safānyos et le nouveau Giyorgis (= Georges)]. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Mikā'el (= Michel Ier), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le quarante-sixième. Ce père était moine à l'église d'abbā Maqāres (= Macaire) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). Il était ascète et dévot. Quand mourut le père saint abbā Tēwodros (= Théodore), le patriarche qui (l')avait été avant lui, les pères évêques siégèrent réunis à Mesr (= Le Caire) de nombreux jours: ils cherchèrent qui serait le meilleur pour cette charge

¹ L'éthiopien semble avoir mal compris l'arabe qui dit «Personne ne la vit regarder le fleuve»

¹ Suivant en cela l'arabe, la deuxième recension place cette commémoration à la fin du 15 maggābit

ቢት ፡ ወይቤሎሙ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ሀሎኩ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘቅዱስ ፡
 አባ ፡ መቃርስ ፡ እንዘ ፡ እጼሊ ፡ ሰማዕኩ ፡ ቃለ ፡ እምሰማይ ፡ ፣ እንዘ ፡ ይብል ፡ እስመ ፡
 ለሚካኤል ፡ ይደልዎ ፡ ወይኄይስ⁸ ፡ ለዛቲ ፡ ሢመት ። ወወደስዎ ፡ ሹሎሙ ፡ ኤጲስ ፡
 ቆጶሳት ፡ ወተናገሩ ፡ በትሩፋቲሁ ፡ ወጽድቁ ። ወተሰናኦዉ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወነሥኡ ፡ እም
 ኅበ ፡ መኩንን ፡ ምስር ፡ መጽሐፈ ፡ መልእክት ፡ ከመ ፡ ያብጽሕዎ ፡ እምደብር⁹ ። ወእ
 ንዘ ፡ የሐውሩ ፡ በውስተ ፡ ፍኖት ፡ ረከብዎ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ ጋዛ ፡ እንዘ ፡ ይመጽእ ፡
 ምስለ ፡ አረጋዊያን ፡ ቅዱሳን ፡ መነኮሳት ፡ በእንተ ፡ ግብረ ፡ ደብር ። ወአንዝዎ ፡
 ወአሰርዎ¹⁰ ፡ ወሢምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ፡ አመ ፡ ፲ ወ ፯ ለወርጋ ፡ መስከረም ። * [በዓመት ፡
 ... ወ ... እምዲዮቅልጥያኖስ ፡ ወይእቲ ፡ ዕለተ ፡ በዓሉ ፡ ለመስቀል ፡ በደብረ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ በመዋዕለ ፡ እልወሊድ ፡ ወልደ ፡ ሐሲም ። ወበመዋዕሊሁ ፡ ነግሠ ፡ ወርዋን ፡
 እልጋዴን ።] ወነበሩ ፡ ሰብእ ፡ ሀገረ ፡ * እስክንድርያ ፡ ብዙኃ ፡ ዓመታተ ፡ ወኢዘ
 ንመ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ዝናም¹¹ ፡ ዘእንበለ ፡ ንስቲት ። ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ዘተሠይመ ፡
 ባቲ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ወበዳግማይ ፡ ወበሣልሳይ ፡ ዘንመ ፡ ዝናም ፡ ብዙኅ ።

*P 19r°b1 2

*A 193r°b

ወበመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ በጽሐ ፡ ላዕለ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ምንዳቤ ፡ ዓቢይ ፡
 ወጎዩ ፡ ብዙኃን ፡ እምነ ፡ መሃይምናን ፡ እምብሔረ¹² ፡ ግብጽ ። ወጎልቆሙ ፡ ለእለ ፡
 ክህድዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ ፪፻ ወ ፵፻ ሰብእ ። ወበእንተዝ ፡ ኮነ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳ
 ሳት ፡ ውስተ ፡ ሐዘን ፡ ዓቢይ ፡ ፈድፋደ ፡ እስከ ፡ አጥፍአ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዘ ፡ ኮነ ፡
 እምኅቤሁ ፡ ምክንያተ ፡ ዘንተ¹³ ። ወበመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ተሠይመ ፡ ሊቀ ፡
 ጳጳሳተ ፡ ላዕለ ፡ መለካዊያን ፡ ዘስሙ ፡ ቆዝሞስ ፡ ወተዋሥእ ፡ ምስሌሁ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡
 በእንተ ፡ ተዋሕዶተ ፡ ጠባይዓቱ ፡ ለክርስቶስ ። ወአምነ ፡ ቆዝሞስ ፡ ዘከመ ፡ ይቤሎ ፡
 ዝንቱ ፡ አብ ፡ ወጸሐፈ ፡ በእዴሁ ፡ ወይቤ ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ እምድጎረ ፡ ተዋሕዶቱ ፡
 አሐቲ ፡ ጠባይዓት ፡ በትስብእቱ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ቅዱስ ፡ ቄርሎስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ።
 ወጸሐፋ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳተ ፡ ዚአሁ ፡ ከማሁ ፡ በእደዊሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ኢመፍ
 ትው ፡ ከመ ፡ ይበሉ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ እምድጎረ ፡ ተዋሕዶቱ ፡ ወኢይረስይዎ¹⁴ ፡
 ፪ ጠባይዓተ ፡ ፍሉጣተ ፡ ፣ ወኢክልኤተ ፡ ገጸ¹⁵ ። ወተሰናኦዉ ፡ በዝንቱ ፡ ሃይማኖት ፡
 ወከመ ፡ ይረስይዎ ፡ አሐቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ቅድስት¹⁶ ፡ ጉባኤ ፡ እንተ ፡ ሐዋር
 ያት ። ወሠምረ ፡ ቆዝሞስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘመለካዊያን ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡
 ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ ምስር ፡ ወተሰናኦዉ ፡ ሹሎሙ ፡ በዝንቱ ፡ ምክር ። ወአማሰነ ፡
 ማእከሌሆሙ ፡ ብእሲ ፡ መለካዊ ፡ ዘስሙ ፡ * አንስጣስዮስ ፡ እምሰብእ ፡ ሀገረ ፡
 እስክንድርያ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይሢምዎ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ወኢሢ
 ምዎ¹⁷ ። ወሶበ ፡ ኢተሰናኦዉ ፡ ሠምረ ፡ ቄስጠንጢኖስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘምስር ፡
 ወቦእ ፡ ታሕተ ፡ ትእዛዙ ፡ ለአባ ፡ ሚካኤል ።

*A 193v°a

⁸ E, P ዘይብል ፡ እስመ ፡ (< P) ይደልዎ ፡ ለሚካኤል ፡ ወውእቱ ፡ ይኄይስ ፡ — ⁹ E, P እምደብር ፡ —
¹⁰ + ወወሰድዎ ፡ E, P — ¹¹ + ብዙኅ ፡ E, P — ¹² P እምነ ፡ ምድረ ፡ — ¹³ E, P ዝንቱ ፡ ነገር ። —
¹⁴ A ወኢይረስይዎ ፡ E ይረስይዎ ፡ P ረሰይዎ ፡ — ¹⁵ E, P ወክልኤተ ፡ ገጸተ ፡ (E ገጸ ፡) ለምሳሌ ፡ ክልኤ ፡
 ብእሲ ። — ¹⁶ + አሐቲ ፡ P — ¹⁷ A ወኢሢምዎ ፡ —

jusqu'à ce qu'un homme juste, sur lequel (était) le don de prophétie, les informât et leur dit: «J'étais dans l'église du saint abbā Maqāres en train de prier, j'entendis une voix (venant) du ciel disant: Cela convient à Mikā'ēl, il est le meilleur pour cette charge.» Tous les évêques le remercièrent et parlèrent de ses (= de Mikā'ēl) vertus et de sa justice. Ils s'accordèrent sur lui et reçurent du gouverneur de Mesr une lettre pour le faire venir de (son) monastère. Alors que (les messagers) faisaient route, ils le rencontrèrent près de la ville de Gāzā (= Giza) venant avec de vieux moines saints pour une affaire du monastère. On le saisit, on le lia et on le consacra patriarche le dix-sept du mois de maskaram [la ... année depuis Diyoqleṭyānos (= Dioclétien) — c'est le jour de la fête de la Croix dans le monastère d'abbā Maqāres —, au temps de 'Elwalid fils de Ḥasim (= El Walid ibn Yézid); de son temps régna Warwān 'Elgādēn (= Merwān el Himar?)]. Les gens de la ville d'Alexandrie étaient restés de nombreuses années sans que la pluie tombât autrement qu'en petite quantité. Le jour où fut consacré ce père, ainsi que le lendemain et le surlendemain, il tomba une pluie abondante.

Du temps de ce père, de grands malheurs arrivèrent au peuple des chrétiens. Beaucoup de croyants s'enfuirent du pays d'Égypte et le nombre de ceux qui renièrent le Christ (fut) de vingt-quatre mille hommes. À cause de cela, ce père patriarche fut dans une très grande affliction jusqu'à ce que Dieu fit périr celui à cause duquel s'était produite cette occasion (de persécution). Au temps de ce père fut nommé à la tête des melkites un patriarche du nom de Qozmos (= Cosmas). Ce père (= Mikā'ēl) disputa avec lui sur l'union des natures du Christ. Qozmos crut conformément à ce que lui dit ce père, écrivit de sa main et dit (dans cet écrit): «Le Christ, après l'union, (fut) une seule nature incarnée², comme (l')a dit le saint Qērellos (= Cyrille) le patriarche.» Ses évêques écrivirent pareillement de leurs mains, disant: «Il ne convient pas de parler du Christ après l'union et de lui attribuer deux natures séparées ni deux personnes.» Ils s'accordèrent sur cette (formule de) foi et sur le fait de rendre une la sainte Église, réunion des apôtres. Qozmos, le patriarche des melkites, accepta d'être évêque de la ville de Mesr, et tous s'accordèrent sur ce projet. Un melkite du nom de 'Anestāsyos (= Anastase), des gens de la ville d'Alexandrie, mit le trouble entre eux, car il voulait qu'on le nommât évêque et on ne le nomma pas. Comme on ne s'accordait pas, Quasṭanṭinos (= Constantin), évêque de Mesr, accepta d'entrer³ sous l'autorité d'abbā Mikā'ēl.

² Littéralement «dans sa nature humaine», il s'agit ici de la fameuse formule $\mu\acute{\iota}\alpha \phi\acute{\upsilon}\sigma\iota\varsigma \sigma\epsilon\sigma\alpha\rho\kappa\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$.

³ $\omega\phi\alpha\lambda\acute{\iota}$: ... $\omega\epsilon\lambda\lambda$: , littéralement «accepta et entra», dans cette construction, $\omega\phi\alpha\lambda\acute{\iota}$: joue le rôle d'un simple auxiliaire modal. Par ailleurs, et quel que soit le siège épiscopal souhaité par Anastase, il semble bien que Cosmas, chef suprême — patriarche — des melkites, se retire purement et simplement et que Constantin, son principal évêque — celui du Caire —, accepte l'autorité du patriarche jacobite.

*P19v°a1 12

*A 193v°b

ለዝንቱ ፡ አብ ፡ በጽሑ፡ ምንዳቤ ፡ ዓቢይ ፡ እምነገሥት ፡ ዓማጊያን ፡ ወኩነንዎ ፡ ኩነኔ ፡
 ዓቢየ ፡ ወቀሠፍዎ ፡ መቅሠፍተ ፡ ብዙኃ ፡ ወአሰርዎ ፡ በሐጊን ፡ ወሞቅሕዎ ፡ መዋዕለ ፡
 ነዊኃ ፡ ወአቅረብዎ ፡ በቅድመ ፡ መኳንንት ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ ፣ ብዙኃ ፡ ጊዜ¹⁸ ፡
 ወእግዚአብሔር ፡ ያድኅኖ ፡ በእንተ ፡ ዓቂባ ፡ መርኤተ ፡ ሕዝቡ ፡ * [ወተኩነን¹⁹ ፡
 ዐቢየ ፡ በመዋዕለ²⁰ ፡ መንግሥቱ ፡ ለመርዋን ፡ እልጋዴ ፡ በውስተ ፡ ምኹናኑ ፡ ለገብረ ፡ 5
 ንጉሥ ፡ ወልደ ፡ ሙሴ ፡ ወልደ ፡ ንስር²¹ ፡ ዘተሌለየ ፡ እምአይሁድ ፡ ኅበ ፡ እስላም ፡
 ወሞቅሐ ፡ ለሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ እንዘ ፡ የኃሥሥ ፡ ንዋየ ፡ እምኔሁ ፡]²² ወእምዝ ፡
 ሰደድዎ²³ ፡ ወይሐር²⁴ ፡ ኅበ ፡ ላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ ከመ ፡ ይስአል ፡ ምጽዋተ ፡ ወያምጽእ ፡
 ለመኩንን ፡ ንዋየ ፡ ብዙኃ ፡ ወሐረ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኅበ ፡ ላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ ወገብረ ፡
 በህየ ፡ ተአምራተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወሚጠሙ ፡ ለብዙኃን ፡ መሃይምናን ፡ እለ ፡ ኮኑ ፡ ከሐ 10
 ድዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወአብአሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፡ ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ንጉሠ ፡
 ኢትዮጵያ ፡ ዜናሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወዘከመ ፡ ኩነንዎ ፡ መኳንንተ ፡ ተንበላት ፡ ወዘ
 ከመ ፡ ሞቅሕዎ ፡ ቀንአ ፡ ሎቱ ፡ ቅንአተ ፡ መለኮታዊተ²⁵ ፡ ወወረደ ፡ ኅበ ፡ ምድረ ፡
 ግብጽ ፡ ወበጽሐ ፡ ኅበ ፡ ላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ ወአመዝበረ ፡ አህጉረ ፡ ብዙኃ ፡ ወማህረኮሙ ፡
 ወኮነ ፡ ምስሌሁ ፡ ሶበ ፡ ወረደ ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ ፲፱ ፈረስ ፡ ፲፱ በቅል ፡ ፲፱ ገመል ፡ 15
 ወሶበ ፡ አዕመረ ፡ ንጉሠ ፡ ግብጽ ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ኩሉ ፡ ኮነ ፡ በእንተ ፡ ሊቀ²⁶ ፡ ጳጳ
 ሳት ፡ ፈትሐ ፡ እመሞቅሕቲሁ ፡ ወአክበሮ ፡ ክብረ ፡ ዓቢየ ፡ ወከማሁ ፡ ለኩሎሙ ፡ * ሕዝባ ፡
 ክርስቲያን ፡ አክበሮሙ ፡ ፈድፋደ ፡ ወእምዝ ፡ ሰአሎ ፡ ንጉሠ ፡ ግብጽ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡
 ከመ ፡ ይፈኑ ፡ መልእክተ ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወየአዝዝ ፡ ከመ ፡ ይትመየጥ ፡
 ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ ወፈነወ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መልእክተ ፡ እንዘ ፡ 20
 ይባርክ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወላዕለ ፡ መኳንንቲሁ²⁷ ፡ ወኩሉ²⁸ ፡ ሰራዊቱ²⁹ ፡ ወይቤሎ ፡ ናሁ ፡
 እግዚአብሔር ፡ አድኅነኒ ፡ እማእሰረ ፡ መሞቅሕት ፡ በእንቲአከ ፡ ወይእዜኒ ፡ ተመየጥ ፡
 ኅበ ፡ ብሔርከ ፡ በዳኅና ፡ ወበሰላም ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ይዕሢከ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማ
 ያት ፡ ህየንተ ፡ ዘጸመውከ ፡ በእንቲአየ ፡ ወሶበ ፡ አንበበ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መጽሐፈ ፡
 መልእክቱ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ አባ ፡ ሚካኤል ፡ ተንሥአ ፡ ፍጡነ ፡ ወገ 25
 ብአ ፡ ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ በሰላም ፡ ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ዝንቱ ፡ አብ³⁰ ፡ ተጋድሎቶ ፡ ሠናየ ፡
 ፈለሰ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአፍቀሮ ፡ ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ ለዓለመ ፡
 ዓለም ፡ አሜን ፡

አመ ፡ ፲፯ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ፡

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ፡ 30
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ ቅዱስ ፡ ወጸድቅ ፡ አልዓዛር ፡ ፍቁሩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘአንሥአ ፡
 እግዚእነ¹ ፡ እመቃብር ፡ እምድኅረ ፡ ሞተ ፡ በ፬ መዓልት ፡ ዝንቱ ፡ ጸድቅ ፡ ኮነ ፡
 እምደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ወኮና ፡ እኅታቲሁ ፡ ማርታ ፡ ወማርያ² ፡ እንተ ፡ ቀብአቶ ፡
 ለእግዚእነ ፡ ዕፍረተ ፡ ወኮኑ ፡ ኩሎሙ ፡ አርድእቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡

18 < E, P — 19 P ወተኩነን ፡ — 20 P መዋዕለ ፡ — 21 E ነጽር ፡ — 22 + ወእምዝ ፡ ተሀበይዎ ፡ ወአውፅ
 እዎ ፡ E, P — 23 P ወወሰድዎ ፡ — 24 E ወሐረ ፡ ; < P — 25 E, P መንፈሳዊተ ፡ — 26 A ሊቃነ ፡ —

De grands malheurs arrivèrent à ce père du fait des rois iniques: on lui fit subir une grande torture, on lui infligea de nombreuses flagellations, on le lia avec (des chaînes de) fer et on l'emprisonna de longs jours. On le fit comparaître devant les juges de nombreuses fois pour qu'on lui coupât la tête, mais Dieu le sauva pour qu'il gardât le peuple son troupeau. [Il fut grandement torturé au temps du règne de Marwān 'Elgādē (= Merwān el Himar) sous le gouvernement de Gabra negus, fils de Musē, fils de Nesor (= 'Abd el Malik ibn Mousa ibn Naṣir) qui s'était séparé des Juifs (pour entrer) dans l'islam. (Celui-ci) emprisonna le patriarche en exigeant de l'argent de lui.] Ensuite, on le chassa pour qu'il allât en Haute Égypte demander l'aumône et qu'il apportât au gouverneur beaucoup d'argent. Ce saint alla en Haute Égypte, y fit de nombreux miracles, convertit de nombreux croyants qui avaient renié le Christ et les fit (r)entrer dans la foi droite. Quand le roi d'Éthiopie apprit l'histoire de ce père, comment les gouverneurs des musulmans l'avaient torturé et comment ils l'avaient emprisonné, il fut pris pour lui d'un zèle divin, descendit vers le pays d'Égypte, parvint en Haute Égypte, dévasta de nombreuses villes et les pilla. Il y avait avec lui, quand il descendit dans le pays d'Égypte, cent mille chevaux, cent mille mulets (et) cent mille chameaux. Quand le roi d'Égypte sut que tout cela se produisait à cause du patriarche, il délivra celui-ci de ses chaînes et lui rendit de grands honneurs; de même, il honora beaucoup tout le peuple des chrétiens. Ensuite, le roi d'Égypte demanda à ce père d'envoyer une lettre au roi d'Éthiopie et de lui ordonner de retourner dans son pays. Ce père envoya au roi d'Éthiopie une lettre le bénissant ainsi que ses officiers et toute son armée. Il lui disait: «Voici que Dieu m'a sauvé par toi de l'entrave des chaînes. Maintenant, retourne vers ton pays dans le calme et la paix et que Dieu te récompense dans le royaume des cieux pour ce que tu as enduré à cause de moi.» Quand le roi d'Éthiopie lut la lettre de ce père patriarche, abbā Mikā'ēl, il se leva rapidement et retourna dans son pays en paix. Quand ce père eut achevé son beau combat (spirituel), il s'en alla auprès de Dieu qu'il aimait. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous dans les siècles des siècles, amen.

LECTURE DU 17 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le saint et juste 'Al'āzār (= Lazare), l'ami de notre Seigneur — que notre Seigneur ressuscita du tombeau quatre jours après qu'il fut mort. Ce juste était des enfants d'Israël. Mārtā (= Marthe) et Māryā (= Marie) qui oignent le Seigneur de parfum étaient ses sœurs. Tous

²⁷ + 𐌲𐌹𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 : E, P — ²⁸ E, P 𐌲𐌹𐌸𐌰 : 𐌹𐌸𐌰 : — ²⁹ A 𐌲𐌹𐌸𐌰 : — ³⁰ + 𐌸𐌹𐌸𐌰 : E, P
¹ < E, P — ² + 𐌲𐌹𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 : 𐌹𐌸𐌰 : E, P —

*A 194r^a

ወኮነ ፡ ያፈቅሮሙ ፡ በእንተ ፡ ምግባሮሙ ፡ ሠናይ ፡ ወትሩፋቲሆሙ ፡ ወኮነ ፡ ኩሎሙ ፡
 ደናግለ ፡ ወኢያውስቡ ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜሁ ፡ ለዝንቱ ፡ ጸድቅ ፡ ከመ ፡ ያወፊ ፡ ዕዳ ፡
 ዘጎቱም³ ፡ ላዕለ ፡ * ዘመደ ፡ እንለ ፡ እመሕያው ፡ ወይስተይ ፡ ጽዋዓ ፡ ዘሀለዎሙ ፡
 ለኩሎሙ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ይስተይዎ ፡ ወአወፈየ ፡ በከመ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ ወአዕረፈ ።
 ወእግዚእነሰ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ሰብሐት ፡ ኮነ ፡ ያአምር ፡ እምቀዳሚ ፡ ትውልድ ፡ 5
 ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ጸድቅ ፡ ያዓርፍ ፡ በከመ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ ወሀለዎ ፡ ከመ ፡ ያንሥእ ፡
 እምውታን⁴ ፡ አላ ፡ ኅደኅ ፡ ይሙት ፡ ወነበረ ፡ እስከ ፡ ፬ መዓልት ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡
 እስከ ፡ ይጸይእ ፡ ወያንሥእ ፡ አሜሃ ፡ ትከውን ፡ ትእምርት ፡ ዓባይ ፡ ወይርአይ ፡ አልዓ
 ዛር ፡ በዝንቱ ፡ ፬ መዓልት ፡ መኃደሪሆሙ ፡ ለኄራን⁵ ፡ ወለኃጥአን ። ወበጽሐ⁶ ፡
 እግዚእነ ፡ ሎቱ ፡ ሰብሐት ፡ ዘአንሥእ ፡ በከመ ፡ ኮነ ፡ ሰምዓ ፡ በዝንቱ ፡ ዮሐንስ ፡ 10
 ወንጌላዊ ፡ ነባቢ ፡ በመለኮት ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እስመ ፡ እግዚእነ ፡ ጸውዖ ፡ እምድኅረ⁷ ፡
 ነበረ ፡ ውስተ ፡ መቃብር ፡ ፬ መዓልተ ፡ ወይቤሎ ፡ አልዓዛር ፡ አልዓዛር ፡ ነዓ ፡ ዓእ⁸ ።
 ወወፅእ ፡ እንዘ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወገጹ ፡ ጥብሉላን ፡ በከመ ፡ ይጠበልልዎሙ ፡
 ለምውታን ። ወኮነ ፡ ፀአቱ ፡ እንዘ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወገጹ ፡ ጥብሉላን ፡ ትእም
 ርት ፡ በከመ ፡ አንሥእቱ ። ምክንያትስ ፡ በእንተ ፡ ፀአቱ ፡ እመቃብር ፡ እንዘ ፡ እገ
 ሪሁ ፡ ወእደዊሁ ፡ ወገጹ ፡ ጥብሉላን ፡ ወኢፈትሐ ፡ እምውስተ ፡ መቃብር ፡ ከመ ፡ ኩሎ ፡
 ሰብእ ፡ ይጠይቁ⁹ ፡ ሞቶ ፡ ወከመ ፡ ኢየሐልዩ ፡ ካልአን ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ምክንያተ ፡
 በተሰናእዎ ፡ ማእከሌሆሙ ። ወአዘዞ ፡ እግዚእነ ፡ ከመ ፡ ይዓእ ፡ እንዘ ፡ ውእቱ ፡ ጥብ
 ሉል ፡ በከመ ፡ ገነዝዎ ፡ ወበእንተዝ ፡ ኮነት ፡ ትእምርት ፡ ዓባይ ። ወለእመሰ ፡ ሐለዩ ፡
 ካልአን ፡ ከሐዲያን ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ሕያወ ፡ በውስተ ፡ መቃብር ፡ እፎ ፡ ኮነ ፡ * 20
 ይወፅእ ፡ እንዘ ፡ ጥብሉላን ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ፡ ወገጹ ። አላ ፡ ንሕነሰ ፡ ሕዝበ ፡
 ክርስቲያን ፡ ነአምን ፡ ወንትአመን ፡ ከመ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ አንሥእ¹⁰ ፡
 ለአልዓዛር¹¹ ፡ እምድኅረ ፡ ጥቶ ፡ በ፬ መዓልት¹² ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ከሐሊ ፡ ላዕለ ፡
 ኩሎ ፡ ግብር ። ወለእግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ ወመድኃኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ¹³ ፡
 ሰብሐት ፡ ወክብር¹⁴ ፡ ወሰጊድ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ኄር¹⁵ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ማሕ
 የዊ ፡ እስከ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ። 25

*A 194r^b

*P20r^{c1} 21

*P20v^a

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ሰምዓ ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ቴዎቅሪጦስ ፡ አናጉንሰጢስ¹⁶ ። ወዝንቱ ፡
 ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምሀገረ ፡ ሮሜ ። ወሶበ ፡ አኃዝዎሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ ክርስቲያን ፡
 ወእገበርዎሙ ፡ ይሁፀ ፡ ለጣዖታት ፡ አኃዝዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቴዎቅሪጦስ ፡ ምስሌሆሙ ፡
 ወአብጽሕዎ¹⁷ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ። ወይቤሎ¹⁸ ፡ ትሠውዕ*ኑ ፡ ወሚመ ፡ ትፈትንኑ¹⁹ ፡ 30
 ኩነኔ²⁰ ፡ ወውእቱስ ፡ ወልደ ፡ ፲ ወ፩ ክረምት ፡ ውእቱ ፡ ወይቤሎ ፡ ቴዎቅሪጦስ ፡
 ለንጉሥ ፡ አንሰ ፡ አበውእ²¹ ፡ መሥዋዕተ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡
 ሰብሐት ። ወይቤሎ ፡ ንጉሥ ፡ ሠዕ ፡ አቴዎቅሪጦስ ፡ ከመ ፡ ኢትሙት ፡ እኩየ ፡ ሞተ ።
 ወይቤሎ ፡ ለንጉሥ ፡ ነዓ ፡ አንጉሥ ፡ አንተ ፡ ወጠበብትከ ፡ ከመ ፡ ትርአይ ፡ መሥዋዕተ ፡

³ A ዘእጎቱ ፡ — ⁴ + ወኢያድኃኖ ፡ እሞት ፡ ቅድመ ፡ E, P — ⁵ E, P ለጸድቃን ፡ — ⁶ + ኅቤሁ ፡ E, P —
⁷ A እድኅረ ፡ — ⁸ + አፍአ ፡ P — ⁹ A ይጠይቁ ፡ — ¹⁰ E, P ውእቱ ፡ ዘአንሥእ ፡ — ¹¹ + እምውስተ ፡
 መቃብር ፡ E, P — ¹² A ሞቶ ፡ ፬ መዓልት ፡ — ¹³ + ሎቱ ፡ E, P — ¹⁴ < E, P — ¹⁵ + ሰማያዊ ፡ E; P

étaient les disciples de notre Seigneur Jésus-Christ; (celui-ci) les aimait à cause de leurs belles actions et (de) leurs vertus. Tous étaient vierges et ne s'étaient pas mariés. Quand vint le moment pour ce juste d'acquitter la dette qui (est) assignée au genre humain et de boire la coupe que tous les hommes
 5 doivent boire, il (l')acquitta le même (jour) qu'aujourd'hui et mourut. Notre Seigneur le Christ — gloire à lui! — savait depuis le début des âges que ce juste mourrait le même (jour) qu'aujourd'hui et qu'il devait le ressusciter d'entre les morts; mais il le laissa mourir — et 'Al'āzār demeura pendant quatre jours dans le tombeau jusqu'à ce qu'il puât et (le Seigneur) le
 10 ressuscita, le miracle alors était grand, — pour qu'il vît pendant ces quatre jours les demeures des bons et des pécheurs. Notre Seigneur — gloire à lui! — qui le ressuscita vint (alors), comme est témoin de cela Yoħannes (= Jean) l'évangéliste, le théologien, alors qu'il dit: «Notre Seigneur l'appela après qu'il était resté dans le tombeau quatre jours et lui dit: «'Al'āzār, 'Al'āzār,
 15 viens, sors»; et il sortit les mains, les pieds et le visage enveloppés comme on enveloppe les morts¹. Sa (= de 'Al'āzār) sortie, mains, pieds et visage enveloppés, est un miracle comme sa résurrection. La raison de sa sortie du tombeau, pieds, mains et visage enveloppés — il ne les (= les bandelettes) avait pas détachées dans le tombeau —, (est) que tous les gens reconnussent
 20 avec certitude sa mort et que d'autres ne pensassent pas que cela avait été une ruse (utilisée) par un accord entre eux. Notre Seigneur lui ordonna de sortir, enveloppé tel qu'on l'avait enseveli, et, à cause de cela, le miracle fut grand. Si d'autres impies pensent qu'il était vivant dans le tombeau, comment (si cela était vrai) serait-il sorti, les mains, les pieds et le visage
 25 enveloppés? Mais nous, le peuple des chrétiens, nous croyons et confessons que notre Seigneur le Christ a ressuscité 'Al'āzār quatre jours après que (celui-ci) fut mort, car il a pouvoir sur toute chose. À notre Seigneur, notre Dieu et notre Sauveur Jésus-Christ gloire, honneur et adoration avec son Père excellent et l'Esprit Saint vivifiant dans les siècles des siècles, amen!

30 [En ce jour devint martyr le saint Tēwoqriṭos (= Théocrite) le lecteur. Ce saint était de la ville de Romē (= Rome). Quand on saisit tous les chrétiens et qu'on (voulut) les contraindre à sacrifier aux idoles, on saisit ce saint Tēwoqriṭos avec eux et on l'amena auprès de l'empereur. (Celui-ci) lui dit: «Sacrifieras-tu ou éprouveras-tu le supplice?» Tēwoqriṭos avait quinze ans,
 35 il dit à l'empereur: «Moi, j'offre un sacrifice à notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui!» L'empereur lui dit: «Sacrifie, Tēwoqriṭos, pour ne pas mourir de male mort.» (Tēwoqriṭos) dit à l'empereur: «Viens, ô empereur — toi et tes sages —, pour voir mon sacrifice.» L'empereur ordonna de le conduire

¹ Cf *Jean* 11, 39-44.

ሰጣያዊ ፡ — ¹⁶ P ለናጉንጢስ ። — ¹⁷ P ያብጽሕዎ ፡ — ¹⁸ P ወይቤለ ፡ — ¹⁹ P ትፈትኑ ፡ — ²⁰ E ዠኑኔየ ፡ —
²¹ P ለመውት ፡ —

ዚእየ ። ወአዘዘ ። ንጉሥ ። ይሰድዎ ። ውስተ ። ቤተ ። አምላኩ ። ከመ ። ይሁዕ ። በህየ ።
 ወንጉሥስ ። ቆመ ። ጎበ ። ጥጎት ። ወሶበ ። ጸለየ ። ቅዱስ ። ቴዎቅሪጦስ ። ኮነ ። ድልቅልቅ ።
 ዐቢይ²² ። ውስተ ። ውእቱ ። መካን ። ወወድቀ ። አስቀላጽዮስ²³ ። አምላኩ ። ወርእዮ ።
 ንጉሥ ። ተሣልቆቶ ። አዘዘ ። ይምትሩ ። አንፎ ። ወይእስርዎ ። ውስተ ። ቤተ ። ሞቅሕ ።
 ወበሳኒታ ። አውዕለዎ ። ወወደይዎ²⁴ ። ውስተ²⁵ ። ሞቅሕታት ። ወካዕበ ። ከረዩ ። ግበ ። 5
 ዕሙቀ ። ወረበቡ ። ዲቤሁ ። ዕፀወ ። ወወደይዎ ። ውስቴታ ። እስከ ። ተበፅለ ። ሥጋሁ ።
 እመለያልዬሁ ። ወአንጉዑ ። ይጸቢ ። እምአዕዕምቲሁ ። ወበዝየኒ ። ኢክህሉ ። መዊአቶ ።
 *P20v^b ወካዕበ ። አብእዎ ። ውስተ ። ቤተ ። አማል *ክቲሆሙ ። ወአፀውዎ ። በህየ ። እንዘ ።
 ይመስሎሙ ። ዘይትቤቀሉ²⁶ ። ሎሙ ። አማልክቲሆሙ ። ወቴዎቅሪጦስ²⁷ ። ቅዱስ ።
 ቀጥቀጠ ። ወርቆሙ ። ለጣዖታት ። ወመልአከ ። እግዚአብሔር ። ያርት ። ሎቱ ። ጥጎተ ። 10
 ወይነሥእ ። ወርቀ ። ዘለጣዖታት ። ወይዘሩ ። ለነዳያን ። ወለምስኪናን ። ወሶበ ። ይትመ
 የጥ ። ይትአፀው ። ጥጎት ። ከመ ። ቀዳሚ ። ወአመ ። ሰሙን ። ዕለት ። ሶበ ። አርጋወ ።
 ንጉሥ ። አንቀጸ ። ረከበሙ ። ለጣዖታቲሁ ። ውጉራነ²⁸ ። ወሰቡራነ ። ወቅዱስሰ ። ይሣ
 ለቅ ። ላዕሌሆሙ ። ወአዘዘ ። ይሰትርዎ ። ለጸድቅ ። እስከ ። ያስተርኢ ። ንዋየ ። ውስጡ ።
 ወካዕበ ። አዘዘ ። ያብእዎ ። ውስተ ። ትያጥሮን ። ወአብእዎ ። ወሰደዱ ። ላዕሌሁ ። አናብ 15
 ስተ ። ወአጋዙ ። አናብሰት ። ይልሕሱ ። ቍሰሊሁ ። ወካዕበ ። አዘዘ ። ንጉሥ ። ይደይዎ ።
 ውስተ ። መቅዓን²⁹ ። እስከ ። ይነቅዕ ። መለያልዩ ። ወይጠወይ³⁰ ። ሥጋሁ ። በእኩይ ።
 ወበዝኒ ። ሞአ ። ጥቀ ። ወውእቱሂ ። ኢመምዓ ። ወሶበ ። ርእየ ። ንጉሥ ። ጥብዓቶ ። አዘዘ ።
 *P20v^c ይምትሩ ። ርእሶ ። በሰይፍ ። ወቅዱስ ። ኤሞርዮን ። ኤዲስ ። ቆ*ጳስ ። ወዙሉ ። ሕዝብ ።
 ወአሕዛብ ። ተለውዎ³¹ ። ለቅዱስ³² ። ቴዎቅሪጦስ ። እንዘ ። ይትራድእዎ ። በጸሎቱ ። 20
 ወተአምጎዎ ። በሰዕመተ³³ ። ቅዱሳን ። ወነሢአ ። ሰገራታዊ ። ሰይፎ ። መተረ ። ክሳዶ ።
 ወፈጸመ ። ስምዖ ። ትንብልናሁ ። የህሉ ። ምስለ ። ፍቁሩ ። አትናቴዎስ ። ለዓለመ ። ዓለም ።
 አሚን ።]

ወበዛቲ ። ዕለት ። ካዕበ ። ተዝካሮሙ ። ለቅዱሳን ። ጊዮርጊስ ። መስተጋድል ።
 *P20v^c120 ወተላስዮስ ። ሰማዕት ። ወዮሴፍ ። ኤዲስ ። ቆጳስ ። * [ወፍልሰተ ። ሥጋሁ ። ለኒቆር ። ሊቀ ። 25
 ካህናት ።] እግዚአብሔር ። ይምሐረነ ። በጸሎቶሙ ። ለዙሎሙ ። አሚን ።

አመ ። ፲፰ ለመጋቢት ። ምንባብ ።

በስመ ። አብ ። ወወልድ ። ወመንፈስ ። ቅዱስ ። አሐዱ ። አምላክ ።
 በዛቲ ። ዕለት ። ኮነ ። ቅዱስ ። ኢስድሮስ¹ ። ሰማዕት ። ቢጹ ። ለቅዱስ ። ዓና ። ሰማዕት ።
 እስመ ። ዓናስ ። ኮነ ። እምነ ። ሐራ ። ትዕይንተ ። መኰንነ ። ሀገረ ። ፈረማ² ። ወኮነ ። 30
 እምሰብእ ። ሀገረ ። ደቂያስ³ ። « ወኮነ ። ዝንቱ ። ቅዱስ ። ኢስድሮስ⁴ ። ዓርቁ ። የአንም ።
 አልባሳተ ። ፀምር ። ወኮነ ። ክልኤሆሙ ። ይመጸውቱ ። ለነዳያን ። ወለምስኪናን ። « በዘ ።
 ረብሐ⁵ ። ወርእዩ ። ክልኤሆሙ ። ራእየ⁶ ። በአሐቲ ። ሌሊት ። ዘከመ ። ብእሲት ። ድን

²² < E — ²³ P እስላጽዮስ፣ ቤተ፣ — ²⁴ < P — ²⁵ + ቤተ፣ P — ²⁶ P ወይቤቀሉ፣ — ²⁷ P ቴዎቅሪጦስ፣ —
²⁸ P ወጉራን፣ — ²⁹ P መቃዓን፣ — ³⁰ P ወይጠወይ — ³¹ P ወተለውዎ፣ — ³² P ቅዱስ፣ — ³³ P በተሰዕመተ፣

dans la maison de son (= de l'empereur) dieu pour y sacrifier; quant à l'empereur, il se tint à la porte. Quand le saint Tēwoqriṭos pria, il y eut une grande secousse dans ce lieu et 'Asqalāpyos (= Esculape) leur dieu tomba. Voyant que (Tēwoqriṭos) se moquait, l'empereur ordonna de lui couper le nez et de l'attacher dans la prison. Le lendemain, on le fit sortir et on le mit dans les chaînes. On creusa aussi une fosse profonde, on y répandit du bois (enflammé?) et on l'y jeta jusqu'à ce que sa chair se détachât de ses membres et que sa moelle s'écoulât de ses os. Ici non plus, (les païens) ne purent le vaincre. Ils le ramenèrent dans la maison de leurs dieux et l'y enfermèrent, s'imaginant que leurs dieux les vengeraient, mais le saint Tēwoqriṭos brisa l'or des idoles. L'ange de Dieu lui ouvrit la porte, (Tēwoqriṭos) prit l'or des idoles et le distribua aux pauvres et aux indigents. Quand il fut retourné (dans le temple), la porte se referma comme (elle était) auparavant. Le huitième jour, quand l'empereur ouvrit la porte, il trouva ses idoles jetées (à terre) et brisées; quant au saint, il se moquait d'elles. (L'empereur) ordonna de déchirer le juste jusqu'à ce qu'apparussent ses entrailles. Il ordonna encore de l'amener dans l'amphithéâtre; on l'(y) amena et on lâcha sur lui les lions, et les lions se mirent à lécher ses plaies. L'empereur ordonna encore de le mettre dans un instrument de torture jusqu'à ce que ses membres fussent rompus et son corps laidement disloqué. Là encore (Tēwoqriṭos) fut pleinement vainqueur et il ne fut pas effrayé. Quand l'empereur vit son courage, il ordonna de lui couper la tête à l'épée. Le saint 'Ēmoryon (= Émérianus), l'évêque, tout le peuple et la foule suivirent le saint Tēwoqriṭos en l'assistant par la prière et l'embrassèrent du baiser des saints. Ayant pris son épée, l'exécuteur lui coupa le cou et (le saint) acheva son martyre. Que son intercession soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration des saints Giyorgis (= Georges) le combattant (spirituel), Talāsyos (= Blaise) le martyr et Yosēf (= Joseph) l'évêque [et la translation du corps de Niqor l'archiprêtre]. Que Dieu ait pitié de nous par leurs prières à tous, amen.

LECTURE DU 18 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr 'Isderos (= Isidore), le compagnon du saint Dānā (= Sinâ) le martyr. Dānā était des soldats de l'armée du gouverneur de la ville de Faramā (= Péluse), il était des gens de la ville de Daqiyās (= Takinach). Ce saint 'Isderos son ami cousait des vêtements de laine. Tous deux donnaient en aumône aux pauvres et aux indigents ce qu'ils

¹ E, P ԽՈՏԸՈՒ : — ² E, P ԸԸՊ : — ³ E ԳՅԻՈՒ #; P ԳՅԻՈՒ # — ⁴ E, P ԽՈՏԸՈՒ : — ⁵ E, P ԼՊՄԸՂԻԿ # — ⁶ < E, P —

*A 194v°a

ግል : ወምስሌሃ : አክሊላት : እንዘ : ታነብሮሙ : ዲበ : አርእስቲሆሙ ። ወሶበ : ነቅሁ :
 እምንዋሞሙ : ተናገሩ : በበይናቲሆሙ : ዘከመ : ርእዩ : ወተፈሥሑ : ፈድፋደ :
 ወአእመሩ : ከመ : እግዚአብሔር : ጸውዖሙ⁷ : ከመ : ይኩኑ : ሰማዕታተ⁸ ። ወተን
 ሥኡ : ወሐሩ : ወበጽሑ : ኅበ : መኰንን ። ወፈትሐ : ቅዱስ : ዓና : ቅናቶ : ወገደፋ : *
 ቅድመ : መኰንን : ወተአምኑ : ክልኤሆሙ : በእግዚእነ : ክርስቶስ⁹ : ወአዘዘ : 5
 ወሞቅሕዎሙ¹⁰ : ወፈነወ : እግዚአብሔር : መልአኮ : ወናዘዘሙ ።

ወእምድኅረዝ¹¹ : ፈነዎ : መኰንን : ለቅዱስ : ዓና : ኅበ : ሀገረ : እስክንድርያ :
 ወነደጎ : ፣ ለቅዱስ : ኢስድሮስ¹² ። ወእምድኅረ : ሕዳጥ : መዋዕል : ሜጦ : መኰንን :
 እስክንድርያ : ለቅዱስ : ዓና : ኅበ : ሀገረ : ፈረማ¹³ ። ወተፈሥሑ : ክልኤሆሙ : ኅቡረ :
 በተራክቦቶሙ : ወተናገሩ : በበይናቲሆሙ : ለለ፩ : ዘከመ : በጽሐ : ላዕሌሁ ። 10
 ወኰነኖሙ : ውእቱ : መኰንን : ዙነኔ : ዓቢዩ ። ወእምዝ : አዘዘ : ከመ : ይክረዩ :
 ዓዘቅተ : ለቅዱስ : ኢስድሮስ¹⁴ : ወያንድዱ : ውስቴታ : እሳተ : ወይውግርዎ : ለቅ
 ዱስ : ውስተ : እሳት¹⁵ : ወገብሩ : በከመ : አዘዘ ። ወሰአሎሙ : ቅዱስ : ለሐራ : ከመ :
 ይትዓገሡ¹⁶ : ላዕሌሁ : ንስቲተ : እስክ : ይጼሊ ። ወጸለዩ : ፣ ወሰአለ : እምኅበ¹⁷ :
 እግዚእነ : ክርስቶስ : ከመ : ይትወክፍ : ነፍሶ : ወየሐሊ : በሥጋሁ ። ወእምዝ : ቀርበ : 15
 ኅበ : ዓዘቅተ : እሳት : ወወደዩ : ርእሶ : ውስቴታ : ወመጠወ : ነፍሶ : ውስተ : እዴሁ :
 ለእግዚአብሔር : ወኢበጽሐ : ላዕለ : ሥጋሁ : ወኢምንትኒ : እሙስና : ወኢተወለጠ :
 አርአያሁ ። ወኮነት : እሙ : ለቅዱስ : ዓና : ትበኪ : ላዕሌሁ : በእንተ : ፍልጠቱ :
 እምዓርኩ ። ወእምዝ : ጸሩ : ሥጋሁ : ወአንበርዎ : ውስተ : መካን : ሠናይ : እስክ :
 ተፍጻሜተ : መዋዕለ : ሰደት ። ወበጊዜ : ዘኮነ : ቅዱስ : ኢስድሮስ¹⁸ : ሰማዕት : ርእ 20
 ዩት : እሙ : ለቅዱስ : ዓና : ለብዙኃን : መላእክት : እንዘ : ይነሥኡ : ነፍሶ : ለቅዱስ :
 ኢስድሮስ¹⁹ : ወአዕረግ*ዎ²⁰ : ውስተ : ሰማያት : በዓቢይ : ስብሐት ። እግዚአብሔር :
 ይምሐረነ : ወይስረይ : ለነ : ኃጣውኢነ : በጸሎቱ : ለዝንቱ : ቅዱስ : ወበረከቱ : የሀሉ :
 ምስሌነ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

*A 194v°b

አመ : ፲፱ ለመጋቢት : ምንባብ ።

25

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : ቅዱስ : ሰባኪ : ሐዋርያ : አርስጦጵውሎስ¹ ። ዝንቱ : ቅዱስ :
 ኮነ : እምኑልቆሙ : ለ ፸ ወ ፪ አርድእት : ዘሐረዮሙ : እግዚእነ : ወፈነዎሙ : ይስብኩ :
 እምቅድመ² : ሕማማቲሁ : ወወረደ : ላዕሌሁ³ : መንፈስ : ቅዱስ : ጳራቅሊጦስ :
 ወኃይል : ወጸጋ : ምስለ : ሐዋርያት : በበዓለ : ፶ ። ወሐረ : ምስለ : ሐዋርያት : 30
 ወተለአኮሙ : ወሰበክ : ምስሌሆሙ : በስብከተ : ወንጌል : ቅዱስ : ማሕየዌ ። ወሜ
 ጦሙ : ለብዙኃን : ውስተ : ፍኖተ : መድኃኒት : ወአብአሙ : ውስተ : ሃይማኖተ :
 እግዚእነ : ክርስቶስ : ወአጥመቆሙ : ጥምቀተ : ክርስትና : ወአድኃነ : ነፍሳቲሆሙ :

⁷ E, P ውእቱ : ዘጸውዖሙ : — ⁸ E, P ሰማዕታቲሁ ። — ⁹ + ወሰሚዎ : መኰንን : ነገሮሙ : E, P —
¹⁰ E, P ይሞቅሕዎሙ : — ¹¹ A ወእምድኅረ : — ¹² E, P ለኤስድሮስ ። — ¹³ E, P ፈረማ ። — ¹⁴ E, P
 ኤስድሮስ : — ¹⁵ A እሳተ : — ¹⁶ A ይትዓገሡ : — ¹⁷ E, P ኅበ : — ¹⁸ E, P ኤስድሮስ : — ¹⁹ E, P
 ኤስድሮስ : — ²⁰ E, P ወያዕርግዎ :

gagnaient. Tous deux virent une vision une nuit: une vierge — avec elle (il y avait) des couronnes — posant celles-ci sur leurs têtes. Quand ils s'éveillèrent de leur sommeil, ils se racontèrent mutuellement ce qu'ils avaient vu; ils se réjouirent fort et surent que Dieu les avait appelés pour qu'ils fussent martyrs. Ils se levèrent, allèrent et arrivèrent auprès du gouverneur. Le saint 5 Dānā défit sa ceinture et la jeta devant le gouverneur; tous deux (= les saints) confessèrent notre Seigneur le Christ. (Le gouverneur) donna un ordre et on les emprisonna. Dieu envoya son ange et (celui-ci) les consola.

Après cela, le gouverneur envoya le saint Dānā à la ville d'Alexandrie et relâcha le saint 'Isderos. Peu de temps après, le gouverneur d'Alexandrie renvoya le saint Dānā à la ville de Faramā. Tous deux (= 'Isderos et Dānā) se réjouirent ensemble de leur réunion et se racontèrent mutuellement ce qui était arrivé à chacun d'eux. Le gouverneur leur fit subir une grande torture. Puis il ordonna de creuser une fosse pour le saint 'Isderos, d'y allumer du 15 feu et de jeter le saint dans le feu, et on fit comme il (l')avait ordonné. Le saint demanda aux soldats de patienter un peu jusqu'à ce qu'il eût prié. Il pria et demanda à notre Seigneur le Christ de recevoir son âme et de s'occuper de son corps. Puis il s'approcha de la fosse de feu, s'y jeta et remit son âme dans la main de Dieu. Il n'arriva aucun dommage à son corps et 20 son aspect ne fut pas changé. La mère du saint Dānā pleurait sur lui à cause de sa séparation d'avec son ami. Ensuite, on emporta son (= de 'Isderos) corps et on le plaça dans un bel endroit jusqu'à la fin des jours de la persécution. Au moment où le saint 'Isderos devint martyr, la mère du saint Dānā vit de nombreux anges prenant l'âme du saint 'Isderos, et ils la firent 25 monter aux cieus dans une grande gloire. Que Dieu ait pitié de nous et nous pardonne nos péchés par la prière de ce saint, et que la bénédiction de celui-ci soit avec nous dans les siècles des siècles, amen.

LECTURE DU 19 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

30 En ce jour mourut le saint prédicateur, l'apôtre 'Arestupāwlos (= Aristobule). Ce saint était au nombre des soixante-douze disciples que choisit notre Seigneur et (qu')il envoya prêcher avant sa passion. L'Esprit Saint, le Paraclet — ainsi que la puissance et la grâce —, descendit sur lui (qui était) avec les apôtres lors de la fête de la Pentecôte. Il alla avec les apôtres, les 35 servit et prêcha avec eux l'Évangile saint vivifiant. Il convertit beaucoup (de gens) à la voie du salut, les fit entrer dans la foi de notre Seigneur le Christ,

¹ E, P ἈΓΙΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ (P ἈΓΙΟΥ ΠΑΤΕΡΟΣ) : ἁγίου : Ἀγίου : ἁγίου : — ² A ἁγίου : — ³ E, P ἁγίου : —

በዘ : ወሀቦሙ : እምትእዛዛት : መለኮታዊት ። ወሄምዎ : ሐዋርያት : ለዝንቱ : ቅዱስ :
 ኤጲስ : ቆጶስ : ላዕለ : ሀገረ : አብራጣብያስ ። ወሐረ : ኅቤሃ⁴ : ወአብአሙ : ውስተ :
 አእምሮ⁵ : እግዚእነ : ክርስቶስ ። ወገብረ : በቅድሚያሙ : ተአምራተ : ብዙኃተ ።
 ወበጽሖ : ምንዳቤ : ዓቢይ : እምነ : አይሁድ : ወእምዮናናዊያን : ወሰደድዎ : ብዙኃ :
 ጊዜ : ወወገርዎ : በአእባን : ወሶበ : ፈጸመ : ሑረቶ : ሠናየ⁶ : ወአዕረፈ : በሰላም ። 5
 ወናሁ : ዘክሮ : ሐዋርያ : ጳውሎስ : በመልእክቱ : ለሰብአ : ሮሜ ። ጸሎቱ : ወበረከቱ :
 የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 195r^a ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሮሙ : ለጌሰማዕታት : እለ : እሙንቱ : እለእስክንድ
 ሮስ : ግብጻዊ : ወእለእስክንድሮስ⁷ : ወአጋብዮስ⁸ : እም*ሀገረ : ጋዛ : ወኒሞላስ⁹ :
 እምሀገረ : ቡጦስ¹⁰ : ወዲዮናስዮስ : እምሀገረ : ጣራብልስ : ወሮሜሎስ : ወተላስዮስ : 10
 እምአእጸዳተ : ግብጽ ። እሉ : ጌ ቅዱሳን¹¹ : ተሰናኦዉ : በፍቅር¹² : መሲሐዊት¹³ ።
 ወበጽሖ : ኅበ : መኩንን¹⁴ : ሀገረ : ቂሳርያ : ዘፍልስጥኤም : ወተአምኑ : ቅድሚሁ :
 በእግዚእነ : ክርስቶስ : በመዋዕሊሁ : ለዲዮቅልጥያናስ : ከሐዲ : ወኩንኖሙ : ዓቢየ :
 ኩነኔ ። ወነሥኡ : አክሊለ : ሰምዕ : በመንግሥተ : ሰማያት ። እግዚአብሔር : ይምሀ
 ረነ : በጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ። 15

*P 22r^a l 1 * [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አእረፈ : ቅዱስ : አስከናፍር : ወብእሲቱ : ማርታ :
 ወውሉዱ : አርቃድዮስ : ወዮሐንስ ። ወዝንቱስ : አስከናፍር : ኮነ¹⁵ : ብዙኃ : ንዋይ :
 ወብዕል : ወተዓቃቤ : ለሕገ : እግዚአብሔር : ወሐፀኖሙ : ለውሉዱ : በተግሣጽ :
 መንፈሳዊት ፤ ወሶበ : ልህቁ : ፈነዎሙ : ኅበ : ሀገር : ዘይብልዋ : ተይሩት : ከመ :
 ይትመህሩ : ጥበበ : ወተግሣጽ ። ወሶበ : ፈጸሙ : ትምህርተ : ለአከ¹⁶ : ያምጽእዎሙ : 20
 ከመ : ይትፈሣሕ : በመርዓሆሙ ፤ ወእንዘ : የሐውሩ : ማእከለ : ባሕር : ተሰብረ :
 ሐመሮሙ ። ወሶበ : አድኃኖሙ : እግዚአብሔር : እምተሰጥሞ : ገደፎ : ማዕበል :
 ለዮሐንስ : ውስተ : ፩ መካን : ወለአርቃድዮስ : ውስተ : ፩ መካን ። ወሶበ : ኃጥአ :
 ተሰፋ : ሐረ : ዮሐንስ : ውስተ : ምኔተ : መነኮሳት ። ወመንኩስ¹⁷ : ወአንሐለ : ሥጋሁ :
 በጸም : ወበጸሎት : በእንተ : እኑሁ : አርቃድዮስ : እንዘ : ይትኃዘብ : ከመ : ውእቱ : 25
 ሞተ ። ወአርቃድዮስኒ : እንዘ : ይበኪ : በእንተ : ሞተ : እኑሁ : 'ዘያፈቅሮ : እንዘ : ጸረ :
 ኃዘን : ይጸውር : በመቅክፈ : ልቡ : እንዘ : ለሲሳዩ : ይሬሲ : ኅብስተ : ኃዘን¹⁸ :

*P 22r^b አስተርአ*ዮ : ዮሐንስ : በራእይ : ወነገሮ : ከመ : ሀሎ : ሕያወ ። ወአርቃድዮስ : ሐረ :
 ኅበ : መካናት : ቅዱሳት : ወቦአ : ገዳመ : ዮሐንስ¹⁹ : ወመንኩስ : ኅበ : አረጋዊ :
 ቅዱስ : ወነበረ : እንዘ : ይትጋደል : ፫ ዓመተ ። ወአስከናፍርስ : ሶበ : ሰምዓ : ሞተ : 30
 ውሉዱ²⁰ : ለብስ : ሠቀ : ውእቱ : ወብእሲቱ : ወነጸፉ : ሐመደ ። ወበአሐቲ : ሌሊት :
 ርእዮ : አስከናፍር : ለዮሐንስ : እንዘ : ዲበ : ርእሱ : አክሊል : ዘእምዕንቀ። ወውስተ :
 እደዊሁኒ²¹ : መስቀል ። ወአርቃድዮስኒ²² : ዲበ : ርእሱ : አክሊል : በአምሳለ : ኮከብ ።

4 + ወሰበከ : ውስተታ : ወሚጦሙ : ለብዙኃን : እምሰብአ : ዚእሃ : E, P — 5 + እግዚአብሔር : ወውስተ : ሃይማኖተ : E, P — 6 E, P በሠናይ : ዘበአማን : — 7 < A — 8 P ወአጋቢዮስ : — 9 E ወኒምላስ : P ወኒምላስ : — 10 E, P ቡንጦስ : — 11 E, P ጌ — 12 A በፍቅር : — 13 E, P መንፈሳዊት ። — 14 A መኩንን : — 15 + ሎቱ : የ — 16 P ለአኩ : — 17 P ወመኩንንስ : — 18 < E — 19 E ዮርዳናስ : — 20 < P — 21 E እዴሁ : — 22 E ወለአርቃድዮስኒ : —

les baptisa du baptême chrétien et sauva leurs âmes en leur donnant les commandements divins. Les apôtres consacrèrent ce saint évêque de la ville de 'Abrāṭābyās. Il y alla, les (= les habitants) fit entrer dans la connaissance de notre Seigneur le Christ et fit devant eux de nombreux miracles. Il lui
 5 arriva de grands malheurs du fait des Juifs et des Grecs: ils le chassèrent de nombreuses fois et lui jetèrent des pierres. Quand il eut achevé sa belle carrière, il mourut en paix. Voici que l'apôtre Pāwlos (= Paul) l'a mentionné dans son épître aux Romains¹. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

10 En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de sept martyrs qui sont 'Ela'eskenderos (= Alexandre) l'Égyptien, 'Ela'eskenderos (= Alexandre), 'Agābyos (= Agapius) de la ville de Gāzā (= Gaza), Nimolās (= Timolaos) du pays de Buṭos (= le Pont), Diyonāsyos (= Denys) de la ville de Tārābles (= Tripoli), Romēlos (= Romulus) et Talāsyos (= Valésius),
 15 (tous deux) de cités d'Égypte. Ces sept saints s'accordèrent dans l'amour chrétien; ils vinrent auprès du gouverneur de la ville de Qisāryā de Felseṭ'em (= Césarée de Palestine) et confessèrent devant lui notre Seigneur le Christ au temps de Diyoqleṭyānos (= Dioclétien) le renégat. (Le gouverneur) leur fit subir une grande torture et ils reçurent la couronne du martyr dans le
 20 royaume des cieux. Que Dieu ait pitié de nous par leur prière, et que leur bénédiction soit avec nous, amen.

[En ce jour aussi mourut le saint 'Askanāfer, sa femme Mārtā (= Marthe) et ses fils 'Arqādyos (= Arcadius) et Yoḥannes (= Jean). Cet 'Askanāfer avait beaucoup d'argent et de richesses; il observait la loi de
 25 Dieu et il éleva ses fils dans la discipline spirituelle. Quand ils eurent grandi, il les envoya à la ville qu'on appelle Tayrut pour qu'ils apprissent la sagesse et la discipline. Quand ils eurent achevé (leur) instruction, il dépêcha pour qu'on les fit venir afin qu'il se réjouît dans une fête en leur (honneur). Alors qu'ils faisaient route par mer, leur navire se brisa. Quand Dieu les eut sauvés
 30 de la noyade, les vagues jetèrent Yoḥannes dans un lieu et 'Arqādyos dans un (autre) lieu. Quand il eut perdu espoir, Yoḥannes alla dans un monastère de moines. Il se fit moine et détruisit son corps par le jeûne et la prière à cause de son frère 'Arqādyos, pensant que celui-ci était mort. Quant à 'Arqādyos, alors qu'il pleurait à cause de la mort de son frère qu'il aimait,
 35 qu'il portait le fardeau du chagrin sur les épaules de son cœur et faisait sa nourriture du pain du chagrin, Yoḥannes lui apparut dans une vision et lui dit qu'il était vivant. 'Arqādyos alla aux Lieux saints et pénétra dans le désert de Yoḥannes (= Jean), se fit moine auprès d'un saint vieillard et resta trois ans à combattre (spirituellement). Quand il apprit la mort de ses fils,

¹ Cf *Romains* 16, 10

ወተንሢኦ : ነገራ : ለብእሲቱ : ወይቤላ : ንዲ : ንሐር : ውስተ : ቤተ : መቅደስ : ከመ :
 ንጎሥሥ : ዜና : ውሉድነ : ወበጺሐሙ : ጸለዩ : ወሐሩ : ዮርዳኖስ : ውስተ : ምኔተ :
 ዮሐንስ : መጥምቅ : ወረከብዎ : ለአረጋዊ : ዘአመንኩሶ : ለአርቃድዮስ : ወልደሙ :
 ወወድቁ : ታሕተ : እገሪሁ : ወነገርዎ : ትካዞሙ²³ ። ወይቤሎሙ : ኢትንዝኑ :
 አፍቁራኒሁ : ለክርስቶስ : ሶበ : ተመየጥክሙ : ውስተ : ቤተ : መቅደስ : ትረክቡ²⁴ : 5
 ደቂቀክሙ²⁵ : ሕያዋነ : ወተመይጡ : * እንዘ : ይትፈሥሑ ። ወዮሐንስስ : መጽእ :
 ከመ : ይስግድ²⁶ : ለበዐለ : መስቀል ። ወጸውዎ : አረጋዊ : ለዮሐንስ : ወአስተራከቦ :
 ምስለ : አርቃድዮስ : እኑሁ ። ወእምዝ : ተሐቀፉ : ወበከዩ ። ወካዕበ : ጸውዎ : አረጋዊ :
 ለአስከናፍር : ወአስተራከቦ : ምስለ : ውሉዱ²⁷ : ወበከዩ²⁸ : አስከናፍር : ወብእሲቱ :
 ላዕለ : አርቃድዮስ : ወዮሐንስ : እንዘ : ይስዕምዎሙ ። ወለብስ : አስከናፍር : ልብስ : 10
 ምንኩስና : በኅበ : ውእቱ : አረጋዊ ። ወለብእሲቱ : ማርታ : አብኣ : ውስተ : ምኔተ :
 አንስት ። ወአግዳዘ : አግብርቲሁ : ወዘረወ : ንዋዮ : ላዕለ : ነዳዖን : ወለብስ : ሠቀ :
 ፀጉር : ወወፅእ : ገዳመ : ወነበረ : በጾም : ወበጸሎት ። ወከማሁ : ውሉዱኒ : ቡሩካን :
 ወብእሲቱ²⁹ : ማርታ : አዕረፉ : በሰላም ። በረከቶሙ : ቅድስት : ትኩን : ምስለ :
 ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።] 15

*P22r°c

አመ : ቼ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ¹ : አብ : ቅዱስ : አባ : ሚካኤል : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀገረ :
 እስክንድርያ : ወውእቱ : እምኑልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : ጳጳሳት : ፶ ወ፮ ። ወዝንቱ :
 አብ : ኮነ : ፍጹመ : በኩሉ : ምግባረ : ሠናይ ። ወበጽሐ : ላዕሌሁ : ምንዳቤ : ወሐዘን² : 20
 በመዋዕለ : ሢመቱ ። ወውእቱኬ : እስመ : ፩ ኤጲስ : ቆጶስ : እኩይ : ዘኮነ : ላዕለ : ሀገረ :
 ሳሐ³ : ወያፈቅር : ክብረ : ዝንቱ : ዓለም : ኅላፊ ። ወኮነ : በሀገረ : ደነውሳር :
 ዘበሢመቱ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሐደሱ : ሕንጻታ : ወፈቀዱ : ከመ : ይቀድስዎ :
 ወልሂቃነ : ሀገርስ : እለ : ሐደስዎ : ለይእቲ : ቤተ : ክርስቲያን : ሰአልዎ : ለውእቱ :
 ኤጲስ : ቆጶስ : እኩይ : ከመ : ይፈኑ : ኅበ : አብ : ሊቀ : ጳጳሳት : ወኅበ : ኤጲስ : 25
 ቆጶሳተ : እሉ : በሐውርት : እለ : የአውድዎሙ : ከመ : ይትባረኩ : እ*ምኔሆሙ :
 ወይቀድሱ : ቤተ : ክርስቲያኖሙ ። ወኢፈቀደ⁴ : ውእቱ : ኤጲስ : ቆጶስ : እኩይ :
 ከመ : ይፈኑ : ኅበ : ሊቀ : ጳጳሳት : ወፈንጫ : እሙንቱ : በፈቃድሙ : ኅበ : አብ :
 ሊቀ : ጳጳሳት⁵ : አባ : ሚካኤል : ዘእንበለ : ፈቃዱ : ለውእቱ : ኤጲስ : ቆጶስ : እኩይ ።
 ኃድጎሙ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወወፅእ : ከመ : ያስተደሉ : ሎሙ : ምሳሐ : 30
 ወኢተዘከረ : ቃለ : እግዚእነ : ዘይቤ : በወንጌል⁶ : ማርታ : ማርታ : ትሠርሂ⁷ :
 ወታስተዳልዊ : ብዙኃ : ወሕዳጥ : የአክል ። ወሶበ : ኃለፈ : ጊዜ : ቅዳሴ : ወውእቱ :

*A 195r°b

²³ P ትእዛዞሙ ። — ²⁴ P ተረክቡ ። — ²⁵ P ደቂቀክሙ ። — ²⁶ < P — ²⁷ P ወልዱ ። — ²⁸ P ወበዩ ። — ²⁹ P ወለብእሲቱ ።
¹ P ኮነ : ስምዓ : ወአዕረፈ : በሠናይ : ብፁዓዊ : ክቡር : — ² + ዓቢይ : E, P — ³ E ስሐ ፣ P ስሐ : — ⁴ + አሜን : E, P — ⁵ + ወአብጽሕዎ ። ወሶበ : በጽሐ : ዝንቱ : አብ : ሊቀ : ጳጳሳት : E, P — ⁶ + ቅዱስ : P — ⁷ P ሰርሂ : —

'Askanāfer revêtit un sac — lui et sa femme —, et ils répandirent de la cendre (sur leur tête). Une nuit, 'Askanāfer vit Yoḥannes, une couronne de bijoux sur la tête et une croix dans les mains. Quant à 'Arqādyos, (il avait) sur la tête une couronne de l'aspect d'une étoile. S'étant levé, ('Askanāfer) parla à sa femme et lui dit: «Viens, allons dans le sanctuaire chercher des nouvelles de nos fils.» Parvenus (là), ils prièrent, allèrent au (désert de) Yordānos (= Jordanie) dans le monastère de Yoḥannes le Baptiste et rencontrèrent le vieillard qui avait fait moine 'Arqādyos leur fils. Ils tombèrent à ses pieds et lui racontèrent leur chagrin. Il leur dit: «Ne vous affligez pas, aimés du Christ: quand vous retournerez dans le sanctuaire, vous trouverez vos enfants vivants.» Ils s'en retournèrent en se réjouissant. Quant à Yoḥannes, il vint afin de faire acte d'adoration pour la fête de la Croix. Le vieillard appela Yoḥannes et le fit se réunir avec 'Arqādyos son frère, puis ils s'embrassèrent et pleurèrent. Le vieillard appela encore 'Askanāfer et le fit se rencontrer avec ses fils; 'Askanāfer et sa femme pleurèrent sur 'Arqādyos et Yoḥannes en les embrassant. 'Askanāfer revêtit le vêtement monastique auprès du vieillard et fit entrer sa femme Mārtā dans un monastère de femmes. Il affranchit ses esclaves, distribua ses biens aux pauvres, revêtit un cilice, partit au désert et demeura dans le jeûne et dans la prière. Ses enfants bénis et sa femme Mārtā (firent) de même, (puis) ils moururent en paix. Que leur sainte bénédiction soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 20 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint abbā Mikā'ēl (= Michel III), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le cinquante-sixième. Ce père était accompli dans toute belle action. Il lui arriva malheurs et afflictions pendant le temps de sa charge; cela (eut lieu) ainsi: (il y avait) un mauvais évêque qui était préposé à la ville de Sāḥa (= Sakha), il aimait les honneurs de ce monde transitoire. Il y avait dans la ville de Danawsār (= Danouāchir) qui (était) dans son diocèse une église dont on avait restauré la construction et qu'on voulait consacrer. Les chefs de la ville, qui avaient restauré cette église, demandèrent à ce mauvais évêque de dépêcher vers le père patriarche et vers les évêques des districts qui les (= les habitants de Danawsār) entouraient pour que (ceux-ci) en fussent bénis et (pour) consacrer leur église. Le mauvais évêque ne voulut pas dépêcher vers le patriarche et ils dépêchèrent de leur propre chef vers le père patriarche abbā Mikā'ēl contre le gré du mauvais évêque. (Celui-ci) les laissa dans l'église et sortit s'occuper pour eux du banquet — il ne se rappela pas la

ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ እኩይ ፡ ኢበጽሐ ፡ ወጉንደዩ ፡ ብዙኃ ፡ ወሰከልዎ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡
 ወሊቃውንት ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ከመ ፡ ይውጥን ፡ ቅዳሴ ፡ ከመ ፡ ያንብቡ ፡
 መጻሕፍተ ፡ እስከ ፡ ይመጽእ ፡ ውእቱ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ወሶበ ፡ አገበርዎ ፡ ለዝንቱ ፡
 አብ ፡ ተንሥኦ ፡ በሞገሰ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሰና ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ አብ ፡ ለኵሎሙ⁸ ፡
 ወስልጣን ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወወጠነ ፡ ቅዳሴ ፡ ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ውእቱ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ 5
 እኩይ ፡ ዘንተ ፡ ቦኦ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ሰይጣን ፡ ወተንሥኦ ፡ ወመጽእ ፡ ኅበ ፡ ቤተ ፡
 ክርስቲያን ፡ እንዘ ፡ ይትመዓዕ ፡ ወቦኦ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወመሰጠ ፡ ቍርባነ ፡
 እምውስተ ፡ ጸሕል ፡ ወሰበሮ ፡ ወገደፎ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወወፅኦ ፡ እንዘ ፡ ይትመዓዕ ፡
 ወአዘዘ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወአምጽኡ ፡ ካልኦ ፡ ቍርባነ ፡ ወቀደሶ ፡ ወወሀቦሙ ፡ ለሕዝብ ፡
 እምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ፡ ወበሳኒታሁ ፡ አስተጋብአሙ ፡ ዝንቱ ፡ * አብ⁹ ፡ ለኤጲስ¹⁰ ፡ 10
 ቆጶሳት ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ምስሌሁ ፡ ወለካህናት ፡ ወማእምራን ፡ ወመተሮ¹¹ ፡ ለውእቱ ፡
 ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ እኩይ ፡ እምሢመቱ ፡ ወሢመ¹² ፡ ካልኦ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ህየንቴሁ ፡
 ወቦኦ ፡ ውስቴቱ¹³ ፡ ሰይጣን ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ መኰንን ፡ ምስር¹⁴ ፡ ወአስተዋደዮ ፡
 ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ በኅቤሁ ፡ ወይቤሎ ፡ አእምር ፡ ከመ ፡ ሀሎ ፡ በኅበ ፡
 ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ንዋይ ፡ ብዙኅ ፡ ወርቅ ፡ ወብሩር ፡ ወከማሁ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ 15
 ምሉኣነ ፡ ንዋየ ፡ ቅድሳት ፡ ወወርቅ¹⁵ ፡ ወብሩር ፡ ወአብጽሐ ፡ መኰንን ፡ ለዝንቱ ፡
 አብ ፡ ወኅሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ኵሎ ፡ ንዋየ ፡ ቅድሳት ፡ ዘአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ወአብዮ ፡
 ወኢወሀቦ ፡ ኪያሆሙ ፡ ወይቤሎ ፡ ሥጋየሰ ፡ ናሁ ፡ ቅድሚከ ፡ ዘፈቀድከ ፡ ግበር ፡ ብየ ፡
 ወነፍሰየሰ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለፈጣርየ¹⁶ ፡ ወአዘዘ¹⁷ ፡ ወአሰርዎ ፡ ወሞቅሕዎ ፡ ወነ
 በረ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ አሐተ ፡ ዓመተ ፡ ወዘይፈደፍድ ፡ ወኮነ ፡ በዝንቱ ፡ 20
 መጣን ፡ ይጸውም ፡ ወትረ ፡ ወኢይበልዕ ፡ ዘእንበለ ፡ ሕብስት ፡ ወጼው¹⁸ ፡
 ወእምድኅረዝ ፡ መጽእ ፡ ፩ ጸሐፊ ፡ ዘስሙ ፡ ዮሐንስ ፡ ክርስቲያን ፡ ወመሃይምን ፡ ኅበ ፡
 መኰንን ፡ ወተሐብዮ ፡ ለአብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወአውጽኦ¹⁹ ፡ እምቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ከመ ፡
 የሀቦ ፡ ለመኰንን ፡ ፪፻፯ ዲናረ ፡ ወርቅ ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ቤቱ ፡ ወነበረ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ፡
 ወእምዝ ፡ አስተጋብኡ²⁰ ፡ ልሂቃነ ፡ መሃይምናን ፡ በበይናቲሆሙ ፡ መነኮሳተ ፡ ገዳመ ፡ 25
 አስቄጥስ ፡ ፻፯ ዲናረ ፡ ወርቅ ፡ ወኮነ ፡ ሰብኦ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡
 ሢጡ ፡ አሐደ²¹ ፡ እ * ምድሮሙ ፡ በ ፲፻፯ ዲናር²² ፡ እስከ ፡ መልኦ ፡ ፻፯ ዲናረ ፡ ወወሀቦ ፡
 ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ለመኰንን ፡ ወጸሐፊ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ በእዴሁ ፡ መጽሐፊ ፡ ለሰብኦ ፡
 ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ከመ ፡ የሀቦሙ ፡ ለለ ፡ ዓመት ፡ ፲፻፯ ዲናረ ፡ ወእሙንቱ ፡ ፻፯ ዲናረ ፡
 ካልእታ ፡ ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይስኦል ፡ እምነ ፡ መሃይምናን ፡ ወወፅኦ ፡ እምቤቱ ፡ ከመ ፡ 30
 ይሐር ፡ ኅበ ፡ አህጉር ፡ ወበጽሐ²³ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ በልባስ²⁴ ፡ ወነበረ ፡ ባቲ ፡ አሐተ ፡
 ዕለተ ፡ ወቦኦ ፡ ኅቤሁ ፡ ፩ መነኮስ ፡ ምስኪን²⁵ ፡ እንዘ ፡ ይለብስ ፡ አጽርቅተ ፡ ወተባ
 ረከ ፡ እምአብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወነበረ ፡ በኅበ²⁶ ፡ ረድኡ ፡ ወይቤሎ ፡ ለረድኡ ፡ በሎ ፡
 ለአብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ኢትተክዝ ፡ በልብከ ፡ እስመ ፡ እምዛቲ ፡ ዕለት ፡ እስከ ፡

* A 195v°a

* A 195v°b

⁸ A ለኵሎሙ ፡ — ⁹ + ክቡር ፡ ለሕዝብ ፡ E, P — ¹⁰ A ኤጲስ ፡ E, P ለኤጲስ ፡ — ¹¹ E, P ወመተርዎ ፡ —
¹² E, P ወሢመ ፡ — ¹³ E, P ውስተ ፡ ልቡ ፡ — ¹⁴ + አሕመድ ፡ ወልደ ፡ ጠውሎን ፡ E, P — ¹⁵ E, P
 ዘወርቅ ፡ — ¹⁶ E, P ለእግዚአብሔር ፡ — ¹⁷ + ይእስርዎ ፡ በእደዊሁ ፡ ወበእገሪሁ ፡ E, P — ¹⁸ + ወዓተር ፡
 ብሱል ፡ E, P — ¹⁹ E, P ወወፅኦ ፡ — ²⁰ A አስተጋብአሙ ፡ — ²¹ + ምድረ ፡ E, P — ²² P በ ፲፻፯ ዲናረ ፡
 ወርቅ ፡ — ²³ P ወወፅኦ ፡ — ²⁴ E በልበዬስ ፡ P በልበይስ ፡ — ²⁵ E, P ፩ ነዳይ ፡ መነኮስ ፡ ወምስኪን ፡ —
²⁶ + አንቀጽ ፡ በገቦ ፡ E, P —

parole de notre Seigneur qu'il dit dans l'Évangile: «*Mārtā* (= Marthe), *Mārtā*, tu te fatigues et prépares beaucoup (de choses) et peu suffit»¹. Comme le moment de la consécration était passé et que le mauvais évêque n'était pas arrivé et était très en retard, les évêques et les anciens demandèrent à ce père patriarche de commencer la consécration pour qu'on lût les Écritures jusqu'à ce qu'arrivât l'évêque. Comme ils le pressaient, ce père (= le patriarche) se leva avec les ornements du patriarcat — il (était) le père de tous et (avait) puissance sur eux — et commença la consécration. Quand le mauvais évêque apprit cela, Satan entra dans son cœur, il se leva, vint à l'église en fureur, pénétra dans le sanctuaire, enleva l'hostie de la patène, la brisa, la jeta par terre et sortit en fureur. Le patriarche donna un ordre, on apporta une autre hostie, il la consacra et administra au peuple les saints Mystères. Le lendemain, ce père rassembla les évêques qui étaient avec lui, ainsi que les prêtres et les docteurs, déposa le mauvais évêque de sa charge et consacra un autre évêque à sa place.

Satan entra en lui (= l'évêque), il alla auprès du gouverneur de Mesr (= Égypte)², calomnia ce père patriarche auprès de lui et lui dit: «Sache qu'il y a chez le patriarche beaucoup de richesses, de l'or et de l'argent. De même, les églises (sont) pleines de vases sacrés, d'or et d'argent.» Le gouverneur fit venir ce saint et exigea de lui tous les vases sacrés des églises. (Le patriarche le) lui refusa, ne les lui donna pas et lui dit: «Voici, mon corps (est) devant toi, fais-moi ce que tu veux; quant à mon âme, (elle est) dans la main de mon créateur.» (Le gouverneur) donna un ordre et on l'enchaîna et l'emprisonna. Il resta en prison une année et davantage; pendant ce laps de temps, il jeûna constamment et ne mangea que du pain et du sel. Après cela, un scribe, chrétien et croyant, du nom de Yoḥannes (= Jean), vint auprès du gouverneur, se porta garant pour le père patriarche et fit sortir celui-ci de prison pour qu'il donnât au gouverneur vingt mille pièces d'or. (Le patriarche) alla chez lui et (y) resta quelques jours. Ensuite, les chefs des croyants (et) les moines du désert de 'Asqētes (= Scété) rassemblèrent entre eux dix mille pièces d'or. Et il y avait les gens de la ville d'Alexandrie: ils vendirent (chacun?) une de leurs terres pour mille pièces jusqu'à ce que cela fit dix mille pièces. Le patriarche donna (cette somme) au gouverneur, et ce père écrivit de sa main aux gens de la ville d'Alexandrie une lettre (certifiant) qu'il leur donnerait chaque année mille pièces. 'Quant aux dix mille autres pièces³, il voulut (les) demander aux croyants. Il sortit de sa maison pour aller dans les (autres) villes, arriva à la ville de Balbās (= Belbeis) et y resta un jour. Un moine pauvre, vêtu de haillons, entra auprès du père patriarche et en fut béni. Il s'assit auprès de son (= du

¹ Luc 10, 41-42.

² La deuxième recension donne son nom: 'Ahmad fils de Tawlon (= Ahmed ibn Touloun)

³ Littéralement «quant aux dix mille pièces de l'autre (moitié de la somme)»

ሿመዓልት ፡ ትድኅን ፡ ወትነሥእ ፡ መጽሐፈ ፡ ፍዳ ፡ ዘላዕሌከ ፡ ወኢትሁቦ ፡ ለመኩንን ፡
 ወኢምንተኒ ። ወአይድእ ፡ ረድኡ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወነገሮ ፡ ዘከመ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡
 መነኮስ ። ወኅሠሥዎ ፡ ለውእቱ ፡ መነኮስ ፡ ወኢረከብዎ ። ወእምቅድመ ፡ ይትፈጸም ፡
 ሿመዓልት ፡ ወሞተ ፡ ውእቱ ፡ መኩንን ፡ ሞተ ፡ እኩየ ። ወተሠይመ ፡ ህየንቴሁ ፡ ወልዱ ፡
 ወሜጠ²⁷ ፡ ውእተ ፡ መጽሐፈ ፡ ፍዳ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወበተኮ²⁸ ፡ 5
 በከመ ፡ ተነበየ ፡ ውእቱ ፡ መነኮስ ። ወእምድኅረ ፡ ነበረ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ በምንዳቤ ፡
 ዓቢይ ፡ ወሐዘን ፡ በመዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ጁ ወ፱ዓመተ ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ጸሎቱ ፡
 ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 196r°a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አንሥእ ፡ እግዚእነ ፡ ለጸድቅ ፡ አልዓዛር ፡ እምውታን ፡
 ወእምድኅረ ፡ ሞቱ ፡ በ፱ መዓልት ። ወአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ብዙኃን ፡ በእንተ ፡ * ዕበያ ፡ ለዛቲ ፡ 10
 ትእምርት ። ወሰብሐት ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እስከ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡
 አሜን ።

*P 23r°c1 28

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት²⁹ ፡ ቅድስት ፡ ጽጌ ፡ ሥላሴ ፡ መስተጋድልት ። ጸሎታ ፡ ወበረከታ ፡
 አድኅኖ ፡ እመንሱት ፡ ለፍቁራ³⁰ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

*P 23v°b

[፣ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ³¹ ፡ ኮነት³² ፡ ስምዓ ፡ አስጠራጣኒቃ³³ ፡ ቅድስት ፡ 15
 ወክብርት ። ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ኮነ ፡ አቡሃ ፡ መምለኬ ፡ ጣዖት ፡ ወይእቲሰ ፡ ማእምንት ፡
 በክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ትጸውም ፡ ወትጼሊ ፡ በኅቡእ ፡ እስከ ፡ ደግደገ ፡ ሥጋሃ ፡
 ወተወለጠ ፡ አርአያሃ ። ወሶበ ፡ ኮና ፡ ፲ ወ፮ ዓመት ፡ ይቤልዋ ፡ አቡሃ ፡ ወእማ ፡ ምንት ፡
 ያደገድገኪ ፡ ወትቤሎሙ ፡ እጼሊ ፡ ኅበ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብ
 ሐት ፡ ከመ ፡ ይሥረይ ፡ ኃጢአትየ ። ወሰሚዖ ፡ አቡሃ ፡ ሐረ ፡ ኅበ ፡ ጢባርዮስ³⁴ ፡ 20
 ወነገሮ ፡ ግብረ ፡ ወለቱ ። ወአብጽሕዋ³⁵ ፡ ወዓልት ፡ ኅበ³⁶ ፡ መኩንን ። ውኄጣ ፡
 መኩንን ፡ ከመ ፡ ትስግድ ፡ ለጣዖት ፡ ወሶበ ፡ ዐበየት ፡ ወደይዋ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ።
 ወእማሰ ፡ ክርስቲያናዊት ፡ ይእቲ ፡ ትመጽእ ፡ ኅቤሃ ፡ ወታፀንዓ ፡ በሃይማኖተ ፡ ክርስ
 ቶስ ፡ ሎቱ ፡ * ስብሐት ። ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ይግበሩ ፡ ሰፈሪደ³⁷ ፡ ዘሐጺን ፡ እለ ፡
 ርሱናት ፡ በእሳት ፡ ወያዱርዋ ፡ ውስተ ፡ ኰርናዓቲሃ ፡ እስከ ፡ ይትላጸቅ ፡ ምስለ ፡ ገበዋ
 ቲሃ ። ወእምዝ ፡ አኃዘት ፡ በእደዊሃ ፡ ውእተ ፡ ሰፈሪደ³⁸ ፡ ወሰበረት ። ወርእዮሙ ፡
 ሕዝብ ፡ አምኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ መጠነ ፡ ሿ ወ፯፻ ሰብእ ፡ ወኮነ ፡
 ሰማዕተ ፡ ወካዕበ ፡ አብእዋ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ። ወእምዝ ፡ ገብሩ ፡ ሦረ ፡ ዘኃጺን ፡
 ዘቦቱ ፡ አጽፋረ ፡ ወአቅረቡ ፡ ከመ ፡ ይንድፍዋ ፡ ውስተ ፡ ከርሣ ፡ ወይስቅልዋ ። ወሶበ ፡
 ገብሩ ፡ ላዕሌሃ ፡ ዘንተ ፡ ተከፍለት ፡ ሦር ፡ ለዝየ ፡ ወለዝየ ፡ በኃይለ ፡ እግዚአብሔር ። 30

27 A ወሜጠ ፡ — 28 E ወእምሰጦ ፣ P ወሥጠጠ ፡ — 29 + አዕረፈት ፡ E — 30 P ለፍቁሩ ፡ — 31 < P —
 32 P ኮነ ፡ — 33 E አስጠራጣኒቃ ፡ — 34 E ጢባርዮስ ፡ — 35 E ወአብጽሐ ፡ ኅበ ፣ P ወአብጽሐ ፡ — 36 E
 ወኅበ ፡ — 37 E ሰፋሪደ ፡ — 38 E ሰፋሪደ ፡ —

patriarche) disciple et dit au disciple: «Dis au père patriarche: Ne t'afflige pas dans ton cœur, car dans quarante jours à partir d'aujourd'hui tu seras sauvé, tu (re)prendras la cédule qui t'engage⁴ et tu ne donneras rien au gouverneur.» Le disciple informa ce père et lui raconta ce qu'avait dit le moine. On chercha le moine, mais on ne le trouva pas. Avant que s'achevassent les quarante jours, le gouverneur mourut de male mort. Son fils fut nommé à sa place; il rendit la cédule à ce père patriarche (après) l'avoir déchirée, comme (l')avait prophétisé le moine. Après être demeuré dans de grands malheurs et chagrins pendant le temps de sa charge — vingt-neuf ans —, ce père mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, notre Seigneur ressuscita 'Al'āzār (= Lazare) le juste d'entre les morts quatre jours après la mort de celui-ci. Beaucoup crurent en lui à cause de la grandeur de ce miracle. Gloire à notre Seigneur Jésus-Christ dans les siècles des siècles, amen!

15

[En ce jour, (il y a) la sainte Şegē Sellāsē, la combattante (spirituelle). Que sa prière et sa bénédiction sauvent de la tentation son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour aussi devint martyre la sainte et glorieuse 'Astarāṭāniqā (= Stratonice). Le père de cette sainte adorait les idoles, mais elle-même croyait au Christ — gloire à lui! Elle jeûnait et priait en secret si bien que son corps fut amaigri et son apparence, changée. Quand elle eut quinze ans, son père et sa mère lui dirent: «Qu'est-ce qui te fait maigrir?» Elle leur dit: «Je prie notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! — pour qu'il me pardonne mes péchés.» Ayant entendu (cela), son père alla auprès de Ṭibāryos (= Tibère) et lui raconta l'affaire de sa fille; les gardes la firent venir auprès du gouverneur. Le gouverneur (chercha à) la séduire pour qu'elle adorât les idoles. Comme elle refusait, on la jeta en prison. Sa mère était chrétienne, elle vint auprès d'elle et la fortifia dans la foi du Christ — gloire à lui! Puis le gouverneur ordonna de fabriquer une boule de fer qui (fût) rougie au feu et de la lui faire porter dans les bras jusqu'à ce qu'elle adhérât à ses flancs. Puis (la sainte) prit dans ses mains la boule et la brisa. Voyant (cela), les gens, au nombre de quatre mille sept cents, crurent en notre Seigneur le Christ — gloire à lui! — et devinrent martyrs; on la ramena en prison. Ensuite, on fabriqua un taureau de fer qui avait des griffes et on (l')approcha pour la clouer dans son ventre et l'(y) suspendre. Quand on lui fit cela, le taureau se partagea (et les deux moitiés tombèrent) de part et d'autre par la puissance de Dieu. Quand les gens, au nombre de quatre cent quatre-vingt-cinq, virent cela, ils crurent au Christ — gloire à

⁴ Littéralement «qui (est) contre toi»

ወሶበ : ርእዩ : ሕዝብ : ዘንተ : አምኑ : በክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : መጠነ :
 ፬፻፹ ወ ፮ ነፍስ³⁹ : ወኮኑ⁴⁰ : ሰማዕተ ። ወእምዝ : ወደይዋ : ውስተ : ግበ : አክይስት :
 እለ : ምሉኣን : ጎምዘ : ወሶበ : ጸለየት : ኮኑ : ከመ : ፀበል ። ወካዕበ : አምጽኡ : እብነ :
 ዐቢዩ : ዘይጸውርዎ : ጃዕደው : ወሰቀሉ : ውስተ : ክሳዳ : ወሶበ : ጸለየት : ኮነ : እብን :
 ፫ክፍል ። ወእ*ለ : ይርእዩ : አምኑ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : 5
 ፲ ወ ፬ ዓረማውያን : ወኮኑ : ሰማዕተ ። ወለቅድስትሰ : ገብሩ : ላቲ : መቅጹተ : ዘሐጺን :
 ዘፍሉሕ : ምስለ : አረር : ከመ : ይክዓዉ : ላዕሌሃ ። ወሶበ : ለክፍዎ : ለመቅፁት :
 ተሰብረ : ላዕሌሆሙ : ወቀተሎሙ : ለእለ : ይኳንንዋ ። ወተምዕዓ : ንጉሥ : ወአዘዘ :
 ከመ : ይምትሩ⁴¹ : ርእሳ : በሰይፍ : ወበጺሐ : ውስተ : መካነ : ስምዕ : ጸለየት : ኅበ :
 እግዚአብሔር : ወመጽአ : ቃል : እምሰማይ : ዘይብል : ብፅዕት : አንቲ : አአስጠራጣ 10
 ኒቃ⁴² : እስመ : ተጽሕፈ : ስምኪ⁴³ : ውስተ : መጽሐፈ⁴⁴ : ሕይወት ። ወእምዝ :
 ተከለለት : በሰይፍ ። ጸሎታ : ወበረከታ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁራ : አትናቴዎስ :
 ወፍቅርታሂ : ኮቶሊካዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ቅዳሴ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘቅዱስ : አባ : አስቀራን ።
 እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ወበጸሎቶሙ : ለቅዱሳኒሁ : አሜን ። 15

አመ : ፳፩ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : ተዝካራ : ለእግዝእትነ¹ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወላዲተ :
 አምላክ ። ጸሎታ : ወበረከታ : ወትንብልናሃ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : በጽሐ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምስለ : አርዳኢሁ : 20
 ቢታንያ : ኅበ : ሀሎ : አልዓዛር : ዘአንሥአ : እምውታን : አሐዱ : እምእለ : ይረፍቁ :
 ምስሌሁ ። ወኮነት : ማርታ : እኅቱ : ትትለአኮሙ : ለሕዝብ : እለ : ሀለዉ : ምስሌሁ :
 ወማርያ : እኅቱ : ካልእታ : እንዘ² : ትቀብእ³ : እገሪሁ⁴ : ለእግዚእነ⁵ : ዕፍረተ :
 ወትመዘምዞሙ⁶ : በሥዕርታ ። ወወደሳ : እግዚእነ : ወአእመረ : በእንተ : ሞቱ : ቅሩብ :
 ወይቤ : እስመ : ይእቲ : ዐቀቦቶ⁷ : ለዕለተ : ቀበርዩ ። ወካዕበ : ይቤ : እስመ : ነዳያንሰ : 25
 በኅቤክሙ : [ኰሎ : ጊዜ :] አንሰ : ኢሀለውኩ : ም[ስሌክሙ : ኰሎ] : ጊዜ : ያኤምር :
 በዝ[ንቱ : ከመ : ቅሩ]ብ : ስቅለቱ : ወሞቱ ። [ሎቱ : ስብሐት :] ለዓለም : አሜን ።

[ወበዛቲ : ዕለት :] ካዕበ : ተማክሩ : [ሊቃነ : ካህናት :] ከመ : ይቅትልዎ :
 ለአ[ልዓዛር] : እስመ : ብዙኃን : በእንተ : ዕ[በዩ : ትእ]ምርት : ኮኑ : የአምኑ⁸ :
 በእ[ግዚ]እነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘ[ሎቱ : ስብ]ሐት : ለዓለም : አሜን : 30

³⁹ P ዓመት : — ⁴⁰ P ወኮኑ : — ⁴¹ P ይምትርዋ : — ⁴² E አአስጠራጣኒቃ : — ⁴³ P ስምኪ : — ⁴⁴ < P
¹ A ለእግዝነ : — ² P እንተ : — ³ P ቀብሳቶ : — ⁴ < P — ⁵ < E — ⁶ E ወትመዘምዞ : P ወትመዘ
 ምዝ : — ⁷ P ቀብሳተኒ : — ⁸ A ወየአምኑ :

lui! — et devinrent martyrs. Ensuite, on la jeta dans une fosse de serpents qui (étaient) très venimeux. Quand elle pria, ils devinrent comme de la poussière. On apporta encore une grosse pierre que portaient quarante hommes et on (la) suspendit à son cou. Quand elle pria, la pierre se partagea
 5 en trois. Ceux qui voyaient (cela) — quatorze païens — crurent en notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! — et devinrent martyrs. Quant à la sainte, on fabriqua pour elle un chaudron de fer qui bouillonnait de plomb pour (en) verser (le contenu) sur elle. Quand ceux qui la torturaient touchèrent le chaudron, il se brisa sur eux et les tua. Le gouverneur s'irrita
 10 et ordonna de lui couper la tête à l'épée. Arrivée au lieu du martyr, elle pria Dieu, et une voix vint du ciel qui disait: «Heureuse (es-)tu, 'Astarātāniqā, car ton nom a été écrit dans le Livre de vie!» Puis elle fut couronnée (du martyr) par l'épée. Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos et aussi sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

15 En ce jour aussi, (il y a) la consécration de l'église du saint abbā 'Asqarān. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et par la prière de ses saints, amen.

LECTURE DU 21 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ En ce jour, (il y a) la commémoration de notre Dame la sainte Vierge
 20 Marie, mère de Dieu. Que sa prière, sa bénédiction et son intercession soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, *notre Seigneur Jésus-Christ vint avec ses disciples à Bitānyā (= Béthanie) où était 'Al'āzār (= Lazare) qu'il avait ressuscité d'entre les morts; (c'était) un de ceux qui étaient à table avec lui². Mārtā*
 25 *(= Marthe) sa sœur servait les gens qui étaient avec lui et Māryā (= Marie), son autre sœur, oignait les pieds de notre Seigneur de parfum et les essuyait avec ses cheveux. Notre Seigneur la loua et fit une allusion à propos de sa mort prochaine, il dit: «Elle l'a gardé pour le jour de ma sépulture.» Il dit encore: «Les pauvres (sont) près de vous tout le temps, mais*
 30 *moi, je ne suis pas avec vous tout le temps.» Il indiquait par cela que proches (étaient) sa crucifixion et sa mort — gloire à lui à jamais, amen!³*

En ce jour aussi, *les chefs des prêtres délibérèrent de tuer 'Al'āzār (= Lazare), car beaucoup, à cause de la grandeur du miracle, croyaient en notre Seigneur Jésus-Christ auquel convient la gloire à jamais, amen⁴.*

¹ E et P inversent cette commémoration et la suivante.

² Cf *Jean 12, 1* et *2*.

³ Ce récit suit assez étroitement *Jean 12, 1-8*.

⁴ Cf *Jean 12, 10-11*

*P 24r°cl 18

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሩ : ለላሚኅ : ወልደ : ማቲሳላ : በዕለተ : ሐሙስ ።
ወሐይወ : ፻፴ ወ ፰ ዓመተ : ወወለዶ : ለኖኅ ፤ ወኮነ : ኩሉ : መዋዕሊሁ : ለላሚኅ : ፯፻
፶ ወ ፫ ዓመት ። እግዚአብሔር : ይምሐሮ : በጸሎቱ : ለፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ :
ዓለም : አሚን ።]

*A 196r°b

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሮሙ : * ለቅዱሳን : ሰማዕታት : ቴዎድሮስ : 5
ወጢሞቴዎስ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቶሙ : አሚን ።

አመ : ፳፪ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

*P 24v°al 13

* [በዛቲ : ዕለት : ቦአ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ኢየሩሳሌም : ወዶደ : ሆሣ
እና : ከመ : ይትፈጸም : ትንቢተ : ነቢያት : ዘተነበዩ : በእንቴአሁ : ለለ : 10
፩፩ በበዘመኖሙ : ይቤ : ያዕቆብ : በእንተ : ይሁዳ : ወልዱ : ዘተመሰለ¹ : በክርስቶስ :
የአስር : በዕፁ : ዘይት : አድኅ : ወበኃረገ : ወይን : ዕዋሎ ። ወካዕበ : ይቤ : ዘካርያስ :
ኢትፍርሂ² : ወለተ : ጽዮን : ነዋ : ንጉሥኪ : ይመጽእ : ወይጼዓን : ዲበ : ዕዋለ :
አድግ ። ወኢሳይያስኒ : ይቤ : ይመጽእ : ንጉሥኪ : ጸድቅ : ዘዕሤቱ : ምስሌሁ :

*P 24v°b

ወምግባሩ : ቅድመ : ገጹ : እንዘ : ይጼዓን : ዲበ : ዕዋለ : አድግ ። ወአብርሃ*ምኒ : 15
ሰመያ : ለዛቲ : በዓል : በዐለ : እግዚአብሔር : ፍሥሐ : አመ : ዶደ : ምሥዋዓ : ነሢእ :
ፀበርተ : ተመርት : ወበቀልት ። ወዳዊት : ይቤ : እምአፈ : ደቂቅ : ወሕፃናት :
አስተደሎከ³ : ስብሐተ ። ወሰሎሞንኒ : ይቤ : ልሳናቲሆሙ : ለሕፃናት : ረሰየት :
ርትዕተ⁴ ። ወካዕበ : ይቤ : ወይትዋነዩ : በመርኅባ : ለኢየሩሳሌም : አዕሩግ : ወሕፃናት :
ወኩሎሙ : ምርጉዘሙ : ውስተ : እደዊሆሙ : ወቦዘይቤ : አርኅቢ : መታክለኪ : 20
ወአንጦልዒ : ደብተራኪ ።

ወለፈጽሞ : ዝንቱ : ነገር : ቦአ : ኢየሱስ⁵ : ኢየሩሳሌም : ተፅዒኖ : ዲበ : ዕድግት :
ወዲበ : ዕዋለ : በከመ : ጽሑፍ : በወንጌል : ወቀሪቦ : ኢየሩሳሌም : መንገለ : ቤተ : ፋጌ :
ወቢታንያ : ኅበ : ደብር : ዘስሙ : ኤልዮን : ፈነወ : ክልኤተ : እምአርዳኢሁ :
ወይቤሎሙ : ሑሩ : ሀገረ : ዘቅድሜክሙ : ወበዊእክሙ : ትረክቡ : ዕዋለ : እሱረ : 25
ዘኢተፅዕኖ : ሰብእ : ፍትሕዎ : ወአምጽእዎ ። ወእመቦ : ዘይቤለክሙ : ለምንት :
ትፈትሕዎ⁶ : በሉ : እግዚአ : ይፈቅዶ ። ወሐዊሮሙ : እለ : ተፈነዉ : ረከቡ :

¹ P ዘተሰለ : — ² P ኢፍርሂ : — ³ + ሎቱ : E — ⁴ P ርትዕት : — ⁵ E እግዚእነ : — ⁶ P ለምንትሕዎሙ : —

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Lāmēḥ (= Lamech), fils de Mātusālā (= Mathusalem), le jeudi. Il vécut cent trente-huit ans et engendra Noh̄ (= Noé). Tous les jours de Lāmēḥ furent de sept cent cinquante-trois ans. Que Dieu ait pitié par sa prière de son cher 'Atnātēwos
5 dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration des saints martyrs Tēwodros (= Théodore) et Ṭimotēwos (= Timothée). Que Dieu ait pitié de nous par leur prière, amen.

LECTURE DU 22 MAGGĀBIT

10 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

[En ce jour, notre Seigneur Jésus-Christ entra dans Jérusalem et (institua) le cortège (de la fête) des Palmes pour que s'accomplît la prophétie des prophètes qui ont prophétisé chacun à son époque¹. Yā'qob (= Jacob) dit à propos de Yehudā (= Juda) son fils qui est comparé au Christ: *Il attache à*
15 *l'olivier son âne et au cep son ânon*². Zakāryās (= Zacharie) dit aussi: «*N'aie pas peur, fille de Ṣeyon (= Sion), voici que ton roi vient, il est monté sur un petit d'ânesse.*»³ 'Isāyeyās (= Isaïe) aussi dit: «*Ton roi juste arrive, qui (a) son salaire avec lui et dont les actions (sont) devant lui* alors qu'il est monté sur un petit d'ânesse⁴. 'Abrehām (= Abraham) aussi a appelé cette fête
20 «*fête du Dieu (de) la joie*» quand il fit le tour de l'autel en portant des branches d'arbres touffus et de palmiers⁵. Dāwit (= David) dit: «*De la bouche des enfants et des nourrissons tu as préparé la gloire.*»⁶ Salomon aussi dit: «*Les langues des nourrissons instituent ce qui est droit.*» Il est dit encore: Sur les places de Jérusalem jouent les vieillards — et les nourrissons — tous
25 avec leur canne à la main⁷. Et il en est un qui dit: «*Donne de l'espace à tes piquets et étends ta tente.*»⁸

Pour accomplir ce propos, Jésus entra dans Jérusalem, monté sur une ânesse et un ânon, ainsi qu'il (est) écrit dans l'Évangile: *S'étant approché de Jérusalem par Bēta fāgē (= Bethphagué) et de Bitānyā (= Béthanie) près du*
30 *mont dont le nom (est) 'Ēlyon (= Olivaie), il envoya deux de ses disciples et leur dit: «Allez à la ville qui (est) devant vous et, (y) étant entrés, vous trouverez un ânon attaché qu'(aucun) homme n'a monté. Déliez-le et amenez-*

¹ Cf. Matthieu 21, 4.

² Genèse 49, 11

³ Zacharie 9, 9 et Jean 12, 5.

⁴ Cf. Isaïe 62, 11.

⁵ Cf. peut-être Lévitique 23, 40 et Jubilés 16, 31

⁶ Psaumes 8, 3 et Matthieu 21, 16

⁷ Cf. Zacharie 8, 4-5

⁸ Isaïe 54, 2.

*P 24v°c

* በከመ⁷ ፡ ይቤሎሙ ፡ ወፈትሑ ፡ ዕዋለ ። ወእንዘ ፡ ይፈትሑ ፡ ዕዋለ ፡ ይቤልዎሙ ፡
 አጋእዝቲሁ ፡ ለምንት ፡ ትፈትሕዎ ፡ ወይቤሉ ፡ እግዚኡ ፡ ይፈቅዶ ። ወነሥኡ ፡
 ወወሰድዎ ፡ ኅበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወረኃኑ ፡ ላዕሌሁ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ወአጽዓንዎ ፡
 ወብዙኃን ፡ እለ ፡ ነጻፉ ፡ ቁጽለ ፡ መቲሮሙ ፡ ወቦ ፡ እለ ፡ ነጻፉ ፡ አልባሲሆሙ ፡ ውስተ ፡
 ፍኖት ፡ እለሂ ፡ ይመርሑ ፡ ወእለሂ ፡ ይተልዉ ፡ ወይኬልሑ ፡ ወይብሉ ፡ ሆሳዕና ፡ 5
 በአርያም ፡ ቡሩክ ፡ ዘይመጽእ ፡ በሰመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወቡርክት ፡ እንተ ፡ ትመጽእ ፡
 መንግሥት ፡ በሰመ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንተ ፡ አቡነ ፡ ዳዊት ፡ ሆሳዕና ፡ በአርያም ።
 ወቦአ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወርእዮ ፡ ኹሎ ፡ ሶበ⁸ ፡
 መስየ ፡ ሐረ ፡ ቢታንያ ፡ ምስለ ፡ ፲ ወ ፪ አርዳኢሁ⁹ ፤ ወበሳኒታ ፡ ወዒእ¹⁰ ፡ እምቢታንያ ፡
 ርንበ ፡ ወርእዮ ፡ በለሰ ፡ እምርኑቅ ፡ ወባቲ ፡ ቁጽለ¹¹ ፡ ወሐረ ፡ ይርአይ ፡ ፀእመ ፡ 10
 ይትረከብ¹² ፡ ፍሬ ፡ በውስቴታ ። ወበጺሐ ፡ ኅቤሃ ፡ አልቦ ፡ ዘረከበ ፡ ዘእንበለ ፡
 ቁጽል¹³ ፡ ባሕቲታ ፡ እስመ ፡ ኢኮነ ፡ ጊዜሁ ፡ ለበለስ ። ወአውሥኦ ፡ ወይቤላ ፡
 *ለዓለም¹⁴ ፡ አልቦ ፡ ዘይበልዕ ፡ ፍሬ ፡ እምኔኪ ፡ እንከ ፡ ለዓለም ። ወሰምዕዎ ፡ አርዳ
 ኢሁ ። ወበጺሐ¹⁵ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወቦአ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወአጋዘ ፡ ይስድድ ፡ እለ ፡
 ይሠይጡ ፡ ወይሣዮጡ ፡ በምኹራብ ፡ ወገፍትዓ ፡ ማዕዳቲሆሙ ፡ ለመወልጣን ፡ 15
 ወመናብርቲሆሙ ፡ ለእለ ፡ ይሠይጡ ፡ ርግበ ፡ ወከልኦ ፡ አልቦ ፡ ዘየጋልፍ ፡ ንዋየ ፡
 እንተ ፡ ምኹራብ ፡ ወመሀሮሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አኮነ ፡ ጽሑፍ ፡ ዘይብል ፡ ቤትየሰ ፡
 ቤተ ፡ ጸሎት ፡ ይከውን¹⁶ ፡ ለኹሉ ፡ ሕዝብ ፡ ወአንትሙስ ፡ ረሰይክምዎ ፡ በዐተ ፡ ፈያት ።
 ወዮሐንስሰ ፡ ይቤ ፡ እምድኅረ ፡ አንሥኦ ፡ ለአልዓዛር ፡ ወበሳኒታ ፡ ሰብእ ፡ ብዙኃን ፡
 እለ ፡ መጽኡ ፡ ለበዓል ፡ ሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ከመ ፡ ይመጽእ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ 20
 ኢየሩሳሌም ፡ ነሥኡ ፡ ፀበርተ ፡ ተመርት ፡ ዘበቀልት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ ወተቀበልዎ ፡
 ወዒእሙ ፡ ይኬልሑ ፡ ወይብሉ ፡ ሆሳዕና ፡ በአርያም ፡ ቡሩክ ፡ ዘይመጽእ ፡ በሰመ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ወንጉሥሙ¹⁷ ፡ ለእስራኤል ። ወረከበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ዕዋለ ፡
 አድግ ፡ ወተዕዕነ ፡ ላዕሌሁ ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ ኢትፍርሂ ፡ ወለተ ፡ ጽዮን ፡ ነዋ ፡
 ንጉሥኪ ፡ ይመጽእ ፡ ወይጼዓን ፡ ዲበ ፡ ዕዋለ ፡ አድግ ። ወዘንተሰ ፡ ኢያእመሩ ፡ 25
 አርዳኢሁ ፡ እምትካት ፡ ዘንተ ፡ ኹሎ ፡ ዘእንበለ ፡ አመ ፡ ተሰብሐ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
 አሜሃ ፡ ተዘከሩ ፡ አርዳኢሁ ፡ ከመ¹⁸ ፡ ከመዝ ፡ ጽሑፍ ፡ በእንቲአሁ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡
 ወከመዝ ፡ ገብሩ ፡ ሎቱ ። ወሰማዕተ ፡ ኮንዎ ፡ እሙንቱ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ህየ ፡
 ምስሌሁ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ጸውዖ ፡ ለአልዓዛር ፡ እመቃብር ፡ ወአንሥኦ ፡ እምነ ፡
 ምውታን ። በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ተቀበልዎ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብእ ፡ ሰሚዖሙ ፡ ከመዝ ፡ ዘገ
 ብረ ፡ ተአምራተ ፡ ወዘንተሂ ፡ ተአምረ ። ወይቤሉ ፡ ፈሪሳዊያን ፡ በበይናቲሆሙ ፡
 ትሬእዩኑ ፡ እንከ ፡ ከመ ፡ አልቦ ፡ ዘትበቀሎ¹⁹ ፡ ናሁ ፡ ኹሎ ፡ ዓለም ፡ ተለዎ ፡ ድኅሬሁ ። 30

*P 25r°a

*P 25r°b

7 P በመ ፡ — 8 P ከመ ፡ — 9 < E — 10 E ወዒእሙ ፡ — 11 P ቁጽለ ፡ — 12 E እመቦ ፡ ዘይረከብ ፡ — 13 P ቁጽለ ፡ — 14 < E — 15 E ወበጽሐ ፡ — 16 E ይኮነ ፡ — 17 P ንጉሥሙ ፡ — 18 < P — 19 P ዘይበቀሎ ፡ —

le. Si quelqu'un vous dit: Pourquoi le déliez-vous? dites: Le Seigneur en a besoin.» (Y) étant allés, ceux qui avaient été envoyés trouvèrent (les choses) comme il leur avait dit, et ils délièrent l'ânon. Alors qu'ils déliaient l'ânon, ses maîtres leur dirent: «Pourquoi le déliez-vous?» Ils dirent: «Le Seigneur en a
 5 besoin.» Et ils (le) prirent, l'amènèrent au Seigneur Jésus, étendirent sur lui leurs vêtements et le (= Jésus) firent monter⁹. Nombreux (étaient) ceux qui étendaient des feuillages, (les) ayant coupés. D'autres étendaient leurs vêtements sur le chemin. Ceux qui précédaient et ceux qui suivaient criaient et disaient: «Hosanna au plus haut des cieux! Béni (soit) celui qui vient au nom
 10 de Dieu et béni le règne qui vient au nom de Dieu, celui de notre père Dāwit! Hosanna au plus haut des cieux!» Et le Seigneur Jésus entra à Jérusalem dans le Temple et, ayant tout vu, comme c'était le soir, il alla à Bitānyā avec ses douze disciples. Le lendemain, étant sorti de Bitānyā, il eut faim; il vit de loin un figuier (qui) avait des feuilles et alla voir s'il s'y trouvait des fruits. Arrivé
 15 près de lui, il ne trouva rien que les feuilles, car ce n'était pas le temps des figes. Il prit la parole et lui dit: «À jamais, personne ne mangera de fruit de toi, désormais.» Ses disciples l'entendirent. Arrivé à Jérusalem, il entra dans le Temple et se mit à chasser ceux qui vendaient et ceux qui achetaient dans le Temple. Il renversa les tables des changeurs et les sièges de ceux qui vendaient
 20 des colombes. Il interdit à quiconque de transporter un objet à travers le Temple. Il les enseigna et leur dit: «N'(est-)il pas écrit (le propos) qui dit: Ma maison sera une maison de prière pour toutes les nations, mais vous, vous en avez fait une caverne de brigands!»¹⁰

Yoḥannes (= Jean) dit après que (Jésus) eut ressuscité 'Al'āzār: Le
 25 lendemain, les gens nombreux qui étaient venus pour la fête, quand ils apprirent que le Seigneur Jésus-Christ venait à Jérusalem, prirent des rameaux des palmiers de Jérusalem et l'accueillirent étant sortis. Ils s'écriaient et disaient: «Hosanna au plus haut des cieux! Béni (soit) celui qui vient au nom de Dieu, et le roi d'Israël.» Le Seigneur Jésus trouva un petit d'ânesse et
 30 le monta, comme il est écrit: «N'aie pas peur, fille de Sion; voici que ton roi vient, il est monté sur un petit d'ânesse. Cela — tout cela —, ses disciples ne (le) comprirent pas d'abord; mais lorsque le Seigneur Jésus eut été glorifié, alors ses disciples se souvinrent que cette parole (avait été) écrite ainsi à son sujet et (qu')ainsi on avait fait pour lui. Les gens qui étaient là avec lui étaient
 35 témoins qu'il avait appelé 'Al'āzār hors du tombeau et l'avait ressuscité d'entre les morts. À cause de cela, les gens l'accueillirent, ayant appris ainsi qu'il avait fait des miracles et aussi ce miracle. Les Pharisiens se dirent entre eux: «Voyez-vous donc que vous n'y gagnez rien? Voici que tout le monde est allé à sa suite.»¹¹

⁹ Luc 19, 29-35.

¹⁰ Marc 11, 8-17.

¹¹ Jean 12, 12-19

*P25r°c

እስመ ፡ ማቴዎስ ፡ ወማርቆስ ፡ ኢዘከሩ ፡ ግብራ²⁰ ፡ ለተመርት ፡ አላ ፡ ይቤሉ ፡
 ወካልአን ፡ ይመትሩ ፡ አዕፁቀ ፡ *እምውስተ ፡ ዕፁው ፡ ወይነጽፉ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ።
 ወሉቃስ ፡ ኢዘከረ ፡ ኢአዕፁቀ ፡ ወኢተመርተ ፡ አላ ፡ ይቤ ፡ ወእንዘ ፡ የሐውሩ ፡ ይነጽፉ ፡
 አልባሲሆሙ ፡ ውስተ ፡ ፍኖት ። ወዮሐንስ ፡ ባሕቲቱ ፡ ይቤ ፡ ነሥኡ ፡ ፀበርተ ፡ ተመ
 ርት ፡ ዘበቀልት ፡ እምኢየሩሳሌም ፡ እስመ ፡ በቀልትሰ ፡ ኢሀሎ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ 5
 አላ ፡ አመ ፡ ሕፃን ፡ ውእቱ ፡ እግዚእነ ፡ ሶበ ፡ ወረደ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ምስለ ፡ እሙ ፡
 ቅድስት ፡ ማርያም ፡ በጽሑ ፡ ምድረ ፡ አስሞኒን ፡ ወረከቡ ፡ በህየ ፡ ተመርተ ። ወአዘዘ ፡
 እግዚእነ ፡ ከመ ፡ ትትመላህ ፡ እምሥረዊሃ ፡ ወትተከል ፡ መልዕልተ ፡ ደብረ²¹ ፡ ዘይት ፡
 አሜሃ ፡ ሰረረት ፡ ውስተ ፡ አየር ፡ ወተተክለት ፡ ህየ ፡ ወእምኔሃ ፡ ነሥኡ²² ፡ አቀሩ
 ጽለ²³ ፡ ወተቀበልዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አመ ፡ አርአየ ፡ ሁደተ ፡ ሆሣ
 ዕና ። ወእምአሜሃ ፡ አኃዞሙ ፡ ቅንዓት ፡ ለሕዝበ ፡ አይሁድ ፡ ወኃሠሡ ፡ በዘ ፡ ይቅት
 ልዎ ፡ ለእግዚእነ ፡ *ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ሣህሉ ፡ ወምሕረቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡
 አትናቴዎስ ፡ ወእመቱሂ ፡ ኮቶሊካዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

*P25v°a

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ መንፈሳዊ²⁴ ፡ አባ ፡ ቄርሎስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡
 ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ልህቀ ፡ ውስተ ፡ ትምህርተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ 15
 ወኮነ ፡ መምህረ ፡ ወማእምረ ፡ ፈድፋደ ። ወሶበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ መክሲሞስ ፡ ኤጲስ ፡
 ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ [ኀረይዎ] ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወሄ[ምዎ ፡ ኤ]ጲስ ፡ ቆጶስ ፡
 እምድኅሬሁ²⁵ ። ወዓቀበ ፡ ሕዝቦ ፡ በሠናይ ፡ [ተዓቅቦ] ፡ ወዓቀቦሙ ፡ እም[ተኩላት] ፡
 መናንያዊያን ፡ ወአርዮሳዊ[ያን ።] ወሶበ ፡ ተጋብኡ ፡ ፀግኅበረ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት²⁶ ፡
 በሰርድቄ²⁷ ፡ በጽሑ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ወተቃረኖሙ ፡ ለሕዝበ ፡ አርዮስ ፡ ወሞአሙ ፡ 20
 ወአውገዞሙ ፡ ወሰደደሙ ፡ ወሰደደ ፡ ለአካክዮስ ፡ እመንበረ ፡ ሀገረ ፡ ቂሳርያ ። ወሐረ ፡
 አካክዮስ ፡ ኀበ ፡ ቂስጠንጢኖስ ፡ ንጉሥ²⁸ ፡ ወልደ ፡ ቂስጠንጥንዮስ ፡ ዘየዓቢ ።
 ወሰከየ²⁹ ፡ ሎቱ ፡ ዘበጽሐ ፡ ላዕሌሁ ፡ እምነ ፡ ማኅበር ፡ ወፈድፋደሰ ፡ እምዝንቱ ፡
 ቅዱስ ፡ ቄርሎስ ። ወፈነወ ፡ ንጉሥ ፡ ወሰደደ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ቄርሎስ ፡ እምሀገረ ፡
 ኢየሩሳሌም ፡ ወለብዙኃን ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ሰደደሙ ፡ እመናብርቲሆሙ ። ወሐረ ፡ 25
 ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኀበ ፡ ሀገረ ፡ ተርሴስ ፡ ወተጋብኦ ፡ ምስለ ፡ ሰልዎ*ኖስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡
 ዚአሃ ፡ ወተራድኦ ፡ ወአንበሮ ፡ በኀቤሁ ፡ ሕዳተ ፡ መዋዕለ ። ወሶበ ፡ ተጋብኡ ፡ ማኅበር ፡
 በሱልክያ³⁰ ፡ ኮነ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ አሐዱ ፡ እምእለ ፡ ጉቡኣን ፡ ውስቴቱ ፡ ወረገምዎ ፡
 ለአካክዮስ ። ወሐረ ፡ ካዕበ ፡ አካክዮስ ፡ ኀበ ፡ ንጉሥ ፡ ወነገሮ³¹ ፡ ዘበጽሐ ፡ ላዕሌሁ ፡
 ወአስተዋደዮ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ³² ፡ ቄርሎስ ፡ በኀቤሁ³³ ፡ ወፈነወ ፡ ካዕበ ፡ ወሰደደ ። 30
 ወሶበ ፡ ሞተ ፡ ቂስጠንጢኖስ ፡ ፀግኅግሠ ፡ ወልዱ³⁴ ፡ ቂስጠንጢኖስ ፡ ወፈነወ³⁵ ፡

*A 196v°a

20 P ግሙራ ፡ — 21 P ደብር ፡ — 22 P ነሥኦት ፡ — 23 P አቀጻጸለ ፡ — 24 < P — 25 A ወእምድኅሬሁ ። —
 26 E, P ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ማኅበረ ፡ — 27 E በሰርድቄ ፣ P በኤስድርቄ ፡ — 28 A ንጉሠ ፡ — 29 A ወወ
 ሰከ ፡ — 30 E, P በሱልክያ ፡ — 31 + ኩሎ ፡ E, P — 32 + ቅዱስ ፡ አባ ፡ E, P — 33 E, P ኀበ ፡
 ንጉሥ ፡ — 34 P ወልደ ፡ — 35 E, P ፈነወ ፡ —

Mātēwos (= Matthieu) ni Mārḳos (= Marc) ne mentionnent l'affaire (des rameaux) de palmiers, mais ils disent: *Et d'autres coupèrent des branches aux arbres et les étendirent sur le chemin*¹². Luḳās (= Luc) ne mentionne ni les branches ni les (rameaux de) palmiers, mais il dit: *Alors qu'ils avançaient,*
 5 *ils étendaient leurs vêtements sur le chemin*¹³. Seul Yoḥannes dit: *Ils prirent des rameaux des palmiers*¹⁴ de Jérusalem; en effet, il n'y avait pas (anciennement) de palmiers dans Jérusalem. Mais quand notre Seigneur était un petit enfant, lorsqu'il descendit dans le pays d'Égypte avec sa mère, la sainte Marie, ils arrivèrent dans la région de 'Asmonin (= Echmouneïn) et y
 10 trouvèrent des palmiers. Notre Seigneur ordonna que de leurs racines fussent arrachées et fussent plantées, sur le mont des Oliviers. Aussitôt, (les racines) s'envolèrent dans les airs et furent plantées là-bas. C'est d'elles que (les gens) prirent des rameaux, et (avec ceux-ci) qu'ils accueillirent notre Seigneur Jésus-Christ lorsqu'il institua¹⁵ le cortège (de la fête) des Palmes.
 15 De ce moment, la jalousie saisit les Juifs et ils cherchèrent par quoi tuer notre Seigneur Jésus-Christ. Que sa miséricorde et sa pitié soient avec son serviteur 'Atnātēwos et aussi sa servante Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour mourut le père saint (et) spirituel abbā Qērellos (= Cyrille),
 20 évêque de la ville de Jérusalem. Ce père grandit dans l'enseignement de l'Église et devint docteur et très savant. Quand mourut le père Maksimos (= Maxime), l'évêque de Jérusalem, on choisit ce père et on le nomma évêque après lui. Il garda son troupeau d'une belle garde et le préserva des loups manichéens et ariens. Quand le concile des évêques se réunit à Sardeḳē
 25 (= Sardique), ce père s('y) rendit, combattit les ariens, les vainquit, les maudit et les chassa, et il chassa 'Akākyos (= Acace) du siège de la ville de Qisāryā (= Césarée de Palestine). 'Akākyos alla auprès de Quaṣṭanṭinos (= Constance) l'empereur, fils de Quaṣṭanṭenyos (= Constantin) le Grand et incrimina¹⁶ devant lui ce qui lui était arrivé de la part du concile et
 30 particulièrement de la part de ce saint Qērellos. L'empereur dépêcha et chassa ce saint Qērellos de la ville de Jérusalem, et il chassa beaucoup d'évêques de leurs sièges. Ce saint alla à la ville de Tarsēs (= Tarse) et se rencontra avec Selwānos (= Silvain), évêque de celle-ci; (celui-ci) l'aida et le fit demeurer auprès de lui quelque temps. Quand un concile se réunit à
 35 Sulkeyā (= Séleucie), ce père fut un de ceux qui y (furent) réunis. Ils maudirent 'Akākyos. 'Akākyos alla à nouveau auprès de l'empereur, lui raconta ce qui lui était arrivé et calomnia auprès de lui ce père Qērellos.

¹² *Matthieu* 21, 8

¹³ *Luc* 19, 36

¹⁴ *Jean* 12, 13

¹⁵ Littéralement «montra»

¹⁶ Si l'on garde la leçon de A (ⲙⲁⲛⲏ ⲛ), on peut traduire «grossit»

ወሚጦ : ለዝንቱ : አብ : እምስደት : ኅበ : [መንበሩ :] ወሚጦሙ : ለኩሎሙ : ኤጲስ :
 ቆጶሳት : ዘሰደደሙ : [አቡሁ ።] ወሐይወ : ዝንቱ : አብ : በሀድአት : ወሰላም : ዘተ
 ረፈ : [እመ] ዋዕሊሁ ። ወሶበ : ነግሠ : ቴዮዶስዮስ : ዘዩዓቢ : ወአስተጋብአ : ማኅበረ :
 ፫ ወ ፯ በሀገረ : ቊስጥንጥንያ : በእንተ : መቅዶንዮስ³⁶ : በጽሐ : ዝንቱ : አብ :
 ፊምስሌሆሙ : ወተቃወሞሙ : ለመቅዶንዮስ : ወሰብልዮስ : ወአቡሊናርዮስ³⁷ : 5
 ወረገሞሙ : ወአውገዞሙ : ወለኩሎሙ³⁸ : እለ : ይተልውዎሙ ። ወወሰከ : ላዕለ :
 ጸሎተ : ሃይማኖት : ዘሠርዕዋ : አበው : ፫፻፲ ወ ፳³⁹ : እምኅበ : ዘይቤ : ወነአምን :
 በመንፈስ : ቅዱስ : እስከ : ተፍጻሚታ ። ወደረሰ : ዝንቱ : አብ : በመንፈስ : ቅዱስ :
 ድርሳናተ : ወተግሣጸተ : ብዙኃተ ። ወደረሰ : ካልአ : መጽሐፈ : ዘውስቴቱ⁴⁰ :
 ፲ ወ ፳ ድርሳናት : በእንተ : ትርጓሜ : ጸሎተ : ሃይማኖት : ወውእቱ : መጽሐፍ : * በቋሲ : 10
 ፈድፋደ : ዘምሉእ⁴¹ : እምኩሎ : ጥበብ ። ወነበረ : ዲበ : መንበረ : ኤጲስ : ቆጶስና :
 ፴ ወ ፫ ዓመተ : ወአዕረፈ : በሰላም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 196v°b

አመ : ፳፫ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : ነቢይ : ዓቢይ : ዳንኤል ። ዝንቱ : ጸድቅ : ኮነ : ወልደ : 15
 ወለተ : ዮናኪር¹ ። ወሶበ : ጌወዋ : ናቡክድነጾር² : ለኢየሩሳሌም : አመ : ፲ ወ ፯ ዓመተ :
 መንግሥቱ : ነሥአ : ለዮናኪር³ : ወልደ : ኢዮአቄም : ወለ ፫ ደቂቄ : ወዳንኤል⁴ :
 ወልደ : ወለቱ ። ወጌወወ : ምስሌሆሙ : ብዙኃነ : ሰብአ : እምደቂቀ : እስራኤል :
 ወነሥአ : ኩሎ : ንዋየ : ዘውስተ : ቤተ : ንጉሥ : ወዘውስተ : ቤተ : እግዚአብሔር :
 በከመ : ተነበየ : ኢሳይያስ : ነቢይ : ለሕዝቅያስ : ንጉሥ ። ወኮነ : ዝንቱ : ነቢይ : 20
 ዳንኤል : ንኡስ : መዋዕሊሁ : ወተጋደለ : ተጋድሎ : ዓቢየ : ፍጹመ ። ወወረደ : ላዕ
 ሌሁ : መንፈስ : እግዚአብሔር : ወተነበየ : በሀገረ : ባቢሎን ። ወበራብዕ : ዓመት :
 እምጌዋዌ⁵ : ርእየ : ናቡክድነጾር⁶ : ራእየ : ግርምት : በአርአያሃ : ወበትርጓሚሃ :
 ወደ [ንገፀ : ፈድፋደ ።] ወሶበ : ነቅሃ : እም [ንዋሙ : ረበዓ :] ለይእቲ : ራእይ : 25
 ወአ [ስተጋብአሙ :] ለኩሎሙ : ጠቢባነ : [ባቢሎን : ወኅሠ] ሠ : እምኔሆሙ : ከ [መ :
 ይንግርዎ : ይ] እተ : ራእየ : ወትርጓሚሃ ። ወኢያእ [መሩ : ይእተ : ራ] እየ :
 ወኢትርጓሚሃ : ወአዘ [ዘ : ከመ :] ይቅትልዎሙ : ለኩሎሙ⁷ ። ወ [ሶበ : ሰ] ምዓ :
 ዳንኤል : ከመ : ንጉሥ : [አዘዘ :] ከመ : ይቅትልዎሙ : ለኩሎሙ : [ጠቢ] ባነ :
 ባቢሎን : ፊሎቱ : ካዕበ⁸ : ይቅትል * [ዎ : ወለአብያጺሑኒ : ፫ ደቂቄ : ወሐተቶ : ዳን
 ኤል : ለሊቀ : መገብት : ወይቤሎ : በእንተ : ሕልም : ዘርእየ : ንጉሥ : እስመ : 30
 ኢተክህሎሙ : ለኩሎሙ : ጠቢባነ : ባቢሎን : ወግብጽ : ከመ : ይተርጉምዎ⁹ :

*P 26r°cl 2

³⁶ + ወሰብልዮስ : ወአቡሊናርዮስ : E, P — ³⁷ < E, P — ³⁸ E, P ለኩሎሙ : — ³⁹ + ርቱዓነ : ሃይማኖት :
 E, P — ⁴⁰ E, P በውስቴቱ : ዘዩአክል : — ⁴¹ A ዘእምሉእ :
¹ E ዮናኪር ። — ² E ናቡክድነጾር : ; P ናቡክደነ : ጾር : — ³ E ለዮናኪር : — ⁴ < A — ⁵ E, P እምዘ :
 ኮነ : ጌዋዌ : — ⁶ E ናቡክድነጾር : , P ናቡክደነጾር : — ⁷ + ጠቢባነ : ባቢሎን : በእንተ : ሕልም : ዘርእየ :
 E, P — ⁸ E, P ወሎቱኒ : ከመ : — ⁹ P ይተርጉምዎ : —

(L'empereur) dépêcha à nouveau et chassa celui-ci. Quand Quasstantinos mourut, son fils¹⁷ Quasstantinos régna. Il dépêcha et fit revenir ce père d'exil sur son siège, et il fit revenir tous les évêques qu'avait chassés son père¹⁸. Ce père vécut dans la tranquillité et la paix ce qui lui restait de jours. Quand
 5 Tēyodosyos (= Théodose) le Grand régna, il réunit le concile des cent cinquante dans la ville de Quesṭenṭenyā (= Constantinople) au sujet de Maqdonyos (= Macédonius). Ce père s'y) rendit parmi eux, combattit Maqdonyos, Sabelyos (= Sabellius) et 'Abulināryos (= Apollinaire), les maudit et les excommunia ainsi que tous ceux qui les suivaient. Il ajouta à la
 10 Prière de la foi (= le credo) qu'avaient établie les trois cent dix-huit pères (de Nicée) (les mots allant) de là où il est dit «nous croyons dans l'Esprit Saint» jusqu'à la fin. Ce père composa par l'Esprit Saint de nombreuses homélies et parénèses. Il composa un autre livre dans lequel (il y a) dix-huit homélies sur l'explication de la Prière de la foi. Ce livre qui (est) rempli de
 15 toute sagesse (est) très utile. Il demeura sur le siège épiscopal trente-trois ans et mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

LECTURE DU 23 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le grand prophète Dān'ēl (= Daniel). Ce juste était 'le
 20 fils de la fille¹ de Yonākir. Quand Nābukednāṣor (= Nabuchodonosor) s'empara de Jérusalem la dix-septième année de son règne, il prit Yonākir fils de 'Iyo'aqēm (= Joachim), ses trois fils et Dān'ēl, le fils de sa fille. Il emmena captifs avec eux beaucoup de gens parmi les enfants d'Israël. Il prit toutes les richesses qui (étaient) dans la maison du roi et dans la maison de
 25 Dieu, comme (l')avait prophétisé 'Isāyeyās (= Isaïe) le prophète à Hezqeyās (= Ézéchias) le roi². Ce prophète Dān'ēl était jeune et mena un combat (spirituel) grand (et) accompli. L'esprit de Dieu descendit sur lui et il prophétisa dans la ville de Bābilon (= Babylone). La quatrième année de la captivité, Nābukednāṣor vit une vision effrayante, dans son aspect et dans
 30 son interprétation, et il trembla fort. Quand il s'éveilla de son sommeil, il avait oublié cette vision. Il réunit tous les sages de Bābilon et leur demanda de lui raconter la vision et (d')en (donner) l'explication. Ils ne (purent) connaître ni la vision ni son explication, et il ordonna de les tuer tous. Quand Dān'ēl apprit que le roi avait ordonné de tuer les sages de Bābilon et
 35 de le tuer aussi³ [ainsi que ses compagnons les trois enfants, Dān'ēl (donc)

¹⁷ En réalité, son neveu Julien

¹⁸ En réalité, son oncle

¹ L'arabe dit avec plus d'exactitude «le fils de la tante»

² Cf 2 Rois 20, 17

³ Il manque ici un feuillet dans le manuscrit A

ወይፈክሩ ፡ ሎቱ ፡ ኪያሁ ። ወይቤሎ ፡ ዳንኤል ፡ ለሊቀ ፡ መገብት ፡ ንግሮ ፡ ለንጉሥ ፡
 በእንቲአየ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ እፌክር¹⁰ ፡ ወእተረጉም ፡ ሎቱ ፡ ውእተ ፡ ራእየ ፡ ዘርእየ ።
 ወእምዝ ፡ ጸለየ ፡ ዳንኤል ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወ፫ደቂቅ ፡ አብያጸሁ ፡ ምስሌሁ ።
 ወአስተብቀዓ ፡ ኅቤሁ ፡ ከመ ፡ ይክሥት ፡ ሎቱ ፡ ራእየ ፡ ለንጉሥ ፡ ወትርጓሜሁኒ ፡
 ወከሠተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዳንኤል ፡ ራእየ ፡ ለንጉሥ ፡ ወትርጓሜሁኒ ። ወቦአ ፡ ዳን 5
 ኤል ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ወነገሮ ፡ ሕልም ፡ ወትርጓሜሁ ። ወከሠተ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡
 በእንተ ፡ ነገሥት ፡ እለ ፡ ይነግሡ ፡ እምድኅሬሁ ፡ ወዘይከውን ፡ እምነ ፡ ሁሉ ፡
 ለለ ፩፩ እምኔሆሙ ። ወአደሞ ፡ ለናቡከደነጾር ፡ ቃሉ ፡ ለዳንኤል ፡ ወለ*ገደ ፡ ሎቱ ፡
 *P 26v°a ወወሀቦ ፡ አምኃ ፡ ብዙኃ ፡ ወጸገዎ ፡ ጸጋ ፡ ዐቢየ ፡ ወሜሞ ፡ ርእሰ ፡ ላዕለ ፡ ሁሉሙ ፡
 ጠቢባነ ፡ ባቢሎን ። ወእምዝ ፡ ካዕበ ፡ ርእየ ፡ ናቡከደነጾር ፡ ንጉሥ ፡ ካልአ ፡ ሕልመ ፡ 10
 ወተርጉመ ፡ ሎቱ ፡ ዳንኤል ፡ ካዕበ ፡ ወአጠየቆ ፡ ወይቤሎ¹¹ ፡ በእንተ ፡ ትዕቢትከ¹² ፡
 ዘሀሎከ¹³ ፡ ያወፅአከ ፡ እማእከለ ፡ ዘመድከ¹⁴ ፡ እገለ ፡ እመሕያው ፡ ወየኃድረከ ፡
 ምስለ ፡ አራቂት ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ፯ ዓመተ ፡ ትበልዕ ፡ ሣዕረ ፡ ምስለ¹⁵ ፡ እንስሳ ።
 ወእምድኅረዝ ፡ ይመይጠከ¹⁶ ፡ ውስተ ፡ መንግሥትከ ። ወተፈጸመ ፡ ሎቱ ፡ ትንቢቱ ፡
 ዘከመ ፡ ይቤሎ ። 15

ወእምድኅረ ፡ ሞቱ ፡ ለናቡከደነጾር ፡ ተርጉመ ፡ ለብልጣሶር ፡ ወልዱ ፡ ዘጸሐፈ ፡
 ሎቱ ፡ መልአከ ፡ ዲበ ፡ አረፍት ፡ ሶበ ፡ ሰትየ ፡ በንዋየ ፡ ቅድሳት ፡ ዘቤተ ፡ እግዚአብ
 ሔር ፡ ወአጠየቆ ፡ ከመ ፡ ዘጽሑፍ ፡ ኅሉቅ ፡ ወምኑን ፡ ድልው ። ወትርጓሜሁሰ ፡
 እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ አስተዳለው ፡ መንበረከ ፡ ወመንግሥተከ ፡ ለካልእ ፡ እስመ ፡
 *P 26v°b ውእቱ ፡ ደለወከ¹⁷ ፡ በመድ*ሎ ፡ ወረከበከ ፡ ሕፁፀ¹⁸ ። ወውእቱ ፡ ያፈልስ ፡ መንግሥ
 ተከ ፡ ለመንግሥተ ፡ ማሒ ፡ ወለመንግሥተ ፡ ፋርስ ፡ ወተፈጸመ ፡ ትንቢቱ ። 20

ወአርአዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ በራእይ ፡ ሁሉሙ ፡ ነገሥተ ፡ እለ ፡ ይነግሡ ፡ እስከ ፡
 ተፍጻሜተ ፡ ዓለም ፤ ወአስተርእዮቱ ፡ ለሐሳዌ ፡ መሲሕ ። ወካዕበ ፡ ርእየ ፡ ስብሐቲሁ ፡
 ለእግዚአብሔር ፡ ወዕበዮ ፡ ወርእየ ፡ ክብሮ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመለኮቶ ፡
 ወተነበየ ፡ በእንተ ፡ ምጽአቱ ፡ ወወሰነ ፡ ለዝንቱ ፡ ዓመታተ¹⁹ ፡ ዕውቃተ ። ወሶበ ፡ 25
 ተፈጸማ ፡ እላንቱ ፡ ዓመታት ፡ መጽአ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ በከመ ፡
 ተነበየ ። ወይቤ ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ይመጽእ ፡ ወይቀትልዎ ፡
 ወኢይከውና ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ መድኅን ፡ እምድኅሬሁ ፡ እስመ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወቤተ ፡
 መቅደስ ፡ እምድኅረ ፡ ስቅለቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ትትመዘበር ፡
 *P 26v°c ወይሠዓሩ ፡ ቍርባናት ፡ ወመሥዋዕታት ። ወተፈጸመ ፡ ውእቱ ፡ ሁሉ ፡ በከመ ፡ ተ*ነበየ ። 30

ወሀሎ ፡ በሀገረ ፡ ባቢሎን ፡ ጣዖት ፡ ዘስሙ ፡ ቤል ። ወኮነ ፡ ይሁብዎ ፡ ሁሉ ፡ አሚረ ፡
 ፲ ወ ፪ መስፈርተ ፡ ሐሪጸ ፡ ስንዳሌ ፡ ወ፵ አባግግ ፡ ወ፮ መሳብክተ ፡ ወይን ። ወኮነ ፡
 ኮሮስ²⁰ ፡ ይሰግድ ፡ ሎቱ ፡ ሁሉ ፡ አሚረ ። ወኮነ ፡ ይሔሊ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ጣዖት ፡
 ይበልዕ ፡ ወይሰቲ ፡ ዘይሁብዎ ፡ እምቤተ ፡ ንጉሥ ። ወገሠጸ ፡ ዳንኤል ፡ ለንጉሥ ፡
 በእንተዝ ፡ ወይቤሎ²¹ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ጣዖት ፡ ኢይበልዕ ፡ ወኢይሰቲ ። ወተምዕዓ ፡ 35

¹⁰ P እፈክር ፡ — ¹¹ + እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ E — ¹² P ትንቢትከ ፡ — ¹³ E ሀሎ ፡ ከመ ፡ — ¹⁴ E ዘመደ ፡ — ¹⁵ E ከመ ፡ — ¹⁶ P ይመጥወከ ፡ — ¹⁷ P ደለው ፡ — ¹⁸ P ሕፁፀ ። — ¹⁹ P ዓመታት ፡ — ²⁰ + ንጉሥ ፡ ፋርስ ፡ E — ²¹ P ወይቤ ፡ —

questionna le majordome; (celui-ci) lui dit: «C'est à cause du rêve qu'a vu le roi: aucun des sages de Bābilon et de l'Égypte n'a pu l'expliquer ni le lui interpréter.» Dān'ēl dit au majordome: «Parle de moi au roi (en disant) que moi, j'interpréterai et lui expliquerai la vision qu'il a vue.» Ensuite, Dān'ēl
 5 pria Dieu, les trois enfants ses compagnons avec lui. Il le supplia de lui découvrir la vision du roi et son explication; Dieu découvrit à Dān'ēl la vision du roi et son explication. Dān'ēl entra auprès du roi et lui raconta son rêve et son explication. Il lui découvrit qu'il concernait les rois qui régneraient après lui et ce qu'il en serait de chacun d'eux. La parole de
 10 Dān'ēl plut à Nābukadanaṣor; il se prosterna devant lui, lui donna de nombreux cadeaux, lui fit de grandes faveurs et l'établit chef de tous les sages de Bābilon. Après cela, le roi Nābukadanaṣor vit encore un autre rêve. Dān'ēl (le) lui expliqua aussi, (le) lui fit comprendre et lui dit: «C'est à cause de ton orgueil que (Dieu) va te faire sortir du milieu de ton espèce, le genre
 15 humain, et habiter avec les bêtes sauvages dans le désert sept ans: tu mangeras de l'herbe avec les animaux. Après cela, il te ramènera à ta royauté.» La prophétie à son sujet s'accomplit comme (le) lui avait dit (Dān'ēl).

Après la mort de Nābukadanaṣor, il expliqua à Belṭāsor (= Balthasar)
 20 son fils ce que l'ange avait écrit pour lui sur le mur alors qu'il buvait dans les vases sacrés de la maison de Dieu. Il lui apprit que ce qui (était) écrit (était) «compté, mesuré, pesé». Quant à l'explication, (c'était): «Dieu a préparé ton trône et ton royaume pour un autre, car il t'a pesé avec une balance et t'a trouvé insuffisant. Il transférera ta royauté à la royauté des Māḥi
 25 (= Mèdes) et à la royauté de Fārs (= Perse).» Sa prophétie s'accomplit.

Dieu lui fit voir dans une vision tous les rois qui régneraient jusqu'à la fin du monde et l'apparition du faux Messie. Il vit aussi la gloire de Dieu et sa grandeur, et il vit l'éclat de notre Seigneur le Christ et sa divinité. Il prophétisa au sujet de sa venue et attribua à celle-ci (un nombre) d'années
 30 connu. Quand ces années furent accomplies, notre Seigneur le Christ — gloire à lui! — vint comme il (l')avait prophétisé. Il dit: «Le Christ — gloire à lui! — viendra et on le tuera. Jérusalem n'aura pas de sauveur après lui, car, après la crucifixion de notre Seigneur le Christ — gloire à lui! —, Jérusalem et le Temple seront ruinés et les offrandes et les sacrifices seront
 35 supprimés.»⁴ Tout cela s'accomplit comme il (l')avait prophétisé.

Il y avait dans la ville de Bābilon *une idole du nom de Bēl. On lui donnait tous les jours douze mesures de fleur de farine, quarante moutons et six amphores de vin. Koros (= Cyrus) se prosternait devant elle tous les jours*⁵. Il pensait que l'idole mangeait et buvait ce qu'on lui donnait de la maison du
 40 roi. Dān'ēl reprit le roi à cause de cela et lui dit: «Cette idole ne mange ni ne

⁴ Cf *Daniel* 9, 26-27

⁵ *Daniel* 14, 3-4

ንጉሥ : ወተሰእሎሙ : ለገነውት : በእንተ : ቤል : ጣዖት : ወይቤሎሙ : አማንነ :
 ቤል : ኢይበልዕ : ወኢይሰቲ ። ወይቤልዎ : ገነውት : በአማን : እስመ : ቤል : ጣዖት²² :
 ይበልዕ : ወይሰቲ : ዘንሁቦ : ነሎ : አሚረ ። ወእምዝ : አንበሩ : ላዕለ : ውእቱ :
 ጣዖት : ነሎ : መብልዓ : ወመስቴ : እንዘ : ሀሎ : ንጉሥ : ይኔጽር : በጊዜ : ምሴት :
 ወወፅኡ²³ : ገነውት ። ወእምድጎረ : ሐሩ : ገነውት : *አዘዘ : ዳንኤል : ከመ : ያምጽኡ :
 ሐመደ : ወአምጽኡ : ሎቱ : ወዘረወ : ውስተ : ቤተ : ጣዖት : እንዘ : ሀሎ : ንጉሥ :
 ይኔጽር : በአዕይንቲሁ ። ወእምዝ : ሐተሞ : ንጉሥ : በማጎተሙ : ምስለ : ዳንኤል :
 ጎቡረ : ወሐሩ : ጎበ : ማጎደሪሆሙ ። ወገነውተ : ጣዖትሰ : ሀለዎሙ : ስቀረት :
 እምታሕተ : ምድር : ወቦኡ : እንተ : ህየ : ወነሥኡ : እሎንተ²⁴ : መባልዕተ : ወመ
 ስቴ : እምቅድመ : ጣዖት : ፣ ወሐሩ ። ወበሳኒታሁ²⁵ : አርጋወ : ንጉሥ : ቤተ : ጣዖት :
 ወኢረከበ : እሎንተ : መባልዕተ : ወመስቴ : ዘአንበሩ²⁶ ። ወጸርሐ : ንጉሥ²⁷ : እንዘ :
 ይብል : ዐቢይ : አንተ : ቤል : ዘአጎፈርኮ : ለዳንኤል ። ወሰሐቀ : ዳንኤል : ላዕሌሁ :
 ወአርአዮ : ለንጉሥ : አሰረ : እገሪሆሙ : ለዕደው : ዲበ : ሐመድ ። ወእምቅድመ : ዝኒ :
 ይቤሎ : ንጉሥ : ለዳንኤል : ለምንት : ኢትሰግድ : ለቤል : አምላኪየ ። ወይቤሎ :
 ዳንኤል : አንሰ : ኢይሰግድ : ለጣዖት : አላ : እሰግድ : ለእግዚአብሔር : ሕያው :
 ዘፈጠ*ረ : ሰማየ : ወምድረ ። ወበእንተዝ : ከሠተ : ዳንኤል : ለንጉሥ : ከመ : ቤል :
 ጣዖት : ኢይበልዕ : ወኢይሰቲ : ወአርአዮ : አሰረ : እገሪሆሙ : ለገነውት : ዲበ :
 ሐመድ : ወይቤሎ : ዳንኤል : ለንጉሥ : ነጽር : አንጉሥ : ውስተ : ምድር : እገሪ
 ሆሙ²⁸ : ለአንስት : ወለዕደው : ወለወራዙት ። ወሶቤሃ : ተምዕዓ : ንጉሥ :
 ወቀተሎሙ²⁹ : ለገነውተ : አማልክት : ለአንስቲያሆሙ : ወለውሉዶሙ ። ወወሀበ :
 ቤልሃ : ጣዖተ : ለዳንኤል : ወሰበሮ : ዳንኤል : ወአንሀለ³⁰ : ምክራብ ።
 ወካዕበ : ሀሎ : ከይሲ : ዐቢይ : ወኮነ : ይሰግዱ : ሎቱ : ሰብአ : ባቢሎን ። ወይቤሎ :
 ንጉሥ : ለዳንኤል : ኢትክል³¹ : ትበል : ከመ : ዝንቱ : ኢኮነ : አምላክ³² ሕያው :
 ወይቤሎ : ዳንኤል : ለንጉሥ : አንሰ : ኢይሰግድ : ዘእንበለ : ለእግዚአብሔር : ሕያው :
 አላ : ሀበኒ : ሥልጣነ : አንጉሥ : ከመ : እቅትሎ : አነ : ለዝንቱ : ከይሲ : ዘእንበለ :
 ሰይፍ : ወበትር ። ወይቤሎ : ንጉሥ : ወሀብኩክ : ኪያሁ ። ወነሥኡ : ዳንኤል : ዝፍተ :
 ወፀጉረ : ወሰብሐ : * ወአብሰሎሙ : ጎቡረ : ወረሰዮሙ : አምሳለ : ጎብስት : ንኡሳን :
 ወወደዮሙ : ውስተ : አፉሁ : ለከይሲ : ወውእቱ : ውጎሞሙ : ወሞተ ። ወይቤ
 ሎሙ³³ : ዳንኤል : ርእዩ : አምላክክሙ : አሰብአ : ባቢሎን ። ወሶበ : ሰምዑ : ዘንተ :
 ተጋብኡ : ጎበ : ንጉሥ : ወከልሐ : እንዘ : ይብሉ : አይሁዳዊነ : ዳንኤል :] * ኮነ :
 ንጉሠ : ወናሁ : ሰበሮ : ለቤል : ወቀተሎሙ : ለገነውት : ወቀተሎ : ለከይሲ ።
 ወይቤልዎ : ለንጉሥ : ለእመ : ኢወሀብከነ : ለዳንኤል : ወእመአኮ³⁴ : ንቀትለክ :
 ወንቀትል : ሰብአ : ቤትክ : ወሐዘነ : ንጉሥ : በእንተ : ዳንኤል : ፈድፋደ ። ወአጎዝዎ :
 ለዳንኤል : ወገደፍዎ : ውስተ : ግበ : አናብስት : ወነበረ : ህየ : ፮ መዓልተ : ከመ :
 ይምስጥዎ : አናብስት ። ወሀለዉ : ውስተ : ውእቱ : ግብ : ፯ አናብስት : ወኮነ :
 ይሁብዎሙ : ነሎ : አሚረ : ፪ አብድንተ : ሰብአ : ወ፪ አባግዓ : ወበእማንቱ³⁵ :

*P 27r°a

*P 27r°b

*P 27r°c

*A 197r°a

22 + ጣዖት : P — 23 P ወወፅኡ : — 24 P ህየንተ : — 25 P ወበሳኒታሁ : ወሐሩ : — 26 E እንዘ : አን
 በሩ : P እምዝ : አንበሩ : — 27 + ዐቢይ : P — 28 P እደሆሙ : — 29 P ወቀተሎ : — 30 P ወአር
 ጋወ : — 31 E ይእዘኒ : ኢትክል : P ይእዘ : ኢትክል : — 32 + አላ : ሰግዶ : ሎቱ : እስመ : ውእቱ :
 አምላክ : E — 33 P ወይቤሎ : — 34 E, P ከመ : ንቅትሎ : — 35 A ወበእማንቱ : —

boit.» Le roi s'irrita et interrogea les prêtres au sujet de l'idole Bēl; il leur dit: «Est-il vrai que Bēl ne mange ni ne boit?» Les prêtres lui dirent: «En vérité, assurément, l'idole Bēl mange et boit ce que nous lui donnons tous les jours.» Puis on plaça près de l'idole toute la nourriture et la boisson
 5 (habituelles) alors que le roi observait (la scène) au moment du soir, et les prêtres sortirent. Après que les prêtres s'en furent allés, Dān'ēl ordonna d'apporter de la cendre. On lui (en) apporta et il (la) répandit dans le temple, le roi regardant de ses yeux. Puis le roi le (= le temple) scella de son sceau, ensemble avec Dān'ēl, et ils allèrent dans leur demeure. Quant aux
 10 prêtres de l'idole, ils avaient un (passage) creusé sous la terre. Ils entrèrent par là, prirent la nourriture et la boisson de devant l'idole et s'en allèrent. Le lendemain, le roi ouvrit le temple et ne trouva pas la nourriture et la boisson qu'on avait déposées. Le roi s'écria en disant: «*Tu es grand, Bēl, (toi) qui as fait honte à Dān'ēl!*» *Dān'ēl rit*⁶ du roi et lui montra les traces de pieds
 15 d'homme sur la cendre. Avant cela, *le roi avait dit* à Dān'ēl: «*Pourquoi n'adores-tu pas Bēl, mon dieu?*» Et Dān'ēl lui avait dit: «*Je n'adore pas d'idoles, mais j'adore le Dieu vivant qui a créé le ciel et la terre?*»⁷ À cause de cela, Dān'ēl révéla au roi que l'idole Bēl ne mangeait ni ne buvait, et il lui montra la trace des pieds des prêtres sur la cendre: Dān'ēl dit au roi:
 20 «Regarde, ô roi, par terre (la trace) des pieds des femmes, des hommes et des adolescents.» Le roi s'irrita alors et (fit) tuer les prêtres des dieux, leurs femmes et leurs enfants. Il donna l'idole Bēl à Dān'ēl, Dān'ēl la brisa et renversa le temple.

Il y avait aussi un grand serpent et les gens de Bābilon l'adoraient. Le roi dit
 25 *à Dān'ēl: «Tu ne peux pas dire que celui-ci n'est pas un dieu vivant.» Dān'ēl dit au roi: «Je n'adore que le Dieu vivant, mais donne-moi l'autorisation⁸, ô roi, de tuer ce serpent sans épée ni bâton.» Le roi lui dit: «Je te la donne.» Dān'ēl prit de la poix, des crins et du suif, fit bouillir ensemble les (ingrédients), les façonna à la ressemblance de petits pains et les jeta dans la gueule
 30 du serpent. Celui-ci les avala et mourut. Dān'ēl dit: «Voyez votre dieu, gens de Bābilon!» *Quand (les Babyloniens) entendirent cela, ils se rassemblèrent auprès du roi et crièrent en disant: «Le Juif Dān'ēl]⁹ est-il devenu roi? Voici qu'il a brisé Bēl, a tué les prêtres et a tué le serpent.» Ils dirent au roi: «Si tu ne nous donnes pas Dān'ēl, nous te tuerons et nous tuerons les gens de ta*
 35 *maison.» Le roi s'affligea fort pour Dān'ēl. On saisit Dān'ēl et on le jeta dans la fosse aux lions. Il y demeura six jours pour que les lions le déchirassent. Il y avait dans la fosse sept lions; on leur donnait tous les jours deux cadavres d'homme et deux moutons, mais, ces jours-là, on ne leur donna pas à manger**

⁶ Cf *Daniel* 14, 18

⁷ Cf *Daniel* 14, 5.

⁸ Littéralement «le pouvoir»

⁹ Fin de la lacune de A

መዋዕል ፡ ኢወሀብዎሙ ፡ ዘይበልዑ ፡ ከመ ፡ ይርሐቡ ፡ ወይብልዕዎ ፡ ለዳንኤል ።
 ወፈነወ ፡ እግዚአብሔር ፡ መልአኮ ፡ ወጻሮ ፡ ለእንባቆም ፡ ነቢይ ፡ እምኢየሩሳሌም ፡
 እንዘ ፡ ይጸውር ፡ ሲሳዮሙ ፡ ለእለ ፡ የአርፉ ፡ እክለ ፡ ወአንበሮ ፡ ዲበ ፡ ግበ ፡ ባቢሎን ፡
 ኅበ ፡ ዳንኤል ፡ ወበልዓ ፡ ወተናዘዘ ፡ በቃሉ ፡ ለእንባቆም³⁶ ። ወበይእቲ ፡ ሰዓት ፡ ሜጦ ፡
 መልአኮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለእንባቆም ፡ ኅበ ፡ ኢየሩሳሌም ። ወበሳብዕት ፡ ዕለት ፡ 5
 መጽእ ፡ ንጉሥ ፡ ኅበ ፡ ግብ ፡ ከመ ፡ ይብኪ ፡ ላዕለ ፡ ዳንኤል ፡ እስመ ፡ መሰሎ ፡ ከመ ፡
 ውእቱ ፡ ሞተ ፡ ወነጸረ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፡ ወርእዮ³⁷ ፡ ለዳንኤል ፡ እንዘ ፡ ይነብር ፡
 ወአናብሰት ፡ ከመ ፡ ድመታት ፡ ይልሕሱ ፡ እገሪሁ ። ወጸርኃ ፡ ንጉሥ ፡ በቃል ፡ ልዑል ፡
 ወይቤ ፡ ዓቢይ ፡ ውእቱ ፡ አምላኩ ፡ ለዳንኤል³⁸ ። ወሶቤሃ ፡ አዕረግዎ³⁹ ፡ ለዳንኤል ፡
 እምግብ ፡ ወአኅዝዎሙ ፡ ለጸላእቱ ፡ እለ ፡ አስተዋደይዎ ፡ ፀደቀዱ ፡ ከመ ፡ ይቅትል 10
 ዎሙ ፡ ወይግድፍዎሙ⁴⁰ ፡ ውስተ ፡ ግብ ። ወበይእቲ ፡ ሰዓት ፡ በልዕዎሙ ፡ አናብሰት ፡
 በቅድመ ፡ ንጉሥ ፡ * ወበቅድመ ፡ ዳንኤል⁴¹ ።

*A 197r°b

ወነበረ ፡ ዳንኤል ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ባቢሎን ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ተመይጡ ፡ ደቂቀ ፡
 እስራኤል ፡ ኅበ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወይእቲ ፡ ፸ዓመት ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ጸሎቱ ፡
 ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ። 15

*P27v°b1 15

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተጋብኡ ፡ ማኅበረ ፡ አይሁድ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ቀዳሩ ፡
 ከመ ፡ ይትማከሩ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእነ ። ሣህሉ ፡ ይኩን ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ አትናቴዎስ ፡
 ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፳፬ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። 20
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡
 እስክንድርያ ፡ ወውእቱ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአበው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ሃወ፱ ። ዝንቱ ፡
 ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምሀገረ ፡ እንተ ፡ ሰማ ፡ ሶብራ¹ ። ወመነነ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ዓለመ ፡
 እምንእሱ ፡ ወፈተወ² ፡ አልባሰ ፡ ምንኩስና ። ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡
 ወመንኩሰ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያኑ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ወተጸምደ ፡ ወተጋደለ ፡ 25
 በምንኩስና ፡ ወተከሥተ ፡ እምኔሁ ፡ ትሩፋት ፡ ወምግባራተ ፡ ሠናይ ። ወሶበ ፡ አዕረፈ ፡
 አባ ፡ ቆዝሞስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘእምቅድሜሁ ፡ ወተሰናአዉ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጳሳት ፡
 በ፩ ምክር ፡ ከመ ፡ ይሢምዎ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወሢምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ³ ፡ ዘእንበለ ፡
 ፈቃዱ ። ወሶበ ፡ ወዕአ ፡ እምሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ከመ ፡ ይሖር ፡ ኅበ ፡ ገዳመ⁴ ፡
 አስቄጥስ ፡ በከመ ፡ ልማዱ ፡ ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ በጽሐ ፡ ኅበ ፡ ሀገር ፡ ዘተወልደ ፡ ባቲ ፡ 30
 ወሀለወት ፡ እሙ ፡ በሕይወታ⁵ ፡ ወኮነት ፡ ጸድቅተ ፡ ወንጽሕተ ፡ ወፈራሂተ⁶ ፡
 እግዚአብሔር ፡ እንዘ⁷ ፡ ትጸልእ ፡ ክብረ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ኃላፊ ፡ ወታፈቅር ፡ ስብሐተ ፡
 ሰማያዊ⁸ ። ወቦአ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ኅበ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር⁹ ፡ ከመ ፡ ይትአምኃ ፡ ለእሙ ።

36 + ነቢይ ። P — 37 + ንጉሥ ፡ E, P — 38 + ዘአግረረ ፡ ሎቱ ፡ አናብሰት ፡ ከመ ፡ ድመታት ፡ እስከ ፡
 ይልሕሱ ፡ እገሪሁ ። E, P — 39 E, P እዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ያዕርግዎ ፡ — 40 E, P ወገደፍዎሙ ፡ — 41 P ሰብእ ።

pour qu'ils eussent faim et mangeassent Dān'ēl. Dieu envoya son ange et (celui-ci) transporta depuis Jérusalem 'Enbāqom (= Habacuc) le prophète portant leur nourriture à ceux qui moissonnaient le blé, et il le déposa au-dessus de la fosse de Bābilon près de Dān'ēl. (Celui-ci) mangea et fut consolé par la parole de 'Enbāqom. Au moment même, l'ange de Dieu remit 'Enbāqom à Jérusalem. Le septième jour, le roi vint près de la fosse pour pleurer sur Dān'ēl, car il s'imaginait que celui-ci était mort. Il regarda dans la fosse et vit Dān'ēl assis, les lions, comme des chats, lui léchant les pieds. Le roi s'exclama à voix forte et dit: «Il est grand, le Dieu de Dān'ēl.» Aussitôt, on remonta Dān'ēl de la fosse; on saisit ses ennemis qui l'avaient dénoncé et on voulut les tuer et les jeter dans la fosse. Au moment même, les lions les mangèrent devant le roi et devant Dān'ēl¹⁰.

Dān'ēl demeura dans la ville de Bābilon jusqu'au moment où les enfants d'Israël revinrent à Jérusalem — ce (fut) la soixante-dixième année (de la captivité) — et il mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

[En ce jour aussi, l'assemblée des Juifs se réunit dans la maison de Qayāfā (= Caïphe) pour délibérer contre notre Seigneur. Que sa miséricorde soit avec son serviteur 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

20

LECTURE DU 24 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint abbā Maqāres (= Macaire), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le cinquante-neuvième. Ce saint était de la ville dont le nom (est) Sobrā (= Choubrā). Ce saint méprisa le siècle dès son enfance et désira le vêtement monastique. Il entra dans le désert de 'Asqētes (= Scété), se fit moine dans l'église du saint abbā Maqāres (Macaire), s'adonna à la dévotion et au combat (spirituel) dans l'état monastique et fit montre de vertus et de belles actions. Quand mourut abbā Qozmos (= Cosmas), le patriarche qui (l'avait été) avant lui, les évêques s'accordèrent d'un seul sentiment pour consacrer ce père et ils le consacèrent patriarche contre son gré. Quand il sortit de la ville d'Alexandrie pour aller au désert de 'Asqētes selon son habitude, il arriva en cours de route à la ville où il était né; sa mère était (encore) en vie, elle était juste, vertueuse et craignait Dieu, haïssant les honneurs de ce monde transitoire et

¹⁰ Tout ce développement suit assez étroitement Daniel 14, 23-42.

¹ E, P ḳḳḳ : — ² + ⲉⲁⲛⲛ : E, P — ³ + ⲙⲟⲓⲛ : ⲁⲛⲛⲛⲉⲥⲥ : E, P — ⁴ A ⲓⲛⲓⲛ : — ⁵ E, P ⲟⲩ : ⲁⲓⲛⲓⲛ : — ⁶ E, P ⲉⲁⲛⲛ : ⲉⲁⲛⲛ : — ⁷ E, P ⲟⲩⲓⲛⲓⲛ : — ⁸ + ⲟⲩⲛⲛⲛ : E, P — ⁹ + ⲙⲟⲓⲛ ⲁⲛⲛ : ⲟⲩⲓⲛⲓⲛ : E, P —

*A 197v°a

ወሶበ ፡ ሰምዓት ፡ እሙ ፡ በእንቲአሁ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ በጽሐ ፡ ኢወፅአት ፡ ኅቤሁ ።
 ወሶበ ፡ ቦአ ፡ ውእቱ ፡ ውስተ ፡ ቤት ፡ ረከባ ፡ * እንዘ ፡ ትነብር ፡ ወትፈትል ፡
 ወኢተንሥአት ፡ ሎቱ ፡ ወኢተአምኃቶ ። ወመሰሎ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ኢያእመረቶ ፡
 ወይቤላ ፡ አነ ፡ ውእቱ¹⁰ ፡ ወልድኪ ፡ ለምንት ፡ ኢትትአምኅኒ¹¹ ፡ ኢያእመርኪኒኑ ።
 ወአውሥአቶ ፡ ወትቤሎ ፡ አንሰ ፡ አእመርኩክ ፡ ወአንተሰ¹² ፡ ኢያእመርክ ፡ ነፍሰክ ። 5
 ወአንሰ ፡ ኮንኩ ፡ እፈቱ ፡ ከመ ፡ እርአይክ¹³ ፡ ምውተ ፡ ወግኑዘ ፡ ወኢይርአይክ¹⁴ ፡
 በሊቀ ፡ ጵጵስና¹⁵ ። እሰመ ፡ አንተ ፡ ትማልም ፡ ኮንክ ፡ ይትኅሠሡክ ፡ በእንተ ፡
 ኃጢአተ ፡ ነፍሰክ¹⁶ ፡ ባሕቲትክ ፡ ወአንተ ፡ ዮም ፡ ይትኅሠሡክ ፡ በእንተ ፡ ኰሉ ፡
 ኃጢአተ ፡ መርዔትክ ። ወእምዝ ፡ በከዩ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ኅቡረ ፡ ወቦአ ፡ ነገራ ፡ ውስተ ፡
 ልቡ ። ወኮነ ፡ ኰሎ ፡ አሚረ ፡ ይዜክር ፡ ነገራ ፡ ለእሙ ፡ ወይትጋደል ፡ ፣ ለነፍሱ ፡ 10
 በእንተ¹⁷ ፡ ዓቂበ ፡ መርዔቱ ። ወኮነ ፡ ያነቅሆሙ ፡ ለሕዝቡ ፡ በአንብቦ ፡ መጻሕፍት ፡
 ወበተግሣጻት ፡ ወይትዓቀብ ፡ ከመ ፡ ኢይንበር ፡ እዴሁ ፡ ወኢይሢም¹⁸ ፡ ኤጲስ ፡
 ቆጶሳተ ፡ ወኢካህናተ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘይኔይስ ፡ ለክህነት ። ወኢይነሥእ ፡ ወኢምንተኒ ፡
 እምንዋዩ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ወኢዘኢይደልዎ ፡ ነሢአ ። ወኮነ ፡ ኢይሠይም ፡
 መነሂ ፡ ዘእንበለ ፡ ሰምዓ ፡ ካህናት ፡ ጸድቃን ፡ ቡሩካን ። ወኮነ ፡ ወትረ ፡ ይኤዝዞሙ ፡ 15
 ለኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ወለቀሳውስት ፡ ከመ ፡ ይርአዩ ፡ ሕዝቦሙ ፡ ወይዕቀብዎሙ¹⁹ ፡
 በድርሳናት ፡ ወተግሣጻት ። ወነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ጽዓመተ ፡
 በህድአት ፡ ወበሰላም ። ወአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ርቱዓን ፡ ሥሩዓን ፡
 በጸሎታት ፡ ወቅዳስያት ፡ ዘእንበለ ፡ ጽርዓት ። ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡
 ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሚን ። 20

*A 197v°b

* በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አእረፈ ፡ ወለተ ፡ ቅዱሳን ፡ ወለተ ፡ ንጉሥ ፡ ልብነ ፡ ድንግል ፡
 ወተቀብረት ፡ ውስተ ፡ መንፈሳዊት ፡ መቅደስ ፡ እንተ ፡ ትሰመይ ፡ ዳጋ ።

*P28r°cl 2

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ፣ ካዕበ ፡ ተጋብኡ²⁰ ፡ ማኅበረ ፡ አይሁድ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእነ ፡
 ፣ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ²¹ ። ሥህሉ ፡ ይኩን ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡
 ዓለም ።]

25

አመ ፡ ጳ ወ ፳ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ ቅዱስ ፡ ዓቢይ ፡ ሐዋርያ ፡ አኒሲፎርስ¹ ፡ ዘእም ፸ ወ ፪ አር
 ድእት ፡ ዘኅረዮሙ ፡ እግዚእነ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ እምነገደ ፡
 ብንያም ፡ ወኮነ ፡ አበዊሁ ፡ ዓቃቢያነ ፡ ሕገ ፡ አሪት ። ወተለዎ ፡ ለመድኃኒነ ፡ 30
 እምኅልቆሙ² ፡ ለእለ ፡ ተጸምድዎ ፡ ከመ ፡ ይነጽር ፡ ምግባራቲሁ ፡ ወዕቦዩ ፡
 ተአምራቲሁ ፡ ወይሰማዕ ፡ ትምህርታቲሁ ። ወሶበ ፡ ነበረ ፡ ከመዝ ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ፡

¹⁰ + ዝንቱ ፡ E, P — ¹¹ + ወሚመ ፡ E, P — ¹² E, P ወአንተ ፡ ባሕቱ ፡ — ¹³ A እራላዩክ ፡ — ¹⁴ A
 ወኢይሬአክ ፡ E, P እምእርአይክ ፡ — ¹⁵ A ጳጳሳት ። — ¹⁶ < E, P — ¹⁷ E, P በነፍሱ ፡ ወበእንተ ፡ — ¹⁸ A
 ወኢይሠይ ፡ — ¹⁹ A ወይቀብዎሙ ፡ — ²⁰ E አፈድፈዱ ፡ — ²¹ < E

aimant la gloire céleste. Ce père entra dans cette ville pour saluer sa mère. Quand sa mère apprit qu'il était arrivé, elle ne sortit pas au-devant de lui. Quand il entra dans la maison, il la trouva assise en train de filer; elle ne se leva pas pour lui ni ne le salua. Il s'imagina qu'elle ne le reconnaissait pas et
 5 lui dit: «Je suis ton fils, pourquoi ne me salues-tu pas, ne m'as-tu pas reconnu?» Elle lui répondit et lui dit: «Moi, je te connais, mais toi, tu ne te connais pas toi-même. J'aimerais te voir mort et enterré et ne pas te voir dans le patriarcat; car hier tu étais examiné seulement pour tes propres péchés, mais aujourd'hui tu es examiné pour tous les péchés de ton
 10 troupeau.» Après cela, ils pleurèrent tous deux ensemble et sa (= de sa mère) parole pénétra dans son cœur: tous les jours, il se rappelait la parole de sa mère et combattait (spirituellement) pour lui-même à cause de la garde de son troupeau. Il tenait en éveil son peuple par la lecture des Écritures et par des parénèses. Il se gardait d'imposer les mains sur — et de consacrer —
 15 des évêques et des prêtres autres que ceux qui étaient les meilleurs pour le sacerdoce. Il ne prenait rien des biens des églises ni ce qu'il ne devait pas prendre. Il ne nommait personne que sur le témoignage de prêtres justes (et) bénis. Il prescrivait continuellement aux évêques et aux prêtres de diriger leur troupeau et de le garder par des homélies et des parénèses. Il resta vingt
 20 ans sur le siège de Mārḳos (= Marc) l'évangéliste dans la tranquillité et dans la paix. De son temps, les églises (furent) bien établies, sans interruption quant aux prières et aux offices. Il mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

¹ En ce jour mourut Walatta qeddusān, la fille du roi Lebna Dengel; elle
 25 fut enterrée dans le sanctuaire spirituel qui s'appelle Dāgā.

[En ce jour aussi, l'assemblée des Juifs se réunit contre notre Seigneur Jésus-Christ. Que sa miséricorde soit avec son serviteur 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

LECTURE DU 25 MAGGĀBIT

30 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le grand saint, l'apôtre 'Onisifores (= Onésiphore) qui (fait partie) des soixante-douze disciples que choisit notre Seigneur. Ce saint était des enfants d'Israël, de la tribu de Benyām (= Benjamin); ses parents observaient la loi mosaïque. Il suivit notre Sauveur — (étant) au nombre de
 35 ceux qui s'attachaient à celui-ci — pour voir ses actions et la grandeur de ses

¹ Cette commémoration a été ajoutée dans la marge supérieure; elle ne figure pas dans la deuxième recension et est sans doute propre au manuscrit A, originaire de Dāgā.

¹ E እንሲፎሮስ : P እንሲፎሮስ : — ² E, P ምስሌሆም : ወጉልቆም : —

እንዘ : ይኔጽር : ነሎ : ጊዜ : ተአምራተ : ብዙኃተ : ውሉጣተ : ወሶበ : አንስእ :
 እግዚእነ : ለወልደ : መበልት : በሀገረ : ናይን : ሀሎ : ምስሌሁ : እምኑልቆሙ :
 ለሕዝብ : እለ : ነበሩ : በህየ ። ወሶበ : ርእየ : ዘንተ : ትእምርተ : ኢጎሠሠ³ : ምስ
 ሌሃ⁴ : ካልአ : ተአምረ : ወኢጎንደየ : አላ : በጊዜሃ : ሐደገ : ተበርሆ : በማሕቶተ :
 ሕገ : አይሁድ : ወፈቀደ : ፀሐየ : ጽድቅ : ወቀርበ : ኅበ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ 5
 ቶስ : ወአምነ : ቦቱ : በነሎ : ልቡ : ወተጠምቀ : በእዴሁ ። ወሶበ : ነሥአ : ጸጋ :
 መንፈስ : ቅዱስ : ጳራቅሊጦስ : በጽርሐ : ጽዮን : ምስለ : ሐዋርያት : ወተለዎሙ :
 ለሐዋርያት : ወተልእኮሙ : ወሰበከ : ውስተ : አህጉር : ብዙኅ : ወሄምዎ : ሐዋርያት :
 ኤጲስ : ቆጶስ : ላዕለ : በሐውርተ : አቴና : ወሰበከ : ውስቴቶሙ : ወአጥመቆሙ :
 ጥምቀተ : ክርስትና : ወአብርሀ : ነፍሳቲሆሙ : በትምህርቱ : ወተግሣዱ : ወኮነ : 10
 ይፌውስ⁵ : ነፍሳቲሆሙ : ወሥጋሆሙ ። ወሶበ : ፈጸመ : ተጋድሎቶ : አዕረፈ : በሰ
 ላም : ወነሥአ : አክሊለ : ስብሐት⁶ ። ወኮነ : ነሎ : መ*ዋዕለ : ሕይወቱ : ፸፬፻፵፱ :
 ወነበረ : እምኔሃ : ፳ ወ ፱፻፵፱ : በሕገ : አይሁድ : ፵ ወ ፩፻፵፱ : በሕገ : ክርስቲያን ።
 ወናሁ : ዘከሮ : ሐዋርያ : ጳውሎስ : በውስተ : መልእክቱ : ለጢሞቴዎስ : ወውስተ :
 ካልአን : መልእክታት : ወተአምኖ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ለዓለመ : 15
 ዓለም : አሜን ።

*A 198r^a

አመ : ፳ ወ ፮ ለመጋቢት : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : ተዝካሩ : ለቅዱስ : ፍርፍዮስ ። ጸሎቱ : የሀሎ : ምስሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈት : ቅድስት : ብፅዕት : ድንግል : ኢየጳራቅስያ ። 20
 ዛቲ : ቅድስት : ኮነት : ወለተ : ፩ መኰንን : ዓቢይ : እምቤተ : መንግሥት : እምሀገረ :
 ሮሜ : እምዘመዱ : ለአኖርዮስ : ንጉሥ ። ወሶበ : ኮነ : ጊዜ : ዕረፍቱ : ለአቡሃ : አዘዘ :
 ለአኖርዮስ¹ : ንጉሥ : በእንተ : ወለቱ : ከመ : ይዕቀባ ። ወእምድጎረ : ዕረፍቱ : ለአ
 ቡሃ : ሐፀያ : ንጉሥ : አኖርዮስ : ለወልደ : ፩ እምዓቢያነ² : መኳንንት ። ወበውእቱ :
 መዋዕል : ሐረት : እማ : ኅበ : ብሔረ : ግብጽ : ከመ : ትንሣኦ : ጸባሕተ : ምድረ : 25
 ዚአሃ : ወፍረያተ : አዕዋዳት : ዘኮነ : ምታ : ኃደጎሙ : ላቲ ። ወነሥአታ : ለዛቲ :
 ቅድስት : ወለታ : ምስሌሃ : እንዘ : መዋዕሊሃ : ፱፻፵፱ ። ወሶበ : በጽሐ : ኅበ :
 ብሔረ : ግብጽ : ኅደራ : ውስተ : ፩ ደብር : ዘደናግል : እስከ : ይፌጽማ : ግብሮን ።
 ወኮና³ : ደናግለ : ውእቱ : ደብር : ዕሙዳት⁴ : ወመስተጋድላት⁵ : ፈድፋደ :
 ዘእይበልዓ : ወኢምንተኒ : እመባልዕት : ዘሥጋ : ወ*ኢቅብዓ : ወኢፍረያተ : ጥዑማተ : 30

*A 198r^b

³ E, P ወጎሠሠ : — ⁴ E እምኔሃ : — ⁵ ለይፈውስ : — ⁶ + ዘመዊእ : E, P
¹ E ለአኖራዎስ : — ² E, P ፩ መኰንን : እምዓቢያነ : — ³ A ወካነ : — ⁴ A ዕሙዳን : — ⁵ A ወመስተጋ
 ድላን : —

miracles, et pour entendre ses enseignements. Quand il fut demeuré ainsi quelque temps, voyant constamment des miracles nombreux (et) variés, il se trouva avec notre Seigneur — au nombre des gens qui étaient là — quand (celui-ci) ressuscita le fils de la veuve dans la ville de Nāyen (= Naïn)¹.
 5 Quand il eut vu ce miracle, il ne demanda pas d'autres signes en sus; il ne tarda plus, mais renonça aussitôt à être éclairé par la lampe de la loi des Juifs et désira le soleil de la vérité. Il s'approcha de notre Seigneur Jésus-Christ, crut en lui de tout son cœur et fut baptisé de sa main. Quand il eut reçu la grâce de l'Esprit Saint, le Paraclet, dans la chambre haute de Sion
 10 avec les apôtres, il suivit les apôtres, les servit et prêcha dans de nombreuses villes. Les apôtres l'instituèrent évêque dans les territoires de 'Atēnā (= Athènes)². Il y prêcha, les (= les habitants) baptisa du baptême chrétien et illumina leurs âmes par son enseignement et ses exhortations — il soignait leurs âmes et leurs corps. Quand il eut achevé son combat (spirituel), il
 15 mourut en paix et reçut la couronne de gloire. Tous les jours de sa vie furent de soixante-dix ans dont il passa vingt-neuf dans la loi des Juifs (et) quarante et un dans la loi des chrétiens. Voici que l'apôtre Pāwlos (= Paul) le mentionne dans son épître à Tīmotēwos (= Timothée) et dans d'autres lettres³ et le salue. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière dans les siècles
 20 des siècles, amen.

LECTURE DU 26 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ En ce jour, (il y a) la commémoration du saint Ferfeyos (= Porphyre?). Que sa prière soit avec nous, amen.

25 En ce jour aussi mourut la sainte (et) bienheureuse vierge 'Iyoparāqesyā (= Eupraxie). Cette sainte était la fille d'un grand dignitaire du palais de la ville de Romē (= Rome) de la famille de 'Anoryos (= Honorius) l'empereur. Quand arriva le moment de la mort de son père, (celui-ci) demanda² à 'Anoryos l'empereur de la garder. Après la mort de son père, l'empereur
 30 'Anoryos la fiança au fils d'un des principaux des dignitaires. En ces jours-là, sa mère alla au pays d'Égypte pour percevoir les revenus de ses terres et les fruits des vergers que son mari lui avait laissés. Elle prit avec elle cette sainte, sa fille, âgée de neuf ans. Quand elles arrivèrent au pays d'Égypte, elles demeurèrent dans un monastère de vierges jusqu'à ce qu'elles eussent
 35 achevé leurs affaires. Les vierges de ce monastère étaient très dévotes et

¹ Cf. *Luc* 7, 11-17.

² Il s'agit plutôt, si l'on en croit l'arabe, de Corinthe

³ En fait, Onésiphore n'est mentionné que dans 2 *Timothée* 1, 16 et 4, 19.

¹ E et P placent cette commémoration après la suivante.

² Littéralement «ordonna»

ወሊጥዕማ ፡ ወይነ ፡ ግሙራ ፡ ወይነውማ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ዘእንበለ ፡ መን
 ጸፍ⁶ ። ወአፍቀረት ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ውእተ ፡ ደብረ ፡ ወተፋቀረት ፡ ምስለ ፡ ፍመጋቢት ፡
 እንተ ፡ ውስተ⁷ ፡ ውእቱ⁸ ፡ ደብር ። ወትቤላ ፡ ይእቲ ፡ መጋቢት ፡ ተካየድኒ ፡ ከመ ፡
 አንቲ ፡ ኢትወጽኢ ፡ እምዝንቱ ፡ ደብር ፡ ወኢትትመየጢ ፡ ወኢትጎሥሢ ፡ ጎጂኪ ።
 ወተካየደታ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ⁹ ። ወሶበ ፡ ፈጸመት ፡ እማ ፡ ግብራ ፡ ወፈቀደት ፡ ከመ ፡ 5
 ትግባእ ፡ ኅበ ፡ ብሔራ ፡ ወኢፈቀደት ፡ ዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ከመ ፡ ትሖር ፡ ምስለ ፡ እማ ።
 ወትቤላ ፡ ለእማ ፡ አንሰ ፡ አብፅዕኩ¹⁰ ፡ ለእግዚእየ ፡ ኢዮሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወእምይእዜሰ ፡
 ኢይፈቅድ ፡ አነ ፡ ከብካበ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ኃላፊ ፡ እስመ ፡ ሀሎ ፡ ሊተ ፡ መርዓዊየ ፡
 ዘበአማን ፡ እግዚእየ ፡ ኢዮሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወሶበ ፡ ጠየቀት¹¹ ፡ እማ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡
 ኢተሐውር ፡ ምስሌሃ ፡ ወወሀበት ፡ ኰሎ ፡ ንዋያ ፡ ለነዳያን ፡ ወለምስኪናን ፡ ወነበረት ፡ 10
 ምስለ ፡ ወለታ ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ውስተ ፡ ውእቱ ፡ ደብር ፡ ብዙኃ ፡ ዓመታተ¹² ። ወሶበ ፡
 ሰምዓ ፡ አኖርዮስ¹³ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ እማ ፡ አዕረፈት ፡ ፈነወ¹⁴ ፡ ከመ ፡ ያምጽእዋ ፡
 ለወለታ ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ከመ ፡ ያስተዋሰባ ፡ ለዘ ፡ ሐፀያ ። ወቅድስትሰ ፡ ለአከት ፡ ኅበ ፡
 አኖርዮስ¹⁵ ፡ ንጉሥ ፡ ወትቤሎ ፡ አእምር ፡ አንጉሥ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ አብፅዕኩ ፡ ነፍ
 ሰየ¹⁶ ፡ ለእግዚእየ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኢይትከሀለኒ ፡ ዕትአደው ፡ ኪዳነ ፡ ዘተካየድኩ¹⁷ ። 15
 ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ንጉሥ¹⁸ ፡ መልእክታ ፡ በከየ ፡ ብካየ ፡ ብዙኃ ፡ ወአንከረ ፡ ጥበባ ፡
 እስመ ፡ ይእቲ ፡ ንእስት ፡ በመዋዕሊሃ ።

*A 198v°a

ወቅድስትሰ ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ተጋደለት ፡ ተጋደሎ ፡ ዓቢየ ፡ ፈድፋደ¹⁹ ። ወኮነት ፡
 ትጸውም ፡ በበ፪ መዓልት ፡ ፪ መዓልት ፡ ወበበ፫ መዓልት ፡ ፫ መዓልት ። ወእምዝ ፡
 በበ፬ መዓልት ፡ ፬ መዓልት ። ወእምድጎረዝ ፡ ትጸውም ፡ በበሱባዔ ፡ ሱባዔ ። ወበዓቢይ ፡ 20
 ጸም²⁰ ፡ ቅድስት ፡ ኢኮነት ፡ ትበልዕ ፡ መባልዕተ ፡ ዘአብሰልዎ ፡ በእሳት ። ወቀንዓ ፡
 ላዕሌሃ ፡ ሰይጣን ፡ ወዘበጣ ፡ ውስተ ፡ እግራ ፡ ዝብጠተ ፡ ዕፅብተ ፡ ወነበረት ፡ ታሐምም ፡
 ብዙኃ ፡ መዋዕለ ። ወእምድጎረዝ ፡ ተሣሀለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሃ ፡ ወፈወሳ ፡
 እምደዌሃ ። ወወሀባ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸጋ ፡ ከመ ፡ ትፈውሶሙ ፡ ለድውያን ፡ ወፈወሰት ፡
 ድውያነ ፡ ብዙኃነ ። ወኮነት ፡ ትትኤዘዝ²¹ ፡ ወትገርር ፡ በትሕትና ፡ ለእመ ፡ ምኔት ፡ 25
 ወለአሃቲሃ ፡ ደናግል ፡ ወኮነት ፡ ፍቅርተ ፡ በኅበ ፡ ኰሎን ። ወበአሐቲ ፡ ሌሊት ፡ ርእየት ፡
 እመ ፡ ምኔት ፡ ራእየ ፡ ዘከመ ፡ አስተዳለዉ ፡ አጽርሕተ ፡ ወአክሊላተ ፡ ወኮነት ፡ ታነ
 ክር ፡ ወትቤ ፡ ቦኑ²² ፡ ለመኑ ፡ እሉ²³ ። ወይቤልዋ ፡ እሉ ፡ አጽርሕት ፡ ወአክሊላት ፡
 ለኤዎጳራክስ²⁴ ፡ ወለትኪ²⁵ ፡ ትመጽእ ፡ ይእዜ ፡ ኅበ ፡ ዝየ ። ወነገረቶን ፡ እመ ፡
 ምኔት ፡ ለደናግል ፡ ራእየ ፡ ዘርእየት ፡ ወአዘዘቶን ፡ ከመ ፡ ኢይንግራሃ ፡ ለኢዮጳራቅስያ ። 30
 ወእግዚአብሔር ፡ ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ያዕርፋ ፡ ወሐመት ፡ ሕመመ²⁶ ፡ ንስቲተ ። ወተጋብአ ፡
 ኅቤሃ ፡ ደናግል ፡ ወእመ ፡ ምኔት ፡ ወይእቲ ፡ መጋቢት ፡ ዘተካየደት ፡ ምስሌሃ ፡ ወሰአ
 ላሃ ፡ ኰሎን ፡ ከመ ፡ ትዝክሮን²⁷ ። ወእምዝ ፡ አዕረፈት ፡ በሰላም ፡ ፍበከያ ፡ ላዕሌሃ²⁸ ፡
 ደናግል ፡ ወሐዘና ፡ ፈድፋ *ደ ፡ እስመ ፡ እማንቱ ፡ ኃጥአሃ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ።
 ወእምድጎሬሃ ፡ አዕረፈት ፡ መጋቢት ፡ ፍቅርታ ፡ ወእምድጎሬሃ ፡ በሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ 35

*A 198v°b

⁶ A መጽፍ ። — ⁷ E, P ላእከተ ፡ — ⁸ A ውእተ ፡ — ⁹ + ነገር ፡ E, P — ¹⁰ P ለምጸእኩ ፡ ; + ርእሰየ ፡ E, P — ¹¹ A ተየቀታ ፡ — ¹² + ወአዕረፈት ፡ E, P — ¹³ E, P አኖራዎስ ፡ — ¹⁴ + ላእካነ ፡ E, P — ¹⁵ P አኖራዎስ ፡ — ¹⁶ E, P ርእሰየ ፡ — ¹⁷ + ምስሌሁ ፡ E, P — ¹⁸ E አኖርዮስ ፡ ; P አኖራዎስ ፡ — ¹⁹ E, P ወፈድፋደ ፡ ትጸመድ ፡ ለቅኔ ፡ መንፈሳዊ ። — ²⁰ + ጃ E, P — ²¹ A ትትኤዘዝ ፡ — ²² < P — ²³ + ቦኑ ፡ (< P) በኅቤየ ፡ እምአዋልድየ ፡ ዘይደልዎን ፡ ዝንቱ ። E, P — ²⁴ E, P ለኢዮጳራቅስያ ፡ — ²⁵ + ይእቲ ፡ E,

ascétiques, ne mangeant rien en fait de nourritures carnées, ni graisse, ni fruits savoureux, ne goûtant pas du tout de vin et dormant sur la terre sans matelas. 'Iyopārāqesyā aima ce monastère et se lia d'amitié avec l'économe³ qui (était) dans ce monastère. Cette économe lui dit: «Promets-moi de ne pas sortir de ce monastère, de ne pas t'en retourner et de ne pas rechercher ton fiancé.» Elle lui fit une promesse à ce sujet. Quand sa mère eut terminé ses affaires et voulut retourner dans son pays, cette sainte ne voulut pas aller avec sa mère. Elle dit à sa mère: «J'ai fait un vœu à mon Seigneur Jésus-Christ; désormais, je ne désire pas de noces de ce monde transitoire, car j'ai un époux véritable, mon Seigneur Jésus-Christ.» Quand sa mère reconnut que (sa fille) n'irait pas avec elle, elle donna tous ses biens aux pauvres et aux indigents et resta avec sa fille 'Iyopārāqesyā dans le monastère de nombreuses années. Quand 'Anoryos l'empereur apprit que la mère de 'Iyopārāqesyā était morte, il envoya chercher sa fille pour la marier à celui auquel il l'avait fiancée. La sainte dépêcha auprès de 'Anoryos l'empereur et lui dit: «Sache, ô empereur, que je me suis vouée moi-même à mon Seigneur le Christ et qu'il ne m'est pas possible de transgresser la promesse que j'ai faite.» Quand l'empereur apprit son message, il versa de nombreuses larmes et admira sa sagesse: la (sainte) était en effet petite par l'âge.

La sainte 'Iyopārāqesyā mena un fort grand combat (spirituel). Elle jeûnait deux jours de suite et trois jours de suite, puis quatre jours et, après cela, elle jeûnait une semaine de suite. Lors du grand jeûne saint, elle ne mangeait pas de nourriture que l'on eût cuite au feu. Satan la jalouosa et la frappa au pied d'un coup pénible, et elle resta à (en) souffrir de nombreux jours. Puis Dieu eut pitié d'elle et la guérit de son mal. Dieu lui accorda le don de guérir les malades et elle guérit de nombreux malades. Elle obéissait et se soumettait avec humilité à l'abbesse et à ses sœurs les vierges, elle était aimée de toutes. Une nuit, l'abbesse vit une vision: on préparait des palais et des couronnes. Elle s'étonnait et dit: «Pour qui cela?» On lui dit: «Ces palais et couronnes (sont) pour 'Ēwopārākes ta fille, elle va venir ici maintenant.» L'abbesse raconta aux vierges la vision qu'elle avait vue et leur ordonna de ne pas la raconter à 'Iyopārāqesyā. Dieu voulut faire mourir celle-ci et elle fut atteinte d'une maladie légère. Les vierges, l'abbesse et l'économe qui avait fait un pacte avec elle se rassemblèrent auprès d'elle, et toutes lui demandèrent de faire mention d'elles. Puis elle mourut en paix; les vierges pleurèrent sur elle et s'affligèrent beaucoup d'avoir perdu cette

³ Maggābit («économe»), d'après l'arabe, la personne désignée par ce vocable — rare au féminin — est une simple servante. L'éthiopien possédant un terme courant pour cette notion (አጭት :), on peut se demander si le mot maggābit n'a pas été utilisé simplement pour son homonymie avec le mois du même nom

ሐመት ፡ እመ ፡ ምኔት ፡ ወአስተጋብአቶን ፡ ለደናግል²⁹ ፡ ወትቤሎን ፡ ጎርያ ፡ ዘትሠ
 ይማ ፡ ላዕሌክን ፡ እመ ፡ ምኔተ ፡ እምድጎሬየ³⁰ ፡ እስመ ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ሰአለት ፡
 በእንቲአየ ። ወይእዜኒ ፡ ዕዕዋ³¹ ፡ ጥጎተ ፡ ወሐራ ፡ ወገብራ ፡ በከመ ፡ አዘዘቶን ።
 ወበሳኒታሁ ፡ በጽሐ³² ፡ ወረከባሃ ፡ በዘ ፡ አዕረፈት ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን ፡
 በጸሎታ³³ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ኢዮጳራቅስያ ፡ ወጸሎቶን³⁴ ፡ ለኩሎን ፡ ደናግል ፡ የሀሉ ፡ 5
 ምስሌን ፡ አሜን ።

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተዝካሩ ፡ ለቅዱስ ፡ ወብፁዕ ፡ እስጢፋኖስ ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡
 የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ።]

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ሐፀበ ፡ እግዚእን ፡ እግረ ፡ አርዳኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡
 አንትሙኒ ፡ ከመዝ ፡ ግበሩ ፡ ለቢጽክሙ ። ወበዛቲ ፡ ሌሊት ፡ ካዕበ ፡ አግብአ ፡ ይሁዳ ፡ 10
 ለእግዚእን ፡ ወነሥአ ፡ ሢጦ ፡ ጧብሩረ ፡ ከመ ፡ ተነበዩ ፡ ነቢያት ። ሣህሉ ፡ ይኩን ፡
 ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ።]

[አመ ፡ ፳ ወ ፯ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።]

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ¹ ፡ ወብፁዕ ፡ ማኅቶተ ፡ ገዳም ፡ አበ ፡ ኩሎሙ ፡ 15
 መነኮሳተ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ዘየዓቢ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምስ
 ብአ ፡ ሀገረ ፡ ሰሱዊር² ፡ እምደወለ ፡ መኑፍ ፡ እምደቡበ ፡ ግብጽ ። ወኮኑ ፡ አበዊሁ ፡
 ኄራነ ፡ ወጸድቃነ ፡ ወስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ አብርሃም ፡ ወስማ ፡ ለእሙ ፡ ሳራ ፡ ወይእቲ ፡
 ከመ ፡ ሳራ ፡ ወኤልሳቤጥ ፡ ወተሐውር ፡ በቸእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ በትሕትና ። ወኮነ ፡
 አቡሁ ፡ ካህን ፡ ክቡር ፡ ገእንዘ ፡ ይትለአክ³ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወትረ ፡ በፈሪሀ ፡ 20
 እግዚአብሔር ፡ በንጽሕና ፡ ወበቅድስና ። ወባረከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሆሙ ፡
 ወአብዓሎሙ ፡ በኩሎ ፡ ምግባርሙ ። ወኮኑ ፡ ይሁቡ ፡ ምጽዋተ⁴ ፡ ለነዳያን⁵ ፡
 ወይሚህርዎሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ ሰብእ ፡ ወይትጋደሉ ፡ ወትረ ፡ በጸም ፡ ወበጸሎት ።
 ወኢኮነ⁶ ፡ * ሎሙ ፡ ወልደ ፡ ወአስተርአየ ፡ ሎቱ ፡ ለአቡሁ⁷ ፡ ራእይ ፡ እምኅበ⁸ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ወአጠየቆ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሀሎ ፡ ከመ ፡ የሀቦ ፡ ወልደ ፡ ዘይከ 25
 ውን ፡ ዝክሩ ፡ ውስተ ፡ ኩሎ ፡ አጽናፈ ፡ ምድር ፡ ወይወልድ ፡ ውሉደ ፡ መንፈሳዊያን ።
 ወወሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለዝንቱ⁹ ፡ ቅዱስ ፡ ፣ መቃርስ ፡ ዘበትርጓሜ ፡ ስሙ¹⁰ ፡ ብፁዕ ።
 ወኮነ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕሌሁ ፡ እምንእሱ ፡ ወይትኤዘዝ¹¹ ፡ ለአበዊሁ ። ወሶበ ፡
 ልህቀ ፡ በቁመቱ ፡ ፈቀዱ ፡ አበዊሁ ፡ ከመ ፡ ያስተዋስብዎ¹² ፡ ወኢኮነ ፡ ይፈቅድ ፡
 ዘንተ ፡ ግብረ ። ወአገበርዎ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ ፈቃደሙ ፡ ወተአዘዘ ፡ ሎሙ ፡ 30

²⁹ A ለደግል ፡ — ³⁰ + አንሰ ፡ አሐውር ፡ ኅበ ፡ እግዚእየ ፡ E, P — ³¹ + ላዕሌሃ ፡ E, P — ³² + በጽ
 ባሕ ፡ E, P — ³³ < A — ³⁴ A ወበጸሎቶን ፡
¹ + ገጹሕ ፡ ወመስተጋድል ፡ P — ² E ሳሳዊር ፡ P ሱሰዊር ፡ — ³ E, P ወይትለአክ ፡ — ⁴ + ኩሎ ፡
 አሚረ ፡ E, P — ⁵ + ወለምስኪናን ፡ E, P — ⁶ A ወኮነ ፡ — ⁷ E, P ለአብርሃም ፡ — ⁸ A እምኅ ፡ —
⁹ A ዝንቱ ፡ — ¹⁰ E, P መቃርቶስ ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ — ¹¹ A ይትኤዘዝ ፡ — ¹² + ሎቱ ፡ ብእሲተ ፡ E, P —

*P29v°a1 25

*A 199r°a

sainte. L'économe, son amie, mourut après elle et, peu de jours après, l'abbesse tomba malade. Elle réunit les vierges et leur dit: «Choisissez celle que vous mettrez à votre tête comme abbesse après moi, car 'Iyopārāqesyā a intercédé pour moi. Maintenant, fermez la porte et allez.» Elles firent
 5 comme elle (le) leur avait ordonné. Le lendemain, elles vinrent et la trouvèrent morte. Que Dieu ait pitié de nous par la prière de cette sainte 'Iyopārāqesyā et que la prière de toutes les vierges soit avec nous, amen.

⁴ [En ce jour, (il y a) la commémoration du saint et bienheureux 'Estifānos (= Étienne). Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher
 10 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

[En ce jour aussi, notre Seigneur lava les pieds de ses disciples et leur dit: «Vous aussi, agissez ainsi avec votre prochain.»⁵ Et cette nuit-là encore, Yehudā (= Judas) livra notre Seigneur et reçut comme prix trente (pièces d')argent, comme (l')avaient prophétisé les prophètes. Que sa (= de Jésus)
 15 miséricorde soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

LECTURE DU 27 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint et bienheureux, la lampe du désert, le père de tous les moines du désert de 'Asqētes (= Scété), abbā Maqāres
 20 (= Macaire) le Grand. Ce saint était des gens de la ville de Sasuwir (= Chechouir), du district de Manuf (= Manouf) dans le nord de l'Égypte. Ses parents étaient vertueux et justes. Le nom de son père (était) 'Abrehām (= Abraham) et le nom de sa mère, Sārā (= Sarah); celle-ci (était) comme Sārā et 'Ēlsābēt (= Élisabeth) et elle suivait le commande-
 25 ment de Dieu avec humilité. Son père était un prêtre honoré, officiant continuellement au sanctuaire (de l'église) dans la crainte de Dieu, la pureté et la sainteté. Dieu les avait bénis et comblés dans toutes leurs actions. Ils donnaient l'aumône aux pauvres, instruisaient tous les gens et menaient un combat (spirituel) constant dans le jeûne et dans la prière. Ils n'avaient pas
 30 d'enfant. Une vision apparut à son (= de Maqāres) père de la part de Dieu et l'informa que Dieu allait lui donner un fils dont la mention parviendrait dans tous les confins de la terre et (qui) engendrerait des fils spirituels. Dieu lui donna ce saint Maqāres dont le nom, en traduction, (veut dire) «bienheureux». La grâce de Dieu fut sur lui dès son enfance; il obéissait à ses

⁴ Cette commémoration ne se trouve ni dans E ni dans les manuscrits utilisés par Budge

⁵ Cf *Jean* 13, 14

ወአስተዋሰብዎ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ፡ ወሶበ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ጽርሑ ፡ ረሰዩ ፡ ርእሶ ፡
 ከመ ፡ ዘይደዊ ፡ ወነበረ ፡ ብዙኃ ፡ ዕለታተ ፡ ከመዝ ፡ ወእምድኅረዝ ፡ ኅሠሠ ፡ ኅበ ፡
 አቡሁ ፡ ወይቤሎ ፡ ኅድገኒ ፡ እሐር ፡ ኅበ ፡ ገዳም ፡ ከመ ፡ እጥዓይ ፡ ንስቲተ ፡ እምዝንቱ ፡
 ደዌ ፡ ወኮነ ፡ ሁሎ ፡ አሚረ ፡ ይሰእሎ ፡ ፣ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ¹³ ፡ በጊዜ ፡ ጸሎቱ ፡
 ከመ ፡ ይምርሐ ፡ ውስተ ፡ ገቢረ ፡ ሥምረቱ ፡ ለእግዚአብሔር¹⁴ ፡ ወእምዝ ፡ ሐረ ፡ ኅበ ፡
 ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ርእየ ፡ ራእየ ፡ ዘከመ ፡ ኪሩቤል ፡
 ዘ፩ክነፊሁ ፡ አኅዞ ፡ በእዴሁ ፡ ወአዕረጎ ፡ መልዕልተ ፡ ርእሰ ፡ ደብር ፡ ወአርአዮ ፡ ሁሎ ፡
 ገዳመ ፡ ምሥራቀ ፡ ወምዕራብ ፡ ወኑሃ ፡ ወግድማ ፡ ወይቤሎ ፡ ናሁ ፡ እግዚአብሔር ፡
 ወሀበከ ፡ ዛተ ፡ ገዳመ ፡ ርስት ፡ ለከ ፡ ወለውሉድከ ፡ ወሶበ ፡ ተመይጠ ፡ እምገዳም ፡
 ረከባ ፡ ለይእቲ ፡ ወለት ፡ እንዘ ፡ ትደ*ዊ ፡ ወእምዝ ፡ አዕረፈት ፡ እንዘ ፡ ሀለወት ፡
 በድንግልናሃ ፡ ወአእኩቶ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ብዙኃ ፡ ወእምድኅረ ፡ ሕዳጥ ፡
 መዋዕል¹⁵ ፡ አዕረፉ ፡ አበዊሁ ፡ ወወሀበ ፡ ሁሎ ፡ ንዋየ ፡ ዘኅደግዎ ፡ ለነዳዖን ፡
 ወምስኪናን ፡ ወጽኑሳን ፡

*A 199r^b

ወሰብአ ፡ ሰሱዊርስ ፡ ሀገሩ ፡ ሶበ ፡ ርእዩ ፡ ጽድቆ ፡ ወንጽሕናሁ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ ሢምዎ ፡ ቀሲስ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወሐነጹ¹⁶ ፡ ሎቱ ፡ መካነ ፡ አፍአ ፡ ሀገር ፡
 ወኮነ ፡ ሰብአ ፡ ሀገር ፡ ዩሐውሩ ፡ ኅቤሁ ፡ ወይትመጠዉ ፡ ምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ፡
 እምኔሁ ፡ * ወኮነ ፡ ሎቱ ፡ ፣ ፩ብእሲ ፡ ይትለአኮ¹⁷ ፡ ወይሠይጥ¹⁸ ፡ ግብረ ፡ እደዊሁ¹⁹ ፡
 ወሀለወት ፡ አሐቲ ፡ ወለት ፡ በይእቲ ፡ ሀገር ፡ ድንግል ፡ ይእቲ²⁰ ፡ ወዘመወት ፡ ምስለ ፡
 ፩ወሬዛ ፡ ወፀንሰት²¹ ፡ ወይቤላ ፡ ውእቱ ፡ ወሬዛ ፡ ሶበ ፡ ተስእለኪ²² ፡ አቡኪ ፡
 ወይቤለኪ ፡ መኑ ፡ ዘአማሰነ ፡ ድንግልናኪ ፡ በልዮ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ቀሲስ ፡ ባሕታዊ ፡
 ዘአማሰነ ፡ ድንግልናየ ፡ ወሶበ ፡ አእመረ ፡ አቡሃ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ፀንሰት ፡ ወተስእላ ፡
 አቡሃ²³ ፡ ወይቤላ ፡ መኑ ፡ ዘገብረ ፡ ብኪ²⁴ ፡ ዘንተ ፡ ኃፍረተ ፡ ወአውሥአቶ ፡ ወት
 ቤሎ ፡ በአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ሐርኩ ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ባሕታዊ ፡ ቀሲስ ፡ ዘስሙ ፡ መቃርስ²⁵ ፡
 ወሰከበ ፡ ምስሌየ ፡ ወፀንሰኩ ፡ እምኔሁ ፡ ወሶበ ፡ ሰምዑ ፡ አበዊሃ²⁶ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡
 ተምዑ ፡ ፈድፋደ ፡ ወሐሩ ፡ ኅበ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ወምስሌሆሙ ፡ ብዙኃን ፡
 ሰብእ ፡ ወአውፅእዎ ፡ ለቅዱስ ፡ እምበዓቱ ፡ ወውእቱ ፡ ኢያእመረ ፡ ምንተ ፡ ዘኮነ ፡
 ወዘበጥዎ ፡ ዝብጠተ ፡ ዓቢየ ፡ ማሕምመ ፡ እስከ ፡ ቀርበ ፡ ለመዊት ፡ ወኮነ ፡ ቅዱስ ፡
 ይሰእሎሙ ፡ እንዘ ፡ ይብል²⁷ ፡ ምንት ፡ ይእቲ ፡ ኃጢአትየ ፡ እስመ ፡ አንትሙ ፡
 ትዘብጡኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ምሕረት ፡ ወእምዝ ፡ አሰሩ ፡ ውስተ ፡ ክሳዱ ፡ ሐብለ ፡ * ወዲቤሁ ፡

*A 199v^a

ሰቀሉ ፡ ገልዓተ ፡ ዘአጽለምዎሙ ፡ በፍሕም ፡ ወኮነ ፡ ይስሕብዎ ፡ ለፌ ፡ ወለፌ ፡ ከመ ፡
 አብድ ፡ ወይኬልሐ ፡ ላዕሌሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘአማሰነ ፡ ድንግልናሃ ፡
 ለወለትነ ፡ ወበውእቱ ፡ ጊዜ ፡ አስተርአዩ ፡ መላእክት ፡ በአምሳለ ፡ ሰብእ ፡ ወይቤል
 ዎሙ ፡ ለእሉ ፡ እኩያን ፡ ምንተ ፡ ዘገብረ ፡ ዝንቱ ፡ መስተጋድል ፡ ወነገርዎሙ ፡ ዘከመ ፡
 ገብረ ፡ ላዕለ ፡ ይእቲ ፡ ወለት ፡ ወይቤልዎሙ ፡ እሎንቱ ፡ መላእክት ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡
 ሐሰት ፡ ውእቱ ፡ እስመ ፡ ንሕነ ፡ ናአምሮ ፡ ለዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ እምንእሱ ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡
 ዕለት ፡ ወውእቱ ፡ ኄር ፡ ወጸድቅ ፡ ወቀርቡ ፡ እሎንቱ ፡ መላእክት²⁸ ፡ ኅቤሁ ፡

¹³ E, P ለእግዚአብሔር ፡ — ¹⁴ < E, P — ¹⁵ + ካዕበ ፡ E, P — ¹⁶ A ወሐነጹ ፡ — ¹⁷ P ላዕክ ፡ ለመልእ
 ክተ ፡ መፍቅዱ ፡ — ¹⁸ A ወይሠጥ ፡ — ¹⁹ * < E — ²⁰ < E, P — ²¹ + እምውእቱ ፡ ወሬዛ ፡ P — ²² A
 ትስእለኪ ፡ — ²³ < E — ²⁴ A ብከ ፡ — ²⁵ + ወነሥእኒ ፡ በኃይል ፡ E, P — ²⁶ P አዝማዲሃ ፡ — ²⁷ E, P
 ይብሎሙ ፡ — ²⁸ < P —

parents. Lorsqu'il eut grandi en taille, ses parents voulurent le marier; il ne voulait pas cette chose. Ils le contraignirent à faire leur volonté, il leur obéit et ils le marièrent contre son gré. Quand il entra dans la chambre nuptiale, il fit comme s'il était malade et demeura beaucoup de jours ainsi. Après cela, il
 5 sollicita son père et lui dit: «Laisse-moi aller au désert pour que je me remette un peu de cette maladie.» Tous les jours, il demandait à notre Seigneur le Christ, au moment de sa prière, de le guider dans l'exécution de la volonté de Dieu. Puis il alla dans le désert de 'Asqētes. Quand il fut dans le désert, il vit une vision: un chérubin à six ailes le saisissait par la main, le
 10 faisait monter sur le sommet de la montagne, lui montrait tout le désert à l'orient et à l'occident, sa longueur et sa largeur, et lui disait: «Voici que Dieu t'a donné ce désert en héritage pour toi et pour tes fils.» Quand il revint du désert, il trouva la jeune fille¹ malade. Puis elle mourut étant dans l'état de vierge. Il remercia beaucoup notre Seigneur le Christ. Quelque
 15 temps après, ses parents moururent et il donna tous les biens qu'ils lui avaient laissés aux pauvres, (aux) indigents et (aux) miséreux.

Quand les gens de Sasuwires, sa ville, virent la justice et la pureté du saint abbā Maqāres, ils l'instituèrent prêtre sur eux et lui construisirent une demeure à l'extérieur de la ville; les gens de la ville allaient chez lui et
 20 recevaient de lui les saints Mystères. Il avait un homme (qui) le servait et vendait le travail de ses mains. Il y avait une jeune fille dans cette ville — elle était vierge —, elle forniqua avec un adolescent et devint enceinte. L'adolescent lui dit: «Quand ton père t'interrogera et te dira: Qui est celui qui a souillé ta virginité? dis-lui: C'est le prêtre solitaire qui a souillé ma virginité.»
 25 Quand son père sut qu'elle était enceinte, il l'interrogea et lui dit: «Qui est celui qui t'a fait cette honte?» Elle lui répondit et lui dit: «Un jour, j'allai chez le prêtre solitaire dont le nom (est) Maqāres, il coucha avec moi et je devins enceinte de ses œuvres.» Quand ses parents entendirent ce récit, ils s'irritèrent fort et allèrent chez le saint abbā Maqāres — et avec eux,
 30 beaucoup de gens. Ils firent sortir le saint de sa cellule — celui-ci ne savait pas ce qui se passait — et le frappèrent de coups rudes (et) douloureux jusqu'à ce qu'il fût près de mourir. Le saint les interrogeait en disant: «Quel est mon péché que vous me frappiez sans pitié?» Ensuite, ils attachèrent à son cou une corde et accrochèrent à celle-ci des tessons qu'ils avaient noircis
 35 au charbon. Ils le tiraient de-ci de-là comme un fou et criaient contre lui en disant: «Celui-ci est celui qui a souillé la virginité de notre fille.» À ce moment-là, des anges apparurent sous l'apparence d'hommes; ils dirent à ces méchants: «Qu'est-ce qu'a fait ce combattant (spirituel)?» (Les méchants) leur racontèrent comment il avait agi à l'encontre de la jeune fille.
 40 Les anges leur dirent: «Ce récit est un mensonge, car nous connaissons cet homme depuis son enfance jusqu'à ce jour, et il (est) vertueux et juste.» Les

¹ C'est-à-dire son épouse

ወፈትሕዎ : እማእሰሩ : ወገደፉ : እምላዕሌሁ : እሙንቱ : ገላዓተ²⁹ ። ወይቤልዎሙ :
 እሙንቱ : እኩያን : ኢነኅድኅ : ይሖር : እስከ : ይሁበነ : ዘይትሐበዮ ። ወመጽእ :
 ፣ ውእቱ : ብእሲ³⁰ ። ዘኮነ : ይሠይጥ : ግብረ : እደዊሁ : ወተሐበዮ : እምኔሆሙ : ከመ :
 የሀባ : ለይእቲ : ወለት : ሲሳያ : እስከ : አመ : ትወልድ ። ወሰደድዎ : ወሖረ : ኅበ :
 በዓቱ : ወኮነ : ይጌሥጸ : ለነፍሶ : ወይቤ³¹ : አመቃርስ : ይእዜ : ናሁ : ኮነ : ለከ : 5
 ብእሲት : ወደቂቅ : ወይደልወከ : ከመ : ትትጋደል³² : ሌሊተ : ወመዓልተ : በእ
 ንተ³³ : ሲሳይከ : ወሲሳዮሙ³⁴ ። ወኮነ : ወትረ : ይገብር³⁵ : አስፈሪዳተ : ወይሁ
 ቦሙ : ለውእቱ : ብእሲ³⁶ : ዘይትለአኮ : ይሢጦሙ³⁷ : ወይሁባ : ለይእቲ : ብእሲት :
 ሲሳያ ። ፣ ወኮነ : ይትጌበር³⁸ : ከመዝ : እስከ : ቀርቦ : ጊዜ : ወሊዶታ : ለይእቲ :
 ብእሲት³⁹ : ወዓፀባ⁴⁰ : ፈድፋደ : ወነበረት : ውስተ : ምንዳቤ : ዓቢይ : ፬ መዓልተ : 10
 ፬ ለያልየ : ወቀርቦት⁴¹ : ለመዊት : ወኢወለደት ። ወትቤላ : እማ : ምንተ : ዘኮነ :
 እምኔኪ : እስ*መ : ናሁ : ይእዜ : ትመውቲ⁴² ። ወትቤላ : ለእማ : እወ : አንሰ :
 ይደልወኒ : ለመዊት : እስመ : አነ : ዘመውኩ : ምስለ : እገሌ : ወሬዛ : ወተናገርኩ :
 በሐሰት⁴³ : ላዕለ : ገብረ : እግዚአብሔር : ቀሲስ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ባሕታዊ ።
 ወሶበ : ሰምፁ : አበዊሃ : ዘንተ : ሐዘኑ : ፈድፋደ : ወተጋብኡ : ኰሎሙ : ምስለ : 15
 ሰብእ : ሀገር : ወተማከሩ : ከመ : ይሖሩ : ኅበ : ቅዱስ : ወይስእልዎ : ከመ : ይኅድ
 ኅሙ : አበሳሆሙ : ዘገብሩ : ላዕሌሁ ።

* A 199v^b

ወሶበ : ሰምዓ : ቅዱስ⁴⁴ : ከመ : ሰብእ : ሀገር : ይፈቅዱ : ይብጽሑ : ወያስተስረዩ :
 እምኔሁ : ወተዘከረ : ይእተ : ራእየ : ዘርእየ : በገዳም : ወቀደሰ : ቍርባነ : ወተመጠወ :
 ምሥጢራተ : ቅድሳት ። ወአስተርአየ : ሎቱ : ውእቱ : ኪሩቤል : ዘ፳ክነፊሁ⁴⁵ : 20
 ወአኅዞ : በእዴሁ : ወመርሖ : እስከ : አብጽሖ : ኅበ : ገዳመ : አስቂጥስ : ዘበትርጓሜሁ :
 መዳልወ : አልባብ ። ወይቤሎ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ለውእቱ : ኪሩቤል : አእግዚ
 እየ : ወስን : ሊተ : መካነ : ዘአኅድር : ውስቴቱ ። ወአውሥእ : ኪሩቤል : ወይቤሎ :
 አንሰ : ኢይዌስን : ለከ : መካነ : ከመ : ኢትግእ : እመካን : ዘእወስን : ለከ :
 ወኢትትዐዶ : ትእዛዘ : እግዚአብሔር : ናሁ : ዝንቱ : ገዳም : ኰልንታሃ : ለከ : 25
 ወኅበ⁴⁶ : ዘፈቀድከ⁴⁷ : ኅደር⁴⁸ ። ወኅደረ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ውስተ : ውሳጤ :
 ገዳም : መካነ : ደብሮሙ : ለቅዱሳን⁴⁹ : መክሲሞስ : ወደማቴዎስ⁵⁰ ። ወሶበ : በጽሑ :
 ኅቤሁ : ኅደሩ : በቅሩብ : እምኔሁ ። ወእምድኅረ : ዕረፍቶሙ⁵¹ : አዘዞ : መልአከ :
 እግዚአብሔር : ከመ : ይሖር : ወይኅድር : ውስተ : ውእቱ : * መካን : ዘውእቱ : ደብረ :
 ዘአሁ : ይእዜ ። ወይቤሎ : መልአክ : እስመ : ዝንቱ : መካን : ይሰመይ : በስሞሙ : 30
 ለውሎድከ : መክሲሞስ : ወዲማቴዎስ⁵² : ወውእቱ : እስከ : ዛቲ : ዕለት : ትሰመይ :
 ደብረ : ብርሞስ : ዘበትርጓሜሁ : ደብረ : ሮም ። ወቅዱስሰ : አባ : መቃርስ : ገብረ :
 ሎቱ : በዓተ : ወነበረ : ውስቴታ ። ወተጋደለ : ተጋድሎ : ዓቢየ : በጾም : ወበጸሎት :

* A 200r^a

²⁹ A ገላዓት ። — ³⁰ E, P ፩ ብእሲ : — ³¹ E, P ወይቤላ : — ³² E, P ትትገብር : — ³³ < A —
³⁴ + ለውሎድከ : ወብእሲትከ : E, P — ³⁵ < A — ³⁶ + እኅው : ፍቁር : E, P — ³⁷ E ወይሠይጦሙ : —
³⁸ E, P ወነበረ : እንዘ : ይገብር : — ³⁹ + ሐሳዊት : ወሶበ : ቀርቦት : ዕለተ : (P ጊዜ) ወሊዶታ : E,
 P — ⁴⁰ E, P ዕፀባ : — ⁴¹ E, P ወአልጻቀት : — ⁴² A ትመውቲ : — ⁴³ E, P በነገረ : ሐሰት : — ⁴⁴ + አባ :
 መቃርስ : E, P — ⁴⁵ A ፳ ክነፊሁ : — ⁴⁶ P ወሀበከ : — ⁴⁷ P በከመ : ፈቀድከ : — ⁴⁸ E, P ሖር : ወን
 በር : ቦቱ : — ⁴⁹ + ሮማውያን : E, P — ⁵⁰ E, P ወዲማቴዎስ ። — ⁵¹ P ዕርገቶሙ : — ⁵² E, P
 ወዲማቴዎስ : —

anges s'approchèrent de lui, le délivrèrent de ses liens et jetèrent de sur lui les
 tessons. Les méchants leur dirent: «Nous ne le laisserons pas aller jusqu'à ce
 qu'il nous donne quelqu'un qui sera garant pour lui.» L'homme qui vendait
 le travail de ses (= de Maqāres) mains vint et se porta garant pour lui
 5 devant eux qu'il donnerait à la jeune fille sa nourriture jusqu'à ce qu'elle
 accouchât. On le (= Maqāres) chassa et il alla à sa cellule. Il s'exhortait lui-
 même et dit: «Ô Maqāres, voici que, maintenant, tu as une femme et un
 enfant; il te faut lutter nuit et jour pour ta nourriture et leur nourriture.» Il
 fabriquait continuellement des paniers et les donnait à l'homme qui le
 10 servait pour qu'il les vendît, et il donnait à la femme sa nourriture. Il fut à
 travailler ainsi jusqu'à ce qu'approchât le moment de l'accouchement de la
 femme. (Le travail) fut très pénible pour elle et elle resta dans de grandes
 souffrances quatre jours (et) quatre nuits. Elle fut près de mourir et
 n'accoucha pas. Sa mère lui dit: «Que t'est-il arrivé? (Dis-le,) car voici que
 15 tu vas mourir maintenant.» (La jeune femme) dit à sa mère: «Oui, pour moi,
 je mérite de mourir, car j'ai forniqué avec tel adolescent et j'ai parlé
 mensongèrement contre le serviteur de Dieu, le saint prêtre, abbā Maqāres le
 solitaire.» Quand ses parents entendirent cela, ils s'affligèrent beaucoup; ils
 s'assemblèrent tous avec les gens de la ville et délibérèrent d'aller chez le
 20 saint et de lui demander de leur pardonner la faute qu'ils avaient commise
 envers lui.

Quand le saint apprit que les gens de la ville voulaient venir et lui
 demander pardon, il se rappela la vision qu'il avait vue dans le désert,
 consacra l'eucharistie et reçut les saints Mystères. Le chérubin à six ailes lui
 25 apparut, le prit par la main et le guida jusqu'à ce qu'il l'eût fait parvenir au
 désert de 'Asqētes, (mot) qui, traduit, (veut dire) «balance des cœurs». Le
 saint abbā Maqāres dit au chérubin: «Mon seigneur, fixe-moi un endroit où
 je demeurerai.» Le chérubin lui répondit et lui dit: «Je ne te fixerai pas
 d'endroit: pour que tu ne sortes pas de celui que je t'avais fixé et pour que tu
 30 ne transgresses pas le commandement de Dieu, voici que ce désert tout
 entier (est) à toi; demeure où tu voudras.» Le saint abbā Maqāres demeura
 dans le désert intérieur, à l'endroit du (futur) monastère des saints Maksi-
 mos (= Maxime) et Damātēwos (= Domitius). Quand (ceux-ci) arrivèrent
 auprès de lui, ils demeurèrent à proximité de lui. Après leur mort, l'ange de
 35 Dieu lui ordonna d'aller demeurer à l'endroit qui est maintenant son propre
 monastère. L'ange lui dit: «Cet endroit² sera appelé du nom de tes fils
 (spirituels) Maksimos et Dimātēwos.» Et, jusqu'à ce jour, il est appelé le
 monastère de Bermos, ce qui, traduit, (veut dire) «monastère de Rom»
 (= Rome). Le saint abbā Maqāres se fit une cellule et y demeura. Il mena
 40 un grand combat (spirituel) dans le jeûne, dans la prière, dans la prosterna-

² C'est-à-dire le premier séjour de Macaire.

ወሰጊድ : ወትጋህ : ዘእንበለ : ጽርዓት ። ወኮኑ : ሰይጣናት : ያስተርአዩ : ሎቱ : ገሃደ : ወይፀብእዎ : በሌሊት : ወበመዓልት ።

ወእምድኅረ : ፫ ዓመት : እንዘ : ይትጋደል : ወይጸሙ : ወያመነድብዎ : ሰይጣናት :
 ወኢረከበ : ዕረፍተ ። ሐለዩ : በልቡ : ወይቤ : እንዘ : ሀለውኩ : ውስተ : ዓለም :
 ወሰማዕኩ : ዜናሁ : ለአብ : ቅዱስ : አባ : እንጦንዮስ⁵³ : እትነሣእ : ይእዜ : ወአሐ 5
 ውር : ኅቤሁ : ከመ : ይምሐረኒ⁵⁴ : ፍኖተ : ምንኩስና : ወየሀበኒ⁵⁵ : አእምሮ : ወል
 ቡና : ከመ : እለቡ : ምክሮሙ : ለሰይጣናት : ርኩሳን ። ወተንሥእ : ወጸለዩ : ወሐረ :
 ውስተ : ገዳመ⁵⁶ : ምሥራቅ : እስከ : በጽሐ : ኅበ : አረጋዊ : ቅዱስ : አባ :
 እንጦንዮስ⁵⁷ ። ወተወከፎ⁵⁸ : በዓቢይ : ፍሥሐ : ወከሠተ : ሎቱ : ሕሊናሁ : በፍ
 ሥሐ : በከመ⁵⁹ : ምስለ : አቡሁ : ፣ ወኢሀብአ : ወኢምንተኒ⁶⁰ ። ወአረጋዊስ : ቅዱስ : 10
 አባ : እንጦንዮስ : ተአምኃ : ርእሶ : ለቅዱስ : አባ : መቃርስ : ወይቤሎ : አወልድዩ :
 መቃርስ : አንተስ : ትሰመይ : ብፁዓ : በከመ : ትርጓሜ : ስምክ : በልሳን : ዮናናዊያን :
 እስመ : እግዚአብሔር : * አምላኪዩ : ከሠተ : ሊተ : ግብረክ : ወምጽአተክ : ኅቤዩ :
 ወበእንተዝ : እጸንሕ : ምጽአተክ ። ወአረጋዊስ : ቅዱስ : አባ : እንጦንዮስ⁶¹ : መሀሮ :
 ለቅዱስ : አባ : መቃርስ : ኩሎ : ፍኖተ : ምንኩስና : ቅድስተ : ወአጽንዖ : በነገር : 15
 ብዙኅ : ዘይደሉ : በገቢረ : ጽድቅ ። ወከሠተ : ሎቱ : ጸቢአቶሙ : ለሰይጣናት :
 ወይቤሎ⁶² : እስመ : እሙንቱ : ሀለዎሙ⁶³ : ከመ : ይጸብኡኩ⁶⁴ : በኅቡእ : በሕሊና :
 ከንቱ : ወበምግባራት : ገሃደ : እስከ : ለመዊት : ከመ : ትኩን : አንተ : ፍጹመ : ሶበ :
 ይጸብኡኩ : ወትትዓገሥ⁶⁵ : እስከ : ለመዊት ። ወሰአሎ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ⁶⁶ :
 ወይቤሎ : ኅድገኒ : እንበር : በኅቤክ ። ወይቤሎ : ቅዱስ : አባ : እንጦንዮስ : ሐር : ኅበ : 20
 መካን : ዘወሰነ : ለክ : እግዚአብሔር : ወተዓገሥ : ውስቴቱ ። ወሶበ⁶⁷ : ነበረ : በኅበ :
 አረጋዊ : አባ : እንጦንዮስ : ሕዳጠ : መዋዕለ : እንዘ : ይትመሀር : እምኔሁ : ሥርዓተ⁶⁸ :
 ምንኩስና : ወገቢረ⁶⁹ : ጽድቅ : ወተንሥእ : ወተመይጠ : ኅበ : መካኑ : እንዘ :
 ይትፌሣእ : ወይትሐሠይ : በሥርዓት : ወትምሀርት : ማሕዩዊት : ዘተመሀረ : እምነ :
 ቅዱስ : አባ : እንጦንዮስ ። ወተራከበ⁷⁰ : ምስለ : ቅዱስ : አባ : ሰራቢዮን⁷¹ : ኤጲስ : 25
 ቆጶስ : ወይቤሎ : ኩሎ : መዋዕለ : ዘነበርኩ : ኅበ : አቡዩ : አባ : እንጦንዮስ :
 ኢርኢክዎ : ይነውም : ግሙራ ።

*A 200r°b

ወነበረ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ውስተ : መካኑ : ብዙኃ : መዋዕለ : እንዘ :
 ይትጋደል : ወይጸመድ : ውስተ : ፍኖተ : ምንኩስና : ወኮኑ : ውእቱ : ኪሩቤል :
 ይሔውጸ⁷² : ገሃደ : ወትረ ። ወበአሐቲ : ዕለት : ሰምዓ : ቃለ : እምሰማይ : ዘይብሎ : 30
 አመቃርስ : በእንተ : ዘሰማዕክ : ትእዛዝዩ⁷³ : ወመጸእክ : ኅቤዩ : ወኃደርክ : ውስተ :
 ዝንቱ : መካን : ናሁ : አስተጋብእ : አነ : ውስተ : ዝ*ንቱ : መካን : አሕዛበ :
 ዘኢይትኹለቀኑ : እምኩሉ : ትዝምድ⁷⁴ : ወእምኩሉ : በሐውርት : ወልሳናት⁷⁵ :
 ወይትለአኩኒ : ወይባርኩ : ሰምዩ : በምግባራቲሆሙ : ሠናይት ። ተወከፎሙ :
 ወምርሐሙ : ፍኖተ : ጽድቅ ። ወሶበ : ሰምዓ : ቅዱስ : መቃርስ : ዘንተ : ጸንዓ : 35

*A 200v°a

⁵³ E, P እንጦንሰ : — ⁵⁴ P ይምሐረኒ : — ⁵⁵ A ወይሁበኒ : — ⁵⁶ E, P ገዳም : መንገለ : — ⁵⁷ + ወሰበ :
 ርእዮ : እምርተቅ : ይቤሎ : ዝንቱ : እስራኤላዊ : ዘአልቦ : ጽልሁት : E, P — ⁵⁸ + ወተአምኖ : E, P —
⁵⁹ E, P ከመ : ወልድ : — ⁶⁰ < E, P — ⁶¹ P እንጦንሰ : — ⁶² + ካዕበ : E, P — ⁶³ A ሀለዎሙ : — ⁶⁴ P
 ኢይዕብኡኩ : — ⁶⁵ E, P ወተዓገሥ : — ⁶⁶ + ለአባ : እንጦንዮስ : E, P — ⁶⁷ E, P ወእምድኅረ : — ⁶⁸ E,
 P ግብረ : — ⁶⁹ E, P ወሥርዓተ : — ⁷⁰ E, P ወካዕበ : አባ : መቃርዮስ : (P መቃርስ) ብፁዕ : ተራ

tion et la veille sans trêve. Les démons lui apparaissaient ouvertement et l'attaquaient nuit et jour.

Après trois années (passées) à combattre et à peiner — les démons le tourmentant —, il ne trouva pas de repos. Il médita en son cœur et dit:
 5 «Alors que j'étais dans le siècle, j'ai entendu l'histoire du père saint abbā 'Enṭonyos (= Antoine); je vais me lever maintenant et aller auprès de lui pour qu'il m'enseigne le chemin de l'état monastique et me donne savoir et pénétration afin que je pénètre le dessein des démons impurs.» Il se leva, pria et marcha dans le désert oriental jusqu'à ce qu'il fût arrivé auprès du saint
 10 vieillard, abbā 'Enṭonyos. (Celui-ci) l'accueillit avec grande joie et (Maqāres) lui découvrit sa pensée avec joie comme avec son père et ne lui cacha rien. Le saint vieillard abbā 'Enṭonyos baisa la tête du saint abbā Maqāres et lui dit: «Mon fils Maqāres, tu seras appelé bienheureux, conformément à la signification de ton nom dans la langue des Grecs: le Seigneur mon Dieu
 15 m'a révélé ce qui te concerne et ta venue auprès de moi. À cause de cela, je guettais ta venue.» Le saint vieillard, abbā 'Enṭonyos, enseigna au saint abbā Maqāres tout le saint état monastique et le fortifia avec de nombreuses paroles qui conviennent dans l'accomplissement de la justice. Il lui découvrit les attaques des démons et lui dit: «Ils t'attaqueront en secret avec des
 20 pensées vaines et ouvertement avec des actes jusqu'à la mort, pour que tu deviennes parfait quand ils t'attaqueront et que tu sois constant jusqu'à la mort.» Le saint abbā Maqāres lui fit une demande et lui dit: «Permetts-moi de demeurer auprès de toi.» Le saint abbā 'Enṭonyos lui dit: «Va à l'endroit que Dieu t'a fixé et restes-y.» Quand il eut demeuré auprès du vieillard abbā
 25 'Enṭonyos quelques jours, apprenant de lui la règle monastique et la pratique de la justice, il se leva et s'en retourna à sa demeure en se réjouissant et exultant de la règle et de l'enseignement vivifiant qu'il avait appris du saint abbā 'Enṭonyos. Il se rencontra avec le saint abbā Sarābiyon (= Sérapion) l'évêque et lui dit: «Tous les jours où j'ai demeuré auprès de
 30 mon père abbā 'Enṭonyos, je ne l'ai jamais vu dormir!»

Le saint abbā Maqāres resta dans sa demeure de nombreux jours en se livrant à l'ascèse et à la dévotion dans l'état monastique, et le chérubin le visitait sans cesse ouvertement. Un jour, il entendit une voix (venant) du ciel qui lui dit: «Maqāres, parce que tu as obéi à mon ordre, (que) tu es venu
 35 auprès de moi et (que) tu as demeuré dans cet endroit, voici que moi, je rassemblerai dans cet endroit un peuple innombrable de toutes les races et de tous les pays et langues. Ils me serviront et béniront mon nom par leurs belles actions. Accueille-les et enseigne-leur la voie de la justice.» Quand le saint Maqāres entendit cela, il fut plein de force et de puissance dans son
 40 cœur. Alors qu'il se tenait debout au moment de la prière, la nuit, Dieu lui

hñ : — ⁷¹ E ሰራብዮስ : — ⁷² A ያሐውጾ : — ⁷³ E, P ቃልየ : ወትእዛዝየ : — ⁷⁴ A ትምድ : — ⁷⁵ A ልሳናት : E, P ወእምዞሉ : ልሳናት : —

ወተኃየለ ፡ በልቡ⁷⁶ ። ወእንዘ ፡ ይቀውም ፡ በጊዜ ፡ ጸሎት ፡ በሌሊት ፡ ከሠተ ፡ ሎቱ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ወሰምዎሙ ፡ ለሰይጣናት ፡ እንዘ ፡ ይትማከሩ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወይ
 ቤሉ ፡ ለእመ ፡ ኅደግናሁ ፡ ለዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ ይኅድር ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ገዳም ፡ ውእቱስ ፡
 ይመርሐሙ ፡ ለብዙኃን ፡ አሕዛብ ፡ ወየሐድሩ ፡ ውስተ ፡ ዛቲ ፡ ገዳም ፡ ወይሬስይዎ ፡
 ላቲ ፡ አህጉረ ፡ ሰማያዊያነ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ይትዌከሉ ፡ በሕይወት ፡ ዘለዓለም⁷⁷ ፡ 5
 ወይሰድዱነ ፡ እምዛቲ ፡ ገዳም ፡ በሕማመ ፡ ኩነኔ ፡ ጸሎታቲሆሙ ። ንዑ ፡ ይእዜ ፡
 ንትጋባእ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዮጊ ፡ ንክል ፡ ንሰድዶ ፡ እምዝንቱ ፡ መካን ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡
 ቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ዘንተ ፡ ጸንዓ ፡ በልቡ⁷⁸ ፡ ወተሐየለ ፡ ላዕለ⁷⁹ ፡ ሰይጣናት ።
 ወኮነ ፡ ይባርኮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘከሠተ ፡ እዘኒሁ ፡ እስከ ፡ ሰምዓ ፡ ምክሮሙ ፡
 ለሰይጣናት ፡ ወአእመረ ፡ ድካሞሙ ። ወእምድኅረዝ ፡ ተጋብኡ ፡ ላዕሌሁ ፡ ሰይጣናት ፡ 10
 ወጸብእዎ ፡ ጸብአ ፡ ዐቢየ ፡ ወአንደዱ⁸⁰ ፡ እሳተ ፡ ብዙኃ⁸¹ ፡ ኅበ ፡ ጥኅተ ፡ በዐቱ ።
 ወኮነ ፡ ይነሥኡ ፡ እሳተ⁸² ፡ ወይወድዩ ፡ ውስተ ፡ በዐቱ ፡ ወኮነት ፡ ይእቲ ፡ እሳት ፡
 ትጠፍእ ፡ በጸሎቱ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ። ወሶበ ፡ ተመውኡ ፡ እምዝንቱ ፡ ወወደዩ ፡
 ውስተ ፡ ልቡ ፡ ሕሊና ፡ ዝሙት⁸³ ፡ ወትካዘ ፡ ልብ ፡ ፣ ወሕማመ ፡ ወትዕቢተ⁸⁴ ፡ ወፍ
 ክረ ፡ ክብረ ፡ ክንቱ⁸⁵ ፡ ወፍርሀተ⁸⁶ ፡ ወትምክሕተ ፡ ወሀኬተ ፡ ወጽርፈተ ፡ ወኃጢ *አ ፡ 15
 ሃይማኖት ፡ ወቀቢጸ ፡ ተስፋ ፡ እምነ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘይፈደፍድኒ ፡ እምዝንቱ ፡
 ኩሉ ፡ ጸብእዎ ፡ ቦቱ ፡ በከመ ፡ ነገሮ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ።

*A 200v°b

ወሶበ ፡ ነበረ ፡ ነዊኃ ፡ መዋዕለ ፡ ወሰይጣናት ፡ ይጸብእዎ ፡ በዝንቱ ፡ ምግባራት ፡
 ሕሠማት ፡ ተንሥአ ፡ ካዕበ ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ። ወሶበ ፡ ርእዮ ፡
 ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ እምርሑቅ ፡ ነገሮሙ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ወይቤ ፡ ዝንቱ ፡ 20
 እስራኤላዊ ፡ በአማን ፡ ዘአልቦቱ ፡ ጽልሑት⁸⁷ ። ትሬእይዎኑ ፡ አውሉድዩ ፡ ለዝንቱ ፡
 ብእሲ ፡ ሀሎ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ በትረ⁸⁸ ፡ ርቱዓ ፡ ወነዊኃ ፡ ለብዙኃን ፡ አሕዛብ ፡
 ወይከውን ፡ ሎቱ ፡ ፍርያተ ፡ ጥዑማተ ፡ እምአፋሁ ፡ ለእግዚአብሔር⁸⁹ ፡ ጸባእት ።
 ወሶበ ፡ ቀርቦ⁹⁰ ፡ ኅበ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ ሰገደ ፡ ሎቱ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ 25
 ወአንሥእ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ ፍጡነ ፡ ወተአምጥ ፡ ወሰዐሞ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ርእዮ ፡ 25
 ገጸ ፡ ውሉጠ ፡ ከመ ፡ ገጸ ፡ ዘይደዊ ፡ በእንተ ፡ ብዝኃ ፡ ጸብእ ፡ ዘጸብእዎ ፡ ሰይጣናት ።
 ወእምድኅረ ፡ ጸለዩ ፡ ወነበሩ ፡ ኅቡረ ፡ ወአውሥአ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ በፍሥሐ ፡
 ወይቤሎ ፡ ዳኅንኑ ፡ ሀለውከ ፡ አወልድዩ ፡ መቃርስ ። ወአውሥአ ፡ ቅዱስ ፡ መቃርስ ፡
 ወይቤሎ ፡ ናሁ ፡ በደረ⁹¹ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወከሠተ ፡ ለከ ፡ ኩሎ ፡ ዘኮነ ፡ እምኔዩ ።
 ወሶቤሃ ፡ መሀሮ ፡ ወአጽንዖ ፡ ወይቤሎ ፡ ጽናዕ⁹² ፡ ወኢትፍራህ ፡ እስመ ፡ ከመዝ ፡ 30
 መፍትው ፡ ለነ ፡ ከመ ፡ ንትዓገሥ ፡ ለዝንቱ ፡ ኩሉ ፡ መከራ ፡ ዘያመጽኡ ፡ ላዕሌነ ፡
 ጸላእትነ ። ወበእንተዝ ፡ ይደልወነ ፡ ከመ ፡ ንኩን ፡ መምህራነ ፡ ለአ *ሕዛብ ፡ ብዙኃን ፡
 እለ ፡ ያፈቅሩ ፡ ጥበበ ፡ መንፈሳዊተ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ምንኩስና ። ወይቤሎ ፡ አወልድዩ ፡
 መቃርስ ፡ ተዘከር ፡ ውእተ ፡ ቃለ ፡ ዘነገረከ ፡ እግዚአብሔር ፡ እንዘ ፡ ተሐውር ፡ ትቅ
 ዳሕ ፡ ማዩ ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ዘንተ ፡ አንከረ ፡ ፈድፋደ ፡ 35
 ወአእመረ ፡ ከመ ፡ ምግባራቲሁ ፡ ወኅቡአቲሁ ፡ ተከሥቱ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡

*A 201r°a

⁷⁶ E, P ልቡ ፡ — ⁷⁷ E, P ዘይሄሉ ፡ ለዓለም ፡ — ⁷⁸ E, P ልቡ ፡ — ⁷⁹ A ላዕሌ ፡ — ⁸⁰ A ወአደዱ ፡ —
⁸¹ < E, P — ⁸² E, P እምውእቱ ፡ እሳት ፡ — ⁸³ A ዝሙት ፡ — ⁸⁴ A ወሕማ ፡ ወትዕቢት ፡ — ⁸⁵ E, P
 ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ — ⁸⁶ A ወፍርሀት ፡ — ⁸⁷ + ውስተ ፡ ልቡ ። E, P — ⁸⁸ + ጽድቅ ፡ E, P — ⁸⁹ A
 እግዚአብሔር ፡ — ⁹⁰ E, P መጽአ ፡ — ⁹¹ E, P በደብረ ፡ — ⁹² A ጽናዓ ፡ — ⁹³ A አስከማ ፡ —

ouvrit (les oreilles) et il entendit les démons délibérant entre eux; ils dirent: «Si nous laissons cet homme demeurer dans ce désert, il (y) conduira de nombreuses gens; ils demeureront dans ce désert, en feront des villes célestes — car ils ont confiance dans la vie éternelle — et nous chasseront de ce désert par la douleur torturante de leurs prières. Allons! rassemblons-nous maintenant contre lui, peut-être pourrions-nous le chasser de cet endroit.»

5 Quand le saint abbā Maqāres entendit cela, il fut fortifié dans son cœur et plein de puissance contre les démons. Il bénit Dieu qui avait ouvert ses oreilles si bien qu'il avait entendu le dessein des démons et appris leur

10 faiblesse. Après cela, les démons se rassemblèrent contre lui, engagèrent contre lui un combat violent et allumèrent un grand feu à la porte de sa cellule. Ils prenaient des (tisons) enflammés et les jetaient dans sa cellule; les (tisons) enflammés s'éteignaient par la prière du saint abbā Maqāres. Quand ils furent vaincus par ce (moyen), ils mirent dans son cœur la pensée de la

15 luxure, la tristesse de cœur, la souffrance, l'orgueil, l'amour de la gloire vaine, la crainte, la jactance, la paresse, le blasphème, l'absence de foi, la désespérance à l'égard de Dieu et ce qui dépasse encore tout cela; ils le combattirent avec cela, comme le saint abbā 'Enṭonyos (le) lui avait dit.

Quand il fut demeuré de longs jours (ainsi), les démons l'attaquant avec

20 ces actions honteuses, il se leva à nouveau et alla auprès du saint abbā 'Enṭonyos. Quand le saint abbā 'Enṭonyos le vit de loin, il parla à ses disciples et dit: «Celui-ci (est) un Israélite véritable sans fraude³. Mes fils, voyez-vous cet homme: il sera un bâton droit et grand pour beaucoup de gens et il aura des fruits savoureux de la bouche du Dieu des armées.»

25 Quand (Maqāres) fut proche du saint abbā 'Enṭonyos, il se prosterna à terre devant lui. Abbā 'Enṭonyos le releva rapidement, l'embrassa et le baisa, car il (= Maqāres) avait un visage changé — comme le visage de quelqu'un qui est malade — à cause de la violence du combat que menaient contre lui les démons. Après qu'ils eurent prié et se furent assis ensemble, le saint abbā

30 'Enṭonyos prit la parole avec enjouement et lui dit: «Es-tu en bonne santé, mon fils Maqāres?» Le saint Maqāres lui répondit et lui dit: «Voici que Dieu t'a déjà révélé tout ce qui m'est arrivé.» Alors ('Enṭonyos) l'enseigna, le fortifia et lui dit: «Sois fort et ne crains pas, car il nous est nécessaire d'endurer ainsi toutes ces épreuves que nos ennemis font venir contre nous.

35 À cause de cela, il nous revient d'être maîtres pour les nombreuses gens qui aiment la sagesse spirituelle qui est l'état monastique.» Il lui dit (encore): «Mon fils Maqāres, souviens-toi de la parole que Dieu t'a dite alors que tu allais puiser de l'eau.» Quand le saint abbā Maqāres entendit cela, il s'étonna fort et sut que ses actions et ses secrets étaient révélés au saint abbā

³ Cf *Jean* 1, 47

በመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወነበረ ፡ ኅበ ፡ አረጋዊ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ፡
 እንዘ ፡ ይትባረክ ፡ እምኔሁ ፡ ወይትመሀር ፡ ትእዛዛቲሁ ። ወኅሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ከመ ፡
 ያልብሶ ፡ አስኬማ⁹³ ፡ ቅዱስ ፡ ወጸለየ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወአልበሶ ፡ ኪያሁ ። ወበእንተዝ ፡
 ተሰምየ ፡ ረድኡ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ። ወእምዝ ፡ ይቤሎ ፡ አረጋዊ ፡ አባ ፡
 እንጦንዮስ ፡ በኅቡእ ፡ ኢትትሀክይ ፡ ከመ ፡ ትምጸእ ፡ ኅቤየ ፡ ዝየ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ 5
 እምድኅረ ፡ ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ አሐውር ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ተንሥኦ ፡ ወሰገደ ፡ ሎቱ ፡ ወሰአሎ ፡ ከመ ፡ ይንበር ፡ በኅቤሁ ፡
 ወይረስዮ ፡ ድልወ ፡ ከመ ፡ ይንሣእ ፡ በረከቶ ፡ መንፈሳዊተ ። ወይቤሎ ፡ አባ ፡ እንጦን
 ዮስ ፡ ንበር ፡ በኅቤየ ፡ ወነበረ ፡ በኅቤሁ ። ወይቤሎ ፡ አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ እምድኅረ ፡
 ሕዳጥ ፡ መዋዕል ፡ ያዐርፈክ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምብዝኃ⁹⁴ ፡ ዝንቱ ፡ ሕሊና ፡ እኪት ። 10
 ወእምድኅረዝ⁹⁵ ፡ ይጸብኡክ ፡ ገሃደ ፡ በከመ ፡ ገብሩ ፡ ላዕሌየ ፡ ጽናዕ ፡ ወተዓቀብ ፡
 ወኢታሕዝኖ ፡ ለውእቱ ፡ ኪሩቤል ፡ ዘረሰዮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌክ ፡ ለረድኤት *ክ ፡
 ከመ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌክ⁹⁶ ፡ እስክ ፡ ተፍጻሚተ ፡ መዋዕሊክ ፡ ወየዐቅበከ⁹⁷ ፡ በከመ ፡
 አዘዞ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክነ⁹⁸ ። ወወሀቦ⁹⁹ ፡ በትረ ፡ ዚአሁ ፡ ወተአምኖ ፡ በአ
 ምኃ ፡ ቅድሳት ፡ ወአዕረፈ ። ወቀበረ ፡ ሥጋሁ ፡ በመካን ፡ ኅቡእ ፡ ዘኢያአምር ፡ መኑሂ ፡ 15
 መካኖ ።

*A 201r^b

ወተመይጦ ፡ ቅዱስ¹⁰⁰ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ኅበ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ ወነበረ ፡ ውስተ ፡
 መካኑ¹⁰¹ ፡ ወተሰምዓ ፡ ዜናሁ ፡ ውስተ ፡ ኰሉ ፡ አጽናፈ ፡ ምድር ፡ ወገብረ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡ ተአምራተ¹⁰² ፡ ዓበይተ ። ወቦ ፡ እምኔሁ ፡ እስመ ፡
 ንጉሠ ፡ አንጾኪያ ፡ ፈነዋ ፡ ለወለቱ ፡ ኅቤሁ ፡ ዘይጼዓን ፡ ዲቤሃ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ ፡ 20
 ወበጽሐት ፡ ኅቤሁ¹⁰³ ፡ በአምሳለ ፡ ወሬዛ ። ወአእመረ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ወለት ፡ ወፈ
 ወሳ ፡ ወፈነዋ ፡ ኃበ ፡ አቡሃ¹⁰⁴ ። ወሶበ ፡ ወሀብዎ ፡ ወርቀ ፡ ብዙኃ ፡ ኢነሥኦ ፡
 ወኢምንተኒ ፡ እምኔሆሙ ። ወሀሎ ፡ ፩ መነኮስ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ውሲም¹⁰⁵ ፡ ስሕተ ፡
 ወይቤ ፡ አልቦ ፡ ትንሣኤ ፡ ምውታን ፡ ወአስሐቶሙ ፡ ለብዙኃን ፡ ሰብእ ፡ ወበእንተ ፡
 አሚኖቶሙ ፡ ቦቱ ፡ ኮኑ ፡ ይትወከፉ ፡ ቃሎ ። ወሐረ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ውሲም ፡ 25
 ኅበ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ወነገሮ ፡ ዘከመ ፡ አስሐቶሙ ፡ ውእቱ ፡ መነኮስ ፡ ለሕዝበ ፡
 ዚአሁ ፡ ወሰአሎ ፡ ሰእለተ ፡ ብዙኃ ፡ ከመ ፡ ይርድኦ ። ወተንሥኦ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ ወሐረ ፡ ምስለ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ ውሲም ፡ ወርእዮ ፡ ለውእቱ ፡
 ባሕታዊ ፡ ዘውስቴቱ ፡ መንፈስ ፡ ርኩስ¹⁰⁶ ። ወሶበ ፡ ተናገረ ፡ ምስሌሁ ፡ በእንተ ፡
 ትንሣኤ¹⁰⁷ ፡ አውሥኦ ፡ ውእቱ ፡ ባሕታዊ ፡ ወይቤሎ ፡ አንሰ ፡ ኢየአምን ፡ ከመ ፡ 30
 ምውታን ፡ ይትነ *ሥኡ ፡ ለእመ ፡ ኢያንሣእክ ፡ ሊተ ፡ ብእሴ ፡ እምውስተ ፡ መቃብር ።
 ወጸለየ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ መቃርስ ፡ ወሰአለ ፡ እምኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተንሥኦ¹⁰⁸ ፡
 ፩ ብእሲ ፡ እምውታን ፡ ወኮነ¹⁰⁹ ፡ እምከሓዲያን ፡ ቀደምት ። ወአምነ ፡ ውእቱ ፡
 ባሕታዊ ፡ ወተመይጦ ፡ እምስሕተቱ ፡ ወከማሁ ፡ ኰሎሙ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ አስሐቶሙ ፡
 ተመይጡ ። ወሰአሎ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘተንሥኦ¹¹⁰ ፡ እምውታን ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ 35
 መቃርስ ፡ ከመ ፡ ያጥምቆ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ ወአጥመቆ ፡ ወአልበሶ ፡ አልባሰ ፡
 ምንኰስና ፡ ወነበረ ፡ በኅቤሁ ፡ ፮ ዓመተ ፡ ወአዕረፈ ።

*A 201v^a

⁹⁴ A እምዝኃ ፡ — ⁹⁵ E, P ወእምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ — ⁹⁶ E, P ኅቤክ ፡ — ⁹⁷ E, P ወይዕቀብክ ፡ — ⁹⁸ E
 እምላክ ። P እምላክ ። — ⁹⁹ + አባ ፡ እንጦንዮስ ፡ E, P — ¹⁰⁰ A ቅድመ ፡ — ¹⁰¹ A መካን ፡ —
¹⁰² + ወመንክራተ ፡ E, P — ¹⁰³ A ኅቤሃ ፡ — ¹⁰⁴ + ወእማ ፡ E, P — ¹⁰⁵ A ውሰም ፡ — ¹⁰⁶ + ሀሎ ፡

'Enṭonyos par l'Esprit Saint. Il demeura auprès du vieillard abbā 'Enṭonyos de nombreux jours en étant béni par lui et en apprenant ses instructions. Il sollicita de lui qu'il le revêtît du saint froc. ('Enṭonyos) pria sur lui et l'en revêtit. À cause de cela, (Maqāres) fut appelé disciple du saint abbā
 5 'Enṭonyos. Ensuite, le vieillard abbā 'Enṭonyos lui dit en secret: «N'aie pas scrupule à venir auprès de moi ici, car j'irai dans peu de jours auprès de Dieu.» Quand abbā Maqāres entendit cette parole, il se leva, se prosterna devant lui et lui demanda à rester auprès de lui, et (qu'"Enṭonyos) le rendit prêt à recevoir sa bénédiction spirituelle. Abbā 'Enṭonyos lui dit: «Reste
 10 auprès de moi», et il resta auprès de lui. Abbā 'Enṭonyos lui dit: «Dans peu de jours, Dieu te donnera le repos loin de ces nombreuses pensées mauvaises. Après cela, (les démons) t'attaqueront ouvertement comme ils (l')ont fait contre moi; sois fort, garde-toi et ne contriste pas le chérubin que Dieu a établi avec toi pour t'aider, afin qu'il soit avec toi jusqu'à la fin de tes jours:
 15 il te gardera comme le Seigneur notre Dieu (le) lui a ordonné.» ('Enṭonyos) lui donna son bâton, l'embrassa d'un saint baiser et mourut. (Maqāres) enterra son corps dans un endroit caché dont personne ne connaît l'emplacement.

Le saint abbā Maqāres retourna au désert de 'Asqētes et demeura dans
 20 son habitation. Sa renommée se répandit dans tous les confins de la terre et Dieu fit par ses mains de grands miracles. Parmi ceux-ci, il y a (celui-ci): le prince de 'Anṣokiyā (= Antioche) envoya auprès de lui sa fille dont s'était emparé un esprit impur. Elle arriva auprès de lui sous l'aspect d'un jeune homme. Il reconnut qu'elle était une fille, la soigna et la (r)envoya à son
 25 père. Quand on (voulut) lui donner beaucoup d'or, il ne prit rien. Il y avait un moine dans la ville de Wesim (= Ausim); il erra et dit: «Il n'y a pas de résurrection des morts.» Il induisit en erreur beaucoup de gens et, à cause de leur foi en lui, ils recevaient ses paroles. L'évêque de la ville de Wesim alla auprès d'abbā Maqāres, lui raconta comment le moine avait induit en erreur
 30 son propre peuple et lui demanda avec beaucoup d'instance de l'aider. Le saint abbā Maqāres se leva et alla avec l'évêque à la ville de Wesim; il vit le solitaire dans lequel (était) l'esprit impur. Quand il parla avec lui de la résurrection, le solitaire lui répondit et lui dit: «Pour moi, je ne croirai pas que les morts ressuscitent si tu ne ressuscites pas pour moi un homme du
 35 tombeau.» Le saint abbā Maqāres pria et implora Dieu, et un homme ressuscita d'entre les morts — il était des anciens païens. Le solitaire crut et se détourna de son erreur; de même, tous les gens qu'il avait induits en erreur se détournèrent (de celle-ci). L'homme qui était ressuscité d'entre les
 40 morts demanda au saint abbā Maqāres de le baptiser du baptême chrétien. Il le baptisa, le revêtit du vêtement monastique, et (l'homme) demeura auprès de lui six ans et mourut.

ወእምድኅረዝ : ተንሥኦ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ወቦአ : ውስተ : ውሳጤ : ገዳም :
 ከመ : ያእምር : ለእመ : ሀሎ : ውስተ : ገዳም : ሰብእ : እምቅድሜሁ ። ወርእየ : ፪ዕደወ :
 ዕሩቃነ : ወፈርሀ : እምኔሆሙ : እስመ : መሰሎ : ከመ : እሙንቱ : ሰይጣናት ። « ወጸለዩ :
 ቅድሜሁ¹¹¹ : አቡነ : ዘበሰማያት : ወጸውዕዎ¹¹² : በስሙ : ወይቤልዎ : ኢትፍራህ :
 አመቃሪ : ወአእመረ : ከመ : እሙንቱ : ቅዱሳን : ገዳማዊያን ። ወተስእልዎ : በእንተ : 5
 ሰብእ : ዓለም : ወምግባሮሙ ። ወአውሥእሙ : ወይቤሎሙ : እግዚአብሔር : በምሕ
 ረቱ : የሐሊ : ለኩሎሙ¹¹³ ። ወእምዝ : ተስእሎሙ : ለእመ : ኮነ : ያቈርሮሙ : ቀረ :
 ክረምት : ወያልሀቦሙ¹¹⁴ : ሐሩረ : ፀሓይ : በጊዜ : ሐገይ ። ወአውሥእዎ : ወይቤ
 ልዎ : እስመ : እግዚአብሔር : መገበነ : መጠነ : ዝንቱ : ሷዓመት : ዘነበርነ : በውስተ :
 ዛቲ : ገዳም : ኢያቀረረነ : ክረምት : ወኢያልሐበነ : ሐጋይ ። ወይቤሎሙ : ቅዱስ : 10
 አባ : መቃርስ : እፎ : እከውን : ከማክሙ ። ወይቤልዎ : ንበር : ውስተ : በዓትከ :
 ወብኪ : ላዕለ : ኃጢአትከ : ወአንተ : ትከውን : ከማነ ። ወተባረከ : እምኔ*ሆሙ :
 ወተመይጠ : ኅበ : መካኑ ። ወሶበ : በዝኑ : ኅቤሁ¹¹⁵ : መነኮሳት : ከረዩ : ሎሙ :
 ዓዘቅተ : ወሐነጹ¹¹⁶ : ሎሙ¹¹⁷ ። ወሶበ : ወረደ : ቅዱስ : ውስቴታ : ከመ : ይትሐ
 ፀብ : አንሐልዎ : ሰይጣናት : ላዕሌሁ : ከመ : ይቅትልዎ : ወመጽኡ : መነኮሳት : 15
 ወአውጽእዎ : እምኔሃ ።

*A 201v°b

ወሶበ : ፈቀደ : እግዚአብሔር : ዕረፍቶ : ፈነወ : ሎቱ : ኪሩቤልሃ : ዘኮነ :
 ይሔውጸ¹¹⁸ : ወይቤሎ : ተደለው : እስመ : « ንሕነ : ንመጽእ : ኅቤከ : ወንነሥኦከ¹¹⁹ ።
 ወርእየሙ : ለአባ : እንጦንዮስ : ወለአባ : ጳጅሚስ : ወለማኅበረ¹²⁰ : ቅዱሳን :
 ወለኩሎሙ : ኅይላት : ሰማያዊያን : እስከ : መጠወ : ነፍሶ ። ወኮነ : ኩሎ : መዋዕለ : 20
 ሕይወቱ : ፯ ወ ፯ ዓመተ : ወኮነ : ስምዓ¹²¹ : « አባ : በምኖዳ¹²² : ከመ : ውእቱ : ርእየ :
 ነፍሶ : ለቅዱስ : አባ : መቃርስ : እንዘ : ተዓርግ : ውስተ : ሰማይ : ወሰምዎሙ :
 ለሰይጣናት : ይኬልሑ : ድኅሬሁ : እንዘ : ይብሉ : ሞእከነ¹²³ : መቃሪ : ሞእከነ ።
 ወይቤሎሙ : ቅዱስ¹²⁴ : እስከ : ይእዜ : « ሀለውኩ : ምስሌክሙ¹²⁵ ። ወሶበ : ቦአ :
 ቅዱስ : ውስተ : ሰማይ¹²⁶ : ከልሑ : በቃል : ልዑል : እንዘ : ይብሉ : ሞእከነ : 25
 አመቃርስ¹²⁷ ። ወይቤ : ቅዱስ¹²⁸ : ይትባረከ : እግዚእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ¹²⁹ :
 ዘአድነነኒ : እምእደዊክሙ¹³⁰ ። ወኮነ¹³¹ : አዘዘሙ : ለውሎዱ : ከመ : ይኅብኡ :
 ሥጋሁ : ወመጽኡ : ሰብእ : « እምሀገሩ : ሳሱዊር¹³² : ወወሀቡ : ንዋየ : ለረድኡ :
 ዮሐንስ : ዘኮነ : ቅዱስ : ይጌሥጸ : ኩሎ : ጊዜ : ወይቤሎ : ተዓቀብ : እምአፍቅሮ :
 ንዋይ ። ወመርሐሙ¹³³ : ውእቱ : ወአርአዮሙ : ሥጋሁ : ለቅዱስ : መቃርዮስ¹³⁴ : 30
 ወነሥእዎ : ወወሰድዎ : ኅበ : ሀገሮሙ : ወ*ነበረ : በሀየ : « ብዙኃ : መዋዕለ¹³⁵⁻¹³⁶ ።
 ወእምድኅረዝ : ሐሩ : ውሎዱ : መነኮሳት : ኅበ : ሀገሩ : ሰሱዊር¹³⁷ : ወፈቀዱ : ከመ :
 ይንሥኡ : ሥጋሁ : ለቅዱስ : ወተንሥኡ : ላዕሌሆሙ : ሰብእ : ሀገር : ምስለ : መኩ

*A 137r°a

¹¹¹ E, P ወጸለዩ : ቅድሜሆሙ : እልባት : በሪቦን : ዘውእቱ : — ¹¹² E, P ወኪያሁ : ጸውዕዎ : — ¹¹³ E, P ዲበ : ኩሎሙ ። — ¹¹⁴ A ወያልሀቦ : — ¹¹⁵ E, P ውስተ : መካኑ : — ¹¹⁶ A ወሐነጹ : — ¹¹⁷ < E, P — ¹¹⁸ A የሐውጸ : — ¹¹⁹ E, P ኦነ : እመጽእ : ኅቤከ : ወእነሥኦከ ። — ¹²⁰ A ወለማኅረ : — ¹²¹ + በዝ ንቱ : E, P — ¹²² አባ : በብኑዳ : (P በቡኑዳ) ረድኡ : — ¹²³ A ሞከነ : — ¹²⁴ + አባ : መቃሪ : ዓዲየ : E, P — ¹²⁵ E, P ኢየአምን : — ¹²⁶ E, P ገነት : — ¹²⁷ E, P አመቃሪ : — ¹²⁸ + አባ : መቃርስ : E, P — ¹²⁹ + ወይትባረከ : ስሙ : ቅዱስ : E, P — ¹³⁰ A እምእደዊክሙ : — ¹³¹ + ቅዱስ : አመ : ሕያው : E, P — ¹³² E, P እምሱዊር : — ¹³³ P ወመሀሮሙ : — ¹³⁴ E, P አባ : መቃርስ : — ¹³⁵ E, P

Après cela, le saint abbā Maqāres se leva et pénétra dans le désert intérieur pour savoir s'il y avait eu avant lui des gens dans le désert. Il vit deux hommes nus et en eut peur, car il s'imagina qu'ils étaient des démons. Ils dirent devant lui la prière «Notre père qui (es) aux cieux», l'appelèrent
 5 par son nom et lui dirent: «N'aie pas peur, Maqāri.» Il reconnut qu'ils étaient de saints ermites. Ils l'interrogèrent sur les gens du siècle et leur façon d'agir. Il leur répondit et leur dit: «Dieu, dans sa miséricorde, s'occupe de tous.» Puis il leur demanda si le froid de l'hiver les réfrigérait et (si) l'ardeur du soleil au moment de l'été les brûlait. Ils lui répondirent et lui dirent:
 10 «Dieu a pris soin de nous pendant ces quarante années où nous avons demeuré dans ce désert. L'hiver ne nous a pas réfrigérés et l'été ne nous a pas brûlés.» Le saint abbā Maqāres leur dit: «Comment deviendrai-je comme vous?» Ils lui dirent: «Demeure dans ta cellule, pleure sur tes péchés et tu deviendras comme nous.» Il fut béni par eux et retourna dans sa
 15 demeure. Quand les moines se multiplièrent auprès de lui, ils creusèrent un puits pour eux et le maçonnèrent pour eux. Quand le saint y descendit pour se laver, les démons le firent s'écrouler sur lui pour le tuer. Les moines vinrent et l'en sortirent.

Quand Dieu voulut qu'il mourût, il lui envoya le chérubin qui le visitait et
 20 (celui-ci) lui dit: «Prépare-toi, car nous allons venir auprès de toi et allons te prendre.» (Maqāres) vit abbā 'Entonyos, abbā Pākuemis (= Pachôme) ainsi que l'assemblée des saints et toutes les armées célestes jusqu'à ce qu'il rendît l'âme. Tous les jours de sa vie furent de quatre-vingt-dix-sept ans. Abbā Bamnodā (= Paphnuce) témoigna qu'il avait vu l'âme du saint abbā
 25 Maqāres monter au ciel et (qu')il avait entendu les démons crier derrière lui en disant: «Tu nous as vaincus, Maqāri, tu nous as vaincus!» Et le saint leur dit: «Jusqu'à présent, je suis (encore) avec vous.» Quand le saint pénétra dans le ciel, (les démons) crièrent à haute voix en disant: «Tu nous as vaincus, Maqāres!» Et le saint dit: «Que soit béni mon Seigneur Jésus-
 30 Christ qui m'a sauvé de vos mains.» Il avait prescrit à ses fils (spirituels) de cacher son corps. Les gens de sa ville, Sāsuir, vinrent et donnèrent de l'argent à son disciple Yoḥannes (= Jean) que le saint reprenait tout le temps — il lui disait: «Garde-toi de l'amour de l'argent» —, et il les guida et leur montra le corps du saint Maqāryos. Ils le prirent, l'emportèrent dans
 35 leur ville et il y demeura de nombreux jours.⁴ Après cela, ses fils (spirituels) les moines allèrent à sa ville, Sasuwir, et voulurent prendre le corps du saint.

⁴ La deuxième recension ajoute ici «jusqu'au temps du règne des Arabes. Quant à son disciple Yoḥannes, il devint lépreux, à cause de son amour de l'argent, après la mort du saint Maqāres.»

፲ ወ ፳ ዓመተ ፡ — ¹³⁶ + እስከ ፡ መዋዕለ ፡ መንግሥተ ፡ ዐረብ ፡ ወረድኡስ ፡ ዮሐንስ ፡ ኮነ ፡ ዝልጉስ ፡ እንበይነ ፡ እፍቅሮቱ ፡ ንዋየ ፡ እምድገረ ፡ ሞተ ፡ ቅዱስ ፡ መቃርስ ፡ E, P — ¹³⁷ E, P ሱስዊር ፡ —

ንን : ወከልእዎሙ ። ወበይእቲ : ሌሊት : አስተርአዮ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ :
 ለመኰንን : ወይቤሎ : ኅድገኒ : እሐር : ምስለ : ውሉድዮ ። ወበጽባሕ : ጸውዖሙ :
 መኰንን : ለመነኮሳት : ወአዘዞሙ : ከመ : ይጸፍ : ሥጋሁ : ለአቡሆሙ : ወጸርዎ¹³⁸ :
 ወወሰድዎ : ወአንበርዎ¹³⁹ : ውስተ : ቤተ¹⁴⁰ : ክርስቲያን : በዝማሬ : ወማኅሌት :
 ብዙኅ : አመ : ፲ ወ፱ ለወርጋ : ነሐሴ : ወኮነ : እምኔሁ : ተአምራተ : ወመንክራተ : 5
 ዐበይተ ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : ለዝንቱ : ቅዱስ : ዐቢይ : አባ : መቃርስ : የሀሉ : ምስ
 ሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተሰቅለ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት :
 በሥጋ : በእንተ : መድኃኒተ : ዓለም ። ወጸልመት¹⁴¹ : ፀሐይ : ሶበ : ርእየት : ፈጣሪሃ :
 ስቁለ : በፈቃዱ : ወምንጡሉዓ¹⁴² : ፀውስተ : ሥጋ¹⁴³ : ዘያስተርእ : ወኮነ : መጠነ : 10
 ጽልመታ : እምጊዜ : ፮ ሰዓት : እስከ : ጊዜ : ፱ ሰዓት ። ወበውእቱ : ጊዜ : አጽነነ¹⁴⁴ :
 ርእሶ : እግዚእነ : በፈቃዱ : ወመጠወ : ነፍሶ : ለባዊተ : ነባቢተ : ዘነሥአ :
 እምእግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም ። ወተፈልጠት : ይእቲ : ነፍስ :
 እምሥጋሁ : ወሐረት : ውስተ : ሲኦል : እንበለ : ፍልጠት : እመለኮት ። በከመ : ይቤ :
 ሐዋርያ : ጸውሎስ : እስመ : ውእቱ : ምውት : በሥጋ : ው*እቱ : ሕያው : በመንፈስ ። 15
 ወበውእቱ : ጊዜ : ሀሎ : ሥጋ : ስቁል : ዲበ : ዕፀ : መስቀል : እንበለ : ፍልጠት :
 እመለኮት : ወከማሁ : ነፍስ : ወረደት : ውስተ : ሲኦል : ከመ : ትፍትሐሙ :
 ለሙቁሐን : ወይእቲ¹⁴⁵ : እንበለ : ፍልጠት : እመለኮት ። ወኮነ : ልዑል : መልዕልተ :
 ሰማያት : እንዘ : ይነብር : ምስለ : አብ : ወመንፈስ : ቅዱስ ። ሎቱ : ስብሐት : ወክ
 ብር : ወክሂል : ዘቤዘወነ¹⁴⁶ : በርእሱ : ወአርጋወ : ለነ : ፍጥተ : መንግሥቱ : ዘሎቱ : 20
 ይደሉ : ስብሐት : ወሰጊድ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

*A 137r°b

[ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ፈጸመ : ክላሌ : ስምዕ : መፍቀሬ : እግዚአብሔር : ንጉሥ :
 ገላውዴዎስ ። ወውእቱ : ተሐፅነ : በተግሣጸ : አቡሁ : ንጉሥ : ርቱዓ : ሃይማኖት :
 ልብነ : ድንግል ። ወሶበ : አዕረፈ : አቡሁ : አንገሥ : እግዚአብሔር : እንዘ : ሀሎ :
 ፩ ተንበላታዊ : ዘሰሙ : ግራኚ : ዘሰመየ : ርእሶ : ንጉሠ : ዘኢድልወቱ ። ወአእመነት : 25
 ሰብአ : ኢትዮጵያ : በኅይሉ : ወአስተሳተፎሙ : በሃይማኖቱ : ወእለ : ተርፉ :
 በክርስትና : ረሰዮሙ : መስተገብራነ : ሎቱ : ወነሠተ : አብያተ : ክርስቲያናት :
 ወዲወወ : መብዝሃታ : ለኢትዮጵያ : ወሜጣ : ኅበ : ዘፈቀደ ። ወይቤ : እምይእዜስ :
 አልቦ : ዘይትቃወመኒ : ቀነይክዎን : ለኩሎን : አህጉር ። ወእምዝ : አንሥአ :
 እግዚአብሔር : ለንጉሥ : ገላውዴዎስ : ወአኅዘ : ይትቃተል : ምስለ : ዐበይት : 30
 መኳንንቲሁ : ለውእቱ : ዕልው : ወሞአሙ ። ወሶበ : ሰምዓ : ግራኚ : ተቈጥዓ :
 ወመጽአ : ኅቤሁ : ምስለ : አእላፍ : ሰብአ : አፍራስ : ወትርኩ : ወተገብኡ : ወቀተሎ :
 እግዚአብሔር : በእዴሁ : ወአጥፍአ ። ወተመይጡ : ዪውዋን : ወተሐንፃ : አብያተ :
 ክርስቲያናት : ዘተመዝበራ : ወረትዓት : ሃይማኖተ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት ።
 ወእምድኅረዝ : መጽአ : ፩ እምተንበላት : ምስለ : ብዙኅ : ሰብአ : ፀብእ : ወተራከቦ : 35

138 + ሶቤሃ : E, P — 139 A ወንበርዎ : — 140 < A — 141 A ወጸልመ — 142 E, P ወእንጡሉዓ : — 143 P ሥጋሁ : — 144 A አጽነነ : — 145 + አሐደ : ከዊነ : E, P — 146 A ዘበዘወነ :

Les habitants de la ville se levèrent contre eux avec le gouverneur et les (en) empêchèrent. Cette nuit-là, le saint abbā Maqāres apparut au gouverneur et lui dit: «Laisse-moi aller avec mes fils.» Le matin, le gouverneur appela les moines et leur donna mandat de prendre le corps de leur père (spirituel). Ils
 5 le prirent, l'emportèrent et le mirent dans l'église avec de nombreux chants et cantiques le dix-neuf du mois de naḥasē. Il se produisit de lui de grands miracles et prodiges. Que la prière et la bénédiction de ce grand saint abbā Maqāres soient avec nous, amen.

10 ⁵ En ce jour aussi, notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! — fut crucifié selon la chair pour le salut du monde. Le soleil s'obscurcit quand il vit son créateur suspendu par sa volonté et enveloppé dans la chair visible. Le temps où il fut obscurci fut depuis la sixième heure jusqu'à la neuvième
 15 son âme raisonnable (et) intelligente qu'il avait reçue de notre Dame la sainte Vierge Marie. Cette âme se sépara de son corps et alla en enfer sans séparation d'avec la divinité, comme (le) dit l'apôtre Pāwlos (= Paul): Il est mort dans la chair, il est vivant dans l'esprit.⁶ À ce moment-là, le corps était suspendu sur le bois de la croix sans séparation d'avec la divinité. De même,
 20 l'âme descendit en enfer pour délivrer les enchaînés alors qu'elle était sans séparation d'avec la divinité. (Notre Seigneur) (était) élevé au-dessus des cieux, assis avec le Père et l'Esprit Saint. Gloire, honneur et puissance à lui qui nous a rachetés par sa personne et nous a ouvert la porte de son royaume, auquel conviennent la gloire et l'adoration dans les siècles, amen!

25 ⁷ [En ce jour aussi, le roi Galāwdēwos (= Claude) ami de Dieu fut définitivement couronné du martyre. Il avait été élevé dans la discipline de son père, le roi à la foi droite Lebna Dengel. Quand mourut son père, Dieu le fit roi alors qu'il y avait un musulman du nom de Grāgni qui s'appelait
 30 lui-même roi, ce qui ne lui convenait pas. Il avait amené à (sa) foi les gens d'Éthiopie par sa puissance et les avait associés à sa foi. Quant à ceux qui étaient restés dans la foi chrétienne, il en fit des ouvriers pour lui. Il détruisit les églises, fit prisonnière la plus grande partie de l'Éthiopie et la vendit à qui il voulut. Il dit: «Désormais, personne ne me résistera, j'ai soumis toutes les villes.» Après cela, Dieu suscita le roi Galāwdēwos; (celui-ci) commença à
 35 guerroyer contre les grands dignitaires de cet impie et les vainquit. Quand Grāgni (l')apprit, il devint furieux et vint vers lui avec des dizaines de milliers de cavaliers et de Turcs. Ils combattirent et Dieu le tua par sa (= de Galāwdēwos) main et le détruisit. Les captifs revinrent, les églises qui

⁵ P place cette commémoration avant la précédente.

⁶ Il s'agit en fait de *1 Pierre* 3, 18.

⁷ P ne comportant pas cette commémoration, le texte suivi ici est celui de E.

እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ንጉሥ ፡ ገላውዴዎስ ፡ ምስለ ፡ ውሑዳን ፡ ሰብእ ። ወይቤልዎ ፡ ንትገኝሥ ፡
 ወኢንትቃተል ፡ እስከ ፡ ይመጽኡ ፡ መኳንንተ ፡ ፀብእነ ። ኢይትገኝሥ ፡ ወኢይሬኢ ፡
 ተዲውዎተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወሙስናሆን ፡ ለአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ቦአ ፡
 ማእከለ ፡ ጸብእ ፡ ወጸንዓ ፡ እንዘ ፡ ይትቃተሎሙ ፡ ወድኅረኒ ፡ ዐገትዎ ፡ ኰሎሙ ፡
 ተንበላት ፡ ወዘበጥዎ ፡ በአስይፍት ፡ ወረገዝዎ ፡ በብዙኅ ፡ አርማሕ ፡ ወአውደቅዎ ፡ 5
 እመልዕልተ ፡ ፈረሱ ፡ ወአዕረፈ ። ወመተሩ ፡ ርእሶ ፡ ክቡረ ፡ ወወሰድዎ ። በረከቱ ፡
 ቅድስት ፡ ወሞገሰ ፡ ስምዑ ፡ የሀሎ ፡ ምስለ ፡ ዮሐንስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፳ ወ ፳ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ ቅዱስ¹ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ንጉሥ ፡ ጸድቅ ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ² ፡ 10
 ኮነ ፡ ስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ ቆንስጣ³ ፡ ዘብሂል ፡ ሐመልሚል ፡ ውእቱ ፡ ወስማ ፡ ለእሙ ፡
 እሌኒ ። ወኮነ ፡ ቆንስጣ⁴ ፡ አቡሁ⁵ ፡ ነግሠ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ በርነጥያ⁶ ። ወመክስምያ
 ኖስ ፡ ነግሠ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ ሮምያ ። ወዲዮቅልጥያኖስ ፡ ነግሠ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡
 'ወብሔረ ፡ ግብጽ⁷ ። ወኮነ ፡ ዝንቱ ፡ ቆንስጣ⁸ ፡ አረሚ ፡ በግዕዝ ፡ ዮናናዊያን ፡
 አላ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ሠናይ ፡ ወአልቦቱ ፡ እከዩ ። ወያፈቅር ፡ ገቢረ ፡ ሠናይ ፡ ወውስቴቱ ፡ 15
 ሣህል ፡ ወምሕረት ። ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ ሮሃ ፡ ወርእያ ፡ ለእሌኒ ፡ ወአውሰባ ፡ ወኮ
 ነት⁹ ፡ ክርስቲያናዊት ፡ ወፀንሰት ፡ 'ዘንተ ፡ ንጉሠ¹⁰ ፡ ቈስጠንጢኖስ ። ወእምዝ ፡
 ኅደጋ ፡ አቡሁ¹¹ ፡ ቆንስጣ¹² ፡ ለእሌኒ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ሮሃ ፡ ወተመይጠ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡
 በርነጥያ¹³ ። ወወለደቶ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ወሐጸነቶ ፡ በሠናይ ፡
 ተሐፅኖ ። ወመሀረቶ ፡ ኰሎ ፡ ትምህርታ*ተ ፡ ወኮነት ፡ ትዘርእ ፡ ውስተ ፡ ልቡ ፡ ምሕ 20
 ረተ ፡ ወሣህለ ፡ ላዕለ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ። ወኢደፈረት ፡ ከመ ፡ ታጥምቆ ፡ ጥምቀተ ፡
 ክርስትና¹⁴ ፡ ወኢነገረቶ¹⁵ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ክርስቲያናዊት ፡ ወልሀቀ ፡ ወኮነ ፡ ጽኑዓ ፡
 በተጽዕኖ ፡ አፍራስ ። ወተንሥአ ፡ እምሀገረ ፡ ሮሃ ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ አቡሁ ፡ ወተፈሥሐ ፡
 ቦቱ ፡ አቡሁ ፡ ሶበ ፡ ርእዮ ፡ ምሉአ ፡ ጥበብ ፡ ወአእምሮ ፡ ወጽኑዕ ፡ በተጽዕኖ ፡ አፍራስ ።
 ወአንገሥ ፡ አቡሁ ፡ ወከለሎ ፡ አክሊለ ፡ መንግሥት ። ወእምድኅረ ፡ ፪ ዓመት ፡ ሞተ ፡ 25
 አቡሁ ፡ ወተመጠወ ፡ መንግሥተ ፡ ኰልንታሃ ። ወገብረ ፡ ፍትሐ ፡ ወርትዓ ፡ ወእእተተ ፡
 እምላዕለ ፡ ሰብእ ፡ ግብርናተ ፡ ዘኮኑ ፡ ነገሥት ፡ እለ ፡ እምቅድሚሁ ፡ ያገብርዎሙ ፡

*A137v^a

¹ < E, P — ² E, P ጸድቅ — ³ E, P ቆንስጣ — ⁴ E ቆንስጣ ; P ቈንስጣ — ⁵ < E, P — ⁶ E በራንጥያ ; P በራንስያ — ⁷ E, P ወግብጽ — ⁸ E ቆንስጣ — ⁹ + ይእቲ ፡ E, P — ¹⁰ A ዝንቱ ፡ ንጉሥ — ¹¹ < E, P — ¹² E ቆንስጣ — ¹³ E, P በራንጥያ — ¹⁴ + እንዘ ፡ ይእቲ ፡ ክርስቲያናዊት ፡ E, P — ¹⁵ E, P ወነገረቶ ፡ —

avaient été dévastées furent (re)construites et la foi du Christ — gloire à lui! — fut restituée. Après cela, un parmi les musulmans vint avec beaucoup d'hommes de guerre à la rencontre du roi Galāwdēwos alors que (celui-ci) était avec peu d'hommes. (Les soldats de celui-ci) lui dirent: «Retirons-nous
 5 et ne combattons pas jusqu'à ce que soient arrivés nos chefs d'armée.» «Je ne me retirerai pas ni ne verrai la captivité des chrétiens et la ruine des églises.» Disant (cela), (Galāwdēwos) entra au milieu du combat et demeura ferme en les (= les musulmans) combattant. Après (cela), tous les musulmans l'encerclèrent, le frappèrent avec des épées, le transpercèrent avec de
 10 nombreuses lances et le firent tomber de son cheval, et il mourut. Ils coupèrent sa glorieuse tête et l'emportèrent. Que sa sainte bénédiction et la grâce de son martyr soient avec Yoħannes (= Jean) dans les siècles des siècles, amen.]⁸

LECTURE DU 28 MAGGĀBIT

15 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.
 En ce jour mourut le saint Quasṭanṭinos (= Constantin), l'empereur juste. Le nom du père de ce juste était Qonstā (= Constance), ce qui veut dire «vert»¹, et le nom de sa mère, 'Elēni (= Hélène). Qonstā son père avait régné sur le pays de Barnaṭyā (= Bretagne); Maksemyānos (= Maximien)
 20 avait régné sur le pays de Romyā (= Rome) et Diyoqleṭyānos (= Dioclétien) avait régné sur la ville de 'Anṣokiyā (= Antioche) et le pays d'Égypte. Ce Qonstā était un païen, du sentiment des Grecs, mais il était bon et sans méchanceté; il aimait faire le bien et (il y avait) en lui de la pitié et de la miséricorde. Il alla à la ville de Rohā (= Édesse), vit 'Elēni et l'épouse. Elle
 25 était chrétienne, elle conçut cet empereur Quasṭanṭinos. Ensuite, son (= de Quasṭanṭinos) père Qonstā laissa 'Elēni dans la ville de Rohā et retourna dans le pays de Barnaṭyā. Elle enfanta ce saint Quasṭanṭinos et lui donna une bonne éducation; elle lui enseigna toutes les sciences, elle semait dans son cœur la miséricorde et la pitié pour le peuple des chrétiens. Elle n'osa
 30 pas le faire baptiser du baptême chrétien et ne lui dit pas qu'elle était chrétienne. Il grandit et devint habile dans l'(art) de monter les chevaux. Il partit de la ville de Rohā et alla auprès de son père. Son père se réjouit à cause de lui quand il le vit plein de sagesse et de science et habile dans l'(art) de monter les chevaux. Son père le fit empereur et le couronna de la
 35 couronne impériale. Deux ans après, son père mourut et (Quasṭanṭinos) reçut l'empire tout entier. Il exerça la justice et le droit et ôta de sur les gens les servitudes auxquelles les avaient contraints les empereurs qui avaient

⁸ Le manuscrit de Londres utilisé par Budge mentionne encore la mort de Hezqeyās, quatrième abbé de Dabra Libānos, ainsi que celle, avec le roi Galāwdēwos et de nombreux moines, de Yoħannes, quatorzième abbé de Dabra Libānos.

¹ Il s'agit de Constance, surnommé «Chlore» à cause, semble-t-il, de la pâleur de son teint

ወተአዘዙ ፡ ሎቱ ፡ ዮሎሙ ፡ አሕዛብ ፡ ወአፍቀርዎ ፡ ወገረሩ ፡ ሎቱ ። ወተሰምዓ ፡ ዜና ፡
ዮነኔ ፡ ፍትሕ ፡ ዘይገብር ፡ ውስተ ፡ ዮሎ ፡ አህጉር ።

ወፈነዉ ፡ ኅቤሁ ፡ ልሂቃነ ፡ ሀገረ ፡ ሮሜ ፡ እንዘ ፡ ይስእልዎ ፡ ከመ ፡ ይምጸእ ፡
ኅቤሆሙ ፡ ወይባልሐሙ ፡ እምግብርናተ¹⁶ ፡ መክስሚያኖስ ። ወሶበ ፡ አንበበ ፡ መጽ
ሐፈ ፡ መልእክቶሙ ፡ ሐዘነ ፡ በእንተ ፡ ምንዳቤ ፡ ዘበጽሐ ፡ ላዕሌሆሙ ። ወኮነ ፡ 5
ይሔሊ¹⁷ ፡ ወይቴክዝ ፡ ምንተ ፡ ዘይገብር ፡ ከመ ፡ ይባልሐሙ ፡ እምሐዘኖሙ ። ወእንዘ ፡
ውእቱ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ዐውደ ፡ ምኾናን ፡ በመንፈቀ ፡ መዓልት ፡ አስተርአየ ፡ ሎቱ ፡
መስቀል¹⁸ ፡ ወዲቤሁ ፡ ጽሑፍ ፡ በልሳነ ፡ ዮናናዊያን ፡ ኒክስከጣጦን¹⁹ ፡ ዘበትርንሚሁ ፡

*A 137v°b

በዝንቱ ፡ ትመውእ²⁰ ። ወአንከረ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ብርሃኖ ፡ ለውእቱ ፡ መስቀል ፡ እንዘ ፡ *
ከደነ²¹ ፡ ብርሃነ ፡ ፀሓይ ፡ ወሐለየ ፡ በእንተ ፡ ዘጽሑፍ²² ፡ ዲቤሁ ፡ ወአስተርአየሙ²³ ፡ 10
ኪያሁ ፡ ለሊቃነ ፡ ሐራሁ ፡ ወለልሂቃነ ፡ መንግሥቱ ፡ ወአንከሩ ፡ ወኢያእመሩ²⁴ ፡
በእንተ ፡ ምንት ፡ አስተርአየ ፡ ውእቱ ፡ መስቀል ። ወበይእቲ ፡ ሌሊት ፡ አስተርአየ ፡
ሎቱ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለቈስጠንጢኖስ ፡ በራእይ ፡ ወይቤሎ ፡ ግበር²⁵ ፡
ትእምርተ ፡ አምሳለ ፡ ይእቲ ፡ ትእምርት ፡ ዘርኢኩ ፡ በመንፈቀ ፡ መዓልት ፡ ወባቲ ፡
ትመውእሙ ፡ ለጸላእትከ²⁶ ። ወሶበ ፡ ነቅሃ ፡ እምንዋሙ ፡ ፀንዓ ፡ ልቡ ፡ ወገብረ ፡ 15

መስቀለ ፡ ዘወርቅ ፡ ወረሰዮ ፡ መልዕልተ ፡ አክሊለ ፡ መንግሥቱ ፡ ወአዘዘ²⁷ ፡ ከመ ፡
ይግበሩ ፡ መስቀላተ ፡ በዮሎ ፡ ንዋየ ፡ ሐቅል ፡ ወገብሩ ፡ በከመ²⁸ ፡ አዘዘ ። ወኮነ ፡
ዝንቱ ፡ አመ ፡ ሳብዕ ፡ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ በሀገረ ፡ በርነጥያ²⁹ ። ወእምዝ ፡
አስተጋብእሙ ፡ ለዮሎሙ ፡ ሰራዊቱ ፡ ወወፅአ ፡ ከመ ፡ ይባልሐሙ ፡ ለሰብአ ፡ ሀገረ ፡
ሮሜ ። ወተሰምዓ ፡ ዜና³⁰ ፡ ኅበ ፡ መክስምያኖስ ፡ ወገብረ ፡ ተንከተመ ፡ ዲበ ፡ ባሕር ፡ 20
ወዐደወ ፡ ኅበ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ከመ ፡ ይትቃተል ፡ ምስሌሁ ፡ ወእምዝ ፡ ተጸብኡ³¹ ፡
ወተቃተሉ ። ወኮነ ፡ ፊሶበ ፡ ቀደመ³² ፡ ትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ይትመውኡ ፡ ሰራዊቱ ፡
ለመክሲምያኖስ ። ወቀተሉ ፡ ሰራዊተ³³ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ እምሰራዊቱ ፡ ለመክስምያ
ኖስ ፡ ብዙኃነ ፡ ሰብአ ፡ ዘአልቦ ፡ ጐልቄ ፡ ወጐየ³⁴ ፡ መክስምያኖስ ፡ ወእለ ፡ ተርፉ ፡
እምሰራዊቱ ፡ ምስሌሁ ፡ ወተጽዕነ ፡ ዲበ ፡ ተንከተም ፡ ከመ ፡ ይባእ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ 25

*A 204r°a

ሮሜ ፡ ወተንሕደ ፡ ቦቱ ፡ ተንከተም ፡ ወተሰጥመ ፡ ውእቱ ፡ ወሰራዊቱ³⁵ ፡ በከመ³⁶ ፡
ፈርዖን ፡ ወሰራዊቱ ። ወቦአ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ሮሜ ፡ ወተቀበልዎ³⁷ ፡
ሰብአ ፡ ዚአሃ ፡ በመኃትው ፡ ወበዕንዚራት ፡ ወአክሊላት ፡ ዘስርግው³⁸ ፡ በዕንቄ ፡
ባሕርይ ። ወኮነ ፡ ጠቢባን ፡ ወማእምራን ፡ ይዌድሰዎ³⁹ ፡ ለመስቀል ፡ ክቡር ፡
ወይሰምይዎ ፡ መድኅነ ፡ ሀገሮሙ ። ወእምዝ ፡ ገብሩ ፡ በዓለ ፡ ዓቢየ ፡ ለመስቀል ፡ ክቡር ፡ 30
መጠነ ፡ ፯ መዓልት ።

ወሶበ ፡ ነግሠ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ በሀገረ ፡ ሮሜ ፡ ተጠምቀ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡
ውእቱ ፡ ወዮሎሙ ፡ ሰራዊቱ ፡ በእዴሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ሰልጴጥሮስ⁴⁰ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡
ዘሀገረ ፡ ሮሜ ፡ አመ ፡ ፲ ወ ፩ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ ወይእቲ ፡ ራብዕ ፡ ዓመት ፡
እምድኅረ⁴¹ ፡ አስተርአየ ፡ ሎቱ ፡ መስቀል ፡ ክቡር ። ወነግሠ ፡ መንግሥተ ፡ 35

16 A እምግብርናት ፡ — 17 A የሐሊ ፡ — 18 + ዘኅብሩ ፡ በአምሳለ ፡ ከዋክብት ፡ E, P — 19 E, P ኒክስከጣ ጦን ፡ — 20 + ፀረከ ፡ E, P — 21 E ይከድን ፡ P ይትከድን ፡ — 22 A ጽሑፍ ፡ — 23 E, P ወአርአየሙ ፡ — 24 A ወኢያመሩ ፡ — 25 + ለከ ፡ E, P — 26 E, P ለፀርከ ፡ — 27 + ለዮሎሙ ፡ መኳንንቲሁ ፡ ወሐራሁ ፡ E, P — 28 A በዮሎ ፡ — 29 E, P በራንጥያ ። — 30 E, P ነገሩ ፡ ወዜናሁ ፡ — 31 E, P ተጋብኡ ፡ ወተጸብኡ ፡ — 32 A ሰራዊቱ ፡ — 33 A ሰራዊ ፡ — 34 A ወጐየ ፡ — 35 + ውስተ ፡ ባሕር ፡ E, P —

(régne) avant lui. Tous les gens lui obéirent, l'aimèrent et se soumirent à lui. La réputation du jugement juste qu'il rendait se répandit dans tous les pays.

Les notables de la ville de Romē dépêchèrent vers lui, lui demandant de venir chez eux et de les délivrer de l'esclavage de Maksemyānos (= Maxence). Quand Quasstantinos lut leur lettre, il s'affligea à cause du malheur qui leur arrivait. Il se préoccupait et s'inquiétait de ce qu'il ferait pour les délivrer de leur peine. Alors qu'il siégeait au prétoire, au milieu du jour, une croix lui apparut; sur elle, (il était) écrit dans la langue des Grecs *Nikaskaṭāton*, ce qui, traduit, (veut dire) «par cela tu vaincras». ² Il s'étonna quand il vit la lumière de cette croix ayant couvert la lumière du soleil et réfléchit à ce qui (était) écrit sur elle. Il la montra à ses généraux et à ses ministres; ils s'étonnèrent et ne surent pourquoi cette croix était apparue. Cette nuit-là, l'ange de Dieu apparut à Quasstantinos dans une vision et lui dit: «Fais un signe à la ressemblance du signe que tu as vu au milieu du jour et, par lui, tu vaincras tes ennemis.» Quand il s'éveilla de son sommeil, son cœur fut fortifié; il (fit) faire une croix d'or, la mit au-dessus de sa couronne impériale et ordonna de mettre des croix sur toutes les armes; on fit comme il (l')avait ordonné. Cela eut lieu la septième année de son règne dans le pays de Barnatyā. Ensuite, il rassembla toutes ses troupes et partit délivrer les gens de la ville de Romē. La nouvelle (en) arriva à Maksemyānos; (celui-ci) fit (faire) un pont sur le fleuve³ et traversa vers Quasstantinos pour le combattre. Après cela, ils se livrèrent bataille et se combattirent. Quand le signe de la croix s'avancait, les troupes de Maksimyānos étaient vaincues. Les troupes de Quasstantinos tuèrent beaucoup de gens — innombrables — aux troupes de Maksemyānos. Maksemyānos s'enfuit — et avec lui ce qui lui restait de troupes — et monta sur le pont pour entrer dans la ville de Romē. Le pont s'effondra avec lui et il fut englouti, lui et ses troupes, comme Pharaon et ses troupes. Quasstantinos entra dans la ville de Romē; ses habitants vinrent à sa rencontre avec des flambeaux, des instruments de musique et des couronnes ornées de pierres précieuses. Les sages et les savants célébraient la Croix glorieuse et l'appelaient le sauveur de leur ville. Puis ils firent une grande fête pour la Croix glorieuse pendant sept jours.

Quand Quasstantinos régna dans la ville de Romē, il fut baptisé du baptême chrétien, lui et toute son armée, par la main du saint Salpētros (= Silvestre), patriarche de la ville de Romē, la onzième année de son règne (qui) est la quatrième année après que lui était apparue la Croix glorieuse. Il régna d'une royauté chrétienne.⁴ Il dépêcha dans tout son empire et

² C'est-à-dire νικᾶς κατ' αὐτῶν

³ Il s'agit du pont Milvius sur le Tibre

⁴ Littéralement «chrétienne (et) messianique».

³⁶ + ተሠጥመ : E, P — ³⁷ A ወተቀልዎ : — ³⁸ E, P ሠናዖት : ወሥርገዖት : — ³⁹ A ይወስድዎ : — ⁴⁰ E, P ሶልጲጥርስ : — ⁴¹ A ወእምድገረ : —

ክርስቲያናዊት ፡ መሲሐዊት ፡ ወፈነወ ፡ ውስተ ፡ ኰሉ ፡ መንግሥቱ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡
 ይፍትሕዎሙ ፡ ለኰሎሙ ፡ ሙቁሓን ፡ በእንተ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
 ክርስቶስ ፡ ወአዘዘ ፡ ካዕበ ፡ ከመ ፡ ያክብርዎሙ ፡ ለክርስቲያን⁴² ፡ ወኢያላሥርዎሙ ።
 ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ የሀብዎሙ ፡ ለካህናት ፡ ኰሎ⁴³ ፡ ንዋየ ፡ አብያተ ፡ ጣዖታት ፡
 ወምድሮሙ ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይሰለጡ ፡ መኳንንት ፡ መሲሐዊያን ፡ ወይሠየሙ ፡ ላዕለ ፡ 5
 ሕዝበ ፡ አረማዊያን ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ኢይግበር ፡ መኑሂ ፡ ግብረ ፡ በሰሙነ ፡ ሕማማት ፡
 ወዘእምድጎራሁ ፡ በከመ ፡ አዘዙ ፡ ሐዋርያት ። ወእምዝ ፡ ፈነዋ ፡ ለእሌኒ ፡ እሙ ፡ ኅበ ፡
 ኢየሩሳሌም ፡ ከመ ፡ ትሕትት ፡ በእንተ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ማሕየዊ ፡ ዘቦቱ ፡ ኮነ ፡ ረድ
 ኤቱ ፡ ወመዊላቱ ። ወአመ ፡ ፲ ወ ፯ ዓመተ ፡ መንግሥቱ ፡ አስተጋብአ ፡ ማኅበረ ፡ ጉባኤ ፡
 ቅዱሳን ፡ ፫፻፲ ወ ፳ ኤጲ *ስ ፡ ቆጶሳት ። ወተሠርዓ ፡ ኰሉ ፡ ሥርዓተ⁴⁴ ፡ መሲሐዊያን ፡ 10
 በሠናይ ፡ ሥርዓት ። ወእምዝ ፡ ሐለየ ፡ ፣ በሀገረ ፡ በርነጥያ⁴⁵ ፡ ወሐነጸ ፡ ሀገረ ፡ ዓባየ ፡
 ወሰመያ⁴⁶ ፡ ቍስጥንጥንያ ፡ በሰሙ⁴⁷ ፡ ወሐነጸ ፡ ውስቴታ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዓቢየ ፡
 በሰመ ፡ እግዝእትነ ፡ ቅድስት ፡ ድንግል ፡ ማርያም⁴⁸ ፡ ወሰመያ ፡ አጊያሶፍያ ።
 ወአሰርገዋ ፡ በኰሉ ፡ ስርግው ፡ ሥጋዊ ፡ ወመንፈሳዊ ፡ እስመ ፡ አስተጋብአ ፡ ውስቴታ ፡
 ሥጋሆሙ ፡ ለብዙኃን ፡ እምሐዋርያት ፡ ወሰማዕታት ፡ ወቅዱሳን ። 15

*A 204r°b

ወሶበ ፡ ተጋደለ ፡ ዝንቱ ፡ ተጋድሎ ፡ ሠናይ ፡ ሐመ ፡ ንስቲተ ፡ በሀገረ ፡ ኒቆምድያ ፡
 ወአዕረፈ ፡ ባቲ ። ወገነዝዎ ፡ ወአንበርዎ ፡ ውስተ ፡ ሣፁን ፡ ዘወርቅ ፡ ወጸርዎ ፡
 ወአብጽሕዎ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ ቍስጥንጥንያ ። ወወፅኡ⁴⁹ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወካህናት ፡
 ወኰሎሙ ፡ ሕዝብ ፡ ወተቀበልዎ ፡ ወገነዝዎ ፡ በጸሎታት ፡ ወበዝማሬያት ፡ ወማኅሌ
 ታት ፡ መንፈሳዊት ። ወአንበርዎ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ዘሐዋርያት ፡ ቅዱሳን ። 20
 ወኮነ ፡ ኰሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወቱ ፡ ፳ ወ ፭ ዓመት ። ወእምቅድመ ፡ ይንግሥ ፡
 ፴ ወ ፫ ዓመት ፡ ወዲበ ፡ መንበረ ፡ መንግሥቱ ፡ ፴ ወ ፪ ዓመት ። ወእምዓመት⁵⁰ ፡
 ፶፪ ወ ፳፻፴ ወ ፬ ዓመት ፡ ለፍጥረተ ፡ ዓለም ። በረከቱ ፡ ለዝንቱ ፡ ንጉሥ ፡ ጸድቅ ፡ የሀሉ ፡
 ምስሌነ ፡ ወስብሐት ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ለዓለም ፡ አሜን ። 25

*P 35r°a 19

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ ፡ አብርሃም ፡ ይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ። ጸሎቶሙ ፡
 ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ወፍቅርቶሙሂ ፡ ኰሉሊካዊት ፡
 ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፳፱ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። 30
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ በዓል ፡ ፣ በዘ ፡ ዜነዋ¹ ፡ እንተ ፡ ምልእት ፡ መድኃኒተ ፡ ዘአብሰራ ፡
 መልአክ ፡ ክቡር ፡ ገብርኤል ፡ ለእግዝእትነ ፡ ቅድስት ፡ ድንግል² ፡ ማርያም ፡ በከመ ፡
 ኮነ ፡ ስምዓ ፡ በዝን *ቱ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወበሳድስ ፡ ወርኅ³ ፡ ዝብሂል ፡
 እምድጎረ ፡ ፅንሰታ⁴ ለኤልሳቤጥ ፡ በሳድስ ፡ ወርኅ ፡ ተፈነወ ፡ ገብርኤል ፡ መልአክ ፡

*A 204v°a

⁴² E, P ለኰሎሙ ፡ ክርስቲያን ፡ — ⁴³ < E, P — ⁴⁴ A ሥርዓት ፡ — ⁴⁵ E በልቡ ፡ ይሕንፅ ፡ በሀገረ ፡
 በራንጥያ ፡ P በልቡ ፡ ወይሕንፃ ፡ ለበራንጥያ ፡ — ⁴⁶ + በከመ ፡ ሰሙ ፡ E, P — ⁴⁷ < E, P — ⁴⁸ + ወላ
 ዲተ ፡ አምላክ ፡ E, P — ⁴⁹ A ወወፅኡ ፡ — ⁵⁰ E, P እምዓመተ ፡ ዓለም ፡
¹ A በዘነዋ ፡ E, P ዘይነዋ ፡ — ² + በክልኤ ፡ P — ³ + ተፈነወ ፡ E, P — ⁴ E, P ፀኒሶተ ፡ —

ordonna de libérer tous ceux qui étaient emprisonnés à cause de la foi en notre Seigneur Jésus-Christ. Il ordonna encore d'honorer les chrétiens et de ne pas leur faire affront. Il ordonna de donner aux prêtres tous les biens des temples d'idoles et leurs terres. Il ordonna que les officiers chrétiens fussent
 5 pourvus de pouvoir et fussent placés au-dessus des païens. Il ordonna que personne n'accomplît de tâche pendant la semaine de la Passion et celle qui la suit, comme (l')ont prescrit les apôtres. Puis il envoya 'Elēni sa mère à Jérusalem rechercher le bois de la Croix vivifiante par laquelle il avait eu aide et victoire. La dix-septième année de son règne, il réunit l'assemblée du
 10 concile des trois cent dix-huit saints évêques. Toutes les institutions des chrétiens (y) furent fixées selon un bel ordre. Puis il s'occupa de la ville de Barnaṭyā,⁵ construisit une grande ville et l'appela Qeṣṭeṭenyā (= Constantinople) d'après son nom. Il y construisit une grande église au nom de notre Dame la sainte Vierge Marie et l'appela 'Agiyāsofyā
 15 (= Sainte Sophie); il l'orna de tous les ornements matériels et spirituels: il y réunit les corps de nombreux apôtres, martyrs et saints.

Quand cet (empereur) eut mené un beau combat (spirituel), il eut une petite maladie dans la ville de Niqomedyā (= Nicomédie) et mourut dans celle-ci. On l'ensevelit, on le plaça dans un cercueil d'or, on l'emporta et on
 20 l'amena dans la ville de Qeṣṭeṭenyā. Le patriarche sortit avec les prêtres et tout le peuple, ils vinrent à sa rencontre, l'ensevelirent avec des prières, des cantiques et des chants spirituels et le placèrent dans le sanctuaire des saints apôtres. Tous les jours de sa vie furent de soixante-cinq ans, trente-trois ans avant de régner et trente-deux ans sur son trône impérial, depuis l'année
 25 5834 de l'ère de la création du monde. Que la bénédiction de cet empereur juste soit avec nous et gloire à notre Seigneur le Christ à jamais, amen!

⁶ [En ce jour aussi, il y a 'Abrehām (= Abraham), Yesḥaq (= Isaac) et Yā'qob (= Jacob). Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos et aussi leur chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

30

LECTURE DU 29 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a la fête qui est pleine de salut, qu'a annoncée l'ange glorieux Gabr'ēl (= Gabriel) à notre Dame la sainte Vierge Marie alors qu'il lui parlait, comme est témoin de cela l'Évangile saint disant: *Le sixième*
 35 *mois*, c'est-à-dire le sixième mois après qu'eut conçu 'Ēlsābēt (= Élisabeth),

⁵ L'éthiopien a reproduit l'erreur de l'arabe il s'agit ici en fait de Byzance.

⁶ Cette commémoration ne figure pas dans E ni dans les manuscrits utilisés par Budge

እምነብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኅብ ፡ ሀገር⁵ ፡ እምደወለ⁶ ፡ ገሊላ ፡ እንተ ፡ ሰማ ፡ ናዝሬት ፡
 ኅብ ፡ ድንግል ፡ እንተ ፡ ተፍኅረት ፡ ለብእሲ⁷ ፡ ዮሴፍ ፡ ዘእምቤተ ፡ ዳዊት ፡ ወሰማ ፡
 ለድንግል⁸ ፡ ማርያም ፡ ወሶበ ፡ ቦኦ ፡ ኅቤሃ ፡ መልአክ ፡ ይቤላ ፡ ተፈሥሒ ፡ አምልእተ ፡
 ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ምስሌኪ ፡ ወሶበ⁹ ፡ ደንገፀት ፡ እምቃሉ ፡ ወተአምኖቶ ፡ ላቲ¹⁰ ፡
 ይቤላ ፡ ኢትፍርሂ ፡ አማርያም ፡ እስመ ፡ ረከብኪ ፡ ጸጋ ፡ በኅብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአ 5
 ንቲ ፡ ትፀንሲ ፡ ወትወልዲ ፡ ወልደ ፡ ወይሰመይ ፡ ስሙ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይከውን ፡ ዓቢየ ፡
 ወይሰመይ ፡ ወልደ ፡ ልዑል ፡ ወይሁቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ አምላክ ፡ መንበረ ፡ ዳዊት ፡
 አቡሁ ፡ ወይነግሥ ፡ ፣ ላዕለ ፡ ቤተ¹¹ ፡ ያዕቆብ ፡ እስከ ፡ ለዓለም ፡ ወአልቦ ፡ ማኅለቅተ ፡
 ለመንግሥቱ ፡ ወአውሥአቶ ፡ ድንግል ፡ ወትቤሎ ፡ እፎ ፡ ይከውነኒ ፡ ዝንቱ ፡ ዘብሂል ፡
 እፎ ፡ እፀንስ ፡ ወአንስ ፡ ኢያአምር ፡ ብእሲ ፡ ግሙራ ፡ ወአውሥአ ፡ መልአክ ፡ ወይቤላ ፡ 10
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይመጽእ ፡ ላዕሌኪ ፡ * ወኅይለ ፡ ልዑል ፡ ይጾልለኪ ፡ ዘብሂል ፡ እስመ ፡
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይከውነኪ¹² ፡ አምሳለ ፡ ዘርአ ፡ ሰብእ¹³ ፡ ወዘይትወለድ¹⁴ ፡ እም
 ኔኪ ፡ ቅዱስ ፡ ወእቱ ፡ ወይሰመይ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእምዝ ፡ ወሀባ ፡
 ትእምርተ ፡ በእንተ ፡ አሚነ ፡ ብስራቱ ፡ ላቲ ፡ ወይቤላ ፡ ናሁ ፡ ኤልሳቤጥኒ ፡ ዘመድኪ ፡
 ፀንሰት ፡ ይእቲ ፡ በልሀቃቲሃ ፡ ወርሥአቲሃ ፡ * ይእቲ ፡ እንተ ፡ ትሰመይ ፡ መካን ፡ * 15
 ዘብሂል ፡ ለእመ ፡ ኮንኪ ፡ ታስተዓፀቢ¹⁵ ፡ ፀኒሰ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘርእ¹⁵ ፡ ፣ ወአንቲ ፡
 ውርዙት ፡ ወድልውት ፡ ለተወክፎ ፡ ዘርእ ፡ እስመ ፡ ዘየዐቢ ፡ እምዝንቱ ፡ ፀንሰታ ፡
 ለመካን ፡ እንተ ፡ ልሀቀት ፡ ወረሥዓት¹⁷ ፡ እስመ ፡ አልቦ ፡ ነገር ፡ ዘይሰአኖ ፡
 ለእግዚአብሔር ፡ ወበጊዜሃ ፡ አውሥአቶ ፡ ማርያም ፡ ወትቤሎ ፡ ናሁ ፡ አነ ፡ ዓመቱ ፡
 ለእግዚአብሔር ፡ ይኩነኒ ፡ በከመ ፡ ትቤለኒ ፡ 20

* A 204v°b

ወሶበ ፡ ተወክፈት ፡ ማርያም ፡ ዘንተ ፡ ፀንሰ ፡ መለኮታዌ ፡ ወረደ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡
 ሀላዌ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘውእቱ ፡ ፩ እም ፫ ሀላዌ ፡ ዘሀልው ፡ ለዓለም¹⁸ ፡ ወኃደረ ፡
 ውስተ ፡ ከርሣ ፡ ለድንግል ፡ ማርያም ፡ ኅድረተ ፡ ዘኢይትዓወቅ ፡ ለእንለ ፡ እመሕያው ፡
 እፎ ፡ ወእቱ ፡ ወነሥአ ፡ እምኔሃ ፡ ሶቤሃ ፡ ትሰብእተ ፡ ፍጽምተ ፡ ዘኢይከውን ፡
 እምድኅሬሁ ፡ ፍልጠት ፡ ግሙራ ፡ ወኮነ ፡ መለኮቱ ፡ ምስለ ፡ ትሰብእቱ ፡ ፩ ዘእንበለ¹⁹ ፡ 25
 ፍልጠት²⁰ ፡ ወኢትድምርት ፡ ወኢውላጤ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ ይእቲ ፡ በኰረ ፡ ኰሉ ፡ በዓ
 ላት ፡ ወቦቱ ፡ ኮነ ፡ ጥንተ ፡ መድኃኒተ ፡ ዓለም ፡ ወለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
 ሎቱ ፡ ሰብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ኮነ ፡ ተፍጻሚተ ፡ መድኃኒት ፡ በትንሣኤ ፡ ቅድስት ፡ እስመ ፡
 እግዚእነ ፡ ሎቱ ፡ ሰብሐት ፡ ሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ኪነ ፡ ጥበቡ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ በመጠነ ፡ 30
 ፴ ወ ፫ ዓመት ፡ ወሐመ ፡ በፈቃዱ ፡ አመ ፡ ፳ ወ ፯ ለዝንቱ ፡ ወርኃ ፡ መጋቢት ፡ ወተን
 ሥአ ፡ እምውታን ፡ በከመ ፡ ዛቲ ፡ ዕለት ፡ አመ ፡ ፳ ወ ፱ ለዝንቱ ፡ ወርኅ ፡ ከመ ፡ ዛቲ ፡
 ዕለት ፡ ዘዜነዎሙ ፡ * ለሰብእ ፡ ዓለም ፡ በትሰብእቱ ፡ ዘኮነ ፡ ይጸንሕዎ²¹ ፡ ከማሁ ፡
 ካዕበ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ተፈሥሒ ፡ ሕያዋን ፡ ወምውታን ፡ በድኂን²² ፡ እምሲአል ፡

* A 205r°a

⁵ A ሀገረ ፡ — ⁶ A እምደወ ፡ — ⁷ + ዘስሙ ፡ E, P — ⁸ E, P ለይእቲ ፡ ድንግል ፡ — ⁹ E, P ወሶቤሃ ፡ —
¹⁰ E, P ሎቱ ፡ — ¹¹ E, P ለቤተ ፡ — ¹² A ይከውነኪ ፡ — ¹³ * < E, P — ¹⁴ E, P ወዘኒ ፡ ይትወለድ ፡ —
¹⁵ A, P የስተዓፀበኪ ፡ — ¹⁶ * < E — ¹⁷ < E, P — ¹⁸ A ዘለዓለም ፡ — ¹⁹ A ዘእንበለ ፡ — ²⁰ + ግሙራ ፡ ፡
 ወኮነ ፡ መለኮቱ ፡ ምስለ ፡ ትሰብእቱ ፡ ፩ ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡ A — ²¹ A ይጸንሕዎ ፡ — ²² A በድኂነ ፡ —

Gabr'el l'ange fut envoyé par Dieu dans une ville de la région de Galilā (= Galilée) du nom de Nāzrēt (= Nazareth) à une vierge qui était fiancée à un homme, Yosēf (= Joseph), qui (était) de la maison de Dāwit (= David). Le nom de la vierge (était) Marie. Quand l'ange entra chez elle, il lui dit:
 5 *«Réjouis-toi, ô pleine de grâce, Dieu est avec toi.» Comme elle était troublée par sa parole et le salut qu'il lui avait adressé, il lui dit: «Ne crains pas, Marie, car tu as trouvé grâce auprès de Dieu. Tu concevras et tu enfanteras un fils, il sera appelé du nom de Jésus. Il sera grand et sera appelé Fils du Très-Haut. Le Seigneur Dieu lui donnera le trône de Dāwit son père, et il régnera sur la*
 10 *maison de Yā'qob (= Jacob) à jamais, et il n'y aura pas de fin à son règne.» La vierge lui répondit et lui dit: «Comment cela m'advientra-t-il, c'est-à-dire comment concevrai-je, alors que je ne connais pas d'homme du tout?» L'ange lui répondit et lui dit: «L'Esprit Saint viendra sur toi et la puissance du Très-Haut t'obombrera — c'est-à-dire l'Esprit Saint sera pour toi à la ressem-*
 15 *blance de la semence d'homme; celui qui naîtra de toi sera saint et sera appelé Fils de Dieu.» Puis il lui donna un signe pour (montrer) la véracité de ce qu'il lui avait annoncé et lui dit: «Voici que 'Ēlsābēt, ta parente, est enceinte dans son grand âge et sa vieillesse, elle qu'on appelait stérile — c'est-à-dire: si tu trouves stupéfiant de concevoir sans semence, alors que tu es jeune et propre*
 20 *à recevoir la semence, assurément est plus grande que cela la grossesse d'une (femme) stérile qui est âgée et vieille, car il n'est aucune chose qui soit impossible à Dieu.» Alors, Marie lui répondit et lui dit: «Voici que je (suis) la servante de Dieu; qu'il m'advienne selon ce que tu m'as dit.»¹*

Quand Marie reçut cette grossesse divine, le Fils unique, la personne
 25 (*hellāwē*) du Verbe de Dieu, qui est une des trois personnes existant à jamais, descendit, habita dans le sein de la Vierge Marie d'une habitation dont la modalité n'est pas connue aux hommes et prit alors d'elle une nature humaine complète dont, après cela, il ne se sépara jamais.² Sa divinité devint une avec sa nature humaine sans séparation ni confusion ni mélange.
 30 Ce jour constitua les prémices de toutes les fêtes; en lui est le commencement du salut du monde. Gloire à notre Seigneur Jésus-Christ dans les siècles des siècles, amen!

En ce jour aussi, il y a l'achèvement du salut par la sainte Résurrection: quand notre Seigneur — gloire à lui! — eut achevé l'opération de sa sagesse
 35 sur terre dans l'espace de trente-trois ans et eut souffert par sa volonté le 27 de ce mois de maggābit, il ressuscita d'entre les morts le même (jour) qu'aujourd'hui — le 29 de ce mois —, le même jour où (l'ange) annonça son incarnation aux habitants du monde qui l'attendaient. De même encore, en ce jour, les vivants et les morts se réjouirent d'être sauvés de l'enfer (et) de la

¹ Cf. *Luc* 1, 26-38

² Littéralement «qui, après cela, ne devint jamais une séparation»

እምእዴሁ²³ ፡ ፣ ለጸላኢነ ፡ ሰይጣን²⁴ ። ፣ ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ድኒነ ፡ እምሲኦል²⁵ ፡ በዕለተ ፡
 ዓርብ ፡ አላ²⁶ ፡ በዕለተ ፡ እሑድ ፡ ጠየቁ²⁷ ፡ ሕያዋን ፡ ዘንተ ፡ ወአእመሩ ፡ ትንሣኤ
 ሆሙ ፡ በትንሣኤ ፡ ሥጋሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ዝውእቱ ፡ በኩሮሙ ፡ ፣ በትንሣኤ ፡
 እምውታን²⁸ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ሐዋርያ ፡ ጳውሎስ ፡ እስመ ፡ ክርስቶስ ፡ ኮነ ፡ በኩረ ፡
 ለምውታን ፡ በትንሣኤሁ ፡ ቅድስት ። በእንተ ፡ ዕባዩ ፡ ሣህሉ ፡ ወምሕረቱ ፡ ዘሎቱ ፡ 5
 ስብሐት ፡ እስከ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ።

*P 35v°c1 20

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ሰበክ ፡ ጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፡ ሀገረ ፡ ወሪቆን ፡ ዘውእቱ ፡
 ተፍጻሜተ²⁹ ፡ ምድር ። በረከቱ ፡ ቅድስት ፡ ወሀብተ ፡ ረድኤቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡
 አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

እመ ፡ ጌ ለመጋቢት ፡ ምንባብ ።

10

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ይደልወነ ፡ ከመ ፡ ንግበር ፡ በዓለ ፡ ለመልአክ ፡ ክቡር ፡ ገብርኤል ።
 በእንተ ፡ ዕባዩ ፡ ክብሩ¹ ፡ በኅብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ደለዎ ፡ ከመ ፡ ይጹር ፡ ዜና ፡ ወልዱ ፡
 ኅብ ፡ ማርያም ፡ ወላዲቱ ። ፣ ወበእንተ ፡ ዘተሣሀለ² ፡ ላዕሌነ³ ፡ እግዚአብሔር ፡ በዛቲ ፡
 ጸጋ ፡ ዓቢይ ፡ ወክብርት ፡ በእዴሁ ፡ ለዝንቱ ፡ መልአክ ፡ ወይደልወነ ፡ ከመ ፡ ንክብሮ ፡ 15
 ወንወድሶ ። ወውእቱ ፡ ካዕበ ፡ ዘዜነዎ ፡ ለዳንኤል ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ፡ ሶበ ፡ ኮነ ፡
 ይጹሊ ፡ ወይስእል ፡ በእንተ ፡ ተመይጦቶሙ ፡ ለሕዝብ ፡ እምጻዋዌ ፡ ወበእንተ ፡ ምጽ
 አቱ ፡ ለመድኃኒነ⁴ ፡ አስተርአየ ፡ ሎቱ ፡ ወወሰነ ፡ ሎቱ ፡ ሱባኤያቶ ፡ ወከሠተ ፡ ሎቱ ፡
 ከመ ፡ በተፍጻሚሆሙ ፡ ይመጽእ ፡ ክርስቶስ ፡ ንጽሑሙ ፡ ለንጹሐን ፡ ወይቀትልዎ ፡
 ወኢይከውና ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ መድኅነ⁵ ፡ እምድኅሬሁ ። ወእም* ድኅሬሁ ፡ ይሠዕሩ ፡ 20
 መሥዋዕት ፡ ወቀርባናት ፡ ለደቂቀ⁶ ፡ እስራኤል ። ፣ ወበእንተ ፡ ዘረሰዮ⁷ ፡ እግዚእነ ፡
 ክርስቶስ ፡ ለዝንቱ ፡ መልአክ ፡ ድልወ ፡ ከመ ፡ ይዜንዎ ፡ ለእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡
 በእንተ ፡ መድኃኒተ ፡ ኩሉ ፡ ዓለም ፡ ወበእንተዝ ፡ ይደልወነ ፡ ከመ ፡ ንግበር ፡ ሎቱ ፡
 በዓለ ፡ በኩሉ ፡ ጊዜ ፡ ወንስአሎ ፡ ከመ ፡ ይተንብል ፡ በእንቲአነ ፡ ከመ ፡ ይባልሐነ ፡
 እግዚአብሔር ፡ እምእዴሁ⁸ ፡ ለሰይጣን ፡ ጸላኢነ ፡ ወይርድአነ ፡ በኩሉ ፡ ምግባራቲነ ። 25
 ትንብልናሁ ፡ ለዝንቱ ፡ መልአክ ፡ ክቡር ፡ ገብርኤል ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ ወስብሐት ፡
 ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።

*A 205r°b

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሩ ፡ ለሳምሶን ፡ ጌ መስፍን ፡ እመሳፍንተ ፡ ደቂቀ⁹ ፡
 እስራኤል ። ለዝንቱ ፡ ጸድቅ ፡ ኮነ ፡ ስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ መኖሂ¹⁰ ፡ እምነገደ ፡ ዳን ፡ ወኮ
 ነት ፡ እሙ ፡ መካነ ። ወመጽአ ፡ ኅቤሃ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዜነዎ ፡ በልደቱ ፡ 30
 ወአዘዛ ፡ ከመ ፡ ትርሐቅ ፡ እምርስሐት¹¹ ፡ ወእምበሊዓ ፡ ሥጋ ፡ ወእምሰትዮ ፡ ወይን¹² ፡

²³ A እምዴሁ ፡ — ²⁴ E ለሞት ፡ < P — ²⁵ < E, P — ²⁶ E, P እስመ ፡ — ²⁷ A ጠይቁ ፡ — ²⁸ E, P
 ለምውታን ፡ በትንሣኤ ። — ²⁹ P ፍጻሜተ ፡
¹ A ክቡሩ ፡ — ² E, P ወበእንተዝ ፡ ተሣሀለ ፡ — ³ A ላዕለ ፡ — ⁴ + ክርስቶስ ፡ E; + ኢየሱስ ፡
 ክርስቶስ ፡ P — ⁵ A መድኅነ ፡ — ⁶ E, P ዘለደቂቀ ፡ — ⁷ E, P ወበእንተዝ ፡ ረሰዮ ፡ — ⁸ A እምዴሁ ፡ —
⁹ < E, P — ¹⁰ E, P ምኖሂ ፡ — ¹¹ E, P እምርሐትና ፡ — ¹² E, P ሜስ ፡ —

main de notre ennemi Satan. Si la délivrance de l'enfer eut lieu le vendredi, c'est en revanche le dimanche que les vivants furent assurés de cela et connurent leur résurrection par la résurrection du corps de notre Seigneur le Christ qui est le premier-né d'entre eux par sa résurrection d'entre les morts, 5 comme dit l'apôtre Pāwlos (= Paul): Le Christ a été le premier-né pour les morts par sa sainte résurrection.³ C'est par la grandeur de sa miséricorde et de sa pitié que lui (revient) la gloire dans les siècles des siècles, amen et amen.

[En ce jour, Pāwlos (= Paul) l'apôtre prêcha dans la ville de Wariqon qui 10 est le bout de la terre. Que sa sainte bénédiction et le don de son aide soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 30 MAGGĀBIT

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il convient que nous célébrions une fête pour l'ange glorieux 15 Gabr'ēl (= Gabriel). Du fait de la grandeur de sa gloire auprès de Dieu, il lui revint de porter la nouvelle de son Fils à Marie sa mère; et du fait que Dieu a eu pitié de nous avec cette grâce grande et glorieuse par l'entremise de cet ange, il convient que nous honorions celui-ci et lui rendions gloire. C'est lui encore qui informa Dān'ēl au sujet du Christ quand il priait et implorait 20 pour le retour du peuple de captivité et pour la venue de notre Sauveur. Il lui apparut, lui fixa les semaines et lui révéla que, à leur expiration, le Christ, pureté des purs, viendrait, (qu') on le tuerait et (qu')il n'y aurait plus après lui de sauveur pour Jérusalem. Après cela, les sacrifices et les offrandes des fils d'Israël seraient abolis.¹ Du fait que notre Seigneur le Christ a rendu cet 25 ange digne d'annoncer à notre Dame Marie le salut de tout l'univers, de ce fait (donc), il convient que nous fassions pour lui une fête en tout temps et que nous lui demandions d'intercéder pour nous afin que Dieu nous délivre de la main de Satan notre ennemi et nous aide dans toutes nos actions. Que l'intercession de cet ange glorieux Gabr'ēl soit avec nous et gloire à notre 30 Seigneur Jésus-Christ dans les siècles des siècles, amen!

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Sāmson (= Samson), un des Juges des enfants d'Israël. Le nom du père de ce juste était Manohē (= Manoah), de la tribu de Dān (= Dan); sa mère était stérile. L'ange de Dieu vint auprès d'elle, lui annonça sa (= de Sāmson) naissance et lui

³ Cf *1 Corinthiens* 15, 20 et *Colossiens* 1, 18

¹ Cf *Daniel* 9.

ዘያሰክር : እንዘ : ሀለወት : ፅንስት : እስከ : አመ : ትወልዶ¹³ : ወኢትላጺ : ሥዕርተ :
 ርእሱ : እስመ : ውእቱ : ይከውን : ብፅዓተ : ለእግዚአብሔር : ወበእደዊሁ : ይከውን :
 ድንጎቶሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : እምሰብአ : ፍልስጥኤም ። ወሶበ : ነገረቶ : ለምታ :
 ዘከመ : ዜነዋ¹⁴ : መልአክ : እግዚአብሔር : ሰአለ : ውእቱ : እምነበ : እግዚአብሔር :
 ከመ : ያርእዮ : ለውእቱ : መልአክ ። ወአስተርአዩ : ሎቱ : መልአክ : እግዚአብሔር : 5
 ወይቤሎ : አዝዛ : ለብእሲትክ : ከመ : ትዕቀብ : ዘአዝዝክዋ ። ወፀንሰት : ወወለደቶ :
 ለዝንቱ : ጸድቅ : ወባረኮ : እግዚአብሔር : ወወረደ : * ላዕሌሁ : ጸጋ : መንፈሰ :
 እግዚአብሔር¹⁵ ።

*A 205v^a

ወተንሥኦ : አሐደ : ጊዜ : ላዕለ : አንበሳ : ወሰጠቆ : ጀክፍለ ። ወበካልእ : ጊዜ :
 ቀተለ : እምሰብአ : ፍልስጥኤም : ቸዕደወ : ወአውዓዩ : ዘርአሙ ። ወተንሥኦ : ሰብአ : 10
 ፍልስጥኤም : ላዕለ : ደቂቀ : ይሁዳ : ከመ : ይፃብእዎሙ¹⁶ : ወይመጥዎሙ : ለሳም
 ሶን : ውስተ : እደዊሆሙ ። ወነገርዎ : ደቂቀ : ይሁዳ : ለሶምሶን : ዘከመ : ይቤልዎሙ :
 ሰብአ : ፍልስጥኤም ። ወይቤሎሙ : ሶምሶን : ለደቂቀ : ይሁዳ : መሐሉ¹⁷ : ሊተ :
 ከመ : አንትሙ : ትመጥዉኒ¹⁸ : ውስተ : እደዊሆሙ : ወኢትቅትሉኒ ። ወሶበ :
 መሐሉ : ሎቱ : መጠወ : ርእሶ : ሎሙ : ወአሰርዎ : በጀሰናስል : ዘነጺን : ወመጠ 15
 ውዎ : ለሰብአ : ፍልስጥኤም ። ወተንሥኦ : እሙንቱ : ላዕሌሁ : ከመ : ይቅትልዎ¹⁹ :
 ወወረደ : ላዕሌሁ : መንፈሰ : ኅይል : እምነበ : እግዚአብሔር : ወበተክ : እሎንተ :
 ሰናስለ : ሐጺን : ከመ : ፈትለ²⁰ : ጡጥ : ዘሐረ : በእሳት ። ወእምድኅረዝ :
 ረከበ : መንከሰ : አድግ : ወቀተለ : ቦቱ : ቪጀሰብአ : አፍራስ : እምፍልስጥኤማዊ
 ያን²¹ ። ወሶበ : ጸምአ : ወቀርበ : ለመዊት : ሰአሎ : ለእግዚአብሔር : ወአውሐዘ : 20
 ማዩ²² : እምውእቱ²³ : መንከሰ : አድግ : ማዩ : ጥዑመ : ወጸንዓ ። ወሶበ : ፀንሕዎ :
 ደቂቀ : ይሁዳ : ውስተ : ሀገረ : ጋዛ : ከመ : ዩአኅዝዎ : ወተንሥኦ : በሌሊት : ወነ
 ሥኦ : አንቀጸ : ሀገረ : ጋዛ : ወጸሮ : ዲበ : መታክብቲሁ : እስከ : መልዕልተ : ርእሰ²⁴ :
 ደብር ።

ወእምድኅረዝ²⁵ : ፈነዉ : ኅበ : ብእሲቱ : ወተካዩድዋ : ከመ : የሀብዋ : ንዋዩ : 25
 ብዙኃ : ወይቤልዋ : ጠይቂ : እምትኪ : ሶምሶን : በምንት : ይትኔየል²⁶ ። ወነገራ :
 ወይቤላ : ከመ : ኅይሉ²⁷ : ው*ስተ : ሥዕርተ : ርእሱ : እስመ : ውእቱ : ብፅዓት :
 ለእግዚአብሔር ። ወነገረቶሙ : ለጸላእቱ : ወትቤሎሙ²⁸ : እስመ : ኃይሉ²⁹ : ውስተ :
 ሥዕርተ : ርእሱ ። ወጸንሕዎ : ውስተ : መካን : ኅቡእ : እስከ : ሶበ : ይነውም ። ወሶበ :
 ኖመ : ቦኡ : ኅቤሁ³⁰ : ወላጸዩ : ሥዕርተ : ርእሱ : ወደክመ : ኅይሉ³¹ : ወአሰርዎ³² : 30
 ወወሰድዎ : ኅበ : ብሔሮሙ : ወአኅሠርዎ³³ : ወአዖሩ : አዕይንቲሁ ። ወእምድኅረዝ :
 በቁለ : ሥዕርተ : ርእሱ : ወተመይጠ : ሎቱ : ኃይሉ³⁴ : ወቦአ : ውስተ : ቤተ : ጣዖት :
 በዕለተ : በዓለ : ጣዖቶሙ ። ፀኮኑ : ተጋብኡ³⁵ : ነሎሙ : ሰብአ : ጋዛ : ውስተ :
 ቤተ : ጣዖት : ከመ : ይሁዑ³⁶ : ለጣዖቶሙ ። ወቆመ : ሶምሶን : ውስተ : ቤተ : ጣዖት :
 ወአኅዘ : ጀአዕማደ : ጀብየማኑ : ወጀብፀጋሙ : ወጸሮሙ : ለክልኤሆሙ : ወወድቁ : 35
 እሙንቱ³⁷ : አዕማድ : ወወድቀት : ይእቲ : ቤተ : ጣዖታት : በጊዜሃ : ወሞቱ : ነሎሙ :

*A 205v^b

13 E ትወልድ ; P ወለደት ; — 14 A ዘዜነዋ ; — 15 + ቅዱስ : ወተወልደ : ምስለ : ኅይል : E, P —
 16 + በእንቲሁ : E, P — 17 A በሐሉ ; — 18 A, P ኢትመጥዉኒ ; — 19 A ይትልዎ ; — 20 A ፋትለ ; —
 21 A እምልስጥኤማዊያን ። — 22 E, P ሎቱ ; — 23 P እምውስተ ; — 24 < E, P — 25 + ሶበ : ተመውኡ :
 እምኔሁ : E, P — 26 A ይትኔየል ። ; + ወተሰእለቶ : E, P — 27 + ውእቱ : E, P — 28 A ወትቤሎ ; —

ordonna de se tenir éloignée de la souillure, de l'ingestion de viande et de l'absorption de vin qui enivre quand elle serait enceinte jusqu'au moment où elle l'enfanterait; (il lui ordonna aussi) de ne pas raser ses cheveux, car il serait voué à Dieu et, par ses mains, les enfants d'Israël seraient sauvés des gens de Felset'ēm (= Palestine). Quand elle dit à son mari ce que lui avait annoncé l'ange de Dieu, il demanda à Dieu de lui faire voir l'ange. L'ange de Dieu lui apparut et lui dit: «Ordonne à ta femme d'observer ce que je lui ai ordonné.» Elle conçut et enfanta ce juste. Dieu le bénit et la grâce de l'esprit de Dieu descendit sur lui.

10 Une fois, il se leva contre un lion et le déchira en deux parties. Une autre fois, il tua quatre-vingts hommes parmi les gens de Felset'ēm et brûla leurs moissons. Les gens de Felset'ēm se levèrent contre les enfants de Yehudā (= Juda) pour les combattre et (pour) qu'ils livrassent Sāmsōn dans leurs mains. Les enfants de Yehudā racontèrent à Somson ce que leur avaient dit les gens de Felset'ēm. Somson dit aux enfants de Yehudā: «Jurez-moi que vous me livrerez dans leurs mains et (que) vous ne me tuerez pas.» Quand ils (le) lui eurent juré, il se livra à eux. Ils l'attachèrent avec deux chaînes de fer et le livrèrent aux gens de Felset'ēm; ceux-ci se levèrent contre lui pour le tuer. L'esprit de la force descendit de Dieu sur lui et il brisa les chaînes de fer
20 comme un fil de coton qui a été brûlé par le feu. Après cela, il trouva une mâchoire d'âne et tua avec elle trois cents cavaliers parmi les Philistins. Comme il avait soif et était près de mourir, il implora Dieu et (Dieu) fit couler de l'eau de la mâchoire d'âne, de l'eau douce, et il reprit des forces. Comme les enfants de Yehudā le guettaient dans la ville de Gāzā (= Gaza)
25 pour s'emparer de lui, il se leva la nuit, prit une porte de la ville de Gāzā et la porta sur ses épaules sur le sommet d'une montagne.

Après cela, (les Philistins) dépêchèrent vers sa femme et lui promirent de lui donner beaucoup d'argent; ils lui dirent: «Apprends de ton mari Somson par quoi il est si fort.» (Somson) lui parla et lui dit que sa force était dans ses cheveux, car il était voué à Dieu. Elle parla à ses ennemis et leur dit: «Sa force est dans ses cheveux. Guettez-le dans un lieu caché jusqu'à ce qu'il soit endormi.» Quand il fut endormi, ils entrèrent auprès de lui et rasèrent ses cheveux. Sa force faiblit, ils l'attachèrent, l'emmenèrent dans leur pays, l'humilièrent et aveuglèrent ses yeux. Après cela, ses cheveux (re)poussèrent
35 et sa force lui revint. Il entra dans le temple le jour de la fête de l'idole des gens de Gāzā; ils s'étaient tous réunis dans le temple pour sacrifier à leur idole. Somson se tint debout dans le temple, saisit les deux colonnes, une de sa main droite et une de sa main gauche, et les souleva toutes les deux. Les

²⁹ + ኮነ : E, P — ³⁰ + ጸላላቱ : E, P — ³¹ + ወለምዝ : ቦኡ : ውስተ : ቤቱ : ሰብአ : ኤሎፍሊ : E, P — ³² E, P አሰርዎ : — ³³ E, P በትፍሥሕት : — ³⁴ A ኃይሉ : — ³⁵ E, P ወተጋብኡ : — ³⁶ A ደሡ : — ³⁷ E, P ክልኤ : —

ሰብእ : እለ : ነበሩ : ውስተ : ቤተ : ጣዖት ። ወኮኑ : እለ : ሞቱ : ውስተ : ቤተ : ጣዖታት : በዛቲ : ቅትለት : ይበዝኑ : ፈድፋድ : እምእለ³⁸ : ቀተሎሙ : ውእቱ : በኩሉ : መዋዕለ : ሕይወቱ ። ወእምዝ : ሞተ : ውእቱ : ካዕበ : ምስሌሆሙ : እስመ : ውእቱ : ሐለየ : ከመ : በሞቱ : ይመውቱ : ብዙኃን : ሰብእ : እምጸላእቱ : ለእግዚአብሔር ።
 ፀደቀ : መዋዕል³⁹ : ዘኩነኖሙ⁴⁰ : ለደቂቀ : እስራኤል : ጽዓመት ። ወእምዝ : አዕረፈ : በሰላመ⁴¹ : እግዚአብሔር : ዘሎቱ : ሰብሐት : ወኃይል : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

*A 208r°a

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ፍልሰተ : ሥጋሁ : ፀብቅዱስ : ያዕቆብ⁴² : ግሙድ : ወናሁ : ጸሐፍነ : ገ*ድሎ : አመ : ጽወጌ ለወርኃ : ጎዳር ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን : ወአሜን ።

10

ተፈጸመ : በዝየ : ዘይትነበብ : በወርኃ⁴³ : መጋቢት : በሰላመ : እግዚአብሔር : አብ : ዘሎቱ : ሰብሐት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

*B 26r°a

* [ወበዛቲ : ዕለት : ኮነ : ገድሎ : ለአባ : ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ : ኮከበ : ገዳም : ዘዝክሩ : ክቡር : ወርሰዕናሁ : ሠናይ : ብፁዕ : ወኄር : አባ : ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ : ገዳማዊ : ዘሠረቀ : እምሀገረ : ንሒሳ : እምደወለ⁴⁴ : መትሕተ : ምድር : ወእምደቡበ : ግብጽ ። ወነበረ : በገዳም : ፫፻፵፱፻፵፱⁴⁵ ። ወወጊእ : እምሀየ : ዔለ : ገዳማተ : ኢትዮጵያ : ወነበረ : በዝቋላ : ወበጎቤሃ : ሐረ : ምድረ : ከብድ ። ወነበረ : ፪፻፳፱ ወ ፪፻፵፱⁴⁶ : ዕራቁ : ወማይሂ : እንዘ : ኢይሰቲ : ወእክልሂ : እንዘ : ኢይበልዕ ። አኮ : ከመ : ሰብእ : ዘነበረ : አላ⁴⁶ : ከመ : መላእክት : ዲበ : ምድር : ወፈጸመ : ገድሎ : አመ : ፳ ለመጋቢት : በዕለተ : እሑድ : በበዓሎሙ : ለጴጥሮስ : ወጳውሎስ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

15

20

ወለዝንቱ : ቅዱስ : ኮኑ : አቡሁ : ወእሙ : እምሰብእ : ኄራን : ወመሃይምናን : ወክቡራነ : ዘመድ : ወስሙ : ለአቡሁ : ስምዖን : ወስመ : እሙ : አቅሌስያ : ወጸድ ቃን : እሙንቱ : በቅድመ : እግዚአብሔር ። ወነበሩ : መካነ : መጠነ : ፴፱፻፵፱⁴⁵ : ወትበኪ : አቅሌስያ : በእንተ : ዘኢረከበት : ወልደ : ወውእቱኒ : ምታ : ይበኪ ። ወአጎተ : ዕለተ : መጽአ : መንፈስ : ቅዱስ : ኅበ : ሀለወት : ባቲ : ኅበ : አንቀጸ : ዴዴ : ተመሲሎ : ከመ : ፩ ቀሲስ : ዘይነብር : በውስተ : ቅጽር ። ወይቤላ : ሰላም : ለኪ : ወምንት : ያበክየኪ : ወገዓርኪ : በጽሐ : ቅድመ : እግዚአብሔር ። ወትቤሎ : አቅሌስያ : ተፈሃህኩ : በኩሉ : ግብር : በእግዚአብሔር : አምላኪያ ። * ወበእንተ :

25

*B 26r°b

38 A እምለ : — 39 A ወኩሉ-መዋዕለ : — 40 + ሰምሶን ; E, P — 41 A በላመ : — 42 E, P ለያዕቆብ : — 43 A ወርኃ : — 44 B እምጸደሰ : — 45 B ፫፻፵፱፻፵፱ : — 46 B ወአኮ : —

colonnes s'effondrèrent et le temple s'effondra aussitôt. Tous les gens qui étaient dans le temple moururent. Ceux qui moururent dans le temple par ce massacre étaient beaucoup plus nombreux que ceux que (Somson) avait tués pendant tous les jours de sa vie. Puis il mourut aussi avec eux, car il avait
 5 pensé que, par sa mort, de nombreuses gens parmi les ennemis de Dieu mourraient. Tous les jours où il jugea les enfants d'Israël (furent) de vingt ans. Puis il mourut dans la paix de Dieu auquel (conviennent) la gloire et la puissance dans les siècles des siècles, amen.²

En ce jour aussi, (il y a) la translation du corps du saint Yā'qob
 10 (= Jacques) l'Intercis; voici que nous avons écrit son combat (spirituel) le vingt-sept du mois de *hedār*. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen et amen.

Ici est achevé ce qui est lu au mois de *maggābit* dans la paix de Dieu le Père auquel (convient) la gloire dans les siècles des siècles, amen.

15 ³ [En ce jour, il y a le combat (spirituel) d'abbā Gabra Manfas Qeddus, l'étoile du désert, dont la renommée (est) illustre et la vieillesse, belle, le bienheureux et vertueux abbā Gabra Manfas Qeddus, l'ermite qui se leva de la ville de *Neḥisā* (= *Nahisa*) dans le district des Basses Terres, dans le nord de l'Égypte. Il demeura dans le désert trois cents ans. Parti de là, il
 20 parcourut les déserts d'Éthiopie et demeura à *Zequālā* et, près de là, il alla dans le pays de *Kabd*. Il demeura nu deux cent soixante-deux ans sans boire d'eau ni manger de nourriture. Ce n'est pas comme les hommes mais comme les anges qu'il demeura sur terre. Il acheva son combat (spirituel) le cinq de *maggābit*, le dimanche, lors de la fête de *Pēṭros* (= Pierre) et *Pāwlos*
 25 (= Paul). Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

Le père et la mère de ce saint étaient au nombre des gens vertueux et croyants, de famille illustre. Le nom de son père (était) *Sem'on* (= Simon) et le nom de sa mère, *'Aqlēsyā*; ils étaient justes devant Dieu. Ils restèrent stériles trente ans, *'Aqlēsyā* pleurait de ne pas avoir obtenu d'enfant et son
 30 mari aussi pleurait. Un jour, l'Esprit Saint vint là où elle était, à la porte de l'entrée, ayant pris l'apparence d'un prêtre qui demeurerait dans un château (?). Il lui dit: «Salut à toi! Qu'est-ce qui te fait pleurer? Tes gémissements sont

² Cette commémoration suit dans ses grandes lignes le récit de *Juges* 13-16

³ Le long développement qui suit ne figure pas dans les manuscrits de Paris; il est également absent de la quasi-totalité — sinon de la totalité — des autres témoins du synaxaire recensés dans les catalogues. Le texte en est tiré du ms. Oriental 661 conservé au British Museum (cf. W. Wright, *Catalogue of the Ethiopic Manuscripts in the British Museum*, 1877, p. 153-154. Pour la traduction, cf. E.A. Wallis Budge, *The Book of the Saints of the Ethiopic Church*, 4 vol., 1928, en particulier vol. 3, p. 755-772). Cette commémoration, qui aurait dû prendre place le 5 *maggābit*, a été reléguée après la phrase conclusive («Ici est achevé . . .»), peut-être en raison de sa longueur.

፩ ወልድ : እግዕር ። ወበይእቲ : ሰዓት : ፀንሠት : አቅሌስያ : አመ : ጁ ወ፱ ለመጋቢት ።
 ወወለደት : አመ : ጁ ወ፱ ለታሕሣሥ ። ወመጽአ : መልአክ : ዘስሙ : ገብርኤል :
 ተመሲሎ : ከመ : ሰብእ : ወይቤላ : ለአቅሌስያ : ለዝንቱ : ወልድኪ : ይኩን : ስሙ :
 ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ ። ወእምዝ : ተሰወረ : ውእቱ : መልአክ ። ወበሰሎሥ : ዕለት :
 ተንሥእ : ውእቱ : ሕፃን : ወወረደ : እምሕፅነ : እሙ : ውስተ : ምድር : ወቆመ : 5
 ወሰገደ : ፫ ጊዜ : ለአብ : ወ ፫ ጊዜ : ለወልድ : ወ ፫ ጊዜ : ለመንፈስ : ቅዱስ ። ወካዕበ :
 ይቤ : ሰብሐት : ለአብ : ሰብሐት : ለወልድ : ሰብሐት : ለመንፈስ : ቅዱስ : ዘአውጸእ
 ከኒ : እምጽልመት : ውስተ : ብርሃን ። ወውእተ : ጊዜ : አንከሩ : ሰማዕያን : እለ : ሀለዉ :
 ህየ ። ወእሙኒ : አንከረት : ወአስተዓፀበት : ወነበረት : እስከ : ፫ ሰዓት ። ወአ
 ዘዞ : እግዚአብሔር : ለገብርኤል : መልአክ : ወይቤሎ : ሖር : ቤተ : ስምዖን : ወንሣእ : 10
 ሕፃነ : እምሕፅነ : እሙ : ወአብአ : ውስተ : ገዳም : ኅበ : ሀለዉ : መነኮሳት : ብዙኃን ።
 ወአንብሮ : ውስተ : ዴዴሆሙ : ወበሎ : ለአበ : ምኔት : ንሣእ : ሕፃነ : እምአንቀጸ :
 ዴዴ : ወአብእ : ውስተ : ቤተ : መቅደስ : ከመ : ማርያም : እምየ : ዘልህቀት : ውስተ :
 ቤተ : መቅደስ : ወነበረት : ፲ ወ፱ ዓመተ⁴⁷ : በእደዊሆሙ : ለመላእክት : እስከ :
 ምጽአትየ : ውስተ : ዓለም ። ወተሠገውኩ : እምኔሃ : እስመ : ኪያሃ : ሠመርኩ : 15
 እምኩሎን : አንሰት : ወሎቱኒ : ሠመርክዎ : እስመ : ንጹሐ : ረሰይ*ክዎ : ወፈጠርክዎ ።
 እስመ : ዘመንፈስ : ውእቱ : ወኢይከውን : መብልዑ : ወስቴሁ : ዘበምድር : ዘእንበለ :
 በመንግሥተ : ሰማያት ።

* B 26r°c

ወወረደ : መልአክ : እግዚአብሔር : ፍጡነ : ኅበ : ሀሎ : ሕፃን : በሕፅነ : እሙ :
 ወነሥእ : ወጸሮ : በክነፊሁ : ከመ : ዘተኅዝል : ብእሲት : ሕፃና ። ወደንገፀት : እሙ : 20
 ወእለ : ሀለዉ : ህየ : ነጸርዎ : ለመልአክ : ጸዊሮ : ሕፃነ : በክነፊሁ ። ወእንዝ : ይሰዕሞ :
 በአፋሁ : ወአዕረኅ : እስከ : ፯ ሰማያት : ወአብጽሐ : ቅድመ : እግዚአብሔር ። ወባረኮ :
 እግዚአብሔር : ወይቤሎ : ለመልአክ : ውስዶ : ኅበ : እምየ : ትባርኮ : ወትስዐም :
 በከመ : ሰዐመተኒ : ኪያየ ። ወካዕበ : ውስዶ : ኅበ : አበው : ቀደምት : አዳም :
 ወአብርሃም : ይሰሐቅ : ወያዕቆብ ። ወኅበ : ኩሎሙ : ነቢያት : ወሐዋርያት : የአም 25
 ኅዎ ። ወኅበ : ኩሎሙ : ሰማዕታት : ወመነኮሳት ። ወካዕበ : ውስዶ : ኅበ : ሕፃናት :
 እለ : ተቀትሎ : በእንቲአየ : በእደ : ሂሮድስ : ወበሎሙ : ለኩሎሙ : ያእምሩ : ከመ :
 አዓሰዮሙ : አነ : በደኃሪት : ዕለት : አመ : ሕልቀተ : ኩሎ : ዓለም : ወኩልክሙ :
 ትከውኑ : ምስሌሁ ። ወካዕበ : ይቤ : እምጽአ : ኅቤየ : ወይእተ : ጊዜ : ወሰዶ⁴⁸ : ኅበ :
 አዘዘ : እግዚአብሔር ። ወአንበሮ : ኅበ : እግዝእትነ : ማርያም : ወሰዓመቶ : ወሐቀ 30
 ፈቶ ። ወካዕበ : ወሰዶ⁴⁹ : ኅበ : ሀለዉ : ኩሎሙ : ማኅበረ : ጸድቃን : ወተአምላዎ :
 ኩሎሙ ። ወካዕበ : ሚጦ⁵⁰ : ወአብጽሐ : ኅበ : እግዚአብሔር : ቅድመ : ወይቤሎ :
 እግዚእነ : አነ : እከውን : * ምስሌክ : ጽናዕ : በኩሎ : ዘበጽሐ : ላዕሌክ ። ወኩሎ : ነፍሰ :
 ሰብእ : ይድኅኑ : በኅቤክ ።

* B 26v°a

ወሰበ : ተሰምዓ : ነገሩ : ወዜናሁ : ወሃይማኖቱ : ይመጽኡ : ኅቤሁ : ብዙኃን : ሰብእ : 35
 ወካህናት : ወኤጲስ : ቆጵሳት : ወእምግብጽ : ወእምስር : ወእምንሒሳ : ወእምሀ

47 B ዓመት : — 48 B ውስዶ : — 49 B ውስዶ : — 50 B ሚጦ : —

parvenus devant Dieu.» 'Aqlēsyā lui dit: «Je me suis réjouie de toutes choses dans le Seigneur mon Dieu, mais je gémiss à cause (du manque) d'un enfant.» À ce moment-là, 'Aqlēsyā conçut — le vingt-neuf de maggābit; et elle accoucha le vingt-neuf de taḥsās. L'ange du nom de Gabr'ēl (= Gabriel) vint, ayant pris l'apparence d'un homme, et dit à 'Aqlēsyā: «Que le nom de ce tien enfant soit Gabra Manfas Qedduš.» Puis l'ange disparut. Le troisième jour, l'enfant se leva, descendit à terre du sein de sa mère, se tint debout et se prosterna trois fois pour le Père, trois fois pour le Fils et trois fois pour l'Esprit Saint. Il dit aussi: «Gloire au Père, gloire au Fils, gloire à l'Esprit Saint, (toi) qui m'as fait sortir de l'obscurité vers la lumière!» À ce moment-là, les auditeurs qui étaient là s'étonnèrent. Sa mère aussi s'étonna, fut stupéfaite et demeura (ainsi) pendant trois heures. Dieu donna un ordre à l'ange Gabr'ēl et il lui dit: «Va à la maison de Sem'on, prends l'enfant du sein de sa mère et fais-le entrer dans le désert où il y a de nombreux moines. Dépose-le à leur porte, dis au supérieur: 'Prends l'enfant à l'entrée de la porte' et introduis(-le) dans le sanctuaire, comme Marie ma mère qui a grandi dans le sanctuaire et est demeurée douze ans dans les mains des anges jusqu'à ma venue dans le monde. Je me suis incarné d'elle, car je l'ai agréée parmi toutes les femmes; lui aussi (= l'enfant), je l'ai agréé, car je l'ai fait et créé pur: il est de l'Esprit et sa nourriture ni sa boisson ne seront sur la terre, mais dans le royaume des cieux.»

L'ange de Dieu descendit rapidement là où était l'enfant, dans le sein de sa mère. Il le prit et le souleva sur ses ailes comme une femme qui porte son enfant. Sa mère trembla et ceux qui étaient là virent l'ange portant l'enfant sur ses ailes. En l'embrassant sur la bouche, (l'ange) le fit monter jusqu'au septième ciel et l'amena devant Dieu. Dieu le bénit et dit à l'ange: «Conduis-le à ma mère pour qu'elle le bénisse et l'embrasse comme elle m'a moi-même embrassé. Conduis-le aussi aux patriarches 'Adām (= Adam), 'Abrehām (= Abraham), Yeshāq (= Isaac) et Yā'qob (= Jacob), à tous les prophètes et apôtres pour qu'ils le saluent et à tous les martyrs et moines. Conduis-le aussi aux enfants qui ont été tués à cause de moi par la main de Hērodes (= Hérode). Dis-leur à tous, pour qu'ils sachent que moi, je les rétribuerai au Dernier Jour, lors de la fin du monde entier: Vous tous serez avec lui.» Il dit encore: «Amène-le-moi.» Au moment même, (l'ange) le conduisit là où Dieu (l')avait ordonné. Il le déposa auprès de notre Dame Marie, et elle l'embrassa et le prit dans ses bras. Il le conduisit aussi là où était toute l'assemblée des justes, et tous le saluèrent. Puis il le fit revenir et l'amena à Dieu (comme?) auparavant. Notre Seigneur lui dit: «Moi, je serai avec toi; sois fort dans tout ce qui t'arrivera. Toutes les âmes humaines seront sauvées par toi.»

Quand ses actions, son histoire et sa foi se furent répandues, de nombreuses gens, des prêtres et des évêques, vinrent auprès de lui d'Égypte, de Mesr

ገረ : ሰብሴር ። ወያፈቅር ። ፈላስያን ። ወአሐተ ፡ ዕለተ ፡ መጽእ ፡ ኅበ ፡ ሀለወ ፡ በጸሎት ፡
 አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ነዓ ፡ ዕርግ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ በከመ ፡
 አዕረጉከ ፡ ቀዳሚ ። ወነሥኦ ፡ ወጻድ ፡ በክነፊሁ ፡ ወአዕረጎ ፡ ሰማያተ⁵¹ ፡ ወአብጽሐ ፡
 ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ። ወአምጽአሙ ፡ እግዚእነ ፡ ለአብርሃም ፡ ወለይስሐቅ ፡
 ወለያዕቆብ ፡ ወለ፲ወ፮ነቢያት ፡ ወ፲ወ፪ሐዋርያት ፡ ወለኩሎሙ ፡ ሰማዕታት ፡ 5
 ወአምጽአሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ ቅዱሳን ። ወይቤሎሙ ፡ በአሕብሮ ፡ እግዚእነ ፡ ንሥኡ ፡
 ተአምሕዎ ፡ ለዘተወልደ ፡ እምድጎሬክሙ ፡ ወይትጋደል ፡ ከማክሙ ፡ ወይትሌዓል ፡
 ክብሩ ። ወአነሂ ፡ እሂሉ ፡ ምስሌሁ ፡ እስከ ፡ ምጽአትየ ፡ ወየሐብር ፡ ምስሌክሙ ፡
 ወውእቱኒ ፡ ይመስለኒ ፡ በንጽሕ ፡ ከመ ፡ መላእክት ። ወይነብር ፡ በየማንየ ፡ ወአንት
 ሙኒ ፡ ትከውኑ ፡ ምስሌሁ ። ወፈነወ ፡ ኅበ ፡ አቡነ ፡ ገጸ ፡ በሥላሴሁ ፡ ወሰፍሐ ፡ እደ 10
 ዊሁ ፡ ወሐቀፎ ፡ ወሰዓም ፡ አፉሁ ፡ ወይቤሎ ፡ ሀለዉ ፡ ነፍሳት ፡ ብዙኃን ፡ ዘታወፅአሙ ፡
 እምደይን ፡ በጸሎትከ ፡ ወስእለትከ ። ሐር ፡ ረሐቅ ፡ እምሰብእ ፡ ዕውራን ፡ ወድውያን ፡
 የሐይዉ ፡ በጸሎትከ ። እምደእዜሰ ፡ ተገኝሥ ፡ ወባእ ፡ ውስተ ፡ ውሣጤ ፡ ገዳም ፡ ወን
 በር ፡ ምስለ ፡ አናብስት ፡ ወአናምርት ። ወኑልቆሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ አናብስት ፡
 * B 26v^b ፡ ፳ ወአናምርትኒ ፡ ከ*ማሁ ። ወይቤሎ ፡ ለእግዚእነ ፡ አናብስትሂ ፡ ወአናምርትሂ ፡ ምንተ ፡ 15
 ይሴሰየ ፡ ወምንተ ፡ ይበልዑ ። ወይቤሎ ፡ ለእመ ፡ ኬድክ ፡ ምድረ ፡ በእገሪክ ፡ ይልሕሱ ፡
 ጸበለ ፡ እገሪክ ፡ በዘውእቶሙ ፡ ይጸግቡ ፡ እስከ ፡ ይከውኖሙ ፡ ሲሲተ ፡ እስከ ፡ ምጽአ
 ትከ ፡ ኅቤየ ። ወኩሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ህየ ፡ ወሰምዑ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ኄራን ፡
 መላእክት ፡ አንከሩ ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ዕራቂሁ ፡ ዘእንበለ ፡ ልብስ ፡ ወሰዓምዎ ፡
 ወተአምጎዎ ። ወአዘዞ ፡ ለገብርኤል ፡ ያውርዶ ፡ ወአውረዶ ፡ ፍጡነ ፡ ኅበ ፡ ማጎደሩ ፡ 20
 ዘቀዳማይ ።

ወይወፅእ ፡ ጸጉሩ⁵² ፡ ወይበቀላል ፡ እምአባሉ ፡ ወጸጉረ ፡ ርእሱ ፡ ይከውን ፡ ፯ በእ
 መት ፡ እንተ ፡ ስዝር ፡ ወፀጉረ ፡ አፉሁ ፡ ፩ በእመት ፡ እንተ ፡ ስዝር ። በበ ፡ አሐቲ ፡
 ዕለት ፡ ዘፈወሶሙ ፡ ለዕውራን ፡ ወእለ ፡ ለምጽ ፡ ወድውያንሂ ፡ ወየአክል ፡ ኑልቆሙ ፡
 ፮፻፻ ። ወአቡነሰ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኅዘነ ፡ ፈድፋደ ፡ በእንተ ፡ ዘአእመሩ ፡ 25
 ምግባሮ ፡ ወጸማሁ ። ወይቤ ፡ እትነሣእ ፡ ወአሐውር ፡ እምዝንቱ ፡ መካን ፡ ከመ ፡
 ኢያእመረኒ ፡ ሰብእ ፡ ወኢይኩነኒ ፡ ውዳሴ ፡ ከንቱ ፡ በዝንቱ ፡ ዓለም ። ወሐረ ፡
 እምውእቱ⁵³ ፡ መካን ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ውሳጣይ ፡ ወነበረ ፡ በውስቴታ ።
 ወሶበ ፡ ኃጥእዎ ፡ ሕዝብ ፡ ኅዘኑ ፡ በእንተ ፡ ዘገብረ ፡ ሎሙ ፡ መንክረ ፡ በከዩ ፡ ወለሐዉ ፡
 ዐቢየ ፡ ላህ ። ወበዘከመዝ ፡ ግብር ፡ ነበረ ፡ ዘይበዝኅ ፡ እምእት ፡ ዓመት ፡ እስከ ፡ በጽሐ ፡ 30
 ለርሰእና ።

ንግባእኬ ፡ ኅበ ፡ ቀዳሚ ፡ ነገር ፡ ኅበ ፡ ንቤ ፡ ቦአ ፡ ገዳመ ፡ ተጋሂሦ ፡ እምሰብእ ፡
 ወነበረ ፡ በየማን ፡ ብዙኃን ፡ ዓመታተ ፡ ውስተ ፡ ሐሩረ ፡ ሐጋይ ፡ ወቀሩረ ፡ ክረምት ፡

51 B ሰማያት ፡ — 52 B ጸጉረ ፡ — 53 + ዓለም ፡ B —

(= Le Caire), de Neḥisā et de la ville de Sabsēr (= Schabschir?); il aimait les voyageurs. Un jour, (l'ange) vint là où notre père Gabra Manfas Qeddu était en prière et lui dit: «Viens, monte au ciel de même que je t'(y) ai fait monter jadis.» Il le prit, le souleva sur ses ailes, le fit monter dans les cieux et
 5 l'amena devant Dieu. Notre Seigneur fit venir 'Abrehām, Yesḥaq, Yā'qob, les quinze prophètes, les douze apôtres et tous les martyrs; il fit venir tous les saints. Notre Seigneur leur dit, (à eux tous) ensemble: «Prenez pour le saluer celui qui est né après vous; il combattra (spirituellement) comme vous et sa gloire sera exaltée. Moi, je serai avec lui jusqu'à ma venue; il sera joint
 10 à vous, lui-même est semblable à moi par la pureté, comme les anges. Il s'assiera à ma droite et vous, vous serez avec lui.» Il envoya à notre père sa propre personne dans la Trinité, tendit les mains, le prit dans ses bras, embrassa sa bouche et lui dit: «Il y a de nombreuses âmes que tu feras sortir de la damnation par ta prière et ta supplication. Va, éloigne-toi des
 15 hommes; les aveugles et les malades guériront par ta prière. Dorénavant, va à l'écart, pénètre dans l'intérieur du désert et demeure avec les lions et les léopards. Le nombre des lions (sera) de soixante et (celui) des léopards de même.» (Le saint) dit à notre Seigneur: «Les lions et les léopards, de quoi seront-ils nourris et que mangeront-ils?» (Le Seigneur) lui dit: «Si tu foules
 20 la terre de tes pieds, ils lécheront la poussière de tes pieds en (en) étant rassasiés jusqu'à ce ce qu'ils aient une (autre) nourriture, jusqu'à ta venue auprès de moi.» Tous ceux qui étaient là — les anges excellents — entendirent ce discours, ils s'étonnèrent. Quand ils le virent nu sans vêtement, ils lui donnèrent des baisers et l'embrassèrent. (Le Seigneur) ordonna
 25 à Gabr'ēl de le faire descendre (sur terre), et (l'ange) le fit descendre rapidement dans son séjour précédent.

Son poil sortit et poussa sur ses membres. Ses cheveux atteignirent sept coudées d'(une coudée et) un palme⁴ et sa barbe, une coudée d'(une coudée et) un palme. Chaque jour, il guérit des aveugles, des lépreux et des malades;
 30 leur nombre est de cinquante mille. Mais notre père Gabra Manfas Qeddu s'affligea beaucoup de ce que l'on connût sa manière d'agir et son labeur. Il dit: «Je vais me lever et m'en aller de ce lieu pour que les hommes ne me connaissent pas et que la louange vaine ne m'atteigne pas dans ce monde.» Il s'en alla de ce lieu, pénétra dans le désert intérieur et y demeura. Quand les
 35 gens furent privés de lui, ils s'affligèrent à cause des miracles qu'il avait faits pour eux (et ne ferait plus); ils pleurèrent et se répandirent en grandes lamentations. Il demeura dans une telle façon d'agir plus de cent ans jusqu'à ce qu'il fût parvenu à la vieillesse.

Retournons donc à (notre) premier propos où nous disions qu'il avait
 40 pénétré dans le désert, s'étant écarté des hommes. Il demeura sur la (rive)

⁴ Il semble qu'il s'agit ici de la «nouvelle» coudée (biblique) (cf. *Ézéchiel* 40, 5) qui mesure une «ancienne» coudée plus un palme, soit à peu près cinquante-deux centimètres.

*B 26v°c

ወኢሊብሰ ፡ ልብሰ ፡ ውስተ ፡ ሥጋሁ ፡ አላ ፡ ኮነ ፡ ዕሩቀ ። ወቅኑት ፡ ሐቋሁ ፡ በሰቀ ፡
 ጸጉር ፡ ወይዲሊ ፡ ቀዊሞ ፡ በቀኒ ፡ ደ*ደክ ፡ ዕራቁ ። ወእምብዝኃ ፡ አስሐትያ ፡ ይመስዎ ፡
 ለሥጋሁ ፡ ወያቋቀኑ ፡ ለአዕጽምቲሁ⁵⁴ ። ወይቤላ ፡ ለነፍሱ ፡ አእምሪ ፡ እስመ ፡ ሀለ
 ወኪ ፡ ትቁሚ ፡ ዕራቀኪ ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ። ወኮነ ፡ ይጸመድ ፡ በጸሎት ፡ ወበ
 ጸም ፡ በሰጊድ ፡ ወበትጋህ ፡ ብዙኅ ፡ መዓልተ ፡ ወሌሊተ ፡ ዘአልቦ ፡ ጉልቄ ፡ ዘእንበለ ፡ 5
 ጽርዓት ፡ እስከ ፡ የብሰ ፡ ሥጋሁ ፡ ወለጸቀ ፡ አነዳሁ ፡ ዲበ ፡ አዕጽምቲሁ ፡ ወአልቦቱ ፡
 ሲሳየ ፡ እመሂ ፡ ፍሬ ፡ ዕፅ ፡ አው ፡ ሥርው ፡ አው ፡ ተክል ፡ ወእመሂ ፡ ሥዕር ፡ ወካልእ ፡
 ፍሬያት⁵⁵ ፡ ዘይሴሰዩ ፡ ገዳማውያን ። ወኢያመከንዮ ፡ ለሥጋሁ ፡ በምንትኒ ፡ ወመላእ
 ክት ፡ ይሂውጽዎ ፡ እስመ ፡ ኮነ ፡ ከማሆሙ ፡ በቃሉ ፡ ወበምግባሩ ። ወመኑ ፡ ይትማሰሎ ፡
 እምቀደምት ፡ ቅዱሳን ፡ ወእምደኃርት ፡ ዘአንሐ ፡ ጸማ ፡ በዲበ ፡ ምድር ። ወአልቦ ፡ 10
 ዘኢበልዓ ፡ ኅብስተ⁵⁶ ፡ ምድራዌ ፡ ወኢሰትየ ፡ ማየ ፡ ግሙራ ፡ ወኢሊብሰ ፡ ልብሰ ፡
 ወኢያድለወ ፡ ለሥጋሁ ፡ ወኢምንተኒ ። አማንኬ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ተመሰለ ፡
 ከመ ፡ አዕዋፈ ፡ ሰማይ ፡ ወኢሀለየ ፡ መብልዓ ፡ ወመስቴ ፡ በዝ ፡ ዓለም ፡ ርኅበ ፡ ወጸምዓ ፡
 በእንተ ፡ እግዚአብሔር ። ወበእንተዝኬ ፡ ሲሳየ⁵⁷ ፡ ኅብስተ ፡ ሰማይ ፡ ወስቴሁኒ ፡ ኮነ ፡
 እማየ ፡ ገነት ። ወአእሚሮ ፡ አባ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ኢይትሔሰው ፡ 15
 ቃሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ዘነበበ ፡ ጠብዓ ፡ ወኢናፈቀ ፡ ወኢሊብሰ ፡ ወኢፈተወ ፡ አራዘ ።
 ወእግዚአብሔር ፡ በኩሉ ፡ ሥጋሁ ፡ አስረፀ ፡ ከመ ፡ ፀጉረ ፡ በግዕ ፡ ዘይከውን ፡ ለሥ
 ጋሁ ። ከመ ፡ ሞጣሕት ፡ ጽሕሙ ፡ ሠናይ ፡ ዘይከድን ፡ ሥጋሁ ፡ ወጸሊም ፡ ከመ ፡ ቋዕ ፡
 ወፍቱል⁵⁸ ፡ ከመ ፡ ሚላት ። ወግርማሁ ፡ አንበሳ ፡ መፍርህ ፡ ወመደንግፅ ። ወቆሙ ፡
 ከመ ፡ በቀልት ፡ ወጼናሁ ፡ ምዑዝ ፡ ከመ ፡ ዕፍረተ ፡ ልጥር ፡ ጽሰጥቂስ ፡ ዘዕፀብ ፡ *ሄጡ ፡ 20
 መብልዓ ፡ ገዳም ፡ ዪና ፡ መዐዛሁ ። ወገጹ ፡ ከመ ፡ ገጸ ፡ መልእክ ፡ እግዚአብሔር ፡
 ይመስል ፡ ክበበ ፡ ጽሕሙ ፡ ወሲበቱ ፡ ውስተ ፡ አፋሁ ። ወሶበ ፡ ሐለይኩ ፡ እንግር ፡
 ጉልቆን ፡ ለነገረ ፡ ዚአሁ ፡ ስዕንኩ ፡ እስመ ፡ በዝኃ ፡ ፈድፋደ ፡ እምኖፃ ፡ ዘድንጋጌሃ⁵⁹ ፡
 ለባሕር ፡ ወእምነጠብጣበ ፡ ዝናም ፡ አይኑ ፡ አነክር ፡ ገድላቲክ ፡ እምኩሉ ። ወእምኩሉ ፡
 ሰብእ ፡ አልዓለክ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋክብት ። ኢይከውኑ ፡ 25
 መጠነ ፡ ለአሐቲ ፡ መካየደ ፡ እገሪክ ። ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፡ ዘመድነ ፡ ይብሉክ ፡
 መላእክት ፡ በክነፈሆሙ ፡ ይጸውሩክ ፡ ማርያም ፡ እግዝእትነ ፡ ፍቁርየ ፡ ትብለክ ፡
 ወበፍቁር ፡ ወልዳ ፡ ታስተማስለክ ።

*B 27r°a

ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ጸሎቶ ፡ መጽኡ ፡ መላእክት ፡ በከመ ፡ ልማዶሙ ፡ ወተስእልዎ ፡
 እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ምንተ ፡ ተኃሥሥ ፡ ጥቡዕ ። ወይቤሎሙ ፡ እርአዮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ 30

54 B አዕጽጉቲሁ ፡ — 55 B ፍሬያተ ፡ — 56 B ኅብተ ፡ — 57 B ሴሳዮ ፡ — 58 B ዘፍቱል ፡ — 59 B ዘድንጋጌሃ ፡ —

droite (du Nil) de nombreuses années dans l'ardeur du soleil et le froid de l'hiver. Il ne revêtit pas son corps d'un vêtement, mais il était nu. Ses reins (étaient) ceints d'un sac de poil. Il pria debout, nu, dans le froid du plateau⁵. Par la rigueur du gel, il affaiblissait son corps et desséchait ses os.

5 Il disait à son âme: «Sache qu'il te faudra te tenir nue devant Dieu.» Il s'adonnait à la prière, au jeûne, à la prosternation et à beaucoup de veilles, innombrables, jour et nuit, sans interruption, jusqu'à ce que son corps séchât et que sa peau collât à ses os. Il n'avait pas de nourriture, que ce soit le fruit des arbres, les racines ou les plantes, ou que ce soit l'herbe et les

10 autres produits dont se nourrissent les ermites. Il ne donnait aucun prétexte (à se reposer?) à son corps et les anges le visitaient, car il était comme eux par sa parole et par sa façon d'agir. Qui peut lui être comparé parmi les premiers saints et les derniers qui ait poussé si loin le labeur sur terre? Aucun n'a pas mangé de pain terrestre, ni n'a jamais bu d'eau, ni n'a pas

15 revêtu de vêtement, ni n'a rien préparé pour son corps. En vérité, Gabra Manfas Qeddus s'est rendu semblable aux oiseaux du ciel; il n'a pas songé à la nourriture ni à la boisson dans ce monde; il a eu faim et soif pour Dieu. Pour cela donc, sa nourriture fut de pain céleste et sa boisson, d'eau du paradis. Sachant que la parole que Dieu avait prononcée n'était pas

20 mensongère, abbā Gabra Manfas Qeddus fut plein de courage, ne douta pas, ne se vêtit pas et ne désira pas d'habit⁶. Dieu fit pousser sur tout son corps (du poil) comme le poil des moutons, lequel servit à son corps. Comme un manteau (fut) sa belle barbe qui couvrait son corps, noire comme un corbeau et filée comme du lin. Sa majesté (était celle d')un lion —

25 effrayante et terrifiante. Sa taille (était) comme (celle d')un palmier, et son odeur, suave comme le parfum d'une livre de (nard) pur d'un grand prix. Son odeur suave (était celle de) la nourriture du désert (?). Sa face (était) comme la face d'un ange de Dieu. Sa barbe et ses cheveux blancs autour de sa bouche ressemblaient à une couronne⁷. Quand je pense à dire le nombre

30 de ses paroles, je ne (le) puis, car (elles sont) plus nombreuses que le sable du rivage de la mer et que les gouttes de la pluie. 'Lequel de tes travaux admirerai-je plus que tout⁸? Au-dessus de tous les hommes t'ont élevé le ciel, la terre, le soleil, la lune et les étoiles. Ils ne sont pas suffisants pour un seul pas de tes pieds. Les prophètes et les apôtres disent de toi: «(Il est de)

35 notre race.» Les anges te portent sur leurs ailes. Marie, notre Dame, dit de toi: «Mon bien-aimé», et elle te compare à son Fils bien-aimé.

Quand il eut achevé sa prière, les anges vinrent à leur habitude et l'interrogèrent en disant: «Que requiers-tu, homme fort?» Il leur dit: «Voir

⁵ Peut-être s'agit-il de la falaise qui borde généralement, à l'est comme à l'ouest, la bande cultivée riveraine du Nil.

⁶ Cf. *Matthieu* 6, 25-28

⁷ Cf. *Proverbes* 16, 31

⁸ Traduction conjecturale

በከመ : ርእይዎ : እለ : እምቅድሚያ : ቅዱሳን ። ወበከመ : ርእይዎ : ሐዋርያት : ወዓዲ : ከመ : ርእይዎ : ሰማዕታት : በዘ⁶⁰ : ተገድፉ : ውስተ : አስኳት ። ወበከመ : ርእይዎ : ጸድቃን : በገዳም : ወበአታት ። ወሰሚረሙ : ነገሮ : ሐሩ : ኅበ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወነገርዎ : ዮሎ : ዘይቤሎ ። ወሶቤሃ : ተርጎወ : ሰማይ : ወተቀልዓ : ደብ ተራ : ዘእሳት : ዘ፬እንሰሳ : ይጸውርዎ : ወኢይለክፍዎ : ለመንበሩ ። ወጽ ወ፬ካህናተ : 5 ሰማይ : እኒዞሙ : ማዕጠንተ : እንዘ : ይቀውሙ : ቅድሚሁ ። ወተርእዮ : እግዚእነ : ወሊቃነ : መላእክት : በበ : ጸታሆሙ : ነቢሮሙ : ዲበ : መንበሩ : ቅዱስ : በበ : ግጻዌሆሙ : ፫እንዘ : ይነብሩ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ ። ወርእዮ : ፫ግጻዌ : * ወ፩ህላዌ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ ። ወዮሎሙ : መላእክት : ወሊቃነ : መላእክት : በበሥርዓቶሙ : ወይቤብሕዎ ። ወሶበ : ርእየ : አቡነ : ገብረ : መንፈስ : 10 ቅዱስ : ፈርሃ : ወርእደ ። ወይቤሎ : እግዚእነ : ጽናዕ : ወኢትፍራህ : ወሶበ : ርኢከኒ : እስመ : አነ : ወኅብኩከ : ልበ : ጽኑዓ : ከመ : ትርአየኒ : ኪያየ : በከመ : ርእየኒ : አቡቀለምሲስ : ምንተ : ትፈቅድ : ወምንተ : ትሴአለኒ ። ከመ : ትርአየኒ : መጻእኩ⁶¹ : ኅቤከ : ወይእዜኒ : ምንተ⁶² : ትፈቅድ : እግበር : ለከ : አገብረ : መንፈስ : ቅዱስ : ኅሩይየ : ወፍቁርየ : ዘኅረይኩከ : እምቅድመ : ትኩን : ወረሰይኩከ : ንጹሐ : ወኅሩየ : 15 ዘነበርከ : ውስተ : ገዳም : በበ : ፸ : ወበበ : ፹ዓመታት ። ዘዔልከ : ገዳማተ : እንዘ : ኢትናፍቅ : ወኢፈራኅከ : ነቢረ : ምስለ : አናብሰት : ወተዓገሥከ : ወአጥባዕከ : እስከ : ለመዊት ። ወይእዜኒ : አማን : እብለከ : ኢይትሔሰው : ዘሰአልከኒ : ምንተ : ትፈቅድ : እግበር : ለከ ።

*B 27r°b

ወሰሚረ : አቡነ : ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ : እምኅበ : እግዚአብሔር : ዘንተ : ዐቢየ : 20 ምሥጢረ : ተፈሥሐ : ወይቤ : እግዚእየ : ወአምላኪየ : አኮ : ድልወትየ : ዘገበርከ : ሊተ : ለባዕዳን : እለ : ከማየ ። ወይእዜኒ⁶³ : ሀበኒ : ዓሥራተ : ምሕረተ⁶⁴ : መሀር : ሊተ : እምሰብአ : ምድረ : ገቦታ : እሙንቱ : ኃጥአን : እስመ : ኢመጻእከ : ውስተ : ዓለም : ትጸውዕ : ጸድቃነ : እለ : ኢይፈቅድዎ : ለንሰሐ : ከመ : ይነሥሑ : አላ : ከመ : ትሚጥ : ኃጥአነ : ለንሰሐ ። ተዘከሮሙ : እግዚአ : ለእለ : ውስተ : ደይን : ዘሀለዉ : 25 ለእለ : ያውኅዙ : አንብዎሙ : ከመ : ማይ : ዘክረምት : ወየሐቅዩ : ስነኒሆሙ : እስመ : አስሐቶሙ : ሰይጣን : ዘገብሩ : * በኢያእምሮቶሙ ። መሀሮሙ : እግዚአ : ወተሠሀ ሎሙ ። ወይቤሎ : እግዚእነ : ለአቡነ : ገብረ : መንፈስ : ቅዱስ : ብፁዕ : ወዕፁብ : ነገሩ : ተሰምዓ : እስከኔሁ⁶⁵ : ዘኢገበርኩ : ለባዕዳን : አሕዛብ : ቅዱሳን : እለ : ንጹሐን : እለ : አንሑ : ጸማ : በዲበ : ምድር ። ወበከመ : ተስእለኒ : ለትጹን : መነኮስ : 30 በእንተ : ፩ኃጥእ : ዘብዙኅ : እከያቲሁ : ወብዙኅ : ኃጣውኢሁ : እምድኅረ : ቦአ : ውስተ : እሳት : ወኮነ : መንጻፈ : ለደይን : ወሶበ : ሰአለኒ : በግዱድ : ጸማ :

*B 27r°c

60 B በከመ : — 61 B መጻእኩ : — 62 B መነ : — 63 B ወይዜኒ : — 64 B ምሕረት : — 65 B እስከኒ : —

Dieu comme l'ont vu les saints qui (vécurent) avant moi, comme l'ont vu les apôtres, comme aussi l'ont vu les martyrs alors qu'ils étaient jetés dans les rues et comme l'ont vu les justes dans le désert et les cellules.» Ayant entendu son discours, (les anges) allèrent auprès de notre Seigneur Jésus-Christ et lui racontèrent tout ce qu'il avait dit. Aussitôt, le ciel s'ouvrit, et se dévoila la tente de feu que portent les quatre Animaux sans toucher son (= de Dieu) trône, ainsi que les vingt-quatre prêtres du ciel, tenant des encensoirs, debout devant lui. Notre Seigneur lui apparut ainsi que les archanges assis chacun selon son ordre, le Père, le Fils et l'Esprit Saint étant
 5 assis sur le trône saint selon chacune de leurs trois personnes. (Le saint) vit les trois personnes et la nature unique: le Père, le Fils et l'Esprit Saint; tous les anges et les archanges, chacun selon son rang, le glorifiaient. Quand il vit (cela), notre père Gabra Manfas Qeddus eut peur et trembla. Notre Seigneur lui dit: «Sois ferme et n'aie pas peur: si tu m'as vu, c'est parce que je t'ai
 15 donné un cœur ferme pour que tu me visses en personne, comme m'a vu (Jean, l'auteur de) l'*Apocalypse*. Que veux-tu et que me demandes-tu? Je suis venu auprès de toi pour que tu me visses. Maintenant, que veux-tu que je fasse pour toi, Gabra Manfas Qeddus, mon élu et mon bien-aimé, (toi) que j'ai élu avant que tu vinses à l'existence et (que) j'ai rendu pur et élu, (toi)
 20 qui as demeuré dans le désert des soixante-dix et des quatre-vingts ans, qui as erré dans les déserts sans douter, n'as pas craint de demeurer avec les lions et as été endurant et constant jusqu'à mourir? Maintenant, en vérité, je te (le) dis, ce que tu m'auras demandé ne sera pas frappé de nullité; que veux-tu que je fasse pour toi?»

25 En entendant ce grand mystère de (la bouche de) Dieu, notre père Gabra Manfas Qeddus se réjouit et dit: «Mon Seigneur et mon Dieu, je ne suis pas digne que tu fasses (cela) pour moi, (fais-le) pour d'autres qui (sont) comme moi. Maintenant, donne-moi dix (preuves de) miséricorde. Fais miséricorde pour moi aux gens du pays de Gabotā, ils sont pécheurs: tu n'es pas venu
 30 dans ce monde pour appeler les justes qui n'ont pas besoin de pénitence pour se repentir mais pour tourner les pécheurs vers la pénitence.⁹ Souviens-toi, ô Seigneur, de ceux qui sont dans le châtement, de ceux qui font couler leurs pleurs comme l'eau de l'hiver et grincent des dents parce que Satan les a séduits, eux qui agissaient sans savoir. Aie pitié d'eux, ô Seigneur, et sois clément envers eux.» Notre Seigneur dit à notre père Gabra Manfas Qeddus le bienheureux — admirable est son discours: «On a entendu jusqu'à présent que je n'ai pas agi (ainsi) pour d'autres saintes gens qui étaient purs et qui ont longtemps peiné sur terre. De même que Latšun le moine m'a imploré pour un pécheur aux nombreux méfaits et aux nombreux péchés après que
 40 (ce pécheur) fut entré dans le feu (infernale) et fut devenu le fin fond de l'enfer, quand (Latšun) m'eut supplié avec un labeur pénible, j'ai sorti (de

⁹ Cf *Luc* 5, 32

ወአውዓዕክዋ ፡ ለነፍሱ ፡ ለውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወዘረውክዋ ፡ ውስተ ፡ ነፋስ ፡ ወኢተረክበ ፡
 አሠራ ፡ አመ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ኢማኅደረ ፡ ጸድቃን ፡ ወኢማኅደረ ፡ ኃጥአን ፡ ወለ
 ከሰ ፡ ኢኮነ ፡ ከመዝ ፡ አላ ፡ በከመ ፡ ምሕረትየ ፡ መሐርኩ ፡ ለከ ። እስመ ፡ ወሀብኩከ ፡
 ኪዳነ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ ነሎ ፡ ዘሰአልከኒ ። ወሰሚያ ፡ አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡
 ተፈሥሐ ፡ ወሰገደ ፡ በገጹ ። ወተፈሥሐ ፡ ነሎሙ ፡ ሰማያውያን ፡ ወይቤሉ ፡ ፍርቃን ፡ 5
 ለአምላክነ ፡ አሜን ፡ ሃሌ ፡ ሉያ ። ወይቤሉ ፡ ካዕበ ፡ አቡነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስፍንቱ ፡
 ለምሕረት ፡ እግዚእየ ። በአሐቲ ፡ ወበበ ፡ ፪ ፡ ይከውን ፡ ፍሬክ ፡ ከመ ፡ ነኃ ፡ መዋዕሊክ ፡
 ለአሐቲ ። ወኮነ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ለአባ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ እምአም ፡ ተወልደ ፡
 ፫፻ዓመት⁶⁶ ።

ወይቤሎሙ ፡ እግዚእነ ፡ ለሊቃነ ፡ መላእክት ፡ ሑሩ ፡ ወአምጽኡ ፡ ነፍሳተ ፡ 10
 እምደይን ። ወፍትሕዎን ፡ ወወሀብዎን ፡ ለብፁዕ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወወረዱ ፡
 ፯ መላእክት ፡ ኅበ ፡ ገሀነመ ፡ እሳት ፡ መካነ ፡ ኃጥአን ። ወበይእቲ ፡ ሰዓት ፡ መጽአ ፡
 አብድልማኮስ ፡ መልአክ ፡ ገሀነም ፡ ዘሥሉጥ ፡ ላዕለ ፡ ስቃየ ፡ ኃጥአን ፡ ወአውፅእ*ሙ ፡
 ለሰብአ ፡ ምድረ ፡ ገቦታ ። ወኮነ ፡ ኅልቆሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ ነፍሳት ፡ ፫፻፲ ፡ ወዕኡ ፡
 እምደይን ። ወአተንተንዎን ፡ ለእሉ ፡ ነፍሳት ፡ እንዘ ፡ ይመርሀዎን ፡ ሚካኤል ፡ 15
 ወገብርኤል ፡ በበጾታሆሙ ። ሩፋኤል ፡ ወኡራኤል ፡ በበነገዶሙ ። ሳቄኤል ፡ ወራሙኤል ፡
 በበዕቦየሙ ። ወፋኑኤል ፡ እንዘ ፡ ይገብር ፡ ይባቤ ፡ በቅድሚሆሙ ። ወካልአን ፡
 መላእክት ፡ እንዘ ፡ ይገብሩ ፡ ውውዓ ፡ እስከ ፡ ይበጽሑ ፡ ቅድመ ፡ መንበሩ ፡
 ለእግዚአብሔር ፡ በሰማያት ። ስብሐት ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በሰማያት ፡ ወሰላም ፡ በም
 ድር ፡ ሥምረቱ ፡ ለሰብእ ። 20

*B27v°a

ወዓዲ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወይእዜኒ ፡
 ኢይርአዩክ ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ሀለዉ ፡ እምካህናት ፡ ወእመነኮሳት ፡
 ወመሃይምናን ፡ ዘእንበለ ፡ ከማክ ፡ ኄራን ፡ እለ ፡ ይሔውጽዎሙ ። ወኢያስተርኢ ፡
 ለመላእክት ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃድክ ። ይኩን ፡ ሰረገላክ ፡ ነፋስ ፡ ወይኩን ፡ ሩጸትክ ፡ ከማሁ ፡
 ዘእንበለ ፡ ድምፅ ። ወሰርር ፡ እምሥራቅ ፡ እስከ ፡ ምዕራብ ፡ ወእምደቡብ ፡ እስከ ፡ 25
 ሰሜን ፡ ወድኅረ ፡ እምድር ፡ ወእስከ ፡ ደቡብ ፡ ነፋስ ፡ ኅበ ፡ ነሎ ፡ ዘትክል ፡ በጺሐ ።
 ወእምይእዜሰ ፡ ብፁዕ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፍቁርየ ፡ በጊዜ ፡ ፈቀድክ ፡ ረአየኒ ፡
 ሊተ ፡ ለአቡየ ፡ ወለመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ከመዝ ፡ ወትረ ፡ በትሥልስትነ ። ወዓዲ ፡ ሐር ፡
 ምድረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወበህየኒ ፡ ሀለወክ ፡ ነፍሳት ፡ ታወፅእሙ ፡ እምደይን ። ወሰሚያ ፡
 አቡነ ፡ ነገሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በርሀ ፡ ገጹ ፡ ወተፈሥሐ ፡ ሕሊናሁ ። ወይቤሎ ፡ 30
 እግዚእየ ፡ ወአምላኪየ ፡ መኑ ፡ ይመርሐኒ ፡ ኅበ ፡ ይእቲ ፡ ሀገር ። በአይቱ ፡ አአምር ፡

⁶⁶ + ኮነ ፡ አሜሃ ፡ B —

l'enfer) l'âme de cet homme, je l'ai dispersée dans le vent et la trace n'en a pas été retrouvée lors de la résurrection des morts, ni dans la demeure des justes ni dans la demeure des pécheurs¹⁰; en revanche, pour toi, il n'(en sera) pas ainsi, mais je ferai miséricorde pour toi selon ma miséricorde, car
 5 je t'ai donné un pacte selon lequel je dois faire tout ce que tu me demanderas.» En entendant cela, notre père Gabra Manfas Qeddus se réjouit et se prosterna sur sa face, et tous les êtres célestes se réjouirent et dirent: «Le salut (est) à notre Dieu, amen, alléluia!»¹¹ Notre père dit encore à Dieu: «Combien (aurai-je) pour la miséricorde¹², mon Seigneur?» (Dieu
 10 répondit:) «Chacune (de tes actions miséricordieuses) aura double fruit comme la longueur d'un de tes jours (sera de deux).» Les jours d'abbā Gabra Manfas Qeddus furent de trois cents ans depuis qu'il était né.

Notre Seigneur dit aux archanges: «Allez et amenez les âmes hors de l'enfer; libérez-les et donnez-les au bienheureux Gabra Manfas Qeddus.»
 15 Les sept anges descendirent dans la géhenne de feu, le lieu des pécheurs. À ce moment-là arriva 'Abdelmākos, l'ange de la géhenne qui a pouvoir sur le supplice des pécheurs, et il fit sortir les gens du pays de Gabotā. Le nombre de ces âmes était de trente mille, elles sortirent de l'enfer. En guidant ces âmes, Mikā'el et Gabr'el — chacun avec son ordre — les remplirent de
 20 stupéfaction, ainsi que Rufā'el (= Raphaël) .et 'Urā'el (= Ouriel) — chacun avec sa tribu — et Sāqu'el et Rāmu'el — chacun avec sa grandeur —, Fānu'el (= Phanouel) poussant des cris de joie devant eux et d'autres anges poussant des cris de jubilation, jusqu'à ce qu'ils fussent parvenus devant le trône de Dieu dans les cieux. (Ils criaient:) «Gloire à Dieu dans les cieux et
 25 paix sur terre, (que) sa bienveillance (soit) aux hommes!»¹³

Dieu dit encore à notre père Gabra Manfas Qeddus: «Désormais, qu'ils ne te voient pas, les hommes parmi les prêtres, les moines et les fidèles qui sont dans le siècle, à part les vertueux comme toi qui te visiteront, et je ne (te) montrerai pas aux anges sans ta volonté. Que ton char soit le vent et que
 30 ta course soit comme celui-ci — sans bruit. Vole de l'orient à l'occident, du nord au sud, puis de la terre aux régions élevées (?), (comme) le vent, partout où tu pourras parvenir¹⁴. Désormais, bienheureux Gabra Manfas Qeddus, mon bien-aimé, au moment où tu voudras, vois-moi, moi, mon Père et l'Esprit Saint — toujours ainsi dans notre Trinité. Va aussi dans le
 35 pays d'Éthiopie; là aussi, tu auras à faire sortir des âmes de l'enfer.» Quand notre père entendit le discours de Dieu, sa face s'illumina et sa pensée se réjouit. Il lui dit: «Mon Seigneur et mon Dieu, qui me guidera vers ce pays? Comment en connaîtrai-je le chemin? J'ai entendu dire depuis mon enfance

¹⁰ Cf la commémoration d'abbā Latsun le 17 naḥasē

¹¹ Cf. *Apocalypse* 19, 1,4

¹² Traduction conjecturale.

¹³ *Luc* 2, 14

¹⁴ Traduction conjecturale

*B27v°b

ፍኖቶ ። ወሰማዕኩ ፡ እምንእሰየ ፡ * እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ርኑቅ ፡ ብሔር ። ወይቤሎ ፡ እግዚ
 እነ ፡ ሖር ፡ አነ ፡ አበጽሐክ ፡ በሥልጣንየ ። ወመላእክትኒ ፡ ኢይርኅቁ ፡ እምኔክ ፡ እስመ ፡
 ኮንክ ፡ ክቡረ ፡ ከማሆሙ ። ወሊተኒ ፡ በከመ ፡ ፈቀድክ ፡ ትረክበኒ ፡ ወበከመ ፡ ሰአልክኒ ፡
 እገብር ፡ ለክ ። ወእምድኅረ ፡ ወሀቦ ፡ እግዚእነ ፡ ኪዳነ ፡ ለገብሩ ፡ ወተሰወረ ፡ እምኔሁ ።
 ወተመይጡ ፡ ሠራዊተ ፡ መላእክት ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሰብሐት ፡ በይባቤ ፡ ምስለ ፡ ዳዊት ፡ 5
 ነቢይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዐረገ ፡ ውስተ ፡ አርያም ፡ ዩዊወክ ፡ ዩዋ ። ወወሀብክ ፡ ጸጋክ ፡
 ለእንላ ፡ እመሕያው ። ወእሉሂ ፡ ነፍሳት ፡ እለ ፡ ወፅኡ ፡ እምደይን ፡ ወቦኡ ፡ ውስተ ፡
 ገነተ ፡ ትፍሥሕት ፡ በክብር ፡ ወበሰብሐት ፡ ወመልአ ፡ ትፍሥሕት ፡ በአርያም ፡ ወሶበ ፡
 ርእዩ ፡ መንክረ ፡ ወዕፁብ ፡ እምአመ ፡ ተፈጥረ ፡ ዓለም ፡ ወአልቦ ፡ ዘተፈጥረ ፡ እስክ ፡
 ምጽአተ ፡ ክርሰቶስ ፡ ዘከመዝ ፡ ግብር ። 10

ሀበኒ ፡ እግዚአ⁶⁷ ፡ ልበ ፡ አእምሮ ፡ ከመ ፡ እክል ፡ ጠይቆ ፡ ለገብረ ፡
 ዚአክ ፡ ዘገበርክ ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዘኢገበርክ ፡ ለነቢያት ፡ ወለአ
 በው ፡ ቀደምት ፡ ወለካልአን ፡ ቅዱሳን ፡ ዘደብር ፡ ወዘገዳም ፡ አኮ ፡ ዘገብረ ፡ ግብረ ፡
 ሰብእ ፡ አላ⁶⁸ ፡ ወሀብኮ ፡ ይግበር ፡ ዘትገብር ፡ አንተ ። ወምንተ ፡ እንክ ፡ ክሀለ ፡ አቡነ ፡
 ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይሰርር ፡ ውስተ ፡ አየር ፡ ወይዑድ ፡ ባሕረ ፡ እሳት ፡ አእላፍ ፡ 15
 ነፍሳት ። አኮ ፡ በጽኑዕ ፡ ጠባይዕ ፡ ማይ ፡ ወእሳት ፡ መሬት ፡ ወነፋስ ። ወአልቦ ፡ ካልአ ፡
 ቱስሕተ ፡ ዘእንበለ ፡ አዳም ፡ ቀዳሚ ፡ ፍጥረት ። አዳምሰ ፡ ኢክሀለ ፡ ይዑድ ፡ ወይጸዕ ፡
 እምውስተ ፡ ሲአል ፡ እስክ ፡ ይመጽእ ፡ መድኅኒኒ ። አገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ምንተ ፡
 የአክል ፡ ጸጋ ፡ ወሞገሥ ፡ ዕበይ ፡ ወክብር ፡ ወልዕልና ፡ * ዘተጸገክ ፡ እምኅበ ፡
 እግዚአብሔር ። ወሶበ ፡ ሀለይኩ ፡ እትናገር ፡ ገድለክ ፡ ይቀልል ፡ ሕሊና ፡ ከመ ፡ ዘሰትየ ፡ 20
 ወይነ ፡ ከራሚ ፡ በትፍሥሕት ፡ የዐይል ፡ ወይገብእ ፡ ወይብል ፡ እስክ ፡ አይ ፡ ወለማእዜ ፡
 መዋዕል ፡ እፌጽም ፡ ነገሮ ፡ እስመ ፡ ብዙኅ ፡ ነገሩ ፡ ዘኢይትኃለቀኅ ።

*B27v°c

ወሶበ ፡ ርእዩ ፡ አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በምድረ ፡ ገቦታ ፡ ርእዩ ፡ ወቦቱ ፡
 ልማድ ፡ የአምር ፡ ዘኅቡእ ፡ ወዘገሀድ ። ወዓዲ ፡ የአምር ፡ ምሥጢረ ፡ ሰማይ ፡
 ወዘበምድር ። ወዓዲ ፡ የአምር ፡ ኅበ ፡ ሀለዉ ፡ ንጹሐን ፡ ካህናት ፡ ወይሬኢ ፡ እንዘ ፡ 25
 ይወርድ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወግብረ ፡ ኃጥአንሂ ፡ ሰጡሕ ፡ በቅድሚሁ ፡ ወከመ ፡
 መጽሔት ፡ በአእይንቲሁ ። እስመ ፡ ቱሉ ፡ ዘመንፈስ ፡ የአምር ፡ ቱሎ ። ወርእዩ ፡ አቡነ ፡
 ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በምድረ ፡ ገቦታ ፡ ተኃቢአሙ ፡ ኅበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
 በጊዜ ፡ ቊርባን ። ወየአክል ፡ ኅልቆሙ ፡ ፪፻ ። ወሶበ ፡ ተቀደሰ ፡ ቊርባን ፡ ወረደ ፡
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወተፈሥሐ ፡ አቡነ ፡ ኄር ፡ ሶበ ፡ ርእዩ ፡ 30
 ርደተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወካዕበ ፡ ርእዩ ፡ እንዘ ፡ ይትሚጠዉ ፡ ወአልቦ ፡ ዘነሥአ ፡
 ዘእንበለ ፡ ዘሠናይ ፡ ምግባሩ ፡ ወርቱዕ ፡ ልቡ ፡ እምሥጢረ ፡ መንፈስ ፡ ዘጽርስፎራ ።
 ወይቤሎ ፡ ለመልአክ ፡ አቡነ ፡ ምንት ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ለሕዝብ ፡ ዘኢነሥኡ ፡ መን
 ፈሰ⁶⁹ ። ወይቤሎ ፡ መልአክ ፡ ለአቡነ ፡ ክቡር ፡ ርኢ ፡ እስመ ፡ ብዙኃ ፡ ኃጢአቶሙ ፡

67 B እግአ ፡ — 68 B እለ ፡ — 69 B መንፈስ ፡ —

que (ce) pays (est) lointain.» Notre Seigneur lui dit: «Va, moi je te ferai arriver par ma puissance. Les anges ne s'éloigneront pas non plus de toi, car tu es honoré comme eux. Moi aussi, selon que tu (le) voudras, tu me trouveras et, selon (que) tu me demanderas, j'agirai pour toi.» Après qu'il eut donné (cette) promesse à son serviteur, notre Seigneur disparut à sa (vue). Les armées des anges s'en retournèrent en disant avec des cris de joie «gloire!», avec Dāwit (= David) le prophète: *Tu es monté sur les hauteurs ayant fait des captifs et tu as donné ta grâce aux hommes*¹⁵. Les âmes qui étaient sorties de la damnation entrèrent dans le Jardin de la joie avec honneur et avec gloire. La joie remplit les cieux quand on vit (cette chose) admirable et stupéfiante: depuis que le monde a été créé jusqu'à la venue du Christ, une telle chose n'avait jamais été faite.

Donne-moi, ô Seigneur, l'esprit de la connaissance pour que je puisse pénétrer ce que tu as fait pour ton serviteur, pour notre père Gabra Manfas Qeddus, (et) que tu n'as pas fait pour les prophètes ni pour les patriarches ni pour les autres saints de la montagne et du désert. Il n'a pas fait œuvre humaine, mais tu lui as donné à faire ce que toi, tu fais. Comment donc notre père Gabra Manfas Qeddus a-t-il pu voler dans l'air et parcourir une mer de feu (pour qu'en sortent?) des myriades d'âmes? Ce n'est pas avec des éléments solides — eau, feu, poussière et vent — et il n'a pas eu une autre complexion que 'Adām, premier homme de la création. Or 'Adām n'a pu circuler et sortir du chéol jusqu'à ce que vînt notre Sauveur. Ô Gabra Manfas Qeddus, quelle est l'ampleur de la grâce, de la faveur, de la grandeur, de l'honneur et de l'élévation dont tu as été gratifié par Dieu? Lorsque je pense à raconter ton combat (spirituel), (ma) pensée est légère comme qui a bu du vin vieux; avec joie, elle erre et revient et dit: «Dans combien de temps et quel jour achèverai-je son histoire, car nombreux sont ses actes, innombrables?»

Quand notre père Gabra Manfas Qeddus regarda vers le pays de Gabotā, il (le) vit: il avait coutume de connaître ce qui est caché et ce qui est manifeste. Il connaissait aussi les mystères du ciel et ceux qui (sont) sur terre. Il savait aussi où étaient les prêtres purs et il voyait descendre l'Esprit Saint. Les actes des pécheurs aussi étaient exposés devant lui, à ses yeux comme (dans) un miroir, car quiconque est de l'Esprit connaît tout.¹⁶ Notre père Gabra Manfas Qeddus regarda vers le pays de Gabotā, (ses habitants chrétiens?) s'étant cachés dans l'église au moment de l'eucharistie; leur nombre s'élevait à deux cents. Quand l'eucharistie fut consacrée, l'Esprit Saint descendit sur l'autel, et notre père vertueux se réjouit quand il vit la descente de l'Esprit Saint. Il vit encore (les fidèles) communier: aucun, sinon celui dont la manière d'agir (était) belle et le cœur, droit, ne recevait le

¹⁵ *Psaumes* 68, 19

¹⁶ Cf *1 Corinthiens* 2, 15

*B 28r°a

ለሕዝብ ፡ ዘኢነሥኡ ፡ መንፈስ ፡ በኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተመይጠ ፡ አቡነ ፡ ገብረ ፡
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወርእዮሙ ፡ ለሰይጣናት ፡ እንዘ ፡ ይነድእዎሙ ፡ ለሕዝብ ፡ በእሳተ ፡
 አስዋጥ ፡ * እምኩርንኔ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እስከ ፡ ይበጽሑ ፡ ኅበ ፡ ቤቶሙ ፡ ወውእ
 ቱስ ፡ ሰይጣን ፡ ይትፈሳሕ ፡ በእንተ ፡ ዘኮንዎ ፡ ቢጸ ፡ ሎቱ ፡ ወተኅጉሉ ፡ ኩሎሙ ፡
 ወእተርፉ ፡ ውስቱቶሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘአብደሩ ፡ ለንስሓ ፡ ወሰይጣንሰ ፡ ይትፈሳሕ ፡ በእ 5
 ንተ ፡ ዘረከበ ፡ ነዳያነ ፡ ግዱፋነ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ኃጥኣን ፡ እለ ፡ ኢገብሩ ፡ ንስሓ ፡
 ለሕይወቶሙ ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወኮንዎ ፡ ሐራ ፡ ለሰይጣን ፡ ወሶበ ፡ ርእየ ፡ አቡነ ፡
 ዘንተ ፡ መንክረ ፡ ወኅዘነ ፡ ወበከየ ፡ ወይቤ ፡ እግዚእየ ፡ ወአምላኪየ ፡ ዪወወ ፡ ወማህረክ ፡
 ሐዝበክ ፡ ወኢያትረፈ ፡ ክልኤተ ፡ ምእተ ፡ ሰብአ ፡ ዘእንበለ ፡ አርባዕቱ ፡ ብእሲ ፡
 ዘበልዑ⁷⁰ ፡ ኤፋደ ፡ ሥጋክ ፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ መጦክ ፡ ሕዝበክ ፡ ዘእንበለ ፡ ሄጥ ፡ ወዘ 10
 ንተ ፡ ብሂሎ ፡ አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሐረ ፡ ወበከየ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ ምሕ
 ላለ ፡ ኅበ ፡ ቀደሙ⁷¹ ፡ ሐዋርያት ፡ ወበጺሑ ፡ ህየ ፡ አውተረ ፡ ጸልዮ ፡ በደሴተ ፡ ማይ ፡
 ኅበ ፡ ነበረ ፡ ቀዲሙ ፡ ።

ወተርእዮ ፡ እግዚእነ ፡ ሎቱ ፡ ሰብሐት ፡ ወይቤሎ ፡ ለገብሩ ፡ ብፁዓዊ ፡ አነሂ ፡ እም
 ሕር ፡ ለክ ፡ በበ ፡ ሰሳ ፡ እልፍ ፡ በበ ፡ አሐቲ ፡ ዕለት ፡ በዘተወለድኩ ፡ ባቲ ፡ በልደትየ 15
 ወበጥምቀትየሂ ፡ በበሰሳ ፡ እልፍ ፡ እምሕር ፡ ለክ ፡ ወበትንሣኤየ ፡ በበሰሳ ፡ እልፍ ፡
 እምሕር ፡ ለክ ፡ ለእመ ፡ ወሰዶ ፡ ሰይጣን ፡ አንተሂ ፡ ትነሥእ ፡ እምውስተ ፡ ደይን ፡
 አልቦ ፡ ዘአትረፍኩ ፡ እምሰይጣን ፡ ወወሀብኩክ ፡ ወዘንተ ፡ ሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ሰይጣን ፡
 እምድኅረ ፡ በከየ ፡ ዐቢየ ፡ ብካየ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዝንቱ ፡ ነዳይ ፡ እምከመ ፡ ተፈጥረ ፡
 ወተወልደ ፡ ኮንኩ ፡ እሱረ ፡ ኅበ ፡ አይቱ ፡ አሐውር ፡ ለዝንቱ ፡ ነዳይ ፡ ዘነሥእኒ ፡ ዪዋየ 20
 ማህረክ ፡ በጸም ፡ ወበጸሎት ፡ እምቅድመ ፡ ይትወለድ ፡ ዘነሣእኩ ፡ ወዘአስሐትኩ ፡
 በኪ*ንየ ፡ ወወሰድክዎሙ ፡ ውስተ ፡ ዓቢይ ፡ ደይን ፡ ወከመዝ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ፈቀደ ፡
 ይሙት ፡ ወሰምዑ ፡ መንፈሳውያን ፡ ሰማያውያን ፡ ወምድራውያን ፡ ተፈሥሑ ፡ ወሰ
 ሐቁ ፡ ወአውፅኡ ፡ ነፍሳተ ፡ ዘሀለዉ ፡ በምድረ ፡ ግብጽ ፡ በግዱድ ፡ ጸማ ፡ በጸም ፡
 ወበጸሎት ፡ ወበአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ስግደታቲሁ ፡ ወትረ ፡ በበ ፡ አርብዓ ፡ እልፍ ፡ ወበበ 25
 አርብዓ ፡ እልፍሂ ፡ ምእት ፡ ወኃምሳ ፡ መዝሙረ ፡ ዳዊት ፡ ወይዜምር ፡ ዐሠርቱ ፡
 ወኃምስቱ ፡ ነቢያት ፡ ወመኃልየ ፡ ሰሎሞን ፡ ወውዳሴ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ወዘንተ ፡

*B 28r°b

⁷⁰ B ዘበልዑ ፡ — ⁷¹ B ደሙ ፡ —

mystère spirituel de l'hostie. Notre père dit à un ange: «Quel est le péché des gens qui n'ont pas reçu l'Esprit?» L'ange dit à notre père illustre: «Voici que nombreux devant Dieu (sont) les péchés des gens qui n'ont pas reçu l'Esprit.» Notre père Gabra Manfas Qeddus se retourna et vit des démons
 5 poussant les gens avec le feu des verges hors de la cour de l'église, jusqu'à ce qu'ils fussent parvenus à leur maison. Quant à Satan lui-même, il se réjouissait de ce qu'ils étaient devenus ses compagnons, étaient tous perdus et (qu')il ne subsistait parmi eux que ceux qui avaient préféré la pénitence. Satan se réjouissait d'avoir trouvé des pauvres rejetés. Ceux-ci (étaient) des
 10 pécheurs qui n'avaient pas fait pénitence pendant leur vie sur terre et étaient devenus des soldats pour Satan. Quand notre père vit ce prodige, il s'affligea, pleura et dit: «Mon Seigneur et mon Dieu, (Satan) a fait captif et prisonnier ton peuple et n'a laissé subsister des deux cents personnes que quatre hommes qui ont mangé ton corps protecteur¹⁷; en effet, il est dit: *Tu*
 15 *as livré ton peuple gratuitement.*»¹⁸ Ayant dit cela, notre père Gabra Manfas Qeddus alla — et pleura — pour faire des supplications là où les apôtres (l')avaient (fait) auparavant.¹⁹ Arrivé là, il pria avec ardeur dans l'île (entourée d'eau où il avait demeuré précédemment).

Notre Seigneur — gloire à lui! — se montra à son serviteur bienheureux
 20 et lui dit: «Moi, je te ferai don de 600000 (âmes) chacun des jours où je suis né: (le jour de) ma naissance et aussi (celui de) mon baptême, je te ferai don de 600000 (âmes), et (le jour de) ma résurrection, je te ferai don de 600000 (âmes). Si Satan l'(= le pécheur) a emmené, toi, tu le reprendras de la damnation. Je n'(en) ai laissé aucun; hors de (l'emprise de) Satan, je te
 25 (les) ai donnés.» Quand Satan entendit cela, après, il versa des larmes abondantes en disant: «Depuis que ce misérable a été créé et est né, je suis lié. Où irai-je loin de (?) ce misérable qui, par le jeûne et la prière, m'a repris mes captifs (et mes) prisonniers que, avant qu'il fût né, j'avais pris et séduits par mon industrie et (que) j'avais entraînés dans la grande damnation?» Et,
 30 parlant ainsi, Satan voulut mourir. Les êtres spirituels célestes et terrestres l'entendirent; ils se réjouirent, rirent et firent sortir les âmes qui étaient dans le pays d'Égypte par de pénibles travaux, par le jeûne et par la prière. Pour un seul jour, ses (= du saint) prosternations (étaient) toujours chaque fois quarante mille²⁰, et quarante mille (fois) aussi, il psalmodiait les cent
 35 cinquante psaumes de Dāwit, (ceux) des quinze prophètes, les cantiques de Salomon et les louanges de Marie. Et, ayant dit cela, il souffletait son visage trois cents fois à droite (et) trois cents fois à gauche. Il faisait tout cela en un

¹⁷ Littéralement «l'éphod de ton corps».

¹⁸ *Psaumes* 44, 13.

¹⁹ La leçon du manuscrit 𐌲𐌰𐌹 : («son sang») ne donne pas de sens satisfaisant. La correction proposée sous toutes réserves, 𐌱𐌲𐌰𐌹 : , pourrait être une lointaine réminiscence de *1 Timothée* 2, 1, par exemple.

²⁰ Littéralement «quatre cent mille»!

ብሂሎ ፡ ሠለስተ ፡ ምእተ ፡ ጊዜ ፡ ይጸፍዕ ፡ ገጸ ፡ የማነ ፡ ሠለስተ ፡ ምእተ ፡ ፀጋመ ።
 ወዘንተ ፡ ኹሎ ፡ ይገብር ፡ በአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ወበአሐቲ ፡ ሌሊት ። ወበዘከመዝ ፡ ግብር ፡
 መድኃኒተ ፡ ኮኖሙ ፡ ለነፍሳተ ፡ ኃጥአን ፡ ያበክዮሙ ፡ ለሰይጣናት ፡ ወደክመ ፡ ኅይሉ ፡
 ወለስሐ ፡ ሕምዙ ። ወዲወወ ፡ ወማኅረከ ፡ አቡነ ፡ በጸሎቱ ።

ወእምድኅረዝ ፡ ወፅአ ፡ ኢትዮጵያ ፡ እንዘ ፡ ይተልውዎ ፡ አናብስት ፡ ወአናምርት ፡ 5
 ወኑልቆሙ ፡ ሠላሳ ፡ ይቅድምዎ ፡ ወሠላሳ ፡ ይተልውዎ ፡ አናምርትሂ ፡ ይተልውዎ ፡
 ከማሁ ፡ እንዘ ፡ ይመርሐ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘስሙ ፡ ገብርኤል ፡ ተፅዒኖ ፡
 በሰረገላ ፡ መንፈስ ፡ ውእቶሙኒ ፡ አራዊት ፡ ተፅዒኖሙ ፡ ምስሌሁ ። ወአብጽሐ ፡ ኅበ ፡
 ምድረ ፡ ከብድ ፡ ወካዕበ ፡ ወሰዶ ፡ ዝቋላ ፡ መልዕልታይ ፡ ምድር ። ወቆመ ፡ አቡነ ፡ ኅበ ፡
 ጽንፈ ፡ ባሕር ፡ ወነጸረ ፡ ምሥራቀ ፡ ወምዕራብ ፡ ሰሜነ ፡ ወደቡበ ። ወርእየ ፡ ኃጢአ 10
 ቶሙ ፡ ለኢትዮጵያ ፡ ወኮነ ፡ ስጡሐ ፡ ቅድመ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወተተክለ ፡ በናላሁ ።
 ወይቤሎ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ አምሐልኩከ ፡ በሕያው ፡ ስምከ ፡ ኢይወፅእ ፡ እምዝንቱ ፡
 ባሕር ፡ ወኢይቀ*ውም ፡ በእገርየ ። ወነበረ ፡ ከመዝ ፡ እስከ ፡ ኮኑ ፡ አርብዓ ፡ መዐልተ ፡
 ወአርብዓ ፡ ሌሊተ ፡ ወመጽአ ፡ ቃል ፡ እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡ ዘገብረ ፡ ተዝካረከ ፡
 ወዘጸውዓ ፡ ስመከ ፡ እምሕር ፡ ለከ ። ወይቤሎ ፡ አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ 15
 ለመልአከ ፡ ዘኢተምህረ ፡ ኹሎ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ኢይወፅእ ፡ እምዝንቱ ፡ ባሕር ። ወሐረ ፡
 መልአከ ፡ እምኅቤሁ ፡ ወነበረ ፡ ከመዝ ፡ እስከ ፡ ምእት ፡ ዓመት ። ወኅልቀ ፡ ኹሉ ፡
 ሥጋሁ ፡ ወተክዕወ ፡ ደሙ ፡ በውስተ ፡ ባሕር ፡ ወማይኒ ፡ መሰለት ፡ ድመ ፡ ተርእየ ፡
 ኹሉ ፡ አዕፅምቲሁ ፡ ከመ ፡ በረድ ። ወይመጽኡ ፡ አጋንንት ፡ ወይነድፍዎ ፡ እምሥራቅ ፡
 ወእምዕራብ ፡ እምሰሜን ፡ ወእምደቡብ ፡ በአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ኃምስቱ ፡ ምእት ፡ አጋንንት 20
 ይነድፍዎ ፡ በሐዎሙ ፡ ወትረ ፡ ለለዕለቱ ፡ እስከ ፡ ምእት ፡ ዓመት ፡ ወየሐርጽዎ ፡
 አዕፅምቲሁ ፡ በአእባን ፡ በሊሓት ። ወአልቦ ፡ ሰብእ ፡ እምቀዳሚ ፡ እስጢፋኖስ ፡ ሰማ
 ዕት ፡ እስከ ፡ ጴጥሮስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ኢይከውኑ ፡ ለአሐቲ ፡ ዕለት ፡ መንክራቲሁ ፡
 ወኹሎሙ ፡ ሰማዕታት ፡ እለ ፡ ሞቱ ፡ በእንተ ፡ ክርስቶስ ።

*B 28r°c

ወእምድኅረዝ ፡ መጽአ ፡ እግዚእነ ፡ ወቆመ ፡ ጽንፈ ፡ ባሕር ፡ ወይቤሎ ፡ ለአቡነ ፡ 25
 ተንሥእ ፡ ወፃእ ፡ መሐርኩ ፡ ለከ ፡ ኢትዮጵያ ። ወተረክበ ፡ አዕፅምቲሁ ፡ ከመ ፡ ስኩ
 ረተ ፡ መርፍእ ፡ ወገሠሦ⁷² ፡ ወረሰዮ ፡ ከመ ፡ ቀዳሚ ፡ ወፈነዎ ፡ ኅበ ፡ ከብድ ። ወእ
 ምዝ ፡ አዕረኅ ፡ ሰማየ ፡ ወነበረ ፡ እስከ ፡ ሰብዓቱ ፡ ዓመት ፡ ውስተ ፡ ታሕቲሃ ፡ ለሰማይ ፡
 ወበላዕሌሃ ፡ ለፀሐይ ። ወእምድኅረ ፡ ፈነወ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ከብድ ፡ ወነበረ ፡ ቀዊሞ ፡
 ትኩል ፡ ከመ ፡ ዓምድ ፡ እስከ ፡ ሰድ*ስቱ ፡ አውራኅ ፡ ነጺሮ ፡ ሰማየ ፡ ወኢከደነ ፡ 30
 ቀራንብቲሁ ፡ ወኢያትሐተ ፡ ርእሶ ፡ ሰፊሐ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ። ወእምድኅረዝ ፡
 መጽአ ፡ ኅቤሁ ፡ ሰይጣን ፡ ተመሲሎ ፡ ከመ ፡ ቋዕ ፡ ጸሊም ፡ ወረከበ ፡ አዕፅምቲሁ ፡
 ስቁለ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ዘይትከደን ፡ ወነበረ ፡ በውስተ ፡ ርእሱ ። ወነሥአ ፡ ወስቅሰቀ ፡
 ክልኤተ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወቀረ ፡ አጥፊአ ፡ አዕይንቲሁ ። ወእምድኅረዝ ፡ ነበረ ፡ እስከ ፡

*B 28v°a

72 B ወጋሠሦ ፡ —

seul jour et une seule nuit. Par une telle manière d'agir, il devint le salut des âmes des pécheurs et fit pleurer Satan²¹; la puissance de celui-ci s'affaiblit et son venin devint inefficace; notre père (le) fit captif et prisonnier par sa prière.

- 5 Après cela, (le saint) s'en alla en Éthiopie, des lions et des léopards le suivant — (dans) leur nombre, trente pour le précéder et trente pour le suivre; les léopards le suivaient de même — et l'ange de Dieu du nom de Gabr'ēl le guidant, monté sur un char spirituel, les animaux montés avec lui. (L'ange) l'amena au pays de Kabd, puis le conduisit à Zequālā, le haut pays.
- 10 Notre père se tint au bord du lac²² et regarda vers l'est, l'ouest, le sud et le nord. Il vit les péchés d'Éthiopie; ils étaient étalés devant ses yeux et ils se plantèrent dans son cerveau. Il dit à Dieu: «Je t'ai adjuré par ton nom vivant: je ne quitterai pas ce lac et je ne me tiendrai pas sur mes pieds.» Ils s'assit ainsi jusqu'à ce que fussent passés quarante jours et quarante nuits, et
- 15 une voix vint du ciel qui dit: «Je ferai miséricorde pour toi à celui qui fera ta commémoration et à celui qui invoquera ton nom.» Notre père Gabra Manfas Qeddu dit à l'ange: «Celui qui n'a pas étudié à fond toute l'Éthiopie ne quittera pas ce lac.» L'ange le quitta et (lui-même) resta assis de cette manière pendant cent ans. Tout son corps se consuma,
- 20 son sang coula dans le lac — l'eau ressembla à du sang — et ses os apparurent comme du cristal. Les démons venaient et le perçaient depuis l'est et depuis l'ouest, depuis le sud et depuis le nord: en un seul jour, cent cinquante démons le perçaient de leurs flèches — continuellement, chaque jour pendant cent ans —, et ils lui brisaient les os avec des pierres aiguës.
- 25 Depuis 'Estifānos (= Étienne) le protomartyr jusqu'à Pēṭros (= Pierre) le patriarche et tous les martyrs qui moururent pour le Christ, il ne revint à aucun homme d'(accomplir) ses prodiges d'un seul jour.

- Après cela, notre Seigneur vint, se tint au bord du lac et dit à notre père: «Lève-toi et pars; j'ai fait miséricorde pour toi à l'Éthiopie.» Ses (= du
- 30 saint) os se trouvèrent comme le trou d'une aiguille (?). (Dieu) le toucha, le rendit comme auparavant et l'envoya vers Kabd. Puis il le fit monter au ciel et (le saint) demeura sept ans dans la (partie) inférieure du ciel et au-dessus du soleil. Après que (Dieu) l'eut envoyé dans le pays de Kabd, il resta planté debout comme une colonne pendant six mois en regardant le ciel; il ne
- 35 ferma pas les paupières ni ne baissa la tête, tendant ses mains vers le ciel. Après cela, Satan vint auprès de lui, ayant pris l'apparence d'un corbeau noir. Il trouva ses os suspendus dans le ciel dont ils étaient couverts (?) et s'assit sur sa tête; il prit (celle-ci), creva ses deux yeux (et) creusa, ayant éteint ses yeux. Après cela, (le saint) resta (aveugle) quatre-vingt-dix semaines;
- 40 comme toujours, il n'interrompt pas sa prière dans ce pays. Puis Mikā'ēl et

²¹ Littéralement «les démons»

²² Il s'agit du lac Awasa situé à 1700 mètres d'altitude

ተስዓ ፡ ሰሙን ፡ ከመ ፡ ወትረ ፡ ጸሎቶ ፡ ኢያንተገ ፡ በውእቱ ፡ ምድር ። ወእምዝ ፡
 መጽኡ ፡ ሚካኤል ፡ ወገብርኤል ፡ ወቆሙ ፡ ቅድመ ፡ ገጹ ፡ ወነፍሑ ፡ ኅቡረ ፡ ላዕሌሁ ።
 ወርእየ ፡ አዕይንቲሁ ፡ ወንጸሬሁ ፡ ያበርህ ፡ ምስብዒተ ፡ እምፀሐይ ፡ ወይቤልዎ ፡ ሖር ፡
 ኅበ ፡ ዝቋላ ፡ ከመ ፡ ትትቃተሎሙ ፡ ለጸላእትከ ፡ ወይሁበከ ፡ ኅይለ ፡ ዐቢየ ፡ እምሰማይ ፡
 ወምድር ። ወእምድኅረዝ ፡ ዐርጉ ፡ ክልኤሆሙ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ።

5

ወውእቱኒ ፡ ተንሥኦ ፡ ወሖረ ፡ ኃበ ፡ ዝቋላ ፡ ወረከበ ፡ በፍኖት ፡ ሠለስተ ፡ ድኩማን ፡
 ሰብኦ ፡ አድባርሂ ፡ ኅበ ፡ ህለዉ ፡ ነቢሮሙ ፡ የዓርፉ ፡ በኅበ ፡ ጽላል ። ወርእዮሙ ፡ አባ ፡
 ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወይቤ ፡ በሕሊናሁ ፡ እሴወሮሙ ፡ ወአፍጠኑ ፡ እሙንቱ ፡
 ጸሪሐ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ኢትኅድገን ፡ በመንበሩ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ጹረነ ፡ ንስቲተ ፡
 በዘባንከ ፡ በበ ፡ አሐዱ ፡ ምዕራፍ ፡ ለሠለስቲነ⁷³ ። ወመጽኦ ፡ ወርእዮሙ ፡ ቅጥቁጣን ፡
 አረጋውያን ፡ ኰለንታሆሙ ፡ ግልቡባን ፡ በሲበት ፡ ወነሥኦ⁷⁴ ፡ ለአሐዱ ፡ ዘጾሮ ፡ በዘ
 ባኑ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡ አሐዱ ፡ ምዕራፍ ። ወይቤሎ ፡ አረ*ጋዊ ፡ በዝየ ፡ ደከምከ ፡
 እስመ ፡ ኢትብልዕ ፡ ወኢትሰቲ ፡ ወኢትበኪ ። ወይቤሎ ፡ አቡነ ፡ በምንት ፡ ተአምረኒ ።
 ወይቤሎ ፡ ሖር ፡ አምጽኦሙ ፡ ለአብያጽየ ፡ ወሖረ ፡ ወተመይጦ ፡ ወኅደኅ ፡ በሀየ ፡
 ለአረጋዊ ፡ ወበጽሖ ፡ ኅበ⁷⁵ ፡ ህለዉ ፡ ክልኤቱ ፡ ወነሥኦ ፡ ለአሐዱ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡
 አረጋዊ ፡ ወአንበሮ ፡ ወተመይጦ ። ወነሥኦ ፡ ለአሐዱ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡ እልክቱ ፡
 አረጋውያን ፡ ወደመሮ ። ወይቤሎሙ ፡ እምአይቱ ፡ መጸእክሙ ፡ ወመዓዛ ፡ ጼናክሙ ፡
 ያስተፌሥሕ ፡ ልበ ፡ ወይሰልብ ፡ አልባበ ። ወተንሥኦ ፡ እልክቱ ፡ ሠለስቱ ፡ ዕደው ፡
 ወቆሙ ፡ ወመሰልዎ ፡ ሠለስቱ ፡ አሐዱ ፡ ወይቤልዎ ፡ ንጸውረከ ፡ ንሕነ ፡ በከመ ፡ ጾር
 ከነ ፡ አንተ ፡ ንስቲተ ፡ ወንሕነ ፡ ናበጽሐከ ፡ እስከ ፡ ሰብዓቱ ፡ ሰማያት ፡ ጸዊረነ ።
 ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ ተወለጠ ፡ ርእየተ ፡ ገጸሙ ፡ ወለብሱ ፡ ግርማ ፡ መለኮቶሙ ፡ ወኮነ ፡
 ከመ ፡ ነበልባለ⁷⁶ ፡ እሳት ፡ ወተባረቁ ፡ መባርቅት ፡ ወወረዱ ፡ ኰሎሙ ፡ ወአንቀልቀሉ ፡
 መላእክት ፡ ሰማያተ ፡ ወምድረ ። ወወረዱ ፡ ወወድቁ ፡ አድባር ፡ ወአውግር ፡
 ወተቀጥቀጡ ፡ ኰሎሙ ፡ አእባን ፡ ወኮነ ፡ ከመ ፡ ሐመድ ።

10

15

20

25

30

ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ ነሥኦ ፡ አብ ፡ 'አቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ⁷⁷ ፡ ወጾሮ ፡ በዘባኑ ፡
 ወአብጽሖ ፡ እስከ ፡ ክልኤቱ ፡ ሰማያት ፡ ወእስከ ፡ ማእከላይ ፡ ወተመጦዎ ፡ ወልዱ ፡
 ወነሥኦ ፡ ወጾሮ ፡ በዘባኑ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡ ፪ ሰማያት ፡ እስከ ፡ ማእከላይ ፡ ሣልላይ ።
 ወተመጦዎ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወአብጽሖ ፡ ኅበ ፡ መንበሩ ፡ ቅዱስ ፡ ወግሩም ፡ ወነበሩ ፡
 ፫ ፡ ግጾዌ ፡ ወ ፩ ፡ ህላዌ ፡ ወ ፩ ፡ መንበር ፡ ወሐቀፎ ፡ እግዚእነ ፡ * ወሰዓሞ ፡ አፉሁ ፡ አብ ፡
 ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሐቀፍዎ ፡ ወሰዓምዎ ። በከመ ፡ ይስዕም ፡ አብ ፡ ወልዶ ፡
 ከማሁ ፡ ሰዓምዎ ፡ ወሐቀፍዎ ፡ ወአርአይዎ ፡ ፬ ፡ መናብርተ⁷⁸ ፡ እምነቢያት ፡

*B 28v°b

*B 28v°c

⁷³ B ለሠለስቲክሙ ፡ — ⁷⁴ B ወነሥኦ ፡ — ⁷⁵ B ወኅበ ፡ — ⁷⁶ B ነበልባለ ፡ — ⁷⁷ B ብርሃናተ ፡ — ⁷⁸ B መናብርት ፡ —

Gabr'ēl vinrent, se tinrent debout devant son visage et soufflèrent ensemble dessus: ses yeux virent et son regard brillait sept fois plus que le soleil. Ils lui dirent: «Va à Zequālā pour combattre tes ennemis, (Dieu) te donnera une grande puissance (venant) du ciel et (de) la terre.» Après cela, tous deux
5 montèrent au ciel.

Lui-même se leva, alla à Zequālā et rencontra en chemin trois hommes affaiblis des monastères, là où ils étaient assis se reposant à l'ombre. Abbā Gabra Manfas Qeddus les vit et dit dans son esprit: «Je vais me cacher d'eux.» Mais eux se hâtèrent de crier disant: «Ne nous abandonne pas
10 (quand tu seras?) dans la demeure de Dieu! Porte-nous tous les trois un peu sur ton dos, sur une distance d'un mille.» (Le saint) vint et les vit, vieillards perclus, tout entiers couverts de poils blancs. Il prit l'un (d'eux) qu'il porta sur son dos et l'amena à un mille (de là). Le vieillard lui dit: «Ici, tu es fatigué parce que tu ne bois ni ne manges ni ne pleures.» Notre père lui
15 dit: «Comment me connais-tu?» (Le vieillard) lui dit: «Va, amène mes compagnons.» (Le saint) alla, s'en retourna, laissa là le vieillard, et arriva là où étaient les deux (autres). Il en prit un, l'amena auprès du (premier) vieillard, le déposa et s'en retourna. Puis il prit l'autre, l'amena auprès des deux (autres) vieillards et le réunit (à eux). Il leur dit: «D'où êtes-vous
20 venus? La suavité de votre odeur réjouit le cœur et transporte les cœurs!» Les trois hommes se levèrent et se tinrent debout, et les trois lui (= au saint) semblèrent un seul. Ils lui dirent: «Nous allons te porter, comme toi tu nous as portés un peu, et nous allons t'amener jusqu'aux sept cieux en (te) portant.» À ce moment-là, l'aspect de leur visage fut changé; ils revêtirent la
25 majesté de leur divinité et devinrent comme des flammes de feu. Des éclairs fulgurèrent et s'abattirent tous. Les anges ébranlèrent les cieux et la terre. Les montagnes et les collines s'effondrèrent²³ et tombèrent; toutes les pierres furent brisées et devinrent comme de la cendre.

À ce moment-là, le Père prit notre père Gabra Manfas Qeddus, le souleva
30 sur son dos et l'amena jusqu'au deuxième ciel, jusqu'au (deuxième?) médiateur; le Fils le reçut, le prit, le souleva sur son dos et l'amena dans deux (autres) cieux jusqu'au troisième médiateur; l'Esprit Saint le reçut et l'amena au trône saint et terrible. Les trois personnes — une seule nature et un seul trône — s'assirent et notre Seigneur le prit dans ses bras et baisa sa bouche.
35 Le Père, le Fils et l'Esprit Saint le prirent dans leurs bras et l'embrassèrent: de même qu'un père embrasse son fils, de même, ils l'embrassèrent et le prirent dans leurs bras. 'Ils lui montrèrent quatre demeures; en plus des prophètes et des apôtres — une demeure — et des justes et des martyrs, il (en) restait trois deux fois (plus grandes)²⁴. Notre Seigneur lui dit: «Le ciel
40 et la terre, le soleil, la lune et les étoiles ne suffisent pas: ils ne font pas le prix

²³ Littéralement «descendirent»

²⁴ Traduction conjecturale

ወሐዋርያት ፡ መንበር ፡ ወእምነ ፡ ጸድቃን ፡ ወሰማዕት ፡ ወይተርፍ ፡ ቪ መክዕቢተ ።
 ወይቤሎ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሐክል ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋክብት ፡
 ሜጠ ፡ አሐቲ ፡ ጸጉርከ⁷⁹ ፡ ኢይከውን ። ሐር ፡ ረድ ፡ ኅበ ፡ ዝቋላ ፡ ወታስጥሞሙ ፡
 ለአጋንንት ፡ ዘነደፋክ ፡ አዕዕምቲክ ፡ ወሀለዉ ፡ እንዘ ፡ ይዜሃሩ ፡ ኢየሐምሩ ፡ ዘአንሣእ
 ኩክ ፡ አነ ፡ ሀሎኩ ፡ በውሰተ ፡ ባሕር ፡ ወእተሉከ⁸⁰ ፡ ወጂሊቃነ ፡ መላእክት ፡ 5
 ይተልዉክ ፡ ወመባርቅተ ፡ እሳት ፡ ይቀድሙክ ። ወሰረረ ፡ አቡነ ፡ በዘባነ ፡ መብረቅ ፡
 ወፈነውዎ ፡ ቪግጸዌ ፡ ወተመይጡ ፡ ኅበ ፡ መንበሮሙ ። ወወረደ ፡ አቡነ ፡ ወወድቀ ፡
 ኅበ ፡ አርእስቲሆሙ ፡ በአስይፍተ ፡ እሳት ፡ ወአንደድዎሙ ፡ መባርቅት ፡ ወኮኑ ፡
 ሐመደ ፡ ወሐመዶሙ ፡ ወሰዱ ፡ ነፋሳት ። ወኑልቆሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ አጋንንት ፡ ፸፻ ፡
 እልፍ ፡ ወ፸፻ ፡ ወኩሎሙ ፡ ኅልቁ ፡ በአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ወኢተረፈ⁸¹ ፡ አሐዱ ። 10
 ወእምድኅረዝ ፡ ዐርጉ ፡ መባርቅት ፡ ወሊቃናት ፡ ወአቡነሂ ፡ ሐረ ፡ ምድረ ፡ ከብድ ፡
 ኅበ ፡ ሀለዉ ፡ አናብስት ፡ ወአናምርት ፡ ወድብሂ ፡ ወተመናት ።

ወእምድኅረዝ ፡ መጽሐ፡ ቅዱሳን ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡ ወሰሐቦሙ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡
 ፩ ፡ አባ ፡ ሳሙኤል ፡ ዘዋልድባ ። ወካልኡ ፡ አባ ፡ አንሰሳ ፡ ዘምድረ ፡ ሐዘሎ ፡ ወሣል
 ሱሂ ፡ አባ ፡ ብንደም ፡ ዘታሕታይ ፡ ምድር ፡ ዘምስለ ፡ አናብስቲሆሙ ፡ ወበጽሑ ፡ 15
 ምድረ ፡ ከብድ ፡ ወተሰወረ ፡ አቡነ ፡ ወነበሩ ፡ በምሕላ ፡ ፯ ዕለተ⁸² ፡ እስ*ክ ፡ ይረክብዎ ።
 ወእምድኅረ ፡ ፯ ዕለት ፡ ወፅኡ ፡ አናብስት ፡ ኅቡአን ፡ ወበጽሑ ፡ ኅበ ፡ ሀለዉ ፡ ቪ ቅዱ
 ሳን ፡ ወአኅዙ ፡ አናብስቲሆሙ ፡ ወበልዑ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ወወሐጡ ፡ ወለሐሱ ፡
 ደሞሙ⁸³ ፡ በቅጽበት ። ደንገፁ ፡ እሉ ፡ ቅዱሳን ፡ ወተሰወሩ ፡ እሉ ፡ አናብስት ፡ ወኅ
 ዘኑ ፡ እሉ ፡ ቅዱሳን ፡ ዐቢዩ ፡ ኅዘነ ። ወተከሥተ ፡ ሎቱ ፡ ኅዘኖሙ ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ 20
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወተንሥኦ ፡ ወመጽኦ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ምስለ ፡ ዐቢይ ፡ ኅይል ፡ ዘተው
 ሀበ ፡ ሎቱ ፡ እምሰማይ ፡ ዘምስለ ፡ ሰሳ ፡ አናብስቲሆ ፡ ወምስለ ፡ ሰሳ ፡ አናምርቲሆ ፡
 ወመላእክት ፡ ጸዊሮሙ ፡ ሐይመተ ፡ ብርሃን ፡ ወጸጉረ ፡ ርእሱ ፡ ለብስ ፡ ኩሎ ፡ ሥጋሆ ፡
 ከመ ፡ እንተ ፡ ዳስ ፡ ወይሰሐብ ፡ እስክ ፡ ምድር ፡ ወጸጉረ ፡ ጽሕሙ ፡ ወክሳዱ ፡ ይሰ
 ባሕ ፡ ውሰተ ፡ ምድር ፡ ወይለብስ ፡ ተዓፂፎ ። ወመጽኦ ፡ ኅቤሆሙ ፡ በዐቢይ ፡ ኅይል ፡ 25
 ወይቤሎሙ ፡ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ ቅዱሳኒሆ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወደንገፁ ፡ እሉ ፡ ቅዱሳን ፡
 ሶበ ፡ ርእዩ ፡ ግርማሆ ፡ መደንግፅ ፡ ወእሉ ፡ አናብስት ፡ ወአናምርት ፡ ያንገረግሩ ፡ በገጹ ፡
 ይነብቡ ፡ ወይጥኅሩ ፡ በምድር ፡ ከመ ፡ ፈረስ ። ወይቤሎሙ ፡ አቡነ ፡ ለእሙንቱ ፡
 ቅዱሳን ፡ በምንት ፡ ግብር ፡ መጸእክሙ ፡ ኅቤዩ ፡ ኅበ ፡ ሀሎኩ ፡ ባሕቲትዮ ፡ በዝመካን ፡
 ዘገዳም ። ወይቤልዎ ፡ እሙንቱ ፡ ቅዱሳን ፡ መጸእነ ፡ ሶበ ፡ አእመርነ ፡ ጸሎተክ ፡ ቅድ 30
 ስት ፡ ርእሰ ፡ ባሕታዊያን ፡ በኩሉ ፡ ዓለም ። ወንሕነሰ ፡ መጸእነ ፡ ኅቤክ ፡ ከመ ፡ ትንግ
 ረነ ፡ ግብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢረከብናክ ፡ መጸእነ ፡ ኅዘነ ፡ ወበከይነ ፡ እስክ ፡ ፯ ፡
 ዕለት ፡ ወእንዘ ፡ ንገብር ፡ ምሕላለ ፡ በዛቲ ፡ ዕለት ፡ መጽሐ፡ አናብስቲክ ፡ ወአኅዙ ፡
 አናብስቲነ ፡ ወበልዕዎሙ ፡ ወወሐጡ ፡ ወለሐሱ ፡ ደሞሙ ፡ በቅጽበት ። ወይቤሎሙ ፡

*B 29r^a

79 B ጸጉርከ ፡ — 80 B ወይተሉከ ፡ — 81 B ወኢያትረፈ ፡ — 82 B ዕለት ፡ — 83 B ሥጋሆሙ ፡ —

d'un seul de tes poils. Va, descends à Zequālā et noie les démons qui t'ont percé les os: ils sont en train de s'(en) glorifier (et) ne savent pas que je t'ai ressuscité. Moi, je suis dans le lac et je te suivrai; les sept archanges te suivront et des éclairs de feu te précéderont.» Notre père s'envola sur le
 5 dos d'un éclair; les trois personnes l'envoyèrent et retournèrent vers leur demeure. Notre père descendit et tomba sur leurs (= des démons) têtes avec des épées de feu. Les éclairs les brûlèrent, ils devinrent de la cendre et les vents emportèrent leur cendre. Le nombre de ces démons (était) de sept mille deux cents²⁵; tous périrent en un seul jour et il n'en subsista pas un seul.
 10 Après cela, les éclairs et les arch(anges) montèrent (au ciel) et notre père alla au pays de Kabd, là où il y avait des lions, des léopards, des ours et des grands serpents.

Après cela, un jour, vinrent des saints qui (étaient) avec leurs lions; l'Esprit Saint les avait entraînés: l'un (était) abbā Sāmu'ēl (= Samuel) de
 15 Wāldebbā, le deuxième, abbā 'Anasā, du pays de Ḥazalo, et le troisième, abbā Benyām (= Benjamin) du bas pays. Ils arrivèrent au pays de Kabd et notre père se cacha. Ils restèrent sept jours dans des supplications jusqu'à ce qu'ils l'eussent trouvé. Au bout de sept jours, les lions cachés (du saint) sortirent et arrivèrent où étaient les trois saints. Ils saisirent les lions de ceux-
 20 ci, dévorèrent et avalèrent leurs corps et léchèrent leur sang en un clin d'œil: les saints tremblèrent. Les lions disparurent. Les saints éprouvèrent une grande affliction. Leur affliction fut dévoilée à notre père Gabra Manfas Qeddu; il se leva et vint auprès d'eux avec une grande puissance qui lui avait été donnée par le ciel, lui qui (était) avec ses soixante lions et avec ses
 25 soixante léopards, les anges portant une tente de lumière. Ses cheveux habillaient tout son corps comme d'une hutte et traînaient jusqu'à terre²⁶. Les poils de sa barbe et de sa nuque se répandaient par terre; il était habillé, couvert (ainsi). Il vint (donc) auprès d'eux avec une grande puissance et leur dit: «Paix à vous, saints de Dieu!» Les saints tremblèrent quand ils virent sa
 30 majesté terrifiante; les lions et les léopards se roulaient devant lui, criaient et rugissaient à terre comme des chevaux²⁷. Notre père dit aux saints: «Pour quelle raison êtes-vous venus auprès de moi, là où je suis seul dans ce lieu du désert?» Les saints lui dirent: «Nous sommes venus quand nous avons eu connaissance de ta sainte prière, chef des solitaires dans le monde entier.
 35 Nous, nous sommes venus pour que tu nous racontasses l'œuvre de Dieu. Étant venus, nous ne t'avons pas trouvé; nous nous sommes affligés et avons pleuré pendant sept jours et, alors que nous faisons des supplications en ce jour-ci, tes lions sont venus, ont saisi nos lions, les ont mangés et avalés et ont léché leur sang en un clin d'œil.» Notre père dit à ses lions: «Pourquoi

²⁵ Littéralement «soixante-dix millions deux cents»!

²⁶ Littéralement «étaient attirés jusqu'à terre».

²⁷ Cf, pour la comparaison, l'hébreu d'*Isaïe* 38, 14.

* B 29r^b

አቡነ ፡ ለአናብሰቲሁ ፡ ለምንት ፡ በላዕክሙ ፡ * ዘኢአዘዘክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ በሊዐ ፡
 ዘእንበለ ፡ ዘኬድኩ ፡ ጸበለ ፡ እገርዮ ፡ እስከ ፡ ዕለተ ፡ ሞትክሙ⁸⁴ ፡ ትፍኡ ፡ ዘበላእክሙ ።
 ወአብቀዉ ፡ ወተፍኡ ፡ ዘበልዑ ፡ ኩሎ ፡ ሥጋሆሙ ፡ ወአዕፅምቲሆሙ ፡ ዘምስለ ፡
 ደሞሙ ፡ ወኢእምአዕፅምቲሆሙ ፡ ወኢእምሥጋሆሙ ፡ በውስተ ፡ ክርሃሙ ፡ ወቄዑ ፡
 በይእቲ ፡ ጊዜ ፡ ከመ ፡ ቅጽበት ። ወተመይጠ ፡ አቡነ ፡ መንገለ ፡ ምሥራቅ ፡ ወአእኩተ ፡ 5
 ኅበ ፡ አምላኩ ፡ ወይቤ ፡ ዘአንሣእኮ ፡ ለአልዓዛር ፡ ከማሁ ፡ አንሥአሙ ፡ ወኢትንሥ
 አሙ ፡ ዘወሀብኩሙ ፡ ለአግብርቲክ ፡ ከመ ፡ ይትልውዎሙ ። ወይእተ ፡ ጊዜ ፡ ባረክ ፡
 ላዕሌሆሙ ፡ ወላዕለ ፡ ሥጋሆሙ ፡ በድኖሙ ፡ ለአናብሰት ፡ ወይቤሎሙ ፡ ተንሥኡ ፡
 በኅይለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተንሥኡ ፡ አናብሰት ፡ በቅጽበት ፡ ወኮኑ ፡ ከመ ፡ ቀዳሚ ።
 ወከልሑ ፡ ወአንገርገሩ ፡ አስመኩ ፡ ኅበ ፡ አቡነ ፡ ወሰገዱ ፡ ኅበ ፡ እገሪሁ ፡ ወተናገሩ ፡ 10
 ከመ ፡ ሰብእ ፡ እሉ ፡ አናብሰት ፡ ወይቤሉ ፡ እምይእዜሰ ፡ ንተሉ ፡ ኪያክ ። ወእሉሰ⁸⁵ ፡
 ኢክሀሉ ፡ ኪያነ ፡ ወአንተሰ ፡ አንሣእክነ ፡ ወአውዓእክነ ፡ እምክርሠ ፡ አናብሰት ፡
 ወፈነዎሙ ፡ አቡነ ፡ ኅበ ፡ ቀዳሚ ፡ አጋእዝቲሆሙ ። ወአስተዓፀቡ ፡ እሉ ፡ ቅዱሳን ፡
 ግብሮ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወይቤ ፡ አባ ፡ ሳሙኤል ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡
 እግዚአብሔርነ ፡ አንተ ፡ ወንሕነሰ ፡ ሰብእ ፡ መሰልክነ ፡ ዘከማነ ፡ ዘሞተ ፡ ታኅሥእ ፡ 15
 እምክርሠ ፡ አናብሰት ፡ ታወፅእ ፡ ዘተበልዑ ፡ አናብሰቲነ ፡ ርኢነ ፡ መንክረ ፡ በዛቲ ፡
 ዕለት ።

* B 29r^c

ወእምዝ ፡ አመ ፡ ሠሉሱ ፡ ለመጋቢት ፡ ሐመ ፡ አባ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በዕ
 ለተ ፡ ዐርብ ፡ አመ ፡ ቀርቦ ፡ ሞቱ ። ወአኅዞ ፡ ደዌ ፡ ወሕማም ፡ እስከ ፡ በጽሐ ፡ ለሞት⁸⁶ ፡
 ሶበ ፡ ቀርቦ ፡ ሰዐተ ፡ ሞቱ ። ወመጽኡ ፡ ኅቤሁ ፡ ብዙኃን ፡ ባሕታውያን ፡ * ኅቡአን ፡ 20
 እለ ፡ ስሞሙ ፡ ፍሬ ፡ ቅዱስ ። ወዘርአ ፡ ቡሩክ ። ወያዕቆብ ። ወብንያም ። ወዮሴፍ ።
 ወነገሮሙ ፡ አቡነ ፡ ዘከመ ፡ ይመውት ፡ ወዘከመ ፡ ወሀቦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኪዳነ ።
 ወሰሚዎሙ ፡ በከዩ ፡ ወኅዘኑ ፡ በእንተ ፡ ሞቱ ፡ ለቅዱስ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ርእሰ ፡
 ባሕታዊያን ። ወበቀዳሚት ፡ ሰንበት ፡ ወወዐለ ፡ በጸማ ፡ ወበድካም ፡ እንዘ ፡ ይልሕብ ፡
 ወዮሐፉ ። ወኢየዓርፍ ፡ ሰኢለ ፡ ኅበ ፡ አምላኩ ፡ በከመ ፡ ልማዱ ፡ ለኩሉ ፡ ነፍስ ። 25
 ወሶበ ፡ መስዩ ፡ ደክመ⁸⁷ ፡ ሥጋሁ ፡ ወሰእነ ፡ ተናግሮ ፡ ወእሙንቱኒ ፡ ኅቤሁ ፡ ከመ ፡
 ያምጽእዎ ፡ ለገብረ ፡ እንድርያስ ፡ ከመ ፡ ይርአይ ፡ ሞቶ ፡ ወከመ ፡ ይኩን ፡ ስምዓ ።
 ወሶበ ፡ በጽሑ ፡ ኅቤሁ ፡ ኅቡአን ፡ እሙንቱ ፡ ወነገርዎ ፡ ከመ ፡ ይሙት ፡ ብፁዕ ፡ ገብረ ፡
 መንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወሶበ ፡ ስምዓ ፡ በከዩ ፡ ወኅዘነ ፡ መሪረ ፡ ወተንሥአ ፡ ወሐረ ፡ ኅቤሁ ፡
 ሰርክ ፡ ሰንበት ፡ ለጸቢሐ ፡ እሑድ ፡ እስመ ፡ ወድአ ፡ ወመስዩ ፡ ወኮነ ፡ አሐተ ፡ ሰዓተ ፡ 30
 ሌሊት ። ወተንሥኡ⁸⁸ ፡ እስመ ፡ ርኅቅ ፡ ፍኖቱ ፡ እማኅደሩ ፡ ለቀሲስ ፡ ኅበ ፡ ሀሎ ፡
 ክቡር ። ወ፬ ሰዓተ ፡ ሌሊት ፡ ረከብዎ ፡ ሰኪቦ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ ግሩም ፡ በማእከለ ፡
 ገዳም ፡ ኅበ ፡ አልቦ ፡ ዘይኬልሎ ፡ ወይጼልሎ ። አልቦ ፡ እለ ፡ ረከብዎ ፡ በጽጉ ፡ ዘቅሩብ ፡
 እምፍኖቱ ። ወውእቱሰ ፡ ሰኪቦ ፡ ሰፍሐ ፡ እደሁ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ በከመ ፡ ሰፍሐ ፡
 እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዲበ ፡ ዕፁ ፡ መስቀል ፡ በጊዜ ፡ ሕማሙ ፡ እስከ ፡ ጊዜ ፡ 35

84 + በሉ ፡ B — 85 B ወውእቱሰ ፡ — 86 + ወበጽሐ ፡ B — 87 B ድካመ ፡ — 88 + ኅበ ፡ ሀሎ ፡ B —

avez-vous mangé, vous à qui Dieu n'a pas ordonné de manger — si ce n'est la poussière que j'aurai foulée de mes pieds — jusqu'au jour de votre mort? ...²⁸, crachez ce que vous avez mangé.» (Les lions) ouvrirent (la gueule) et crachèrent ce qu'ils avaient mangé, toute leur (= des autres lions) chair et leurs os avec leur sang; (il ne resta) rien de leurs os ni de leur

5 chair dans leur ventre. Ils vomirent à ce moment en un clin d'œil. Notre père se tourna vers l'est, loua Dieu et dit: «Toi qui as ressuscité 'Al'āzār (= Lazare), ressuscite-les de même et ne les prends pas, eux que tu as donnés à tes serviteurs pour qu'ils les suivissent.» Au même moment, il les

10 bénit ainsi que leurs corps — les cadavres des lions — et leur dit: «Levez-vous par la puissance de Dieu.» Les lions se levèrent en un clin d'œil et furent comme auparavant. Ils crièrent, se roulèrent (par terre), se couchèrent auprès de notre père et se prosternèrent à ses pieds. Ces lions parlèrent comme des hommes et dirent: «Désormais, nous te suivrons. Eux n'ont pu

15 nous (ressusciter), mais toi, tu nous a ressuscités et fait sortir du ventre des lions.» Notre père les envoya à leurs premiers maîtres. Ces saints furent stupéfaits de l'œuvre de Dieu. Abbā Sāmu'ēl dit à notre père Gabra Manfas Qeddu: «Es-tu Dieu? Nous, nous te croyions un homme comme nous; tu ressuscites celui qui est mort; du ventre des lions, tu fais sortir nos lions qui

20 ont été mangés! Nous avons vu un prodige ce jour-ci!»

Ensuite, le troisième jour de maggābit, abbā Gabra Manfas Qeddu tomba malade, le vendredi quand sa mort fut proche. La maladie et la souffrance le saisirent jusqu'à ce qu'il parvînt à la mort quand l'heure de sa mort fut proche. Beaucoup de solitaires cachés vinrent auprès de lui dont les

25 noms (sont:) Ferē qeddu, Zar'a buruk, Yā'qob (= Jacques), Benyām (= Benjamin) et Yosēf (= Joseph). Notre père leur dit qu'il allait mourir et que Dieu lui avait donné un pacte. En entendant (cela), ils pleurèrent et s'affligèrent à cause de la mort du saint, car celui-ci (était) le chef des solitaires. Le samedi, il passa la journée dans la souffrance et la faiblesse,

30 brûlant (de fièvre) et transpirant. Il ne cessait de supplier son Dieu, comme à son habitude, pour toutes les âmes. Quand vint le soir, son corps s'affaiblit et il ne put parler. Ceux (qui étaient) auprès de lui (allèrent) chercher Gabra 'Endreyās pour qu'il vît sa mort et (en) fût témoin. Quand ils arrivèrent auprès de lui, (les solitaires) cachés lui dirent que le bienheureux Gabra

35 Manfas Qeddu allait mourir. Quand il entendit (cela), il pleura et s'affligea amèrement. Il se leva et alla auprès de lui, le soir du samedi lorsque le dimanche commençait à poindre²⁹, car le soir était déjà avancé et c'était la première heure de la nuit. Ils se levèrent, car la route (était) longue de la demeure du prêtre (jusque) là où était l'illustre (ermite). À la quatrième

²⁸ Le mot ⲛⲁ : («dites»), qui figure ici dans le texte du manuscrit, ne donne pas de sens satisfaisant

²⁹ Cf., pour l'expression, *Matthieu* 28, 1.

*B 29v^a

ሞቱ ። ወሶበ ፡ ርእየ ፡ ብርሃን ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ጸጋ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘውስተ ፡ ገጹ ፡
 ወቀይሕ ፡ ላሕዩ ፡ ወጽሕሙ ፡ ነዊኅ ፡ ፀፃዳ ፡ ከመ ፡ በረድ ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ሰብዐቱ ፡
 ሰዐተ ፡ ሌሊት ፡ ተፈልጠት ፡ ነፍሱ ፡ እምሥጋሁ ። ወይለተ ፡ ጊዜ ፡ ተሰምዓ ፡ ድምፅ ፡
 እምሰማይ ፡ ከመ ፡ ድምፀ ፡ ነጎድጓድ ፡ ወወረዱ ፡ ማኅ*ቶት ፡ ከመ ፡ በረድ ፡ ወከመ ፡
 እብነ ፡ ሞጻፍ ፡ ዘያንጎደጎድ ፡ ወያንከራከር ፡ እምሰማይ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ 5
 ኅበሪሁ ፡ ወዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ አምሳሊሁ ፡ ዘዮኅቱ ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋክብት ።
 ወእለ ፡ ህለዉ ፡ ህየ ፡ ደንገፁ ፡ ወፈርሁ ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ ግርማ ፡ ዐቢይ ፡ እስመ ፡
 ወረደ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወኢክህሉ ፡ ይለክፉ ፡ ሥጋሁ ፡ ፍጹመ ፡ ወኢምንተኒ ። ወእምድ
 ኅረ ፡ ሞተ ፡ ተድኅሉ ፡ ወጎቶ ፡ እስመ ፡ ኮነ ፡ ዕንቡዛነ ፡ እምፍርሃት ፡ ወረዓድ ፡ ዘወረደ ፡
 ኅቤሆሙ ፡ እስመ ፡ ርዕደት ፡ ምድር ፡ ወአድለቅለቀት ፡ አድባር ፡ ወኮነ ፡ ዐቢይ ፡ ክላሕ ፡ 10
 ጊዜ ፡ ፀአተ ፡ ነፍሱ ፡ ለቅዱስ ። ወእሙንቱኒ ፡ ቅዱሳን ፡ ቆሙ ፡ እምርኅቅ ፡ ከመ ፡
 ይርአዩ ፡ ወይስምዑ⁸⁹ ፡ ምሥጢረ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ዘይትገበር ። ወአጽንዓ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ሕሊናሆሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ ቅዱሳን ፡ ከመ ፡ ይለብዉ ፡ ዘኮነ ፡ በእንተ ፡
 ክብሩ ፡ ለአቡነ ፡ ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ከመ ፡ ይኩኑ⁹⁰ ፡ ሰማዕተ ፡ በዘወረደ ፡
 ዘርእዩ ፡ እግዚአብሔርሃ ፡ በሥላሴሁ ፡ ኅበ ፡ አቡነ ፡ ቅድመ ፡ ነፍሱ ። 15

*B 29v^b

ወይቤሎ⁹¹ ፡ ኢየሱስ ፡ መጻእከ ፡ ከመ ፡ አህብከ ፡ ዓሥረተ ፡ ለተዝካርከ ። ወዘጸሐፈ ፡
 ወዘአጽሐፈ ፡ መጽሐፈ ፡ ገድልከ ፡ ይኅልፍ ፡ ምስሌከ ፡ በግህደት ፡ ወይኩን ፡ ማኅደሩ ፡
 በአብያተ ፡ ብርሃናት ፡ እጽሕፍ ፡ ሰሞ ፡ በመንበርየ ፡ ግሩም ። ወዘይገብር ፡ ተዝካረከ ፡
 ተአሚኖ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅፀት ፡ ይኅልፍ ፡ ባሕረ ፡ እሳት ፡ ወይቁም ፡ ቅድሚከ ፡ ዘእንበለ ፡
 ኅፍረት ። ወለእመ ፡ ወህበ ፡ ለርኅብ ፡ ኅብስተ ፡ አነ ፡ እሁቦ ፡ ኅብስተ ፡ ሰማይ ፡ 20
 ወኢይርኅብ ፡ እስከ ፡ ለዓለም ። ወለእመ ፡ አስተዮ ፡ ለጽሙእ ፡ አነ ፡ አሰትዮ ፡ ለዓለም ፡
 ሐሊበ ፡ ምስለ ፡ ሕፃናት ። ወለእመ ፡ ወህበ ፡ ዕጣነ ፡ እመ ፡ ኮነ ፡ ርሱሐ ፡ ይኩን ፡
 ምስሌከ ። * ወለእመ ፡ ወህበ ፡ ስንዳሌ ፡ ይቅረብ ፡ ምስሌከ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ሰማያዊት ።
 ወለእመ ፡ ወህበ ፡ ዘይተ ፡ በዕለተ ፡ ተዝካርከ ፡ ወይኩን ፡ ዘምስለ ፡ አብርሃም ፡ ይስሐቅ ፡
 ወያዕቆብ ፡ እስራኤል ። ወለእመ ፡ አብአ ፡ ማኅቶተ ፡ ይዕዱ ፡ ባሕረ ፡ እሳት ፡ ወጽል 25
 መት ፡ በ፲ ወ፪ ማኅቶተ ፡ ብርሃን ፡ ዘያበርህ ፡ ምስብዒተ ፡ እምፀሐይ ። ወእለ ፡ ተጋብኡ ፡
 በዕለተ ፡ ተዝካርከ ፡ አነ ፡ አስተጋብአሙ ፡ በደብረ ፡ ጽዮን ፡ ምስለ ፡ ኩሎሙ ፡ ቅዱሳን ።
 ወሰአሎ ፡ አቡነ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወይቤሎ ፡ አነ ፡ ነበርኩ ፡ ፫፻ ስላ ፡ ወ፪ ዓመተ⁹² ።
 ኢሰተይኩ ፡ ማየ ፡ ወኢሐለይኩ ፡ እብላዕ ፡ በሥጋየ ፡ እመሂ ፡ ዕፀ ፡ ወእመሂ ፡ ፍሬያተ ፡

89 + ዘይከውን ፡ B — 90 B ይኩን ፡ — 91 B ወይቤሎሙ ፡ — 92 B ዓመት ፡ —

- heure de la nuit, ils le trouvèrent couché comme un lion majestueux au milieu du désert, là où personne ne l'entourait ni ne l'ombrageait; ils ne le trouvèrent pas sur la place qui (était) proche de son chemin³⁰. Étant couché, il étendit ses bras vers le ciel comme (les) avait étendus notre Seigneur Jésus-
- 5 Christ sur la croix au moment de sa passion jusqu'au moment de sa mort. Quand (le prêtre le vit,) il vit la lumière qui (était) sur lui, la grâce de Dieu qui (était) sur son visage, sa beauté resplendissante et sa longue barbe, blanche comme la neige. Quand ce fut la septième heure de la nuit, son âme se sépara de son corps. À ce moment-là, on entendit un bruit (venant) du
- 10 ciel comme le bruit du tonnerre, et des lampes comme la grêle et comme des pierres de fronde — qui tonnaient et tournaient — descendirent du ciel sur la terre, chacune (ayant) sa couleur et chacune, sa forme, (lampes) qui brillaient comme le soleil, la lune et les étoiles. Ceux qui étaient là tremblèrent et eurent peur à cause de ce (phénomène) très terrifiant qui
- 15 s'était produit, car il était descendu sur eux. Ils ne purent absolument pas toucher son (= du saint) corps parfait. Après qu'il fut mort, ils se retirèrent et s'enfuirent, car ils étaient éperdus à cause de la crainte et du tremblement qui étaient descendus sur eux: la terre trembla, les montagnes vacillèrent et il y eut un grand cri au moment de la sortie de l'âme du saint. Quant aux
- 20 saints, ils se tenaient au loin pour voir et entendre le mystère du ciel et de la terre qui se produisait. Dieu affermit l'esprit des saints pour qu'ils comprissent ce qui arrivait en l'honneur de notre père Gabra Manfas Qedus (et) pour qu'ils fussent témoins de ce qu'ils avaient vu Dieu descendre avec sa Trinité auprès de notre père avant que son âme (s'en allât?).
- 25 Jésus lui dit: «Je suis venu pour te donner une offrande pour ta commémoration: que celui qui écrira, et celui qui fera écrire, le livre de ta vie s'en aille avec toi publiquement et que son séjour soit dans les maisons de lumière; j'écrirai son nom dans ma demeure redoutable. Que celui qui fera ta commémoration en croyant sans défaillance passe la mer de feu et se
- 30 tienne devant toi sans honte. S'il donne du pain à l'affamé, moi, je lui donnerai le pain du ciel et il n'aura jamais faim. S'il abreuve l'assoiffé, moi, je l'abreuverai à jamais de lait avec les petits enfants. S'il donne de l'encens, même s'il est impur, qu'il soit avec toi. S'il donne de la fleur de farine, qu'il s'approche avec toi de la Jérusalem céleste. S'il donne de l'huile le jour de ta
- 35 commémoration, qu'il soit avec 'Abrehām, Yeshāq et Yā'qob-'Esrā'el. S'il offre une lampe, qu'il traverse la mer de feu et les ténèbres avec douze lampes lumineuses qui éclairent sept fois plus que le soleil. Ceux qui se réuniront le jour de ta commémoration, moi, je les réunirai sur le mont Seyon (= Sion) avec tous les saints.»
- 40 Notre père supplia Dieu et lui dit: «J'ai vécu 362 ans, je n'ai pas bu d'eau et je n'ai pas songé à manger avec mon corps ni (du fruit) des arbres ni des

³⁰ Traduction conjecturale.

ገዳም ፡ ጸመሂ ፡ ዐራዘ ፡ ለሥጋዩ ፡ ወነበርኩ ፡ ዕራቅዩ ፡ ወለጸመ ፡ ጎደርኩ ፡ በባሕር ፡
 ዘምስለ ፡ ዓሣ ፡ ወጉማሬ ፡ ወነበርኩ ፡ በዖም ፡ ዘምስለ ፡ አዕዋፍ ፡ ወነበርኩ ፡ እንዘ ፡
 አዓይል ፡ በአድባር ፡ ምስለ ፡ አንበሳ ፡ ወድብ ፡ ወነምር ፡ ወተመን ። ዘንተ ፡ ዓሥራተ ፡
 ትሁቦሙ ፡ ለቅዱሳን ። ወአንሰ ፡ እስከለከ ፡ እግዚእ ፡ አሆ ፡ በለኒ ። ወአውሥአ ፡
 እግዚእነ ፡ ወይቤሎ ፡ ለእመ ፡ ኃጢአተ ፡ ገብረ ፡ ዘእንበለ ፡ ንሥሐ ፡ እምሕር ፡ ለከ ፡ 5
 አኮ ፡ እምክርስቲያን ፡ ወውሉደ ፡ አረሚኒ⁹³ ፡ ዘይገብር ፡ ተዝካረከ ፡ ይድጎን ፡ ወይኩን ፡
 ምስሌከ ። አመ⁹⁴ ፡ ተፈልጠት ፡ ነፍሰከ ፡ አመ ፡ ሐሙሱ ፡ ለመጋቢት ፡ ይግበሩኬ ፡
 ፲ ወ ፪ ፡ ከመ ፡ ለማርያም⁹⁵ ፡ እምዩ ፡ ይግበሩ ፡ ማኅበረ⁹⁶ ፡ ወአነ ፡ እባርክ ፡ ማኅበ
 ሮሙ ፡ ለእመ ፡ ልሂቅ ፡ እሁቦ ፡ መንበረ ፡ ሠናዩ ። እምይእዜሰ ፡ ዕርግ ፡ ውስተ ፡ አብያተ ፡
 ብርሃን ። ወንሣእ ፡ አክሊላተ ፡ ፲ ወ ፪ ፡ ወ ፲ ፡ እልፍ ፡ ማኅቶት ፡ በዩማንከ ። ወ ፲ ፡ 10
 እልፍ ፡ በፀጋምከ ። ፲ ፡ እልፍ ፡ በቅድሚከ ። ፲ እልፍ ፡ በድጎሬከ ። ወአዕናቄ ፡ ብርሃ
 ናት ፡ ፲ ወ ፪ ። ወን*ሣእ ፡ አፍራሰ ፡ እሳት ፡ ለቀበላከ ። ወአውሥአ ፡ ካዕበ ፡ አቡነ ፡
 ገብረ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡
 ለእለ ፡ ይገብሩ ፡ ተዝካርዩ ፡ በጥቡዕ ፡ ልብ ፡ እስከ ፡ እስፍንቱ ፡ ትውልድ ፡ ትምሕር ፡
 ሊተ ። ወይቤሎ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምሕር ፡ ለከ ፡ እስከ ፡ ይከውን ፡ ፲ ወ ፮ ፡ ትውልድ ። 15
 ወካዕበ ፡ ሰምዑ ፡ ጽራሐ ፡ ዐቢዩ ፡ ዘይብል ፡ ንሥኡ ፡ ሥጋሁ ፡ ለገብረ ፡ መንፈስ ፡
 ቅዱስ ፡ ወውስድዎ ፡ ወይኩን ፡ መቃብሪሁ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ በዩማነ ፡ ምሥዋዕ ።
 ሚካኤል ፡ ወገብርኤል ፡ ወድሎሙ ፡ መላእክት ፡ ገብሩ ፡ ይባቤ ፡ በቅድመ ፡ ነፍሱ ፡
 ንጽሕት ፡ በስብሐት⁹⁷ ፡ ዘዘ ፡ ዚአሁ ፡ ዘእንበለ ፡ ዕርዓት ። ውለተ ፡ ጸርዎ ፡ መላእክት ፡
 ከመ ፡ ይቅብርዎ ፡ በድኖ ፡ በከመ ፡ አዘዞሙ ፡ እግዚአብሔር ። ወካልኣን ፡ ጎቡኣን ፡ 20
 ገዳማውያን ፡ ሠላሳ ፡ ወመጽኡ ፡ ከመ ፡ ይትቀበልዎ ። ወእሙንቱሰ ፡ ሠራዊተ ፡
 መላእክት ፡ አእተዉ ፡ ነፍሶ ፡ ውስተ ፡ አብያተ ፡ ብርሃን ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ሃሌ ፡ ሉያ ።
 ሃሌ ፡ ሉያ ። ሃሌ ፡ ሉያ ። ድሎ ፡ ጊዜ ፡ ይእዜኒ ፡ ወዘልፈኒ ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡
 ወአሜን ። ለይኩን ። ለይኩን ።]

*B 29v°c

93 B አረሚኒ ፡ — 94 B እመ ፡ — 95 B ማርያም ፡ — 96 B ማኅበረ ፡ — 97 B ስብሐት ፡

fruits du désert. (Je n'ai pas songé) non plus à un vêtement pour mon corps et je suis resté nu; si j'ai séjourné dans le lac avec les poissons et les hippopotames, j'ai demeuré dans les bois avec les oiseaux et je suis resté à errer dans les montagnes avec le lion, l'ours, le léopard et le serpent. Cette
 5 offrande, tu (la) donnes aux saints. Moi, je te supplie, ô Seigneur, exauce ma (demande).» Notre Seigneur répondit et lui dit: «Même s'il a fait un péché sans (faire) pénitence, celui non (seulement) d'entre les chrétiens mais aussi (d'entre) les païens qui fera ta commémoration, je (lui) ferai miséricorde pour toi. Qu'il soit sauvé et soit avec toi. Quand ton âme se sera séparée (de
 10 ton corps), le cinq de maggābit, 'que douze fassent comme (les douze apôtres) pour Marie ma mère, qu'ils fassent une assemblée, et moi, je bénirai leur assemblée; s'il (y a un homme) vieux, je lui donnerai une belle demeure³¹. Maintenant, monte dans les maisons de lumière, reçois douze couronnes, cent mille lampes dans ta main droite, cent mille dans ta main
 15 gauche, cent mille devant toi et cent mille derrière toi, ainsi que douze pierres de lumière. Reçois des chevaux de feu pour t'accueillir.» Notre père abbā Gabra Manfas Qeddu prit encore la parole et dit à notre Seigneur Jesus-Christ — gloire à lui! —: «Ceux qui feront ma commémoration d'un cœur ferme, jusqu'à quelle génération (leur) feras-tu miséricorde pour moi?»
 20 Dieu lui dit: «Je (leur) ferai miséricorde pour toi jusqu'à ce qu'il y ait quinze générations.»

On entendit à nouveau un grand cri qui disait: «Prenez le corps de Gabra Manfas Qeddu; emmenez-le et que son tombeau soit dans Jérusalem à droite de l'autel.» Mikā'el, Gabr'el et tous les anges poussèrent des cris de
 25 joie devant son âme pure avec toute sorte de glorifications sans interruption. Les anges le portèrent pour enterrer sa dépouille, comme Dieu (le) leur avait ordonné. Trente autres ermites cachés vinrent l'accueillir. Les armées des anges conduisirent son âme dans les maisons de lumière en disant: «Alléluia, alléluia, alléluia en tout temps, maintenant, toujours, dans les siècles des
 30 siècles, amen et amen, ainsi soit-il, ainsi soit-il!»

³¹ Traduction conjecturale

INDEX DES ANTHROPONYMES

- 'Abdelmākos 155
 'Ablānyos (Apollonius) 29, 31, 33
 'Abrehām (Abraham, patriarche biblique) 97, 137, 147, 149, 169
 'Abrehām (Abraham, en fait Éphrem, patriarche d'Alexandrie) 17
 'Abrehām (Abraham) 117
 'Abulināryos (Apollinaire) 103
 'Adām (Adam, patriarche biblique) 147, 157
 'Agābyos (Agapius) 87
 'Agredinos (Gordien, évêque de Jérusalem) 7
 'Akākyos (Acace, évêque de Césarée de Palestine) 101
 'Al'āzār (Lazare) 79, 81, 93, 95, 99, 167
 'Alēf 45
 'Alibidyos (Elpidius) 71
 'Andyānos (Andrianus) 37
 'Anestāsyos (Anastase) 77
 'Anoryos (Honorius, empereur) 113, 115
 'Anasā 165
 'Aqlēsyā 145, 147
 'Arestupāwlos (Aristobule) 85
 'Arkāladis (Archélide) 29
 'Armā 37
 'Armon/'Armos (Hermon, patriarche de Jérusalem) 43, 71
 'Arqādyos (Arcadius) 87, 89
 'Arqādyu (Arcadius) 45
 'Aryānos (Arianus, gouverneur) 29, 31, 33
 'Aryos (Arius) 53
 'Askanāfer 87, 89
 'Asqalāpyos (Esculape) 83
 'Astarātāniqā/'Astarātoniqā (Stratonice) 75, 93, 95
 'Atnātēwos (Athanasie, patriarche d'Alexandrie) 55
 'Atnātēwos (propriétaire du manuscrit P) 13, 25, 31, 43, 45, 47, 61, 67, 69, 73, 75, 83, 89, 93, 95, 97, 101, 109, 111, 117, 137, 141
 'Awdokiyā/'Odokiyā (Eudoxie) 21, 23
 'Awgānudros (Agathodore) 71
 'Awgānyos (Eugène) 71
 'Awkāristos (Eucharistos) 11
 'Awsābyos (Eusèbe) 37
 'Awsānyos (Ausanius) 45
 Baknitos (gouverneur) 25
 Bala'ām (Balaam) 47
 Balāq (Balaq) 47
 Bamnodā (Paphnuce) 129
 Barfonyos (Porphyre) 17
 Barkisos (Narcisse, évêque de Jérusalem) 7, 9
 Bāsīlā'os (Basilée, évêque) 43, 45
 Batel 67
 Beltāsor (Balthasar) 105
 Benyām (Benjamin) 165, 167
 Benyām (Benjamin, tribu de) 111
 Bernyākos (gouverneur) 19
 Bsoy 61
 Dākiyos (Dèce, empereur) 63
 Damātēwos/Dimātēwos (Domitius) 121
 Dānā (Sinā) 83, 85
 Dan'ēl (Daniel, prophète) 103, 105, 107, 109, 141
 Dāwit (David, roi d'Israel) 57, 97, 139, 157, 159
 Demētreyos (Démétrius, patriarche d'Alexandrie) 19, 47, 49, 63
 Demqerātyos (Démocrite, pape) 19
 Diyonāsyos (Denys, patriarche d'Alexandrie) 63, 65
 Diyonāsyos (Denys) 87
 Diyoqletyānos (Dioclétien, empereur) 19, 27, 29, 31, 33, 69, 77, 87, 133
 Diyos (Dius, évêque de Jérusalem) 7
 Diyosqoros (Dioscore) 25, 27
 Diyugānos (Diogène, gouverneur) 25
 'Ēfrēm (Éphrem) 45
 'Egrigolāwos (Agricola) 49
 'Ela'eskenderos (Alexandre) 87
 'Ela'eskenderos (Alexandre) 87
 'Elēni (Hélène, mère de Constantin) 39, 41, 133, 137
 'Elfeyānos (Licinius, empereur) 49
 'Ēlsābēt (Élisabeth) 117, 137, 139
 'Elwalid fils de Ḥasim (El Walid ibn Yēzid) 77
 'Ēlyās (Élie) 45
 'Ēmoryon (Emérianus, évêque) 83
 'Enbāqom (Habacuc, prophète) 109
 'Endreyās (André, apôtre) 33
 'Entones (Antoine) 29
 'Entonyos (saint Antoine) 123, 125, 127, 129

- ʿEskenderā (Alexandra) 43
 ʿEskenderos (Alexandre, évêque de Cappadoce puis de Jérusalem) 9
 ʿEskenderos (Alexandre) 9
 ʿEskenderos Qēsār (Alexandre Sévère, empereur) 7
 ʿEstifānos (Étienne, protomartyr) 161
 ʿEstifānos (Étienne) 117

 Fānuʿel (archange) 155
 Ferē qeddus 167
 Ferfeyos (Porphyre?) 113
 Filātāwos (Philothée, patriarche d'Alexandrie) 17
 Filmon (Philémon) 29, 31, 33
 Filpos (Philippe l'Arabe, empereur). 63
 Fiqtor (Victor) 15

 Gabra ʿEndreyās 167
 Gabra Manfas Qeddus 25, 145-171
 Gabrʿel (Gabriel, archange) 55, 57, 137, 141, 147, 149, 155, 163, 171
 Galāwdēwos (Claude, roi d'Éthiopie) 131, 133
 Gerlāwos (Gallus?, empereur) 65
 Germānos (Germain) 23
 Giyorgis (Georges) 75
 Giyorgis (Georges) 83
 Gorgoryos (Grégoire) 13
 Grāgni 131

 Hanelyos (gouverneur) 19
 Harqal/Harqāl (Héraclius, empereur) 41, 43
 Helyānos (Élie) 75
 Hēnok (Hénoch) 9
 Hērmānyos/Hērmēnyos (Arménius, gouverneur) 11
 Hērodes (Hérode, roi) 147
 Hezqeyās (Ézéchias, roi d'Israël) 103

 ʿIsāyeyās (Isaïe, prophète) 97, 103
 ʿIsderos (Isidore) 83, 85
 ʿIyoʿaqēm (Joachim) 103
 ʿIyopārāqesyā/ʿIyopārāqesyā/ʿĒwopārākes (Eupraxie) 113, 115, 117

 Jésus-Christ *passim*

 Koros (Cyrus, roi de Perse) 105
 Kotolikāwit (propriétaire du manuscrit P) 13, 25, 31, 43, 45, 61, 67, 73, 95, 101, 137
 Kuten/Kueten (Cuténus?) 37, 39

 Lāmeḥ (Lamech, patriarche biblique) 9, 97
 Latsun 153
 Lebna Dengel (roi d'Éthiopie) 111, 131

 Lukyos (Lucius, patriarche arien d'Alexandrie) 53, 55, 61
 Luqās (Luc, apôtre) 57, 101

 Māhi (Mèdes) 105
 Makrāwi (Macrobe, évêque) 9, 11
 Maksemyānos/Maksimyānos Qēsār (Maximin le Thrace, empereur) 7, 9
 Maksemyānos (Maximien, empereur) 43, 133
 Maksemyānos/Maksemyānos/Maksimyānos (Maxence, empereur) 135
 Maksimos (Maxime, évêque de Jérusalem) 101
 Maksimos (Maxime, gouverneur) 69
 Maksimos (Maxime) 121
 Malāzi (Malachie) 49
 Māni (Mani) 53
 Manohē (Manoah) 141
 Maqārā/Maqāri/Maqāres/Maqāryos (Macaire le Grand) 51-61, 117-131
 Maqārā/Maqāres/Maqāryos (Macaire l'Alexandrin) 51-61
 Maqāres (Macaire, patriarche d'Alexandrie) 17, 109
 Maqdonyos (Macédonius) 103
 Maqteder el-Moqtadir (Djafar ibn el-Moʿtadid) 13
 Marie (la Vierge) 55, 57, 95, 101, 131, 137, 139, 141, 147, 151, 159, 171
 Marqoryos (Mercure, évêque) 9
 Mārqos (Marc, évangéliste) 13, 17, 35, 59, 65, 101, 111
 Mārtā (Marthe) 79, 91, 95
 Mārtā (Marthe) 87, 89
 Māryā (Marie) 79, 95
 Māryām (Marie) 11
 Mātēwos/Mātyās (Matthias, apôtre) 33, 35
 Mātusālā (Mathusalem, patriarche biblique) 9, 97
 Mawāʿi (Muʿāwiya) 67
 Merwān ʿElgādē/Warwān ʿElgādēn (Merwān el Himar) 77, 79
 Mikāʿel (Michel, archange) 37, 45, 47, 55, 57, 71, 155, 161, 171
 Mikāʿel (Michel Ier, patriarche d'Alexandrie) 75, 77, 79
 Mikāʿel (Michel III, patriarche d'Alexandrie) 89, 91
 Mikāʿel (Michel, évêque de Atrib et Malig) 7
 Minās (Ménas II, patriarche d'Alexandrie) 17
 Minās (Ménas, métropolitain usurpateur d'Éthiopie) 15, 17
 Musē (Moïse, prophète) 23

 Nābukadnāsor/Nābukednāsor (Nabuchodonosor) 103, 105

- Yohannes (Jean)· 11
Yohannes (Jean) 87, 89
Yohannes (Jean) 91
Yohannes (Jean) 129
Yolyānos (Julien, patriarche d'Alexandrie) 47
Yonākīr 103
Yonās (Jonas) 21
Yosēf (Joseph, évêque) 83
Yosēf (Joseph)· 67
Yosēf (Joseph) 167
Yulyānos (Julien, patriarche d'Alexandrie) 35
Yulyos (Jules, gouverneur) 27
Yulyos/Yolyos (Jules d'Aqfahs): 11, 13
Zakāryās (Zacharie, prophète)· 97
Zar'a buruk 167

INDEX DES TOPONYMES

- 'Abrātābyās 87
 'Agiyāsofyā (Sainte-Sophie, église de) 137
 Alexandrie *passim*
 'Amar (Djezirah Beni 'Omar, ville de) 19
 'Andēnāw (Antinoé) 29, 31, 33
 'Ansokiyā (Antioche) 19, 65, 127, 133
 'Aqfāhs (Aqfahs) 11
 'Arābiyā (Arabie) 65
 'Asmonin (Echmounein) 101
 'Asqētes/Sihat (Scété) 21, 59, 61, 75, 91, 109, 117, 121, 127
 'Atēnā (Athènes) 113
 'Atrib (Athribis) 7
- Ba'ālbak (Baalbek) 21, 23
 Bābilon (Babylone) 103-109
 Balbās (Belbeis) 91
 Baryā (Pergé) 19
 Barnatyā (Bretagne) 133, 135
 Barnatyā (Bretagne, en fait Byzance) 137
 Basri: 21
 Behnesā (Béhnésa) 69
 Bermos (monastère de) 121
 Berules (Borlos) 7
 Bēta fāgē (Bethphagué) 97
 Bitānyā (Béthanie) 97, 99
 Butos (le Pont) 87
- Dabra Sārāt 67
 Dāgā 111
 Damāsqo (Damas) 35
 Danawsār (Danouâchir) 89
 Dān (Dan, tribu de) 141
 Daqiyās (Takinach) 83
- 'Efrātes (Euphrate) 43
 Égypte 11, 13, 17, 35, 41, 69, 73, 77, 79, 87, 101, 105, 113, 117, 133, 145, 147, 159
 'Ehnās (Hnis) 75
 'Ēlyon (Oliveia) 97, 101
 'Entonyos (Antoine, monastère de) 15
 'Esmunzurāyes (Echmoun-Goreisân) 9, 13
 Éthiopie 15, 17, 79, 131, 145, 155, 161
- Fānyos 17
 Faramā (Péluse) 83, 85
 Fārs (Perse) 41, 105
- Felset'ēm (Palestine) 49, 143
 Feyum (Fayoum) 25, 67
 Filāwon (Phalæon) 35
 Fiqtor (Victor, monastère de) 67
- Gabotā 153, 155, 157
 Galātyā (Galatie) 31
 Galilā (Galilée) 139
 Gāzā (Gaza) 87, 143
 Gāzā (Giza) 77
 Golgotā (Golgotha) 41
- Hazalo 165
- Israel 47, 79, 99, 111, 141, 145
- Jérusalem 7, 9, 19, 21, 39, 41, 43, 71, 97, 99, 101, 103, 105, 109, 137, 141, 171
- Kabd/Kobd: 25, 145, 161, 165
- Liban (montagne du) 21
- Maliz (Malig) 7
 Manuf (Manouf) 117
 Maqāres (Macaire, église, monastère de) 75, 77, 109
 Mésopotamie 19
 Mesr (Égypte) 91
 Mesr (Le Caire) 67, 75, 77, 147
 Milvius (pont) 135
- Naqiyos/Niqyos (Nikiou) 11, 13
 Nāyen (Nain) 113
 Nāzrēt (Nazareth) 139
 Nehisā (Nahisa) 145, 149
 Nicée 103
 Nil 151
 Niqomedyā (Nicomédie) 137
- Osrhoène 19
- Panfelyā (Pamphylie) 19
 Puits des Éthiopiens 67
- Qapadokyā (Cappadoce) 9
 Qisāryā (Césarée de Palestine) 87, 101

- Qopros (Chypre) 27
 Qorotos (Corinthe, en fait Cérines) 27
 Questentenyā (Constantinople) 43, 53, 103, 137

 Rohā (Édesse). 13, 133
 Rom/Romē/Romyā (Rome) 9, 19, 21, 41, 49,
 53, 61, 81, 113, 121, 133, 135
 Rom (Rome, c'est-à-dire Constantinople) 41

 Sabsēr (Schabschir?) 149
 Sāha (Sakha) 89
 Sardeqē (Sardique) 101
 Sarsun 45
 Sāsuwir/Sasuwir/Sasuwires (Chechouir) 117,
 119, 129
 Sebestyā (Sébaste) 49, 51
 Sem'e (Ech-Cham'a, monastère de) 67
 Seyon (Sion) 11, 97, 99, 169

 Sobrā (Choubrà) 109
 Soryā/Soryā (Syrie) 15, 37
 Sulkeyā (Séleucie) 101

 Tarābles (Tripoli) 87
 Tarsēs (Tarse) 101

 Wāldebbā 165
 Wariqon 141
 Wesim (Ausim) 127

 Yohannes (Jean, désert de) 87
 Yohannes (Jean Baptiste, monastère de). 89
 Yohannes (Jean, monastère de): 21
 Yordānos (Jordanie, désert de) 89

 Zequālā 145, 161, 163, 165

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOME 46 — FASCICULE 4 — N° 208

LE SYNAXAIRE ÉTHIOPIEN

MOIS DE MIYĀZYĀ

ÉDITION CRITIQUE DU TEXTE ÉTHIOPIEN
ET TRADUCTION FRANÇAISE

PAR

GÉRARD COLIN

Docteur ès lettres

Chargé de recherche au C.N.R.S.

Professeur à l'Institut catholique de Paris

DIFFUSION MONDIALE

BREPOLS

TURNHOUT/BELGIQUE

1995

PATROLOGIA ORIENTALIS

fondée à Paris en 1903

par RENÉ GRAFFIN († 1941) et FRANÇOIS NAU († 1931)

continué par FRANÇOIS GRAFFIN s.j.

transmise en 1992 à l'INSTITUT PONTIFICAL ORIENTAL de Rome

AVERTISSEMENT

L'édition de miyāzyā est faite selon le même principe que celle des autres mois de l'année. Les manuscrits sur lesquels le texte a été établi sont les suivants:

A = fonds d'Abbadie n° 66-66bis, xvème siècle;

E = Ethiopian Manuscript Microfilm Library n° 2054, 16 décembre 1581;

P = fonds éthiopien de la Bibliothèque nationale de Paris n° 128, xviiième siècle.

* በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
ወርኃ : ሚያዝያ : ቡሩክ : መዓልቱ : ፲ወ፫¹ ወእምዝ : ይትዌሰክ² ።

አመ : ፩ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : አባ : ስልዋኖስ ። ዝንቱ : ብፁዕ : መንኲስ :
እምንእሱ : ኅበ : አብ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : በገዳመ : አስቄጥስ ። ወተጋደለ : 5
ውስተ : ኩሉ : ፍኖት³ : ጸባብ : ወተጸምደ : በጸም : ነዊኅ : ወጸሎት : ወትጋህ :
ብዙኅ : ወትሕትና : ወፍቅር : ወኮነ : ፣ አብ : ዓቢዩ⁴ ። ፣ ወኮነ : እግዚአብሔር⁵ : ይከ
ሥት : ሎቱ : ራእያተ : መለኮታዊተ : ወያዩድያ : ምግባራተ : መንክራተ ። ወዝክቱ⁶ :
እስመ : በአሐቲ : ዕለት : ተመስጠ : ልቡ : ወወድቀ : በገጹ : ዲበ : ምድር : ወነበረ :
ነዊኃ : ጊዜ ። ወእምዝ : አንሥአ : ርእሶ : ወሰአልዎ : አኃው : እለ : ሀለዉ : በኅቤሁ : 10
ከመ : ይንግሮሙ : ዘበጽሐ : ላዕሌሁ : ወኢፈቀደ : ይንግሮሙ : አላ : አርመመ : ወኮነ :
ይበኪ : ብካዩ : መሪረ ። ወሶበ : አገበርዎ : ወሰአልዎ : ከመ : ያጠይቆሙ : ዘኮነ :
እምኔሁ : ወይቤሎሙ : እስመ : ሊተ : መሰጡኒ : ኅበ : ገነተ : ትፍሥሕት : ወርኢኩ :
መኃደሪሆሙ : ለጸድቃን : ወመካናተ : ኩነኔ ። ወርኢክዎሙ⁷ : ለመነኮሳት : ብዙ
ኃን⁸ : ይወስድዎሙ : ኅበ : ገሃንም : ወብዙ*ኃን⁹ : ሕዝባዊያን¹⁰ : ይወስድዎሙ : 15
ውስተ : መንግሥተ : ሰማያት ። ወለምንት : ኢይበኪ¹¹ : አነ : ለነፍስዩ ።

ወእምደእቲ : ዕለት : ከደነ : ገጸ : በቆብዑ : ወኮነ : ይቤ : አንሰ : ኢይፈቅድ :
እርአይ : ብርሃነ : ዝንቱ : ዓለም : ኅላፊ ። ወእምድኅሬሁ : ይወስዱኒ : ኅበ : ጽልመት :
ዘለዓለም ። ወኮነ : ዝንቱ : ቅዱስ : ጽሑፍ : ወመስተጋድል : በግብር : መንፈሳዊ :
ወሥጋዊ ። ወኮነ¹² : ይኤዝዎሙ¹³ : ለአርዳኢሁ : ከመ : ኢያጽርዑ : ግብረ : 20
እደዊሆሙ : ወየሀቡ : ምጽዋተ : እምዘ : ተረፈ : እምሲሳዮሙ ። ወበአሐቲ : ዕለት :
በጽሐ : ኅበ¹⁴ : ዝንቱ : ቅዱስ : አሐዱ : መነኮስ : ሀካይ ። ወሶበ : ርእዮ : ለዝንቱ :
አረጋዊ : ቅዱስ : ወለአርድእቱ : እንዘ : ይገብሩ : ግብረ : እደዊሆሙ : ይቤሎ :
ለአረጋዊ : ወለአርዳኢሁ : ፣ ተገበሩ : አኮ¹⁵ : ለመብልዕ : ኃላፊ : አላ¹⁶ : ለመብልዕ :
ዘይነብር : ለሕይወት : ዘለዓለም ። እስመ : ውእቱ : ጽሑፍ : በወንጌል : ቅዱስ : ከመ : 25
ማርያም : ኅርዮት : ላቲ : መክፈልተ : ሠናዩ : ዘኢዮኅይድዎ ። ወሶበ : ሰምዖ : አረጋዊ :
አባ : ስልዋኖስ : እንዘ : ይብል : ከመዝ : አዘዞ : ለረድኡ : ወይቤሎ : ሀቦ : መጽሐፈ :
ለዝንቱ : እኅ። ከመ : ያንብብ : ወአብአ : ውስተ : በዓት¹⁷ : ወዕፁ : ላዕሌሁ : ጥኅታ :
ወኢትኅድግ : በኅቤሁ : ወኢምንተኒ : ዘይበልዕ¹⁸ ። ወገብረ : ረድኡ : በከመ : አዘዞ :

¹ + ሰዓቱ : E, P — ² A ይትወሰክ ። — ³ A ፍኖተ : — ⁴ ~ E, P — ⁵ E, P ወእግዚአብሔር : —
⁶ E, P ወዝንቱ : ውእቱ : — ⁷ E, P ወካዕበ : ርኢክዎሙ : — ⁸ + እንዘ : E, P — ⁹ E, P ወለብዙኃን :
መሃይምናን : — ¹⁰ + እንዘ : E, P — ¹¹ E, P እንከ : ዘኢይበኪ : — ¹² E, P ወዓጲ : — ¹³ A የአዝ
ሙሙ : — ¹⁴ < A — ¹⁵ E, P ትትጊብሩ : እንከ : — ¹⁶ + ተገበሩ : አንትሙስ : E, P — ¹⁷ E, P በአተ :
እንግዲ : — ¹⁸ A ዘበልዕ : —

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

Le mois de miyāzyā (est) béni. Son (premier) jour (est) de treize (heures), ensuite (les jours) augmentent.

LECTURE DU PREMIER MIYĀZYĀ

5 En ce jour mourut le père saint abbā Selwānos (= Silvain). Ce bienheureux se fit moine dès son enfance auprès du père saint abbā Maqāres (= Macaire) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). Il combattit (spirituellement) dans toutes les voies étroites et s'adonna à de longs jeûnes, (à) la prière, (à) de nombreuses veilles, (à) l'humilité et (à) la charité; il devint un père éminent. Dieu
10 lui révélait des visions divines et lui faisait connaître des actions prodigieuses. (Il y a) celle-ci: un jour, son cœur fut enlevé, il tomba par terre sur sa face et demeura (ainsi) un long moment. Puis il leva la tête et les frères qui étaient auprès de lui lui demandèrent de leur raconter ce qui lui était arrivé. Il ne voulut pas (le) leur raconter mais resta silencieux, et il versait des
15 larmes amères. Quand ils l'eurent pressé et lui eurent demandé de les informer de ce qui lui était arrivé, il leur dit: «On m'a enlevé (et amené) au Jardin de la joie et j'ai vu les demeures des justes et les lieux du châtement. J'ai vu beaucoup de moines (que) l'on conduisait en enfer et beaucoup de laïcs (que) l'on conduisait dans le royaume des cieux. Pourquoi ne pleurerais-
20 je pas, moi, pour mon âme?»¹

De ce jour il couvrit son visage avec sa cuculle; il disait: «Je ne veux pas voir la lumière de ce monde transitoire: après cela, on me conduirait vers les ténèbres éternelles.» Ce saint était dévot et combattait dans l'activité spirituelle et physique. Il prescrivait à ses disciples de ne pas interrompre le tra-
25 vail de leurs mains et de donner l'aumône avec ce qu'il restait de leur nourriture. Un jour vint auprès de ce saint un moine paresseux. Quand il vit ce saint vieillard et ses disciples travaillant² de leur mains, il dit au vieillard et à ses disciples: «*Travaillez non pour une nourriture transitoire mais pour une nourriture qui demeure pour la vie éternelle*³, car il est écrit dans l'Évangile
30 saint que *Māryām* (= Marie) a choisi pour elle la bonne part qu'on ne lui enlèvera pas⁴.» Quand il l'entendit parler ainsi, le vieillard abbā Selwānos donna un ordre à son disciple et lui dit: «Donne un livre à ce frère pour qu'il lise, fais-le entrer dans une cellule, ferme sur lui la porte de celle-ci et ne

¹ Ou «pour moi-même».

² Littéralement «faisant le travail».

³ *Jean* 6,27.

⁴ *Luc* 10,42.

*A 208v^a

አረጋዊ ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ጊዜ ፡ ሿ ሰዓት ፡ ጸለዩ ፡ አረጋዊ ፡ ወአርዳኢሁ ፡ ወበልዑ ፡
 ሲሳዮሙ ፡ ወኢጸውዕዎ ፡ ለውእቱ ፡ መነኮስ ። ወሶበ ፡ ኅለፈ ፡ ጊዜ ፡ ድራር ፡ ወውእቱ ፡
 መነኮስ ፡ እንዘ ፡ ይኔጽር ፡ በዐይኑ ፡ ኅበ ፡ አንቀጽ ፡ ወይጸንሕ ፡ ከመ ፡ ይጸውዕዎ ።
 ወሶበ ፡ ፀልሀበ ፡ ረኃብ¹⁹ ፡ ወጽአ ፡ እምበዐት ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ቅዱ *ስ ፡ አባ ፡ ስልዋኖስ ፡
 ወይቤሎ ፡ ቦኑ ፡ ኢበልዑ²⁰ ፡ አጋው ፡ ሲሳዮሙ ፡ ዮም ፡ አአቡዩ ። ወአውሥአ ፡ ቅዱስ ፡ 5
 ወይቤሎ ፡ እወ ፡ በልዑ²¹ ፡ ወይቤሎ²² ፡ ለምንት ፡ ኢጸወዕክሙኒ ። ወአውሥአ ፡
 ቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ አንተሰ ፡ ብእሲ ፡ መንፈሳዊ ፡ ኢትፈቅድ ፡ መብልዐ ፡ ሥጋዌ ፡
 እስመ ፡ አንተ ፡ ኃረይከ ፡ ለከ ፡ መክፈልተ ፡ ሠናዩ ፡ ወንሕነሰ ፡ ሰብእ ፡ ሥጋዊያን ፡
 ንፈቅዶ²³ ፡ ለመብልዐ ፡ ሥጋዊ ። ወበእንተዝ ፡ ንገብር ፡ ግብረ ፡ እደዊነ ። ወአእመረ ፡
 ወእቱ ፡ መነኮስ ፡ ከመ ፡ ወእቱ ፡ አበሰ ፡ በቃሉ ። ወሰገደ ፡ ለቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ስረይ ፡ 10
 ሊተ ፡ አአቡዩ ፡ እስመ ፡ አበስኩ ። ወአውሥአ ፡ ቅዱስ ፡ ስልዋኖስ ፡ ወይቤሎ ፡ አወል
 ድዩ ፡ እስመ ፡ ንሕነሰ ፡ ንፈቅድ ፡ ንሰራሕ ፡ በከመ ፡ ሰርሐት ፡ ማርታ ፡ እስመ ፡
 ተወደሰት ፡ ማርያም²⁴ ፡ በማርታ ። ወተገሠጸ ፡ ወእቱ ፡ መነኮስ ፡ በትምህርቱ ፡ ለዝ
 ንቱ ፡ አብ ። ወኮነ ፡ ወትረ ፡ ይገብር ፡ ግብረ ፡ እደዊሁ ፡ ወይሁብ ፡ ምጽወተ ፡ ለነዳያን ፡
 እምዘ ፡ ተረፈ ፡ እምኔሁ ። 15

ወደረሰ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ድርሳናተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወተግሣጸተ ፡ በቍዔት²⁵ ፡ በእንተ ፡
 ተጋድሎ ፡ መንፈሳዊ ። ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ መዋዕሊሁ ፡ በርሥዕና ፡ ሠናይት²⁶ ፡ አይድዎ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ልዑል ፡ ጊዜ ፡ ዕረፍቱ ። ወጸውዎሙ ፡ ለመነኮሳት ፡ እለ ፡ ቅሩባን²⁷ ፡
 እምኔሁ ፡ ወተባረከ ፡ እምኔሆሙ ፡ ሰአሎሙ ፡ ከመ ፡ ይዘከርዎ ፡ በጊዜ ፡ ጸሎቶሙ ።
 ወእሙንቱ ፡ ካዕበ ፡ ሰአልዎ ፡ ከመ ፡ ይዘከሮሙ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ። ወተአምኖሙ ፡ 20
 ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 208v^b

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተንሥኡ ፡ አረብ ፡ አረማውያን ፡ ዘላዕላይ ፡ ግብጽ ፡
 ወአገትዎሙ ፡ ለአድባራተ ፡ ፀገዳመ ፡ አስቄጥስ²⁸ ፡ ወለቤ *ተ ፡ ክርስቲያነ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ ወማኅረኩ ፡ ነሎ ፡ ንዋዩ ፡ ዘውስተ ፡ ነሎሙ ፡ አድባራት ። ወተጋብኡ ፡
 መነኮሳት ፡ ወጸለዩ ፡ ወተንበሉ ፡ በአበው ፡ ቅዱሳን ። ወሰደዶሙ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ 25
 ለእሙንቱ ፡ አረማዊያን ፡ ሶቤሃ ፡ ወተመውኡ ፡ ወጎዩ ፡ ወኢኮነ ፡ መኑሂ ፡ ዘይሰድ
 ዶሙ ፡ ወዘእንበለ ፡ ኅይለ ፡ እግዚእነ ፡ ኢዮሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወአእኩትዎ ፡ መነኮሳት ፡
 ለእግዚአብሔር ፡ በእንተ ፡ ሣህሉ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡
 አሜን ።

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ በከመ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ግጻዌ²⁹ ፡ ዘሀገረ ፡ 30
 እስክንድርያ ፡ ወውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ግጻዌ³⁰ ፡ ዘላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ ኮነ ፡ ተዝካረ ፡
 በዓለ³¹ ፡ ዕረፍቱ ፡ ለአሮን ፡ ካህን ፡ እኑሁ ፡ ለሙሴ ፡ ነቢይ³² ። ወዘሰ ፡ ጽሑፍ ፡
 በአሪት ፡ ይቤ ፡ ከመ ፡ ወእቱ ፡ አዕረፈ ፡ አመ ፡ ሣልስት ፡ ዕለት ፡ በዳግማይ ፡ ወርኅ ፡

¹⁹ E, P ውዕዩ ፡ በረኅብ ፡ — ²⁰ E በልዑ ፡ P ይበልዑ ፡ — ²¹ P ይበልዑ ፡ — ²² P ወይቤሎሙ ፡ — ²³ A ንፈቅድ ፡ — ²⁴ E, P ማርያ ፡ — ²⁵ A በቍዔተ ፡ E, P ዘቦቱ ፡ በቍዔት ፡ — ²⁶ A ሠናያት ፡ — ²⁷ A ቅሩብ ፡ ²⁸ E, P ገዳማዊያን ፡ ዘአስቄጥስ ፡ — ²⁹ A ግጻዌ ፡ — ³⁰ A ግጻዌ ፡ — ³¹ A ላዕለ ፡ — ³² + ወልደ ፡ እንበረም ፡ E, P —

laisse rien auprès de lui qu'il (puisse) manger.» Le disciple fit comme (le) lui avait ordonné le vieillard. Quand arriva le moment de la neuvième heure, le vieillard et ses disciples prièrent et mangèrent leur nourriture, ils n'appelèrent pas le moine. Quand le moment du dîner fut passé, le moine regarda de ses
 5 yeux vers la porte et attendit qu'on l'appelât. Quand la faim le consuma, il sortit de la cellule, alla vers le saint abbā Selwānos et lui dit: «Est-ce que les frères n'ont pas mangé leur nourriture aujourd'hui, mon père?» Le saint lui répondit et lui dit: «Si, ils ont mangé.» (Le moine) lui dit: «Pourquoi ne m'avez-vous pas appelé?» Le saint lui répondit et lui dit: «Toi, tu es un
 10 homme spirituel, tu n'as pas besoin de nourriture corporelle, car tu as choisi pour toi la bonne part. Mais nous, hommes corporels, avons besoin d'une nourriture corporelle; à cause de cela, nous travaillons⁵ de nos mains.» Le moine sut qu'il avait fauté par sa parole. Il se prosterna devant le saint et lui dit: «Pardonne-moi, mon père, car j'ai fauté.» Le saint Selwānos lui répon-
 15 dit et lui dit: «Mon fils, nous avons besoin de peiner comme a peiné Mārtā (= Marthe), car Māryām a été louée grâce à Mārtā.» Le moine fut corrigé par l'enseignement de ce père; il fut à travailler continuellement de ses mains et à donner l'aumône aux pauvres de ce qu'il en (= de son travail) restait.

Ce saint composa de nombreuses homélies et parénèses utiles au sujet du
 20 combat spirituel. Quand il eut achevé ses jours dans une belle vieillesse, Dieu le Très-Haut lui fit connaître le moment de sa mort. Il appela les moines qui (étaient) près de lui et en fut béni; il leur demanda de se souvenir de lui au moment de leur prière. Eux en retour lui demandèrent de se souvenir d'eux auprès de Dieu. Il prit congé d'eux et mourut en paix. Que sa prière et sa
 25 bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, les Arabes païens de Haute Égypte se levèrent, investirent les monastères du désert de 'Asqētes (= Scété) et l'église du saint abbā Maqāres (= Macaire) et pillèrent tous les biens qui (étaient) dans tous les
 30 monastères. Les moines se réunirent, prièrent et demandèrent l'intercession des pères saints. Notre Seigneur le Christ chassa les païens aussitôt; ils furent vaincus et s'enfuirent, mais il n'y eut personne qui les chassât, sinon la puissance de notre Seigneur Jésus-Christ. Les moines rendirent grâce à Dieu pour sa clémence à leur égard — gloire à lui dans les siècles des siècles, amen!

En ce jour aussi, selon qu'il est écrit dans le lectionnaire de la ville
 35 d'Alexandrie et dans le lectionnaire de Haute Égypte, il y a la commémoration de la fête de la mort de 'Aron (= Aaron) le prêtre, frère de Musē (= Moïse) le prophète. Ce qui est écrit dans la Loi dit qu'il mourut le troisième

⁵ Littéralement «faisons le travail».

በጸአቶሙ³³ : ለደቂቀ : እስራኤል : እምግብጽ : ወይከውን : ውእቱ : አመ : ሰሙኑ :
 ለወርኃ : ግንቦት ። አላ : አውራኃተ : አይሁድ : የዐውዱ : ወይከውን : ውእቱ³⁴ :
 በይእቲ : ዓመት : አመ : ፩ ለወርኃ : ሚያዝያ ። ዝንቱ : ጸድቅ : ኮነ : እጉሁ : ለሙሴ :
 ነቢይ : ወልደ : እንባራም³⁵ : ርእሰ : ነቢያት : ወመምህረ³⁶ : ሕገ : አሪት : እጉሃ :
 ለምርያም : ነቢያዊት : ወኮኑ³⁷ : እምነገደ : ሌዊ ። ወገብረ : እግዚአብሔር : ዲበ : 5
 እደዊሁ : ተአምራተ : ብዙኃተ : በብሔረ : ግብጽ ። ወጎረዮ : እግዚአብሔር : ሎቱ :
 ወለደቂቁ : ወረሰዮሙ : ካህናተ : ዚአሁ ። ወወሀቦ³⁸ : ዓሥራተ : እምነተሉ : ንዋዩ³⁹ :
 ደቂቀ : እስራኤል : ወእመሥዋዕቲሆሙ⁴⁰ ። ወሶበ : * ተንሥኡ⁴¹ : ደቂቀ : ቆሬ :
 አጥፍአሙ : እግዚአብሔር : ወአዘዛ : ለምድር : ወከሠተት : አፉሃ : ወውሕጠቶሙ ።
 ወሶበ⁴² : አሥመሮ : ለእግዚአብሔር : ልዑል : በገድሉ : ሠናይ : ወዓቀበ : ሕገ : 10
 አሪት : ወፈለሰ : ጎበ : እግዚአብሔር : ዘሎቱ : ስብሐት : ለዓለም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ :
 ለዝንቱ : ነቢይ : አሮን : ካህን : የሀሉ : ምስሌነ : ለዓለም : ዓለም : አሜን ።

A 209r^a

P 39r^bl.9

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈት : ቅድስት : መጥሮና : ወቅዱስ : ዮሰጦስ :
 ወብእሲቱ : እለ : ኮነ : ሰማዕታተ : ምስለ : አበክረዙን ። በረከቶሙ : ቅድስት : ትኩን :
 ምስለ : ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለም : ዓለም : አሜን ።] 15

አመ : ፪ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 [በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አባ : ስምዖን : ዘሀገረ : ሐለብ¹ ። እግዚአብሔር : ይም
 ሐሮ : በጸሎቱ : ለፍቁሩ : አትናቴዎስ : ወለፍቅርቱሂ : ኮቶሊካዊት : ለዓለም : ዓለም :
 አሜን ።] 20

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : ክርስትፎሮስ : ሰማዕት : ዘኮነ : ገጹ : ገጸ : ክልብ ።
 ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : እምሀገረ : በለዓተ : ሰብእ : ወክለባት ። ወጸወውዎ² : በውስተ :
 ጸብእ ። ወኮነ : አቡሁ : አምነ³ : በእዴሁ : ለማቲያስ⁴ : ሐዋርያ ። ወሶበ : ጌወውዎ :
 ኢኮነ : የአምር : ነገሮሙ⁵ : ለእሙንቱ : ሰብእ : እለ : ጌወውዎ ። ወአስተብቀዓ : ጎበ :
 እግዚአብሔር : ሎቱ : ስብሐት : ወከሠተ : ልሳኖ : ወተናገረ : በከመ : ነገሮሙ : 25
 ለእሙንቱ : ሰብእ : እለ : ጌወውዎ ። ወገሠጸሙ : ለእለ : ኮነ : ያመነድብዎሙ : ለሕ
 ዝበ : ክርስቲያን ። ወቀሠፎ : መኩንን : ዘለትዕይንት : መቅሠፍተ : ዓቢዩ ። ወይቤሎ :
 ቅዱስ : ሶበ : አኮ : ትእዛዙ : ለእግዚእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ታሥተዓግሰኒ : ወትእ
 ጎዝ : ጎይልዩ⁶ : እመ : ኢኮንክ : አንተ : ወሰራዊትክ : ትድጎኑ : እምኔዩ ። ወፈነወ :
 መኩንን : ጎበ : ንጉሥ : በእንቲአሁ : ወነገሮ : ዘከመ : ኮነ : እምኔሁ ። ወፈነወ : ሎቱ : 30

³³ A ለጸአቶሙ : — ³⁴ + ዝንቱ : E, P — ³⁵ E, P እንባራም : — ³⁶ < A — ³⁷ + እሙንቱ : E, P —
³⁸ A ወወሀቦ : — ³⁹ < E, P — ⁴⁰ E, P እምንዋዮሙ : ወመሥዋዕቲሆሙ : — ⁴¹ + ላዕሌሁ : E, P — ⁴² A
 ወሶበሃ :
¹ E, P ሀለብ : — ² A ወጸወውዎ : — ³ E, P ዘአምነ : — ⁴ E, P ለቅዱስ : ማትያስ : — ⁵ A ነገገ
 ሮሙ : — ⁶ + ወታስተንእሰኒ : E, P —

jour du deuxième mois de la sortie des fils d'Israël d'Égypte⁶; cela eut lieu le huit du mois de genbot. Mais les mois des Juifs tournent et, cette année-là, cela eut lieu le premier du mois de miyāzyā. Ce juste était le frère de Musē le prophète, le fils de 'Enbārām (= Amram) le chef des prophètes et professeur de la Loi, le frère de Māryām (= Miryam) la prophétesse. Ils étaient de la tribu de Lēwi (= Lévi). Dieu fit par ses mains des miracles nombreux dans le pays d'Égypte. Dieu le choisit, lui et ses enfants, et les fit ses prêtres. Il lui donna la dîme de tous les biens des enfants d'Israël et de leurs offrandes⁷. Quand les fils de Qorē (= Coré) se levèrent (contre lui), Dieu les anéantit et donna un ordre à la terre; (celle-ci) ouvrit sa bouche et les engloutit⁸. Quand il eut plu à Dieu le Très-Haut par son beau combat (spirituel) et eut gardé la Loi, il s'en alla auprès de Dieu auquel (convient) la gloire à jamais. Que la prière et la bénédiction de ce prophète 'Aron le prêtre soient avec nous dans les siècles des siècles, amen.

15 [En ce jour aussi mourut la sainte Maṭronā (= Matrona), et le saint Yostos (= Juste) et sa femme qui devinrent martyrs avec 'Abakerazun. Que leur sainte bénédiction soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 2 MIYĀZYĀ

20 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.
[En ce jour mourut abbā Sem'on (= Simon) de la ville de Ḥalab. Que Dieu ait pitié par sa prière de son cher 'Atnātēwos et aussi de sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour, il y a le saint Kresteforos (= Christophe) le martyr dont le visage était le visage d'un chien. Ce saint était du pays des mangeurs d'hommes et de chiens. On le fit prisonnier à la guerre. Son père avait cru par l'intermédiaire de Mātiyās (= Matthieu) l'apôtre. Quand on le fit prisonnier, il ne connaissait pas le langage des gens qui l'avaient fait prisonnier. Il supplia Dieu — gloire à lui! —, (Dieu) délia sa langue et il parla dans¹ le langage des gens qui l'avaient fait prisonnier. Il réprimanda ceux qui tourmentaient le peuple des chrétiens. L'officier qui (commandait) à l'armée lui infligea une grande flagellation. Le saint lui dit: «Si le commandement de mon Seigneur Jésus-Christ ne me contenait pas et ne retenait pas ma force, toi ni tes soldats ne seriez sauvés de ma (main).» L'officier dépêcha à l'empereur à son sujet

⁶ Cf. *Nombres* 20,22-29 et 33,38-39.

⁷ Cf. *Nombres* 18, 21-29.

⁸ Cf. *Nombres* 16, 32.

¹ Littéralement «selon».

*A 209r°b

ንጉሥ ፡ ፪፻ ሐራ ፡ ከመ ፡ ያምጽእዎ ፡ ኅቤሁ ፡ ወቦአ ፡ ምስሌሆሙ ፡ በፈቃ *ዱ ፡ ዘእንበለ ፡
 ግግፅና ፡ ። ወሀሎ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ በትር ፡ ወጸለየ⁷ ፡ ወሠረጸት ፡ ወጸገየት ፡ ። ወሶበ ፡
 ኃጥኡ ፡ እሙንቱ ፡ ሐራ ፡ ኅብስተ ፡ ጸለየ ፡ ቅዱስ ፡ ወበዝኃ ፡ ላዕሌሆሙ⁸ ፡ ኅብስት ፡ ።
 ወአንከሩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአምኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ። ወሶበ ፡ በጽሑ ፡ ኅበ ፡
 ሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡ ወተጠምቀ⁹ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ እምእዴሁ ፡ ለአባ ፡ ጳውሎስ ፡ 5
 ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡ ። ወሶበ ፡ በጽሑ ፡ ቅድመ ፡ ዳኪዮስ¹⁰ ፡ ንጉሥ ፡
 አፍርሆ ፡ ወፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይኒጦ ፡ ። ወፈነወ ፡ ኅቤሁ ፡ ፪ አንስተ ፡ ዘማዊያተ ፡ ዘሠናይ ፡
 አርአያሆን ፡ ፈድፋደ ፡ ወሐለየ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ እማንቱ ፡ አንስት ፡ ይክላ ፡ ያውድቃሁ ፡
 ፣ ምስሌሆን ፡ ውስተ ፡ ኃጢአት¹¹ ፡ ። ወገሠጸን ፡ ቅዱስ ፡ ወአምና ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡
 በእዴሁ¹² ፡ ወነስሐ ፡ ወኮና ፡ ሰማዕተ ፡ ። ወከማሁ ፡ እሙንቱ ፡ ፪፻ ሐራ ፡ ተአምኑ ፡ 10
 በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ¹³ ፡ በቅድመ ፡ ንጉሥ ፡ ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ አርእስቲ
 ሆሙ¹⁴ ፡ በአስይፍት ፡ ወነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ። ወረገሞ ፡
 ቅዱስ ፡ ለንጉሥ ፡ ወይቤሎ ፡ አተወካፌ ፡ ምግባረ ፡ ሰይጣን ፡ ወማኅደሩ ፡ ። ወተቈጥዓ ፡
 ንጉሥ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይደይዎ ፡ ውስተ ፡ ቴገን ፡ ዓቢይ ፡ ወያንድዱ ፡ መትሕቴሁ¹⁵ ፡ ።
 ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ ዘንተ ፡ ወኢበጽሐ ፡ ወኢምንትኒ ፡ እሙስና¹⁶ ፡ ። አላ ፡ ኮነ ፡ ይምሕ
 ሮሙ ፡ ለሰብእ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ቴገን ፡ ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ሕዝብ ፡ እንዘ ፡
 ይትናገር ፡ ወይሚህሮሙ¹⁷ ፡ ለሰብእ ፡ ወውእቱ¹⁸ ፡ ጥዑይ ፡ ዘእንበለ ፡ ሙስና ፡
 ወአንከሩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወአምኑ ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወቀርቡ ፡ ኅበ ፡ ይ*እቲ ፡ ቴገን ፡
 ከመ ፡ ያውፅእዎ ፡ ለቅዱስ ፡ እምኔሃ ፡ ። ወአዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ይምትርዎሙ¹⁹ ፡
 በአስይፍት ፡ ወመተርዎሙ ፡ በአስይፍት²⁰ ፡ ወነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ ። ወእምዝ ፡ 20
 አዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ይስቅሉ ፡ ውስተ ፡ ክሳዱ ፡ ለቅዱስ ፡ ክርስቶፎሮስ²¹ ፡ እብነ ፡
 ዓቢየ ፡ ወይደይዎ ፡ ውስተ ፡ ግብ ፡ ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ በከመ ፡ አዘዘ²² ፡ ። ወአውፅእ ፡
 መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምውስተ ፡ ግብ ፡ ጥዑየ ፡ ዘእንበለ ፡ ሙስና ፡ ። ወሶበ ፡
 ደክመ²³ ፡ ንጉሥ ፡ እምኩንኔሁ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ ወመተሩ ፡ ርእሶ ፡
 በሰይፍ ፡ ወነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ ። እግዚአብሔር ፡ 25
 ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ ለዓለም ፡ አሜን ፡ ።

*A 209v°a

*P 40r°a1.18

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሩ ፡ ለመላልኤል ፡ ወልደ ፡ ቃይናን ፡ ። ወሐይወ ፡
 መላልኤል ፡ ፻፳ ወ ፳ ዓመተ ፡ ወወለዶ ፡ ለያሬድ ፡ ወኮነ ፡ ዙሉ ፡ መዋዕሊሁ ፡
 ፳፻፺ ወ ፳ ዓመት ፡ ወሞተ ፡ መላልኤል ፡ በዕለተ ፡ እኅድ ፡ አመ ፡ ፪ ለሚያዝያ ፡ ወተቀ
 በረ ፡ ውስተ ፡ በዐተ ፡ መዛግብት ፡ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐሮ ፡ በጸሎቱ ፡ ለፍቁሩ ፡ 30
 አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ።]

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አባ ፡ ዳኪዮስ ፡ ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡
 ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ።]

⁷ + ሶቤሃ ፡ E, P — ⁸ E, P በኅቤሆሙ ፡ — ⁹ E, P ወተጠምቁ ፡ — ¹⁰ E ዳክዮስ ፡; P ዳኬዎስ ፡ — ¹¹ E, P በኅጢአት ፡ ምስሌሆን ፡ — ¹² < E, P — ¹³ + ሕያው ፡ E, P — ¹⁴ + ወመተሩ ፡ አርእስቲሆሙ ፡ E, P — ¹⁵ + እሳተ ፡ E, P — ¹⁶ እምዘፈቀዱ ፡ E, P — ¹⁷ A ወይሚሮሙ ፡ — ¹⁸ A ውእቱ ፡ — ¹⁹ + ለኩሎሙ ፡ E, P — ²⁰ < E, P — ²¹ E, P ክርስትፎሮስ ፡ — ²² E, P አዘዘሙ ፡ — ²³ < A

et lui (fit) raconter ce qu'il en était de lui. L'empereur lui envoya deux cents soldats pour le faire venir auprès de lui. Il vint avec eux de son plein gré sans crainte. Il y avait dans sa main un bâton, il pria et (le bâton) germa et porta des fruits. Quand les soldats manquèrent de pain, le saint pria et le pain fut en
 5 abondance pour eux. Ils s'étonnèrent beaucoup et crurent en notre Seigneur Jésus-Christ. Quand ils arrivèrent à la ville de 'Anṣokiyā (= Antioche), (le saint) fut baptisé du baptême chrétien par la main d'abbā Pāwlos (= Paul)², patriarche de la ville de 'Anṣokiyā. Quand il arriva devant Dākiyos (= Dèce) l'empereur, il lui fit peur et (celui-ci) voulut le séduire. Il envoya auprès de lui
 10 deux prostituées dont l'aspect (était) très beau. L'empereur pensait que ces femmes pourraient le faire tomber avec elles dans le péché. Le saint les réprimanda, elles crurent en notre Seigneur le Christ par son intermédiaire, se repentirent et devinrent martyres. De même, les deux cents soldats confessèrent notre Seigneur le Christ devant l'empereur. (Celui-ci) ordonna de
 15 leur couper la tête avec des épées et ils reçurent la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Le saint maudit l'empereur et lui dit: «Ô toi qui acceptes l'œuvre de Satan et (qui es) sa demeure!» L'empereur se mit en fureur, ordonna de le jeter dans un grand chaudron et d'allumer (un feu) sous celui-ci. On lui fit cela, mais aucun dommage ne l'atteignit, au contraire il
 20 enseignait les gens alors qu'il était dans le chaudron. Quand la foule le vit parler et enseigner les gens (alors qu')il était indemne, sans dommage, elle s'étonna beaucoup, crut en notre Seigneur le Christ et s'approcha du chaudron pour en faire sortir le saint. L'empereur ordonna de les (= les gens) découper avec des épées, on les découpa avec des épées et ils reçurent la cou-
 25 ronne du martyr. Après cela l'empereur ordonna de suspendre au cou du saint Krestoforos une grosse pierre et de le jeter dans une fosse. On lui fit comme (l'empereur l')avait ordonné. L'ange de Dieu le sortit de la fosse indemne, sans dommage. Quand l'empereur fut las de le torturer, il ordonna de lui couper la tête; on lui coupa la tête à l'épée et il reçut la couronne du
 30 martyr dans le royaume des cieux. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous à jamais, amen.

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Malāl'ēl (= Malélél), fils de Qāynān (= Qénân). Malāl'ēl vécut cent soixante-cinq ans et engendra Yārēd (= Yèred). Tous ses jours furent de huit cent quatre-vingt-quinze ans.
 35 Malāl'ēl mourut un dimanche, le 2 de miyāzyā, et il fut enterré dans la Caverne des trésors. Que Dieu ait pitié par sa prière de son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour aussi mourut abbā Dākiyos (= Décus). Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles,
 40 amen.]

² Plutôt Babylas, si l'on en croit la chronologie.

አመ : ፫ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : አባ : ዮሐንስ : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ :
 ኢየሩሳሌም ። ለዝንቱ : ቅዱስ : ኮኑ : አበዊሁ : አይሁድ : ወየዓቅቡ : ሕገ : ኦሪት ።
 ወሶበ : ልሀቀ : ዝንቱ : ቅዱስ : መሀርዎ : አበዊሁ : ትምህርተ : ሕገ : ኦሪት : ወኮነ : 5
 ውስቴታ¹ : ማእምር ። ወኮነ : ይትዋሥአሙ : ለክርስቲያን : ወይትቃረኛሙ : እስክ :
 ጸንዓ : በውስተ : ልቡ : ወአምነ : ከመ : እግዚእነ : ክርስቶስ : መጽአ : ውስተ : ዓለም :
 ወውእቱ : አምላክ : ዘበአማን ። ወአምነ : በእዴሁ : ለቅዱስ : አባ : ይስጦስ² : ኤጲስ :
 ቆጶስ : ዘሀገረ : ኢየሩሳሌም ። ወአጥመቆ : ጥምቀተ : ክርስትና : ወሤም : ዲያቆነ :
 በሀገረ : ኢየሩሳሌም ። ወእምዝ : ልሀቀ : በገቢረ : ሠናይ : ወአእምሮ³ : እስክ : ደለዎ : 10
 ከመ : ይሠየም : ኤጲስ : ቆጶስ : ላዕለ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም ። ወሶበ : ነግሠ :
 * አድርያኖስ⁴ : ዘይሰመይ : ኤልያስ : አዘዘ : ከመ : ይሕንጹ : ዘተንሀለ : እምሀገረ :
 ኢየሩሳሌም : ፣ ወይሰመይ : በስሙ⁵ : ኤልያስ ። ወእምዝ : ሐነጸ⁶ : ዲበ : ጥኅተ :
 ምኑራብ⁷ : አይሁድ : ማኅፈደ ። ወገብረ : ዲበ : አንቀጹ : ጽላተ : ዘእብን : ክቡር :
 ወጸሐፈ : ዲቤሁ : ስም : ኤልያስ ። ወመልአት : ኢየሩሳሌም : በመዋዕሊሁ : እምነ : 15
 አሕዛብ : ወአይሁድ ። ወሶበ : ርእይዎሙ : አሕዛብ : ለክርስቲያን : እንዘ : ይመጽኡ :
 ኅበ : ኅልጎታ : ወይጾልዩ : ከልእዎሙ : ወሐነጹ : በሀየ : ምኑራብ : በስመ : ኮከብ :
 ዘሀራ : ወከልእዎሙ : ለክርስቲያን : ከመ : ኢይጎልፉ : ውስተ : ውእቱ : መካን ።
 ወበጽሐ : ላዕለ : ዝንቱ : ቅዱስ : ሐዘን : ዐቢይ : ወምንዳቤ : ወመከራ : እምነ : አሕ
 ዛብ : እለ : የኅድሩ : ውስተ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም : ወዘበጥዎ : ብዙኃ : ጊዜ : ወሰሐ
 ብዎ : ወአሕሰርዎ⁸ ። ወሰአሎ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ይትወከፍ : ነፍሶ : ኅቤሁ :
 ወአዕረፈ : በሰላም : እምድጎረ : ነበረ : ዲበ : መንበሩ⁹ : ፪ ዓመተ ። እግዚአብሔር :
 ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

* A 209v^b

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : ድንግል : ንጹሕ : አባ : ሚካኤል :
 ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀገረ : እስክንድርያ : ወውእቱ : እምኖልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : 25
 ጳጳሳት : ፸ ወ ፩ ። ለዝንቱ : አብ : ፈተወት : ነፍሱ : ሠናይት¹⁰ : በአልባስ¹¹ :
 መላእክት : ቅድስት¹² : እንተ : ይእቲ : አልባስ : ምንኑስና ። ወመንኩስ : በቤተ :
 ክርስቲያኑ : ለቅዱስ : አባ : መቃርስ : በገዳመ : አስቄጥስ ። ወነበረ : ውስተ : ገዳም :
 እስክ : ኮነ : አረጋዌ : ወተሠይመ : ላዕለ : መነኮሳት : ብዙ * ኃን : ወተጋደለ : በኩሉ :
 መዋዕሊሁ : ተጋደሎ : ሠናየ : ወአሥመሮ : ለእግዚአብሔር ። ወጸመወ : ጸማ : ዐቢየ : 30
 ዘአብጽሐ¹³ : ውስተ : ዝንቱ : ዓለም : ለሢመተ : ሊቀ : ጽጵስና : እንተ : ይእቲ :
 ሥርዓት : መሲሓዊት : ወበዓለም : ዘይመጽአ : ጸጋ¹⁴ : ሰማያዊት¹⁵ ። ወሶበ : አዕረፈ :
 አባ : ገብርኤል : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘእምቅድሜሁ : ወነበረ : መንበረ : ማርቆስ : ወንጌ

* A 210r^a

¹ + ፈድፋድ : E, P - - ² E, P ዮስጦስ : - ³ E, P ወበአእምሮ : - ⁴ E, P እንድርያኖስ : - ⁵ E, P ወበስሙ : ይሰመይ : - - ⁶ E, P ሐነጹ : - ⁷ A ምኑራብ : - ⁸ + ወአመንደብዎ ። E, P - - ⁹ A መንበሩ ስሩ : - ¹⁰ E, P ሠናይተ : - - ¹¹ E, P ከመ : ይልባስ : አልባስ : - ¹² E, P ቅዱሳን : - - ¹³ E, P እስክ : አብጽሐ : - ¹⁴ < E, P - - ¹⁵ A ሰማያዊት : -

LECTURE DU 3 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint abbā Yoḥannes (= Jean), évêque de la ville de Jérusalem. Les parents de ce saint étaient juifs et observaient la loi de la Tora. Quand ce saint eut grandi, ses parents lui dispensèrent l'enseignement de la loi de la Tora. Il y devint savant. Il disputait avec les chrétiens et les combattait jusqu'à ce que 'fût assuré dans son cœur — et il (le) crut — que notre Seigneur le Christ était venu¹ dans le monde et était le Dieu véritable. Il crut par l'intermédiaire du saint abbā Yeṣṥos (= Juste), évêque de la ville de Jérusalem; (celui-ci) le baptisa du baptême chrétien et l'ordonna dans la ville de Jérusalem. Ensuite il grandit dans l'exercice du bien et (en) science si bien qu'il fut digne d'être consacré évêque de la ville de Jérusalem. Quand régna 'Adreyānos (= Adrien) qui est appelé 'Ēlyās (= Aelius), (celui-ci) ordonna de (re)construire ce qui avait été détruit de la ville de Jérusalem et (ordonna aussi que celle-ci) fût appelée de son nom 'Ēlyās². Ensuite il construisit sur la porte du temple des Juifs une tour, il mit sur sa porte une tablette de pierre précieuse et y écrivit son nom «'Ēlyās». De son temps, Jérusalem était remplie de païens et de Juifs. Quand les païens virent les chrétiens venir au Golgotā (= Golgotha) et (y) prier, ils (le) leur interdirent, construisirent là un temple au nom de l'étoile Vénus et interdirent aux chrétiens de passer dans cet endroit. De grands chagrins, malheurs et épreuves arrivèrent à ce saint du fait des païens qui habitaient dans la ville de Jérusalem. Ils le frappèrent de nombreuses fois, le traînèrent (par terre) et le maltraitèrent. Il demanda à Dieu de recevoir son âme auprès de lui et mourut en paix après être resté sur son siège deux ans. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint, vierge (et) pur abbā Mikā'el (= Michel), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le soixante et onzième. La belle âme de ce père désira le saint vêtement des anges qui est le vêtement monastique. Il se fit moine dans l'église du saint abbā Maqāres (= Macaire) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). Il demeura dans le désert jusqu'à ce qu'il devînt vieux, et il fut nommé à la tête de nombreux moines. Il mena toute sa vie un beau combat (spirituel) et plut à Dieu. Il fournit de grands travaux qui l'amènèrent, dans ce monde, à la charge du patriarcat — qui est l'office³ chrétien — et, dans le monde à venir, (lui attirèrent) la grâce céleste. Quand mourut abbā Gabr'el (= Gabriel), le patriarche qui (le fut) avant lui, le siège de Mārḳos (= Marc) l'évangéliste resta sans patriarche quatre mois. Les évêques, les prêtres, les chefs (du peu-

¹ L'original arabe impose de faire de la complétive le sujet de ١٦٩ : «fût assuré» : ثبت عنده مجي («la venue ... fut certaine pour lui»). L'éthiopien autorise aussi à traduire: «... il devint fort dans son cœur et crut que ...».

² C'est-à-dire Aelia (Capitoline).

³ L'éthiopien traduit de manière assez vague l'arabe خلافة («califat, office de calife»).

ላዊ : ዘእንበለ : ሊቀ : ጳጳሳት : መጠነ : ፬ አውራግ¹⁶ ። ወነበሩ : ኤጲስ : ቆጶሳት¹⁷ :
 ወካህናት : ወሊሂቃን : ወማእምራን : መጠነ : ፫ አውራግ¹⁸ : እንዘ : የኃትቱ : ወየኃ
 ርዩ : በእንተ : ዘይኔይስ : ለዛቲ : ሢመት ። ወእምድጎረ : ሐቲት : ብዙጎ : ወጸማ :
 ዐቢይ : ጎረዩ : ፫ ሰብእ¹⁹ : ዘኮኑ : ስምዓ : በእንቲአሆሙ : ከመ : እሙንቱ : ርቱዓነ :
 ሃይማኖት : ወማእምራን : ወጸሐፉ : አስማቲሆሙ : ውስተ : ፫ ክርታሳት : ንኡሳን : 5
 ወጸሐፉ : ስሞ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ውስተ : አሐቲ : ክርታስ :
 ወሐተምምሙ : ለለ ፩፩ እምኔሆሙ : በሰምፅ : ወአንበርዎሙ : ዲበ : ምሥዋፅ ። ወነበሩ :
 ኤጲስ : ቆጶሳት : ወካህናት : ወመነኮሳት : ፫ መዓልተ : ወ ፫ ለያልዩ : እንዘ : ይጾልዩ :
 ወይቁድሱ : ወያስተበቀው : ጎበ : እግዚአብሔር : ልዑል : ከመ : ይሲም : ላዕሌሆሙ :
 ኖላዌ : ኄረ : ካህነ : ወማእመነ ። ወእምድጎረ²⁰ : ሠሉስ : መዓልት : ጸውዑ : ለሕፃን : 10
 ንኡስ : ወይቤልዎ : አውፅፅ : ለነ : አሐተ²¹ : እምእሉ : ፬ ሰምእ : ወአውፅእ²² :
 ለይእቲ : ሰምፅ : ዘውስቴታ : ስሙ : ለዝንቱ : ቅዱስ : አባ : ሚካኤል ። * ወአእመሩ :
 ኩሎሙ : ሰብእ : ከመ : እግዚአብሔር : ጎረዮ²³ : ወጸርጉ : ኩሎሙ²⁴ : እንዘ :
 ይብሉ : ይደልዎ : ይደልዎ : ይደልዎ ። ወሶቤሃ : ሤምዎ : ሊቀ : ጳጳሳት ። ወሐረ :
 በውስተ : ሢመቱ : በኩሉ : ሐረተ : ሠናይ : በከመ : ይደሉ : በሊቀ : ጽጽስና ። 15
 ወረሰዩ²⁵ : ሎቱ : ጸሐፊ²⁶ : ከመ : ይጸሐፍ : ሎቱ : ኩሎ : መልእክታተ²⁷ : ጎበ :
 ኩሉ : አህጉር : ወጎበ²⁸ : ኤጲስ : ቆጶሳት ። ወኮነ : ዝንቱ : አብ : ይሚህሮሙ :
 ለሕዝብ : ወይጌሥጸሙ : ለኃጥአን : ከመ : ይነስሑ : እምኃጣውኢሆሙ ። ወፈርህዎ :
 ኩሎሙ : መርዔት : እስመ : እሙንቱ : ጠዩቁ : ከመ : እግዚአብሔር : ምስሌሁ ።
 ወኮነ : ንጹሐ : ነፍሱ²⁹ : ወኢይፈቱ : ምንተኒ : እምጥዑማተ : ዝንቱ³⁰ : ዓለም : 20
 ወኢክብሮ : ወኢጥሪቶ ። ወኮነ : ይትጋደል : ወይሌቡ³¹ : ላዕለ : ነዳዖን : ወምስኪናን :
 ወይሁቦሙ : ዘይፈቅዱ³² : ወዘይተርፍ : እምኔሁ : ይሁቦ : በእንተ : ሕንጻተ : አብያተ :
 ክርስቲያናት ። ወኢፈጸመ : ዝንቱ : አብ : በሢመቱ : ዓመተ : ፍጽምተ : አላ³³ :
 ዘይንእስ : እምኔሃ : ወአዕረፈ : በሰላም ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

*A 210r^b

*P 41r^bl.5

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : መርቄ : ነጋዲ : ክርስቶሳዊ³⁴ ። ዝንቱ : ቅዱስ : 25
 ኮነ : እምሰብእ : አንጾኪያ : ወሀለዎ : ፍቁር : ወምእመን : ዘስሙ : ጉስፋር³⁵ : ከሐዲ :
 ወመምለኬ : ጣዖት : ወኢይትፈለጡ : በምንትኒ : ዘእንበለ : በሃይማኖት ። ወበአሐቲ :
 እመዋዕል : ሐሩ : መርቄ : ወጉስፋር³⁶ : ለነጊድ : ሀገረ : በግዳድ : ወነበሩ : ፮ ዕለተ :
 እንዘ : የሐውሩ³⁷ : በገዳም : ዘአልቦቱ : ሰብእ ። ወመርቄ : ክርስቲያናዌ : ባዕል :
 ውእቱ : ወሀሎ : ምስሌሁ : ፴ ልጥረ : ወርቅ ። ወእንዘ : ሀሎ : በፍኖት : ደወየ : ደዌ : 30
 ፅኑዓ : ዘያበጽሕ : ለሞት ። ወእምዝ : አስተጻንዓ : ርእሶ : ወጸሐፈ : እንዘ : ይብል :
 እምጎበ : ገብርክ : መርቄ : ወወልደ : አመትክ : እስመ : ብዩ : ፴ ልጥረ : ወርቅ :
 ጽዕንት : በበቅል : ጸሊም : ትኩን : ለክ : እእግዚእየ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብ
 ሔር : ዘለክ : ሰብሐት : * ህየንተ : አበሳዩ : ወጌጋይየ : ከመ : ተሀበኒ : መንግሥተ :

*P 41r^c

¹⁶ A አውራጎ : ¹⁷ A ቆጶሳት : — ¹⁸ A አውራጎ : — ¹⁹ E, P ሰብእ : ፫ ገዳማዊያን : — ²⁰ A ወእም
 ድጎረ : — ²¹ + ሰምፅ : E, P — ²² + ውእቱ : ሕፃን : E, P — ²³ + ወኮነ : ውእቱ : ወልደ : መቄዶስ :
 እምበዐተ : ደርሴን : ዘውስተ : ገዳም : E, P — ²⁴ + ሰብእ : E, P — ²⁵ E, P ወጎረዩ : — ²⁶ A
 ጸሐፊ : — ²⁷ A መልእክታተ : ; E, P መልእክታቲሁ : — ²⁸ + ኩሎሙ : E, P — ²⁹ E, P በልቡ : ወነ
 ፍሱ : — ³⁰ + መበልዕተዝ : E, P — ³¹ A ወይለቡ : ; + ሐውዖ : E, P —

ple) et les docteurs restèrent trois mois à chercher et à choisir qui serait le meilleur pour cette charge. Après de nombreuses recherches et beaucoup d'efforts, ils choisirent trois hommes dont il était attesté qu'ils étaient de foi droite et savants. Ils écrivirent leurs noms sur trois petits papiers, écrivirent le
 5 nom de notre Seigneur Jésus-Christ sur un (autre) papier, scellèrent chacun d'entre eux avec de la cire et les posèrent sur l'autel. Les évêques, les prêtres et les moines restèrent trois jours et trois nuits à prier, offrir (le Sacrifice) et supplier Dieu le Très-Haut pour qu'il plaçât sur eux un pasteur vertueux, prêtre et croyant. Après trois jours, ils appelèrent un petit enfant et lui dirent:
 10 «Tire pour nous un de ces quatre (papiers scellés à) la cire.» (L'enfant) tira (le papier scellé à) la cire où (était écrit) le nom de ce saint abbā Mikā'ēl. Tous les gens surent que Dieu l'avait choisi⁴, ils s'écrièrent tous en disant: «Il est digne, il est digne, il est digne», et le nommèrent patriarche aussitôt. Il observa dans sa charge toute belle conduite selon qu'il convient dans le
 15 patriarcat. Il établit pour lui un scribe pour écrire pour lui toutes les lettres à toutes les villes et aux évêques. Ce père enseignait le peuple et réprimandait les pécheurs pour qu'ils se repentissent de leurs péchés. Toutes (ses) ouailles le craignaient, car elles savaient bien que Dieu (était) avec lui. Son âme était pure et il ne désirait rien des douceurs de ce monde, ni ses honneurs, ni ses
 20 biens. Il portait ses forces et son attention sur les pauvres et les indigents et leur donnait ce dont ils avaient besoin, et ce qui lui restait, il le donnait pour la construction des églises. Ce père ne passa pas une année complète dans sa charge mais moins que cela et il mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

25 [En ce jour aussi mourut Marqē le marchand chrétien. Ce saint était des gens de ʿAnṣokiyā (= Antioche), il avait un cher et fidèle (ami) du nom de Gusfār, païen et adorateur des idoles. Ils n'étaient séparés par rien si ce n'est par la foi. Un (jour) d'entre les jours, Marqē et Gusfār allèrent commercer dans la ville de Bagdād (= Bagdad). Ils restèrent cinq jours à faire route dans
 30 un désert sans hommes; Marqē était un riche chrétien et avait avec lui trente livres d'or. Alors qu'il était en chemin, il souffrit d'un mal violent qui (l')approcha de la mort. Après cela, il réunit ses forces et écrivit (un papier) disant: «De la part de ton serviteur Marqē, le fils de ta servante: j'ai trente livres d'or chargées sur une mule noire; qu'elles soient pour toi, ô mon
 35 Seigneur Christ Fils de Dieu — toi à qui (revient) la gloire —, en compensa-

⁴ La deuxième recension ajoute: «il était fils de Maqēdos (= Macaire?), de la cellule de Darsēn (= Dinichtiri, littéralement «la Grande Cellule») qui (est) dans le désert».

³² E, P መፍቅዶሙ : ዘጎሠሡ : — ³³ + ሐይወ : E, P — ³⁴ P ክርታሳዊ : — ³⁵ E ጉሰፋር : — ³⁶ E ወጉሰፋር : — ³⁷ A የሐሩ : —

ሰማያት ፡ ወኢይኩን ፡ ለደቂቅየ ፡ ወለብእሲትየ ፡ ወለአዝማድየ ። ወጠብለላ ፡ ለክርታስ ፡
 ወጎተማ ፡ ወጸውዖ ፡ ለጉስፋር³⁸ ፡ ፍቁሩ ፡ ወአምሐሎ ፡ በአማልክቲሁ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡
 ሎቱ ፡ ኩሎ ፡ ዘይቤሎ ። ወሶበ ፡ መሐለ ፡ ይቤሎ ፡ ሶበ ፡ እመውት ፡ ኢትልክፈኒ ፡ አላ ፡
 ንሣእ ፡ ዘንተ ፡ ክርታስ ፡ ወጧልጥረ ፡ ወርቅ³⁹ ፡ ምስለ ፡ በቅሉ ፡ ወሀቦ ፡ ለእግዚእየ ፡
 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወመጥዎ ፡ በእዴክ ፡ 5
 ወኢተሀብ ፡ ለደቂቅየ ። ወይቤሎ ፡ ጉስፋር⁴⁰ ፡ አብድኑ⁴¹ ፡ አፍቁርየ ፡ አኮኑ ፡ ትብሉ ፡
 ክርስቶስ ፡ ሞተ ፡ ወተንሥእ ፡ ወዓርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማያት ፡ እክልኑ ፡ አዐርግ ፡ ሰማያተ ፡
 ከመ ፡ አሀቦ ። ወይቤሎ ፡ መርቄ ፡ ሑር ፡ ጎበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወለሊሁ ፡ ይመጽእ ፡
 ጎቤክ ፡ ወሀቦ ፡ እምእዴክ ፡ በእዴሁ ። ወእምድጎረዝ ፡ ሶበ ፡ አልጸቀ ፡ ለመዊት ፡ ነበረ ፡
 ጉስፋር⁴² ፡ ርጉቀ ፡ እንዘ ፡ ይጸንሕ ፡ ሞቶ ፡ ወርእየ ፡ እንዘ ፡ ይወርዱ ፡ መላእክት ፡ 10
 ጎቤሁ ፡ * እኒዞሙ ፡ ልብስ ፡ ብርሃን ፡ ወምስሌሆሙ ፡ ጸድቃን ፡ ወሰማዕት ፡ ወዳዊት ፡
 ይዜምር ፡ በመሰንቆ ፡ ወወረደ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በአምሳለ ፡ ርግብ ፡ ፀዐዳ ፡ ወዖደ⁴³ ፡
 መልዕልተ ፡ ሥጋሁ ፡ ፫ጊዜ ። ወሶበ ፡ ርእየት ፡ ነፍስ ፡ መርቄ ፡ ቅድስት ፡ ወፅአት ፡
 እምሥጋሃ ፡ ወዐርገት ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ በዐቢይ ፡ ስብሐት ። ወእምዝ ፡ መጽኡ ፡
 ፪ አናብስት ፡ ወክረዩ ፡ መቃብሪሁ ፡ ወቀበርዎ ። ወጉስፋርስ⁴⁴ ፡ ፀዓን ፡ ወርቆ ፡ ወሐረ ፡ 15
 እንዘ ፡ ያነክር ፡ በእንተ ፡ ኩሉ ፡ ዘርእየ ።

*P41v°a

ወሶበ ፡ ቀርቦ ፡ አንጸኪያ ፡ ነገሮ ፡ ራእይ⁴⁵ ፡ ለታዴዎስ ፡ መጋቤ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
 ከመ ፡ ይትመጠዎ ፡ ለጉስፋር⁴⁶ ፡ አረማዊ ፡ ወይጎሥሥ ፡ እምኔሁ ፡ ወርቀ ፡ ምስለ ፡
 በቅሉ ። ወሶበ ፡ ነገሮ ፡ ቀሲስ ፡ ለጉስፋር⁴⁶ ፡ ዘንተ ፡ ይቤሎ ፡ አንስ ፡ ኢይሁብ ፡
 ዘእንበለ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ እምእዴየ ፡ በእዴሁ ፡ በከመ ፡ 20
 አምሐለኒ ፡ አርክየ ። ወስሒቦ ፡ በቅለ ፡ ሐረ ፡ ጎበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወቀሲስ ፡
 ታዴዎስ ፡ አርቃወ ፡ ሎቱ ፡ አንቀጸ ። ወበዊእ ፡ ጉስፋር⁴⁷ ፡ አንበረ ፡ ውእተ ፡ ወር*ቀ ፡
 ላዕለ ፡ ምሥዋዕ ፡ ወወዲእ ፡ አንቀጸ ፡ አፀወ ። ወቆመ⁴⁸ ፡ በሀየ ፡ ወጊዜ ፡ መንፈቀ ፡
 ሌሊት ፡ ሰምዐ ፡ ድምፀ ፡ ነጎድጓድ ፡ ውሣጤ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወሠረቀ ፡ ብርሃን ፡
 ዐቢይ ፡ ወግብተ ፡ ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በስብሐት ፡ 25
 ዐቢይ ፡ ወምስሌሁ ፡ ፪ መላእክት ፡ ወነበረ ፡ መልዕልተ ፡ ምሥዋዕ ። ወይቤሎ ፡ መል
 አክ ፡ ለምንት ፡ ትቀውም ፡ ዝየ ፡ ጉስፋር⁴⁹ ፡ ከሐዲ ። ወነገሮ ፡ ጉስፋር⁴⁹ ፡ ከመ ፡
 አምሐሎ ፡ መርቄ ፡ በእንተ ፡ ወርቅ ፡ ከመ ፡ ኢየሀብ ፡ ለካልእ ፡ ዘእንበለ ፡ ለኢየሱስ ፡
 ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ። ወይቤሎ ፡ መልአክ ፡ ነዓ ፡ ሰግድ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
 ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘሎቱ ፡ ስብሐት ። ወሰገደ ፡ ጉስፋር⁵⁰ ፡ ወመጠዎ ፡ 30
 ክርታስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አመንኩ ፡ ብከ ፡ እግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘለከ ፡
 ይደሉ ፡ ስብሐት ። ወአዘዘ ፡ ይድልዎ ፡ ለወርቅ ፡ ወኮነ ፡ ጧልጥረ ። ወአዘዞ ፡ እግዚእነ ፡
 ለጉስፋር⁵¹ ፡ ከመ ፡ ይጠመቅ ፡ እምጎበ ፡ ቀሲስ ፡ ታዴዎስ ፡ ወተጠምቀ ፡ * ምስለ ፡
 ኩሉ ፡ ሰብእ ፡ ቤቱ ፡ መጠነ ፡ ፸ ወ ፳ ነፍስ ፡ ወሞተ ፡ በሃይማኖተ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡
 ስብሐት ። ጸሎቱ ፡ ለቅዱስ ፡ መርቄ ፡ ትኩን ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ 35
 ዓለም ፡ አሜን ።]

*P41v°b

*P41v°c

38 E ለጉስፋር ፡ — 39 < P — 40 E ጉስፋር ፡ — 41 E አብድኩን ፡ — 42 E ጉስፋር ፡ — 43 P ወዖደ ፡ — 44 E
 ወጉስፋርስ ፡ — 45 P ራእየ ፡ — 46 E ለጉስፋር ፡ — 47 E ጉስፋር ፡ — 48 P ወቆመ ፡ — 49 E ጉስፋር ፡ —
 50 E ጉስፋር ፡ — 51 E ለጉስፋር ፡

tion de mes fautes et de mes erreurs, pour que tu me donnes le royaume des
cieux. Qu'elles ne soient pas pour mes enfants ni pour ma femme ni pour ma
famille.» Il enroula le papier et le scella; il appela Gusfār son ami et lui fit
jurer par ses dieux de faire pour lui tout ce qu'il lui dirait. Quand (Gusfār) eut
5 juré, il lui dit: «Quand je mourrai, ne me touche pas, mais prends ce papier
et les trente livres avec la mule, et donne-les à mon Seigneur Jésus-Christ,
Fils de Dieu — gloire à lui! Remets(-les)-lui de ta main et ne (les) donne pas
à mes enfants.» Gusfār lui dit: «(Es-tu) fou, mon ami? Ne dites-vous pas que
le Christ est mort, est ressuscité et est monté dans les cieux? Puis-je monter
10 aux cieux pour (les) lui donner?» Marqē lui dit: «Va à l'église et lui-même
viendra auprès de toi, donne(-les)-lui en mains propres⁵.» Après cela, quand
(Marqē) fut près de mourir, Gusfār s'assit à l'écart en attendant sa mort. Il vit
des anges descendre auprès de lui (= Marqē) tenant un vêtement de lumière;
avec eux (il y avait) les justes et les martyrs, Dāwit (= David) psalmodiait
15 avec une harpe et l'Esprit Saint descendit sous l'apparence d'une colombe
blanche et tourna trois fois au-dessus de son corps. Quand la sainte âme de
Marqē vit (cela), elle sortit de son corps et monta au ciel dans une grande
gloire. Après cela vinrent deux lions, ils creusèrent sa (= de Marqē) tombe et
l'enterrèrent. Quant à Gusfār, il chargea l'or et s'en alla en s'étonnant de tout
20 ce qu'il avait vu.

Quand il fut proche de 'Anṣokiyā, une vision dit à Tādēwos (= Thaddée),
l'économe de l'église, de recevoir Gusfār le païen et de lui demander l'or
avec la mule. Quand le prêtre lui raconta cela, Gusfār lui dit: «Moi, je ne
(les) donnerai qu'à Jésus-Christ — gloire à lui! — en mains propres,
25 comme me l'a fait jurer mon ami.» Et, entraînant la mule, il alla à l'église et
le prêtre Tādēwos lui ouvrit la porte. (Une fois) entré, Gusfār posa l'or sur
l'autel et ferma la porte en sortant. Il se tint là et, au moment de minuit, il
entendit le bruit du tonnerre à l'intérieur de l'église. Une grande lumière
brilla et, soudain, notre Seigneur Jésus-Christ descendit du ciel dans une
30 grande gloire; (il y avait) deux anges avec lui et il s'assit sur l'autel. Un ange
lui (= à Gusfār) dit: «Pourquoi te tiens-tu ici, Gusfār le païen?» Gusfār lui
raconta que Marqē lui avait fait jurer à propos de l'or de ne (le) donner à per-
sonne d'autre qu'à Jésus-Christ — gloire à lui! L'ange lui dit: «Viens,
prosterne-toi, car celui-ci est le Christ, Fils de Dieu, à qui (convient) la
35 gloire.» Gusfār se prosterna et lui (= au Christ) remit le papier en disant: «Je
crois en toi, mon Seigneur Jésus-Christ, toi à qui convient la gloire.» (Le
Christ) ordonna de peser l'or, et (celui-ci) faisait trente livres. Notre Seigneur
ordonna à Gusfār de se faire baptiser par le prêtre Tādēwos, il fut baptisé
avec tous les gens de sa maison — soixante-quinze âmes — et mourut dans
40 la foi du Christ — gloire à lui! Que la prière de ce saint Marqē soit avec son
cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

⁵ Littéralement «de ta main dans sa main».

አመ : ፬ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮኑ : ቅዱሳን : ሰማዕታት : ፊቅጦር : ወዳኪዮስ¹ : ወኤሬኒ : ወብዙኃን : ሰብእ : ዕድ : ወአንስት : ወደናግል ። እሉ : ቅዱሳን : ኮኑ : በመዋዕለ : መንግሥቱ : ለቄስጦንጢኖስ : ወበመዋዕለ : ወልዱ : አንሐሉ : አብያተ : ጣዖታት : ብዙኃተ : ወሰበሩ : ጣዖታቲሆሙ : ወአውዓይዎሙ : በእሳት ። ወሐነጹ : ውስተ : አብያተ : ጣዖታት² : ብዙኃን : አብያተ : ክርስቲያናት : ወመሥዋዕተ : በስመ : እግዝእ *ትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወላዲተ : አምላክ : ወበስምሙ : ለቅዱሳን³ ። ወሶበ : ሞተ : ቄስጦንጢኖስ : ወነግሠ : ሉልያኖስ⁴ : ከሐዲ : ወአቀመ : አምልኮ : ጣዖታት : ወሐነጹ : አብያተ : ጣዖታት : ወአክበርሙ : ለገነውቶሙ : ወቀተሎሙ : ለብዙኃን : ክርስቲያን ። ወሰምዓ : ዜናሆሙ : ለእሉ : ቅዱሳን : ዘከመ : ገብሩ : በአብያተ : ጣዖታት : ወዘከመ : ሰበሩ : ጣዖታተ ። ፀአንዝዎሙ : ወኩነንዎሙ⁵ : ዙነኔ : ዓቢዩ : በብዙኅ : መዋዕል : ወቀሠፍዎሙ : ወሰቀልዎሙ : ወሰጠቁ⁶ : ሥጋሆሙ : በመጥባሕታት : ዘኅጺን ። ወእምድኅረዝ : መተሩ : አርእስቲ ሆሙ : በአስይፍት : ወነሥኡ : አክሊለ : ስምዕ : በመንግሥተ : ሰማያት ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 210v°a

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : አባ : ይስሐቅ : አበ : ምኔት ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

አመ : ፭ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : ነቢይ : ዓቢይ : ጸድቅ : ሕዝቅኤል : ወልደ : ቡዚ¹ : ካህን ። ዝንቱ : ጸድቅ² : ኮነ : ካህን : ወነቢዩ : ወተዪወወ : ኅበ : ሀገረ : ባቢሎን : ሶበ : ዪዎሎሙ : ናቡክድናጸር³ : ለደቂቀ : እስራኤል ። ወወረደ : ላዕሌሁ : መንፈስ : ትንቢት : እንዘ⁴ : ሀሎ : ውስተ : ምድረ : ባቢሎን : ወተናገረ : በውስተ : ትንቢቱ : ቃላተ⁵ : መንክራተ ። ወይቤ : በውስተ : ትንቢቱ : በእንተ : ልደቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እምነ : እግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም ። ወእምድኅረ : ወለደቶ : ነበረት : በድንግልናሃ ። ወተነበዩ : እንዘ : ይብል : ከመዝ : እስመ : አነ : ርኢኩ : በምሥራቅ : ፕላተ : ዕፁተ ። ወይቤለኒ : * እግዚአብሔር : ዛቲ : ፕላት : ትነብር : ዕፁታ : ወኢይትረኃው : ወኢይበውእ : ውስቴታ : ወኢይወፅእ : ዘእንበለ : እግዚአብሔር : አምላክ : እስራኤል : እስመ : ውእቱ : ይበውእ : ውስቴታ : ወይወፅእ : እምኔሃ ። ወተነበዩ : በእንተ : ጥምቀተ : ክርስትና : ዘትቄድስ⁶ : ነፍሰ : ሰብእ :

*A 210v°b

¹ E, P ወዳክዮስ : — ² A ጣዖታተ : — ³ E, P ለብዙኃን : ቅዱሳን ። — ⁴ E, P ጉልያኖስ : — ⁵ E, P ወአኅዞሙ : ወኩነኖሙ : — ⁶ + ማእሰ : E, P
¹ E, P ቡዝ : — ² < E, P — ³ E, P ናቡክድናጸር : — ⁴ A ወእንዘ : — ⁵ A ቃላ : — ⁶ A ዘትቀድስ : —

LECTURE DU 4 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a les saints martyrs Fiḡtor (= Victor), Dākiyos (= Dèce),
 5 'Ērēni (= Irène) et beaucoup de gens — hommes, femmes et vierges. Au
 temps du règne de Quasṭanṭinos (= Constantin) et au temps de son fils, ces
 saints avaient détruit de nombreux temples, avaient brisé leurs idoles et les
 avaient brûlées par le feu. Ils avaient construit dans les temples de nom-
 breuses églises et autels au nom de notre Dame la sainte Vierge Marie, mère
 de Dieu, et au nom des saints. Quand mourut Quasṭanṭinos (= Constance),
 10 Lulyānos (= Julien) l'apostat régna; il restaura le culte des idoles, construisit
 des temples, honora leurs prêtres et tua beaucoup de chrétiens. Il apprit l'his-
 toire de ces saints, comment ils avaient agi avec les temples et comment ils
 avaient brisé les idoles. On se saisit d'eux et on leur infligea une grande tor-
 ture pendant de nombreux jours. On les flagella, on les suspendit et on
 15 déchira leurs corps avec des couteaux de fer. Après cela, on leur coupa la tête
 avec des épées et ils reçurent la couronne du martyr dans le royaume des
 cieux. Que leur prière et leur bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Yesḡaq (= Isaac) l'abbé. Que sa
 20 prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

LECTURE DU 5 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le grand prophète, le juste Hezqe'ēl (= Ézéchiel), fils de
 Buzi (= Bouzi) le prêtre. Ce juste était prêtre et prophète, il fut emmené cap-
 25 tif à la ville de Bābilon (= Babylone) quand Nābukednāṣar (= Nabu-
 chodonosor) emmena captifs les enfants d'Israël. L'esprit de prophétie
 descendit sur lui et, alors qu'il était dans le pays de Bābilon, il prononça dans
 sa prophétie des paroles prodigieuses. Il parla dans sa prophétie de la nais-
 sance de notre Seigneur Jésus-Christ de notre Dame la sainte Vierge Marie:
 30 après l'avoir enfanté, elle resta dans sa virginité. Il prophétisa en parlant
 ainsi: «*J'ai vu à l'orient une porte fermée. Le Seigneur m'a dit: Cette porte
 restera fermée, elle ne sera pas ouverte; n'y entrera et n'(en) sortira que le
 Seigneur, Dieu d'Israël; lui y entrera et en sortira*¹.» Il prophétisa sur le bap-
 tême chrétien qui sanctifie l'âme de l'homme et son corps, lui arrache le cœur
 35 de pierre et le fait fils de Dieu par la descente de l'Esprit Saint sur lui². Il rép-

¹ Ézéchiel 44,1-2.

² Cf. Ézéchiel 36,26 et Galates 4,6.

ወሥጋሁ : ወትመልሕ : እምኔሁ : ልበ : ዘእብን : ወትሬስዮ⁷ : ወልደ : እግዚአብሔር :
 በርደተ : መንፈስ : ቅዱስ : ላዕሌሁ⁸ ። ወገሠጸሙ : ለካህናት : በእንተ : ኅዲጎቶሙ :
 ትምህርተ⁹ : ለሕዝብ : ወይቤሎሙ : ተዓቀቡ : እምሀኬት : ወኢትትዓወሩ : ፣ እምነ :
 ሕዝብ¹⁰ ። ፣ ወከሠተ : ሎሙ¹¹ : ወይቤሎሙ : እስመ : እግዚአብሔር : የኃሥሥ :
 ነፍሳተ : ሕዝብ¹² : እምኔክሙ : ለእመ : ኢመሀርክምምሙ : ወለእመ : ኢያንቃሀክም
 ምሙ ። ወተነበየ : በእንተ : ትንሣኤ¹³ : ወከሠተ : ከመ : አብድንት : ሀለምሙ :
 ይትነሥኡ : ወይከውኑ¹⁴ : አሐደ : ምስለ : ነፍሳቲሆሙ : በከመ : ነበሩ : ቀዳሚ :
 ወይነሥኡ¹⁵ : በከመ : ይደልዎሙ : እመሂ : ኩነኔ : ወእመሂ : ትፍሥሕተ ። ወተነበየ :
 ትንቢታተ : ብዙኃተ : ዘትበቀጽፅ : ባቲ¹⁶ : ለዘ : ያነብብ ። ወከሠተ : እግዚአብሔር :
 ዲበ : እደዊሁ : ተአምራተ¹⁷ : ብዙኃተ ። ወሶበ : አምለኩ : ደቂቀ : እስራኤል :
 ለጣዖታት : በሀገረ : ባቢሎን : ወገሠጸሙ : በእንተዝ : ወተንሥኡ : ላዕሌሁ :
 ሊቀውንቲሆሙ : ወቀተልዎ ። ወተነበየ : እምቅድመ : ትስብእቱ : ለ*እግዚእነ :
 ክርስቶስ : በ፳፻ዓመት : ፸ ወ ፯ ወኮነ : መዋዕለ : ትንቢቱ : ፳ዓመት ። እግዚአብሔር :
 ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

*A211r'a

*P42r°b1.15

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ገድሉ : ለአፍላሚስ : ወታእድራ : ወአርሳኒ : መነኮስ ።
 ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም ።]

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አባ : ዋሲልድስ¹⁸ ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ :
 ምስለ : ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም ።]

አመ : ፮ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : አዕረፈት : ቅድስት : ገዳማዊት¹ : ማርያም : ግብጻዊት ። ዛቲ :
 ቅድስት : ኮነት : እምብሔረ : ግብጽ : እምሀገረ : እስክንድርያ : ወኮኑ : አበዊሃ :
 ክርስቲያን² ። ወኄጣ³ : ጸላኤ⁴ : እጓለ : እመሕያው⁵ : ወአስሐታ : ወረሲያ :
 መሥገርተ : ሎቱ : ወአስገረ : ባቲ : ነፍሳተ : ብዙኃነ : ዘኢይትጎለቀጽ ። ወውእ
 ቱኬ : እስመ : ሰይጣን : ረሲያ⁶ : ወወሀበት : ሥጋሃ : ለዝሙት : ዘእንበለ : አስብ :
 አላ : በእንተ : ፍቅራ : ለኃጢአት : ጠፋኢት ። ወነበረት : ውስተ : ዝንቱ : ግብር :
 ርኩስ : መጠነ : ፲ ወ ፯ ዓመት⁷ : ወፍቅራ : ይትዌሰክ : ውስተ : ዝንቱ : ግብር : ርኩስ ።
 ወበፈቃደ : ፍቅረ⁸ : እግዚአብሔር⁹ : ለእጓለ : እመሕያው : አርአያሃ : ለሰብእ :
 እንዘ¹⁰ : ይፈቅዱ : ከመ : ይሐሩ : ወይትባረኩ : እመቃብሪሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ :

⁷ A ወትረስዮ : — ⁸ + ወአጽንዓ : ሕዝብ : E, P — ⁹ A ትምህተ : — ¹⁰ E, P እምሀር : — ¹¹ E, P
 ወገሠምሙ : — ¹² E, P ሰብእ : — ¹³ + ሥጋት : P — ¹⁴ A ወይክኑ : — ¹⁵ E, P ወይትነሥኡ : — ¹⁶ E,
 P ይእቲ : — ¹⁷ + ወመንክራተ : E, P — ¹⁸ P ወዋሲልድስ :
¹ < E, P — ² + ወሶበ : ኮነ : መዋዕሊሃ : ፻ ወ ፪ ዓመተ : E, P — ³ E, P ኄጣ : — ⁴ + ሠናያት :
 ወፀረ : E, P — ⁵ A እመሕያ : — ⁶ + ታፈቅር : ዝሙተ : E, P — ⁷ E, P ፳ ወ ፯ ዓመት : — ⁸ < E, P —
⁹ + መፍቀሪ : E, P — ¹⁰ E, P እለ : —

rimanda les prêtres parce qu'ils abandonnaient l'enseignement du peuple et il leur dit: «Gardez-vous de la paresse et ne détournez pas les yeux du peuple.» Il leur fit une révélation et leur dit: «Dieu vous réclamera les âmes du peuple si vous ne les enseignez pas et si vous ne les éveillez pas³.» Il prophétisa sur la résurrection et révéla que les corps ressusciteraient, deviendraient un avec leurs âmes⁴, comme ils étaient auparavant, et recevraient selon ce qu'ils mériteraient: soit le châtiment soit la joie. Il fit beaucoup de prophéties «qui sont utiles à celui qui (les) a lues⁵. Dieu fit voir par ses mains des miracles nombreux. Quand les enfants d'Israël adorèrent les idoles dans la ville de Bābilon, il les réprimanda à cause de cela. Leurs chefs se levèrent contre lui et le tuèrent. Il prophétisa cinq cent soixante-dix-sept ans avant l'incarnation de notre Seigneur le Christ et les jours de sa prophétie furent de vingt ans. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

[En ce jour aussi, (il y a) le combat (spirituel) de 'Aflāmis, Tā'odrā (= Théodora) et 'Arsāni (= Arsène) le moine. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

⁶ [En ce jour aussi mourut abbā Wāsildes (= Basilide?). Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles.]

LECTURE DU 6 MIYĀZYĀ

20 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut la sainte anachorète Māryām (= Marie) l'Égyptienne. Cette sainte était du pays d'Égypte, de la ville d'Alexandrie; ses parents étaient chrétiens. L'ennemi du genre humain la séduisit¹, la trompa, en fit un filet pour lui et captura par elle beaucoup d'âmes, innombrables. Cela (eut lieu) ainsi: Satan la fit donner² son corps à la fornication sans salaire, mais pour l'amour du péché destructeur. Elle resta dans cette manière d'agir impure dix-sept ans et son amour (de la fornication) augmentait dans cette manière d'agir impure. Par la volonté de l'amour de Dieu pour le genre humain, (Dieu) lui fit voir des gens voulant aller — et être bénis par le tombeau de notre Seigneur Jésus-Christ — à la ville de Jérusalem. 'Elle agita dans son cœur la pensée³ d'aller avec eux et elle monta dans un bateau avec

³ Cf. *Ézéchiel* 34,1-10.

⁴ Cf. *Ézéchiel* 37,4-10.

⁵ La construction de l'éthiopien (corrigée dans la deuxième recension), qui calque l'arabe (يستفيع بها من), est incorrecte: il faut ou ስጉብቀታ፡ ለ ... («qui est utile à ...») ou ስጉብቀታ፡ ባገ፡ ለ ... («par lesquelles il y a de l'utilité pour ...»). Cf. aussi *2 Timothée* 3,16.

⁶ E et les manuscrits utilisés par Budge réunissent en un seul paragraphe cette commémoration et la précédente.

¹ La deuxième recension ajoute «quand elle eut douze ans».

² Littéralement «la fit et elle donna».

³ Littéralement «Sa pensée fut agitée dans son cœur ...».

ክርስቶስ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም ። ወተሀውከ : ሕሊናሃ : ውስተ : ልባ : ከመ : ትሐር :
ምስሌሆሙ : ወተጽዕነት : ውስተ : ሐመር : ምስለ : ብዙኃን : ሰብእ ። ወሶበ : እኅዙ :
ከመ : ይሐሩ : ይቤልዋ : ኖትያት : ሀብነ : አስበ : ሐመር ። ወሶበ : ኢሀሎ : ምስሌሃ :
ንዋይ : ዘትሁቦሙ : ወሀበቶሙ : ሥጋሃ : ከመ : ይዘምዉ : ባቲ : ሀየንተ : አስበ :
ሐመር ። ወሶበ : በጽሐት : ኅ*በ : ሀገረ : ኢየሩሳሌም : ገብረት : ከመዝ : ወኮነት : 5
ትዜሙ¹¹ : ወትረ ። ወሶበ : ፈቀደት : ከመ : ትባእ¹² : እምኖጎተ¹³ : ቤተ :
ክርስቲያን : ዘመቃብሪሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ከልአታ : ኅይለ :
መለኮታዊት : እምበዊእ ። ወኮነት : ሶበ : ትፈቅድ : ከመ : ትባእ : ምስለ : ሰብእ : እለ :
ይበውኡ : ይከልአ : ኅይለ : እግዚአብሔር : ከመ : ኢትባእ ። ወሶበ : ገብረት : ከመዝ :
ብዙኃ : ጊዜያተ : ወኢተክሀላ : ከመ : ትባእ : ሐለየት : ከመ : ከልአታ : ለበዊእ : በእ 10
ንተ : ርኩስ : ግብራ ። ወአንሥአት : አዕይንቲሃ¹⁴ : ኅበ : እግዚአብሔር : መሐሪ :
እንዘ : ትቴክዝ : ወተሐዝን : በልባ ። ወርእየት¹⁵ : ሥዕለ : እግዝእትነ : ቅድስት :
ድንግል : ማርያም : ወበከየት : ቅድሜሃ : ወሰአለታ¹⁶ : እንዘ : ትብል : አተንባሊተ :
ኩሎሙ : ሕዝበ : ክርስቲያን : አወላዲተ : አምላክ : ተዋሐሰኒ : እስመ : አነ : ለእመ :
ቦእኩ : ወፈጽምኩ : በዓለ : በከመ¹⁷ : ኩሎሙ : ሰብእ¹⁸ : እገብር : ኩሎ : ዘአዘዝክኒ ። 15
ወሶበ : ትቤ : ዘንተ : እንዘ : ትበኪ : ቦአት : ፍጡነ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን :
ዘመቃብሪሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወሶበ : ፈጸመት : ግብረ : በዓል :
ተመይጠት : ኅበ : ሥዕለ : እግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወጸለየት :
ቅድሜሃ : ጸሎተ : ነዊሃ : ወበከየት : ብካየ : መሪረ : ወአስተብቀዓት : ኅቤሃ : ከመ :
ትፈንዋ : ኅበ : መካን : ዘትፈቅድ : ከመ : ታድኅን : ነፍሳ ። ወመጽአ : ኅቤሃ : ቃል 20
እምኅበ : ሥዕለ : እግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : እንዘ : ይብል : ለእመ :
ቦእኪ : ውስተ : ገዳመ : ዮርዳ*ኖስ : ትረክቢ : ዕረፍተ : ወመድኃኒተ ። ወተወክፈት :
ወእተ : ቃል : ወጸለየት : ወተንበለት : በሥዕለ : እግዝእትነ : ማርያም : ወወፅአት ።
ወሶበ : ወፅአት : ረከበት : ጁብእሴ : ወወሀባ : ቪጸራይቀ : ወተሣየጠት : በሙ :
ኅብስተ : ወእምዝ : ዐደወት : ፈለገ : ዮርዳኖስ ። ወነበረት : ውስተ : ገዳመ : ዮርዳኖስ 25
ዕጂ ወጂዓመተ : እንዘ : ትትጋደል : ተጋድሎ : ዓቢየ : ወኮነ : ሰይጣን : ይፀብአ : በፍ
ቅረ : ርኩስና : ዘነበረት : ትገብር : ቀዳሚ ። ወትሴሰየት¹⁹ : በውእቱ : ኅብስት :
ዘተሣየጠቶን : ብዙኃ : መዋዕለ ። ወኮነት : ትጸውም : በበጄ መዓልት : ጄ መዓልት :
ወበበጅ መዓልት : ጅ መዓልት : ወትሴሰይ : እምውእቱ : ኅብስት : በበንስቲት : ንስቲት ።
ወሶበ : ሐልቀ : ውእቱ : ኅብስት : ኮነት : ትሴሰይ : ሣዕረ : ገዳም ። ወሶበ : ተፈጸመ : 30
ላቲ : ዕጂ ወጄ ዓመት : እንዘ : ተዐይል : ውስተ : ይእቲ : ገዳም : ወወፅአ : ቅዱስ :
ቀሲስ : ዘሲማስ : ኅበ : ገዳመ : ዮርዳኖስ : ከመ : ይፈጽም : ውስቲታ : ጸመ : ዓቢየ :
ዘዕጂ መዓልት : ቅድስት : በከመ : ልማደ : ደብሩ : እስመ : ልማዶሙ : ለመነኮሳተ :
ደብረ : ዚአሁ : ለለዓመት : በዓቢይ : ጸም : ከመ : ይጸኡ : ውስተ : ገዳም : ወይፀመዱ :
ወይትጋደሎ : እስከ : አመ : ይትፈጸም²⁰ : ጸም ። ወሶበ : ወፅአ : ቅዱስ : ዘሲማስ : 35
ኅበ : ገዳመ : ዮርዳኖስ : ሰአሎ : ለእግዚአብሔር : ከመ : ያርእዮ : በዘይትናዘዝ : ቦቱ ።
ወእንዘ : ውእቱ : የአይል : ውስተ : ገዳም : ርእያ : ለዛቲ : ቅድስት : እምርኑቅ :

*A 211r^b

*A 211v^a

¹¹ A ትዘሙ : -- ¹² + ምስለ : ሰብእ : E, P — ¹³ E, P ኅበ : ኖጎተ : — ¹⁴ + መንገለ : ሰማይ : E, P — ¹⁵ + በውስተ : አንቃዕድዎታ : E, P — ¹⁶ + በአሚን : E, P — ¹⁷ E በኅበ : P ምስለ : —

beaucoup de gens. Quand ils commencèrent à avancer, les marins lui dirent: «Donne-nous le prix du (voyage en) bateau.» Comme elle n'avait pas d'argent à leur donner, elle leur donna son corps pour forniquer avec à la place du prix du (voyage en) bateau. Quand elle arriva à la ville de Jérusalem, elle agit ainsi et elle forniquait continuellement. Quand elle voulut entrer par la porte de l'église du tombeau de notre Seigneur Jésus-Christ, la puissance divine l'empêcha d'entrer. Quand elle voulait entrer avec les gens qui entraient, la puissance de Dieu l'empêchait d'entrer⁴. Quand elle eut agi ainsi beaucoup de fois et qu'elle ne fut pas parvenue à entrer, elle pensa que (la puissance de Dieu) l'avait empêchée d'entrer à cause de sa manière d'agir impure. Elle leva les yeux vers Dieu le miséricordieux en s'affligeant et s'attristant dans son cœur et elle vit l'image de notre Dame la sainte Vierge Marie. Elle pleura devant elle et l'implora en disant: «Ô toi qui intercèdes pour tout le peuple des chrétiens, ô mère de Dieu, fais-moi crédit: si j'entre et célèbre entièrement la fête comme tous les gens, je ferai tout ce que tu m'ordonneras.» Quand elle eut dit cela en pleurant, elle entra rapidement dans l'église du tombeau de notre Seigneur Jésus-Christ. Quand elle eut achevé les cérémonies de la fête, elle retourna près de l'image de notre Dame la sainte Vierge Marie, fit devant elle une longue prière, versa des pleurs amers et la supplia de l'envoyer dans le lieu qu'elle voudrait pour qu'elle sauvât son âme. Une voix vint à elle depuis l'image de notre Dame la sainte Vierge Marie lui disant: «Si tu entres dans le désert de Yordānos (= Jourdain), tu trouveras le repos et le salut.» Elle accueillit cette parole, pria, demanda l'intercession de notre Dame Marie et partit.

Quand elle partit, elle trouva un homme (qui) lui donna trois piécettes, et elle en acheta du pain. Ensuite elle traversa le fleuve de Yordānos. Elle resta dans le désert de Yordānos quarante-sept ans en menant un grand combat (spirituel). Satan l'attaquait par l'amour de l'impureté qu'elle pratiquait auparavant. Elle se nourrit pendant de nombreux jours du pain qu'elle avait acheté. Elle jeûnait deux jours de suite et trois jours de suite. Elle se nourrissait de ce pain par petites quantités. Quand le pain fut terminé, elle se nourrit de l'herbe du désert. Quand elle eut passé quarante-cinq ans à errer dans le désert, le saint prêtre Zosimās (= Zosime) sortit dans le désert de Yordānos pour y accomplir le grand jeûne de quarante jours saints, selon la coutume de son monastère: en effet, (c'était) la coutume des moines de son monastère de sortir chaque année dans le désert pour le grand jeûne et de s'(y) livrer à la dévotion et à l'ascèse jusqu'à ce que le jeûne fût terminé. Quand le saint Zosimās sortit dans le désert de Yordānos, il demanda à Dieu de lui faire voir quelqu'un par qui il serait réconforté. Alors qu'il errait dans le désert, il

⁴ ወኮነት ስበ ስበ ... ይከልእ ስበ ... calque l'arabe ... وكانت كلما ... تمنع («toutes les fois que ... elle était empêchée ...») de façon incompréhensible en éthiopien.

*A 211v^b

ወመሰሎ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ሰይጣን ። ወሶበ ፡ ጸለየ ፡ ተ*ከሥተ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይእቲ ፡ ሰብእ ። ወሐረ ፡ ኅቤሃ ፡ ወጎዮት ፡ እምኔሁ ፡ ወኮነ ፡ ይተልዋ ፡ ወይረውፅ ፡ ድኅሬሃ ፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ኅቤሃ ፡ ወይእቲ ፡ ትጎይይ ፡ እምኔሁ ። ወእምድኅረዝ ፡ ጸውዓቶ ፡ በሰሙ ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ አዞሲማስ ፡ ለእመ ፡ ፈቀድከ²¹ ፡ ከመ ፡ ትትናገር ፡ ምስሌየ ፡ ውግር ፡ ሊተ ፡ ጸርቀ ፡ ከመ ፡ እትከደን ፡ ቦቱ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ዕርቅት ። ወአንከረ²² ፡ ሶበ ፡ ጸውዓቶ ፡ በሰሙ ፡ ወወገረ ፡ ላቲ ፡ በዘ ፡ ትትከደን ፡ ቦቱ ። ወሶበ²³ ፡ መጽአት ፡ ኅቤሁ ፡ ወሰገደት ፡ ሎቱ ፡ ወሰገደ²⁴ ፡ ላቲ²⁵ ፡ ወተአምኑ ፡ በበይናቲሆሙ ። ወሰአለቶ ፡ ከመ ፡ ይጸሊ ፡ ላዕሌሃ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ካህን ፡ ወእምዝ ፡ ሰአለ ፡ ፣ ወሰገደ ፡ ላቲ²⁶ ፡ ከመ ፡ ታጠይቆ ፡ ኩሎ ፡ ገድላ ። ወነገረቶ ፡ ኩሎ ፡ ዘኮነ ፡ እምኔሃ ፡ እምጥንቱ ፡ እስከ ፡ ውእቱ²⁷ ፡ ጊዜ ።

ወእምዝ ፡ ሰአለቶ ፡ ከመ ፡ ይትመየጥ ፡ ኅቤሃ ፡ በዓመት ፡ ዘይመጽእ ፡ ወምስሌሁ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወይቤላ ፡ እወ ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡ እምድኅረ ፡ ዓመት ፡ ፍጽምት ፡ ነሥእ ፡ እምሥጋሁ ፡ ቅዱስ ፡ ወደሙ ፡ ክቡር ፡ ውስተ ፡ ጽዋፅ ፡ ወነሥእ ፡ ምስሌሁ ፡ ፍሬ ፡ በለስ ፡ ወተምር ፡ ወብርስን²⁸ ፡ ዘርሑስ ፡ በማይ ። ወመጽእ ፡ ኅበ ፡ ሐይቀ ፡ ፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወርእያ ፡ ለቅድስት ፡ እንዘ ፡ ትመጽእ²⁹ ፡ ወታንሶሱ ፡ ዲበ³⁰ ፡ ፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ። ወሶበ ፡ በጽሐት ፡ ኅቤሁ ፡ ተአምኑ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ ወጸለዩ ፡ ወእምዝ ፡ መጠዋ ፡ ምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ። ወአውፅእ ፡ ላቲ ፡ ውእተ ፡ ተምረ ፡ ወፍሬ ፡ በለስ ፡ ወብርስን ፡ ወሰ*አላ ፡ ከመ ፡ ትትመጠው ፡ እምኔሁ ። ወነሥእት ፡ በእዴሃ ፡ ንስቲተ ፡ እምብርስን ፡ በእንተ ፡ በረከት ። ወእምዝ ፡ ሰአለቶ ፡ ከመ ፡ ይትመ የጥ ፡ ኅቤሃ ፡ በዳግም ፡ ዓመት ፡ ዘይመጽእ ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ካልእት ፡ ዓመት ፡ ሐረ ፡ ኅበ ፡ ፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ፡ ወረከባ ፡ ለቅድስት ፡ በዘአዕረፈት ። ወንቡር³¹ ፡ በኅበ ፡ ርእሳ ፡ መጽሐፍ ፡ ዘጽሑፍ ፡ ውስቴቱ ፡ ከመዝ³² ፡ ቅብራ ፡ ለማርያም ፡ ነዳይት ፡ ውስተ ፡ መሬት ፡ ዘተፈጥረት ፡ እምኔሁ ። ወአንከረ ፡ እምጽሕፈት ፡ ወርእየ ፡ ኅበ ፡ እገሪሃ ፡ አንበሳ ፡ እንዘ ፡ የዓቅባ ። ወሶበ ፡ ሐለየ ፡ በልቡ³³ ፡ በምንት ፡ ይከርይ³⁴ ፡ ላቲ ፡ መቃብረ ፡ መጽእ ፡ ውእቱ ፡ አንበሳ ፡ ወከረየ ፡ ላቲ ፡ መቃብረ³⁵ ። ወቀበራ ፡ ቅዱስ ፡ ዞሲማስ ፡ ወገብአ ፡ ኅበ ፡ ደብሩ ፡ ወዜነዎሙ ፡ ለመነኮሳት ፡ ገድላ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ማርያም ፡ ግብጻዊት ፡ እምጥንታ ፡ እስከ ፡ ተፍጻሜታ³⁶ ፡ ወአንከሩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወሰብሕዎ ፡ ለእግዚአብሔር³⁷ ። ወኮነ ፡ ኩሎ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወታ ፡ ፸ ወ ፯ ዓመት³⁸ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን ፡ በጸሎታ ፡ አሜን ።

*A 211r^a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አስተርአዮ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለቶ ማስ ፡ ሐዋርያ ፡ አመ ፡ ፰ ለትንሣኤሁ ። ወአርአዮ³⁹ ፡ አሰርሙ ፡ ለቅንዎት ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ። ወአኅዞ ፡ እደዊሁ ፡ ወአንበራ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ፡ መለኮታዊ ፡ መካነ ፡ ኩናት ፡ ዘረገዝዎ⁴⁰ ፡ ባቲ ። ወይቤሎ ፡ ቶማስ ፡ እግዚእየ ፡ ወአምላኪየ ። ወአውሥእ ፡ እግዚእነ ፡ ወይቤሎ ፡ ሶበ ፡ ርኢከኒ ፡ አመንከ⁴¹ ፡ ብፁዕ ፡ *ዘየአምን ፡ ብየ ፡ ዘእንበለ ፡ ይርአየኒ ። ወበትርጓሜ ፡ ወንጌል ፡ ይቤ ፡ እስመ ፡ ቶማስ ፡ ሐዋርያ ፡ ሶበ ፡ አንበረ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ውዕየ ፡ እዴሁ ፡ እምእሳተ ፡ መለኮት ።

*A 212r^b

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አስተርአዮ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለቶ ማስ ፡ ሐዋርያ ፡ አመ ፡ ፰ ለትንሣኤሁ ። ወአርአዮ³⁹ ፡ አሰርሙ ፡ ለቅንዎት ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡ ወእገሪሁ ። ወአኅዞ ፡ እደዊሁ ፡ ወአንበራ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ፡ መለኮታዊ ፡ መካነ ፡ ኩናት ፡ ዘረገዝዎ⁴⁰ ፡ ባቲ ። ወይቤሎ ፡ ቶማስ ፡ እግዚእየ ፡ ወአምላኪየ ። ወአውሥእ ፡ እግዚእነ ፡ ወይቤሎ ፡ ሶበ ፡ ርኢከኒ ፡ አመንከ⁴¹ ፡ ብፁዕ ፡ *ዘየአምን ፡ ብየ ፡ ዘእንበለ ፡ ይርአየኒ ። ወበትርጓሜ ፡ ወንጌል ፡ ይቤ ፡ እስመ ፡ ቶማስ ፡ ሐዋርያ ፡ ሶበ ፡ አንበረ ፡ እዴሁ ፡ ውስተ ፡ ገቦሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ውዕየ ፡ እዴሁ ፡ እምእሳተ ፡ መለኮት ።

²¹ P ፈተውክ ፡ — ²² + ፈድፋደ ፡ E, P — ²³ E, P ወሶቤሃ ፡ — ²⁴ E, P ውእቱነ ፡ ሰገደ ፡ — ²⁵ + ካዕበ ፡ E, P — ²⁶ < E, P — ²⁷ E, P ተፍጻሜቱ ፡ ውእተ ፡ — ²⁸ E, P ወብርስንን ፡ ዓዲ ፡ — ²⁹ + እምርኑቅ ፡ E,

vit cette sainte de loin et il lui sembla qu'elle était un démon. Quand il eut prié, il lui apparut qu'elle était un être humain. Il alla vers elle et elle s'enfuit loin de lui; il la suivit et courut derrière elle pour parvenir auprès d'elle, elle s'enfuit loin de lui. Après cela, elle l'appela par son nom en disant: «Ô Zosi-
 5 mās, si tu veux parler avec moi, jette-moi un bout d'étoffe pour que je m'en couvre, car je suis nue.» Il s'étonna quand elle l'appela par son nom et lui jeta de quoi se couvrir. Quand elle vint auprès de lui, elle se prosterna devant lui, il se prosterna devant elle et ils s'embrassèrent. Elle lui demanda de prier pour elle, car il était prêtre, puis il lui demanda — et il se prosterna devant
 10 elle — de lui faire connaître tout son combat (spirituel). Elle lui raconta tout ce qui lui était arrivé depuis le commencement jusqu'à ce moment.

Puis elle lui demanda de revenir auprès d'elle l'année suivante et (d'ap-
 porter) avec lui le corps et le sang du Christ, il lui dit oui. 'Quand une année
 complète fut passée⁵, il prit (un peu) du saint corps et (du) sang glorieux dans
 15 un verre et prit (aussi) des figues, des dattes et des lentilles humectées d'eau. Il vint au bord du fleuve de Yordānos et vit la sainte venir et marcher sur le fleuve de Yordānos. Quand elle fut arrivée auprès de lui, ils s'embrassèrent et prièrent; puis il lui administra les saints Mystères. Il sortit pour elle les dattes, les figues et les lentilles et lui demanda de (les) recevoir de lui. Elle
 20 prit un peu de lentilles pour la bénédiction. Puis elle lui demanda de revenir auprès d'elle à nouveau l'année suivante. Quand ce fut (cette) autre année, il alla près du fleuve de Yordānos et trouva la sainte morte. Posé près de sa tête, (il y avait) un papier où il (était) écrit ainsi: «Enterre Māryām la malheureuse dans la poussière dont elle a été créée.» Il s'étonna de l'inscription et vit près
 25 de ses (= de Māryām) pieds un lion la gardant. Comme il réfléchissait dans son cœur à ce avec quoi il lui creuserait une tombe, le lion vint et creusa pour elle une tombe. Le saint Zosimās l'enterra, revint dans son monastère et raconta aux moines le combat (spirituel) de cette sainte Māryām l'Égyptienne depuis le début jusqu'à la fin. Ils s'étonnèrent beaucoup et louèrent Dieu.
 30 Tous les jours de sa vie furent de soixante-dix-sept ans. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

En ce jour aussi, notre Seigneur le Christ — gloire à lui! — apparut à Tomās (= Thomas) l'apôtre le huitième (jour) après sa résurrection. Il lui
 35 montra la trace des clous dans ses mains et ses pieds, il lui prit la main et la mit dans son côté divin à l'endroit (où avait porté) la lance dont on l'avait percé. Tomās lui dit: «*Mon Seigneur et mon Dieu.*» Notre Seigneur lui répondit et lui dit: «*Quand tu m'as vu, tu as cru: heureux celui qui croit en moi sans me voir!*⁶» Dans un commentaire de l'Évangile, il est dit que,

⁵ Littéralement «Quand ce fut après l'année achevée» (cf. l'arabe ولما كان بعد سنة).

⁶ Cf. Jean 20,27-29.

P — ³⁰ E, P ገበ : — ³¹ + በገቡር : A — ³² E ዘይብል :; P እንዘ : ያብል : — ³³ + ወይቤ : P —
³⁴ E, P እከሪ : — ³⁵ + ጸለየ : ላዕሌሃ : E, P — ³⁶ + በከመ : አጠየቀቶ : E, P — ³⁷ + ስቡሕ :
 ወልዑል : E, P — ³⁸ A ዓመ ። — ³⁹ E, P ወርእየ : — ⁴⁰ E, P ገበ : ረገዝዎ : — ⁴¹ E, P አመንከኒ : —

ወሶበ : ተአምን : በመለኮቱ : ተፈወሰ : እዴሁ : እምዋዕይ ። ወሰብሐት : ፀለግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ⁴² : ወኪያሁ : ንስእል : ከመ : ይምሐረን : በጸሎታቲሆሙ : ለኩሎሙ : ሐዋርያቲሁ : ወቅዱሳኒሁ : ለዓለም : አሜን ።

*P44r°b1.3

* [ወበዛቲ : ዕለት : አዘዙን : አበዊን⁴³ : ከመ : ንግበር : ተዝካረ : ዕረፍቶሙ : ለእቡን : አዳም : ወእምን : ሔዋን ። ወለዝንቱ : አቡን : አዳም : እምቅድመ : ይፍጥሮ : እግዚአብሔር : ፈጠረ : ሎቱ : ሰማያተ : ወምድረ : ወኩሎ : ዘውስቴቶሙ : እስከ : መላእክት : ወሊቃን : መላእክት ። ወእምዝ : ተከለ : ሎቱ : ገነተ : ኤዶም : ዘዘ : ዚአሁ : አርአያሁ : ወዘዘ : ዚአሁ : ጣዕመ : ፍሬሁ ። ወአስተናቢሮ : ኩሎ : መፍቅደ : ፈጠረ : ኪያሁ : ነሢእ : መሬተ : እማእከለ : ምድር : ዘውእቱ : ጎልጎታ : በጊዜ : ፫ ሰዓት : ዘዐርብ : ወገብሮ : እምን : ፬ ጠባይዕ : ዘውእቱ : ማይ : ወእሳት : ወነፋስ : ወመሬት : ወአስተማሰሎ : በአርአያሁ : ወእምሳሊሁ ። ወነፍሐ : ውስተ : ገጹ : መንፈስ : ሕይወት : ወአልበሶ : አልባሰ : ብርሃን : ወሴም : ንጉሠ : ወካህን : ወነቢየ : ወመጋቤ : ላዕለ : ኩሎ : ዘፈጠረ ። ወእምዝ : አምጽአ : ጎቤሁ : ኩሎ : አራዊተ : ወእንሰሳተ : ወአዕዋፈ : ሰማይ : ከመ : ይርአዮ*ሙ : ወይሰሚ : አስማቲሆሙ ። ወሰመዮሙ : አዳም : በበአስማቲሆሙ : በከመ : አንበቦ : መንፈስ : ትንቢት : ዘላዕሌሁ ። ወሶበ : ፈቀደ : እግዚአብሔር : ይግበር : ሎቱ : ቢጸ : ዘይረድአ : አምጽአ : ላዕሌሁ : ድቃስ : ወኖመ ። ወእምዝ : ነሥአ : ፩ አዕመ : ገቦሁ : ወመልአ : ሥጋ : መካና : ወእንበራ : ቅድሜሁ ። ወሶበ : ነቅሀ : አዳም : ተነበየ : ወይቤ : ዐፅም : እምዐፅምየ : ወሥጋ : እምሥጋየ : ዛቲ : ለትኩነኒ : ብእሲትየ : ወሰመያ : ሰማ : ሔዋን ።

*P44r°c

ወእንዘ : ሀሎ : አዳም : ይቀውም : ውስተ : መካን : ጎልጎታ : ወይሰምዕ : ቃለ : አምላኩ : ናሁ : ጸረቶ : ደመና : ብርሃን : ምስለ : ሔዋን : ብእሲቱ : ወነሥአቶሙ : ውስተ : ገነተ : ኤዶም : እንዘ : ይሴብሐ : ቅድሜሆሙ : ጸታ : መላእክት : ኪሩቤል : ወሱራፌል : ወየአኩትዎ : ለእግዚአብሔር⁴⁴ : በእንተ : ዘአክበሮ : ለአዳም ። ወይቤሎሙ : እግዚአብሔር : ለአዳም : ወለሔዋን : እምኩሎ : ዕፅ : ዘሀሎ : ውስተ : ገነት : ብልዑ ። ወባሕቱ : እምዕፅ : ዘሀሎ : ማእከለ : ገነት : ኢትብልዑ : እስመ : በዕለተ : ትበ*ልዑ : እምኔሁ : ሞተ : ትመውቱ ። ወነበረ : አዳም : እንዘ : ይትጌበራ : ለገነት : ወይበልዕ : እምፍሬሃ : ወይሴብሕ : ምስለ : መላእክት ። ወሰይጣንሰ : ጸላኤ : ኩሎ : ሠናያት : ሶበ : ወድቀ : እመዐርጊሁ : ወክብሩ : በእንተ : ትዕቢት⁴⁵ : ዘገብረ : ወቀንዓ : በክብረ : አዳም : ወስብሐቲሁ : ሐረ : ጎበ : ሀለወት : ሔዋን : በአምሳለ : አርዌ : ምድር ። ወአስፈጣ : ከመ : ትብላዕ : ውእተ : ዕፀ : ዘአጎረማ : እግዚአብሔር : ወአሰፈዋ : ከዊን : አምላክ : ወሶበ : ርእየቶ : ለውእቱ : ዕፅ : አደማ : ፍሬሁ : በልዐት : እምኔሁ : ወአብልዓቶ : ለአዳም ። ወሰሰለ : እምኔሆሙ : ልብሰ : ብርሃን : ወአእመሩ : ከመ : ዕሩቃን : እሙንቱ : ወከደኑ : ኃፍረቶሙ : በቄጽለ⁴⁶ : በለስ ። ወሶበ : አእመረ : እግዚአብሔር : ስሕተቶሙ : ረገማ : ቅድመ : ለአርዌ : ምድር : ወአስተፃረረ : ማእከሌሃ : ወማእከለ : ዘርአ : ለሔዋን ። ወይእቲኒ : ረገማ : እንዘ : ይብል : በሕማም : ለዲ :

*P44v°a

⁴² E, P ለእግዚአብሔር : — ⁴³ E አበው : — ⁴⁴ + በእግዚአብሔር : P — ⁴⁵ E ትዕቢቱ : — ⁴⁶ P ቄጽለ : —

lorsque Tomās l'apôtre mit sa main dans le côté de notre Seigneur, sa main brûla du feu de la divinité. Quand il confessa sa (= de Jésus) divinité, sa main fut guérie de la brûlure. Gloire à notre Seigneur Jésus-Christ! Nous lui demandons d'avoir pitié de nous par la prière de tous ses apôtres et ses saints,
5 amen.

[En ce jour, nos pères nous ont prescrit de célébrer la commémoration de la mort de notre père 'Adām (= Adam) et (de) notre mère Hēwān (= Ève). Avant de créer ce père 'Adām, le nôtre, Dieu créa pour lui les cieux, la terre et tout ce qui s'(y) trouve, y compris les anges et les archanges. Ensuite il
10 planta pour lui le jardin de 'Ēdom (= Éden) dont les aspects sont divers et divers le goût des fruits. Ayant disposé tout ce qui était nécessaire, il le (= 'Adām) créa ayant pris de la poussière du milieu de la terre, c'est-à-dire (du) Golgotā (= Golgotha), au moment de la troisième heure du vendredi; il le fit avec quatre éléments qui sont l'eau, le feu, l'air et la poussière, et il le
15 façonna à son image et à sa ressemblance. Il souffla sur son visage le souffle de vie⁷, le revêtit de vêtements de lumière et le nomma roi, prêtre, prophète et administrateur de tout ce qu'il avait créé. Ensuite il amena auprès de lui tous les animaux sauvages et domestiques et les oiseaux du ciel pour qu'il les vît et leur donnât des noms. 'Adām les nomma chacun par son nom, selon
20 que (le lui) avait dicté l'esprit de prophétie qui (était) sur lui. Quand Dieu voulut faire pour lui un compagnon qui l'aidât, il fit venir sur lui une torpeur, et ('Adām) s'endormit. Ensuite Dieu prit un os de son (= de 'Adām) côté, remplit de chair son (= de l'os) emplacement et le plaça devant lui (= 'Adām). Quand 'Adām s'éveilla, il prophétisa et dit: «*Os de mon os et chair*
25 *de ma chair!*»⁸ Que celle-ci soit ma femme.» Et il l'appela du nom de Hēwān.

Alors que 'Adām se tenait dans le lieu du Golgotā, il entendit la voix de son Dieu: voici qu'un nuage de lumière le souleva avec Hēwān sa femme et les emporta dans le jardin de 'Ēdom, les classes des anges, des chérubins et des séraphins rendant gloire devant eux et louant Dieu parce qu'il avait
30 honoré 'Adām. Dieu dit à 'Adām et à Hēwān: «Mangez de tous les arbres qui sont dans le jardin, mais ne mangez pas de l'arbre qui est au milieu du jardin, car, le jour où vous en mangerez, vous mourrez sûrement⁹.» 'Adām resta à cultiver le jardin, à manger de ses fruits et à rendre gloire avec les anges. Quand Satan, l'ennemi de tout bien, fut déchu de son rang et de ses honneurs
35 à cause de l'orgueil dont il avait fait preuve, il envia les honneurs de 'Adām et sa gloire: il alla où était Hēwān, sous l'apparence d'un serpent. Il la persuada de manger (de) l'arbre que Dieu lui avait interdit et lui promit 'qu'elle deviendrait (comme) Dieu¹⁰. Quand elle vit l'arbre, son fruit lui plut; elle en mangea et en fit manger à 'Adām. Le vêtement de lumière se retira d'eux: ils
40 surent qu'ils étaient nus et couvrirent leurs parties honteuses avec des feuilles de figuier. Quand Dieu connut leur faute, il maudit d'abord le serpent et mit

⁷ Cf. *Genèse* 2,7.

⁸ Cf. *Genèse* 2,19-23.

⁹ Cf. *Genèse* 2,17.

¹⁰ Littéralement «le fait d'être Dieu».

*P44v°b

ወወሊደኪ ፡ ኅበ ፡ ምትኪ ፡ ይኩንኪ ፡ ምግባእኪ ፡ ወውእቱ ፡ ይቅኒኪ ። ወለአዳምኒ ፡
 ይቤሎ ፡ ርግምተ ፡ ትኩን ፡ ምድር ፡ * በእንጉላክ ፡ ወበሐፈ ፡ ገጽክ ፡ ብላዕ ፡ ኅብሰተክ ፡
 እስመ ፡ መሬት ፡ አንተ ፡ ወትገብእ ፡ ውስተ ፡ መሬት ። ወገብረ ፡ ሎሙ ፡ አዕዳለ ፡
 ዘማእስ ፡ ወአልበሶሙ ፡ ወወፅኡ ፡ ፍና ፡ ሰርክ ፡ እምገነተ ፡ ኤዶም ፡ እምድኅረ ፡ ነበሩ ፡
 ሰብዐተ ፡ ሰዐተ ፡ በትፍሥሕት ፡ ወበተድላ ። ወዐጠነ ፡ አዳም ፡ በጽባሕ ፡ ምስለ ፡ 5
 ትንሣኤ ፡ ፀሐይ ፡ ስሒነ ፡ ወቀንዓተ ፡ ማየ ፡ ልብን ፡ ወሰንበለተ ። ወኅደረ ፡ አዳም ፡
 ውስተ ፡ ምድረ ፡ ኤልዳ ፡ እንዘ ፡ ይትጌበራ ፡ ለምድር ፡ በከመ ፡ ተምህረ ፡ እምገነተ ፡
 ኤዶም ።

ወእምዝ ፡ አእመራ ፡ አዳም ፡ ለሔዋን ፡ ወወለደት ፡ ሎቱ ፡ ቃየልሃ ፡ ወእምድኅሬሁ ፡
 አቤልሃ ። ወሶበ ፡ ልህቁ ፡ ቃየል ፡ ወአቤል ፡ አብኡ ፡ ቀርባኖሙ ፡ ቅድመ ፡ 10
 እግዚአብሔር ፡ ወሶበ ፡ ተወከፈ ፡ መሥዋዕቶ ፡ ለአቤል ፡ ቀተሎ ፡ ለአቤል ፡ ቃየል ፡
 በቅንዓት ። ወነበረ ፡ አዳም ፡ እንዘ ፡ ይላሑ ፡ በሞተ ፡ ወልዱ ፡ ፩ ሱባዔ ፡ ዓመታት ።
 ወእምዝ ፡ ተወልደ ፡ ሎቱ ፡ ሴት ፡ ተውላጠ ፡ አቤል ፡ ወልዱ ፡ ወቦቱ ፡ ቆመ ፡ ዝክሩ ።

*P44v°c

ወእምድኅሬሁ ፡ ወለደ ፡ ብዙኃነ ፡ ውሉደ ። ወእንዘ ፡ ይወፅእ ፡ አዳም ፡ እምነ ፡ * ገነት ፡
 ሶበ ፡ ርእየ ፡ እግዚአብሔር ፡ አንብዖ ፡ ወንስሓሁ ፡ አሰፈዎ ፡ ተሰፋ ፡ ድኒን ፡ ወይቤሎ ፡ 15
 በ፶፫ ወ ፳፻ ዓመት ፡ እመጽእ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ወእትወለድ ፡ እምወለትክ ፡ ወእድኅክ ፡
 ውስተ ፡ መራኅብክ ፡ ወእትቤዘወክ ፡ በመስቀልየ ። ወነሥአ ፡ አዳም ፡ እምገነት ፡ ወርቀ ፡
 ወክርቤ ፡ ወስሒነ ፡ ወወሀበ ፡ ለሴት ፡ ወልዱ ፡ ወጸሐፈ ፡ ሎቱ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እስመ ፡
 በደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይትወለድ ፡ እምድንግል⁴⁷ ።
 አሜሃ ፡ ያመጽኡ ፡ ሎቱ ፡ አምኃሁ ፡ መሰግላን ፡ እሎንተ ፡ ወርቀ ፡ ከርቤ ፡ ወስኒነ ። 20
 ወዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ እንዘ ፡ ይትፋለስ ፡ እምትውልድ ፡ ውስተ ፡ ትውልድ ፡ በጽሐ ፡
 ኅበ ፡ እግዝእትነ ፡ ቅድስት ፡ ድንግል ፡ ማርያም ፡ 'ወወሀበቶ ፡ ይእቲ⁴⁸ ፡ ለአቡነ ፡
 ጴጥሮስ ፡ ወጴጥሮስኒ ፡ ወሀበ ፡ ለቀሌምንጦስ ። ወሶበ ፡ አእመረ ፡ አቡነ⁴⁹ ፡ አዳም ፡
 ከመ ፡ ቀርቦ ፡ ዕረፍቱ ፡ ጸውዖ ፡ ለወልዱ ፡ ሴት ፡ ወቀርቦ ፡ ኅቤሁ ፡ ውስተ ፡ በዐተ ፡
 መዛግብት ። ወይቤሎ ፡ አብጽሐሙ ፡ ለውሉድክ ፡ ወለውሉደ ፡ ውሉድክ ፡ ኅቤየ ፡ 25

*P45r°a

እምቅድመ ፡ እሙት ። ወሶበ ፡ ሰምዐ ፡ * ሴት ፡ ቃለ ፡ አቡሁ ፡ አዳም ፡ ወፅእ ፡ እም
 ኔሁ⁵⁰ ፡ እንዘ ፡ ይውኅዝ ፡ አንብዑ ፡ ዲበ ፡ መላትሒሁ ፡ ወአስተጋብእሙ ፡ ለውሉዱ ፡
 ወለውሉደ ፡ ውሉዱ ፡ ወአቅረቦሙ ፡ ኅቤሁ ። አዳምሰ ፡ ሶበ ፡ ነጸሮሙ ፡ በከየ ፡ በእንተ ፡
 ተፈልጦቶሙ⁵¹ ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ እንዘ ፡ ይበኪ ፡ በከየ ፡ ነሎሙ ፡ ኅቡረ ፡ ኅበ ፡
 እግዚአብሔር ፡ ወወድቁ ፡ በገጽሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እፎ ፡ ትክድነክ ፡ ምድር ፡ 30
 ወትሴወር ፡ እምአዕይንቲነ ። ወእምዝ ፡ ባረኮሙ ፡ አቡነ ፡ አዳም ፡ ለከሎሙ ፡ ደቂቁ ።
 ወይቤሎ ፡ ለሴት ፡ አወልድየ ፡ እስመ ፡ ዛቲ ፡ ዓለም ፡ ምልእተ ፡ ዓማ ፡ ወድካም ፡ ዕቀብ ፡
 ጽድቀ ፡ ወንስሓ ፡ እንዘ ፡ ትትአመን ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወኢትጽንን ፡ ኅበ ፡ ቃሉ ፡

47 P እምድንግ ፡ — 48 E ወይእቲ ፡ ወሀበቶ ፡ — 49 + አቡነ ፡ P — 50 E እምኅቤሁ ፡ — 51 P ፈልጦ
 ቶሙ ፡ —

de l'inimitié entre lui et la race de Hēwān. Celle-ci aussi, il la maudit en disant: «*Enfante dans la douleur et, lorsque tu auras enfanté, que ton refuge soit auprès de ton mari et que lui te domine*¹¹.» À 'Adām il dit: «*Que la terre soit maudite à cause de toi. Mange ton pain à la sueur de ta face, car tu es poussière et tu retourneras à la poussière.*» Il leur fit des vêtements de peau et les (en) revêtit¹². Ils sortirent du jardin de 'Ēdom au moment du soir après être restés sept saisons dans la joie et les délices. *Le matin, au lever du soleil, 'Adām brûla de l'encens, du galbanum, de la gomme adragante et des herbes aromatiques*¹³. 'Adām demeura dans le pays de 'Ēldā en cultivant la terre comme il (l')avait appris depuis le jardin de 'Ēdom.

Après cela, 'Adām connut Hēwān et elle enfanta pour lui Qāyal (= Caïn) et, après lui, 'Abēl (= Abel). Quand Qāyal et 'Abēl eurent grandi, ils apportèrent leurs offrandes devant Dieu. Quand (Dieu) agréa le sacrifice de 'Abēl, Qāyal tua 'Abēl par jalousie. 'Adām resta à se lamenter sur la mort de son fils quatre semaines d'années¹⁴. Après cela lui naquit Sēt (= Seth) en remplacement de 'Abēl son fils, et par lui son (= de 'Abēl) souvenir demeura. Après lui, ('Adām) engendra beaucoup de fils¹⁵. Alors que 'Adām sortait du Jardin, quand Dieu vit ses larmes et son repentir, il lui donna la promesse du salut et lui dit: «Dans cinq mille cinq cents ans, je viendrai dans le monde, je naîtrai de ta fille, je ramperai sur ta place et je te rachèterai par ma croix.» 'Adām prit du Jardin de l'or, de la myrrhe et de l'encens, (les) donna à Sēt son fils et écrivit pour lui ces mots: «Lors des derniers jours viendra le Fils de Dieu et il naîtra d'une vierge. Alors les mages lui apporteront comme présents pour lui cet or, cette myrrhe et cet encens.» Passant de génération en génération, cet écrit parvint à notre Dame la sainte Vierge Marie. Celle-ci le donna à notre père Pēṭros (= Pierre), et Pēṭros le donna à Qalēmentōs (= Clément). Quand notre père 'Adām sut que sa mort était proche, il appela son fils Sēt et (celui-ci) s'approcha de lui dans la Caverne des trésors. ('Adām) lui dit: «Amène tes fils et les fils de tes fils auprès de moi avant que je meure.» Quand Sēt entendit la voix de son père 'Adām, il le quitta, les larmes coulant sur ses joues; il rassembla ses fils et les fils de ses fils et les approcha de lui (= 'Adām). Quand 'Adām les regarda, il pleura à cause de leur séparation (imminente). Quand ils le virent pleurant, tous pleurèrent de concert, (tournés) vers Dieu, et tombèrent sur leur face en disant: «Comment la terre te couvrira-t-elle et (comment) te déroberas-tu à nos yeux?» Ensuite notre père 'Adām les bénit, eux tous ses enfants, et dit à Sēt: «Mon fils, puisque ce monde (est) plein de douleur et de faiblesse, garde la justice et la pureté en ayant confiance en Dieu et n'incline pas vers la voix de Satan et ses fantômes qu'il te montrera. Au moment où je mourrai, prenez mon corps, ensevelissez-

¹¹ *Genèse 3,16.*

¹² *Genèse 3,17, 21.*

¹³ *Jubilés 3,27.* L'ensemble de ce paragraphe suit d'ailleurs d'assez près le chapitre 3 dans son entier.

¹⁴ Cf. *Jubilés 4,7.*

¹⁵ Neuf d'après *Jubilés 4,10.*

*P45r°b

ለሰይጣን ፡ ወምትሐታቲሁ ፡ ዘያስተርአየክ ። ወበጊዜ ፡ እመውት ፡ ንሥኡ ፡ ሥጋዩ ፡
 ወግንዝዎ ፡ በከርቤ ፡ ወሰሊክ ፡ ወሜዓ ፡ ወአንብሩኒ ፡ ውስተ ፡ በዐተ ፡ መዛግብት ።
 ወሀለዎ ፡ ይመጽእ ፡ ማየ ፡ አይኅ ፡ ወይሠጠሙ ፡ ነፍሱ ፡ ፍጥረት ፡ ወኢይተርፍ ፡ ዘእን
 በለ ፡ ሰማኒቱ ፡ ነፍስ ። አወልድዩ ፡ ኩን ፡ ቀዋሜ ፡ ለሕዝብክ ፡ ረአዮ*ሙ ፡ ወዕቀቦሙ ፡
 በፈሪሃ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወምሕሮሙ ፡ ውስተ ፡ ፍኖተ ፡ መድኃኒት ፡ ወአማኅፅኖሙ ፡ 5
 ከመ ፡ ኢይትአዘዙ ፡ ለሰይጣን ፡ ወኢያኅጉሎሙ ፡ ወፍልጠሙ ፡ ለውሉድክ ፡
 ወለውሉድ⁵² ፡ ውሉድክ ፡ እምውሉድ ፡ ቃየል ፡ ወኢትኅድኅሙ ፡ ይደመሩ ፡ ለግሙራ ።
 ወኢይቅረቡ ፡ ኅበ ፡ ግብሮሙ ፡ ወኢኅበ ፡ ተዛውዖቶሙ ። ወእምዝ ፡ ተመይጠ ፡ ኅበ ፡
 ወልዱ ፡ ሴት ፡ ወብእሲቱ ፡ ሔዋን ፡ ወአማኅፅኖሙ ፡ ወርቀ ፡ ወከርቤ ፡ ወስኒን ፡ ከመ ፡
 ያንብርዎሙ ፡ ምስሌሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እስመ ፡ መዋዕለ⁵³ ፡ ማየ ፡ አይኅ ፡ ፣ መጽእ ፡ 10
 ይንሥኡ⁵⁴ ፡ ሥጋዩ⁵⁵ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ፡ ምስለ ፡ ወርቅ ፡ ወዕጣን ፡ ወከርቤ ፡
 ወያንብርዎ⁵⁶ ፡ በማእከለ ፡ ምድር ። ወእምድኅረ ፡ ብዙኅ ፡ መዋዕል ፡ ይጻውውዋ ፡
 ለይእቲ ፡ ሀገር ፡ ወይንሥኡ ፡ እሎንተ⁵⁷ ፡ ወርቀ ፡ ዕጣን ፡ ወከርቤ ፡ ምስለ ፡ ምሀርካ ፡
 ወበሀየ ፡ ይትዐቀብ ፡ እስክ ፡ አመ ፡ ይመጽእ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይሠገው ።
 ወይንሥእዎ ፡ ነገሥት ፡ ወይኤምኅዎ ፡ ሎቱ ፡ ወርቀ ፡ በእንተ ፡ መንግሥቱ ፡ ወዕጣን ፡ 15
 በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ አምላክ ፡ ሰማይ ፡ ወ*ምድር ፡ ወከርቤኒ ፡ ትእምርተ ፡ ሕማማቲሁ ፡
 ውእቱ ።

*P45r°c

ወሶበ ፡ ኮኖ ፡ ለአዳም ፡ ፱፻ ወ ፴፻ መተ ፡ በ ፻ ወ ፴ ወ ፳፻ መት ፡ እምሕይወተ ፡
 መላልኤል ፡ አዕረፈ ፡ በ ፱ ፡ ሰዐተ ፡ መዓልት ፡ ዘዕለተ ፡ ዐርብ ፡ ዘተፈጥረ ፡ ባቲ ፡
 ወበሰዓት⁵⁸ ፡ ዘአዕረፈ ፡ ባቲ ፡ ኮነ ፡ ፀአቱ ፡ እምነነት ። አሜሃ ፡ ተጋብኡ ፡ ሠራዊተ ፡ 20
 መላእክት ፡ ምስለ ፡ ደቂቁ ፡ ወገንዝዎ⁵⁹ ፡ ሠናየ ፡ ግንዘተ ፡ ወአምዐዝዎ ፡ በአፈዋት ፡
 ብዙኅ ፡ ዘሀሎ ፡ በዕፀወ ፡ ደብር ፡ ቅዱስ ። ወአንበሩ ፡ ሥጋሁ ፡ መንገለ ፡ ጽባሒሃ ፡
 ለበዐት ፡ ወሄሙ ፡ ቅድሜሁ ፡ ማኅቶተ ፡ ዘያበርሀ ፡ ወአንበሩ ፡ ምስሌሁ ፡ ወርቀ ፡
 ከርቤ ፡ ወስኒን ፡ ወሐተምዋ ፡ ለአንቀጸ ፡ በዐት ፡ በማኅተመ⁶⁰ ፡ አዳም ፡ ወሔዋ ፡
 ወሴት ። ወነበሩ ፡ ሴት ፡ ወውሉዱ ፡ እንዘ ፡ ይትለአኩ ፡ ለሥጋ ፡ አቡነ ፡ አዳም ፡ እስክ ፡ 25
 አመ ፡ መጽእ ፡ ማየ ፡ አይኅ ። ወእምዝ ፡ ነሥእ ፡ ኖኅ ፡ ሥጋሁ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ፡
 ወወሰዶ ፡ ምስሌሁ ፡ በትእዛዘ ፡ አምላክ ፡ እስክ ፡ አብጽሖ ፡ ደብረ ፡ አራራት ። ወእም
 ሀየ ፡ ነሥእዎ ፡ ሢም ፡ ወመልክ ፡ ጼዴቅ ፡ እንዘ ፡ ይመርሖሙ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብ
 ሔር ፡ ወቀበርዎ ፡ መካነ ፡ ቀራንዮ ። ወነበረ ፡ * መልክ ፡ ጼዴቅ ፡ እንዘ ፡ ይትለአክ ፡ ሀየ ፡
 በዕጣን ፡ ወበቑርባን ። ወሶበ ፡ መጽእ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወተወልደ ፡ እምወ 30
 ለቱ ፡ ተቤዘዎ ፡ በሞቱ ፡ ወሜጦ ፡ ውስተ ፡ ርስቱ⁶¹ ፡ ዘቀዳሚ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ አበ ፡
 ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፡ አበ ፡ ጻድቃን ፡ ወሰማዕታት ። እስመ ፡ በእንቲአሁ ፡ መጽእ ፡
 ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐሮ ፡ በጸሎቱ ፡ ለፍቁሩ ፡
 አትናቴዎስ ፡ ለፍቅርትሂ ፡ ኮቶሊካዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

*P45r°a

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተወልደ ፡ ኖኅ ፡ ወተወልደ ፡ ዳዊት ፡ ንጉሥ ፡ አበ ፡ ሰሎሞን ። 35
 በረከቶሙ ፡ ቅድስት ፡ ወሀብተ ፡ ረድኤቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡
 ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

le avec de la myrrhe, (de) la casse et (du) stacté et déposez-moi dans la Caverne des trésors. L'eau du déluge viendra et toutes les créatures seront noyées: il ne restera que huit âmes. Mon fils, sois le protecteur de ton peuple, dirige-le et garde-le dans la crainte de Dieu; guide-le dans la voie du salut et
 5 mets-le sous ta protection pour qu'il n'obéisse pas à Satan et (que celui-ci) ne le détruise pas. Sépare tes fils et les fils de tes fils des fils de Qāyal et ne les laisse jamais se mêler. Qu'ils ne s'approchent pas de ce que (les fils de Qāyal) font ni de leurs divertissements.» Ensuite ('Adām) se tourna vers son
 10 fils Sēt et sa femme Hēwān et leur confia l'or, la myrrhe et l'encens pour qu'ils les plaçassent avec lui et il leur dit: «Le jour où viendra l'eau du déluge, qu'on emporte mon corps dans l'arche avec l'or, l'encens et la myrrhe et qu'on le dépose au milieu de la terre. Beaucoup de jours après, (des ennemis) enlèveront cette ville et prendront l'or, l'encens et la myrrhe avec le butin, et ils seront gardés là (= chez les ennemis) jusqu'à ce que le
 15 Verbe de Dieu vienne et s'incarne. Que les rois les prennent et ils lui en feront présent, l'or à cause de sa royauté, l'encens parce qu'il est le Dieu du ciel et de la terre; quant à la myrrhe, elle est le signe de ses souffrances.»

Quand 'Adām eut neuf cent trente ans, la cent trente-cinquième année de la vie de Malāl'ēl (= Maléléel), il mourut à la neuvième heure du jour, le ven-
 20 dredi, (jour) où il avait été créé. À l'heure où il mourut avait eu lieu sa sortie du Jardin. Les armées des anges se rassemblèrent alors avec ses enfants; ils l'ensevelirent dans un beau linceul et le parfumèrent avec de nombreux aromates qui étaient dans les arbres de la montagne sainte. Ils placèrent son corps à l'orient de la caverne, mirent devant lui une lampe qui brillait, placè-
 25 rent avec lui l'or, la myrrhe et l'encens et scellèrent la porte de la caverne avec les sceaux de 'Adām, Hēwā et Sēt. Sēt et ses enfants restèrent à servir le corps de notre père 'Adām jusqu'à ce que vînt l'eau du déluge. Ensuite Noh (= Noé) prit le corps dans l'arche et l'emmena avec lui sur l'ordre de Dieu jusqu'à ce qu'il l'eût amené au mont 'Arārāt (= Ararat). De là Sēm (= Sem)
 30 et Malka šēdēq (= Melchisédeq) le prirent, un ange de Dieu les guidant, et l'enterrèrent au lieu du Crâne. Malka šēdēq resta à accomplir là le service avec de l'encens et des sacrifices. Quand le Fils de Dieu vint et naquit de sa (= de 'Adām) fille, il racheta celui-ci par sa mort et le remplaça dans son premier héritage: il est en effet le père des prophètes et des apôtres, le père des
 35 justes et des martyrs; en effet, c'est à cause de lui que le Fils de Dieu est venu dans le monde. Que Dieu, par sa prière, ait pitié de son cher 'Atnātēwos (et) aussi de sa chère Kotolikāwit dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour (aussi) naquit Noh (= Noé) et naquit Dāwit (= David) le roi, père de Salomon. Que leur sainte bénédiction et le don de leur aide soient
 40 avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

52 P ωϛϛ : — 53 E በመዋዕለ : ምጽኦተ — 54 E ይነሥኡ : — 55 P ጋዩ : — 56 E ወያነብርዎ : 57 P ለሎተ : — 58 P ወበሰጉ : — 59 P ወገነዝ : — 60 P በማጎተ : — 61 P ርእሱ :

አመ : ፯ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : ጻድቅ : ዓቢይ¹ : ኢዮአቄም² : አቡሃ : ለእግዝእትነ :
 ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወላዲተ : አምላክ ። ዝንቱ : ጻድቅ : ተሰምዖ :
 በ፫ አሰማት : እለ : እሙንቱ : ኢዮአቄም³ : ወዮናኬር⁴ : ወሳዶቅ ። ወኮነ : እምዘርአ : 5
 ዳዊት : ወእምነገደ : ይሁዳ : እስመ : ውእቱ⁵ : ወልደ : ኢዮአታም⁶ : ወልደ : አልአ
 ዛር : ወልደ : ኤልዩድ⁷ : ዘይበጽሕ : በዘመድ : እስከ : ሰሎሞን : ንጉሥ : ወልደ :
 ዳዊት : ንጉሥ : ዘተካየዶ : እግዚአብሔር : ከመ : ዘርኡ : ይነግሥ : ላዕለ : ደቂቀ :
 እስራኤል : እስከ : ለዓለም ። ለዝንቱ : ጻድቅ : ኮነት : ሐና : ብእሲቱ : መካን ። ወሶበ :
 ኮነ : ክልኤሆሙ : ይጾልዩ : ወያስተበቀው : ኅበ : እግዚአብሔር : ወትረ : በሌሊት : 10
 ወበመዐልት : ወተወክፈ⁸ : እግዚአብሔር : ስእለቶሙ : ወወሀቦሙ⁹ : ፍሬ : ሠናዩ :
 ጥዑመ : ወአጽገበት : ዙሎ : ሰብአ : ዓለም : ወአእተተት : እምኔሆሙ : መሪረ :
 ግብርናተ ። ወደለዎ : ከመ : ይሰመይ : አቡሁ : ለክርስቶስ : በእንተ : ትሰብእቱ :
 ዘመንክር : እምወለቱ ። ወእምድኅረ : አስተፍሥሐ : እግዚአብሔር : በልደታ :
 ለእግዝእትነ : * ማርያም : ወተሐሥዩ : ልቡ : ወአቅረበ : መሥዋዕቶ : ወአእተተ : 15
 ኃፍረቶ : እምላዕሌሁ : ወእምደቂቀ : ዘመዱ ። ወእምድኅረ : አኅደግዎ : ለማርያም :
 አጥባተ : እማ : ወጸርዎ : ወወሰድዎ : ኅበ : ቤተ : መቅደሱ : ለእግዚአብሔር : በከመ :
 ኮነ : ዓብፅእዎ¹⁰ : ብፅዓተ : ለእግዚአብሔር ። ወእምድኅረዝ : ነበረ : ሕዳጠ : መዋዕለ :
 ወአዕረፈ : በሰላም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሮሙ : ለአጋቦስ : ወቴዎድራ¹¹ : ሰማዕታት : 20
 ወተዝካሩ : ለቅዱስ : አባ : መቅሩፋ : ወልዱ : ለአባ : ሙሴ : ዘደብረ : ብልዩን¹² ።
 እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቶሙ : ለኩሎሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌነ :
 አሜን ።

አመ : ፰ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮና : ቅዱሳት : ፫ ሰማዕታት : እለ : እማንቱ : አጋቢ : ወእርኒ¹ :
 ወሶኖንያ² ። እሎንቱ : ቅዱሳት : ደናግል : ኮና : እምሰብአ : ሀገረ : ተስሎንቄ ። ወኮና :
 ያመልካሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እስመ : አበዊሆን : ኮነ : ፈራሀያነ :
 እግዚአብሔር ። ወአፍቀራ : ድንግልና : ወንጽሕና : ወተሰነአዎ : ተሰናእዎ³ : መሲ

¹ + ወክቡር : E, P — ² E, P ኢያቄም : — ³ P ኢያቄም : — ⁴ E, P ዮናኬር : — ⁵ + ኮነ : E, P —
⁶ E, P ኢዮአቄም : — ⁷ P ኢልዩድ : — ⁸ E, P ወሶበ : ተወክፈ : — ⁹ E, P ወሀቦሙ : — ¹⁰ E, P አብ
 ዕው : ¹¹ E, P ቴዎድራ : — ¹² E, P ብልዩን :
¹ E, P ኤራኒ : — ² E, P ወሶሰኖንያ ። — ³ A ተሰናእዎ : —

LECTURE DU 7 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le juste, le grand 'Iyo'aqēm (= Joachim), père de notre Dame la sainte Vierge Marie mère de Dieu. Ce saint fut appelé de trois noms
 5 qui sont 'Iyo'aqēm, Yonākēr (= Younakhîr) et Sādoq (= Sadoc). Il était de la lignée de Dāwit (= David) et de la tribu de Yehudā (= Juda), car il était fils de 'Iyo'ātām (= Joatham), fils de 'Al'āzār (= Éléazar), fils de 'Ēlyud (= Élioud) qui remontait par (sa) famille jusqu'à Salomon le roi, fils de Dāwit le roi auquel Dieu promit que sa lignée régnerait sur les enfants d'Israël à
 10 jamais. Hannā (= Anne), la femme de ce juste, était stérile. Comme tous deux priaient et suppliaient Dieu continuellement, nuit et jour, Dieu agréa leur demande et leur donna un fruit beau (et) suave (qui) rassasia tous les hommes de l'univers et ôta de sur eux la servitude amère. ('Iyo'aqēm) mérita d'être appelé père du Christ à cause de son (= du Christ) incarnation prodigieuse à
 15 partir de sa (= de 'Iyo'aqēm) fille. Après que Dieu l'eut réjoui par la naissance de notre Dame Marie, son cœur exulta; il offrit son sacrifice et sa honte fut ôtée de sur lui et de (sur) les enfants de sa famille. Après qu'on eut fait quitter à Marie les seins de sa mère, on la porta et on la conduisit au temple de Dieu, selon que (ses parents) l'avaient vouée à Dieu. Après cela,
 20 ('Iyo'aqēm) vécut (encore) quelque temps et mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de 'Agābos (= Agapet) et Tēyoderā (= Théodora) les martyrs, et la commémoration du saint abbā Maqrufā (= Macrobe), fils d'abbā Musē (= Moïse) du monastère de Belyana
 25 (= Balyana). Que Dieu ait pitié de nous par leur prière à tous et que leur bénédiction soit avec nous, amen.

LECTURE DU 8 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a les trois saintes martyres qui sont 'Agābi (= Agapè), 'Orni
 30 (= Irène) et Sononayā (= Chionia). Ces vierges saintes étaient des gens de la ville de Taslonqē (= Thessalonique). Elles adoraient notre Seigneur Jésus-Christ, car leurs parents craignaient Dieu. Elles aimèrent la virginité et la pureté. Elles conclurent un accord chrétien, se livrèrent à l'ascèse et menèrent un grand combat (spirituel) qui excédait leur jeunesse et leur nature. Elles
 35 jeûnaient et priaient continuellement et veillaient sans trêve. Elles allaient fréquemment¹ dans les monastères et se livraient à l'ascèse avec les vierges,

¹ Littéralement «elles retournaient».

*A 212v°b

ሐዊ : ወተጸምዳ : ወተጋደላ : ተጋድሎ : ዓቢያ⁴ : ዘይፈደፍድ : እምውርዘቶን :
 ወግዕዞን ። ወኮና : ወትረ : ይጸውማ : ወይጹልያ : ወይተግሃ : ዘእንበለ : ጽርዓት :
 ወይትመያጣ : ኅበ : አድባራት : ወይጸመዳ : ምስለ : ደናግል : መለኮሳዊያት ። ወሶበ :
 ነግሠ : ምክስሚያናስ⁵ : ከሐዲ : ወአቆመ : እምልኮ : ጣዖታተ : ወከዐወ : ደመ :
 ገንጹሐ : ለብዙኃን⁶ : ወፈርሃ : እላንቱ : ደናግል : ወጎዖ : ኅበ : ደብር : * ወተኅብአ : 5
 ውስተ : በዐት : ወነበራ : ውስቴታ : እንዘ : ይጸውማ⁷ : ወይትጋደላ ። ወኮነት : አሐቲ :
 ብእሲት : አረጋዊት : ክርስቲያናዊት : ትሔውጸን⁸ : ለለ : ሱባዔ : ወትሁቦን : ዘይፈ
 ቅዳ : ወትሠይጥ : ግብረ : እደዊሆን : ወትመጸውት⁹ : ለነዳያን : በዘተረፈ¹⁰ : እምኔ
 ሆን ። ወርእያ : አሐዱ : ብእሲ : እኩይ : እንዘ : ታበዝኅ : ጸአተ : እምሀገር : ነሎ :
 ጊዜ : ወተሐውር : ኅበ : ደብር : ወተለዋ : እምርጉቅ : በኅቡእ : እንዘ : ኢትሬእዮ : 10
 እስከ : ርእያ¹¹ : ቦአት : ገውስተ : ይእቲ¹² : በዐት¹³ ። ወተኅብአ : እስከ : አመ :
 ትወፅእ : እስመ : መሰሎ : ከመ : ሀለዋ : ንዋይ : ውስተ : ይእቲ : በዐት : በኅቡእ ።
 ወሶበ : ርሕቀት : ይእቲ : አረጋዊት¹⁴ : ቦአ : ውእቱ : ብእሲ : እኩይ : ውስተ : በዐት :
 ወረከቦን : ለእማንቱ : ዕንቄ : ባሕርያት : ክቡራት : መራዕዊሁ : ለክርስቶስ : እንዘ :
 ይጹልያ : ወይቀውማ ። ወአሰርን : ወሰሐቦን : እስከ : አብጽሐን : ኅበ : መኩንነ : 15
 ሀገረ : ተስሎንቄ ። ወሶበ : ተስእሎን : በእንተ : ሃይማኖቶን : ተአመና : ቅድሚሁ :
 ከመ : እማንቱ¹⁵ : ክርስቲያናዊት : ወያመልካሁ : ለዘ : ተሰቅለ¹⁶ : በእንቲአሆን ።
 ወተምዖን : መኩንን¹⁷ : በእንተ : ኅይለ¹⁸ : ቃሎን¹⁹ : ወአዘዘ : ከመ : ይቅሥፍዎን :
 ወቀሠፍዎን : መቅሠፍተ : ዓቢያ : ወማሕመሜ ። ወሶበ : ኢተአዘዛ : ሎቱ : ወኢቦአ :
 ውስተ : ክሕደቱ : አዘዘ : ከመ : ይውግርዎን : ውስተ : እሳት : ወአሰርዎን : 20
 ወገደፍዎን²⁰ : ውስተ : እሳት : ወመጠዋ : ነፍሳቲሆን : ውስቴታ : ወነሥአ : አክሊለ :
 ስምዕ : ዘኢይማስን : በመንግሥተ : ሰማያት ። ጸሎቶን : ወበረከቶን : የሀሉ : ምስሌነ :
 አሜን ።

*A 214r°a

* ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ኮኑ : ፻ ወ ፶ ሰማዕታት : በአሐቲ : ሰዐት : በእዴሁ :
 ለንጉሠ²¹ : ፋርስ : እስመ : ውእቱ : ዓገተ : ብሔረ²² : ክርስቲያን : ዘቅሩብ : 25
 እምብሔሩ²³ : ወዴወወ : እምኔሆሙ : ዩዋ : ብዙኃ : ወወሰዶሙ : ኅበ : ብሔሩ ።
 ወሶበ : ኢሰምዕዎ : ወኢያመልኩ : ፀሐየ²⁴ : ወኢከዋክብተ : አዘዘ : ከመ : ይም
 ትሩ²⁵ : አርእስቲሆሙ : ወመተርዎሙ : በሰይፍ : ወነሥኡ : አቅሊለ : ስምዕ ።
 እግዚአብሔር : ይምሐረነ²⁶ : በጸሎቶሙ : አሜን ።

*P 46v°bl.2

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሩ : ለጢምቴዎስ : ሊቀ : ጳጳሳት ። ጸሎቱ : ወሀብተ : 30
 ረድኤቱ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

⁴ E, P ሠናየ : ወዓቢያ : — ⁵ E, P መክስምያናስ : — ⁶ E, P ንጹሐን : ብዙኃን : — ⁷ E, P ይፀመዳ : —
⁸ A ተሐውጸን : — ⁹ A ወትምጸውት : — ¹⁰ A ወዘተረፈ : — ¹¹ < E, P — ¹² ~ E, P — ¹³ + ወውእ
 ቱስ : ይሬእያ : እምርጉቅ : እንዘ : ትበውእ : E, P — ¹⁴ + እምውእቱ : መካን : E, P — ¹⁵ A እምን
 ቶን : — ¹⁶ E, P ለእግዚአብሔር : ዘተሰቅለ : — ¹⁷ < E, P — ¹⁸ < P — ¹⁹ E, P ቃለ : ሃይማኖቶን : — ²⁰ E,
 P ወወገርዎን : — ²¹ A ለንጉሥ : — ²² E, P ሀገረ : — ²³ A እብሔሩ : — ²⁴ + ወወርኃ : E, P — ²⁵ A
 ይትሩ : — ²⁶ < A

les moniales. Quand régna Maksemyānos (= Maximien) l'impie, qu'il restaura le culte des idoles et versa le sang pur de beaucoup (de gens), ces vierges prirent peur, s'enfuirent dans la montagne, se cachèrent dans une grotte et y demeurèrent en jeûnant et combattant (spirituellement). Une
 5 vieille femme chrétienne les visitait chaque semaine, leur donnait ce dont elles avaient besoin, vendait le travail de leurs mains et faisait l'aumône aux pauvres avec ce qu'elles avaient en trop. Un méchant homme la vit sortant fréquemment, tout le temps, de la ville et allant dans la montagne. Il la suivit de loin en cachette — elle ne le voyait pas — jusqu'à ce qu'il la vît entrer²
 10 dans la caverne. Il se cacha jusqu'à ce qu'elle fût sortie, car il s'imagina qu'elle avait dans cette caverne quelque chose de caché. Quand la vieille femme se fut éloignée, ce méchant homme entra dans la caverne et trouva ces pierres précieuses, fiancées du Christ en train de prier debout. Il les lia et les traîna jusqu'à ce qu'il les eût amenées au gouverneur de la ville de Taslonqē.
 15 Quand (celui-ci) les interrogea sur leur religion, elles déclarèrent devant lui qu'elles étaient chrétiennes et adoraient celui qui avait été crucifié pour elles. Le gouverneur s'irrita contre elles à cause de la force de leur parole et ordonna de les flageller; on leur fit subir une flagellation grande et douloureuse. Comme elles ne lui obéissaient pas et n'entraient pas dans son
 20 impiété, il ordonna de les jeter dans le feu; on les lia, on les jeta dans le feu, elles y rendirent l'âme et reçurent la couronne immarcescible du martyr dans le royaume des cieux. Que leur prière et leur bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, il y eut cent cinquante martyrs en une seule heure par la
 25 main du roi de Fārs (= Perse): (celui-ci) investit le pays des chrétiens qui (était) près de son pays, il fit parmi eux de nombreux prisonniers et les emmena dans son pays. Comme ils ne lui obéissaient pas et n'adoraient pas le soleil et les étoiles, il ordonna de leur couper la tête; on (la) leur coupa à l'épée et ils reçurent la couronne du martyr. Que Dieu ait pitié de nous par
 30 leur prière, amen.

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Ṭimotēwos (= Timothée) le patriarche. Que sa prière et le don de son aide soient avec son cher Ṭatnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

² Littéralement «elle entra»: l'éthiopien ርእሷ : ቦእት : calque l'arabe رآها وقد دخلت.

አመ : ፱ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : ጽሑፍ : መስተጋድል : ቀሲስ : ዞሲማስ : መለኮስ ። ዝንቱ : ቅዱስ¹ : ኮነ : እምሰብአ : ሀገረ : ፍልሰጥኤም : ወኮኑ : አበዊሁ : ክርስቲያን : ወጸድቃን ። ወሶበ : ወለድዎ : ለዝንቱ : ቅዱስ² : ወሐፀንዎ : ፩ ዓመተ : 5
 ወወሀብዎ : ለአሐዱ : አረጋዊ : መንኮስ : ጸድቅ : ከመ : ይሕፅኖ : ሕፅነተ : ሠናይተ : መሲሓዊተ : ወይምሕሮ : ጥበበ : ወትምህርተ : ሕገ : ቤተ : ክርስቲያን ። ወተመጠዎ : ውእቱ : አረጋዊ : ወረሰኖ : ሎቱ : ወልደ : መንፈሳዌ : ወመሀሮ : ነሎ : ጥበበ : ወትምህርተ ። ወእምድኅረዝ : አልበሶ : አልባሰ : ምንኩስና : ወሢም : ዲያቆን ። ወል ሀቀ : በገቢረ : ሠናይ : ወተወሰከ : ትሩፋተ ። ወኮነ : ወትረ : ይሴብሐ : ለእግዚአ 10
 ብሔር : ወያነብብ : መጻሕፍተ : ሌሊተ : ወመዓልተ ። ወሶበ : ኮነ : ይገብር : ግብረ : እደዊሁ : አው : ሶበ : ይበልዕ : ሲሳኖ : ኢኮነ : ያጸርዕ : ስብሐታተ : በኩሉ : ጊዜ ። ወሶበ : * ተፈጸመ : ሎቱ : ውስተ : ውእቱ : ደብር³ : ፵ ወ ፩ ዓመት : ተሠይመ : ቀሲሰ : ወወሰከ : ተጸምዶተ : ወተጋድሎተ ። ወሶበ : ተፈጸመ : ሎቱ : በሢመተ : ክህነት : ፲ ወ ፫ ዓመት : ወውእቱ : ይዌስክ⁴ : ተጸምዶተ : ወተጋድሎተ : ወመዋኢ⁵ : በኩሉ : 15
 ተጋድሎቱ : ዘርአ : ጸላኢ : መስተቃርን : በውስተ : ልቡ : ሕሊና : እኪተ : ከመ : ውእቱ : ተለዓለ : በተጋድሎቱ : ፈድፋደ : እምነሎሙ : መስተጋድላን : እለ : ሀለጢ : በመዋዕሊሁ ። ወኮነ : ይቤ : በነፍሱ : ቦኑ : ተረፈ : ግብር : እምገቢረ : ጽድቅ : ወተጋድሎ : ዘኢገበርኩ : አነ ። ወኢኅደኅ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : እምኔሁ ። አላ : ፈነወ : ሎቱ : መልእክ : ወአዘዞ : ከመ : ይሖር : ኅበ : ውእቱ : ደብር : ዘቅሩብ : 20
 እምፈለገ : ዮርዳኖስ ።

ወተንሥአ : ወሖረ : ወበጽሐ : ኅበ : ውእቱ : ደብር : ወረከበ : ውስቴቱ : አረጋዊ ያነ : ጸድቃነ : ፍጹማነ : በገድሎሙ ። ወእእመረ : ከመ : ውእቱ : ሕፁፅ : እምኔሆሙ : ወሀሎ : ውስተ : ዓለም : ዘውእቱ : ፍጹም : ወይኔይስ : እምኔሁ ። ወኅደረ : በኅቤ ሆሙ : ውስተ : ውእቱ : ደብር : ወተጋደለ : ምስሌሆሙ : ብዙኃ : ዓመታተ ። ወኮነ : 25
 ልማዶሙ : ለመንኮሳት : ዘውእቱ : ደብር : ሶበ : ይበጽሕ : ጸም : ዓቢይ : ፵ መዓልት : ቅድስት⁶ : ይጸውሙ : ውስተ : ደብር : ፩ ሱባዔ : ቀዳማዮ : እምጸም : ቅድስት : ወበዕለተ : እሑድ : ይነሥኡ : ምሥጢራተ : ቅድሳት ። ወበሳኒታ : ይወፅኡ : እምደ ብር : ወእሙንቱ : እንዘ : ይዜምሩ : መዝሙረ : ዘ ፳ ወ ፺ እግዚአብሔር : ያበርሀ : ሊተ⁷ : እስክ : ተፍጻሜቱ ። ወሶበ : ይት * ፌጸም⁸ : ፀአቶሙ : እምደብር : ይጾልዩ : 30
 ኅበ : አንቀጸ : ደብር : ወይትእምኑ : በበይናቲሆሙ : ወይባርክ : ላዕሌሆሙ : አበ : ምኔት⁹ ። ወእምዝ : ይዘረጢ : ውስተ : ገዳም : ወይትጋደሉ : ለለ ፩፩ እምኔሆሙ : ከመ : ኢይትረአዩ¹⁰ : ገጸ : ቢጸሙ : ወለእመ : ርእዮ : ፩ እምኔሆሙ : ቢጸ : ዘቀርበ : ኅቤሁ : ይጎይይ : ከመ : ኢይርአይ : ገጸ : ካልኡ : ኅበ : ካልእ : ጽንፍ ። ወኮነ : ቅዱስ : ዞሲማስ : ለለዓመት : ይወፅእ : ምስሌሆሙ : ወይዔይል¹¹ : ገዳመ : ወይስእሎ : 35
 ለእግዚአብሔር : ከመ : ይክሥት : ሎቱ : በዘ : ይትናዘዝ : እምኔሁ ። ወእንዘ¹² :

*A 214r^b

*A 214v^a

¹ E, P ጸድቅ : — ² E, P ጸድቅ : — ³ < A — ⁴ A ይወሰክ : — ⁵ + ውእቱ : E, P — ⁶ < E, P — ⁷ + ወያድኅነኒ : ምንትነ : ያፈርሀኒ : E, P — ⁸ A ይትፈጸም : — ⁹ + ዘውእቱ : ደብር : E, P — ¹⁰ E, P

LECTURE DU 9 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint, dévot, combattant (spirituel), le prêtre abbā Zosimās (= Zosime) le moine. Ce saint était des gens du pays de Felset'ēm
 5 (= Palestine), ses parents étaient chrétiens et justes. Quand ils eurent engendré ce saint et l'eurent élevé cinq ans, ils le donnèrent à un vieux moine juste pour qu'il lui dispensât une bonne éducation chrétienne et lui enseignât la sagesse et la loi de l'Église. Le vieillard le reçut, en fit pour lui un fils spiri-
 10 tuel et lui enseigna toute sagesse et doctrine. Après cela, il le revêtit de l'habit monastique et le fit diacre. Il grandit en faisant le bien et crût en vertu. Il louait continuellement Dieu et lisait les Écritures nuit et jour. Quand il travaillait de ses mains ou quand il mangeait sa nourriture, il ne cessait de louer (Dieu) à aucun moment. Quand il eut passé quarante-cinq ans dans le cou-
 vent, il fut ordonné prêtre et il accrut (sa) dévotion et (son) combat (spirituel).
 15 Quand il eut passé treize ans dans le sacerdoce — il accroissait (sa) dévotion et (son) combat (spirituel) et (était) vainqueur dans tout son combat —, l'Ennemi, l'Adversaire sema dans son cœur une mauvaise pensée, à savoir que lui (le saint) surpassait par son combat (spirituel) tous les combattants (spiri-
 tuels) qui vivaient de son temps. Il dit en lui-même: «Reste-t-il une action
 20 parmi les actions justes et ascétiques que, moi, je n'ai pas faite?» Notre Seigneur Jésus-Christ ne le rejeta pas loin de lui mais lui envoya un ange (qui) lui ordonna d'aller au monastère qui (était) près du fleuve de Yordānos (= le Jourdain).

Il se leva, alla et arriva à ce monastère. Il y trouva des vieillards justes,
 25 accomplis dans leur combat (spirituel). Il sut qu'il leur (était) inférieur et (qu')il y avait dans le monde (des gens) qui étaient plus accomplis et meilleurs que lui. Il demeura auprès d'eux dans ce monastère et combattit (spirituellement) avec eux de nombreuses années. C'était l'habitude des moines de ce couvent, quand arrivait le grand jeûne, les quarante jours saints,
 30 de jeûner dans le monastère une semaine, la première du jeûne saint, et, le dimanche, de recevoir les saints Mystères. Le lendemain, ils sortaient du monastère en chantant le psaume 27 — *Dieu m'illumine*¹ — jusqu'à la fin. Quand leur sortie du monastère était achevée, ils priaient à la porte du monastère, se faisaient leurs adieux réciproquement, et le supérieur du
 35 monastère les bénissait. Ensuite ils se dispersaient dans le désert et chacun d'entre eux combattait (spirituellement) à part, pour que le visage de ses compagnons ne fût pas vu (de lui). Si l'un d'entre eux voyait son compagnon qui (était) proche de lui, il fuyait d'un autre côté pour ne pas voir le visage de l'autre. Le saint Zosimās sortait chaque année avec eux, errait dans le désert
 40 et demandait à Dieu de lui montrer quelqu'un par lequel il serait réconforté.

¹ *Psaumes 27,1.*

ይዲይል¹³ : ረከባ : ለማርያም : ግብጻዊት : ገዳማዊት ። ወተጠየቀ : እምኔሃ¹⁴ :
 እፎ¹⁵ : ኮነ : ምጽአታ : ኅበ : ይእቲ : ገዳም ። ወነገረቶ : ኰሎ : ዘኮነ : እምኔሃ :
 ወኰሎ : ገድላ : እምጥንታ : እስከ : ተፍጻሜታ ። ወእምዝ : ኃሠሠት : እምኔሁ : ከመ :
 ያምጽእ : ላቲ : ፣ ምሥጢራተ : ቅድሳት : ወእምጽእ : ላቲ¹⁶ : እምድጎረ : ዓመት :
 ወመጠዋ ። ወእምድጎረዝ : ሐወጸ : በዳግም : ዓመት : ወረከባ : በዘ : አዕረፈት : 5
 ወቀበራ¹⁷ ። ለዝንቱ : ቅዱስ¹⁸ : ደለዎ : ከመ : ይሐር : ኅበ : ብሔረ : ብፁዓዊያን :
 ወውእቱ : ጸሐፊ : ገድሎሙ : ወከሠተ : ግብሮሙ : ወጽድቆሙ ። ወሶበ : ተፈጸመ :
 ሎቱ : ፯ ወ ፰ ዓመት : አዕረፈ : በሰላም ። ነበረ : እምኔሃ : በውስተ : ዓለም : ፩ ዓመተ :
 ወእምቅድመ : ይባእ : ውስተ : ደብር : ፯ ወ ፫ ዓመተ : እንዘ¹⁹ : ይጸመድ : ወይትጋ
 ደል : ለእግዚአብሔር ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ። 10

*P47r°cl.28

* [ወበዛቲ : ዕለት : ኮነ : ካዕበ : ጸድቃን : ዘብሔረ : ብፁዓን : ወሰማዕታት : ማኅበ
 ራነ : ኢስድሮስ : ሕፃን : ዘ፲ ወርኅ : ምስለ : አቡሁ : ወእሙ ። በረከቶሙ : ወሀብተ :
 ረድኤቶሙ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

*A 214v°b

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አስተርአየት : ትእምርት : ዓባይ : በእዴሁ : ለአቡነ : ቅ
 ዱስ : አባ : ሰኑትዩ²⁰ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀገረ : እስክንድርያ ። ወው*እቱኬ : እስመ : 15
 ወእቱ : ዓርገ : ኅበ : ገዳመ : አስቄጥስ : ከመ : ይጹም : ዓቢየ : ጸመ : በውስተ :
 ደብረ : ቅዱስ : አባ : መቃርስ : ምስለ : መነኮሳት²¹ ። ወሶበ : ኮነ : ሰቡዓ : ሆሳዕና :
 ተጋብኡ : ዓረብ : ተንበላት : ወበጽሑ : ኅበ : ገዳመ : አስቄጥስ : ከመ : ይማህርኩ :
 አድባራተ²² : ወቆሙ : ዲበ : ኩኩሕ : ኅበ : ምሥራቀ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘቅዱስ :
 አባ : መቃርስ : ወአስይፍቲሆሙ : ምሉሓት : ውስተ : እደዊሆሙ : ከመ : ያዕርቅ 20
 ዎሙ : ለሰብእ ። ወተጋብኡ : ኅቤሁ : ኤጲስ : ቆጶሳት : ወመነኮሳት : ወነገርዎ :
 ዘከመ : ኮነ : እምዓረብ : ተንበላት : ወኅሠሡ : ከመ : ይፃኡ : እምገዳም : እምቅድመ :
 በዓለ : ፋሲካ ። ወይቤሎሙ : ቅዱስ : አንሰ : ኢይትፈለጥ : እምገዳም : እስከ : አመ :
 እፈጽም : በዓለ : ፋሲካ ። ወሶበ : ኮነ : ዕለተ : ሐሙስ : ዘኪዳን : ሐዲስ : ዘፍሥሕ :
 ዘቦቱ : ሐፀበ : እግዚእነ : ክርስቶስ : እገሪሆሙ : ለአርዳኢሁ : ወተወሰከ : ክላሆሙ : 25
 ለእሙንቱ : ተንበላት : ዓረብ ። ወሶበ : ርእየ : አባ : ሰኑትዩ²³ : ድንጋጌሆሙ : ለሕ
 ዝቡ : ነሥእ : በትረ : ዚአሁ : ዘዲቤሁ : ትእምርተ : መስቀል : ፣ ወአኅዘ : ይፍቅድ²⁴ :
 ከመ : ይፃእ : ኅቤሆሙ : እንዘ : ይብል : ይኄይሰኒ : መዊት²⁵ : ምስለ : ሕዝበ :
 እግዚአብሔር ። ወአጋዝዎ : ኤጲስ : ቆጶሳት : ወመነኮሳት : ወከልእዎ : ከመ : ኢይፃእ :
 ወእጽንዓ : ልቦሙ : ወናዘዞሙ ። ወእምዝ : ወፅእ : ኅበ : ዓረብ : ተንበላት : ወበትረ 30
 ዚአሁ : ውስተ : እዴሁ ። ወሶበ : ርእየዎ : ተንበላት : ተመይጡ : ኅበ : ድኅሬሆሙ :
 ወጎዩ : በከመ²⁶ : ሰራዊት : ብዙኃን : ፣ እንዘ : ይሰድድዎሙ²⁷ ። ወእምይእቲ : ዕለት :
 ኢተመይጡ : እሙንቱ : ተንበላት : ኅበ : መካናት : ቅዱሳት : ወኢገብሩ : ላዕሌሆሙ :

13 A የዐይል : — 14 + ዘከመ : እፎ : ነበረት : ውስተ : ዓለም : አመ : መዋዕለ : ወርዛዌሃ : E, P — 15 E, P ወእፎ : — 16 < A — 17 + ወነገሮሙ : ገድላ : ለመነኮሳት : ወእቱ : ደብር : E, P — 18 E, P ጸድቅ : — 19 A እን : — 20 E, P ሰንትዩ : — 21 A መነኮስ ። — 22 E, P ገዳማተ : ወአድባራተ : — 23 E, P ሰንትዩ : — 24 E, P ወአኅዘ : ወፈቀደ : — 25 E, P እሙት : — 26 + ሰደድዎሙ : E, P — 27 < E, P

Alors qu'il errait, il trouva Māryām (= Marie) l'Égyptienne, l'ermite. Il s'informa auprès d'elle² de la manière dont avait eu lieu sa venue dans le désert. Elle lui raconta tout ce qui lui était arrivé et toute sa vie depuis le début jusqu'à la fin. Ensuite elle lui demanda de lui apporter les saints Mys-
 5 tères. Il (les) lui apporta une année après et (les) lui administra. Après cela, il la visita l'année suivante, la trouva morte et l'enterra³. Ce saint mérita d'aller au pays des bienheureux et c'est lui qui écrivit leur vie et révéla leurs actions et leur justice. Quand il eut accompli quatre-vingt-dix-huit ans, il mourut en
 10 paix. De ce (temps) il passa cinq ans dans le siècle avant d'entrer au monastère et quatre-vingt-treize ans en se livrant à la dévotion et à l'ascèse pour Dieu. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

[En ce jour, il y a aussi les justes du pays des bienheureux, les martyrs compagnons de 'Isderos (= Isidore) (et) un petit enfant de dix mois avec son père et sa mère. Que leur bénédiction et le don de leur aide soient avec leur
 15 cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi un grand miracle fut manifesté par la main de notre père le saint abbā Sanutyu (= Chénouti), patriarche de la ville d'Alexandrie. Cela (eut lieu) ainsi: il était monté dans le désert de 'Asqētes (= Scété) pour faire le grand jeûne dans le monastère du saint abbā Maqāres (= Macaire) avec les
 20 moines. Quand ce fut la semaine sainte, des arabes musulmans se rassemblèrent et vinrent au désert de 'Asqētes pour piller les monastères. Ils se tinrent sur un rocher à l'est de l'église du saint abbā Maqāres, leurs épées dégainées dans leurs mains pour dépouiller les gens. Les évêques et les moines se rassemblèrent auprès de lui (= le patriarche), lui disant ce qu'il en
 25 était des arabes musulmans et ils demandèrent à sortir du désert avant la fête de Pâques. Le saint leur dit: «Pour moi, je ne quitterai pas le désert jusqu'à ce que j'aie achevé la fête de Pâques.» Quand ce fut le cinquième jour de la nouvelle alliance de Pâques lors duquel notre Seigneur le Christ lava les pieds de ses disciples⁴, les clameurs des musulmans arabes augmentèrent.
 30 Quand abbā Sanutyu vit l'effroi du peuple, il prit son bâton sur lequel (était) le signe de la croix, voulant⁵ sortir vers eux (= les arabes), en disant: «Il est meilleur pour moi de mourir avec le peuple de Dieu.» Les évêques et les moines se saisirent de lui et l'empêchèrent de sortir. Il fortifia leur cœur et les réconforta. Ensuite il sortit vers les arabes musulmans, son bâton à la main.
 35 Quand les musulmans le virent, ils tournèrent les talons et s'enfuirent comme si de nombreux soldats les pourchassaient. De ce jour, ces musulmans ne revinrent pas vers les lieux saints et ne leur firent (plus) de mal. Que Dieu ait

² La deuxième recension ajoute ici «de la manière dont elle avait demeuré dans le siècle aux jours de sa jeunesse et».

³ La deuxième recension ajoute «et raconta sa vie aux moines du monastère».

⁴ Cf. *Jean* 13,5-14.

⁵ Littéralement «commençant à vouloir».

እኩዩ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን ፡ በጸሎቱ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ አባ ፡ ሰንትዩ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌን ፡ አሜን ።

አመ ፡ ፲ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ መስተጋድል ፡ አባ ፡ ይስሐቅ ፡ ረድኡ ፡ 5
ለአብ ፡ ዓቢይ ፡ አባ ፡ አብሎ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ መነን ፡ ዘንተ ፡ ዓለመ ፡ ወኩሎ ፡ ፍግ
ዓቶ ፡ ወጥዕመቶ ። ወዓርገ ፡ ውስተ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ ወመንኩስ ፡ ወኮነ ፡ ረድኦ ፡
ለአብ¹ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ አብሎ ፡ ወነበረ ፡ እንዘ ፡ ይትለአኮ ፡ ፳ ወ ፳ ዓመተ ። ወተጋደለ ፡
ተጋድሎ ፡ ዓቢየ ፡ እስከ ፡ የብሰ² ፡ ሥጋሁ ፡ ወቀተለ ፡ ኩሎ ፡ ሕሊና³ ፡ ሥጋሁ ።
ወነግሠ ፡ ላዕለ ፡ ርቱዕ ፡ ግዕዙ ፡ ወዓጽንዓ ፡ ህድአተ ፡ በጊዜ ፡ ጸሎታት ፡ ወቅዳስያት ። 10
ወኮነ ፡ ይቀውም ፡ ውስቲታ ፡ በፍርሀት ፡ እንዘ ፡ እደዊሁ ፡ ከቱፋት⁴ ፡ ድኅሬሁ ፡ ወር
እሱ ፡ ድኑን ፡ ወይበኪ ፡ እስከ ፡ ይትፈጸም⁵ ፡ ቅዳሴ ፡ አው⁶ ፡ ጸሎት ። ወኮነ ፡ ሶበ⁷ ፡
ይወፅእ ፡ እምቅዳሴ ፡ ኢይትራከብ ፡ ምስለ ፡ መኑሂ ፡ እምሰብእ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት⁸ ፡
ግሙራ ፡ ወኢየኅድግ ፡ ጥኅተ ፡ ቤቱ ፡ ርኅወ ፡ ከመ ፡ ኢይባእ ፡ መኑሂ ፡ እምሰብእ ፡
ኅቤሁ ። ወሶበ ፡ ተስእልዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ ለምንት ፡ ኢትትናገር ፡ ምስለ ፡ ዘይፈቅድ ፡ 15
ይትናገር ፡ ምስሌክ ፡ በጊዜ ፡ ጸሎት ፡ ወበጊዜ ፡ ቅዳሴ ። ወአውሥእ ፡ ወይቤሎሙ ፡
፲ ለላኩሉ ፡ ግብር ፡ ጊዜ⁹ ፡ በከመ ፡ ይደልዎ ። ወሶበ ፡ ቀርቦ ፡ ጊዜ ፡ ዕረፍቱ ፡ ተጋብኡ ፡
ኅቤሁ ፡ ማኅበረ ፡ መነኮሳት ፡ ከመ ፡ ይትባረኩ ፡ እምኔሁ ፡ ወይትማኅ*ፀኑ¹⁰ ፡ በጸሎቱ ፡
ወተስእልዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ ለምንት ፡ ኮንከ ፡ ትጎይይ ፡ እምሰብእ ። ወአውሥእ ፡ ወይቤ ፡
ኢኮንኩ ፡ እጎይይ ፡ እምሰብእ ፡ አላ ፡ እምሰይጣን ። እስመ ፡ ብእሲ ፡ ለእመ ፡ አኅዘ ፡ 20
ማኅቶተ ፡ እንዘ ፡ ያበርህ ፡ ወቆመ ፡ ውስተ ፡ ነፋስ ፡ አኮኑ ፡ ይጠፍእ ። ወከማሁ ፡ ንሕን ፡
ለእመ ፡ በርህ ፡ ልብን ፡ በጊዜ ፡ ጸሎት ፡ ወበጊዜ ፡ ቅዳሴ ፡ ወሶበ ፡ ንትራከብ ፡ ምስለ ፡
ሰብእ ፡ ወንትናገር ፡ ኅቡረ¹¹ ፡ ይጸልም ፡ ልብን ። ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡
ገድሎ ፡ መንፈሳዊ ፡ ወአሥመሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ በተጋድሎቱ ፡ ወፈቀደ ፡
እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያዕርፎ ፡ እምጸማ ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ኃላፊ ፡ ሐመ ፡ ንስቲተ ፡ 25
ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌን ፡
አሜን ።

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ገብርኤል ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት¹² ፡
ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ዘይሰመይ ፡ ወልደ ፡ ተሮይክ ፡ ወውእቱ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአ
በው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ፸ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምውሉደ ፡ ልሂቃነ ፡ ሀገረ ፡ ምስር ፡ 30
ወብዑላኒሃ¹³ ። ወኮነ ፡ ጸሐፊ ፡ ወማእምረ ፡ ወጠቢበ ፡ ወጸሐፈ ፡ በእዴሁ ፡ መጻሕፍተ ፡

¹ A ለአባ ፡ — ² + ኩሎ ፡ E, P — ³ + ፍትወተ ፡ E, P — ⁴ E, P ክልቱፋት ፡ — ⁵ A ይትፍጸም ፡ —
⁶ < E, P — ⁷ < A — ⁸ E, P ሌሊት ፡ — ⁹ E, P ለኩሎ ፡ ግብር ፡ በጊዜ ፡ — ¹⁰ A ወይትማኅፀኑ ፡ — ¹¹ E,
P በበይናቲሆሙ ፡ — ¹² < A — ¹³ + ወተሠይመ ፡ ዲያቆነ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያነ ፡ ለቅዱስ ፡ መርቆሮስ ፡ (P
መርቆሬዎስ ፡) ዘግብጽ ፡ E, P —

A 215r^b

pitié de nous par la prière de ce père abbā Sanetyu et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

LECTURE DU 10 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

5 En ce jour mourut le père saint, le combattant (spirituel) abbā Yesḥaq (=Isaac), le disciple du père éminent, abbā 'Ablo (= Apollon). Ce saint méprisa ce monde et toutes ses délices et douceurs. Il monta dans le désert de 'Asqētes (= Scété), se fit moine, devint le disciple du père saint abbā 'Ablo et resta à le servir vingt-cinq ans. Il mena un grand combat (spirituel) si bien
10 que son corps se dessécha et (qu')il tua toutes les pensées de son corps. Il affermit son intégrité¹ et gagna la tranquillité au moment des prières et des offices. Il s'y tenait debout dans la crainte, les mains jointes² derrière lui et la tête baissée, et pleurait jusqu'à ce que l'office ou la prière fût achevé. Quand il sortait de l'office, il ne se joignait jamais à personne ce jour-là et ne
15 laissait pas la porte de sa cellule ouverte pour que personne n'entrât chez lui. Quand (les moines) l'interrogeaient et lui disaient: «Pourquoi ne t'entretiens-tu pas avec celui qui veut s'entretenir avec toi au moment de la prière et au moment de l'office?», il répondait et leur disait: «Chaque chose (a) un temps qui lui convient.» Quand le moment de sa mort approcha, un groupe de
20 moines se rassembla auprès de lui pour être béni par lui et se recommander à sa prière. Ils l'interrogèrent et lui dirent: «Pourquoi fuyais-tu les hommes?» Il répondit et dit: «Je ne fuyais pas les hommes mais Satan, car si un homme tient une lampe allumée et se trouve dans un courant d'air, est-ce que (la lampe) ne s'éteint pas? De même (pour nous), si notre cœur brille au moment
25 de la prière et au moment de l'office, quand nous nous joignons aux hommes et nous entretenons ensemble, notre cœur s'obscurcit.» Quand ce saint eut achevé sa vie spirituelle et eut plu à Dieu par son combat, Dieu voulut le faire se reposer des peines de ce monde transitoire: il fut légèrement malade et mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction
30 soit avec nous, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Gabr'ēl (= Gabriel), patriarche de la ville d'Alexandrie, qui est appelé «Fils de Taroyk» (= Ibn Toraïk); au nombre des pères patriarches, il est le soixante-dixième. Ce saint était des enfants des grands (personnages) de la ville de Mesr (= le Vieux-Caire) et

¹ Littéralement «il domina sur sa nature droite».

² Littéralement «attachées».

ብዙኃተ ፡ ቅብጢ ፡ ወዓረቢ¹⁴ ። ወተርጐመ¹⁵ ፡ ብዙኃነ ፡ እምኔሆሙ ፡ ፣ ወአጽንዓ ፡
 ብዙኃነ ፡ እምኔሆሙ¹⁶ ። ወኃረይዎ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ወሥዩማን ፡ ወሊቃውንተ ፡
 ሕዝብ ፡ ከመ ፡ ይሢምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ። ወሀሎ ፡ ውስተ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡
 ፩ አረጋዊ ፡ ሶርያዊ ፡ መንፈሳዊ ፡ ዘስሙ ፡ አባ ፡ ዮሴፍ ። ወኮነ ፡ ላዕሌሁ ፡
 ጸጋ ፡ እምነብ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይሬኢ ፡ * በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወይትናገር ፡ በዘይከውን ፡ 5
 እምቅድመ ፡ ይኩን ። ወተጋብኡ ፡ ኅቤሁ ፡ አረጋውያን ፡ መነኮሳት ፡ ወሰአልዎ ፡ ከመ ፡
 ያይድዎሙ ፡ ወይክሥት ፡ ሎሙ¹⁷ ፡ መኑ ፡ ዘይኔይስ ፡ ለዛቲ ፡ ሢመት ፡ ክብርት ።
 ወአውሥእሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ዘይሰመይ¹⁸ ፡ ወልደ ፡ ተሮይክ ፡ ወነገርዎሙ ፡
 መነኮሳት ፡ ለኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ። ወሠምሩ ፡ ቦቱ ፡ ኩሎሙ ፡ ወተሰነአዉ ፡
 ላዕሌሁ ፡ ወአጋዝዎ ፡ ወሢምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ¹⁹ ። ወሶበ ፡ ፣ ዓርገ ፡ ኅበ²⁰ ፡ ገዳመ ፡ 10
 አስቄጥስ ፡ ወሰከ ፡ ውስተ ፡ ጸሎተ ፡ ተአሚኖ²¹ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ በተፍጻሚተ ፡ ቅዳሴ ፡
 ባስልዮስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ወኮነ ፡ ፩ ምስለ ፡ መለኮቱ ። ወይቤልዎ ፡ መነኮሳተ ፡ ገዳመ ፡
 አስቄጥስ ፡ ንሕነሰ ፡ ኢኮነ ፡ ልማድነ ፡ ዘንተ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ፈርሁ ፡ ከመ ፡
 ኢየሐሊ ፡ ዘኢኮነ ፡ ማእምረ ፡ ከመ ፡ መለኮቱ ፡ ቱሰሕት ፡ ምስለ ፡ ትሰብእቱ ።
 ወእምድኅረ ፡ ሐቲት ፡ ዓቢይ ፡ ተሠርዓት ፡ ዛቲ ፡ ቃል ፡ ወዘይተልዋ ፡ ይቤ ፡ ዘእንበለ ፡ 15
 ፍልጠት ፡ ወኢቱስሕት ፡ ወኢትድምርት²² ። ወተወክፍዎ²³ ፡ ወተሠርዓ ፡ እስከ ፡ ዛቲ ፡
 ዕለት ።

*A 215v°a

*A 215v°b

ወሠርዓ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ምግባራተ ፡ ብዙኃተ ፡ ሠናያተ ፡ ወአውገዘ ፡
 ከመ ፡ ኢይቅብርዎሙ ፡ ለምውታን ፡ ውስተ ፡ አብያተ²⁴ ፡ ክርስቲያናት ፡ ዘምስር ፡
 ወሊቃህራ ። ወአውገዘሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ እለ ፡ በኅቤሆሙ ፡ ዕቁባት ፡ ወያውዕእዎሙ ፡ 20
 እምአብያቲሆሙ ፡ ወይስድድዎሙ ። ወደረሰ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ቀኖና ፡ ወኩነኔ ፡ ፍትሕ ፡
 በእንተ ፡ ርስቶሙ ፡ * ለምውታን ፡ ወበእንተ ፡ ካልአን ፡ ምግባራት ፡ ወእሙንቱ ፡ ሥሩ
 ዓን ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እስከ ፡ ዮም ። ወተርጐመ ፡ መጻሕፍተ ፡ ብዙኃተ ፡
 እመጻሕፍተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ወሢመ ፡ በመዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ፶ ወ ፫ ኤጲስ ፡ ቆጶ
 ሳተ ፡ ወካህናተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወኢነሥአ ፡ እምኔሆሙ ፡ ፩ ድርጎመ ። ወሶበ ፡ አመንደቦ ፡ 25
 ንጉሠ ፡ ግብጽ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ወኅሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ንዋዩ ፡ በግፍዕ ፡ ወረሰዩ ፡ ላዕ
 ሌሁ ፡ ሰብአ ፡ ዓይን ፡ ከመ ፡ ይዕቅብዎ ። ወሶበ ፡ አእመሩ ፡ መኳንንት ፡ ወሥዩማን ፡
 እምሕዝቡ²⁵ ፡ ከመ ፡ ዝንቱ ፡ ኢነሥአ ፡ ወኢምንተኒ ፡ እም ፩ እምሕዝብ ፡ ወኢእም
 ንዋዩ²⁶ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ወኢምድረ ፡ ነዳያን ፡ ወበእንተዝ ፡ አስተጋብኡ ፡
 እምአብያቲሆሙ ፡ ፲፫ ዲናረ ፡ ወርቅ ፡ ወወሀብዎ ፡ ለንጉሥ ፡ በእንቲአሁ ። ወሶበ ፡ 30
 ቀርቦ²⁷ ፡ ዕረፍቱ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ይክሥት ፡ ጽድቆ ፡ ወትሩፋቲሁ ፡
 ለሰብእ ። ወሐመ ፡ ንስቲተ ፡ ወርእዩ ፡ በራእይ ፡ ከመ ፡ ብዙኃን ፡ ካህናት ፡ ወመነኮሳት ፡
 በጽሑ ፡ ኅቤሁ ፡ ወእሙንቱ ፡ እንዘ ፡ ይጸውሩ ፡ በእደዊሆሙ ፡ መስቀላተ ፡
 ወማዕጠንታተ ፡ ወወንጌላተ ። ወተአምኅዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ ንሕነሰ ፡ መጻእነ ፡ ኅቤከ ፡
 ከመ ፡ ነሐውጽከ²⁸ ። ወእምዝ ፡ ንትመየጥ ፡ ኅቤከ ፡ እምድኅረ ፡ ተፍጻሚተ ፡ ዓመት ፡ 35
 ወንነሥአከ ፡ ምስሌነ ። ወሶበ ፡ ነቅሀ ፡ ነገርሙ ፡ ለኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ወለካህናት ፡ እለ ፡

14 + ወፈጸመ ፡ መብዝሃታ ፡ E, P — 15 A ወተርጐ — 16 < E, P — 17 + ግብሮሙ ፡ E, P —
 18 + ገብርኤል ፡ E, P — 19 + አመ ፡ ሆእምነ ፡ ወርኃ ፡ የካቲት ፡ በ፳፻፵ ወ፯ ዓመተ ፡ ሰማዕታት ፡
 በ፳፻ ወ፳፻፵ ወ፯ እምዓመተ ፡ ዓለም ። E, P — 20 E, P ሐረ ፡ — 21 E, P ተአምኖ ፡ — 22 A ወኢትም

(de) ses riches³. Il était scribe, savant et sage. Il copia de sa main de nombreux livres coptes et arabes, commenta beaucoup d'entre eux et apprit par cœur beaucoup d'entre eux. Les évêques, les chefs et les anciens du peuple le choisirent pour le nommer patriarche. Il y avait dans le désert de 'Asqētes (= Scété) un vieillard spirituel syrien du nom d'abbā Yosēf (= Joseph). Une grâce (venant) de Dieu était sur lui, il voyait par l'Esprit Saint et parlait de ce qui se produisait avant que (cela) se produisît. Les vieux moines se rassemblèrent près de lui et lui demandèrent de leur faire connaître et de leur révéler qui était le meilleur pour cette charge insigne. Il leur répondit et leur dit: «Un homme qui s'appelle Fils de Taroyk.» Les moines répétèrent aux évêques ce propos. Tous l'agrèèrent et s'accordèrent sur lui; ils le saisirent et le consacèrent patriarche. Quand il monta au désert de 'Asqētes, il ajouta à la prière du Credo, qui est à la fin de la liturgie de Bāselyos (= Basile), les mots «et il devint un avec la divinité». Les moines du désert de 'Asqētes lui dirent: «Pour nous, ce n'est pas notre coutume», car ils craignaient que celui qui n'était pas savant pensât que la divinité (était) mélangée avec l'humanité. Après une grande enquête, cette formule fut instituée et ce qui la suit dit: «sans séparation ni mélange ni confusion». (Les moines) l'acceptèrent et elle fut instituée jusqu'à ce jour.

De son temps, ce père institua des façons d'agir nombreuses (et) bonnes; il interdit d'enterrer les morts dans les églises de Mesr et de Qāherā (= Le Caire). Il interdit tous ceux qui (avaient) chez eux des concubines et (ordonna?) de les faire sortir de leurs maisons et de les chasser. Ce père rédigea un code et des règles de droit au sujet de l'héritage des morts et au sujet d'autres matières. Ils (sont) établis dans l'Église jusqu'à aujourd'hui. Il commenta beaucoup de livres parmi les livres de l'Église. Pendant le temps de sa charge, il consacra cinquante-trois évêques et (ordonna) beaucoup de prêtres. Il ne reçut d'eux pas un seul dirham. Quand le roi d'Égypte à cette époque le persécuta et exigea de lui de l'argent par la violence, (ce roi) lui imposa des espions pour l'observer. Comme les magistrats et les chefs de son peuple savaient qu'il n'avait rien reçu de personne du peuple, ni des biens des églises, ni (des) terres des pauvres, à cause de cela, ils réunirent de leurs maisons mille pièces d'or et les donnèrent au roi pour lui. Quand sa mort fut proche, Dieu voulut révéler sa justice et ses vertus aux hommes. Il fut légèrement malade et vit dans une vision comme de nombreux prêtres et moines venant auprès de lui. Ils portaient dans leurs mains des croix, des encensoirs et des évangiles. Ils le saluèrent et lui dirent: «Nous, nous sommes venus auprès de toi pour te visiter. Nous reviendrons ensuite auprès de toi après la fin de l'année et nous te prendrons avec nous.» Quand il s'éveilla, il raconta aux évêques et aux prêtres qui étaient auprès de lui ce qu'il avait vu, puis il

³ La deuxième recension ajoute «et il fut ordonné diacre dans l'église du saint Marqoryos (= Mercure) d'Égypte».

ⲥⲧ : — ²³ + ⲧⲱⲏⲉ : ⲱⲛⲉ : E, P — ²⁴ E, P ⲱⲛⲉ : ⲛⲉⲧ : — ²⁵ E, P ⲱⲛⲉⲛⲉ : — ²⁶ A ⲱⲛⲉⲛⲉⲛⲉ : — ²⁷ + ⲛⲉ : E, P — ²⁸ A ⲛⲉⲧⲱⲛⲉ # —

*A 216r^a

ሀለዉ ፡ በኅቤሁ ፡ ዘከመ ፡ ርእየ ፡ ወእምዝ ፡ ሐይወ ፡ እምውእቱ ፡ ደዌ ። ወእምድኅረ ፡ ተፍጻሚተ ፡ ዓመት ፡ ሐመ ፡ ንስቲተ²⁹ ፡ ወርእዮሙ ፡ ካዕበ ፡ ለእሙንቱ ፡ ካህና*ት ፡ ወመንኮሳት ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ኅቤሁ ፡ ቀዳሚ ፡ ወተአምሳዎ ፡ ወተፈሥሐ ፡ ምስሌሆሙ ። ወሶቤሃ ፡ መጠወ ፡ ነፍሶ³⁰ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ወኮነ ፡ ኰሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ፲ ወ ፬ ዓመተ ።

5

ወበመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ አዘዞ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ለአባ ፡ ሚካኤል ፡ ጳጳስ ፡ ወይቤሎ ፡ ሢም ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳተ ፡ ለብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ። ወይቤሎ ፡ ጳጳስ ፡ ለንጉሥ ፡ አንስ ፡ ኢይክል ፡ እሢም ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳተ ፡ ካልኣነ ፡ ዘእንበለ ፡ በትእዛዝ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ። ወፈነወ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ መልእክተ ፡ ኅበ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ አባ ፡ ገብርኤል ፡ እንዘ ፡ ይስእሎ ፡ በእንተዝ ። ወከማሁ ፡ ፈነወ ፡ መልእክተ ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ግብጽ ፡ እንዘ ፡ ይስእሎ³¹ ፡ ከመ ፡ የአዝዞ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወዝንቱ ፡ አብ ፡ የአዝዞ ፡ ለአባ ፡ ሚካኤል ፡ ጳጳስ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከመ ፡ ይሢም ፡ ሎቱ ፡ ካልኣነ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳተ ፡ ውሱክ ፡ ላዕለ ፡ ሢምሙ ፡ ቀዳሚ ። ወአዘዞ ፡ ንጉሠ ፡ ምስር ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ አባ ፡ ገብርኤል ፡ ከመ ፡ የአዝዞ ፡ ለአባ ፡ ሚካኤል ፡ ጳጳስ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ ለንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ዘይፈቅድ³² ። ወበኡ ፡ መኳንንት ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ምስር ፡ ወይቤልዎ ፡ ለእመ ፡ በዝኑ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ በብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይደፍሩ ፡ ወይሠይሙ ፡ ጳጳስ ፡ በፈቃዶሙ ፡ ወኢይትመየጡ ፡ ኅቤክሙ ፡ ግሙራ ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ንጉሠ ፡ ምስር ፡ ዘንተ ፡ አዘዞ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ አባ ፡ ገብርኤል ፡ ወይቤሎ ፡ ፈኑ ፡ መልእክተ ፡ ወአውገዞ ፡ ለንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ከመ ፡ ኢይሢም³³ ፡ ኤጲስ ፡ * ቆጶሳተ ፡ ላዕለ ፡ ብሔረ³⁴ ፡ ኢትዮጵያ ፡ እምይእዜ ። ወፈነወ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ መልእክተ ፡ በከመ ፡ አዘዞ ፡ ንጉሠ ፡ ምስር ። ወሶበ ፡ በጽሐት ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይእቲ ፡ መልእክተ ፡ ግዘት ፡ ውዕየ ፡ ጽርሑ ፡ በእሳት ። ወኮነ ፡ ውስተ ፡ ብሔሩ ፡ ረኅብ ፡ ወብድብድ ፡ ወትእኅዝ ፡ ዝናም ፡ ከመ ፡ ኢይዝንም³⁵ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወበጽሐሙ ፡ ምንዳቤ ፡ ዓቢይ ፡ እስመ ፡ ንጉሥ ፡ ኮነ ፡ ተዐደወ ፡ ትእዛዝ ፡ እግዚአብሔር ። ወእምዝ ፡ ተመይጠ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወነስሐ ፡ ወፈነወ ፡ መልእክተ ፡ ኅበ ፡ ንጉሠ ፡ ምስር ፡ እንዘ ፡ ይስእሎ ፡ ከመ ፡ የአዝዞ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ከመ ፡ ይፈኑ ፡ ወይፍትሐ ፡ እምግዘት ። ወጸሐፈ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ መጽሐፈ ፡ በረከት ፡ ወፈነዎ ፡ ለንጉሥ ፡ ወለኰሉ ፡ ኢትዮጵያ³⁶ ፡ እንዘ ፡ ይባርክ ፡ ላዕሌሆሙ ። ወሶበ ፡ በጽሐት ፡ ይእቲ ፡ በረከት ፡ ኅበ ፡ ብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ አእተተ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምላዕሌሆሙ ፡ መዓቶ ፡ ወፈነወ³⁷ ፡ ሣህሎ ፡ ወምሕረቶ ። ወወረደ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ዝናም ፡ ወተአተተ ፡ እምኔ ፡ ሆሙ ፡ ረኃብ ፡ ወብድብድ ። ወተፈሥሑ ፡ ፍሥሐ ፡ ዓቢየ ። ወዝንቱ ፡ ዘኮነ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለውእቱ ፡ ንጉሥ ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሚን ።

10

15

20

25

30

*A 216r^b

29 A ንቲተ ፡ — 30 A ነፍሶሙ ፡ — 31 < A — 32 E, P ሎቱ ፡ ኰሉ ፡ ዘይፈቅድ ፡ ለንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ — 33 A ኢይሢምዎ ፡ — 34 E, P ሀገረ ፡ — 35 A ኢይዝንም ፡ — 36 E, P ለንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወለኰሎሙ ፡ ኢትዮጵያውያን ፡ — 37 + ሎሙ ፡ E, P

guérit de cette maladie. Après la fin de l'année, il fut légèrement malade et vit de nouveau les prêtres et les moines qui étaient venus auprès de lui auparavant; ils le saluèrent et il se réjouit avec eux. Il remit alors son âme dans la main de Dieu et mourut en paix. Tous les jours de sa charge sur le siège de
 5 Mārḳos (= Marc) l'évangéliste furent de quatorze ans.

Au temps de ce père⁴, le roi d'Éthiopie donna un ordre à abbā Mikā'ēl (= Michel), le métropolitain (d'Éthiopie) et lui dit: «Consacre des évêques pour le pays d'Éthiopie.» Le métropolitain dit au roi: «Je ne peux consacrer d'autres évêques, si ce n'est sur l'ordre du patriarche.» Le roi d'Éthiopie envoya une
 10 lettre à ce père abbā Gabr'ēl le sollicitant à ce sujet. De même, il envoya une lettre au roi d'Égypte lui demandant de donner un ordre à ce père (à ce sujet pour que) ce père donnât mandat à abbā Mikā'ēl, le métropolitain d'Éthiopie, de consacrer pour lui d'autres évêques en sus de (ceux que lui-même Gabr'ēl) avait consacrés précédemment. Le roi de Mesr (= Égypte) ordonna à ce père
 15 abbā Gabr'ēl de donner mandat à abbā Mikā'ēl, le métropolitain d'Éthiopie, de faire pour le roi d'Éthiopie ce que (celui-ci) voulait. Les grands entrèrent auprès du roi de Mesr et lui dirent: «Si les évêques se multiplient dans le pays d'Éthiopie, ils prendront de l'audace et consacreront un métropolitain de leur (propre) mouvement et ils ne reviendront jamais vers toi⁵.» Quand le roi
 20 de Mesr entendit cela, il donna un ordre à ce père patriarche abbā Gabr'ēl et lui dit: «Envoie une lettre et interdis le roi d'Éthiopie pour qu'il ne nomme pas désormais d'évêques pour le pays d'Éthiopie.» Le patriarche envoya une lettre, comme (le) lui avait ordonné le roi de Mesr. Quand cette lettre d'interdiction parvint au roi d'Éthiopie, le palais de celui-ci fut détruit par le feu.
 25 Il y eut dans son pays famine et peste, la pluie fut empêchée de tomber sur eux (= les habitants) et il leur arriva de grands malheurs, car le roi avait transgressé le commandement de Dieu. Après cela, le roi d'Éthiopie se tourna vers Dieu, se repentit et envoya une lettre au roi de Mesr en lui demandant d'ordonner à ce père (= Gabr'ēl) de dépêcher et de le délier de l'interdiction.
 30 Ce père écrivit une lettre de bénédiction et l'envoya au roi et à toute l'Éthiopie en les bénissant. Quand cette bénédiction parvint au pays d'Éthiopie, Dieu enleva sa colère de sur eux (= les habitants) et envoya sa clémence et sa miséricorde. La pluie tomba sur eux et la famine et la peste se retirèrent d'eux. Ils se réjouirent d'une grande joie. C'est ce qui se produisit du temps
 35 de ce roi⁶. Que la prière et la bénédiction de ce père soient avec nous, amen.

⁴ Le développement qui suit ne figure pas dans l'arabe.

⁵ Littéralement «vers vous» (pluriel de majesté?).

⁶ Malgré l'unanimité des manuscrits, il faut probablement comprendre plutôt «de ce père».

አመ : ፲፩ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈት : ቅድስት : ወንጽሕት : እመ : ምኔት : ቴዎድራ¹ ። ዛቲ : ቅድስት : ኮነት : እምውሉደ : ልሂቃነ : ሀገረ : እስክንድርያ : ወብዑላኒሃ : ወኮኑ : ክርስቲያን ። ወፈተወት : ዛቲ : ቅድስት : ከመ : ትልበስ : አልባስ : ምንኩስና : 5
 ወ*ተጋደለት² : በእንተ : ስሙ : ለክርስቶስ ። ወኮኑ : አበዊሃ : ገብሩ : ላቲ : አልባሳተ : ክቡራተ : ወስርግዋተ : በወርቅ : ወብሩር : ዘብዙጎ : ሢጦሙ³ ። እስመ : እሙንቱ : ኮኑ : ይሔልዩ⁴ : ያስተዋሰብዋ : ወኢኮነ : ሎሙ : ውሉደ : ዘእንበሌሃ ። ወሶበ : ኢፈቀደት : ሰብሳቦ : ዝንቱ : ዓለም : ነሥአት : ኩሎ : ንዋዩ : ዘገብሩ : ላቲ : አበዊሃ : ወመጠወት : ለዘ : ይሠይጦ : ወወሀበት⁵ : ለነዳያን : ወለምስኪናን : ወሐንጸት : ቤተ : 10
 ክርስቲያን : በአፍአ⁶ : ሀገረ : እስክንድርያ : እመንገለ : ምዕራብ ። ወእምዝ : ሐረት : ኅበ : አብ : ቅዱስ : አባ : አትናስቶስ⁷ : ሊቀ : ጳጳሳት : ዘሀገረ : እስክንድርያ : ወለጸዩ : ሥዕርታ : ወአመንኩሳ : ውስተ : ፩ ደብር : እምአድባራተ : ደናግል : ዘአፍአ : ሀገረ : እስክንድርያ ። ወተጸምደት : ውስቱቱ : ተጸምዶተ : ውሱክ : ወተጋደለት : ተጋድሎ : መንፈሳዊ : ወደለዋ : ከመ : ትርአይ : ራእያተ : መለኮታዊተ⁸ ። ወኮኑት : ትሬእዮሙ : 15
 ለመላእክት : ወለሰይጣናት : ወትጼሊ : ወትጤይቅ : ግብሮሙ ። ወተውሀበ : ላቲ : አእምሮ : ሕሊናት⁹ : ወትፈትኖሙ ። ወኮኑ : ቅዱስ : አትናስቶስ¹⁰ : ይትፌሣሕ¹¹ : ባቲ : ወይጼውዓ : ወትመጽእ : ኅቤሁ : ወውእቱ : ካዕበ : የሐውር : ኅቤሃ ። ወኮኑት : ትከሥት : ሎቱ : ኩሎ : ሕሊናሃ : ወኮኑ : ቅዱስ : ያሌብዋ : ምክንያቶ : ለጸላኢ : ወመሣግራሁ ። ወሶበ : ሰደድዎ : ለቅዱስ : አባ : አትናስቶስ¹² : እመንበሩ : ዘሀገረ : 20
 እስክንድርያ : ጸሐፊ : ላቲ : ድርሳናተ : ብዙኃተ : ወፈነዎሙ : ኅቤሃ ። ወነበረት : ዛቲ : ቅድስት : እስክ : ልሀቀት : ፈድፋደ : ወይእቲ : ጽንዕት : ውስተ : ተጋድሎ : * መንፈሳዊ ። ወርእዮት : እምነ : ሊቃነ : ጳጳሳት : ፩ እለ : እሙንቱ : እልስክንድርስ¹³ : ወአትናስቶስ¹⁴ : ወጴጥሮስ : ወጢሞቴዎስ : ወቴዎፍሎስ ። ወደረሰት : ዛቲ : ቅድስት : ትምህርታተ : ብዙኃተ : ወበቀዳተ : ቦእምኔሆሙ : ደረሰት : በጸጋ : መንፈስ : ቅዱስ : 25
 ዘውስቱታ ። ወቦእምኔሆሙ : እምዘ : ተመሀረቶ : እምእሉ : ሊቃነ : ጳጳሳት ። ወሰአልዋ : ካልአን : ወይቤልዋ : ለእመ : ተናገረ : ብእሲ : ነገረ : እኩዩ : ቦኑ : ይደሉ : ከመ : ይቤልዎ : አርምም : አው : ይገሥጽዎ : አው : ይፌጽሙ : እዘኒሆሙ : ከመ : ኢይስምዕዎ ። ወአውሥአቶ : ለዘ : ይቤላ : ዘንተ : ወትቤሎ : ኢይደሉ : ከመ : ይበሉ : ወኢምንተኒ : እምዝንቱ : አላ : ይደሉ : ከመ : ኢየዓድሞ : ሰሚዓ¹⁵ : ነገሩ : ግሙራ ። 30
 በከመ : ለእመ : አንበረ : ብእሲ : በቅድሜክ : ማዕደ : ወዲቤሃ : መባልዕት : ብዙኃት : ሠናያት : ወሕሠማት : ኢይትከሀለክ : ከመ : ትበሎ : ንሣእ : ዘንተ : ወአርሕቆ : እምቅድሜዩ : እስመ : ውእቱ : የሐስመኒ : አላ : ተኅድጎ : አንተ : ወትበልዕ : እምካልኡ ። ወትቤ : ካዕበ : አልቦ : ዘይመውኦ : ለሰይጣን : ወያኃሥሮ : ዘእንበለ :

A 216v°a

A 216v°b

¹ E, P ቴዎድራ : ² E, P ትትጋደል : — ³ + ወአልበበዋ : ላቲ : E, P — ⁴ A የሐልዩ : — ⁵ + እምኔሁ : E, P — ⁶ P በዐዐደ : — ⁷ P አትናቴዎስ : — ⁸ E, P እምላካዊተ : ወመለኮታዊተ : — ⁹ E, P ግብራት : ሕሊናዊት : — ¹⁰ E, P አትናቴዎስ : — ¹¹ + ወይትኃሠይ : E, P — ¹² E, P አትናቴዎስ : — ¹³ E እለ : እስክንድርስ ; P እስክንድርስ : — ¹⁴ P አትናቴዎስ : — ¹⁵ A ሰምዓ : —

LECTURE DU 11 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut la sainte et pure abbesse Tēwodorā (= Théodora). Cette sainte était des enfants des grands personnages de la ville d'Alexandrie et de ses riches, ils étaient chrétiens. Cette sainte désira revêtir le vêtement monastique et combattit (spirituellement) pour le nom du Christ. Ses parents avaient fait (faire) pour elle des vêtements somptueux et des parures d'or et d'argent de grand prix, car ils pensaient à la marier; ils n'avaient pas d'enfants en dehors d'elle. Comme elle ne voulait pas du mariage de ce monde, elle prit tous les effets que ses parents avaient fait (faire) pour elle, les remit à quelqu'un qui les vendit, et (en) donna (le produit) aux pauvres et aux indigents. Elle construisit une église à l'extérieur de la ville d'Alexandrie du côté de l'occident. Après cela, elle alla auprès du père saint abbā 'Atnāsyos (= Athanase), patriarche de la ville d'Alexandrie. Il lui rasa les cheveux et la fit moniale dans un monastère parmi les monastères de vierges qui (sont) à l'extérieur de la ville d'Alexandrie. Elle s'y livra à une ascèse accrue, mena un combat spirituel et mérita de voir des visions divines. Elle voyait les anges et les démons; elle priait et discernait leurs actions. Il lui fut donné de connaître les pensées et elle les examinait. Le saint abbā 'Atnāsyos se réjouissait à son (sujet), il l'appelait et elle venait, et lui-même aussi allait chez elle. Elle lui découvrait toutes ses pensées et le saint lui faisait pénétrer les ruses de l'Ennemi et ses embûches. Quand on chassa le saint abbā 'Atnāsyos de son siège de la ville d'Alexandrie, il lui écrivit de nombreuses (lettres) édifiantes et les lui envoya. Cette sainte vécut jusqu'à une vieillesse avancée, elle était ferme dans le combat spirituel. Elle vit cinq des patriarches, qui sont 'Eleskenderos (= Alexandre), 'Atnāsyos, Pētros (= Pierre), Ṭimotēwos (= Timothée) et Tēwoflos (= Théophile). Cette sainte composa des enseignements nombreux et utiles. Elle composa certains d'entre eux par la grâce de l'Esprit Saint qui (était) en elle et les autres, d'après ce qu'elle avait appris des patriarches. Des gens¹ l'interrogèrent et lui dirent: «Si un homme tient de mauvais propos, est-ce qu'il faut lui dire: 'Tais-toi' ou le réprimander ou se boucher les oreilles pour ne pas l'entendre?» Elle répondit à celui qui disait cela et lui dit: «Il ne faut rien dire de cela, mais il faut qu'entendre ses paroles ne lui (= à l'auditeur) soit pas agréable du tout; de même que si un homme place devant toi une table et, sur elle, de nombreux mets bons et repoussants, il ne t'est pas possible de lui dire: 'Prends cela et éloigne-le de devant moi, car cela est repoussant pour moi', mais tu le laisses et tu manges d'autre (chose).» Elle dit aussi: «Personne ne peut vaincre Satan et le confondre sinon par le jeûne, par la prière et par l'humilité.» Tous les jours de sa vie

¹ Littéralement «d'autres».

ፖበጾም ፡ ወበጸሎት ፡ ወበትሕትና¹⁶ ። ወኮነ ፡ ዙሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወታ ፡ ፻ ዓመት ፡
ወአዕረፈት ፡ በሰላም ። ጸሎታ ፡ ወበረከታ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሩ ፡ ለቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘጋዛ ። ጸሎቱ ፡
የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*P 50r°a.1.14

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮሙ ፡ ለአባ ፡ በኪምስ ፡ ዘእለ ፡ እስክንድርያ ፡ 5
ወስምዖን ፡ ዘለንጽ ፡ ወታውድራ ፡ መኩንን ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐሮ ፡ በጸሎቶሙ ፡
ለፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፲፪ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተዝካሩ ፡ ለመልአክ ፡ ክቡር ፡ ሚካኤል ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ። 10
ትንብልናሁ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

*A 217r°a

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ * ቅዱስ ፡ እልስክንድሮስ¹ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡
ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ተሠይመ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡
ቀጶቶቅያ ፡ ወበጽሐ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ከመ ፡ ይሰግድ ፡ ውስቴታ ፡ ወይትባ
ረክ ፡ እምነ ፡ መካናት ፡ ቅዱሳት ፡ ወይትመየጥ ፡ ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ ወሀሉ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ 15
ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ጸድቅ ፡ ዘስሙ ፡ በርኪሶስ ። ወኮነ ፡ ልሀቀ² ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ወበጽሐ ፡
ኅበ ፡ ፻ ወ ፲ ዓመት ፡ ወፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይጎድግ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስና ፡ ብዙኃ ፡ ጊዜ ፡
ወኢጎደግዎ ፡ ሕዝቡ ። ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ እልስክንድሮስ³ ፡ ግብሮ ፡
ወፈቀደ ፡ ከመ ፡ ይትመየጥ ፡ ኅበ ፡ ሀገሩ⁴ ፡ ቀጶቶቅያ ፡ አስምዖሙ ፡ እግዚአብሔር ፡
ለሰብእ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ቃለ ፡ እምሰማይ ፡ እንዘ ፡ ይብሎሙ ፡ ዓሉ ፡ ኅበ ፡ ፀንቀጾ ፡ 20
ሀገር⁵ ፡ ወዘይበውእ ፡ ቀዳሚ ፡ አኃዝዎ ፡ ወሢምዎ ፡ ላዕሌክሙ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ።
ወወፅኡ ፡ ኅበ ፡ ጸንቀጾ ፡ ሀገር ፡ ወረከብዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ እልስክንድሮስ⁶ ፡
ወኢኃዝዎ ፡ ወዓበየ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አንሰ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ ቀጶቶቅያ ፡
ወኢይትከሀለኒ ፡ እጎድግ ፡ መርዔትየ ፡ ዘሜመኒ ፡ ክርስቶስ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ወእርአይ⁷ ፡
ካልአነ⁸ ። ወአይድዕዎ ፡ በእንተ ፡ ውእቱ ፡ ቃል ፡ ዘሰምዕዎ ፡ እምሰማይ ፡ ወዘከመ ፡ 25
ይቤሎሙ ፡ በእንቲአሁ ። ወሶበ ፡ ጠየቀ ፡ ከመ ፡ ውእቱ⁹ ፡ በፈቃደ¹⁰ ፡ እግዚአብሔር ፡
ወአምከርዎ ፡ አበው ፡ እለ ፡ ጉቡአን ፡ ውስተ ፡ በዓል¹¹ ፡ ዝክቱ ፡ ወተወክፈ ፡ ቃሎሙ ፡
ወጸሐፈ ፡ መልእክተ ፡ ወፈነዎ ፡ ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ እንዘ ፡ ይብሎሙ ፡ ዘከመ ፡ በጽሐ ፡
ላዕሌሁ ። ወይቤሎሙ ፡ ሰረዩ ፡ ሊተ ፡ ወኢትሕዝኑ ፡ ላ*ዕሌየ ፡ ወሢሙ ፡ ላዕሌክሙ ፡
ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ሀየንተ ፡ ዚአየ ፡ ወአንትሙ ፡ ፍቱሐን ። ወፈነወ ፡ ይእተ ፡ መልእክተ ፡ 30
ምስለ ፡ ሰብእ ፡ እምሀገረ ፡ ቀጶቶቅያ ፡ እለ ፡ ሀለጧ¹² ፡ በበዓል ።

*A 217r°b

¹⁶ E, P ጾም ፡ ወጸሎት ፡ ወትሕትና ።
¹ E እልእስክንድሮስ ፤ P እለ ፡ እስክንድሮስ ፡ — ² E, P ልሂቀ ፡ — ³ E እልእስክንድሮስ ፤ P እለ ፡
እስክንድሮስ ፡ — ⁴ E, P ብሔሩ ፡ — ⁵ E, P ጸንቀጾ ፡ — ⁶ E እልእስክንድሮስ ፤ P እስክንድሮስ ፡ — ⁷ A

furent de cent ans, et elle mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration du saint Yoħannes (= Jean), évêque de Gāzā (= Gaza). Que sa prière soit avec nous, amen.

- 5 [En ce jour aussi, (il y a) la commémoration d'abbā Bakimos (= Pachôme?) d'Alexandrie, (de) Sem'on (= Simon), de Laneṣ et de Tāwderā (= Théodora) le gouverneur (?). Que Dieu ait pitié par leur prière de son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 12 MIYĀZYĀ

- 10 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ En ce jour, (il y a) la commémoration de l'ange glorieux Mikā'ēl (= Michel) l'archange. Que son intercession soit avec nous, amen.

- En ce jour aussi mourut le père saint 'Eleskenderos (= Alexandre), évêque de la ville de Jérusalem. Ce saint avait été consacré évêque du pays de
15 Qapadoqyā (= Cappadoce) et était venu à la ville de Jérusalem pour s'y prosterner, être béni par les Lieux saints et retourner dans son pays. Il y avait à Jérusalem un évêque juste du nom de Barkisos (= Praxias?), il était avancé en âge et avait atteint cent dix ans; il avait voulu de nombreuses fois abandonner l'épiscopat, mais son peuple ne l'avait pas laissé (faire). Quand ce
20 saint 'Eleskenderos eut achevé ses affaires et voulut retourner dans son pays, Qapadoqyā, Dieu fit entendre aux gens de Jérusalem une voix (venant) du ciel leur disant: «Sortez vers la porte de la ville et, le premier qui entrera, saisissez-le et établissez-le évêque à votre (tête).» Ils sortirent vers la porte de la ville, trouvèrent ce saint abbā 'Eleskenderos et le saisirent. Il refusa et leur
25 dit: «Je (suis) évêque du pays de Qapadoqyā et je ne peux abandonner mon troupeau sur lequel le Christ m'a établi et (en) garder un autre².» (Les gens) l'informèrent de la voix qu'ils avaient entendue du ciel et de ce qu'elle leur avait dit à son sujet. Quand il fut assuré que cela (avait lieu) par la volonté de Dieu et (que) les pères qui (étaient) rassemblés pour cette fête (le) lui con-
30 seillèrent, il accepta leur parole et écrivit une lettre — il l'envoya (aux gens de) son pays — leur disant ce qui lui était arrivé. Il leur dit: «Pardonnez-moi, ne vous affligez pas à mon sujet et nommez à votre tête un évêque à ma place: vous êtes libres.» Il envoya cette lettre avec les gens du pays de Qapadoqyā qui étaient à la fête.

¹ Cette brève commémoration manque dans la Révision.

² La deuxième recension ajoute «voici qu'il a été compté pour moi en tant qu'épouse et il ne convient pas que je le répudie».

ወእምዝ ፡ ነበረ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ እልስክንድሮስ¹³ ፡ ምስለ ፡ በርኪሶስ ፡ አረጋዊ ፡
 መጠነ ፡ ጁ ዓመት ፡ ወዘይፈደፍድ ፡ ወእምድኅረዝ ፡ አዕረፈ ፡ አባ ፡ በርኪሶስ¹⁴ ።
 ወተመጠወ ፡ እልስክንድሮስ¹⁵ ፡ መርዔቶ ፡ ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወዓቀቦሙ ፡
 ለመርዔቱ ፡ ዓቂባ ፡ መንፈሳዊ ፡ በከመ ፡ ሐዋርያት ። ወአኅዞ ፡ መክሲሞስ ፡ መኩንን ፡
 ከሓዲ ፡ ወኩነኖ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢየ ፡ ዘዘዚአሁ ፡ ኩነኔ ፡ ወእምዝ ፡ ሞቅሖ ፡ እስከ ፡ 5
 ይሔሊ¹⁶ ፡ ዘይገብር ፡ ላዕሌሁ ። ወአጥፍአ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለውእቱ ፡ መክሲሞስ ፡
 አላዊ ፡ ፍጡነ ፡ ወአውፅእዎ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ እምቤተ ፡ ሞቅሖ ። ወሶበ ፡ ነግሠ ፡
 ገርድያኖስ ፡ ወኮነ ፡ ሀድአት ፡ ወተሰሰለ¹⁷ ፡ ምንዳቤ ፡ እምላዕለ ፡ ሕዝባ ፡ ክርስቲያን ፡
 ሕዳጠ¹⁸ ፡ ወእምዝ ፡ ሞተ ። ወነግሠ ፡ ሀየንቴሁ ፡ ፊልጶስ ፡ ወኮነ ፡ መሃይምነ ፡
 ወየአምን ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወፈትሖሙ ፡ ለተአማንያን ፡ እለ ፡ ሙቁሓን ፡ በእ 10
 ንተ ፡ ስሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወአክበሮሙ ፡ ክብረ ፡ ዓቢየ ። ወነበረ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡
 በሀድአት ፡ ወበሰላም ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ተንሥአ ፡ ዳኪዮስ¹⁹ ፡ ፣ ላዕለ ፡ ፊልጶስ²⁰ ፡
 ወቀተሎ²¹ ፡ ወነግሠ ፡ ሀየንቴሁ ፡ ወአመንደቦሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ ፈድፋደ ። ወአኅዞ ፡
 ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ወለብዙኃን ፡ እምሊቃውንተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወኩነኖሙ ፡ በዘዘ ፡
 ዘአሁ ፡ ኩነኔ ፡ ወፈድ*ፋደሰ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ። እስመ ፡ ውእቱ ፡ ቀሠፎ ፡ መቅሠፍተ ፡ 15
 ዓቢየ ፡ ማሕመመ ፡ በድቡሳት ፡ በሊሓት ፡ እስከ ፡ ተሰብሩ ፡ ገበዋቲሁ²² ፡ ውስተ ፡
 ክርሙ ። ወእምዝ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ይስሐብዎ ፡ በእግሩ ፡ እስከ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሖ ፡
 ወይግድፍዎ ፡ ውስቴቱ ፡ ወገብሩ ፡ ሎቱ ፡ በከመ ፡ አዘዘ ። ወነበረ ፡ ግዱፈ ፡ ውስተ ፡
 ቤተ ፡ ሞቅሖ ፡ እንዘ ፡ ይትአመን ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ እስከ ፡ መጠወ ፡ ነፍሶ ፡
 ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወወረሰ ፡ መንግሥተ ፡ ዘለዓለም²³ ፡ ዘአስተዳለወ ፡ 20
 ለቅዱሳኒሁ²⁴ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

*A 217v^a

*P 50v^cl.1

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ፈነዎ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሚካኤል ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፡ ኅበ ፡
 ኤርምያስ ፡ ነቢይ ፡ ወአድጋኖ ፡ እምቤተ ፡ ሞቅሖ ፡ ፀባብ ፡ ዘእምዓም ፡ ዘእምቅሖ ፡
 ውስቴቱ ፡ ሴዴቅያስ ፡ ንጉሥ ፡ ወአውፅእ ፡ አቤሜሌክ ፡ ኢትዮጵያዊ ፡ ገብሩ ፡ ለሊቀ²⁵ ፡
 ሐራሁ ፡ ለንጉሥ ። ወሶቤሃ ፡ ባረኮ ፡ ኤርምያስ ፡ ወይቤሎ ፡ ከመ ፡ ኢይርአይ ፡ ብድ 25
 ወታ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ወኢይጥዐም ፡ መሪረ ፡ ዪዋዌ ፡ ወመንሱተ ፡ ወኮነ ፡ ሎቱ ፡
 ከማሁ ፡ ወኖመ ፡ ፳ ወ ፯ ዓመተ ። ወምስሌሁ ፡ ወይን ፡ ወበለስ ፡ ወኮነ ፡ ኢማሰነ ፡ እስከ ፡
 ተመይጡ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ እምዪዋዌ ። ወአውፅእ ፡ እምወይን ፡ ወእምበለስ ፡
 ወኩነቱ ፡ ወወሀቦ ፡ ለኤርምያስ ፡ ነቢይ ። በእንተዝ ፡ አዘዙነ ፡ መምሀራነ ፡ ቤተ ፡
 ክርስቲያን ፡ ከመ ፡ ንግበር ፡ በዐሎ ፡ ለመልአክ ፡ ክቡር ፡ ሊቀ ፡ መላእክት ፡ ሚካኤል ፡ 30
 አመ ፡ ፲ ወ ፪ ለለ ፡ ወርኑ ። ትንብልናሁ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓ
 ለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሩ ፡ ለቅዱስ ፡ እንጦንዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡
 ጣመው²⁶ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ።

¹³ E እለእስክድሮስ ፡ P እለ ፡ እስክድሮስ ፡ — ¹⁴ + አረጋዊ ፡ E, P — ¹⁵ E እለእስክድሮስ ፡ P እለ ፡
 እስክድሮስ ፡ — ¹⁶ A የሐሊ ፡ — ¹⁷ E, P ወሰሰለ ፡ — ¹⁸ + መዋዕለ ፡ E, P — ¹⁹ E, P ዳክዮስ ፡ —
²⁰ < E, P — ²¹ + ለፊልጶስ ፡ E, P — ²² + ወሶኡ ፡ E, P — ²³ E, P ሰማያት ፡ — ²⁴ A ለቅዱሳኒ ፡ E,
 P ለቅዱሳን ፡ — ²⁵ P ሊቀ ፡ — ²⁶ + ወአውሳንዮስ ፡ E, P

Ensuite ce père ʿEleskenderos demeura avec Barkisos le vieillard cinq ans et davantage. Après cela, le père Barkisos mourut; ʿEleskenderos reçut son troupeau de la ville de Jérusalem et il garda son troupeau d'une garde spirituelle comme les apôtres. Maksimos (= Maximin), le prince impie, le saisit et
 5 lui fit subir une grande torture avec des tortures variées. Ensuite il l'emprisonna jusqu'à ce qu'il eût réfléchi à ce qu'il ferait de lui. Dieu anéantit rapidement ce Maksimos l'infidèle et l'on fit sortir ce père de prison. Quand Gardeyānos (= Gordien) régna, la tranquillité revint et la persécution contre les chrétiens s'éloigna quelque peu, puis il mourut. Filpos (= Philippe) régna
 10 à sa place, il était croyant et croyait en notre Seigneur le Christ. Il libéra les confesseurs qui étaient emprisonnés à cause du nom du Christ et leur prodigua de grands honneurs. Ce père demeura dans la tranquillité et dans la paix jusqu'à ce que Dākiyos (= Dèce) se levât contre Filpos et le tuât; il régna à sa place et persécuta fort les chrétiens. Il saisit ce père et beaucoup des chefs
 15 de l'Église et leur fit subir des tortures variées, particulièrement à ce père: il lui fit subir une flagellation grande (et) douloureuse avec des masses aiguës jusqu'à ce que ses côtes fussent brisées dans sa poitrine. Ensuite il ordonna de le traîner par les pieds jusqu'à la prison et de l'y jeter, et on lui fit comme (l'empereur) l'avait ordonné. Il resta gisant dans la prison en confessant notre
 20 Seigneur le Christ jusqu'à ce qu'il remît son âme dans la main de Dieu. Il hérita la royauté éternelle que (Dieu) a préparée pour ses saints. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

[En ce jour (aussi), Dieu envoya Mikāʿēl (= Michel) l'archange à ʿĒrmeyās (= Jérémie) le prophète et délivra celui-ci de l'étroite prison de boue où
 25 l'avait emprisonné le roi Sēdēqeyās (= Sédécias); ʿAbēmēlēk (= Abimèlek) l'Éthiopien, le serviteur du général du roi, le fit sortir³. Aussitôt ʿĒrmeyās le bénit et lui dit qu'il ne verrait pas la dévastation de Jérusalem ni ne goûterait la captivité amère et calamiteuse. Il advint ainsi pour lui; il dormit soixante-sept ans. (Il avait) avec lui des raisins et des figues, ils ne pourrirent
 30 pas jusqu'à ce que les enfants d'Israël revinssent de captivité. (Mikāʿēl) le (= ʿAbēmēlēk) fit sortir de la vigne, des figuiers et (de) la grotte et le donna à ʿĒrmeyās le prophète. À cause de cela, les docteurs de l'Église nous ont prescrit de célébrer la fête de l'ange glorieux, l'archange Mikāʿēl, le douze de chaque mois. Que son intercession soit avec son cher ʿAtnātēwos dans les
 35 siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration du saint ʿEnṭonyos (= Antoine)⁴, évêque de la ville de Ṭāmaw (= Tâmouriah ou Thmoui). Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

³ Cf. *Jérémie* 38,6-13 et *Restes des paroles de Baruch*.

⁴ La deuxième recension ajoute «et (de) ʿAwsānyos».

*P50r^al.12

* [ወበዛቲ : ዕለት : አዕረፉ : ጋስዮስ : ወኤስድሮስ : ዘአስተርአየ : ሎሙ : ዮሐንስ : መጥምቅ ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

አመ : ፲፫ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

5

በዛቲ : ዕለት : ኮኑ : ፪ መነኮሳት : ቅዱሳን : ጽሑዳን : ሰማዕታት : አባ : ኢያሱ : ወአባ : ዮሴፍ : አርድእቱ : ለአብ : ቅዱስ : ሚልዮስ¹ : ዘኮኑ : ሰማዕተ : በደብረ : ኩራሳን² ። ወናሁ : ጸሐፍን³ : ዙሎ⁴ : ስምዖሙ : ወተጋድሎቶሙ : አመ : ፳ ወ ፳ ለዝንቱ : ወርኅ : ወይእቲ : ዕለት : ዘኮኑ : አቡሆሙ : መንፈሳዊ : ሰማዕት : ባቲ ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስሌን : አሜን ።

10

ወበዛቲ : ዕለት : ተዝካራ : ለዲዮናሳ⁵ : ላእክት⁶ : ዘእምሐዋርያዊያት : እለ : ሄምዎን : አርዳኢሁ : ለእግዚእን : ክርስቶስ ። ጸሎታ : የሀሉ : ምስሌን : አሜን ።

*A218v^b

ወበዛቲ : ዕለት : ተዝካራ : ለቅዱስ : መድልዮስ⁷ : * ሰማዕት ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌን : አሜን : ወአሜን ።

*P51v^cl.13

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካራ : ለአቡነ : አኮሊሳቴሞስ : ወ፩ መነኮሳት ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

15

አመ : ፲፬ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : መንፈሳዊ : መክሲሞስ : ሊቀ : ጳጳሳት : 20
ዘሀገረ : እስክንድርያ : ወውእቱ : እምኖልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : ጳጳሳት : ፲ ወ ፮ ።
ዝንቱ : አብ : ኮነ : ብእሲ : ዘይፈርሆ : ለእግዚአብሔር : በኩሉ : ምግባራቲሁ ። ወኮነ :
እምሰብአ : ሀገረ : እስክንድርያ : ወኮኑ : አበዊሁ : ክርስቲያን : ርቱዓን : ሃይማኖት ።
ወተምህረ : ጽሕፈተ : መጻሕፍተ¹ : ዮናናዊያን² : ወኩሎ : ጥበቦሙ ። ወኮነ : ፍጹመ :
ወለባዌ : ወማእምረ : ፈድፋዶ : በልሳን : ዮናናዊያን ። ወእምዝ : ተምህረ : ትምህርተ : 25
መጻሕፍተ³ : ቤተ : ክርስቲያን : ወሕገ : እግዚአብሔር ። ወሄሞ : አብ : ያሮክላ⁴ :
ዲያቆን : ላዕለ : ቤተ : ክርስቲያን : ዘሀገረ : እስክንድርያ ። ወእምዝ : ሄሞ : አብ :
ዲዮናስዮስ : ቀሲሰ ። ወኮነ : ጽሑደ : ወመስተጋድለ : ውስተ : ኩሎ⁵ : ሢመት :
ዘተሠይመ : ባቲ ። ወሶበ : አዕረፈ : አብ : ዲዮናስዮስ : ኃረይዎ : አበው : ኤጲስ :

¹ E, P ሚልዮስ : — ² E, ኩራሳን ; P ኩራስን : — ³ < E, P — ⁴ A ሀሎ ; E, P ኩሎ : ጽሑፍ : —

[En ce jour (aussi) moururent Gāsyos et ʿĒsderos (= Isidore) auxquels apparut Yoḥannes (= Jean) le Baptiste. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher ʿAtnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 13 MIYĀZYĀ

5 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a les deux moines saints et dévots, les martyrs abbā ʿIyāsu (= Josué) et abbā Yosēf (= Joseph), disciples du père saint Milyos (= Milius), qui furent martyrs dans la montagne de Kurāsān (= Khorassan). Voici que nous avons écrit tout leur martyre et leur combat (spirituel) le 28 de ce mois;
10 c'est le jour où leur père spirituel est devenu martyr. Que leur prière et leur bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour (aussi, il y a) la commémoration de Diyonāsā (= Denise), la diaconesse qui (est) au nombre des (diaconesses) apostoliques qu'instituèrent les disciples de notre Seigneur le Christ. Que sa prière soit avec nous, amen.

15 En ce jour (aussi, il y a) la commémoration du saint Madleyos (= Midius?) le martyr. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen et amen.

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de notre père ʿAkolisātēmos et (de) quatre moines. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher ʿAtnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

20

LECTURE DU 14 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint, spirituel, Maksimos (= Maxime), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le quinzième. Ce père était un homme qui craignait Dieu dans toutes ses
25 actions. Il était des gens de la ville d'Alexandrie. Ses parents étaient des chrétiens de foi droite. Il apprit l'écriture des livres des Grecs et toute leur sagesse. Il était accompli, averti et très savant dans la langue des Grecs. Ensuite il apprit l'enseignement des livres de l'Église et la loi de Dieu. Le père Yāroklā (= Héraclas) l'ordonna diacre de l'Église de la ville d'Alexandrie.
30 Ensuite le père Diyonāsyos (= Denys) l'ordonna prêtre. Il fut dévot et ascète dans toutes les charges où il avait été nommé. Quand mourut le père Diyonāsyos, les pères évêques savants choisirent ce (saint) pour le nommer patri-

⁵ E, P ለዲዮናስ : — ⁶ E, P ለግዕዝ : ወዲያቆናዊት : — ⁷ E, P መድሐኖስ :

¹ < E, P — ² + መጽሐፍ.መ. : E, P — ³ < E, P — ⁴ E, P አርካላ : — ⁵ + ግብረ : E, P —

ቆጶሳት ፡ ማእምራን ፡ ለዝንቱ⁶ ፡ ከመ ፡ ይሂምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ላዕለ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ወተሠይመ ፡ በፈቃደ ፡ እግዚአብሔር ። ወኮነ ፡ አብ ፡ ዲዮናስዮስ ፡ አዕረፈ ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጸም ፡ ማኅበር ፡ ጉባኤ ፡ በሀገረ ፡ አንጾኪያ ፡ እለ ፡ ተጋብኡ ፡ በእንተ ፡ ጳውሎስ ፡ ዘእምሀገረ ፡ ሰሜፃይጢ⁷ ። ወሶበ ፡ ነበረ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ሢመቱ ፡ በጽሑ ፡ ኅቤሁ ፡ መልእክታት ፡ እምኅበ ፡ * ሥዩማን⁸ ፡ ማኅበር ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ በውስተ ፡ ማኅበር ፡ ወዘከመ ፡ አውገዝዎ ፡ ለጳውሎስ ፡ ሰሜፃይጢ⁹ ፡ ከሐዲ ፡ ወኩሎሙ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ በግዕዙ ። ወአንበበ ፡ መልእክቶሙ ፡ በቅድመ ፡ ካህናተ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወእምዝ ፡ ካዕበ ፡ ጸሐፈ ፡ መልእክተ ፡ እምኅቤሁ ፡ ወፈነዋ ፡ ምስለ ፡ መልእክታት ፡ ዘማኅበር ፡ ኅበ ፡ ኩሉ ፡ በሐውርተ ፡ ግብጽ ፡ ወኅበ ፡ ብሔረ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ወብሔረ ፡ ኖባ ፡ ወእንዘ ፡ ይኤዝዞሙ¹⁰ ፡ ውስቴታ ፡ ከመ ፡ ይጸልዩ¹¹ ፡ ወያስተብቀው ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያእትት ፡ እምውስተ ፡ ዓለም ፡ ግዕዞ ፡ ወስሕተቶ ፡ ለጳውሎስ ፡ ሰሜፃይጢ¹² ፡ ከሐዲ ። ወተወክፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ስእለቶሙ ፡ ወኢነበረ ፡ ውእቱ ፡ ከሐዲ ፡ ጳውሎስ ፡ ሰሜፃይጢ¹³ ፡ ዘእንበለ ፡ ሕዳጠ¹⁴ መዋዕለ ፡ ወአጥፍኦ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጡነ ፡ ወእእተተ ፡ ሃይማኖቶ ፡ እኪተ ፡ እምውስተ ፡ ዓለም ።

*A 219r^a

5

10

15

ወበመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ አስተርአዩ ፡ ብእሲ ፡ በምድረ ፡ ምስራቅ ፡ ዘስሙ ፡ ማኒ ። ዝንቱ ፡ ስሕተ¹⁵ ፡ ወሰመዩ ፡ ርእሶ ፡ ጳራቅሊጦስ ፡ መንፈስ ፡ ጽድቅ ። ወበጽሐ ፡ ኅበ ፡ ምድረ ፡ ሶርያ ፡ ወተዋሥእ ፡ ምስሌሁ ፡ ፩ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ጸድቅ ፡ ዘስሙ ፡ አርኪላዎስ¹⁶ ፡ ወምእ ፡ ወከሠተ ፡ ስሕተቶ ፡ ወሰደዶ ፡ እምብሔሩ ። ወተመይጠ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ¹⁷ ፡ ፋርስ ፡ ወ*ሰመዩ ፡ ርእሶ ፡ ነቢዩ ። ወነሥእ ፡ ብራህም¹⁸ ፡ ንጉሠ ፡ ፋርስ ፡ ወሰጠቆ ፡ ፪ ክፍለ ፡ ወነሥእሙ ፡ ለ ፪፻ ሰብእ ፡ እምእለ ፡ ተለውዎ ፡ ወቀበርሙ¹⁹ ፡ ቍልቍሊተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ እስክ ፡ ሐቋሆሙ ፡ ወይቤ ፡ ናሁ ፡ ተከልኩ ፡ አእዋደ²⁰ ፡ እምሰብእ ።

*A 219r^b

20

ወዝንቱስ ፡ አብ ፡ ነበረ ፡ እንዘ ፡ ይትጋደል ፡ ወያዓቅቦሙ ፡ ለመርዔቱ ፡ ወያጸንዖሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖት ፡ ርትዕት ፡ በተግሣጾት ፡ ወበድርሳናት ፡ ወያድኅኖሙ ፡ እምንዳቤ ፡ ከሐዲያን ፡ ወዕልዋን ፡ እስክ ፡ አመ ፡ አዕረፈ ። ወነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ፲ ወ ፯ ዓመተ ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።

25

አመ ፡ ፲፭ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተዝካረ ፡ ቅዳሴ ፡ ቀዳሚት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘተቀደሰት¹ ፡ ለሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ያዕቆባዊያን ፡ በብሔረ ፡ ግብጽ ፡ በስሙ ፡ ለቅዱስ ፡ ኒቆላዎስ² ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ሚራ ። ዝውእቱ ፡ ፩ እምነ ፡ አበው ፡ ፫፻፲ ወ ፳ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ እለ ፡ ተጋብኡ ፡ በሀገረ ፡ ኒቅያ ። ወተቀደሰት ፡ ዛቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን³ ፡ ዕውቅት ፡

30

⁶ + አብ ፡ E, P — ⁷ E ሳሚሳይጢ ፡ P ሳሚሳጢ ፡ — ⁸ A ሥዩማን ፡ — ⁹ E ሳሚሳይጢ ፡ P ሳሚሳጢ ፡ — ¹⁰ A ዩአዝዞሙ ፡ — ¹¹ A ይጸልዩ ፡ — ¹² E ሳሚሳይጢ ፡ P ሳሚሳጢ ፡ — ¹³ E ሳሚሳይጢ ፡ P ሳሚሳጢ ፡ — ¹⁴ A ጎዳለ ፡ — ¹⁵ + ስሕተተ ፡ እኩዩ ፡ E, P — ¹⁶ P አርካላዎስ ፡ — ¹⁷ E, P ብሔረ ፡ — ¹⁸ E

*A 219v^a

በቅዱስ⁴ : አባ : ሲኖዳ : በምሥራቀ : ሀገረ : እስክንድርያ ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ :
 ዓቢይ : ፈድፋዶ : ወተአምነ : በቅድመ : መኳንንቲሁ : ለዲዮቅልጢያኖስ ። ወበጽሐ :
 ምንዳቤ : ወኩነኔ : ብዙኅ : ወአትረፎ : እግዚአብሔር : እስከ : አመ : በጽሐ :
 ወተጋብአ : ምስለ : ማኅበረ : ቅዱሳን : ፫፻፲ ወ ፳ ። ወተአምራቲሁስ : ለዝንቱ : ቅ*ዱስ :
 ብዙኃት : ፈድፋዶ : ወክሥታት : ውስተ : ኩሉ : አጽናፈ : ዓለም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : 5
 የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ተዝካሩ : ለቅዱስ : አጋቦስ : ሐዋርያ : ዝውእቱ : እም ፸ ወ ፪ አርድ
 እት : ዘዘከሮ : መጽሐፈ : ግብረ : ሐዋርያት : ከመ : ውእቱ : ተነበየ : ለጳውሎስ : በዘ :
 ይበጽሕ : ላዕሌሁ ። ወውእቱ : ካዕበ : ዘተነበየ : በእንተ : ምጽአተ : ረኃብ : ዓቢይ :
 ዘኮነ : በመዋዕሊሁ : ለቀላውድዮስ⁵ : ቄሣር ። ወተፈጸመ : ትንቢቱ : ወመጽአ : 10
 ረኃብ : ወብድብድ : ወአጥፍአሙ : ለብዙኃን : ሰብእ ። ወናሁ : ጸሐፍነ : ገድሎ :
 ለዝንቱ : ቅዱስ : አመ : ፬ ለየካቲት ። ጸሎቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*P 52r^cl. 12

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ፀአተ : ነፍሱ : ለዮሐንስ⁶ : መጥምቅ : እምድኅረ : ነበ
 ረት : ምስለ : ርእሱ : እንዘ : ተወውድ : ውስተ : ዐየራት : ፲ ወ ፯ ዓመተ ። በረከቱ :
 ቅድስት : ትኩን : ምስለ : ፍቁራ⁷ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።] 15

ወበዛቲ : ዕለት : ኮነት : ካዕበ : ቅድስት : እልስክንድራ⁸ : ሰማዕት : ብእሲቱ :
 ለዶድያኖስ⁹ : ንጉሥ ። ሶበ : ሰሐቀ : ላዕሌሁ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : ከመ : ውእቱ :
 ይወግር¹⁰ : ዕጣነ : ለአማልክቲሁ : ወመሰሎ : ለዶድያኖስ¹¹ : ከመ : እሙን : ውእቱ ።
 ወተአምኃ : ርእሶ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ : « ወአብአ : ውስተ : ጽርሐ : መንግሥቱ : ወጸ
 ለየ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ¹² : ወአንበበ : መዝሙረ : ዳዊት : በቅድመ : ንግሥት : 20
 እልስክንድራ¹³ ። ወሰአለቶ : ከመ : ይተርጉም : ላቲ : ውእቱ : ወተርጎመ : ወከሠተ :
 ላቲ : መለኮቶ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወቦአ : ቃሉ¹⁴ : ውስተ : ልባ :
 ወአምነት : በእግዚእ : ክርስቶስ ። ወሶበ : ተሳለቀ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : ላዕለ :
 ዶድያኖስ¹⁵ : ወአጥፍአ : ጣዖቶ : ወአዘዛ : ለምድር : ወውሕተቶ : ወተኃፍረ : ንጉሥ :
 ዶድያኖስ¹⁶ : ወቦአ : ኅበ : ቅድስት : ብእሲቱ : እልስክንድራ¹⁷ : ወእንዘ : ይቴክዝ : 25
 ወየሐዝን¹⁸ : እስመ : ቅዱስ : * ጊዮርጊስ : አስተኃፈሮ ። ወትቤሎ : ዛቲ : ቅድስት :
 ኢይቤለከኑ : ኢትትቃረኖሙ : ለክርስቲያን : ገሊላዊያን : እስመ : አምላኮሙ : ኅያል :
 ወጽኑዕ ። ወተምዓ : ላዕሌሃ : ወአዘዘ : ከመ : ይኩንንዋ¹⁹ : ወኩንንዋ : ኩነኔ : ዓቢየ :
 ወመተሩ : ርእሳ : በሰይፍ : ወነሥአት : አክሊለ : ስምዕ : በመንግሥተ : ሰማያት ።
 እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎታ : አሜን : ወአሜን ። 30

*A 219v^b

⁴ E, P በገድለ : ቅዱስ : — ⁵ E, P ለቀላውድዎስ : — ⁶ E ለቅዱስ : ዮሐንስ : — ⁷ P ፍቁር : — ⁸ E, P
 እለ : እስክንድርያ : — ⁹ P ለዶድያኖስ : — ¹⁰ A ይውግር : — ¹¹ P ለዶድያኖስ : — ¹² < A — ¹³ E
 እስክንድርያ ። P እለ : እስክንድርያ ። — ¹⁴ E, P ቃለ : ነገሩ : — ¹⁵ P ዶድያኖስ : — ¹⁶ P ዶድያኖስ : —
¹⁷ E እስክንድርያ ፣ P እለ : እስክንድርያ : — ¹⁸ A ወሐዝን : — ¹⁹ + ወይምትሩ : ክላዳ : E, P

nom du) saint abbā Sinodā (= Chénouti) fut consacrée à l'orient de la ville d'Alexandrie¹. Ce saint était éminent, il confessa (le Christ) devant les officiers de Diyoqleṭiyānos (= Dioclétien). Il lui arriva de nombreux malheurs et tourments et Dieu le laissa en vie jusqu'à ce qu'il vînt se joindre au concile des trois cent dix-huit saints. Quant aux miracles de ce saint, (ils sont) très nombreux et connus dans tous les confins du monde. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

En ce jour (aussi, il y a) la commémoration du saint 'Agābos (= Agabus) l'apôtre — qui est (au nombre) des soixante-douze disciples — que le livre des *Actes des Apôtres* mentionne comme ayant prophétisé à Pāwlos (= Paul) ce qui lui arriverait². C'est lui aussi qui prophétisa au sujet de la venue de la grande famine qui eut lieu du temps de Qalāwdyos Qēsār (= Claude César). Sa prophétie s'accomplit, la famine et la peste vinrent et firent périr beaucoup de gens³. Voici que nous avons écrit la vie de ce saint le 4 de yakkātīt. Que sa prière soit avec nous, amen.

[En ce jour aussi, (il y a) la sortie de l'âme de Yoḥannes (= Jean) le Baptiste après qu'elle fut demeurée dix-sept ans avec sa tête qui se déplaçait dans les airs. Que sa sainte bénédiction soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour, il y a aussi 'Eleskenderā (= Alexandra), la martyre, femme de Dodyānos (Julien?) le roi. Quand le saint Giyorgis (= Georges) railla Dodyānos d'offrir de l'encens à ses dieux, il sembla à celui-ci que c'était justifié. Il embrassa la tête du saint Giyorgis et le fit entrer dans son palais royal. Le saint Giyorgis pria et lut les psaumes de Dāwit (= David) devant la reine 'Eleskenderā. Elle lui demanda de (les) lui expliquer lui-même; il (les) lui expliqua et lui exposa la divinité de notre Seigneur Jésus-Christ. Sa parole entra dans son cœur et elle crut dans le Seigneur Christ. Quand le saint Giyorgis se moqua de Dodyānos, détruisit ses idoles et ordonna à la terre de les engloutir, le roi Dodyānos fut honteux et entra chez la sainte 'Eleskenderā sa femme en s'affligeant et s'attristant parce que le saint Giyorgis l'avait couvert de honte. Cette sainte lui dit: «Ne t'ai-je pas dit de ne pas t'opposer aux chrétiens, les Galiléens, car leur Dieu (est) puissant et fort?» (Dodyānos) s'irrita contre elle et ordonna de la torturer; on lui fit subir une grande torture, on lui coupa la tête à l'épée et elle reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen et amen.

¹ L'éthiopien a mal compris l'arabe qui parle de l'«autel» (هيكل) de saint Nicolas et dit qu'il a été consacré dans l'église de saint Sinodā.

² Cf. *Actes* 21,10-11.

³ Cf. *Actes* 11,28.

አመ : ፲፮ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በሰመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : አንቲቦስ¹ : ሰማዕት : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ² :
በርዓመ³ : ረድኡ : ለዮሐንስ : ወንጌላዊ : ነባቢ : በመለኮት ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ :
በመዋዕሊሁ : ለጦማቲያኖስ : ወልደ : አስባሲያኖስ⁴ : ዘአመዝበረ : ሀገረ : ኢየሩሳ 5
ሌም ። ዝንቱ : ንጉሥ : አጥፍአሙ : ለአይሁድ : እመንግሥቱ : «ወኮነ : ኢያስተርኢ⁵ :
በውስተ : መንግሥቱ⁶ : ፩ እምነ : አይሁድ : ግሙራ ። ወቀተሎሙ : ለብዙኃን :
እምውሉደ : ነገሥት : እንዘ : ይፈርሀ : ላዕለ : ነፍሱ⁷ : ወመንግሥቱ⁸ ። ወሰምዓ :
ከመ : ክርስቲያን : ይብሉ : እስመ : ክርስቶስ : አምላኮሙ⁹ : ወእሙንቱ : ዘመድ :
ዓቢይ : ፈድፋደ ። ወፈርሀ : ወቀተሎሙ : ለብዙኃን : እምነ : መሃይምናን : ወጎዩ : 10
እምኔሁ : ዮሐንስ : ወንጌላዊ : ነባቢ : በመለኮት ። ወፈነወ : ኅበ : ኢየሩሳሌም :
ወአብጽሖሎሙ : ለውሉደ : ይሁዳ : «ወልደ : ዮሴፍ¹⁰ : እንዘ : እሱራን¹¹ : ኅበ : ሀገረ :
ሮሜ¹² ። ወሶበ : ተስእሎሙ : በ*እንተ : መንግሥቱ : ለክርስቶስ : ወአውሥእዎ :
ወይቤልዎ : እስመ : መንግሥቱ : ለክርስቶስ : ሰማያዊት : ይእቲ : ወክርስቶስኒ : የኃ
ድር : ውስተ : ሰማይ ። ወውእቱ : ሀሎ : ከመ : ዳግመ : ይመጽእ : በደኃሪ : መዋዕል : 15
ይኳንን : ሕያዋን : ወምውታን : ወይፈድዮሙ : ለኩሎሙ : ለለ ፩፩ በከመ : ምግባሮሙ ።
ወሶበ : ሰምዓ : ንጉሥ : ዘንተ : ነገረ : ፈርሀ : ፈድፋደ : ወኃደጎሙ : ለክርስቲያን :
ወኢኮነ : ያመነድቦሙ : ወአዘዘ : ከመ : ያክብርዎሙ ። ወኮነ : እምኑልቆሙ : ለእለ :
ኮኑ : ሰማዕተ : በእዴሁ : ዝንቱ¹³ : ቅዱስ ። እስመ : ውእቱ : ኩነኖ : ኩነኔ : ብዙኃ :
ወፀፀብ : ከመ : ያክሕዶ¹⁴ : ለክርስቶስ ። ወውእቱስ : ተወሰከ : በውስተ : ኩነኔ : 20
ተአምኖተ : ወሃይማኖተ ። ወእምድኅረዝ : ረሰይዎ : ውስተ : ላህም : ዘብርት :
ወአንደዱ : መትሕቴሁ : እሳተ : ዓቢዩ : ወኮነ : ውእቱ : ውስቴታ : እንዘ : ይሴብሐ :
ወይቄድሶ : ወያኣኩቶ : ለእግዚአብሔር : ዘረሰዮ¹⁵ : ድልወ : ከመ : ይኩን : ሰማዕተ :
በእንተ : ስሙ : ቅዱስ ። ወእምዝ : ኃሠሠ : እምኅበ : እግዚአብሔር : በእንተ :
ኩሎሙ : እለ : ይዜከሩ : ስም : ወይገብሩ : ተዝካሮ : ከመ : ይፈውሶሙ¹⁶ : ለኩሎሙ : 25
እምኩሉ : ደዌሆሙ : ዘነፍስ : ወዘሥጋ ። ወፈጸመ : ስምዖ : «በውስተ : ውእቱ¹⁷ :
ላህም : ዘብርት ። ወሶበ : ገደፍዎ : ከሐዲያን : ለሥጋሁ : ነሥእዎ : መሃይምናን :
ለሥጋሁ : * ቅዱስ : በክብር : ዓቢይ : ወበዝማሬ : ወበማኅሌት : ወአንበርዎ : ውስተ :
ቤተ : ክርስቲያን ። ወሶበ : ኮነ¹⁸ : ውስተ : ቤተ : ሞቅሕ : በጽሐ : ኅቤሁ : መልእ
ክት : እምኅበ : ቅዱስ : ዮሐንስ : ወንጌላዊ : እንዘ : ይናዝዞ : «ውስቴታ : ወያጸንዖ¹⁹ : 30
ወይሰምዮ²⁰ : ካህነ : ወመእመነ : ወኖላዌ : ኄረ ። ወሰመዮ : ሰማዕተ : ወዓይድእ²¹ :
ዘከመ : ኮነ : ስምዑ : ወይቤሎ : እስመ : አንተ : ተጎሎቂ : ምስለ : ሐዋርያት²² :
ቅዱሳን : ወሰማዕታት ። ወተብሀለ : ከመ : ሥጋሁ : ለቅዱስ : ይውሕዝ : እምኔሁ :
እረፍት : ምዑዝ : ፈድፋደ : እስከ : ዛቲ : ዕለት : በቍዴት : ለኩሉ : ዘይፈቅዶ :
በአሚን ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ። 35

* A 220r°a

* A 220r°b

¹ P አንስትያቦስ — ² A በሀገረ — ³ E በርዓማ ; P መርዓማ — ⁴ E አስባሲያኖስ ; P አስባያኖስ : — ⁵ E, P እስከ : ኢኮነ : ያስተርኢ : — ⁶ A እመንግሥቱ — ⁷ E, P ውሉዳ : — ⁸ + ወላዕለ :

LECTURE DU 16 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint 'Antibos (= Antipas), évêque de la ville de Bar'āma (= Pergame)¹, disciple de Yoḥannes (= Jean) l'évangéliste, le théologien. Ce saint vivait au temps de Ṭomātiyānos (= Domitien), fils de 'Asbāsiyānos (= Vespasien) qui dévasta la ville de Jérusalem. Cet empereur fit disparaître les Juifs de son royaume: il n'apparut plus un seul Juif dans son royaume. Il tua beaucoup de fils de rois, craignant pour lui-même et son empire. Il apprit que les chrétiens disaient que le Christ (était) leur dieu et (qu')ils étaient une race très grande. Il eut peur et tua beaucoup de croyants. Yoḥannes l'évangéliste, le théologien, s'enfuit loin de lui. (L'empereur) dépêcha à Jérusalem et fit venir enchaînés à la ville de Romē (= Rome) les fils de Yehudā (= Juda), fils de Yosēf (= Joseph). Quand il les interrogea sur le royaume du Christ, ils lui répondirent et lui dirent que le royaume du Christ était céleste et (que) le Christ demeurait au ciel; il reviendrait au dernier Jour, jugerait les vivants et les morts et rétribuerait chacun selon ses actions. Quand l'empereur entendit ce propos, il eut grand peur, relâcha les chrétiens, ne les persécuta (plus) et ordonna de les honorer. Au nombre de ceux qui étaient devenus martyrs par sa main, il y a ce saint: il lui fit subir des tortures nombreuses et pénibles pour (lui) faire renier le Christ. Mais lui (= le saint) confessait et croyait de plus belle dans les tortures. Après cela, on le mit dans un taureau de bronze et on alluma un grand feu en dessous. Il y glorifiait, proclamait saint et remerciait Dieu qui l'avait rendu digne de devenir martyr pour son saint nom. Ensuite il demanda à Dieu, au sujet de tous ceux qui mentionneraient son nom et feraient sa commémoration, qu'il les guérît tous de toutes les maladies de l'âme et du corps. Il acheva son martyre dans le taureau de bronze. Quand les païens jetèrent son corps, des fidèles prirent son saint corps en grande pompe, avec des chants et des cantiques, et le placèrent dans une église. Quand il était en prison, il lui parvint une lettre du saint Yoḥannes l'évangéliste où (celui-ci) le réconfortait, le fortifiait et l'appelait prêtre, croyant et pasteur vertueux. Il l'appela martyr, lui apprit comment il deviendrait martyr et lui dit: «Tu as été compté avec les saints apôtres et les martyrs.» Il est dit que, jusqu'à aujourd'hui, il coule du corps du saint un parfum très suave, utile à quiconque le veut² avec foi. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

¹ Cf. *Apocalypse* 2,12-13.

² L'éthiopien a mal compris l'arabe قصد qui, certes, peut signifier «vouloir» mais a ici le sens de «se rendre auprès (du corps du saint)».

ገፍሱ : E, P — ⁹ + ወገጉሃሙ : E, P — ¹⁰ < E, P — ¹¹ E, P እሱር : ወልደ : ጥሴፍ : — ¹² A እየሩሳሌም ። — ¹³ A ለዝንቱ : — ¹⁴ P ይከሕዶ : — ¹⁵ A ዘረሰየ : — ¹⁶ A ይፌውሰሙ : — ¹⁷ E, P በውጣጢ : — ¹⁸ + ውእቱ : E, P — ¹⁹ ~ E, P — ²⁰ A ወሰመዮ : — ²¹ A ዓድዖ : — ²² A ሐዋርያ :

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈት : ወለተ : ጽዮን : ወለተ : ንጉሥ : (?) :
ወተቀብረት : ውስተ : መቅደስ : ዳጋ ። ጸሎታ : ወበረከታ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*P53r^cl.8

* [ወበዛቲ : ዕለት : ተዝካሩ : ለሳባ : ሰማዕት ። በረከቱ : ቅድስት : ትኩን : ምስለ :
ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

አመ : ፲፯ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

5

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : ያዕቆብ : ሐዋርያ : ሰማዕት : እኑሁ : ለዮሐንስ :
ወልደ : ዘብዴዎስ ። ወውእቱኬ : እምድጎረ : ሰበክ : ውስተ : ሀገረ : አድያ¹ : 'ወገብረ :
ውስቴታ : ተአምራተ : ወመንክራተ : ብዙኃተ : እስክ : አብአሙ : ውስተ : አእምሮ :
እግዚአብሔር : ልዑል ። ወእምዝ : ወፅእ : ኅበ : አሀጉር : ብዙጎ : ወሰበክ : ውስቴ

10

*P53v^cl.18

ቶሙ : በሰብከተ : ወንጌሉ : ለክርስቶስ : ወጸውዎሙ : ከመ : ይእመኑ : ቦቱ : ወእዘ
ዘመ : ከመ : የሀቡ : በኰረ : ፍረያቲሆሙ : ለቤተ : ክርስቲያን : ወይመጽውቱ :
ለነዳያን : ወምስኪናን² ። * [ወኮነ : ሶበ : ወፅእ : ኅበ : ፲ ወ ፪ ነገድ : ዝርዋን : ይዜን
ዎሙ : በሰላመ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : አምላክነ : ዘበአ
ማን ። እስመ : ኢኮኑ : እሉ : ነገድ³ : ኰሎሙ : ዘያመልኩ : አምላክ : ዳእሙ :

15

*P53v^a

ለኰሎሙ : ነገድ : ቦሙ : ጣዖታተ : ዘኃረዩ⁴ : ለርእሶሙ : አማልክተ : ወለኰሉ :
ግልፎ : እምኔሆሙ : ስሕተተ : ያስሕትዎሙ ። ወኮነ : እምታሕተ : መንግሥቱ ።
ለሂሮድስ : እንዘ : ይሁቡ : ግብሮሙ : ዘከመ : ይረክቦሙ : ወንዋዩ : ዘያመጽኡ :
ኅቤሁ : እምኔሆሙ : ንዋዩ : ብዙኃ : እስክ : ተዐቢ : ሢመቱ : ወትፈደፍድ :
መንግሥቱ ።

20

ወያዕቆብኒ : ሶበ : በጽሐ : ኅቤሆሙ : ይሰብክ : ውስተ : ኰሎ : ነገድ : በልሳነ :
ብሔሩ : እስመ : እግዚእነ : ወሀቦ : አእምሮ : ኰሎ : ልሳን : ወአኮ : ባሕቲቱ : ልሳነ :
ሰብእ : አላ⁵ : ዘእንሰሳ : ወአራዊተ : ገዳም : ወአዕዋፈ : ሰማይ ። ሶበ : ይትናገሩ :
በልሳናቲሆሙ : የአምር : ሐዋርያ : ኰሎ : ነገረ : በረድኤተ : መንፈስ : ቅዱስ ።

25

ወያዕቆብኒ : ይሰብክ : በማእከሌሆሙ : ወይኤዝዞሙ : ከመ : ይጎድጉ : እምኔሆሙ :
እከዩ : ምግባሮሙ : ወይእመኑ : በእግዚአብሔር : ሕያው : ወበዋሕድ : ወልዱ :
እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : ወመንፈስ : ቅዱስ : ማጎዩዊ : ለኰሎ :
ፍጥረት : እለ : ኰሎ⁶ : መናፍስቲሆሙ : በእዴሁ : ወዘይኳንኖሙ : 'ለሙታን :

30

*P53v^b

ወለሕያዋን⁷ ። ወይቤሎሙ : ኢተሀቡ : ኰሎ : ንዋዩክሙ : ለነገሥተ : ምድር : ዳእሙ :
ሀቡ : ለምስኪናን : እ * ምኔሃ : ለመድኃኒተ : ነፍስክሙ ። ወበይእቲ : ሰዐት : ኃደረ :
ውስቴቶሙ : ጸጋ : መንፈስ : ቅዱስ : ወቦአ : ፍርሃተ : እግዚአብሔር : ውስተ⁸ :
አልባቢሆሙ ። ወተሰብከ⁹ : ዜና : ውስተ : ኰሎ : በሐውርቲሆሙ : እስመ : በነገረ¹⁰ :

¹ E, P እስያ : — ² < E, P — ³ P ነገር : — ⁴ P ወኃረዩ : — ⁵ E ዳእሙ : — ⁶ P ለኰሎ : — ⁷ E ለሕያዋን : ወለምውታን : — ⁸ < P — ⁹ P ወተሰብኩ : — ¹⁰ P በነገ : —

³ En ce jour aussi mourut Walatta Şeyon, fille du roi (*illisible*); elle fut enterrée dans le sanctuaire de Dāgā. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

[En ce jour (aussi, il y a) la commémoration de Sābā le martyr. Que sa
5 sainte bénédiction soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles,
amen.]

LECTURE DU 17 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint Yā'qob (= Jacques) l'apôtre, le frère de
10 Yoħannes (= Jean), fils de Zabdēwos (= Zébédée). Cela (eut lieu) après qu'il
eut prêché dans le pays de 'Adyā (= Inde?) et y eut fait des miracles et des
prodiges nombreux au point de les (= les habitants) faire entrer dans la con-
naissance de Dieu le Très-Haut. Ensuite il partit vers de nombreux pays, y
prêcha l'évangile du Christ, les (= les habitants) appela à croire en celui-ci et
15 leur ordonna de donner les prémices de leurs fruits à l'Église et de faire
l'aumône aux pauvres et (aux) indigents.¹ [Quand il partit vers les douze
tribus dispersées, il leur parla de la paix de notre Seigneur Jésus-Christ —
gloire à lui! —, notre Dieu véritable. En effet, toutes ces tribus n'adoraient
pas Dieu, mais toutes (ces) tribus avaient des idoles qu'elles s'étaient
20 choisies comme dieux, et chaque effigie de celles-ci les induisait en erreur.
C'était sous le règne de Hērodes (= Hérode), (les tribus lui) donnaient leurs
produits 'tels qu'ils leur arrivaient². L'argent qu'elles lui apportaient de leurs
(biens) (constituait) beaucoup d'argent, si bien que sa situation grandit et que
sa puissance royale s'accrut.

25 Quant à Yā'qob, lorsqu'il parvint chez elles, il prêcha chaque tribu dans la
langue de son pays, car notre Seigneur lui avait donné la connaissance de toutes
les langues, non seulement la langue des hommes, mais (aussi) celle des animaux
domestiques, des bêtes du désert et des oiseaux du ciel. Quand ils s'entretenaient
dans leur langue, l'apôtre comprenait toutes les paroles grâce à l'aide de l'Esprit
30 Saint. Yā'qob prêchait parmi eux et leur ordonnait d'abandonner leurs mauvaises
actions et de croire au Dieu vivant, à son Fils unique notre Seigneur Jésus-Christ
— gloire à lui! — et (à) l'Esprit Saint vivifiant pour toutes les créatures dont tous
les souffles vitaux (sont) dans sa main et qui jugera les morts et les vivants. Il
leur dit: «Ne donnez pas tous vos biens aux rois de la terre, mais donnez-en aux
35 indigents pour le salut de votre âme.» À ce moment-là, la grâce de l'Esprit Saint
demeura en eux et la crainte de Dieu entra dans leurs cœurs. La bonne nouvelle

³ Cette commémoration, ajoutée dans la marge supérieure de A, ne figure pas dans la deuxième recension.

¹ Le développement suivant de la deuxième recension, qui remplace les lignes précédentes depuis «... et y eut fait ...» suit littéralement les Actes apocryphes des apôtres (cf. Budge, *Contendings of the Apostles*, I, Londres, 1899, p. 254-256).

² Traduction conjecturale.

ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡ አምኑ ፡ ቦቱ ፡ ወጸንዑ ፡ ውስተ ፡ አሚን ፡ በእግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ንጉሠ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ ዘኢይሚንኖሙ ፡ ለእለ ፡ የኃሥሥዎ ፡ ወይትመየጡ ፡ ኅቤሁ ፡ እምሕሊና¹¹ ፡ ርቱዕ ። ውእቶሙኒ ፡ መነንዎሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ቦሙ ፡ ወግብሮሙ ፡ እኩየ ፡ ዘይገብሩ ፡ ኃደጉ ፡ ወተመይጡ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በርቱዕ ፡ ሕሊና ፡ ወተመጣዉ ፡ ነገሮ ፡ ፣ ለቅዱስ ፡ ያዕቆብ¹² ፡ እለ ፡ ዜነዎሙ ፡ ቦቱ ። ፣ ወቅዱስሰ ፡ ያዕቆብ¹³ ፡ አፍቀሮሙ ፡ ፈድፋደ ፡ በእንተ¹⁴ ፡ ዘአፍጠኑ¹⁵ ፡ ተመጥዎ ፡ ስብከቱ ፡ ወኃደጉ ፡ እለ ፡ ይገብሩ ፡ ብዙኃ ፡ አስሕቶ ። ወአፍጠነ ፡ ቅዱስ¹⁶ ፡ ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡ ወኅነፀ ፡ ሎሙ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ውስተ ፡ ኩሉ ፡ በሐውርቲሆሙ ። * ወሶበ ፡ ነጸረ ፡ ስነ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ወአጥመቆሙ ፡ በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ተፈሥሐ ፡ ፣ ወተኃሠዩ ፡ ኅቡረ¹⁷ ። ወእዘዘሙ ፡ ትእዛዛተ ፡ ወንጌል ፡ ወሕገ ፡ ሃይማኖት ፡ ወይቤሎሙ ፡ እስእለክሙ ፡ አነ ፡ ከመ ፡ የሀቡ ፡ ኩሉ ፡ ነገድ ፡ መባእ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ቀዳሚ¹⁸ ፡ አቅማሕክሙ¹⁹ ፡ ወዐፀደ ፡ ወይንክሙ ፡ ወእንስሳክሙ ፡ ትኩን ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሲሳየ ፡ ለነዳያን ። ወአውሥእዎ ፡ ሕዝብ ፡ ወይቤልዎ ፡ ንሕነ ፡ ንፈቅድ ፡ ንግበር ፡ ኩሎ ፡ ዘእዘዘከነ ፡ ቦቱ ፡ ወአምጽኡ ፡ ነገድ ፡ እምቀዳሚያተ ፡ ኩሉ²⁰ ፡ ጥሪቶሙ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። |

*P 53v°c

5

10

15

ወኮኑ²¹ ፡ እምታሕተ ፡ ስልጣኑ ፡ ለሂሮድስ ፡ ንጉሥ ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡ ከመ ፡ ውእ * ቱ ፡ ይኤዝዝ²² ፡ ዘንተ ፡ ትእዛዝ²³ ፡ ተምዓ ፡ ፈድፋደ ፡ ወፈነወ ፡ ወአብጽሐ ፡ ወይቤሎ ፡ አንተኑ ፡ ዘእዘዘከነ ፡ ከመ ፡ ኢየሀቡ ፡ ጸባሕተ ፡ ለቄሣር ፡ ወኢየሀቡ ፡ አምኃ ፡ ለንጉሥ ፡ ፣ አላ ፡ አዘዝኩሙ²⁴ ፡ ከመ ፡ የሀቡ ፡ ንዋዮሙ ፡ ለምጽወት ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወለነዳያን²⁵ ። ወእምዝ ፡ ተምዓ ፡ ላዕሌሁ ፡ ወዘበጦ ፡ በሰይፍ ፡ በእዴሁ ፡ ወመተረ ፡ ርእሶ ፡ ወነሥእ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ ዘኢይማስን ፡ በመንግሥተ ፡ ሰማያት ። ወኮነ ፡ ሁከት ፡ ዓቢይ ፡ በኢየሩሳሌም ። ወነሥእ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ርእሰ ፡ ሐዋርያት ፡ ወሞቅሐ ፡ ወኮነ ፡ ይሔሊ²⁶ ፡ ከመ ፡ እምድኅረ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ይቅትሎ ። ወመልእክ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ዘበጦ ፡ ለሂሮድስ²⁷ ፡ ወሞተ ፡ በእኩይ ፡ ሞት ፡ ወኮነ ፡ በድኑ ፡ ጽዩእ ፡ ሶበ ፡ ስብሐ ፡ ርእሶ ፡ ወኢሰብሐ ፡ ለአምላኩ ። ወሥጋሁሰ ፡ ለቅዱስ ፡ ያዕቆብ ፡ ሐዋርያ ፡ ነሥእዎ ፡ መሃይምናን ፡ ወገነዝዎ ፡ ወቀበርዎ ፡ ኅበ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሚን ።

*A 220v°a

20

25

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ተዝካሩ ፡ ለአንዮስ ። በረከቱ ፡ ትኩን ፡ ምስለ ፡ ንጉሥነ ፡ ፋሲለደስ ፡ ለዓለም ፡ አሚን ። |

30

አመ ፡ ፲፰ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ክቡር ፡ አውሳብዮስ ፡ ሰማዕት ፡ ገብሩ ፡ ለቅዱስ ፡

11 E በሕሊና ፡ — 12 E ለያዕቆብ ፡ — 13 E ወያዕቆብሰ ፡ — 14 P በእንዘ ፡ — 15 P ዘአፍጠኑ ፡ — 16 < E — 17 < E — 18 P ቀዳሚ ፡ — 19 P አቅማሕክሙ ፡ — 20 + ኩሉ ፡ P — 21 E, P ወኮነ ፡ — 22 A የእዘዘ ፡ — 23 < E, P — 24 P እለ ፡ ተእዘዘ ፡ — 25 + ወይቤልዎ ፡ እወ ። E, P — 26 A የሐሊ ፡ — 27 A ለሂሮስ ፡

fut prêchée dans tous leurs pays: (les gens) crurent en la parole de Yā'qob l'apôtre et furent fortifiés dans la croyance en notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! —, roi du ciel et de la terre, qui ne méprise pas ceux qui le cherchent et se tournent vers lui avec une pensée droite. Ils méprisèrent toutes (les idoles) auxquelles ils avaient cru, ils abandonnèrent les mauvaises actions qu'ils faisaient, se tournèrent vers Dieu d'une pensée droite et accueillirent les paroles du saint Yā'qob par lesquelles il leur annonçait la bonne nouvelle. Quant au saint Yā'qob, il les aima beaucoup, parce qu'ils avaient accueilli rapidement sa prédication et avaient abandonné ceux qui faisaient beaucoup de tromperie. Le saint Yā'qob l'apôtre construisit rapidement pour eux des églises dans tous leurs pays. Quand il observa la beauté de leur foi, il les baptisa au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint. Ils se réjouirent et exultèrent ensemble. Il leur prescrivit les commandements de l'Évangile et la loi de la foi et leur dit: «Je vous demande que chaque tribu donne en offrande à l'Église les prémices de vos récoltes, de vos vignes et de vos animaux domestiques afin qu'elles soient pour Dieu (comme) nourriture pour les pauvres.» Les gens lui répondirent et lui dirent: «Nous voulons faire tout ce que tu nous ordonneras», et la tribu apporta à l'Église les prémices de tous ses biens.]

Ils étaient sous la domination de Hērodes le roi. Quand celui-ci entendit à propos de ce saint Yā'qob l'apôtre qu'il donnait cet ordre, il s'irrita fort, dépêcha, le fit venir et lui dit: «Est-ce toi qui as ordonné qu'ils ne donnassent pas de tribut à Qēsār (= César) et ne donnassent pas de cadeau au roi — mais tu leur as ordonné de donner leur argent en aumône à l'Église et aux pauvres?» Ensuite il s'irrita contre lui, le frappa de sa main avec une épée et lui coupa la tête³. (Yā'qob) reçut la couronne immarcescible du martyr dans le royaume des cieux. Il y eut un grand trouble dans Jérusalem. (Hērodes) prit Pētros (= Pierre), le chef des apôtres, et l'emprisonna; il pensait à le tuer après la fête de la Pâque. Mais l'ange de Dieu frappa Hērodes et (celui-ci) mourut de male mort. Son corps devint putride quand il se glorifia lui-même et ne glorifia pas son Dieu⁴. Quant au corps du saint Yā'qob l'apôtre, des croyants le prirent, l'ensevelirent et l'enterrèrent près du Temple. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous.

⁵ [En ce jour (aussi, il y a) la commémoration de 'Anyos. Que sa bénédiction soit avec notre roi Fāsiladas à jamais, amen.]

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint (et) illustre 'Awsābyos (= Eusèbe),

³ Cf. *Actes* 12,2.

⁴ Cf. *Actes* 12,3-4, 23.

⁵ Cette commémoration donnée par E ne figure ni dans P ni dans les manuscrits utilisés par Budge.

*A 220v°b

ሱሳንዮስ¹ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ሶበ ፡ ኮነ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ እንዘ ፡ ይኳንኖ ፡ ለቅዱስ ፡
 ሱሳንዮስ² ፡ አስተዋደዮ ፡ አቡሁ ፡ ለሱሳንዮስ³ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡
 ወደቤሎ ፡ እስመ ፡ ሀለዎ ፡ ለሱሳንዮስ⁴ ፡ ገብር ፡ ዘስሙ ፡ አውሳብዮስ⁵ ፡ ወውእቱ ፡
 ያመልኮ ፡ ለክርስቶስ⁶ ፡ በከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢያመልክ ፡ አማልክቲከ⁷ ። ወአዘ*ዘ ፡
 ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ያምጽእዎ ፡ ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ኅቤሁ ፡ ተስእለ ፡ እምኒሁ ፡ በእንተ ፡ 5
 ሃይማኖቱ ፡ ወተአምነ ፡ ቅድሚሁ ፡ በእግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወበመለኮቱ ። ወኒጦ ፡
 ንጉሥ ፡ ብዙኃ ፡ ወገሠጸ⁸ ፡ በእንተ ፡ ኃዲገ ፡ አምልኮ ፡ አማልክቲሁ ፡ ወገሠጸ ፡ ቅዱስ ፡
 ለንጉሥ ፡ በእንተ ፡ ፣ኃዲገ ፡ አምልኮቱ ፡ ለእግዚአብሔር⁹ ፡ አምላክ ፡ ዘበአማን ።
 ወተወሰከ ፡ ንጉሥ ፡ ቊጥዓ ፡ ወመዓተ¹⁰ ፡ ወእዘዘ ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ¹¹ ፡ ለዝ
 ንቱ ፡ ቅዱስ ፡ እምቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወመተሩ ፡ ርእሶ ፡ በሰይፍ ፡ ወነሥእ ፡ አክሊሊ ፡ 10
 ስምዕ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

*P 54v°a.1.11

* |ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ስምዓ ፡ ኮነ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ እጉሁ ፡ ለአባ ፡ ብሶይ ፡
 ብፁዓዊ ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ስመ ፡ አቡሁ ፡ ሲድራቅ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ማርያም ።
 ወሶበ ፡ ወለድዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ነሥአቶ ፡ ኪሮስ¹² ፡ እጎተ ፡ እሙ ፡ ወሐፀነቶ ፡ 15
 ምስለ ፡ ወልዳ ፡ አባ ፡ እብሶይ ። ወሶበ ፡ ኮኖ ፡ ጁዓመተ ፡ ወሰድዎሙ ፡ ኅበ ፡ መምህር ፡
 ወተምህሩ¹³ ፡ ነሎ ፡ ሕገ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወነበሩ ፡ በጾም ፡ ወበጸሎት ፡ እንዘ ፡
 ይገብሩ ፡ ፣ተአምራተ ፡ ወመንክራተ¹⁴ ። ወአስተርአዮሙ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡
 ገብርኤል ፡ ወነገሮሙ ፡ ከመ ፡ ይከውኑ ፡ ሰማዕተ ፡ በእንተ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡

*P 54v°b

ስብሐት ። ወ*እምድጎረ ፡ ኅዳጥ ፡ መዋዕል ፡ አስሐቶ ፡ ሰይጣን ፡ ለዲዮቅልጥያኖስ ፡
 ዕልው ፡ ከመ ፡ ይሰግድ ፡ ለጣዖታት ፡ ወአስተዋደደዎሙ¹⁵ ፡ ለእሉ ፡ ቅዱሳን ፡ ከመ ፡ 20
 ክርስቲያን ፡ እሙንቱ ፡ ኅበ ፡ አርያኖስ ፡ መኩንነ ፡ እንጽና ፡ ወአስተባጽሐሙ ፡ ኅቤሁ ፡
 ወአገበሮሙ ፡ ሰጊደ ፡ ለጣዖታት ። ወሶበ ፡ አበይዎ ፡ ወእዘዘ ፡ ያዕርግዎሙ ፡ መልዕልተ ፡
 ኅንባዝ ፡ እስከ ፡ ይውሕዝ ፡ ደሞሙ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ወለብፁዕ ፡ ጴጥሮስ ፡ ተዐውቆ ፡
 ሕማመ ፡ ነኑኔ ፡ በእንተ ፡ ዘኮነ ፡ ሥጋሁ ፡ ድኩመ ፡ እምብዝኃ ፡ ጾም ፡ ወጸሎት ።
 ወሶቤሃ ፡ መጽእ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወፈወሶ ፡ እምሕማሙ ። ወሶበ ፡ ርእዩ ፡ 25
 አርያኖስ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ¹⁶ ፡ እዘዘ ፡ ከመ ፡ ይሰድዎ ፡ ለአባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ምሥራቀ ፡ ሀገር ፡
 ወይምትሩ ፡ ርእሶ ፡ በሰይፍ ። ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ አባ ፡ እብሶይ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡
 መሰጦ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአብጽሐ ፡ ኅበ ፡ እጉሁ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወተሐቅፉ ፡

*P 54 v°c

በበይናቲሆሙ ፡ ወተሰዓሙ ። ወእምዝ ፡ ጸለዩ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ * ከመ ፡
 ያስተጋብአሙ¹⁷ ፡ በኢየሩሳሌም ፡ ሰማያዊት ። ወናሁ ፡ ቃል ፡ መጽእ ፡ ኅቤሆሙ ፡ 30
 እምሰማይ ፡ ዘይብል ፡ ሰላም ፡ ለክሙ ፡ አመስተጋድላን¹⁸ ፡ እስመ ፡ ትሄልዉ ፡
 ማእከለ¹⁹ ፡ ጉባኤ ፡ ሰማያዊያን ፡ ወሥጋክሙኒ ፡ ኢይትፈለጥ ፡ በዲበ ፡ ምድር ። ወእ
 ምዝ ፡ ነሥእ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለአባ ፡ እብሶይ ፡ ወሚጦ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡
 ሞቅሕ ። ወሐራሰ ፡ መተሩ ፡ ርእሶ ፡ ለኃያል ፡ መዋኢ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወሰቀሉ ፡
 ሥጋሁ ፡ መልዕልተ ፡ ዕዕ ። ወእምዝ ፡ ሰአሎ ፡ አባ ፡ እብሶይ ፡ ለዓቃቤ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ 35
 ከመ ፡ ይፈንዎ ፡ በጽሚት²⁰ ፡ ወሐዊሮ ፡ ተሣዩጦ ፡ ሥጋሁ ፡ ለአባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወገንዘ ፡

¹ E, P ሱሳንዮስ ፡ — ² E, P ሱሳንዮስ ፡ — ³ E, P ለሱሳንዮስ ፡ — ⁴ E, P ለሱሳንዮስ ፡ — ⁵ P አውሳንዮስ ፡ — ⁶ + በኩሉ ፡ ልቡ ፡ E, P — ⁷ A አማልክቲከ ። — ⁸ + ወኩነኖ ፡ E, P — ⁹ E, P ኃዲ

l'esclave du saint Susānyos (= Sisennius). Comme Diyoqletyānos (= Dioclétien) (faisait) torturer le saint Susānyos, le père de Susānyos dénonça ce saint (= 'Awsābyos) à l'empereur et dit à celui-ci: «Susānyos a un esclave du nom de 'Awsābyos; celui-ci adore le Christ comme son maître et n'adore pas tes dieux.» L'empereur ordonna de l'amener. Quand il fut arrivé auprès de lui, il l'interrogea sur sa foi. (Le saint) confessa devant lui notre Seigneur le Christ et sa divinité. L'empereur lui fit de nombreuses promesses et le réprimanda d'avoir abandonné le culte de ses (= de l'empereur) dieux. Le saint réprimanda l'empereur d'avoir abandonné le culte du Seigneur, Dieu véritable. L'empereur redoubla de fureur et de colère et ordonna de couper la tête de ce saint devant son maître. On lui coupa la tête à l'épée et il reçut la couronne du martyr. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

[En ce jour aussi, abbā Pētros (= Pierre), le parent d'abbā Besoy (= Bsoi) le bienheureux, devint martyr. Le nom du père de ce saint était Sidrāq (= Sidracos) et le nom de sa mère, Māryām (= Marie). Quand ils eurent engendré ce saint, Kiros, la sœur de sa mère, le prit et l'éleva avec son fils abbā 'Ebsoy. Quand il eut sept ans, on les conduisit à un professeur et ils apprirent toute la loi de l'Église. Ils demeurèrent dans le jeûne et dans la prière en faisant des miracles et des prodiges. L'ange de Dieu Gabr'ēl (= Gabriel) leur apparut et leur dit qu'ils deviendraient martyrs pour notre Seigneur le Christ — gloire à lui! Peu de temps après, Satan séduisit Diyoqletyānos (= Dioclétien) l'impie pour qu'il adorât les idoles. On dénonça ces saints comme étant chrétiens à 'Aryānos (= Arianus), le gouverneur de 'Enṣenā (= Antinoé). (Celui-ci) les cita devant lui et (voulut) les contraindre à adorer les idoles. Comme ils (le) lui refusaient, il ordonna de les hisser sur un chevalet jusqu'à ce que leur sang coulat à terre. Pour le bienheureux Pētros, la douleur de la torture était manifeste du fait que son corps était affaibli par la rigueur du jeûne et de la prière. L'ange de Dieu vint alors et le guérit de sa douleur. Quand 'Aryānos vit cette chose, il ordonna d'emmener abbā Pētros à l'est de la ville et de lui couper la tête à l'épée. Alors qu'abbā 'Ebsoy était dans la prison, l'ange de Dieu l'enleva et l'amena auprès de son parent Pētros. Ils se prirent dans les bras l'un de l'autre et s'embrassèrent. Ensuite ils prièrent Dieu de les réunir dans la Jérusalem céleste. Voici qu'une voix vint à eux du ciel, qui disait: «Salut à vous, combattants (spirituels), car vous serez au milieu de l'assemblée des êtres célestes et vos corps ne seront pas séparés sur terre!» Ensuite l'ange de Dieu prit abbā 'Ebsoy et le ramena dans la prison. Les soldats coupèrent la tête du héros vainqueur abbā Pētros et suspendirent son corps à un arbre. Ensuite abbā 'Ebsoy demanda au gardien de la prison de le laisser aller en secret. (Une fois) allé, il acheta le corps d'abbā Pētros,

ጎቱ : እግዚአብሔርሃ : — ¹⁰ + ላዕሌሁ : E, P — ¹¹ + በሰይፍ : E, P — ¹² E ካሪስ : — ¹³ P ተምሩ : —
¹⁴ P ተአምራት : መመንክራት : ... ¹⁵ P ሰአስተዋደዮሙ : — ¹⁶ < E — ¹⁷ P ያድላኛሙ : — ¹⁸ P
አመስተጋላን : — ¹⁹ P ግክለ : — ²⁰ P በጽምት : —

በአፈዋት : ወቀበሮ : ውስተ : መካን : ገቡእ ። በረከቱ : ቅድስት : ትኩን : ምስለ : ፍቁሩ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

[ወበዛቲ : ዕለት : ተዝካሮሙ : ለቅዱሳን : ጸድቃን²¹ : ሰማዕታት : እለ : ተኩነኑ : በውስተ : ሀገረ : ጠርሶስ²² ። ጸሎቶሙ : ወበረከቶሙ : የሀሉ : ምስለ : ፍቁሮሙ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

5

አመ : ፲፱ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : ስምዖን : ዘእምሀገረ : አርማንያ : ሰማዕት : ኤጲስ : ቆጶስ : ዘሀገረ : ፋርስ : ወምስሌሁ : ፻፶ ሰማዕታት ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : ውስተ : መንግሥተ : ሳቦር : ወልደ : ሀርመዝ¹ : ዘይሰመይ : መላሔ : መታክብት² ። እስመ : ውእቱ : ኮነ : ሶበ : ይመውእ : ለካልእ : ንጉሥ : የአስሮ : ወይመልሕ : መታክብቲሁ³ ። ወአመንደሶሙ : ዝንቱ : ከሐዲ : ለመሃይምናን : ምንዳቤ : ዓቢየ : ወአገበሮ : ግብርናተ : ብዙኃ ። ወፈነወ : ጎቤሁ : ዝንቱ : ቅዱስ : መልእክተ : እንዘ : ይብል : ሎቱ : ውስቴታ : እስመ : እለ : ተሣየጦሙ : እግዚእነ : ክርስቶስ : በደሙ : ክቡር : ድኅነ : እምግብርናተ : ሰብእ : ወኮነ : ለእግዚእነ⁴ : ክርስቶስ : ለባሕቲ *ቱ ። ወበእን ተዝ : ኢይደልዎሙ : ግብርናት⁵ : ወኢይትጌበሩ⁶ : ጸባሕተ : ፈድፋደ : እምሕግ : ዘተሠርዓ : ላዕሌሆሙ ። አላ : እሙንቱ : የኃርዩ : ከመ : ይሙቱ : በእንተ : ክርስቶስ : ዘከዓወ : ደም : በእንቲአሆሙ : ወኢይትገበሩ : ለዓላዊያን : እለ : ተዐደዉ⁷ : ሕገ ። ወሶበ : አንበበ : ሳቦር : መልእክቶ : ለዝንቱ : ቅዱስ : ተምዓ : ፈድፋደ : ወአስሮ : በ ፪ ሰናሰለ : ሐዲን : ወአብጽሐ : ወገደፎ : ውስተ : ቤተ : ሞቅሕ ። ወረከበ : ዝንቱ : ቅዱስ : በውስተ : ቤተ : ሞቅሕ : ለብዙኃን : ሰብእ : እለ : ክሕዱ : ወአምለኩ : ፀሐየ : ወእሙንቱ⁸ : ሙቁሐን : በእንተ : ካልእ : ግብር ። ወገሠጸሙ : ቅዱስ : ወመሀሮሙ : ወአምኑ : በእግዚእነ : ክርስቶስ : ወመተሩ : አርእስቲሆሙ⁹ : ወነሥኡ : አክሊለ : ስምዕ ። ወእምድኅረዝ : አብጽሐ : ንጉሥ : ለዝንቱ : ቅዱስ : እምቤተ : ሞቅሕ : ወምስሌሁ : ፻ ወ ፶ ሰብእ ። ወአጽንዖሙ : ዝንቱ : ቅዱስ : እስከ : መተሩ : አርእስቲሆሙ : ወነሥኡ : አክሊለ : ስምዕ ። ወደንገፀ : ፩ እምኔሆሙ : ወፈርሀ : እምሰይፍ : ወፈቀደ : ከመ : ይክሐድ¹⁰ ። ወአጽንዖ : ፩ እምእለ : ይቀውሙ : ወይቤሎ : ኢትደንግፀ¹¹ : እስመ : ዝብጠተ : ሰይፍ : ወኢከመ : ምንትኒ : ለእመ : ከደንከ : አዕይንቲከ¹² ። ወገብረ : ከመዝ : ወነሥኡ : አክሊለ : ስምዕ ። ወአስተዋደይዎ : ለዝንቱ : ብእሲ : ዘአጽንዖ : ዘስሙ : በሲ *ቅ¹³ ። ወአብጽሐ : ንጉሥ : ወመተረ : ልሳኖ : ወጠብሐ : አነዳሁ : ወመጠወ : ነፍሶ ። ወእምድኅረዝ : አብጽሐ : ለዝንቱ : ቅዱስ : ስምዖን : ወይቤሎ : ፣ ለእመ : ኢሰገድከ¹⁴ : ለአማልክት : ወእመ : አኮ : እኳንነከ :

10

15

20

25

30

*A 221r°a

*A 221r°b

21 < E 22 E ጠርሶስ ።
1 E, P ሐርመዝ ። — 2 E መታክፍት ።; P መትክፍታት ። — 3 E, P መታክፍቲሁ ። — 4 E, P አግብ

l'ensevelit avec des parfums et l'enterra dans un lieu caché. Que sa sainte bénédiction soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour (aussi, il y a) la commémoration des saints (et) justes martyrs qui ont été torturés dans la ville de Ṭarsos (= Tarse). Que leur prière et leur
5 bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 19 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint Sem'on (= Siméon), qui (est) du pays de
10 'Armānyā (= Arménie), évêque du pays de Fārs (= Perse), et, avec celui-ci, cent cinquante martyrs. Ce saint vivait dans le royaume de Sābor (= Sapor), fils de Hermaz (= Hormez), qui était appelé «arracheur d'épaules», car, lorsqu'il vainquait un autre roi, il l'enchaînait et lui arrachait les épaules. Ce païen fit subir aux croyants une grande persécution et les réduisit dans une
15 servitude sévère. Ce saint lui envoya une lettre où il lui disait: «Ceux que notre Seigneur le Christ a rachetés par son sang glorieux sont exempts de la servitude des hommes et sont à notre Seigneur le Christ seul. À cause de cela, ils ne méritent pas la servitude et ne sont pas contraints (à payer) un tribut au-delà du statut qui leur a été fixé. Mais ils choisissent de mourir pour le Christ
20 qui a versé son sang pour eux et de ne pas travailler pour les impies qui ont transgressé la loi.» Quand Sābor lut la lettre de ce saint, il s'irrita fort, le (fit) lier avec deux chaînes de fer et le fit venir et jeter en prison. Ce saint trouva dans la prison beaucoup de gens qui étaient païens et adoraient le soleil. Ils étaient incarcérés pour une autre raison (que lui). Le saint les exhorta et les
25 instruisit; ils crurent en notre Seigneur le Christ, on leur coupa la tête et ils reçurent la couronne du martyr. Après cela, le roi fit venir ce saint de la prison, cent cinquante hommes avec lui. Ce saint les fortifia jusqu'à ce qu'on leur coupât la tête, et ils reçurent la couronne du martyr. L'un d'eux trembla, eut peur de l'épée et voulut abjurer. Un de ceux qui se tenaient (là) le fortifia et lui dit: «Ne tremble pas, car un coup d'épée (est) comme rien si tu fermes les yeux¹.» (L'homme) fit ainsi et reçut la couronne du martyr. On dénonça l'homme qui l'avait fortifié, son nom (était) Basiq. Le roi le fit venir, lui (fit) couper la langue et arracher la peau, et il rendit l'âme. Après cela, (le roi) fit venir ce saint Sem'on et lui dit: «Si tu n'adores pas les dieux,
35 je te ferai subir une grande torture.» Le saint n'obéit pas à son ordre et n'eut

¹ La deuxième recension ajoute «tu seras compté avec les martyrs et tu régneras avec notre Seigneur le Christ — gloire à lui! — à jamais».

Ct : እግዚእነ : — ⁵ A ለግብርናት : — ⁶ A ወኢትግብሩ : — ⁷ E, P ዐለጢ : — ⁸ A ወእምቱ : — ⁹ A አርእቲሆሙ : — ¹⁰ + ሃይማኖቶ # E, P — ¹¹ A ኢትድንግዕ : — ¹² + ትትጉለቀ : ምስለ : ሰግዕታት : ወትነግሥ : ምስለ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : እስክ : ለዓለም # E, P — ¹³ P በሴቅ : — ¹⁴ E, P ሰግድ : —

ተነኔ : ዓቢዩ ። ወቅዱስስ : ኢሰምዓ : ትእዛዙ : ወኢፈርሀ : እምተነኔሁ ። ወሶቤሃ :
 አዘዘ : ከመ : ይምትሩ : ርእሶ : ወመተሩ : ርእሶ : በሰይፍ : ወነሥእ : አክሊለ : ስምዕ :
 በመንግሥተ : ሰማያት ። ወኮነ : ኩሉ : መዋዕሊሁ¹⁵ : ፻፳ ወ ፯ ዓመት¹⁶ ። እግዚአብሔር :
 ይምሐረነ : በጸሎቱ : ለዝንቱ : አሜን ።

በዛቲ : ዕለት : አዕረፈ : ሠርፀ : ክርስቶስ : ወዓሌ : ንጉሥ : ርቱዓ : ሃይማኖት : 5
 ሠርፀ : ድንግል : ወተቀብረ : ውስተ : መቅደስ : ዳጋ ።

አመ : ፳ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : በብኑዳ¹ : ሰማዕት : ዘሀገረ : ደንደራ : ወትሰመይ :
 ካዕበ : በንደራ² ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : ባሕታዊ : ወኮነ³ : ጸድቀ : ወመስተጋድለ ። 10
 ወአስተርእዮ : መልአክ : እግዚአብሔር : ወይቤሎ : ልበስ : አልባሰ : ቅዳሴ : ወረድ :
 እምዛቲ : ምዕት : ወአስተርእይ : ለመኩንን ። ወኮነ : አርያኖስ : መኩንን : በጽሐ :
 ውስተ : ሐመር : ኅበ : መርሶ : ይእቲ : ሀገር : ወኅሠሦ : ለውእቱ : ባሕታዊ : ወኢረ
 ከቦ ። ወመጽእ : ኅቤሁ : ዝንቱ : ቅዱስ : በብኑዳ⁴ : በፈቃዱ : ወጸርኃ : በቃል :
 ልዑል : እንዘ : ይብል : አነ⁵ : ክርስቲያኖዊ : ገሃደ : አአምን : በእግዚእየ : አየሱስ : 15
 ክርስቶስ ። ወሶበ : አእመረ⁶ : ከመ : ውእቱ : ባሕታዊ : ዘዕውቅ : ዘኅሠሦ : ወኢረከቦ :
 አዘዘ : ከመ : ይኩ*ንንዎ : ተነኔ : ዓቢዩ ። ወኩነንዎ : ወሞቅሕዎ : በሐጺን : ወወደ
 ይዎ : ውስተ : ቤት : ጸሊም : ወሠረቀ : ላዕሌሁ : ብርሃን : ሰማያዊ ። ወአስተርእዮ :
 መልአክ : እግዚአብሔር : ወፈወሶ : እምሕማማቲሁ : ወናዘዙ ። ወሀሎ : በይእቲ :
 ሀገር : ብእሲ : መሃይምን : ዘስሙ : ቄርሎስ : ወምሰሌሁ : ብእሲቱ : ወወለቱ : 20
 ወ ፲ ወ ፪ ወራዙቱ ። ለእሉ : ኩሎሙ : መሀሮሙ : ቅዱስ : ወአጽንዖሙ : ወመተሩ :
 አርእስቲሆሙ : ወኮነ : ሰማዕተ ። ወተምዓ : መኩንን : ወአዘዘ : ከመ : * [ይስቅሉ :
 ውስተ : ክሳዱ : ለዝንቱ : ቅዱስ : እብነ : ዐቢዩ : ወይውግርዎ : ውስተ : ባሕር :
 ወበኃይለ : እግዚአብሔር : ጸበተ : ቅዱስ : ምስለ : እብን : ወካዕበ : አዘዘ : ከመ :]
 ይስቅልዎ⁷ : ፣ ለዝንቱ : ቅዱስ⁸ : ዲበ : በቀልት : ወፈረየት : ይእቲ : በቀልት : 25
 ፲ ወ ፪ አስካለ : ሶቤሃ : ወኮነት : ተዝካረ : እስክ : ዛቲ : ዕለት ። ወእምድጎረዝ⁹ :
 መጠወ : ፣ ዝንቱ : ቅዱስ¹⁰ : ነፍሶ¹¹ : ወነሥእ : አክሊለ : ስምዕ ። እግዚአብሔር :
 ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

*A 221v°a

*P 55v°b1.20

[ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ተዝካሩ : ለአባ : አሞኒ ። እግዚአብሔር : ይምሐሮ : በጸ
 ሎቱ : ለንጉሥነ : ፋሲለደስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።] 30

¹⁵ E, P መዋዕለ : ሕይወቱ : — ¹⁶ E, P ፻፳ ዓመት ።
¹ E በምኑዳ : — ² E እልብንደራ ።; P አልባንድራ ። — ³ + ቀሲሰ : E, P — ⁴ E, P በብኑዳ : —
⁵ + ውእቱ : E, P — ⁶ + መኩንን : E, P — ⁷ A ይስቅልዎሙ : — ⁸ < E, P — ⁹ + መተሩ : ክሳዶ : E,
 P — ¹⁰ < E, P — ¹¹ + ዝንቱ : ቅዱስ : E; + ቅዱስ : P

pas peur de sa torture. (Le roi) ordonna alors de lui couper la tête, on lui coupa la tête à l'épée et il reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Tous ses jours furent de cent vingt-sept ans. Que Dieu ait pitié de nous par la prière de ce (saint), amen.

- 5 ² En ce jour mourut Sarḍa Krestos, le garde du roi à la foi droite Sarḍa Dengel; il fut enterré dans le sanctuaire de Dāgā.

LECTURE DU 20 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint Babnudā (= Paphnuce) qui (était) de la
 0 ville de Dandarā (= Dendera); (celle-ci) est aussi appelée Bandarā. Ce saint
 était un solitaire, il était juste et combattant (spirituel). L'ange de Dieu lui
 apparut et lui dit: «Revêts les vêtements de l'office liturgique, descends de
 cette cellule et apparais au gouverneur.» ³Aryānos (= Arianus) le gouverneur
 était arrivé en bateau au port de la ville, avait recherché le solitaire et ne
 15 l'avait pas trouvé. Ce saint Babnudā vint auprès de lui de son plein gré et
 s'écria à haute voix en disant: «Je suis chrétien ouvertement, je crois en mon
 Seigneur Jésus-Christ.» Quand (le gouverneur) sut que c'était le solitaire
 bien connu qu'il avait recherché et n'avait pas trouvé, il ordonna de lui faire
 subir une grande torture. On le tortura, on l'attacha avec (des chaînes de) fer
 20 et on le jeta dans un cachot obscur. Une lumière céleste brilla sur lui; l'ange
 de Dieu lui apparut, le guérit de ses souffrances et le consola. Il y avait dans
 la ville un homme croyant du nom de Qērellos (= Cyrille) et, avec lui, sa
 femme, sa fille et ses douze jeunes fils. Le saint les instruisit tous et les for-
 tifia; on leur coupa la tête et ils devinrent martyrs. Le gouverneur s'irrita et
 25 ordonna [de suspendre au cou de ce saint une grosse pierre et de le jeter dans
 le fleuve; par la puissance de Dieu, le saint surnagea avec la pierre. (Le gou-
 verneur) ordonna encore]¹ de suspendre ce saint à un palmier: le palmier
 donna aussitôt douze régimes (de dattes) et il est (demeuré) en souvenir (de
 cela) jusqu'à ce jour. Après cela, ce saint rendit l'âme et reçut la couronne du
 30 martyr. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

² [En ce jour aussi, (il y a) la commémoration d'abbā ³Amoni. Que Dieu ait pitié par sa prière de notre roi Fāsiladas dans les siècles des siècles, amen.]

² Cette commémoration, ajoutée dans la marge supérieure de A, ne figure pas dans la deuxième recension.

¹ A omet ce passage par homéotéleute.

² Cette commémoration ne figure pas dans P.

አመ : ፳፩ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ተዝካሪ : በዓላ : ለእግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወላ
*P 56v°c1.25 ዲተ : አምላክ ። * [እስመ : ይእቲ : ኮነት : ትተነብል¹ : በእንተ : ደቂቀ : እገለ :
እመሕያው : ኅበ : ፍቁር : ወልዳ : ወታስተሰሪ : ኃጣውኢሆሙ : ለእለ : ይጸውቡ : 5
ስማ ። ወበእንተዝ : ይደልወነ : ናብዕል : ላቲ : ዕለተ : ተዝካራ ።] ጸሎታ : ወበረከታ :
የሀሉ : ምስሌነ : ለዓለም : አሜን ።

በዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : ብሩታዎስ ። ዝንቱ : ክቡር : ኮነ :
፩እምነ : ማእምራን : ወመማክርት : ወጠቢባን : ዘውስተ : ሀገረ : አቴና ። ወኮነ :
እምተልቆሙ : ለአረጋዊያን : መምህራን : እለ : ውስተ : ቤተ : ደራሲያን ። ወተጋብአ : 10
* A 221v°b ምስለ : ሐዋርያ² : ጳውሎስ : * ወተዋሥኡ : በበይናቲሆሙ : በእንተ : ሃይማኖት ።
ወተከሥተ : ሎቱ : ከመ : አልቦ : ሃይማኖት : ርትዕት : ዘእንበለ : ሃይማኖተ : እግዚ
እነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወእምነ : በእዴሁ : ለሐዋርያ : ጳውሎስ : ወአጥመቆ :
ጥምቀተ : ክርስትና : ወመሀሮ : ሥርዓተ : ወሕገ : ቤተ : ክርስቲያን ። ወእምድኅረዝ :
አንበረ : እዴሁ : ላዕሌሁ : ወሚሞ : ቀሲስ : ላዕለ : ሀገረ : አቴና ። ወተጋብአ³ : 15
ዝንቱ : ቅዱስ⁴ : ምስለ : ቅዱስ : ዲዮናስዮስ : አብሩባጊታስ⁵ : ርእሰ : ማእምራነ :
ሀገረ : አቴና : ካዕበ⁶ ። ወከሠተ : ሎቱ : ሃይማኖተ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ወተርጎመ :
ሎቱ : ዘኮነ : ስዉረ : ውስቴታ : ወኮነ : ማእምረ : ፈድፋድ ። ወበጽሐ : ዝንቱ : ቅዱስ :
ብሩታዎስ : በዕለተ : ዕረፍታ : ለእግዝእትነ : ቅድስት : ድንግል : ማርያም : ወቆመ :
በማእከለ : ሐዋርያት : ወናዘዞሙ : በዝማሬያት : ወበማኅሌታት⁷ : ዘደረሰ : በመኃ 20
ልይ⁸ : እምአፋሁ : በዜማ : ውሱቅ⁹ : ጥዑም ። ወሚጠሙ : ለብዙኃን : እምነ :
አይሁድ : ወአሕዛብ : ወአብአሙ : ውስተ : አእምሮ : እግዚእነ : ክርስቶስ ። ወነገደ :
በጸጋ : ዘተውሀበ : ሎቱ : ወረብሐ : ዓቢየ : ረብሐ ። ወሶበ : ፈቀዱ : ሐዋርያት : ከመ :
ይሢያምዎ : ኤጲስ : ቆጶስ : ወሰአሎሙ : ወአስተብቀዓ : ኅቤሆሙ : ወይቤሎሙ :
መሐሩኒ : እስመ : አነ : ኢይደሉ¹⁰ : ለዛቲ : ሢመት : ክብርት : ወኢይትከሀለኒ : 25
* A 46r°a ከመ : እፈጽም : ሕ*ግ¹¹ : ክህነት : ዘቀሲስ ። ወሶበ : ነሥአ : ጸጋ : ሰማያዊት :
በአእምሮቱ : ወበምግባሩ : ወበትምህርቱ : ፈለሰ : ኅበ : እግዚአብሔር : ዘሎቱ :
ስብሐት : ለዓለም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ስምዖም : ለቅዱሳን : ለኮርክስ : ወይቅሪጸስ : ወዮራስ¹² ።
* P 56r°c1.26 እግዚአብሔር : ይምሐሮ : በጸሎቶሙ¹³ : ለፍቁሮሙ¹⁴ : አትናቴዎስ : ለዓለመ : 30
ዓለም : አሜን ።]

¹ P ትትነበብ : -- ² E, P ቅዱስ : -- ³ A ወአስተጋብአ : -- ⁴ < E, P -- ⁵ E, P አብ : ሮባ : ዘመደ :
ላህም : ⁶ E, P ዐባይ ። -- ⁷ A ወበኅሌያታት : -- ⁸ A በማኅለየ ; E, P ወኅለየ : -- ⁹ E, P መሰና
ቅው : -- ¹⁰ A, P ኢይደልወነ : -- ¹¹ E, P ግብረ : -- ¹² E አኮርክስ : ወይቅሪጸስ : ወይዮራስ : -- ¹³ P
በጸሎቱ : -- ¹⁴ P ለፍቁሩ : --

LECTURE DU 21 MIYÄZYÄ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, (il y a) la commémoration de la fête de notre Dame la sainte Vierge Marie, mère de Dieu. [En effet, elle intercède pour les enfants des hommes auprès de son Fils bien-aimé et demande le pardon pour les péchés de ceux qui invoquent son nom. À cause de cela, il convient que nous célébrions pour elle le jour de sa commémoration.] Que son intercession, sa prière et sa bénédiction soient avec nous à jamais, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint Berutāwos (= Prothée)¹. Ce (saint) illustre était un des hommes savants, avisés et sages qui (étaient) dans la ville de 'Atēnā (= Athènes). Il était du nombre des vieux docteurs qui (étaient) à l'école (d'Athènes). Il se rencontra avec l'apôtre Pāwlos (= Paul) et ils disputèrent ensemble au sujet de la foi. Il lui fut révélé qu'il n'y avait pas de foi droite sinon la foi de notre Seigneur Jésus-Christ. Il crut par l'intermédiaire de l'apôtre Pāwlos; (celui-ci) le baptisa du baptême chrétien et lui enseigna la règle et la loi de l'Église. Après cela, il lui imposa les mains et l'ordonna prêtre de la ville de 'Atēnā. Ce saint se rencontra aussi avec le saint Diyonāsyos 'Abrubāgitās (= Denys l'Aréopagite), le chef des savants de la ville de 'Atēnā. Il lui exposa la foi de notre Seigneur le Christ² et lui expliqua ce qui y est caché, et (Diyonāsyos) devint très savant. Ce saint Berutāwos vint (à Jérusalem?) le jour de la mort de notre Dame la sainte Vierge Marie; il se tint au milieu des apôtres et les consola par des chants et des cantiques qu'il avait composés en (les) chantant de sa bouche avec un accompagnement harmonieux³ (et) suave. Il convertit beaucoup de Juifs et de gentils et les fit entrer dans la connaissance de notre Seigneur le Christ. Il fit commerce de la grâce qui lui avait été donnée et (en) tira grand profit. Quand les apôtres voulurent le consacrer évêque, il les pria, les supplia et leur dit: «Ayez pitié de moi, car je ne mérite pas cette charge glorieuse et je ne pourrai suivre la loi sacerdotale du prêtre.» Quand il eut reçu la grâce céleste par sa science, par ses actions et par son enseignement, il s'en alla auprès de Dieu à qui (convient) la gloire à jamais. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

[En ce jour aussi, (il y a) le martyr des saints 'Akorkes, Yeqrīšos et Yorās. Que Dieu ait pitié par leur prière de son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

¹ «Hiérothée», d'après quelques manuscrits de la version arabe.

² Cf. *Actes* 17,34.

³ ጠብቆ ፣ dans le texte éthiopien, paraît soit rendre un mot arabe formé sur وسق («être en ordre, être harmonisé»), soit plutôt rattacher fautivement à cette même racine l'original موسيقى («musical»).

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ዕረፍቱ ፡ ለአብ ፡ ክቡር ፡ በዐለ ፡ ዝክር ፡ ዐቢይ ፡ ወሰባኬ ፡ ሃይማኖት ፡ እምሳሊሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ አባ ፡ እንባቆም ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ጸውዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምርኑቅ ፡ ብሔር ፡ እስከ ፡ ምኔቱ¹⁵ ፡ ለአቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለአቡነ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወውእቱ ፡ ዘዐጥመቆ ፡ በእዴሁ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ ወወሀቦ ፡ ለመምህር ፡ ወእምድኅረዝ ፡ አልበሶ ፡ አልባሰ ፡ ምንኩስና ። ወተጋደለ ፡ 5
በኩሉ ፡ ገድል ፡ ሠናይ ፡ እስከ ፡ ደለዎ ፡ ይሠየም ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ፡ ለአቡነ ፡ ተክለ ፡ ሃይማኖት ። ወኮነ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአበው ፡ መምህራን ፡ ፲ ወ ፩ ። ወእምዝ ፡ ፈለሰ ፡ በርስዕ ፡ ሠናይ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘአፍቀሮ ፡ እምድኅረ ፡ ተወክፈ ፡ ምንዳቤ ፡ ወጸማ ፡ ብዙኃ ፡ ወስደተ ። ረድኤተ ፡ ጸሎቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

5
10

አመ ፡ ፳፪ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ይስሐቅ ፡ ዘእምሀገረ ፡ ሆሬን¹ ፡ እምደወለ ፡ ሰባስ² ፡ እምደቡብ ፡ ግብጽ ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ አበዊሁ ፡ ንጹሐን ፡ ወስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ አብርሃም ፡ ወሰማ ፡ ለእሙ ፡ ሱስና³ ። ወአዕረፈት ፡ እሙ ፡ ወተረፈ⁴ ፡ 15
ውእቱ ፡ በኅበ ፡ አቡሁ ፡ እንዘ ፡ የሐዕኖ ። ወሶበ ፡ ልሀቀ ፡ ኮነ ፡ የዓቅብ ፡ አባግዓ ፡ አቡሁ ፡ ወአውሰበ ፡ አቡሁ ፡ ካልእተ ፡ ብእሲተ ፡ ወበእማንቱ ፡ መዋዕል ፡ ኮነ ፡ ረኃብ ፡ ዓቢይ ። ወኮነት ፡ ብእሲተ ፡ አቡሁ ፡ ትጸልእ ፡ ወትሁቦ⁵ ፡ ኅብስተ ፡ ንስቲተ ። ወኮነ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ይሁብ ፡ ኅብስተ⁶ ፡ ሲሳዮ ፡ ለኖሎት ፡ ፑኩሎ ፡ አሚረ ፡ ወውእቱ⁷ ፡ ይጸውም⁸ ፡ እስከ ፡ ምሴት ። ወኮነ ፡ መዋዕሊሁ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ፩ ዓመት ። ወሶበ ፡ 20
ሰምዓ⁹ ፡ አቡሁ ፡ ከመ ፡ ወልዱ ፡ ይሁብ ፡ ኅብስተ ፡ ሲሳዮ ፡ ለኖሎት ፡ ኩሎ ፡ አሚረ ፡ ወይጸውም ፡ እስከ ፡ ምሴት ፡ ወሐረ¹⁰ ፡ አቡሁ ፡ ከመ ፡ ይርአይ ። ወሶበ ፡ አእመረ ፡ ቅዱስ¹¹ ፡ አሰረ ፡ ውስተ ፡ አጽፉ ፡ ፫ ጽቡረ ፡ ከመ ፡ ይምሰሎ ፡ ለአቡሁ ፡ ሶበ ፡ ይሬእዮሙ ፡ እሱራን ፡ ከመ ፡ እ*ሙንቱ ፡ ኅብስት ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ አቡሁ ፡ ኅቤሁ ፡ ወፈትሐ ፡ ዓጽፎ ፡ ወረከበሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ ጽቡር ፡ ከዊኖሙ¹² ፡ ኅብስተ ። ወተስእሎ ፡ 25
ለውእቱ ፡ ዘይቤሎ ፡ ፑኩሎ ፡ ኮነ ፡ ወሀበ¹³ ፡ ኅብስተ ፡ ዚአሁ ፡ በይእቲ ፡ ዕለት ፡ ለኖሎት ፡ አው ፡ አልቦ ። ወይቤሎ ፡ እው ፡ ወሀበ ፡ ሲሳዮ ፡ ለኖሎት ፡ ወመጽኡ ፡ ብዙ ኃን ፡ ወኮነ ፡ ስምዓ ፡ በዝንቱ ፡ ወአንክረ ፡ አቡሁ ፡ ወሰብሐ ፡ እግዚአብሔር ።

ወሶበ ፡ ልሀቀ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ሐረ ፡ ወመንኩሰ ፡ በኅበ ፡ ፩ ብእሲ ፡ ጸድቅ ፡ ዘሰሙ ፡ ኤልያስ ፡ ወነበረ ፡ በኅቤሁ ፡ ብዙኃ ፡ ዓመታተ ። ወሶበ ፡ አዕረፈ ፡ አባ ፡ ኤልያስ ፡ ሐረ ፡ 30
ኅበ ፡ ደብረ ፡ በርኑግ ፡ ወነበረ ፡ በኅበ ፡ ፩ አረጋዊ ፡ ዘሰሙ ፡ አባ¹⁴ ፡ ዘካርያስ ። ወኮነ ፡ ይጸመድ ፡ ወይትጋደል ፡ ተጋድሎ ፡ ዓቢየ ። ወኮነ ፡ አቡሁ ፡ የዐውድ ፡ ውስተ ፡ ኩሉ ፡

¹⁵ P ምኔት ፡
¹ E ጥሪን ፡ P ሐሪን ፡ — ² E ስብስ ፡ P ስብኮ ፡ — ³ E, P ሶስና ። — ⁴ + ባሕቲቱ ፡ E, P — ⁵ E, P ወእትሁቦ ፡ ዘእንበለ ፡ — ⁶ < E, P — ⁷ < E, P — ⁸ E, P ወይጸውም ፡ ኩሎ ፡ አሚረ ፡ — ⁹ E, P አእመረ ፡ — ¹⁰ + ኅቤሁ ፡ E, P — ¹¹ + ዘንተ ፡ ግብረ ፡ እምቅድመ ፡ ምጽአተ ፡ አቡሁ ፡ E, P — ¹² E, P ከመ ፡ ኮነ ፡ ... ¹³ P ወሀበ ፡ — ¹⁴ < E, P —

A 46r°b

⁴ [En ce jour (aussi), il y a la mort du père illustre, qui a laissé un grand souvenir, le prédicateur de la foi, l'image des apôtres, abbā 'Enbāqom (= Habacuc). Dieu appela ce saint d'un pays éloigné au monastère de notre père Takla Hāymānot, au temps de notre père Pētros (= Pierre); c'est celui-ci qui le baptisa de sa main du baptême chrétien. Il le confia à un professeur et, après cela, le revêtit du vêtement monastique. ('Enbāqom) se livra à tout beau combat (spirituel) si bien qu'il mérita d'être nommé au siège de notre père Takla Hāymānot. Au nombre des pères abbés, il est le onzième. Ensuite, dans une belle vieillesse, il s'en alla auprès de Dieu qui l'aimait après avoir enduré de nombreux malheurs et épreuves et l'exil. Que le secours de sa prière soit avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 22 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le père saint Yesḥaq (= Isaac) qui (était) de la ville de Horēn (= Hourīn) du district de Sabās (= Chabās) en Basse Égypte. Les parents de ce saint étaient vertueux; le nom de son père (était) 'Abrehām (= Abraham) et le nom de sa mère, Susennā (= Suzanne). Sa mère mourut et il resta auprès de son père, (celui-ci) l'élevant. Quand il eut grandi, il se mit à garder les moutons de son père. Son père épousa une autre femme. En ce temps-là, il y eut une grande famine; la femme de son père le détestait et (ne) lui donnait (que) peu de pain. Ce saint donnait le pain — sa nourriture — aux bergers chaque jour et, quant à lui, jeûnait jusqu'au soir. À ce moment-là, ses jours étaient de cinq ans. Quand son père apprit que son fils donnait le pain — sa nourriture — aux bergers tous les jours (et) jeûnait jusqu'au soir, son père (donc) alla (le) voir. Quand le saint sut (cela), il fixa dans sa tunique trois boules de glaise afin que, lorsqu'il les verrait, son père s'imaginât qu'elles (étaient) du pain. Quand son père arriva près de lui, il ouvrit sa (= de l'enfant) tunique et trouva que les boules de glaise étaient devenues du pain. Il demanda à celui qui lui avait dit (le fait) si (l'enfant) avait donné son pain ce jour-là aux bergers ou non. (L'homme) lui dit: «Oui, il a donné sa nourriture aux bergers», et beaucoup (de gens) vinrent et témoignèrent de cela. Son père s'étonna et glorifia Dieu.

Quand ce saint eut grandi, il alla et se fit moine auprès d'un homme juste du nom de 'Ēlyās (= Élie); il demeura auprès de lui de nombreuses années. Quand abbā 'Ēlyās mourut, (Yesḥaq) alla à la montagne de Barnug (= Pernoudj) et demeura auprès d'un vieillard du nom d'abbā Zakāryās (= Zacharie); il s'adonnait à la dévotion et se livrait à un grand combat (spiri-

⁴ Cette commémoration manque dans E. 'Enbāqom semble être mort avant 1570. On peut ainsi supposer avec grande réserve que la deuxième recension, dont E est le premier témoin connu, est antérieure à cette date, composée donc entre 1563 (année du plus récent événement mentionné par cette rédaction) et 1570. En effet, E ne passe pas systématiquement sous silence — bien qu'il les omette assez souvent — les abbés de Dabra Libānos.

በሐውርት : በእንቴአሁ : ከመ : ይርከቦ ። ወሶበ : በጽሑ : አቡሁ : ኅበ : ደብረ : በር
 ኑግ : ወረከቦ : በህየ : ሰአሎ : ከመ : ይትመየጥ : ምስሌሁ : ወአበዮ ። ወይቤሎ : አባ :
 ዘካርያስ : ሖር : ምስለ : አቡከ : ወንበር : በኅቤሁ : እስከ : አመ : የዓርፍ ። ወሖረ :
 ዝንቱ : ቅዱስ : ምስለ : አቡሁ : ወኢነበረ : በኅቤሁ : ዘእንበለ : ሕዳጥ : መዋዕል :
 ፣ ወአዕረፈ : አቡሁ¹⁵ ። ወወሀበ : ነሎ : ንዋየ : ዘኅደገ : አቡሁ : ለነዳያን : 5
 ወለምስኪናን ። ወእምዝ : ሐነጸ : ሎቱ : መካነ : ርኑቅ : እምሀገር : ወነበረ : ባሕቲቱ :
 ወተጸምደ : ወተጋደለ : ተጋድሎ : ዓቢየ : በጸም : ወበጸሎት : ወበትጋህ : ወትረ :
 ዘእንበለ : ጽርዓት : እስከ : አዕረፈ : በሰላም ። * ወአንበርዎ : ውስተ : መካን : ወተረ
 ሥዓ : ውእቱ : መካን ።

*A 46v°a

ወእምድኅረ : ብዙኅ : ዓመታት : ፈቀደ : እግዚአብሔር : ከመ : ይክሥቶ : 10
 ወአስተርአየ : ማኅቶት : እንዘ : ይበርህ : መልዕልተ : መቃብሪሁ : ለሰብእ¹⁶ : እለ :
 የአርፍ : እክለ ። ወሶበ : ርእዩ : ዘንተ : ተአምረ : መጠነ : ቪመዓልት : አንከሩ :
 ፈድፋደ ። ወሶበ : በጽሑ : ኅበ : ውእቱ : መካን : ከመ : ይርአይዎ : ይትኅባእ :
 እምኔሆሙ : ውእቱ : ማኅቶት : እስከ : ተሰምዓ : ዜናሁ ። ወአስተርአየ¹⁷ : ሎሙ :
 ውእቱ : መካን : ወረከብዎ : ለውእቱ : ማኅቶት : እንዘ : ይበርህ : መልዕልተ : 15
 መቃብሪሁ ። ወእምድኅረዝ : አስተርአየ : ቅዱስ : በሕልም : ለሰብእ : መሃይምናን :
 ወአይድሆሙ : መካን¹⁸ : ሥጋሁ ። ወነሥእዎ : በክብር : ዓቢይ : ወጸዓንዎ : ዲበ :
 ገመል : ወሖሩ : እስከ : አመ : በጽሑ : ኅበ : ማእከለ : ሆሪን : ሀገሩ : ወማእከለ :
 ሀገረ : ነስረት¹⁹ ። ወአስተብረከ : ገመል : በህየ : ወኢተንሥእ : ወዘበጥዎ : ፣ ብዙኃ :
 ዝብጠተ²⁰ : ወኢተንሥእ : ወአእመሩ : ከመ : ፈቃደ : እግዚአብሔር : ውእቱ²¹ : 20
 ከመ : ይሕንጹ : ሎቱ : በህየ²² : መካን ። ወአንበርዎ : ውስተ : ውእቱ : መካን :
 ወሐነጹ : ሎቱ : ቤተ : ክርስቲያን²³ : ወአንበሩ : ሥጋሁ : ውስቴታ : ወኮነ : እምኔሁ :
 ተአምራት : ወመንክራት : ብዙኃት ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : አሜን ።

ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ : አብ : ቅዱስ : አባ : እስክንድሮስ²⁴ : ሊቀ : ጳጳ
 ሳት : ዘሀገረ : እስክንድርያ : ወውእቱ : እምኑልቆሙ : ለአበው : ሊቃነ : ጳጳሳት : 25
 ቪወ፱ ። * [ዘይቤ : በእንቴአሁ : አብ : አትናቴዎስ²⁵ : ሐዋርያዊ : እስመ : አቡየ :
 እልስክንድሮስ : ኢያነብብ : ወንጌለ : ፣ እንዘ : ሀሎ²⁶ : ነቢይ : አላ : ቀዊም : ያነብብ :
 ወብርሃን : ይሄሉ : ቅድሜሁ ። ወዘከረ : በእንቴአሁ : ካዕበ : ወይቤ : መጽአ : ኅቤሁ :
 አርእስተ : መበለታት : ወነገራሁ : እንዘ : ይብላ : ሀለዎ²⁷ : ኅቤነ : ደናግል : ይጸውማ :
 ቪመዋዕል : ወኢይገብራ : ምንተኒ : በእደዊሆን ። ወይቤሎሙ : አኃውየ : አንሰ : 30
 ኢጸምኩ : ግሙራ : ፪ዕለተ : ወኢበላዕኩ : እንዘ : ፀሐይ : ያስተርኢ : እበልዕ : በዓ
 ቅም : ወእነውም : በዓቅም ። ወንግራሆን²⁸ : ከመ : ይብልዓ : በዓቅም : ወይጹማ :
 በዓቅም : ወይትገበራ : በዓቅም : ውስተ : ነሎ : ግብረ : ሠናይ ።] ዝንቱ : ቅዱ * ስ : ኮነ :
 እምሀገረ : እስክንድርያ : ወኮነ : አበዊሁ : ክርስቲያን : ወመሃይምናን²⁹ ። ወልሀቀ :
 በውስተ : መልእክተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወተሐጽነ³⁰ : ባቲ : እስመ : አባ : 35
 መክሲምስ : ሤም : አናጉንሰጢስ : ወአባ : ቴዎናስ : ሤም : ዲያቆነ : ወአባ : ጴጥሮስ :

*P 57r°cl.9

*A 46v°b

¹⁵ E, P እስከ : አመ : የአርፍ ። — ¹⁶ E, P ወሰብእ : — ¹⁷ A ወአተርአየ : — ¹⁸ P ኅበ : ሀሎ : — ¹⁹ E, P ነስራት ። — ²⁰ E, P ዝብጠተ : ዐቢየ : — ²¹ + ወገረዩ : E, P — ²² A በህ : — ²³ + በሰሙ : E, P — ²⁴ P እለ : እስክንድሮስ : — ²⁵ E አትናትዮስ : — ²⁶ < E — ²⁷ P ሀለወ : — ²⁸ P ወንግራሆሙ : —

tuel). Son père parcourait tout le pays pour le trouver. Quand son père arriva à la montagne de Barnug et l'y trouva, il lui demanda de revenir avec lui; (le saint) (le) lui refusa. Abbā Zakāryās lui dit: «Va avec ton père et demeure avec lui jusqu'à ce qu'il meure.» Ce saint alla avec son père, mais il ne
 5 demeura que peu de temps auprès de lui, et son père mourut. Il donna tous les biens qu'avait laissés son père aux pauvres et aux indigents. Ensuite il se construisit une cellule à l'écart de la ville, demeura seul, s'adonna à la dévotion et se livra à un grand combat (spirituel) dans le jeûne, dans la prière et dans la veille continuelle, sans cesse, jusqu'à ce qu'il mourût en paix. On le
 10 plaça dans un endroit et cet endroit fut oublié.

Après de nombreuses années, Dieu voulut le révéler: une lampe brillant au-dessus de sa tombe apparut à des gens qui moissonnaient le blé. Quand (eux-ci) eurent vu ce miracle pendant trois jours, ils s'étonnèrent beaucoup. Quand ils arrivèrent à cet endroit pour le voir, la lampe leur fut cachée
 15 jusqu'à ce que l'histoire s'en répandît: l'endroit leur apparut et ils trouvèrent la lampe brillant au-dessus de sa (= du saint) tombe. Ensuite le saint apparut en songe à des croyants et il leur indiqua l'endroit (où était) son corps. Ils le prirent avec grand honneur, le chargèrent sur un chameau et marchèrent jusqu'à ce qu'ils fussent parvenus entre sa ville de Horin et la ville de Nasrat
 20 (= Nachart). Le chameau baraquà là, ils lui donnèrent de nombreux coups mais il ne se leva pas. Ils reconnurent que c'était la volonté de Dieu qu'ils lui construisissent là une demeure. Ils le déposèrent dans ce lieu, lui construisirent une église et y déposèrent son corps. Il s'en produisit des miracles et des prodiges nombreux. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

25 En ce jour aussi mourut le père saint abbā 'Eskenderos (= Alexandre), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le dix-neuvième. [(C'est lui) dont le père 'Atnātēwos (= Athanase) l'apostolique dit: «Mon père 'Eleskenderos ne lisait pas l'Évangile en étant assis, mais il lisait debout et une lumière était devant lui.» Il fait encore mention de lui et
 30 dit: «Les chefs des moniales vinrent auprès de lui et lui parlèrent en disant: 'Il y a des vierges chez nous (qui) jeûnent sept jours et ne font rien de leurs mains.' Il leur dit: Mes frères⁵, quant à moi, je n'ai jamais jeûné deux jours ni ne (me suis abstenu de) manger alors que le soleil est visible; je mange avec mesure et je dors avec mesure. (Vous, mes sœurs,) dites-leur de manger
 35 avec mesure, de jeûner avec mesure et d'œuvrer avec mesure en toute belle action.»] Ce saint était de la ville d'Alexandrie, ses parents étaient chrétiens et croyants. Il grandit dans le service de l'Église et y fut élevé; en effet, abbā Maksimos (= Maxime) l'ordonna lecteur, abbā Tēwonās (= Théonas) l'or-

⁵ Il faut comprendre, semble-t-il, que le patriarche fait réponse non seulement aux moniales mais aussi à l'ensemble des fidèles.

ሤም : ቀሲስ ። ወኮነ ፡ ንጹሐ ፡ ወድንግለ ፡ እምንእሱ ። ወሶበ ፡ ቀርበ ፡ ጊዜሁ ፡ ለአባ ፡
 ጴጥሮስ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ሰማዕተ ፡ ቦኡ ፡ ኅቤሁ ፡ ዝንቱ ፡ አብ³¹ ፡ እስክንድሮስ³² ፡
 ወአርኪላስ³³ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ። ወሰአልዎ ፡ በእንተ ፡ አርዮስ ፡
 ከመ ፡ ይፍትሐ ፡ እምግዘት ፡ እስመ ፡ አርዮስ ፡ ኮነ ፡ ሰአሎሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ ከመ ፡
 ይስአልዎ ፡ ለአባ ፡ ጴጥሮስ ፡ በእንቲአሁ ። ወሶበ ፡ ሰአልዎ ፡ በእንቲአሁ ፡ አውገዞ ፡ 5
 ዳግመ ፡ በቅድሚያሙ ፡ ወአይደዎሙ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ከመ³⁴ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡
 ክርስቶስ ፡ ፣ አስተርአየ ፡ ሎቱ³⁵ ፡ ፣ ወአዘዘ ፡ ዘንተ³⁶ ። ወነገሮሙ³⁷ ፡ ከመ ፡ አርኪ
 ላስ³⁸ ፡ ይከውን ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ፡ እምድጎሬሁ ፡ ወእምድጎረ ፡ አርኪላስ³⁹ ፡ ዝንቱ ፡
 አብ ፡ እስክንድሮስ ። ወነገሮሙ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ በቅድመ ፡ ካህናተ⁴⁰ ፡ ሀገረ⁴¹ ፡
 እስክንድርያ ፡ ወአዘዘሙ ፡ ከመ ፡ ኢይትወከፍዎ ፡ ለአርዮስ ፡ ወኢይሳተፉ ፡ ምስሌሁ ። 10
 ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ስምዖ ፡ ተሠይመ ፡ አርኪላስ⁴² ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ፡
 እምድጎሬሁ ፡ ወተዐደወ ፡ ወተወክፎ⁴³ ፡ ለአርዮስ ፡ ወሤም ፡ * ቀሲስ ። ወበእንተዝ ፡
 ኢነበረ ፡ አርኪላስ⁴⁴ ፡ ዘእንበለ ፡ ፮ አውራጎ ፡ ወአዕረፈ ፡ ወእምድጎሬሁ ፡ ተሠይመ⁴⁵ ፡
 ዝንቱ ፡ አብ ፡ እስክንድሮስ⁴⁶ ።

*A 218r^a

ወሶበ ፡ ነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበሩ ፡ መጽሐ ፡ ኅቤሁ ፡ ልሂቃነ ፡ ሕዝብ ፡ ወሰአልዎ ፡ 15
 ከመ ፡ ይትወከፎ ፡ ለአርዮስ ፡ ወአበየ ፡ ወወሰከ ፡ ግዘተ⁴⁷ ። ወይቤ ፡ እስመ ፡ አብ ፡
 አባ⁴⁸ ፡ ጴጥሮስ ፡ አዘዘኒ ፡ ሊተ ፡ ወለአርኪላስ⁴⁹ ፡ ከመ ፡ ኢይትወከፎ ፡ ለአርዮስ ፡
 ወነገረነ ፡ ወይቤለነ ፡ ከመ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አውገዝ⁵⁰ ፡ ወአዘዘነ ፡
 ወይቤለነ ፡ ተዓቀቡ ፡ ወኢትትወከፍዎ ፡ ለአርዮስ ፡ ወኢትሳተፉ ፡ ምስሌሁ ። ወሶበ ፡
 ተዐደወ ፡ አርኪላስ⁵¹ ፡ ወተወክፎ ፡ ለአርዮስ ፡ ወአእተቶ ፡ እግዚአብሔር⁵² ፡ 20
 እምሢመቱ ፡ ፍጡነ ፡ ወአንሰ ፡ ኢይትወከፎ ። ወእምድጎረዝ ፡ ሰደዶ ፡ ለአርዮስ ፡
 ወለሕዝቡ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ በሃይማኖቱ ፡ እኪት ። ወሐረ ፡ አርዮስ ፡ ኅበ ፡ ቈስጠንጢ
 ኖስ ፡ ንጉሥ ፡ ወአስተዋደዮ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ወይቤሎ ፡ እስመ ፡ አባ ፡ እስክንድሮስ ፡
 አውገዘኒ ፡ በዓመፃ ። ወአስተጋብአ ፡ ሎቱ ፡ ንጉሥ ፡ ማኅበረ ፡ ጉባኤ ፡ ቅዱሳን ፡
 ፫፻፲ ወ ፳ በሀገረ ፡ ኒቅያ ። ወኮነ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ሊቀ ፡ ለዝንቱ ፡ ማኅበር ። ወተዋሥኦ ፡ 25
 ለአርዮስ ፡ ወከሠተ ፡ ክሕደቶ ፡ በቃላት ፡ ቀሊላት ፡ በምግባሮሙ ፡ ወክቡራት ፡
 በዕበዮሙ ፡ ወአውገዞ ፡ ወኢተወክፈ ፡ ቃሎ ። ወነበበ ፡ በሃይማኖት ፡ ዘ*ተናገረ ፡
 እግዚአብሔር ፡ በአፋሁ ፡ ምስለ ፡ ከሎሙ ፡ አበው ። ወሠርዓ ፡ ቀኖና ፡ ወሕገ ፡ ወኮነኔ ፡
 ወፍትሐ⁵³ ፡ እለ ፡ በእደዊሆሙ ፡ ለከሎሙ ፡ አሕዛበ ፡ ክርስቲያን ፡ እስከ ፡ ዮም ።
 ወሠርዓ ፡ ጾመ ፡ ወበዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ወተመይጦ ፡ ኅበ ፡ ሢመቱ ፡ መዋኢ ፡ ወፍሡሕ ፡ 30
 ወዓቀበ ፡ መርዒቶ ፡ በጸጋ ፡ ወሰላም ። ወነበረ ፡ ዲበ ፡ መንበረ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡
 ፲ ወ ፮ ዓመተ ፡ ወአዕረፈ⁵⁴ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

*A 218r^b

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ማርቆስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡
 ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወውእቱ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአበው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ፵ ወ ፱ ።
 ዝንቱ ፡ አብ ፡ ኮነ ፡ እምሰብአ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወኮነ ፡ ድንግል ፡ ንጹሕ ፡ 35

31 E, P ቅዱስ ፡ አባ ፡ — 32 P እለ ፡ እስክንድሮስ ፡ — 33 E ወአኪላስ ፡ — 34 E, P እስመ ፡ — 35 E, P አስተርአየኒ ፡ ሊተ — 36 E, P ወይእንዝ ፡ በእደሁ ፡ (P ወአገዝ ፡ በእደሁ ፡) ሥጦጦ ፡ ልብሶ ፡ ወይቤለኒ ፡ አርዮስ ፡ ከረላ ፡ ለትሰብእትየ ፡ ወአዘዘኒ ፡ ከመ ፡ ኢይትወከፎ ፡ ዳግመ ። — 37 A ወነገሮ ፡ — 38 E አኪላስ ፡ — 39 E አኪላስ ፡ — 40 A ካህናት ፡ E, P ካህናተ ፡ ለሪት ፡ — 41 E, P ዘሀገረ ፡ — 42 E አኪላስ ፡ —

donna diacre et abbā Pēṭros (= Pierre) l'ordonna prêtre. Il fut pur et chaste
 dès son enfance. Quand le moment approcha pour abbā Pēṭros de devenir
 martyr, ce père 'Eskenderos et 'Arkilās (= Achillas) entrèrent auprès de lui
 alors qu'il était en prison. Ils lui demandèrent de délier 'Aryos (= Arius) de
 5 son excommunication, car 'Aryos leur avait demandé à tous deux de solliciter
 à son sujet abbā Pēṭros. Quand ils le sollicitèrent à son sujet, celui-ci l'ex-
 communia à nouveau devant eux. Il leur apprit et leur dit que notre Seigneur
 Jésus-Christ lui était apparu 'et (lui) avait ordonné cela⁶. Il leur dit que 'Arki-
 lās serait patriarche après lui et, après 'Arkilās, ce père 'Eskenderos. Il leur
 10 tint ces propos devant les prêtres de la ville d'Alexandrie et leur ordonna de
 ne pas recevoir 'Aryos et de ne pas entrer en communion avec lui. Quand
 abbā Pēṭros eut accompli son martyre, 'Arkilās fut consacré patriarche après
 lui. Il désobéit, reçut 'Aryos et l'ordonna prêtre. À cause de cela, 'Arkilās ne
 dura que six mois et mourut. Après lui, ce père 'Eskenderos fut consacré.
 15 Quand il fut assis sur son siège (patriarcal), les chefs du peuple vinrent
 auprès de lui et lui demandèrent de recevoir 'Aryos, il refusa et alourdit l'ex-
 communication. Il dit: «Le père abbā Pēṭros m'a ordonné, à moi et à 'Arki-
 lās, de ne pas recevoir 'Aryos: il nous a parlé et nous a dit que notre Seigneur
 Jésus-Christ l'avait excommunié; il nous a donné un ordre et nous a dit:
 20 'Gardez-vous, ne recevez pas 'Aryos et n'entrez pas en communion avec lui.'
 Quand 'Arkilās a désobéi et a reçu 'Aryos, Dieu l'a retiré rapidement de sa
 charge; moi, je ne le recevrai pas.» Après cela, il chassa 'Aryos et les gens
 qui croyaient en sa foi mauvaise. 'Aryos alla auprès de Quasṭantinos (= Con-
 stantin) l'empereur, calomnia ce saint et lui (= à Constantin) dit: «Abbā
 25 'Eskenderos m'a excommunié avec injustice.» L'empereur réunit pour lui (=
 'Aryos) le saint concile des trois cent dix-huit dans la ville de Niqyā (=
 Nicée) et ce père fut le chef de ce concile. Il combattit 'Aryos et révéla son
 hérésie avec des paroles brèves dans leur expression et magnifiques dans leur
 grandeur. Il l'excommunia et ne reçut pas sa parole. Il prononça la (profes-
 30 sion de) foi, que Dieu proféra par sa bouche, avec tous les pères; il établit les
 règles, les lois, les sanctions et les règlements qui (sont) entre les mains de
 tous les peuples chrétiens jusqu'à aujourd'hui. Il établit le jeûne et la fête de
 Pâques et revint à son siège, vainqueur et joyeux. Il garda son troupeau dans
 la grâce et la paix. Il demeura sur le siège de Mārḳos (= Marc) l'évangéliste
 35 seize ans et mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Mārḳos (= Marc), patriarche de
 la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le quarante-neu-
 vième. Ce père était des gens de la ville d'Alexandrie. Il était vierge, pur,

⁶ La deuxième recension remplace ces mots par les suivants: «Il tenait dans ses mains son
 vêtement déchiré; il m'a dit: 'Aryos a divisé ma nature humaine', et il m'a ordonné de ne
 pas le recevoir à nouveau.»

⁴³ A ወተክፎ : — ⁴⁴ E አኪላስ : — ⁴⁵ < A — ⁴⁶ A እስከድርሰ # — ⁴⁷ + በዲበ : ግዙቱ : E, P — ⁴⁸ < E,
 P — ⁴⁹ E ወለአኪላስ : — ⁵⁰ E, P ረገጥ : ወአውገዞ : — ⁵¹ E አኪላስ : — ⁵² < E, P — ⁵³ E, P ፍ
 ትሕ : — ⁵⁴ E, P ወነበረ : —

ወማእምር ፡ ክቡር ፡ ወውእቱ ፡ ዳግማይ ፡ በስመ ፡ ማርቆስ ። ወሢም ፡ አባ ፡ ዮሐንስ ፡
 ዲያቆን ። ወኮነ ፡ ካህነ ፡ ሠናዩ ፡ ፈድፋድ ፡ ወሣእስእ ፡ አፉሁ ፡ ወጥዑም ፡
 ቃሉ ። ወበእንተ ፡ አእምሮቱ ፡ በአንብቦ ፡ መጻሕፍት ፡ ኮኑ ፡ ኩሎሙ ፡ እለ ፡ ይሰምዕዎ ፡
 ይትፈሥሑ ፡ ቦቱ ። ወእምዝ ፡ አንበሮ ፡ አባ ፡ ዮሐንስ ፡ ውስተ ፡ ቤቱ ፡ ወመጠዎ ፡
 ሎቱ ፡ ፣ ኩሎ ፡ ሥርዓተ ፡ ወግብረ⁵⁵ ፡ ሊቀ ፡ ጵጵስና ። ወኮነ ፡ ኢይገብር ፡ ወኢምንተኒ ፡
 ዘእንበለ ፡ በምክሩ ። ወእምዝ ፡ አልበሶ ፡ አስኬማ⁵⁶ ፡ ምንኩስና ፡ ውስተ ፡ ደብረ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ። ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ እንተ⁵⁷ ፡ ለብሰ ፡ ባቲ ፡ አስኬማ ፡ ምንኩስና ፡ መጽእ ፡
 ፩ጻድቅ ፡ እምነ ፡ አረጋዊያን ፡ ቅዱሳን ፡ ወተናገረ ፡ በቅድ*መ ፡ ኩሎሙ ፡ ሕዝብ ፡
 ወይቤ ፡ ዝንቱ ፡ ዲያቆን ፡ ዘስሙ ፡ ማርቆስ ፡ ሀለዎ ፡ ወይደልዎ⁵⁸ ፡ ከመ ፡ ይንበር ፡
 ዲበ ፡ መንበረ ፡ አቡሁ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ። ወሶበ ፡ ቀርቦ ፡ ጊዜ ፡ ዕረፍቱ ፡ ለአባ ፡
 ዮሐንስ ፡ ነገሮሙ ፡ ለኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ከመ ፡ ይሢምዎ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ። ወተፈሥሑ ፡
 ቦቱ ፡ ወሢምዎ⁵⁹ ፡ ዘእንበለ ፡ ፈቃዱ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ፡ እምድገረ ፡ ጐዩ ፡ እምኔሆሙ ፡
 ኅበ ፡ ገዳመ ፡ አስቈጥስ ፡ ወፈነዉ ፡ ወአሰርዎ ፡ ወአብጽሕዎ ፡ ወሢምዎ ።

*A 218v°a

ወሐለዩ ፡ በአብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ወሐደሶሙ ፡ ወሐነጸ ፡ ዘተመዝ
 በረ ፡ እምኔሆሙ ፡ ወእእተተ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ግዕዙሙ ፡ ለዕልዋን ፡ እለ ፡ አስተርአዩ ፡
 በብሔረ ፡ ግብጽ ። ወገብሩ ፡ ሎሙ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ በባሕቲቶሙ ፡ ወነበሩ ፡
 ውስቴታ ፡ ወገሠጸሙ ፡ ወሚጠሙ⁶⁰ ፡ ውኅለቆሙ ፡ ምስለ ፡ አባግዓ ፡ መርዔቱ ።
 ወከሠተ⁶¹ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አብ ፡ ተአምራተ⁶² ፡ ብዙኃተ ፡
 ወፈወሶሙ ፡ ለብዙኃን ፡ ድውያን ፡ ወአውዕሎሙ ፡ ለሰይጣናት ፡ ርኩሳን ፡ እምላዕለ ፡
 ሰብእ ። ወይቤሎ ፡ ፣ ለአሐዱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ለቡ⁶³ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ኢበጽሐከ ፡
 ዘእንበለ ፡ ፣ እንተ ፡ ኮንከ⁶⁴ ፡ ትደፍር ፡ ወትነሥእ ፡ እምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ፡ በእበድ ፡
 ዘእንበለ ፡ ፍርሀት⁶⁵ ፡ ወእምይእዜ ፡ ዕቀብ ፡ ነፍሰከ ፡ እምነገረ ፡ ከንቱ ፡ ዘይወፅእ ፡
 እምአፉከ ። ወበመዋዕሊሁ ፡ ያወዉ ፡ ሰብእ ፡ ምዕራብ ፡ ተንበላት ፡ ፣ ለብዙኃን ፡ ሮም ፡
 ክርስቲያን⁶⁶ ፡ ወአብጽሕዎሙ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ እስክን*ድርያ ፡ ወሢጥዎሙ ። ወበእንተዝ ፡
 ሐዘነ ፡ ፣ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ሐዘነ ፡ ዓቢዩ⁶⁷ ፡ ወተለቅሐ ፡ ፣ ላዕለ ፡ ጸባሕቱ⁶⁸ ፡ ወሰአለ ፡
 እምነ ፡ መሃይምናን ፡ ወተሣዩጠ ፡ እምተንበላት ፡ ለብዙኃን ፡ ሰብእ ፡ ሮም ፡ ክርስቲያን ፡
 በ፫፻፫ ዲናረ ፡ ወርቅ ። ወጸሐፈ ፡ ሎሙ ፡ መጻሕፍተ ፡ ወረሰዮሙ ፡ አግዓዝያን ።
 ወይቤሎሙ ፡ ዘፈቀደ ፡ እምኔክሙ ፡ ከመ ፡ ይሖር ፡ ኅበ ፡ ብሔሩ ፡ አንሰ ፡ እሁቦ ፡ ስንቀ ፡
 ወእፌንዎ ። ወዘፈቀደ ፡ እምኔክሙ ፡ ከመ ፡ ይንበር ፡ በኅቤዩ ፡ አነ ፡ እሴሰዮ⁶⁹ ፡
 ወአዓቅቦ ። ወበእምኔሆሙ ፡ ፈቃዱ ፡ ከመ ፡ ይትመዩጡ ፡ ኅበ ፡ ብሔሮሙ ፡ ወወሀቦሙ ፡
 ስንቀ ፡ ወአስተፋነዎሙ ፡ እስከ ፡ በጽሑ ፡ ኅበ ፡ ብሔሮሙ ። ወእለ ፡ ነበሩ ፡ በኅቤሁ ፡
 አስተዋሰቦሙ ፡ ወዓቀቦሙ ። ወእምድገረ ፡ ሐለዩ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡
 ዘመድኃኒነ ፡ ዘውስተ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወሐደሳ ፡ ወአንሥእ ፡ ሰይጣን ፡ ሁከተ ፡
 ውስተ ፡ ሀገር ፡ ወተውዕየት ፡ በእሳት ። ወተመይጠ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ፣ ወሐለዩ ፡ ባቲ⁷⁰ ፡
 ወሐደሳ ፡ ካዕበ ። ወሶበ ፡ ፈቀደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡ ያዕርፎ ፡ ሐመ ፡ ንስቲተ ፡
 ወበዕለተ ፡ እሑድ ፡ በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ አስተርአዩ ፡ ሎቱ ፡ ቅዱስ ፡ ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡
 ወዜነዎ ፡ በእንተ ፡ ትፍሥሕት ፡ ዘለዓለም ፡ ዘአስተዳለወ ፡ ሎቱ ፡ እግዚአብሔር ።
 ወዓይድእ ፡ ወይቤኤ። ፡ እስመ ፡ እምድገረ ፡ ተመጠውከ ፡ ምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ፡

*A 218v°b

55 E, P ሥርዓተ ፡ ወኩሎ ፡ ግብረ ፡ — 56 E, P አልባሰ ፡ — 57 A እንዘ ፡ — 58 < P — 59 + በኃይል ፡ E,

savant (et) honoré. Il est le deuxième du nom de Mārḳos. Abbā Yoḥannes (= Jean) l'ordonna diacre. Il fut un très bon prêtre, sa bouche était éloquente, et suave sa voix. À cause de sa science dans la lecture des Écritures, tous ceux qui l'écoutaient se réjouissaient à cause de lui. Ensuite abbā Yoḥannes l'installa dans sa maison et lui remit toute l'administration et les affaires du patriarcat: il ne faisait rien sans son conseil. Ensuite il le revêtit du froc monastique dans le monastère d'abbā Maqāres (= Macaire). Le jour où il revêtit le froc monastique, un juste parmi les saints vieillards vint, parla devant tout le peuple et dit: «Ce diacre du nom de Mārḳos est destiné — il en est digne — à s'asseoir sur le siège de son père Mārḳos l'évangéliste.» Lorsque le moment de sa mort fut proche, abbā Yoḥannes dit aux évêques de consacrer ce père. Ils s'en réjouirent et le consacrèrent patriarche contre son gré après qu'il se fut enfui loin d'eux au désert de 'Asqētes (= Scété). Ils dépêchèrent, le (firent) lier, le firent venir et le consacrèrent.

Pendant le temps de son (patriarcat), il s'occupa des églises, les restaura et rebâtit celles d'entre elles qui avaient été dévastées. De son temps (aussi), il extirpa la doctrine des hérétiques qui étaient apparus dans le pays d'Égypte. Ils avaient fait une église pour eux seuls et y demeuraient. Il les réprimanda, les convertit et les compta avec les ouailles de son troupeau. Dieu manifesta par les mains de ce père des miracles nombreux: il guérit de nombreux malades et fit sortir les démons impurs des gens. Il dit à l'un de ceux-ci: «Considère que cela ne te serait pas arrivé si tu n'avais pas l'audace de recevoir les saints Mystères avec folie, sans crainte. Désormais, garde-toi des vains propos qui sortent de ta bouche.» De son temps, les musulmans d'Occident firent prisonniers beaucoup de (gens de) Rom (= Rome) chrétiens, les amenèrent à la ville d'Alexandrie et les vendirent. Ce père éprouva une grande affliction à cause de cela, il emprunta sur ses revenus, sollicita les croyants et racheta aux musulmans beaucoup de gens de Rom chrétiens pour trente mille pièces d'or. Il écrivit pour eux des lettres, les rendit libres et leur dit: «Celui d'entre vous qui veut aller dans son pays, je lui donnerai un viatique et le renverrai. Celui d'entre vous qui veut demeurer auprès de moi, je le nourrirai et le protégerai.» Certains d'entre eux voulurent retourner dans leur pays; il leur donna un viatique et les (fit) escorter jusqu'à ce qu'ils fussent parvenus dans leur pays. Ceux qui demeurèrent auprès de lui, il les maria et les protégea. Après que ce père se fut occupé de l'église de notre Sauveur qui (est) dans la ville d'Alexandrie et l'eut restaurée, Satan suscita une émeute dans la ville et (l'église) fut brûlée par le feu. Ce père s'en occupa à nouveau et la restaura encore. Quand Dieu voulut qu'il mourût, il fut légèrement malade. Le dimanche de la fête de Pâques, le saint Mārḳos l'évangéliste lui apparut et lui annonça la joie éternelle que Dieu avait préparée pour lui. Il lui fit connaître et lui dit (ceci): «Après que tu auras reçu les saints Mystères,

P — ⁶⁰ E, P ወወሰደሙ : ... ⁶¹ + ሎቱ : E, P — ⁶² + ወመንከራተ : E, P — ⁶³ A ለሐዱ : ለቡ : ለምኔሙ : — ⁶⁴ E በእንተ : ዘኮንክ : — ⁶⁵ < A — ⁶⁶ E ብዙኃነ : ክርስቲያነ : ለምርም : — ⁶⁷ < P — ⁶⁸ E, P ለምነ : ምኔታት : — ⁶⁹ E, P ለራሰዮ : — ⁷⁰ < E, P —

*A 223r^a

ተዓርፍ ። ወነቅሀ ፡ ወነገሮሙ ፡ ለኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ እለ ፡ ሀለጢ ፡ በጎቤሁ ፡ ዘከመ ፡
 ርእየ ፡ ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ ይውጥኑ ፡ ቅዳሴ ፡ ወቀደሰ ፡ * ውእቱ ፡ ወተመጠወ ፡ ምሥጢራተ ፡
 ቅድሳት ፡ ወይቤሎሙ ፡ እነ ፡ እትአምኃክሙ ፡ ለኩልክሙ ፡ በአምኃ ፡ ቅድሳት ፡
 ወአዕረፈ ⁷¹ ፡ ሶቤሃ ⁷² ። ወኮነ ፡ ኩሉ ፡ መዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ጿዓመት ። እግዚአብሔር ፡
 ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ።

5

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ሚካኤል ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡
 ዘሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወውእቱ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአበው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ሃወ፫ ።
 ዝንቱ ፡ አብ ፡ ኮነ ፡ መነኮሰ ፡ ወጻድቀ ፡ ወተሠይመ ፡ አበ ፡ ምኔተ ፡ ላዕለ ፡ ቤተ ፡
 ክርስቲያን ፡ ዘቅዱስ ፡ አባ ፡ ዮሐንስ ፡ በገዳመ ፡ አስቄጥስ ። ወነሥእዎ ፡ ዘእንበለ ፡
 ፈቃዱ ⁷³ ፡ ወሢምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወኮነ ፡ ጽሑድ ፡
 ወመስተጋድለ ፡ ፈድፋድ ፡ ወሐረ ፡ በሢመቱ ፡ ከመ ፡ ሐዋርያት ። ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ጾም ፡
 ቅዱስ ፡ ዓቢይ ፡ ወዓርገ ፡ ኅበ ፡ ገዳመ ፡ አስቄጥስ ፡ ከመ ፡ ይጹም ፡ ዓቢየ ፡ ጾመ ፡ በሀየ ።
 ወተዘከረ ፡ ገድሎ ፡ ወተጾምዶቶ ፡ ሶበ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ባሕታዊ ⁷⁴ ፡ እምቅ
 ድመ ፡ ይሠየም ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ። ወሰአለ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ በብካይ ፡ ወገዓር ፡
 እንዘ ፡ ይብል ፡ አእግዚአ ፡ አንተ ፡ ተአምር ፡ ከመ ፡ ኮንኩ ፡ አፈቅር ፡ እንበር ፡ ባሕቲ ¹⁵
 ትየ ፡ ወአልብየ ፡ ክሂለ ፡ ለዛቲ ፡ ሢመት ፡ እንዘ ፡ ተሠየምኩ ⁷⁵ ፡ ዘእንበለ ፡ ድልወትየ ።
 ወእስእለክ ፡ በእንተ ፡ ብዙኅ ፡ ሣህልክ ፡ ከመ ፡ ትንሥአ ፡ ለነፍስየ ፡ ወታዕርፈኒ ፡
 እምዝ*ንቱ ፡ ጾማ ። ወተወክፈ ፡ እግዚአብሔር ፡ ስእለቶ ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡ እምድጎረ ፡
 በዓለ ፡ ፋሲካ ፡ ጾውዖ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአዕረፈ ፡ ወኮነ ፡ መዋዕለ ፡ ሢመቱ ፡ ጿዓመት ፡
 ወጿ አውራኅ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ ²⁰
 አሜን ።

*A 223r^b

*P 59r^a l. 11

* [ወበመዋዕሊሁ ፡ ለዝንቱ ፡ አባ ፡ ሚካኤል ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወረደ ፡ አቡነ ፡ ተክለ ፡
 ሃይማኖት ፡ ኅበ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወተባረክ ፡ እምኔሁ ። በረከተ ፡ ክልኤሆሙ ፡ የሀሉ ፡
 ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ጿ፫ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

25

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ እምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ክቡር ፡ ኮከበ ፡ ጽባሕ ፡ ዓቢይ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ሰማዕት ¹ ።
 ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ አንስጣስዮስ ² ፡ እምሀገረ ፡ ቀጳዶቅያ ፡ ወስማ ፡
 ለእሙ ፡ ቲዮብስታ ³ ፡ እምሀገረ ፡ ፍልስጥኤም ። ወሶበ ፡ ኮነ ፡ መዋዕሊሁ ፡ ጿዓመተ ፡ ³⁰
 አዕረፈ ፡ አቡሁ ፡ ወተንሥአ ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ዱድያኖስ ⁴ ፡ ከመ ፡ ይንሣእ ፡
 ሢመተ ፡ አቡሁ ። ወረከቦ ፡ ለንጉሥ ፡ እንዘ ፡ አቆመ ፡ ጣዖታተ ፡ ወሰገደ ፡ ሎሙ ፡
 ወአገበሮሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ያምልኩ ፡ ጣዖታተ ። ወከፈለ ፡ ኩሎ ፡ ንዋየ ፡
 ዘሀሎ ፡ ምስሌሁ ⁵ ፡ ለነዳያን ፡ ወለምስኪናን ፡ ወአግዳዞሙ ፡ ለአግብርቲሁ ። ወቆመ ፡

⁷¹ + በሰላም ፡ E, P — ⁷² P በጊዜሃ ። — ⁷³ + ወበዕፁብ ፡ ግብር ፡ አጋዝዎ ፡ E, P — ⁷⁴ E በብሕታዊ ፡ ፡
 P በብሕትውና ፡ — ⁷⁵ E, P ዘተሠየምኩ ፡

tu mourras.» Il s'éveilla et raconta aux évêques qui étaient auprès de lui ce qu'il avait vu. Il ordonna de commencer la consécration, consacra lui-même et reçut les saints Mystères. Il leur dit: «Je vous salue tous du saint salut» et mourut aussitôt. Tous les jours de sa charge furent de vingt ans. Que Dieu ait
5 pitié de nous par sa prière, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Mikā'ēl (= Michel), patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le cinquante-troisième. Ce père était moine et juste, il fut nommé supérieur de l'église du saint abbā Yoḥannes (= Jean) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). On le prit
10 contre son gré et on le consacra patriarche de la ville d'Alexandrie. Il était très dévot et ascète. Il se conduisit dans sa charge comme les apôtres. Quand arriva le grand jeûne saint, il monta au désert de 'Asqētes pour y observer le grand jeûne. Il se rappela son combat (spirituel) et sa dévotion de l'époque où il était solitaire dans le désert, avant d'être nommé patriarche. Il implora Dieu
15 avec des pleurs et des gémissements en lui disant: «Ô Seigneur, tu sais que j'aimais demeurer seul et (que) je n'ai pas de capacité pour cette charge, ayant été nommé sans (le) mériter. Je te demande, à cause de ta grande miséricorde, de prendre mon âme et de me faire reposer de ce tourment.» Dieu agréa sa demande: quand on fut après la fête de Pâques, Dieu le rappela et il
20 mourut. Les jours de sa charge furent de deux ans et cinq mois. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

⁷ [Du temps de cet abbā Mikā'ēl (= Michel) le patriarche, notre père Takla Hāymānot descendit à Jérusalem et fut béni par lui (= Mikā'ēl). Que leur bénédiction à tous deux soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des
25 siècles, amen.]

LECTURE DU 23 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr la sainte et glorieuse étoile du matin, le grand Giyorgis (= Georges). Le nom du père de ce saint était 'Anestāsyo (= Anas-
30 tase), du pays de Qapādoqyā (= Cappadoce), et le nom de sa mère, Tiyobestā (= Théopiste), du pays de Felset'em (= Palestine). Quand ses jours furent de vingt ans, son père mourut. Il se leva et alla auprès du roi Dudyānos¹ pour recevoir la charge de son père. Il trouva le roi ayant érigé des idoles, se prosternant devant elles et obligeant tous les gens à adorer les idoles. Il dis-

⁷ Cette notice manque dans E et les manuscrits utilisés par Budge. Par ailleurs, Takla Hāymānot, le grand saint éthiopien du xive siècle, n'est contemporain d'aucun patriarche du nom de Mikā'ēl.

¹ À titre d'hypothèse, on peut suggérer que ce nom est une corruption de Lulyānos, lui-même variante de Yulyānos (= Julien [l'Apostat]). Néanmoins, cette identification s'accorde mal avec la date supposée du martyr de Georges (peut-être sous Trajan Dèce [249-251]).

¹ E, P ወሰግዕት : አባ : ጊዮርጊስ : መስተጋድል ። — ² E እንስጣስፍስ : — ³ E, P ቴዎብስታ : — ⁴ E ድድዖስ : — ⁵ E, P ጎቤሁ : — ⁶ + ብዙኃተ : E, P —

ቅድመ ፡ ንጉሥ ፡ ወተአምን ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወሔጦ ፡ ንጉሥ ፡
 ብዙኃ ፡ ወተካየዶ ፡ ኪዳናተ⁶ ፡ ዓበይተ ፡ ወኢተመይጦ ፡ ኅበ ፡ ኪዳናቲሁ ፡ ወኢተአ
 ዘዘ ፡ ሎቱ ። ወኩነኖ ፡ ኩነንያተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ያጸንዖ ፡ ወይፌውሶ ፡
 ቊስላቲሁ ። ወአይድዖ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይመውት ፡ ፫፡፯፡፱⁷ ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ያነ
 ሥእ ። ወበራብዕ ፡ ጊዜ ፡ ይነሥእ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ። ወተካየዶ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይፈሲ ፡ 5
 ስሞ ፡ ዕውቀ ፡ ወክሡተ ፡ ውስተ ፡ ኩሉ ፡ አጽናፈ ፡ ዓለም ። ወአይድዖ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡
 ይነብር ፡ ፯፡ዓመተ ፡ ውስተ⁸ ፡ ኩነኔ ፡ ወይፌኑ ፡ * ሎቱ ፡ መላእክቲሁ ፡ ከመ ፡ ይትለእ
 ክዎ ። ወንጉሥስ ፡ ተከዘ ፡ ወሐዘነ ፡ ፈድፋደ ፡ በእንተ ፡ ብዝኃ ፡ ኩነኔ ፡ ዘኩነኖ ፡
 ለቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ወኢተአዘዘ ፡ ሎቱ ። ወእምድጎረዝ ፡ አምጽእ ፡ ሎቱ ፡ መሠርዖ ፡
 ዓቢዩ ፡ ወኅያለ ፡ ዘሰሙ ፡ አትናስዮስ⁹ ፡ ወሠረዩ ፡ ሎቱ ፡ ጽዋዓ ፡ ዘምሉእ¹⁰ ፡ ሕምዘ ፡ 10
 ወወሀቦ ፡ ኪያሁ ፡ ከመ ፡ ይስተዮ ፡ ወመሰሎ ፡ ከመ ፡ ቅዱስ ፡ ይመውት ፡ ሶበ ፡ ይሰትዮ ።
 ወሶበ ፡ ሰትዮ ፡ ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለውእቱ ፡ ጽዋዕ ፡ ዘምሉእ ፡ ሕምዘ ፡ ኢበጽሐ ፡
 ወኢምንተኒ ፡ እሙስና ። ወአምነ ፡ ውእቱ ፡ መሠርይ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡
 ወኮነ ፡ ሰማዕተ ።

*A 223v°a

ወሶቤሃ ፡ አብጽሐ ፡ ንጉሥ ፡ ምክያደ¹¹ ፡ ዘላቲ¹² ፡ ሥነነ ፡ ከመ ፡ ሞሠርት ፡ ወአ
 ዘዘ ፡ ወወሠርዎ¹³ ፡ ባቲ ። ወሶበ ፡ ወሠርዎ ፡ ወመጠወ ፡ ነፍሶ ፡ ወአንሥእ ፡ እግዚእነ ፡
 ክርስቶስ ፡ ወተመይጦ ፡ ኅበ ፡ ሀገር ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ አሕዛብ ፡ አምኑ ፡ ብዙኃን ፡
 እምኔሆሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ። ወኮነ ፡
 ጎልቆሙ ፡ ፴፻ ወ ፯፻¹⁴ ። ወሶበ ፡ ቆመ ፡ ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ቅድመ ፡ ንጉሥ¹⁵ ፡ ኅበ ፡
 ተጋብኡ ፡ ኅቤሁ ፡ ፸ ነገሥት ፡ በሀዩ ፡ ወእሙንቱ ፡ እንዘ ፡ ይነብሩ ፡ ዲበ ፡ ፸ መናብ
 ርት ፡ ወይቤልዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ንፈቅድ ፡ እምኔክ ፡ ከመ ፡ ትረስዮሙ ፡ ለእሉ ፡
 መናብርት ፡ እለ ፡ ንነብር ፡ ዲቤሆሙ ፡ ከመ ፡ ይሥርፁ ፡ ወይፍረዩ ። ወሰአለ ፡ ቅዱስ ፡
 ጊዮርጊስ ፡ ኅበ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በእንተ ፡ እሉ ፡ መናብርት ፡ ወሠ
 ረፁ ፡ ወፈረዩ ፡ ሶቤሃ ። ወእምድጎረዝ ፡ ነሥእ¹⁶ ፡ ለቅዱስ ፡ ወአብሰሎ¹⁷ ፡ ውስ*ተ ፡
 ቴገን ፡ ዘብርት ፡ ወወገርዎ ፡ መልዕልተ ፡ ደብር ፡ ወሜጠ¹⁸ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፣ ኅቤሁ ፡ 25
 ነፍሶ¹⁹ ፡ ወአንሥእ ፡ ዳግመ ። ወተመይጦ ፡ ኅበ ፡ ነገሥት ፡ ወሰበክ ፡ በእግዚእነ²⁰ ፡
 ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ገሃደ ። ወአንከሩ ፡ ኩሎሙ ፡ ወይቤልዎ ፡ ለእመ ፡ አንሣእክ ፡ ለነ ፡
 ምውታነ ፡ ናእምር ፡ ከመ ፡ አምላክክ ፡ አምላክ ፡ ዘበአማን ፡ ወነአምን ፡ ቦቱ ። ወጸለዩ ፡
 ቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአንሥእ ፡ ሎቱ ፡ እምውስተ ፡ ግብ ፡
 ምውታነ ፡ ብዙኃነ ፡ ዕደ ፡ ወአንስተ ፡ ወወራዙተ ፡ ወሰበኩ²¹ ፡ በእግዚእነ²² ፡ ኢየ
 ሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአይድዕዎሙ ፡ ዜናሃ ፡ ለገሃነም ፡ ወኩነኔ ፡ ወእምድጎረዝ ፡ ተመ
 ይጡ ፡ ወሞቱ ። ወሶበ ፡ ርእዩ ፡ እሙንቱ ፡ ከሐዲያን ፡ ዘንተ ፡ ፣ ተቃረንዎ ፡ ወተቃወምዎ ፡
 ወይቤልዎ²³ ፡ እሉ ፡ ዘአንሣእኩሙ ፡ መናፍስት ፡ ርኩሳን²⁴ ፡ እሙንቱ ፡ ወአኮ ፡ ሰብእ ።
 ወእምብዝኃ ፡ ዘይቴክዙ ፡ ወየሐዝኑ ፡ በእንተ ፡ ዘይኳንንዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ጊዮርጊስ ፡
 ወውእቱ ፡ ኢይትኤዘዝ ፡ ሎሙ ፡ አማዕቀብዎ ፡ ኅበ ፡ አሐቲ ፡ ብእሲት ፡ ነዳይት ። 35
 ወሶቤሃ²⁵ ፡ ወፅአት ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ከመ ፡ ትስአል ፡ ኅብስተ ፡ አብጽሐ ፡ ሎቱ ፡

*A 223v°b

7 + በእንተ ፡ ስሙ ፡ ቅዱስ ፡ E, P — 8 + ኩሉ ፡ P — 9 P አትናቴዎስ ፡ — 10 + ውስቲታ ፡ E, P —
 11 E, P ምክያዳተ ፡ — 12 P ዘቦቱ ፡ — 13 A ወሞሠርዎ ፡ E, P ከመ ፡ ይውሥርዎ ፡ — 14 E, P
 ፫፻፻ ወ ፯፻ ነፍስ ። — 15 + ዱድያኖስ ፡ E, P — 16 E, P ነሥእዎ ፡ — 17 E, P ወአብሰልዎ ፡ — 18 A, E, P

tribua tout l'argent qu'il avait aux pauvres et aux indigents et affranchit ses esclaves. Il se tint devant le roi et confessa notre Seigneur Jésus-Christ. Le roi le caressa beaucoup et lui fit de grandes promesses. (Giyorgis) ne s'intéressa pas à ses promesses et ne lui obéit pas. (Le roi) lui fit subir de nombreuses tortures et Dieu le fortifiait et guérissait ses blessures. Il lui apprit qu'il mourrait trois fois et que (lui) Dieu le ressusciterait; la quatrième fois, il recevrait la couronne du martyr. Il lui promit de rendre son nom célèbre et connu dans tous les confins de l'univers. Il lui apprit qu'il demeurerait sept ans dans les tortures et (que lui-même) lui enverrait ses anges pour le servir. Le roi s'attrista et s'affligea fort (de l'absence d'effet) du grand nombre de tortures qu'il infligeait au saint Giyorgis: (celui-ci) ne lui obéit pas. Après cela, il fit venir pour lui un grand et puissant magicien du nom de 'Atnāsyos (= Athanase). (Celui-ci) enchantait pour lui une coupe qui (était) pleine de poison et la lui donna à boire: il s'imaginait que le saint mourrait quand il la boirait. Quand le saint Giyorgis but cette coupe qui (était) pleine de poison, il ne lui arriva aucun dommage. Le magicien crut en notre Seigneur Jésus-Christ et devint martyr.

Alors le roi (fit) apporter un pressoir auquel (il y avait) des dents comme (à) une scie; il donna un ordre et on le (= Giyorgis) scia avec lui. Quand on l'eut scié et (qu')il eut rendu l'âme, notre Seigneur le Christ le ressuscita et il revint à la ville. Quand les gens le virent, beaucoup d'entre eux crurent en notre Seigneur Jésus-Christ et reçurent la couronne du martyr. Leur nombre est de trois mille sept cents. Quand le saint Giyorgis se tint devant le roi, là où s'étaient rassemblés auprès de lui soixante-dix rois — ils étaient assis sur soixante-dix trônes —, (ceux-ci) dirent au saint Giyorgis: «Nous voulons que tu fasses germer et fructifier ces trônes sur lesquels nous sommes assis.» Le saint Giyorgis implora notre Seigneur Jésus-Christ à propos des trônes: ils germèrent et fructifièrent aussitôt. Après cela, (le roi) prit le saint, le fit cuire dans un chaudron de bronze, et on le jeta sur une montagne. Dieu fit revenir son âme en lui et le ressuscita à nouveau. Il revint auprès des rois et prêcha ouvertement notre Seigneur Jésus-Christ. Ils s'étonnèrent tous et lui dirent: «Si tu ressuscites des morts pour nous, nous saurons que ton Dieu (est) le Dieu véritable et nous croirons en lui.» Le saint Giyorgis pria Dieu et (Dieu) ressuscita pour lui d'une fosse de nombreux morts — hommes, femmes et jeunes gens. Ils prêchèrent notre Seigneur Jésus-Christ et leur (= aux assistants) donnèrent des nouvelles de l'enfer et du châtement. Après cela, ils moururent à nouveau. Quand ils virent cela, les païens le combattirent, s'opposèrent à lui et lui dirent: «Ceux que tu as ressuscités sont des esprits impurs et non des hommes.»

Étant fort affligés et contristés de ce qu'ils (faisaient) torturer (vainement) le saint Giyorgis — il ne leur obéissait pas —, ils le confièrent à une femme pauvre. Alors cette femme sortit pour demander du pain, l'ange de Dieu lui

ጊዮጊ : — ¹⁹ E, P ለንፍሱ : ውስተ : ሥጋሁ : — ²⁰ E, P በሰሙ : ለእግዚአብሔር : — ²¹ A ወሰበክ : — ²² E, P በሰሙ : ለእግዚአብሔር : — ²³ E, P ተቃረኑ : ወተቃወሙ : ወይቤሉ : — ²⁴ + ወመናፍስተ : ሰይጣናት : E, P — ²⁵ E, P ወሰበ : —

መልአከ : እግዚአብሔር : ማዕደ : ወዲቤሃ : እምኩሉ : ሠናያት ። ወኮነ : ውስተ :
 ቤታ : ለይእቲ : ብእሲት : ዕፅ : ይብስት : ወጸለየ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : ኅበ :
 እግዚአብሔር : « ወአብቁለ : ለይእቲ : ዕፅ²⁶ : ወሠረፀት : ወኮነት : እመ : ልዕልተ :
 በአዕጹቂሃ²⁷ : ወአቀጽሊሃ ። ወሶበ : በጽሐት : ይእቲ : መበላት : ወርእየት : ይእተ :
 ተአምረ : ዓባየ : * ወዘከመ : ሠረፀት : ይእቲ : ዕፅ : ወበእንተ : ይእቲ : ማዕድ : አንከ 5
 ረት : ወአብጽሐት : ሎቱ : ወልዳ : ወኮነ : ዕውር : ወጽሙም : ወበሃም : ወመፃጉዕ²⁸ :
 ወስአለቶ : ከመ : ይፈውሶ²⁹ ። ወነገራ : ፍኖተ : እግዚአብሔር : ወአምነት : በእግዚ
 እነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወዓተበ : በትእምርተ : መስቀል : ዲበ : ገጹ : ለሕፃን :
 ወልዳ : ወርእየ : ሶቤሃ ። ወይቤላ : ቅዱስ³⁰ : እነ : እፈቅዶ : በካልእ : ጊዜ : ከመ :
 ይስማዕ : ወያንሶሱ : ወይትናገር ። « ወሶበ : ኃለፈ³¹ : ንጉሥ : በውስተ : መራኅብተ : 10
 ሀገር : ወርእያ : ለይእቲ : እም : ወአንከረ : ወተስእለ : በእንቲአሃ ። ወነገርዎ :
 ወይቤልዎ : እስመ : ዛቲ : እም : ውስተ : ቤታ : ለይእቲ : ብእሲት³² : « ዘበኅቤሃ :
 ሀሎ³³ : ጊዮርጊስ : ገሊላዊ ። ወሶቤሃ³⁴ : ተዘከሮ³⁵ : ለቅዱስ³⁶ : ወአብጽሐ : ኅቤሁ :
 ወአዘዘ : ከመ : ይቅሥፍዎ : መቅሠፍተ : ዓቢየ : ወቀሠፍዎ : ወኬድዎ : በምክያድ ።
 ወሞተ : ሣልስተ : ጊዜ : ወወገርዎ : አፍአ : ሀገር : ወአንሥእ : እግዚአብሔር : 15
 ወተመይጦ : ኅበ : ነገሥት ።

*A 225r°a

ወሶበ : ርእዮ : ንጉሥ : ዶድያኖስ³⁷ : አንከረ : ወደንገፀ : በእንተ³⁸ : ኩነኔሁ :
 ወአኅዘ : ይኒጦ : ወተካየዶ : ከመ : ያስተዋስቦ : ወለቶ : ወይረስዮ : ዳግማየ :
 በመንግሥቱ ። ወተሳለቀ : ላዕሌሁ : ቅዱስ : ወተካየዶ : በሐሰት : ከመ : ውእቱ :
 ይውግር : ዕጣን³⁹ : ለአማልክቲሁ ። ወተፈሥሐ : ንጉሥ : ወመሰሎ : ከመ : ቅዱስ : 20
 ይገብር : ሎቱ : ዘንተ⁴⁰ : ወሰዓመ⁴¹ : ርእሶ : ወአብእ : ውስተ : ጽርሐ : መንግሥቱ ።
 * ወተንሥእ : ቅዱስ : ከመ : ይጸሊ⁴² : ወጸለየ : ወአንበበ : መዝሙረ : ዳዊት :
 ወሰምዓቶ : ንግሥት : ብእሲቱ : ለንጉሥ : ወሰአለቶ : ከመ : ይክሥት : ላቲ : ዘአን
 በበ ። ወአኅዘ : ያጠይቃ : ወያለብዋ : እምጊዜ ። ፈጠሮ⁴³ : እግዚአብሔር : ለዓለም :
 ወእስከ : ትሰብእቱ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወቦእ : ነገሩ : ውስተ : ልባ 25
 ወአምነት : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወበሳኒታ : ኦደ : አዋዲ : ከመ :
 ይትጋብሉ : ኩሎሙ : ሰብእ⁴⁴ : ከመ : ይነጽርዎ⁴⁵ : ለጊዮርጊስ⁴⁶ : እንዘ⁴⁷ : ይወ
 ግር : ዕጣን : ለአማልክት ። ወሶበ : ሰምዓት : ይእቲ : ብእሲት : መበለት : ዘንተ : ነገረ :
 ሐዘነት : ፈድፋድ : ወወፅአት : ምስለ : ሕዝብ : ከመ : ትርአዮ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ :
 ኅበ⁴⁸ : ይወግር : « ዕጣን : ለጣዖታት⁴⁹ ። ወሶበ : ርእያ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : አክሞሰሰ : 30
 ወይቤሎ⁵⁰ : ለወልዳ : ሖር : ኅበ : አብሎን : ወአዝዞ : ከመ : ይምጸእ : ኅቤየ : በስሙ :
 ለክርስቶስ ። ወሐይወ : ሕፃን : ሶቤሃ : ወአንሶሰወ : ወተናገረ : ወሖረ : ኅበ : ጣዖት :
 ወነገሮ : ዘከመ : ይቤሎ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ ። ወአውፅእ⁵¹ : ሰይጣን⁵² : ለውእቱ :
 ጣዖት : ዘየኃድር : ውስቴቱ⁵³ : ወአብጽሐ : ኅበ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ ። ወተአምነ :
 ውእቱ : ጣዖት : በቅድመ : ኩሎሙ : ሕዝብ : እንዘ : ይብል : ኢኮንኩ : እነ : አምላክ : 35
 አላ : መሰሐቲ : ለሰብእ ። ወአዘዛ : ቅዱስ : ለምድር : ከመ : ተኃጦ : ወውሕጠቶ :
 ሶቤሃ⁵⁴ ። ወሶበ : ርእየ : ንጉሥ : ዘንተ : ተኃፍረ : ውእቱ : ወኩሎሙ : ሕዝብ : እለ :

*A 225r°b

26 P ወአብቁለ : ላቲ : ዕፅ : — 27 + ነዊኃት : E, P — 28 + ውእቱ : E, P — 29 + ላቲ : ወልዳ : E, P — 30 + ጊዮርጊስ : E, P — 31 E, P ወኅለፈ : — 32 E, P መበለት : — 33 E, P ዘነገረ : — 34 E, P ወሶበ : — 35 + ንጉሥ : E, P — 36 + ጊዮርጊስ : E, P — 37 E, P ዶድያኖስ : — 38 + ኩሉ : E, P —

(= à Giyorgis) apporta une table, et sur elle, (il y avait) de toutes les bonnes choses. Il y avait dans la maison de la femme un arbre desséché; le saint Giyorgis pria Dieu et (Dieu) fit pousser l'arbre: il germa et devint un arbre élevé avec sa ramure et sa frondaison. Quand la veuve arriva et vit ce grand miracle, la manière dont l'arbre avait germé et la table², elle s'étonna. Elle lui (= à Giyorgis) amena son fils — il était aveugle, sourd, muet et paralytique — et lui demanda de le guérir. Il lui parla du chemin de Dieu et elle crut en notre Seigneur Jésus-Christ. Il traça le signe de la croix sur le visage de l'enfant son fils et (celui-ci) vit aussitôt. Le saint lui (= à la veuve) dit: «J'aurai besoin de lui une autre fois, (j'aurai besoin) qu'il entende, marche et parle.» Quand le roi passa dans les rues de la ville, il vit l'arbre; il s'étonna et posa des questions à son sujet. On lui parla et on lui dit: «Cet arbre (se trouve) dans la maison de la femme chez qui est Giyorgis le Galiléen.» Il se rappela alors le saint; il le fit venir auprès de lui et ordonna de lui faire subir une grande flagellation. On le flagella et on le broya dans un pressoir. Il mourut pour la troisième fois et on le jeta à l'extérieur de la ville. Dieu le ressuscita et il revint vers les rois.

Quand le roi Dodyānos le vit, il s'étonna et fut troublé à cause des tortures (qu'il) lui (avait fait subir). Il se mit à le caresser et à lui promettre de lui donner sa fille en mariage et de faire de lui le second dans son royaume. Le saint se moqua de lui et lui promit mensongèrement qu'il offrirait de l'encens à ses dieux. Le roi se réjouit et s'imagina que le saint ferait cela pour lui; il lui embrassa la tête et le fit entrer dans son palais royal. Le saint se leva pour prier, pria et lut les psaumes de Dāwit (= David). La reine, femme du roi, l'entendit et lui demanda de lui exposer ce qu'il lisait. Il se mit à lui apprendre et à lui faire comprendre (ce qui s'est passé) depuis le moment où Dieu a créé l'univers jusqu'à l'incarnation de notre Seigneur Jésus-Christ. Ses paroles entrèrent dans son cœur et elle crut en notre Seigneur Jésus-Christ. Le lendemain, un crieur circula pour que tous les gens se rassemblent afin de regarder Giyorgis offrir de l'encens aux dieux. Quand la femme veuve entendit cette chose, elle s'affligea beaucoup et sortit avec le peuple pour voir le saint Giyorgis là où il devait offrir de l'encens aux idoles. Quand le saint Giyorgis la vit, il sourit et dit à son fils: «Va vers 'Abelon (= Apollon) et ordonne-lui de venir à moi au nom du Christ.» L'enfant fut guéri aussitôt: il marcha, parla, alla vers l'idole et lui parla selon (ce) que lui avait dit le saint Giyorgis. Satan fit sortir (du temple?) l'idole dans laquelle il demeurait et la fit venir auprès du saint. L'idole confessa devant tout le peuple en disant: «Moi, je ne suis pas un dieu, mais un trompeur pour les hommes.» Le saint ordonna à la terre de s'ouvrir, et elle l' (= l'idole) engloutit aussitôt. Quand

² Littéralement «au sujet de la table».

³⁹ < A — ⁴⁰ + ወሰረረ : E, P — ⁴¹ E ከመ : ይሰዎም : — ⁴² A ይጸሊ : — ⁴³ A ፈጠሮሙ : — ⁴⁴ E, P ሰበአ : ሀገር : — ⁴⁵ A ይኔጽርዎ : — ⁴⁶ E, P ለቅዱስ : ጊዮርጊስ : — ⁴⁷ E ኅዘ : — ⁴⁸ E ዘከመ : ; P ከመ : — ⁴⁹ A ዕጣዎታት ። ; E ዕጣነ : ለአማልክት : ጣዎታት ። — ⁵⁰ A ወይቤላ : — ⁵¹ A ወአውዕአ : — ⁵² A ለሰይጣን : — ⁵³ + መንፈስ : ርኩስ : E, P — ⁵⁴ + ለውእቱ : መስሐቲ : E, P —

*A 225v°a

ምስሌሁ : ወቦአ : ኅበ : ንግሥት : * ብእሲቱ : ወውእቱ : ምሉእ : ቍጥዓ : ወመዓተ :
 ላዕለ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ ። ወትቤሎ : ንግሥት : ብእሲቱ : ኢይቤለኮ⁵⁵ :
 ኢትትቃረኖሙ : ለገሊላዊያን : እስመ : አምላኮሙ : ኃያል : ወጽኑዕ ። ወተምዓ :
 ላዕሌሃ⁵⁶ : ወአእመረ : ከመ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : አብእ⁵⁷ : ውስተ : ሃይማኖቱ⁵⁸ :
 ወአዘዘ : ከመ : ይስሐብዋ : ኅበ : አፍአ : ሀገር : ወይስጥቁ : ሥጋሃ : በምሠርተ : 5
 ኅጺን : ወነሥአት : አክሊለ : ስምዕ : በመንግሥተ : ሰማያት ።

ወሶበ : ደንገፁ : ነገሥት : በእንተ : ቅዱስ : ጊዮርጊስ : አምከርዎ : ለንጉሥ :
 ዶድያኖስ⁵⁹ : ከመ : ይጽሐፍ : ወየአዝዝ : ወይምትሩ : ርእሶ⁶⁰ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ :
 ከመ : ያዕርፍ : እምኔሁ : ከመ : ኢይትወሰክ : ላዕሌሆሙ : ኃፍረት : ዲበ : ኃፍረት ።
 ወሶቤሃ : አዘዘ : ንጉሥ : ከመ : ይምትሩ : ርእሶ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ : ወተፈሥሐ : 10
 ቅዱስ : ጊዮርጊስ⁶¹ : ፈድፋዶ ። ወሰአሎ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ከመ :
 ያውርድ : እሳተ⁶² : ወያጥፍአሙ : ለ፩ ነገሥት : ከመ : ያርምም : ምንዳቤ : እምላዕለ :
 ውሉደ : ቤተ : ክርስቲያን ። ወሶቤሃ : ወረደት : እሳት : እምሰማይ : ወአውዓየቶሙ :
 ለ፩ ነገሥት : ወለኩሎሙ : ሰራዊቶሙ ። ወእምዝ : አስተርአየ : ሎቱ : እግዚእነ :
 ኢየሱስ : ክርስቶስ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ : ወተካየዶ : ኪዳናተ : ብዙኃተ : ወይቤሎ : 15
 ኩሉ : ዘይገብር : ተዝካረከ⁶³ : አነ : እደመስስ : ሎቱ⁶⁴ : ኃጢአቶ ። « ወዘሂ : ይጽ
 ሕፍ : ወያጽሕፍ : ገድለከ : ወትዕግሥተከ : ወስምዓከ : አነ : እጽሕፍ : ስም : ውስተ :

*A 225v°b

መጽሐፈ : ሕይወት⁶⁵ ። ወኩሉ : ዘሀሎ : ውስተ : ምንዳቤ : እመሂ : በባሕር : አው : *
 በየብስ : አው : ዘይደዊ : ወይስእለኒ : በስምከ : አነ : አድኅኖሙ : እምንዳቤሆሙ :
 ፍጡነ ። ወዘንተ : ብሂሎ : ዓርገ : ውስተ : ሰማያት ። ወእምድኅረዝ : ሰፍሐ⁶⁶ : ቅዱስ : 20
 ክሳዶ : ወመተሩ : ርእሶ : ቅድስተ : በሰይፍ : ወነሥአ : ፫ አክሊላተ⁶⁷ : በመንግሥተ :
 ሰማያት ። ወነሥአ : ፩ እምነ : አግብርቲሁ : መሃይምናን : ሥጋሁ : ለቅዱስ : ጊዮርጊስ :
 ወጠብለሎ : ውስተ : አልባሲሁ : ወወሰዶ : ውስተ : ሀገሩ : ልዳ : ወሐነጸ⁶⁸ : ሎቱ :
 ቤተ : ክርስቲያን : ሠናይተ : « ወእንበረ : ሥጋሁ⁶⁹ : ውስቴታ : ወኮነ : እምኔሁ :
 ተአምራት : ብዙኃት⁷⁰ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ወበረከቱ : ወትንብል 25
 ናሁ : የሀሉ : ምስሌነ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን : ወአሜን ።

*P 60v°b.1.23

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : አዕረፈ⁷¹ : ሮቆ ። ዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : መስተጋድለ :
 እስከ : አርአየ : ተአምራተ : ወመንክራተ ። ወአሐተ : ዕለተ : ነደፎ : ሕማመ :
 ብድ*ብድ : ወሰአለ : ኅበ : እግዚአብሔር : በአንብዕ : ጽፋቅ : እንዘ : ያርኢ : ቍስላ

*P 60v°c

ቲሁ ። ወአስተርአየ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : እንዘ : ይነብር : 30
 በደመና : ሰማይ : ወቆመ : እንጻሮ : ወይቤሎ : ኢትፍራህ : አፍቁርየ : ሮቆ : ናሁ :
 መጻእኩ : ኅቤከ : ከመ : እፈውሰከ : እምሕማምከ : ወአቅም : ምስሌከ : ኪዳነ : ኩሉ :
 ዘሰእለኒ : በስምከ : እንዘ : ይብል : ኢየሱስ : ክርስቶስ : አምላክ : ሮቆ : አድኅነኒ :
 እምብድብድ : ኢያመጽእ : ላዕሌሁ : ሕማመ : ብድብድ ። ወዘንተ : እምድኅረ : ተና
 ገሮ : ዐርገ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት : ውስተ : ሰማያት ። 35

⁵⁵ A ኢይቤለኮ : — ⁵⁶ + ፈድፋዶ : E, P — ⁵⁷ E, P አግብእ : — ⁵⁸ + ርትዕት : E, P — ⁵⁹ E, P ዶድያኖስ : — ⁶⁰ + በሰይፍ : E, P — ⁶¹ + ኃያል : መዋዒ : E, P — ⁶² + እምሰማይ : E, P — ⁶³ A

le roi vit cela, il fut couvert de honte, lui et tout le peuple qui (était) avec lui. Il entra auprès de la reine sa femme — il (était) rempli de fureur et de colère contre le saint Giyorgis. La reine sa femme lui dit: «Ne t'ai-je pas dit: Ne combats pas les Galiléens, car leur Dieu est puissant et fort?» (Le roi) s'irrita
 5 contre elle et sut que le saint Giyorgis l'avait fait entrer dans sa foi. Il ordonna de la traîner hors de la ville et de déchiqueter son corps avec des scies de fer. Elle reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux.

Comme les rois étaient perturbés au sujet du saint Giyorgis, ils conseil-
 lèrent au roi Dodyānos 'd'ordonner par écrit³ de couper la tête du saint Giyor-
 10 gis pour être tranquille de son côté (et) que ne s'ajoutassent pas sur eux honte sur honte. Le roi ordonna alors de couper la tête du saint Giyorgis et le saint Giyorgis se réjouit beaucoup. Il demanda à notre Seigneur Jésus-Christ de faire descendre le feu et de faire périr les soixante-dix rois pour que cessât la persécution contre les enfants de l'Église. Aussitôt, un feu descendit du
 15 ciel et consuma les soixante-dix rois et tous leurs soldats. Ensuite notre Seigneur Jésus-Christ apparut au saint Giyorgis, lui fit de grandes promesses et lui dit: «J'effacerai les péchés de quiconque fera ta commémoration. J'écrirai dans le livre de vie le nom de celui qui écrira ou fera écrire ta vie, ta constance et ton martyr. Je sauverai rapidement de son péril quiconque est
 20 en péril en mer ou sur terre, ou est malade et me prie en ton nom.» Ayant dit cela, il monta dans les cieux. Après cela, le saint tendit le cou, on coupa sa sainte tête à l'épée et il reçut trois couronnes dans le royaume des cieux. Un de ses serviteurs croyants prit le corps du saint Giyorgis, l'enveloppa dans ses vêtements et l'emporta dans sa ville de Ledā (= Lydda). Il lui construisit une
 25 belle église et y plaça son corps; il s'en produisit des miracles nombreux. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que sa bénédiction et son intercession soient avec nous dans les siècles des siècles, amen et amen.

[En ce jour aussi mourut Roqo (= Roch). Ce saint fut un tel combattant (spirituel) qu'il fit voir des miracles et des prodiges. Un jour, la peste le
 30 frappa et il implora Dieu avec des larmes abondantes en lui montrant ses plaies. Notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! — lui apparut, assis sur un nuage du ciel. Il se tint en face de lui et lui dit: «N'aie pas peur, mon ami Roqo; voici que je suis venu près de toi pour te guérir de tes maux et insti-
 35 tuer un pacte avec toi: je n'amènerai pas la peste sur quiconque m'implorera en ton nom en disant: Jésus-Christ, Dieu de Roqo, sauve-moi de la peste.» Après lui avoir dit cela, notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! — monta dans les cieux. Le saint demeura dans de nombreuses dévotions et mourut en

³ Littéralement «d'écrire et d'ordonner».

ተዝራሪክ ፡ ፡ + ዲበ ፡ ምድር ፡ E, P — ⁶⁴ + ስሎ ፡ E, P — ⁶⁵ < E, P — ⁶⁶ E, P አድነነ ፡ —
⁶⁷ + ስምዕ ፡ E, P — ⁶⁸ E, P ወሐነጹ ፡ — ⁶⁹ E, P ወአገበርዎ ፡ — ⁷⁰ + ዘአይትጌለቁ ፡ E, P —
⁷¹ + ቅዱስ ፡ E —

ወቅዱስኒ ፡ ነበረ ፡ በተጸምዶ ፡ ብዙኅ⁷² ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐሮ ፡ በጸሎቱ ፡ ለፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን ።]

አመ ፡ ፳፬ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ዓና ፡ ሰማዕት ፡ ቢጹ ፡ ለቅዱስ ፡ ኢስኑድሮስ¹ ፡ ዘጽሑፍ ፡ 5
 ዜናሁ ፡ አመ ፡ ፲ ወ ፳ ለወርኃ ፡ መጋቢት ። ወውእቱኬ ፡ እስመ ፡ እምድጎረ ፡ ኩነንዎ ፡
 ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ዓና ፡ ምስለ ፡ ቢጹ ፡ ኢስኑድሮስ² ፡ ወነሥአ ፡ ኢስኑድሮስ³ ፡ አክሊለ ፡
 ሰምዕ ፡ ወተረፈ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ በውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ። ወተስዕረ ፡ መኩንን ፡
 ሀገረ ፡ ፈርማ ፡ ወተሠይመ ፡ መኩንን ፡ ካልእ ፡ ህየንቴሁ ። ወአዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ከሐዲ ፡
 ለውእቱ ፡ መኩንን ፡ ከመ ፡ ኢያትርፍ ፡ መነሂ ፡ እምዘ⁴ ፡ ይዘክር ፡ ስሞ ፡ ለክርስቶስ ። 10
 ወሶበ ፡ ነገርዎ ፡ ገድሎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ዓና ፡ ወአይድዕዎ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡
 እምልሂቃነ ፡ ሐራ ፡ ወነገርዎ ፡ ዘከመ ፡ ኩነንዎ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ፡ ወኢተመይጦ ፡ እም
 ክሩ ፡ ወአዘዘ ፡ ከ*መ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ⁵ ። ወሶበ ፡ መተሩ ፡ ርእሶ ፡ ቅድስተ ፡ ወነሥአ ፡
 አክሊለ ፡ ሕይወት ። ወርእየት ፡ እሙ ፡ መላእክተ ፡ ብርሃናዊያነ ፡ ወነሥእዋ ፡ ለነፍሱ ፡
 ወአዕረግዎ ፡ ፣ውስተ ፡ ሰማያት⁶ ፡ በከመ ፡ ርእየት ፡ ዘንተ ፡ ሶበ ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ 15
 ኢስኑድሮስ⁷ ፡ ሰማዕት ። ወእምዝ ፡ ነሥኡ ፡ ሥጋሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ዓና ፡ ወገነዝዎ ፡
 ወአንበርዎ ፡ ምስለ ፡ ሥጋሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ኢስኑድሮስ⁸ ፡ ዓርኩ ። ወሥጋሆሙ ፡ እስከ ፡
 ይእዜ ፡ ይነብር ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ ሰምኑድ ፡ ወይትገበር ፡ ሎሙ ፡ ውስቴታ ፡ በዓል ፡
 ዓቢይ ። ወያስተርኢ ፡ እምኔሆሙ ፡ ተአምራት ፡ ወመንክራት ፡ ዓበይት ፡ ለዘ ፡ የሐውር ፡
 ኅቤሆሙ ፡ በአሚን ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቶሙ ፡ አሚን ። 20

*A 226r°a

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ሰኑትዩ⁹ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ዘሀ
 ገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ወውእቱ ፡ እምኑልቆሙ ፡ ለአበው ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ፳ ወ ፳¹⁰ ።
 ዝንቱ ፡ አብ ፡ ቅዱስ¹¹ ፡ መንኰስ ፡ እምንእሱ ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘቅዱስ ፡ አባ ፡
 መቃርስ ፡ በገዳመ ፡ አስቄጥስ ። ወእምዝ ፡ ልሀቀ ፡ በገቢረ ፡ ሠናይ ፡ ወትሩፋት ፡
 ወተጸምዶት ፡ ወተጋድሎት ፡ ወተሠይመ ፡ አበ ፡ ምኔተ ፡ ፣በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ 25
 ዘቅዱስ¹² ፡ አባ ፡ መቃርስ ። ወኃረይዎ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጳሳት ፡ ወዙሎሙ ፡ ሕዝብ ፡
 ወሄምዎ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳተ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ። ወበጽሐ ፡ ምንዳቤ ፡ ዓቢይ ፡
 ወሐዘን ፡ ብዙኅ ፡ በመዋዕለ ፡ ሢመቱ ። ወእመንደብዎ ፡ ነገሥት ፡ ተንበላት ፡ ወአጋ
 ዝዎ ፡ ወአሰርዎ ፡ ወኅሠሠ ፡ እምኔሁ ፡ ንዋ*ዩ ፡ ወኢኮነ ፡ ምስሌሁ ፡ ወኢምንተኒ ፡
 ዘይሁቦሙ ። ወገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡ ተአምራተ¹³ ፡ ብዙኃተ ፡ 30
 ወፈወሶሙ ፡ ለብዙኃን ፡ ድውያን ፡ እምደዌ ፡ ዕፁብ ፡ ወአውፅሎሙ ፡ ለሰይጣናት ፡
 እምላዕለ ፡ ሰብእ ። ወአዝነመ ፡ እግዚአብሔር ፡ በጸሎቱ ፡ ዝናመ ፡ ብዙኃ ፡ ለሰብእ ፡

*A 226r°b

72 P ብዙኃ ፡
 1 E, P ኤስኑድሮስ ፡ — 2 A ኢያስኑድሮስ ፡ E, P ኤስኑድሮስ ፡ — 3 E, P ኤስኑድሮስ ፡ — 4 P እንዘ ፡ —
 5 + በሰይፍ ፡ E — 6 E, P እስከ ፡ ሰማይ ፡ ወነገረት ፡ — 7 E, P ኤስኑድሮስ ፡ — 8 E, P ኤስኑድሮስ ፡ — 9 P

paix. Que Dieu ait pitié par sa prière de son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 24 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

5 En ce jour devint martyr le saint Ḍānā (= Sinâ), compagnon du saint 'Isenderos (= Isidore) dont l'histoire est écrite le 18 du mois de maggābit. Cela (eut lieu) ainsi: après que l'on eut torturé ce saint Ḍānā avec son compagnon 'Isderos, 'Isderos reçut la couronne du martyr et ce saint resta en prison. Le gouverneur de la ville de Farmā (= Péluse) fut destitué et un autre
10 gouverneur fut nommé à sa place. L'empereur impie ordonna à ce gouverneur de ne laisser subsister personne de ceux qui mentionneraient le nom du Christ. Quand on lui (= au gouverneur) raconta la vie de ce saint Ḍānā, (qu')on lui apprit qu'il était des chefs de l'armée et (qu')on lui raconta comment on lui avait fait subir une grande torture — et il ne s'était pas détourné
15 de son opinion —, il ordonna de lui couper la tête. Quand on eut coupé sa sainte tête, il reçut la couronne de vie. Sa mère vit des anges lumineux: ils prirent son âme et la firent monter dans les cieux, comme elle avait vu cela quand le saint 'Isderos était devenu martyr. Ensuite on prit le corps du saint Ḍānā, on l'ensevelit et on le plaça avec le corps du saint 'Isderos son ami.
20 Leurs corps sont encore maintenant dans la ville de Samnud (= Samannoud) et une grande fête y est célébrée pour eux. Il se manifesta d'eux de grands miracles et prodiges pour celui qui va à eux avec foi. Que Dieu ait pitié de nous par leur prière, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā Sanutyu (= Chénouti)¹, patriarche de la ville d'Alexandrie; au nombre des pères patriarches, il est le soixante-cinquième. Ce père saint se fit moine dès son enfance dans l'église du saint abbā Maqāres (= Macaire) dans le désert de 'Asqētes (= Scété). Puis il grandit dans la pratique du bien, des vertus, de la dévotion et du combat (spirituel); il fut nommé supérieur de l'église du saint abbā Maqāres. Les
30 évêques et tout le peuple le choisirent et l'élirent patriarche de la ville d'Alexandrie. Il lui arriva de grands malheurs et de nombreuses afflictions pendant les jours de sa charge. Les rois musulmans le persécutèrent; ils le saisirent, le lièrent et exigèrent de lui de l'argent. Il n'avait rien à leur donner. Dieu fit par ses mains des miracles nombreux: il guérit de nombreux
35 malades de maladies graves, il fit sortir des gens les démons et Dieu fit tomber par sa prière une pluie abondante pour les gens de la ville de Maryuṭ

¹ Chénouti II, ou Chénouti Ier si l'on suit P qui en fait le cinquante-cinquième patriarche d'Alexandrie.

ሰንጉዩ : — ¹⁰ P ሃ ወ ጳ ። — ¹¹ + መንፈሳዊ : E, P — ¹² E በቤተ : ቅዱስ ; P በቤተ : ለቅዱስ : —
¹³ + ወመንክራተ : E, P —

ሀገረ ፡ መርዮጥ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ነበሩ ፡ ፫ዓመተ ፡ ውስተ ፡ ረኃብ ፡ ዓቢይ ፡ በእ
ንተ ፡ ኃጢአ ፡ ዝናም ፡ ወየብሱ ፡ ዓዘቅታት¹⁴ ፡ ወአፍላጋት ፡ ወቀርቡ ፡ ለመዊት ፡
እምጽምእ ፡ ወሶበ ፡ መጽእ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ በዓለ ፡ ውስተ ፡
ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘቅዱስ ፡ ሚናስ ፡ ሰማዕት ፡ ወተጋብኡ ፡ ኅቤሁ ፡ ኩሎሙ ፡ ሰብእ ፡
ይእቲ ፡ ሀገር ፡ ወነገርዎ ፡ ዘከመ ፡ ተመንደቡ ፡ እምኃጢአ ፡ ማይ ፡ ወናዘዞሙ ፡ 5
ወአስተዓገሦሙ ፡ ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ቅዳሴ ፡ ሰአለ ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡
ከመ ፡ ይሣህል ፡ ላዕለ ፡ ፍጥረቱ ፡ ወይምሐሮሙ ፡ ወሶበ ፡ ኮነ ፡ ጊዜ ፡ ዕርበተ ፡ ፀሐይ ፡
አኅዘ ፡ ዝናም ፡ ያንጠብጥብ ፡ ወእምዝ ፡ ፀሐወ ፡ ወይቤ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ አእግዚእየ ፡
ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ባዕል ፡ ለእመ ፡ ፈቀድከ ፡ ከመ ፡ ትምሐሮሙ ፡ ለሕዝብከ ፡
ወትሣህሎሙ ፡ በብዕለ ፡ ሣህልከ ፡ ወበብዝኃ ፡ ምሕረትከ ፡ ከመ ፡ ይምልኡ¹⁵ ፡ 10
እምሥምረትከ¹⁶ ፡ ወእምበረከትከ¹⁷ ፡ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ ምስካቢሁ ፡
ከመ ፡ ይጸሊ¹⁸ ፡ ጸሎተ ፡ ንዋም ፡ ወእምዝ ፡ ሰአለ ፡ እምኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ከመ ፡
ይዘከሮሙ ፡ ለሕዝቡ ፡ ወይምሐሮሙ ፡ ወሶበ ፡ ፈጸመ ፡ ጸሎቶ ፡ ኮነ ፡ ነጐድንድ¹⁹ ፡
ወመብረቅ ፡ ወወረደ ፡ ዝናም ፡ ዓቢ *ይ ፡ ከመ ፡ ባሕር ፡ ወመልእ ፡ እምኔሁ ፡ ኩሎ ፡
ግበባት ፡ ወዓዘቅታት ፡ ወአዕጸዳት ፡ ወአእዋዳት ፡ ወነበረ ፡ ውስተ ፡ ይእቲ ፡ ምድር ፡ 15
፫ዓመተ ፡ ሀየንተ ፡ እሉንቱ ፡ ፫ዓመት ፡ ዘኮነ ፡ ባቲ ፡ ረኃብ ፡

*A 226v^a

ወበካልእት ፡ ጊዜ ፡ ተጋብኡ ፡ ዓረብ ፡ ዘላዕላይ ፡ ግብጽ ፡ ወበጽሑ ፡ ኅበ ፡ ገዳመ ፡
አስቄጥስ ፡ ወአገትዎሙ ፡ ለአድባራት ፡ ወፈቀዱ ፡ ከመ ፡ ይቅትልዎሙ ፡ ለኩሎሙ ፡
መነኮሳት ፡ እለ ፡ የኃድሩ ፡ ውስቴቶሙ ፡ ወያመዝብርዎሙ²⁰ ፡ ወነሥእ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡
መስቀለ ፡ ዚእሁ ፡ ወወፅእ ፡ ኅቤሆሙ ፡ ወሶበ ፡ ርእዩ ፡ መስቀለ ፡ በእዴሁ ፡ ገብኡ ፡ 20
ድኅሬሆሙ ፡ ወኢገብሩ ፡ እኩየ ፡ ላዕለ ፡ መኑሂ ፡ ግሙራ ፡ ወሰደደ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡
በትምህርቱ ፡ ለክሕደቱ²¹ ፡ እምብሔሩ ፡ ወእመርዔቱ ፡ እስመ ፡ ሀለጢ ፡ በውእቱ ፡
ጊዜ ፡ ሰብእ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ ዘሐመ ፡ በእንቲአነ ፡ ሰብእ ፡ ባሕቲቱ ፡ ወአኮ ፡ አምላክ ፡
ወጸሐፈ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ መልእክተ ፡ ወፈነዋ ፡ በመዋዕለ ፡ ዓቢይ ፡ ጸም ፡ ቅዱስ ፡ ኅበ ፡
ኩሎ ፡ አህጉር ፡ እንዘ ፡ ይሰብክ ፡ ውስቴታ ፡ ወይቤ ፡ እስመ ፡ ዘሐመ ፡ በእንቲአነ ፡ 25
እግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ በሥጋሁ ፡ ወኢተፈልጠ ፡ መለኮቱ ፡ እምትሰብእቱ ፡ ኢአሐተ ፡
ሰዓተ ፡ ወኢከመ ፡ ቅጽበተ ፡ ዓይን ፡ እስመ ፡ ፪ጠባይዕት ፡ እለ ፡ ኮኑ ፡ ፩እምጥንት ፡
ኢተፈልጡ²² ፡ ግሙራ ፡ በግብር ፡ እምኩሎ ፡ ምግባራት ፡ ወኢበጊዜ ፡ ሕማማት ፡
ወሞት ፡ ኢተፈልጡ ፡ ወሶበ ፡ አንበብዋ ፡ ለዛቲ ፡ መልእክት ፡ ውስተ ፡ ኩሎ ፡ አህጉር ፡
ተፈሥሑ ፡ ባቲ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ዓቢየ ፡ ፍሥሐ ፡ ወአስተርአዩ ፡ ካዕበ ፡ ሰብእ ፡ 30
ርጉማን ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ በል *ሳኖሙ ፡ ፣ ዘይደልዎ ፡ ለመቲር²³ ፡ እስመ ፡ ጠባይዕተ ፡
መለኮት ፡ ሞተት ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ሰብእ ፡ ሀገረ ፡ ብልያና ፡ ወኤጲስ ፡ ቆጶሳቲሆሙ ፡
ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ዝንቱ ፡ አብ ፡ ዜናሆሙ ፡ ሐዘነ ፡ ፈድፋደ ፡ ወጸሐፈ ፡ ፪መጻሕፍተ ፡
እንዘ ፡ ይብል ፡ ውስቴቶሙ ፡ እስመ ፡ ጠባይዕተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ ኢትትዐወቅ ፡
ወኢትትገሰስ ፡ ወኢተሐምም ፡ ወሕማምሰ ፡ ኢትበውእ ፡ ዘእንበለ ፡ ላዕለ ፡ ጠባይዕተ ፡ 35
እንለ ፡ እመሕያው ፡ ዘነሥእ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ ወረሰያ ፡ ፩ምስለ ፡ መለኮቱ ፡
ዘእንበለ ፡ ፍልጠት ፡ ወኢትድምርት ፡ ወኢውላጤ ፡ ወይቤ ፡ ውስቴታ ፡ ካዕበ ፡ ከመ ፡
ንሕነ ፡ ኢንፈልጦ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ቃል ፡ እምሥጋ ፡ ዘሐመ ፡ አላ ፡ ነእምን²⁴ ፡

*A 226v^b

¹⁴ E, P ዐዘቅታት ፡ ባሕር ፡ — ¹⁵ + ወይጽገቡ ፡ E, P — ¹⁶ E, P እምሕረትከ ፡ — ¹⁷ + በሥምረትከ ፡ E,

(= Marfout); ils étaient restés trois ans dans une grande famine à cause du manque de pluie, les puits et les cours d'eau étaient à sec et ils furent près de mourir de soif. Quand ce père vint chez eux pour célébrer une fête dans l'église de saint Minās (= Ménas) le martyr, tous les gens de la ville se rassemblèrent auprès de lui et lui dirent comment ils étaient tourmentés par le manque d'eau. Il les consola et les exhorta à la patience. Quand ce saint eut achevé la consécration, il demanda à Dieu d'être clément envers ses créatures et d'avoir pitié d'elles. Quand ce fut le moment du coucher du soleil, la pluie se mit à tomber goutte à goutte, puis il fit beau. Ce père dit: «Mon Seigneur Jésus-Christ, le riche, si tu veux avoir pitié de ton peuple, sois clément envers lui avec la richesse de ta clémence et avec l'abondance de ta pitié pour qu'il soit rempli de ton bon vouloir et de ta bénédiction.» Ayant dit cela, il entra dans sa chambre pour dire la prière du sommeil. Ensuite il demanda à Dieu de se souvenir de son peuple et d'avoir pitié de lui. Quand il eut achevé sa prière, il y eut du tonnerre et des éclairs. Il tomba une pluie forte comme un fleuve et tous les trous, puits, champs et terrains en furent remplis. (La pluie resta trois ans dans cette terre à la place des trois ans où il y avait eu la famine.

Une autre fois, des Arabes de Haute Égypte se rassemblèrent, arrivèrent au désert de 'Asqētes, investirent les monastères et voulurent les piller et tuer tous les moines qui y résidaient. Ce père prit sa croix et sortit vers eux. Quand ils virent la croix dans sa main, ils tournèrent les talons et ne firent aucun mal à personne. Ce père chassa par son enseignement l'impiété (loin) de son pays et de son troupeau. En effet, il y avait en ce temps-là des gens qui disaient: «Celui qui a souffert pour nous (est) un homme seulement et non un Dieu.» Ce père écrivit une lettre et l'envoya au moment du grand jeûne saint dans toutes les villes, il y prêchait et disait (ceci): «Celui qui a souffert pour nous (est) Dieu le Verbe dans sa chair; sa divinité n'a pas été séparée de son humanité une seule heure ni le temps d'un clin d'œil, car les deux natures qui sont devenues une depuis le commencement ne se sont jamais séparées dans (aucune) de toutes les actions, et elles ne se sont pas séparées au moment de la Passion et de la mort.» Quand on lut cette lettre dans toutes les villes, le peuple des chrétiens s'en réjouit d'une grande joie. Il apparut encore des gens réprouvés qui disaient de leur langue qui mérite d'être coupée: «La nature divine est morte.» C'étaient des gens de la ville de Belyānā (= Balyana) et leurs évêques. Quand ce père entendit leur histoire, il s'affligea beaucoup et écrivit deux lettres, disant dans celles-ci: «La nature de Dieu le Verbe est inconnaissable, intangible et impassible. La souffrance n'(y) pénètre que par la nature humaine qu'a prise Dieu le Verbe et qu'il a rendue une avec sa divinité sans séparation ni mélange ni changement.» Il y dit encore: «Nous, nous ne séparons pas Dieu le Verbe de la chair qui a souffert, mais nous croyons qu'il était un avec elle au moment de la Passion. De même aussi, nous croyons que sa divinité n'a pas souffert et n'est pas morte,

P — ¹⁸ A ḡḡḏ : — ¹⁹ + 00ḏ : E, P — ²⁰ + ḏḏḏḏḏḏ ḏ : E, P — ²¹ E, P ḏḏḏ : ḏḏḏḏḏ : —
²² A ḏḏḏḏḏḏ : — ²³ P ḏḏḏḏḏ : ḏḏḏḏḏḏ : — ²⁴ A ḏḏḏḏḏ : —

ከመ : ውእቱ : ኮነ : ፩ ምስሌሁ²⁵ : በጊዜ : ሕማም : ከማሁ : ካዕበ : ነእምን : ከመ : መለኮቱ : ኢሐመ : ወኢሞተ ። አላ : በሥጋ : ባሕቲቱ : ሐመ : ወሞተ : ዘእንበለ : ፍልጠት : እመለኮቱ ። ወሶበ : በጽሑ : መጻሕፍቲሁ : ኅበ : እሉ : ሰብእ : ወእንበብዋ : ወተመይጡ : እምስሕተቶሙ : « ወተአምኑ : በሃይማኖት : ጸድቅ : ወርትዕ²⁶ ። ወመ ጽሑ : ኤዲስ : ቆጶሳቲሆሙ : ወተአምኑ : በቅድመ : አቡነ : ሊቀ : ጳጳሳት : በተአምኖ : 5 ርትዕት : ወእሙን ። ወሰአልዎ : ለአቡነ : ሊቀ : ጳጳሳት : አባ : ስንትዩ : ወይቤልዎ : ጎድግ²⁷ : ለነ : አበሳነ : ወስሕተተነ ። ወአዘዘሙ : ዝንቱ : አብ : ከመ : ይስግዱ : በቅድመ : ኩሎሙ : ኤዲስ : ቆጶሳት : ወካህናት : ወሕዝብ : ወይቤልዎሙ²⁸ : ጎድጉ : ለነ : ዘአበስነ : ወዘስሕትነ²⁹ : እስመ : ሰይጣን : አስሐተነ : ወገብኖ : በከመ : አዘ ዘሙ : ሊቀ : ጳጳሳት : ወኃደገ : ሎሙ : አበሳሆሙ ። ወኮነ : ዝንቱ : አብ : ብዙኃ : 10 ሐልዮ³⁰ : በእንተ : አብያተ : ክርስቲያናት : ወበሕንጽቶሙ : ወበመካናተ³¹ : ፈላሲ ያን : ወዘያተርፍ : እምኔሁ : ወይሁሶሙ : ለነዳያን : ወለምስኪናን ። ወሐረ : ሐረተ : ሠናይተ³² : ወአሥመሮ : ለእግዚአብሔር ። ወኮነ : መዋዕለ : ሢመቱ : ፲ ወ፳ ዓመተ : ወአዕረፈ : በሰላም ። ጸሎቱ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 227r°a

[ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ቅዳሴሃ : ለደብረ : ሲና : ወአባ : ይስድራ : ዘሲና ። 15 እግዚአብሔር : ይምሐሮ : በጸሎቱ : ለፋሲላዳስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።]

አመ : ፳፮ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : እምላክ ።
 በዛቲ : ዕለት : ኮነት : ቅድስት : ሳራ : ሰማዕት : ወ፪ ውሉዳ ። ዛቲ : ቅድስት : ኮነት : እምሰብእ : ሀገረ : አንጾኪያ¹ : ብእሲቱ : ለ፩ ብእሲ : ዘስሙ : ሰቅራጦስ² : 20 እመኳንንቲሁ : ለዲዮቅልጥያኖስ ። ወውእቱ : ኮነ : ክርስቲያናዌ : ወእምድጎረዝ : ክሕደ : ወተረፈት : ዛቲ : ቅድስት : ብእሲቱ : ክርስቲያናዊት ። ወኮነ : ውእቱ : ሰቅራጦስ³ : ምታ⁴ : ይቤላ : አፈቅር : ሃይማኖተ : ክርስቶስ : አላ : ኢክሕድክዎ : ዘእንበለ : እምፍርሀተ : ኩነኔሁ : ለንጉሥ ። ወኮነት : ዛቲ : ቅድስት : ወለደት⁵ : እምኔሁ : ፪ ውሉደ : ወኢተክሀላ : ከመ : ታጥምቆሙ : ጥምቀተ : ክርስትና : በሀገረ : 25 አንጾኪያ : በእንተ : ፍርሀተ : ንጉሥ : ወእምፍርሀተ⁶ : ምታ ። ወበእንተ : ብዝኃ : ፍቅ * ራ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወተጋደለት : ዓቢያ⁷ : ከመ : ታጥምቆሙ : ለውሉዳ : ጥምቀተ : ክርስትና ። ወነሥአቶሙ⁸ : ወነሥአት : ምስሌሃ : ፪ አግብርተ : እምአግብርቲሃ : ወተጽዕነት : ውስተ : ሐመር : እንዘ : ትፈቅድ : ሐዊረ : ኅበ : ሀገረ : እስክንድርያ⁹ ። ወፈቀደ : እግዚአብሔር : ከመ : ይክሥት : ዕበየ : አሚኖታ : 30 ለትውልድ : ዘይመጽእ ። ወአንሥአ : እግዚአብሔር : ውስተ : ባሕር : ነፋስ : አውሎ : ዓቢያ : ወዕፁብ¹⁰ : ፈድፋደ : እስክ : አልጸቀት : ይእቲ : ሐመር : ለሰጢም¹¹ ። ወፈርሀት : ዛቲ : ቅድስት : ከመ : ኢይሰጠሙ : ውሉዳ : ዘእንበለ : ጥምቀት ።

*A 227r°b

²⁵ < E, P — ²⁶ E, P ወአምኑ : በሃይማኖት : (P በሃይማኖቶሙ) በጽድቅ : ወበርትዕ ። — ²⁷ A ጎድግለ : — ²⁸ A, P ወይቤልዎሙ : — ²⁹ P ወዘጊገይነ : — ³⁰ A የሐልዮ : — ³¹ A ወበመካናት : — ³² A ሠናተ : ¹ + ወኮነት : E, P — ² E ሰቅራጥስ ; P አስቅራጦስ : — ³ E, P ሰቅራጥስ : — ⁴ A ምት : — ⁵ A

mais il a souffert et est mort dans la chair seulement sans séparation d'avec sa divinité.» Quand ses lettres parvinrent chez ces gens, ils les lurent, se détournèrent de leur erreur et confessèrent la foi juste et droite. Leurs évêques vinrent et confessèrent devant notre père le patriarche la croyance droite et véritable. Ils implorèrent notre père, le patriarche abbā Sentyu, et lui dirent: «Pardonne-nous notre faute et notre erreur.» Ce père leur ordonna de se prosterner devant tous les évêques, les prêtres et le peuple et de leur dire: «Pardonnez-nous ce en quoi nous avons fauté et erré, car Satan nous a trompés.» Ils firent comme (le) leur avait ordonné le patriarche et il leur pardonna leur faute. Ce père s'occupait beaucoup des églises et de leur construction et des hôtelleries pour les étrangers. Il donnait ce qui lui restait aux pauvres et aux indigents. Il mena une belle conduite et plut à Dieu. Les jours de sa charge furent de quinze ans et il mourut en paix. Que sa prière et sa bénédiction soient avec nous, amen.

² [En ce jour aussi, (il y a) la consécration de Dabra Sinā et abbā Yesderā de Sinā. Que Dieu ait pitié par sa prière de Fāsilādās dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 25 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour, il y a la sainte Sārā (= Sara) la martyre et ses deux enfants. Cette sainte était des gens de la ville de 'Anṣokiyā (= Antioche), (c'était) la femme d'un homme du nom de Saqrāṭos (= Socrate) d'entre les officiers de Diyoqletyānos (= Dioclétien). Il était chrétien puis devint renégat. Cette sainte sa femme resta chrétienne. Ce Saqrāṭos son mari lui disait: «J'aime la foi du Christ, en vérité je n'ai renié celui-ci que par crainte du châtement de l'empereur.» Cette sainte avait eu de lui deux enfants et n'avait pu les faire baptiser du baptême chrétien dans la ville de 'Anṣokiyā par crainte de l'empereur et par crainte de son mari. À cause de la grandeur de son amour pour notre Seigneur Jésus-Christ, elle lutta beaucoup pour faire baptiser ses enfants du baptême chrétien. Elle les prit et prit avec elle deux serviteurs parmi ses serviteurs et s'embarqua sur un bateau, voulant aller à la ville d'Alexandrie. Dieu voulut révéler la grandeur de sa foi aux générations à venir: Dieu fit se lever sur la mer un vent de tempête très fort et violent si bien que le bateau fut près de sombrer. Cette sainte craignit que ses enfants

² Cette commémoration manque dans P.

ⲙⲟⲗⲁⲣⲉⲛⲓ : --- ⁶ A ⲙⲗⲡⲉⲥⲧ : — ⁷ + ⲛⲉⲗ : P — ⁸ + ⲗⲣⲉⲥⲫ : E, P — ⁹ + ⲛⲓⲛ : ⲗⲓⲓ : ⲗⲧⲥⲛⲓ : ⲗⲫ : ⲗⲗⲗⲓⲛⲓ : E, P — ¹⁰ E ⲙⲡⲓⲛⲟ : — ¹¹ E, P ⲗⲧⲛⲧⲡⲉ " —

ወተንሥአት ፡ ሶቤሃ ፡ ወጸለየት ፡ ጸሎተ ፡ ነዊሃ¹² ፡ ወሰጠቀት ፡ ጥባ ፡ ዘየማን ፡
 ወነሥአት ፡ እምደም ፡ ወአተበት ፡ ቦቱ ፡ ትእምርተ ፡ መስቀል ፡ ዲበ ፡ ፍጽምሙ ፡
 ፣ ለ፪ውሉዳ ፡ በዲበ ፡ ልቦሙ¹³ ፡ ወአጥመቀቶሙ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ፫ጊዜ ፡ እንዘ ፡
 ትብል ፡ በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወእምድኅረ ፡ ገብረት ፡ ዘንተ ፡
 ኮነ ፡ ዛሕነ ፡ ዓቢየ ፡ በውስተ ፡ ባሕር ።

5

ወሶበ ፡ በጽሐት ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ አቅረበት ፡ ውሉዳ ፡ ኅበ ፡ አባ ፡ ጴጥ
 ሮስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ከመ ፡ ያጥምቆሙ ፡ ጥምቀተ ፡ ክርስትና ፡ ምስለ ፡ ውሉዳ¹⁴ ፡
 ሀገር ። ወሶበ ፡ አጥመቀ ፡ ፩እምውሉዳ ፡ ሀገር ፡ ወነሥአሙ ፡ ለውሉዳ ፡ ከመ ፡
 ያጥምቆሙ ። ወሶቤሃ¹⁵ ፡ ረግዓ ፡ ማይ ፡ ወኅደኅሙ ፡ ወነሥአ ፡ ካልአ ፡ እምውሉዳ ፡

*A 227v°a

ሀገር ፡ ወተፈትሐ ፡ ማይ ፡ ወአጥመቀ ። ወእምዘ ፡ ተመይጠ¹⁶ ፡ ወነሥአሙ ፡ * ለው
 ሉዳ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ ከመ ፡ ያጥምቆሙ ፡ ወሶቤሃ ፡ ረግዓ ፡ ማይ ፡ ካዕበ ፡ ወገብረ ፡
 ከመዝ ፡ ፫ጊዜ ፡ ወማይ ፡ ረግዓ¹⁷ ። ወአንከረ ፡ ወአብጽሐ¹⁸ ፡ ለዛቲ ፡ ቅድስት ፡ እምሙ ፡
 ወተስእላ ፡ በእንተዝ¹⁹ ፡ አይድዓቶ ፡ ኹሎ ፡ ዘኮነ ፡ እምኔሃ ፡ ወዘከመ ፡ ተንሥአ ፡ ላዕ

10

ሌሃ ፡ ነፋስ ፡ አውሎ ፡ በውስተ ፡ ባሕር ፡ ወዘከመ ፡ ሰጠቀት ፡ ጥባ ፡ ወአጥመቀቶሙ ፡
 ወሰአለቶ ፡ ከመ ፡ ይኅድግ ፡ ላቲ ፡ አበሳሃ ፡ በእንተ ፡ ዘደፈረት ፡ ወገብረት ። ወይቤላ ፡
 ቅዱስ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡ ኢትፍርሂ ፡ እስመ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘአጥመቆሙ ፡
 ለውሉድኪ ፡ በእዴሁ ፡ መለኮታዊት ፡ ሶበ ፡ አጥመቂዮሙ ፡ አንቲ ፡ በውስተ ፡ ባሕር ።

15

ወሶበ ፡ ፈጸመት ፡ ውሉዳ ፡ በጥምቀት ፡ ቅድስት ፡ እምእዴሁ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ ጴጥሮስ ፡
 ሊቀ ፡ ጳጳሳት ፡ ወተመጠዉ ፡ እምሥጢራተ ፡ ቅድሳት ፡ ወተመይጠት ፡ ኅበ ፡ ምታ ፡
 ውስተ ፡ ሀገረ ፡ አንጾኪያ ። ወሶበ ፡ በጽሐት ፡ ኅቤሁ ፡ ተቈጥዓ ፡ ላዕሌሃ ፡ በእንተ ፡
 ዘገብረት ፡ ወሐረ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ወአስተዋደያ ፡ ወነገሮ ፡ ዘከመ ፡ ገብረት ። ወአብ

20

ጽሐ ፡ ኅበ²⁰ ፡ ንጉሥ ፡ ወይቤላ ፡ ለምንት ፡ ሖርኪ ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡
 ከመ ፡ ትዘምዊ²¹ ፡ ምስለ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ። ወአውሥአቶ ፡ ቅድስት ፡ ወትቤሎ ፡
 እስመ ፡ ክርስቲያንሰ ፡ ኢይዜምዉ ፡ ወኢያመልኩ ፡ ጣዖታተ ፡ ወዘፈቀድከ ፡ እምድኅ
 ረዝ ፡ ግበር ፡ እስመ ፡ አንተ ፡ ኢትሰምዕ ፡ እምኔየ ፡ ካልአ ፡ ነገረ ። ወይቤላ ፡ ንጉሥ ፡

25

*A 227v°b

ንግርኒ ፡ ዘኮነ ፡ እምኔኪ ፡ በሀገረ ፡ እስክንድር*ያ ፡ ወኢተሰጥወቶ ፡ አሐተ ፡ ቃለ²² ፡
 ግሙራ ። ወአዘዘ ፡ ንጉሥ ፡ ከመ ፡ ይእስሩ²³ ፡ እደዊሃ ፡ ድኅሪተ ፡ ወይረስይዎሙ ፡
 ለውሉዳ ፡ ዲበ ፡ ከርሣ ፡ ወያውዕይዎሙ ፡ ለ፫በእሳት ። ወሚጠት ፡ ገጸ ፡ ቅድስት ፡
 መንገለ ፡ ምሥራቅ ፡ ወጸለየት ፡ ወእምዘ ፡ አውዓይዋ ፡ ምስለ ፡ ውሉዳ ፡ በእሳት ፡
 ወነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ²⁴ ። ጸሎቶሙ ፡ ትዕቀበነ ፡ ለኩልነ ፡ አሚን ።

30

*P 63r°b l. 15

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮሙ ፡ ለደራ ፡ ወለአባ ፡ ዮሐንስ ፡ ሊቀ ፡ ጳጳሳት ።
 ጸሎቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን ።]

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮሙ ፡ ለቅዱስ ፡ አባ ፡ በብኑዳ ፡ ባሕታዊ ፡ ወለቅዱስ ፡
 ቴዎድሮስ ፡ መስተጋድል ፡ ወጀሰማዕታት ፡ እለ ፡ ነሥኡ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በብሔረ ፡
 ፋርስ ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቶሙ ፡ ለቅዱሳኒሁ ፡ ለዓለም ፡ አሚን ።

35

¹² + ወእምዘ ፡ ነሥአት ፡ መላፄ ፡ E, P — ¹³ E, P ወዲበ ፡ ልቦሙ ፡ ዲበ ፡ እንግድዓቲሆሙ ፡ ወዲበ ፡
 ዘባናቲሆሙ ፡ ለክልኤሆሙ ፡ ውሉዳ ፡ — ¹⁴ < A — ¹⁵ A ወወሶቤሃ ፡ — ¹⁶ + ማይ ፡ E, P — ¹⁷ E, P ደረ
 ግዕ ፡ — ¹⁸ A ወአብጽሐ ፡ — ¹⁹ E, P ወበእንተዝ ፡ — ²⁰ < E, P — ²¹ E, P ትዘምዊኑ ፡ — ²² E ነገረ ፡
 ወቃለ ፡ — ²³ A ይእስሩ ፡ — ²⁴ + በመንግሥተ ፡ ሰማያት ። E, P

ne fussent engloutis sans baptême. Elle se leva alors, fit une longue prière, déchira son sein droit, prit du sang, en marqua du signe de la croix le front de ses deux enfants (et) leur cœur et les plongea trois fois dans la mer en disant: «Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint.» Après qu'elle eut fait cela,
5 il y eut un grand calme sur la mer.

Quand elle fut arrivée à la ville d'Alexandrie, (la sainte) présenta ses enfants à abbā Pēṭros (= Pierre) le patriarche pour qu'il les baptisât du baptême chrétien avec les enfants de la ville. Quand il eut baptisé un des enfants de la ville, il prit ses (= de Sārā) enfants pour les baptiser. Aussitôt, l'eau se
10 solidifia. Il les laissa et prit un autre des enfants de la ville; l'eau se liquéfia et il (le) baptisa. Ensuite il prit à nouveau les enfants de cette sainte pour les baptiser et, aussitôt, l'eau se solidifia encore. Il agit ainsi trois fois et l'eau se solidifia. Il s'étonna, fit venir cette sainte leur mère et l'interrogea à ce sujet.
15 Elle lui apprit tout ce qui lui était arrivé, comment un vent de tempête s'était levé contre elle en mer et comment elle avait déchiré son sein et les avait baptisés. Elle lui demanda de lui pardonner sa faute — d'avoir osé faire (cela). Le saint abbā Pēṭros lui dit: «N'aie pas peur, car c'est notre Seigneur le Christ qui a baptisé tes enfants de sa main divine quand toi, tu les as baptisés en mer.» Quand elle eut rendu ses fils parfaits par le baptême saint
20 (donné) de la main du saint abbā Pēṭros le patriarche et (qu')ils eurent reçu les saints Mystères, (la sainte) retourna chez son mari dans la ville de 'Anṣokiyā. Quand elle arriva auprès de lui, il se mit en fureur contre elle à cause de ce qu'elle avait fait. Il alla auprès de l'empereur, la dénonça et raconta à celui-ci comment elle avait agi. Il la fit venir auprès de l'empereur et
25 (celui-ci) lui dit: «Pourquoi es-tu allée à la ville d'Alexandrie pour forniquer avec le peuple des chrétiens?» La sainte lui répondit et lui dit: «Les chrétiens ne forniquent ni n'adorent les idoles. Après cela, fais ce que tu veux: tu n'entendras pas d'autre parole de moi.» L'empereur lui dit: «Dis-moi ce qui en a été de toi dans la ville d'Alexandrie.» Elle ne lui retourna pas un seul
30 mot. L'empereur ordonna de lui lier les mains derrière (le dos), de lui mettre ses enfants sur le ventre et de les brûler (tous) trois par le feu. La sainte tourna son visage vers l'orient et pria. Puis on la brûla par le feu avec ses enfants et ils reçurent la couronne du martyre. Que leur prière nous garde tous, amen.

35 [En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Darā et d'abbā Yoḥannes (= Jean) le patriarche. Que leur prière soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

En ce jour aussi, (il y a) la commémoration du saint abbā Babnudā (= Paphnuce) le solitaire, du saint Tēwodros (= Théodore) le combattant (spirituel) et des cent martyrs qui reçurent la couronne du martyre dans le pays de
40 Fārs (= Perse). Que Dieu ait pitié de nous par la prière de ses saints à jamais, amen.

አመ : ቼጌ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : ሱሶንዮስ¹ : ሰማዕት : ወልደ : ሶሲጴጥሮስ² ። ለዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : አቡሁ : ዓርኮ : ለንጉሥ : ዲዮቅልጢያኖስ³ ። ወአስተርአዮ⁴ : መልአክ : እግዚአብሔር : ወአጽንዓ : ልቦ : ከመ : ይኩን : ሰማዕተ : ወኮነ : ዝንቱ : ነገር : 5
 ውስተ : ሕሲናሁ ። ወእምድኅረዝ : ፈነዎ : ንጉሥ : ኅበ : ሀገረ : ኒቆሚድያ⁵ : ወፈነወ⁶ : ኅቤሆሙ : መጽሐፈ : ከመ : የሐድሱ : አምልኮ : ጣዖታት ። ወሶበ : ርእየ : ቅዱስ : ዘንተ : ሐዘነ : ፈድፋድ ። ወእምዝ : ፈነወ : ወአብጽሐ : ኅቤሁ⁷ : ፩ ቀሲስ : ወተምሀረ : እምኔሁ : ትምሀርተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወአጥመቆ : ጥምቀተ : ክርስትና ።
 * ወእምድኅረዝ : ተመይጠ : ኅበ : ሀገረ : አንጾኪያ : ወረከበ : እምዘ : ወለደት : እኅቱ⁸ : 10
 ወልደ : ውሉጥ⁹ : ፍጥረቱ ። ወእምቅድሜሁ¹⁰ : ወለደት : ወለተ : ወቀተሊታ : ወስትዮት : ደማ : ወኅደረ : ውስቲታ : ሰይጣን ። ወኮነት¹¹ : በሥራይ : ታስተርአ¹² : በአምሳለ : ሦፍ : ወከይሲ : ወሶበ : ይትወለድ : ሕፃን : እምውሉደ : ሰብአ : ይእቲ : ሀገር : ትወርድ¹³ : ኅቤሁ : ወትቀትሎ : ወትሰቲ : ደም ። ወሶበ : ርእየ : ቅዱስ : ሶስንዮስ¹⁴ : ዘንተ : ነሥአ : ኰናተ : በእዴሁ : ወቀተላ : ለእኅቱ : ወለወልዳ : እስመ : 15
 ውእቱ : ወልደ : ሰይጣን : ወቀተሎ : ለምታ : ወለአቡሁ¹⁵ : ፣ እስመ : እሙንቱ¹⁶ : መሠርያን¹⁷ ።

* A 228r^a

ወእምድኅረዝ : ተመይጠ : ኅበ : ሀገረ : ኒቆሚድያ¹⁸ : ወበጽሐ : ኅበ : ውእቱ : ቀሲስ : ዘአጥመቆ : ጥምቀተ : ክርስትና : ወነገር¹⁹ : ዘኮነ : እምኔሁ ። ወሶበ : ተመይጠ : ኅበ : ሀገሩ : ወአእመረ : አቡሁ : ዘኮነ : እምኔሁ : ወፈቀደ : ከመ : ይቅትሎ : 20
 ወአስተዋደዮ : ኅበ : ንጉሥ ። ወውእቱ : ጊዜ : ኮነ²⁰ : ቅዱስ : ሶስንትዮስ²¹ : ኅበ : ቤተ : ጣዖታት : ወአዘዞሙ : በኃይሉ : ለክርስቶስ : ከመ : ይረዱ : ውስተ : ሲኦል : ወሶቤሃ : ከሠተት : አፋሃ : ምድር : ወውሕጠቶሙ ። ወተሰምዓ : ዜናሁ : ለቅዱስ : ሶስንትዮስ²² : ከመ : ውእቱ : አጥፍአ : አማልክቲሆሙ²³ : ወአስተዋደዮ : ካዕበ : አቡሁ : ኅበ : ንጉሥ ። ወተምዓ : ላዕሌሁ : ንጉሥ : ወአዘዘ : ከመ : ይኩንንዎ : ኰነኔ : 25
 ዓቢየ : ወዘበጥዎ : ወቀሠፍዎ : በድቡሳት : ዘብርት : * ወአኬድዎ : በመንኰራኰራት : ወቀጥቀጥዎ : በምክያድ : ዘያከይዱ : ቦቱ : እክለ : ወእምዝ : ሰሐብዎ : ውስተ : ሀገር ። ወኮነ : እግዚአብሔር : ያነሥአ : ወያስተዔግሃ : ውስተ : ዝንቱ : ኰሉ : ኰነኔ : ወመልአክ : እግዚአብሔር : ይሔውጾ²⁴ : ፣ ኰሎ : ጊዜ²⁵ : ወይፌውስ²⁶ : ቀሳላቲሁ : ወያነሥአ : ጥዑየ : ዘእንበለ : ሙስና ። ወብዙኃን : ሰብእ : ፣ በእንቲአሁ : አምኑ²⁷ : 30
 በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወኮነ : ሰማዕተ ። ወሶበ : ደክመ : ንጉሥ : እምኰነኔሁ : አዘዘ²⁸ : ከመ : ይምትሩ : ርእሶ : ፣ ወመተሩ : ርእሶ²⁹ : ቅድስተ : በሰይፍ : ወነሥአ : እክሊለ : ስምዕ : ወትፍሥሕት³⁰ : በመንግሥተ : ሰማያት : ዘለዓለም³¹ ። ወኅሉልቆሙ³² : ለእለ : ኮነ : ሰማዕተ : በአምጣነ : ኰነኔሁ : ለዝንቱ : ቅዱስ :

* A 228r^b

¹ E, P ሱሶንዮስ : — ² P ሶሲጴጥሮስ : — ³ + ካሓዲ : ዘነግሠ : E, P — ⁴ A ወአስተርአዮ : — ⁵ E, P ኒቆሚድያ : — ⁶ A ወወፈነወ : — ⁷ < E, P — ⁸ < A — ⁹ E, P ወውሉጥ : — ¹⁰ A ወእምድሜሁ : — ¹¹ E, P ወኮነ : — ¹² E, P ያስተርአ : — ¹³ A ትውልድ : — ¹⁴ E, P ሱሶንዮስ : — ¹⁵ + መሠርያን : E, P — ¹⁶ < P — ¹⁷ E ያሐምዎ : ለሰብእ : ወይቀትልዎ : በሥራይ ። — ¹⁸ E, P ኒቆሚድያ : — ¹⁹ + ኰሎ : E, P — ²⁰ E, P ሐረ : — ²¹ E ሶስንዮስ ; P ሱሶንዮስ : — ²² E ሶስንዮስ ; P ሱሶንዮስ : — ²³ E, P

፲፯ ወ ፬፻ ወ ፯ ሰማዕታት ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረን³³ ፡ በጸሎቱ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ሶሰንዮስ ፡ ወበጸሎቶሙ ፡ ለኩሎሙ ፡ እለ ፡ ኮኑ ፡ ሰማዕተ ፡ ምስሌሁ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።

*P 64r°a1.4

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ስምዓ ፡ ኮነ ፡ ዮሐንስ ፡ ወልደ ፡ ፀራቢ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እምሰብእ ፡ ነነዌ ። ወኮነ ፡ አቡሁ ፡ ይፀርብ ፡ ግልፎ ፡ ወያመልክ³⁴ ፡ ጣዖታተ ፡ 5
ወእሙ ፡ ክርስቲያናዊት ፡ ይእቲ ። ወሶበ ፡ ኃጥአት ፡ ወልደ ፡ ሰአለት ፡ ኅበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወወለደት ፡ ዘንተ ፡ ቅዱስ ፡ ወሰመዩቶ ፡ ስም ፡ በኅቡእ ፡ ዮሐንስ ።
ወሶበ ፡ ኮኖ ፡ ፳ ዓመተ ፡ ኮነ ፡ ይትለአክ ፡ ለአቡሁ ፡ ወይሠይጥ ፡ ሎቱ ፡ ግልፎ³⁵ ፡ ዘፀረቦ ። ወበአሐቲ ፡ ዕለት ፡ እንዘ ፡ የሐውር ፡ ይሢጥ ፡ ጣዖተ ፡ ተራከቦ ፡ መልአክ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወነገሮ ፡ ከመ ፡ ጣዖት ፡ ማኅደረ ፡ ሰይጣን ፡ ውእቱ ፡ ወአዘዞ ፡ ከመ ፡ 10
ይግድፍ ፡ እምእደዊሁ ፡ ወመሀሮ ፡ ሃይማኖተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ። ወገብእ ፡ ቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡ ኅበ ፡ አቡሁ ፡ ወይቤሎ ፡ አልቦ ፡ አምላክ ፡ ዘእንበለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈጣሬ ፡ ሰማይ ፡ * ወምድር ፡ አንሰ ፡ ኢይሰግድ ፡ ለግብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ ። ወሰሚዖ ፡ አቡሁ ፡ አሰሮ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወመጽአት ፡ እሙ ፡ ወአጥብዓቶ ፡ ልቦ ፡ ከመ ፡ ይክዐው ፡ ደም ፡ በእንተ ፡ ስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ 15
ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ። ወእምዝ ፡ መጽኤ ፡ ሰብእ ፡ ሀገር ፡ ከመ ፡ ይኒጥዎ ፡ በነገሮሙ ፡ ወይቤልዎ³⁶ ፡ አወልድ ፡ ለምንት ፡ ተኃድግ ፡ ለማልክተ ፡ አቡክ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡ አንሰ ፡ ኢይሰግድ³⁷ ፡ ለግብረ ፡ እደ ፡ ሰብእ ፡ እስመ ፡ እሙንቱ ፡ ማኅደረ ፡ አጋንንት ፡ ርኩሳን ። ወሰሚዖ ፡ አቡሁ ፡ ቃለ ፡ ወልዱ ፡ ነሥአ ፡ ምሳሮ ፡ ወመተረ ፡ ክሳዶ ፡ ወኢወድቀ ፡ አላ ፡ ቆመ ፡ በእገሪሁ ፡ ወተጠምቀ ፡ በደሙ ። 20
ወመጽአት ፡ እሙ ፡ ወአንሥአት³⁸ ፡ ወትቤ ፡ እእግዚእየ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘለክ ፡ ይደሉ ፡ ስብሐት ፡ ተወከፍ ፡ እምኔየ ፡ ዘንተ ፡ ቍርባነ ፡ ዘተወከፍክ ፡ ቍርባነ ፡ አቤል ፡ በበድው ። ወቦእ ፡ ሰይጣን ፡ ውስተ ፡ ልቦ ፡ አቡሁ ፡ ወአእበዶ ። ወእምዝ ፡ ነሥአቶ ፡ ብእሲቱ ፡ ወወሰደቶ³⁹ ፡ ኅበ ፡ መቃብረ ፡ ወልዳ ፡ ወጸለየት ፡ በእንቲአሁ ፡ ወመጽአ ፡ ቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡ በሌሊት ፡ ወረገዞ ፡ ለአ*ቡሁ ፡ በኩናት ፡ ወወፅአ ፡ እምኔሁ ፡ ሰይ 25
ጣን ። ወእምዝ ፡ አምነ ፡ ወተጠምቀ ፡ በስሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ⁴⁰ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

*P 64r°b

*P 64r°c

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ስምዖሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ስብቢጣራስ⁴¹ ፡ ወአባ ፡ ስርጋ⁴² ፡ ወድራይስ ፡ ወበሳይ⁴³ ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ⁴⁴ ፡ 30
አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፳፯ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ወክቡር ፡ ፈቅጦር ፡ ሰማዕት ። ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ስሙ ፡ ለአቡሁ ፡ ሀርማኖስ ፡ ሊቀ ፡ ሐራሁ ፡ ለንጉሥ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ ወመማክሪሁ ። 35

Dieu ait pitié de nous par la prière de ce saint Sosanyos et par la prière de tous ceux qui devinrent martyrs avec lui, dans les siècles des siècles, amen.

[En ce jour aussi devint martyr Yoḥannes (= Jean), le fils d'un charpentier. Ce saint était des gens de Nanawē (= Ninive). Son père taillait des statuettes et adorait les idoles. Sa mère était chrétienne. Comme elle n'avait pas d'enfant, elle implora Dieu. Elle enfanta ce saint et, en secret, l'appela du nom de Yoḥannes. Quand il eut huit ans, il servit son père et vendit pour lui les statues qu'il avait taillées. Un jour, alors qu'il allait vendre une idole, un ange de Dieu vint à sa rencontre et lui dit que l'idole était la demeure de Satan. Il lui ordonna de (la) jeter² et lui enseigna la foi de notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! Le saint Yoḥannes retourna chez son père et lui dit: «Il n'y a pas d'autre Dieu que Dieu, créateur du ciel et de la terre. Moi, je ne me prosterne pas devant l'œuvre de la main des hommes.» Entendant (cela), son père le (fit) lier en prison. Sa mère vint et affermit son cœur afin qu'il versât son sang pour le nom de notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! Ensuite les gens de la ville vinrent pour le flatter avec leur discours, ils lui dirent: «Enfant, pourquoi abandonnes-tu les dieux de ton père?» Le saint Yoḥannes leur dit: «Moi, je ne me prosterne pas devant les œuvres de la main des hommes, car elles (sont) la demeure des démons impurs.» Ayant entendu la parole de son fils, le père prit sa hache et lui coupa le cou. (Le saint) ne tomba pas mais resta debout sur ses pieds et fut baptisé de son (propre) sang. Sa mère vint, (le) souleva et dit: «Mon Seigneur Jésus-Christ, toi à qui convient la louange, agréé ce sacrifice de ma part, (toi) qui as agréé le sacrifice de 'Abēl (= Abel) dans la solitude.» Satan entra dans le cœur de son père et le rendit fou. Puis sa femme le prit, l'amena au tombeau de son fils et pria pour lui. Le saint Yoḥannes vint de nuit, perça son père avec une lance et Satan sortit de lui. Ensuite (le père) crut et fut baptisé au nom de notre Seigneur Jésus-Christ — gloire à lui! Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

[En ce jour aussi, (il y a) le martyr des saints Sebebiṭārās, abbā Sergā, Derāyes et Basāy. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 27 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour devint martyr le saint et illustre Fiḡṭor (= Victor). Le nom du père de ce saint était Hermānos (= Romanus), général de l'empereur Diyo-

² Littéralement «de la jeter hors de ses mains».

³³ < A — ³⁴ P ወያመልኩ : — ³⁵ E ግልጽሁ : — ³⁶ P ወይልዎ : — ³⁷ < P — ³⁸ E ወነሥአት : እም ደሙ : — ³⁹ < P — ⁴⁰ P ፍቁሩሙ : — ⁴¹ E ሰብቢጥራሰ : — ⁴² P ወእስርጋ : — ⁴³ E ወላይሰ ሥ — ⁴⁴ P ፍቁሩ :

*A 228v°a

ወኮነ ፡ ፣አሐዱ ፡ ምክር¹ ፡ ምስለ ፡ ንጉሥ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ በአምልኮ ፡ ጣዖታት ፡
 ወስማ ፡ ለእሙ ፡ ለቅዱስ ፡ ፊቅጦር² ፡ ማርታ ፡ ወኮነት ፡ ክርስቲያናዊት ። ወሶበ ፡
 ልሀቀ ፡ ቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡ ቀርቦ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ወኮነ ፡ ሣልሳይ ፡ በሢመት ፡ ውስተ ፡
 ቤተ ፡ መንግሥት ። ወ*ኮነ ፡ መዋዕሊሁ ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፡ ጽዳመተ ፡ ወመነነ ፡ ዘንተ ፡
 ዓለመ ፡ ወክብሮ ፡ ወኮነ ፡ ኢይበልዕ ፡ ሥጋ ፡ ወኢይሰቲ ፡ ወይነ ። ወይጸውም ፡ ወትረ ፡ 5
 ወይጼሊ ፡ ጸሎታተ ፡ ብዙኃተ ፡ ዘእንበለ ፡ ጽርዓት ፡ በሌሊት³ ፡ ወበመዓልት ፡
 ወይሔውጸው⁴ ፡ ለሙቁሐን⁵ ፡ ወለነዳያን ፡ ወለምስኪናን ። ወሶበ ፡ ቀተልዋ ፡
 ለቅድስት ፡ ቴዎዳዳ ፡ እምሙ ፡ ለቅዱሳን ፡ ቆዝምስ ፡ ወዲሚያኖስ⁶ ፡ ኢደፈረ ፡ መኑሂ ፡
 ከመ ፡ ይቅብራ ፡ በእንተ ፡ ፍርሀተ ፡ ንጉሥ ። ወመጽአ ፡ ቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡ ወጸረ ፡
 ሥጋሃ ፡ ወቀበራ ፡ ወኢፈርሃ ፡ እምንጉሥ ። ወኮነ ፡ ይጌሥጸ⁷ ፡ ለአቡሁ ፡ ብዙኃ ፡ ጊዜ ፡ 10
 በእንተ ፡ አምልኮቱ ፡ ለጣዖታት ። ወአስተዋደዮ⁸ ፡ አቡሁ ፡ ኅበ ፡ ንጉሥ ፡ ወሶበ ፡
 አብጽሐ ፡ ንጉሥ⁹ ፡ ኅቤሁ ፡ ፈትሐ ፡ ቅናቶ ፡ ወወገራ ፡ ውስተ ፡ ገጹ ፡ ለንጉሥ ፡ እንዘ ፡
 ይብል ፡ ንሣእ ፡ ሀብተከ ፡ ዘወሀብከኒ ፡ ወጸረፈ ፡ ላዕለ ፡ ንጉሥ ፡ ወላዕለ ፡ ጣዖታቲሁ ።
 ወአመከሮ ፡ ሀርማኖስ ፡ ለንጉሥ¹⁰ ፡ ከመ ፡ ይፈንዎ ፡ ለፊቅጦር ፡ ውስተ ፡ ሀገረ ፡
 እስክንድርያ¹¹ ፡ ወይኩንንዎ¹² ፡ በሀዩ ። ወአውፅእዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡ ወለጎምዎ ፡ 15
 አፋሁ ፡ በልጓም ። ወኮነት ፡ እሙ ፡ ታስተፋንዎ ፡ በብዙኅ ፡ ብካይ ። ወአዘዘ ፡ ለእሙ ፡
 በእንተ ፡ ነዳያን ፡ ወምስኪናን ፡ ወእቤራት ፡ ወእጓለ ፡ ማውታ ፡ ከመ ፡ ተሐውጸው ፡
 ወተሀቦሙ ፡ ኩሎ ፡ ዘይፈቅዱ ።

*A 228v°b

ወሶበ ፡ በጽሐ ፡ ኅበ ፡ ሀገረ ፡ እስክንድርያ ፡ ኅበ ፡ ኤርሜንዮስ¹³ ፡ መኩንን ፡ ወኩ
 ነኖ¹⁴ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ። ወአስተርአዮ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወመሰጠ ፡ ነፍሶ ፡ 20
 ወአዕረጎ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፡ ወአርአዮ ፡ ማኅደረ ፡ ብርሃናዊያተ ፡ ወሚጦ ፡ ኅበ ፡
 ሥጋሁ¹⁵ ። * ወመኩንንስ ፡ ኩነኖ ፡ ካዕበ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ፡ በተይ ፡ ወዝፍት ፡ እምድኅረ ፡
 አፍልሀዎሙ ፡ በእሳት ። ወእምድኅረዝ ፡ አስከብዎ ፡ ዲበ ፡ ዓራተ ፡ ኅጺን ፡ ወአንደዱ ፡
 መትሕቴሁ ፡ እሳተ¹⁶ ፡ ወወደይዎ ፡ ውስተ ፡ ምንዳደ ፡ ብለኔ ፡ ወኩንንዎ ፡ በዘዘዚ
 አሁ¹⁷ ፡ ኩነኔ ። ወእግዚአብሔር ፡ ያጸንዎ ፡ ወያስተዔግሃ¹⁸ ፡ በውስተ ፡ ኩሎ¹⁹ ፡ ኩነኔ ፡ 25
 ወይፌኑ ፡ ኅቤሁ ፡ መልአኮ ፡ ወይፌውስ ፡ ቍስላቲሁ ። ወእምድኅረዝ ፡ ፈነዎ ፡ ለቅዱስ ፡
 ፊቅጦር ፡ ኅበ ፡ ፣ሀገረ ፡ አንዴናው²⁰ ፡ ወኩንንዎ ፡ በሀዩ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ፡ ወመተሩ ፡
 ልሳኖ ፡ ወረሰዩ ፡ ውስተ ፡ ገበዋቲሁ ፡ ቅንዋተ ፡ ኅጺን ፡ እንዘ²¹ ፡ አርሰንዎሙ ፡ በእ
 ሳት ፡ ወእግዚአብሔር ፡ ያጸንዎ ፡ ወያስተዔግሃ²² ። ወእምድኅረዝ ፡ ሞቅሕዎ ፡ ውስተ ፡
 ማኅፈደ ፡ በድው ፡ ከመ ፡ ይሙት ። ወኮነ ፡ ያእምር ፡ ግብረ ፡ ጸራብ ፡ ወይገብር ፡ መን 30
 ካተ ፡ ወይሰይጦሙ ፡ ወይሴሰይ ፡ በንስቲት ፡ እምኔሆሙ ፡ ወዘተረፈ ፡ ይሁብ ፡
 ለነዳያን²³ ፡ ወለምስኪናን ። ወበጽሐ ፡ አሐዱ ፡ መኩንን ፡ ወኅደረ ፡ ቅሩብ ፡ ኅበ ፡
 ውእቱ ፡ ማኅፈድ ፡ ወአይድዕዎ ፡ ዜናሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡
 ሀርማኖስ ፡ ሊቀ ፡ ሐራ ፡ ዘመንግሥተ ፡ አንጾኪያ ። ወአብጽሐ ፡ ውእቱ ፡ መኩንን ፡
 ኅቤሁ ፡ ወኔጦ ፡ ብዙኃ ፡ ወኢተመይጦ ፡ ኅቤሁ ፡ ወኢሰምዓ ፡ ትእዛዞ ። ወአዘዘ ፡ ከመ ፡ 35
 ይኩንንዎ²⁴ ፡ ኩነኔ ፡ ዓቢዩ ፡ ወሰሐቡ ፡ አስራዊሁ ፡ ወዘበጥዎ ፡ አፋሁ ፡ ወሰቀልዎ ፡

¹ E, P ምክሩ ፡ ወነገሩ ፡ ፩ — ² + ብፅዕት ፡ E, P — ³ A በመዓት ፡ — ⁴ A ወየሐውጸው ፡ —
⁵ + ወይመጸውት ፡ E, P — ⁶ E, P ወድምያኖስ ፡ — ⁷ A ይገሥጸ ፡ — ⁸ + ሎቱ ፡ E, P — ⁹ < E, P —
¹⁰ + ወይቤሎ ፡ E, P — ¹¹ + ኅበ ፡ ሂርሜኔዎስ ፡ መኩንን ፡ E, P — ¹² E, P ከመ ፡ ይኩንንዎ ፡ — ¹³ E,
 P ሂርሜኔዎስ ፡ — ¹⁴ E, P ወኩንንዎ ፡ — ¹⁵ + ዳግመ ፡ E, P — ¹⁶ < A — ¹⁷ A በዘዘዚአሁ ፡ — ¹⁸ A

qleṭyānos (= Dioclétien) et son conseiller. Il était d'un seul (et même) avis avec l'empereur Diyoqleṭyānos quant au culte des idoles. Le nom de la mère du saint Fiṭṭor (était) Mārtā (= Marthe), elle était chrétienne. Quand le jeune Fiṭṭor eut grandi, il se présenta à l'empereur et devint le troisième en dignité
 5 dans son palais. Ses jours, à ce moment-là, étaient de vingt ans. Il méprisa ce monde et ses honneurs. Il ne mangeait pas de viande ni ne buvait de vin. Il jeûnait continuellement et faisait de nombreuses prières, sans cesse, nuit et jour. Il visitait les prisonniers, les pauvres et les indigents. Quand on tua la sainte Tēwodādā (= Théodora), la mère des saints Qozmos (= Côme) et
 10 Dimiyānos (= Damien), personne n'osa l'enterrer, par peur de l'empereur. Le saint Fiṭṭor vint, emporta son corps et l'enterra: il n'eut pas peur de l'empereur. Il réprimandait souvent son père au sujet de son adoration des idoles. Son père le dénonça à l'empereur. Quand l'empereur le fit venir auprès de lui, (le saint) dénoua son ceinturon et le jeta au visage de l'empereur en
 15 disant: «Reprends ton présent que tu m'as fait.» Et il invectiva l'empereur et ses idoles. Hermānos conseilla à l'empereur d'envoyer Fiṭṭor à la ville d'Alexandrie et de l'y (faire) torturer. On fit sortir (de prison) le saint Fiṭṭor et on lui mit un mors à la bouche. Sa mère lui faisait ses adieux avec des larmes abondantes. Il recommanda à sa mère, à propos des pauvres, des indi-
 20 gents, des veuves et des orphelins, de les visiter et de leur donner tout ce dont ils avaient besoin.

Quand il arriva à la ville d'Alexandrie auprès de 'Ērmēnyos (= Arminius) le gouverneur, (celui-ci) lui fit subir une grande torture. L'ange de Dieu lui (= à Fiṭṭor) apparut, enleva son âme, la fit monter au ciel, lui montra les
 25 demeures lumineuses et la ramena dans son corps. Le gouverneur lui fit à nouveau subir une grande torture avec du soufre et du bitume après qu'on les eut fait bouillir au feu. Après cela, on le coucha sur un lit de fer et on alluma du feu en dessous. On le jeta dans le four d'un bain et on lui fit subir diverses (autres) tortures. Dieu le fortifiait, le rendait constant dans toutes les tortures
 30 et lui envoyait un ange; (celui-ci) guérissait ses plaies. Après cela, (le gouverneur) envoya le saint Fiṭṭor à la ville de 'Andēnāw (= Antinoé) et on lui y fit subir une grande torture. On lui coupa la langue et on lui mit dans les côtés des clous de fer en les ayant fait chauffer au feu. Dieu le fortifiait et le rendait constant. Après cela, on l'emprisonna dans une tour ruinée pour qu'il (y)
 35 mourût. Il connaissait le métier de charpentier. Il fabriquait des cuillers, les vendait, se nourrissait d'un peu de (ce qu')elles (rapportaient) et donnait ce qui restait aux pauvres et aux indigents. Un gouverneur arriva et demeura à proximité de la tour. On l'informa de l'histoire du saint Fiṭṭor, à savoir qu'il (était) le fils de Hermānos, le général du royaume de 'Anṣōkiyā. Le gou-
 40 verneur le fit venir auprès de lui et le caressa beaucoup. (Fiṭṭor) ne se tourna pas vers lui ni n'obéit à ses ordres. (Le gouverneur) ordonna de lui faire subir une grande torture: on lui arracha les muscles, on le frappa à la bouche, on le

ṣḥ+ḡḡḡ : — ¹⁹ < E, P — ²⁰ E, P ሀገር : ዘስግ : አንዲናው : (P አንዲናዎስ :) — ²¹ E, P እንተ : —
²² E, P ወፆስተግግግ ። — ²³ A ለነጻይ : — ²⁴ + ወኩነንዎ : E, P —

* A 229r°a

ቀላቀሊተ ፡ ወሰቀሉ ፡ ውስተ ፡ እደዊሁ ፡ አእባነ ፡ ክቡዳነ ። ወእምድኅረዝ ፡ ወረ
 ው*ዎ ፡ ውስተ²⁵ ፡ እሳት ፡ እንተ ፡ ትነድድ ፡ ወአፍልሑ ፡ ዝፍተ ፡ ወዘይተ ፡ ወከዓዉ ፡
 ላዕሌሁ ፡ ወአኬድዎ ፡ በምክያድ ፡ ወነክእዎ²⁶ ፡ ውስተ²⁷ ፡ አፉሁ ፡ በብሒእ ፡
 ወግንፋል ፡ ወመልሑ ፡ አዕይንቲሁ ። ወእምድኅረዝ ፡ አውፅእዎ ፡ ወሰቀልዎ ፡
 ቀላቀሊተ ፡ ወኮነ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ያስተርእ ፡ ሎቱ ፡ ወያጸንዖ ፡ ወያስተዔ
 ግዎ²⁸ ፡ ወይመይጥ²⁹ ፡ ሎቱ ፡ መልያልያቲሁ ።

ወሀለወት ፡ አሐቲ ፡ ወለት ፡ ዘመዋዕሊሃ ፡ ፲ ወ፮ ዓመት ፡ ኮነት ፡ ትርእዮ ፡ ለቅዱስ ፡
 ፊቅጦር ፡ እመስኮተ ፡ ቤታ ፡ እንዘ ፡ ይኳንንዎ³⁰ ፡ ወርእዮቶሙ ፡ ለመላእክት ፡
 ወበእደዊሆሙ ፡ አክሊላት ፡ ወእሙንቱ ፡ ያነብርዎሙ ፡ ዲበ ፡ ርእሱ ፡ ለቅዱስ ፡ ፊቅ
 ጦር ፡ ወአይድዓቶሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ዘከመ ፡ ርእዮት ፡ ወአንከሩ ፡ ፈድፋደ ፡ ወብዙኃን ፡
 አምኑ ፡ እምኔሆሙ ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወኮነ ፡ ሰማዕተ ። ወደእቲስ ፡
 ወለት ፡ አምነት ፡ በእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ³¹ ፡ በቅድመ ፡ መኩንን ፡ ወአዘዘ ፡
 ወይምትሩ³² ፡ ርእሳ ፡ ፣ ወመተሩ ፡ ርእሳ³³ ፡ ወነሥአት³⁴ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ።
 ወእምድኅረዝ ፡ አዘዘ ፡ መኩንን ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ ርእሶ³⁵ ፡ ለቅዱስ ፡ ፊቅጦር ፡
 ወመተሩ ፡ ርእሶ ፡ ቅድስተ³⁶ ፡ በሰይፍ ፡ ወነሥአ ፡ አክሊለ ፡ ሕይወት³⁷ ፡ በመንግ
 ሥተ ፡ ሰማያት ። ወነሥኡ ፡ ሰብእ ፡ መሃይምናን ፡ ሥጋሁ ፡ ለቅዱስ ፡ ወገንዝዎ ፡
 በአልባሳት³⁸ ፡ ሠናያት ፡ ክቡራት ፡ ወአንበርዎ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ንጹሕ ፡ እስከ ፡
 አመ ፡ በጽሐት ፡ እሙ³⁹ ፡ ማርታ ፡ እምሀገረ ፡ * አንጾኪያ ፡ ወሐንጾት ፡ ሎቱ ፡ ቤተ ፡
 ክርስቲያነ ፡ ሠናይተ ፡ ወአንበረት ፡ ሥጋሁ ፡ ውስቴታ ፡ ወኮነ ፡ እምኔሁ ፡ ተአምራት ፡
 ወመንክራት ፡ ዓበይት ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ ወትንብልናሁ ፡ የሀሉ ፡
 ምስሌነ ፡ አሜን ።

* A 229r°b

አመ ፡ ፳፰ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በሰመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ።
 በዛቲ ፡ ዕለት ፡ ኮነ ፡ ቅዱስ ፡ ሚልዮስ¹ ፡ ሰማዕት ። ዝንቱ ፡ አብ ፡ ኮነ ፡ ጽሙድ ፡
 ወመስተጋድል ፡ ዘአኅለፈ² ፡ ኹሎ ፡ መዋዕለ ፡ ሕይወቱ ፡ እንዘ ፡ የሐድር ፡ ውስተ ፡
 በዐታት ፡ ወአድባራት ። ወኅደረ ፡ ውእቱ ፡ ምስለ ፡ ፪ አርድእቱ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ኅበ ፡
 ሀገረ ፡ ኹላን³ ። ወወፅኡ ፡ ፪ ውሉዱ⁴ ፡ ለንጉሠ ፡ ኹላን⁵ ፡ ወምስሌሆሙ ፡
 አግብርቲሆሙ ፡ ወተክሉ ፡ መርበብታተ ፡ ከመ ፡ ያስግሩ ፡ ባቲ ፡ አራዊተ ፡ ከመ ፡
 ይቅትልዎሙ ፡ በኩናት ። ወሐሩ ፡ መጠነ ፡ ፵ ምዕራፍ ፡ ወተክሉ⁶ ፡ መርበብታቲሆሙ ።
 ወሶበ ፡ ጠብለልዎሙ ፡ ረከብዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ውስቴታ ፡ እንዘ ፡ ይለብስ ፡ ሠቀ ፡
 ጸጉር ፡ ወሥዕርቱ ፡ ነዊሃ ፡ ፈድፋደ ። ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ውሉደ ፡ ንጉሥ ፡ ፈርሑ ፡
 እምኔሁ⁷ ፡ ወሰአልዎ ፡ ወይቤልዎ ፡ አንተ ፡ ሰብእኑ ፡ አው ፡ መንፈስ ። ወአውሥእሙ ፡
 ወይቤሎሙ ፡ አንሰ ፡ ብእሲ ፡ ኃጥእ ፡ አኃድር ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ ደብር ፡ ወእስግድ⁸ ።

²⁵ + እቶነ ፡ E, P — ²⁶ E ወአንክእዎ ፡ P ወአምረርዎ ፡ — ²⁷ < E — ²⁸ A ወያስተግግዎ ፡ — ²⁹ A
 ያመይጥ ፡ — ³⁰ A ይኩንንዎ ፡ — ³¹ A ክርስቶ ፡ — ³² E, P መኩንን ፡ ከመ ፡ ይምትሩ ፡ — ³³ < E, P — ³⁴ A
 ወነሥአ ፡ — ³⁵ + ቅድስተ ፡ በሰይፍ ፡ E, P — ³⁶ < E, P — ³⁷ P ስምዕ ፡ — ³⁸ E, P በሰንጾናት ፡
 ወበአልባሳት ፡ — ³⁹ < E, P

suspendit la tête en bas et on suspendit à ses mains de lourdes pierres. Après cela, on le jeta dans un feu qui flambait, on fit bouillir du bitume et de l'huile et on (les) versa sur lui; on le broya avec une meule, on blessa¹ sa bouche avec du vinaigre et de la poudre de brique et on lui arracha les yeux. Après
 5 cela, on le sortit (de prison?) et on le suspendit la tête en bas. Notre Seigneur le Christ lui apparaissait, le fortifiait, le rendait constant et lui remettait les membres en place.

Il y avait une jeune fille dont les jours étaient de quinze ans, elle voyait le saint Fiḡtor de la fenêtre de sa maison alors qu'on le torturait. Elle vit des
 10 anges — (il y avait) des couronnes dans leurs mains —, et ils les mirent sur la tête du saint Fiḡtor. Elle fit connaître aux gens ce qu'elle avait vu; ils s'étonnèrent fort, beaucoup d'entre eux crurent en notre Seigneur Jésus-Christ et devinrent martyrs. Quant à la jeune fille, elle confessa notre Seigneur Jésus-Christ devant le gouverneur; (celui-ci) ordonna de lui couper la tête, on lui
 15 coupa la tête et elle reçut la couronne du martyre. Après cela, le gouverneur ordonna de couper la tête du saint Fiḡtor, on coupa sa sainte tête à l'épée et il reçut la couronne de vie dans le royaume des cieux. Des croyants prirent le corps du saint, l'ensevelirent dans des vêtements beaux (et) précieux et le déposèrent dans un endroit pur jusqu'à ce que sa mère Mārtā vînt de la ville
 20 de `Anṣokiyā. Elle construisit pour lui une belle église et y déposa son corps. Il s'en produisit de grands miracles et prodiges. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que son intercession soit avec nous, amen.

LECTURE DU 28 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

25 En ce jour, le saint Milyos devint martyr. Ce père était dévot et combattant (spirituel), (lui) qui passa tous les jours de sa vie en demeurant dans les grottes et les montagnes. Il demeura avec ses deux disciples dans une montagne au pays de Kuerāsān (= Khorassan). Les deux fils du roi de Kuerāsān sortirent (de la ville ayant) avec eux leurs serviteurs et ils plantèrent un filet
 30 pour y attraper des animaux sauvages (et) les tuer à la lance. Ils firent quarante milles et plantèrent leur filet. Quand ils le replièrent, ils y trouvèrent ce saint revêtu d'un sac de poil, ses cheveux (étaient) très longs. Quand les fils du roi le virent, ils eurent peur de lui, l'interrogèrent et lui dirent: «Es-tu un homme ou un esprit?» Il leur répondit et leur dit: «Je (suis) un pécheur, je
 35 demeure dans cette montagne et adore mon Seigneur Jésus-Christ, Fils du

¹ Le verbe ነከሀ : («blesser»), fort peu attesté en guèze, rend littéralement ici — avec la préposition ውስተ : — la tournure arabe نكی فی.

¹ E, P ሜልዮስ : — ² E, P ወትጉሀ : — ³ E ነራሳት ።; P ነርሳት ። — ⁴ A ወልዱ : — ⁵ E ነራሳት ።; P ነርሳት : — ⁶ A ወተተከሉ : — ⁷ + ፈድፋድ : E, P — ⁸ A ወሰግድ : —

* A 229v^a

ለእግዚእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሕያው ። ወአውሥእዎ :
 ወይቤልዎ : አልቦ⁹ : አምላክ : ዘእንበለ : ፀሐይ : ወእሳት : ቅረብ : ወሠዕ : ሎሙ :
 ከመ : ኢንቅትለክ ። ወአውሥእሙ : ወይቤሎሙ : እስመ : ዛቲ : ፀሐይ : ወእሳት :
 ፍጡራን : ወአንትሙሰ : ስሕትክሙ : * ወአንሰ : እስእለክሙ : ከመ : ትትአመኑ :
 በአምላክ : ዘበአማን : ፈጠሬ : ኰሉ ። ወአውሥእዎ : ወይቤልዎ : አንተሰ : ትቤ : 5
 ከመ : ዘሰቀልዎ¹⁰ : አይሁድ : አምላክ : ወእቱ ። ወይቤሎሙ : እወ : ወእቱ : ዘሰቀላ :
 ለኃጢአት¹¹ : ወቀተሎ : ለምት : ወእቱ : አምላክ : ዘበአማን ። ወአጎዝዎ : ለዝንቱ :
 ቅዱስ : ለጀአርድእቱ : እለ¹² : ምስሌሁ : ወኩነንዎሙ : ኰነኔ : ዓቢየ : ወመተሩ :
 ርእሶሙ : ለጀአርድእቱ : ወነሥኡ : አክሊለ : ስምዕ ።

ወለአረጋዊሰ : ቅዱስ : ሚልዮስ¹³ : ነበሩ : እንዘ : ይኳንንዎ : ፲ ወ፩ መዓልተ : 10
 እንዘ : ሀለጢ : ያሰግሩ ። ወበሳኒታ : አቀምዎ : በማእከሌሆሙ : ወቆሙ : ፩ እምእሉ :
 ፪ አኃው : ቅድሚሁ : ወካልኡ : በድኅሬሁ : ወነደፍዎ : በአሕጻ ። ወይቤሎሙ : በእ
 ንተ : ዘተሰነአውክሙ : አንትሙ : ክልኤሆሙ : ከመ : ትቅትልዎ : ለዘኢገብረ :
 ላዕሌክሙ : እኩየ : ከማሁ : በሳኒታ : በከመ : ምግባራቲክሙ¹⁴ : ወበአሕፃክሙ :
 ትመውቱ ። « ወኢሰምዑ : ነገሮ : ወኢፈርሁ¹⁵ ። ወነበሩ : እንዘ : ይነድፍዎ : 15
 በአሕፃሆሙ : እስክ : አመ : ፈጸመ : ስምዎ ። ወበሳኒታ : መጽኡ : ከመ : ያሰግሩ :
 በከመ : ልማዶሙ : ወተለውዎ : ለ፩ አድግ : ዘገዳም : ወነደፍዎ : በአሕፃ : ወሚጠ :
 እግዚአብሔር : አሕፃሆሙ : ውስተ : ልቦሙ : ወምቱ : በከመ : ይቤሎሙ : ዝንቱ¹⁶ :
 ቅዱስ ። ወለዝንቱ¹⁷ : ከሠተ : እግዚአብሔር : ዲበ : እደዊሁ : ተአምራተ¹⁸ : ዓቢየ :
 እስመ : በአሐቲ : ዕለት : ኅለፈ : በውስተ : ፍኖት : ወረከቦሙ : ለሰብእ : አጎዝዎ¹⁹ : 20
 ለ፩ * መነኮስ : ወአስፈጥዎ : ወይቤልዎ : አንተ : ቀተልኮ : ለዝንቱ : ብእሲ : ወጸለየ :
 ዝንቱ : ቅዱስ : ወአንሥእ : ለዝንቱ : ምውት : ወይቤሎ : ቅዱስ : አማን : ዝንቱ :
 መነኮስ : ቀተለክ : ወአውሥእ : ወእቱ : ወይቤሎ : ኢቀተለኒ : ዝንቱ ። አላ : አነ :
 አመዓቀብኩ : ንዋየ : ብዙኃ : ኅበ : ፩ ቀሲስ : ወበእንተዝ : ቀተለኒ : ወወገረኒ :
 ወገደፈኒ²⁰ : ዝየ ። ወሰእሎ²¹ : ወእቱ : ምውት : ለዝንቱ : ቅዱስ : ወይቤሎ : ሐር : 25
 ኅበ : ወእቱ : ቀሲስ : እገሌ : ዘቀተለኒ : ወንሣእ : ንዋየ : እምኔሁ : ወሀብ : ለደቂቅየ ።
 « ወአውሥእ : ቅዱስ : ወይቤሎ²² : ስከብ²³ : በሰላም : እስክ : እለተ : ትንሣኤ :
 አብድንት²⁴ : ወሰከበ : ሶቤሃ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : ለዝንቱ : አብ :
 ቅዱስ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

* A 229v^b

* P 66r^bl. 1

* [ወበዛቲ : ዕለት : ካዕበ : ስምዓ : ኮነ : ቅዱስ : አባ : ብስጣውሮስ : ዘእምሀገረ : 30
 መቅሱር ። ወለዝንቱሰ : ኮነ : አቡሁ : ብእሴ : ጸድቅ : ወእሙሰ : እምድኅረ : ወለደቶ :
 በ፫ ዓመት : አስሐታ : ሰይጣን : ወቦአት : ውስተ : ሃይማኖተ : ተንበላት ። ወእምድ
 ኅረ : ዝንቱ : ተሐፅነ : በፈቃደ : እግዚአብሔር : እስክ : በጽሐ : ኅበ : ዓቅመ : ወራ
 ዙት ። ወእምድኅረዝ : አውሰበ : ብእሲተ : ሠናይተ : ወወለደ : እምኔሃ : ደቂቀ ።
 ወሶበ : ኃለፉ : « ዓመታት : ብዙኃት²⁵ : ተንሥእ : ላዕሌሁ : ብእሲ : ግዙፈ : ልብ : 35
 ወመስተበቅል : ወአስተዋደዮ : ኅበ : መኳንንተ : ተንበላት : እንዘ : ይብል : አንትሙ :

⁹ + ካልእ : E, P — ¹⁰ A ሰቀልዎ : — ¹¹ E ለጎጢአትነ : — ¹² < E, P — ¹³ E, P ሚልዮስ : — ¹⁴ A ምግባራክሙ : — ¹⁵ E, P ወሰሚዎሙ : ኢፈርሁ : እምነገሩ : — ¹⁶ < E, P — ¹⁷ + ቅዱስ : E, P —

Dieu vivant.» Ils lui répondirent et lui dirent: «Il n'y a pas (d'autre) dieu que le soleil et le feu. Approche-toi et sacrifie-leur pour que nous ne te tuions pas.» Il leur répondit et leur dit: «Ce soleil et (ce) feu (sont) créés. Quant à vous, vous errez, je vous demande de croire dans le Dieu véritable, créateur
5 de tout.» Ils lui répondirent et lui dirent: «Toi, tu dis que celui que les Juifs ont crucifié est Dieu?» Il leur dit: «Oui, c'est lui qui a crucifié le péché et tué la mort; il (est) Dieu véritable.» Ils saisirent ce saint (et) ses deux disciples qui (étaient) avec lui, leur firent subir une grande torture et coupèrent la tête de ses deux disciples; ils reçurent la couronne du martyre.

10 Quant au saint vieillard Milyos, ils restèrent à le torturer quatorze jours alors qu'ils chassaient. Le lendemain (du quatorzième jour), (les fils du roi) le firent se tenir entre eux, se tinrent, l'un des deux frères devant lui, l'autre derrière lui, et le percèrent de flèches. Il leur dit: «Parce que vous vous êtes entendus tous deux pour tuer qui ne vous a pas fait de mal, de même, con-
15 formément à vos actions, vous mourrez demain, également par vos flèches.» Ils n'écoutèrent pas ses paroles, n'(en) eurent pas peur et restèrent à le percer de leurs flèches jusqu'à ce qu'il achevât son martyre. Le lendemain, ils vinrent chasser selon leur habitude, poursuivirent un onagre et lui tirèrent des flèches. Dieu retourna leurs flèches dans leurs cœurs et ils moururent comme
20 leur avait dit ce saint. Dieu manifesta par les mains de celui-ci de grands miracles: un jour, il passa sur un chemin et trouva des gens (qui) avaient appréhendé un moine, (cherchaient à) le convaincre et lui disaient: «C'est toi qui as tué cet homme.» Ce saint pria et ressuscita ce mort. Le saint lui dit: «Ce moine t'a-t-il véritablement tué?» L'(homme) répondit et lui dit:
25 «Celui-ci ne m'a pas tué, mais j'ai confié beaucoup d'argent à un prêtre et, à cause de cela, il m'a tué et m'a jeté et abandonné ici.» Le mort sollicita ce saint et lui dit: «Va chez le prêtre Untel qui m'a tué, prends-lui l'argent et donne(-le) à mes enfants.» Le saint répondit et lui dit: «Couche-toi en paix jusqu'au jour de la résurrection des cadavres.» (L'homme) se coucha aus-
30 sitôt. Que Dieu ait pitié de nous par la prière de ce père saint et que sa bénédiction soit avec nous, amen.

[En ce jour aussi devint martyr le saint abbā Bestāweros (= Bistorius) qui (était) de la ville de Maqsur. Le père de ce (saint) était un homme juste. Quant à sa mère, trois ans après qu'elle l'eut enfanté, Satan la séduisit et elle entra
35 dans la foi des musulmans. Après cela, il fut élevé par la volonté de Dieu jusqu'à ce qu'il parvînt à l'âge de l'adolescence. Après cela, il épousa une belle femme et en eut des enfants. Quand de nombreuses années furent passées, un homme dur de cœur et vindicatif se leva contre lui et le dénonça aux juges musulmans en disant: «Vous connaissez notre loi: après qu'un

¹⁸ + 𐌹𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : P — ¹⁹ E, P 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : — ²⁰ < P — ²¹ P 𐌹𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : — ²² E, P 𐌹𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : — ²³ E, P 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : — ²⁴ + 𐌹𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : (P 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 :) 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : E, P — ²⁵ P 𐌹𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : 𐌸𐌸𐌹𐌺𐌰 : —

*P 66r°c

ታአምሩ ፡ ሕገን ፡ እምከመ ፡ ቦአ ፡ ብእሲ ፡ ምስለ ፡ ብእሲቱ ፡ ውስተ ፡ ሕገን ፡ ይተልዉ ፡
 ደቂቆሙ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ ወዝንቱሰ ፡ ገብረ ፡ ካልአ ፡ እምሕግን ። በእንተ ፡ ዝንቱ ፡
 ፈነወ ፡ ፣ ላዕሌሁ ፡ ላእካኒሁ²⁶ ፡ ለመኩንን ፡ እመኳንንተ ፡ ተንበላት ። ወልዑካንሰ ፡
 ረከብዎ ፡ ለቅዱስ ፡ ብስጣውሮስ ፡ ወአብጽሕዎ ፡ ውስተ ፡ ዓውደ ፡ ምኵናን ። ወሶቤ *ሃ ፡
 ተሰእሎ ፡ መኩንን ፡ ወሐተቶ ፡ በእንተ ፡ ኰሉ ፡ ግብር ። ወቅዱስ ፡ ተአመነ ፡ በቅድ 5
 ሜሁ ፡ እንበለ ፡ ፍርሃት ፡ ወይቤሎ ፡ ክርስቲያናዊ ፡ አነ ። መኩንንሰ ፡ አኃዘ ፡
 ይትናገር²⁷ ፡ በቃለ ፡ ይዋሂ ፡ ወያሰፍዎ ፡ ብዙኃ ፡ ሀብታተ ፡ ከመ ፡ ይሚጠ ፡ እምፈ
 ቃዱ ፡ ወእምሃይማኖቱ ፡ ቅድስት ። ወቅዱስሰ ፡ ኢተመይጠ ፡ ኅቤሁ ፡ ለግሙራ ፡ ወኢ
 ጸነ ፡ ልቡ ፡ ምንተኒ ፡ ኅበ²⁸ ፡ ሀብታቲሁ ። ወሶበ ፡ ርእዮ ፡ ከመ ፡ ኢይትመየጥ ፡
 እምሃይማኖቱ ፡ አዘዘ ፡ ይሰድዎ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ወይእስርዎ ፡ በመዋቅሕተ ፡ 10
 ኃዂን ። ወዓዲ ፡ አዘዘ ፡ ይስቅሉ ፡ በክሳዱ ፡ ኅርወተ²⁹ ፡ ዕፅ ፡ ክቡደ ፡ ወይኅድግዎ³⁰ ፡
 ግዱፈ ፡ እንዘ ፡ ይነብር³¹ ፡ ድኑን ፡ ገጹ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ኰሰሕ ፡ ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡
 ከመዝ³² ፡ እስከ ፡ ተፍጻሚተ ፡ ቪዕለት ። ወእምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ እንዘ ፡ ሀሎ ፡ ውስተ ፡
 ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ መጽአ ፡ ኅቤሁ ፡ ርግብ ፡ ፀዓዳ ፡ ወነበረ ፡ ዲቤሁ³³ ። ወኮኑ³⁴ ፡ ስምዓ ፡
 ላዕለ ፡ ዝንቱ ፡ ዐቀብተ ፡ ሞቅሕ ። ወእምዝ ፡ ተሰአልዎ ፡ መኳንንተ ፡ ተንበላት ፡ 15
 ወይቤልዎ ፡ እምይእዜሰ ፡ ኢንትዔገሠክ ፡ ኅረይ³⁵ ፡ ለክ ፡ እምትባእ³⁶ ፡ ውስ*ተ ፡
 ሃይማኖትነ ፡ ወእምናውዲ ፡ ሥጋክ ፡ በነበልባለ ፡ እሳት ። ወቅዱስሰ ፡ አውሥእሙ ፡
 ወይቤሎሙ ፡ ግበሩ ፡ ዘይዔድመክሙ ፡ ወሊተሰ ፡ አልብየ ፡ ክፍለ ፡ ምስሌክሙ ፡ እስከ ፡
 ለዓለም ። ወበጊዜሃ ፡ ተምዕዓ³⁷ ፡ ወአዘዘ³⁸ ፡ ይዝብጥዎ ፡ ወይውግርዎ³⁹ ፡ ዘእንበለ ፡
 ምሂክ ። ወገብሩ ፡ ቦቱ ፡ ከመዝ ፡ ኰሎሙ ፡ ሰብእ ፡ ሀገር ፡ ወዘበጥዎ ፡ ወጸፍእዎ ፡ 20
 በአሣዕኒሆሙ ። ወሶቤሃ ፡ ወፅአት ፡ አሐቲ ፡ ብእሲት ፡ ወጸፍዓቶ⁴⁰ ፡ በአሣዕኒሃ ፡ ገጸ ፡
 ወሶበ ፡ ሚጠት ፡ እደዊሃ ፡ የብሰት ፡ በጊዜሃ ። ወእምድኅረዝ ፡ ወፅአ ፡ ሰያፊ ፡ እምኅበ ፡
 መኩንን ፡ ወመልሐ ፡ ሰይፎ ፡ ወዘበጠ ፡ ባቲ ፡ ክሳዶ ፡ ወኢያርትዐ ፡ መቲረ ፡ ወበጽሐ ፡
 ዝብጠት ፡ ላዕለ ፡ ገቦ ፡ ገጹ ፡ ወመተረ ፡ እዝኖ ፡ ወረደ ፡ ታሕተ ፡ ወውኅዘ ፡ ደም ፡
 እምሥረዊሁ ፡ እስመ ፡ ኮነት ፡ ዝብጠቱ ፡ እኪተ ፡ ወጽንዕተ⁴¹ ። ወእምድኅረዝ ፡ ዓዲ ፡ 25
 የውሀዎ ፡ ከመ ፡ ያብእዎ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖቶሙ ። ወሶበ ፡ አበዮሙ ፡ መልሐ ፡ ዳግመ ፡
 ሰያፊ ፡ ሰይፎ ፡ ወመተረ ፡ ርእሶ ፡ ክብርተ ፡ ወተመጠወ ፡ አክሊለ ፡ ስምዕ ፡ በመንግ
 ሥተ ፡ *ሰማያት ። ወእምዝ ፡ አውዓዩ ፡ ሥጋሁ ፡ በእሳት ፡ ወመጽኡ⁴² ፡ አዝማዲሁ ፡
 ወነሥኡ ፡ በድኖ ፡ ወወሰድዎ ፡ ኅበ ፡ ሀገሩ ፡ ወቀበርዎ ፡ በገቦ ፡ ቅዱስ ፡ ዮሐንስ ፡
 ዘሐረቅሊ⁴³ ። ወአርአየ ፡ እግዚአብሔር ፡ በላዕለ ፡ ሥጋሁ ፡ ተአምራተ ፡ ብዙኃተ ፡ 30
 ዘአልቦ ፡ ጉልቀ* ። ጸሎቱ ፡ ወበረከቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሩ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡
 ዓለም ፡ አሜን ።]

*P 66v°a

*P 66v°b

[ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ አብርሃም ፡ ወይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ። በረከተ ፡ ጸሎቶሙ ፡ የሀሉ ፡
 ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም⁴⁴ ፡ አሜን ።]

26 ~ P - 27 E ይትናገር ፡ — 28 < P — 29 P ኅርወተ ፡ — 30 P ወይድግዎ ፡ — 31 < E — 32 P ከመ ፡ —
 33 E ኅቤሁ ፡ — 34 P ወኮኑ ፡ — 35 P ይረይ ፡ — 36 P እምትባእ ፡ — 37 E ተምዕዑ ፡ — 38 E ወአዘዘ ፡ —
 39 P ወይውግርዎ ፡ — 40 E ወዘበጠቶ ፡ — 41 P ወጽንዓተ ፡ — 42 P ወመጽኡ ፡ — 43 E ዘሐረቅሊ ፡ — 44 P
 ለዓለም ፡

homme est entré avec sa femme dans notre loi, leurs enfants suivent leur foi. Cet (homme) a fait autre (chose) que notre loi.» À cause de cela, il lui (= au saint) envoya les gardes d'un juge parmi les juges musulmans. Les envoyés trouvèrent le saint Bestāweros et le firent venir au tribunal. Alors le juge l'interrogea et le questionna sur toute l'affaire. Le saint proclama sa foi devant lui sans crainte et lui dit: «Je suis chrétien.» Le juge commença à parler d'une voix (pleine) de mansuétude et à lui promettre de nombreux dons pour le détourner de sa volonté et de sa sainte foi. Mais le saint ne se tourna pas du tout vers lui et son cœur n'inclina nullement vers ses dons. Quand (le juge) vit qu'il ne se détournait pas de sa foi, il ordonna de le conduire en prison et de le lier avec des chaînes de fer. Il ordonna aussi de suspendre à son cou un lourd carcan¹ de bois et de le laisser gisant dans les latrines, son visage restant baissé. On agit ainsi envers lui jusqu'à ce que trois jours fussent passés. Après cela, alors qu'il était en prison, une colombe blanche vint près de lui et se posa sur lui. Les gardiens de la prison furent témoins de cela. Ensuite les juges musulmans l'interrogèrent et lui dirent: «Désormais, nous ne montrerons plus de patience à ton égard; choisis pour toi: ou bien entre dans notre foi ou bien nous brûlerons ton corps dans les flammes du feu.» Le saint leur répondit et leur dit: «Faites ce qui vous est agréable; pour moi, je n'aurai jamais de part avec vous.» Alors (le premier juge) s'irrita et ordonna de le frapper et de le lapider sans merci. Tous les gens de la ville agirent ainsi envers lui, ils le frappèrent et le souffletèrent avec leurs sandales. Une femme sortit alors (de la foule) et lui souffleta le visage avec sa sandale. Quand elle ramena sa main, (celle-ci) se dessécha aussitôt. Après cela, un bourreau sortit d'auprès du juge, tira son épée et en frappa son (= du saint) cou. Il ne trancha pas droit et son coup atteignit le côté du visage et trancha l'oreille; (celle-ci) tomba par terre et le sang coula de ses veines, car le coup avait été mauvais et violent. Après cela, (les juges) furent à nouveau pleins de mansuétude envers lui afin de le faire entrer dans leur foi. Comme il (le) leur refusait, le bourreau tira à nouveau son épée et trancha sa glorieuse tête. (Le saint) reçut la couronne du martyr dans le royaume des cieux. Ensuite on brûla son corps dans le feu. Ses parents vinrent, prirent sa dépouille, l'emportèrent dans sa ville et l'enterrèrent à côté du saint Yoħannes (= Jean) de Ĥaraqli (= Héraclée). Dieu fit voir sur son corps beaucoup de miracles, innombrables. Que sa prière et sa bénédiction soient avec son cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

² [En ce jour (aussi, il y a) 'Abrehām (= Abraham), Yesħaq (= Isaac) et Yā'qob (= Jacob). Que la bénédiction de leur prière soit avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

¹ Littéralement «ciseau» ou «levier».

² E omet cette commémoration.

*P66v°cl.4

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮሙ ፡ ለዋስሊኮስ ፡ ወለብዙኃን ፡ ሰማዕታት ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

አመ ፡ ፳፱ ለሚያዝያ ፡ ምንባብ ።

በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ አሐዱ ፡ አምላክ ። 5

በዛቲ ፡ ዕለት ፡ አዕረፈ ፡ ቅዱስ ፡ አርስጦስ ፡ ሐዋርያ ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ እም ፸ ወ ፪ አርድእት ፡ ወተወክፈ ፡ ጸጋ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ጳራቅሊጦስ ፡ ሶበ¹ ፡ ሀሎ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ በጽርሐ ፡ ጽዮን ። ወተናገረ ፡ ምስሌሆሙ ፡ በኩሉ ፡ ልሳናተ ፡ በሐውርት ፡ ወእምዝ ፡ ሰበክ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ ወተለአኮሙ ፡ ወሐመ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ብዙኃ ፡ ጊዜ ። ወኃረይዎ ፡ ሐዋርያት ፡ ወሄምዎ ፡ መጋቤ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ 10

*A 230r°a

ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወነበረ ፡ በዛቲ ፡ መልእክት ፡ ሕዳጠ ፡ መዋዕለ ። ወእምድጎረዝ ፡ ሄምዎ ፡ ሐዋርያት ፡ ኤጲ*ስ ፡ ቆጶስ ፡ ላዕለ ፡ ሀገረ ፡ ባናጦስ² ። ወሰበክ ፡ ውስቴታ ፡ በስመ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ ወአብርሃ ፡ አልባቢሆሙ ፡ ለሰብአ ፡ ዚእሃ ፡ በአእምሮ ፡ ስሉሥ ፡ ቅዱስ³ ። ወአንሐለ ፡ አብያተ ፡ ጣዖታት ፡ ብዙኃተ ፡ ወሐንጸ ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናተ ፡ ለእግዚእነ⁴ ፡ ክርስቶስ ። ወገብረ ፡ ተአምራተ ፡ ወመንክራተ ፡ ዓበይተ ፡ 15
ወወለጠ ፡ ማያተ ፡ መሪራተ ፡ ወረሰዮሙ ፡ ጥዑማተ ። ወአብቄለ ፡ ዕፀወ ፡ ይቡሳተ ፡ ወረሰዮሙ ፡ ይፍረዩ⁵ ። ወፈወሰ ፡ ብዙኃን ፡ ድውያን ፡ በደዌ⁶ ፡ ዕፁብ ። ወበጽሐ ፡ ኀበ ፡ ርሥዕና ፡ ሠናይት ፡ ወአሥመሮ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። ወናሁ ፡ ዘከሮ ፡ ሐዋርያ ፡ ጳውሎስ ፡ ወተአምኖ ፡ በውስተ⁷ ፡ ፪ መልእክት ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ። 20

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ አዕረፈ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ አካክዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ። ዝንቱ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ⁸ ፡ ንጹሐ ፡ ወጸድቀ ፡ ወአመንደብዎ ፡ ከሐዲያን ፡ ብዙኃ ፡ መዋዕለ ። ወገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዲበ ፡ እደዊሁ ፡ ተአምራተ ፡ ወመንክራተ ፡ ብዙኃተ ፡ ወአዕረፈ ፡ በሰላም ። እግዚአብሔር ፡ ይምሐረነ ፡ በጸሎቱ ፡ አሜን ። 25

ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካረ ፡ በዐለ ፡ ልደቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ ወመድኃኒነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ።

*P67r°cl.6

* [ወበዛቲ ፡ ዕለት ፡ ካዕበ ፡ ተዝካሮ ፡ ለአባ ፡ ገምስ⁹ ፡ ወብዙኃን ፡ ሰማዕታት ፡ እለ ፡ ምስሌሁ ። ጸሎቶሙ ፡ ወበረከቶሙ ፡ የሀሉ¹⁰ ፡ ምስለ ፡ ፍቁሮሙ ፡ አትናቴዎስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ።]

¹ E, P እንዘ ፡ — ² P ብናጦስ ። — ³ E, P ሰላሜ ፡ ቅድስት ። — ⁴ E, P በስመ ፡ እግዚእነ ፡ — ⁵ E, P ይሰርፁ ፡ ወይፍረዩ ። — ⁶ E, P እምደዌ ፡ — ⁷ + ፍናዌ ፡ E, P — ⁸ + የዋሁ ፡ E, P — ⁹ E ገምሶ ፡ — ¹⁰ < P

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de Wāslikos et de nombreux martyrs. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

LECTURE DU 29 MIYĀZYĀ

5 Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

En ce jour mourut le saint 'Arestos (= Éraste) l'apôtre. Ce saint était des soixante-douze disciples. Il reçut la grâce de l'Esprit Saint, le Paraclet, quand il était avec les apôtres dans la chambre de Seyon (= Sion). Il s'exprima avec eux dans toutes les langues des pays. Ensuite il prêcha avec les apôtres, les
10 servit et souffrit avec eux de nombreuses fois. Les apôtres le choisirent et le nommèrent économiste de l'église de la ville de Jérusalem. Il resta dans cet office quelque temps. Après cela, les apôtres le consacrèrent évêque de la ville de Bānātos. Il y prêcha le nom de notre Seigneur le Christ et éclaira le cœur de ses habitants par la connaissance de la Trinité sainte. Il renversa de
15 nombreux temples d'idoles et construisit des églises pour notre Seigneur le Christ. Il fit de grands miracles et prodiges: il changea des eaux amères et les rendit douces; il fit germer des bois secs et les fit fructifier; il guérit de nombreux malades (atteints) de maladies graves. Il parvint à une belle vieillesse, plut à Dieu et mourut en paix. Voici que l'apôtre Pāwlos (= Paul) l'a
20 mentionné et salué dans deux lettres¹. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

En ce jour aussi mourut le père saint abbā 'Akākyos (= Acace), évêque de la ville de Jérusalem. Ce saint était pur et juste, les impies le persécutèrent de nombreux jours. Dieu fit par ses mains des miracles et des prodiges nom-
25 breux. Il mourut en paix. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière, amen.

² En ce jour aussi, (il y a) la commémoration de la fête de la naissance de notre Seigneur, notre Dieu et notre Sauveur Jésus-Christ. Gloire à lui dans les siècles des siècles, amen et amen!

[En ce jour aussi, (il y a) la commémoration d'abbā Games et des nom-
30 breux martyrs qui (étaient) avec lui. Que leur prière et leur bénédiction soient avec leur cher 'Atnātēwos dans les siècles des siècles, amen.]

¹ Cf. *Romains* 16,23 et 2 *Timothée* 4,20.

² La deuxième recension place cette commémoration en tête de celles du jour.

አመ : ቫ ለሚያዝያ : ምንባብ ።

በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አሐዱ : አምላክ ።

* A 230r°b

በዛቲ : ዕለት : ኮነ : ቅዱስ : ማርቆስ : ሰማዕት¹ : ወንጌላዊ² : ወሐዋር*ያ : ርእሰ :
 ሊቃነ : ጳጳሳት : ዘሀገረ : እስክንድርያ ። ለዝንቱ : ቅዱስ : ኮነ : ስሙ : ለአቡሁ :
 አርሰጡጳውሎስ³ : እምብሔረ : ጅ አህጉር : ወስማ : ለእሙ : ማርያም : ወይእቲ : 5
 ዝክርት⁴ : ውስተ : መጽሐፈ : ግብረ : ሐዋርያት⁵ ። ወኮነ : ስሙ : ለዝንቱ : ሐዋርያ :
 ቀዳሚ : ዮሐንስ : በከመ : ይቤ : መጽሐፈ : ግብረ : ሐዋርያት ። እስመ : ሐዋርያት :
 ኮነ : ይጻልዩ : ውስተ : ቤታ : ለማርያም : እሙ : ለዮሐንስ : ዘተሰምዩ : ማርቆስ⁶ ።
 ወዛቲ : ብእሲት : ኮነት : ባዕልተ : ወመሐረቶ : ለወልዳ : ማርቆስ : በልሳነ : ዮናናዊ
 ያን : ወበልሳነ : አፍርንጊ : ወበልሳነ : ዕብራይስጥ ። ወሶበ : ልሀቀ : ነሥኦ : በርናባስ : 10
 ምስሌሁ : ውስተ : ስብከት : ሶበ : ሐረ : ምስለ⁷ : ጳውሎስ ። ወሶበ : ርእዩ : ዘበጽሐ :
 ላዕሌሆሙ : ፣ እምንዳቤ : ወቅሥፈት⁸ : ወኃሰር : ኅደኅሙ : በሀገረ : ጽንፍልያ : ወገ
 ብእ : ኅበ⁹ : ኢየሩሳሌም ። ወሶበ : ተመይጡ : ሐዋርያት : ኅበ : ኢየሩሳሌም :
 ወተናገሩ¹⁰ : በተመይጡ : ለአሕዛብ : ውስተ : አሚነ : እግዚእነ : ኢየሱስ :
 ክርስቶስ : ወዘከመ : ገብረ : ፣ በእደዊሆሙ : እግዚአብሔር¹¹ : እምተአምራት : 15
 ወመንክራት : ሐዘነ : ወነስሐ : በእንተ : ዘኮነ : እምኔሁ¹² ። ወእምዝ : ኅሠሠ : ከመ :
 ይሐር : ምስሌሆሙ : ወኢፈቀደ¹³ : ጳውሎስ¹⁴ : ከመ : ይንሥኦ : እስመ : ውእቱ :
 ኅደኅሙ ። አላ : ነሥኦ : በርናባስ : ምስሌሁ : እስመ : ውእቱ : ዘመዱ ። ወእምድኅረ :
 ዕረፍቱ : ለበርናባስ : ሐረ : ኅበ¹⁵ : ጴጥሮስ : ሀገረ : ሮሜ : ወኮነ : ሎቱ : ረድኦ ።
 ወበሀዩ¹⁶ : ጸሐፈ : ፣ ወንጌሎ : ዘተርጎመ¹⁷ : ሎቱ¹⁸ : ጴጥሮስ : ወሰበክ : ቦቱ : 20
 ውስተ : ሀገረ : ሮሜ ። ወእምድኅረዝ : ሐረ : በትእዛዙ : ለእግዚእነ : ክርስቶስ :
 ወበትእዛዙሙ : ለሐዋርያት¹⁹ : ውስተ : ሀገረ : እስክንድርያ ። ወሰበክ : ውስቴታ :
 በስብከተ : ወንጌል²⁰ : ቅዱስ : ወሰበክ : ውስተ : ፣ አህጉረ : አፍራቂያ²¹ : ወባርቃ²² :
 ወጅ አህጉር ።

* A 230v°a

ወሶበ : ቦኦ : ውስተ : ሀገረ : እስክንድርያ : ተበትክ : ቶታነ²³ አሣእኒሁ²⁴ ። 25
 ወሀሎ²⁵ : ኅበ : አንቀጸ : ሀገር²⁶ : ብእሲ : ሰፋዪ²⁷ : ወወሀቦ : ቅዱስ : አሣእኒሁ :
 ከመ : ይሰፈይ : ሎቱ ። ወእንዘ : ውእቱ : ይሰፈ : በመሰፈ : ተሰጥቀ : አፃብዒሁ :
 ወውሕዘ : ደም : እምኔሁ : ወይቤ : በልሳነ : ዮናናዊያን : ኢስታኦስ : ዘበትርንሜሁ :
 ፣ እግዚአብሔር : አሐዱ²⁸ ። ወይቤሎ : ቅዱስ : ማርቆስ : ቦኦ : ታአምሮ : ለእግዚ
 አብሔር : ወይቤሎ : አልቦ : አላ : ንሰሚ : ስሞ : ባሕቲቶ : ወኢናአምሮ ። ወአኅዘ : 30
 ፣ ቅዱስ : ማርቆስ : ይንግሮ²⁹ : እምጥንተ : ዘፈጠረ : እግዚአብሔር : ሰማዩ : ወምድረ ።
 ወዘከመ³⁰ : ተአድዎቱ : ለአቡነ : አዳም : ወምጽአቶ : ለማዩ : እይኅ³¹ ። ወዘከመ :
 ፈነዎ³² : ለሙሴ : ወአውጽአሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : እምግብጽ : ወወሀቦሙ : ሕገ ።

1 < E, P — 2 + ሰማዕት : E — 3 P አርሰጡጳውሎስ : — 4 A ስክርት : — 5 A ሐዋርያ : — 6 + ሐዋርያ :
 E, P — 7 + ቅዱስ : P — 8 E, P ምንዳቤ : ወመቅሠፍት : — 9 E ሀገረ : — 10 A ወተናገሩ : — 11 ~ E,
 P — 12 E, P እምኔሆሙ ። — 13 + ቅዱስ : P — 14 + ሐዋርያ : E, P — 15 + ቅዱስ : P — 16 A
 ወበሀ : — 17 P ሎቱ : ወንጌላ : ወተርጎመ : — 18 + ቅዱስ : P — 19 P ለቅዱሳን : ሐዋርያት : — 20 P
 ወንጌሎ : — 21 E, P ሀገረ : አፍራቅያ : — 22 P ወባርቃ : — 23 A ቶታኦነ : — 24 + እምእገራሁ ። E, P —
 25 E ወኮነ ፣ P ወሶበ : በጽሐ : — 26 + ረከበ : P — 27 A ሰፋዪ : — 28 ~ E, P — 29 E, P ይንግሮ :

LECTURE DU 30 MIYĀZYĀ

Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint, un seul Dieu.

¹ En ce jour devint martyr le saint Mārḳos (= Marc), l'évangéliste et apôtre, le premier des patriarches de la ville d'Alexandrie. Le nom du père de ce saint était 'Arestupāwlos (= Aristobule), de la Pentapole². Le nom de sa mère (était) Māryām (= Marie), elle (est) mentionnée dans le livre des *Actes des Apôtres*. Le nom de cet apôtre fut d'abord Yoḥannes (= Jean), comme (le) dit le livre des *Actes des Apôtres*: Les apôtres priaient dans la maison de Māryām, mère de Yoḥannes qu'on avait appelé Mārḳos³. Cette femme était riche et apprit à son fils Mārḳos la langue des Grecs, la langue des Francs⁴ et la langue hébraïque. Quand il eut grandi, Barnābās (= Barnabé) le prit avec lui lors de sa prédication quand il alla avec Pāwlos (= Paul). Quand (Mārḳos) vit ce qui leur arrivait en fait de tribulations, de coups et d'humiliations, il les abandonna dans le pays de Penfelyā (= Pamphylie) et revint à Jérusalem. Quand les apôtres retournèrent à Jérusalem et racontèrent qu'ils avaient converti les païens à la croyance en notre Seigneur Jésus-Christ et que Dieu avait fait par leurs mains des miracles et des prodiges, il s'affligea et se repentit de ce qui lui était arrivé. Ensuite il demanda à aller avec eux, mais Pāwlos ne voulut pas le prendre, car il les avait abandonnés. Mais Barnābās le prit avec lui, car il (était) son parent⁵. Après la mort de Barnābās, il alla auprès de Pēṭros (= Pierre) à la ville de Romē (= Rome) et devint un disciple pour lui. Là, il écrivit son évangile que Pēṭros lui exposa et il le prêcha dans la ville de Romē. Après cela, sur l'ordre de notre Seigneur le Christ et sur l'ordre des apôtres, il alla à la ville d'Alexandrie. Il y dispensa la prédication de l'Évangile saint; il prêcha dans les villes de 'Afrāqiyā (= Afrique) et de Bārḳā (= Cyrénaïque) et (dans) la Pentapole.

Quand il entra dans la ville d'Alexandrie, la courroie de sa sandale se rompit. Il y avait à la porte de la ville un savetier et le saint lui donna sa sandale pour qu'il (la) lui recousît. Alors que (le savetier) cousait avec une alène, son doigt fut piqué, du sang en coula et (le savetier) dit dans la langue des Grecs «'Istā'os (= εἶς θεός)!» ce qui, traduit, (veut dire) «Dieu (est) un». Le saint Mārḳos lui dit: «Est-ce que tu connais Dieu?» (Le savetier) lui dit: «Non, nous prononçons son nom seulement, mais nous ne le connaissons pas.» Le saint Mārḳos se mit à lui faire un récit depuis le commencement où Dieu a créé le ciel et la terre; (il lui raconta) comment (eut lieu) la transgres-

¹ Cette commémoration a été publiée par Dillmann (cf. *Chrestomathia aethiopica*, p. 17-21).

² Littéralement «du pays des cinq villes».

³ Cf. *Actes* 12,12.

⁴ C'est-à-dire le latin.

⁵ Cf. *Actes* 12,25; 13,13; 15,4, 37-39; *Colossiens* 4,10.

ጳውሎስ ፡ ማርቆስ ፡ — ³⁰ + ኮነ ፡ E, P — ³¹ < A — ³² + እግዚአብሔር ፡ E, P — ³³ A ለቂቀ ፡ —
³⁴ + እምሀገረ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ E, P —

ወዘከመ : ዪወውዎሙ : ለደቂቀ³³ : እስራኤል : ኅበ : ሀገረ : ባቢሎን³⁴ ። ወዘከመ :
 ተሰብአ : እግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። ወዘከመ : ተነበዩ : ነቢያት : በእንተ :
 ምጽአቱ ። ወእምዝ : ወደዩ : ምራቀ : ውስተ : ጽቡር : ወገብረ : ውስተ³⁵ : እደዊሁ :
 ለውእቱ : ሰፋዪ : ወተፈወሰት³⁶ : ሶቤሃ ። ወኮነ : ስሙ : ለውእቱ : ሰፋዪ : አንያኖስ ።
 ወወሰዶ : ለቅዱስ : ማርቆስ : ኅበ : ቤቱ : ወአብጽሐ : ሎቱ : ውሉዶ³⁷ : ወዘመዶ : 5
 ወለኩሎሙ : ገሠጸሙ³⁸ : ማርቆስ : ሐዋርያ : ወመሀሮሙ : ወአጥመቆሙ : ጥምቀተ :
 ክርስትና : ወይቤ³⁹ : በስመ : አብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ ። ወሶበ : በዝኑ :
 መኃይም*ናን : እለ : አምኑ : በእግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወሰምዑ : ሰብአ : ሀገር :
 ዜናሁ : ለቅዱስ : ማርቆስ : ተጋብኡ : ወፈቀዱ : ከመ : ይቅትልዎ ። ወሢም : ቅዱስ :
 ማርቆስ : ለአንያኖስ : ኤጲስ : ቆጶስ : ወለደቂቁ : ቀሳውስተ : ወዲያቆናተ ። ወወፅእ : 10
 ኅበ : ሀገረ : በርቃ : ወኅበ : ሩ አህጉር : ወሰበከ : ውስቴቶሙ : ወአጽንዖሙ⁴⁰ :
 ውስተ : ሃይማኖት : ርትዕት ። ወነበረ : በኅቤሆሙ : ዓመተ⁴¹ : ወሢመ : ሎሙ :
 ኤጲስ : ቆጶሳተ : ቀሳውስተ : ወዲያቆናተ ።

*A 230v^b

ወእምዝ : ፣ተመይጦ : ኅበ : ሀገረ⁴² : እስክንድርያ : ወረከበሙ : ለመሃይምናን⁴³ :
 ተወሰኩ⁴⁴ : ወሐነጹ : ሎሙ : ቤተ : ክርስቲያን : ውስተ : መካን : ዘዕውቅ : ዐጸደ : 15
 አልሀምት : ኅበ⁴⁵ : ባሕር ። ወኮኑ : ከሐዲያን : ዩጎሥሥዎ⁴⁶ : ለቅዱስ : ማርቆስ :
 በኩሉ : ጸማ : ከመ : ይቅትልዎ ። ወኮነ : ውእቱ : ይወፅእ⁴⁷ : በኩሉ : ጊዜ :
 ይሐውጸሙ⁴⁸ : ለ ሩ አህጉር : ወይትመየጥ : ወይበውእ : ውስተ : ሀገረ : እስክንድርያ :
 በኅቡእ ። ወበአሐቲ : ዓመት : ተመይጦ : እም ሩ አህጉር : ወቦእ : ውስተ : ቤተ : 20
 ክርስቲያን : በበዓለ : ዕለተ : ትንሣኤ : ዘ⁴⁹ ጳ ወ ሸ ለወርኃ : መጋቢት : ወኩሎሙ :
 ሕዝብ⁵⁰ : የዐውድዎ : ወቦኡ : ከሐዲያን : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን : ወረሰዩ :
 አሕባለ : ውስተ : ክሳዱ : ለቅዱስ : ማርቆስ : ወሰሐብዎ : ውስተ : ኩላ : ሀገር :
 ወእሙንቱ : እንዘ : ይብሉ : ዓዲ : ንስሐቦ : ለደቤላ⁵¹ : ውስተ : ዓጸደ : ላሀም :
 ወመልእ : ደሙ : ለቅዱስ : ውስተ : ኩሉ : ፍኖታተ⁵² : ሀገር : ወዓውዳ : ወአጽናፊሃ ።
 ወሶበ : ኮነ : ሌሊተ : አስተርአዮ : ሎቱ⁵³ : እግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በአርአያ : 25
 ዘኮነ : ቦቱ : ምስለ : ሐዋርያት : ወወሀቦ : ሰላመ : ወአጽንዖ : ወተካየዶ : ወይቤሎ :
 ናሁ : አንተ : ኮንከ : ኅሩዩ⁵⁴ : ምስለ : አኃዊከ : ሐዋርያት : ወተፈሥሐት : ነፍሱ :
 ወተሐሥዩት ። ወበሳኒታ : ካዕበ : ረሰዩ : አሕባለ : ውስተ : ክሳዱ : ወሰሐብዎ :
 ውስተ : ኩሉ : ሀገር⁵⁵ : ወበተፍጻሜተ : መዓልት : መጠወ : ነፍሶ ። ወከሐዲያንሰ :
 አንደዱ : እሳተ : ዓቢዩ : ወወገሩ : ሥጋሁ : ለቅዱስ : ውስቴታ : ወበሥምረቱ : 30
 ለእግዚእን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ኮነ : ጽልመት : ወነፋስ : ቈሪር⁵⁶ : ፀሐይኒ : ሠወረ :
 ብርሃኖ ። ወኮነ : መብረቅ : ወነጎድጓድ : ወዝናም⁵⁷ : ወአስሐትያ : እስከ : ጎዩ :
 ከሐዲያን : እምኅቤሁ⁵⁸ ። ወመጽኡ : ሰብእ : መሃይምናን : ወነሥኡ⁵⁹ : ለቅዱስ :
 ማርቆስ : እንዘ : ጥዑይ : ውእቱ : ወኢበጽሐ : ወኢምንትኒ : እሙስና : ወገነዝዎ :
 በሠናይ⁶⁰ : ወአንበርዎ : ውስተ : መካን : ኅበእ ። እግዚአብሔር : ይምሐረነ : በጸሎቱ : 35
 ወትንብልናሁ : ወበረከቱ : የሀሉ : ምስሌነ : አሜን ።

*A 231r^a

ተፈጸመ : ምንባብ : ለወርኃ⁶¹ : ሚያዝያ : በሰብሐተ : እግዚአብሔር : አብ :
 ሎቱ⁶² : ሰብሐት : እስከ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

³⁵ E, P ዲበ : — ³⁶ E, P ወተፈወሰ : — ³⁷ A ወሉዶ ; E ወልዶ : — ³⁸ A ወገሠጸሙ ; + ቅዱስ ; P
 — ³⁹ < E, P — ⁴⁰ A ወአጽንዖሙ : — ⁴¹ E, P ጃዓመተ : — ⁴² P መሃይምናን ; ተመይጦ : ኅበ : ሀገሮሙ :
 — ⁴³ A ለመሃይምናን ; < P — ⁴⁴ E, P በዘተወሰኩ : — ⁴⁵ + ጽንፈ : E, P — ⁴⁶ A ኅሥሥዎ : —

sion de notre père 'Adām (= Adam), la venue de l'eau du déluge, comment (Dieu) envoya Musē (= Moïse) (qui) fit sortir d'Égypte les enfants d'Israël et leur donna la Loi, comment on emmena captifs les enfants d'Israël dans la ville de Bābilon (= Babylone), comment notre Seigneur Jésus-Christ se fit
 5 homme et comment les prophètes prophétisèrent sur sa venue. Ensuite il mit de la salive sur de la boue et appliqua (le mélange) sur la main du savetier: elle guérit aussitôt. Le nom du savetier était 'Anyānos (= Anianus). Il conduisit le saint Mārḳos dans sa maison et lui amena ses enfants et sa famille. Mārḳos l'apôtre les exhorta tous, les instruisit et les baptisa du baptême chré-
 10 tien; il dit: «Au nom du Père et du Fils et de l'Esprit Saint». Quand se furent multipliés les croyants qui croyaient en notre Seigneur Jésus-Christ et (que) les gens de la ville eurent entendu l'histoire du saint Mārḳos, ils se rassemblèrent et voulurent le tuer. Le saint Mārḳos consacra 'Anyānos évêque et ses enfants, prêtres et diacres. Il partit pour le pays de Barqā et pour la Pentapole,
 15 il y prêcha et les (= les habitants) fortifia dans la foi droite. Il resta chez eux un an et consacra pour eux des évêques, des prêtres et des diacres.

Ensuite il retourna à la ville d'Alexandrie et constata (que) les croyants avaient augmenté et s'étaient construit une église à l'endroit qui (est) connu (sous le nom de) «Enclos des bœufs» (= Boucoléon) près de la mer. Les
 20 païens recherchaient le saint Mārḳos avec beaucoup de peine pour le tuer. Il sortait (d'Alexandrie) à tout moment pour visiter la Pentapole. Il revenait et rentrait dans la ville d'Alexandrie en cachette. Une année, il revint de la Pentapole et entra dans l'église lors de la fête du jour de la Résurrection, le vingt-neuf du mois de maggābit. Tout le peuple l'entourait. Les païens entrèrent
 25 dans l'église, mirent des cordes au cou du saint Mārḳos et le traînèrent dans toute la ville. Ils disaient aussi: «Tirons le taureau dans l'Enclos du bœuf.» Le sang du saint remplit toutes les rues de la ville, ses environs et ses limites. Quand ce fut la nuit, notre Seigneur Jésus-Christ lui apparut sous l'apparence sous laquelle il était avec les apôtres; il lui donna le salut et lui dit: «Voici
 30 que tu as été élu avec tes frères les apôtres.» Son (= de Mārḳos) âme se réjouit et exulta. Le lendemain, on lui mit à nouveau des cordes au cou et on le traîna dans toute la ville. À la fin du jour, il rendit l'âme. Les païens allumèrent un grand feu et y jetèrent le corps du saint. Par la volonté de notre Seigneur Jésus-Christ, il y eut de l'obscurité et un vent froid, et le soleil
 35 cacha sa lumière. Il y eut des éclairs, du tonnerre, de la pluie et de la grêle si bien que les païens s'enfuirent loin de lui. Des croyants vinrent, prirent le (corps du) saint Mārḳos — il était intact et il ne lui était arrivé aucun dommage —, l'ensevelirent bellement et le placèrent dans un endroit caché. Que Dieu ait pitié de nous par sa prière et que son intercession et sa bénédiction
 40 soient avec nous, amen.

La lecture du mois de miyāzyā est achevée dans la gloire de Dieu le Père — gloire à lui dans les siècles des siècles, amen!

47 < E, P — 48 E, P ϩⲁⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ : — 49 E, P ΗΛΥΩ — 50 E, P አሕዛብ : — 51 A ΗΡΩΛ : —
 52 P ϩⲁⲛⲟⲩⲛⲟⲩⲛⲟⲩ : — 53 < E, P — 54 E, P ὄσφ : — 55 A ὀτϩ : — 56 A φϩϩ : — 57 < P — 58 E, P λϩⲛⲟⲩ :
 — 59 + ϩⲁⲛⲟⲩⲛⲟⲩ : E, P — 60 + አሕባስ : E, P — 61 E ΗΩϩⲁ : — 62 E ΗΛⲁⲛⲟⲩ :

INDEX DES TOPONYMES

- ʿAdyā (Inde?): 63
ʿAfrāqiyā (Afrique): 113
Alexandrie: *passim*
ʿAndēnāw/ʿEnṣenā (Antinoé): 67, 103
ʿAnṣokiyā (Antioche): 13, 17, 19, 57, 95, 97, 99, 103, 105
ʿArārāt (Ararat): 33
ʿArmānyā (Arménie): 69
ʿAsqētes (Scété): 7, 9, 15, 41, 43, 45, 81, 83, 91, 93
ʿAtēnā (Athènes): 73
- Bābilon (Babylone): 21, 23, 115
Bagdād (Bagdad): 17
Bānātos: 111
Barʿāma (Pergame): 61
Bārqa (Cyrénaïque): 113, 115
Barnug (Pernoudj): 75, 77
Belyānā (Balyana): 35, 93
Boucoléon: 115
- Dabra Sinā: 95
Dāgā: 63, 71
Dandarā/Bandarā (Dendera): 71
- Égypte: 9, 23, 45, 47, 57, 75, 81, 93, 115
ʿĒldā: 31
Éthiopie: 47, 57
- Farmā (Péluse): 91
Fārs (Perse): 37, 57, 69, 97
Felseṭʿēm (Palestine): 39, 83
- Gāzā (Gaza): 51
Golgotā (Golgotha): 15, 29
- Ḥalab: 11
Ḥaraqli (Héraclée): 109
Horēn/Horin (Hourin): 75, 77
- Jérusalem: 15, 23, 25, 51, 53, 61, 73, 83, 111, 113
- Kuerāsān/Kurāsān (Khorassan): 55, 105
- Ledā (Lydda): 89
- Maqāres (Macaire, église, monastère de): 9, 15, 41, 81, 91
Maqsur: 107
Maryuṭ (Mariou): 91, 93
Mesr (le Vieux-Caire): 43, 45, 47
Minās (Ménas, église de): 93
Mirā (Myrrhe): 57
- Nanawē (Ninive): 101
Nasrai (Nachart): 77
Niqomedyā (Nicomédie): 99
Niqyā (Nicée): 57, 79
Nobā (Nubie): 57
- Penfelyā (Pamphylie): 113
Pentapole: 113, 115
- Qāherā (le Caire): 45
Qapādoqyā (Cappadoce): 51, 83
- Romē (Rome): 61, 113
- Sabās (Chabās): 75
Samēḏāyti (Samosate): 57
Samnud (Samannoud): 91
Ṣeyon (Sion, chambre de): 111
Soryā (Syrie): 57
- Tāmaw (Tāmouiah ou Thmoui): 53
Ṭarsos (Tarse): 69
Ṭaslonqē (Thessalonique): 35, 37
- Yoḥannes (Jean, église de): 83
Yordānos (Jourdain, fleuve, désert du): 25, 27, 39

INDEX DES ANTHROPONYMES

- ʾAbakerazun: 11
 ʾAbēl (Abel, patriarche biblique): 31, 101
 ʾAbelon (Apollon, divinité païenne): 87
 ʾAbēmēlōk (Abimèlek): 53
 ʾAblo (Apollon): 43
 ʾAbrehām (Abraham, patriarche biblique): 109
 ʾAbrehām (Abraham): 75
 ʾAdām (Adam, patriarche biblique): 29, 31, 33, 115
 ʾAdreyānos (Adrien, empereur): 15
 ʾAflāmis: 23
 ʾAgābi (Agapè): 35
 ʾAgābos (Agapet): 35
 ʾAgābos (Agabus): 59
 ʾAkākyos (Acace, évêque de Jérusalem): 111
 ʾAkolisātēmos: 55
 ʾAkorkes: 73
 ʾAlʾāzār (Éléazar): 35
 ʾAmoni: 71
 ʾAnestāsyo (Anastase): 83
 ʾAntibos (Antipas): 61
 ʾAnyānos (Anianus): 115
 ʾAnyos: 65
 ʾArestos (Éraste): 111
 ʾArestupāwlos (Aristobule): 113
 ʾArkilās (Achillas, patriarche d'Alexandrie): 79
 ʾArkilāwos (Archélaos): 57
 ʾAron (Aaron, frère de Moïse): 9, 11
 ʾArsāni (Arsène): 23
 ʾAryānos (Arianus, gouverneur): 67, 71
 ʾAryos (Arius): 79
 ʾAsbāsiyānos (Vespasien, empereur): 61
 ʾAtnāsyos/ʾAtnātēwos (Athanasie, patriarche d'Alexandrie): 49, 77
 ʾAtnāsyos (Athanasie): 85
 ʾAtnāiēwos (propriétaire du manuscrit P): 11, 13, 19, 23, 33, 37, 41, 51, 53, 55, 59, 63, 69, 73, 75, 83, 91, 97, 101, 109, 111
 ʾAwsābyos (Eusèbe): 65, 67

 Babnudā/Babunudā (Paphnuce): 71
 Babnudā (Paphnuce): 97
 Bakimos (Pachôme): 51
 Barkisos (Praxias?, évêque de Jérusalem): 51, 53
 Barnābās (Barnabé, apôtre): 113
 Basāy: 101
 Bāselyos (Basile): 45

 Basiq: 69
 Berāhem (Behram): 57
 Berutāwos (Prothée): 73
 Besoy/ʾEbsoy (Bsoi): 67
 Bestāweros (Bistorius): 107, 109
 Buzi (Bouzi): 21

 Dākiyos (Dèce, empereur): 13, 53
 Dākiyos (Dèce): 21
 Dānā (Sinā): 91
 Darā: 97
 Dāwit (David): 19, 33, 35, 59, 87
 Derāyes: 101
 Diyonāsā (Denise): 55
 Diyonāsyos ʾAbrubāgitās (Denys l'Aréopagite): 73
 Dijonāsyos (Denys, patriarche d'Alexandrie): 55
 Diyoqletiyānos/Diyoqletyānos (Dioclétien, empereur): 59, 67, 95, 99, 101, 103
 Dīmiyānos (Damien): 103
 Dodyānos/Dudyānos (Julien?): 59, 83, 87

 ʾEleskenderā (Alexandra): 59
 ʾEleskenderos/ʾEskenderos (Alexandre, patriarche d'Alexandrie): 49, 77, 79
 ʾEleskenderos (Alexandre, évêque de Jérusalem): 51, 53
 ʾĒlyud (Élioud): 35
 ʾĒlyās (Élie): 75
 ʾĒrmeyās (Jérémie, prophète): 53
 ʾĒsderos (Isidore): 55
 ʾEnbāqom (Habacuc): 75
 ʾEnbārām (Amram): 11
 ʾEntonyos (Antoine, évêque de Thmoui): 53
 ʾĒrēni (Irène): 21
 ʾĒrmēnyos (Arminius, gouverneur): 103

 Fāsīladas/ Fāsīlādās (propriétaire du manuscrit E): 65, 71, 95
 Filpos (Philippe, empereur): 53
 Fiqtor (Victor): 21, 101, 103, 105

 Gabrʾēl (Gabriel, archange): 67
 Gabrʾēl (Gabriel ibn Torāik, patriarche d'Alexandrie): 43, 45, 47
 Gabrʾēl (Gabriel, patriarche d'Alexandrie): 15

- Games: 111
 Gardeyānos (Gordien, empereur): 53
 Gāsyo: 55
 Giyorgis (Georges de Lydda): 59, 83, 85, 87, 89
 Gusfār: 17, 19

 Hermānos (Romanus): 101, 103
 Hermaz (Hormez): 69
 Hērodes (Hérode, roi): 63, 65
 Hēwān (Ève): 29, 31, 33
 Hezqe`ēl (Ézéchiél, prophète): 21

 `Isderos (Isidore): 41
 `Isenderos (Isidore): 91
 Israēl (enfants d'): 11, 21, 35, 115
 `Iyāsu (Josué): 55
 `Iyo`aqēm/`Iyo`aqim (Joachim): 35
 `Iyo`ātām (Joatham): 35

 Jésus-Christ: *passim*

 Kiro: 67
 Kotolikāwit (propriétaire du manuscrit **P**): 11, 13
 Kresteforos/Krestoforos (Christophe): 11, 13

 Laneṣ: 51
 Lēwi (Lévi, tribu de): 11
 Lulyānos (Julien, empereur): 21

 Madleyos (Midius): 55
 Maksemyānos (Maximien, empereur): 37
 Maksimos (Maxime, patriarche d'Alexandrie):
 55, 77
 Maksimos (Maximin, empereur): 53
 Malāl`ēl (Maléléel): 13, 33
 Malka ṣēdēk (Melchisédeq): 33
 Māni (Mani): 57
 Marie (la Vierge): 21, 25, 31, 35, 39, 41
 Maqāres (Macaire le Grand): 7
 Maqrufā (Macrobe): 35
 Marqē: 17, 19
 Mārḳos (Marc, évangéliste): 15, 57, 79, 81, 113,
 115
 Mārḳos (Marc II, patriarche d'Alexandrie): 79, 81
 Mārtā (Marthe, sœur de Marie): 9
 Mārtā (Marthe): 103, 105
 Māryām (Miryam): 11
 Māryām (Marie, sœur de Marthe): 7, 9
 Māryām (Marie, mère de Marc l'évangéliste): 113
 Māryām (Marie l'Égyptienne): 23, 27
 Māryām (Marie): 67
 Mātiyās (Matthieu, apôtre): 11
 Maṭronā (Matrona): 11
 Mikā`ēl (Michel, archange): 51, 53
 Mikā`ēl (Michel II, patriarche d'Alexandrie): 83
 Mikā`ēl (Michel V, patriarche d'Alexandrie):
 15, 17
 Mikā`ēl (Michel, métropolitaine d'Éthiopie): 47
 Milyos: 55
 Milyos: 105, 107
 Musē (Moïse, prophète): 9, 11, 73, 115
 Musē (Moïse de Balyana): 35

 Nābukednāṣar (Nabuchodonosor): 21
 Niqolāwos (Nicolas, évêque de Myrrhe): 57
 Noḥ (Noé, patriarche biblique): 33

 `Orni (Irène): 35

 Pāwlos (Paul, apôtre): 59, 73, 111, 113
 Pāwlos (Paul, patriarche d'Antioche): 13
 Pāwlos (Paul de Samosate): 57
 Pēṭros (Pierre, apôtre): 31, 65, 113
 Pēṭros (Pierre, patriarche d'Alexandrie): 49, 79,
 97
 Pēṭros (Pierre, abbé de Dabra Libānos): 75
 Pēṭros (Pierre): 67

 Qalāwdyos Qēsār (Claude César, empereur): 59
 Qalēmentos (Clément): 31
 Qāyal (Caïn): 31, 33
 Qāynā (Qénân): 13
 Qērellos (Cyrille): 71
 Qorē (Coré, fils de): 11
 Qozmos (Côme): 103
 Quaṣṭanṭinos (Constantin, empereur): 21, 79
 Quaṣṭanṭinos (Constance, empereur): 21
 Roqo (Roch): 89

 Sābā: 63
 Sābor (Sapor): 69
 Salomon (roi d'Israël): 33, 35
 Sanetyu/Sanutyu (Chénouti, patriarche d'Alexan-
 drie): 41, 91, 95
 Saqrāṭos (Socrate): 95
 Sārā (Sara): 95, 97
 Sarḍa Dengel: 71
 Sarḍa Krestos: 71
 Sebebitāros: 101
 Sēdēqyās (Sédécias, roi d'Israël): 53
 Selwānos (Sylvain): 79
 Sēm (Sem): 33
 Sem`on (Siméon, évêque): 69
 Sem`on (Simon): 11
 Sem`on (Simon): 51
 Sergā: 101
 Sēt (Seih, patriarche biblique): 31, 33
 Sinodā (Chénouti): 59
 Sononayā (Chionia): 35
 Sosantynos/Sosenyos/Susonyos (Sisennius): 99,
 101

- Sosipētros (Sosipater): 99
 Susānyos (Sisennius): 67
 Susennā (Suzanne): 75

 Tādēwos (Thaddée): 19
 Takla Hāymānot: 75, 83
 Tā`odrā (Théodora): 23
 Tāwderā (Théodora, gouverneur?): 51
 Tēwodādā (Théodora): 103
 Tēwodorā (Théodora): 49
 Tēwodros (Théodore): 97
 Tēwoflos (Théophile, patriarche d'Alexandrie): 49
 Tēwonās (Théonas, patriarche d'Alexandrie): 77
 Tēyoderā (Théodora): 35
 Tīmotēwos (Timothée, patriarche d'Alexandrie): 49
 Tīmotēwos (Timothée, patriarche): 37
 Tiyobestā (Théopiste): 83
 Tomās (Thomas, apôtre): 29
 Tōmātiyānos (Domitien, empereur): 61

 Walaita Şeyon: 63
 Wāsīlides (Basilide?): 23
 Wāslikos: 111

 Yā`qob (Jacob, patriarche biblique): 109

 Yā`qob (Jacques, frère de Jean, fils de Zébédée): 63, 65
 Yārēd (Yèred): 13
 Yāroklā (Héraclas, patriarche d'Alexandrie): 55
 Yehudā (Juda, fils de): 61
 Yehudā (Juda, tribu de): 35
 Yeqrīšos: 73
 Yesderā: 95
 Yesḥaq (Isaac, patriarche biblique): 109
 Yesḥaq (Isaac): 21
 Yesḥaq (Isaac): 43
 Yesḥaq (Isaac): 75
 Yeṣtos (Juste, évêque de Jérusalem): 15
 Yoḥannes (Jean Baptiste): 55, 59
 Yoḥannes (Jean l'évangéliste): 61
 Yoḥannes (Jean IV, patriarche d'Alexandrie): 81
 Yoḥannes (Jean, patriarche): 97
 Yoḥannes (Jean, évêque de Gaza): 51
 Yoḥannes (Jean, évêque de Jérusalem): 15
 Yoḥannes (Jean): 101
 Yoḥannes (Jean): 109
 Yorās: 73
 Yosēf (Joseph): 45
 Yosēf (Joseph): 55
 Yoṣtos (Juste): 11

 Zakāryās (Zacharie): 75, 77
 Zosimās (Zosime): 25, 27, 39